

C H M D

LIBROS
DEL DR.
L. MARCH

4 3 9 7

R
560.

7-10

D.

~~Bibliotheca~~
~~apud~~
~~No 97. 27. Maj~~
Oscabugga: L.

L. VR^t

~~Sept. 1840~~
Mer. 10645 29 Maj
Amda
Daniel de Buch

C. A. C. Probst.
1738.

~~Libris me suis~~
~~accenset Christianus~~
~~Waldbyo Hed.~~
~~D. mpt.~~

247

[Faint, illegible handwritten text]

3

M A G N I
HIPPOCRATIS
MEDICORVM O:
MNIVM FACILE PRINCI-
PIS, OPERA OMNIA
quæ extant

In VIII SECTIONES ex Erotiani mente distributa:

QVNC RECENS LATI-
na interpretatione donata, ac denuò separatim
in lucem edita,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Me-
dico Authore:

*Adiecta sunt ad VI Sectionem Palladij Scholia in lib.
de Fracturis, nondum antea excusa, & nunc
primum e Græco in Latinum
conuersa.*

Cum INDICE amplissimo & utilissimo

LIBROS
DEL DR.
L. MARCO

*Johann Heinrich
Prof. Pub. Amm
R. n.º 4670*

FRANCOVRTI

Apud her. And. Wecheli, Claud. Marn. & Io. Aubr.

M. D. XCVI.

Cum privilegio S. Cæsareæ Maiestatis.

13.

SVMMA PRIVILEGII.

5. CAESAREAE Maiestatis Privilegio cautum est
Andreae Wecheli heredibus, Claudio Marnio, & Joanni
Aubrio, ne quis Magni Hippocratis Coi Medicorum ex-
cellentissimi Opera in VII I Sectiones ex Erotiani men-
te distributa, atque è Latina Anutij Foefij Mediomatrici,
Doct. Medici præstantissimi interpretatione, denuò sepa-
ratim excusa, per sex annorum spatium, à prima editionis
die computandum, intra fines sacri Romani Imperij, re-
gnorùmque & dominiorum Cæsareæ Maiestati heredita-
riorum, eodem aut diuerso caractere formæ, recudere,
aut aliò recudenda dare, vel alibi expressa importare,
vendere, distrahere, apertè vel occultè, absque supra dicto-
rum Wecheli heredum voluntate ac consensu præsumat.
Qui secus fecerit, is non solum libris impressis, sed etiam
decem auri puri marchis sine vlla venia mulctabitur; vt la-
tius declaratum est in diplomate Cæsareo, dato Viennæ,
die vigesima quinta, mensis Maij, anno M. D. LXXXII.

Rudolphus

Io. Baptista Weber.

*Ad mandatum S. Cæs.
Maiestatis proprium.*

P. Obernburger.

ILLVSTRISS. PRINCIPI

CAROLO LO-
THARINGIO, CAR-
DINALI AMPLISS. LEGATO

PONTIFICIO ET MEDIOMA-
tricum Episcopo, &c.

IPPOCRATIS *Medicorum*
principis, ut autoris vetustissimi
& grauisimi, ita ceriè obscurissi-
mi Latinam interpretationem
mihî longa animi reputatione
meditanti, (Princeps Clariss.) existimaui me
vestibula nimirum honesta aditûsque ad cau-
sam illustres facturum, si quæ ingeniorum no-
strorum cursum sua difficultate retardabant,
ea primùm adhibita diligentia superarem. Sta-
tuebam namque hunc esse amplissimum landis
campum, in quo virtus nostrâ excurrere posset,
si ad Hippocratem Medicinæ parentem verten-
dum & explendum omnem ingenij aciem in-

EPISTOLA

zenderem, eumque densissimis ignorantie tenebris oppressum, velut ex diuturna perturbatione valetudinis, ad aspiciendam lucem reuocarem. Quam ad causam obtinendam cum curam omnem & diligentiam adhibendam mihi proponerem, in eo primùm elaborandum esse sentiebam, quod cum propter abstrusam rei difficultatem, & à communi hominum opinione remotam intelligentiam, longè à se omnium conatus subduceret, tum vero ob reconditam & admirabilem autoris doctrinam nobilissimam ingenia deterreret, id explanatum, in communem usum & in omnes omnium manus veniret, acutorumque hominum admirationem assensionemque commoueret. Qua studiorum progressionem, me magnam à nostris hominibus in futurum gratiam sperabam, si delitescentem, iam dudum optimi Medicinæ parentis operam, in apricum & apertum deducerem, eamque ex obscurissimis doctrinæ umbraculis, in publicum Medicinæ Candidatis proponerem. Feci igitur (Princeps Clariss.) ut primùm quam apud me habebam sepositam Hippocraticæ dictionis suppellectilem sub Oeconomiae nomine non ingratis in publicum effererem & superioribus aliquot annis nostros in secundum huius etiam autoris de Morb. Vulgaribus librum Commentarios,

Augu-

DEDICATORIA.

*Augustiss. Principis & parentis tui auspiciis e-
 uulgarem. Qua veluti aggressione ac velitatio-
 ne eequodnam curriculum habitura esset no-
 stra industria mihi proponerem, & ad istius o-
 peris designationem conficiendam non inanem
 mihi relictam esse spem, non dubia voluntatis
 confirmatione ostenderem. Ad quod munus
 persequendum cum eam institutam mihi in ito
 scribendi rationem viderem, ut non prius inte-
 gram huius operis interpretationem attinge-
 rem, quam multis in Hippocratem nostrum com-
 sumptis lucubrationibus, tanquam salebrosa am-
 gustiarum voragine superata, difficillimisq; ex-
 antlatis laboribus, portum cernerem. Ex eo cer-
 to quod primum fecimus laborum nostrorum
 periculum, me bonis omnibus istam nostram
 causam satis probasse confido, eoque rem deda-
 xisse videor, ut omnes intelligant ad istas reli-
 quias persequendas, non tam mihi animum
 quam consilium defuisse. Constitueram certe
 aliquot Hippocratis libros, velut ~~etiam~~ ^{quodam}
 quadam cum nostris Annotationibus editos, in
 publicam istam causa cognitionem adducere,
 in idque incubuissem, nisi me repente quadam
 fortunae commutatio, vel potius ingenij aestus, in
 tam vasto mari periclitantem, procul à terra
 abripuisset, atque in altum à conspectu penè o-*

EPISTOLA

unium abduxisset. Nam cum plerique acuto ingenio homines, nec stulti alieni artificij existimatores, cursum nostrum quem cum periculo institueramus reuocarent, suis sanè rationibus effecerunt, ut importunissimis fluctibus iactatam nauem, non tamen affluctam, in firmam stationem deducerem, tandemque ad litus applicarem. Quo in portu recreatis animis ac velut redintegratis viribus, ad reliquarum fortunarum subeundum naufragium erectior, & ad absolendam navigationem futurus videbar paratior. Ad eamque rationem eo facilius consilia nostra subduximus, quòd existimabam navigationis nostræ cursum, non tam interrumpi quàm intermitteri solere. Ac quod ferè in longa operis continuatione & verborum perpetuitate fieri assolet, ut ex liberali otio atque animi relaxatione eam mentis aciem contendamus, quæ possit & cogitando & scribendo promptam ingenij celeritatem explere: sic ex hac honesta laborum vacatione & quiete, non tam extinctum quàm repressum, aut ipsa cunctatione maturatum studiorum nostrorum ardorem existimaui. Impetrarunt igitur illi ipsi efflagitatores assidui atque acres, ut quoniam iam pridem magna operis parte defuncti eramus, nostrum stylum ad integrum opus traducerem, & de existi-
 matio-

DEDICATORIA.

mationis alea potius in toto Hippocrate interpretando, quam in quibusdam libris explicandis periclitarer. Existimabant enim, si me ad id adiungerem, & communem utilitatem cumulatior fore, & arti nostra splendorem accessurum longè maximum, quòd facultatis nostra præsidia ad autorem vti grauissimum ita artis complexione dignissimum contulissim. Quae in re qui mihi optimè consultum esse cupiebant, ij non tam otij aut mearum virium, quam publicæ utilitatis inittam rationem videri volunt. Quam in causam etsi propensiore animo incubimus, veritus tamen sum maximè, ne ingenij nostri arditatem aut tenuitatem arti saluberrimæ pratenderem, quam non nisi quis ab omni ingenij laude felicior, & ab omni denique disciplinarum cultura instructior, rectè verbis excornare, & mentis acumine comprehendere aut complectiqueat. At verò cum mediocriter nos à doctrina comparatos, angustius etiam à natura sentiamus, ne illi alienarum laudum profusi iactatores existimari debent, qui virium integritatis tantùm ratione habita, colorem, succum, & sanguinem negligunt, & de totius existimationis iudicio aut famæ periculo decernere nos cupiunt. Ac veluti insanitatis ratione non satis est integritatis, valetudi-

EPISTOLA

nīs firmitatis & neruorum corporis curam habere, neque tam metuendum est ne vitiosum sanguinem colligas, quàm ut verum & incorruptum, in quo naturalis inest non fucatus nitor, deperdas: sic in hac studiorum moderatione non usque adeo aliorum de te existimationi innitendum est, ut non adhibeas in consilium mentis tue aciem, tuamque ingenij commendationem leui aliena laudis obtentu in suspicionem venire patiare. Subductis igitur rationibus omnibus, summam cogitationum nostrarum fecimus, ut nos ad excellentium virorum voluntatem aggregaremus. Malui enim cum eorum studio sim obsecutus, desiderari ab iis prudentiam meam, quam si id non facerem, benevolentiam. Et si autem me in hanc causæ quæstionem non leuia rationum momenta imposuerunt, imprimis tamen me plurimum mouit publicæ salutis ratio, quæ me ad artis cõprehensionem velut ad quandam doctrinæ usurpationem reuocat, quam non aliunde melius quàm ex Hippocratis limpidissimis fontibus haurias. Quo in negotio hoc à me facile passus sum extorqueri, ut velut commutatis velis inhiberemus, neque tam rei frustrationem, quàm temporis commutationem faceremus. Et nunc quidem iam quocunque feremur, danda nimirum vela sunt,

DEDICATORIA.

sunt, & via quamuis in lubrico posita ingredienda, in qua certè insistenda, ad nominis nostri existimationem commendabilius videtur, mihi intentatam fame causam de hoc loco dicere, quam publicam studiosorum utilitatem non solum deserere, verum etiam proderet. Qua in mentis assensione, quem mihi ad laudem, qua non solum acuere, sed etiam alere ingenium posset, aditum sperabam amplissimum, eum mihi dicendi penè ieiunitate, & sentiendi tenuitate interclusum esse sentiebam, & verò multorum doctorum virorum præcepta gloria occupatum. In eoque negotio non tam depellendo quam cunctatione morando, penè animo deficiebar, nisi ad stylumprehendendum quodammodo factus essem animosior, meq; ista oblectatione recreassem, quòd cum à natura ad dicendum non satis solutus essem aut expeditus, ad obtinendam tamen istam causam, curam etiam & studium adhiberem maximum, aut cõsideratam ingenij nostri tarditatem, experiendis consciendisque rebus vincendam, aut subtilitate superandam esse existimarem. His tot tantisque causis appetitus, rem ipsam aggredior (Princeps Clariss.) Hippocratémque nostrum Latinum in existimantium arbitrium sub tuis auspiciis venire permitto. Qua in publicatione etsi sui aliquan-

EPISTOLA

to fastidiosior, quod profecto voluntatem nunc
 tibi facile emetiar, rem ipsam adhuc potuisse
 non videar, id ut ignoscas postulo. Nam & sus-
 seipere tantam rem, quantam non modo facultate
 consequi difficile esse, sed etiam cogitatione
 complecti, vix arbitrabar eius esse qui vereretur
 reprehensionem doctorum atque prudentium.
 Et hoc eorum esse munus videbatur, qui non
 ingenium modo acuisserunt exercitatione scribendi,
 sed & ipsam assiduitatem locupletauissent
 grauiorum artium instrumento, & iisdem
 artibus decus omne virtutis, cum summa
 rei Medice laude coniunxissent. Verum cum ab
 iis Medicis qui totam scribendi facultatem ad
 Hippocrat. transferrent, magna esset in foro isto
 literario solitudo, non verendum mihi fuit existimatorum
 doctorum & intelligentium iudicium, in eo praesertim opere,
 quod & in Clariss. Principis nomine appareret,
 & suo splendore latabile quoddam aut gloriosum
 scribendi genus pareret, tandemque sua inexplicabili
 obscuritate omnium in se fauorem conuerteret.
 Neque verò rei difficultas studia nostra tardauit,
 neque nos desperatione debilitati id experiri
 nolimus, quod me assequi posse diffiderem,
 cum et si natura nos nostra, aut illa
 praestantis ingenij vis deficeret,
 praclarum tamen existimaui eum tenere

DEDICATORIA.

tenere cursum quem possemus, & prima sequentem in secundis tertiisq; consistere. Nam cum neq; illud ipsum quod est optimum desperandum est, & in praestantibus rebus magna sunt ea quae optimis proxima, tum verò id melius est quod splendidius & magnificentius, & in bonis omnia quae summa sunt iure laudantur. Quò sanè aequius est (Princeps Clariss.) nos amplissimi nominis tui dignitatem imbecillitati nostrae pratendere, quòd hac tota tractatio, quam tibi iam pridem ex longa animi reputatione deuouimus, vastissimas habet solitudines, & quae omnium veniam merentur, & abrupta multa precipitia, ex quibus tuo ductu, praclarissima q; familia vestra splendore nos emergere posse confidimus. Speramus enim te Hippocratem istum Medicinae parentem, ea qua doctos omnes complecteris beneuolentia & fauore prosecuturum, tuamque amplissimi nominis dignitate aduersus maled. centum calumnias defensurum ac vindicaturum. Quam etiam ad hanc nostram causam eò lubentius adiungimus, quòd rei nouitas, operis difficultas, tractationis obscuritas, in speciem quidè honesta, nobis certè ad obiectationem & calumniam quam ad gloriam procliuor videtur. Huius vero patrociniū eò aequiore animò tibi suscipiendū videtur, quòd nobilissima

EPISTOLA

Academia vestra Mnsipontana, & per vos feliciter instituta, & amplissimis muneribus & honoribus aucta, tum demum ad aeternam nominis celebritatem sit peruentura, cum ad eam quam sibi comparauit ex omnium artium excellentissimis undique professoribus dignationem, etiam Medicina & Mathematicam auctoritatem vestra liberalitate adunxeritis. Cum igitur omnem studiorum rationem ita moderatissimus (Princeps Clariss.) ut quantamcumque in his progressionem fecimus, eam semper ad Ampliss. vestra familia ornamentum contulimus, equum est sine te totius istius operis, quod tibi sanctissimis votis nuncupamus, dedicationem istam, tanquam non ingratam, sed officij plenissimam, memoris erga te animi testificationem à nobis repetere, & lucubrationes nostras, quae quoniam de nomine & fama periclitatura videntur, in tui nominis splendore sibi, ut & doctis omnibus, constitutum esse patrocinium sentiunt, vestra familia amplitudine protegere. Qua & generis claritate illustris, & egregia stirpis propagatione, nominis antiquitatem tam sanctè tuerur, ut tanquam in vnam arborem plura genera, sic in istam vestram domum multam insitam atq; illuminatam nobilitatem cernere possimus. Cuius fauore lecti, non dubi-

SAMSUS

DEDICATORIA.

*taurus quin istam quam tibi dicamus operam,
 maluolentissimas hominum obtreccationes
 integris fortunis facile effugere sentiamus. A
 te certè hanc habebunt gratiam Medicina stu-
 diosi, quod ad Hippocratis reconditam doctri-
 nam vsurpatione recolendam, cognitione reuo-
 uandam, exercitatione reuocandam, & in vul-
 gus enunciandam, facultatem omnem nostram
 Medicam, quam toto ætatis nostra decursu ma-
 gna studiorum contentione ad eam augendam
 contulimus, sub tui nominis auspiciis gratissi-
 ma animi propensione accepturi sunt. Quibus
 ut respondeamus, nos ad id toto corpore & ani-
 mo semper incumbemus, nec ullis unquam la-
 boribus neque vigiliis parcemus. Tibi verò de-
 bebunt (Princeps clariss.) qui nobis hanc causam
 imposuerunt, quod hanc editionem etiam si mi-
 nus nostra commendatione, tuo tamen nomine
 diuulgari necesse est. Quibus cum hoc mihi ta-
 men commune esse volo, ut si sustineret tantam
 causam non potuero, iniusti oneris impositi eo-
 rum culpa sit, mea recepti, in quo tamen iudicij
 nostri errorem laus tibi oblatis muneris com-
 pensabit. Ex Mediomatricibus
 ipsis Non. Sextil.*

1594.

AMPLISSIMO AC
CONSULTISSIMO, ME-
DICORVM PARISIENSIVM OR-
dini & collegio,

ANVTIVS FOESIVS S.

CVM Oeconomiam nostram adorna-
rem, (PATRES AMPLISSIMI)
tum nihil de Hippocrate publicando
cogitabam, quòd & ingenij nostri vi-
ribus diffiderem, & ætatem nostram iam nutan-
tem & penè affectam, huic oneri minimè suffice-
re posse existimarem. Tantum tamen valuit apud
me amicorum autoritas, vt ad id quod semper
pudorè, aut ingenua quãdam timiditate defuge-
ram, me publicæ vtilitatis causâ tandem contule-
rim. Quia in causâ versanda, cùm me publici com-
modi spe sustento, mei consilij rationes (quæso)
accipite. Hippocratem ipsum summum Medicinæ
principem ac veluti Deum, omnium Medicorum
manibus teri, & per publica Medicorum theatra
personare, non solum nobis gloriosum, sed &
maximè vtile, & omnium nostrum salutis inter-
esse semper existimaui. Ideòque ex quo me vestræ
salubris militiæ, hoc est Medicæ, sacramento ad-
dixi, omnes meorum studiorum rationes ad Hip-
pocratem ipsum versandum, pertractandum &
explicandum adiunxi, in eòq; tanquam vitæ meæ
tabernaculum constitui, vt Hippocrates per se
pressus & subobscurus, Galeni copia & liberalita-
te per-

AD ACADEM. PARIEN.

re peruius & detritus in nostris omnium mani-
 bus versaretur. Ad eamq; causam in multos eius
 libros ad Galeni exundantissimos fontes & pro-
 fluentem copiam, nostra qualiacumque scripta,
 hoc est, ieiunitatem nostram apposuimus. Quod
 cum in meum ipsius vsum mihi compararem, ac
 mihi (vt dicitur) canerem, effecit importuna ami-
 corum efflagitatio, vt me ad Hippocratem con-
 uertendum applicarem, & quod mihi destina-
 ram, ad publicam omnium vtilitatem non ingra-
 tiis proferrem. In quo vellem non coloris & san-
 guinis vt aliptæ, sed vt optimi etiam Medici, vi-
 rium & facultatum nostrarum rationem habuif-
 sent. Quod igitur experiūdi magis spe, quàm per-
 ficiundi voluntate à me attentatum est, si minùs
 vobis probabitur, vestrum erit, vt aut maius opus
 quàm à me perfici potuerit institutum puteris,
 aut dum amicis rogantibus voluerim obsequi, me
 verecundia negandi, scribendi impudentiam sus-
 cepisse, in eoque impositi oneris amicorum cul-
 pam esse, meam suscepti. Cum igitur totum cor-
 pus Hippocraticum per se vastum admodum &
 confusum, multorum animis tenebras offunderet,
 & spectatores à se auerteret, feci quod in mer-
 cibus explicandis fieri solet, vt eas in speciem om-
 nium ingenis exponerem, & in ordinem ex E-
 rotiani vetustissimi authoris mente redigerem,
 aut in sectiones, quò faciliùs perferri & pertracta-
 ri possent, disponerem. Primo igitur loco πρῶτον
 ἡ περὶ τῶν πρῶτων τεχνῶν συντητικῶν λόγον, hoc est,
 quæ ad artem spectant, constitui, quò non in-
 auspicatè ab artis tractatione tanti operis augu-

AD ACADEMIAM

ria duci viderentur. Secundo loco σημειωτικά, quòd πάσης αιπολογίας και θεραπειας περιηγησας οφειλει σημειωσις, vt loquitur Erotianus. Tertio, φυσικά και αιολογικά. Quarto, διατητικά. Quinto, θεραπειτικά. Sexto, χειρουργόμενα. Septimo, οθημικά η παντες μικτά. Octauo, πα εξωθεν η εξωτικά. In quibus omnibus cum sexaginta (vt vocat Manardus) Hippocratis opera, quæ nobis ex tanto naufragio restât, comprehenderim, & in seriem ex Erotiani consilio coëgerim, in omnibus tamen eum me non esse secutum præ me fero. Neque certè hoc loco mihi de librorum Hippocratis dignatione & autoritate dicendum aliquid existimo, tum quòd in eo Galeni optimi Hippocratis interpretis iudicium & censuram interponendam esse censeam, vt aliàs à nobis ea de re scriptum sit, tum etiam quòd ea de causa à magnis huius tempestatis Medicinæ dictatõribus, in Classes & Centurias sint distributi. Qua in recensione etsi multa sunt arbitraria, multa diligenti trutina examinanda: in Hippocratis tamen scriptis recensendis, vt veluti bonorum publicationem fieri non probo, ita Galeni iudicio & censura firmiter nitendum statuo. Et vt aliorum de Hippocratis scriptis trutinam minimè conuello, verum etiam maximè probo, ita certè quidem hunc à nobis seruatum ordinem, & in sectiones distributionem, ad eam quam nimis, nunquam tamen satis, ambitiosè quærimus publici commodi causam, vel maximè accommodatam existimo. Prompta enim & expedita hoc modo Hippocratis opera, quæ omnium manibus atterantur, & quouis gentium circumferantur, se offerunt,

PARISIENSEM.

offerunt, vt his non solum in vmbra, sed etiam
 in Solem & puluerem, hoc est agrorum triclinia
 deductis, eorum autoritate & consilio nitamur,
 ex eorum præscripto res agrorum procuremus,
 & medicinam faciamus, nobisque ex his tantum
 non ad cognoscendum, verum etiam ad agendum
 vbiq; arma suppetant. Ea certè mea semper fuit
 opinio, quam me viuo nunquam etiam eripi mihi
 patiar, in Medicina facienda, non aliam adhiben-
dam esse quàm Hippocratis cynosuram, quod et-
 iam locupletissimis scriptis confirmauit Galenus,
 qui eum nobis omnium bonorum duce[m] & au-
 thorem, *πάντων ἢ καλῶν ἢ μὲν ἡγεμόνα* toties suis re-
 scriptis clamat, & ad nominis æternitatem * com-
 mendat & cōsecrat. Ad eam igitur tanti nominis
 celebritatē, si oēs nostras rationes, oēs ingenij no-
 stri facultates aggregauimus, vt eū omnib; vi-
 cem proponerem, cuius vestigijs insistentes, hu-
 ius vitæ vsum nō tam promptè & expedite quàm
 salubriter hauriemus; magna certè ab omnibus
 nobis ineunda est gratia, quòd lucubrationibus
 omnium tum publicæ, tum priuatæ utilitati pro-
 spexerim. In quo si quod spero, consecutus sum,
 id totum vobis acceptum ferent & gratias habe-
 bunt; qui ex nostris laboribus fructum reporta-
 bunt, meoque exemplo vestrum amplissimum
 nomen sæculorum immortalitati consecrabunt.
Sin minùs, me tamen ad publicæ salutis commo-
 dum omnes nostras rationes aggegasse semper
 præ me feram, eaque me specula consolabor, no-
 bis in scribendo nunquam in publicum prome-

* Lib. ad Glauc. initio. & lib. I. de Venæ sect. aduers. Erasistr.

AD ACADEMIAM

rendi voluntatem defuisse. Quam vobis consultissimis Medicinæ Patribus, velut ex vberimis vestris fontibus haustam, & in vestro gremio autam & altam, plenissimis vlnis remetiior, dedico consecroque, petoque ab omnibus vt in nominis vestri amplissimi commendatione conquiescar. At verò Hippocratem ipsum suo nomine & veritate satis commendabilem, post omnes omnium laudationes, non alia, apud vos præcipuè, dignatione afficiam, quàm quòd in Græcia olim omnis philosophiæ parente & alumna, illi diuini honores exhibiti fuerint, cùmque M. Tullius † locupletissimus author, Esculapio adæquatit, & cum eo contulerit. Reliquas eius laudes omnibus nunquam satis decantatas, & ex vestris suggestis alternante sæculorum memoria sæpissimè ab excellentissimis ingeniis proclamatas, eas ne ingenij nostri culpa deterere videar, vobis præcipuè ex hoc loco in animi notione non reponam. Satis erit si quod ad instituti nostri causam facit, vobis aperuero, me ad hanc Hippocratis versionem multorum manu scriptorum codicum fidem adhibuisse, imprimisq; membranas Vaticanas, quibus etiam se vsus Fabius Caluus subscripserat, ante annos quinquaginta perlustrasse, dein de ex Bibliotheca Regia Fontabellæa tres manu scriptos codices ad nostrarum rationum consilium adiunxisse. Quod cū D. Houlerij & D. Gonyli cura mihi procuratum fuisset, me etiamlectionum ex his codicibus à me descriptarum ante annos quadraginta D. Houlerio copiam fecisset

† *Lib. 3. de natur. Deorum.*

Quorum

P A R I S I E N S E M.

quorum piis manibus hac parentatione meritam gratiam repono. Vobis verò vt augustiss. Patribus, ex quorum sinu & disciplina hæc hausta sunt & delibata, nostram Hippocratis versionem, gratissimi erga vos animi testimonium, perpetua officij obseruantia deuoueo, dedico, & offero. Quam si minùs nostra commendatione, certè quidem nominis vestri amplitudine sartam tectam in publicum exire volo, vt illius patrimonium dignitatis, ne ab aliquo nefario prædone diripiatur, quasi parentes boni & fideles tutores defendatis, eiusque patrociniū suscipiatis. Ex Mediomatricibus ipsis Idib. Mart. 1594.

CL. MARNIVS, ET
IO. AVBRIVS TYPOGRA-
phi, Lectori S.

*IN*NO superiore Hippocratem Gra-
cum & Latinum cum Notis & va-
riis lectionibus, maioribus typis qua
potuimus diligentia excusum, nec
sine magnis sumptibus exposuimus,
Lector candide. Nunc vero Latinus tantum ex ca-
dem nostra Officina, non minore certe diligentia,
contractioribus formis tibi prodit, in eorum gratiam
qui Græca per te, Latinum eum audire, & rei sua
familiari aliquando melius consultum volunt. Quod
etiam publica utilitatis causa, (cuius semper nobis
quam priuata potior ratio fuit) prestauimus, ut Hip-
pocrates ipse summus medendi magister, Medico-
rum omnium manibus facilius ac expeditius terere-
tur, & in agrorum triclinia ac Medicorum consilia
promptius veniret. Qua semper fuit (ut audimus)
Anutij Foesij sententia & opinio, quæ, eum vel ma-
ximè adduxit, ut Hippocratis opera haftenus disper-
sa ac palantia, quendam in ordinem ex Erotiani
mente, & aliquot Sectiones cogeret. Ac si certè eum
audire voluissimus (ut est publici commodi assertor
assiduus) Hippocratem ipsum & Græcum & Lati-
num minutissimis typis Euchiridis forma in octo Se-
ctiones distributum tibi exhibuissimus. Quod ante
annos quadraginta Lutetia à Gulielmo Morelio di-
ligentissimo & doctiss. Typographo tentatum ali-
quando, nunquam tamen prestatum audiuius.
Quam rem neque adhuc desperamus, si Dei Opti-
mi,

LECTORI.

mi, Max. benivolentia felicis seculi aspiravit, &
 tua equanimitas, nostram in promovenda re Me-
 dica augeat industriam, quam haectenus prolixam
 magis quam utilem fuisse ingenuè profitemur. Bene
 vale.

T

Gre

va-

qua

, nec

mus,

ca-

ntia,

iam

u sua

quod

nobis

Hip-

lico-

ere-

silia

mus)

ma-

iper

iani

cum

rior

ati-

Se-

ante

di-

ali-

us,

vi-

mi,

OMNIVM SECTIONVM
HIPPOCRATIS OPERVM
contenta.

Sectione I.

- Hippocratis iusiurandum. p. 1.
Hippocratis lex. 2
De arte lib. i. 3.
De prisca Medicina lib. i. 11
De Medico lib. i. 27
De decore habitus, aut decoro lib. i. 32
Præceptiones. 37.

Seçt. II.

- Prænotiones.* Prænotionum, lib. i. 43
De humoribus, lib. i. 57.
De iudicationibus, lib. i. 65.
De diebus iudicatoriis, lib. i. 71.
Prædictorum, lib. ii. 75. lib. 2. 90.
Coactæ Prænotiones in breues sententias distin-
ctæ. 112. Sunt v. prænotiones 649.

Seçt. III.

- De natura hominis. 171.
De genitura. 181.
De natura pueri. 187.
De carnibus. 200.
De septimestri partu. 215.
De octimestri partu. 220.
De superfætatione. 222.
De dentitione. 232.
De corde. 234.
De glandulis. 237.
De ossium natura. 242.

De

V M
De aëre, locis, & aquis. 252

De flatibus. 277

De morbo sacro. — 281

Sect. IIIII.

De salubri victus ratione. 296

De victus ratione, lib. 3. 300. lib. 2. 320. lib. 3. 338.

De insomniis. 352.

De alimento. 359.

De victus ratione in morbis acutis. 364

De locis in homine. 399.

De liquidorum vsu. 423.

Sect. V.

De Morbis, lib. 4. 429. lib. 2. 450. 3. 487. 4. 501.

De affectionibus, lib. 1.

De internis affectionibus, lib. 1.

De his quæ ad virgines spectant, lib. 1.

De natura muliebri, lib. 1.

De mulierum morbis, lib. 2.

De his quæ vterum non gerunt, lib. 1.

De videndi acie, lib. 1.

Sect. VI.

Medici officina, aut de officio Medici, lib. 1.

De fracturis, lib. 1.

De articulis, lib. 1.

Vectiarium, hoc est, de ossium per molitionem
impellendorum ratione, lib. 1.

De vlceribus, lib. 1.

De fistulis, lib. 1.

De hæmorrhoidibus, hoc est, de venis in ânno san-
guinem fundere solitis, lib. 1.

De capitis vulneribus, lib. 1.

De fœtus in utero mortui exectione, lib. i.
De corporum refectione, lib. i.

Sett. V I I.

959 . hoc est, De morbis populariter grassantibus, lib. 7. Quorum Primus, Tertius & Sextus, post Galeni Commentarios, Annotationibus sunt illustrati. Secundus verò ante annos triginta cum Commentariis editus, denuò ab autore est recognitus. Reliqui iustis Annotationibus donati.

hoc est, Aphorismorum, lib. i. cum breuibus notis.

Sett. V I I I.

Epistolæ aliquot.

Atheniensium Senatusconsultum.

Oratio ad aram.

Thessali Legati Oratio.

Genus & vita Hippocratis secundum Soranum.

H

educ
ctum
muni
me co
artem
cturu
que re
libero
demq
nemis
& iud
eosq
iusqua
le pro
tione
dum e
vitam
calcul
mune
sus fir
iurie

HIPPOCRATIS IUS IURANDVM.

10

P

ER Apollinem Medicum, & Æsculapium, Hygiamque & Panaceam iureiurando affirmo, & Deos Deasque omnes testor, me quantum viribus & iudicio valuerò, quod nunc iuro, & ex scripto spondeo planè obseruaturum. Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, parentum loco habiturum, eique cum ad victum, tum etiam ad usum necessaria, grato animo communicaturum & suppeditaturum. Eiusque posteros apud me eodem loco quo germanos fratres fore, eosque si hanc artem addiscere volent, absque mercede & syngrapha educturum. Præceptionum quoque & auditionum, totiusque reliquæ disciplinæ, cum meos & eius qui me edocuit liberos, tum discipulos qui Medico iureiurando nomen fidei dederint participes facturum, aliorum præterea neminem. Victus quoque rationem, quantum facultate, & iudicio consequi poterò, ægris vtilem me præscripturum, eosque ab omni noxia & iniuria vindicaturum. Neque cuiusquam precibus adductus, alicui medicamentum lethale propinabo, neque huius rei author ero. Neque simili ratione mulieri pessum subdititium ad fortum corrumpendum exhibebo: sed castam & ab omni scelere puram, tum vitam, tum ætatem meam perpetuò præstabo. Neque verò calculo laborantes secabo, sed magistris eius artis peritis id muneris concedam. In quacunque autem domum ingressus fuero, ad ægotantium salutem ingrediar, omnem iniuriæ inferendæ & corruptelæ suspicionem procul fugiens,

A

LIBROS
DEL DR.
L. MARCO

tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres iuxta ac viros, tum ingenuos, tum seruos. Quæ verò inter curandum, aut etiam Medicinam minimè faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oporteat, ea arcana esse ratus, filebo. Hoc igitur iusiurandum si religiosè obseruaro, ac minimè irritum fecero, mihi liceat cum summa apud omnes existimatione perpetuò vitam felicem degere, & artis vbertimum fructum percipere. Quòd si illud violauero
10 & peierauero, contraria mihi contingant.

Hippocratis Lex.

Omnia profectò artium Medicina nobilissima. Verùm propter eorum qui eam exercent ignorantiam, eorumq; qui temerè de his iudicant, omnibus artibus iam longè inferior habetur. Cuius quidem erroris ista mihi potissimum esse causa viderur, quòd soli arti Medicæ nulla in vrbibus, præter quàm ignominia, præfixa pœna est, quæ eos qui ex ea constant minimè attingit. Qui quidem personarum, quæ in tragediis producuntur, maximè similes
20 esse videntur. Quemadmodum enim illi quidem formam, habitum, & personam histrionis referunt, neque tamen histriones sunt: sic & Medici, nomine quidem multi, re ipsa perpauca. Qui enim Medicinæ scientiam sibi verè & aptè comparare volet, is horum omnium compos esse debet, vt naturam nactus sit, doctrinam, locum studiis aptum, institutionem à puero, industriam & tempus. Imprimis igitur natura opus est, qua repugnante irrita sunt omnia, eadem verò ad optimum quodque viam monstrante, artis doctrina paratur, quam ex institutione à puero, in lo-
30 co ad disciplinam probè à natura accommodato, cum prudentia sibi comparare oportet. Ad hæc longi temporis industriam accedere necesse est, quò disciplina veluti grauidata, feliciter & bene crescendo, maturos fructus efferat. Quomodo enim, quæ terra producuntur, eadem omninò ratione Medicæ artis cognitio se habere videtur. Natura namque nostra, agri; doctorum præcepta, feminum rationem habent. Institutio à puero tempestiuè sationi respondet. Locus verò disciplinæ accommodatus, acsi ambiendi
ex

ex quo iis quæ è terra nascuntur alimentum suppetit. Diligens studium agricultura est. Tempus autem omnia hæc ad plenam nutritionem confirmat. Quibus certe omnibus ad artem Medicam collatis, eiusq; vera cognitione percepta, hoc modo vrbes obeundo, non solum verbo, sed etiam opere Medici existimationem tueri oportet. At verò imperitia malus est thesaurus, malæque opes reconditæ, iis qui eam tum opinione ipsa, tum reuera possident, securitatis animi & lætitiæ expers, timiditatis & audaciæ nutritrix. Ac timiditas quidem impotentiam, audacia verò artis ignorantiam arguit. Duo sunt enim scientia & opinio, quorum illa scientiam, hæc ignorantiam parit. Hæc verò cum sacra sint, sacris hominibus demonstrantur, prophanis verò nephas, prius quàm scientiæ sacris initiati fuerint.

Hippocratis de arte liber.

Nonnulli turpiter insectandis artibus artificium suum collocant, neque id quod facere se credunt, meo quidem iudicio, obtinent, sed suæ scientiæ ostentationem faciunt. At eorum aliquid quæ nondum inuenta sunt, inuenire, quòdque inuenisse quàm non inuenisse præstiterit, similiterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius esse munus, qui intelligens existimari experit. Qui verò ea, quæ ab aliis sunt inuenta, inhonestorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigat, sed à peritis inuenta apud imperitos traducit, iis sanè prudentiæ existimationem tueri velle non videtur, sed potius naturam suam, aut ignorantiam malitiosè prodere. Solis enim artium ignaris hoc opus competit, qui ambitiosius quidem contendunt, neque tamen improbitate sua villo modo præstare possunt, vt aliorum opera vel recta calumnientur, vel non recta reprehendant. Eos igitur, qui in alias artes hoc modo inuadunt, coercent si possint, quibus hæc cura est, quorùmque id interest. Hæc autem nostra oratio aduersus eos instituitur, qui hoc pacto artem Medicam qua stus gratia insectantur, animos quidem attollens, propter eos quos reprehendit, abundans verò, propter artem cui opem fert, potens quoq; ob sapientiam qua est excolta. Ac sanè omninò nulla mihi esse ars videtur, quæ non

existat. Absurdum enim est, quod non sit, esse putare. Quandoquidem eorum, quæ non existunt, quamnam quis essentiam intueri queat, & enunciare quòd sint? Si enim, quæ minimè existunt, velut ea, quæ existunt, videre licet, haud scio quamnam quis ratione, ea quæ non sunt animo completi queat, non secus ac ea, quæ sunt, quæ quidem quòd sint, & oculis intueri, & mente comprehendere licet. Neque istud aliter contingere potest, sed ea quæ sunt perpetuò cernuntur & cognoscuntur; quæ verò non sunt, neque cernuntur, neque cognoscuntur. Demonstratarum igitur artium formæ cognoscuntur, neque vlla est, quæ non ex forma quadam cernatur. Et sanè arbitror cas per formas nomina accepisse. Præter enim rationem est existimare ex nominibus formas productas esse, neque id fieri potest. Nomina nanque lege quadam naturæ sunt sancita. Formæ verò, non sancita, sed veluti quædam naturæ sunt progemma. Ac ista quidem, si quis ex iis, quæ antè dicta sunt, non satis intelligit, in aliis commentationibus apertius docebuntur. Medicinæ igitur (circa quam præsens versatur oratio) demonstrationem instituam, ac primùm mea quidem opinione definiam, Medicinam esse, quæ sanè in totum à morbis ægros vindicet morborumque vehementiam obtundat, neque iis qui à morbo victi sunt, manum admoueat, cum id Medicinam præstare non posse probè constet. Quòd igitur hæc præstet, tum etiam semper præstare possit, sequenti oratione persequar. Simulq; dum artem esse demonstro, eorum rationes, qui eam se turpiter insequi existimant, diluam, prout eorum quisque aliquid efficere se posse arbitrat. Hinc igitur orationis exordium faciam, in quo etiam omnes assentientur. Nempe pleròq; arte Medica curatos sanitati esse restitutos, in confesso est; quòd verò non omnes, ob hoc iam ars ipsa in reprehensionem incurrit. Et quæ obiciunt, qui eam criminantur, morbis detentos, quiq; eos euaserunt, fortunæ non artis beneficio euasisse. Ego verò vt fortunæ quidem quauis in re non nihil tribuo, ita certe censeo, malè à morbis curatis vt plurimùm aduersam fortunam, bene verò curatis profperam fortunam contingere. Deinde verò, qui sanati sunt, cuius alteri quàm arti hoc beneficium acceptum referant,

objectio x

rant, siquidem huic se committentes & subservientes, san-
 tatem sunt consecuti? In quo enim arti sese commiserunt,
 inanem fortunæ formam neglexerunt, adeo vt à referenda
 fortunæ gratia liberi sint, ab ea autem, quæ arti debetur li-
 berare se non possint. Cui cum sese commiserunt, ac credi-
 derunt, in eius formam intuentes, ipsius etiam facultatem
 re confecta cognouerunt. Atque hoc sanè loco obiiciet no-
 bis aduersarius, multos iam ægros etiam citra Medici
 opem sanitati restitutos, quod equidem non diffiteor. Ac
 fieri mihi posse videtur, vt qui Medicum non adhibent, iis
 ex arte Medica scilicet succedat, neque tamen intelligant
 rectumne quid in ea, an prauum insit, sed quòd per se cura-
 tis, eadem, quæ, si Medicis adhibitis curati fuissent, contri-
 gerunt. Quod ipsum sanè magnum est artis existentis ar-
 gumentum, & quòd inter præclaras habenda sit, quando
 qui ne eam quidem esse existimant, eius ope seruati conspi-
 ciuntur. Qui enim etiam non adhibitis Medicis ex morbis
 conualuerunt, vt intelligant omninò necesse est, se quòd
 aliquid vel fecerint, vel non fecerint, iccirco sanitatem esse
 consecutos. Aut enim in ediam, aut copiosiore cibum &
 porum, aut sitim, aut balnea, aut eorum abstinentiam, aut
 labores, aut quietem, aut somnum, aut vigiliam, aut eor-
 um omnium promiscuum usum adhibentes, sanitatem
 consecuti sunt. Quos ex eo ipso quòd utilitatem senserunt,
 quòdnam sit, quod iuuet agnoscere omninò necesse est, &
 si qua in re læsi sunt, tum eos læsos esse, tum quidnam sit
 quod læsit. Neque enim, quæ utilitate & noxia distincta
 sunt, est cuiusuis cognoscere. Qui igitur ægrotauit, si eam
 victus rationem per quam sanitatem adeptus est, laudare
 vel vituperare nouerit, ea omnia ad sanitatem pertinere
 comperiet. Neque verò minus quæ offenderunt, quàm
 quæ profuerunt, artem esse comprobant. Siquidem hæc
 quòd recte adhibita fuerint, profuerunt, illa verò ob in-
 commodum eorum usum nocuerunt. Quanquam vbi re-
 ctum & prauum suis finibus circumscribitur, quis hoc ar-
 tem esse non existimet? Neque enim artis nomine istud do-
 nandum existimo, in quo neque rectum, neque prauum
 inest. At vbi vtrunque adfuerit, quis non hoc ex arte po-
 tiùs, quàm sine arte effici fateatur? Ad hæc certe si in re

Medica, aut apud Medicos, curatio ex purgantibus aut fi-
sistentibus medicamentis tantum constaret, parum efficax
 nostra esset oratio. Nunc verò qui inter Medicos maximè
 celebrantur, & victus ratione, & aliis etiam modis curatio-
 nes faciunt, quæ non Medicus modò, sed ne plebeius qui-
 dem omninò rudis, ex arte profecta esse negare audeat.
 Quando igitur nihil neque in bonis Medicis, neque in arte
 Medica est inutile, sed in iis, quæ nascuntur aut parantur
 10 quamplurimis, insunt quædam curationum & medicamē-
torum species, non est certe quòd quis eorum qui citra Me-
 dici operam curati sunt, ad id quòd temere fit huius cau-
 sam re vera referre debeat. Quod enim temerè fit, nihil
 profusum esse constat. Siquidem quicquid fit, propter quid fi-
 eri deprehenditur, & ad aliquid refertur. At quòd temere
 fit, nullo modo subsistere videtur, sed nomen tantum inane
 esse. Ars autem Medica ex his esse cernitur, quæ ob aliquam
 causam providentia quadam sunt instituta, prætereaq; et-
 iam subsistere conspicietur. Atque ad eos, qui fortunæ sani-
 tatem acceptam ferunt, arti verò eam denegant, huiusmo-
 di oratione quis uti possit. At verò, qui ex morientium cala-
 20 mitatibus artem funditus delere conantur, miror quàmnam
 satis iusta oratione elati, in morientium intemperantiam
 causam non reiciunt, sed eorum, qui Medicinam exercent,
 prudentiam accusant, quasi Medicorum sit, quæ non con-
 veniant præscribere, in ægrotum autem facultate non sit,
 aliquid contra imperata admittere. Atqui longè magis est
 rationi consentaneum, ægros non posse imperatis obse-
 qui, quàm Medicos ea quæ minime conveniunt imperare.
 Hi enim sana mente & corpore, tum præsentia, tum ex
 30 præteritis, quæ cum præsentibus similiter se habent in con-
siderationem adhibentes, ad curationem aggrediuntur,
 adeo ut qui curatus est aliquando fateatur se illorum ope à
 morbo liberatum. Illi verò, neque quo morbo, neq; quàm
 ob causam laborent, neque quid ex præsentibus eventu-
 rum sit, neque quid ex his, quæ sunt eiusmodi, fiat, intelli-
 gentes, imperata facere iubentur, præsentem quidem morbo
 afflicti, eventum verò rerum metuentes, & morbo quidem
 gravati, cibus verò vacui, ea quæ morbo grata sunt potius
 eligunt, quàm quæ ad sanitatem conferunt, non quòd
 mori

mori d
 queant
 Medici
 cere? a
 quæ m
 est, eos
 re non
 rum q
 eos qui
 culpæ
 cam r
 supera
 bos q
 verò o
 liquid
 Qui e
 quòd
 cipium
 Si qui
 natur
 non in
 ctam
 cultat
 conse
 rum n
 dicitur
 ab ar
 doce
 rendi
 plera
 tiora
 tenti
 curar
 non
 alia
 to. E
 subse
 pro
 hem

mori desiderent, sed quòd toleranter ferre morbum ne-
 queant. Hos verò sic affectos an est vero similius, quæ à
 Medicis imperantur, quàm alia, quæ non imperantur fa-
 cere? an Medicos eiusmodi quales antea exposuimus, ea
 quæ minimè conueniunt imperare? Nonne longè æquius
 est, eos quidem recte imperare, illos verò, vt par est, parè-
 re non posse, eamque ob causam mortem incurrere? Quo-
 rum quidem causam, qui non recta ratione reputant, in
 eos qui culpa vacant reiciunt, illis absolutis, qui maximè
 culpa sunt obnoxij. Non desunt autem, qui artem Medi-¹⁰
cam reprehendunt, eo quòd nullus iis, qui à morbis sunt
superari manus admouere velit, dicentes eos quidem mor-
bos quos curatione aggrediuntur posse per sese sanari, eos
verò qui auxilio indigent, non attingere. oportere autem,
siquidem ars sit, omnibus ex æquo curationem admouere.
 Qui ergo huiusmodi verbis vtuntur, si Medicos accusant,
 quòd talia dicentium, tanquam delictorum, curam non suf-
 ficiunt, multò certe iustius, ob ea, quàm ob illa, inculant.
 Si quis enim artis facultatem, ad ea, quæ artis non sunt, aut
 naturæ, ad ea, ad quæ minimè apta est, requirat, is istud
 non intelligit magis ad insaniam cum ignorantia coniun-²⁰
 ctam, quàm ad imperitiàm accedere. Quorum enim fa-
 cultatem tum per naturæ, tum per artium instrumenta
 consequimur, eorum nos opifices profiteri possumus, alio-
 rum non item. Si quid igitur homini contigerit, quòd Me-
 dicinæ instrumenta superet, id ne sperandum quidem est
 ab arte Medica euinci posse. Atque vt exemplo rem ipsam
 doceamus; Ignis eorum omnium, quæ in Medicina v-
 rendi facultatem habent, summè vrit, eo verò minùs alia
 pleraque. Atqui certe ex leuioribus, quæ sunt præstanti-³⁰
 o-
 tiora, an curari possint nondum planè constat. Ex po-
 tentissimis autem quis dubitet ea, quæ præstantiora sunt
 curari non posse? In his enim quæ ignis non efficit, an
 non ea, quæ ab ipso superari nequeunt, satis arguunt,
 aliæ opus esse arte quàm ea, quæ igne vtitur vt instrumen-
 to. Eadem verò mihi dicenda sunt de his, quæ Medicinæ
 subseruiunt, in quibus singulis si res Medico non succedit
 pro animi sententia, meo quidem iudicio, in morbi ve-
hementiam, non in artem ipsam culpa reicienda est. Qui

igitur eos reprehendunt, qui victis à morbo manus non admovent, non minùs adhorrantur ad ea suscipienda, quæ attingere fas non est, quàm quæ fas est. In eoque apud eos, qui nomine tenus Medici sunt admirationem sibi conciliant, ab artis verò peritis ridentur. Neque verò huius artificij periti tam imprudentes aut reprehensores, aut laudatores morantur, sed eos, qui recta ratione iudicant, quemnam ad finem deductæ artificum actiones perfectæ sint, & quam in re deficientes, imperfectæ. Ac præterea earum

10 imperfectarum actionum, quænam ad artifices, quænam etiam ad ipsa effecta sint referendæ. Quæ igitur alias artes spectant, aliud tempus aliamque orationem postulant. Quæ verò ad Medicinam pertinent, quænam sint & quomodo diiudicanda, partim quidem superiore, partim verò præsentis oratione dicentur. Sunt enim apud eos, qui artem istam probè callent, morbi partim quidem non obfcuri, ii que pauci, partim verò non manifesti, ii que multi. Qui enim ad internas corporis partes vertunt, obfcuri, qui verò ad corporis superficiem erumpunt, aut tumore faciunt,

20 manifesti. Sui enim copiam faciunt, tum visu, tum tactu, ut eorù durities & mollitudo sentiat, & quinã calidi, quinã frigidi, & quorum in singulis præsentia aut absentia tales existunt. Atque in eorum quidem omnium remediis non peccatur, non quòd sint facilia, sed quòd inuentione constant. Et sanè non sunt à quibusuis inuenta, sed ab his qui recta inueniendi facultate valent. Valent autem tum qui in bonis disciplinis liberaliter sunt educati, tum qui à natura non infeliciter sunt comparati. Hoc igitur modo ad manifestos morbos curandos artem facultate abundare

30 oportet. Neque sanè eam in minùs manifestis deficere conuenit. Sunt autem hi qui ad ossa & cavitatem internam vergunt. Neque verò vnam corpus habet, sed plures. Dux nanque sunt quæ cibum recipiant, & demittunt, aliæque præter has plures, quas ii norunt, quibus ista curæ sunt. Quæcunque enim membra carnem in orbem circumdatam habent, quam musculum nominant, ea omnia cavitatem habent. Quicquid enim minimè coaluit, siue pellucula, siue carne regatur, cauum est, quòd dum homo valet, spiritu quidem, dum verò ægrotat, sanie plenum est. Habent

Habent itaque brachia huiusmodi carnem, habent & femora, habent & tibiæ. Quin & in partibus carnis expertibus, huiusmodi caro inest, qualem in bene carnosis inesse diximus. Nam & thorax dictus, quo iecur concluditur, & capitis orbis, in quo cerebrum comprehenditur, ipsumque dorsum, cui annexi sunt pulmones, hæc omnia prorsus sunt vacua, multis interuallis referta, quæ ferè vasorum naturam obtinent, cum res eas continent, quæ partim quidem eum, qui eas possidet, iuuant, partim etiam lædunt. Ad hæc etiam venæ sunt multæ, & nerui, non ii quidem in carne extantes, sed ad ossa protensi, articulos colligant. Quinetiam ipsi articuli, in quibus ossium, quæ mouentur, connexiones voluuntur. Quorum nihil est, quod non aliquantulum spumosum sit, & circa se latibula habeat, quæ sanies ipsa arguit, quæ iis apertis copiosa, & multis molesta effluit. Neque enim sanè eorum, quæ dicta sunt, quicquam oculis intuenti conspiceri licet. Ideòq; non manifesti morbi à me appellati sunt, & ab arte esse censentur, non tamen quia non manifesti, naturam nostram euincunt, sed, si modo fieri potest, ab ea superantur. Potest autem fieri, cum & ægrotum naturæ se ad inuestigationem exhibent, & qui peruestigari sunt ad industriam recte sunt à natura comparati. Neque enim sine multo labore & longo tempore, oculis cernuntur & cognoscuntur. Quæ nanque oculorum aspectum effugiunt, ea mentis acie comprehenduntur. Quæ, verò ex eo ægris contingunt, quod non protinus statim affectus cernatur, eorum culpa non in Medicos, sed tum in ægrotantis, tum in morbi naturam reicienda est. Ille enim cum neque doloris causam oculis cernere, neque auditione cognoscere queat, ratiocinatione consequitur. Qui namque obicuro morbo laborant, si quid de morbo Medicis indicare conantur, id ex opinione potius quam ex certa cognitione denunciant. Neque enim si certò scirent, ipsis se committerent, cum eiusdem sit prudentiæ, tum morborum causas cognoscere, tum omnibus præsidis, quæ morbos augeri prohibeant, eos curare nosse. Cum igitur ex his, quæ denunciata sunt, non liceat ad aliquam certam cognitionem peruenire, aliò sanè, qui curationem instituit respicere debet. Huius igitur moræ causa, ad corporum naturam, non

ad artem ipsam referenda est. Hæc enim ubi morbum percepit, curationem instituendam censet, id vnum spectans, ne temeritate magis quam consilio, & vt facilitate potius quam vi curationem adhibere videatur. Illa verò si tandiu morbum ferre possit, vt à Medico recte perspici possit, curationem etiam bene feret. Si verò interim dum morbus cognoscitur, à morbo euicta fuerit, vel quòd seriùs ad Medicum accesserit, vel ob morbi celeritatem æger peribit. Neque enim, qui ex æquo ad curationem procedit,

10 morbus celer existimandus est, sed qui præuertit. Præuertit autem tum ob corporum densitatem, in qua non conspici morbi delitescunt, tum etiam propter ægotantium negligentiam, qua curationem differunt, sed tum demum morbis correpti curationem expetunt. Quare artis facultatem admirari longè certè æquius est, si quem ex obscuro morbo laborantem restituerit, quàm si, quæ fieri non possunt, aggressa fuerit. Quæ verò in vlla quapiam arte iam inuenta tale quippiam inesse conspicitur, verùm ex his quæcunq; igne opus suum perficiunt, si eis desit, ab omni

20 opere feriantur. vbi verò eum contrectarunt, in opere continentur. Et quæcunque in facile emendabili materia opus suum exercent, vt in lignis quædam, aliæ in coriis, quædam etiam stylo, ære, ferro, atque id genus aliis quamplurimæ. Quæ tamen opera ex his & per has perficiuntur, quanquam facile emendari possunt, non tamen celeritatem magis ad opificium requirunt, quàm vt ritè minimèque perfunctoriè tractentur: sed si quod instrumentum defuerit, ab opere quiescunt: & quamuis illis mora sit ad emolumentum incommoda, ea tamen plurius æstimatur. At verò Medicina,

30 his quidem ex pure in thorace collecto, aliis verò ex hepate & renibus, aliis etiam ex omnibus, quæ ventre continentur laborantibus, cum ea intensa oculorum acie contueri nequeat, (quod certe omnes apertissimè vident) aliarum tamen facultatum subsidia adhibuit. Ex vocis namque claritate & tarditate, & destillationibus, quæ singulis, quæ exitus datur, defluere consueverunt, earumque partim quidem odoribus, partim coloribus, modò etiam tenuitate ac crassitudine diligenti trutina ponderatis, tum iam affectuum partium, tum verò ad affectum opportunarum signa colligit.

git. Vbi verò ista de se significationem præbuerint, neque ea sponte natura dimittit, necessarias vias quasdam inuenit, per quas vi impulsæ citra noxiam ea emittat, remissa verò & languida, artis peritis, quæ porro faciendæ sunt planè indicat. Ac partim quidem ignem in nobis connatum, cibi potusque acrimonia, vt pituitam diffundat cogit, partim verò spiritum ipsum, tanquam morbi delatorem, itinere & cursu per accliuia facto, morbum prodere cogit, quò coniectura colligatur, quid sibi in his visum fuerit, quæ vt conspicerentur fabricata est. Quinetiam sudores prius commemoratis ciendos esse, ex aquarum calidarum exhalationibus colligit. Quædam præterea per vesicam prodeuntia, euidentius morbum ostendunt, quàm quæ per carnes exeunt. Huiusmodi igitur cibos & potus adinuenit, qui cum calidis succis sint calidiores, eos & eliquant & fluxiles reddunt, qui nunquam effluerent, nisi hoc illis contingeret. Itaque alia ex aliis, & alta per alia, tum corpus peruadunt, tum morbum denunciant, vt proinde nemini mirum videri debeat, si ad eorum cognitionem longius tempus requiratur, eosque pauci aggrediantur, cum per aliorum expositionem ad Medici curantis cognitionem narratione deuenierint. Quòd igitur ars Medica adhibendi remedij abundantem per se habeat rationum facultatem, quòdque meritò morbis, qui corrigi nequeunt, manus non admoueat, aut in iis aggrediendis inculpatam se exhibeat, tum præsens oratio manifestè indicat, tum viri huius artis periti, re ipsa lubentius quàm verbis demonstrant, qui non tam orationis dictioni student, quàm quòd vulgi fidem ex his, quæ vidit firmiorem, quàm ex his, quæ audierit, sibi comparaturos existimant.

Hippocratis de Prisca Medicina,
liber.

QUI de Medicina dicere aut scribere conantur, & suæ quæstionis genus calidum, aut frigidum, aut humidum, aut siccum, aut aliud quiduis proposuerunt, ii, dum rem breui contrahunt, & idem morborum & mortis in vniuersum causæ principium, vnum vel duo constituunt, in

multis quidem quæ dicunt, planè errasse arguuntur. At verò iustius artis nomine reprehendendi sunt, quæ re vera existit, quàmque omnes in rebus maximis adhibent, cuiusque peritos artifices summis honoribus dignantur. Sunt autem opifices, alij quidem mali, alij verò multum præstantes. Quod sanè minimè contingeret, si prorsus non existeret ars Medica, nihilque in ea vel obseruatione, vel inuentione constaret, omnesque illius ex æquo inexperti & ignari essent, ægrotantiumque rebus fortuna præesset. Verum aliter se res habet, sed non secus ac in reliquis omnibus artibus, opifices longè inter se, tum manu, tum mente præstant, sicutiam in arte Medica. Quamobrem equidem ipsam non censeo in inani quæstione versari oportere, sicuti quæ sunt obscura & dubia, de quibus si quis dicere velit, eum rei de qua agitur accommodatam quæstionem proponere necesse est. Velut si quis de rebus sublimibus aut sub terra positis disserat, aut earum naturam se nosse profiteatur, ea vera sint necne, neque iis, qui disserunt, neque iis, qui audiunt, satis fuerit manifestum. Neque enim datur ad quod quis veri cognitionem referat. At verò in Medicina iam pridem omnia subsistunt, in eaque principium & via inuenta est, per quam præclara multa longo temporis spatio sunt inuenta, & reliqua deinceps inueniuntur, si quis probè comparatus fuerit, vt ex inuentorum cognitione ad ipsorum inuestigationem feratur. Qui verò his omnibus reiectis ac repudiatis, aliam inuentionis viam aut modum aggreditur, & aliquid se inuenisse iactitat, is cum fallitur, tum alios fallit. Neque enim istud vilo pacto fieri potest. Quas autem ob causas istud fieri nequeat, postea ostendam, vbi artem esse dixerò ac docuero. Ex quo etiam manifestum fiet, nihil omninò alia ratione inueniri posse. Ac mihi quidem maximè videtur, qui de hac arte differere instituit, quæ plebeiis nota sunt dicere debere, cum de nullo alio vel quærere, vel dicere conueniat, quàm de morbis quibus ii ipsi tentantur. Cum igitur rudes sint, neque morbos quibus ægrotant nosse, neque quomodo orientur, aut desinant, neque quas ob causas increpant, aut minuantur, iis est facile; ab alio verò inuentos & expositos, procliuè, cum nil aliud quisque recorderet, quàm quæ sibi

sibi contigisse audit. Quòd si quis popularium sententiam non assequitur, nec se audientibus conciliat, is quod verè existit non assequetur, & neque propterea vlla proposita materia indiget. Principio sanè neque inuenta fuisset, neque inuestigata ars Medica, neque enim ea ægrotis opus esset, si eadem victus ratio illis offerretur, qua qui valent, vtuntur, quinetiam alia victus ratio contulisset, nisi essent istis alia meliora. At nunc necessitate homines coacti, artem Medicam inuenerunt & inuestigarunt, quòd ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit, vt ne nunc quidem confert. Ad hæc superioribus equidem seculis, neminem istam bene valentium victus rationem & alimoniam, qua nunc vtuntur, inuenturum fuisse existimo, si idem cibus & potus homini, boui & equo, & ceteris præter hominem animantibus satis fuisset, ea nempe, quæ ex terra oriuntur, fructus, herbæ & fœnum, quibus nutriuntur & augentur, & sana degunt, nullo alio victu indigentia. Quamquam equidem per initia hominum eodem alimento vsum esse existimo. At cibaria, quibus nunc vtuntur, non nisi arte inuenta & excogitata, longoque temporis intervallo in vsum deducta mihi videntur, cum nimirum ex robusto & firmo victu, intemperatis & nimium valentibus ingestis cibariis, in multos & graues morbos homines inciderent, in quos etiam hoc tempore, si iisdem vterentur, incurrerent, ex quibus grauibus doloribus & morbis correpti, breui vitam cum morte commutarent. Etsi verò est simile his malis minus conflictatos fuisse propter cõsuetudinem, quamuis tunc quidem grauiter laborarint, & plurimos quidem imbecilliore natura prædicos, interiisse, eos verò qui viribus præstarent, diutius existisse: non secus ac hoc tempore, quidam ex valentibus cibariis facillè, alij non nisi cum multis doloribus & molestiis vindicantur. Eaque sanè necessitate mihi adducti illi videntur consentas cum naturæ alimentum inuestigasse, & id quo nunc vtuntur inuenisse. Triticum igitur macerantes, & omninò pincentes, molis frangentes, subigentes, & assantes, panem confecerunt. Ex hordeo verò mazam, & plurima alia magna circa eam adhibita opera coxerunt, assarunt, miscuerunt, valentiaque & intemperata cum imbecilibus temperantes, omnia pro

hominis natura & viribus composuere, rati cibos valentiores ingestos, quod à natura superari non possent, dolores, morbos, & mortem afferre, eos verò quia à natura superarentur, alimentum, incrementum & sanitatem præstare. Huic autem inuento quoddam iustius aut convenientius quàm Medicinæ nomen imponi queat? quandoquidem ad hominis sanitatem, nutritionem & salutem inuentum est, quod in illius victus rationis vicem succederet, ex qua dolores & morbi nascuntur. Quòd si quis hanc ipsam artem esse non existimet, non absurdè prorsus sentiat. Cuius enim artis propter vsum & necessitatè nemo rudis est, sed omnes periti, illius artificem aliquem vocari fas non est. Quamquam inuentum hoc longè præstans est, & multa arte ac obseruatione constat. Quinetiam in hodiernum vsq; diem, qui rei gymnasticæ & viribus reficiendis præfunt, eadem via inuestigando semper aliquid inueniunt, quo quis pro cibo & potu vsus, reliquis in certamine longè superior & seipso robustior euadat. Medicinã igitur, quam omnes ægrorum causa inuentam esse fatentur, in considerationem adhibeamus, num & nomen & artifices habeat, ipsiq; superior esse velit, & vndenam originem traxerit. Ac mea quidem opinione (quod supra dixi) nemo ad Medicinam inuestigandam animum applicaturus fuisset, si eadem victus ratio & ægris & sanis accommodata esset. Quare etiam in hunc vsq; diem barbari & Græcis finitimi, apud quos nullus est Medicinæ locus, eadem victus ratione, qua sani ad voluptatem vtuntur, neque eo quod expetant, abstinent, neque sibi temperant. At verò qui Medicinam perscrutando inuenère, eandem quam qui à me superiore oratione dicti sunt sententiam secuti, primùm quidem (vt sentio) de suis cibis copiam detraxerunt, deinde pro multis paucos sumserunt. Quod cum ægrotantibus quibusdam factis esset, palàmque prodesse non tamen omnibus constaret, verùm quòderant quidam ita affecti, vt ne paucos quidem cibos conficere possent, quibus sanè imbecilliore quodam cibo opus esset, sorbitiones inuenerunt, valentes cibos paucos multa aqua diluentes, eorùmque vim temperatione & coctione detrahentes. Quòd, si qui neque sorbitiones superare possent, iis etiam detractis, potiones substituerunt, obseruantes vt

& vsu

& vsu & neque
mis au
bition
sunt, lo
quod a
corpus
ita affe
uis mo
lædunt
causam
ctus re
ueniat
si verò
omnes
& euid
Quam
Medici
ctus ra
omnib
illius a
rauit?
modo
& à na
comm
quiuis
detrax
nis? ni
stat, &
prius f
adhibe
bene v
est & c
magis
neque
leui, se
nem, a
iuuet,
cius, qu

& vlu & copia moderata essent, neque iusto copiosiores, neque metaciores, neque pauciores exhiberentur. Imprimis autem animaduertere oportet, quibus in morbis for-
 bitiones minimè conueniunt, sed continuò vbi assumtae sunt, febres ac dolores exacerbari, ex quo efficitur, vt quod assumptum est, morbum quidem foueat & augeat, corpus verò imminuat, & imbecillius reddat. At verò, qui ita affecti cibum siccum, aut mazam, aut panem quantamuis modicum assumunt, ij decuplo magis atq; manifestius læduntur, quàm si forbitione vtantur, neque aliam ob causam, quàm quòd cibus viribus sit valentior quàm affectus requirat, tum quòd cui sorbere, ei edere minimè conueniat. Quò nanque plura comederit, eò peius afficietur, si verò pauca, etiam dolebit. Atque ad id sanè referuntur omnes doloris causa, quòd valentissima edulia maximè & euidentissimè homini tam sano quàm aegro sunt noxia. Quàmnam igitur aliam habuisse mentem videtur, is qui Medicus, & omnium confessione artifex vocatur, cum victus rationem, qua aegri vtuntur, inuenit, aut qui ab initio omnibus mortalibus victum illum quo nunc vtimur, loco illius agrestis ac ferinae victus rationis adinuenit & apparuit? mihi equidem eadem esse ratio, & vno eodemque modo excogitata videtur. Hic enim ea quæ occurrerent, & à natura humana bene valente propter feritatem & incommodationem superari non poterant, ille verò quæ quiuis quomodolibet affectus minimè superare poterat, detrahere studuit. At quid inter hoc & illud est discriminis? nisi quòd hoc multiplici & vario magis genere constat, & plus habet negocij, originem autem præbuit quod prius fuit institutum. Quòd si quis in considerationem adhibeat, atque inter se conferat, tum aegrotantium, tum bene valentium victus rationem, is eam quæ ferarum est & cæterarum animantium, illa quæ agrorum est, magis noxiam inueniet. Si quis enim morbo tentetur neque omnino difficili & intolerabili, neque profusus leui, sed quem neque qui peccat sit cogniturus, si panem, aut carnem, aut aliud quiddam eorum quod sanos iuuat, comedat, non multum quidem, sed longè parcius, quàm sanus poterat: contra verò aliquis sanus natura

non omnino imbecilla, neq; rursus robusta, aliquid eorum
 quæ boui aut equo prosunt, comedat, nempe eruum, aut
 hordeum, aut aliud quidpiam eiusmodi, non multum qui-
 dem. sed multo minus quàm ferre possit: quamuis id sanus
 fecerit, non minus utique grauabitur aut periclitabitur,
 quàm qui ægrotus panem aut mazam intempestiuè assum-
 sit. Ex quibus omnibus colligitur, artem Medicam via qua-
 dam inuestigatam & inuentam esse. Quòd si re vera, quem-
 admodum existimant, quæ quidem sunt valentiora læde-
 rent, quæ verò imbecilliora, tum ægros, tum sanos iuuarent
 10 & nutrent, res facili negotio conficeretur. Longè enim
 tutius ageretur, si res ad imbecillimum deducatur. At nunc
 non leuius peccatur, neq; minus læditur si quis pauciora &
 infra modum assumat. Fames enim plurimum potest in ho-
 minum natura, tum ad sanitatem & imbecillitatem, tum ad
 mortem inferendam. Multa verò alia mala & varia quidem
 ex plenitudine oriuntur, neq; verò minus graui ex inaniti-
 one, vt proinde in his maxima insit varietas, & magna di-
 ligentia requiratur. Modum enim quadam coniectura col-
 20 ligare oportet. Modum autem, neq; pondus, neq; vllum ali-
 um numerum, ad quem ista referas, vt exactè cognoscas, nõ
 vllum alium inuenias, quàm corporis sensum. Quocirca
 istud adeo exactè cognoscere, vt leuiter in vtramq; partem
 pecces, operosa res est. Quamquam equidem vehementer
 hunc Medicum laudari, qui parum peccet. At exacta cer-
 titudo rarò cernitur. Quare Medicorum pleriq; malorum
 nauium gubernatorum mihi simillimi videntur, qui si tran-
 quillo mari nauem regunt, nemo eos peccare deprehendat.
 Quod si eos vehemens ventus aut tempestas oppresserit,
 30 iam omnibus manifestè constat eorum imperitia & culpa
 nauem fuisse perditam. Ad hunc sanè modum improbi ple-
 nique Medici, dum leuiter affectos curant, in quibus vel
 grauissimi errores commissi, nihil periculi admittunt
 (cùm multi huiusmodi morbi ac longè frequentius quàm
 grauiores, hominibus contingant) in iis quidem si delin-
 quant, plebeios lætent: vbi verò in magnum & vehemen-
 tem, ac periculosum morbum inciderint, tum ipsorum
 ars & errores omnibus sunt conspicui. Horum enim cuius-
 que vindices pœnæ præsto sunt, neq; in longum differuntur.
 Quòd

Quòd autem non minores affectus ex intempestiua va-
 cuatione quam repletionem homini contingant, ex bene va-
 lentibus probè cognoscas. Quibusdam enim semel tantum
 cibum sumere confert, idq; quòd conferat sibi constitue-
 runt. Quidam etiam prandere ob eandem causam, quòd iis
 conferat, coguntur. Quod non iis contingit, qui propter
 voluptatem aut alium quemuis casum, horum alterutrum
 facere student. Plurimiq; enim nihil refert vtrumlibet secuti,
 vel semel tantum cibum capere, vel prandere etiam assue-
 10 scant. Quidam verò si quid incommodè fecerint, non facilè
 degunt, verum eorum vtriusq; die altero vix nec temerè ex-
 acto, supra modum grauis oritur affectio. Si enim pransi
 fuerint, quibus prandere non conducit, ij continuo graues
 totoque corpore & mente lægnes euadunt; cum oscitatio-
 ne, somnolentia, multaque siti. Quòd si insuper etiam cœ-
 nauerint, & flatus & tormina excitantur, & venter erumpit.
 Ac multis magni morbi origo fuit, si cibos quos semel ab-
 sumere consueuerant, bis assumiscent, nec quicquam am-
 pliùs. Ad hæc si quis prandere consueuerit, atque cui prandere
 20 conducit, non prandeat, procius vbi tempus præterit,
 statim grauis impotentia exoritur, tremor, & animi defe-
 ctio, ad hæc oculi pallidiores fiunt, vrina crassa & calida
 redditur, os amarulentum euadit, viscera ei pendere videntur,
 tenebrosa vertigine corripitur, vehementer irascitur
 & mæret. Ista verò omnia cœnare volenti contingunt, ne-
 que cibos quos priore cœna assumsit, qui prandere con-
 sueuit, conficere potest, sed cum torminibus & strepitu de-
 scendunt, & aluum concludunt, ipsi verò noctem inque-
 tam agunt, & in somnis perturbatis ac tumultuosis vexan-
 30 tur, quòd plerisque etiam morbi initium extitit: Quæ quas
 ob causas his accidunt, consideranda sunt. Nempe quòd is
 opinor, qui semel tantum cibum assumere consueuit, non
 expectauerit idoneum tempus, dum venter hesternoscibus
 planè confecerit, superauerit, emollitus fuerit, ac con-
 quiescerit, sed in ipsum feruentem & fermentatum recen-
 tes ingerit. At huiusmodi ventres multò tardiùs conco-
 quunt, maioreq; ocio & quiete opus habet. Qui verò pran-
 dere consueuit, quoniam, vbi quamprimum alimento cor-
 pus indiguit, prioribus cibis consumtis, nec habuit am-

plius quo frueretur, non statim ipsi nouum alimentum ad-
 fuit, ideoq; fame imminuitur & contabescit. Quæcunque
 enim eiusmodi hominibus accidunt, ad famem referenda
 cenfeo. Quinetiam iis omnib. qui duos aut tres dies sine ci-
 bo transferint, eadem contingere dico, quæ de his, qui mi-
 nimè prandent, diximus. Ac eiusmodi naturas, quæ celeri-
 ter ac vehementer suorum delictorum incommoda perci-
 piunt, equidem reliquis imbecilliores esse cenfeo. Qui verò
 imbecillus est, proxime ad eum, qui ægrotat, accedit, estq;
 imbecillior qui ægrotat, multoq; grauius afficitur, si quid
 intempèstiuè fecerit. Cùm autem eiusmodi exacta diligen-
 tia in arte Medica adhibenda sit, quod est certissimū semper
 assequi difficile est. Multa tamen in re Medica, tã exactam
 diligentiam obtinent, de quibus dicitur. Neq; sane priscam
 artem Medicam ideo quòd omnium exactam diligentiam
 non habeat, quasi ars nulla sit, aut non recte inuestigata,
 reiciendam cenfeo: verùm cùm prope ad veritatem accede-
 re liceat, simulq; eò ratiocinando peruenire, multo magis
 admiranda veniunt, quæ sunt ex magna ignoratione eruta,
 velut probè & rectè, non autem fortuito inuenta. At verò
 nunc ad eos, qui noua quadam ratione artem ex propofita
 materia inuestigant, nostra reuertatur oratio. Siquidem est
 calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum quod ho-
 minem lædit, & eum, qui rectè mederi volet, oportet calido
 per frigidum, frigido per calidum, sicco per humidum
 & humido per siccum opitulari. Exhibeatur mihi aliquis
 natura non admodum robusta, sed imbecilliore, qui tri-
 ticum crudum, & inelaboratum edat, quale ex area sustu-
 lit, & carnes crudas, & aquam bibat. Ex qua victus ratione
 non dubium est quin multa & graua sit perpessurus. Nã &
 doloribus confictabitur, & imbecillo erit corpore, & ven-
 triculus corrūpetur, neq; diu vitam tolerare poterit. Quod-
 nam igitur ita affecto præsidium cōparandum? calidum ne,
 an frigidū, an siccum, an humidum? si quidem horū quodq;
 simplex est. Namq; si quod lædit ab his ipsis est diuersum,
 contrario dissoluere conuenit, velut ipsi fatentur. Est enim
 certissima & euidentissima medela, subtilis quib. vtebatur
 cibis, pro tritico panem exhibere, & pro crudis carnibus
 coctas, & insuper vinum propinare. Neq; fieri potest quin
 his

his commutatis conualeſcat, niſi diuturniore iſta victus ratione prorsus fuerit corruptus. Quid ergo dicemus? Nū ei à frigido malè affecto, calida hæc exhibita profuerunt, an contraria? Equidem quid ad interrogata reſpōdere debeat, multum dubitaturum exiſtimo. Qui enim panem ex tritico apparat, calidum, aut frigidum, aut ſiccū, aut humidum tollit. Quod nanq; in ignem & aquam mittatur, multisque aliis modis confectus ſit, quorum ſingula propriam facultatem & naturam obtinent, eorū quidem quæ natura exiſtunt quædam reiiciuntur, aliis verò temperantur & cōmiſcentur. Nam & hoc ſanè noui plurimum referre, vt arturne quis pane puro, aut non puro, aut ex tritico cortice non repurgato, an purgato, an copioſa aqua ſubacto, aut nullo modo ſubacto, an excocto, aut crudiore, aliisq; præterea innumeris. Similiter quoq; de maza. Quorū cuiuſq; magnæ ſunt facultates, ac nihil inter ſe ſimiles. At qui hæc ſubducta ſecum ratione non reputat, quoniam modo iſ affectum vltimum, quo quis detinetur, cognofcere poterit? Cum ab eorū quoque hoc vel illo modo afficiatur & immutetur, atq; ex his & bene valentium omnium, & ex morbo conualeſcentium, & ægrotorum vita cōſtet. Ex quo ſanè efficitur, vt nihil neque ad cognitionem vtilius, neq; magis neceſſarium exiſtat. Vt rectè cōuenienterq; ratiocinando inueſtigaffe mihi videatur, & ad hominū naturam accommodatè primi iſta inueſiſſe, artēque dignam iudicaſſe quæ ad Deum authorem ex maiorū inſtitutis referretur. Nam neq; ſiccō, neq; humido, neq; calido, neq; frigido, neq; horum quoquam hominem lædi exiſtimauerūt, neq; horū aliquo ei opus eſſe. Sed quod in vnoquoque potentius eſſet, & ſupra naturam humanam adeo vt ab ea ſuperari non poſſet, id lædere cenſuerunt, & tollere conati ſunt. Eſt autem valentiſſimum inter dulcia dulciſſimum, inter amara amariffimum, inter acida acidiffimum, & quod in re quaque ſummum eſt. Hæc enim in homine in ſe, eiq; nocere videbant. In homine nanque in eſt, & amarum, & ſalfum, & dulce, & acidum, & acerbum, & inſipidum, aliaque ſexcenta, quæ pro copia & viribus, varias habent facultates. Et hæc quidem mixtione & mutua inter ſe cōtemperatione, neque cernuntur, neque quenquam moleſtia afficiunt. At vbi horum quidpiã ſecretum fuerit, &

per se extiterit, tunc & conspicuum fit, & hominem molestia afficit. Quinetiam ex cibariis, quæ minime nobis conueniunt, quæque in corpus ingesta homini sunt noxia, eorum quodque aut amarum est, & minime temperatum, aut falsum, aut acidum, aut alio quodam modo intemperatum & vehemens, ideoque perturbationem in corpore efficiunt, non secus ac ea, quæ ex corpore excernuntur. At edulia, quæ homo nunc edit aut bibit, ea huius intemperati & præstantis succi minimam partem habere constat, panem dico & mazam, atque his finitima, quibus homines copiose & semper uti consuevere, præter ea, quæ ad voluptatem & satietatem condiuntur, & apparantur. Ex quibus quamuis magnâ copiâ ingerantur, turbatio & facultatum corporis secretio minime contingit, sed robur, incrementum, & alimentum, idque nullam aliam ob causam, quam quod probe contemperata, nihil habet intemperati neque vehementis, sed omnia vnum sunt, & simplex, & validum. Neque verò mihi satis compertum est, qui hac oratione utuntur, & artem Medicam ab ista via ad materiam propositam abducunt, quoniam tandem modo homines ex materia proposita curaturi sint. Neque enim (opinor) ipsis est inuentum quidnam sit per se calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, ac nullius alterius particeps. Verum ut sentio, iidem apud illos potus & cibi existunt, & ij quibus omnes utimur, sed huic calidi, illi frigidi, huic sicci, illi humidi nomen apponunt. Quandoquidem illud dubitationem habet, si Medicus ut aliquid calidum ægro offeratur imperet, cum si protinus quærat quodnam illud sit, vel nugari cogatur, vel ad horum aliquid confugere. Quod si sit calidum quoddam acerbum, aliud verò calidum inspidum, aliud quoque calidum turbulentam in corpore motionem excitans (sunt enim & alia calida, quæ contrarias inter se facultates habet) quodnam eorum offerri debeat, anne calidum & acerbum, vel calidum & inspidum, an frigidum simul & acerbum (tale nanque quoddam est) an frigidum & inspidum? Nanque equidem noui planè contrarium in eorum quoque euenire, neque in homine solum, verum etiam in corio & ligno cæterisque plerisque; homine longè hebetiorem sensum habentibus. Neque enim calidum est, quod

magnam

magnam vim habet, verum acerbum & inspidum, cætera-
 que de quibus dixi, tum in homine, tum extra hominem, in
 iis, quæ eduntur aut bibuntur, vel foris illinuntur, vel qua-
 eunque forma corpori admoventur. Frigidum quidem &
 calidum inter omnes facultates, minimum in corpore pos-
 se has ob causas existimo. Quandiu enim calidum & frigi-
 dum inter se permixta fuerint, molestia neutiquã afficiunt.
 Cõtemperationem enim & commoderationem habet frigi-
 dum à calido, & calidum à frigido. At vbi alterum ab al-
 10 tero seuñctum fuerit, tunc offendit. Quo itaque tempore
 frigus innascitur & hominem affigit, primum ex eo ipso
 calidum indidem ex homine præsto est, sine vilo præsidio
 atque apparatus, idque tum in sanis, tum in ægrotantibus ef-
 ficat. Quòd si quis sanus hyeme siue lotione frigida, siue
 quouis alio modo corpus refrigerare volet, quò plus id fe-
 cerit, si planè corpus non congelarit, is vbi vestimenta sum-
 serit, & sub tectum se receperit, eò magis & vehementius
 corpore incalescet. At verò si multum cale fieri, vel balneo
 20 calido, vel copioso igne cupiat, moxque cum eadem veste,
 eodem loco quo quis perfrigeratus fuerat, commorari, is
 multò frigidior, atque alias magis inhorrescere conspiciet-
 tur. Aut qui in magno æstu ventulo per stibellum excitato,
 hoc modo sibi frigus conciliare parat, is decuplo maiorem
 ardorem & æstum sentiet, quàm qui horum nihil fecerit.
 Atque istis sanè sunt multò maiora, quæ qui per niues, aut
 alia frigora itinere facto, supra modum pedibus, vel mani-
 bus, vel capite perfrigerati, noctu patiuntur, cum vestibus
 contacti, & loco calido se continentes, pruritu & ardore di-
 uexantur, quibusdam etiam pustulæ velut igne ambustis
 30 artolluntur, neque id iis sine caloris sensu accidit. Tam faci-
 lè eorum alteri alterum succedit. Quibus & sexcenta alia
 adicere possem, verum quæ circa ægrotos accidunt, spectem-
 mus. An non quibus rigor exoritur, iis acutissima febris in-
 star flammæ emicat? Et quæ non adeò vehementer affligit,
 sed intra breue tempus quiescit, & alioqui ferè innoxia,
 quæ que quandiu adfuerit, calore totum corpus peruadit, ea
 maximè in pedes definit, in quib⁹ rigor & frigus vehemen-
 tissimum diutissimè perdurarunt. Rursus vbi sudor erup-
 sit, & febris decesserit, multò vehementius perfrigescit,

quàm si per incitia non prehendifset. Ab eone igitur, quid
magnum aut graue expectes, aut cuiusdam magno przsidij
indigeat, cui contrarium tam citò succedit, quod eius vires
sponte aufert? At obiciat aliquis febre ardente, aut pulmo-
num inflammatione, vel alius vehementib. morbis deten-
tos, qui neque calore citò liberantur, neq; frigori calor suc-
cedit. Istud verò mihi magno argumento esse videtur, quòd
neq; calidum simpliciter febricitantium, neq; ipsum solum
affectionis causa sit, sed est & amarum & calidum idem, &
calidum & acutum, & salsum & calidum, aliaq; innumera, 10
ac rursus frigidum aliis facultatibus coniunctum. Hęc sunt
igitur, à quibus noxa prouenit, sed & calidum adiunctū est,
robur ac veluti principatum habens, q; incitat, & vnà cum
eo, cui coniunctum est, auget, nullam tamen peculiarem
vim, quàm conueniat, maiorem obtinet. Atq; ista ad hunc
modum se habent. Ad hęc verò accedunt indicia imprimis
quidem manifestissima, quorum iam pridem omnes sapius
vsum accepimus, & in dies periclitationem percipimus. Si-
quidem vbi nobis grauedo exoritur, & ex naribus humor
longè sit acrior, & eo, qui quotidie per nares fertur, cum
nasalem summeq; feruentem exurit. 20
Quòd si longiore tē-
pore perseuerauerit, & manum admoucas, etiam locus ex-
ulceratur minimè carnosus & durus. At verò narium ar-
dor tū sedatur, non cum fluxio sit, & inflammatio adest, sed
cum humor crassior, & minùs acris extiterit, ac concoctus,
eiq; qui priùs aderat, magis permixtus. Quibusdā verò ex
sola frigiditate, & nulli^o alteri^o accessione, hic aff. Et^o planè
exciratur. Qui omnes liberantur, si ex frigore quidē percale-
scāt, ex ardore verò perfrigescant, quæ celeriter contingūt,
& nullius concoctionis indigent. Reliqua autē omnia, quæ 30
ex humorum acrimonia & incōmoderatione oriri assero,
eodē modo sedantur, cōmoderata & concocta. At fluxio-
nes in oculis irruentes ex vehemēti & cuiusuis humorum
acrimonia, palpebras quidem exulcerant, & quibusdam gen-
nas, subiectasq; oculis partes, ad quas confluxerint, erodūt,
tunicam etiam pupillam ambientem rumpunt & exedunt.
Dolor autem & ardor summaq; inflāmatio tandiu detinet,
quā fluxio concocta fuerit, & crassior euaserit, lemāq; ab iis
reddite

reddita fuerint. Concoquitur verò vbi mutua fuerit permixtio, contemperatio & cum aliis coctio. Quineriam quæ in fauces feruntur, ex quibus raucedines oriuntur angine, erysipelata, & pulmonû inflammationes, hæc omnia primum quidē salsa, humida & acria demittunt, & in his morbi confirmantur. At verò vbi crassiora & magis cocta fuerint, omnemq; acrimoniam deposuerint, tum iâ & febres, & quæ molestia afficiebant, desinunt. Eas verò rei cuiusq; causas existimare oportet, quæ quidē cum adsunt, hoc modo provenire necesse est, & quibus in aliud temperamentū commutatis, cessare. Quando igitur ab ipsa pauca caliditate & frigiditate, nulliusq; alterius facultatis particeps, hæc contigerint, hæc ratiōne cessabunt, si ex frigido in calidum, & ex calido in frigidum commutata fuerint. Commutatur verò ad eum, quem dixi modum. Præter hæc quæcunq; hominē malè afficiunt, ea omnia ex facultatibus oriuntur. Veluti quidem, si amarus humor aliquis, quem bilē flauum nuncupare solemus, effusus fuerit, quænam anxietates, æstus & impotentia detraient? Quib. interdum liberati vel spontanea purgatione, vel medicamento, si quid horum tempestivè contingat, doloribus planè & calore defuguntur. At quædiu ista sublata, incocta & minimè contemperata fuerint, nulla arte neq; dolores neq; febres finientur. Et quib. quidem acuti, acres & æruginosi humores instant, quoniam furiores, & viscerū ac thoracis lincinationes, animiq; abiectio inde oriuntur? Neq; prius hæc quiescunt, quam eracriati, deiecti, & aliis permixti fuerint. Multis autem variisq; modis concoqui, permurari, tenuari, & in humorum naturā crassescere possunt. Ideoq; in istis, & iudicationes, & temporum numeri, magnum pondus habere mihi videtur. At nihil istorum sine calido aut frigido contingere solet, cum neq; putrescere, neq; incrassari possit. Quid verò hoc ipsum esse dicemus? Nempe eorum contemperacionem esse, verum ea cum mutuo inter se fiat, tum vim habere. Quandoquidem calidum nullius alterius permixtione, quam frigidi calidum esse desinet, neque contrà frigidum, quam calidi. At reliqua omnia, quæ in homine insunt, quò pluribus permiscetur, eò mitiora & meliora euadunt. Is que tum demum optimè affectus est, vbi concoquit, & quietè agit,

nihilque in eo existit, quod propria facultate præpollat,
 Ac de his quidem abunde mihi dixisse videor. At verò Me-
 dici quidam & sophistæ fieri non posse dicunt, vt quis ar-
 tem Medicam cognoscat, nisi idem nouerit quid sit homo,
 & quænam eius prima generatio & compositio. Equidem
 quæ ab his de natura vel dicta vel scripta sunt, non tam ad
 artem Medicam, quàm ad pictoriam spectare existimo. At
 manifestam naturæ cognitionem non aliunde quam ex ar-
 te Medica haberi censeo, quam is facile percipiet, qui vni-
 uersam artem Medicam probè complexus fuerit. Quo qui-
 dem pleriq; mihi peruenisse videntur, & istorum nouitiam
 habuisse, vt quid sit homo, quænam eius ortus causæ, reli-
 quaq; certè cognoscerent. Quandoquidem naturæ cogni-
 tio mihi Medico esse necessaria videtur, isque omni studio
 contendere debet (si modò quid rectè præstare volet) vt in-
 telligat, quonam modo quis ad ea, quæ comeduntur & bi-
 buntur se habeat, & quidnam cuiq; ex singulis eueniat, neq;
 simpliciter tantùm existimet casum malum esse edulium,
 quòd qui se eo ingurgitat, dolorè sentiat, sed noscat quem-
 nam dolorè & qualem ob causas inferat, & cuiam eius
 vñs minimè sit accommodatus. Cùm enim alij plerique
 sint, tum cibi, tum potus, natura praua, non tamen eodem
 modo hominem afficiunt. Quod ita se habere hac oratione
 veluti exemplo confirmo. Vinum merum copiosius epo-
 tum hominem quadam imbecillitate afficit, idque qui vi-
 dent, omnes nouerūt eas esse vini vires, & in ipsum noxiam
 referunt, sed & qualem hominis partes præcipuè afficiat,
 nouimus. Quod & in reliquis ita planè constat. Casus si-
 quidem (quoniam hoc in medium protulimus) non omni-
 bus est noxius, sed sunt nonnulli, qui vbi eo se expleuerint,
 ne tantillum quidè offenduntur, quinetiam gracilibus mi-
 rum in modũ conferre perhibetur, quidam etiam non nisi
 cum molestia degūt. Horum autem naturæ hac ratione in-
 ter se differunt. Quod in corpore casco est inimicum, ab eo
 excitatur & commouetur, in quibus eiusmodi humor plu-
 rimus in corpore redundat, quòque maiorem dominatum
 in corpore habuerit, eò grauius affici æquum est. Quòd si
vnuerse hominum naturæ infestus esset, omnibus vtique
noceret. Quæ si quis nouerit, nullo modo ab eis offendatur.

In iis

In iis verò, qui ex morbis conualescunt, ac præterea longis morbis conflantur, multi velut instructa acie conflictus fiunt, partim sponte, partim ex iis, quæ sine delectu offeruntur. Plerosque autem Medicos noui, qui non secus ac idiotæ, si quid forte eadem die innouassent, lauando videlicet, aut deambulando, vel alienum aliquè cibum edendo, quæ omnia etsi adhibuisse quam omisisse præstiterat, nihilominus tamen in eorum aliquod causam reiecerunt, cum quidem causam non agnoscerent, & id fortasse quod forte maximè erat commodum prorsus extinguerent. Quod certe minimè facere conuenit, sed nouisse oportet quid balnei vsus intempestiuus efficiat, quid item defatigatio. Neque enim ista eodem modo malè afficiunt, neque quicquam aliud, vt neque repletio, neque hic vel ille cibus. Qui igitur hæc singula quemadmodum se ad hominem habeant, ignorat, is neque, quæ ab iis proueniunt, cognoscat, neque iis rectè uti poterit. At verò mihi etiam cognoscendæ affectiones videntur, quæ homini tum à facultatibus, tum à figuris proueniunt. Facultatem quidem intelligo, extremas humorum qualitates & vires nosse; figuras verò, ea quæ in homine insunt. Quædam enim caua sunt, & ex latitudine in angustum coacta, quædam etiam expansa, alia solida & rotunda, alia lata & pendentia, alia distenta, alia longa, alia densa, alia rara & florida, alia verò spongiosa & laxa. Videndum certè quodnam ex his humorem ex reliquo corpore ad se attrahat & pelliciat, num quæ caua & expansa, an solida & rotunda, an quæ caua & ex latitudine in angustum contracta sunt, id maximè efficere possint. Ac mea quidem sententia, quæ ex cauo & lato in angustum contracta sunt.

ista verò ex rebus externis manifeste percipere licet. Veluti quidem si ore hiante fueris, nullum humorem attraxeris, vbi verò protensis labris constrinxeris ac compresseris, præterea quæ fistulam admoueris, quicquid libuerit, attrahes. Hoc verò quæ admouentur cucurbitulæ ex latitudine in angustum contractæ declarant, quæ eum in vsum fabricatæ sunt, vt ex carne trahant & auellant, alia quæ id genus permulta. Est autem earum, quæ intra hominem sunt, partium natura & figura eiusmodi, vesicæ, capitis, & vteri in mulieribus, quæ quæ maximè attrahere, & semper attracto humore

refertæ conspiciuntur. Quæ verò caua sunt & expansa, ea affluentem quidem humorem omnium maximè recipiunt. Verùm non perinde attrahunt. At solida & rotunda neque attrahunt, neque affluentem humorem recipiunt, qui certè circum elabitur, cum sedem in qua permaneat, non habeat. Spongiosa autem & rara, velut lien, pulmo & mammae, prope admota maximè exugunt, eaq; præcipuè accedente humore indurescunt & augetur. Neque enim, si in ventriculo humor insit, cumq; foris contineat, & singulis diebus euacuetur, verùm cum, cum in seipso receperit, eumq; vacua 10 & rara, ac parua penitus imbiberint, pro raro & molli durus & densus euadit, neque concoquit, neque emittit. Istaq; illi ex figuræ natura contingunt. Quæ verò flatus eorumq; conuolutiones in corpore efficiunt, ea in cauitatibus ac laxioribus spaciis, velut ventre & thorace, strepitum & sonitum excitare æquum est. Cùm enim non sic impleant, vt consistant, sed mutationes & motiones habeant, ab ipsis strepitum & euidentes motiones fieri necesse est. Quæ verò tum carnosæ, tum mollia, in iis stupores & repletiones quales iugulatis fiunt. Quòd si in larum & renitens incurrat, ei- 10 que aliquid resistat, quod natura neq; sit adeò robustum, vt vim eius sustinere, neque ab eo malè affici queat, neque ita molle & rarum, vt in se recipiat & cedat. sed tenerum, floridum, sanguine præditum, & densum velut hepar, ob densitatem quidem & latitudinem renititur, neq; cedit, flatus verò subies increfcit, robustior efficitur, & impetu in id, quod oblectatur, fertur; verùm quia tenerum & sanguine præditum, doloris expers esse non potest. Easq; ob causas tum grauissimi creberrimiq; dolores eo in loco excitantur, tum suppurationes & tubercula quam plurima. Quæ etiam cir- 30 ca septum transuersum, sed longè minore vi contingunt. Septum enim transuersi natura in latum protensa & renitens, cumq; sit neruosior & robustior, ideò doloribus minùs opportuna. In his tamen & dolores & tubercula exoriuntur. Permultæ præterea tum intra, tum extra corpus existunt figuratum formæ, quæ pro affectuum ratione magnopere differunt, tam in ægris, quàm in bene valentibus, velut capita parua aut magna, ceruices graciles aut crassæ, longæ aut breues, ventres longi aut rotundi, thoracis & co-
starum

starum latitudo aut angustia, atq; alia sexcenta, quorum omnium differentias nouisse oportet, quò cognita cuiusque causa, eas rectè obseruare possis. De humorum autem facultatibus, quemadmodum etiam antea dictum est, quid eorum quisque in homine efficere possit, considerandum, quasq; inter se cognationes habeant. Quod est, si dulcis humor in aliam formam mutetur, non per alterius contemperationem, sed ab aliis separatus qualis nam plurimum futurus sit, amarus, an saluus, an acerbus, an acidus.

10 Certè omnium humorum, qui assumuntur, acidus minimè accommodatus fuerit, siquidem dulcis omnium maximè accommodatus existit. Ad hunc modum si quis rerum eternarum naturam inuestigando assequi possit, is semper ex omnibus quod melius est facillè eliget. Optimum verò id est, quod longissimè abest ab eo, quod humanæ naturæ minime est accommodatum.

Hippocratis de Medico, liber.

10 **H**Oc scripto Medico imperamus & dicimus quomodo officinam Medicinam instruere debeat. Ad eius quidem autoritatem mihi pertinere videretur, vt perspiciat, quoad eius natura feret, bene colorato & optimè habito sit corpore. Qui enim bona non sunt corporis habitudine, vulgò existimantur cæterorum curam non rectè habere posse. Deinde eius cultus mundus esto, vestis sit decora, & vnguentis vtatur beneolentibus, citra omnem odoris suspensionem. Istud enim iucundum esse ægrotantibus solet. Eum quoq; spectare oportet, vt animi temperantiam excolat, non taciturnitate solum, verum etiam reliqua totius vitæ moderati-
 30 one. Quod ad illi comparandam gloriam plurimum adfert adiumenti. Bonis etiam ac honestis sit moribus, vnaq; grauitatem cum humanitate coniunctam habeat. Temeraria namq; procliuitas & promittudo, quâuis valde sit vitilis, de-
 30 spectui est. At considerandum quando his vti liceat. Eadem enim apud eosdem, cum rara sunt, estimantur. Quod ad gestum attinet, vultu sit ad prudentiam composito, non asperum tamen, ne superbus & inhumanus videatur. Qui verò in risum effusus est, & supra modum hilaris, molestus habetur, quod vel imprimis vitandū est. Æquum autem in omni vitæ

consuetudine se præstare debet. Nam cum omnibus in re-
 bus multum sit in iustitia præsidij, tum verò Medico cum
 ægris non parum est commercij. Si enim se huic tractandos
 summittunt, isq; nunquam non ferè cum mulieribus virgi-
 nibus conuertatur, resq; magni pretij contrectat, à quibus
 omnibus sibi temperare debet. Atque his tum animi, tum
 corporis virtutibus, eum præstare oportet. Quæ verò ad
 artem Medicam præcepta pertinent, ex quibus artifex ha-
 bendus est, & à quibus discendi initia sumi debent, ab in-
 itio nobis breuiter ob oculos ponenda. Quæ ergo in officii 10
 na Medica curantur, ea propemodum discenda sunt. Ac pri-
 mum quidem domus locus tam commodus habeatur, vt
 neque accedens ventus molestiam afferat, neque sol aut
 splendor grauis sit. Lucis enim splendor, vt non sic curan-
 tibus molestus, non item tamen iis, qui curantur. Is ergo
 prorsus vitandus est, per quem oculos offendi contingit.
 Atque hoc quidem de lumine præcipitur. Deinde verò vt
 nequaquam splendori facies sit aduersa. Oculorum enim
 aciem debilem molestia afficit, cum quæuis occasio debi-
 les oculos perturbare possit. Atque hic luminis vsus esto. 20
 Sella quo ad eius fieri potest, altitudine sint æquales, vt il-
 lis sese accommodent. Aeris, præterquam in instrumentis,
 nullus vsus esto. Talis enim supellectilis vsus, apparatus
 quidam molestus esse mihi videtur. A qua iis, qui curantur,
 potui commoda & pura exhiberi debet. Deterforis puris
 & mollibus vtendum, ad oculos quidem, linteis; ad vulne-
 ra verò, spongiis. Hæc enim per se magno auxilio esse vi-
 dentur. Instrumenta autem omnia ad vsum aptè comparata
 esse oportet, conuenienti magnitudine, grauitate & tenui-
 tate. Quæ verò admoventur, omnia quidem vt conferant, 30
 attendendum, potissimumq; si ad laborantem partem diu-
 tius adhærescere debeant, cuiusmodi sunt vincula, medica-
 menta, & ad vlcus adhibita lintea & cataplasmata, quæ diu-
 tissimè in affectis partibus commorantur. At verò, quæ
 postea consequuntur, horum ablatio, refrigeratio item, &
 perpurgatio, & aquæ perfusio, parui cuiusdam sunt tempo-
 ris. In quibus, si quid faciendum, magis ne an minus adhi-
 bendum sit, diligenter attendere oportet. Permagnum enim
 interest, an his tempestiuè vsus fueris, an verò ea neglexe-
 ris. Est

ris. Est autem Medicinæ accommodata deligatio, ex qua, qui curatur utilitatem percipit. Hæc autem duo, quibus utendum est, maxime iuuant, comprimere ubi expedit, & remissè deligare. Quod ad anni tempora videndum, quando contegere oporteat necne, simulque ne imbecillitatis ignarus, utro horum utendum sit hæreas. Deligationes autem concinnæ, & ad speciem comparatæ, quæque nihil prosunt, repudiandæ. Sunt enim eiusmodi molestæ, & omnino ad ostentationem factæ, ac plærunque ei, qui curatur, noxiam afferunt, qui non tam ornatum quam utilitatem requirit. At verò in iis, quæ manus operam postulant, & sectione aut vitione efficitur, celeritas ac tarditas ex æquo commendantur, cum utraque opus sit. Nam quibus quidem vna sectione manus opera perficitur, ea celeriter fieri debet. Nam cum sine dolore sectio minimè contingat, debet id quod dolorem facit quam minimo tempore adesse, quod fiet celeriter administrata sectione. At ubi multas fieri sectiones necesse est, tarda manuum opera utendum. Qui enim celeriter sectionem adhibet, continentem multumque dolorem infert. At qui intermittit, alleuationem quandam iis, qui curantur, exhibet. Quod de instrumentis etiam dicatur. Gladiolis enim acutis & latis utendum, ita non in omnibus id ex æquo fieri edicimus. Quædam namque corporis partes velocem habent sanguinis impetum, quem continere non est facile, cuiusmodi sunt varices, & aliæ quædam venæ, quarum angustas sectiones esse oportet. Sic enim nunquam fiet immodica profusio, ab his tamen sanguinem interdum detrahere confert. In his verò partibus, in quibus nihil inest periculi, & quæ tenuem sanguinem minimè continent, latioribus gladiolis utendum, alioqui sanguis nequaquam profluet. Est autem turpissimum per manus operam non assequi quod cupias. At verò cucurbitulæ duobus modis utiliter admoueri possunt. Cum enim procul ab exteriori carne fluxio confiterit, eius circulum paruum esse oportet, ipsa verò ventrem minimè amplum habeat, sed qua parte manu apprehenditur, prominens sit, & minimè grauis. Quæ enim est eiusmodi, in directum trahit, & procul distantes serosos humores ad carnem probè reuellit. At dolore per carnis ma-

gnitudinem disperso, in reliquo quidem similis sed circulus
 magnus fit. Hoc enim pacto, quod dolorem mouet, ex plu-
 rimis partibus quò oportet adducere comperies. Neque
 enim circulus magnus esse potest, quin caro ex pluribus lo-
 cis contrahatur. Quæ verò grauis est, ad superiores partes
 vergit, ab inferioribus tamen magis detrahit, ita vt plarun-
 que morbos minimè attingat. Instantibus igitur fluxioni-
 bus, proculque à superioribus partibus positus, lani circuli
 multa simul ex reliqua carne attrahuunt. Quod facit vt inde
 tracta humiditas, ad serosum humorem, in inferioribus 10
 partibus collectum apponatur, & ea quidem, quæ molesti-
 am afferunt, relinquuntur, quæ verò nihil nocent, detra-
 hantur. Quin & de cucurbitulæ magnitudine, vt partibus
 quibus admoueri debet, sit vsui, coniectura capienda est.
 Cum verò pertundere voles, aliùs scalpellum adigere o-
 portet. Sanguis enim ex locis manus opera dislectis con-
 spicius profluere debet. Alioqui ne circulum quidem at-
 tractum pertundere oportet. Laborantis namque loci caro
 contenta magis est. Gladiolis autem recuruis, in summo 20
 non valde acutis vtendum. Prodeunt enim quandoque hu-
 mores serosi, glutinosi & crassi, qui in incisuris, si angustæ
 fuerint, ne subsistant, periculum est. Ac verò brachiorum
 venæ vinculis comprehensæ detinendæ. Quæ enim eas in-
 tegritate caro, in multis non probè venæ coarctata est. Quæ
 cum lubrica existat, vt orumque sectiones sibi inuicem re-
 spondentes fieri nequeunt. Vena enim contacta intume-
 scit, & sanguis fluxus impeditur, ob idque in multis pus col-
 ligitur. Ac sanè duplici de causa eiusmodi manus opera
 noxia videtur, tum quòd ei, qui secatur dolorem, tum ve-
 rò ei, qui secat dedecus adfert. Quod ipsum in omnibus fie- 30
 ri præcipitur. Atque ea sunt in officina Medica instrumenta,
 quibus artificiosè vt eum, qui discit, necesse est. Vol-
 fellis enim quibus tum dentes, tum columellæ compre-
 henduntur, quemlibet vj licet, cum simplex earum vsus
 esse videatur. De tuberculis autem & viceribus, quæ inter
 maiores morbos recensentur, istud tuendum est. Tubercu-
 la quidem coercere ac dissoluere posse, eorumque concretio-
 nes prohibere, maximè ad artem pertinere. Deinde verò ea
 in locum conspicuum & quàm breuissimum contrahere,
 ipsamque

ipsamq; concretionem æquabilem per totum reddere. Nisi enim æquabile fuerit, ut rumpatur & vlcus ægrè curabile euadat, periculum est. Æquabile itaque reddere, & ex æquo omne concoquere oportet ac neque ante tempus aperire, neque ut sponte rumpatur finire. Quæ verò æquabilem habent concoquendi vim, alibi dicta sunt. At verò vlcera quatuor progrediendi modos mihi habere videntur. Vnum quidem in profundum, cui usmodi sunt fistulosa, cicatrice obducta, & intus cava. Alterum quo ad superiora tendunt, velut quæ superexcrecentem carnem habent. Tertium in latum, qualia quæ serpentina dicuntur. Quartus modus est, qui solus secundum naturam motus videtur. Atque eæ quidem sunt carnis calamitates, quæ omnes communem habent utilitatis rationem. Quorum quidem signa alibi demonstrata sunt, & quænam curatio adhibenda sit. Quam autem ratione quod coaluit, dissolui possit, & quod implerum est, aut cauum redditum, aut quod in latitudinem progressionem fecit, de eorum signis in aliis libris quantum conueniebat, dictum est. De his verò, quæ in cataplasmate adhibentur, sic habeto. Quo in morbo imponendorum linamentorum accuratus vsus esse videtur, ipsi vlceri accommodatum linamentum adhibeto, quod verò cataplasmate apponitur, ad vlceris ambitum vitior. Hic enim cataplasmatum vsus multum habet artis, plurimumque utilitatis præstat. Siquidem quod vlceri circumponitur, iuuandi facultatem habere videtur, & linamentum continere. Partes verò vlceris exteriores cataplasma iuuat. Ac eorum quidem vsum talem esse conuenit. Quod ad tempora attinet, quibus horum singulis vtendum sit, & quemadmodum eorum, quæ scripta sunt facultates addiscere oporteat, hæc à nobis præmittuntur, quandoquidem maiorem artis Medicæ diligentiam exigunt, & ad eum pertinent, qui magnos iam in arte progressus fecerit. Ad hæc verò consequitur valnerum in militia acceptorum tractatio, quo ad telorum extractionem, cuius in vrbium commerciis paruus vsus existit. Quandoquidem ciuiles & hostiles expeditiones raræ ferè sunt, quæ sapissimè assidueq; circa externa bella contingere solent. Is igitur, qui hanc manus operam exercere volet, ut externos

exercitus sequatur, oportet. Hac enim ratione ad eam vsunt exercitationem sibi comparabit. Ad his quod maximè ad artem mihi pertinere videtur, hoc dixisse satis est. Quod artis & eius, quæ huc spectat manus operæ non minimum munus est, tela in corpus subeuntia certis notis deprehendere. Ex quo efficitur vt ignorari non possit, quando is, qui vulnus acceperit, minimè conuenientem manus operam expertus fuerit. Qui autem figurorum cognitionem habuerit, is solus ritè ad curationem aggredietur. At de his omnibus in alijs libris scriptum est.

Hippocratis liber, de decenti habitu,
aut decoro.

Qui sapientiam istam, quæ in vitæ communione versatur, ad multa esse vtilem allegant, ii mihi non temere facere videntur. Multæ nanque ad ambitiosam quandam operam comparata videntur, eæ videlicet, quæ de nulla re vtili quæstiones agitant. Harum tamen partes ad illas referri possunt, cum nulla ociositas, neque verò improbitas adsit. Quod enim ociosum est, nihil quæ agit, ad improbitatem viam affectat, ad eamque tendit. Vigilantia verò & ad aliquid mentis contentio earum disputationes ad nullam vtilitatem spectantes, ad se pertrahit, & ad vitæ honestatem refert. Maiorem enim apud alium sibi gratiam conciliat, si ad artem traducatur, eique decus & gloriam comparat. Quæcunque nanque neque ad turpem quæstum sunt comparata, neque illiberales, eæ via quadam artificiali opus suum efficiunt, quod nisi extra culpam sit, publicatur. Adolescentes enim iis sese committunt, vbi verò adoleuerint, præ pudore, eorum conspectum sine sudore non sustinent. At senes effecti, propter amarulentiam, eas publica legum sanctione vrbibus expellunt. Si enim conuentu facto, ambitiosa & quæstuosa sua professione decipientes, in vrbium circulis versantur. Quos ex vestitu & cæteris ornamentis quis cognoscere poterit. Quinetiam quò sumtuosius ornati fuerint, eò maiore odio auersandi, & ab eis, qui eos conspexerint, fugiendi. Ex vsu autem fuerit contrarium in his spectare, quibus non inest exquisitus neque

agrite

que curiosus ornatus, qui sese ex cultus venustate & frugalitate, non tam ad superfluam curiositatem, quam ad optimam existimationem, prudentiam, & animi moderationem compararunt. Ad incessum verò eo semper sunt habitu, minimè dissuantes aut superflui, in hominum concursibus graues, ad respondendum appositi, aduersus altercantes difficiles, in similibus familiaritatibus contrahendis prospicientes; erga omnes moderati, ad emotiones ratiurni, ad respondendum arguti & tolerantes, in occasione prudenter captanda appositi & accommodati, in victu frugales & paucis contenti, ad sustentandam occasionem tolerantes, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi vtuntur, ad gratiam comparati, & pro gloria quæ inde prouenit, decertare parati, doctrinam suam ad veritatis lucem repurgantes. Ad hæc igitur prædicta omnia præcipuè dux est natura. Etenim si adfuerit his, qui artibus instructi sunt, ad prædicta omnia aditus erit amplissimus. Vfus nanque, qui tum in sapientia, tum in arte ei adiuncta doceri nequit, in doctrinam cadet, vt inde initiū ducatur. Desluit autem natura & sapientiæ permiscetur, vt cognoscantur, quæ ab ipsa natura facta sunt. Multi etenim in vtrisque rationibus superari, neutiquam vtrisque ad rerum demonstrationem vsi sunt. Si quis igitur eorum aliquid, quæ ratione proponuntur ad veritatem expenderit, nequaquam iis suppeditabatur, quæ à natura insunt. Isti itaque consimili cum illis via progressi deprehenduntur. Quapropter veritate nudati omnem improbitatem atque ignominiam induunt. Præclara enim res est, quæ ex opere quod quis didicit proficiscitur oratio. Quicquid enim artificiosè factum est, à ratione profectum est. Quicquid autè artificiosè dictum est, non autem factum, viam & rationem artis expertem arguit. Opinabile siquidem sine actione, inscientiæ & nullius artis indicium est. Opinatio enim cum præcipuè in arte Medica, ea quidem vtentibus crimini vertitur, his verò qui ea indigent exitium adfert. Si nanque suis verbis persuasit, existimant se opus ex scientia profectum nouisse, quemadmodum aurum adulterinum igni probatur, tales seipsi etiam produunt. Quanquam eiusmodi prædictio iis qui co-

gnatam habent naturam, ad intelligentiam nullius est solatiij, quod finis quam rectus sit cognitio indicet. At horum arti tempus expediam viam constituit, aut his qui simili via insunt, facultates manifestò suppeditat. Quapropter prædicta singula colligere oportet, & sapientiam ad Medicinam traducere, & Medicinam ad sapientiam. Medicus enim Philosophus Deo æqualis habetur. Nam neque multum inter se differunt, & quæ ad sapientiam requiruntur, in Medicina insunt omnia, pecuniæ contemptio, pudor,
 10 verecundia, modestia in vestitu, existimatio, iudicium, lenitas, occuratio, mundicies, sententiarum elocutio, vtilium ac necessariorum in vita purgationū cognitio, earumque liberatio, superstitioni Deorum metus auersatio, præstantia diuina. Habent enim quæ faciunt ad demonstrandam incontinentiam, quæstuosam & sordidam professionem, inexplibilem habendi sitim, cupiditatem, detracti-
 11 onem, impudentiam. Siquidem ista spectant ad eorum cognitionem cum quibus conuersantur, & ad vsum eorum quæ ad contrahendam amicitiam pertinent, quoque animo erga liberos & pecunias esse oporteat. Hactenus igitur cum
 12 sapientia communionem, eorumque etiam plurima habet Medicus. Nam & Deorum cognitionem ipse potissimum animo complectitur, cumque aliis in affectibus & casibus Medicina multum Deos colere comperitur, tum verò medici Diis plurimum concedunt. Neque enim ipsa superuacaneam potentiam sibi arrogat, cum siquidem ipsi multa
 13 aggrediuntur, in multis verò ab iis superantur. In quibus autem Medicina nunc superior existit, hinc manifestum erit. Nam & via eius quædam secundum sapientiam se habet hoc modo. Etenim illis ipsis (quod tamen non existimant) pro confesso ita se habere concedunt, quæ circa corpora obueniunt, quæ sane per totam ipsam procedunt, dum transformantur aut permutantur, partim quidem per manus operam sanantur, partim verò per auxilia aut victus
 14 rationem curationem accipiunt. Præcipuum verò omnium caput est, vt horum cognitio habeatur. Cum igitur prædicta omnia ita se habeant, Medicum vrbanitatem quandam sibi adiunctam habere conuenit. Austeritas enim tum sanis, tum ægris difficile accessum præbet. Obseruare autem cum
 maxime

maximè oportet, vt ne multas corporis partes nudet, neque
 cum plebeis de rebus multis, sed tantum necessariis, confa-
 bulerur. Hoc enim vis quædam ad eliciendam curationem
 esse solet. Horum verò nihil neq; nimis curiosè, neque ex
 opinione agat. In istis autem omnibus videndum vt hæc
 tibi sint ad facultatè vt decet præparata, alioqui cum opus
 fuerit, inopia semper aderit. Horum verò omnium diligens
 in re Medica cura habenda est, cum omni habitu demisso,
 quæ ad frictionem, illitionem, & perfusionem pertinent, vt
 cum concinna manuum tractatione adhibeantur. Quò ad
 linamenta concepta, splenia, vincula, ea quæ ex temporis
 conditione petuntur, medicamenta tum ad vulnera, tum ad
 oculos comparata, & ex his quæ ad genus quodq; referun-
 tur, vt tibi sint accommodata, instrumenta, machinæ, fer-
 ramenta denique. Horum nanq; penuria, mentis inopiam
 & detrimentum affert. Alter verò tibi sit apparatus simpli-
 cior, quo ad manus operam vtaris, ad peregrinationes ac-
 commodatus. Promptissimus autem est, qui via quadam &
 ratione comparatur. Neq; enim fieri potest vt omnia Medi-
 cus enumeret. Medicamenta autem, tum eorum simplicis
 facultates, tum si quæ descriptæ sunt, probè tibi memoria
 teneantur. In animi etiam notione reponatur quæ ad mor-
 borum curationem pertinent, eorumq; modi, quot, & quò
 modo in singulis se habeant. Hoc enim in re Medica prin-
 cipium, medium & finem obrinet. Malagmatum quoque
 genera ad singulos vsus præparata habeas, potiones item
incidendi facultate præditas, ex descriptione præparatas, cui-
que generi accommodatas. Ad manum etiam sint quæ ad
 medicamentorum purgationes faciunt, ex locis consue-
 30 entibus desumpta, eo quo decet modo pro suo quæq; genere
 & magnitudine præparata, tum quæ ad verustatè diligenter
 sunt reposita, tum quæ recentia pro temporis occasione in
 30 vsum veniunt, reliquaq; ad eandem rationem, vt his adorna-
 tis, cum ad ægrotū ingressus fueris, nequaquam animo hæ-
 reas, cum singula habeas ad id quod fieri debeat appositè
 accommodata. Prius quàm verò ad ægrū ingrediaris, fac cogni-
 tum habeas quid agendum sit. Pluræq; enim non ratiocina-
 tione, sed auxilio indigent. Euenta igitur per experientiam
 cognita, prædicenda. Id enim gloriam adfert, & cognitum est

facile. In ingressu autem te meminisse conuenit sessionis, demissi habitus, vestitus, grauitatis, breuiloquentiæ, vt æquid perturbato animo facias, vt ægro assideas, in omnibus diligentiam adhibeas, vt ad ea quæ obiciuntur respondeas, & ad omnes perturbationes animi constantiam adferas, tumultus verbis castiges, & ad omnia sumministranda te promptum adhibeas. Ad hæc primum apparatus te memoria tenere oportet, sin minus, videndum vt in reliquis, quæ vt in promptu sint præcipiuntur, opinione tua minimè excidas. Crebrò ægrum inuise, diligentem considerationem 10 adhibeas, vt iis qui decepti sunt per mutationes occurras. Faciliior enim tibi cognitio suppetet, simulque te promptius expedit. Instabiliter enim mouentur quæ in humidis consistunt, ideoque faciliem cum à natura, tum à fortuna mutationem habent. Quæ nisi in tempore cum subministrari oportet percipiuntur, suo impetu præoccupant & interimunt, cum non adsit quod operi afferre possit. Multa enim simul concurrunt, quæ molestia afficiunt. At quod sigillatim se consequitur, promptum quidem magis & ad experientiam accommodatum. Obseruandi sunt autem ægrotorum errores, ex quibus multi frustrati sunt in oblati assumendis, quandoquidem exosis sumtis porionibus, aut medicationibus, aut curationibus, è medio sublati sunt. Quod quidem se fecisse minimè fatentur, sed culpam in Medicum conferunt. In considerationem verò etiam adhibendi sunt eorum decubitus, partim quidem pro anni tempestate, partim verò pro suo quique genere. Quidam enim in sublimibus, alij verò in subterraneis & obscuris locis decumbunt. Strepitus quoque & odores, vini que præcipuè 30 (hic enim deterrimus est) fugiendi & permutandi. Quæ omnia placidè & succinctè faciendâ, ita vt plerunque in ipsa administratione ægri celer, hilari & sereno vultu esse iubeat, eumque à suis cupiditatibus deterreat, & simul quidem cum amarulentia vehementer increpet, simulque eum commonefaciendo & blandè excipiendo consoletur, neque quicquam eorum quæ instant aut facta sunt ipsis indicet. Itcirco enim multi ob commemoratam instantium aut post futurorum prædictionem, ad extremorum alterutrum detrusi sunt. Adsit autem ex discipulis aliquis qui præ-

sit,
fit,
im
ian
sec
tea
ali
dal
via
tio
10 Q
gn
par
tur
ez
al
in
mr
ha
ste
20 cog
tial

T
por
ista
tio
iun
30 qua
stic
ma
cog
ter
rit,
plu
duc
per

fit, quò præceptionibus citra amarulentiam utatur, & quod imperatum est subministratur. Ex his verò deligendi qui iam in arte prouecti sunt, ut ea quæ sunt vsui exhibere, vel securè offerre sciant, neque in interuallis quicquam telat. Nullius verò rei curam plebeiis vquam committas, alioqui eius quod male factum est reprehensio ad te redundabit. Quòd si minimè fuerit ambiguum, ex quibus quod via & ratione tractatum est procedat, neque tibi vituperationem comparabit, & rei euentus ad genus referetur.

- 10 Quamobrem ista omnia dum fiunt iis qui ad istorum cognitionem incumbunt, prædico. Cùm igitur hæc ad comparandam existimationem & vetustatem, tum in sapientia, tum in Medicina, tum in reliquis artibus valeant, Medicus eas de quibus diximus partes completi debet, & semper alteram sibi ipsi superimponere, obseruare ac custodire, & in opere ipso cum cæteris communicare. Hæc enim ab omnibus propter nominis splendorem obseruantur, qui que hac via incedunt, gloriam tum apud maiores, tum apud posteros sibi comparabunt. Qui etsi non multarum rerum
- 20 cognitionem habent, earum tamen vsu assiduo prudentiam assequuntur.

Hippocratis præceptiones.

Tempus dicendum est, in quo occasio consistit. Occasio autem, in qua tempus non multum. Medicatio in tempore fit, aliquando etiam occasionem requirit. Qui igitur ista norit, ad curationem aggredi debet, neque prius ad ratiocinationis persuasionem, quam ad vsu cum ratione coniunctum animum adhibere. Ratiocinatio enim in eorum quæ sensu comprehenduntur recordatione quadam consistit. Sensus nanque euidenti imaginatione conceptus, primam eorum quæ subiecta sunt perpeffionem suscipit, & ad cogitationem transmittit. Hæc verò vbi receperit, frequenterque quibus, quando & qualiter conuenit ista conseruabit, in sese reponit & recordatur. Ratiocinationem igitur plurimum laudo, siquidem ex fortuita occasione initium ducat, & ipsam delationem ex apparentibus via quadam persequatur. Ex his enim quæ manifestò perficiuntur, si ra-

tiocinatio initium duxerit, in mentis potestate, quæ ab aliis
 singula recipit, esse deprehendetur. Quamobrem existi-
 mandum est naturam à multis & cuiuslibet generis rebus
 vi quadam cogente moueri ac doceri. Mens autem ubi ab
 ea acceperit, quemadmodum antè dixi, postea ad verita-
 tem deducit. Quòd si non ex euidenti incurfione, verùm ex
 probabili rationis fictione initium ducatur, plarunque
 grauem & moleftam infert affectionem. Ij verò nulla via
 rem ipsam aggrediuntur. Quidnam enim mali contingat,
 si mercedem auferant qui Medica opera publicè malè exer-
 cent? At nunc ægrotis ipsis, cum sint extra culpam, non sa-
 tis esse vis morbi visa est, nisi etiam Medici imperitia acce-
 deret. Ac de his quæ hæc satis dicta sunt, nisi quòd nul-
 lum ex his quæ sola ratione concluduntur fructum percipi-
 re licet, verùm ex his quæ operis demonstrationem ha-
 bebent. Fallax enim & ad errorem procliuis asseueratio, quæ
 est cum garrulitate coniuncta. Quocirca his quæ sunt in
vnuerfum insilire oportet, & circa ea vel maximè versari,
 si quis facilem & cum extra culpam habitum, quem certè
 Medicinam vocamus, sibi comparare velit. Maximam enim
 vtilitatem tum ægrotis, tum iis qui illorum res admini-
 strant comparabit. Neque verò pigeat ex plebeiis fisciitari,
 si quid ad curandi opportunitatem conferre videatur. Sic
 enim cenfeo artem vnuerfam commōstratam fuisse, quòd
 singula ex fine obseruata, & ad eadem aggregata fuerint.
 Animum igitur adhibere oportet fortuitæ occasione, quæ
 plarunque se offert, quæque cum vtilitate & lenitudine po-
 tiùs coniuncta est, quàm cum pollicitatione & facti defen-
 sione. Vtile verò etiam eorum quæ ægro offeruntur varie-
 tatem constituere. Neque enim asseuerare oportet quòd
 vnum aliquod exhibitum remedium profuturum sit. Affe-
 ctiones etenim omnes ob varias casuum attributiones &
 mutationes, diuturniore quadam morâ assident. Quin &
 istud vt consideretur admonitione indiget. Si nanque à
 mercede initium duxeris (quod ad totum negotium ali-
 quid confert) ægroto quidem istam iniucias opinionem, te
 eo relicto non discessurum. Quòd nisi cum eo conueneris,
 quòd & cum neglecturus sis, neque de quibusdam ad rem
 præsentem necessariis sis admoniturus. De mercede igitur
 consti-

constituenda curam habere oportet. Eiusmodi enim animæ inductionem ægro inutilem esse existimamus, idque multo magis in morbo acuto. Morbi enim celeritas, cum sultam ad reuersionem occasionem exhibeat, bonum Medicum minimè impellit, ut suam utilitatem quærat, verum ut potiorum suæ existimationis rationem habeat. Itaque longè satius est à morbo seruatis exprobrare, quàm perniciosè habentes emungere. Quamquam ægroti nonnulli hospitii ius aut notitiam quandam præponendum existimant, qui negligentia quidem digni sunt, non tamen pena puniendum iudicant. Quocirca his inconstantiæ fluctibus agitatæ, sicuti decet te oppones. Qui enim duritius est Medicus, is mediufidius fide magis quàm duritate in medendo utetur. Quare ab initio de toto affectu diligenter inquirere, & quædam ad curationem conferentia subministrare oportet, ægrumque percurare & minimè negligere. Neque verò exigendæ mercedis cupiditate duci oportet, nisi ut ad artem ediscendam tuos instruas, suadeoque ne in eo inhumaniter nimis te geras, sed & opum affluentiam & facultates respicias, interdumque gratis cures, ita ut memoris gratitudinis potiorum quam præsentis existimationis rationem habeas. Quod si vel hospiti, vel egeno largiendi occasio se offerat, his vel maximè succurrendum est. Qui enim erga homines humanum se exhibuerit, is artis amore teneri censetur. Multi nanque ægri cum sciant se morbo minimè saluari teneri, etiam medici probitate sanitati restitutos esse celebrari gaudent. Sanitatis autem causâ ægris quidem præesse præclarum est, & bene valentium curam gerere ut ne ægrotent. Quin & sanorum quoque cura venustatis causâ suscipienda est. Qui igitur in ignorantia profundo submersi sunt, ij prædicta minimè percipiunt, cum medici nomine indigni, re ipsa comprobent, quàm repente euecti sint, fortunæ tamen egentes, per diuites quosdam ex angustis emergunt, utriq; ex euentu nominis celebritatem adepti, & in peius ruentes, luxu disfluunt, & quæ in arte nulli rationi reddendæ sunt obnoxia negligunt, quibus bonus Medicus viger, & ipsius artis opifex nuncupatur. Qui medelas inculpatas facillè perficiens, nihil horum peccat, ne in

summa quidem opum penuria. Neque enim invidus est, velut qui iniuste se gerunt. Qui certe ad curationem non accedunt, ubi vident miserabilem esse affectionem & eiulatibus plenam, aliorum Medicorum congressum fugiunt, & improbos laudant, quod improbum auxilium detestentur. *Ægroti verò dolore confictati in vtraque improbitate natant, cum sese pleniori in arte curationi ad finem vsq; non commiserint. Morbi nempe cuiusdam remissio, magnum affert ægro solatium. Quapropter cum sanitatem maximè cupiant, eundem semper remediorum vsum recipere recusant. Medici varietatem imitantes. Summum quidem magnificentia cum ægroti careant, morum improbitatem venerantur, & ingrati euadunt, vtque facultatum copiam consequi possint, de mercede plurimum laborant, cum verò sani esse velint, questum tamen ex scœnore & agricultura percipere negligunt. Atque de tam insigni admonitione ista satis sint. Ægroti enim remissio & intentio, medici administrationi moderantur. Neq; sane indecorum fuerit, si Medicus in rei præsentis angustia circa ægrum versatur, imperitiæ etiam tenebris circumfusus, alios quoque accersiri iubeat, quo communi consilio quæ in rem ægri sunt disquirantur, & illi ad præsidiorum facultatem operas suas conferant. Vbi enim assidue vrget affectio, morbusq; increfcit, plurima in animi angustia ad rem præsentem opportuna elabuntur. Tunc igitur confidèti animo esse oportet. Neq; enim vnquam tale quid definitio, cum id ad artem pertinere censeatur, de eo minimè ambitiosè contendere, se ipsos ludibrio exponere. Hoc nanq; iureiurando affirmare audeam, Medicum ratione vrentem, alterum nunquam inuidiosè calumniaturum. Sic enim animi impotentiam proder. Verùm id promptius faciunt, qui forenses questum sectantur. Quanquam neque hoc perperam excogitatum videretur, cum in omni copia inopia insit. Præter hæc autem omnia magnum fuerit existentis artis argumentum, si quis rectam curationem instituens, compellendo ægros cohortari non desinat, ne nimium animo perturbentur, dum salutis tempus præuertere student. Hoc nempe inuicile esse censemus, neque si id imperarit, peccabit. Ipsi enim ægri ob affectionem doloris plenam animam despon-*

despondentes, vitam cum morte commutant. Cui verò ægri cura commissa est, si ea quæ ad artis inuentionem faciât demonstrauerit, quòd naturam conseruare, non alienam inducere debeat, præsentem fructum reportabit, aut ei statim nulla fides adhibebitur. Est enim hominis bona habitudine, natura quædam arte singulari à natura comparata, motum non alienum adhibens, sed valde concinna, tum spiritu, tum calore, tum humorum concoctione, & in vniuersum ex omni victus ratione, reliquisque omnibus comparata, nisi aliquod ab ortu aut initio erratû adfuerit. Quod tamen si adfuerit, siquidem exiis sit, conandum vt ad priorem naturam reducatur. Præter naturam enim censetur, quod imminutum est, etiam quod temporis spatio contigit. Vitanda autem etiam frictio per sudaria, propter mendendi auctoritatem odôrque ambitiosè affectatus. Vt enim peregrinus cultus immodicus calumniam, ita modicus venustatem tibi comparabit. Est nanque in parte dolor modicus, in toto multus. Neque verò gratiam qua tibi homines demerearis subtraho, cum sit Medici præstantia digna. Eorum autem quæ per instrumenta adhibentur, & demonstrationis eorum quæ significant, reliquorumque eiusmodi memoriam adesse oportet. Quòd si vulgi tibi audiciam comparare voles, id non valde gloriose instituas, neque tamen cum ostentatione poetica fiat. Industriæ enim impotentiam arguit. Neque certè probo industriam multo labore partam in alium vsum transferri, quod per se sola vt eligatur grata sit. Inanem enim fucilaborem cum ambitiosa ostentatione tibi impones. Optabilis autem dispositio qua quis longè absit, vt grandis nam ad discendum accessisse videatur. Quod quidem nihil præsentium perficit, absentium verò memoria toleranda est. Incidit igitur omne genus infortunij cum vehementi pernicie, quod decorum negligit, tum in definitionibus & denunciatione, tum maximis iuramentis Deorum causâ interpositis, dum medicus morbo præest, cum assidua lectione, & plebeiorum tumultuantium instructione, & priusquam in morbo quid agat incertus sit, congregati sunt. Huiusmodi igitur vbi præessem, non tamen de curandi ratione cum illis conferrem, verum vt auxilium ferrent audaçter peterem. Venustè

enim cognitionis intelligentia, apud istos sparsa est. Cum igitur hi ex necessitate indocti existant, eos ad vtilem executionem cohortor, vbi præceptorum cognitione destituantur. Quis enim variè diffusam præceptorum cognitionem habere exactè cupiat, citra exercitationis manuum securitatem? Quare hoc vnum suadeo, vt eorum verbis quidem animum aduertant, opus autem in subtrahenda victus ratione interpellent, neque eam diutiùs instituant. Aegri enim diurnam appetentiam erigit indulgentia, quæ interdum morbum fouet. Si quis cæco quantum opus est morem gerat, is velut res horrenda vitari debet, & gratia vitanda per quam vnitas deperit. Aëris repentina turbatio vitanda est. In ætatis vigore omnia gratiora sunt, in desinente verò ætate, contrà. Linguæ obscuritas aut propter affectionem contingit, aut propter aures, vt si altera superinferat priusquàm priora enunciarit, aut si antequàm id quod mente conceptum est eloquatur, aliud in super animo concipiat. Hoc quidem his qui artium studio tenentur præcipuè contingit, citra visioni subiectam appellatam affectionem. Ætatis cum paruum subiectum existat, valde magna interdum est facultas. In morbo non perturbari diurnitatem indicat, iudicatio verò morbi dissolutio est. Parua causa curationibus soluitur, nisi quis præcipuus locus affectus sit. Quandoquidem ex dolore per consensionem exortus affectus affligit, quidam per alterius consensionem vexantur. Vociferatio dolore afficit. Præ laboris vehementia indulgens concessio, locus amœnus vtilitatem affert.

HIPPO:

HIPPOCRATIS

PRÆNOTIONVM, LIBER.

Seçtio II.

10 **P**ER ÆPRETIVM mihi facturus Med-
 icus videtur, si ad providentiam sibi cõ-
 parandam omne studium adhibeat. *vid. sem. l. 3*
 20 Cum namq; præsentent & prædixerit apud æ-
gros, tum præsentia, tum præterita, tum
futura, quæq; ægri omittunt exposuerit,
res utique ægrotantiũ magis agnoscere
 credetur, ad eò vt maiore cum fiducia sese homines medico
 committere audeant. Curandi verò rationem optimè mo-
 lietur, si ex præsentibus affectionibus futura prænouerit.
 Neque enim fieri potest vt omnes ægroti sanitatem asse-
 20 quantur. Hoc nempe longè præstantius foret, quàm futu-
 30 rorum consecutionem prænoscere. Quandoquidem verò
quidam vi morbi intereunt prius quàm Medicum accer-
sant, quidam etiam vocato Medico confestim; partim qui-
dem vnum diem, partim etiam paulò diutiùs vitam trahen-
tes mortui sunt, prius quàm Medicus arte sua singulis mor-
bis viriliter se opponere possit. Proinde vbi talium affectio-
num naturam, quantum scilicet vires corporis superant,
cognouerit, simulq; & si quid diuini in morbis inest, huius
 30 meritò sibi admirationem, & boni Medici existimationem
conciliauerit. Qui namque morbo superiores esse possunt,
eos utique longè rectiùs conseruauerit, ex longo antea in-
teruallo ad singula consilium dirigens, tum etiam mortu-
ros, tum euasuros, vbi prænouerit & prædixerit, extra cul-
pam positus erit. In morbis autem acutis imprimis quidem
ægroti facies sic in consideratione adhibenda, sine beneua-
lentium, præcipueq; sui ipsius similis. Ita enim optima exi-
stimanda, quæ verò ab eo plurimum recedit, grauissimum
periculũ portendit. Qualis fuerit nasus acutus, oculi cõcaui,

*facies Hip-
pocratica*

collapsa tempora, aures frigida & contracta, imisq; suis
fibris inuersa, cutis circa frontem dura, intenta & resiccata,
& totius faciei color ex viridi pallefcens, aut etiam niger,
aut liuidus, aut plumbeus. Itaq; si per initia morbi eiusmodi
 facies fuerit, neq; adhuc ex aliis signis conicere potueris,
 interrogare conuenit, num æger uigilauerit, aut aluus ad-
modum liquida fuerit, aut eum inedia aliqua oppresserit.
 Quòd si quid horum fateatur, minus formidandū esse exi-
 stimandū. Diudicantur autē ista die ac nocte, si ex his cau-
sis eiusmodi facies fuerit. At si nihil horum præcessisse dix- 10
 rit, neq; intra dictū tempus ad pristinum statum redierit, in
 propinquo mortem esse sciendum est. Si uerò uerustiore
 iam morbo, aut triduo, aut quatruiduo, talis facies extiterit,
 inquirenda ea sunt de quibus antea præcepi, & reliqua si-
 gna, tum ex uniuersa facie, tum ex corpore, & oculis, in cō-
siderationem adhibenda. Si namque lucem refugiant, aut
illachrymant præter uoluntatem, aut peruertuntur, aut al-
ter ex his minor fit, aut quæ in iis alba esse debent rubescunt,
aut in uisdem uenulæ liuescunt, aut nigricant, aut lippien-
tiū oculorum sordes circa eorum aciem appareant, aut etiā 20
assiduè mobiles, aut tumidi, aut uehementer caui fuerint,
aut eorū aspectus squalidus & minimè lucidus, aut totius
faciei color immutatus, hæc omnia mala perniciosaq; exi-
stimanda. Quinetiā per somnum an ex oculis aliquid sub-
 appareat spectare oportet. Vbi nanque non commissis pal-
pebris ex albo quid subapparet, id si neq; alui profluuium,
neq; medicamentum purgans expressit, neque ita dormire
confueuerit æger, prauum est iudiciū & lethale admodum.
 Quòd si peruertatur aut corrugetur palpebra, aut liuescat,
 aut pallelcat, itemq; labrum, aut nasus, cum alio aliquo si- 30
 gno, mortem in propinquo esse sciendum est. Lethale quo-
 que labra resoluta, pendentia, frigida, & exalbida esse. At
 ægrum à Medico in latus dextrum aut sinistrum recumbē-
 tem deprehendi oportet, manibusq; & ceruice, ac cruri-
 bus paulum reductis, totūque corpore molliter posito. Hic
enim ferè sani iacentis est habitus. Is autem haberet opti-
 mus decubitus, qui bene ualentium similis est. Supinum
 uerò iacere, manibus, & cruribus potrectis, minus
 bonum. Quòd si pronus ad pedes de lecto delabatur, ma-
 gis

gis formidandum. Vbi verò pedes nudos, neque admodum
 calidos habere comperietur, & manus, ceruicem, & crura
 inæqualiter dispersa & nuda, malum. anxietatem enim in-
 dicat. Lethale quoque & hianti ore assidue dormire, & vbi
 supinus iacet cruribus valde contortis & implexis. At in
 ventrem iacere ei qui per bonam valetudinem ita dormire
 minimè consuevit, delirium aut partium circa ventrem do-
 lorem indicat. *A*egrum verò residere velle in ipso morbi
 impetu, prauum quidem in omnibus morbis acutis, & pul-
 monum inflammatione laborantibus pessimum. In febrili-
 bus autem dentibus stridere, quibus à puero minimè est
 consuetum, insaniam & mortem significat. Verùm ex vtrif-
 que periculum prædicendum. Quòd si etiam deliranti id
 accidat, exitiale admodum iam est. *V*lcus quoque siue ante
 morbum, siue in morbo natum sit, nosse oportet. Nam si
 periturus æger est, ante mortem liuidum & siccum, aut pal-
 lidum & siccum erit. De manuum verò motione ita censeo.
 In febribus acutis, aut pulmonum inflammationibus, aut
 phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem fe-
 runtur, & aliquid frustra venantur, & festucas colligunt,
 aut floccos è vestibulis euellunt, & ex pariete paleas carpunt,
 ex his omnibus malum & mortem portendi. Spiritus fre-
 quens dolorem aut inflammationem in locis septo trans-
 uerso superioribus indicat. Qui verò magnus inspiratur &
 ex magno interuallo, delirium. At frigidus ex naribus &
 ore expiratus, exitialis admodum iam est. Facile autem spi-
 rare, valde magnum ad salutem momentum existiman-
 dum, cum in omnibus morbis acutis, quibus febris con-
 iuncta est, tum in his qui intra dies quadraginta iudican-
 tur. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos,
 qui diebus iudicatoriis contingunt, & penitus febre liberant.
 Boni verò, quicumque toto corpore oriuntur, faciuntque vt
 æger morbum facilius ferre videatur. At qui nihil tale effi-
 ciunt, minimè sunt utiles. Pessimi autem frigidi, quiq; cir-
 ca caput tantummodò, faciem & ceruicem exoriuntur. Ii
 nanque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò mor-
 bi longitudinem prænunciant. Quique per totum corpus
 eodem modo atque ex capite fiunt. Qui verò milij formam
 referunt, & circa ceruicem tantum oboriuntur, prauis, boni

autem qui guttatim & cum exhalatione fiunt. Atque hoc fit
 tum de sudoribus animaduerrere oportet, quod nonnul-
 li quidem ex corporis dissolutione, quidam etiam ex in-
 flammationis vehementia contingunt. *Præcordia optima*
 quidem quæ dolore vacant, mollia sunt & æqualia, tum
 dextra, tum sinistra parte. Incensia verò, aut dolentia, aut in-
 tenta, aut inæqualiter affecta dextra parte ad sinistram,
 hæc omnia animaduerrenda sunt. Quod si etiam pulsus in
 præcordiis insit, perturbationem aut delirium indicat. Ver-
 rum etiam eorum oculos intueri oportet. Si namque oculi
 crebrò moueantur, insania expectanda est. At tumor in
 præcordiis durus & dolens, pessimus quidem vbi tota præ-
 cordia occuparit. Sin verò altera parte sit, minore cum pe-
 riculo sinistra. Huiusmodi autem tumores, circa principia
 quidem mortem breui affore indicant. Quod si neque in-
 tra vigesimum diem febris quiescat, neque tumor subsidat,
 ad suppurationem res vertitur. His autem primo circuitu
 etiam sanguinis è naribus fluxus contingit, valdeque iu-
 uat. Verum eos interrogare oportet, num capite doleant,
 aut obtusam oculorum aciem sentiant. Quod si quid ex his
 accidat, eò rem tendere sciendum. In iunioribus tamen ne-
 que dum trigesimum quintum annum attingentibus, san-
guinis eruptio magis expectanda est. Molles autem tumo-
 res & doloris expertes digitisque cedentes, longiores iudi-
 cationes faciunt, illisque minus graues sunt. Quod si intra
 dies sexaginta, neque febris cesset, neque tumor subsidat,
 fore suppurationem hoc loco, & reliquo ventre eodem mo-
 do significat. Itaque tumores dolentes, duri & magni, peri-
 culum mortis intra paucos dies affore significant. Molles
 verò & minimè dolentes, qui que digito pressi cedunt, illis
 diuturniores esse solent. Ac ventris tumores minimè
 verò qui infra vmbilicum in pus vertuntur. Sed ex superio-
 ribus locis sanguinis eruptio maximè expectanda est. Lon-
 gorum verò omnium in his regionibus tumorum, suppu-
 rationes in considerationem adhibendæ. Suppurationum
 autem quæ inde proueniunt, ea obseruatio faciendæ est.
 Quæ quidem foras vertuntur, optimæ sunt, vbi parua sunt,
 & quam maximè foras feruntur, & in acutum tendunt. Pess-
 simæ

fima verò quæ magnæ sunt & latæ, minimè que in mucro-
 nem attolluntur. At quæ intrò rumpuntur optimæ, vbi ni-
 hil cum externa fede communicant, in sese contrahuntur,
 nullo dolore afficiunt, tota que regio externa vnus coloris
 apparet. Pus verò optimum est album, æquale & læue, &
quam minimum graucolens, huic autem contrarium pel-
finum. Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur, ma-
 la. Nam neque febre liberat, vehementes que dolores exci-
 tat, & lethalis est. Oritur autem ferè ex laterum inanitate,
 10 & lumbis, partim que ex iecore. Quibus igitur ex laterum
 in anitate & lumbis, initia ducuntur, iis pedes intumescunt,
 & longa alui profluvia detinent, quæ neque dolores ex la-
 rerum inanitate ac lumbis tollunt, neque ventrem mollior-
 em efficiunt. At quibus à iecore aqua inter cutem ortum
 ducit, his tussis & tussendi cupiditas inest, sed nihil effectum
 dignum expuunt, pedes que intumescunt, ac venter non ni-
 si dura ægre que egerit, & circa aluum tumores fiunt, qui
 partim dextra, partim sinistra parte oriuntur, & desinunt.
 Caput autem & manus, & pedes frigere, ventre & lateri-
 20 bus calentibus, malum denunciat. At corpus totum æ-
 qualiter calidum esse ac molle, optimum. Egrum quoque
 facile conuerti oportet, & cum sese attollit leuem esse.
 Quòd si grauis esse videatur, cum reliquo corpore, tum
 manibus & pedibus, maiori cum periculo est. Præter gra-
 uitatem verò, si vngues & digiti liuescant, mors confestim
 expectanda est. At omnino nigri tum digiti, tum pedes
 minus quam liuentes perniciosi sunt. Sed alia quosque si-
 gna in considerationem adhibenda. Etenim si facile ma-
 lum ferre videatur, & præter hæc aliud quoddam ex salu-
 30 taribus signis adfuerit, morbum ad abscessum conuerti
 sperandum, ita vt æger quidem morbo superesse, & partes
 corporis denigratæ decidere debeant. Testes autem & pu-
 denda vbi sursum contrahuntur, vehementes dolores & mor-
 tis periculum denunciant. Quòd ad somni rationem atti-
 ner, quem admodum à natura nobis est consuetum, interdum
 quidem vigilandum, noctu verò dormiendum. Quòd si
 istud immutatum fuerit, deterius existimandum. At mi-
 nimùm offenditur æger, si prima luce dormiat ad tertiam
 die

diei partem. Qui verò postea somnus contingit, deterior est. Pessimum autem si neque noctu, neque interdium dormiat. Nam aut ob dolorem insania adest, aut delirij affuturi hæc nota est. Alui deiectio optima est, si mollis est & consistat, eoque tempore quo per sanitatem deiici soleat, copia verò ciborum ingestorū rationi responderit. Talis enim exitus inferiorem aluū bene valere declarat. At liquida alui egestio ex vsu est, si neque stridet, neque crebrò, neque ex breuibus interuallis excernitur. Frequens enim desidendi labor ægrū fatigat, eiq; infornia adfert. Quòd si affatum & sæpe deiicit, periculū est ne animus deficiat. Verūm pro ingestorum ciborum copia, bis aut ter interdium, & noctu semel, deiici debet, plus tamen prima luce, pro hominis consuetudina. Crassiorem autem fieri deiectionem oportet, morbo ad iudicationem procedente. Sit etiam subfulua, neque admodum graueolens: Lumbricos quoque rotundos cum alui excretionem prodire, morbo in iudicationem tendente expedit. In omni verò morbo ventrem mollem esse, & mediocriter extumescere conuenit. At valde aquosum, aut album, aut ex viridi pallidum, aut vehementer rubrum, aut spumans deiici, hæc omnia mala sunt. Præter hæc quoque malum est, quod exiguum, glutinosum, candidum, ex viridi subpallidum & læue existit. His verò magis lethalia sunt nigra, aut pingua, aut liuida, aut æruginosa aut fœtida. Varia autem his quidem sunt diuturniora, nihilo tamen minus exitialia. Huiusmodi sunt strigmentosa, biliosa, cruenta, porracea & nigra, modò simul inter se mixta, modò per vices prodeuntia. Flatum autem sine sonitu quidem ac crepitu exire optimum. Præstat tamen cum strepitu prodire, quàm isthic reuolui. At qui eo modo prodit, ægrum aliquo dolore vexari, aut delirare indicat, nisi æger sua sponte hoc modo flatum emisserit. At præcordiorum dolores & tumores, recentes quidem & sine inflammatione, murmur soluit circa præcordia exortum, idque potissimum si cum stercore, vrina & flatu prodierit, alioqui vbi ipsam per se transmissum fuerit, iuuat, idque magis si ad inferiores sedes descenderit. Vrina optima est, in qua per omne tempus, quoad morbus iudicatus fuerit, subsidet album, læue & æquale. Securitatem enim breuemque morbum fore significat.

vid. sermot.
l. 3. s. 2. p. 1.
C. 9
pag. 497

gnificat. Quòd si intermitrat, & interdum quidem pura meiatur, interdum etiam subsidet album & leue, diuturnior & minus securus morbus euadit. At vrina subrubra, simileque quod subsidet, & laeue, hæc longè quidem diuturnior quàm prima sit, valde tamen salutaris. Sedimenta autem in vrinis crassiores hordei tosti non exactè moliti partes referentia, praua sunt, hisque peiora laminis similia. Alba verò & tenuia, valde praua, atque his etiam deteriora furfuracea. Nubeculae quæ per vrinas feruntur, albæ quidem, bonæ; nigrae verò, malæ sunt. Quoad autem vrina fulua fuerit & tenuis, crudum esse morbum indicat. Quòd si diuùs talis vrina perseveret, periculum est ne non possit æger sufficere, quoad vrina concoquatur. Axeriosiores sunt vrinae foetidae & aquosae, & nigrae, & crassae. Ad hæc in vrinis quidem & mulieribus vrinae nigrae, in pueris aquosae, deterrimae. Quibus vrinae tenues & erudæ multo tempore redduntur, si reliqua signa salutaria sint, in iis abscessus ad loca infra septum transversum expectari debet. Quinetiam pinguedines supra innatantes araneorum telas referentes, damnare oportet, colligationem namque significant. In vrinis autem quæ nubeculas habeant, considerandum venit, an supernè, an infernè ferantur, & quosnam habeant colores. Et quæ quidem deorsum feruntur, cum dictis coloribus, bonæ censendæ & commendandæ, at quæ sursum feruntur, malæ & vituperandæ. Neque verò tibi imponat vesica quoquo modo affecta, si huiusmodi vrinas reddiderit. Non enim totius corporis, sed ipsius per se indicium est. Vomitus perquam est utilis, qui bilem pituitæ quàm maximè permixtam habet, ac neque admodum crassus est, neque multus. Qui enim sinceriores, peiores sunt. Si verò quod vomitione reiicitur porrum colore referat, aut liuidum, aut nigrum fuerit, quisquis horum colorum adfuerit, prauus existimandus est. Quòd si eodem vomitu omnes hi colores reiiciantur, id exitiale est admodum. At liuidus vomitus, si grauiter olet, celerrimam mortem denunciat. Omnesque subputres & graues odores, in omnibus vomitionibus mali. In omnibus pulmonis & laterum doloribus, sputum celeriter promptèque expui conuenit, sputoq; flauum valde permixtum apparere. Etenim

si multò post doloris initium, quod flauum est, aut fuluura,
aut multam tussim exhibeat, neque valde permixtum ex-
puatur, deterius est. Flauum quippe si sincerum fuerit, pe-
riculum subesse testatur, album autem & viscidum, & rotu-
dum, inutile. Malum quoque valde viride, aut pallidum,
itemque spumans. At si ad 10 sincerum fuerit, vt etiam ni-
grum appareat, id illis deterius est. Malum quoque vbi nil
expurgatur, neque ipsum proiicit pulmo, sed propter mul-
titudinem feruet in gutture. In omnibus pulmonis morbis
grauedines & sternutationes, tum præire, tum subsequi, 10
malum. Verùm in aliis maximè lethalius morbis, sternu-
tamenta vtilitate non carent. At in pulmonis inflammatio-
nibus si inter initia morbi spurum excernitur flauum non
multo permixtum sanguine, salutare est & confert admo-
dum. Septimo verò die ac tardius nõ adeo securum. Omnia
autem spurata mala sunt, quæ dolor in non sedant, pessima
etiam nigra, vt priùs scriptum est. At omnium quæ excrea-
tur opima, quæ dolorem sedant. Horum verò locorum do-
lores, qui neque per sputorum purgationes, neque sæcum alui
deiectionem, neque venæ sectionem, aut medicamenta pur-
gantia, & victus rationem sedantur, eos ad suppurationem
tendere sciendum est. Ex suppurationibus autem admo-
dum exitiales sunt, quæ spatio adhuc quidem bilioso exi-
stente suppurantur, siue biliosum illud separatim, siue vnà
cum pure exprimitur. Idque potissimum, si ab huiusmodi spu-
ro suppuratio procedere cœperit, cum morbus ad diem se-
ptimum peruenit. Qui verò talia spuit, ne decimo quarto
die moriatur metus est, nisi quid boni acceperit. At in bonis
quidem signis hæc numerantur, facile morbum sustinere,
benefspirare, dolore leuari, sputum sine difficultate reiice-
re, corpus æqualiter calidum & molle videri, sine siti esse,
yrinas etiam & alui excrementa, & somnos, & sudores, ve-
lut descriptum est, singula superuenire, bona existimanda
sunt. His enim omnibus sic contingētibus, haudquaquam
æger morietur. Quod si ex his quædam quidem contingat,
quædam minimè, non vltra decimum quartum diem æger
vitam producet. Contra verò, morbum ægrè sustinere, spi-
rationem magnam & densam esse, dolorem minimè sedari,
sputum ægrè reiicere, vehementem sitim esse, corpus à
febre

febre inæqualiter detineri, aluum quidem & latera vehementer calere, fronte, manibus & pedibus frigidis, urinas verò & alui excrementa, & somnos, & sudores, vnaquæque qualia descripta sunt, mala esse nosse conuenit. Si quid enim ex his sputo superuenerit, morietur æger prius quam ad decimum quartum diem perueniat, aut nono, aut vndecimo die. Sic igitur conicere oportet, quòd cum sputum istud valde lethale sit, neque etiam ad decimum quartum diem perducit. Ex his verò, tum malorum, tum bonorum subducta ratione, prædictiones facere oportet. Sic enim quis potissimum verum assequatur. Reliquæ verò suppurationes magna ex parte rumpuntur, partim quidem vigesimo die, partim etiam trigésimo, quædam quoque quadragesimo, aliquæ etiam ad sexagesimum diem deueniunt. Suppurationis autem initium fore ratione comprehendere oportet, ab eo die quo primum eger febricitauit, aut etiam primum rigor apprehendit, & si pro dolore, sibi pondus inesse in eo loto qui dolore affligebatur, dixerit. Ista namq; circa suppurationum incicia fieri solent. Ex hoc igitur tempore suppurationum ruptionem fore intra prædicta tempora expectandū est. Quod si in altero tantum latere suppuratio fuerit, tum vertere, tum ediscere ad hæc conuenit, nū dolor aliquis alterū latus detineat, & num altero calidius fuerit, atq; ubi in latus sanum decubuerit, interrogare si quod ei pondus desuper impendere videatur. Sic enim altero latere, in quo pondus extiterit, suppuratio est. At purulentes omnes his signis dignoscere oportet. Primum quidem si febris non demittit, verum interdiu leuior quidem, noctu verò maior detinet, & sudores multi oboriuntur, tussisq; & tussendi cupiditas ipsis inest, nihil tamen effatu dignum expuunt, oculiq; caui redduntur, malæ ruborem contrahunt, & vngues quidem in manibus adunci fiunt, digiti verò maximeque summi incalescunt, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt, & pustulæ toto corpore oriuntur. Diurnæ igitur suppurationes, his indicantur signis, quibus multa fides habenda est. Quæ verò breue habeat spatium sic indicantur, si quid eorum appareat, quæ inter incicia fiunt, simulq; si etiã aliquantò difficilius spiret æger. At ex his quæ citius aut tardius rumpuntur, sic deprehendere licet. Si qui-

dem dolor inter initia oriatur, & spirandi difficultas, ac tuffis sputatioq; perseverant & ad vigesimum diem extenduntur, intra hoc tempus, aut adhuc prius ruptionem expectato. Quod si mitior dolor fuerit, iusq; cetera omnia pro huius ratione respondeant, tardiùs ruptionem sperato. At ante puris eruptionem dolorem oboriri, & spirandi difficultatem, & sputi excretionem necesse est. Superfunt autem ex morbo hi potissimum, quos febris eodem post ruptionem die dimisit, quiq; cibos celeriter expetuerint, & siti liberantur, veteriq; tum exigua, tum coacta deiecit, & si pus album & læue, eiusdemq; coloris fuerit, & à pituita liberum, citraque dolorem aut tussim vehemētem educatur. Sic quidem optime & celerrimè liberantur, sin minus, qui ad ista proximè accedent. Moriuntur verò, quos febris non dimiserit, aut cum dimisisse videatur, iterum accenditur, & siti quidem vexantur, cibos verò non expetuerint, & si alius liquida deiecerit, pusque ex viridi pallidum, & liuidum aut pituita permixtum & spumosum expauerint. Si hæc omnia contigerint, moriuntur. At quibus eorum partim quædam contigerint, partim minimè, ex his nonnulli quidem intereunt, quidam etiam ex longo temporis intervallo supersunt. Sed ex omnibus his signis existentibus, tum in his, tum in reliquis omnibus coniecturam facito. Quibus ex morbis pulmonis ad aures abscessus oboriuntur, & ad inferiores sedes suppurant, & fistula facta aperiuntur, iis secunda valetudo contingere solet. Ista verò hunc in modum consideranda sunt. Si febris detinet, neq; dolor conquiescit, neque sputum ex ratione procedit, neque biliosæ sunt alui egestiones, neque bene solutæ ac sinceræ, neq; vrina admodum multa, & copiosum habet sedimentum, suffragantur verò ad salutem reliqua omnia salutaria signa, in his huiusmodi fore abscessus expectato. Achi oriuntur quidem in locis inferioribus, quibus circa præcordia inflammationis aliquid subest, illi autem in superioribus, quibus præcordia mollia & doloris expertia perseverant, cum que difficultate spirandi aliquandiu vexatus fuerit, quæ citra vllam aliam euidētem occasionem quieuerit. In vehementibus & periculo proximis pulmonu inflammationibus, abscessus ad trura omnes sanè viles. Optimi verò qui fiunt sputo mutationem

tionem subeunte. Si namq; tumor & dolor suboriatur, spūto profuauo in pus verso, & foras prodeunte, hoc modo tum securissimè æger superstes futurus est, tum citissimè citra dolorem abscessus conuiescet. Quòd si neq; sputum rectè excernatur, neq; vrina bonam subsidenciam habere videatur, periculum est ne articulo claudicat æger, aut ei multum negotij exhibeatur. Si verò dispereant abscessus & intrò recurrant, (sputo non prodeūte, & detinēte febre grauis morbi periculum, & delirij, & mortis, ægro imminet. Ex suppuratis autem quos pulmonū morbi concitarunt, ferè seniores moriuntur, at ex cæteris suppurationibus, iuniores potius intereunt. At lumborum & inferiorū partium dolores, qui cum febre affligunt, si relictis inferioribus ad septum transuersum transeant, exitiales sunt admodum. Ad alia igitur signa animum adhibere oportet. Si quidem ex prauis lignis quippiā apparuerit, omni spē destitutus est æger. Cū verò suppurati vruntur, quibus purum quidem pus est & album, & minimè fetidum, ij seruantur. at quibus subcruentum & cœnosum, moriuntur. Quòd si irruente ad septum transuersum morbo, reliqua signa minimè praua se ostenderint, hunc suppuratum fore magna spes est. At vesicæ tum duræ, tum dolentes, graue prorsus & exitiale periculū minantur. Maximè autè exitiales quæ cum febre assidua fiunt. Nam & ipsarum vesicarum dolores, ad mortē inferendam satis sunt, neq; alui hoc tempore excernunt, nisi durū quiddam & coactum. Soluit autem purulenta micta vrina, album & læue habens sedimentum. Quòd si neq; cum vrina quicquam dolor remiserit, neque mollior vesica reddatur, febrisque assidua fuerit, laborantem intra primos morbi circuitus moriturum sperandum est. Hoc autem modo potissimum tentantur pueri à septimo anno ad decimū quintum Febrium iudicationes iisdem numerantur diebus, quibus & euadunt, & moriuntur homines. Nam & mitissimæ febres, & quæ securissimis fulciuntur signis, die quarto aut ante desinunt. Maximè verò malignæ, & quæ cum grauissimis signis fiunt, quarto vel prius interficiunt. Primus itaq; earum insultus ad hunc modum desinit, secundus ad septimum deducitur, tertius ad vndecimū, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesimū.

num. Hi igitur circuitus ex acutissimis morbis per quatuor facta accessione, ad vigesimum terminantur. Neq; verò horum quicquam integris diebus exactè numerari potest, cum neque annus etiam, neque menses, integris mensibus numerari soleant. Post hæc autem eadem ratione iuxta eandem adiectionem, primus circuitus est quatuor & triginta dierum, secundus quadraginta, tertius sexaginta. At inter horum initia perquam difficile est dignoscere quinam longo temporis spatio iudicari debeãt, quòd simillima sint eorum principia. Verùm à primo die advertere animũ oportet, & pro singulorum quaternariorum additione considerationem adhibere, ne latebit quonam se vertat morbus. Quartanarũ quoque conditio eundem seruat ordinem. Qui verò intra brevissimum temporis spatum iudicationem sunt subituri, facilius dignoscũtur, cum maxime iater se ab initio dissideãt. Qui enim ex morbo superfuturi sunt, facile spirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliãq; securissima signa habent. At perituri, difficultate spirandi vexantur, delirant, vigilant, cæteraque pessima signa habent. His igitur sic se habentibus, de morbis ad iudicationem tendentibus, tum ex tempore, tum ex vnaquaque adiectione coniectura facienda est. Ad eandem quoque rationem & mulieribus iudicationes ex partu contingunt. Capitis dolores vehementer ac continenter cum febre, aliquo quidem ex signis accedente, admodum exitiales. Quòd si sine signis eiusmodi, dolor vigesimum diem superet, & febris detineat, sanguinis ex naribus eruptionem, aut alium quendam abscessum ad inferiores sedes suspectari oportet. Verùm quoad dolor recens fuerit, eodem modo sanguinis ex naribus eruptionem aut suppurationem expectare conuenit, cum aliã, tum si dolor circa tempora & frontem affuerit. At sanguinis eruptio magis expectanda venit in his qui nondum quintum & trigessimum annum attigerunt, in senioribus verò suppuratio. Auris dolor acutus cum febre continua & vehementi grauis. Periculum enim delirij & mortis ægro adfert. Cum igitur hic modus sit lubricus, celeriter à primo die ad omnia signa animum adhibere oportet. Moriuntur autem ex hoc morbo, iuniores quidem homines septimo die aut etiam citius, senes verò multo tardius.

tardius. Nam & febres & deliria minus eis suboriuntur,
 auresque eam ob causam suppuratio præoccupat. Verùm
 his quidem artibus succedentes morbi reuersiones plu-
 rimos interficiunt, iunioris verò prius quàm auris suppu-
 ret, intereunt. Quandoquidem si pus album ex aure fluxe-
 rit, iuniorem superfaturum spes est, si quidem aliud quod-
 dam ei bonum signum superuenerit. Fauces exulceratæ
 cum febre, graue aliquid portendunt. At si aliud aliquod
 etiam signum adfuerit, ex his quæ antè praua esse censui-
 mus, ægrum in periculo versari denuntiandum est. Angi-
 na grauissima quidem est & celerrimè interimit, quæ ne-
 que in faucibus, neque in ceruice quicquam conspicuum
 facit, plurimum verò dolorem exhibet, & difficultatem
 spirandi, quæ ereccta ceruice obitur, inducit. Hæc enim eod-
 em etiam die, & secundo, & tertio, & quarto strangulat.
 At quæ in reliquis quidem similiter dolorem exhibet, in
 faucibus verò tumorem ac rubores excitat, admodum qui-
 dem exitialis est, priore tamen longè diuturnior, si ingens
 rubor fuerit. Hæc verò diuturnior, cum non solum fauces,
 sed ceruicè quoque rubor occupat, ex eaq; præcipuè euadūt,
 si ceruicem & pectus rubor detineat, neque ad interna ery-
 sipelas reuertatur. Quòd si neque diebus iudicatoriis dispa-
 reat erysipelas, neque tuberculum ad exteriorem sedem se-
 vertat, neque pus per tussim reiiciat, facile quæ ac sine dolo-
 re habere videatur, mortem indicat, aut ruboris reuersione-
 nem. At securius est tumorem & ruborem ad externa con-
 uerti. Quòd si ad pulmonè se vertat, dementiam excitat, &
 ex his nonnulli suppurati prærunq; euadūt. Curgulio, quo-
 ad rubor & tumor occupat, non sine periculo resecatur aut
 pertunditur. Inflammationes enim & sanguinis profluvia
 ei succedunt. Verum talia vt extenuentur aliis rationibus
 eo tempore tractanda sunt. Vbi verò id totū, quod *εμφολιόν*
 Græci, hoc est *vi*am nomināt, iam secretum fuerit, & sum-
 ma curgulionis pars maior & rotunda, superior autem re-
 nuior extiterit, per id tempus manum admouere tutum est.
 Præstat tamen vbi aluum subduxeris, manus operam adhi-
 bere, si per tempus liceat, neque suffocetur æger. Quibus
 febres cessant neque apparentibus solutionis signis, neque
 diebus iudicatoriis, iis recidiua expectanda est. In longa

febre, salutariter tamen affecto aegro, si neq; ob inflammationem aliquam, neq; ob vllam aliam euentem occasionem dolor detinet, in hoc abscessus cum tumore aut dolore ad articulum aliquem expectandus, maximèque in inferioribus locis. Magis tamen & breuiori tempore huiusmodi abscessus contingere solent iis qui trigesimum annum non attigerunt. At statim in considerationem adhibenda sunt quæ ad abscessum spectant, si vltra vigesimum diem febris detinet, quæ tamen per longiores febres, senioribus minus contingunt. Huiusmodi autem abscessum expectare conuenit si febris continua fuerit, in quartanam verò firmari debere, vbi intermiserit, & errabundum in modum prehenderit, & ita ad autumnum deducatur. Vt verò abscessus oriatur in his qui triginta annis minores sunt, ita quartanæ potius annum agentibus trigesimum, aut senioribus. Scire autem conuenit abscessus hyeme magis contingere, & tardius desinere & minus intro recurrere. Si quis in febre non lethali dixerit caput dolere, aut tenebricosum quiddam ante oculos obuersari, si etiam oris ventriculi morsus accesserit, biliosa vomitio aderit. Quòd si quoque rigor subortus fuerit, & inferiores præcordiorum partes frigidæ habuerit, adhuc citius vomitio aderit. Si verò sub id tempus biberit quiddam aut ederit, id quàm celerrimè euomitur. Inter hos autem quibus primo die dolor cœpit, ij quarto & quinto die potissimum affliguntur, at septimo liberantur. Quinetiâ eorum plariq; tertio die dolore vexari incipient, consistantur autem maximè quinto, verum nono aut vndecimo periculo defunguntur. Qui verò quinto die dolore affligi cœperint, & reliqua pro ratione prioribus respondeant, ad decimum quartum diem iudicatur morbus. Ista autem viris quidem & mulieribus, in tertianis præcipuè contingunt. Iunioribus verò, cum in iis ipsis, tum etiam magis in febribus perassiduâ, & legitimis tertianis. At quibus per huiusmodi febrem caput dolet, & pro tenebris ante oculos apparentibus visus hebetudo contingit, vibrantesq; splendores obuersari videntur, & pro oris ventriculi morsu, in præcordiis dextra aut sinistra parte contentio quædam, neque cum dolore, neque cum inflammatione suboritur, iis pro vomitu sanguinem è naribus profluxurum expectandum

dum est. Potius tamen & eo casu in iuuenibus sanguinis fluorem expectato. Iis verò qui trigessimum annum attingunt, & senioribus minus, sed in his vomitiones expectabis. Pueris conuulsiones accidunt, si febris acuta fuerit, venter non deiciat, si vigilent, perterreantur, plorent assidue, & color immutetur, & ex viridi pallidus, aut liuidus, aut robur contrahatur. Hæc autem pueris quidem recens natis ad septimum vsque annum promissimè eueniunt. At grandiores pueri & viri non adeò per febres conuulsionibus prehendantur, nisi vehementissimum & pessimum quoddam signum, ex his quæ in phrenitide fieri solent, affuerit. Morituros autem & superfuturos tum pueros, tum alios, ex omnibus signis coniciet, velut in singulis singula descripta sunt. Atque hæc à me & de morbis acutis, & de his qui ab iis oriuntur dicuntur. Qui verò superfuturos ex morbo, & morituros, eosque quibus pluribus diebus, & quibus paucioribus perseuerabit morbus, rectè prænoscerè vult, is intelligentia comprehensam omnium signorum doctrinam, æstimare debet, & eorum vires inter se collatas ratione expendere, velut scriptum est, cum in alijs, tum in vrinis & sputis, vbi vnà & pus & bilis reiecta fuerint. Quinetiam morborum semper vulgariter grassantium impetum, & tempestatis conditionem citò animo concipere oportet. Atqui quòd ad proprias cuiusque rei notas & reliqua signa attinet, probè nosse minimèque ignorare conuenit, quòd quouis anno, & quouis anni tempore, mala malum, & bona bonum denunciant. Quandoquidem & in Libya, & in Delo, & in Scythia, prædicta signa vera esse comprobantur. Ex quibus scire licet quòd non difficile est in iisdem regionibus, vt quis longè plurima ex ipsis assequatur, si ea cognitione complexus, recta mentis acie diiudicare & perpendere nouerit. Neque verò est quòd vllius morbi nomen, quod hic adscriptum non sit, desideres. Omnes etenim qui prædictis temporibus iudicantur, ex iisdem signis cognosces.

Hippocratis de humoribus liber.

Humor color, nisi ii ad profunda corporis se receperint, velut in cute efflorescens conspicitur. Ducere

oportet quam in partem momento feruntur, per loca accommodata, nisi quorum maturaciones progressu temporis contingunt, quæ vel foras, vel intrò, vel aliò quò expedit tendant. Cautio, imperitia, experiendi difficultas, glabrities, viscerum vacuitas, inferioribus repletio, superioribus nutritio, sursum inclinatio, deorsum inclinatio, quæ sua sponte sursum aut deorsum tendunt, quæ iuuat aut nocent, conata forma, regio, consuetudo, ætas, anni tempestas, morbi constitutio, exuperantia, defectio, quibus quantum linquitur, aut non, purgatio, euacuatio, remedia, declinatio, deriuatio in caput, in latera, quæ præcipuè tendit, aut reuulsio, in superioribus deorsum, sursum in infernis, aut exiccare, aut quibusdam inferiora, aut quibusdam superiora, aut eluitur, aut quibusdam lenietur. Humores ex vasis effusos, intrò ne intercepto, sed aditus exiccat. Conurbatio, perfusio, ablutio, quibus ad sedem aliquid abscedit, vnde emulgetur, aut medicamentum, aut vlcus, aut humor aliquis concretus, aut pullulatio, aut flatus, aut cibi recrementum, aut animalculum, aut æstus aliæve quæpiam affectio. Hæc diligenter consideranda quæ sua sponte desinunt, an velut pustulæ ab ardoribus excitatæ, in quibus quænam nocent aut iuuant. Figuræ, motio, in tumorem sublatio, ac rursum depressio, somnus, vigilia, quæ quæ fieri aut prohiberi debent, præuertito. Vomitionis institutio, eorum quæ per inferiora subducuntur, aut sputi, muci, tussis, ructus, singultu, flatus, vrinæ, sternutamenti, lachrymarum, pruriticum, vellicationum, contactuum, sitis, famis, repletionis, somnorum, laborum, ocij, corporis, mentis, disciplinæ, memoriæ, vocis, silentij. Mulieri vteri affectibus laboranti, purgationes, supra prorumpentia, & intestina torquent, pingua, meraca, spumantia, calida, mordacia, æruginosa, varia, ramentosa, fæculenta, cruenta, flatu carentia, cruda, cocta, sicca, quæ cunque vndiq; confluunt, tolerandi leuitas spectanda & molestia prius quam in periculum incidatur, quæ quæ sedate minimè oportet. Maturatio, eorum quæ infra sunt per inferiora demissio, fluitatio eorū quæ supra sunt, & quæ ex vteris exeunt, & sordes quæ est in auribus, emollitio, adaperitio, vacuatio, calefactio, refrigeratio, intra, extra, horum quidem, horum verò minimè.

Vbi

Vbi infra vmbilicum fuerit quod intestina torquet, tardus & leuis est intestinorum cruciatus, vice versa, contra. Quæ per aluum secedunt, qua tendunt, minimè spumantia, cocta, cruda, frigida, foetida, sicca, humida, malum odorem spirantia. Sitis non prius existens, neque æstus, neque alia occasio, vrina, nasi humectatio. Proiectionem & siccitatē, corporis molem in se non subsidētem, spiritum turbidum, præcordia, extremitates, oculos malè affectos spectabis. Coloris mutatio, pulsus, refrigeratio, palpitationes, cutis durities, neruorum, articularum, vocis, mentis, figura voluntaria, pili, vngues, tolerandi leuitas, aut secus, & qualia oportet considerata. Signa sunt hæc, corporis odores, oris, egestionis alui, auris, flatu, vrinæ, vlceris, sudoris, sputi, naris. Corpus saluum, aut sputum, aut nasum, aut lachryma, aut alij humores, omninò similia quæ iuuant, quæ nocent. Insomnia qualia quis cernat spectanda, & in somnis quæ faciat, an acutè audiat, & prompto animo obediat, an quæ commoda sunt & salutem adferunt, reliquis plura sunt & valentiora, an erga omnia omnibus sensibus vigeant, & ferant, velut odores, sermones, vestitus, figuras, atque hæc facile, quæ etiam cùm sponte apparent, iuuant, & quando eiusmodi iudicationem afferunt, & tot, & talia, velut flatu, vrina, qualis, & quanta, & quando. Quæ verò contraria sunt, auertere iisque aduersari oportet. Quæ propinqua & communia sunt affectionibus, ea prima & maximè vitiantur. Constitutionem autem spectato, ex his quæ prima incipiunt, quicquid tandem excernatur, ex vrinis quænam sint, & quænam sit corporis concidentia, coloris immutatio, spiritus imminutio, reliquæque cum his victus rationes. Id quidem sciendum, num quæ prodeunt sint similia, transitus, vrinæ, per vteros, sputa, per nares, oculi, sudor, ex tuberculis, ex vulneribus, pustulis quæ sua sponte, quæ per artem. Quod similia sunt inter se omnia quæ iudicationē faciunt, quæque profunt, quæque nocent, & quæ tollunt, vt illa quidem euitans, auertat, hæc verò prouocans admoueat ac suscipiat, Aliaque etiam eodem modo, in cute, extremis partibus, præcordiis, articulis, oculo, ore, figuris, somnis, quænam iudicationem denunciant, & quando eiusmodi omni rationi moliri oportet. Adhæc verò quinam huiusmodi abscessus oriuntur,

quænam iuuant, cibus, potionibus, odoribus, visis, auditionibus, notionibus, secessibus, humoribus, calefactione, refrigeratione, siccitatibus, humectando, siccando, inunctionibus, illitionibus, iis quæ in cataplasinate apponuntur, emplastris, iis quæ insperguntur, & iis quæ imponuntur. Figuræ, frictio, medela, labor, otium, somnus, vigiliæ. Spiritibus, supra, infra, communibus, propriis, arte comparatis. In accessionibus nec præsentibus, nec futuris, nequidum pedes refrigerantur, sed cum morbus inclinat. In accessionibus quæ per circuitus reperunt, nulla alimenta offerenda, neque adurgenda, sed ante iudicationes de his quæ apponuntur auferendum. Quæ iudicationem faciunt, aut perfectè iudicata sunt, neque mouere, neque vlllo modo innouare, siue medicamentis, siue aliis irritamentis, sed siuere oportet. Concocta medicamentis purgantibus agitando non cruda, neque in principiis, nisi impetu suo ad excretionem ferantur, plærunque verò minimè ad exitum festinant. Quæ ducenda sunt, quò maximè vergunt, eò per loca conuenientia ducere oportet. Quæ prodeunt, copia minimè sunt æstimanda, sed quandiu prodeant qualia oportet, & æger facilè ferat. Vbi verò virium debilitatem, aut animi defectionem iudicare oportet, quandiu hoc feceris, aliò vertendum, aut sicandum, aut humectandum, aut reuelendum cuius gratia id fit, si sufficere æger possit. Quod ex his est coniectandum, sicca quidem calida erunt, humida verò frigida, aluum autem deicientia, plærunque contraria. Hæc imparibus diebus supra fiunt, si & circuitus, & constitutio ex ipsis accessionibus talis extiterit. Plurimo autem diebus paribus infra contingunt. Sic enim etiam quæ sponte gueniunt iuuant, nisi circuitus accessiones diebus paribus faciant. In talibus autem, paribus diebus, supra, imparibus verò infra fiunt. Paucæ autem sunt eiusmodi, talesque constitutiones difficiliorem habent iudicationem. Quinetiam quæ vltra tempore procedunt, sic contingere necesse est, velut quæ ad diem decimumtertium & ad decimumquartum perueniunt, decimotertio quidem infra, decimoquarto verò supra fient. Sic enim ad iudicationem confert. Et quæ ad vigesimum diem pertingunt, præterquam quæ infra feruntur, plærunque purgare oportet, eaque non prope iudica-

iudicationem sed longius. In acutis autem raro multa du-
 cenda sunt, in his verò qui lassitudinis sensum habent, to-
 tum. In febribus ad articulos & ad maxillas præcipuè abs-
 cessus contingunt, in vicinia dolorum cuiusque, ad superio-
 rem partem magis, & in totum. Si tardus fuerit morbus &
 deorsum feratur, infra etiam abscessus contingent. Maxi-
 meque pedes calidi, infra futurum abscessum, frigidi verò
 supra, denunciant. His qui ex morbis conualescunt, si statim
 in manibus & pedibus dolores contingunt, in his abscessus
 oriuntur. Quinetiam si quæ pars ante morbum labora-
 rit, ibi morbi sedes erit, veluti in Perintho tussi & angina laborarunt. Tusses enim non secus ac febres,
 abscessus excitant. Simili etiam ratione contingit vel ab
 humoribus, vel corporis colliquatione & animi. Humores
 igitur quibus anni temporibus efflorescunt, nosse oportet,
 & quales in singulis morbos efficiant, & quasnam in vno-
 quoque morbo affectiones pariant. Reliquum quoque
 corpus, quem ad morbum natura præcipuè inclinat, quale
 quid hinc in tumorem sublatus facit. Quorum quiddam et-
 iam natura facit, fereque colores deteriores sunt, & corpo-
 ra arefacit. Et si quid sit aliud, in his te exercitatum esse
 oportet, velut si quis animi intemperantia ducatur ad ci-
 bos & potiones, somnum & vigiliam, vel amore quodam vt
 alearum, vel arte, vel necessitate labores toleret, iique vel
 certo, vel non certo ordine contingunt. Mutationes ex qui-
 bus ad quænam fiant, considerandæ. Ex moribus animi
 industria, vel si quid inuestiget, vel cogitet, vel videat, vel
 dicat, vel aliud quid faciat, velut dolores, iracundiæ cupi-
 ditates, quæ ex casu accidunt, mentis molestiæ, quæ per vi-
 sionem aut auditionem contrahuntur, quales corporum
 affectiones. Molæ quidem in sese attritu, dentium stupor
 oboritur. Iuxta foueam transeuntem, crurum tremor oc-
 cupat. Cùm quis ea quibus opus habet manibus sustulerit,
 eas tremor corripit. Serpens de repente conspectus, pallo-
 rem inducit. Metus, velut pudor, dolor, latina, ira atque re-
 liqua huiusmodi sic afficiunt. Quod autem in corpore ad
 actionem pertinet, horum vnicuique morem gerit. Sudo-
 res, cordis palpitatio, atque id genus facultates. Quæ foris
 iuuant aut nocent, vinctio, perfusio, illitus, quæ in catapla-

smate adhibentur. Lanarum & eorum quæ sunt eiusmodi deligatio. Interna etiam talibus afficiuntur, non solum velut externa ab his quæ intrò assumuntur. Quia etiam quæ in lanis ouium forde inquinatis admouentur, & quod Regium dictum est cuminum videntibus, olfacientibus. Quæ ex capite deducunt, perturbationem adferunt sermones, vox & talia. Mammæ, genitale semen, uterus, signa quæque in ætatibus, & in suffocationibus, & tussibus, quæ ad testes perueniunt. Vt se habet terra in arboribus, ita in animantibus venter, alit, calefacit & refrigerat. Refrigerat quidem dum vacuatur, calefacit verò cum impletur. Non secus ac stercoreata terra hyeme calida est, ita etiam ventriculus. Arbores corticem tenuem sicum habent, intrinsecus autem carne sunt sicca, sanæ, impures, diuturnæ. Et ex animantibus velut testudines, & quicquid est eiusmodi. Ætatibus, anni temporibus, annis similia. Quæ viuunt non atteruntur, & quibus moderatè vtuntur, melius habent. Quemadmodum hydria parua recens transmittit, inueterata continet, ita & ventriculus alimentum transmittit, & subsidens retinendum retinet velut conceptaculum quoddam. Morborum formæ diuersæ sunt, cum partim quidam sint congeniti, de quibus percontando licet cognoscere, partim quidem ex regionibus oriuntur, cum multis sint familiares, & plerique ipsos noriunt, partim verò ex corpore, & vitæ institutis, & morbi constitutione, vel ex anni temporibus. Regionibus autem ad anni tempora malè affectæ, cuius temporis similitudinem habent, eiusmodi morbos pariunt. Verbi gratia inæqualis calor & frigus, si eadem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt, & in reliquis anni temporibus eadem ratio seruabitur. Alii quidem ab odoribus cœnosis aut palustribus, alii verò ab aquis, calculosi, lienosi, alii à ventis, tum bonis, tum malis originem ducunt. Quales verò futuri sunt anni temporis morbi, tales etiam ex his constitutionibus ducentur. Si anni tempora tempestiuam & ordine procedentem temperiem habuerint, iudicatu faciles morbos pariunt. Familiares autem anni temporibus morbi, mutationes indicant. Pro anni autem temporis varietate, similes aut dissimiles erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur. Quod si similiter procedat, aut eiusmodi

modi morbi erunt, aut ad tale quid deducuntur, velut ad
 morbum regium autumnalem: cum frigora caloribus, &
 calor frigi succedit. Si verò æstas biliola extiterit, bilisq;
 incretus intus remanserit, etiam aliquantulum lienosi
 erunt. Cum igitur ver quoq; hoc modo processerit, vere et-
 iam morbi regii oriuntur. Ad hanc enim formam hic mo-
 tus anni temporis proximus est. At ubi æstas veri similis ex-
 titerit, sudores in febribus, etq; faciles, neq; peracutæ erūt,
 neq; linguas vehementer aridas habebunt. Cum verò ver
 30 hybernium fuerit, & extrema hyemis frigora senserit, hy-
 berna etiam morbi fiunt, & tussis, & pulmonum inflamma-
 tiones, & angina. Et autumnus si non suo tempore, ac de re-
 pente ad hyemis naturam vergat, non continenter tales
 morbos facit, propterea quòd nò suo tempore incepit, sed
 inæqualiter fit. Quapropter etiam anni tempora iudicatio-
 ne carent, & instabilia fiunt, quemadmodum morbi quoq;
 si ante tempus erumpant, aut excerni anticipent, aut intus
 relinquuntur. Anni enim tempora morborum reuersiones
 præterea; afferre solent, sicut & eiusmodi morbos facere. Il-
 40 lud præterea spectandum est, quomodo affecta sint corpo-
 ra, cum ab anni temporibus excipiuntur. Austri auditus gra-
 uitatem afferunt, oculis caliginē offundunt, capitis graui-
 tatem inducūt, membrorū torporē ac languorē faciunt. Cum
 hic inualuerit, eiuscemodi in morbis cōiungunt, vlcera ma-
 dentia, os præsertim, pudeendum, aliasq; partes occupant.
 Quòd si aquilonia fuerit tempestas, tussis fiunt, faucium aspe-
 ritates, alui duriores, vrinæ difficultates, horrores, laterum
 & pectoris dolores. Hac prævalente, eiusmodi morbi maxi-
 mē expectandi sunt. Quòd si magis redundarit, magnas sic-
 50 citates febres cōsequuntur, ite m̄q; imbres, quale scunq; hu-
 morum redundantiæ cōtingerint, & quomodo cunq; affecta
 corpora ex alio anni tempore exceperint, & quicunq; tan-
 dem humor in corpore prævaluerit. Quin etiam siccitates
 Austriæ sunt & Aquilonales. Differt enim & alia ad hunc
 modum. Nam & hoc magnum est. Et alius in alio anni tem-
 pore & regione magnus est. Velut æstas bilem gignit, Ver
 sanguinem & alia tempora, vt singulorum fert natura. Mu-
 tationes pouillimum morbos pariunt, ex quæ præcipuè ma-
 ximæ. Et in anni temporibus magnæ mutationes, rem que

in aliis. Quædam sensim accessione facta sunt, eaque anni tempora sunt securissima, non secus ac victus rationes, & frigus, & calor, maximè si paulatim ex additione progrediantur, itemque ætates ad hunc modum immutatae. Naturæ quòd ad anni tempora attinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hyemem bene aut malè affectæ sunt, quædam verò ad regiones, & ætates, victus rationem, & alias aeris conditiones. Morbi alij ad alia anni tempora bene vel malè se habent, ætates quoque ad tempora, & regiones, & victus genera, & morborum constitutiones. Atque in anni temporibus, victus genera, cibi & potiones quales sint videndum, quòd hyems quidem ab operibus cessans, quæ ingeruntur cocta & similia postulat. Id enim permagni etiam refert. Autumnus autem laboribus dicatus est, insolatus habet, crebros potus, cibos instabiles, vina & arboreos fructus. Ac quemadmodum ex anni temporibus de morbis coniecturam facere licet, ita quandoque ex morbis aquas, ventos, & siccitates cognoscere licet, velut aquilonales & austrinos flatus. Hoc enim ei erit integrum, qui probè & rectè nouerit, vnde hæc spectanda sint. Velut etiam lepræ quædam, & circa articulos dolores. Vbi aquæ futuræ sunt, pruritum excitant, aliæque eiusmodi. Et quæ pluuiæ aut tertio quoque die, aut singulis diebus, aut per alios circuitus, aut continenter contingunt. Et venti quidam per multos dies, & inter se aduersi spirant, alijque per pauciores dies, iidemque per circuitum. Atque hæc similitudines habent cum temporum constitutionibus, eiusmodi tamen breuiiores. Quòd si annus magna ex parte talis esse pergat, eiusmodi quoque morbi magna ex parte erunt, & quò magis inualuerint, sic quoque maximi morbi maximeque communes erunt, & longissimo tempore perdurabunt. Ex primis aquis, cum post multam siccitatem aqua futura est, licet aquam inter cutem prædicere, & cum alia parua signa in ventorum cessatione & aeris mutatione apparuerint. Colligendum igitur qui quidem morbi, qualibus aquis aut ventis de se significationem præbeant, neque negligendus est, qui cuiusmodi hyems præcesserit, tale verò aut æstatem fore nouerit. Colores neque in anni temporibus, neque in aquilonalibus, neque in australibus constitutionibus similes sunt,

les suot, neque in aratibus, neque cum sibi quispiam, neque cum alter ad alterum confertur. Spectandi autem colores sunt: ex his que presentia & quiescentia esse nouimus, quodque arates anni temporibus, & colore, & modo, similes sunt. Qui sanguinem per ora venarum que in ano sunt profundere solent, ii neque lateris dolore, neque pulmonis inflammatione, neque vlcere exedente (phagedænam vocant) neque furunculis corripuntur, neque tuberculis, que à ciceris similitudine therminthi dicuntur, ac forte ne lepra quidem, fortassis verò neque viriliginibus. Intempestiuè tamen curati multi, non ita multo post huiusmodi morbis correpti sunt, atque ita perniciosè habuerunt. Quod in reliquis abscessibus contingit, velut fistulis que aliorum medela sunt. Quæ sedate solent, cum postea appareat, ea si prius fiant, impedimenta, ab iis liberant. Cum aliis communionem habent suspecta ad excipiendum loca, aut ob dolorem, aut ob grauitatem, aut ob aliud quippiam, & liberant. Quæ cum aliis communionem habent, iis ob inclinationem non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem talia expuunt. Interdum in talibus tempestiuè sanguis mitti potest, in aliis verò, perinde atque his minimè consentaneum. Impedimento est iis qui cruenta expuunt, anni tempus, lateris dolor, bilis. Quibus sub iudicationis tempus, iuxta aures exorta tubercula minimè suppurant, iis sub fidetibus, morbi reuersionem fieri contingit. Factaque pro reciduarum ratione iudicatione, rursus attolluntur & permanent, non secus ac febrium reuersiones, eodem circuitu. In his aliquid ad articulos abscedere posse sperandum est. Vrina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, in febribus cum lassitudinis sensu quarto die interdum prodit, abscessuque liberat, idque si præter hæc sanguis è naribus abundè & copiosè profluat. Qui articulari morbo detentus, intestini dolore dextra parte vexabatur, quietior erat, hoc autem curato, magis dolebat.

Hippocratis de iudicationibus liber.

Iudicationum que breui meliorem fore statum portentant, eadem ferè que sanitatis signa sunt. Sudores enim optimi & citissimè febrem sedare censentur, qui decernentur

E

tibus diebus contingūt, & febrē ex toto finiunt. Boni etiam æstimandi, qui ex toto corpore proueniunt, & leuiorē morbum reddunt. Qui verò horū nihil præstant, inutiles si contingant. Morbo autem ad iudicationē tendente, deiectionē crassiorē reddi oportet, subfulua verò nec admodum graueolens esto. Lumbricos etiam sub iudicationē exire commodum est. Vrina optima est quæ per totū morbi tempus, quoad iudicationem subierit, albissimum, laue & æquale habet sedimentum. Securam enim ac breuem fore morbum indicat. Si suborto sudore morbus cesset, & vrina fulua cum sedimento albo conspiciatur, iis eodem die febris reuertitur, quæ quinto die sine periculo iudicatur. Qui paucissimo tempore sani futuri sunt, iis in totum maxima signa contingunt. Ii enim citra dolorem & periculum perseverant, noctu dormiunt, cæteraque securitatis signa præseferunt. Quibus in febre minimè lethali, capitis dolor est, aliaque signa circumstant, in his bilis superat. Qui primis diebus dolore vexati, quarto & quinto die magis vrgentur, hi sub septimum diem febre liberantur. Februum verò iudicationes iisdem numero diebus contingunt, quibus homines moriuntur, & quibus superstites euadunt. Leuissimæ enim febres & cum securissimis signis, quarto die aut prius finiunt. Maximè verò lethales, & quæ cū periculosissimis signis contingunt, quarto die aut prius interficiunt. Primus igitur earum impetus sic finitur, alter ad septimum deducit, tertius ad undecimū, quartus ad decimum quartū, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesimum. Hæ igitur in acutissimis morbis accessiones per quatuor fiunt, & ad viginti dies producuntur. Fieri verò non potest vt horum quicquam integris exactè diebus numeretur. Neque enim anni, neque menses integris diebus constare solent. In febribus ardentibus bona signa, si qualia in sanis scripta sunt existant, minora quidem tertio die remissionem fore indicant, crassiora verò in crassinum omninò, sed crassa eodem die. Febribus ardentibus si post septimum diem morbus regius succedat, sudoris indicium est. Neque enim exudare morbus, neque aliàs vsquam abscessum facere consuevit, sed sanescit. Cùm calor discesserit & humiditatem ad se attraxerit, febrē iudicationem fieri necesse est, & vrinas aut etiam

etiam alii egestiones procedere, aut sanguinis ex naribus fluxionem, vel copiosam mictionem, aut ob humiditatem vehementem, sudorem aut vomitum. Mulieri verò etiam mensium via patet. Hæc igitur præcipuè iudicationem faciunt, aut quodcunque ad hæc proximè accedit. Subitè autem & alias iudicationes, minùs quidem quàm has. At si morbus regius in febre ardente septimo die aut postea contingat, ægréque multum sputum procedat, tam in ardentibus quàm in aliis febribus, si nullis ex his signis contingentibus febris dimittat, has iudicationes pro illis fieri necesse est, aut maiorum tuberculorum abscessus contingere, vel dolores vehementes ex abscessu, aut humorum ex calore colliquationes. Eorum quæ febrem ardentem denunciant, iudicationes & remissiones longiorem morbum ostendunt. Si verò vehementia fuerint, ferè mortem adferunt. Reliquæ febres ardentes secururæ, septimo aut decimoquarto finiunt. Solet autem in lipyriam transire, ferèque quadraginta diebus occupat, & in epialum hoc est febrem algidam desinit. Et lipyria eodem die prendit & dimittit, capitis etiam dolor oritur. Quòd si cum lipyria febris per quadraginta dies non dimiserit, sed longius deducta fuerit, dolorque caput detinuerit, ac delirauerit, eum purgato. At febre ardente finire si morbus regius succedat, non solet ampliùs sudare, neque alibi vsquam abscessum facere, sed sanus euadit. Tertiana vt plurimùm septem circuitibus iudicatur. Quibus in molestis febribus septimo, nono, aut decimoquarto die morbi regii oriuntur, bonum est, nisi dextra præcordia obduruerint, sin minus, res in dubium venit. Acuti morbi intra dies quatuordecim ferè iudicantur. Sudores febricitanti si tertio, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, vigesimoprimo & trigesimo die contingunt, huiusmodi sudores morbos iudicant. Qui verò non sic contingunt, labores portendunt. Vrinarum concoctiones paulatim maturescetes, si diebus iudicatoriis concoctæ fuerint, morbum solunt. Urinas cum vlcibus conferre oportet. Vlcera nanque si repurgando pus album reiciant, celerem curationem denunciant, sed si ad sanios humores conuertantur, maligna euadunt. Ad eundem

etiam modum vrinae prænuñtiant, si ex dolore tenues euadunt, occasionem ex qua moribus adest ratione colligere oportet, eamque inspicere cum sedatur. Si enim hæc deficiat, aliæque signa qualia oportet accedant, nullam esse morbi solutionem est existimandam. Si capitis dolor adit, ex quo febris succedat, neque hæc sedetur, dolore non cessante, febris iudicatione non finitur. Plurima sanè eiusmodi sunt iudicationis longæ ad melius tendentis, quæ etiam cernuntur in his quæ ad sanitatem tendunt. Præcordiorum tumores molles, doloris expertes, & tactui cedentes, longiores quidem, sed minus formidandas, quàm his contraria tubercula, iudicationes faciunt. Ad eundem se habent modum reliqua ventris tubercula. Ex vrinis si partim quidem reddita pura sit, partim verò subsidentiam albam & læuem habeat, longiorem iudicationem, aut minorem quàm optima vrina securitatem portendit. Quòd si quandoque vrina subrubra fuerit, subsidentiamque subrubram ac læuem habeat, longè quidem diuturnior em quàm prior hæc morbum significat, admodum tamen salutarem. Quibus pedum dolores contingunt, si circa inflammationem diebus quadraginta desinunt, in his plerumque longa iudicatione in melius tendunt. Quæ ad mortem inclinant, intra diem & noctem indicantur, quæ debilitatis signa sunt, velut eporo medicamento, alio sursum & deorsum exturbata, anxietudine, & aliis id genus. Horum igitur signa si die ac nocte soluantur, satis est, alioqui lethalia reputanda sunt. Sudores pessimi frigidi quiq; circa ceruicem oboriuntur, hi enim mortem & morborum longitudinem prænuñtiant. Alii deiectiones variæ, nigris aliisq; exitialibus deiectionibus diuturniores quidem, nihilo tamen minus perniciosæ. Cuiusmodi sunt ramentis similes, biliosæ, cruentæ, porri colorem referentes, nigræ, eæque interdum simul quidem omnes, interdum etiam singulæ per se deiciuntur. Vrina quandoque quidem pura reddita, quandoque verò sedimentum album & læuem habens, tardior em minoremque securitatem quàm optima vrina portendit. Si per multum tempus vrina fulua & tenuis fuerit, periculum est ne quoad concocta fuerit æger sufficere non possit. Quòd si alioqui salutaria signa fuerint, his abscessum fore in locis septo

DE IUDICATIONIBVS LIBER. SECT. II. 69

septo tranſuerſo inferioribus expecta. In febribus ſi vrina
 mutationes habeat, temporis longitudinem indicat, æ-
 grumque tum ad deteriora, tum in alteram partem neceſ-
 ſario commutari. Vrinæ primis minimè ſint ſimiles, ſed ex
 craſſis tenues euadant, & omninò tenues, ea difficilem &
 minimè certam iudicationem faciunt. Sudores frigidi cum
 acuta quidem febre lethales, cum mitiore verò, morbi lon-
 gitudinem denunciant. Et quacunque corporis parte calor
 aut frigus ineſt, ibi morbus eſt, eique celeres in toto cor-
 pore mutationes contingunt. Quòd ſi corpus perfrigeſcat,
 aut riuſus incaleſcat, colorque ſubinde mutetur, iſta morbi
 longitudinem portendunt. Si febricitanti ſudor ſuccedat, ne-
 que febris deſinat, malo eſt, producit enim morbus, &
 humiditatem ſignificat. Febricitanti ſudores frigidi con-
 tingentes, febrem longam denunciant. Sano ſudor copio-
 ſus immodicè contingens, morbum portendit, æſtate qui-
 dem inuorem, frigore verò maiorem. Quæ eodem con-
 cedunt, ſi conſiſtere permiferis, veluti ramenta ſubſident, ſi
 parum, paruus eſt morbus, ſi multum, magnus, hiſ aluum
 20 ſubluere confert. Quibus in inferiore per aluum deiectione
 bilis atræ quid ſubeſt, ſi copioſius, maior eſt morbus, ſi
 parcius, minor. Si venæ pulſent, & facies bene habita fuerit,
 præcordia minimè mollia, ſed ſublata, diurnus morbus
 ſignificatur, neque ſine conuulſione, aut copioſa ex nari-
 bus ſanguinis profuſione, aut vehementi dolore ſoluitur. In
 manibus etiam palpitaciones, admodum longam febrem
 aut breuem in peius tendentem iudicationem indicant,
 prætereaque plurima quæ ad mortem inclinant. Hiſ qui
 breui perituri ſunt, maxima ſigna per initia contingunt.
 30 Nam & difficileſa habent ſpirationem, neque noctu dor-
 miunt, & periculi plena ſigna oſtentant. In febre continen-
 te, qui quarto & ſeptimo die laborat, neque vndecimo die
 iudicationem ſubierit, iſ prærunque pernicioſè habet. Qui
 diſtentione (tetanos dicitur) corripitur, intra quatuor
 dies pereunt, quos ſi effugerint, conualeſcunt. In febribus
 ardentibus, ſi morbus regius & ſingultus quinto die con-
 tingat, lethalis eſt. Morborum reuerſionibus tentantur,
 quibus citra febrem vehementes vigilix, aut turbulenti
 ſomni adueniunt, aut corporis robur ſoluitur, aut ſingulo-

rum membrorum dolores adsunt, & quibus febres, non accedentibus solutionis signis, neque diebus iudicatoriis quiescunt. Quòd si deficiente febre & accedente sudore, urinam fuluam albam subsidentiam continentem reddiderint, his eodem die febris reuersionem sperato. Eiusmodi verò reuersiones quinto die circa periculum iudicantur. At si iudicatione facta, vrina rubra subsidentiam rubram continens reddita fuerit, his quoque febris reuersio eodem die contingit, ex eaque pauci seruantur. Febris ardens cum reuersionem facit, plærunque etiam sudorem profundit, præsertim si post reuersionem tot diebus quot priùs detineat. Tertiò etiam febris reuertitur, nisi post reuersionem die impari dimiserit, & plærunque si non coctæ fuerint vrinæ, neque alia signa secundum rationem processerint, morbus iudicatorio die reuertitur, interdum verò his eiusmodi relictis etiam die iudicatorio reuersionem facit. Quibus iudicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurantur, his solutis morbi reuersio pro recidiuarum ratione simili circuitu contingit. In his ad articulos aliquid abscedere posse sperandum est. Si vrina crassa fuerit, qualis alba in morbis cum lassitudinis sensu quarto die accidit, ab abscessu liberat, horum verò quibusdam etiam sanguinis ex naribus profluuia contingunt, quæ quarto die minimè liberant, neque morbos quos pus prodiens sanat. Atra bile vexatis & phrenitide detentis, sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt, bonum est. Qui insania corripiuntur, aut per se à morbis liberantur, iis dolor ad pedes aut pectus subiens, aut vehemens tussis oborta, insaniam soluit. Quòd si soluta insania nihil ex his accidit, cæcitas sequitur. Qui inter loquendum hæsitant ac balbescunt, vt neclabris moderari queant, si hæc cessent, purulenti euadunt. Vehementer in locis inferioribus dolorem, surditas soluit, aut copiosus ex naribus sanguis profluens. Insania magnum morbum inuadendi consuetudine iam familiarum soluit. Quibus in febribus ardentibus cozendicam dolor est, oculorum peruersio aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammaram eleuatio, hæc febrem ardentem soluunt, aut etiam sanguinis ex naribus profluuium. In febre ardente si rigor corripiat, sudorem euocare solet. In febre

bre audente derento, rigore succedente solutio contingit. Tremores in febris de hysum soluit. Quibus in febris aures obsuruerunt, his nisi febris soluat, furorem contingere necesse est. Soluit autem sanguis ex naribus effluens, aut aluus biliosa effundens, aut intestinorum difficultas, aut coxendicum aut genuum dolor succedens. Febris si rigor succedat, febris soluitur. Quibus dolores de repente oriuntur, præcordia sursum atolluntur, si dolores vehementes ad notham costam contingant, his venæ sectio & deorsum purgatio solutionem adfert. Neque enim locis inualidis vehemens febris inuadit. In aqua intercute detentis, si aquosus humor per venas in aluum aut vesicam effluat, solutio contingit. Si pituita alba derento, vehemens alui profluuium succedat, solutio contingit, quæ alui profluuium diutius cum tussi detinentur, non liberantur, nisi dolores vehementes ad pedes contigerint, si velit naturæ peruersio fieri, vbi nullum amplius alui profluuium adfuerit, aut inanis alui egestio corripuerit. flatus enim foris existentes superueniunt. Manifestum igitur nullum humorem habent, vt proinde quæ ita habenti adhibentur, tura esse nosceas. Si tenuioris intestini morbus superueniat, vinum frigidum copiosum, meracum, paulatim propinato, quoad somnus aut crurum dolor oboriat, quem etiam febris aut intestinorum difficultas soluit. Capitis morbo vehementer affecto, si pus per aures aut nares effluerit, morbum soluit. Quibus per sanitatem de repente capitis dolores obueniunt, confestimq; vox deficit, ac stertuit, intra dies septem pereunt, nisi febris prehenderit. Ex capite vehementer dolenti, quicumq; ex superioribus locis afficiatur, cucurbitulam admoueto. Coxendicum & genuum dolor, & crebra spiratio, quicquid horum contigerit soluit. Lippitudine laboranti, alui profluuium detraheri bonum. Conuulsione aut corporis distentione vexato, si febris superueniat morbum soluit. Si febre detentum conuulsio prehenderit, febris eodem die, aut postero, aut tercio desinit.

Hippocratis de diebus iudicatoriis liber.

Artis magnam partem esse duco, posse quæ rectè scripta sunt speculari. Qui enim hæc nouerit, iisque uti-

tur, is mihi in arte non multum falli videtur. Vnamquanq;
 fanè tempestatum anni & morborum conditionem exactè
 addiscere oportet, & quisnam morbus bonus, quis periculo
 coniunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, qui-
 nam morbus longus sit, & lethalis, longus quinam saluta-
 ris, acutus quinam lethalis, acutus quinam salutaris. Ex qui-
 bus tum iudicatoriorù dierum series contemplanda est, tū
 etiam prædicendi facultas suppetit. Prætereaquæ ex his, qui-
 bus, & quando, & quamnam victus rationem præscribere
 oporteat, cognoscere licet. Maximum igitur in ægris qui ¹⁰
 superstites futuri sunt signum est, si febris ardens, cæterique
 morbi eodem modo, præter naturam non fuerint. Nihil eni-
 nim in his quæ sunt secundum naturam, neque formidand-
 dum, neque lethale contingit. Secundum verò si ipsa etiam
 anni tempestas, vnà cum morbo minimè repugnet. Neque
 enim ferè contingit, vt humana natura vniuersi vim supe-
 ret. Deinde si faciei partes extenuentur, & venæ quæ in ma-
 nibus sunt, & oculorum angulis, ac superciliis quiescant,
 cum antea minimè quiesceret. Huic si vox remissior & exi-
 lior, spiratioque rarior & tenuior fuerit, in sequentem diem ²⁰
 morbi remissio contingit. Hæc igitur ad iudicationem in
 considerationem adhibenda sunt, & si linguæ bifurculum
 velut saluia alba obducitur, si que in summa lingua hoc idè
 contigerit, minus tamen. Si quidem igitur parua hæc exti-
 terint, ad tertium diem morbi remissio expectanda est, si
 verò aliquantò crassius, in crastinum, si autem adhuc cras-
 sius, eodem ipso die. Quinetiam oculorum alba per initia
 quidem morbi nigrescere necesse est, si morbus inualue-
 rit. Hæc igitur si pura existunt, per se tam sanitatem, remis-
 sè quidem, tardius, vehementer verò, citius contingere ex-
 notant. At verò acuti morbi ex bile oriuntur, cum ad iecur ³⁰
 confluerit, & ad caput peruenerit. Sic verò afficitur, iecur
 intumescit, & propter tumorem ad septum transversum ex-
 panditur, statimque ad caput, præcipue verò ad tempora
 dolor ingruit, neque auribus acutè audit, sæpè verò oculis
 non videt, horrorque & febris inuadit. Hæc igitur per mor-
 bi initia ei contingunt, & quandoque valdè quidem, quan-
 doque etiam minus intermittunt, quoque magis morbi tē-
 pus processerit, eò corporis dolor maior est, oculorum pu-

pillæ dissipantur, eorumque acies hebelcitur, sique digitum
 ad oculos admoueris, non percipiet, eo quod non videat.
 Istud autem quod non videat hinc cognosces, quod admo-
 digito non niçtatur, & floccos ex vestibus stragulis detra-
 hit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumque secur ad
 seprum transuersum magis explicatum fuerit, delirat, sibiq;
 ante oculos reptilia, & varias cuiusuis generis feras ferri ex-
 istimat, & homines armatos cū quibus pugnare videtur, &
 tanquam videat eiusmodi loquitur, irruit minaturq; si quis
 cum exire non permittat. Et si surrexerit, crura atollere ne-
 quit, sed cadit, pedesq; perpetuò sunt frigidi, cumq; dor-
 mit ex somno exilit, horrendaq; insomnia videt. Quod autem
 per somnos exiliat & terreatur, cognoscimus, cum ad
 mentem redierit. Insomnia enim eiusmodi exponit, & quæ
 corpore gessit, quæque lingua locutus est. Istaq; eiusmodi
 patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce pri-
 uatur, cum multa & conferta respiratione, cum delirium
 cessauit, statim ad mentem redit, & si quis eum interroget,
 rectè responderet & omnia quæ dicuntur intelligit, deinde
 rursus paulò iisdem prostratus dolobus decumbit. Hic
 morbus potissimum in peregrinatione cõtingit, & si quan-
 do per deserta loca quis iter fecerit, etsi etiam aliter inuadit.
 Neruorum distentiones duæ vel tres. Siquidem ex vulnere
 neruorum distentio contingit, sic æger afficitur, maxillæ
 velut ligna rigescunt, os aperire non potest, oculi frequen-
 ter illachrymantur & contrahuntur, dorsum rigidum est, ne-
 que crura, neq; manus, neq; spinam inflectere potest. Cum
 verò lethalis fuerit, porus & edulia quæ prius deuorauit per
 nates interdum exeunt. In distentione ad posteriora (opi-
 sthoronos dicta) in reliquis eodem vt plurimum modo affi-
 citur æger. Oritur autem cum ad posteriores ueruicis ten-
 dones, aut ex angina, aut vna, aut locis ad tonsillas purulen-
 tis affectus fuerit. Quibusdam etiam ex capite, cum febres
 superuenerint, conuulsio contingit. Iam verò etiã ex vulne-
 ribus in posteriora distrahitur, & præ dolore dorsum & pe-
 ctus rigescit, & lamentatur. Is vehementer conuellitur, vt
 vix ab his qui adsunt contineatur, quin electo excidat. Alia
 neruorum distentio minus est prioribus lethalis, ex iisdem
 autem oritur, eodemq; modo totum corpus conuellitur. At

febris ardens non similiter vt prædicta oritur. Semel enim natura suaprehendit, vt accèdi necesse fit. Sitis igitur multa, & vehemens febris hominè detinet. Lingua autè exasperata finditur, & resiccatur, coloreq; primùm quidè pallida est, vti consuevit, procedente verò tempore nigrescit. Quòd si quidè per initia nigrescat, celeriores iudicationes contingunt: si postea, tardiores. Coxendicū morbi plarisq; ex his potissimùm causis oriuntur, si quis diutiùs in sole versetur, & coxendices incaluerint, humorq; qui in articulis inest ab ardore resiccatus fuerit. Quòd autè resiccetur & concreseat, id magno est indicio. Aeger enim articulos præ dolore qui in eis est inflectere ac mouere non potest, & eo q; spinæ vertebræ contractæ sunt. Dolor autem magis est ad lumbos & vertebrae, quæ ex obliquo coxendicū sitæ sunt, & ad genua. Dolor autè acutus & æstuosus plurimo tempore in inguinibus, sed etiam in coxendicibus insistit, & si quis eum erigar, non transmouetur, ingemiscit autè quā maximè potest præ dolore. Interdum verò etiam cōuulsio, & rigor, & febris superuenit. Oritur autem à bile & pituita, oritur verò etiam à sanguine, & dolores ab omnibus morbis sunt similes, & rigor, & febris leuis interdum prendit. Morbus regius acutus est & qui celeriter necat, color totus mali punici corticem refert, vehementer autè ex viridi pallefcit, & quemadmodum lacerti virides, simile ei corpus est, in vrina quod subsidet veltut eruum fuluum, & febris & horror leuis detinet. Interdum verò etiam vestem stragulam habere nō sustinet, sed matutino tempore ieiunus totus mordetur & raditur, deinde vt plurimùm viscera strepitum edūt, & si quis eum erigar, aut alloquatur, non sustinet. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur, quos si effugerit, cōualefcit. In pulmonis inflammatione hæc eueniunt, febris vehemēs detinet, crebra est & calida respiratio, anxietudo & impotentia vexas, & corporis iactatio, dolorq; ad scapulas, iugulum & mammam, in pectore pondus, & deliria. Interdū verò quoad tussis cœperit, sine dolore est, sed illa lōgior & molestior est. Primis diebus sputum albū & spumofum expuit, lingua verò flaua est, sed procedēte tempore nigrescit. Si igitur per initia nigrescat, celeriores sunt liberationes, postea verò, tardiores. Tandem etiam lingua finditur, & si digirū admo-

ueris

ueris adhærescit. Morbi autem liberationem, non secus ac in morbo laterali, lingua denotat. Hæc contingunt diebus vt minimum, quatuordecim, vt plurimum vero, vno & viginti, quo tempore vehementer tussit, vnaq; cum tussi reijcit, primùm quidem copiosa spura & spumosa, at septimo ac octauo die cum febris in vigore, & humida pulmonis inflammatio fuerit, crassius, alio qui minimè, nono verò & decimo die, aliquantum ex viridi pallefcens & subcructum, duodecimo autè ad decimum quartũ vsq;, copiosum & purulentũ. Quibus à natura humida insunt corporis affectiones, iis vehementior morbus est. At quibus natura & morbi conditio sicca est, hi minùs consistantur. Atq; de iudicatoriis diebus iam quidem etiã antea à me dictũ est. Iudicantur autè febres quarto die, septimo, vndecimo, decimo quarto, decimosextimo, vno & vigesimo. Ex his verò acutis trigesimo, deinde quadragesimo, postea sexagesimo. Vbi verò hos numeros superat, diuturna iam euadit febrũ conditio.

Hippocratis prædictorum lib. primus.

20 I **Q**VI inter initia sopore detenti, capitis, lumborum, præcordiorum, ceruicis dolore ac insomnia consistantur, eos considerare oportet, num sint phrenitici. In his narium stillatio perniciem ostentat, idq; præcipuè si quarto inter initia die contingat.

2 Alui prærubra proluues, cum in omnibus quidem morbis, tum verò vel maximè in prædictis, malo est.

3 Lingua ex resiccatione densa & aspera, phrenitidem portendit.

30 4 In iis qui præter rationem perturbantur & vigiliis torquentur, urinæ decolores, nigris sublimamentis interspersæ, cum tenuibus sudoribus circa caput obortis, phrenitidem prænunciant.

5 Quin & quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia prouidenda sunt.

6 Excreatio frequens & irrita, si quidem aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

7 Relicti in præcordiis æstus cum febre in qua totius corporis habitus perfrigeratur, malo sunt, idq; præsertim si cum sudoribus contingat.

- 8 Desipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt, non secus ac Thrasynonti.
- 9 Vehementes phrenitides in tremorem desinant.
- 10 Vomitus virulenti & æruginosi, cum capitis dolore, sordiditate & insomnia, promptam insaniam significant.
- 11 Vbi fauces in morbis acutis dolent, graciles sunt, parvæ & suffocantur, atque vbi os hiarit non promptè adduci ac claudi possit mentis emotionem portèdi oportet. Ex his phrenitis perniciosa est.
- 12 In phreniticis initio moderatum esse, sedatum & facilem, crebrò verò permutari malum est. Quin & sputatio frequens mala est.
- 13 Albicans deiectio in Phreniticis malo est, quod Archechari accidit Num & in his torpor sit: His si rigor contingat pessimum.
- 14 In furiosa & vehementi mentis emotione succedentes tremores malignitatem denunciant.
- 15 In grauitate & acurè mente emotis, si febris iterum reperat cum sudore, phrenitici euadunt.
- 16 Phrenitici parum bibunt, ex leuibus strepitibus facile irritantur ac percelluntur, tremuli sunt.
- 17 Vbi post vomitum anxiosam vox stridula est, oculi squalidi & puluere obstiti, insania portenditur, non secus ac Hermozygæ coniugi accidit, quæ vehementi insania correpta, voce defecta interiit.
- 18 In febre ardente si tinnitus aurium cum visus hebetudine fiat, & ad nares accedat grauitatis sensus, furiosa mentis emotio indicatur.
- 19 Desipientiæ cum voce stridula & linguæ conuulsione tremula, voces quoque ipsæ tremulæ mentis vehementem alienationem significant. In his durities aut asperitas perniciem minatur.
- 20 Linguæ tremulæ instabilem mentem & a sede constantiæ deturbatam significant.
- 21 In biliosis & siccis deiectionibus spumosa efflorescentia malo est, nis præsertim quos antea lumborum dolor ac desipientia vexauit.
- 22 In his leues & per interualla lateris dolores delirium significant.

23 Vocis

23 Vo

24 Vo

25 In v

tur, con

verò etia

26 Q

nes, in f

27 Ce

perfricti

30 tim denu

iam perm

28 C

denunci

29 Si

efflaunt

est, num

tiam con

30 Q

rumque

20 31 Cr

non long

32 Su

sublimis

bo regio

bo regio

solet ab

affatum p

tuus est.

33 In

surditas

30 34 D

vix quid

more fer

phreniti

contigit

35 V

catur.

36 D

quidem

- 23 Vocis defectioes cum singultu pessimæ.
- 24 Vocis defectioes cum vitium exolutione pessimæ.
- 25 In vocis defectioe resp. ratio, velut in iis qui suffocantur, conspicuè elata & visui exposita, perniciosa est. Num verò etiam delirium prænunciet animaduertere oportet.
- 26 Quæ pauco tempore feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt.
- 27 Corporis iactationes & incontinentiæ in febre cum perfrictione & superiorum partium tenui sudore, phrenitiam denunciant (quod in Aristagora expertum est) atq; etiam perniciem.
- 28 Cerebræ in phreniticis permutaciones, conuulsiones denunciant.
- 29 Si quibus vrinæ non recordantibus nec admonitis effluunt, perniciēs portenditur. Animaduertendum etiam est, num & ab iis tales redduntur quales fiunt vbi subsidentiam conturbaueris.
- 30 Quos palpitaciones in totum occupant, num plærumque voce defecti pereunt?
- 31 Cerebræ in phreniticis sputaciones cum perfrictione, non longè postea nigrorum vomitum affuturum indicant.
- 32 Surditas cum vrinis prærubris, non subsidentibus, & sublimamentis, mentis emotionem minantur. In his morbo regio corripit malum est. Quinetiam malo est ex morbo regio fatuitas aut stupiditas. Hos quidem vox deficere solet absque sensuum laesione. Quin & alius non nunquam affatim prorumpit, quale quid Hermippo contigit, & mortuus est.
- 33 In præcipitibus & turbulentis morbis obueniens surditas perniciem minatur.
- 34 Dementiæ in quibus tremuli fiunt ægri, obscure aut vix quidem desipere videntur, aut aliquid inuestigantium more sensum contrectant & palpant, miro quodam modo phrenitiam prænunciant, non secus ac Didymarcho in Coo contigit.
- 35 Vbi rigori torpor succedit, mentis alienatio significatur.
- 36 Dolores circa vmbilicum cum palpitatione, mentis quidem alienatæ significationem quandam præbent. Sub
iudi-

iudicationem verò his plurimus & creber flatus cum singulari contentione prodit. Quin & ad furam dolores in his mentis alienationem indicant.

37 Femoris dolore evanescente, si quid sublime per urinam innatet, mentis emotionem expectare oportet, taliaq; qualia circa aurium sonitus contingunt.

38 Vbi alius humescit, æger lassitudine, capitis dolore, siti, vigiliis torquetur, obscure loquitur, & ad motum est impotens, in his casibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

39 In granibus malis tenues maxime circa caput sudores oborti, & corporis incontinentia quadam iactari, malum indicatur: tum verò præcipue perniciem intenditur, si ista cum urinis nigris contigerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

40 Quæ præter vacationem sunt impotentia, neque vacatione existente, perniciem intentant.

41 Vbi alius intercepta est & arctè conclusa, paruaq; & nigra caprarum stercorebus similia, nec nisi coacta emitit: Hoc casu sanguis è naribus erumpens periculo est.

42 Si lumborum dolor diu detinet cum aestu implacido, tenui sudore circa caput & thoracem oborto, perniciem denunciatur. Num plærunque ij tremuli evadunt, & vox vultu in rigore conspicue tremula existit?

43 Celeres extremorum corporis ad vtraque extrema permutationes, perniciem denunciant. Quin & sitis huiusmodi (hoc est celeriter in contraria permutata) malo est.

44 Ab homine moderato ferox & audax responsum, malum portendit.

45 Quibus vox in morbis acuta redditur, iis præcordia introtrahuntur & tendunt.

46 Hebescentes oculi & obtusi improbandi sunt. Quin & fixi ac caligine obducti malum portendunt.

47 Vox acuta & stridula malo est.

48 Dentium stridor quibus per sanitatem minime est consuetus, periculum denunciat, suffocatio in his valde prava.

49 Bene colorata facies & valde tetrica ac superciliosa, perniciem intentat.

50 Alui

50 Alui recrementa si in spumosa & syncera desinant, mali incrementum significant.

51 Urinarum in præcipitibus malis ex perfrictione interceptiones, pessimæ.

52 Quæ perniciem minantur, ea si absq; vlla significatione alleuiant, mortis periculum denunciant.

53 In grauibus malis & biliosis exactè candicantes, spumantes, & circumbiliosæ egestiones, malo sunt. Quia & huiusmodi urinx damnantur. In his animaduertendum est
10 num iccur affectum sit.

54 Vocis in febribus defectiones, quæ conuulsionis speciem præferunt, in vehementem mentis emotionem cum silentio vertunt, & perniciem ostentant.

55 Vocis ex dolore defectiones, tandem cum summo cruciatu mortem afferunt.

56 Ex præcordiorum doloribus abortæ febres malignæ sunt.

57 In præcipitibus malis, si sitis temerè ac præter rationem cesset, malo est.

20 58 Sudor in febribus acutis multus & copiosus damno est.

59 Quia & laboriosæ urinx damnantur, atq; ab his dentæ rubræ quædam efflorescentiæ, & æruginosæ, paruaque veluti quædam stillæ apparentes.

60 Vomitiones quoque variæ malo sunt, præsertim si continentes & assiduè prodeant.

61 Summi totius corporis perfrictiones in diebus iudicatoriis, cum angore & corporis inquietudine, si sine sudore sunt, damno sunt, præcipuè verò damnantur qui ex his
30 superueniunt rigores.

62 Vomitiones synceræ & cum angore aut incontinenti corporis iactatione, damnandæ sunt.

63 Animaduertendum est diligenter num profundus & altus sopor omninò damnari debeat.

64 In rigore familiares non agnoscere & eorum quæ gesta sunt obliuisci, malum indicat.

65 Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non reuocantur, malæ sunt.

66 Ex perfrictione exudantes ad calorem reuocati pe-

riculum denunciant: præsertim verò si accedat lateris æstus cum dolore, & subinde rigeant, malum impendet.

67 Rigores cum æstu nonnihil periculi denunciant, & facies incensa cum sudore, in his malum significat. Insuper posteriorum partium frigus conuulsionem prouocat.

68 Ex sudoribus peruigiles & ad calorem reuocati, malè habere iudicantur.

69 Ex recursione dolorum in lumbis, oculi peruersio & distortio malo est.

70 Dolor in pectore fixus cum torpore malum denunciat. Hi si suborta febre exæstuent, celeriter mortem optentur.

71 Qui nigra vomitione refundunt, cibos auersantur, desipiunt, ad pubem nonnihil dolent, cum aspectu feroci & clausis oculis, eos medicamentis purgare tutum non est. Neq; verò subtumidos, aut tenebricola vertigine vexatos, aut eos qui vel leuiter moti animo deficiunt, aut cibos auersantur & decoloros sunt, vt nec eos qui in febre exoluti aut fracti decumbunt, si sopore tententur purgatione aggredi tutum est.

72 Oris ventriculi dolor cum præcordiorum contentione, atque etiam capitis dolor, malignum quidpiam & suspiriosam quandam affectionem indicat. In his certè animaduertendum est num de repente moriatur, velut in Dysode euenit, cui vrinæ valdè fermentatæ & prærubræ aderant.

73 Cervicis dolor in omni quidem febre malo est. In his verò pessimus in quibus vehemètem insaniam metuimus.

74 Febres quæ soporem lassitudinè mve inducunt, aut in quibus caligant ægri, insomnia ac tenuibus sudoribus vexantur, malignæ sunt.

75 Crebri ex dorso horrores subinde locum commutantes, graues & difficiles, laboriosam vrinæ suppressionem minantur.

76 Qui & corporis æstuatione & iactatione cõfliccati, citra vomitum ingrauescentes, malè habent.

77 Corporis perfrictio cum rigiditate, perniciem denunciat.

78 Tenues ex aluo, absque mordacitatis sensu prodeuntes

tes deiectiones, ei qui sibi bene constat, malum portendūt, velut nonnunquam iecinoroso contingit.

79 Vomitiones exiguae, biliosae, malo sunt, tum verò potissimum si peruigilio conflentur a gri. In quibus stillans nasus perniciem minatur.

80 Quibus ex-partu purgamenta alba subsistunt cum febre, & surditatem ac acutum lateris dolorem afferunt, ea in vehementem & perniciosam mentis emotionem incidunt.

81 In febribus ardentibus cum aliqua summi corporis perfictione, ac egestionibus aquae similibus & crebris, oculorum peruersio & distortio malum significat, tum verò præcipuè, si alto quodam stupore (quem catochon vocant) deprehensi detineantur.

82 Syderationes quæ repente contingunt, si insuper febris mediocris accedat, quæ diu trahat, perniciem minatur, quale quid Numenij filio contingit.

83 Ex lumborum dolore ad os ventriculi recursiones, cum febre, horrore, multorum tenuium & aquosorum vomitu, delirio, vocis defectio, eque in nigrorum vomitionem desinunt.

84 In præcipitibus malis oculi obseratio aut perfectio, malo est.

85 Considerandum est in æstuabundis & corporis iactatione citra vomitum & lumborum dolore conflictatis a gri, si audacter desipuerint, num nigra per secesum proditura sint.

86 Dolentes fauces absq; tumore, cum labore & molestia ac suffocatione, præceps exitium minantur.

89 Qui spiritum trahunt cum voce strangulabunda, si ceruicis vertebra intrò subsidet, iis ad exitum, velut ex conuulsione, respiratio ducitur.

88 Ex capite dolentes, & alto stupore (catochon vocat) detenti ac delirantes cum alui interceptione & ferociente intuitu, floridi, in scapulas rigescunt ac posteriorum partium distensione tentantur.

89 Febribus & lassitudinis sensu detento, cum oculorum peruersione, rigor perniciem minatur. Atq; in huiusmodi casibus soporati, malum denunciant.

90 Præcordiorum dolores in febribus cum loquendi impotentia, si sudore non soluantur maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque alius affatim prorumpens, perniciem ostentant.

91 Quibus cum febribus voces post iudicationem deficiunt, ij tremore & sopore correpti intereunt.

92 Quibus ardore confictatis, fatuitate & alto stupore (quem catochon dicunt) detentis, præcordia variant, & in contrarias subinde affectiones transmutantur, ac venter in tumorem præter naturam sublatu est cum ciborum interceptione, & tenui circa caput & thoracem oborto sudore: in his animaduertendum est, num, si concitatus & magnus spiritus, aut genituræ similis excretio accidar, singultum prænunciet, aut etiam ex aluo spumantia & biliola proditura sint? Eos splendescens quiddam aut coruscans per vrinam redditum iuat, alius verò in his etiam commouetur.

93 In sopore affectis ægris, spumantibus prodeuntibus deiectionibus, febris acuta ingrauescit.

94 In febre cum sudoribus, vocis ex capitis dolore defectiones, si per se resoluuntur ægri ac præter voluntatem excrementa demittunt, malumque remitti videatur, diuturniorem morbum metuere oportet. In his nouus subortus rigor damnandus non est.

95 Quibus manus sunt tremulæ, cum capitis & ceruicis dolore, leui aliqua surditate affecti, nigricantes reddunt vrinas & densas. In his casibus nigrorum progressum expectare & suspectum habere oportet.

96 Vocis defectiones cum virium exolutione, alto stupore (catochon vocant) detentis, perniciem minantur.

97 Lateris dolor cum biliosis sputis temerè ac præter rationem euanescent, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

98 Ex ceruicis dolore cum sopore & sudore inflata alius, si quidem ex Medici industria liquida demittat cum aliqua proluuie, deinde quæ biliola non sunt restitent, huiusmodi asseruata diuturniorem morbum efficiunt. In his animaduertendum est, num proluuies alui non biliolæ benigniores sint, ac flatuoso tumori conducant?

99 Aluis

99 Aluus circumtensa, ex Medici industria liquida demittens, celeriter intumescens, conuulsionis significacionem quandam præ se fert, quod Aspasij filio contigit. In his nouus subortus rigor perniciem facit. Ex his casibus conuulsione tentato ac inflato, vbi diutius morbum traxerit, ex ore patrida & virulenta procedunt.

100 Lumborum dolores diurni qui sensim fiunt, circum præcordia inuoluti, cum febre & ciborum fastidio, si intensum capitis dolorem aduehant, non sine conuulsionis specie celeriter interficiunt.

101 Qui subinde rigoreprehendantur, & sub noctem aliquantò grauius habent, perurgiles, in somnis nugantes aut delirantes, interdum sese lotio perfundentes, ij in conuulsiones eum sopore tendunt.

102 Quibus circa initia tenues suboriuntur sudores, & vrinæ concoctæ emittuntur cum magna totius corporis aestuacione, si præter rationem perfrigeant, & rursus celeriter perurantur, & torpore, sopore, aut conuulsione tententur, ij perniciosè affecti sunt.

103 Vterum gerentibus capitis dolores cum sopore & grauitate, malo sunt. Quin & huiusmodi naturæ conuulsionibus quibusdam fortè sunt obnoxii.

104 Faucium gracilium dolores suffocantes conuulsionem minantur, tum verò præcipuè si ex capite originem ducunt, quale quid Thrasynontis consobrinx contigit.

105 Tremoribus quæ conuulsiones accedunt cum sudoribus, recidias minantur. In his iudicationem facit nouus obortus rigor, qui prius ardore circa ventrem oborto prouocatur.

106 Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione, conuulsionem suspectam facit.

107 Qui actiam nonnihil metuendus est cum iudicatione rigor.

108 Ex ventre quæ prodeunt sublucescentia & turbulenta, vrinæ etiam tenues ac dilutæ suspectæ sunt.

109 Fauces leuiter exasperatæ, & aluus ad inanes & irritas exurrectiones obmurmurans, frontis dolores, in ægris palpitantibus, & more inuestigantiū sensum contrestantibus, de lassatis, & ex stragulis aut vestimentis dolentibus, & si quæ

ex his increfcunt, moleftiam exhibent. Somnus in his multus conuulfionem minatur, & frontis dolores graues, ac mictio moleftia eft.

110 In iis quibus rigores imminet vrina refitit, & in conuulfionis affectionibus, velut huic mulieri contigit, quæ vbi inhorruit fudore correpta eft.

111 Quæ in fynceras tendunt vacuationes, omnibus quidem ingrauefcantis mali fignificationem præbent, his verò (fupradictis) vel maximè. Atq; in huiufmodi cafibus ad aures tubercula exoriri folent.

112 Turbulentæ & valdè confidentes è fomno exurrectiones conuulfiones minantur, præfertim verò fi cum fudore contingant.

113 Cervicis & dorsi perfrictiones, & quæ totum corpus videntur pertingere, infuper & fpumantes mictiones, cum animi deliquio, ac oculorum hebetatio, conuulfionem in proximo elle fignificant.

114 Cubiti ceruicifq; dolores conuulfionem minantur. Ex facie autem prodeunt ifta, fauciumq; fonitus crebri cum faluatione. Iis fudores in fomnis bono funt. Nempe & ex fudore leuari plurimos confentaneum eft. Quibus fi dolores inferiores partes occupent, toleratu faciles euadunt.

115 In febrilibus tenuiter exudantes, cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulfiones proni funt.

116 Quæ inter fe non cohærent, fed facilè diffoluuntur, & aliquantulum friabilia funt alui cremæta, liquida, cum fummi totius corporis perfrictione, non fine febre, improbanda funt. Ac præter hæc, fi rigores veficam & ventrem cum dolore inuadant. Proinde in his ex fopore aliquod conuulfionis periculum impendere, nemini mirū videri debet.

117 In grauibus & præcipitibus malis diftorqueri velut qui vomitione conflantur, malum eft, quin & albæ alui egeftiones moleftæ funt. Quæ ex his prodeunt non vifcofa, in vehementem mentis emotionem cum multo ardore agunt, videndumq; eft, num poftea foporati ac torpefcentes euadant. Qui ex his conflantur, diutiùs laborant. In his animaduertendum eft, num imminente iudicatione arefcetes difficultate fpirandi teneantur.

118 Quæ ex lumbis in ceruicem & caput redundant, & leuis

leuis syderationis more resolutionis sensum inducunt, cōuulsionem ac mentis emotionem minantur. Videndumque est, num talia conuulsione soluantur. Qui huiusmodi consistantur, variè morbum trahunt, atque eadem diutius perseverant.

119 Mulieres quæ ab utero promptè strangulantur, idque sine febre, in conuulsiones propensæ sunt, quod etiam Dorcadi contigit.

120 Vesica intercepta, præsertim cum capitis dolore, cōuulsionem minatur. Quæ in his cum torporis sensu exoluuntur, molestiam exhibent, non tamen perniciem afferunt. Videndumque est num tale quid etiam mentem excuriat.

121 Quinetiam considerandum est, num ossium ad tempora præcisiones conuulsionem prouocent, an verò madido vulnus inflictum, aut circa initia sanguis magna copia effluens, conuulsionem accersat?

122 Fabricitanti cum sudore sputa defluentia leuia sunt & minimè maligna. In quibus videndum est num ad aliquot dies alui madescant, quod equidem reor. Animaduertendum quoque est, num his ad articulos aliquid abscessuum speres.

123 Quæ sensum feroces sunt mentis emotiones, in vehementes & melancholicas euadunt. Quòd si ex muliebriù suppressione accidat, in ferinas tendunt, qualia sæpiùs contingunt. Videndum igitur num scæminæ huiusmodi conuulsionibus sint obnoxia. Animaduertendum quinetiam est, num vocis defectiones cum alto sopore conuulsionem quoque minentur, qualiter cerdonis filia comparentibus muliebribus purgationibus contingere ccepit.

124 Quibus dū conuelluntur oculi fixi & immoti splendent, iis mens è sede constantiæ deturbatur, & diutius morbum trahunt.

125 Quæ ex parte aduersa & præposterè sunt sanguinis eruptiones, malo sunt, velut in lienis tumore, si ex nare dextra effluat. Quod & circa præcordia eodem modo se habere expectandum est. Maius autem malum denunciatur, si cum tenui circa frontem & thoracem sudore istud contingat.

126 Vbi sanguis ex naribus effluit cum tenuibus sudoribus & corporis totius perfrictione, morbi malignitas & perniciēs denunciatur.

127 A sanguinis eruptione nigrarum deiectionum pertransitus malo est. Qui & prurubra damno sunt, præcipue verò si sanguinis ista erupcio quarto die contingat, quod animaduertendum est. Quibus ista contingat, ij tandem sopore & conuulsione conflictati moriuntur, ac fortè prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato.

128 Qui ex vulnere cum tenui sudore sanguinem fundunt, ij malignè habent, & inter loquendum de repente moriuntur.

129 In præcipitibus malis, quæ post paucam sanguinis eruptionem, aut nigrorum per aluum refusionem surditas obuenit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditatem tamen discunt.

130 Lumbis dolentibus si oris ventriculi dolor accesserit, futura per hæmorrhoidas vacationis signum est, ac fortè etiam eam præcessisse significat.

131 Qui statis temporibus sanguinem fundunt, si siticuli si sint, molestiam ac virium exolutionem sentiant, nec sanguinem effuderint, in morbum comitalem transeunt.

132 Qui statim sine ratione perturbantur, peruigiles sunt, sanguinem è naribus stillant, sexto die alleuantur, noctu laborant, ac postridie tenui sudore correpti & in somnum delati delirant, iis largam sanguinis è naribus fluxionem affore spes est. Ac fortè etiam tale quid diluta vrina significat.

133 Quibus sanguinis fluxus diu perseverauit, in his temporis processu alius malè habet, nisi vrinæ concoctionem præferant.

134 Sanguinis eruptiones vehementes cum totius corporis perfrictionibus iudicatoriis, pessimæ sunt.

135 Qui capite grauati, ad synciput dolorem sentiunt, peruigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tum verò præsertim si aliquis tensionis sensus in ceruice apparet.

136 Qui insomnia vexantur cum subita corporis iactatione & inquietudine, iis sanguinem erupturum sperare oportet.

oportet, idque præsertim si non an ea quid proflexerit. Animaduertendum verò num id post horrois sensum contingat.

137 Ceruicis dolor, oculi prærubri, sanguinis eruptionem præaunciant.

138 Qui supressa alio sanguinem ex naribus fundunt, aut nouo subinde oborto rigore corripuntur, iis fortasse alius intestinorum laxitate laborat & obdurefcit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestant, aut vrrun-
10 que.

139 Quibus lumborum dolor in caput & manus recur-
10 fat, & torpore affecti oris ventriculi dolorem sentiunt, tenibus ac serosis humoribus abundant, ij liberaliter sanguinem profundunt. Ac verò his cum mentis perturbatione alius effunditur.

140 Quibus ex frequenti & larga sanguinis eruptione, nigroꝝum recrementorum copiosa fit defectio, cum alui contentione, aut suppressione & dolore ij sanguinem profundunt, cum aliqua verò fluxione bene habent. Ac fortè hi
20 frigidus, crebros, tenues sudores emittunt. In his reuertida vrrina mala non est, neque quod in ea, subsidet genitali femi-
ni simile. Crebrò autem dilutas vrrinas reddunt.

141 Quibus pauca sanguinis è naribus stillatio cum sur-
10 ditate & torpore obueniens, molestiam quandam exhibet, iis vomitio & alui perturbatio confert.

142 Quibus ex rigore febres adsunt, cum lassitudinis sensu, in iis muliebrium profluuium expectare oportet. Quòd si ceruicis dolor prehenderit, sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est.

143 Quinetiam sanguinis ex naribus eruptionem spe-
30 rare oportet in his quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, aut muliebria deturbarum iri spes est, idque præsertim si ad spinam ardor sentiatur. Fortassis autem & intestinorum difficultas expectanda est.

144 Quin & quæ contingunt circa ventrem palpitationes, cum præcordiorum contentione oblonga & intumescente, sanguinis ex naribus profluuium denunciant, idque quandoque cum horrois sensu.

145 Larga, vehemens & multa sanguinis è naribus eru-

prio, interdum ad conuulsiones deducit, ex quo venæ sectio liberat.

146 Frequentes desidendi labores, pauca aliquantulum flaua, glutinosa excernentes, cum paucis alui recrementis, præcordiorum & lateris dolore, morbū regium prænu-
nciant. Animaduertendum verò num ex istorum suppressio-
ne ij exoluantur, aut fortasse sanguinem profundant. In
his lumborum tensio & dolores sanguinis erupturi fidem
faciunt.

147 Præcordiorum contentio cum capitis grauitate & 10
surditate, adhæc quæ oculorum aciem perturbant, sangui-
nis eruptionem ex naribus prænu-
nciant.

148 Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die
contingunt, molestiam exhibent, tum verò præcipue si de-
nuo nares stillare cœperint.

149 Quibus vbi inhorruerint indicatorij sudores simul
contingunt, postridie verò si horror repetierit & temerè
peruigilent, iis fortè sanguinem è naribus erupturum spe-
rare oportet.

150 Liberalium ab initio sanguinis eruptionum cursum 10
rigor sistit.

151 Rigores vbi sanguinis eruptioni succedunt, diurni
fiunt.

152 Quibus capitis ac ceruicis dolor, & totius corporis
impotentia cum tremore adest, ab iis sanguinis eruptio li-
berat. Quinetiam ista tempore dissoluuntur.

153 In his quæ ad aures abscedunt, vrinæ quæ celeriter
& paruo tempore concoquantur, damno sunt. Quin & per-
frigerari itidem malum est.

154 In his qui quodam sopore aut morbo regio detinè- 30
tur, nec admodum sentiunt, & quibus singultus adest, alius
affatim prorumpit, fortassis etiam suppressitur, atq; ij exol-
uuntur. Videndum num abscessus ad aures in his expecta-
re oporteat.

155 Vrinæ quæ cum rigore restitant, damno sunt, idque
præsertim si altus sopor prægressus sit. Animaduertendum
est, num in his abscessus ad aures sperare oporteat.

156 In alui recrementis quæ cum torminibus deiiciun-
tur, sedimentum limosum, subliuidum, malo est. Ac for-
tasse

asse quidem ad præcordia dextra dolor adest, & in his vires exoluuntur. Videndum num abscessus ad aures paulò post cum dolore excitentur. In his omnibus aluus affatim prorumpens periculum intentat.

157 In peruigiliis quibusdam quæ cum angore & anxietate fiunt, ad aures abscessus maximè obueniunt.

158 In tenuioris intestini morbis graueolentibus cum febre acuta, & ex longo interuallo tumescentibus præcordiis, qui ad aures oboriuntur abscessus, mortem adferunt.

159 Ex surditate abscessus ad aures contingere consentaneum est, præsertim verò si implacitas quædam aut inquietas corporis iactatio succedat. Ac inter hos, in iis qui sopore decinentur, ista magis sperare oportet.

160 In leuiter syderatis abscessus qui ad aures contingunt, malo sunt.

161 Quæ conuulsioni in morem affligunt, cum alto stupore quem catochon vocant, abscessus ad aures excitant.

162 Conuulsio cum tremore, corporis iactatione & implacitate, ac alto stupore, quem catochon vocant, paruulorum circa aures obortorum abscessuum spem facit.

163 Considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, aut superiorum partium tenues sudores oboriantur, aut nouus insuper rigor, ac deinde num aluus affatim prorumpat, aut aliquo sopore detineantur. Videndam quoque num urinx dilutæ, cum sublimibus quibusdam innatantibus albidis, & quæ variè exalbescunt & graueolent, abscessus ad aures excitent? Ac fortè quidem quibus huiusmodi urinx ad sunt, iis crebra è naribus stillatio contingit. An & his quidem lingua læuis est (ac minimè aspera)?

164 In spirituosis & anhelatoribus morbo regio laborantibus & febre acuta, cum præcordiorum duritie & tumore, si corporis summa perfigerentur, magnorum circa aures abscessuum exortum fortassis expectare oportet.

165 Qui sopore detinentur cum corporis incontinenti iactatione, præcordiorum dolore, & pauca vomitione, in iis tuberculorum ad aures exortum sperare oportet. Sed & antea quæ circa faciem contingere solent in considerationem adhibere conuenit.

166 Aluo stercora nigra demittente, si sopor appareat, tubercula ad aures excitat.

167 Tusses cum crebra oris saluatione, abscessum circa aures emolliunt.

168 In capitis dolore sopor & surditas aliquem ad aures abscessum effundunt.

169 Præcordiorum contentio cum sopore, corporis incontinenti iactatione, & capitis dolore, tubercula ad aures attollit.

170 Graues aurium abscessus qui citra iudicationem 10
sensim conualescunt & dissipantur, damno sunt.

Hippocratis prædictorum liber secundus.

PRædictiones Medicorum referuntur permultæ, tum præclaræ, tum admiratione dignæ, quales neque equidem prædixi, neque quenquam qui prædiceret audiui. Ex quibus quædam sunt huiusmodi. Hominem qui Medico eius curam habenti, & cæteris periclitari videretur, ingressum verò alium Medicum de eo pronunciasse, hunc non periturum, verum oculis captum fore. Et ad alium qui prorsus malè affectus existimabatur, ingressum prædixisse, eum quidem ex morbo releuaturum, verum mancum futurum. Et in alio qui ne superesse quidem posse existimabatur, pronunciasse ipsum quidem sanum fore, at pedum digitos denigratos putrilaginem contracturos. Atque talia multa id genus prædicta narrantur. Aliud quoque prædictionis genus ad eos qui in auctione & negotiatione versantur spectat, cum partim quidem mortem, partim verò insaniam, quibusdam etiam varios morbos prædicunt, ad hæc omnia quæ instant, & retro actis temporibus euenerunt vaticinantur & vera efferunt. Alia præterea prædictionum forma esse dicitur, quæ circa athletas eosque qui propter morbos se exercent & laboribus fatigant versantur, & dignoscit si quid in cibo sit ab his prætermisum aut mutatum, aut potu pleniore vtantur, aut deambulationem intermittant, aut quid circa res venereas agitent. Quorum omnium nihil eos fugit, ne vel si pusillum quidem quis Medico non pauperit, cuius exactam cognitionem non habeant. Atque hæc

hæc omnia narrantur prædictionum genera. Ego autem
 huiusmodi vates esse nolo, signa verò describam ex quibus
 qui sanos fore aut morituros homines coniectura cogno-
 scat, eosque qui tum breui, tum longiore temporis inter-
 uallo sani sunt futuri aut morituri. Scriptum est autem à
 nobis de his quæ abscedunt, & quomodo eorum quidque
 existimare oporteat. Ac eos quidem existimo qui claudi-
 cationes & cætera id genus prædicunt, si modo quid men-
 tis habuerunt, firmato iam morbo eas prædictiones fe-
 cisse, & cum manifestum foret id quod abscedere natum
 est, intro recurrere non posse, idque longè potius quàm
 ante abscessus initia. In spem autem adducor & alia præ-
 dicta esse, mortesque & morbos & insanias. eaque mihi vi-
 dentur ita accidisse, nihilque eorum non facillè prædici pos-
 se videtur, si quis modò ad ea mentis acie velit contendere.
 Imprimis nanque quotus quisque est qui aqua intercute
 aut tabe laborantes non nouerit? Denique deliraturi ne
 longè quidem latere possunt eos qui norint quibus aut in-
 nata est ac congenita ad hunc morbum propensio, aut qui
 iam antea insanauerunt. Si nanque huiusmodi temulenti
 fuerint, aut carnibus vescantur, aut peruigilatione, aut fri-
 gore, aut calore inconsultè vtantur, ex eo vita genere ma-
 gna spes est ipsos deliratuos. Ac eos qui per ora venarum
 sanguinem fundere sunt soliti, si quis per hyemem libera-
 liore potu vsos aut bene coloratos conspiciat, hic facillè
 prædixerit, ipso vere erupturi sanguinis magnam spem af-
 fore, adeò vt sub æstatem decolores & aquosi euadant.
 Nempe sic decet eum qui hæc omnia addidicerit prædicere,
 si huiusmodi contentionum præmium reportare desi-
 derat. Ex his nanque quæ scripta sunt & mortem, & insa-
 niam, & bonum corporis habitum prædicere licet. Quin
 & alia id genus multa referre possem, nisi in animo esset,
 quæ sunt cognitu facillima scribere. Quòd si quis me au-
 diat, is quàm prudentissimè & consultissimè tum in cætera
 arte, tum in prædictis huiusmodi se geret, probè intelli-
 gens, qui prædictionis successum consecutus sit, apud pru-
 dentem ægrè admirationi fore, qui verò deerrauerit, præ-
 ter quàm quòd odio grauabitur, eum ne insanix quidem
 suspicionem effugere posse. Quapropter præcipio prædicta

tum hæc tum alia omnia prudenter fieri, etsi sentio & video quæ in arte dicuntur aut fiunt perperam ab hominibus æstimari & referri.

Quod autem attinet ad eos qui exercitationibus & laboribus fatigantur, quæ quidem pro certo asseuerantur, ut asserunt qui ea narrant, nec esse puto, neque si quis existimet, prohibeo. Etenim quam quis animo concepit opinionem nullum signum, neque bonum neque malum refellit, quo quis fretus, num rectè renunciatum sit necne possit cognoscere. Alioquin sanè suppetit ei qui uolet ut credat, nihil enim impedit. Verùm existimo si quid ex his veri effertur, aut de his qui exercentur, aut de illis quos antea scripsimus, primùm quidem, qui huius cognitionem habuit ex signis coniecturam captasse, deinde dubiè & ut fert humana natura prædixisse, simulque eos qui renunciant prodigiosius quam res exitit commemorare. Quando neque procliuè est in morbis errata cognoscere, etiam si ægri decumbant, & parum nutrientibus cibus utantur, adeo ut non admodum multa medicum inueneri oporteat, qui hæc in considerationem adhibere velit. Etenim quidam solo potu utuntur, alii ad potum, vel sorbitionem, vel optimum cibum adiungunt. Quare tum necesse est eos qui largiore potu utuntur difficilius spirare, & maiorem urinx copiam reddere, eos uero qui sorbitione aut cibo abundè usi sunt, siti maiori & febre tentari. Quod si quis ad utraque & potum & cibos immoderatè se gesserit, & etiam ad febrem & spirandi difficultatem, ventris circumtensionem & magnitudinem adiunget. Licet autem & in his omnibus optimè periclitandis cæterisque eam probationem facere, quam in omnibus adhibemus & rectè utimur. Imprimis quidem facile est mente ac oculis complecti, eodem loco decumbentem & diligenti victus ratione utentem, num qua in re aut obambulando, aut multum edendo non obsecutus sit. Deinde manibus tum ventrem, tum venas attractantem minus falli conuenit, quam qui non attractauit. Nares quoque in febricitantibus quidem multa que & pulchrè denunciant, odores nanque multum inter se differunt. At in ualentibus & recta victus ratione utentibus, non video qua in re hæc exploratione uti possim. Ad hoc uocem & spiritum audiendo licet

do licet auribus dignoscere, quæ in valentibus non æquæ sunt manifesta, verum qualiter antea se habent. Quòd si morborum & ægrorum naturam medicus cognouerit, nihil necesse est quicquam prædicere. Nam nec difficilius quis spirauerit adhuc incerrante morbo, & grauiore febre tentabitur, venterque intensior fuerit. Quas ob causas, ante quàm morbus consistat, secùra non est prædictio. Sed hoc elapso tempore, enunciare oportet quicquid præter rationem euenierit. Neque verò obscura sunt quæ ob ægrorum contumaciam mala contingunt. Spirandi nanque difficultas cæteraque id genus, si ob erratum contingunt, postidie desinent. Quare qui hanc iudicationem in considerationem ad dicendum adhibuerit, non aberrabit. Atque hunc quidem in modum habendam esse rationem tum eorum qui domi manent, tum eorum qui exercentur, cæterorumque omnium, in his erratis quæ committunt nunc suadeo, exquisitas autem illas narrationes & audio & derideo. Neque enim video quanam ratione eos qui parum à medici monitis aberrant deprehendere queam. Quòd si maiora fuerint errata, quonam modo in considerationem venire debeant, scriptis complecti est animus. Imprimis quidem oportet, si quis horum cognitionem habere volet, quæ committit æger medicis non auscultando, cum tota die intueri, & eodem in loco, ac eadem hora, præsertimque cum primum sol collucet. Tunc enim aliquantum exinanitus fuerit, & adhuc ieiunus est, neque vlllo labore, præterquam matutinis deambulationibus, fessus, in quibus minimè medico contradicit, si quidem à somno experrectus ad deambulandum se contulerit. Quare necesse est eum qui absoluta victus ratione vititur, ea hora præcipuè, æquabilem cum coloris tum etiam totius corporis statum nactum esse. Ideoque & qui ad hoc negocium incumbit, tunc temporis maximè mentis acumine atque oculorum acie valuerit. Præter hæc in cogitationem etiam adhibere oportet hominis mentem, mores, & corporis vires, quandoquidem quidem facilius aut difficiliter imperata exequuntur. Imprimis igitur qui in ediam subit, si abundantiorum cibum & potum sumserit, his se proderit indiciis. Nam & eius corporis moles maior videbitur & plenior, ac melius coloratus

fuerit, nisi malè prodierint alui excrementa, eritque ad fatigationem alacrior. Videndum quoque est num qui eructatione reiecerit, aut flatibus vexetur, quæ fieri assolent his qui in eo victus erratò hunc in modum se habent. Quod si vbi pleniorẽ cibum edere cogitur, aut valenter fatigari, aut cibum non comederit, aut inebriatus fuerit, aut post copiosiorẽ cœnam non deambulauerit, hæc in modum explorare poteris. Cœnam si quidem non sumserit, deambulet autem vti consuevit, tum aspectu iucundior fuerit, tum in exercitationibus obeundis acrior & efficacior, secessus verò & minor & maximè compactus huic contigerit. Quod si cœnam sumserit nec deambulauerit, rustatione & flatibus conflictabitur, neque plenitudo minor videbitur, & in fatigatione magis quàm antea sudabit, spirandi què difficultate & grauitate laborabit, & alui secessus copiosiores & minùs glutinosi his fuerint. Si verò neque cibum absumerit, neq; deambulauerit, languidior & turgidior fuerit. Sed si inebriatus fuerit, vti què quàm priùs magis sudauerit, & difficiliùs spirabit, & seipso grauior & humidior euadet. Quin & alacrior fuerit, nisi caput aliquatenus dolore vexetur. Vxore verò semel vsus, & acrior fuerit & magis expeditus. At si sæpius venerem exercuerit, durior euadet cum quodam squalore, corpus què decoloratius erit & maiore lassitudine tentatum.

Secessus verò necesse est his qui defatigantur, dum paruo cibo aut potu contenti sunt, exiguos & duros procedere, siue quotidie, siue tertio quoque aut quarto die, aut longiore ex intervallo prodeant. Tunc què metus est ne febris aut alui profluuium ipsosprehendat. Quibus tamen peiores sunt deiectiones omnes, quæ tam sunt liquidæ, vt in exitu figuratæ esse nequeant. Frequentem verò cibum sumentibus ac multum defatigatis, mollem in transitu deiectionem liccam esse oportet, ciborum què ingestorum copiam pro defatigationis ratione respondere. Sumpta autem a quali ciborum copia, his quidem qui minimum defatigantur, plurimæ; his verò qui plurimum defatigantur, paucæ deiectiones prodeunt, si sani sint, & proba victus ratione vtantur. (Ea nanque ad hæc conferre existimandum est.) At liquidiores deiectiones, quæ citra febrẽ & die septimo aut

citiùs

citiùs iudicio terminantur, viles, si semel vniuersæ effluant, neque repetant. Quod si febris accesserit, aluiq; profusio repetant, si diu perseverent, omninò vitiosa, siue biliosa fuerint, siue pituitosa, siue cruda, egentq; singula cum propria victus ratione, tum medicatione.

Vrinam autem copia potui respondentem reddere oportet, & semper æqualem, & quàm maximè effusam, & ad paulò crassius inclinantem quàm quod potu sumtum est. Quòd si diluta fuerit & copia maior quàm quod potui sit assignatum, hominem dicto non audientem significat, sed abundantiore vti potu, aut non posse nutritionem accipere, quandiu talis vrina reddetur. Si verò paulatim cum stridore vrina emittatur, aut medicamenti portione hominem indigere, aut vesicam quodammodo malè affectam denunciat. At sanguinis mictus rarus quidem & sine febre ac dolore, nihil mali indicat, verùm lassitudinum sensus soluitur. Quòd si sæpiùs mictu reddatur, aut horum aliquid accesserit, periculum minatur. At prædicendum est, siue cum dolore, siue cum febre mictu reddatur, pus insuper per
 20 vrinam effluxurum, atque eo pacto dolores tolli. Vrina verò crassa, in qua quod subsidet album est, articularum dolorem aut tumorem denunciat. Quæ autem sunt reliqua sedimenta in vrinis eorum qui exercentur, eaq; omnia à morbis fiunt qui circa vesicam affligunt. Quod manifestum facient dolores qui aderunt & à quibus vix liberari queant. Atq; hæc quidem de his scribenda, aliaq; id genus dicenda existimaui. Cum his verò qui prædictionum exquisitas narrationes prædicant, partim ipse commercium habui, partim cum eorum filiis & discipulis diu disserui, quorundam
 30 etiam scripta nactus sum, ideoq; cum cuiusq; sensum probe petcepissim, neq; vquam exactam disciplinam comperissem, ad hoc scribendum aggressus sum.

De his verò qui aqua inter cutem & tabe laborant, & podagricis, & morbo sacro dicto correptis, hæc dicenda existimo, & aliqua quidem ex parte de omnibus idem. Qui nanq; morbos istos connatos habet, eum ab his non facile vindicari posse compertum est. Cætera verò in singulis scribam. Qui aqua inter cutem detentus est, & seruari vult, eum robustis visceribus & contentis viribus esse conuenit,

fistulæque suas apte natura facile concoquere, ac bene spirare, sine dolore esse, totumque corpus æqualiter calere, neque extremis partibus esse colliquefactum. Præstat namque potius extrema tumefacta esse, etsi optimum est nihil horum adesse. Verum tum mollia, tum gracilia extrema esse oportet, ventrem contactu mollem. At neque tussim neque sitim adesse conuenit, neque linguam, cum aliàs, tum ne à somno quidem, quod admodum fieri assolet, inarescere. Cibos autem suauiter assumere, ac ubi quis abundè comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis quidem celeriter moueri, aliàs verò mollia & figurata excernere. Vrinam in transitu, pro instituta victus ratione & vinorum mutatione, mutationem sentire. Defatigationem facile sustinere, nec lassitudinem sentire. Atque sic quidem in totum hominem se gerere optimum, vt quàm securissimè conualescat. Sin minus, horum vt plurima habeat. Sic enim spem fore vt euadat. In quo verò nihil horum inest, sed contraria subsequuntur, in eo spem tolli animaduertendum est. Et cui ex his quæ in aqua inter cutem laborante probauimus, pauca affuerint, parum relictum esse spei. At neis cui multus sanguis supra infraque perruperit, prætereaque febris accesserit, aqua impleatur magnus merus est. Et huius generis aqua intercus breuissimi est temporis & inter ineurabiles numeranda, idque alteri denunciare oportet. Quibus autem tumores magni suborti desinunt, rursusque assurgunt, hi potius superiunt quàm qui ex sanguinis eruptione complentur. Fallunt tamen ægros huiusmodi hydropes, cum eos relictis medicis in exitum præcipitent.

At de sputo & tussi eorum quos tabes malè habet, eadem mihi dicenda sunt quæ de purulentis scripsi. Eum namque qui probè leuari volet, conuenit sputum facile tussi reiicere, esseque album & æquale, vnius coloris, & sine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neque febris prehenda, vt nec cibos impediatur, neque sitim faciat. Aluus autem quotidie deiciatur, & quod secedit durum esto, & iis quæ assumuntur conueniens. Hominem quàm minimè tenuem esse conuenit. Pectus verò laudandum quadratum & hispidum, cuiusque cartilago exigua & admodum carnosa est. In quo

quo nanque hæc omnia inerunt, is maximè superstes futurus est. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè est affinis. Iuuenes verò qui in pectore pus colligunt ex humorum decubitu, aut fistula, aut alio quopiam id genus, aut ex abscessus reuerfione, ii, nisi multa admodum bona signa affecti sint, minimè euadunt. Moriuntur verò eiusmodi homines sub autumnum, valdeq; & ex aliis morbis longis plarique sub hoc tempus pereunt. Ex reliquis autem minimè euadunt, tum virgines, tum mulieres, quibus ex menstruorum suppressione tabes contingit. Quòd si ex his aliqua superesse volet, cum multa laudabilia signa accedere, tum verò menses luculenter & manifestè comparere oportet, alioqui nihil spei relictum est. At qui ex sanguinis eruptione pectore pus colligunt, tum viri, tum mulieres, ac virgines, ii, certè haud minus supersunt. Cæterum omnia signa tam suppuratorum quàm tabescentium, animo reputantem, tum superfuturum, tum etiam periturum prædicere oportet. Ex sanguinis autem eruptione maximè supersunt, quibus in dorso & pectore dolores adsunt melancholici, & ex sanguinis eruptione dolore quodammodo leuantur. Neq; enim tusses admodum, neque febres succedunt, ac plarique sitim ad extremum vsq; facillè tolerant. Sed recurrunt ferè sanguinis eruptiones, nisi abscessus succedant, ex quibus, ii sunt optimi, qui maximè cruenti. Qui verò in pectore dolores sentiunt, & temporis tractu extenuantur, tussi & difficultate spirandi conficiantur, si neque febresprehendant, neque suppurationes succedant, ex iis percontari oportet, si quando tussunt & difficulter spirant, num etiam concretum quiddam & modicè olens per tussim reiciant.

30 At de his qui podagra tentantur ista nobis dicenda videntur. Qui in senectute tofos aut callos in articulis induratos habent, aut laboriosè vitam tolerant, cum aluo sicca, ii sanè omnes (vt sentio) humana arte sanari nequeunt. His certè succedentes intestinorum difficultates optimè medentur, quin & quæcunq; aliæ colliquationes inferna, eos valde iuuant. Iuuenes vero cui nec dum circum articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curæ est, ad laborem est impiger, aluumq; habet vitæ instituto probè cedentem, is sanè prudentem nactus medicum, sanus euadet.

Ex morbo sacro, quem comitiale dicunt, ægerri-
 emergunt, quibuscum vnâ à puero increfcit morbus, & in
 virilem ætatem simul adolefcit, deinde quibus ætate flo-
 rente ortus est, nempe post annum quintum & vigefimum,
 ad quadragefimum quintum vsque. Quos deinceps conse-
 quuntur quibus morbus accidit, neq; antè in corporis par-
 tibus aliquis venientis mali sensus est. Quibus nanq; ex ca-
 pite initium ducere videtur, aut latere, aut manu, aut pede,
 ii facilius sanantur. Hæc tamen etiam inter se differunt. Ex
 his nanq; molestissimi sunt qui à capite originem trahunt,
 deinde ex latere, qui verò à manibus ac pedibus, præcipuè
 sanitatem recuperant. His autem manum admo-
 uere oportet, qui rectè curationis rationè tenuerit, vbi iuue-
 nes fuerint, & laborib. dedici, nisi sicut mens malè sit affecta,
 aut quis attonitus fuerit. Eiusmodi nanq; vehementes men-
 tis emotiones nihil conducunt. Reliquæ verò omnes naturæ
 emotiones, quæ ad inferna tendunt, probantur, longeq; opti-
 mæ hoc loco censenda sunt, quæ maximè cruentæ. At senes
 qui cortipi cœperunt præcipuè moriuntur, ac nisi pereant, ce-
 lerri-
 lerrimè sua sponte seruantur, minimūq; à medicis iuuantur.

Pueri verò quibus oculi de repente peruertuntur, aut pe-
 ius affecti sunt, aut tubercula sub ceruicem enascuntur, aut
 aliquantulum lingua hæsitant, aut tussis sicca trahentes
 permanent, aut vbi adoleuerint, ad ventrem dolor contem-
 dit, neq; conturbatur, aut iis latera distorquentur, aut venæ
 crassæ circa ventrem in varices conuertuntur, aut omentum
 descendit, aut testis intumuit, aut manus extenuatur & im-
 potens redditur, aut pes & tibia tota citra aliam occasionem
 claudicat. In his omnibus animaduertendum est, morbum
 ista omnia præcelsisse. Id quod plerique eorum qui pueros
 educant interrogati ferebuntur, quidam etiam, quod eos
 lateat, tale quid accidisse se scire negant.

At vlcera qui nosse volet qualem quæq; exitum habitura
 sint, is imprimis quidem hominum naturas animaduertere
 debet, quæ non ad vlcera melius, quænam etiam deterius
 affectæ sunt. Deinde ætates in quibus sua cuiusq; generis
 vlcera non faciliè proficiunt. Locos etiam corporis in con-
 siderationem adhibere quantum aliis præsentent. Ac præ-
 cipuè quænam horum cuiq; bona malæ accedunt, nosse
 debet.

debet. His siquidem omnibus cognitis, quænam cuiusque
 euenta futura sint facile assequetur. Neq; existimandum est
 eum qui hæc non cognouerit, quinam futuri sint vlcerum
 exitus perspicere posse. Corporis autem naturæ probandæ
 sunt leues, moderatæ, firmis visceribus præditæ, neq; admo-
 dum carnosæ, neq; duræ, tum quæ colore sunt albo, aut ni-
 gro, aut rubro. Hæ etenim omnes probantur si puræ sunt.
 Deterius est, si ex pallido mixtum colorem, aut pallidum,
 aut liuidum habeant. Quæ verò naturæ supra positæ aduer-
 santur, eas deteriores esse constat.

Quòd ad ætates autem attinet, tubercula quidem suppu-
 rantur, atq; eadem strumosa magna ex parte pueros exer-
 cent, facileq; ex his leuantur. At in idem, vbi paulum ætate
 processerint atq; adoleuerint, nascuntur quidem minus ac
 difficilius tolluntur. Viris autem id genus tubercula non
 admodum fiunt, verum faui formidabiles & cancri abditis
 demersi, & ex pustulis noctu inquietatibus (quas *ἰπυροπίδες*
 vocant) vlcera serpentina, quos herpes nominant; donec
 annos sexaginta longè superarint. Senibus verò ex huiusce-
 modi tuberculis nullum accidit, at cancri latentes quique
 summa corporis infestant, fiunt, & ad mortem comitantur.
 Ex locis difficilius sanantur alæ, ac laterum cauitates & fe-
 mora. In his nanq; humores subsident & recidiuæ fiunt.

In his quæ circum articulos contingunt, in maximum
 discrimen præcipitant pollices, ac præcipuè pedum. Quibus
 verò ad lingue latus vicus sit diuturnum, animaduerten-
 dum ex dentibus qui iuxta sunt num aliquis acutus sit.

Vulnera autem ferè quidem mortem afferunt, quæ ma-
 gnas venas quæ sunt in collo & inguinibus læserunt, deinde
 quæ cerebrum & hepar, deinceps quæ in intestina & vesti-
 cam pertingunt. Quæ sanè omnia magnam perniciem af-
 ferunt, non eam tamen, (vt quod quidam existimant) nemò
 ex his feruari possit. Nā & his nominibus præditi loci mul-
 tum inter se differunt, atq; ipsi modi. Nec parum etiam cu-
 iusq; corporis constitutio differt. Iacit enim interdum vt
 neq; febre, neq; inflammatione tentetur sauciatus, interdum
 etiã nulla ex causâ febricitat, nec aliquâ corporis partem
 inflammatio prorsus occupat. At vbi is qui vlcere infestatur
 delirat, & vulnus faciliè perfert, ad vulnus aggredi oportet,

quod ex arte medica, & eorum quæ consequuntur ratione adhibita, speratum exitum est habiturum. Ex cuiusvis enim generis vulneribus mori homines contingit. Multa namq; in corporibus venæ tum tenues tum crassæ, si eo sponte sua ferri contingat, sanguinis profusione interimunt, quæ si alio tempore pertundantur, vilitatem afferunt. Non pauca autem vulnera, quæ in contemnendis locis, ac nulla re formidabilia esse videntur, in iis tanto dolore plaga cruciat, ut ægri respirare nequeant. Quidam verò præ vulneris dolore, quod nullo merito terreat, spiritum quidem traxerunt, delirio tamen ac febre perierunt. Quibus enim aut corpus ad febrem est opportunum, aut mens promptè perturbatur, iis talia contingunt. Sed hæc mirari aut formidare desinet qui illud in animum induxerit, quòd & cuiusque animi & corpora plurimum inter se differunt & præstant. Vulnera igitur quæ talem occasionem, aut corpus, aut mentem nata sunt, aut ad eò concitatum sanguinem, aut magnitudinem tantam habent, ut curatione sensuum integritas restitui nequeat, ab iis quidem, cuiusque modi sint, præter diarias animi defectiones, abstinere oportet. Cæteris verò omnibus recens illatis manus adiuuere oportet, quo eos qui super futuri sunt, à febris & sanguinis profusione, ac depascensibus vlceribus (nomas vocant) vindices. Diligentissimè autem ac diutissimè aduersus ea quæ maximè terrent munire se æquum est.

Nomæ verò maximæ sunt lethales, quæ putredines altissimè descendentes habent, suntq; nigerrimæ & siccissimæ. Vitiolæ quoq; & in periculum præcipitant, quæ sanie nigram reddunt. At albæ & mucosæ putredines, mortem quidem afferunt minùs, sed potiùs recidivas faciunt, & diutiùs perleuerant. Herpetes autem ex his quæ depascendo serpunt, minimum habent periculi, ac secundum abditos caneros difficiliùs tolluntur. Ac his omnibus febrem vno die succedere confert, & pus quàm maximè candidum & crassum. Prodest quoq; in altè conditis & nigris putredinibus, nerui syderatio, aut ossis, aut amborum. Pus enim multum in syderationibus effluit, & putredines liberat.

Quòd ad vulnera capitis attinet, præcipuè mortem afferunt (ut antea scripsimus) quæ cerebrum attingunt. Quin

&

& huiusmodi omnia terrent, os insigne denudatum, os medium desidens, os diffusum. At si vlceris osculum exiguum fuerit, ossis verò fissura longè peringat, maius periculum subest. Quæ omnia magis terrent, vbi iuxta futuram contingant, & in summa capitis parte existunt. Percontari autem conuenit in omnibus effatu dignis capitis vulneribus, vbi adhuc recentes plagæ sunt aut ictus, num qui latus fuit conciderit, aut profundo sopore correptus fuerit. Hoc enim in casu maiore cura opus est, nimirum quòd vulnus cerebrum senserit. Quòd si recens plaga non fuerit, alia signa in considerationem ac consilium adhibere oportet. Præstat igitur eum qui capitis vlcere laborat, neque febricitare, neque insuper sanguinis profusionem, aut inflammationem, aut simul dolorem aliquem accedere: Aut si eorum quippiam appareat, circa initia tutissimum est fieri, paucoq; tempore perseuerare. Confert quoque in doloribus, etiam inflammationes, quæ in vlceribus fieri assolent, superuenire. In sanguinis autem profusionibus pus in venis conspici. Quæ etiam in morbis acutis febribus conferre scripsi, ea in his conducere, bonaque hinc esse, vt contraria mala, existimanda sunt. At febris in capitis vulnere die quarto, aut septimo, aut vndecimo exorta, valde exitialis est. Quam plurimis autem iudicationem subit, si quarto quidem vlceris die febris cœperit, vndecimo. Si verò die septimo febricitarit, decimoquarto aut decimo septimo. Quòd si vndecimo febris cœperit, vicesimo, velut scriptum est in febribus, quæ ex non euidētibus causis originem trahunt. At si febrim initii delirium succedat, aut aliquod membrum syderetur, de hominis morte existimatio faciēda est, nisi aut profus optimum aliquod signum superueniat, aut corporis virtus subsit. Verum quanam id ratione contingat animaduertendum est. Nam & homini spes salutis adhuc restat, at claudum fieri articulum in quem malum decubuit necesse est, si modò æger superstes futurus est.

Magna autem vulnera quæ in articulis sunt, si penitus abscessi nerui sunt qui continebant, absque dubio claudos reddent. Sin dubium est quomodo nerui affecti sint, si quidem ex acuto telo recta plaga est, ea transuersa melior. Quòd si graue fuerit & retusum quod vulnus infixit, nihil

discriminis. Sed & vulneris altitudo aliaq; signa huiusmodi consideranda sunt. Pus si ad articulum accedat, durio rem eum reddi necesse est. Quòd si etiam tumores simul perseverarint, necesse est eum locum in multum tempus durum esse, & sano quoq; vlcere tumorem permanere, simulq; ea infecti ac extendi, vbi recurvato articulo curatio adhibita est. At quibus nervus excisurus esse speratur, iis cum maiore fiducia claudicationem prædixeris, idq; tum maximè, si quis nervorum inferiorum exolurus fuerit. Nervus autem excisurus his indicis deprehenditur, si pus album crassum-¹⁰ que & diurnum sub eo effluit, doloresq; ac inflammationes ad articulum circa initia oriuntur. Quæ etiam contingere solent, vbi os excisurum est.

Quæ in cubitis discissa sunt, præcipuè cum inflammatione, ad suppurationem sectionemq; & vstionem perveniunt. At verò si spinalis medulla, aut ex casu, aut aliqua quapiam externa causa, aut sua sponte laborarit, & crurum impotentiam facit, vt ne tactum quidem percipiat æger & ventris & vesicæ, adeò vt ne primis quidem diebus stercus aut vrina nisi coactè reddatur. Quòd si morbus inueterauerit, & stercus & vrina ægro inscio prodit, tandemq; non longo post interuallo perit. Quibus fauces sanguine frequenter & noctu & interdiu replentur, dum neque capitis dolor prægressus fuerit, neque tussis, neq; vomitus, neque febris prehenderit, neq; pectoris aut dorsu dolor tenuerit, in his nares & fauces inspiciendæ, num quod vlcus eo in loco, aut hirudo compareat.

Oculi gramiosi optimum habent successum, si simul lachryma & gramia & tumor cœperint. Aut si lachryma gramia permixta, neq; vehementer calida fuerit, gramia verò³⁰ alba & mollis, & tumor leuis ac solutus. His etenim sic se habentibus noctu oculus conglutinabitur, vt dolorem non sentiat: isque casus minimè periculosus, minimeque diurnus fuerit. At si lachryma multa & calida, cum paucissima gramia & exiguo tumore, idque ex altero oculo profluat, valde diurnum id quidem, sed sine periculo sit, idque lippitudinis genus doloris expers est. Et in his præcipuè iudicatio consideranda est, quæ prima quidem sit circa vigesimum diem. Quod tempus si superat, quadragesimus

dies

dies expectandus est, aut si neque in his desinit, in sexaginta diebus soluitur. At toto tempore ad gramiam attentum esse oportet, nam in digito miscetur, & alba ac mollis fiat, idque præcipuè sub iudicationis tempus, tum nanque ubi fiunt, id euenire solet. Quod si hæc virunque oculum inuaserunt, maius est vlcera periculum, sed breui soluentur. Gramæ autem siccae vehementes dolores afferunt, breui tamen soluntur, nisi oculus vulnus acceperit. Tumor verò magnus, doloris expers & siccus, sine periculo est. Quod si cum dolore est, siccus quidem malus, metusque est ne oculum exulceret ac palpebræ coeant. Formidabilis quoque est, ubi cum lachryma coniunctum dolorem habet. Nam si lachryna calida & salsa profluit, in pupilla & palpebris exulcerationis periculum est. At si tumor quidem constiterit, lachryna verò multa diutius effunditur, & gramia tenent, viris quidem palpebrarum euerfionem rectè prædixeris, at mulieribus & pueris exulcerationem & palpebrarum euerfionem. Si verò gramia pallida aut liuida fuerint, lachrymaque multa & calida, caput ardor occupet, ex temporibus ad oculum dolor tendat, in somniaque his accesserit, vlcus in oculo factum esse necesse est, ac ut rumpatur metus est. Iuuu autem succedens febris, aut dolor in lumbos firmatus. His verò futurorum prædictionem rectè institues, si & temporis & eorum quæ ex oculo fluunt rationem inieris, tum etiam grauissimorum dolorum, tum vigiliarum. Sed ubi oculum introspicere licet, si quidem ruptum inueneris, & per rimam pupilla extiterit, malum significat, nec facit restituitur. Quod si etiam putredo sublit, nulli amplius est sui. Reliqua verò vlcera genera prædicere licet, & locorum putredines & altitudines inuenti, pro vlcera magna sine cicatrice fieri necesse est. Quibus igitur rumpitur oculi, posteaque adeo extant ut pupilla loco mora esse videatur, his nec ullo tempore, neque arte, ut videant, openferre licet. At parua pupillarum dimotiones restitui possunt, dum ne quid mali accesserit & iuuenis sit æger. Vlcera verò cicatrice, si non aliud malum sublit, omnes & à tempore & ab arte iuuari posse existimandæ sunt, ac præcipuè que recentissimè & in iuuenum corporibus contractæ sunt. Et locis autem insignem facit noxiam pupillæ

acies si exulceretur, secundum eam id quod est supra supercilia, deinde verò quicquid his locis fuerit proximum. Pupillæ quoque cæsum, aut argenteum, aut cæruleum colorem nactæ, improbandæ sunt. His aliquantum meliores existimandæ sunt, quæ aut minores, aut ampliores apparent, aut angulos habent, siue id ex manifesta causa, siue sponte contingat. Caligines & nubeculæ, ac subalbicantes cicatrices ægides dictæ, exteruntur ac euanescent, nisi eo in loco vulnus aliquod subortum sit, aut illic antea cicatricem aut vnguem esse contigerit. Quòd si in oculi nigro resplendens cicatrix orta sit, nigri aliquid dealbat, ita vt si diutius perseveret & aspera & crassa, etiam vestigiū aliquod postea relinquat. Iudicationes verò non secus ac in febribus scripsi, ita & hîc se habent. Sed & obseruatis ignis, pro genere quidem lippitudinum, prædictionum instituas licet. Nempe diurnas lippitudines fore, vbi pessima signa affuerint, velut in singulis descriptum est. Breues verò, vbi optima signa comparuerint, easque septimo die aut proximis diebus finiendas prædicere, ac alioqui in tuo esse existimare oportet. Quibus autem leuamentum aduerit, si id neque iudicatoriis diebus, neque cum bonis signis contingat, in his recidiuæ metuendæ sunt. Imprimis verò inocularum affectibus vrinæ status in considerationem adhibendus est. Occasio nanque præceps est & lubrica.

At tormina ea quidem omnia mala sunt, si cum febre quidem inuadunt, aut variis alui recrementis, aut iecoris inflammatione, aut præcordiorum, aut entris, aut quæcunq; doloribus cruciant, aut cibos cohibent, sitimq; inferunt. Acceleratimè is perit, quem maxima pars horum malorum occupat. Huic verò plurimum in eis spei, cui horum paucissima adsunt. Isq; morbus præcipue pueros à quinto anno perimit, & qui cum superant ad decimum usq; cæteræ ætates tutiores sunt. Vtilia autem tormina sunt quæ his malis non affligunt. At vbi sanguis & strigmenta per aluum reiecta fuerint, septimo die desinunt, aut decimo quarto, aut vigesimo, aut quadagesimo, aut intra hoc tempus. Huiusmodi nanq; deiectiones etiam eos qui ante fuerunt in corporibus morbos tollunt: inueteratos quidem spacio temporis maiore, recentes verò etiam paucis diebus iuare possunt. Siquidem

Siquidem
superfusa
multos
nisi si d
difficul
Quòd d
ciem, a
absolu
eodem

10 Lau
to tem
tu, & fi
gentes
laue, a
sitim e
in vesti
rubor
cta (ep
menta
cibum

20 Morb
ment
eas a
tingi
is lecc
hic m
corp
depo

Re
30 pore
spon
ciaue
erit,
aute
nem
pit, p
testi
quæ
A

Siquidem & prægnantes ipsæ etiam plærunque ad partum superiunt, & ex partu, fœtumque conferuant, etiamsi per multos menses sanguis & strigmenta per aluum secedant, nisi si dolore affligantur, aut aliquod ex malis signis quæ in difficultatibus intestinorum adesse scripta sunt, accesserit. Quòd si horum aliquod adesse visum fuerit, & fœtui perniciem, ac prægnanti periculum denunciat, nisi post fœtus abolutionem, aut secundarum dimissionem, ipsa tormina eodem die, aut non multò post, cessauerint.

10 Læuitates autem intestinorum, assiduæ quidem & multo tempore perseverantes, ac omnibus horis, & cum strepitu, & sine hoc exturbatæ, & similiter noctu & interdiu affligentes, si quod excernitur valdè crudum est, aut nigrum & læue, ac mali odoris, eæ quidem omnes malæ sunt. Nam & sitim exhibent, neque potionem per vrinam reddunt, quòd in vesicam non descendat, os exulcerant, & elatum faciei ruborem, eiusque cutis vitia omni colorum genere distincta (ephelidas vocant) excitant, simulq; ventrem quasi fermentatum, sordidum, ac rugosum efficiunt. Ex quibus aut

20 30 cibum capere, aut deambulare ad res obundas nequeunt. Morbus hic seniores grauissimè infestat, quin & viros vehementer affligit, cæteras verò ætates multò minus. At qui eas ætates quas ab hoc morbo malè affici diximus, non attingit, & paucissima signa habet quæ mala esse scripta sunt, is securissimè constitutus est. Curationem autem postulat hic morbus, quoad & vrina pro potionis modulo feratur, corpusq; cibos ingestos sentiat, & vitiosum cutis dolorem deponat.

30 Reliqua alui profluuia quæ sine febre sunt, & paruo tempore durare, & mitia esse solent. Aut enim elota, aut sua sponte desinent. Cessaturum autem alui secessum denunciaueris, vbi contrectato manu ventre nullus motus suberit, & ad extremam deiectionem flatus prodierit. Sedes autem proci dit, viris quidem, quibus ora venarum sanguinem fundunt (hæmorrhoidas vocant) vt alui fluxus corripit, pueris quoque calculosis, & in diurnis ac tynceris intestinorum difficultatibus, senibus verò quibus mucosæ quædam concretiones affixæ sunt.

At mulieres quænam magis aut minus vterum gestare

fiat idoneæ, hunc in modum æstimare licet, imprimis quidem in formas intuen-
do. Parvæ nanque grandioribus ad
conceptum præstant, tenues crassis, candidæ rubris, nig-
liuentibus. Præstantitem quibus venæ extant, iis quibus
minimè apparent. Quinetiam grandiori natu exuberans
carnis moles, malo est: mammæ autem turgidæ & magnæ
probaantur. Atque ista quidem visui sunt exposita. At scisci-
tari oportet num menstrua singulis mensibus appareant,
& num satis idonea copia, & an boni sint coloris, & quali co-
pia in singulis temporibus, & cratis mensium diebus effluat, 10
quod quidem optimum est. Locus verò conceptui idoneus,
quem sanè uterum nominamus, sanus esse, & siccus, & mol-
lis debet, ac neque contractus, neque proclivis, neque ore
distorto aut compresso, aut diducto. Etenim quicquid ho-
rum contigerit conceptum fieri impedit.

Mulieres igitur quæ concipere nequeunt, & pallidæ vi-
dentur, absque febre, neque aliqua causa in visceribus exis-
tente, iis caput dolet, & menses malè ac syncerè prodeunt,
aut certè pauci, neque ex longo intervallo sic affectis appa-
rent, & uteri purgatione indigent. At quæ tum bene colo-
rata sunt, tum bene carnosæ & pingues, & venas lactèas ha-
bent, & doloris expertes sunt, hisque menstrua aut nullo
modo prodeunt, aut pauca & syncera fluunt: In huiusmodi
naturis difficillimè conceptus procuratur. Quòd si liberè
apparentibus menstruis, inculpato sit corpore mulier, neq;
concipiat, locus in quo uterus continetur in causa existimã-
dus est, quo minus fœtus tollatur. Aut enim contractus est,
aut diductus. Reliqua enim quæ huc contingere solent, cū
dolore, & decoloratione, ac colliquatione fiunt.

Quibus verò vlcus in utero ortum est, siue ex partu, siue 30
ex tuberculo, aut aliqua quapiam causa, iis febres & ingui-
num tumores obveniunt, illorumque locorum dolores.
Quòd si partus purgamenta simul quoq; restiterint, tum ea
mala omninò sunt immoderata & diuturna, acceduntq; &
præcordiorum & capitis dolores. At verò vbi vlcus sanatū
est, locus ille lævior ac durior necessariò efficitur, & minus
conceptui idoneus. Quòd si vlcus sinistra tantum occupet,
mulierque concipiat, aut vbi adhuc vlcus habet, aut postea
vbi conualuit, eam marè potius enixuram spes est. Sed si vl-
cus

cus dextra teneat, & mulier concipiat, foetus formineus magis expectandus est. At si febrisprehendat eam quæ concipere nequit, & tussicula detineat, quarendum num vterum vlcus aliquod occupet, aut ex his malis quæ scripsimus aliud quippiam. Etenim vbi nihil mali eo in loco subesse constiterit, quod extenuationem aut conceptus impedimentum afferat, sanguinis vomitione refusi metus impendet. Ei verò mulieri menstrua ex necessitate disparuerunt. Si verò febris sanguinis eruptione tollatur, & menses appareant, concipiet. Quòd si ante sanguinis eruptionem alius effusa fuerit prauum in modum, periculū est ne mulier ante sanguinis eruptionem intereat.

At quæcunq; se concepisse existimant, neq; conceperunt, & multis mensibus decipiuntur, quòd menstrua non compareant, ac venter turgescere ac moueri videatur, ex capitis ac cervicis præcordiorumque dolore conflctantur, neque lac in ipsarum mammis innascitur, nisi paucum quiddam & aquosum. Cùm verò ventris tumor dissolutus fuerit, ac molles euaserint, ex nisi quid aliud obstat concipient. Quandoquidem affectio ista ad mutationem vtero afferendam valet, adeò vt post hoc tempus concipiant. Ex verò quæ conceperunt, doloribus istis non tentantur, nisi conuerti fuerint. His capitis dolores accedunt & lac in mammis innascitur. Quas autem longæ fluxiones exercent, de capitis dolore, lumborum, & imi vètris interroganda sunt. Sciscitari quoque oportet, num dètrium stuporem sentiant, aut visus hebetudinem, aut aurium sonitum. At quæcunq; ieiunè multis diebus aliquantulum biliosa vomitione reuiciunt, si neque vterum gerunt, neque febre detinentur, interrogabis num lumbricos rotundos vnà etiam vomitu refundant. Id enim, si fateantur, ipsis affuturum prædices. Potissimum autem mulieres inuadit hic morbus, deinde etiam virgines, reliquos verò homines minus.

Dolores qui sine febre inuadunt, ne interficiūt quidem, at plurimū diuturni sunt, multasq; mutationes ac recursus habent. Atque horum genera primū quidem in capitis doloribus spectantur, quorum quidam leues sunt, quidam etiam longè grauiores. Vtrorūq; verò ea sic in eunda est ratio. Quibus autē visus caligat, & rubor quidā in ipsis oculis

fit, cum quadā frontis prurigine, eos iuuat sanguis sua sponte aut ex necessitate profluens. Atq; hic modus simplex est. At quibus dolores capitis & frontis contingunt, tum ex ingentibus ventis, tum ex frigore post vehementem æstum, eos grauedines potissimum quidem omnino liberant. Iuant quoque & sternutamenta, & mucosā pituita in naribus ortā, præcipuè quidem sponte fluentes, sin minus vi expressa. Grauedines verò in totum sunt adeò vt tusses consequantur. Et sternutamenta vbi succedunt, neque dolores sedant, iis tubercula & coloris prauitates ex necessitate aderunt. Quos verò dolores sine causa & diurni, & totum caput occupantes, iam graciles & viribus exhaustos affligunt, in his attendendum morbum priore multo esse grauiorem. Quòd si in ceruicem & dorsum relicto capite dolor descendit, rursusque in caput recurrit, adhuc grauior existimandus est. At omnium maximè terret, si à capite ad ceruicē & dorsum peruenit. Eos verò iuari spes est, si abscessus aliquis eruperit, aut pus tussi reiectum fuerit, aut sanguinem per ora venarum fundere sint soliti, aut pustule toto corpore pullularint. Ex vsu etiam est caput porrigine tentari.

Quibus autem torpores & prurigines pungētes, per caput, interdum quidem totum, interdum etiam aliqua in parte percurrunt, sæpius verò frigoris alicuius sensus caput peruagari videtur, ab iis sciscitari oportet, num etiam ad summam linguam pungens ille pruritus pertingat. Sic enim magnus morbus est, & qui ægrè soluatur: alioqui verò facilis. Auxilium autem consequuntur ex abscessibus, velut antea scriptum est. Qui tamen his minus quàm illis cōtingunt. Tenebricosæ autem vertigines si cum doloribus adfuerint, malum in insaniam erumpit, nec faciliè profligatur, & senes præcipuè affligit. Reliqui capitis morbi, cum viris tum mulieribus vehementissimi sunt, ac diutius perseuerant, ac cum securitate. Contingunt autem & iuuenibus & virginibus in ætatis flore, potissimum quæ circa menstruorum exitum. At mulieribus circa capitis dolores, reliqua quidem omnia quæ etiam viris contingunt. Pungentes tamen prurigines & atræ bilis vitia minus hæ quàm viri sentiunt, nisi menses penitus euauerint.

Quibus

Quibus in
contingente
pitis dolor
profluuium
tiuntur, hæ
re pallidi di
ra quidem e
lores eos ma
aut terram e
10 midam, eos
borare, aut
esse. Magn
aliquod ma
iam omnia

Quos N
morbo pre
scentes, &
die, partim
no perseue
tudinis mo
20 quidem su
dentes, qu
gunt. At n
parent ho
marum fl
quis dolo

Quibu
verticis &
cici absc
30 guinis ex
guis è nar
aut liener
dam ante
te vnà & c

Quibu
teolet. C
eruption
vlcera ha
piam adf

Quibus iuuenibus diu coloris scedatio inest. non tamen continenter ad instar Regij morbi. ij & viri & foeminae capitis dolore conflictantur, & lapides ac terram edunt, aut profluuium per ora venarum sanguinem fundere solita patiuntur, hæmorrhoidas Græci dicunt. At colores cum virore pallidi diuturni, absque vehementi Regio morbo, cætera quidem eadem facere solent: verum præcordiorum dolores eos magis vexant quàm cæteros, neque tamè lapides aut terram edunt. Qui verò diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est, aut capitis, aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo malè affectam esse. Magna autem ex parte vbi hæc adfuerint, non vnum aliquod malum inesse videtur, sed interdum multa, aut etiam omnia.

Quos Nyctalopas nuncupamus, qui noctu cernunt, hi morboprehenduntur iuuenes, aut pueri, aut etiam adolescententes, & sponte euadunt, partim quidem quadragesimo die, partim verò septimo mense, quibusdam etiam toto anno perseverat. Et tempus quidem estimari debet, & magnitudinis morbi, & ægri ætatis ratione adhibita. Hos iuuant quidem superuenientes abscessus & ad infernas partes tendentes, qui tamen per iuuentutem non admodum contingunt. At neque mulieres neque virgines quibus menses apparent hoc morbo tentantur. Qui verò ex diuturno lachrymarum fluxu nyctalopes fiunt, eos interrogare oportet, nū quis dolor ante istorum indicationem caput occupauerit.

Quibus absque febre & coloris sceditate frequens adest verticis & temporum dolor, si plane nullus alius adfuerit faciei abscessus, aut vocis grauitas, aut dentium dolor, iis sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est. At quibus sanguis è naribus profluit, etsi aliòqui sani videntur, iis tamen aut lienem tumidum, aut caput dolere aut splendicàs quiddam ante oculos obuetsari comperies. Magna verò ex parte vnà & caput & lien hunc in modum se habere videntur.

Quibus lienes magni, iis gingiuarum vitiantur & os graueolet. Quibus autem lienes magni sunt, neque sanguinis eruptiones contingunt, neque os graueolet, in tibiis si mala vlcera habent & nigras cicatrices. Quòd si manifestus quispiam adfuerit faciei abscessus, aut vox grauis sit, aut dentium

dolor, iis sanguinis eruptionem ex naribus fore spes est. At qui partes eas quæ sub sunt oculis vehementer sublaras habent, magnos habere lienes comperies. Quod si pedū quoque tumores ad sunt, ex aqua etiam laborare videbuntur. Sed & ventrem & lumbos præter hæc inspicere oportet.

Oris peruersiones quæ nulli corporis parti consentiunt, celeriter aut sua sponte, aut ex necessitate sedantur. In reliquis verò corporis syderationibus, quibus præter motionis impotentiam pars corporis affecta extenuatur, ij restitui non possunt. At quibus colliquationes non succedent, ij profectò sanitatem consequentur. Tempus autem quo ista contingant prædicere licet, ad morbi vim & tempus, & hominis ætatem, ac anni tempestatem attendendo, ubi in animum induxeris vetustissimos morbos, & pessimos, & qui sæpius repetunt, eosque qui in corpore sunt admodum senili, non facile cedere. Est etiam autumnus & hyems vere & æstate ad eos morbos tollendos minus accomodatus.

Humerorum verò dolores, qui ad manus tendunt, torporesque & dolores exhibent, abscessus certè non consequuntur, at bilis atræ vomitione sanantur. Eos autem qui in humeris perdurant, & ad dorsum pertingunt, puris aut atræ bilis vomitione effugiunt, quorum hæc ineunda est ratio. facile quidem spirantes & extenuatos vomitione nigram bilem effusuros magis sperare oportet. At difficultate spirandi laborantes, si in faciem color subruher aut niger, antea non visas, subuehitur, pus expuitione potius reddituros spes est. Præterea etiam animaduertendum num pedes tumoribus infestentur. Hoc enim iis indubitatum est signum. Hic autem morbus viris vehementissimus accidit, à quadagesimo anno ad sexagesimum vsque. Quam ætatem etiam coxendicum doloris præcipuè vexant.

De coxendicum autem doloribus sic existimandum est. Quibus senioribus vehementissimi torpores adsunt, & lumbi ac crura frigescent, nec pudendum erigere valent, aluique non nisi coacta egerit, & mucosum alui recrementum plurimum prodit, his maximè diuturnum fore, ac prædicendum ex quo morbus cæpit, annum ut minimum perseveraturum, iuuamentumque non nisi aut vere aut æstate sperandum. At iuuenibus quidem non minores dolores

afferunt

afferunt coxendicium morbi, sunt tamen breuiores: etenim
 quadragesimo die liberantur. Quin nec vehementes tor-
 pores, neque erutum ac lumborū perfractiones fiunt. Quos
 autem morbus iste in lumbis & erutibus vexat, neque tamē
 adeo vi decumbere cogantur, animaduertere oportet, nisi
 aliquid vspiam in coxa concreuerit, percontari que num ad
 inguē dolor perueniat. Etenim si vtraque aduerint, mor-
 bus efficitur diurnus. Percontandum quoque num finit
 torpores finit, & ad poplitem pertingant. Quo concesso
 rursum petendum num per tibiam ferantur ad primam sum-
 mi pedis partem, quæ tarsos dicitur. Qui enim istorum bo-
 nam partem fatentur, his ipsis erus modò calidum, modò
 frigidum fieri rectè prædixeris. At quibus hic morbus re-
 lectis partibus quæ ad lumbos sunt, infra vergit, eos bene
 sperare iubeto. Quibus verò coxendicē & lumbos occupat,
 & supra vergit, iis grauiorem fore prædicito. Quibus autem
 ad articulos dolores oriuntur & tumores, desinunt que sine
 podagra, iis & magna viscera adesse comperies, & in vrina
 quod subsidet album. Ac si cui tempora auolentur, ea sæpe
 dolere fatebitur, & sibi nocturnos sudores contingere. Quod
 si neque tale quicquam in vrina subsidet, neque sudores con-
 tingunt, metus est ne articuli claudicent, aut in his absces-
 sus fiat, quem melicerida vocant. Iis autem morbus iste
 contingit, quibus pueris aut iuuenibus ex naribus sangui-
 nis fluor conuetus desistit. Ex quibus percontari oportet
 num in iuuentute sanguinis fluxus contigerit, & num
 pungentes prurigines ipsis in pectore aut dorso insint. Aut
 eadem contingunt quibus vehementes alui dolores absque
 perturbatione adsunt, aut quibus per ora venarum quæ sunt
 in ano sanguis effunditur. Hinc nanque istorum morbo-
 rum origo petenda est. Quòd si viris huiusmodi scædus co-
 lor appareat, num etiam capitis dolor adsit percontandi
 sunt, quod fatebuntur. Ex quibus qui venis dextra parte
 dolores sentiunt, iis vehementes dolores fiunt, idque vel
 maximè si in præcordiis ad hepar dolor testiterit. Quibus
 malis confestim leuat strepitus qui in ventre sit. At ubi do-
 lor conquieuit, vrina crassa & pallida redditur. Atque
 hoc morbi genus neuiquam lethale est, sed valde diurnu-
 num. At ubi iam morbus inueterauerit, homines oculorum

caligine vexat. Percontari igitur oportet, num sanguis in iuuentute fluxerit, aut oculorum caligatio contigerit, aut vrina pallida vacuata fuerit, aut intus excitati spiritus & superuenientes iuuamentum attulerint. Ista nanque omnia fatebuntur.

Impetigines & lepræ, albicantesque vitiligines, si iuuenibus quidem aut pueris horum aliquid contingat, aut sensim se prodens, diuturnitate temporis augetur: in iis quidem ex pustulæ abscessus esse minimè existimandæ sunt, sed morbi. At quibus ex his aliquid subito multumque contingit, id certe abscessus dici possit. Oriuntur autem albicantes vitiligines ex maximè quidem lethalibus morbis, velut quæ tabes dicitur. Lepræ verò & impetigines, ex iis qui ab atra bile fiunt. Ex quibus quæ valde iuuenibus contingunt, & recentissima quæque sunt, ea faciliùs curationem recipiunt, tum quæ in summè mollibus & carnosis corporis partibus nascuntur.

Hippocratis Coacæ prænotiones.

1 **Q**VI ex rigore perfrictione detinentur, cum capitis ac cervicis dolore, vocis defectioe ac tenui sudore, ij vbi vires resumserint ac sese velut recollecterint, moriuntur.

2 Corporis iactationes & incontinentiæ cum perfrictione, pessimæ.

3 Vbi totum corpus ita perfricit vt obrigeat, perniciem affert.

4 Ex perfrictione metus ac animi abiectio præter occasionem, in conuulsionem tendit.

5 Vrinarum ex perfrictione interceptiones pessimæ. ³³

6 In rigore familiares non agnoscere malum. malum quoque eorum quæ gesta sunt obliuisci.

7 Rigores cum sopore non nihil periculi denunciant, & facies incensa cum sudore malignitatem significat. In superiorum partium frigus, conuulsionem prouocat. Ac omnino posteriorum partium refrigeratio, conuulsionem minatur.

8 Crebri ex dorso horrores, subinde locum commutantes graues sunt & difficiles. Laboriosam quippe vrinæ suppressionem

pressionem minantur. His tenuiter exudare pessimum,
 9 Continenter & assiduè vexans rigor imbecillo iam corpore, lethalis est.

10 Qui crebrò tenuiter exudant ac subinde rigēt, ij perniciosè habent, & tandem sub mortem suppurati & aluum conturbatam habere deprehenduntur.

11 Qui rigores ex dorso proficiuntur grauiores sunt & molestiores. Vbi verò quis decimo septimo die rigore correptus, quarto ac vigesimo die insuper rigerit, difficulter habet.

12 Qui subinde inhorrescant, ex capite laborantes, tenuiter exudantes, ij malignè habent.

13 Qui subinde inhorrescant, sæpe tenui sudore corripiuntur, difficili morbo laborant.

14 Rigores multi cum corpore, malignum quiddam denunciant.

15 Rigores qui in sextum diem incidunt, difficile iudicium adferunt.

16 Qui per sanitatem crebrò inhorrescant, ij ex sanguinis fluxu purulenti euadunt.

17 Vbi horror in malis subinde incidit cum difficultate spirandi, tabes denunciatur.

18 Ex pulmonis suppuratione interdum circa ventrem dolores ac clauiculam, & cum incontinenti corporis iactatione aliquantulum stertere, sputi copiam in pulmone indicant.

19 Qui subinde inhorrescant, ac incontinenti corporis iactatione cum lassitudinis sensu & lumborum dolore conflictantur, iis alui effunduntur.

20 Qui subinde rigore prehendantur, & sub noctem aliquantò grauius habent, perui Giles, in somnis nugantes ac delirantes, interdum sese lotio perfundentes, ij in conuulsionem tendunt.

21 Continentes in præcipitibus malis rigores, malo sunt.

22 Virilium exolutiones ex rigore cum capitis dolore perniciem denunciant. Cruentæ in his vrinæ malo sunt.

23 Rigor cum posteriorum partium distentione mortem adfert.

24 Quibus vbi inhoruerint indicatorij simul sudores

cōtingunt, postredie verò si horror repetierit & temerè per-
uigilent, iis fortè sanguinem erupturum sperare oportet.

25 Vrinæ quæ cum rigore restitarunt malum & con-
uulsionem prænuñtiant, tum verò præcipuè si antea alto
sopore æger detentus fuerit. In his autem abscessus ad au-
res sperare oportet.

26 Rigores velut in iis febribus quæ propius ad tertia-
narum naturam accedunt, si in medio ingrauescunt, febre
nullum ordinem seruante, maligni valde sunt. Quæ verò
contra ingrauescunt, in conuulsione vexatis cum rigore &
febre perniciem denunciant.

27 Quæ ex rigore sunt vocis defectioes, tremore solu-
uuntur, atque eos qui subinde nouo rigore corripiuntur, suc-
cedentes tremores iudicant.

28 Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores
sentiunt, ij in dubium de vita veniunt. In his cruenta vrina
malum denunciat.

29 Quibus rigor adest, iis vrina restitat.

30 In febre conuulsio, manuumque ac pedum dolores
malignum quiddam prænuñtiant. Malignus quoque ex fe-
bre doloris impetus. Sed & neque genuum dolor probari
potest. Quin & surarum quoque dolores maligni sunt ac metis
emotio, tum verò præcipuè si sublime quid in vrina innatet.

31 Ex præcordiorum dolore obortæ febres, malignæ
sunt. In his profundus ac altus sopor pessimus.

32 Qui in febre non intermittente tenuiter & crebro
exudant, cum præcordiorum distensione, ij vt plurimum
malignæ habent, atque in his dolores in humeri caputæ
iugulum affixi prauis sunt.

33 Febres quæ proximè ad tertianarum naturam acce-
dunt, cum incontinenti corporis iactatione, malignæ sunt.

34 In febre murum esse malo est.

35 Delassati ægri, caligine obducti, peruigiles & sopore
detenti, cum tenui sudore recalescentes, male habent.

36 Lassitudine laborantes cum horrore, iudicij modo
leuiter exudantes, celeriter ad calorem reuocati, male ha-
bent, tum verò præsertim si ista in super sanguinem è narib.
stillarint. Circa hæc aurigine admodum scædati, & largius
colorati moriuntur, iisque album alui recrementum prodit.

37 Febres

37 Fe-
rrant

38 Q

neni co

que om

tionem,

39 Q

mitione

lum por

niciem

40 C

tenuibu

41 E

cati, ma

42 In

43 C

morfus

44 I

rumper

45 L

por (q

ficantur

46

exudan

interce

47

tia, alic

non co

48

& quæ

49

sudore

malun

ista cur

citatus

50

mucat

di (ho

51

37 Febres ad tertianarum naturam accedentes, vagæ & errantes, ubi in dies patet transferunt, molestiam exhibent.

38 Qui in diebus indicatoris cum angore aut incontinenti corporis iactatione, absque sudore perfrigerantur, atque omninò qui sine sudore perfrigerantur citra iudicationem, malè habent.

39 Quin & qui subiinde riguerunt, post hæc sincera vomitione refuderunt, anxietate vexati, tremuli in febre, malum portendunt. Quinetiam ex rigore vox intercepta perniciem denunciat.

40 Qui verò post sanguinis ex naribus eruptionem ex tenuibus sudoribus perfrigescunt, malè habent.

41 Ex tenuibus sudoribus peruigiles, ad calorem reuocati, malè habent.

42 In febre tenuiter exudantes, malignè habent.

43 Quibus procedente egestionem alui biliosa, ad pectus morsus ac amaritudo sentitur, ij malè habere iudicantur.

44 In febribus, aluo à flatibus distenta, flatum non erumpere, malum.

45 Lassitudine confictati ægri, singultuosi, & alto stupore (quem catochum vocant) detentati, malè habere significantur.

46 In crebris & tenuibus ex dorso horroribus tenuiter exudantes ægri, molestè habent. Laboriosa quippe vitæ interceptio significatur. In his tenuiter exudare, malo est.

47 Præter consuetudinem aliquid facere, vt verbi gratia, aliquid propensius curare & magno studio eniti, prius non consuetum, aut contrà, prauum & delirio proximum.

48 Quæ cum malignis signis alleuamētum adferunt, & quæ cum bonis non remittunt, molesta sunt & difficilia.

49 In præcipitibus malis, tenues circa caput maximè sudores oboriri, & corporis incontinentia quadam iactari, malum indicat, tum verò præcipuè perniciem intenditur, si ista cum vrinis nigris cōgerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

50 Celeres summitatū corporis in vtraq; extrema permutationes, perniciem denunciant. Quin & sitis huiusmodi (hoc est, celeriter in contraria permutata) malo est.

51 In homine moderato ferox, & audax respōtio, & vox

acuta, malum portendunt. Iis præcordia in thro trahuntur & tendunt.

52 Quæ ex sudoribus perfrigerantur ac celeriter recalciscunt, malè habere iudicantur.

53 Qui in grauibus malis tenuiter exudant, & quadam corporis incontinentia iactantur, malè habent.

54 Qui temerè ac præter rationem nulla existente vasorum inanitione impotentes fiunt, ij malè habent.

55 In febre distractio velut à vomitu, in excreationem desinens, malum portendit.

56 Torpor in contraria celeriter permutatus, perniciem denotat.

57 Per pusillæ sanguinis è naribus stillæ, damno sunt.

58 Ac penitus quidem in graui morbo sitim temerè ac præter rationem cessare, malum est.

59 Qui ad manus contractum resiliunt, malè habere iudicantur.

60 Quibus in febre ardente tumores cum somnolentia & torpore obueniunt, eos lateris dolor accedens, cum leui partis alicuius syderatione necat.

61 In præcipitibus malis strangulatus, gracilescitibus faucibus, perniciem minatur.

62 Vbi iam perniciès imminet, parui tremores & arginosa vomitio, & in quibus inter potandum strepitus quidam percipitur, qui que præ siccitate murmur quoddam sentiunt, & qui ob spiritum tussiculosum ægrè deuorant, in grauibus malis perfrigeratis, perniciosè habere iudicandi sunt.

63 Manuum ac pedum tumores cum rubore, perniciem denunciant.

64 Qui vehementer efflant & reflexis sunt palpebris, ac per solum leuiter suspiciunt, aurigine admodum scædatis & largiùs colorati moriuntur. In his album alui recrementum præcedit.

65 In febribus vehementes mentis emotiones cum taciturnitate, in eo qui voce defectus non est, perniciem nuntiuntur.

66 Vbi liuores in febre fiunt, prope affore mors significatur.

67 Quibus

67 Quibus cum febre lateris dolore accedente, alius a quoſa multa bile permixta tranſmittens alienationem adfert, deinde verò cibos auerſantur & ſudoribus diſſeant, cum bene colorata facie ac humeſcente aluo, & dolor aliquis oris ventriculi ſuccedit, ij diutiùs morbum trahentes pulmonum vitiiſ laborantium more intereunt.

68 Febrium initio ſi atra bilis ſurſu, aut deorſum prodeat, lethale eſt.

69 Quibus ad ſunt ſuperiorum partium tenues ſudores cum perfrictionibus, nec ſine febre, ij corporis incontinentia & phrenitide vexati, præcepſ periculum denunciant.

70 Dolores ſenſim ingraueſcentes, ſi ad iugulum & ſuperiores partes tranſeant, perniciem minantur.

71 In longis pericalis ſedis dolor mortem affert.

72 In hiſ qui propter imbecillitatem non vident, nec audiunt, aut quibus labrum, aut oculus, aut naſus peruertitur, mors denunciatur.

73 In febris ex glândularum tumoribus dolores morbi diurnitatem prænunciant.

74 Iudicationis ceſſationes in febris, temporis quidem longinquitatem, non tamen perniciem inducunt.

75 Ex vehemētibus doloribus oborta febris, diurne.

76 Dementiæ in quibus ægti ſunt tremuli, aut aliquid inueſtigantium more ſenſim cõ rectant aut palpant, phrenitim prænunciant. Quin & ad ſuram dolores, in hiſ mentem emouent.

77 Qui in febre aſſidua voce defecti iacent, & oculis cõnuiuentibus niſtantur, hi euadunt quidem ſi poſt ſanguinis ex naribus fluxum ac vomitum, ad loquelam & ad ſeipſos redeant. Sin verò ſecus accidat, cum ſpirandi difficultate ceſſerit intereunt.

78 Qui acceſſione correpti, poſtero die, grauiùs habēt, iis malum denunciatur.

79 Quibus tertio die ſubſiſtit acceſſio, & quarto ingraueſcit, malum denunciatur. Ac metus eſt ne huiuſmodi acceſſiones phrenitim inducant.

80 Febres ſi alio die quàm iudicatorio deſierint, recidiam metuere oportet.

81 Qui circa initia tenuiter febricitantes, ad iudicatio-

nem cum capitis pulsatione & vrina tenui ingrauescunt, eos mentis emotione ac insuper peruigilio corripit, nil mirandum est.

82. In præcipitibus malis, corporis motio, iactatio, ac turbulentus somnus, nonnullis conuulsionem portendit.

83. Turbulentæ cum confidentia expegefactiones, quæ mentem emouent, malo sunt, ac conuulsionem minantur, præsertim verò si cum sudore contingant. Quin & ceruicis ac dorsi perfrictiones, conuulsionem portendere videntur, ac multò magis quæ totum corpus peruadunt, in quibus mictiones membranularum speciem referunt.

84. Desipientiæ cum sopore conuulsionem minantur.

85. Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in febri-
nas euadunt. Quin & conuulsionem quoque prænu-
n-
tiant.

86. Temerarij ventris tumores in morbis longis con-
u-
ulsionem afferunt.

87. Qui statim sine ratione perturbatur, peruigiles sunt, sanguinem è naribus stillantes, sexto die noctu auiscuntur, posttridie verò laborantes tenui sudore correpti, & in somnum delati delirant, iis larga sanguinis è naribus profusio morbum soluit. Cuius rei indicio est diluta vrina.

88. Qui cum his quæ supra dicta sunt furiosa & vehementi mentis emotione tenentur, ij si tremuli euadunt, malignè habere iudicantur.

89. Desipientia cum difficultate spirandi & sudore lethalis est. Quinetiam cum difficultate spirandi & singultu, mortem adfert.

90. Quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia, probanda sunt.

91. In phrenitide albicans deiectio ac torpor, malum denunciat. His succedens rigor pessimus.

92. In Phreniticis cum omnia circa initia moderatè & sedatè se habeant, ac subinde permulentur, malum denunciat.

93. In vehementi & furiosa mentis emotione accedentes tremores, exitio sunt.

94. Vehementi insania detenti, tremuli, cum crebra spuatione, metus est ne phrenitici euadant.

95. Vehementer & acutè mente emoti, si febris iterum repetat, phrenitici euadunt.

96. Phre-

95 Phrenitici parum bibunt; ex leuibus strepitibus facile irritantur, tremuli sunt aut conuulsionibus tentantur.

97 In intensa phrenitide tremores lethales.

98 Desipientiæ quæ circa necessaria fiunt, pessimæ, & quæ ex his ingrauescunt, exitum portendunt.

99 Desipientiæ cum voce stridula linguæ reuulsione, ac ipsi quoque tremuli, vehementem mentis alienationem significant. In his durities aut asperitas perniciem minatur.

100 Desipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt.

101 Crebræ in phreniticis permutationes, conuulsionibus denunciant, ac prauæ sunt.

102 Crebræ in phreniticis cum perfrictione sputationes, nigrorum vomitionem prænuunciant.

103 In his qui variè morbum trahunt & mente mouentur, si subinde sopor incidat, prænuuncia expectandam esse nigram vomitionem.

104 Quæ conuulsionis in morem affligunt, ea altè stuporem (catochum vocant) inducunt.

105 Parui in longis morbis aurium tumores, si subinde sanguis è naribus profluat, & tenebrosa vertigo excitatur, exitio sunt.

106 Febres vertiginosæ & cum tenuis intestini morbo, & sine hoc, perniciem intentant.

107 In anhelatoribus & suspiriosis febris postea acuta, cum præcordiorum contensione perfrigeratis, magnum circa aures tumorem expectare oportet.

108 Lumborum atque inferiorum partium dolores quibus febris etiam accedit, si relictis inferioribus septum transuersum appetant, cum verò præsertim exitio sunt si aliquod periculosum signum accesserit. Quod si reliquorum signorum nullum periculum ostenderit, futuræ suppurationis metus est.

109 In pueris febris acuta cum alui suppressione & peruiugio, calces velut iactare, ac colorem mutare, & ruborem contrahere, conuulsionem minatur.

110 Qui statim sine ratione perturbantur, peruiugio torquentur, nigra & compacta ex aluo demittunt, interdum sanguinem è naribus profundunt.

111 Qui insomnia vexantur cum subita corporis iactatio-

ne & inquietudine, iis sanguinem è naribus erupturum sperare oportet, idque præsertim, si quid antea profuxerit. Animaduertendum verò num in modicè perfrigeratis id post horrores sensum contingat.

112 At verò qui per accessiones tussunt & tenuiter exudant, ij malignè habere iudicandi sunt.

113 Ad lateris dolorem insuper accedente strangulatu, suppurationis futuræ spes est.

114 Quibus per febres assiduas pustulæ toto corpore enascuntur, lethale est, nisi quid purulentum abscedat. In his verò præcipuè adnasci ad aures tubercula solent.

115 In præcipiti morbo, si partes externæ perfrigerentur, internæ verò vrantur, ac fitis vrgeat, malum denunciat.

116 Febres assiduas, quæ tertio quoque die intenduntur, in periculum ducunt.

117 Si quibus aliquando febris intermiserit, periculum abesse significat.

118 In febribus longis, aut tubercula, aut ad articulos dolores proueniunt, quos neque tamen temerè fieri existimandum est.

119 In præcipiti morbo, capitis dolor, & præcordia reuulsa, nisi sanguis ex naribus profluat, ad phrenitidem deueniunt.

120 Febres lipytiæ, non nisi per choleram effusa bile, soluntur.

121 Morbus regius si ante diem septimū accesserit, malum significat: septimo autè, nono, undecimo, ac decimo quarto, iudicationem adfert, dum præcordia non induret. Quod si secus contingat, res in dubium vertitur.

122 Crebræ iisdem perseverantibus casibus morborum reuersiones, impendente iudicatione sanguinem profundentes, nigram vomitionem excitant. Quinetiam tremulos & gros faciunt.

123 Qui in febribus tertianis ingrauescunt dolores tertianæ naturam assument, & sanguinis grumos per feces egerunt.

124 In febribus, venæ quæ est in ceruice pulsatio & dolor, rem ad intestinorum difficultatem deducit.

125 Fre-

125 Frequens coloris cum calore mutatio, bono est.

126 In bile redundantibus magna spiratio cum febre acuta & præcordiorum contensione, abcessum iuxta aures promouet.

127 Qui ex longa valetudine sese recolligentes cibum bene sumunt ac nihil proficiunt, ii malignè relabuntur.

128 Si venæ temporum in febribus pulsent, & facies bene habita fuerit, absq; præcordiorum mollitie, longum fore morbum sperare oportet, qui nec sine liberali sanguinis ex naribus profusione, aut singultu, aut conuulsione, aut coxendicum dolore, desinet.

129 Aluus in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

130 Febris ardens ex laborioso ventris dolore, perniciem minatur.

131 In febre ardente laborantibus, si aurium sonitus cum visus hebetudine & ad nares grauitate accedant, nisi sanguis ex naribus profluat, furiosa & vehemens mentis emotio metuenda est.

132 In febribus ardentibus tremores delirio soluntur.

133 Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente quarto die obueniens, malo est, nisi aliud quippiam bene ceciderit. Quod si die quinto contingat, minus adfert periculi.

134 In febre ardente laborantibus cum aliqua summi corporis perfrictione, egestionibus aquæ similibus & crebris, oculis periculum intenditur, tum verò præcipuè, si alto stupore (quem catochon vocant) detineantur.

135 Febrem ardentem succedens rigor soluit.

136 Febres ardentes quæ recurrere solent, quatuor diebus de se significationem exhibent, deinde exudant. Sin minus die septimo & vndecimo.

137 De febre ardente laborantibus dies quatuordecim, aut alleuando, aut perimendo decernunt.

138 Ex febre ardente, nisi qui circa aurem sit abcessus suppurat, non admodum liberantur.

139 Qui lethargo aut veterano consistantur, ex manibus tremunt, somnolenti sunt, malè colorati, tumidi, pulsus habent tardos & lentos, ac oculorum genas inferiores sub-

lacas, sudores superueniunt, aluiq; subtrimescunt, impotentes sunt, ac biliosa effundunt. Quod si resiccatæ fuerint, urinæ aluiq; recrementa clam prodeunt, urinæ quales in veterino genere redduntur, neq; potum, neq; aliud quicquam postulant. Mentis verò compotes facti, de ceruicis dolore conqueruntur, ac incertos sonitus per aures imperu ferri sentiunt.

140 Qui verò ex Lethargo euadunt, magna ex parte pus in crò colligunt.

141 Quos febris detinet, si tremor absque iudicatione conquelescit, iis temporis successu abscessus cum dolore purulenti ad articulos decumbunt, & vesica doler.

142 Quos febris detinet cum faciei rubore, & capitis vehementi dolore, in iis si venæ pulsent, sanguinis fluxus prærunq; expectandus est. Quos verò stomachi fastidia vexant, cum oris ventriculi mortu, & crebra sputatione, iis vomitio ad futura est. Quibus autem ructus adsunt, flatus, ventris sonitus cum inflatione, iis aluus exturbatur.

143 Quibus febris assidua diutiùs cum securitate trahitur, si neque ex dolore, neque ex inflammatione, neque ex alia vlla manifesta causa contingat, in iis abscessum cum dolore & tumore, præcipueque ad inferiores partes sperare oportet. Maximè autem in his expectare abscessum oportet, qui trigessimum annum superarunt. Tum verò in his considerandi sunt abscessus, vbi febris vigesimum diem præterierit. Maioribus autem natu minùs accidunt, et si febres longo tempore detinent. Quæ verò febres intermittunt, incertoque ac vago ordineprehendunt, eæ autumno præcipue in quartanam ferè transeunt, idq; in his maximè qui trigessimum annum superarunt. Per hyemem verò abscessus potiùs accidunt, & tardiùs cessant, minusque recurrant.

144 Quibus autem sapiùs recidiuæ contingunt, si sextum mentem superauerint, in tabem coxariam ferè incidunt.

145 Quæcunq; febrì ex aduerso respondent, nisi abscessum faciant, malignitatem denunciant.

146 Febres quæ neq; diebus criticis, neq; post apparentes solutionis notas dimittunt, repetere solent.

147 In

147 In præcipitibus morbis, iudicatio in quatuordecim diebus expectanda est.

148 Tertiana exacta quinto aut septimo, aut summum nono circuitu terminatur.

149 Febricitare incipientibus, sanguinis stillationes cum steruatione accedentes, & quod in vrina delidet album quarto die visum, septimo solutionem afferre denunciant.

150 Morbi verò præcipientes & acuti effluente ex naribus sanguine iudicatione absoluntur, idq; die iudicatorio, ac sudore copioso exorto, vrinaq; purulenta ac virrea affusa reddita, in qua quod subsidit laudabile sit, aut abscessu effatu digno, & aluo mucosa & sanguinea deiciente, ac de repente prorumpente, vomitionibusq; non pravis sub iudicationem contingentibus.

151 Profundi somni neque turbulenti, iudicii firmitatem denunciant, turbulenti verò non sine corporis offensione, intabiles sunt & infirmi.

152 Quibus ex naribus fluxiones, quæ septimo, nono, aut decimo quarto die contingunt, vt plurimum à febribus vindicant. Eodem verò modo & biliosus alui fluxus, & qualis in intestinorum difficultate fieri assolet, ac genuum & coxendicum dolor, vrinaque sub iudicationem concocta, & verò in muliere mensium profluuium.

153 Quibus per febres alicunde sanguis largiter effluerit, iis dum sese recolligunt, alui humefcentes effunduntur.

154 Qui per febres tenuiter exudant, cum capitis dolore & aluo intercepta ad conuulsiones proni sunt.

155 Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt, & conuulsiones portendunt.

156 Conuulsio in febre suborta eademque die desinens, bono est.

157 Conuulsio in febre suborta, febrem primo die, aut postero, aut tertio finit. Quòd si horam quaprehendit superet, nec desinat, malo est.

158 Qui per febres intermittentes, inæqualiter incallescunt, aluum habent statibus distentam, pauca transmittentem, iis post iudicationem lumborum dolore sub-

orto, alui prorumpunt. Qui autem ad manus contactum exardescunt, torpore, sive ac corporis incontinenti iactatione vexantur, si aluo intercepta grauari exoluntur. Interdum verò etiam prærubra in pedibus ambusta eadem denunciant.

159 Hybernæ quartanæ ferè in morbos acutos transcunt.

160 In febre acuta continens capitis dolor, cum gravibus aliis signis, mortem minatur. Quod si neque alia præterea signa mala sunt, & viginti dies superat, aut sanguinis ex naribus, aut puris effluxum, aut abscessus ad inferiores corporis partes denunciat. Præcipuè quidem in his qui nondum trigessimum quintum annum atigerunt, fluxiones, in senioribus autem abscessus sperare conuenit. Si verò dolor vehemens circa frontem ac tempora affligat, fluxiones expectanda sunt.

161 Qui capitis doloribus & aurium tinnitibus citra febrem, aut tenebricosa vertigine, & vocis tarditate, manuumque stupore tentantur, in iis aut syderationem, aut morbum comitalem, aut etiam obliuionem sperare conuenit.

162 Ex capite dolentes, & alto stupore (quem catochum dicunt) detenti, ac delirantes, cum alui interceptione & ferociente intuitu, floridi, in scapulas rigescunt, ac posteriorum partium distentione tentantur.

163 Quæ caput quodammodo concutiunt, cum intensa oculorum rubedine, ac manifesto delirio, perniciem denunciant. Neque tamen hoc ad mortem comitatur, verum circa aurem tumorem excitat.

164 Dolor capitis cum sedis ac pudendorum dolore, torporem ac impotentiam adfert, vocemque exoluit, neque ista molestiam exhibent. Verum ex his somnolenti ac singultuosi nono mense euadunt, & voce libera reddita in integrum restituantur.

165 Lumbricis verò tenuibus & longis (qui ascarides dicuntur) in capitis dolore vexatis, consequente surditate & sopore, tubercula ad aures excitantur.

166 Qui capitis dolore vexantur, ac alto stupore (quem catochum vocant) cum dolore detinentur, oculos habent præru-

prærubros, in iis

167 Quæ caput sanguinem è naribus turbant, idque Fortasse etiam

168 Qui caput uigilio torquentur verò præterea pertingat.

169 Vomitus cum surditate significat.

170 Quibus impotentia quæ eruptione libera interim vesicæ

171 In graui & grauitatis se

172 Ex capite spua crassa & interdum ver

173 Modeste febre aures turbent

174 Caput quodammodo concutiunt

175 Qui caput obscure loquuntur aluo lassitudinem da est.

176 Qui caput tremore & densas, in iis re suspicandum

177 Tenuitercepta, ad

178 Sopore

179 Qui caput ceruicis, præru-

prærubros, in iis sanguinis profluuium sperandum est.

167 Quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, sanguinem è naribus profundunt, aut mulieri menstrua deturbant, idque præsertim si ad spinam ardor consequatur. Fortasse etiam difficultas intestinorum expectanda est.

168 Qui capite gravati ad synciput dolorem sentiunt, peruvigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tum verò præcipuè si aliquis contentionis sensus ad cervicem peringat.

10 169 Vomitus virulenti & æruginosi in capitis doloribus cum surditate & insomnia, proptam insaniam significant.

170 Quibus capitis & cervicis dolor, ac totius corporis impotentia quædam cum tremore adest, ab his sanguinis eruptio liberat, fortassisq; ista tandem dissoluuntur. Verùm interim vesicæ intercipiuntur.

171 In grauibus & acutis capitis doloribus, cum torpore & grauitatis sensu, proclives sunt conuulsiones.

20 172 Ex capitis dolore liberat pus è naribus effluens, aut spura crassa & inodora. Liberat quoq; & vlcerum eruptio, interdum verò & somnus, ac alui fluxus.

173 Moderatus capitis dolor cum inexhausta siti, aut sudore febrem non solvente, gingiuarum abscessus, aut circa aures tubercula denunciat, nisi aluus erumpat.

174 Capitis dolor cum sopore & grauitatis sensu, quodammodo conuulsionem accersit.

30 175 Qui capitis dolore, siti, leui peruvigilio detinentur, obscure loquuntur, ad motum impotentes, humescente aluo lassitudine vexantur. In iis fortasse insania metuenda est.

176 Qui capite dolent cum leui aliqua surditate, manuum tremore, cervicis dolore, nigricantes reddentes vrinas & densas, si si nigra vomitione refuderint perniciosè habere suspicandi sunt.

177 Tenuiter exudantes cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulsiones proni sunt.

178 Sopor profundus & altus omninò dammandus est.

179 Qui inter initia sopore detenti, capitis, lumborum, cervicis, præcordiorum dolore ac insomnia conflictantur,

considerandi num phrenitici euadant. In his narium stillatio perniciem ostentat, tum verò vel maximè, si quarto die, aut inter initia contingat. Alui quoq; prærubra proluuius, malo est.

180 Qui sopore oppressi circa initia, tenuiter exudantes, concoctas urinas emittunt, cum magna corporis aestuatione, circa iudicationem verò perfriescunt, & rursus ex breuib; interuallis peruruntur, torpore, sopore, aut conuulsione tentati, perniciosè affecti sunt.

181 Somni, quales sopore oppressis, & totius corporis perfriktiones, perniciem ostentant.

182 Sopore, lassitudine ac surditate tentatos, alius erumpens & ad iudicationem rubra demittens, iuuat.

183 Qui sopore detinentur cum incontinenti corporis iactatione, præcordiorum dolore, & parua vomitione, ii tubercula ad aures habent. Sed & antea circa faciem tumores apparent cum sopore.

184 Quibus in morbis subita fit mentis percussio, cum inquietâ corporis iactatione, iis sanguinis eruptionem fore spes est.

185 Qui sopore, corporis inquietudine, præcordiorum dolore affliguntur, cum frequenti & pauca sputatione, iis tubercula ad aures exoriuntur, ac fortassis sopore tentati ad aliquam conuulsionem deueniunt.

186 Quibus sopore conflictatis, fatuitate & alto stupore (quem catochon vocant) detentis præcordia variant, ac venter in tumorem præter naturam sublatus est, cum ciborum fastidio ac alui interceptione, tenui circa caput: & rhocracem oborto sudore. In his animaduertendum est, num concitatus & magnus spiritus, aut genituræ similis excretio prodiens, singultum prænuunciet? alius verò fortassis etiam biliosa demittat? Eos splendescens quiddam per urinam redditum iuuat, alius verò in his etiam commouetur.

187 Vbi cerebrum syderatione periclitatur, quidam tribus diebus, quidam etiam septem moriuntur, quos si euaserint, seruantur. Ex quorum numero pereunt quibus perfectionem os disparatum apparuerit.

188 Quibus ex posteriore parte ossibus fractis, capitis dolor inest, vehemens, & crassa è naribus fluxio, malo est.

Ido-

si dolore antea ad oculum suborto, rigore corpiuntur. Quinetiam ossium ad tempora effracturæ, & convulsiones accedere solent.

189 Auris intensus dolor cum febre acuta, ac cæteris aliquantò grauioribus signis, iuuenes quidem intra septimum diem, aut etiam celerius, cum delirio necat, nisi puris copia ex aure, aut sanguis ex naribus fluat, aut aliud quoddam laudabile signum exiterit. Ætate autem prouectiores tardius aut minus tollit. Nam & in his aures ante suppurant, & delirium minus infestat. Sed & in hac ætate multis morbus reuertitur, ac proinde interficere solet.

190 In præcipitibus & turbulentis morbis obueniens surditas malo est. Quin & in longis morbis malum portendit, ac in his ad coxendices labores conuehit.

191 In febribus enata surditas, aluum remoratur & sistit.

192 Aures frigidæ, pellucidæ contractæque perniciem minantur.

193 In præcipitibus morbis murmur edentes ac tinnientes aures, mortem prænunciant.

194 Aurium sonitus cum visus hebetudine, & ad naves grauitatis sensu, mentis excessum, ac sanguinis ex naribus profluuium præfagiunt.

195 Qui surditate cum capitis grauitate, ac præcordiorum contensione vexantur, si oculorum acies perturbatur, in iis sanguinis è naribus fluxum sperare oportet.

196 In acuta febre aures obtusæ vehementem insaniam portendunt.

197 Graui surditate tentati, dum aliquidprehendant tremuli, linguæ resolutione ac torpore affecti, malè habere iudicantur.

198 Procedente morbo surditas, ac vrina subrubra, cum nullo sedimento, sed cum sublimamentis in medio innatantibus, mentis emotionem prænunciant. In his morbo regio corripit malum est. Quinetiam malo est ex morbo regio fatuitas. Hos voce defectos, absque sensuum latione præfocari contingit. Ac fortassis etiam in his aluus malè afficitur.

199 Quæ cum dolore exoriuntur ad aures tubercula, perniciem minantur.

200 In febribus ex prægresso dolore rubores ad aures subnascentes, ignis sacri in facie spem faciunt. Quin & convulsiones cum vocis priuatione & virium exolutione ad hæc consequi par est.

201 In plurimis graueolentibus deiectionibus cum febre acuta, præcordiorum contensione, ex longo interuallo oborta ad aures tubercula, mortem adferunt.

202 Tubercula ad aures excitata in leuiter syderatis malo sunt.

203 In diuturnis morbis non suppurantia aurium tubercula, mortem adferunt. Iis autem alui ferè demittuntur. Quin & in his considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, num superiorum partium tenuibus sudoribus disfluant, nunquid etiam subinde nouum rigorem sentiant, an fortè etiam alui affatim perumpant, aut aliquò sopore detineantur. Videndum quoque num & in his vrina diluta cum sublimibus quibusdam in medio suspensis, albidis, & aliquantum variantia, exalbiantia, aut graueolentia appareant.

204 Tussicula quæ cum crebris oris sputationibus procedunt, tubercula ad aures emolliunt.

205 In tumoribus ad aures vrinæ celeriter ac pauco tempore concoctæ damno sunt. Quin & perfrigerari itidem malum est.

206 In diuturnis morbis suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album ac sine odore reddant, exitium, præcipueq; mulieribus, afferunt.

207 Ex præcipitibus morbis in febribus ardentibus maxime tubercula ad aures exoriuntur, ac nisi iudicatorie soluantur & maturescant, aut sanguis ex naribus profluxerit, aut crassum sedimentum vrina acceperit, ægros interimunt. Prius verò huiusmodi tumores subsidunt ac conquiescunt. Sed & insuper febres ipsas in considerationem adhibere conuenit, num intendantur aut remittant, atque ita de tota re sententiam ferre.

208 In surditate ac torpore ex naribus substillatio molestiam quandam exhibet. Iis vomitio ac alui perturbatio conueniet.

209 Ex surditate tubercula ad aures exoriri consentaneum

neum est, idque præsertim si anxietas quædam contingat. Quinetiam iis qui sopore detinentur, tumores ad aures spectare magis oportet.

210 Surditatem in febribus enatam sanguinis ex naribus profluvium ac alui perturbatio tollit.

211 Facies ex tumida depressa, ac vox lenior ac remissior euadens, spiritus quoq; rarior ac lenior, postera die remissionem fore denunciat.

212 Faciei corruptela lethalis est, minus tamen si ob per-
10 vigiliam, aut in ediam, aut alui perturbationem contingat. Nam quæ ex his causis orta est corruptelæ species, vna die aut nocte in integrum restituitur. Huiusmodi autem faciei hæ sunt notæ, oculi concaui, nares acutæ, collapsa tempora, frigidæ aures contractæq; cutis dura, color pallidus aut niger. Ad hæc quoq; liuescens palpebra, aut labrum, aut nasus, mortem in propinquo esse significat.

213 Vultus bene coloratus, tetricus ac superciliosus in morbo acuto, malo est. Insuper frons contracta phrenitidem denunciat.

214 Bene colorata facies cum sudoribus diffluentibus
20 absque febre, vetusta stercora subesse, aut inordinatam victus rationem præ se fert.

215 Narium rubores alui liquidæ & diffuentis sunt indicia.

216 Quæ ad præcordia aut pulmonem dolores faciunt, si in pus vertuntur, malum denotant.

217 Oculorum claritas, ac eorum album ex nigro aut li-
uideo clarum fieri, ad iudicationem confert. Ac quo celerius
clarefcunt, eò celeriore iudicationem, at tardius tardio-
30 rem significant.

218 Caligine obducti oculi, aut eorum album rubescens, aut liuescens, aut nigris venis refertum, nihil prohi præ se fert. Malum quoq; est & lucem refugere, aut illachrymare, aut perueri, atq; ex his alterum minorem esse perniciem denunciat, & oculos crebrò discicere, gramias ac paruas fordes ipsi adhærescere, aut albescentem humorem concretum & tenuem (ægida nominant) habere, aut eorum album augeri, nigrum autem imminui, aut nigrum a superiore palpebra contegi. Vitiōsa quoq; est oculorum caui-

tas, & vehemens oculi foras expressio, ac splendoris elisso, adeò vt pupilla extendi nequeat, & cilia retorta, ac fixi oculi ac continenter conuientes, coloris immutatio, aut palpebras per somnum non committere, perniciem ostentat. Quin & distortus oculus malo est.

219 In febre ortus oculorum rubor, diurnam alui malignitatem præ se fert.

220 Erumpentes circa oculos eminentiæ, dum ægri ex morbo recreantur prorumpentis alui spem faciunt.

221 Cum oculorum peruersione, febribus & lassitudinis sensu detento, rigor perniciem minatur. Atq; in huiusmodi casibus soporati, malum denunciant.

222 Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert. Sin minus, cæcitatatis, aut mortis, aut etiam vtriusq; metus est.

223 Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perseverat, cæcitatatis metus impendit.

224 Lippitudine laborantem, sponte alius profluentiuuat.

225 Oculi hebescentes & obtusi, concreti ac caligantes, malum portendunt.

226 Oculorum hebetatio cum animi defectioe promptam conuulsionem denunciat.

227 In præcipiti malo rectus oculorum obtutus ac motus pernicitas, somnus turbulentus, peruigilium, interdumque sanguinis ex naribus stillationes, nihil boni denunciant.

228 Qui in febribus ad tactum nullum ardoris sensum præ se ferunt, phrenitici fiunt, idq; magis si sanguis fluxerit.

229 Lingua circa initia quidem horrida, in eodem verò colore perseverans, procedente verò tempore vbi exasperatur, liuescit, si dicitur, mortem denunciat. Quòd si admodum nigrescat, decimoquarto die iudicationem promittit. Periculi autem maximè plena est nigra & ex virore pallescens.

230 Linguae bisulcum velut salina alba obductum, febris remissionem indicat, eo quidem quod agnatum est crasso existente, eodem die, si verò tenuius fuerit, postridie, perendie quoq; si adhuc tenuius fuerit. Eadem etiam signifi-

ficatio

ficatio est, si hæc circa summam linguam contingant, minus tamen firma.

231 Lingua tremula cum narium rubore & aluo humecta, si reliqua quæ sunt circa pulmonem nullam iudicationis significationem præ se ferant, malo est, ac celeres perniciosas purgationes denunciat.

232 Lingua præter rationem mollis reddita, ac nauseabunda cum sudore frigido, ab aluo liquida, nigræ vomitionis significationem affert. In his lassitudinis sensus malum denunciat.

233 Lingua tremulæ quibusdam etiam aluum humectam nonnunquam reddunt. In his autem si nigricent, etiam mortem denunciant. Ac fortassis lingua tremula instabilem mentem & à sede constantiæ deturbatam significat.

234 Lingua dense & peraridæ, phrenitidè portendunt.

235 Dentium collisio aut stridor, præter consuetudinem à teneris contractam insaniam ac mortem denūciat. Quòd si iam deliranti istud accidat, prorsus exitiale est. Quin & dentes resiccati perniciem denotat.

236 Dentis syderatio abscessum ad gingivas enatum soluit.

237 Ad dentis syderationem vehemens accedens febris cum delirio, mortem minatur. Quòd si seruentur ægri, vlcera pus colligent, & ossa abscedent.

238 Quibus ad palatum humor colligitur, plærunq; in pus vertitur.

239 In vehementibus circa maxillas doloribus, periculum est vt os fluctuet.

240 Contractum labrum biliosæ alui perruptionem denunciat.

241 Sanguis ex gingiuis cum humecta aluo profluens, perniciem minatur.

242 In febre sputi excreationes liuidæ, nigræ, biliosæ, subsistentes quidem malæ sunt, si verò pro ratione excernantur, vitales.

243 Quibus salsa sputa cum tussi subsistunt, iis corpus velut efflorescentibus pustulis rubescit, ante obitum verò exasperatur.

244 Excretio frequens, siquidem etiam aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

245 Vocis defectioes cum virium exolutione pessima.

246 Quae breui tempore durant feroces mentis emotiones, malae sunt & in ferinas euadunt.

247 Quos vox cum febre & absq; vlla iudicatione deficit, ii tremuli intereunt.

248 Vocis defectioes in febre quae conuulsionis speciem praeseferunt, & in mentis emotionem cum silentio desinunt, perniciem ostentant.

249 Quibus voces cum dolore deficiunt, ii tandem non sine summo cruciatu vitam cum morte commutant.

250 Vocis defectioes cum virium exolutione, ac alto stupore quem catochon vocant, perniciem minantur.

251 Confractae voces post medicamenti purgantis potionem, considerandae num pravae sint. Horum plaris quiete-
nues sudores disfluunt, & alui humectantur.

252 In vocis defectioe respiratio velut iis qui suffocantur conspicue elata & visui exposita, perniciem minatur. Animaduertendum etiam est num delirium praenunciet.

253 In febre cum sudore, vocis ex capitis dolore defectioes, si per se resoluuntur aegri, ac praeter voluntatem excrementa demittantur malumque remitti videatur, diuturni morbi metus est. In his subinde obortus rigor damnari non debet.

254 Vehementes insaniae cum vocis defectioe, perniciem intentant.

255 Vocis defectioes rigore subinde correptis lethales, fereq; ii capitis dolore conflictari solent.

256 Vocis defectioes cum virium exolutione, in acuta febre sine sudore, sunt quidem lethales, cum sudore vero minus, at temporis diuturnitas significatur. Ac fortasse quidem quibus ex morbi reuersione tale quid contingit, securissimè habent. Ex iis autem maximo in periculo versantur, quibus sanguis ex naribus profluit, & alui effunduntur.

257 Vox acuta ciulabunda, ac oculorum hebetudo, conuulsioem minantur. His dolores ad inferiores partes demissi, toleratu sunt faciles.

258 Alui

258 Alui tremula, iis
cies intentant.

259 Vocis defectio

260 Spiritum autem
tionem autem
verò & ex

Et frigidus

10 affert febrim
magnus quod

uus foras

temque per
obscurus

nem conuulsi-

morbis quibus
diebus iudicium

261 Cerebrum
260 acingula
num distendit

262 Febris
pitis dolore

263 Corpus
corpus per
quibus vultus

frustulifera

264 Cerebrum
aurium r

30 265 Vomitus
bore & n

266 Quod
est, iis cerebri

conuulsioem

267 Febris
rectionibus &

268 Alui
dolore acrio
hibent.

258 Alui solutio quæ præter rationem accidit, cum voce tremula, in his diutiùs perseverante perturbatione perniciositas intentatur.

259 Crebræ & quæ cum sopore quodam consistunt vocis defectiones, tabem denunciant.

260 Spiratio frequens quidem & parua; aut inflammationem aut dolorem principalium partium indicat, magna verò & ex longis intervallis delirium aut convulsionem. Et frigidus quidem spiritus lethalis est, mortem quoque affert febriculofus & fuliginofus, frigidus tamen minus. Et magnus quoque foras expiratus, parvus verò intrò, & parvus foras, magnus verò intrò. Pessimus quidem ad mortemque proximè accedit & qui protensus est ac vrgens, & obscurus, duplicataque intrò reuocatio, qualis inspirationem conduplicantibus. Facilis autem spiratio in omnibus morbis qui cum febre acuta instant, & in quadraginta diebus iudicantur, magnum habere ad salutem momentum existimanda est.

261 Cervix dura cum dolore, & maxillarum connexio, ac iugularium venarum palpitatio vehemens, cum tendinum distensione, perniciem minantur.

262 Faucium gracilium præfocantes dolores, ubi ex capitis dolore ortum duxerint, convulsionem adferunt.

263 Cervicis ac dorsi perfrictiones, quæ etiam totum corpus peruadere videntur, convulsionem denunciant, in quibus vrinx hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia continent.

264 Quibus ad fauces irritamenta fiunt, iis moderata aurium tubercula excitantur.

265 Vehementer dolentes fauces, absque tumore, cum labore & molestia, præceps exitium minantur.

266 Quibus spiritus retrahitur, & vox strangulabunda est, iis cervicis vertebra intrò desiderat, & ad exitum velut ex convulsione quadam respiratio ducitur.

267 Fauces leniter exasperatæ, & alius inanibus exurrectionibus fatigata, frontis dolores in ægris palpanibus & more inuestigantium sensum contristantibus, aut dolore affectis, si quæ ex his increscunt, molestiam exhibent.

268 Vehementes faucium dolores aurium tubercula & conuulsiones excitant, itemque ceruicis ac colli dolores.

269 Conuulsiones cum febre acuta perniciem denunciant.

270 Ceruicis cubitorumque dolores conuulsiones minantur, ex facie autem ad fauces ista procedunt.

271 Pallidis, gracilibus & crebra oris saliuatione laborantibus, in somnis sudores boni sunt. Nempe quidem & horum plurimos sudore leuari non improbandum. Quibus si dolores ad inferiora decumbant, toleratu faciles existunt.

272 In dorsi ac pectoris dolore, cruentæ mictionis suppressio, laboriosum exitum affert.

273 Ceruicis dolor in omni quidem febre malum. In his verò pessimum in quibus etiam vehementis insanix metus est.

274 Pectoris dolor cum febre, & alius perturbata cum torpore, nigras deiectiones præ se fert.

275 Vbi fauces in morbis acutis graciles sunt, parua ac dolentes, atque vbi os hiarit, si gracile appareat, nec facile contrahi possit, mentis emotionem metuere oportet, indeque succedens phrenitis perniciofa est.

276 Vbi febricitanti fauces exulcerantur, si aliud quoque ex grauioribus signis affuerit, periculum denunciandum est.

277 Per febres repente strangulari, & deuorare non posse citra tumorem, malum est.

278 Collum neque conuerti, neque deuorare posse, plerumque lethale.

279 Præcordia verò sine vilo doloris sensu æqualiter mollia esse oportet. At inflammatione tentata, aut inæqualiter affecta, aut dolore vexata, non contemnendæ ægritudinis notas præ se ferunt.

280 Præcordia verò tumida, dura ac dolentia, si in vniuersum sic affecta sunt, maximum quidem malum portant: si verò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum impendet. Cæterum per exordia quidem mortem prope affore ista denunciant, vbi verò vigesimum diem superarunt,

tunt, & febris detinuerit, in pus vertuntur. Atq; intra pri-
mario cui cuitam istud contingit, ac sanguinis è naribus flu-
xus plurimum conducit. Etenim plærunq; his caput dolet,
& oculorum acies hebescit: atq; tum sanguinis eruptio ma-
gis expectari debet, idq; circa quintum & trigefimum æta-
tis annum. In senioribus verò non item.

281 At verò molles & doloris expertes tumores, longio-
re spatio finiuntur, nec ita graue periculum afferunt. Quòd
si neque intra sexaginta dies desinunt, ac febris detinet, sup-
10 purationem expectare oportet. Idem verò haud secus quàm
in præcordiis perpenditur in tumoribus qui circa ventrem
sunt, nisi quòd hi quàm illi minùs suppurat, minimùm ve-
rò qui sub umbilico constituuntur. Atque hi quidem in tu-
nica concluduntur, illi autem sursum diffunduntur. Ex qui-
bus etiam mortem magis afferunt, quicunque intrò rum-
puntur. Reliquas autem suppurationes quæ quidem foras
erumpunt, maximè sanè conducit, in quàm exiguum & acu-
tissimum locum colligi. Quæ autem intrò vergunt, vt neq;
tamore, neque dolore, neque colore, manifestas foris notas
20 edant. Quòd verò contra sit, pessimum est. Harum autem
quædam propter puris crassitudinem nullam de se signi-
ficationem ostendunt. At recentes præcordiorum tumo-
res inflammationis expertes, ac dolores qui in ipsis fi-
unt, murmur circa præcordia exortum soluit, sed potissi-
mùm quidem vbi per vrinas ac deiectiones elapsus fuerit,
sin minùs, vbi etiam hoc ipsum transmissum fuerit. Quin-
etiam ad infernas sedes deuolutum iuuat.

282 Præcordiorum pulsus cum turbatione mentè emo-
uet, idq; præcipuè si oculi frequenter moueantur.

30 283 Oris ventriculi dolor ac præcordiorum pulsus cum
febre in qua torus corporis habitus perfrigeratur, malum
denunciant, idque præfertim si cum tenuibus sudoribus
contingunt.

284 Inguentes ad præcordia dolores, cum alias prauis
sunt, tum verò si aluos profundant. Deteriores autem si
paruo tempore fiant. Quin & inde suborta ad aures tu-
bercula, alizque suppurationes, malignitatem præ se fe-
runt.

285 Oris ventriculi dolores cum intestinorum cruciatu interaneorum animalia deiciunt.

286 Oris ventriculi dolor seniori crebro adueniens, repentiam mortem denunciat.

287 Præcordia sublata subsistente aluo, malum denunciant, præcipuè verò in his qui ex longo interuallo contabescunt, & quibus alui diffluunt.

288 Quibus præcordia inflammatione tentantur, & pus colligunt, us sub mortem nigra deiciuntur.

289 Præcordiorum contentio cum sopore & incontinenti corporis iactatione, capitis dolore vexato, tubercula ad aures excitat.

290 Ex præcordiorum tumore, biliosis spiratio magna & febris acuta, tubercula ad aures suscitatur.

291 In præcordiorum dolore cum aliquo murmure, succedens lumborum dolor in febribus, aluos præurque humectat, nisi flatus eruperit, aut vrinæ copia prodierit.

292 In præcordiis ex longo interuallo afflictis & graueolente aluo, subnarum ad aures tuberculum, mortem adfert.

293 Ex præcordiorum doloribus aluus aliquantum viscida paulatim transmittens, stercoracea pauca effundit, at fortassis sanguinem profundit.

294 Quos de repente absque febre præcordiorum aut oris ventriculi dolor, aut crurum, & inferiorum partium affligit, aluusque intumescit, venæ sectio, aut alui fluxus solutionem adfert. His febricitare noxium est. Nam & longæ & vehementes febres subnascuntur, ac tusses, & spirandi difficultas atque singultus fiunt. Quibus in solutionem spectantibus, vehemens coxarum dolor, aut crurum, aut purulenta sputatio, aut oculorum orbitas succedit.

295 Qui præcordiorum doloribus, oris ventriculi, iecoris, ac earum quæ sunt circa umbilicum partium conflictantur, cruenta alui deiectione liberantur, secus autem, moriuntur.

296 Præcordia non mollia, & facies bene habita, non nisi liberali sanguinis ex naribus profluvio, aut conuulsione, aut coxendicum dolore, solutionem accipiunt.

297 Præ

C
297 Præ
te, si absq;

lices dolor

298 Q

nes, ment

ribus pro

299 D

re soluti,

dente feb

30 stentant.

300 T

ris quide

Atiis sub

lore pro

301 H

nuncian

tabescun

302 A

bercula

30 303 A

insignit

ctara al

304

remedi

305

tianæ n

grumo

306

307

30 guinis

308

nustor

aut aur

Sed &

rimunt

309

ficiles.

310

giore,

297 Præcordiorum dolores in febre, ægro fari nequeūte, si absq; sudore solvantur, malum indicant. His ad coxendices dolores decumbunt.

298 Quæ contingunt in febre circa ventrem palpitationes, mentis emotiones adferunt. Quin & sanguinis ex naribus profluuium cum horrore sensu interdum accedit.

299 Dolores in febre ad præcordia affilientes, sine sudore soluti, maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque aluus affatim erumpens, perniciem ostentant.

300 Dolores circa vmbilicum cum palpitatione, mentis quidem alienatæ significationem quandam præbent. At iis sub iudicationem conferta & crebra pituita cum dolore prodit.

301 Ex alui suppressione sublata præcordia malum denunciant, præcipue verò in his, qui ex longo interuallo cõtatabescunt, & quibus alui humectantur.

302 Anxietate vexatis præcordiis oborta ad aures tubercula mortem adferunt.

303 Alui durities cum dolore, in febribus horrore sensu insignib. ac cibi fastidio laborantibus, nisi paulum humectata aluo purgationem faciat, ad suppurationem tendet.

304 Supra vmbilicum labor, ac lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem siccum desinit.

305 Diurni lumborum dolores, qui cum febre ad tertianæ naturam propius accedente ingrauescunt, sanguinis grumosi secessuri spem faciunt.

306 Lumborum dolores sanguinis profluuium excitat.

307 Ex lumborum dolore liberales sunt & largæ sanguinis fluxiones.

308 Quibus lumborum dolor in caput recursat, & manus torpore affectæ, ac oris ventriculi dolorem sentiunt, aut aurium sonitus, ij liberaliter sanguinem profundunt. Sed & his aluus effunditur, & mentis perturbatione, vt plurimum, tentantur.

309 Quæ ex dorsii dolore initia ducunt ægritudines, difficiles.

310 In intenso lumborū dolore & alui subductione largiore, sumto veratro, spumosoꝝ crebra vomitio prodest.

311 Spinæ peruersionem & spirandi difficultatem sanguinis fluxus liberat.

312 Dolentibus lumbis si oris ventriculi dolor accesserit, futuræ per hæmorrhoidas vacationis signum est, aut etiam eam præcessissè significat.

313 Qui ex lumbis in ceruicem & caput redundantia, leuis syderationis more resolutionis sensum inducat, conuulsionem ac mentis emotionem minatur. Videndumque est nū talia conuulsionibus soluantur, aut in huiusmodi habentibus alui malè habeant, atque eadem diutius perseuerent.

314 Ex recursione doloris in lumbis, oculorum peruersio aut distortio, mala est.

315 Dolor in pectore fixus cum torpore, suborta febre malum indicat, itaque celeriter mortem oppetunt.

316 Lumborum dolores ad os ventriculi recursantes, cū febre, horrore, si tenuia & aquosa vomitione reiecerint, delirant, voce defecti sunt, ij post nigrorum vomitionem moriuntur.

317 Lumborum ac tenuioris intestini diuturni dolores, & circum præcordia labores, in ægris vnà cum febre cibum fastidientibus, eos, dolor intensus ad caput progressus, non sine conuulsionis specie celeriter interficit.

318 Qui lumborum dolore conficiantur, ij malè habent. Num his tremores fiunt, & maculæ rubentes quales in tubiis, cum rigore?

319 Considerandum est in lumborum dolore confistatis & anxietate citra vomitum, & paulisper ferociter desipientibus ægris, nū nigra per secesum proditura sint?

320 Lumborū & oris ventriculi dolor cum forti secretionis, conuulsionea quodammodo suspectam facit.

321 Subabsurdus est qui cum iudicatione rigor fit.

322 Lumborum dolor absque causâ manifesta crebro inuadens, morbi malignitatem indicat.

323 Lumborum dolor cum estu implacido & anxio, malum significat.

324 Lumborum contentio ex mensium copia suppurationem fore indicat. Quin & variè prodeuntia, glutinosa, graucolenia, strangulatum cum antea commemoratis inducentia

ducentia, suppurationem denunciant. Fortassis verò & tales aliquantum delirare contingit.

325 Qui lumborum & lateris dolore absque vlla occasione tentantur, ij in morbum regium incidunt.

326 Ex sanguinis eruptionibus vehementes die iudicatorio obuientes perfrictiones, pessima.

327 Sanguinis ex parte aduersa profluuium malum est, velut si in lienis tumore ex dextra nare effluat. Et circa præcordia idem spectari oportere existimandum est.

30 328 Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ij malignè habent, ac inter loquendum de repente moriuntur.

329 Quibus quinto die liberales sanguinis profusiones contingunt, & sexto nouo oborto rigore corripuntur, septimo perfrictionibus tentati celeriter recalescunt, iis alui malè afficiuntur.

330 A sanguinis eruptione nigrorum per aluū egestio, malo est. Quin & prærubræ ac æruginosæ deiectiones dāno sunt. Quibus eiusmodi sanguinis eruptiones quarto die contingunt, tandem sopore & conuulsione confictati moriuntur, prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato.

331 In præcipiti malo quæ post sanguinis eruptiones & nigrorum per aluum refusiones surditas obuēnit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditas autem soluit.

332 Quibus sanguinis eruptiones diu perseverant, in iis temporis progressu aluus malè afficitur, nisi vrina concocta prodierit. Ac fortassis tale aliquid diluta vrina denūciat.

30 333 Quibus ex larga & frequenti sanguinis eruptione, copiosa fit nigrorum deiectio, cum alui verò suppressione sanguinem profundunt, iis aluus dolore confictatur, vnà autè cum quibusdam flatibus tolerabilius ferunt. Ac fortè hi copiosis, frigidis & tenuibus sudoribus diffluunt. In his returbata vrina mala nō est, neq; quod in ea insidet genitali semini simile. Vt plurimum autè hi dilutas vrinas reddunt.

334 Quibus cum surditate & torpore paucus è naribus sanguis stillat, nonnihil molestiæ exhibet, iis vomitus & alui perturbatio confert.

335 Quæ magnæ sunt in principiis sanguinis eruptiones, dum ægri vires recolligunt, aluos effundunt.

336 Largæ sanguinis ex naribus eruptiones per vim suppressæ, interdum conuulsiones accerunt, vnde liberat venæ sectio.

337 Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die contingunt, molestiam afferunt, tùm verò præsertim si bis sanguis stillarit, aut rursus nares stillate cœperint.

338 In copiosa sanguinis fluxione, aut singultus, aut conuulsio, malum denunciat.

339 In his qui ad septimum progressi sunt cum coloris sedatione, inter ambulandum spiratio coaceruata, & teræ appetentia, sanguinis corruptionem ac virium exolutionem denunciat.

340 Diuturnis in morbis parue apparentes sanguinis ex naribus fluxiones, perniciem ostentant.

341 Tenebrosas vertigines circa initia sanguinis ex naribus fluxio soluit.

342 Vbi sanguis ex naribus effluit, totius corporis perfrictio cum tenuibus sudoribus morbi malignitatem denunciat.

343 In corporis perfrictione cum torporis sensu, sanguinis detractio, mala est.

344 Qui suppressa aluo sanguinem ex naribus fundunt, & vnâ cum sanguinis profluuiò subinde rigent, iis aluus intestinorum læuitate laborat & obdurefcit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestant aut vtrunq;

345 Qui stacis temporibus sanguinem fundunt, si siticulosi sint, neque sanguinem profuderint, comiciali morbo pereunt.

346 Ex venis in ano sanguinem fundere solitis aliquantum apparentibus, tenebrosæ vertigines obortæ, paruam ac sensim factam partium resolutionem indicant, ex quo liberat venæ sectio. Et quicquid huiusmodi apparere solet, mali aliquid denunciat.

347 Quos palpitaciones in totum occupant, num voce defecti intereunt?

348 Ex tremoribus quæ conuulsiones fiunt cum sudoribus, recidias minantur. In his iudicationem facit nouus subin-

subinde ob
exorto pro
minatur, &

349 In v
nes, faciles

350 Cur
tia sputa, m
lum mades
rum speran

10 351 Qu
iis mens n

352 Qu
pore, quer

353 In
mores ex
fecta sit.

354 C
febris sol

355 Ex
10 356 C
minimû

357 A
conuulsi
denunci

358 C
prius no

autem &

& somn
uit ac al

30 359 I
perfeue

syderaci
sunt, de

tum & d

360
res, iuu

unt san

361
rem pa

subinde abortus rigor. Sed is prius ardore circa ventrem exorto prouocatur. Somnus in his multus conuulsionem minatur, & frontis grauitates, ac mictio molestæ est.

349 In vteri strangulatu non antea expertæ conuulsionibus, faciles sunt.

350 Cum conuulsionibus & sudore febrienti defluentia spura, minimè mala sunt. His præterea alui aliquantulum madescunt, ac fortassis aliquid ad articulos abscessuum sperandum est.

10 351 Quibus in conuulsionibus oculi intentè splendent, iis mens non constat, & diutiùs morbum trahunt.

352 Quæ conuulsionis in morem affigunt, cum alto stupore, quem catochum vocant tubercula ad aures attollunt.

353 In tremulis & anxietate vexatis, parui ad aures tumores excitati, conuulsionem denunciant, si alius malè affectus sit.

354 Conuulsionibus & neruorum distentionibus succedens febris soluit.

355 Ex vulnere conuulsio lethalis.

20 356 Conuulsio febrili succedens, periculum denunciat, minimum verò pueris.

357 Adultiores & qui septimum annum excefferunt, conuulsionibus in febre nonprehenduntur, aliò qui periculum denunciat.

358 Conuulsionem soluit febris succedens acuta, quæ prius non aderat, aut si prius adfuit, ingrauescens. Confert autem & vrinæ vitreæ copiosus pertransitus & alui fluxus, & somnus. Conuulsionibus autem de repente ortas febris soluit ac alui fluxus.

30 359 Loquendi impotentia in conuulsionibus multum perseverans, malo est. Quæ verò parum durat, aut linguæ syderationem, aut brachij, aut eorum quæ in dextra parte sunt, denunciat. Soluitur autem magna vrinarum confertum & de repente prodeuntium abundantia.

360 Sudores autem partim quidem sensim procedentes iuuant, partim verò vniuersim effusi, & quæ affatim fiunt sanguinis detractiones, nocent.

361 In neruorum distentionibus & iis quæ in posteriorem partem fiunt, dissolutæ maxillæ mortem afferunt.

Quinetiam lethale est in posteriorum partium distentione sudare & corpus dissolui, ac in eodem malo per nares reuomere, aut ubi per initia vox defecta fuit, clamare aut nugari. Postridie enim affuturam mortem significat.

362 Febres cum posteriorum partium distentione, vrinæ genitale semen referentes soluant.

363 Anginæ in quibus neque in collo, neque in faucibus quicquam apparet, sed quæ vehementem suffocationem ac spirandi difficultatem adferunt, eodem aut tertio die necant.

364 Quæ verò tumorem ac ruborem in collo capiunt, in reliquis quidem eodem modo se habent, verum diuturniores sunt.

365 Præcipue autem malum prorogatur quibus non solum fauces, sed ceruicem quoque & pectus vnâ rubor occupat. Maximè verò potest inde secunda valetudo contingere, si rubores ad interna minimè reuertantur. Quòd si euanescent, neque in exteriores partes conuersum sit tuberculum, neque pus facile & sine dolore excreetur, aut neque ista diebus indicatoriis contingant, perniciem denunciant. Ac fortasse etiam suppurati sunt. Securitatis autem indicium est, ruborem & abscessus ad externas quam maximè partes vergere.

366 Erysipelas verò foris quidem extare vtile, intrò autem vergere lethale. Cuius quidem rei indicium est cum rubore euanescente pectus grauatur, & ægrius spiritum trahit æger.

367 Quibus angina ad pulmonem diuertit, partim quidem intra septem dies pereunt, partim verò liberati, pus intrò colligunt, nisi pituitosa sursum educantur.

368 Quibus in vehementi pulsatione stercus de repente deiecitur, lethale.

369 In angina laborantibus subarida sputa gracilescen-
tibus faucibus, malum prænunciant.

370 In anginis linguæ tumores absq; vlla significatio-
ne euanescentes, periculum denunciant. Quinetiam dolo-
res citra euidentē causam disparentes, perniciem ostēdant.

371 Angina laborantes nisi celeriter cōcta expuant, per-
niciosè habent.

372 In

372 In an
in caput dolo373 In a
dolores cum374 In a
cordij dolo

ter necat, et

375 In a
gracilescen10 alium prog
tem tale qu376 In a
produant, pe

ad cura pro

tur.

377 Spu
malum den

est. In his m

do mortem

20 378 Spu
lateris dolo

inter potan

deglutiunt

379 In
rulentz su

Quos si sup

noo, aut v

380 Q
quam mor30 graueolen
periculum381 Me
grauissimi

periora te

382 Me
quam qui383 Qu
sa est, hi in
quarto die

372 In angina absque vlla significatione redundantes in caput dolores cum febre, periculum indicant.

373 In angina absque vlla significatione delati ad crura dolores cum febre perniciosi.

374 In angina laborantibus citra iudicationem præcordij dolor, cum impotentia & torpore obueniens latenter necat, etsi moderatè admodum habere videantur.

375 In angina laborantibus absque vlla significatione gracilescantibus faucibus dolor intensus ad pectus aut ad alium progressus, purulentas deiectiones facit. Alioquin autem tale quid solutionem præ se fert.

376 In angina quæcunque conspicuum dolorem non producit, periculi plena sunt. Quinetiam diuturni sunt qui ad crura progrediuntur dolores, ægreque ad pus deducuntur.

377 Sputa ex angina viscida, crassa, exalbida, vi educta, malum denunciant, omnisque eiusmodi maturatio mala est. In his multa deorsum purgatio leuis syderationis modo mortem adfert.

378 Sputa ex angina subarida, crebra, per tussim & cum lateris dolore educta, perniciem minantur. Atque ea quæ inter potandum per tussim reiciuntur, quæque difficulter deglutiuntur, malum portendunt.

379 In morbo laterali, quibus circa initia in totum purulentæ sunt sputationes, ij tertio die aut quinto moriuntur. Quos si superent, nec longè melius habuerint, septimo, aut nono, aut vndecimo, suppurati fiunt.

380 Quibus supra aurem rubor contingit, neque aliter quam morbo laterali affecti incalescunt, aliisq; biliosa & graueolentia exturbat, ij vigesimo & quadragesimo die periculum subeunt, quos si superauerint, seruantur.

381 Morbi laterales sicci & in quibus nihil expuitur grauissimi sunt. Metuendi quoque in quibus dolores ad superiora tendunt.

382 Morbi laterales grauiore qui sine diuisionibus quam qui cum diuisionibus contingunt.

383 Quibus in morbo laterali lingua circa initia biliosa est, hi intra septimum iudicantur, quibus verò tertio aut quarto die, circa nonum.

384 Quòd si bulla aliquantulum liuescens in lingua apparet initio, qualis excitatur ferro candente in oleum intincto, difficilior fit solutio, & iudicatio quidē ad decimum quartum diem deducitur. Sanguinem autem ut plurimum expuunt.

385 Sputum verò in morbo laterali ubi maturescere & expui tertio die cœperit, celeriores solutiones facit, quod si posterius, tardiores.

386 In morbo laterali affectis, dolores & aluum emolliiri vtile est, spura colorari, nullos in pectore strepitus fieri, 10 vrinam rectè procedere. Quibus contraria molesta sunt, sputumq; dulcescere.

387 At verò biliosi simul & sanguinei morbi laterales, ferè nono die aut vndecimo iudicantur, ac maximè sanescunt. Quibus autem in morbo laterali, initio quidem dolores leues sunt, quinto verò aut sexto die ingrauescunt, ferè ad duodecimum perueniunt, raroque seruantur, sed præcipuè septimo ac duodecimo die periculum subeunt. Quod si bis septem euaserint, seruantur.

388 Quibus in morbo laterali plurimus ex sputo strepitus 20 in pectore sonat, & vultus demissus est, oculusque aurigine suffusus, & caligine obductus, in his mors expectanda est.

389 Qui ex morbo laterali suppurantur, in quadraginta diebus post ruptionem pus spuiione reiciunt.

390 In omnibus autem laterum & pulmonum morbis, sputum promtè ac citò excreari necesse est, flauumque sputo permixtum esse. Quòd si multò post dolorem flauum, aut non commixtum reicitur, nec non sine multa tussi, vitiosum censetur. Omnino autem prauum flauum, si syncerum 30 est, & glutinosum, & candidum, & rotundum, itemque vehementer ex virore pallescens, quodque spumosum est, & liuidum, & æruginosum. Aliquanto verò deterius quod sic est syncerum, ut nigrum quoque videatur. At flauum cui paulum sanguinis ammixtum est, initio quidem salutem pollicetur, quod verò septimo die, aut longiore spatio tale apparet, non adeò tutum. Admodum autem sanguinolentum, aut quod statim initio liuescit, perniciem præ se fert. Prauitatem etiam indicant & spumantia, & flaua, & nigra, & æru-

& æruginosa viscosaq; & quæcunque celeriter colorantur. Mucosa autem & fuliginosa, tum celeriter colorantur, tum securiora sunt. Quæ verò intra quintum diem dum coctionem accipiunt, colorantur, meliora cententur.

391 Sputum autem quodcumque dolorem non tollit, malum significat, quod verò soluit, bonum.

392 Quibus cum bilioso purulentum sputum, aut ferofum, aut simul permixtum educitur, ij vt plurimum decimo quarto die intereant, nisi malum aut bonum aliquod ex his quæ prius descripta sunt, contingat. Aliòqui certè pro ratione mors expectanda est, atque in his præcipuè quibus septimo die sputum huiusmodi procedere cœpit.

393 In his igitur & omnibus qui pulmonem affligunt morbis, bonum quidem est facile morbum sustinere, dolore defungi, sputum promitè expuere, facile spirare, siti esse vacuum, reliquum corpus æqualiter incallescere ac molle esse. Ad hæc somnos, sudores, vrinarum educationem laudabiliter fieri: quibus contraria mala sunt. Quandoquaq; ergo bona hæc omnia huic sputo aderunt, poterit secunda valetudo contingere. Quòd si quædam adfuerint, quædam etiam abfuerint, non vltra decimumquartum diem vita producetur. At verò si contraria signa accesserint, celerius mors continget.

394 Dolores in locis huiusmodi, qui neq; ad expuitiones, neq; ad venæ sectionem, aut victus rationem desinunt, ad suppurationem tendunt.

395 Quibus ex pulmonis inflammatione abscessus ad aures aut inferiores partes fiunt, tum suppurant, tum per fistulam via aperta effunduntur. His autem secunda valetudo contingit, quos febris & dolor consequitur, si sputum non satis pro ratione euicitur, neq; biliosæ fuerint alui deiectiones, sed soluta faciles ac synceræ, neque vrina admodum crassa, aut multum habès sedimentum ac in reliquis omnia securitatem polliceantur. Fiunt autem, aliis quidem in partibus inferioribus, quos circa præcordia inflammatio fatigat, aliis verò in superioribus partibus, quibus præcordia tumoris & doloris sunt expertia, spirandi autem difficultas pro tempore accesserit, quæ deinde sine vlla euidenti occasione quiescat.

396 At verò in pulmonis inflammationibus quæ periculum creant, abscessus in cruribus non inutiliter fiunt. Quibus nec potest quicquam melius accedere, quam si sputum pro flauo purulentum existat. At si neque sputum pro ratione excernitur, neque in urina bonum apparet sedimentum, periculum est ne claudicet æger, aut ne res multum negotij sit exhibitura. Quod si abscessus intrò recurrant, perseverante febre neque prodeunte sputo, periculum aut mortis, aut delirij imminet. Quicumque verò pulmonis inflammatione laborant, neque diebus iudicatorijs repurgantur, verum cum delirio quatuordecim dies superarunt, iis suppurationis metus impender.

397 Pulmonis inflammationes quæ ex morbo laterali permutationem accipiunt, iis quæ ab initio fiunt securiores sunt.

398 Densa & exercitationi dedita corpora, citius ex morbo laterali & pulmonis inflammatione intereunt, quam quæ sine exercitatione degunt.

399 In morbis pulmonis grauedines & sternutamenta tum præcedere, tum verò succedere, malo est. In reliquis verò morbis sternutamentum utilitate non vacat.

400 In pulmonis inflammationibus si lingua tota alba fiat aspera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus verò dimidiata lingua, quæ parte id apparet, inflammatione affligit. At quibus quidem ad vnâ claviculam dolor subit, iis vnâ superior pulmonis ala laborat: quibus verò ad ambas claviculas dolor extenditur, ambæ superiores pulmonis alæ laborant: quibus ad mediâ costam, mediâ: quibus verò ad quam partem pulmo extenditur dolor permeat, inferna ala laborat: quibus vnâ tota pars laborat, quæ ei parti respondent omnia ægrotant. Si quidè igitur suspensæ utinque pulmonis partes aortæ dictæ, tanta inflammatione tenentur, ut ad latus adhæreant, illâ corporis parte resolutionem sentiunt, & ad costam liuores foris fiunt, quos veteres ictos aut sydere percussos vocabant. Quod si tanta non est inflammatio ut adhæreant, dolor quidè totum occupat, neque tamen resolutionem sentiunt, neque liuores habent.

401 Quibus autè vnâ cum corde pulmo totus inflammatur, ita ut in latus incumbat, ij toto corpore nervorum

reso-

resolutionem sentiunt, & sine sensu iacet æger frigidus, secundo autem aut tertio die interit. Quod si cōtingat ut cor nihil tale quiddam, aut etiam minus patiaur, diutius viuūt nonnulli verò etiam seruantur.

402 Ex lateris morbo præcipuè aut pulmonis inflammatione purulentos, calores interdium quidem tenues, noctu verò intensiores consequuntur, neque quicquam effatu dignum expuunt, circa ceruicem & clauiculam sudores occupant, oculi cauantur, malæ verò rubent, digiti quidem manuum summi calent & scabri redduntur, vngues autem vnci fiunt & perfrigescunt, in pedibus tumores & pustulas toto corpore habent, ac cibos refugiunt. Atque hæc sunt diuturnarum vomicarum notæ. Quæ verò celerem eruptionem habent, tum ex notis quæ ad eas consequuntur comprehenduntur, tum etiam ex doloribus qui circa initia sũt, simulque si spiritus aliquantò maiori cum difficultate trahitur. Rumpuntur autem magna ex parte suppurationes, partim quidem vigesimo die, partim quadragesimo, partim etiam sexagesimo. Quibus igitur inter initia intensus dolor instat, nec non spirandi difficultas, & tussis cum frequenti sputatione, circa vigesimum diem, aut celerius ruptio expectanda est. Quibus autem leuiora hæc insunt, præ ratione serior eruptio futura est. Sed & dolorem, & spirandi difficultatem, ac crebram spirationem, eruptione ipsam præcedere necesse est. Temporis autem ratio ineunda est, ex quo primùm quis dolorem aut grauitatem sensit, aut febricitauit aliquis, aut si quando etiam rigor apprehendit. Ut plurimùm igitur breui seruantur, quos febris statim atque eruptio facta est dimittit, & cibos appetunt, & quibus pus facile educitur album, odoris expers, læue, eiusdemque coloris, sine pituita, ac aluus exigua & coacta reddit. At verò ij moriuntur, quos febres consequuntur, & sitis, & cibi fastidium, si pus liuidum, aut ex pallido virescens, aut pituitosum, aut spumans, ac insuper si aluus est liquida. Quibus autem ex prædictis partim quædam adsunt, partim verò absunt, hi quidem moriuntur, illi verò post longa temporum intervalla sani euadunt.

403 Qui pus intrò collecturi sunt, iis primùm quidem saluginosum sputum expuitur, deinde dulcius.

404 Quibus tubercula in pulmone oriuntur, ij pus intra dies quadraginta, ex quo fit ruptio, expuunt, quos si superent, vt plurimum tabidi fiunt.

405 In dolore lateris, sanguinis è naribus stillatio, mala est.

406 Purulentos moderatiùs habentes, si sputa graecolentia consequantur, recidiua interimitt.

407 Qui in morbo laterali sputa reiciunt purulenta, aliquantulum biliosa, rotunda, aut purulenta aliquantulum cruenta, iis temporis progressu periculum creatur. Perniciem etiam denunciant sputa nigra, fuliginosa, aut quibus qualia ex vino nigro fiunt.

408 Qui spumantem sanguinem spuitione reiciunt, cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex iecinore prodit, & plærunque pereunt.

409 Quibus si cõciutuntur, pus lutulentum & graecolens prodit, vt plurimum moriuntur.

410 Quibus specillum à pure, velut ab igne, coloratur, ij ferè moriuntur.

411 Lateris dolore citra inflammationem affecti, cum turbulenti, tenuibus, moderatis, in phrenitidem labuntur.

412 In pulmonum vitiis supra modum rubræ sanguinis stillæ, malum denunciant.

413 Sputa viscida, fuliginosa, cum raucitate malo sunt. Quod si adhæc aliquid etiam in pectore sublatum sit, malum significat. In his extenuatis ceruicis dolores perniciem denotant.

414 Raucitas cum ruffi & aluo liquida, pus educit.

415 In pulmonis inflammatione, quibus circa initia vrinæ crassæ sunt, deinde ante quartum diem tenues euadit, mors impendet.

416 In pulmonis inflammationibus ficcis qui pauca concocta educunt, metuendi sunt.

417 His aliquantulum extenti in pectoribus rubores fiunt, & perniciem denunciant.

418 Lateris dolor cum bilioso sputo præter rationem euanescent, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

419 Quæ

419 Quæ ob puris intrò collectionem febres intermit-
tunt, in his magna ex parte ægri tenuibus sudoribus dif-
fluunt.

420 Surditas pus intrò colligentibus suborta, sangui-
nolentam deiectionem denunciat. His sub mortem nigra
egeruntur.

421 Lateris dolor cum diuturna febre, puris educ-
tionem fore denotat.

422 Qui subinde horrore corripuntur, ad suppurationem
deveniunt. Quinetiam febris talem ad suppurationem
ducit.

423 Quos ex lateris dolore cibi fastidia comitantur, iis
os ventriculi aliquantulum dolet, & sudoribus diffiunt.
Vbi autem facies ruboribus velut efflorescit, & aluus est li-
quidior, pus in pulmombus collectum habent.

424 Spirationes quæ non nisi erecta ceruice ducuntur,
hydropem siccum faciunt.

425 Diuisa omnia quidem molestiam exhibent, & in-
tensos dolores circa initia creant, ac interposito temporis
spacio quibusdam sui sensum in memoriam suggerunt.
Grauissima autem sunt quæ circa thoracem fiunt, præci-
pueque in periculum adducunt.

426 Qui sanguinem euomunt cum febre multa, dolo-
re ad mammam, thoracem & dorsum, quibus inquam hæc
insunt omnia, ij breui moriuntur, quibus autem nõ omnia,
neque intense adsunt, tardius. Ad summum autem diebus
quatuordecim inflammationem concipiunt.

427 Sanguinem spuitione reicientibus sine febre esse
conducit, ac tussi & dolore leuiter consistari, sputumque
ad dies quatuordecim tenuari. Intense autem febricitare,
ac tussire, aut dolere, sanguinemque recentem semper spue-
re, minimè conducibile.

428 Quibus latus in tumorem sublatus est ac calidius
existit, vbi in alterum latus incumbentibus, pondus quod-
dam suspensum esse videtur, iis pus vna in parte collectum
est.

429 In pulmone pus colligentibus, per aluum pus sece-
dere, mortiferum.

430 Vulnere in thoracem accepto, siquidem externa

vulneris pars sanitatem receperit, interna verò nequaquã, suppurationis periculum impendet. Quibus autem interni vulneris cicatrix debilis effecta est, promtè rescinditur.

431 At sanè ex suppurationibus quas pulmonum morbi excitarunt, ferè senes moriuntur, ex cæteris verò iuniores.

432 Quibus purulentis ab humeris concussis, multus editur strepitus, ij minùs habent puris, quàm quibus paulò difficilior inest spiratio, iiq; melius colorati videntur. Quibus verò nullus intus fit strepitus, difficultas tamen spirandi vehemens adest, & liuescunt vngue s, ij pure pleni sunt, & perniciosè habent.

433 Qui spumantem sanguinem euomunt, partibus infra septum transversum dolorem nequaquam sentientibus, iis ex pulmone vomitio fit. Ac quibus quidem insignis in eo venæ ruptio fit, copiosus vomitione reicitur, periculumque imminet. Quibus verò minor, minùs reiciunt, & maiorem sanitatem promittunt.

434 Tabidi quorum sputum igni impositum grauem odorem redolet, & capilli è capite defluunt, moriuntur.

435 Tabidis in aquam marinam expuentibus, si pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vase.

436 Tabidi, si capilli è capite defluunt, alui profluvio moriuntur. Et tabidis si succedant alui profluvia, moriuntur.

437 Sputorum retentiones in tabescentibus mentem ad delira verba commouent. In his sanguinis profluvium per ora venarum in ano sanguinem fundere solita existere posse spes est.

438 Tabes maximè periculosæ sunt, quæ ex ruptione venarum crassarum, & ex capitis distillatione contingunt.

439 Tabes maximè periclitantur ætates ab anno decimo octauo ad trigésimum quintum.

440 In tabidis pruritus sentientia corpora ab alui suppressione, malo sunt.

441 In naturis ad tabem promtè comparatis, si fluxiones

nes ad
denun

44

mala su
di exis

443

temor

44

lacera

10 nem d

445

multa

446

subpu

denot

447

tendit

448

sopor

30 ne, cib

purul

44

bris si

45

præc

percu

45

dit, le

45

30 lestia

inani

cont

tur, q

tum

ficisc

scun

dò d

defin

4

nes ad gingiuas & dentes cum febre compareant, malum denunciant.

442 Præcordia in tumorem sublata omnibus quidem mala sunt, præferim verò his qui ex longo intervallo tabidi existunt.

443 Ex his qui cum pernicie consumti sunt, nonnulli ante mortem subinde rigoribus corripiuntur.

444 Pustularum eruptiones velut summa cute leuiter lacerata aut vellicata, totius habitus tabem & corruptionem denunciant.

445 Cum spirandi difficultate arescentes, in tabe cruda multa educentes, exitaliter habent.

446 Hepaticis sputum multum cruentum, siue intus subputridum, siue syncerè biliosum fuerit, statim perniciem denotat.

447 Hepatico colliquatio cum raucedine malum portendit, idq; præcipuè si cum quadam tussi contingat.

448 Quibus hepar dolet, cum oris ventriculi dolore, sopore, rigore, ij aluo exturbata, cum corporis extenuatione, ciborum fastidio, multis tenuibus sudoribus diffluunt, & purulenta per aluum demittunt.

449 Quibus iecur de repente vehementer dolet, iis febris succedens remedio est.

450 Quicumq; spumantem sanguinem expuunt, cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex iecore expuitur, & pereunt.

451 Quibus ex hepatis vstione pus amurcæ simile prodit, lethale.

452 Aqua inter cutem quæ ex acuto morbo cœpit, molestiam ac perniciem affert. Oritur verò fere & à laterum inanitate, vel à iecore. Sed vbi à laterum inanitate ortum contraxit, pedum tumor, & alui diurnus fluor consequitur, qui neque ventrem emollit, neq; lumborum aut ilium tumorem soluit. At quibus è iecore aqua inter cutem proficitur, ij promptè etiam tussi vexantur, pedes intumescunt, & aluus non nisi dura & ægrè reddit, tumoresq; modò dextra, modò sinistra parte ventris oriuntur, ac rursus desinunt.

453 In hydropc sicco vrina stillatim effluës malum de-

nunciat. Mala quoque est quæ exigua habet sedimenta.

454 Hydropicis succedentes morbi comitialis offensio-
nes, perniciem adferunt, prauis inuicem succedentibus si-
gnis, & aluos humectant.

455 Biliofis aluus perturbata, exigua reddens genituræ
similia & mucosa, doloremque ad imum ventrem inferen-
tia, urinæ quoque non facile prodeunt, ad hydropem ten-
dunt ex huiusmodi casibus.

456 Aqua inter cutem laboranti cum febre, vrina pau-
ca & conturbata, perniciem denotat.

457 Aquæ inter cutem initio aquosum alui profluuium
absque cruditate exortum, morbum soluit.

458 Vbi hydrops sicus de se significationem præbet,
tormina ad tenue intestinum incumbentia, malum denun-
tiant.

459 Ex aqua inter cutem morbus comitialis perniciem
adfert.

460 Aqua inter cutem quæ curationi cessit, vbi recur-
rit, spem tollit.

461 Aqua inter cutem laboranti, aqua quæ in venis est
ad aluum erumpente, soluitur morbus.

462 Intempestiuè suppressa intestinorū difficultas abs-
cessum in costis, aut visceribus, aut articulis inducit. Ac for-
tè biliosa quidem in articulis, sanguinea verò in costis ac vi-
sceribus abscessum facit.

463 Intestinorum difficultate laborantibus, vomitio
biliosa circa initia, malo est.

464 In graui intestinorum difficultate quibus humor
ad pus peruenit, quod summum infidet exalbidum erit &
copiosum.

465 Intestinorum difficultate laborantibus, aliquan-
tulum rubræ, limosæ & copiosæ deiectiones, in flammeo
colore & prærubro perfusæ solutæ, insaniam suspectam fa-
ciunt.

466 Lienosis difficultas intestinorum non longa, vtilis:
longa verò, mala. Vbi enim desinit, si aquæ inter cutem, aut
intestinorum læuitates oriuntur, mortem afferunt.

467 In intestinorum læuitate laborantibus, cum sæuis-
simis vlceribus, dolores ex intestinorum cruciatu soluti,
articu-

articulorum partes attollunt, ac ex huiusmodi tenues squamæ cum rubore & pustulis fiunt. Ii post multos ac tenues sudores, velut acceptis ex flagris vibicibus, rubescunt.

468 Longis intestinorum læuitatibus laborantes, vna cum sæuissimis viceribus, intestinorum cruciatu & dolore, iis solutis intumescunt. His insuper exortus rigor, malo est.

469 Intestinorum læuitates cum spirandi difficultate, & pectoris morfu, ad tabem tendunt.

20 470 In tenuioris intestini morbo laborantibus, vomitio & surditas malo sunt.

471 Vesica dura & grauiter dolens omnino quidem mala est. Pessima verò si febris continua accesserit (vesicæ namque dolores interimendi vim obtinent) & alius his nihil admodum reddit. Eos autem metu liberat vrina purulenta procedens, in qua album & læue subidet. Quòd si neque hæc leuata fuerint, neque vesica mollior reddatur, intra primos circuitus laborantem moriturum expectandum est. Hoc verò pueris à septimo anno ad decimum quintum præcipue contingere solet.

20 472 Calculo laborantes eo habitu constituti, vt ne in vrinariam fistulam calculus illabatur, promptè vrinam reddunt.

473 At quibus tuberculum ad vesicam adnascitur, vrinæ difficultatem adferens, iis cuius corporis habitus negotium facessit, cuius quidem solutio contingit per puris eruptionem.

474 Quibus incogitantibus vrina decedit, ac pudendum contrahitur, ii desperati sunt.

30 475 Tenuioris intestini morbus vrinæ stillicidio succedens, intra septimum diem interimat, nisi suborta febre vrina affatim prodierit.

476 Torpores & stupores præter consuetudinem euenientes, ad futuram syderationem denunciant.

477 Quibus ex vulnere corporis impotentia accidit, ii quidem febre citra rigorem oborta sani euadunt, alioqui dextra aut sinistra parte syderantur.

478 In syderatis succedentes hæmorrhoides vtilis, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

479 In syderatis ex magna spirandi molestia subortus sudor, mortem adfert. In his rursus si febris accedat, solutio contingit.

480 Syderationis quæ repente fiunt, si insuper febris exolutionis in modum contingat, quæ diutius trahat, perniciem minantur.

481 Quos ex aliqua ægritudine hydrops circumuenit, iis alui resiccatae caprinis stercoribus similia deiiciunt, cum mucosa eliquatione, neq; laudabili vrina. Præcordiorum autem distentiones, ventris dolores ac tumores, & circa laterum inanitates ac spinæ musculos dolores incidunt. Febres quoq; sitis, & tussis sicæ comitantur, & ad motiones spirandi molestia, & crurum grauitas. Cibos etiam auersantur, paucisq; sumtis, explentur.

482 Aquæ inter cutem vitio, cui leucophlegmatias nomen est, laborantes, alui profluuium sedat. Animi abiectioes cum silentio, & ab hominibus solitudines fere eos conficiunt.

483 Quibus vehemens mentis emotio ex metu cum perfractione contingit, febres cum sudoribus & somni sermone omnino intercipientes hæc soluunt.

484 Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio.

485 Insanientibus accedens conuulsio, oculorum aciem retundit.

486 Vehementes mentis emotiones silentes, absq; quiete, oculis quoque uersum intuentes, spiritum efflantes, perniciem minantur, diurnas uero faciunt partium resolutiones. Quinetiam vehementer insaniant hoc modo affecti. Quibus autem cum ventris perturbatione huiusmodi affectus ingrauescunt, iis nigra per aluum ad iudicationem prodeunt.

487 Si per sanitatem hyemis tempore lumborum frigiditas & grauitas leui ex occasione orta sit, & alui suppressio, superiore ventre probe officio suo fungente, coxendicum, uel renum dolor, aut urinae stillatio fortè expectanda est.

488 Quibus inferiores partes malè afficiuntur, uehementibus pruribus prius obortis, iis vrina fabulosa fit & subsistit. At qui perniciosè habent, iis mens obtorpescit.

489 Qui-

489 Quibus ad articulos prærubræ pustulæ superficiales enatæ sunt, ac subinde rigent, iis velut ex acceptis plagis cum dolore venter & inguina rubescunt, & pereunt.

490 In morbo regio affectis, nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis aluus effunditur, fortè verò etiam supprimitur, atq; hi cum vitore palescunt.

491 Lateris dolores in febribus leuiter firmatos, & absque vlla significatione, venæ sectio lædit, siue auersum à cibus animum, siue sublata præcordia æger habeat. Quinetiam in corporis perfrictione torpescentes non sine febre, sanguinis detractio lædit, & cum videantur leuius habere moriuntur.

492 Caput, pedes & manus frigidas esse, venare & lateribus calentibus, mali morbi signum est. Optimum verò totum corpus æquè calidum & molle esse.

493 Ægrum quoq; facile conuerti oportet, & dum surgit leuem esse. At grauitas quæ totum corpus, vel manus ac pedes premit, vitiosa est. Quòd si cum grauitate digiti quoque ac vngues liuidi fiât, in propinquo mors est. At si omnino nigrescant, minus quàm liuentes periculum portant. Verùm tunc reliqua consideranda sunt. Etenim si facile morbum sustinet æger, & aliud quiddam ex his quæ securitatem pollicentur se prodit, morbus in abscessum vergit, & denigratæ corporis partes decidunt.

494 Testiculi pudendumq; retractum, malum denunciant.

495 Flatum verò absq; crepitus sono emitti, inter optima signa est. Præstat tamen cum strepitu prodire quam illic reuolui: Quanquam hoc pacto prodians, dolorem & delirium denunciat, nisi sua sponte id æger fecerit & flatum emiserit.

496 Vlcus liuidum & aridum, aut pallidum effectum, mortem indicat.

497 Optimus ille quidem iacentis habitus, quem sanus aliquis vlturpare consuevit. Supinum verò iacere cruribus porrectis, probari non potest. Id quoque deterius vbi subinde deorsum ad pedes prolabitur. Exitiosum est vbi hiat, aut assiduè dormit. Aut vbi supinus iacet cruribus

vehementer contractis ac reductis. Pronum autem iacere ei qui non consuevit, delirium aut circa ventrem dolores portendit. Quòd si pedes & manus nudat, neq; vehementer calorem subest, & crura dispergit, mali morbi signum est, angorem nanque portendit. Vbi verò residere vult æger, malum quidem indicium in acutis morbis, sed longè pessimum in pulmonum & laterum affectibus. Noctu dormiendum, interdium vigilandum, contra verò malum. Minimum autem offendit, si quis matutino tempore ad tertiam diei partem dormiat. Qui verò ab hoc tempore somnus est, 13 malus. Pessimum tamen est si somnus neque noctu neque interdium accedit. Id enim ob dolorem laboremq; accidit, vel delirium fore significatur.

498 Quibus tempora secantur, iis ex aduersa sectionis parte concussio contingit.

499 Quibus concussum fuerit cerebrum, vel ex plaga doluerit, aut aliquo casu, his illico vox deficit, neq; vident, neque audiunt, fereq; intereunt.

500 Ex cerebri vulnere, febris vt plurimum, ac bilis vomitus succedit, & corporis resolutio, lique perniciosè habent. 20

501 Ossium capitis fracturæ cognitu difficillimæ, quæ circa suturas sunt. Fiunt autem potissimum à grauibus ac rotundis telis, aut ex his quæ ex opposito feruntur, neque ex plano. At ossa, de quibus fissa sint necne ambigitur, sic discernas, si in vtranque maxillam albucum aut ferulam manducandam exhibueris, atque animum aduertere iusseris, num os aliquod strepere videatur, contracta nanque strepere videntur. At processu temporis, fissa quidem septimo die, partim verò decimo quarto, partim etiam aliàs, sui 30 significationem edunt. Nam vel caro ab osse abscedit, aut os liuescit, aut dolores ex saniei influxu excitantur, eaque iam remediis ægrè cedunt.

502 Quibus omentum præcidit, vt putrescat necesse est.

503 Ex tenuibus intestinis si quod dissectum fuerit, non coalescit.

504 Præcisus neruus, aut quod in gena est tenue, aut præputium, non coalescit.

505 Neque

505 Neq; corporis os quodcunq; resectum, neq; cartilago augetur.

506 Vulneri succedens conuulsio, malo est.

507 Bilis vomitus vulneri succedens malum denunciat, præcipueq; in capitis vulneribus.

508 Nervi quicunque crassi vulnus accipiunt, vt plurimum claudos reddunt, præcipueque si obliquum vulnus fuerit, ac in musculorum capitibus, præsertim femorum.

509 Ex vulnere autem ferè mors contingit, si cui vulneratum fuerit cerebrum, aut spinalis medulla, aut iecur, aut septum transuersum, vel cor, aut vesica, aut quedam grandis vena. Mors quoque subit si in arteriam & pulmonem insignes valde plagæ inflictæ sunt, ita vt percusso pulmone, minor sit qui per os prodit spiritus, quàm qui per vulnus excidit. Intereunt verò quibus nervi interiores, siue tenuis aliquis, siue crassus, vulnus acceperit, si plaga transuersa fuerit & magna: quòd si parua & recta, nonnulli periculo eximuntur. Minimè autem ab his vulneribus mors impender, quæ in corporis partes, in quibus hæc non sunt, aut ab his quàm longissimè absunt, infliguntur.

510 At in vulneribus quæ in supercilium, aut paulò altius inferuntur, visus acies obtunditur, & quò vulnus recentius est, eò magis vident. Inueterascente autem aut tardante cicatrice, magis obrundi solet.

511 Ex fistulis maximè molestiam adferunt, quæ in cartilaginosis aut carne vacuis locis fieri solent, caux sunt, & longius excurrunt, assidueque sanie manant, & in quarum osculo caruncula inest. Facilius autem curantur, quæ in mollibus & carnosissimis locis, & non nervosis oriuntur.

512 Sed neque ante pubertatem occupant hi morbi, pulmonum inflammationes, laterum dolores, podagræ, renum vitia, varix in tibia, fluor sanguineus, cancer non innatus, albicans, vitiligo non cognata, defluxio in spinalem medullam, sanguinis per ora venarum profluuium, tenuioris intestini morbus (quem *ροδαίμων* vocant) non à natura inscius. Horum morborum nullus antè pubertatem metuendus est. Ab anno autem decimoquarto ad quadragessimum secundum vsque, natura omnis generis morborum corporis ferax est. Contra verò, ab hac ætate ad annum

sexagesimum tertium, neque strumæ fiunt, neque vesicæ calculus, nisi antea occupet, neq; in spinalem medullam defluxio, neq; renum morbus, nisi ex alia ætate sequantur, neque sanguinis per ora venarum profluuium, neq; fluor sanguineus, nisi prius adfuerit. Atque hi morbi ad senectutem vique absunt.

513 In muliebribus purgamentis, quæ ante partus aquosa prodeunt, malum denunciant.

514 Serpentina oris ulcera in prægnantibus bono non sunt. Ac fortè etiam alui humectantur.

515 Ex laterum inanitate ad tenue intestinum migrantes dolores, in diuturnis morbis ex abortione, neq; admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

516 Quæ ex partu & abortu copiosa celeriter cum impetu feruntur, si subsistant molestiam exhibent. Huiusmodi mulieribus rigor inimicus est & alui perturbatio, præcipuè verò si præcordiorum dolore vexentur.

517 In uterum gestantibus capitis dolores qui cum somno, gravitate & convulsione fiunt, ut plurimum malo sunt.

518 Quibus ex muliebribus purgamentis dolores intensi ad superiorem ventris partem & tenuius intestinum excitati, aluos humectant, & leuem anxietatem inducunt. His ad iudicationem, in somnum propensiones fiunt, & impotentes ex capitis dolore cum tenuibus sudoribus & perfrictionibus vexantur. Huiusmodi recidivæ plurimis post remissionem abortivæ, celeriter interimunt.

519 Spirationes suspiriosæ quæ foras educuntur, ac citra rationem facta colliquantio in uterum gerentibus abortiones indicant.

520 Ventris dolor à partu, in his purulenta expurgat.

521 Quæ torporis sensu afficiuntur, præcipueq; ad motiones impotentes & perfractæ, circa iudicationem vexantur, anxietate laborantes, multo & tenui sudore disfluunt, in his aluus effusa malum denunciat.

522 Muliebria purgamenta non subsistere vtile, ac fortè ex talibus comitiales morbi oriuntur, partim verò diuturnæ alui subductiones, partim etiam sanguinis per ora venarum profluuium.

523 Uterum

523 Vterum gerentibus præcordiorum dolor malum denunciat, his etiam alui euntes & rigore subinde corripiti malo est. Ventris dolor, si limosa expurget, in huiusmodi leuius malum indicat. Quæ ex his faciles partus habent, cæ postea vehementer anguntur.

524 Quibus prægnantibus tabi opportunis faciei rubor exoritur, hunc distillationes è naribus auertunt.

525 Quibus à partu alba prodeunt, & his subsistentibus surditas cum febre & lateris dolor acutus excitatur, cæ in vehementem & perniciosam mentis emotionem incidunt.

526 Prægnantibus saluginosa post partum molestias ex albis, mordacibus denunciant. Purgationes huiusmodi duritiam adferunt. In his singultus malo est, & vterorum præcordia, quæ & vnà interficit.

527 Ex purgamentis muliebribus ad pedes & lumbos pertingentes tensiones, suppurationes indicant, & viscosa graueolentia ex aluo cum dolore prodeuntia. Ex præscriptis quoq; suffocationes, suppurationes denunciant.

528 Vterinæ ventris duritates cum dolore, celerem perniciem denunciant.

529 In vterum iam gerentibus, fluxiones serpentina oris vlcera cum dolore excitates malum denunciant. In his sanguinis per ora venarum profluium pessimum.

530 Quibus in tumorem sublato ventre, pudendum rubor occupauit, muliebribus purgamentis albis humidis subito procedentibus, diuturnis febribus intercunt.

531 Conuulsionem, muliebria si circa initia appareant, neque febris accesserit, solunt.

532 Vrinæ tenues, nubeculam quandam in medio affluentes, rigorem denunciant.

533 Sanguinis fluxus si quarto die oriatur, diuturnitatem indicat, & aluus effunditur, cruraq; intumescunt.

534 In vterum gerentibus capitis dolores cum sopore & grauitate malo sunt: forteq; huiusmodi naturæ vnà etiam conuulsionibus quibusdam sunt obnoxia.

535 Quæ ante partionem in modum cholerae morbi affliguntur, faciles quidem partus edunt. Febre autem ten-

tatae, malignè habent, tum verò præcipuè, si quid fauces vè-
xet, aut in febre maligni aliquid appareat.

536 Erumpentia antè partus aquosa, mala.

537 In vterum gerentibus saluginosæ ad fauces fluxio-
nes malum denunciant.

538 Ante partus subinde rigore corripì, & citra dolorem
parere, periculum indicat.

539 Prægnantibus fluxiones cum serpentibus oris vlce-
ribus, malo sunt. Hæ conuulsionibus, exolutionibus, postea
perfrictionibus tentatæ, celeriter calefiunt. Quinetiam 10
prægnantibus molestiam exhibent, qui circa tenue intesti-
num contingunt tumores, quales circa extremas vteri of-
culi oras, in erectæ cervicis spirationis difficultate detentis,
eueniunt. Quinetiam fortassis huiusmodi tumores gemel-
lorum partum prænunciant, aut fortè conuulsiones tumo-
res huiusmodi indicant.

540 Quæ suspiciosæ spirationes foras educuntur in fe-
bribus, abortionis periculum afferunt.

541 Horrore subinde tentatis, lassitudine & capitis gra-
uitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt. 10

542 Quæ ad manus contactum torpescunt, peraridæ, sitis
expertes, muliebria multa profundentes, pus intrò colligunt.

543 Ex abortione vbi alba de repente percurrunt, si ri-
gor aliquis corripiat, & ad femur impetus fiat, tremor mo-
lestus subit.

544 Serpentina oris vîcera in vterum gerentibus, aluos
humectant.

545 Quæ prægnantes ante partus laborarunt, subinde ri-
gore corripì solent.

546 Quæ ex partionibus contingunt exolutiones cum 30
torpore, molestiam quidem exhibent, & mentem emo-
uent, nullam tamen perniciem afferunt. Verumetiam pur-
gamentorum muliebrium abundantiam denunciant.

547 Quæ in partu oris ventriculi dolorem antea sensere,
paulò post fœtus deponunt.

548 Horroris & lassitudinis sensus, capitis grauitas cum
cervicis dolore, muliebres purgationes deiiciunt. Quod si
quid huiusmodi circa iudicationem cum tussicula contin-
gat, subinde rigorem adfert.

549 Quæ

549 Quæ puellæ erectæ cervicis spiratione vexantur, iis vterum ferentibus mammæ pus colligunt. Muliebria purgamenta circa initia apparere, malum.

550 Febres acutas cum mentis perturbatione, in otis ventriculi dolore non bilioso, insania soluit.

551 His quæ non pariunt, ad conceptum sanguinis vomitus prodest.

552 Oculorum caligines crebris apparentibus mensibus, solvuntur.

10 553 Quæcunq; mammarum dolore ex febribus vexantur, eas sanguinis concreti sputio non feculenta, dolore liberat.

554 In mulieribus quæ vteri suffocationibus tentantur, idque sine febre, faciles sunt convulsiones, quale quid etiam Dorcadi contigit.

555 Quibus ex rigore febris cum lassitudinis sensu adest, in his muliebrum profluvium expectare oportet. Quod si cervicis dolor prehenderit, sanguinis è naribus eruptionem fore spes est.

20 556 Vomitus autem maximè est innoxia, quæ pituita & bile permixta est, dum ne admodum copiosa sit. Ac synceriores vomitiones deteriores sunt. Viridis quoque vomitus & niger, & lividus vitiosus est. Quod si omnes colores idem vomat, exitiale est. Celerrimum autem exitium indicat lividus & mali odoris. Mortem quoque adfert ruber vomitus, isque præcipuè si cum maiore conatu & dolore contingat.

30 557 Corporis æstuatione & inquieta iactatione cõflictati, citra vomitum ingrauescentes, male habent, atque etiam qui vellicantur citra vomitum.

558 Vomitiones exiguæ, biliosæ, malum denunciant, tum verò præcipuè si per vigilio cõflictentur ægri.

559 Ex nigris vomitibus oborta surditas, noxia non est.

560 Vomitus parvi & frequenter repentes, biliosi, synceri, mali sunt in copiosiore ventris subductione & intenso lumborum dolore.

561 Vbi ex vomitu anxietudo occupat, vox stridula est, oculi pulvere obstiti, insania portenditur, ac tales v. hementi insania correpti, voce defecti intereunt.

562 In vomitu eum qui siti prematur sitis expertem esse, malum est.

563 In angore & perwigilio vexatis, ad aures abscessus maximè obueniunt.

564 In anxietate laborantibus cum alui turbulenta suppressione, celeriter velut culicum puncturæ in cutem erumpunt, & ad oculos lachrymosus abscessus procedit.

565 Ex synceris vomitionibus singultus malus est, mala quoque conuulsio. Quinetiam idem existimandum est in immodicis purgationibus, quæ ex medicamentorum portionibus fiunt.

566 Qui vomituri sunt, iis antea os crebra saluatione impletur.

567 Ex epoto veratro conuulsio exitium adfert.

568 In omni superflua purgatione, frigus cum sudore exitiale. Et inter hæc qui subinde vomunt, & sticulosi sunt, malè habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis aluus humectatur.

569 Ex epoto veratro prærubrorum & nigrorum purgationes vitiosæ. Virium exolutio cum talibus mala est.

570 Epoto veratro rubra, spumantia, pauca, vomitione reiecere iuuat. Duritias ramen facit, & magnas puris intro collectiones eximit. Qui verò talia vomitione refundunt, pectoris præcipuè dolore conflictantur, & in rigoribus crebrò & tenuiter exudant, testes in tumorem sublatos habent. Quo in casu subinde rigent, & graciles euadunt.

571 Crebrò repetentes iisdem perseverantibus casibus vomitiones, ad iudicationem nigra vomitione refundunt. Quinetiam tremulos ægros faciunt.

572 Sudor optimus sanè qui febrem die iudicatorio tollit. Vtilis autem & qui alleuat. Malus verò frigidus, & ubi caput duntaxat & ceruix insudat. Nam & temporis diurnitatem, & periculum denunciat.

573 Sudor autem frigidus, cum acuta quidem febre, exitium, cum mitiore verò, diurnum fore morbum significat.

574 Sudor vnà cum febre, acuto morbo urgente, malus.

575 Vrina in febre album & læue depositum habens sedimentum

amentum, celerem liberationem denunciat. Celerem quoque quæ diluta indiscretam quandam habet pinguedinem. Quæ verò aliquantulum rubet, subrubrum habet sedimentum & læue, si quidem ante septimum diem appareat, septimo die solutionem fore designat, post septimum autem tardiolem, aut planè diurnam. Et quæ quarto die subrubram nubeculam capit, septimo die liberat, dum reliqua pro ratione habeant. Tenuis autem & biliosa, & ægrè lentum habens sedimentum, & quæ in melius ac deterius commutatur, temporis diurnitatem postulat. Quòd si istud diutius perseverat, aut ad iudicationem temporis longinquitas requiratur, periculo non vacat.

576 Diluta verò & alba in diurnis morbis perseverans, difficilem & non securam iudicationem facit.

577 In vrinis nubeculæ, albæ quidem & quæ in finium locum tenent, vtilis sunt, rubræ verò, nigræ ac liuidæ, molestiam exhibent.

578 In præcipitibus morbis periculum denunciat vrina biliosa, neque aliquantulum rubra, & quæ hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia habet sedimenta, alba, & quæ colore ac sedimento variat, præcipueq; in iis quæ ex capite fiunt defluxionibus. Perniciem etiam præ se fert, quæ ex nigra in biliosam tenuem transit, & quæ sedimentum habet diuulsum, quæq; ex his quæ densata per vrinam feruntur, quod subsidet habet aliquantulum liuescens & limosum. Ac fortasse ex his quidem præcordia dextra dolor occupat, aut ex virote pallefcunt, aut abscessus ad aures cum dolore excitantur. In his paulò post effusa alius periculum denunciat.

579 Vrinæ de repente præter rationem parum concoctæ, vitiosæ sunt. Ac in totum quæ in morbo acuto vrina præter rationem cocta est, vitium denotat. In his quoque malo est prærubra efflorescentia contenta atq; æruginosa. Alba verò effusa & perspicua vrina mala est, præcipue in phreniticis apparens. Mala quoq; quæ post potionem celeriter mittitur, præsertimq; in lateris doloribus & pulmonis inflammationibus. Mala etiam quæ ante rigorem oleosa redditur. Malæ quoque & in acutis morbis, & quæ ex viridi pallefcunt, nec in colore persistunt.

580 Perniciem verò indicat vrina in qua nigrum est quod subsidet, & quæ nigra est. In pueris etiam tenuis potius quam crassa. (In tenuibus autem contrà quam in commutatis vrinis accidit.) Et quæ grandinem refert & genituræ similis effunditur, itemq; dolorem exhibet. Perniciosa quoq; est quæcunq; in scio ægro redditur. At in pulmonum inflammationibus periculum indicat, quæ initio coctionem habet, verùm post quartum diem tenuis euadit.

581 In laterum doloribus vrina cruenta, obscura, cum eo quod subsidet vario & indistincto, vt plurimum in quatuordecim diebus mortem adfert. Laterum quoq; dolore affectis in propinquo mortem esse significat, quæ viridis nigrum habet sedimentum, aut furfuribus simile. Febre verò ardente cum alto stupore (quem catochon dicunt) detentis, ex albida vrina pessima est.

582 Vrina cruda, quæ sic diu perseuerat, vt reliqua signa salutaria sint, abscessum & dolorem præcipueque infra lèpsum transuersum denunciat. Doloribus verò ad lumbos oberrantibus, ad coxam, idque in febre & sine febre. At quæ emittitur vrina in qua quod subsidet pinguedinem habet, febrem significat. Cruenta verò circa initia reddita, morbi diurnitatem. Returbida quoq; cum sudore, morbi reuersionem. Alba autem qualis in veterino genere redditur, capitis dolorem: membranosa conuulsionem. Quæ verò sputo similia habet sedimenta, aut limosa, rigorem denunciat, quæ ataneorum telis similia quædam habet, colliquationem. At in errantibus febribus nigrae nubeculæ quædam denunciant, decolores autem vrinæ suspensa quædam in medio nigra habentes, cum perugilio & perturbatione, phrenitidem, cineritiæ verò cum spirandi difficultate, a- quam inter cutem.

583 Vrina diluta aut arenida & facile dissolubili asperitate returbata, liquidam fore aluum denunciat. Quæ verò admodum tenuis spissa euadit, fortasse erupturum sudorem indicat, iam autem erupisse, quæ spumam in seipsam insidentem habet.

584 In tertianis cū horrore nubeculis nigris similia, inconstantē horrore indicat. Membranosa quoq; mictiones, & quæ cum horrore subsidunt, conuulsiones prædicunt.

585 Vrina

585
te euan
fedime
dicatio
transit
586
lauem
nuncia
est, & a
10 admod
læue a
morbu
ciosum
crassio
dolore
habet
ribus
587
& par
10 friger
588
uulsi
sensu
fortè
589
pressi
dicar
59
appan
59
pluri
nus,
tem.
59
gnifi
59
mor
59
ciec

585 Vrina in qua quod subsidet bonum est, & de repente euanescit, dolorem ac mutationem denunciat. At quæ sedimentum habet returbida, residens, rigorem circa iudicationem, fortè etiam & in tertianam aut quartanam transitum.

586 Laterum dolore affectis vrina aliquantulum rubra, læuem habens subsidentiam, securam iudicationem prænunciat. Quæ verò aliquantulum pallida, bene florulenta est, & albam habet subsidentiam, celerem quoque. At quæ admodum rubra & bene florulenta, sedimentum pallidum, læue ac purum habet, diuturnum valdeque turbulentum morbum fore & in alium transiturum, non tamen perniciosum. Alba verò, diluta, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile habens sedimentum, fuluum, dolorem & periculum denunciat. At quæ pallida, fuluum habet sedimentum, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile, diuturnitatem ac periculum indicat.

587 In his quæ circa aures abscedunt, vrinæ quæ celeriter & paruo tempore concoquuntur, damno sunt. Quin & perfrigerariitidem malum est.

588 Vesica intercepta maximeq; cum capitis dolore conuulsionem quandam minatur. Quæ in his cum torporis sensu exoluuntur, molestiam, non perniciem afferunt. Ac fortè etiam aliquantulum desipiunt.

589 De repente abortus renum dolor cum vrinæ suppressione, calculorum aut vrinæ crassæ mictionem indicat.

590 Tremores senioribus in febre contingunt, atq; vbi apparent, calculi fortasse per vrinas excluduntur.

591 Vrina intercepta & ad imum ventrem pondus, vt plurimum futurum vrinæ stillicidium denunciat: sin minus, alium aliquem morbum ex consuetudine affligentem.

592 In biliosis vrina intercepta mortem breui affore significat.

593 Febricitanti vrina densitatem habens diuulsam, morbi reuersionem aut sudorem portendit.

594 In febribus longis, paruis, vagis, tenuium vrinarum eiectiones, lienis affectionem denunciant.

595 In febre variarum interdum vrinarum mictiones, morbum producant.

596 Vrinæ quæ non sentientibus effluunt, aliàs perniciem denunciant. Animaduertendum num tales his reddantur quales fiunt vbi subsidentiam conturbaueris.

597 Quibus vrinæ pauca, grumosa, non sine febre, si ab iis tenues & copiosæ prodierint, iuuat. Talibus autem circa initia procedunt, aut non multò post sedimentum habent.

598 Quibus in vrinis citò aliquid subsidet, hi breui iudicantur.

599 Vrinæ præter consuetudinem tenues & crudæ, absq; repletionem, in morbo comitiali obnoxiiis, morbi insultum denunciant, idque præcipuè si in summum humerum, aut ceruicem, aut dorsum dolor aut conuulsio incidat, aut torpor totum corpus occupet, aut turbulentum insomnium visum fuerit.

600 Quæ parua copia apparent, velut stillæ sanguinis, vrinæ vomitiones, & deiectiones, malum quidem penitus denunciant, pessimum verò si exiguis interuallis sese consequantur.

601 Alui recrementum optimum est molle, constans, aliquatenus fuluum, nec admodum graueolens, eoq; tempore quo per secundam valetudinem deici solet, excretum, copia verò ingestis cibis respondens. Crassum autem fieri oportet in iudicationem eunte morbo. Utile quoque quod lumbricos teretes ad iudicationem exire cogit.

602 In præcipitibus malis spumans & circumbiliosum alui recrementum, malo est. Malum quoq; & exactè candidans. Adhuc verò deterius farinæ molitæ instar, & stercorosum. Præter hæc sopor malo est, & cruenta alui deiectio, ac immoderata vasorum inanitio.

603 Vbi alius modicè intercepta, nigra stercoribus caprarum similia, nec nisi tocata demittit, hoc casu nasus erumpens, malo est.

604 Alui recrementum glutinosum, syncerum, aut album, in vitio est. Vitiosum quoque quod abundè fermentatum est, & aliquantulum pituitosum. Præterea etiam cum ex

his

his quæ
scit, pur

605

est, præ

606

rio est.

607

malo et

despicit

30 608

subsides

lum quæ

cum fe

loratur

midan

Tunc

quoq;

siccus,

cipuè

30 dierin

609

lis cur

am, p

610

tum,

bre, v

piuat

desin

611

30 Vicio

aut sp

gluti

deiect

est et

item

mor

612

febr

quæ

his quæ densata feruntur, quod subsidet aliquantulum liuescit, purulentum ac biliosum est.

605 Sanguis splendidus aluo per secessum reiectus, malo est, præfertimq; si dolor aliquis adsit.

606 Spumans & bile obductum alui recrementum, vitio est. Quin & inde morbus regius contrahitur.

607 In biliosis deiectionibus spumosa efflorescentia, malo est, iis verò præcipuè quos antea lumborum dolor aut desipientia vexarit. Forteq; etiam dolores iis adsunt.

10 608 Tenue alui excrementum & spumans, in quo quod subsidet aqueum est & ex pallido virescens, malo est, malum quoq; purulentum. Nigrum etiam cruentum malum, cum febre, atque aliàs. Vitiosum quoq; varium abundè coloratum alui excrementum, eoq; deterius quo colore formidandum magis, præterquam in medicamenti potione. Tunc nanq; periculo vacat, copia non exuperans. Friabilis quoq; mollis in febre alui secessus, vitio est. Vitiosus quoq; siccus, qui facillè dissolvitur, nec cohæret, decolor, idq; præcipuè si aluum humectet, lethalis verò si nigra antea prodierint.

20 609 Liquidum alui recrementum, & breuibus intervallicum cumulatunq; malo est. Partim nanq; vitium & insomniam, partim verò exolutionem pariet.

610 Perliquidum & aliquantulum frabile alui recrementum, cum summi totius corporis perfrictione, non sine febre, vitiosum est. Rigores præterea vesicam & aluum corripuat. Valde verò aquosa deiectio in præcipitibus malis nõ desinens, malo est, atq; eo magis si sitis vacuitatem fecerit.

611 Prærubrum in alui proluvie excrementum vitio est. 30 Vitiosum etiam admodum ex viridi pallefcens, aut albicàs, aut spumans, aut aquosum. Item malum est quod exiguum, glutinosum, læue & ex viridi subpallidum. Pessima quoque deiectio liquida in sopore & torpore detentis. Lethale verò est etiam multum sanguinem grumosum ex aluo effluere, itemq; candidum & liquidum excrementum cum alui tumore.

612 Alui excrementum nigrum, velut sanguis, & cum febre, & sine febre, malo est. Mala item quæcunq; varia, & quæ bile abundè sunt saturata.

613 Alui recrementa quæ in spumosa & syncera defcunt, omnibus quidem ingrauescentis mali significacionem præbent, conuulsione verò tentatis, vel maximè. In huiusmodi casibus ad aures tubercula oriri solent. At quæ perliquida, ac rursus consistentia, syncera, stercoracea, morbi longitudinem denunciant. Prærubrum verò in febre, delirium Candicans autem stercorosum, in morbo regio molestiam exhibet, ac liquidum etiam, vbi resederit ruborem adeptum.

614 Sanguinem effudentibus glutinosum alui recrementum, maculis nigris distinctum, malignitatem denotat, præcipueq; in exalbidis.

615 Exactè candicans alui recrementum in febre nullam bonam iudicationem denunciat.

616 Aluus perturbata cum frequenti desidendi labore, maxillas intendit, rubores etiam faciei soluit.

617 Stercoracea alui egestio cum tensione, aluum malè affectam denunciat. Pituitosa verò repente cum oris ventriculi dolore, intestinorum difficultatem, & fortassè etiam lumborum dolorem. In talibus aluus circumtensa, ex necessitate liquida demittens, celeriter intumescens, quandam conuulsionis significacionem præ se fert. In his nouus subinde rigor, periculum creat.

618 Quibus nigra per aluum secedunt, ii tenuibus & frigidis sudoribus diffluunt.

619 Quibus circa initia aluus turbatur, vrinæ autem pauca sunt temporis progressu aluus quidem resiccatur, vrina verò tenuis abundat, his abscessus ad articulos fiunt.

620 Frequentes desidendi labores rigorem adferunt, & quibus alui recrementum vitiosum est, id maximam molestiam exhibet, si quarto die initium fecerit.

621 Frequentes & ex paruis interuallis desidendi labores, aliquantulum glutinosa excernentes, cum paucis stercoracis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænunciant. Animaduertendum autem num ex istorum suppressione ii cum virore pallefcant. Eos verò etiam existimo sanguinem profundere. Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his sanguinem profundentibus,

sanguis

sanguis splēdidus prodit. Cum sopore & capitis dolore subinde incallescere, perniciem denunciat.

622 Glutinosa, biliosa deiectiones magis quodammodo abscessus iuxta aures excitant.

623 Tumores humescente aluo sublatis in altum cū doloribus, malo sunt, aluo verò suppressa, dum nequid aliud innouetur, celeriter rumpuntur, & maligniores sunt. In his vomitus prauī & maligni.

624 Quibus faciei incendium & intensus rubor soluitur, & graueolens est alui egestio, redundans & subrubra, in his insania metus est.

625 Cutis corporis squallida & plus æquo sicca, malæ affectæ alui index est. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex aluo prodeunt.

626 In biliosa aluo, molli, & coracea egerente, apparentes æstus tumorem ad aures excitant.

627 Biliosas alui deiectiones surditas, & surditatem biliosa alui deiectio sedat.

628 Serpentina vlcera supra inguina, ad laterum inanitatem & pubem enata, malè affectam aluum denunciant.

629 Virium exolutio dolorem soluens, aluum maximè humectam reddit.

630 Quæ circa sedem cum dolore suppurant, aluum conturbant.

631 Exitialis est deiectio pinguis & nigra, ac linida cum odoris grauitate, itemque biliola simile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti bene florulētos sanguinis grumos, & infantium egestionem odore referens, ac varia, eademque diu perseverans. Talis etiam fuerit cruenta, strigmentosa, biliosa, nigra, viridis, & simul, & per vices excreta. Exitialis quoque quæcunque prodeundo sensum ægri fallit.

632 Potum ægrè deglutienti cum spiritu tussiculoso, eructatio quodammodo reuulsa, intro conuoluta, ventris dolorem denunciat. Vitiosa etiam sunt prærubræ deiectiones, æruginosæ quarto die apparentes, ac eiusmodi sanguinis profuua soporem inducunt. In his casibus ex conuulsione moriuntur, nigris ante procedentibus.

633 Quibus nigra per aluum secedunt, ij tenuibus & frigidis sudoribus disfluunt.

634 In iis qui longo tempore consumti sunt, temeraria & que præter rationem fiunt alui exolutiones, vnà cum vocis defectione tremula, perniciem denunciant.

635 Tenuis nigrorum deiectiones horrorem inducentes in talibus meliores. Tales præcipuè iuuant ætatem que vigorem antecedit.

636 Pruritus omnibus nigrorum secessum denunciant & grumos vomitione reufos. Tremula etiam affectiones cum morfa ac capitis dolore, nigras deiectiones prædicunt. Tales verò præcedit vomitus, & vbi vomuerint, talia multa præterea reuelluntur.

637 Quibus autem cum alui perturbatione sub iudicationem morbus ingrauescit, iis nigra per aluum prodeunt.

638 Ex diuturno vètris affectu, vomentibus, biliosis, cibum auersantibus, copiosus sudor obortus cum repentina virium impotentia, lethalis.

639 In medicamentorum purgantium vsu & circumfluuo humorum affluxu, sanguis tenuis frequenter eliquatus, vitio est.

640 Alui durities cum dolore, vnà cum febribus horroris sensu insignibus, ac cibi fastidio laborantibus, paulum humectata ad purgationem aluo, ad suppurationem non tendit.

641 Aluus perturbata fœluginosa demittens, vnà cum febre, non admodum sopore & torpore oppressos consequitur.

642 Vbi aluus humecta est, ægri lassitudine, capitis dolore, siti, insomnia torquentur, in prærubro colore liberatis insaniam metuere oportet, si spirandi difficultas adfuerit. Quos etiam ex virore pallescentes facilis spiratio iuuat, aluo subinde prorumpente.

643 Æstuose deiectiones & cum contentione procedentes, malè affectam aluum prænunciant.

644 In biliosis perturbata aluus, pauca crebrò reddens, & cum paucis mucosis distentionem facièntia, oborto circa tenue intestinum dolore, nec facillè prodeunte vrina, ex his casibus in aquam inter cutem tendit.

645 Lingua tremula nonnullis prorupturæ alui significationem præbet.

646 Qui

646 Qui aestum sentiunt, & progressas deiectionibus, tenuibus sudoribus dissolunt, iis febris ingrauescit.

647 In humecta alua perfrictio cum sudore, vitiosa.

648 Humefcente aluo sanguis ex gingiuis effluens, lethalis.

649 Alui recrementum purum succedens, febrem acutam soluit cum sudore.

HIPPOCRATIS

DE NATVRA HOMINIS,

LIBER.

Sectio III.

VIde natura humana supra quam ad Medicam facultatē attinet differentes audire consuevit, huic certē minimē est accommodata hæc oratio. Neque enim in totum aërem hominem esse dixerim, neq; ignem, neq; aquā, neq; terram, neq; aliud quicquam, cum minimē appareat vnum in homine esse. Verū iis qui hæc volent dicere, permitto. Nec verō qui talia affirmant, rectē mihi sentire videtur. Siquidem cum eadem omnes sentiant, eadem tamen non dicunt, sed sententiæ suæ eadem ratiocinationem adferunt. Aiunt enim vnū quid esse quodcumq; est, & id ipsum tum vnum esse, tum vniuersum, vniuersum autem minimē consentiunt. Hic siquidem hoc vnū & vniuersum aërem esse asserit, alius ignem, ille aquam, alius terram. Tum vnusquisq; suam orationē testimoniis & iudiciis confirmat, quæ nullius sunt momenti. Quod enim eadem omnes sentiunt, neq; eadem dicunt, ex eo patet, quod neque ea intelligunt. Idq; vel ex eo maximē quis cognouerit, si eorum contentio- nibus interfuerit. Nam cum iidem inter se contendant, coram iisdem auditoribus, nunquā in disputādo idem ter ordine superior existit, sed modō hic vincit, modō ille, inter-

dumque is cui potissimum volubilis lingua & ad populare auram accommodata contigerit. Quanquam par est eum qui rectè se de rebus sentire profitetur, vt semper in disputatione superiorem se præstet, si quidem de iis quæ sunt rectè existimat atque pronunciat. Sed ij quidem (vt mihi videtur) suis ipsorum quibus in disserendo vtuntur verbis, se ipsi præ imprudentia oppugnant, Melissi verò sententiam restitunt. Ac de his quidem hætenus. At verò ex Medicis, hi quidem hominem sanguinem solum, alij bilem, quidam etiam pituitam esse affirmant. Atque ij omnes eandem afferunt ratiocinationem. Vnum enim esse quid affirmant, quod eorum quisq; appellare voluerit: atque id vnum cum sit à calido & frigido coactum formam ac facultatem mutare, dulceque & amarum, & album, & nigrum, vel aliud quiduis fieri. At hæc aliter mihi se habere videntur. Plurimi igitur talia quædam, atque amplius his proxima pronunciant. Ego autem sic sentio, quòd si homo vnum esset, neutiquam doleat. Neque enim esset, cum vnum existat, à quo doleat. Quòd si etiam doleat, necesse est & quod medetur vnum esse. At nunc plura habentur, siquidem multa insunt in corpore, quæ cum mutuò inter se præter naturam calefcunt & refrigerantur, siccanturque & humectantur, morbos pariunt. Ex quo multæ quidem sunt morborum formæ, & multiplex quoq; eorum curatio existit. At mea quidem sententia, qui hominem sanguinem solum, nihilque aliud esse affirmat, & neque eum formam mutare, neque omne genus mutationum subire, ostendere deberet. Sed vel tempus anni aliquod, vel hominis ætatem dare, qua sanguis solus in homine inesse appareat. Consentaneum nanque rationi videtur, vt vnum aliquod tempus sit, quo id ipsum per se vnum existere appareat. Eademque censéo de eo etiam qui pituitam, & de eo qui bilem esse asseuerat. Nam & ego quæcunque hominem esse dixero, ea & pro lege, & pro rerum natura, tam in iuvene, quam senectute tam calido quam frigido, semper similia inesse demonstrabo. Tum indicia etiam proferam, & causas aperiam, ex quibus necessariò vnum quodq; in corpore actionem & imminutionem accipit. Primum quidem igitur generationem non ab vno fieri necesse est. Quoniam enim pacto

pacto vnum cum existat, aliquid generabit, nisi cum aliquo miscetur? Deinde nisi eiusdem generis sint quæ miscentur, eandemque facultatem obtineant, neque generent, neque similia nobis efficiantur. Ac rursus, nisi calidum cum frigido, & siccum cum humido, moderatè & æquabiliter inter se respondeant, sed alterum altero, & valentius imbecilliore longè excellat, nulla generatio futura est. Quocirca quomodo rationi consentaneum fuerit, vt quid ab vno generetur, cum ne à pluribus quidem generetur, nisi probè mutua inter se temperie conueniant. Cum igitur eiusmodi sit natura cum reliquorum omnium, tum hominis, non vnum esse hominem necesse est, sed eorum vnumquodque quæ ad generationem conferunt, talem in corpore vim, qualem contulit, obtinere. Rursus cum homo interit, singula in suâ naturam secedere necesse est, humidum nempe ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem tum animantium, tum reliquarum omnium rerum est natura, oriunturque; similiter omnia, & similiter occidunt. Eorum enim natura ex prædictis omnibus constat, & vt prædictum est, desinit in id ipsum vnde constat est vnumquodque, eodem etiam se recipiens. Hominis autem corpus in se sanguinem, & pituitam, & bilem duplicem, flauam nempe & nigram continet, ex quibus corporis ipsius natura constat; & per hæc dolet, & sanum est. Sanum quidem vel maximè, cum hæc moderatam inter se, tum facultate, tum copia, temperationem habuerint, idque præsertim, si permixta fuerint. Dolet autem, vbi horum quicquam vel minus, vel copiosius fuerit, aut in corpore separatim, nec reliquis omnibus contemperatum. Cum enim horum aliquid secesserit, & per se constiterit, necesse est non solum locum ex quo excessit morbo tentari, sed eum etiam in quem nimia copia influxerit, dolore & labore vexari. Nam si quid horum amplius quam redundantia requirat, extra corpus effluat, euacuatio ipsa dolorem exhibet. Sin contra intro vacationem & transitionem, ac ab aliis secretionem fecerit, duplicem sanè dolorem (velut dictum est) vt concitet necesse est, & vnde excessit, & vbi redundat. At sanè cum dixerim quæcunque hominem esse affirmaro, ea me semper talia esse, & pro instituto, & pro natura, demonstraturum. Ica-

circo assero sanguinem esse, & pituitam, & bilem, tum flauam, tum nigra. Atq; horum quidem primùm nomina instituto distincta esse asseuero, nulliq; ipsorum idem esse nomen inditum. Deinde naturã formas discrepare, nullamq; pituitam similem esse sanguini, neq; bilem sanguini, neque pituitã bilem. Quenam enim eorum inter se similitudo esse possit, quæ neq; colore ad visum, neque ad manus contactum similia esse videntur, cum neque consimiliter calida, neq; frigida, neq; sicca, neq; humida existant? Itaq; cum tantum inter se, tum formã, tum facultate differant, ea nõ vnum esse necesse est, si quidem neque ignis & aqua idem sunt. Ex his autem tibi constabit, quod hæc omnia vnum non sunt, sed suam quodq; ipsorum facultatem & naturam obtineat. Si enim alicui medicamentum exhibueris quod pituitam educat, pituitam tibi vomitione reddet, & si medicamentũ quod bilem ducat exhibeas, bilem tibi euomet. Eadẽ quoq; ratione atram bilem purgat medicamentum quod dederis atram bilem ducens. Quod si aliqua corporis parte sauciata vulnus accipias, sanguis inde effluet. Atq; hæc omnia tibi vsuuenient semper tam interdium, quam noctu, & hyeme quam ætate, quoad spiritum ad se trahere vicissimq; reddere valebit. Valebit autẽ, donec aliquo ex his, quæ illi sunt connata, priuatus fuerit. Sunt autem quæ diximus connata. Quia enim ratione connata non sunt cum primùm quidem hæc omnia homo quoad vita fruitur, semper in se manifeste contineat. Deinde ex homine natus sic hæc omnia obtinente. Postea in homine nutritus sit, ista omnia quæ nunc quidem asseuero & demonstro habente. Qui verò vnum esse hominem asserunt, ij mihi in hanc opinionem venisse videntur, quod ex iis, qui epotis medicamentis, per nimias purgationes interiiisset, hos quidem bilem, illos pituitam euomere conspicati, horum vnumquodque hominem esse existimarunt, in cuius purgatione eum morientem viderunt. Eadem etiam ratione nituntur, qui sanguinem esse hominem asseuerant, cum iugulatis hominibus manantem ex corpore sanguinem conspicati, eum hominis animum esse existimant. hisque argumentis omnes inter differendum vtuntur. Quamquam primùm quidem in immodicis purgationibus, sola euacuata bile nullus vnquam mortuus

mortuus
cat primũ
iam pituitã
idque per
euomit. I
ducentib
flauam, d
subierit; p
30 corpore i
rit, educit
aliter quã
vbi terrã
rã accor
amarum,
tur ex eo
rit ad se a
iam med
ducunt, p
30 inde mix
primũ
tam. Et ic
tum max
biliosus p
ra, cum e
turam m
sunt indi
bilem &
esse com
30 vi, secun
niunt, ea
hilò min
frigidissi
repleatu
mẽ pitui
pore pra
qui mor
pore vig
mittant

mortuus est. Verùm epoto medicamento quod bilem du-
 cat primùm sanè quis bilem vomitione refunder, mox et-
 iam pituitam, deinde quoque præter bilem, atram bilem,
 idque per vim, sub mortem verò sanguinem etiam purum
 euomit. Idem quoq; contingit ex medicamentis pituitam
 ducentibus. Primùm enim pituitam euomunt, mox bilem
 flauam, deinde atram, sub exitum verò purum sanguinem,
 sub eoq; moriuntur. Etenim cum medicamentum corpus
 subierit, primùm quidè quodcunq; sibi ex omnibus quæ in
 20 corpore insunt, secundum naturam maximè familiare fue-
 rit, educit: deinde verò reliqua etiam trahit & purgat. Non
 aliter quàm quæ ex terra oriuntur, & in eam conferuntur,
 vbi terram subierint, eorum quodq; trahit quod suæ natu-
 ræ accommodatum in terra inest. Est autem & acidum, &
 amarum, & dulce, & falsum, & cuiusq; modi. Imprimis igitur
 ex eo plurimùm quod suæ naturæ accommodatum fue-
 rit ad se allicit, tum etiam reliqua attrahit. Tale quiddà et-
 iam medicamenta in corpore faciunt. Quæ enim bilem e-
 ducunt, primùm meracissimam quidè bilem purgāt, de-
 inde mixtā. Itemq; quæ pituitam respiciunt medicamenta,
 30 primùm quidè eam meracissimam educunt, post eam mix-
 tam. Et in iugulatis, primùm quidè sanguis tū calidissimus,
 tum maximè ruber, mox verò magis pituitosus, magisque
 biliosus profluit. Per hyemè verò augetur in homine pitui-
 ta, cum ea ex omnib. quæ in corpore insunt, ad hyemis na-
 turam maximè accedat, quòd sit frigidissima. Cuius rei hæc
 sunt indicia pituitam esse frigidissimam, quòd si pituitam &
 bilem & sanguinè attingere voles, pituitam frigidissimam
 esse competes. Quæ quamuis est lentissima, nec nisi summa-
 30 vi, secundum atram bilem, educitur: (quæ verò per vim ve-
 niunt, ea per violentiā compulsa calidiora redduntur.) Ni-
 hilò minus tamen præ his omnibus pituita suapte natura
 frigidissima esse cōspicitur. Quòd autè hyme corpus pituita
 repletur, hinc constat, quòd per hystem homines maxi-
 mè pituitosa tum expuunt, tum emungūt, hocq; anni tem-
 pore præcipuè, tumores laxi & albi (οιδηματα dicti) & reli-
 qui morbi pituitosi oriuntur. At vere adhuc quidem in cor-
 pore viget pituita, sed sanguis increfcit, quòd & frigora re-
 mittant, & imbres succedant. Tuncque sanguis augetur,

tum ex imbris, tum ex dierum calore. Eorum enim naturæ id anni tempus cum sit calidum & humidum, maximè respondet. Quod hinc cognoscas, quòd homines verno æstiuoq; tempore potissimum intestinorum difficultatibus corripantur, iisque sanguis ex naribus profluat, & sint maximè calidi & rubicundi. Æstare verò sanguis adhuc viget, & bilis in corpore attollitur, & in autumnum protenditur. At per autumnum modicus quidem sanguis gignitur, quòd illius naturæ autumnus aduersetur. Bilis autem æstare & autumnò in corpore obtinet. Quod his indiciis cognoscas, cum hac tempestate homines sua sponte bilem euomant, & per medicamentorum potiones biliosa repurgentur. Id quoque ex febribus & hominum coloribus patet. At pituita æstare longè imbecillior est, quòd ea tempestate, ob siccitatem & caliditatem, eius naturæ aduersetur. Per autumnum verò sanguis paucissimus in homine gignitur, si quidem siccus est autumnus, & hominem iam refrigerare incipit. Bilis autem atra autumnò, tum plurima, tum vehementissima est. At ineunte hyeme, bilis perfrigerata pauca gignitur, & pituita rursus augetur, tum ob pluuiarum copiam, tum noctium longitudinem. Hæc igitur omnia perpetuò hominis corpus obtinet, sed pro circumstantis anni temporis ratione, singula tum pro parte, tum pro natura, modò inter se augetur, modò etiam imminuuntur. Ut annus omnis omnium quidem & calidorum, & frigidorum, & siccorum, & humidorum est particeps: neque enim eorum quicquam, ne minimo quidem tempore, sine omnibus quæ in hoc mundo existunt, perdurauerit, verùm si vnum quodpiam deficiat, omnia aboleantur, cum ex eadem necessitate consistant omnia & alantur inuicem: ita si quid ex his quæ in homine sunt connata defecerit, is vti que vivere nequeat. In anno autem, modò hyems maximè viget, modò ver, nunc etiam æstas, nunc autumnus. Sic quoque in homine, modò quidem pituita inualefcit, modò sanguis, interdum etiam bilis, primùm quidem flaua, mox quoque atra appellata. Cuius rei euidentius est argumentum, quòd si eidem homini idem medicamentum quater in anno exhibere voles, hyeme quidem maximè pituitosa tibi euomet, vere autem valde humida, æstare admodum biliosa, &

autumno

autumno
 ter morbo
 æstare in
 circuitur
 nobis die
 beratio
 morborum
 hæc ann
 re sciend
 nit, adhi
 10 pore pra
 maximè
 se oport
 tio, & qu
 qui ex in
 orio gign
 que Me
 instanti
 tenta qu
 30 vel max
 hi cura
 di ratio
 prouen
 plures
 maximè
 reicie
 Quòd
 iam li
 tingat
 30 temul
 ne vic
 nibus
 est, cu
 riptur
 orium
 hiber
 quem
 ratio
 nus q

autumno nigerrima. Cùm igitur hæc ita se habeant, oportet morbos qui hyeme augentur, æstate desinere, & eos qui æstate crescunt, hyeme cessare, nisi intra certum dierum circuitum soluantur. De hoc autem dierum circuitu, aliàs nobis dicendum est. Morborum verò qui vere oriuntur liberatio ad autumnum expectanda est, & autumnalium morborum discessum, vere fieri necesse est. Quòd si quis hæc anni tempora morbus superauerit, huic annum fore sciendum est. Atque ita Medicum morbis mederi conuenit, adhibita horum cuiusque consideratione, quod in corpore præualet, pro anni temporis ratione, quod suæ naturæ maximè accommodatum existit. Insuper hæc quoque nosse oportet, quòd morbos quos repletio parit, sanat euacuatio: & qui ex euacuatione oriuntur, repletionem curantur; & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat; qui que ex otio gignantur, immoderato labore tolluntur. Omninoque Medicum sua prudentia obuiam ire conuenit morbis instantibus, & naturis, & anni temporibus, & ætatibus, contentaque soluere, & soluta intendere. Hac nanque ratione vel maximè quod molestiam exhibet quieuerit, eaque mihi curandi ratio esse videtur. Morbi verò partim ex viuendi ratione, partim etiam ex spiritu quem viuendo trahimus, proueniunt. At vtrumque hac ratione discernas. Vbi complures vno morbo eadem tempestate vexantur, in id quod maximè commune est, quoque omnes vtuntur potissimum reicienda causa est. Id autem est quod inspiratio trahimus. Quòd enim viuendi cuiusque nostrum ratio in causa non sit, iam liquidò constat, cùm morbus omnes continenter attingat, & iuuenes & senes, & mulieres & viros, perindeque temulentos & abstemios, tam eos qui maza, quam qui pane victitant, & eos qui multis, quam qui paucis exercitationibus vtuntur. Non igitur victus rationi assignanda causa est, cùm cuiusuis generis victu vtentes, eodem morbo corripuntur. Cùm verò eodem tēpore cuiusque modi morbi oriuntur, sua proculdubio cuique viuendi ratio in causa est, adhibendaque curatio, aduersus morbi causam instando, quemadmodum aliàs etiam à nobis dictum est, & victus rationem immutando. Quandoquidem constat victus genus quo quis vtitur, aut ex toto, aut magna ex parte, aut

in eorum aliquo minimè ei esse accommodatum. Quo cognito, immutare, & adhibita in considerationem cuiusque natura, ætate, forma, anni tempore, & morbi genere, ad curationem aggredi oportet, nunc quidem detrahendo, nunc verò addendo, ita ut (quemadmodum iam dudum à me dictum est) ad singulas ætates, & anni tempora, & naturas, & morbos, contrariam tum medicamentorum, tum victus rationem adhibeas. At verò ubi morbus aliquis populariter grassatus fuerit, non victus rationem in causa esse, sed quod spirando ducimus, manifestum est, ipsumque morbosam quandam excretionem planè obtinere. Eo igitur tempore his exhortationibus homines sunt admonendi, ut ne victus quidem rationem immutent, cum morbi causa minimè existat. Provideat etiam, ut corpus quam minimè intumescat, siquæ; attenuatissimum, tum cibos, tum potus quibus uti consueverint sensim demendo. Si quis enim quibid victus ratione immutet, ne quid in corpore ex immutatione innouetur, periculum est. Sed solita victus ratio seruanda est, ubi nihil quidem lædere videtur, atque in super ut aeris quam minimum in corpus influat, isque; ut maximè peregrinus sit; prouidendum, tum regionum loca, in quibus morbus consistit, quoad eius fieri poterit permutando, tum corpora extenuando. Ita enim minimè multum ac frequentem spiritum homines ex necessitate attrahent. Morbi autè à validissima corporis parte orti, gravissimi existunt. Etenim si vnde originem sumserunt, isthic persisterint, cum pars valentissima laboret, corpus vniuersum laborare necesse est. Quod si ad imbecilliorè aliquam ex validissima deuenierint, difficiles habent absolutiones. Quicumque; verò ab imbecillioribus ad valentiores veniunt, facilius solvuntur, quod que influunt faciliè per vim liberantur. At venæ crassissimæ hunc naturam ortu sortitæ sunt. Quarum cum sint in corpore paria quatuor: Vnum quidem ex capite retro per cervicem, parte exteriorè ad utraq; spinæ latera, indeque; in coxendices & crura pervadit, deinde per tibia ad exteriores malleolos & pedes pervenit. In dorso igitur & coxendicium doloribus, ex poplitibus & malleolis exterioribus venæ sectiones fieri debent. Altere autè venæ ex capite exortæ, iuxta aures per cervicem, jugulares dictæ, intro secundum spinam utraq; ex parte ad lumbos,

lumbos, i
te, indeq;
runtur. P
ex poplit
par venat
operta, i
tris ad si
dextra qu
& ad rene
PO ex pulmo
traq; post
ex auter
culas, in
posteaqu
gnos, tur
partes in
ad axillas
tera verò
dum vtra
PO natura. E
na, per q
iam ex cr
culu & r
strant, in
tur mitte
que est, v
& sangui
nanq; ra
tinget, te
PO amplius
expuant
sider, & c
notum, &
annos qu
se solent
Hos nar
boribus
necessè
tùm à s

Jambos, in testes & femora, & per poplites interiore ex parte, indeq; per tibias ad malleolos internos & ad pedes deferuntur. Proinde in lumborum & testium doloribus, sanguis ex poplitibus & malleolis interioribus mittendus est. Tertium par venarum ex temporibus per cervicem subter scapula operata, inde ad pulmonem deferitur, & hæc quidem ex dextris ad sinistra, illa verò à sinistris ad dextra, pervenit. Et dextra quidem ex pulmone mammam subiens, & ad lienem & ad renem tendit. Quæ verò à sinistris ad dextra procedit, ex pulmone mammam sabiens, & iecur & renem petit. Vtraque postremò in rectum intestinum desinit. Quartum par ex anteriore capitis parte & oculis; sub cervicem & claviculas, indeque per superiora in brachiorum flexus tendit, posteaque per cubitos, ad primas manuum iuncturas & digitos, rursusq; à digitis per cubitos & superiores manuum partes inflexuras, & per superiorem brachiorum partem ad axillas, perq; summas costas, hæc quidem ad lienem, altera verò ad iecur devenit, postea supra ventrem in pudendum utraque desinit. Atque ea est venarum crassissimarum natura. Existunt etiam ex ventriculo permultæ & variæ venæ, per quas in corpus alimentum transmittitur. Quod etiam ex crassis venis, tam externis, quam internis, in ventriculū & reliquum corpus deferunt, sibi que mutuò subministrant, internæ externis, vicissimq; externæ internis. Hæc igitur mittendi sanguinis rationes servandæ sunt, studendumque est, ut quàm longissimè à locis, in quibus dolores fieri, & sanguis colligi consuevit, venarum sectiones fiant. Hæc nanque ratione, cum minimè magna de repente mutatio contingit, tum etiam consuetudinem tollendo effeceris, ut ne amplius eodem colligatur. Qui pus copiosum citra febrem expuunt, quibusq; absq; dolore pus multum in urina subsidet, & qui alui deiectiones, velut in difficultatibus intestinalium, cruentas habent & diuturnas, quales in iuuenibus annos quinque & triginta natis, & grandioribus natu inesse solent, iis omnibus ex eadem causa morbi oriuntur. Hos nanque immodicis corporis exercitationibus & laboribus addictos, & cum iuvenes essent operas exercuisse necesse est. Deinde dimissis laboribus, molli carne & multum à superiore differente expletos, tam longè inter

dissidentem corporis habitum habere, ut pristinus cum ea
 qui postea accreuit, nulla in re consentiat. Qui igitur ita af-
 fecti sunt, si quando in morbum incidunt, ij confestim euadunt,
 sed post à morbo temporis successu corpus liquatur,
 & per venas, quâ latissimâ esse solent, sanæi quiddam non
 dissimile defluit. Si quidem igitur ad inferiorem aluum im-
 petu deferatur, quale quid fere in corpore inest, tale etiam
 per deiectiones secedit. Neque enim, cum via decliuis sit,
 diutius in intestinis subsistit. At quibus in pectus influit, ij
 purulenti fiunt, quod nimirum cum purgatio accliuis sit, &
 diutius moram trahens in pectore computrescat, & puris
 simile euadat. Quibus verò in vesicam effunditur, ex loci
 calore incalescit, exalbescit & secernitur, quodque rarissi-
 mum existit supra innatat, crassissimum verò, quod sanè
 pus appellatur, subsidet. In pueris quoque ob loci huius &
 totius corporis caliditatem gignuntur calculi, quod vitis
 ob corporis frigiditatem minime viuuenit. Istud enim pro-
 be nosse conuenit, hominem prima ætate in omni vita esse
 calidissimum, postrema verò frigidissimum. Siquidè quod
 augetur corpus & ad robur tendit calidum esse necesse est,
 at ubi marcescere & ad exitium præcipitare cœperit, frigi-
 dius euadit. Atque hac ratione quò magis his primis diebus
 homo increfcit, eò calidior euadit, & quantò magis vlcimis
 diebus marcescit, tantò frigidior esse necesse est. Qui au-
 tem sic affecti sunt, sua sponte sanescunt plerique quidem
 quo anni tempore colliquescere cœperint, quinto & qua-
 dragesimo die. Qui verò hoc anni tempus superauerint,
 anno conualescunt, nisi quid aliud hominem male habue-
 rit. Qui morbi ex paruo temporis intervallo oriuntur, &
 quorum causæ cognitu sunt faciles, ij securissimè prædicantur.
 Quorum curationem sic instituere oportet, ut morbi
 causæ occurramus. Ita siquidem quod morbum in corpore
 excitauit, facillè dissoluatur. Quibus in vrina arenulæ vel la-
 pilli subsident, iis per initia ad crassam venam tubercula e-
 nascuntur, & suppurant, deinde cum ea tubercula haud ita
 citò rumpantur, lapilli ex pure coalescunt, qui per venam
 cum vrina in vesicam foras extruduntur. At quibus vrinæ
 quidem cruentæ sunt, iis in venis vitium est. Quibus vna
 cum vrina crassa prodeunt minutæ carunculæ capillamen-
 torum

torum spe-
 bo labora-
 ra est, & al-
 vrinam fer-
 parte à bil-
 eas quæ de-
 na sunt, co-
 continens
 prouenit.
 10 aementi c
 celeriter c
 ex plurim
 at contin
 quodq; in
 nullo vno
 longior,
 quotidian
 quam qu
 nem obt
 20 minus bi
 corpus li
 lus acced
 rum om
 ma, max
 tant hu
 quod au
 & ea æt
 fimunc
 mnes at
 30 pora au
 tra hoc
 rint, pro
 minem

LEX
 ficiscit
 rei

torum speciem referentes, eas à renibus & articulari morbo laborantibus prodire nosse conuenit. Quibus vrina pura est, & aliàs atque aliàs furfuracea quædam per summam vrinam feruntur, iis vesica scabie laborat. Febres magna ex parte à bile oriuntur, quarum genera sunt quatuor, præter eas quæ dolores eximios comitantur. Earum autem nomina sunt, continens, quotidiana, tertiana & quartana. Quæ continens appellatur, ex copiosissima & meracissima bile prouenit, & perquam breui iudicatur. Corpus nanque vehementi calore incallescens, neque vnquam refrigerescens, celeriter colliquescit. Quotidiana secundum continentem ex plurima bile ortum habet, & præ aliis citissime liberat, at continente eò longior, quò ex pauciore bile prouenit, quodq; in ea corpus requiemem habet, quod in continente nullo vnquam tempore quiescit. Tertiana uero quotidiana longior, & à pauciore bile fit, quoq; diutius in ea, quam in quotidiana corpus quiescit, eò diuturnior hæc febris est, quam quotidiana. At quartanæ in reliquis eandem rationem obtinent, sed tertianis tanto longiores sunt, quanto minus bilis calorem exhibentis obtinent, tum quia in his corpus liberalius refrigeratur, iisque ab atra bile is cumulus accedit, ut non nisi ægrè depelli possint. Bilis enim eorum omnium quæ in corpore insunt cum sit glutinosissima, maximè diurnas stationes facit. Quòd autem quartanæ humoris melancholici sint participes, ex eo cognosces, quòd autumnò præcipuè homines quartanis corripiantur, & ea ætate quæ est ab anno vigesimo quinto ad quadagesimum quintum, tum etiam quòd hæc ætas inter alias omnes atræ bili potissimum est obnoxia, ut & inter anni tempora autumnale maximè accommodatum. Si qui uero extra hoc anni tempus & eam ætatem quartana correpti fuerint, pro comperto habeas hanc febrem, nisi quid aliud hominem malè habeat, minimè diurnam fore.

Hippocratis de genitura, liber.

LEX quidem omnia sibi subiicit. At uero viri genitura Lex uniuerso humido, quòd in corpore continetur, proficiscitur, ubi id, quòd validissimum est, excernitur. Cuius rei ~~causa est~~ argumentum, quòd ubi rem uenercam exerce-

mus, tātillo emisso, imbecilles euadim⁹. Istud verò sic se habet. Ex toto corpore venæ & nerui in pudendū procedunt, quorum attritu excalefactione & repletione, velut pruritus exoritur, indiq; ad totū corpus voluptas & calor permanat. Trito autem pudendo & moro homine, humidum in corpore concalescit & diffunditur, & motum agitur & spumescit, nō secus ac reliqua omnia humida agitata spumescunt. Sic verò etiam in homine quod validissimum est & pinguisimum, à spumescente humore fecernitur, & ad spinalem medullam progreditur. In hanc enim ex toto corpore viæ quædam feruntur, & ex cerebro in lumbos, vniuersum corpus, & spinalem medullam diffunditur, ex eaq; viæ quædam procedunt, ita vt ad eam humidum deferri, & ex ea fecedere queat. At vbi ad spinalem medullam genitura peruenit per venas quasdam, quibus illi via patet, ad ren-s fertur, quibus exulceratis, interdum etiam sanguis vnâ defertur. A renibus autem per medios testes ad pudendum peruenit, neque quâ via vrinæ est prodit, sed alia ipsi via est, huic proxima. At verò qui per somnum veneris ludibrio tentantur, idè per somnum venerea exercet, quòd humidum in corpore diffusum & excalefactum, siue ex vehementi exercitatione, siue ex alia quauis causa spumescat, dum ab ipso excernitur, veneris imaginem quandam exhibet. Periude enim se habet hoc humidū, vt in eo qui venerè exercet. Sed neq; de his qui per somnum venerem exercet, neq; de toto morbo quid sit, quæve efficiat, neq; cur coitus loco habeatur, dicendum nobis est, & de his quidem hæcenus. At verò eunuchi eam ob causam venerem minime peragunt, quia genituræ transitus ipsis aboletur. Per ipsos enim testes ei via est, & nerui tenues & crebri ex testibus in pudendum feruntur, quibus assurgit & demittitur, itque in ipsa exectione dum castrantur rescinduntur, ideoque ad obeundam venerem inutiles existunt. Qui verò istorum attritionem passi sunt, nis genituræ via obstructa est. Calum enim contrahere testes solent, neruiq; à callo indurati & hebescentes, neque pudendum intendere, neque laxare possunt. At qui iuxta aures sectionem experti sunt, ij venerem quidē exercet, verum semen paucum, imbecillum & infecundum emittunt. Maxima siquidem seminis pars è capite

capite fecerit
verò trās
fit. Pueri
hibent, n
humidum
Virginib
nos, men
virgo, tu
nis vteru
10 duntur,
patet tu
quibus a
causam
modum
to corp
totius ce
tuor sur
tot sibi
tum di
20 sunt, &
tum ha
ginum
do & ce
& relic
corpore
ex quo
æquo
tempo
si coitu
30 semen
sin ven
volupt
si quis
finit, i
calore
& cal
non se
ad vir
defin

capite secundum aures in spinalem medullam fertur, ipse
 verò trāsitus, sectione ad cicatā icem perducta, solidior euas-
 sit. Pueris autem venæ exiles & plenæ, genituram ferri pro-
 hibent, neq; pruritus eodem modo excitatur, nec proinde
 humidum in corpore agitur, vt genitura secerni queat.
 Virginibus quoq; eandem ob causam, intra pubertatis an-
 nos, menses minimè produnt. Vbi verò adoleuerint, tum
 virgo, tum puer venæ quæ ad pueri pudendum, & in virgi-
 nis vterum feruntur, incremento accepto ampliores red-
 10 duntur, & apertuntur, viaq; & transitus per illarū angustias
 patet tuncq; humidum agitari incipit, & spatia ampliora in
 quibus agitur habet, pueroq; cum adultu fuerit, ob eam
 causam & virgini menstrua produnt. Atq; ista mihi ad hūc
 modum se habere comperta sunt. At verò genituram ex to-
 to corpore, & ex solidis & mollibus partibus & ex vniuerso
totius corporis humido secerni asseruo. Humidi autē qua-
 tuor sunt species, sanguis, bilis, aqua, & pituita. Homo enim
 tot sibi cognatas species habet, ex quibus tum morbi fiunt,
 tum diiudicantur. Atq; hæc mihi quidem de genitura dicta
 20 sunt, & vnde, & quam ratione, & quam ex causa or-
 tum habeat, & in quibus, & quare nulla in sit, simulq; de vir-
 ginum mensibus. Mulieribus autem in coitu attrito pudē-
 do & commotis vteris, pruritus quidam in seipsis sentitur,
 & reliquo corpore voluptas calorq; exoritur. Semen verò ē
corpore etiam emittit mulier, interdum quidem in vterū,
ex quo humidus redditur; nonnunquam verò foras, si plus
æquo vterus dehiscat. Illa etiam vbi coire cœperit, toto
 tempore voluptatem percipit, dū vir semen emisit. Quòd
 si coitum ardentem quidem mulier appetat, ante quàm vir
 30 semen emittit, neque deinceps eadē voluptate perfunditur:
 si verò venerem non vehementer appetat, vñ cum viro
 voluptate affici desinit. Ac habet se res ad hunc modum, vt
 si quis ad aquam feruentem frigidam affundat, feruere de-
 sinit, ita etiam virile semen in vterum illapsum, mulieris
 calorem & voluptatem extinguit. Effertur autem voluptas
 & calor, simul ac semen in vterum decidit, deinde desinit,
 non secus ac si quis ad flammam vinū affundat, ea primū
ad vini affusionem attollitur, & paulatim increfcit, deinde
desinit; eodem modo in muliere calor ad viri semē effertur,

postea definit. At verò in venere exercenda longè minorem quam vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem. Cumque maiorem vir percipiat voluptatem, ei repente ab humido maiore agitatione quam mulieri discernitur. Sic autem se res habent mulierum, si quidem cum viris rem habeant, magis sanæ sunt; sin contrà, minùs bene habent. Nam & coitu vteri humidiores euadunt, qui si plus æquo siccescant, vehementer contrahuntur, sicq; contracti corpori dolorem afferunt, simulq; coitus sanguinem excalescens & humectans, causa est, vt menses faciliùs profuant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxie mulieres redduntur. Cuius rei causam in morbis muliebribus exponemus. Ac de his quidem hæc dixisse satis sit. Post coitum autem, si quidem mulier minimè conceptura sit, semen ab vtrisque emissum, pro more foras cum volet, profluet. Quòd si conceptura sit, semen minimè foras profluit, sed in iplo vtero manet. Eo nanque excepto vterus clauditur & retinet, eius nimirum osculo ob humiditatem contracto, simulq; miscetur tum quod à viro, tum quod à muliere procedit. Quòd si mulier partum aliquando experta fuerit, & animaduernerit quãdo genitura non exciderit, sed intus remanserit, sciet quãdã conceperit. Sic quoque se res habet. Quòd à muliere emissum est, quandoq; quidem robustius est, quandoque verò imbecillius. Similiter quoque quod à viro emissum est se habet. Et in viro tum muliebri, tum masculum semen inest, eodemque modo in muliere se habet. Masculum verò femineo robustius est. Generationem igitur à robustiore fieri necesse est. Hoc quoque modo se res habet. Si quod ab vtroque semen prodit robustius fuerit, mas generatur, si debile, femina. Vtrumlibet verò copia superarit, illud ipsum generat. Si nanque debilius semen multò maiore copia valentius superet, euincitur quod valentius est, & debili permixtum ad feminam transferrur. Quòd si validũ debili copiosius fuerit, superatur debile, & ad marem redigitur. Ac veluti si quis ceram & adipem simul commisceat, & adipe multò maiore copia addito, ea ad ignem liquefaciat, dum quidem liquida fuerint, quod copia superat manifestum non est, vbi verò concreta fuerint, tunc quòd adeps ceram copia superat conspicuum

cum est. Sic maris & fœminæ genituram se habere existimandum est. Quòd autem tam in muliere quàm viro, tum fœmineum, tum masculum semen in sit, ex his quæ manifestè contingunt conicere licet. Pluræque enim mulieres suis viris fœminas iam peperere, quæ cum aliis congressæ, ex iis filios susceperunt. Et viri illi ipsi quibus mulieres fœminas peperere, cum aliis mulieribus congressi masculam prolem genuerunt, & quibus masculus fœtus suscipiebatur, cum aliis mulieribus congressi, fœminas genuerunt.

10 Eoque modo hæc ratio demonstrat, tam virum quàm fœminam, & fœmineum, & masculum semen continere. Si quidem quæ fœminas suscipiebant, in iis quod erat validius à debilioris copia superabatur, & fœmellæ generabantur. *hinc debilia organa*

Quæ verò mares suscipiebant, in iis quod erat debilius *à validioris fœtus copia* superabatur, & mares gignebantur. Neque verò ab eodem viro semen validum, neque semper debile procedit, sed aliàs aliud, & in muliere ad eundem modum se habet, vt proinde minus mirum videatur, easdem mulieres eisdemque viros & masculam & fœmineam prolem gignere. Eadem verò in brutis, tum fœminam, tum marem procreandi, seminisque ipsius est ratio. Prodit autem & mulieri & viro ab vniuerso corpore, & ab imbecillibus imbecillum, & à validis validum, eodemque modo fœtui distribui necesse est. Cumque plus ex viri quàm mulieris corpore ad genituram accesserit, fœtus ille patris magis erit similis, cum verò plus ex muliere prodierit, matrem magis referet. Neque verò fieri potest, vt per omnia matris similis sit, patrem nihil referat, aut contrà, neque alterum referat. Verùm vtriusque aliqua in re similem esse necesse est, siquidem ex vtriusque

30 semen ad procreandum fœtum prouenit. Quisquis autem plus & ex pluribus corporis partibus ad similitudinem contulerit, illius pluribus in rebus similis erit. Ac interdum contingit, vt nata filia maiore ex parte, patrem melius quàm matrem referat, & editus filius nonnunquam matris magis quàm patris similis existit. Atque hæc mihi tamque multa sunt superioris sententiæ argumenta, quòd tum in muliere, tum in viro, & masculæ, & fœminæ prolis generandæ facultas inest. Quinetiam istud interdum contingit, vt tenues & imbecilli fœtus ex parentibus crassis & robustis

gignantur. Quòd si malis iam editis eiusmodi liberis acci-
 dat, fortum in utero ægrotasse perspicuum est, vel à matre
 aliquid eius incrementi foras produsse, utero nimirum de-
 hiscente, proindeque debilem existere. Animantium au-
 tem quodcumque pro virium suarum ratione ægrotare vi-
 detur. At verò si omnes edici liberi debiles extiterint, utri
 plus æquo angusti in causa esse existimantur. Si quidem
 cum desit amplum spatium in quo fœtus nutriatur, ipsum
 debilem existere necesse est, deficiente nimirum satis am-
 plo ad incrementum spatio. Quòd si neque desit amplum
 spatium, neque fœtus ægrotet, æquum esse videtur, ut ex
 magnis parentibus magnus partus edatur. Istud autem hoc
 modo se habet, perinde ac si quis cucumerem iam desflo-
 rescentem, tenellum tamen & adhuc cucumerario adhæ-
 rescentem, in vas aliquod angustum imposuerit, æqualis ac
 similis ipsius vasis angustæ cavitati euadet. At si quis in vas
 amplum imponat, quod probè cucumerem capere possit,
 neque eo multò maius sit, æqualis etiam & similis vasis ca-
 vitati cucumis euadet. In crescendo enim vasis capacitatem
 æmulat, & quæ è terra ferè nascuntur omnia, eodem quo
 quis ipsa coegerit proueniunt modo. Adeundem quoque
 modum in puero se habet, siquidem ampliore loco incre-
 mentum accipiat, maior, sin verò angustiore, minor eua-
 dit. At verò mutilari in utero puerum censeo, vel collisione,
 si circa fœtum mater percussa fuerit, vel in eum ceciderit,
 vel aliam vim quampiam perpessa fuerit. Qua verò parte
 colliditur, ea mutilatur puer. Quòd si vehementius etiam
 colliditur, ita ut quæ eum continet membrana disrupa sit,
 corrumpitur fœtus. Quin & alio huiuscemodi modo muti-
 latur pueri, vbi uteri locus in quo mutilati fuerint angustus
 fuerit, cum necesse sit corpus quod angusto loco mouetur,
 illic mutilum fieri. Non secus ac arbores quæ terra conti-
 nentur, neque satis amplum spatium habent, sed vel à lapi-
 de, vel alia quapiam re detinentur, cum exoriuntur, tortuo-
 sa euadunt, aut parte vna crassæ, altera tenues: sic certe cir-
 ca puerum contingit, si pars quædam corporis in utero an-
 gustiore loco quam antea contineatur. Ex mutilatis autem
 hominibus ut integri pueri nascantur, ut plurimum con-
 tingere solet, cum quod mutilatum est omnem partium

numerum

numerum expleuerit, perinde ac sanum. Verum vbi parentes morbo aliquo laborare contigerit, neq; humidi ipsius, ex quo semen oritur, species quatuor quæ natura insunt, genituram totam præbuerint, sed imbecillior sit quæ ex mutilato membro prouenit, nil mirum videri debet, si vt parens ita & foetus mutiletur. Et hæc mihi ea de re dicta satis sunt. Iam verò quem initio proposui sermonem repetam.

Hippocratis de natura pueri, liber.

SI genitura ab vtroque parente profecta in mulieris vtero permanserit, primum quidem, cum mulier minimè quiescat, simul permiscetur, condensatur, & calore incalescit, deinde spiritum concipit, tum quia loco calido existit, tum quia mater spirat. Quæ cum spiritus plena fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat. Vbi verò via facta spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidum à matre ad se attrahit, idq; toto tempore perseuerat. Incalescit siquidem cum loco calido existat, matre autem spirante, frigidum concipit. Quæ verò calent omnia, spiritum conueniunt. Erumpit autem spiritus, viamq; ipse sibi aperit & foras fertur. Quod verò incalescit, alium rursus ad se spiritum frigidum, quo nutriatur, per scissuram attrahit. Quod etiam contingit in lignis, foliis, & cibis, & potibus, quæ vehementer incalescunt. Id verò videre licet in lignis ardentibus. Quæ quidem omnia istuc faciunt, tum verò præcipuè si subuidia fuerint. Spiritum siquidem per sectionem emittunt, qui vbi foras prodierit, circa fissuram conuoluitur, idque perpetuo fieri videmus. Bene igitur subducta ratione, existimare licet, quòd spiritus in ligno cum calidus existat, alium frigidum, à quo nutriatur, attrahat, & à seipso dimittat. Nisi enim attraheret, spiritus exiens minimè conuolueretur. Omne nanque calidum frigido moderato nutritur. Et vbi per calefactum fuerit humidum, quod in ligno inest, & in spiritum conuersum fuerit, foras prodit, eademque via qua exit calor ille, qui in ligno existit, alium frigidum, quo nutriatur, attrahit. Ad eundem quoque modum folia viridia cum vruntur spiritum concipiunt, qui postea erumpit, & viam sibi faciens, foras conuolutus

prodit, cumque exit strepitum exhibet, qua parte inspirationem facit. Quin & legumina, triticum & arborei fructus, ubi incaluerint, spiritum concipiunt, qui rima facta foras prodit, & si humida fuerint, copiosiore spiritum emittunt, & rupturam maiorem efficiunt. Et quid longiore oratione opus est? Quæcunque enim incalescunt, spiritum emittunt, & alium frigidum vicissim, quo nutriuntur, attrahunt. Atque eæ quidem à me adductæ rationes necessariò efficiunt, ut genitura in utero incalescens, spiritum habere & emittere videatur, simulque à matre spirante spirationem 10 habere. Cum enim mater aerem frigidum ad se attraxerit, eo genitura fruitur. Quæ cum loco sit calido, calida est, tuncque sanè spiritum concipit & emittit, & spiritu distenta, membrana obducitur. Ei enim exteriore parte quiddam obtenditur, quod cum viscidum sit, undique sibi cohæret, & non secus ac in pane tosto, tenue quippiam ad instar membranæ in superficie extat, qui incalescens & inflatus attollitur. Quæ verò parte inflatur, isthinc quod membranam refert, exoritur. At verò ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, 20 per quam ad mediam genituram intro & foras spiritui transitus fit, eaque parte membranæ tenue quiddam à genitura recedit, quæ in his locis paucissima inest, ipsa verò reliqua in membrana rotunda continetur. Equidem genituram sex diebus in utero retentam & foras prolapsam ipse vidi, & qualis tunc meo iudicio visa est, ex eo reliquorum coniecturam facio. Quanam autem ratione istud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari perelegans erat fidicina, quæ cum viris conuersabatur, & quam minime decebat gravidam esse, ne viliori loco haberetur. Hæc audierat 30 quæ mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ea semper in animo habuit, cumque aliquando genituram non exire percepisset, rem ad dominam detulit, quæ ad me etiam peruenit. Quo audito ipsa ut in terram desiliret iussi. Quod cum iam septies fecisset genitura in terram cum sonitu defluxit. Quam illa videns non sine admiratione spectauit, ego verò qualis erat referam. Ut si quis ouo crudo externam testam undique aufe-

rat,

rat, in quo interiore membrana contentus humor pellu-
 ceat, ad hunc ferè modum (vt vno verbo dicam) se habebat
 liquor ille, prætereaque ruber erat & rotundus. Conspicie-
 bantur autem fibræ albæ & tenues in membrana cum san-
 nie crassa & rubra contentæ, & ipsa membrana exteriore
 parte cruore ad instar fugillatorum suffusa erat. In cuius
 medio tenue quiddam extabat, quod mihi umbilicus esse
 videbatur, & per illum primùm respirasse, ex eoque proten-
 debatur membrana tota genituram complectens. Atque
 10 hæc quidem mihi visa est genitura sex diebus concepta. Ad-
 ducam autem paulò post aliam cognitionis rationem, his
 omnibus qui horum desiderio tenentur manifestam, quæ
 quantum homini de re eiusmodi dicere cõceditur, omnem
 orationem meam probabit. Ac de his quidem hæctenus.
 Cum verò genitura in membrana continetur, spirationem
 intro & foras habet, & sanguine à matre in vterum delapso
 incrementum accipit. Neque enim menses prodeunt mu-
 lieri quæ prægnans est, si puer sanus futurus sit, præter
 quam quibusdam perpusillum primo mense, sed præma-
 20 nans ab vniuerso muliebri corpore sanguis, omni ex parte
 foris circum membranam diffunditur, isque vnà cum spi-
 ritu per membranam, quæ perforata est & extat, attractus
 condensatur, & in futuri animalis augmentum cedit. Suc-
 cedente autem tempore rursus alia: multæ tenues mem-
 branæ, eo modo quo prima, intra primam protenduntur,
 eaque ex umbilico dependentes, mutuis inter se vinculis
 connexæ sunt. Quod cum extiterit, ex delapso & concreto
 materno sanguine caro gignitur, ex cuius medio umbilicus
 extat, per quem spiritum & incrementum recipit. At verò
 30 mulier cum vtero gerit, etiam si menses minimè prodeant,
 neque tamen iccirco laborat, quòd sanguis singulis mensi-
 bus cumulatè exire solitus, non agitur, sed sensim paulatim-
 que quotidie in vterum citra dolorem secedit, ex quo
 augetur, quod intro in vtero continetur. Singulis autem
 diebus, & non quolibet mense semel, iccirco defertur, quod
 genitura quæ in vtero continetur, semper aliquid è corpore,
 pro vniuersum ratione trahit, ad eundemque modum etiam
 spiratio habet. Ac primò quidem parua est spiratio, & pau-
 cus sanguis ex matre fertur. Cum verò amplior sit spiratio,

plus quoque sanguinis attrahit, & maiore copia in vterum descendit. Iis vero quæ minimè vtero gerunt, vbi mentes non prodierint, eas ob causas dolor accedit. Primum quidem quolibet mense sanguis in corpore ex eo necessario agitatur, quòd menses plurimum inter se frigore & calore distant, id quod mulier sensu percipit, cum viro longè sit humidior. Vbi autem agitatur sanguis & venas impleuerit, ex corpore deorsum fertur, id quod ei quodammodo ab initio à natura insitum est. Quare si illo sanguine vacuata mulier fuerit, concipit, si verò is redundarit, minimè. Vteris enim & venis sanguine vacuis, mulieres fœtus concipiunt. Hæ nanque post menstruam purgationem, ob iam dictas causas, vtero concipiunt. Quòd si agitated ille & ferretus sanguis, minimè foras, sed in vterum feratur, isque non hiarit, tum sanè diutius immorante sanguine incalcescit, caloremque reliquo corpori distribuit. Est vbi etiam sanguine in venas corporis refuso, ex impletæ dolent, & tumores excitant. Nonnunquam verò ex eo claudicationis periculum impendit. Quinetiam interdum vesicam offendunt, eamque premunt & vrunt, vrinæque stillicidium adferunt. Quandoque verò vteri sanguine redundantes, in coxendicem & lumbos procumbunt, doloresque exhibent. Est vbi sanguis quinque aut sex mensibus in vtero immoratus, ibique putrescens in pus vertitur, quod quibusdam per pudendum extra fertur. Nonnullis etiam in inguine velut tuberculum oboritur, ibique in pus conuersum foras prodit, & plæraque alia eiusmodi mala mulieribus cõtingunt, quæ per purgationes menstruas non reputantur. Sed quid ea hoc loco recensere opus est? De his siquidem in mörbis muliebribus dicetur. Verùm eò vnde digressi sumus reuertamur. Cum caro producta fuerit, tum sanguine in vtero incescente, etiam ipsæ membranæ, præcipueque externæ, augentur, & in ampliores sinus distendantur. Et quicquid sanguinis à matre descendit, & caro spirando attraxerit, & in incrementum cesserit, quodque vitile fuerit, in membranarum sinus secerinitur, quæ vbi in sinus excauatæ fuerint, & sanguinem exceperint, tum rectè Græcis *ῥυελος*, Latinis Loci & Secundæ appellantur. Ac de istis hæc mihi dicta sint. Ac verò caro dum incescit à spiritu

discer-

discernitur, in eaque simile quodque ad id, quod sibi simile est, fertur, densum ad densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, fertur: que vnumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum est. Et quaecunque ex densis orta sunt, densa sunt, & quaecunque ex humidis, humida, reliquaque ad eandem rationem augentur, caloreque ossa condensata durefcunt. Ac sanè ad instar arboris in ramos etiam diuiduntur, multoque melius in membra tum corporis interna, tum externa distinguuntur, ipsumque caput ab humeris distans exoritur, brachia item & cubiti à costis, & crura inter se separantur, neruique ad articulos profiliunt, os per se diducitur, nasus & aures in carne eminent & perforantur, oculi humore puro implentur, pudendum quodnam sit, manifestum est, & viscera ipsa conspicuè discernuntur. At sanè superioribus etiam partibus, ore nempe & naribus, spiritum trahit, & venter spiritu inflatur, eoque inflata intestina, ex superioribus per umbilicum insuper spiritum accipiunt, & absumunt, & à ventre ac intestinis in podicem, similiterque in vesicam via foras patet. Atque horum singula vi spiritus distinguuntur. Spiritu namque distenta omnia, pro generis affinitate distant. Quomodo si vesicæ fistulam alligaris, per eamque in vesicam terram, arenam, & tenuia plumbi ramenta iniicias, deinde aqua per fistulam affusa statim immittas: primum quidem illa cum aqua permiscebuntur, deinde verò temporis progressu, statu agitata secedent, plumbumque ad plumbum, arena ad arenam, & terra ad terram se conferet. Ac si quis ea arefcere permittat, distruptaque vesica contempletur, simile ad sui simile se contulisse comperiet. Ad eundem certe modum genitura & caro discernuntur, in eaque simile quodque ad sui simile secedit. Atque ista quidem ea de re à me dicta sunt. Iam verò genitus est infans eoque peruenit, ut foemina quidem primam concretionem duobus & quadraginta diebus, cum longissimè, accipiat, mas verò triginta diebus, quod longissimum. Ut plurimum enim intra hoc tempus, vel paulò minus, vel maius, ista distinguui contingit. Nam & purgatio à partu fit mulieribus ut plurimum, iis quidem quæ foeminam susceperunt,

duobus & quadraginta diebus, eaque vt maximè diuturna, ita perfecta est. Extra tamen periculum fuerit, si etiam quinque & viginti diebus purgetur. In masculo verò purgatio diebus triginta contingit, sicque cum longissima, perfecta est, quæ tamen extra periculum posita fuerit, si diebus viginti perseveret. Postremis verò diebus, quàm minima purgatio procedit. Quin & iuniores paucioribus diebus, seniores verò, pluribus repurgantur. In partu autem & puerperij purgamentis maximè laborant, quæ primos partus expertæ sunt, & quæ minùs sæpè, quàm quæ sæpiùs peperere, magis conflantur. At verò purgationes à partu ea de causa mulieribus contingunt, quòd primo tempore ad duos & quadraginta dies in fœmina, in masculo verò ad dies triginta, paucissimus sanguis in pueri alimentum cedit, ex eo verò ad partum vsque tempore copiosior. Ac sanè purgationem in partus purgamentis reddi & foras exire pro dierum ratione oportet. Cuius in eiusmodi muliere tale est principium. In partus dõloribus sanguis mulieri commouetur, & à valido pueri motu vehementer incalcescit. Commotus verò is quidem primus foras prodit, post puerum verò sanies crassa & cruenta, sitque huic ductus quidam, non secus ac aqua in mensam effusa. Postquam singulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras procedit, primò quidem quantum hemina Attica vna & dimidia, vel paulò plus, aut minùs, pro eius ratione, dum cesset. Prodit autem velut à victima sanguis, si bene habeat, & bene habitura sit mulier, citoque concrescit. Quòd si neque rectè valeat, neque sana futura sit, purgatio tum paucior, tum speciè deterior prodit, neque citò concrescit. Sic autem seres habet. Si mulier vterum gerens morbo aliquo minimè cognato laboreat, in partus purgatione perit. Quòd si vterum gerens statim primis diebus non repurgetur, siue benè valeat, siue non, eique de repente purgatio siue sponte, siue à medicamento commoueatur, pro ratione dierum, quibus non semel profluxit, procedet. Nisi enim à partus purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabitur, vitæque periculum incurret, nisi quis celeri adhibita curatione conuenientem purgationem promoueat. Hæc eo loco à me adducta sunt, quò demonstrarem membrorum

rum distinctionem in pueris fieri, fœminæ quidem intra duos & quadraginta dies, vt longissimè, masculo verò intra dies triginta. Cuius rei fidem faciunt partus purgamenta, quæ quidem, si suscepta puella fuerit, duobus & quadraginta diebus contingunt, si verò masculus editus fuerit, quàm longissimè, triginta diebus. Ac sanè denuo ista, quò clariora sint, repetam. Assuero enim quòd semine in vtero contento, sanguis ille qui à muliere in vtero fœmineam genituram gerente paucissimus venit, duobus & quadraginta diebus vicissim redditur. Puerorum enim membra his diebus distinguuntur. Ex eo verò tẽpore copiosior sanguis affluit. Quod rursum in masculo pro ratione triginta dierum accidit. Quæ quidem ita esse hoc altero argumento constat. Postea quàm in vteros genitura delapsa est, primis diebus paucissimus sanguis à muliere in vterum fertur, deinde verò copiosior. Si enim confertus multusque vnico impetu accederet, genitura spiritum trahere non posset, sed sanguinis irruentis copia suffocaretur. Contra verò in purgatione vicissim redditur. Partus enim purgamenta primis diebus plurima prodeunt, deinde sensim imminuuntur, donec desinant. Plæræque autem iam mulieres fœtum masculum paulò ante trigessimum diem abortione reddidere, sed in distinctus conspectus est. Qui verò paulò post, aut eo ipso die reiecti sunt, omnes distinctis membris visi sunt. Sic etiam in fœmellâ pro ratione duorum & quadraginta dierum, si quando abortu perierit, membrorum distinctio apparet. Siue autem prius, siue posterius puer abortione percat, sic se habere membrorum distinctio necessaria ratione conspicietur; in puella quidem duobus & quadraginta diebus, in puero verò, triginta. Huius siquidem rei fidem faciunt fœtum abortiones & puerperij purgationes. Quod autem fœmella posterius concreseat & membrorum distinctionem recipiat, in causâ est ipsius genitura imbecillior & humidior quàm mascula, eaque ratione fœmellam tardius quàm masculum concreescere necesse est, & in puella diuturniorem esse purgationem quàm in masculo. Nunc verò ad id, vnde digressus sum, reuertar. Postea quàm in membra distinctus puer fuerit, tum eorum forma increscit, tum etiam ossa duriora euadunt & excauantur, eaque vi

spiritus proueniunt. Ex quo cava reddita, ad se à carnibus, quicquid in sanguine pinguisimum est, attrahunt, & temporis successu extrema ossa in ramos diducuntur, & quemadmodum arborum summæ partes postremò in ramos scinduntur, sic & in puero manuum & pedum digiti inter se dissident, eorumque partibus extremis ungues adnascuntur. Venæ enim omnes corporis humani in pedum & manuum digitos desinunt. Et crassissimæ quidem venæ sunt in corpore, & in capite, deinde in cruribus, brachijs, & cubitis. At in pedibus & manibus tenuissimæ, densissimæ, & plurimæ venæ sunt, itemque nerui tenuissimi & densissimi, & plurimi, ossaque magnitudine minima, eaque præcipuè in manuum ac pedum digitis. Ex digitis autem, nimirum cum ossa densa & parua habeant, venæ etiam ac neruos itidem paruos ac densos, ita ex ipsis ungues tenues & densi oriuntur, qui extremas venas comprehendunt, adeò vt nec vltèrius progrediantur, neque aliam excedat. Vt proinde minimè mirum videri debeat, si unguis exteriorè corporis parte densissimi sint, cum ex densissimis constent. Quinetiam vnà cum unguibus pili in capite radices accipiunt, eorumque natura sic se habet. Hi siquidem maximi & plurimi nascuntur, qua summa corporis cuticula rarissima est, & vbi pilus moderatum habet humorem quo nutriatur. Ac sicubi summa cuticula postea rara euadit, ibi postea quoque pili nascuntur, veluti in mento, pube, & alio quouis loco. Nam simul ac genitale semen oritur, caro & extrema cuticula rarior euadit, venulæque magis quam antea aperiuntur. Cum enim adhuc puer est venulæque tenues existunt, neque per eas genitura ferri potest. Eademque ratio est de mensibus virginum. At simul ac mensibus & genituræ via patet, tum puero & virgini, extrema cuticula rarefcente, pilus in pube nascitur, simulque moderatum neque pauciozem quo alatur humorem habet. Ad eundem modum de pilo in viri mento se res habet. Rarefcit enim summa cuticula, delata in eam à capite humiditate. Simul siquidem & in coitu, & intermedio tempore, moderatam humiditatem qua nutriatur pilus habet, tumque maximè, cum humiditas in coitu à capite descendens, in mento longè à pectore restiterit,

terit, ibique moram fecerit. In rarissimis autem summae cuticulæ partibus pilos enasci indicio est, quod si inusta extrema cuticula, pustulam solum excites, eamque persanaueris, vbi summa curis densior euaserit, nullum ex cicatrice pilum emitter. Qui verò ætate adhuc puerili eunuchi existunt, eam ob causam neque in pube, neque in mento pilos habent, læuesque toti sunt, quod, cum nondum via genituræ facta sit, nusquam rarefcit summa superficies cunicula. Nam quemadmodum paulò ante à me dictum est, intercepta est genituræ via. Mulieres autem mento & toto corpore glabræ sunt, quod ipsis in actu venereo non perinde agitatus humor ac viris, summam cuticulam raram efficere queat. At qui caluescunt, si sanè phlegmate redundant, quod per coitum in eorum capite agitatum & incallescens, in summam cuticulam illapsum, pilorum radices exurit, ita vt pili effluant. Eunuchi autem eam ob causam non caluescunt, quod neque vehementius moueantur, neque phlegma in coitu incallescens, pilorum radices exurat. Cani autem ob id contingunt, quod longo tempore permeante in homine humido, id quod candidissimum est fecernitur, & in summam cuticulam illabitur, ita vt attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior euadat, ipsaque summa cuticula, eo præsertim loco vbi cani sunt, quam quouis alio candidior existat. Quisque à prima origine canos habent in capite, illis summa cuticula, vbi cani sunt, quam alia quæuis candidior existit, quod illic albilissima humiditas insit. Sic autem se res habet. Qualem humorem caro attraxerit, siue album, siue flauum, siue nigrum, talem etiam colorem capillus imbutit. Ac de his quidem hæcenus. Deinceps verò quod est reliquum persequar. Postea autem quam summæ corporis pueri partes ramos foras emiserint, vnguesque ac capilli radices egerint, tunc sanè etiam mouetur: ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, foemellæ verò quatuor. Sic enim vt plurimum contingit, etsi etiam quidam pueri ante hoc tempus mouentur. Primum autem mas mouetur, quod foemella sit robustior: primum quoque conualesceat masculus, cum ex validiore & crassiore genitura conset. Cum autem foetus mouetur, tunc sanè lac de se

significationem matri exhibet. Mammæ enim attolluntur & papillæ turgescent, neque tamen lac prodit. Et mulieribus quidem, quæ densa sunt corporis habitu, tardior est lactis significatio, seriusque fertur, citius verò his quæ raram habent corporis habitum. Lac autem propterea necessario gignitur. Cùm vterus sæu intumescens, mulierem ventrem comprimit, si eo pleno compressio illa contingat, quod in cibo & potu est pinguisimum foras in omentum & carnem profilit. Ac veluti si corium copioso oleo perunctum quis imbibere sinat, eoque imbibito corium premat, quo compresso foras oleum exilierit: sic certè vbi venter pinguedinem à cibis & potibus continet, & ab utero comprimitur, quod pingue est in omentum & carnem transilit. Et si raro habitu mulier fuerit, hanc exudationem facilius percipit, sin minus, tardiùs. Quin & pecora cùm vterum gerunt, nisi morbo aliquo laborent, potu ciboque ob eam causam pinguiora euadunt, itidemque mulier. Pingui namque incalescente & candido effecto, quod vteri calore edulcatum est, in mammas expressum tendit, & in vteros quoque exigua portio per easdem venas defertur. Ad mammas enim & vteros eiusmodi venulæ & consimiles aliæ feruntur. Cumque ad vterum peruenerit, lactis formam habet, eoque exiguo puer fruitur. Mammæ verò vbi lac exceperint, attolluntur & implentur. Atque vbi mulier pepererit, suppeditato motus initio, lac in ipsas mammas fertur, si puerum lactauerit. Sic enim se res habet. Dum mammæ exuguntur, venæ quæ ad eas tendunt, ampliores redduntur, & ampliores effectæ, quod pingue est à ventre attrahunt, & in mammas transmittunt. Vir namque si venerem crebro exerceat, ampliores venæ redditæ, semen attrahunt. Quinetiam hæc se res habet ad hunc modum. Cùm, quæ à matre ferri consueverunt, ad vterum peruenerint, tum pueri nutriri & augeri incipiunt, atque ut mater sana ac debilis est, ita etiam puer valet. Et quemadmodum quæ è terra gignantur, è terra nutriuntur, quæ & eodem, quo terra, se habent modo. Semen enim cùm in terram demissum fuerit, humore quodam ab ipsa impletur, cùm cuiusvis generis humorem terra in se contineat, quo, quæ ex ea nascuntur, nutrire possit. At semen humoris plenum, si a uo distenditur & intu-

intumescens
cogitur
semen ru
emerferi
triri non
ipsum qu
grauitate
oriuntur
mas radi
10 rit, tum
ce qui fol
putrescent
dam in ra
do ortum
crement
nullum h
& pingui
poris luc
radices e
20 tum inf
amplius
sias, quo
fructus
bens, m
ra nasci
quo ort
Quo ex
quicquid
ipso aqu
30 reddite.
mine de
ram sun
product
borz ex
quod h
humor
quod n
humor
quod g

intumescit, & vis quæ in semine leuissima est, ab humor cogitur, illaque vi spiritus coacta, & humore in folia verso, semen rumpit, & primum folia foras emergunt. Quæ cum emerferint, vbi amplius ab humore, qui in semine inest, nutriri non possunt, tum folia inferiore parte rumpuntur, ipsumque à foliis coactum, vim suam, quæ in eo propter grauitatem est reliqua, ad inferiora demittit, & ex foliis oriuntur radices, ex iisque dependent. Vbi verò planta firmas radices in terram iecerit, ex eaque alimentum sumserit, tum sanè totum euanescit, & in plantam, excepto cortice qui solidissimus est, absumitur. Qui rursus etiam in terra putrescens, progressu sanè temporis euanescit, & folia quædam in ramos finduntur. Ex semine igitur vtpote ex humido ortum, quandiu quidem molle & aquosum fuerit, ad incrementum tum inferiore, tum superiore parte fertur, & nullum fructum edere potest. Neque enim facultas valida & pinguis ei inest, vt ex eo semen eogatur. Vbi verò temporis lucessu soliditatem maiorem acceperit, & firmiores radices egerit, tum iam etiam venas amplas, tum superiore, tum inferiore parte obtinent, tuncque sanè ex terra non amplius aquosum attrahit, sed crassius, pinguius, & copiosius, quod à sole calefactum, in extremitates efferuescit, & fructus nascitur, cum eo ex quo ortum est cognationem habens, multusque ex pauco iccirco oritur, quòd quæ è terra nascuntur, copiosiore ex ea vim trahant, quam ex quo orta sunt, neque vno in loco, sed pluribus efferuescunt. Quo ex feruore prodiens fetus, planta sua nutritur, quæ quicquid ex terra trahit, in fructum transfert. Sol autem ab ipso aquosum ad se alliciens, fructum coquit & solidiorem reddit. Atque hæc à me quidem dicta sunt de his, quæ ex semine de terra & aqua producuntur. At de plantatis in terram surculis, ex arboribus aliæ arbores hunc in modum producuntur. Ramus in infima ad terram parte, qua ab arbore euulsus est, vulnus habet, & vnde radices prodeunt, quod hoc fit modo. Cum planta in terram defixa, ab ea humorem acceperit, intumescit, & spiritum concipit, quod non facit quod terræ supereminet. Spiritus autem & humor, collecta in inferiore plantæ parte vi, efficiunt vt quod grauissimum est deorsum erumpat, ex eoque teneræ

radices oriuntur. Quod cum inferiore parte acceptis, tunc sanè ex radice attractum humorem ei, quod supra terram eminet, transmittit; tuncque certe superiore parte intumescit & spiritum concipit, & collecta facultate quæ in planta leuis inest, folia germinant, iamque tam superiore quam inferiore parte incrementum capessit. Sic iam contrario modo germinant quæ ex semine, & quæ ex taleis in terram defixis proueniunt. Prius enim ex semine folium oritur, deinde radices ad inferiora demittuntur. At arbor primùm radices agit, deinde folia accipit, quandoquidem in ipso semine humoris copia inest, & ei quod terra continetur, tantum per initia alimenti suppetit, quantum ad alendum folium satis sit, donec radices iecerit. Quod in talea non contingit. Neque enim ex alio nascitur unde folium primùm alatur, verùm ramus ipse arboris loco est, eiusque magna pars supra terram prominet, ut proinde humore repleti nequeat, nisi ex inferioribus partibus magna vis quædam proueniat, quæ ad superiora humorem transmittat. Et primùm quidem necesse est taleam à terra sibi ad radices alimentum subministrare, deinde à terra attractum sursum transmittere, indeque folia erumpere & increscere. Cum autem planta incrementum cepit, ista de causa necessariò ramos emittit. Vbi magnam humoris copiam à terra attraxerit, præ copia erumpit, qua parte abundat, illicque planta ramos emittit. Increscit autem & in latum, tum supra, tum infra, quod terræ inferiora hyeme quidem sint calida, æstate verò frigida. Quod ea de causa contingit, quoniam terra hyeme imbribus è caelo delabentibus mader, iisque grauioribus existentibus in sese comprimitur, ideoque densior euadit, & nullam protius transpirationem habet. Neque enim ampliùs magna raritas adest, ideoque terræ inferior pars hyeme calida est. Nam & firmum densius pressum, maiorem in se calorem habet, quam quod rarum est, prætereaque humecta quidem & compressa per se ipsa incalescunt, & à calore exusta putrescunt, quod cum densa sint, per ea spiritus permeare nequeat. Sicca verò & rara, multò minùs incalescunt & putrescunt. Sic enim triticum & hordeum humidum & madefactum, multò citius incalescit, quam si siccum fuerit &

rarum.

tarum. Quin & vestes pellicæ vehementer colligatæ & compressæ, per se exuruntur, velut ego vidi, non fecus ac si igne conflagrarent. At si cui reliqua in considerationem adhibere placeat, is ea omnia quæ compressa sunt, calidiora ex se comperiet, quàm quæ laxius sunt composita, cum persfari nequeant. Sic quoque cum terræ inferiora humore plena sint, ipsaq; cum humore grauis sit & densa, per se cõprimatur, per hyemem incalescit, quòd nullam prorsus habeat caloris perspirationem. Verùm postea quàm de cælo aqua in ipsam delapsa fuerit, in eaq; spiritum excitat, is ultra propter terræ grauitatem permeare non potest, sed contra in aquam fertur, eamq; ob causam & fontes & mare hyeme quàm æstate, tum calidiores, tum copiosiores sunt. Excitatus nanq; spiritus, cum propter terræ densitatem per eam permeare nequeat, in aquam conuertitur, quæ sua copia quocunq; fertur, eo prorumpit, viamq; sibi ampliorem facit, quàm si modica esset. Neque enim aqua in terra consistere potest, sed semper in decliuem locum fertur. Quòd si spiritum ex aqua prouenientem terra per hyemem transmitteret, paucior ex ipsa aqua prodiret, neque per hyemem fontes increserent. Atq; ista omnia eò à me dicta sunt, quòd terræ inferiora hyeme quàm æstate calidiora esse constet. Nunc verò dicendum est, cur terræ inferiora æstate quàm hyeme frigidiora esse conspiciantur. Terra æstate rara est & leuis, nimirum cum sol vehementius irruat, & omnem a se ex ea humorem attrahat. Aquam autem plus minúsve terra semper in se continet. Spiritus verò omnes nobis ex aquis proueniunt. Quod ita se habere efficiam vt conicere possis. Ex omnibus enim fluminibus & nubibus semper spiritus prodeunt. Sunt autem nubes aqua in aere continua. Ac tunc sanè terra per æstatem rara est & leuis, aquamq; in se continet, quæ in decliue profuit, eaq; decurrente, alius ex alio spiritus inde semper excitatur. Is autem spiritus, per terram leuem & raram fertur, terramq; ita refrigerat, vt simul quoq; aqua perfrigeretur. Ex epli gratia, veluti si quis aquam vtre contentam vehementer premat, & per acus puncturam, vel paulò minorè, aquæ perspiramentum exhibeat, vtreque in sublimi suspendat, spiritus quidem nullus sed aqua tantum per foramen prodibit, quòd amplum satis spacium,

quo exhalet, aqua non habeat. Ad eundem sanè modum aqua in terra per hyemem se habet. Quòd si vtre sublimi suspenso, aqua in eo contenta amplius spatium concesseris, per foramen spiritus exibat. Spatium enim amplius quo per vtre exeat, aqua mota habet, eamque ob causam per foramen spiritus peruadit. Sic certè per æstatem in terra aqua se habet. Amplum enim satis locum ob terræ raritatem obtinet, quodque sol ab ea ad se humorem attrahit, ipsaque terra spiritum frigidum ab aqua excitatum, cum rara sit & leuis, per se transmittit. Ideoque pars eius inferior frigida existit. quin & aqua multò magis quàm spiritus in terra frigidus, ipsaque in sese & in terram spiritum immittit. Simul quoque aquam quæ ex puteo hauritur, semper spiritus, velut flabellum agitat, qui & aquæ frigiditatem inducit. Quæ verò non hauritur æstate, sed immota manens densatur, ea neque perinde vt illa spiritum à terra in sese suscipit, neque ex sese in terram transmittit, simulque à sole & aere per puteum minimè disperso, sed stabili manente, summa eius superficie primùm incalescit, deinde altera pars alteri, ad iunum vsq; caliditatem suam communicat. Eaq; causa est cur aqua, quæ æstate non hauritur, ea, quæ hauritur, sit calidior. Quin & fontes multùm profundi, æstate semper frigidi sunt, & aqua ex iis per hyemem hausta, quando terra calet, ea quidem calida est, intercedente verò tempore frigida est, ab aere scilicet frigido refrigerata. A vento quippe perflatur, & per eam spiritus percolatur. Quæ admodum etiam aqua per æstatem protinus ac hausta fuerit, frigida est, eamque ob causam calefcit. Refrigeratur siquidem quòd terra rara sit, & spiritum in se contineat. At postquam hausta fuerit, si tempus intercedat, quia immota manet, calida conspicitur. Incalescit siquidem ab aere calido, non secus ac putealis aqua per æstatem, quæ non hauritur, ob id ipsum calida redditur. Ac ista quidem hac de re à me dicta sunt. Rursus autem repetam, quòd inferior terræ pars æstate frigida est, hyeme verò calida. Superior autem terræ pars, contrario se habet modo. Neque arbori opus est, si modò valere debeat, geminum simul calorem aut frigus adesse. Verùm si superiore quidem parte calor adsit, inferiore refrigerari oportet, contraque, si superiore parte frigus

acc-

accedat, eam inferiore parte incalescere necesse est. Ac ra-
 dices vbi attraxerint, arbori communicant, arborque ra-
 dicibus, sicque calidi & frigidi mutua sit dispensatio. Atque
 haud aliter quam in homine ingestis in ventriculum cibis,
 qui dum concoquuntur, calefaciunt, frigiditatem à potu
 reddi oportet, sic & in arbore, mutua quædam retributio ex
 imis ad summa, & contrà, fieri debet. Ideoque tum inferiore,
 tum superiore parte arbor increfcit, quòd alimentum ex
 inferioribus & superioribus partibus capessat. Et. quandiu
 10 tenella admodum fuerit, fructum non profert. Neque enim
 vis illi pinguis & crassa inest, quæ ad fructum satis esse pos-
 sit. Procedente verò tempore, tunciam ampliores venæ ef-
 fectæ, in eam ex terra pinguem & crassum humoris fluxum
 deducunt, quem sol diffundens, & cum leuis sit, effervesce-
 tem in summas partes educit fructumque profert, & ab eo
 tenuem quidem humorem deducit, crassiorem verò con-
 coquens & calefaciens condulcat. Quæ verò arbores fru-
 ctum non ferunt, non tantam habent in se pinguedinem,
 quæ in fructum consumatur. Quæcunque autem arbor tem-
 20 poris spatio robur acceperit, & firmas radices egerit, iam
 penitus omni ex parte crescere desinit. At verò arbores, quæ
 ex aliarum inoculatione proueniunt, eæ non illarum simi-
 lem, in quas insitæ sunt, fructum ferunt. Quod hoc modo
 cõtingit. Principio quidem oculus germinare incipit, cum
 siquidem alimentum habeat, primum quidem ab arbore à
 qua auulsus est, tum verò ab ea in quam insitus est. Vbi
 pullularit, tenues ex se radices in arborem demittit, pri-
 mumque arboris humore, in quam insitus est, fruitur. De-
 inde temporis spatio radices in terram demittit, per eam in
 30 quam insitus est, & attracto è terra humore fruitur, indeque
 alimētum sumit: vt proinde minimè mirum videri debeat,
 si insitæ arbores alios fructus proferant, cum è terra viuāt.
 Hæc quidem de arboribus & fructibus istam ob causam di-
 cta sunt, quòd imperfecta oratio relinqui à me non debue-
 rit. Nunc verò ad ea reuertar, quorum gratia ista à me dicta
 sint. Quæ ex terra nascuntur, ea omnia ex terræ humore vi-
 uere assero, & quemadmodum terræ humor habet, ita & se
 habere, quæ ex ipsa oriuntur. Sic & puer in vtero ex matre
 viuut, & vt valet mater, ita & puer. Quòd si quis, quæ de istis

dicta sunt, ab initio ad finem vsque secum reputare volet, ut eorum quae à terra nascuntur, & hominum naturam per omnia similem esse comperiet. Ac de his satis. At verò puer ubi in utero existit, manibus ad genas adhæret, caputq; pedibus proximū habet, neq; certo dignoscere queas, etiam si puerum in utero videas, utrum caput sursum, an deorsum vergat. Verum quæ cum sustinent mēbranae, ex umbilico protendantur. Nunc verò rationem eam explicabo, quam paulo antea me demonstraturum dixi, quæ, quantum humanū ingenium consequi potest, aperta est iis omnib. qui ea de re nosse volent, quòd genitura mēbrana continetur, & in eius medio umbilicus extat, per quem primū spiritum ad se attrahit, & foras emittit, quodq; ex umbilico membranae protendantur. Quia & reliquam pueri naturam, velut à me demonstrata est, ita prorsus se habere comperiet, qui his argumentis, quæ à me proferentur, uti volet. Si quis enim oua viginti, aut etiam plura, gallinis duabus, aut pluribus, ut excludantur, supponat, & singulis diebus, à secundo exorsus, ad vltimum vsq; , quo oui putamen detrahitur, subtrahat, frangat, diligenter inspiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia se habere deprehendet, si modo avis naturam cum humana conferre licet. Ex umbilico enim mēbranae protendi, aliaq; omnia quæ de puero dicta sunt, eodem prorsus se habere modo in ovo gallinaceo comperies. Quanquam, qui hæc nondū observauit, is in ovo gallinaceo umbilicū inesse mirabitur. Atqui ista ad hunc, quæ à me dicta sunt, modum se habere conspiciuntur. Quando verò mulieri partus instat, tum se mouēte puero, & manib. ac pedibus se iactante, mēbranam quandam internā abrumpi contingit. Quæ rupta cætera imbecilliores sunt, primumq; rumpuntur, quæ illa cōtingunt, deinde postrema. Ruptis autē mēbranis, tum fetus vinculo exoluitur, & agitatus foras prodit. Neq; enim laxatis mēbranis quicquam ampliùs virtum habet, neq; uteri puerū ampliùs cōtinere possunt, laxatis uti dixi mēbranis & ab ipsis ablatis. Et membranae quæ puerū circumplectuntur, non admodū magna vi utero adhærescūt. Cū verò puer prodit, utero dilatato, qui mollis est, vi sibi viam aperit, & in caput fertur, si secundum naturam exierit. Gratissimæ enim ei sunt superiores partes, ex umbilico libratæ.

Quan-

Quandiu autē in vteris manet, validior semper euadit, dum
 membranas decimo mense perrumpat, quando matri par-
 tus instat. Quōd si vis quædam puero contingat, etiam ante
 præfinitum tēpus ruptis membranis foras prodit. Quinet-
 iam si alimento à matre prius destituatur, sic quoq; ante tē-
 pus matri partio ingruit, & ante decimum mensem puer e-
 greditur. At verò si quæ ultra decem menses vtero gestare
 sibi visæ sunt, (quod iam sæpè audiui) eē hoc, que m referam,
 modo fallunt. Cum vteri à ventre statū suppeditante spiritu
 distenduntur & intumescunt (id enim contingit) tunc mu-
 lie res se concepisse existimāt. Et si mēses minimè prodeun-
 tes in vteris collecti fuerint, longioremq; moram fecerint,
 subinde alij eō confluunt, interdum quidem flaribus, qui à
 ventre procedunt, permixti, interdum verò incallescunt.
 Tunc quoq; sanè non prodeuntibus mensibus, & in tumo-
 rem sublatis vteris, mulieres vtero sibi gestare videntur.
 Deinde quandoq; mēses sua sponte erumpūt, aut cum alij
 insuper ad vteros ferantur, & priores deturbent, etiā flatus
 egreditur, ac multis iam statim post menstruam purgatio-
 nem vteri dehiscunt, & ad pudendum conuertuntur, atq; eo
 tempore cum viris cōgressæ, eodem ipso die, vel paulò post,
 concipiūt. Atq; harum rationum ac rerum ignaræ, eo tem-
 pore se concepisse reputant, quo mēses suppressi erant &
 vteri intumuerant. Cur autem non longiore quàm decem
 mensium spatio, fœtus vtero gestari contingat, referam.
 Post exactos decem menses, vbi fœtus grandior est, ali-
 mentum & incrementum, quod à matre demittitur, non
 ampliùs puero sufficere potest. Quod enim in sanguine
 dulcissimum est, ad sese attrahit, simulq; aliquantula lactis
 50 portione fruitur. Quæ cum ipsi pauciora sint, puerq; iam
 plenior factus, plus alimenti quàm adsit, requirat, ipse sese
 iactans, membranas dirumpit. Idq; frequentius experiun-
 tur mulieres quæ primùm pariūt. Neq; enim pueris alimē-
 tum ad decimum mensem satis esse potest. Quod ad hunc
 modum deficit. Mulieribus quibusdam quidem menstruæ
 purgationes abundantes, quibusdam pauciores expurgan-
 tur. Quod si in natura & in genere semper contingat, ipsis
 vterinum est. At quibus pauciora menstrua effluunt, hæc
 pueris quoque sub postremum tempus, vbi iam auctiores

fuerint, cum parcius alimentum suppeditent, eos ut iactentur cogunt, & ut ante decimum mensem prodeant, compellunt. Paucus enim sanguis de iuueniculis matribus fertur. Ut plurimum verò, quæ pauca menstrua demittunt, eas sine lacte esse contingit. Sicciores enim sunt, & densiore corporis habitu. Quòd verò deficiente alimento foetus exeat, nisi vis quædam inferatur, hoc argumento comprobatur. Auis ex oui luteo nascitur hoc modo. Vbi mater insidet, ouum incalcescit, & quod in ouo continetur, à matre agitur, concalesciturque; spiritum concipit, & alium frigidum ab aëre per ouum attrahit. Ouum enim ad eò rarum est, ut attractum spiritum satis copiosum ei, quod intus est, transmittat. Et increscit auis in ouo, & eodem prorsus consimilique modo in membra distinguitur, velut puer, uti iam antea à me dictum est. Procreatur autem auis ex oui luteo, alimentum verò & incrementum continet, quod in ouo est candidum. Quod omnibus qui animum aduerterint, conspicuum esse potest. Cum autem alimentum ex ouo pullo deficit, neque satis ei suppetit unde viuat, copiosius alimentum postulans, vehementer mouetur in ouo, & membranam circumcirca disruptur. Et vbi auis pullum vehementer moueri senserit, putamen tundendo excauans, ipsum excludit. Atque hæc intra viginti dies contingere solent, idque ita se habere manifestum est. Nam vbi volucris oui testam contundendo excauarit, nihil penitus humoris, quod alicuius sit momenti, in ea inest, quòd totus in pullum absumtus sit. Sic etiam cum puer increuerit, mater ei sufficiens alimentum amplius suppeditare non potest. Plus itaque alimentum quam quod adsit foetus postulans, sese iactando membranas disruptit, simulque vinculis solutus foras prodit. Atque ista, ut longissimæ, decimo mense contingunt. Eaque est ratio, cur brutis & feris eo ipso tempore, quo quæque parere consuevit, nec tardiùs, partus ingruat. Vnicuique enim animanti tempus esse necesse est, in quo foetui parcius alimentum suppetat ac deficiat, tumque partio insitet. Et quæ quidem minus alimentum foetui suppeditant, celerius pariunt, quæ verò plus, tardiùs. Atque de his quidem hæcenus. Puer autem, vbi circumcirca disruptæ sunt membranae, si quidem suo momento in caput magis inclinet, facile mulier

lier parit. Quòd si in latus, aut in pedes prodeat, (id enim se-
 pius contingit, si illuc momentum vergat, vel propter vteri
 amplitudinem, vel si mater in ipso partus dolore primùm
 quiescere non potuerit) si sic inquam prodeat, difficile par-
 tum mulier sentiet. Iam verò ex his plurimæ, vel ipsi fœtus,
 vel vnà etiam cum suis fœtibus matres periere. Ex puerpe-
 ris autem præcipuè laborant, quæ primos partus experiun-
 tur, eò quòd doloribus non afflucuerint, & totum quidem
 corpus dolor occupat, præcipuè verò lumbos & coxendi-
 ces, quæ ipsi diducuntur. Quæ verò magis partus expertæ
 sunt, minores dolores sentiunt, quàm quæ primùm pariūt.
 At quæ multoties peperere, omnium minimè dolēt. Quòd
 si fœtus in caput feratur, primùm caput foras prodit, dein-
 de alia membra consequuntur, postremus est vmbilicus, ex
 quo secundæ dependent. Post hæc humor exit cruentus, à
 capite & reliquo corpore vi doloris & caloris secretus, qui
 viam partus purgamentis facit. Post exitum autem saniei,
 purgatio procedit, quo ante dictum est tempore. Et tum
 mammæ, tum aliæ partes humidiores, mulieribus effun-
 duntur, minimùm quidem in ea quæ primùm parit, ac in
 aliis deinceps, quò plures partus expertæ sunt, eò magis ef-
 funduntur, venis à puerperij purgamentis euacuatione exi-
 nanitis. Atque ista à nœ hac de re dicta sunt. Gemelli autem
 ex vno veneris complexu procreantur ad hunc modum.
 Vteri sinus plures & incuruos habent, hos quidem longiùs
 distantes, illos verò pudendo viciniore. Et ex animalibus,
 quæ plura gignunt, plures sinus habent, quàm quæ pauca.
 Quod in ouibus, feris & volucris ad eundem se habet
 modum. Cùm genitura ad duos sinus diuisa peruenerit,
 eamque vteri receperint, neque sinus alter ad alterum trās-
 miserit, ea vtroque sinu separata, membrana vestitur, vitam-
 que eo modo accipit, quo & vnus fœtus, de quo hæc dixi-
 mus. Quòd verò ex vno cōgressu gemini procreantur, hoc
 argumento constat. Canis, sus, & alia animalia, vno con-
 gressu duos & plures fœtus pariunt, quorum quisque in vtero
 suo sinu & membrana conditur. Atque hæc ipsi contingere
 cernimus, eosque omnes eodem vt plurimùm die parere,
 Ad eundem quoque modum in muliere, ex vno veneris com-
 plexu nati gemelli, vterque suo sinu & inuolucro conditur,

& eadem die in lucem prodit, alterumq; prius cum suo involucre foras egreditur. Quod autem ex gemellis unum masculus sit, alter femina, id ideo contingere assevero. In muliere & in viro, & in quouis animalium genere, in unoquoque tum imbecillior, tum valentior genitura inest, neque unico impetu genitura procedit, sed & secunda & tertia iactatione emititur, neque fieri potest, ut quæ prius & quæ posterior exit, eiusdem sint roboris. Quemcunque ergo sinum crassior validiorque genitura subierit, in eo mas procreatur, quemcunque vero humidior ac imbecillior, in eo femella generatur. At si in utrunque valida subeat, ambo mares nascuntur, si debilis in utrunque, ambo femellæ. Atque omnis ista oratio, ad hunc exposita modum, ad finem perducta est.

Hippocratis de carnibus, liber.

Equidem adhuc usque communibus sententiis, tum eorum, qui ante me fuerunt, tum etiam meis usus sum. Necessè enim est eum, qui hanc de arte Medica tractationem suscipere volet, commune sententiis principium ponere. De coelestibus autem rebus & in sublimi positis nihil dicere attinet, nisi quantum conferunt ad demonstrandum de homine & de reliquis animantibus, quod ex his constant & procreata sunt, quodque animo sunt prædita, & quod sanitas & morbus, quodque in homine inest boni vel mali, & mors ipsa inde proficiscitur. Nunc verò ipse meam sententiam proferam. Quod calidum vocamus, id mihi immortale esse videtur, cunctaque intelligere, videre & audire, sentireque omnia tum præsentia tum futura. Cuius pars maxima, cum omnia perturbata essent, in supremum ambitum secessit, quod mihi veteres videntur Æthera appellasse. Altera pars locum in finem sortita, terra quidem appellatur, frigida & sicca, multasque moriones habens, & in qua multum sanè calidi, inest. Tertia verò pars medium aeris locum nata est, calidum quid existens. Quarta pars terræ proximum locum obtinens, humidissima & crassissima. His igitur in orbem agitatis, cum turbata essent, calidi magna pars aliàs in terra relicta est, partim quidem magna, partim verò minor, aliàs etiam valde parua, sed in multas partes diuisa. Et tem-

poris

poris successu à calido resiccata terra, ista in ea tanquam in membranis contenta, circum se putredines excitant. Ac longo tempore incalescens, quod quidem ex terræ putredine pinguedinem sortitū est, & minimum humidi habet, id citissime exustum, ossa produxit. Quæ verò naturam glutinosiorem sortita sunt, & frigidi cōmunionem habent, ea neq; calefacta exuri potuerunt, neque etiam humida fieri, idcirco formam longè ab aliis diuersam nacta sunt, & nerui solidi extiterunt, cum non multum in his frigidi inesset. At venæ 30 frigidi multum habebant, cuius pars circumcirca ambiens, & quod erat glutinosissimum, à calido exassatum, membrana extitit. Quod verò erat frigidum à calido superatum, dissolutum est, ideoq; humidum euasit. Ad eandem omninò rationem, fauces, gula, venter, & intestina ad podicem vsq; caua extiterunt. Frigido enim semper incalescente, quod in eius ambitu glutinosum erat exassatum est, & ambiens membrana tunica euasit. Quod verò frigidum intus erat, quoniam in ipso neq; pingue, neq; glutinosum multum inerat, colliquatam est, & humidum extitit. Eadem quoque vesicæ ratio fuit: frigidum multum relictum in eius ambitu, à calido calefactum & dissolutum, humidum extitit, cum neque in eo pingue, neq; glutinosum inesset. Quod verò superfuit tunica euasit. Sed & alia quæ caua sunt ad eundem habent se modum. Vbi enim glutinosum pingue superauit, membrana in tunicam euasit. Et vbi pingue supra glutinosum abundauit, ossa extiterunt. Ossium verò eadem est ratio. Vbi enim glutinosum minimè inerat, sed pingue & frigidum abundauit, id celeriter propter pinguedinem exustum fuit, ossaq; durissima & maximè solida facta sunt. Vbi verò 30 pingue & glutinosum simili portione respondent, hæc ossa sunt fistulosa. Ac de his quidè hæc videtur esse ratio. Frigidum quidem densat, calidum verò dissipat, longo etiam interposito tempore exiccat. Quòd si quid pinguedinis affuerit, citius exurit & exiccat. Verùm vbi glutinosum cum frigido affuerit, citra pinguedinem exuri nõ solet, sed temporis successu incalescens condensatur. At verò cerebrum frigidi & glutinosi sedes est & matrix, calidū verò pinguedinis sedes & matrix. Quod enim dum incalescit primum omnium diffunditur, pingue fit. Atq; iccirco cerebrū, quod

minimum pinguis, plurimum verò glutinosi habeat à calido exuri nequit, sed temporis spatio tunicā membranā, videlicet crassā, nactum est, circa membranā verò offa, ex eo quod calidum superauit, & in quo pingue inerat. Medulla etiam, quæ dorsalis appellatur, à cerebro ducitur, & neque in ipsa multum pinguis, neque glutinosi inest, non aliter quàm cerebro, eamque ob causam neque medullæ nomine iure donatur. Neque enim reliquorum ossium medullæ similis est, cum sola membranas habeat, quas alia medulla non habet. Atque horum manifesta sunt indicia, quod, si quis neruosa & glutinosa, itemque alia assare volet, cetera quidem citò assentur, neruosa tamen & glutinosa assari nequeant, cum minimum pinguedinis habeant, quod verò dulcissimum est & pingue, celerrimè assatur. At verò viscera hoc modo mihi constare videntur. Et de venis quidem antea à nobis dictum est. Cor autem multum glutinosi & frigidi obtinet, quod à calido calefactum, caro dura & viscida euasit, ipsumque membranā inuolutum cauum factum est, non quemadmodum venæ, & ad venæ maximè cauæ caput annexum est. Duæ enim sunt à corde venæ cauæ, & hæc quidem arteria, illa verò vena caua nominatur, iuxta quam cor positum habet. Arteria verò calidi plus continet quàm vena caua, & spiritus penus est. Ac præter has duas venas, aliæ quoque in corpore insunt. Quæ autem valde caua est, & cordi annectitur, ventrem totum & septum transversum peruadit, & in vtrunq; renem & lumbos scinditur, tumque alias in partes, tum in vtrunq; erus fertur. Quinque iã supra cor ad ceruicem partim quidè dextra, partim etiam sinistra tendit, moxque ad caput ascendit, & in tempora vtraque scinditur. Possunt autem & maximæ venæ numero recenseri, sed vt vno verbo comprehendam, à vena caua, & ab arteria reliquæ venæ in totum corpus dispersæ sunt. Sunt autem maximè cauæ, quæ ad cor, ceruicem, & caput tendunt, & infra cor ad coxendices vsque. Calidumque plurimum in venis & corde inest, eamque ob causam spiritum cor in se continet, quod sit omnium que in homine sunt membrorum maximè calidum. Quod autem spiritus sit calidus, facillè intelligas. Cor & venæ cauæ semper mouentur, calidique plurimum in venis inest, & quia ex omnibus hominis membris

bris cor sit maximè calidum, eam ob causam spiritum attrahit. Id verò & aliter cognoscas licet. Si quis ignem in domo, in qua nullus ventus spiraret, accendere volet, flâma modò minùs, modò magis mouetur. Sed & lucerna accensâ ad eundem modum, modò magis, modò minùs agitatur nullo quem quidem spirare sentiamus, vento mota, frigidûq; calido alimentum est. At verò puer dum in vtero est, compressis labris ex matris vtero tum alimentum fugit, tum etiam spiritum, qui in puero calidissimus est, vbi lanè mater
 10 respirat, in cor attrahit. Quinetiâ hoc calidum reliquo corpori & omnibus aliis partibus motum præbet. Quòd si quis roget, vnde hoc quis noscitur, quòd puer in vtero trahat & fugat, hoc illi respondere licet. Pueri cum in lucem prodeunt, stercus in intestinis habere conspiciuntur, & simul ac in lucem editi sunt, tum homines, tum pecora, id iis per ventrem secedit. At qui neq; stercus haberet, nisi in vtero sugeret, neque vt primùm puer natus est, vbera sugere nosset, nisi in vtero suxisset. Ac de cordis quidem & venarum motione, ad hunc se res habet modum. Pulmo autem iuxta cor sic extrit.
 20 Quod in humido glutinosissimum erat, cor calefaciens, celeriter exiccavit, veluti spumam, & fistulosum reddidit, multisq; venulis resperfit. At venulas eam ob causam condidit. Quod in glutinoso inerat frigidi, id ipsum à calido colliquatum, humidum est redditum, quòd verò glutinosi fuit reliquum, in ipsam tunicâ abiit. Iecur verò hunc in modum constitutum est. Humido multo cum calido relicto, abiq; glutinoso & pingui, frigidum superauit calidum, & condensatum est. Cuius rei hoc à me proponitur argumētum. Cum quis victimam iugulat, quandiu sanguis calidus est, liquidus etiâ manet, vbi verò perfrixit, cōcrefcit. Quòd
 30 si quis ipsum agitet, minimè concrefcit, quòd fibræ nimirû glutinosæ sint & frigidæ. At lien hunc in modum constitutus est. Cum calido & glutinoso, calidi quidem plurimùm, frigidi verò minimum remansit, quantû scilicet ipsum glutinosum cogat, quòd fibræ ipsæ in liene existentes constitunt, propter quas mollis & fibrosus ipse redditur. At renes hoc modo compacti sunt. Glutinosi parum, parumque calidi à plurimo frigido condensatum est, & viscus durissimum extitit, & minimum rubrum, quòd nō multum calidi

simul coierit. Eadem quoq; de carnibus ratio est, frigidum quidem carnem constituit, condensauit & fecit, glutinosum autem in foramina abiit, in quibus, velut in magnis venis, humidum inest. Calor per vniuersum corpus spargitur, usq; plurimum in corpore inest, & multum frigidi in humido, nimirum quantum humidum condensare queat, verum à calore superatum ab eo diffunditur. Quòd autem humidum sit calidum, sic ostenditur. Si quis corporis humani particulam quamecunq; voler, secer, sanguis calidus effluet, & quòd diu quidem calidus fuerit, liquidus erit. Vbi verò, tum ab inisio, tum ab externo frigido perfrixerit, pellicula & membrana obducitur. Qua detracta, si quis pauco tēpore sinat, aliam enatam pelliculam videbit, eamq; si quis semper auferat, alia à frigido pellicula producet. Sed huius rei gratia longior sum, vt ostendam corporis summum aëri obuersum, à frigido & ventis ingruentibus necessariò pelliculam contrahere. Articuli verò hunc in modum producti sunt. Quando ossa constituta sunt, quod quidem in his pingue fuit, celerrimè exustum est, quemadmodum superiore oratione à nobis dictum fuit. Quod autem ex his glutinosum erat, id cum peruri nequiret, medio loco inter vstum & exiccatum comprehensum, à calido in nervos & mucum transit. In mucum verò, quatenus quod ex glutinoso humidissimum erat, calefactum crassius euasit, cum humidum esset, indeq; mucus extitit. Ex hoc ipso autem glutinoso vngues producti sunt. Quod enim in eo maximè est humidum, ab ossibus & articulis semper in vngues foras scedit, & à calore exiccatur & arefactum glutinosum redditur. Dentes autem postremi istam ob causam gignuntur. Ex capitis & maxillarum ossibus glutinoso incrementum accedit, & pingue quod inest, à calido exiccatur exurit, & dentes sunt reliquis ossibus duriores, quoniam nihil frigidi inest. At primi quidē dentes ex victus ratione in utero nascuntur, & vbi in lucem editus est puer, ex lacte, dum mammam fugit. Cum verò hi exciderint, ex cibo & potu. Excidunt autem, vbi ad primi alimenti annos deuenerint, quibusdam etiam prius si ex morbo alimēto pullularint, plurimis verò cum ad annos septem peruenerint. At qui postea nascuntur, ad senectutem vsq; remanent, nisi ex morbo corrūpantur.

tur. Istā verò ob causam dentes reliquis partib. tardiùs oriū-
 tur. In maxilla venæ sunt, eaq; huic ossi inter omnia ossa ex
 ventre inferiore alimentum exhibent. Ossa autem qualia
 quidem sunt, tale daant incrementum, vt & reliqua omnia
 tale exhibent incrementum, qualia ipsa existūt. Venæ enim
 quæ per ventrem & intestina feruntur, in quibus cibi & po-
 tus coaceruantur, vbi hi incaluerint, id quod est tenuissimū
 & humidissimum attrahunt, crassissimum autem isthic reli-
 ctum, in inferioribus intestinis in sterco abit. Tenuissimū,
 inquam, venæ trahunt ex ventre & intestinis quæ supra ie-
 iunium sunt, vbi cibi incaluerint. Qui superato ieiunio in in-
 feriora intestina collecti, in sterco abeunt. At postquam
 alimentum eò peruenerit, vnumquodq; eam quā habuerat
 formam cuiq; reddit. Irrigata nanq; alimēto singula incre-
 mentum accipiunt, calidum, frigidum, glutinosum, pingue,
 dulce, amarum & ossa, & reliqua omnia quæ in homine in-
 sunt. Ideoq; posteriùs dentes producuntur. Dictum autem
 à me etiam est antea, maxillas solas inter ossa venas in sese
 habere, vt proinde copiosius ad eas alimentum, quā ad re-
 liqua ossa trahatur. Et quæ copiosius habent alimentum &
 vberiorē affluxum, ex tale ex se incrementum pariunt,
 qualia sanè ipsa existunt, quandiu homo ad integritatem
 increfcit. Increfcit autem vbi cōspiciū adolēscere cernitur,
 quod præcipuè à septennio ad decimum quartum annū ap-
 paret. Quo tempore tum maximi, tum ceteri omnes den-
 tes producuntur, postquam exciderint, qui ab alimento ex
 vtero orti sunt. Increfcit autem & ad tertium annorum se-
 ptenarium, in quo adolēscens euādit, ad quartum vsque &
 quintum septenarium. Quinaria hominibus pleriq; quarto
 septenario duo dentes enascuntur, qui moderatores nomi-
 nantur. Capilli autē ad hunc modum oriuntur. Ab ossib.
 & cerebro eiusmodi incrementum prouenit, ab eo videlicet
 glutinoso, quod circumcirca existit, in quo pinguis nihil in-
 est, quemadmodum & neruis accidit. Si quid enim pinguis
 inesset, à calido exultum esset. Ac fortassis mirum aliquem
 subeat, cur in axillis & pube, & reliquo corpore pili multi
 succrescant. Cuius rei hæc est ratio, quòd vbiq; in cor-
 pore glutinosum existit, ibi pili à calore gignuntur. Hanc
 verò ob causam auditio fit. Aurium foramina ad os durum

& siccum lapidi simile perueniunt, cui cavitatis fistulosa addita est. Soni autem in durum impingunt, & os cauum per ipsum durum insonat. Pellicula verò in ipso meatu auditorio iuxta os durum tenuis est, ad instar telæ aranæ, præ reliquis pelliculis siccissima. Quod autem siccissimum est, id ad sonum concipiendum maximè facere, multis argumentis comprobari potest. Cùm ergo plurimum resonat, tum maximè audimus. Etsi nonnulli naturæ historiam scriptis mandantes, cerebrum ipsum sonum facere dixerunt, quod tamen nullo modo fieri potest. Cerebrum enim ipsum humidum est, & ipsum ambiens membrana humida & crassa, eamq; ossa circumdant. Atqui nullum humidum sonum facit, sed quæ sicca sunt. Quæ verò resonant, auditionem faciunt. At verò cerebrum odorandi facultatem habet, cùm humidum existat, aridorum odorem cum aëre per cartilaginosa corpora, quæ sicca sunt, attrahens. Cerebrum enim ad nasi cavitatem progreditur, hacq; parte nullum ei os obteditur, sed mollis cartilago spongiæ instar, quam neq; carnem, neq; os appellare queas. Et cùm quidem narium caua sicca fuerint, ipsum per se exquisitè magis rerum siccarum odorem percipit. Neq; enim aquam olfacit, cùm cerebro sit humidior, nisi computruerit. Putrefacta namq; aqua crassior euadit, & reliqua omnia. At cùm nares humidæ fuerint, olfacere nequit, cùm ad se cerebrum aërem non attrahat. Ad eundem etiam modum cùm cerebrum colliquatū plurimam materiam ex se in palatum, & fauces, & pulmonem reliquumq; ventrem detruserit, id percipiunt homines, & ex capite destillare dicunt, etsi in reliquum etiam corpus destillat, idq; cum calore quodam contingit. At verò eam ob causam videt, quod à cerebri membrana vena ad utrumq; oculum per os pertinet. Per has duas venas ex glutinoso, quod est maximè tenue, ex cerebro veluti per colū transmittitur, atq; ideo ipsam circum se tunicam quæ aëri obuersatur, & ad quam venti ingruunt, talem facit, quale est ipsum oculi pellucidū, eadem planè ratione quam de cæteris tunicis diximus. Sunt autem multæ hæ tunicæ, quæ oculi pellucido præferuntur, ipsiq; sunt similes. In hoc enim pellucido lumen & splendida cuncta lucem reflectunt. Per hoc igitur in quo lumen reflectitur, visio fit. Quod verò minimè est splendidum, neq; obluet,

oblucet, per illud visio non fit. Reliquum circum oculos album, caro est. Pupilla autem oculi nominata, nigra ob id apparet, quòd in profundo sita sit, & tunicæ eam ambientes nigrae existunt. Tunicam verò appellamus, id quod velut pellicula inest, quæ ne utiquam ad conspectum nigra est, sed alba & pellucida, & oculi humidum, glutinosum. Sæpe enim conspeximus oculo disrupto, produisse humorem glutinosum, qui quandiu calidus est, liquidus existit, vbi verò perfrigit, siccus euadit, ad instar thuris transparentis. Quod in hominibus & feris ad eundem modum se habet. At oculo infestum est, quicquid in eum incurrat, & venti, & quæcunq; splendidiore quàm in seipso sint. Idq; quis ideo fieri iudicet, quòd vnus & eiusdem sint coloris. Quemadmodum os & lingua, & reliquus venter, humida existunt. Sermonis autè in homine causa est, quòd totum corpus spiritum intrò trahit, eumq; plurimum in suas quisq; cavitates. Is verò per inane foras pulsus, strepitum facit. Caput enim resonat, lingua verò in faucibus interseptum, suo appulsu format, & ad palatum ac dentes impingens, clarum reddit. Quòd nisi lingua suo semper appulsu formaret, non distinctè homo loqueretur, sed singula vnã naturã vocem ederent. Cuius rei indicio sunt muti à primo ortu, qui distinctè loqui nequeunt, sed solam vocem edunt. Neq; verò si quis spiritu foras emissio loqui conetur, id facere queat, quod hinc cõstat. Qui magnam volunt vocem edere, ij attractum externum spiritum foras propellunt, & quandiu perdurat spiritus, magnam vocem fundunt, quæ postea deficit. Quin etiam citharædi, si vt magna voce vtantur opus sit, spiritum intrò summo opere attrahunt, & plurimum emittunt, ac vociferantur, 30 vocemq; quandiu spiritus suffecerit, magnam edunt. Vbi verò spiritus defecerit, desinunt. Ex quibus manifestum est, spiritum vocem edere. Vidi præterea quosdam, qui, cum seipso iugulassent, guttur in totam sibi præsecuerant. Atq; hi viuunt quidem, verum nullam vocem emittunt, nisi quis guttur constringat, ac tum demum ij vocem edunt. Quin & hoc patet, quod prælecto summo gutture, spiritus in cavitates internas attrahi nequit, sed prælectam partem foras effertur. Ita sanè de voce ac sermone simili modo se res habet. Hominis autem vita septem dierum numero cir-

cum scribitur. Ac primum quidem, ubi genitura ad uterum peruenit, habet intra septem dies, quæcunq; ex corpore ei accedere necesse est. Id verò quomodo nouerim fortasse quis mirabitur, verum multa ad hunc modum vidi. Meretrices publicæ, quæ in seipsis sæpius id expertæ sunt, ubi cum viro congressæ sunt, noscunt quando conceperint, moxque conceptum intra se perdunt. Quo postea iam perduto, veluti caro excidit. Eam in aquâ coniectam si accuratiùs inspexeris, membra omnia habere deprehendas, & oculorum regiones, & aures, & brachia. Quin & manuum digiti, & crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus in conspicuo est. Liquidò autem constat harum rerum peritis, quòd mulier ubi concepit, statim inhorrescit, & incalescit, ac dentibus stridet, & articulum reliquumque corpus conuulsio prehendit, & vrerum torpor, idq; iis quæ puræ sunt accidit. Quæ verò crassæ & mucosæ istud experiuntur, earum pleræq; hoc non sentiunt. Ac sanè quantum illæ mihi ita indicarunt, tantum etiam me scire profiteor. Quòd verò hominis vita septem dierum numero circumscribatur, hoc quoq; manifestum est. Pleriq; quidem ex his qui septem diebus nihil edere aut bibere volunt, in his moriuntur, quòd si qui eos superauerint, nihilominus tamen moriuntur. Nonnulli etiam ne per in diem à vita discederent, sed vt comederent & biberent persuasi sunt, verum venter non amplius admittit. Ieiunum enim intestinum in his diebus cohærescit, quinctiam illi moriuntur. Quin & illud ipsum ex his conicere licet. Puer septimo mense natus, certa ratione in lucem prodit & vitalis est, cum is rationem & numerum exactè ad hebdomadas respondentem habeat. Octauo autem mense natus, nullus vnquam vixit. Nouem autem mensium & decem dierum fœtus e dicitur & vitalis est, numerumq; ad hebdomadas exactè respondentem habet. Quatuor nempe decades hebdomadarum, dies sunt ducenti & octoginta. Hebdomadarum autem decuriam dies septuaginta constituunt. At septimo mense editus partus tres hebdomadarum decurias obtinet, & ad vnâquamque decuriam dies concurrunt septuaginta. Tres itaq; hebdomadarum decuriæ, in totum dies ducentos & decem faciunt. Quinctiam morbi acutissimi ad hunc modum hominibus

con-

DE SEPTIMESTRI PARTV. SECT. III. 219

conſiſtunt, voluentibus diebus quibus iudicantur, & moriuntur, aut conualeſcunt. Et tertianæ diebus vñdecim, vñ & dimidia hebdomada. Quartanæ duabus hebdomadis & dimidia. In cæteris verò morbis, quoto tempore homines ſani euadent, certa ſententia pronũciari non poteſt. Ad eundem autem modum, vlcera quoq; magna in capite & reliquo corpore, quarto die inflammatione tentari incipiunt, ſeptimo verò inflammatio ſedatur, aut decimoquarto, aut duodeuigeſimo. Quòd ſi quis diligentem curam adhibeat, neque vlcera capitis magna hõc tempore ſedentur, homines moriũtur. Ac fortè quis harum rerum imperitus, mirabitur factum ſeptimo meſe naſci, atque id quidem certè, & ſæpius vidi. Quòd ſi quis voler, id facilè deprehendet, obſtetrices quæ parturiẽtibus præſunt ad eundem & percontando. Eſt verò & aliud argumentum. Pueri ſæpius ſeptimo anno exacto dentes expleant. Et ſeptem annos pleno & iuſto numero exactè trecentæ & quinquaginta hebdomades conſiciunt. Quòd autem horum ſingula ſeptenariis à natura regantur, aliàs declarabo.

Hippocratis de ſeptimeſtri partu, liber.

Septimeſtres naſcuntur diebus cẽtum & octoginta duobus, & inſuper addita quadam diei particula. Si etenim primi menſis dies quindecim ſupputaueris, quinque verò menſium dies centum quadraginta ſeptem & dimidium (ſexaginta nanq; diebus, vno demtro, ferè duo menſes conſtant) his ſic ſe habentibus, ad ſeptimum menſem ſuperſunt dies plus quàm viginti, quod eſt anni dimidium, vñ cum aliquantula parte ad diei partem accedente. Cũ fetus iam auctior ad hanc perfectionem deuenit, & robur increuerit, ipſo iam perfectè aucto magis quàm cæteris temporibus, membranz in quibus iam inde ab initio nutritus eſt, relaxantur, non ſecus ac ſpicarum mẽbranz, ad id vi impulſæ, antequam fructus perfectè auctus fuerit, & fructus quidem robuſtiſſimi & maximè pleni, vi illata membranas dilacerant, partumq; accelerar, & ex his pleriq; pereunt. Nã cũ parui exiſtant, maiore quàm cæteri vtũtur mutatione, & ex vtero expreſſi per quadraginta dies ex neceſſitate male afficiuntur, quod etiam multos decimo meſe natos

interimit. Ex his autem, qui septimo mense nati sunt, supersunt quidam, licet ex multis pauci, propterea quod ratio & tempus, quo enutriti sunt in utero, effecit, ut ea omnia consequantur, quorum etiam perfectissimi, & qui maximè superstites euadunt, cōpotes fiunt, tum etiam quod permutationem senserūt, prius à matre in lucem emissi, quàm octauo mense aegrotarent. Etenim si hos labores superant, ita ut in lucem puer prodeat, is tamen superesse nequit ob commemoratas affectiones, quas octauo mense, multos quoq; decimo natos, interimere affirmo. Multi autem foetus eius aetatis, quæ est septem mensium, cum laxatis membranis in id quod cedit secedunt, ibique alimentum capiunt, primis quidem quadraginta diebus, hi quidem magis, alij minùs laborant. Ac propter permutationem ex locis in quibus alebantur, alterationem sentiunt, & circa umbilicum vellitacatur, aliq; migrant, tum etiam propter matris labores. Membranæ nanq; dum tenduntur, & umbilicus vellitacatur, dolores matri patiunt, foetus que pristino vinculo exolutus grauior euadit. Pluræq; etiam mulieres ex hoc casu in super febre corripuntur, quedam quoq; vnà cum foetu pereunt. Verùm omnès hac febre paucis diebus tentantur. At verò se uteros difficillimè gestare octauo mense rectè dicunt. Est autem octauus mensis, non solum tempus hoc, verum etiam dies à septimo mense, & nono, & ab anno accedunt. Verùm dies non eodem modo, vel dicunt, vel agnoscunt mulieres. Ex eo enim decipiuntur, quod neq; eodem modo se habet, verum etiam quod quandoq; plures dies à septimo ad quadraginta accedunt, quandoq; verò à nono. Sic enim proratione mensis ac temporis in quo mulier conceperit, contingere necesse est. At mensis octauus minimè ambiguus est. Per hunc enim contingit, ut indicatio difficilis sit. Mea sententia pars in vndecim mensibus, mensis est, licet non admodum commemorari debeat. Mulieribus autem de partu fides habenda est. Nā & omnia narrant, semperq; dicunt, & semper proferunt. Neque aut opere aut sermone cuiusquam se persuaderi sinunt, sed ex eo, quod sibi contigisse norunt. Etsi verò volentibus aliud dicere licet, quæ tamen decernendi aut de hac sententia pronūciandi victoriæ potestatem habent, semper proferunt & affirmant septimo mense, & octa-

& octauo
prodire
Quin &
continge
singulis
mo men
bores, q
genarium
Quo ter
est, infla
adeo vt
rum ina
uersione
primo c
lic per
tiones i
ad partu
rio, pe
quoad
lores &
lier lib
runt, in
affectu
uum n
do ma
mense
cessum
confu
ter ag
sum r
non v
fione
quide
ro im
quad
adhu
ctior
nonu
super

& octauo, & nono, & decimo, & vndecimo. partus in lucem prodire, & ex his octauo mense natos minimè superesse. Quin & abortiones plurimas primis quadraginta diebus contingere asseuerant, & cætera quæ in quadragenariis ac singulis mensibus euenire conscripta sunt. Cùm verò septimo mense disruptis membranis fœtus sedem mutarit, labores, qui circa octauum mensem & circa sextum quadragenarium in partu edendo fieri recensentur,prehendunt. Quo tempore elapso, quibus partus fœliciter successurus est, inflammationes tum fœtus, tum matris dissoluntur, adeò vt venter emolliatur, tumorque ex præcordiis & laterum inanitate in loca inferiora descendat, ad aptam conuersionem, quæ facilem partus progressionem faciat. Et septimo quadragenario magnam temporis partem fœtus illic permanent. Nam & loci ipsi molles sunt, & transmutationes ipsis faciliores & frequentiores contingunt, ideoque ad partum expeditiores redduntur. Et ex toto quadragenario, per vltimos hos dies mulieres faciliùs vteros ferunt, quoad fœtum conuerti contigerit. Postea verò partus dolores & labores incumbunt, donec pueri & secundis mulier liberetur. Quæ verò mulieres multos pueros pepererunt, in quibus aliquis claudus, aut cæcus, aut alioqui malè affectus fuit, eæ affirmant se in his gestandis, pueri octauum mensem molestiùs tulisse, quàm in his quos nullo modo malè affectos pepererunt. Mutilus enim fœtus octauo mense vehementer ægrotauit, adeò vt etiam morbus abscessum fecerit, non secus ac viris morbi grauissimi facere consueuerunt. At fœtus, qui alio quouis tempore vehementer ægrotarint, ii priùs intereunt, quam eiusmodi abscessum morbus experiatur. Octimestres autem fœtus, qui non valdè ægrotant, sed vna quapiam parte propter digestionem malè affecti sunt, eorum plarique per quadraginta quidem dies, ob commemoratas causas necessarias, in vtero imbecilles sunt, verùm fani euadunt. Qui verò intra hos quadraginta dies natus fuerit, is superesse nequit, cùm huic adhuc in vtero ægrotanti, post partum mutationes & afflictiones præterea accedant. At qui in vtero ægrotans ad nonum mensem peruenerit, eo que editus fuerit, is quidem superesse poterit. Et supersunt quidem hi non minus quàm

septimestres, quanquam etiam ex his pauci educantur. Neque enim eam habent corpulentiam, quam perfectissimi nati sunt, & laboribus quos in utero non ita pridem perulerunt, consistantur, ita ut tenues reddantur. Is vero potissimum foetus seruetur, qui nono mense iam affecto in lucem editur. Validior autem euadit, plurimumque abest a morbis, qui octimestribus contingere consueverunt. Qui enim septimo quadragenario in lucem eduntur, decimestres appellati, hanc enim ob causam præcipue educantur, quod validissimi sunt, plurimumque absunt ab usitatorum puerorum tempore, in quo circa octauum mensis diebus quadraginta ægrotantes, male habent. Quin & nonimestres tenues edii in lucem, eorum qui octauo mense nati sunt morbos & affectiones declarant. Quamuis enim pro temporis longitudine corporis magnitudo existit, accedente tamen morborum affectione, neque eduntur carnosii, neque vegetam habent corpulentiam, velut septimestres, qui gestationis tempus in utero sine morbis peregerunt. At vero mulieribus foetuum conceptiones, & abortiones, & partiones, eodem tempore iudicantur, quo & morbi, & sanitas, & mors cunctis mortalibus contingit. Sed istorum omnium alia quidem diebus, alia mensibus, alia dierum quadragenariis, alia annuo spatio de se significationem præbent. In his enim omnibus temporibus multa quidem cuique conferentia, multa quoque aduersa insunt. Ex quibus quæ conducunt, sanitatem & incrementa, contraria vero morbos & mortem adferunt. Dies igitur inter alios maxime insignes sunt primi & septimi, ac multum quidem in morbis, multum etiam in foetibus possunt. Abortiones enim plurimæ his diebus contingunt. Tales vero effluxiones nominantur, non abortus. Reliqui autem dies intra quadagesimum, minus quidem insignes sunt, multi tamen decernunt. In mensibus vero omnia, quæ in diebus contingunt, eadem ratione. Et singulis mensibus bene valentibus mulieribus menstrua comparent, tanquam peculiarem in corporis vim mensis habeat. Ex quibus sanè septimi menses in prægnantibus, foetibus perfectionis initium adferunt. Pueris vero ubi septem menses attigerunt, tum alia eximia in corporibus fiunt, tum eo tempore dentes apparere incipiunt. Eadem

dem quo
quæ a m
accom
lute rect
quidem
rò decim
gesimur
tione, &
tur. Qu
30 ferre. Ac
rios con
latis, qu
ad duos
dem in
es super
gunt et
quàm a
terito, f
bra dis
30 unt om
cuæ su
tempo
famili
ceteri
pubes
litate
in qua
quibus
verò, i
30 ginta
esse vi
pitum
plurim
in cor
tiã in
pueri
Quin
quam
tati a

dem quoq; est ratio dierum indicatoriorum, si quis fortè ea
 qua: à me dicta sunt, quæq; cognitionis gratia dicentur, istis
 accommodare velit. Etenim Medicum qui de ægrotorum sa-
 lute rectè cōiectare volet, animaduertere oportet, vt omnes
 quidem dies in contemplationem adhibeat, ex paribus ve-
 rò decimumquartum, & vigesimumoctauum, & quadra-
 gesimumsecundum. Hic enim terminus pro harmoniæ ra-
 tione, & integer perfectusq; numerus à quibusdam poni-
 tur. Quam verò ob causam longum foret in præsentia re-
 ferre. Ad hunc autem modum per ternarios aut quaterna-
 rios contemplari oportet, ternariis quidem omnibus copu-
 latis, quaternariis verò duobus ad duos connexis, & duobus
 ad duos coniugatis. At verò quadragenariæ primum qui-
 dem in fœtibus indicant. Qui verò primos quadraginta die-
 bus superauerit, is abortiones quæ ex quauis causâ contin-
 gunt effugit. Plures autem primis quadraginta diebus,
 quàm aliis omnibus abortiones fiunt. Quo tempore præ-
 terito, fœtus valentiores existunt, & singula corporis mem-
 bra discernuntur. Et in maribus quidem valde manifesta fi-
 unt omnia. In fœmellis verò per hoc tempus carnes conspi-
 cux sunt, protuberantias tantum habentes. Longiore enim
 tempore similia in similibus similiter se habent, & propter
 familiaritatem ac amicitiam tardius discernuntur. Et in
 cæteris, vbi à matre seiunctæ fuerint, puellæ citiùs quàm pueri
 pubescunt, sapiunt, & senescunt, propter corporum imbecil-
 litatem, & victus rationem. Altera verò est quadragenaria,
 in qua per octauum mensem fœtus in vtero ægrotant, de
 quibus hæc tota oratio ad hunc modum est instituta. Tertia
 verò, in qua, si nascuntur pueri, licet malè affecti, si quadra-
 ginta dies euaserint, valentiores sanè magisq; intelligentes
 esse videntur. Nam & splendorem plenius intuentur, & stre-
 pitum audiunt, cum antea non possent, tanquàm hoc tempus
 plurimum conferat, tum ad alia, tum ad intelligentiam que
 in corpore inesse percipitur. Singularè siquidem intelligenti-
 à in corpore inesse prima sanè die constat. Nā & in somnis
 pueri statim vbi nati sunt, ridere & plorare conspiciuntur.
 Quineuā sponte vigilantes statim ridet ac plorant, etiā priùs
 quàm diè quadagesimū attigerint. Neq; verò tacti aut irri-
 tati ante hoc ipsam tempus rident. Hebetantur enim vires

muccorum copia. Quin & mors fatali sorte cōtingit. Quod omnibus documento est, omnia quæ existunt, & in eadem natura constare, & mutationes per congruentia tempora obtinere. Quod ex singulis manifestum sit, quæ partim oriuntur, partim decedunt. Anno verò vertente multi quidem morbi, multæ etiam sanitates contingunt, pro temporis ratione quam habent menses aut dies singuli ad septenarios. Quinetiam multa alia eximia in corporibus fiunt, pueris verò dentes excidunt, & alii oriuntur. Quæ autem corporibus accidunt, hæc à me scribentur.

Hippocratis de octimestri partu, liber.

AT verò quod ad partum, qui octauo mense editur, atinet, fieri non posse asseuero, vt duas continenter consequentes afflictiones pueri perferant, ideoque eos qui octauo mense nascuntur, minimè superesse. His etenim accidit, vt ea quæ in vtero est, & ea quæ in partu fit afflictione consequenter laborent, proptereaque eorum qui octauo mense eduntur, nullus est superstes. Quin & decimestres nuncupatos, septem dierum quadragenariis potissimum, in lucem edi, sentio, maximeque vt educentur, conuenire. Et perfectissimus foetus est primis quadraginta diebus, si verò plures accesserint, perit. Cùm enim multa pauco tempore assumere coguntur, eos multum ægrotare necesse est, ex quibus mors consequitur. Puer autem cùm partus instat, laborare incipit, & in vitæ periculum venire, cùm in vtero vertitur. Producentur siquidem omnes capite sursum, in lucem verò prodeunt in caput multi, ac multò securius liberant, quàm qui in pedes eduntur. Neque enim corporis flexiones puerum in caput procedentem impediunt. Verùm vbi in pedes erumpit, obturamenta magis contingunt. Quin & conuersiones in vtero, aliud creant periculum, & puerorum vmbilicium sæpè circa colla implicati conspecti sunt. Ad quamcunque enim partem vmbilicus in vtero se extenderit, per hanc, dum vmbilicus vertitur, puer caput potius circumaget, quàm si circa ceruicem conuoluatur. Quod si ad humerum vmbilici iniecti, obnitatur, tunc etiam matrem magis laborare, & puerum aut interire, aut
diffi-

difficilius
initium in
dem perie
At verò q
lata vi, q
crassiores
Quod cū
more con
tius quā
10 ex eo mo
spiration
hunt, per
matur qu
geruntur
ri affectu
ire coga
transmit
spirituum
miliarita
10 externis
vsu hu
suboriri
doquid
mutatio
est ratio
tur, rep
bus, in
ingressi
adhære
30 cipes fi
puer ex
quidem
uet, & e
ra ori
enati su
& perf
riuntu
secund
sarij. S

difficilius exire necesse est. Quare multi iam pueri morbi initium in eis obtinentes, in lucem prodire, ex quo alii quidem perierunt, alii verò morbum trahentes superfuerunt. At verò qui facilem & tutum exitum nacti, de repente sublata vi, quam in utero pertulerunt, in lucem exierunt, ii crassiores & maiores statim quam ratio postulet euaserunt. Quod cum iis non ex incremento, sed ex corporis laxo tumore contingat, ex his sanè multi perierunt. Nisi enim citius quam tertio die, aut paulò longiore tempore subsidat, ex eo morbi oriuntur. Quin & lubrica sunt alimenti & respirationis permutationes. Nam si quid morbosum inuehant, per os & nares inducunt. Et ut tantum alimenti assumatur quantum satis sit, ac minime superet, multò plura ingeruntur, ita ut pro ingestorum copia, & pro corporis pueri affectu, alia quidem tum per os, tum per nares rursus exire cogantur, alia verò per intestinum & vesicam infernè transmitti, cum nihil tale antea contingeret. Quin & loco spirituum & tam cognatorum humorum, cum quibus familiaritatem ac amicitiam in utero intercessisse necesse est, externis omnibus vitur, crudioribus, siccioribus, & ad usum humanum minus accommodatis, ex quibus multos suboriri dolores, plerisque etiam mortes necesse est, quandoquidem & plerumque viris, tum locorum, tum victuum mutationes, morbos pariunt. Eadem etiam de vestibus est ratio. Pro eo enim quòd carne & succis vestiebantur, tepidis & liquidis ac cognatis, iisdem quibus viri vestibus, induuntur pueri. Umbilicus autè, per quem ad pueros ingressus patet, solus ex reliquis corporis partibus, matri adhærescit, per quas vias eorum, quæ ingrediuntur, participes fiunt, cum reliquæ clausæ sint, nec prius apertæ quam puer exitum ex utero tentarit. Quod cum fit, tum reliqua quidem omnia patent, umbilicus verò extenuatur, conuict, & exiccatur. Quemadmodum enim in his, quæ ex terra oriuntur, fructus turgescentes ad interstitium, ex quo enati sunt, secernuntur ac decidunt: sic etiam adultis puertis & perfectis, umbilicus quidem clauditur, reliqua verò aperiantur, tum ut ea quæ ingrediuntur, suscipiant, tum exitus secundum naturam habeant, qui ad vitæ usum sunt necessarii. Secedunt enim singula, quæ sensim repentia in mo-

dum collectæ cohortis coaceruata fuerunt. Sunt autem vili-
 lidissimi fœtus, qui sole maximè nutriti sunt. Decimestres
 autem & vndecimestres partus septē quadragenariis edun-
 tur, eodem modo quo & dimidio anno septimestres. Plæ-
 ræque enim mulieres post menstruas purgationes necessa-
 riò concipiunt, cum ab his liberatæ fuerint. Mulieri igitur
 tempus menstruum, in quo purgatio ipsa procedet, conce-
 dendum, quod vt breuissimum tres dies implet. Plærisque
 autem etiam multò plures. Sunt etiam & alia multa, quæ
 in viris conceptions impediunt & morantur. In his istud
 vel maximè in consideratione in adhibendum, quòd noui-
 luniū, cum dies vnus existat, prope trigesima mēsis pars est.
 Duo autem dies ferè decimam quintam mēsis partem con-
 stituunt, tres verò dies decimam mensis partem, cæteraque
 ad horum rationem consideranda, quòdque nec minori spa-
 tio mensium solutio contingere potest, neque fœtuum conce-
 ptio fieri. Ex his igitur necesse est plærasque mulieres cit-
 ca plenilunium & vterius vtero concipere, ita vt sæpè vide-
 antur ducenti triginta dies vndecimum mensem attingere.
 Hi siquidem dies septem quadragenarios complent. Cum
 enim vltra plenilunium mulier concipit, hoc totum vnde-
 cimum mensem attingere necesse est, vt siquidem ad extre-
 mum circuitum perueniat.

Hippocratis de superfœtatione, aut, altero conceptu, liber.

Cum mulier superfœtari, si quidem primus fœtus in
 medio vtero contineatur, superfœtatum quoque a pri-
 ore expulsum prolabitur. Quòd si in altero cornu præ-
 postere conceptum contineat, ipsum postea partu euicit,
 minimè vitalem, postquam vitali fœtu liberatus vterus, la-
 xatus & humectus fuerit. Nisi verò superfœtatum confe-
 stim secedat, dolores excitat, fluxum graueolentem, & fe-
 brem, faciem, tibias & pedes tumor prehendit, qui si dissol-
 uatur, cibum auerlatur, quo ad exciderit. Superfœtant au-
 tem mulieres, in quibus vteri os (stomachus dicitur) post
 primum conceptum, non ita valde clauditur, quod euiden-
 tibus

tibus qui
 fœtatum
 rium dist
 scit, veru
 ro inuolu
 difficilen
 pur præc
 dicit, &
 rit, ea ta
 30 foras pro
 stum ille
 huius vo
 bus, qua
 proming
 si amba
 pincat,
 crura in
 fecerint
 yterus. &
 20 siquidem
 pus intru
 dem con
 extra pu
 tu vteru
 bet, sin
 so, aqua
 & cibus
 ipsa, si p
 inunge
 30 tum ve
 tur, puc
 vteri os
 cito, de
 trahito
 autem
 cundu
 stas in
 Quòd
 manib

tibus quibusdam signis constat. Clauditur verò, vbi superfoetatum, quod posterius in lucem emittitur, nondum partium distinctionem habet, sed caro existit, neque intumescit, verum putrescit, donec vtero exeat. Si cui foetus in vtero inuolucrum exierit prius, quam foetus foras prodeat, ea difficilem habet partum, maioreque cum periculo, nisi caput precedat. At cui foetus cum suo inuolucro foras prodierit, & ad vteri osculum accedens rupto inuolucro exierit, ea tanto faciliorem habet partum. Et foetus quidem foras procedit, sed inuolucrum retinetur, & in se contractum illic manet. Cum foetus minimè vitalis natus fuerit, huius unguis caro supereminet, unguis verò tam in manibus, quam pedibus deficiunt. Cum vitali edito foetu manus prominat, ea retro impellenda, quò ad supra repuleris, & si ambæ prominant, ambas retrudito. Quòd si crura prominant, hoc quoque retro propellendum. Cum verò vtraque crura in conspicuo permanserint, neque alium processum fecerint, fotu vtendum, quo maximè humidus reddatur vterus. Odoratum autem fotum esse oportet. Quinetiam si quidem caput in conspectum venerit, reliquum verò corpus inrus fuerit, hoc quoque fotu vteris. Cumque pars quidem corporis in vtero, pars verò in pudendis, pars quoque extra pudenda intumuerit & permanserit, eodem etiam fotu vtitor. Et si quidem per sumentum discesserit, bene habet, sin minus, os vteri medicamèto aliquo agitatorio, crasso, aqua diluto, illinito, quod partus dolores adferat. Quin & cibis ac potibus dolores partus promouendi, & pudenda ipsa, si plus quàm conueniat sicca tibi esse videantur, cerato inungenda. Cum pueri capite extra vteri osculum in apertum veniente, corpus reliquum non ampliùs progrediat, puer verò mortuus fuerit, digitis aqua madefactis inter vteri osculum & caput infertis, digitum in orbem circumducito, deinde digito mento subdito, in os traiecto, foras extrahito. Cum verò reliquum corpus extra pudenda, caput autem intus fuerit, si quidem foetus in pedes feratur, circumductis in orbem digitis, manus ambas aqua madefactas inter vteri osculum & caput immitto, & extrahito. Quòd si extra vteri osculum, verum intra pudenda fuerit, manibus immisissis caput apprehensum extrahito. Sin

autem fœtus intus maneat mortuus, neque sponte, neque per medicamenta naturaliter excidat, manu cerato maximè lubrico illita, & in uterum inclusa, humeros à ceruice valido pollicis appressu diuidito. Quam ad rem unguis pollicis adaptandus, eaq; diuisione facta brachia educenda, deinde rursus excitatō opere uenter discindendus, eoq; discisso interanea sensim eximenda: his deinde exemtis molles cōstas conterito, quō confidens corpusculum expeditus reddatur, cumq; minimè tumidum existat, facilius exeat. At uerò si secundæ non faciliè decidant, eæ quidem cum fœtu quō ad fieri potest, propendeant, puerpera q; uelut super lasano collocetur. Sic autem in altum quid comparatum, ut fœtus propendens, suo pondere eas unā secum foras extrahat. Id uerò sensim, non uia, faciendum, ne præter naturam distractæ secundæ inflammationem excitent. Supponendæ igitur fœtui lanæ quàm maximè sublata, recens carptæ, quō paulatim cedant, aut utriculi duo copulati aqua pleni, supra quos lanæ imponendæ, & supra lanas fœtus collocandus, deinde uterque utriculus stilo pungendus, quō sensim aqua defluat, qua effluente, utres demittantur ac confidant, his autem demissis fœtus umbilicum attrahit, umbilicus uerò secundas extrahit. Quod si supra lasanum sedere nequeat, in sella recubitoria perforata locetur. Si uerò præ imbecillitate prorsus sedere nequeat, lectum à capite quam erectissimum extruito, ut deorsum declinet, sicq; fœtus suo pondere quàm maximè deorsum simul trahat. Sed puerpera ipsa sub alis supra stragula fascia aut loro lato & molli ad lectum alliganda, ut ne lectulo erecto, corpus eius subterlabatur. Ad eundem quoque modum, abrupto aut ante tempus abscisso umbilico, conuenientibus appendis ponderibus, secundarum educitio moliepsda. Hæc enim istorum optima est curatio, minimeq; noxia. At uerò si cui puer immoriatur in utero, neque exeat cum humectus fuerit uterus, sed cum nullum amplius humorem contineat, is siccescat, primam quidem puer intumescit, deinde colliquatæ & putrefactæ carnes foras effluunt, postremo uerò loco ossa prodeunt, fluorq; eam aliquandoprehendit, nisi prius moriatur. Cum mortuus fœtus fuerit, tum aliis signis conuicere licet, tum etiam iubere oportet, ut modò quidem

quidem d
conuertat
vertat m
tuus fueri
uiuat; pe
reliquo co
pore dilab
lentus cit
fœtus mic
tibus plā
pragnan
tur. Qua
parit, vno
re ægrè p
faciliè ex
modi fœ
dendus v
aut uoce
proximè
bat. Qu
rus mou
te puer
neq; mē
gnanter
bi indic
non ha
oculos,
intume
aures &
fœtus
neq; vi
mè vit
tum ig
exhibe
& colo
cibum
cem e
bet, ut
Eadem

quidem dextrum in latus iaceat, modò etiam in finitrum conuertatur: Dilabitur enim fœtus in vtero, quocunque se vertat mulier, velut saxum; aut aliud quippiam, si mortuus fuerit; & pectinem frigidum mulier habet. Quòd si viuat, pecten calidus est, & totus quidem venter vnà cum reliquo corpore concidit, nihilq; in eo absque reliquo corpore dilabitur: Si parturienti ante fœtum, multus sanguinolentus citrà dolorem fluxus contingat, periculum est, ne fœtus mortuus exeat, aut minimè vitalis edatur. Prægnantibus plærisque os vteri ante partum prope extat. Mulier prægnans, si venerem non exerceat, partu facilius liberabitur: Quæ gemellos vtero gestat eodem die velut concepit, parit, vno autem inuolucro vtrunq; fœtum continet. Muliere agrè pariente, si fœtus in naturalibus locis hæreat, neq; facile exeat, sed cum labore, neque sine Medici ope, huiusmodi fœtus cum pauci sint temporis, his non ante abscindendus vmbilicus, quàm vrinam reddiderint, sternutarint, aut vocem ediderint, sed sinendi sunt. Mulier verò quam proximè ad fœtum accedat, & si sitiat, aquam mulsam bibat. Quòd si vmbilicus infletur, velut vteri osculum, & fœtus moueatur, sternuter, aut vocem edat, tunc etiam spirante puero vmbilicum secato. Si verò non infletur vmbilicus; neq; moueatur, temporis successu vitalis futurus est. Prægnantem mulierem vel oculi retracti & cauiorè redditi, tibi indicabunt, & oculorum candidum albedinem natiuam non habens, sed liuidius. Quæ partui vicina cauos habet oculos, faciemq; subtumidam, cuiq; corpus totum & pedes intumescunt, tanquam alba pituita derenta videatur, si ei aures & summus nasus albescant, & labra liuida fuerint; fœtus quos gestat mortuos parit, aut viuos malè habentes; neq; vitales, & exangues velut morbosos; aut priàs minimè vitales peperit. Huic sanguis aquosus euasit. Post partum igitur odorata supponenda sunt, eademq; cibo & potu exhibenda. Primumq; in facie summus nasus sumus euadit; & colorem resumit. Prægnantibus si terra aut carbones incibum expetuntur, eaque edant, in fœtus capite, vbi in lutem editus fuerit, horum signum apparet. Mulier nosse debet, vtrà ei mamma maior sit, ea enim parte fœtus existit. Eadem verò oculi consideratio, maior enim & lucidior

profus erit intra palpebram, qua parte maior mamma existit. Si cui ex appositis subdititiis medicamentis non admodum valentibus, do'ores ad articulos obueniant, & dentium stridor occupet, pandiculatioq; totius corporis & oscitatio detineat, eam magis concepisse spes est, quam quæ nihil tale patitur. Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis euasit, & pituita repleta, eo tempore non concipit. Quæ verò sua natura talis est, horum gratia concipiet, nisi aliud quid impediatur. Mulieribus plaritq; cum menses venturi sunt, vteri osculum sese magis, quam alias, contrehit. Quæ citò concipiebat, si concipere desinat, bis in anno manuum & crurum venam sibi secari iubeat. Quæ coxendicum doloribus, aut capitis, aut manuum, aut alterius cuiuscumque partis consuetatur, si, vbi concepit, desinunt, cum verò liberatus est vterus, rursus insunt, huic conducit, odorata in potu & subdititiis medicamentis, ad vteri os apponere. Mulierem cui conceptus gratia medeberis, vbi per purgata esse, osq; vteri bene habere videbitur, lotam & capite detestio nullo modo iungito. Deinde linteo inodoro loto circumdatis capillis, reticulo mundo aut nihil olente obligetur, 10 primùm imposito linteo, postea galbano cocto, & ad ignem non solem emollito, in subdititio ad os vteri apposito, quiete permittatur. Deinde mane exuto reticulo cum linteo, verticem suum alicui olfaciendum præbeat, qui si quidem oleat, probè purgata videbitur, sin minus, malè. Hac autem ieiuna faciat. Quæ si conceptura non sit, nec purgata, nec alias vnquam olebit, neq; si prægnanti in subdititio apponatur, sic bene olebit. Quæ verò crebrò prægnans futura est, facilè concipit, & bene valet, si nullum subdititium medicamentum apponas, neque purges, eius vertex olebit, 20 aliud verò nihil. Cum verò probè omnia habere videbuntur, & ad virum accedere oportebit, mulier quidem ieiuna esto, vir autem minimè ebrius, frigida lotus, & commodis alimentis enutritus. Quòd si noscat se genituram suscepisse, tunc ne virum adeat, sed quiescat. Id autem cognoscat, si quidem vir se semen emisisse dicat, mulier verò præ siccatate ignoret. Sin vterus genituram ad pudenda remiserit, & mulier humecta euadat, rursus cum viro contu'nbat, quoad concipiat. Mulier quæ concipit quidem, foetus autem bim-

mestris

mestres p
sterius, i
stres, aut
dem istur
diem ne
stre aut
superer,
piendo f
dirur. Hu
ta eum p
ximè inf
& cribra
gito. pa
Hoc me
ditum,
os vteri
pellito.
cucum
militar
10 nito. S
rima, &
Terrio
ponatu
piet. In
rò quã
mense
acceda
tione,
velat i
30 lenito
ne opi
collec
pabul
sterc
cæ qu
auter
ferto
leuito
vento

menses perdit, eo exacto tempore, neque prius, neque post-
 terius, idque bis aut ter illi contigit, quin etiam si trime-
 stres, aut quadrimestres, aut etiam maiores fetus ad eun-
 dem istum modum perdat: his uteri in maiorem amplitu-
 dinem non amplius incrementum, si fetus augetur, & bime-
 stre aut trimestre spacium, aut quantulumcunque tempus
 superet, vel si quando alias augetur, uteri non amplius ca-
 piendo fetus esse possunt, sed hac de causa eo tempore per-
 ditur. Huic cucurbitula ad uterum apponenda, qua summo-
 ta eum per huiusmodi subditicia medicamenta, quam ma-
 ximè inflare oportet. Cucumeris agrestis medullam tufant
 & cribratam, deinde paucam melle copiosiore cocto subi-
 gito, parumque laferis aduicito. Mel autem coctum esto.
 Hoc medicamentum specillo illitum, & ea crassitudine red-
 ditum, quam uteri osculum suscipere possit, in subditicio ad
 os uteri apponito, introque quò ad eius interiora penetret,
 pelhito. Liquefacto medicamento, specillum educito, &
 cucumeris agrestis succum eodem modo præparatum, si-
 militerque colocynthidem syluestrem in subditicio appo-
 nito. Sub hoc autem tempus in cibo sumat allia quàm plu-
 rima, & laferis caulem, & quicquid ventrem inflare potest.
 Tercio verò quoque die subdititium medicamentum ap-
 ponatur, donèc rectè habere videatur, ea copia quam reci-
 piet. Intermediis diebus mollientibus utendum. Postea ve-
 rò quàm uteri os emollientibus compositum fuerit, cum
 menses apparuerint, quiescat, ubi verò sicca fuerit, ad virum
 accedat. Quæ purulentum habet uterum ex partu, aut abor-
 tione, aut alia quavis causa, neque aliter in aluco & tunica,
 velut in tuberculo assolet, pus contineatur, huic specillum
 lenitorium in uteri os demittere confert. Minus enim utio-
 na opus erit, si specillo cedat. Postea erucas ex tithymallide
 collectas, velut aculeos habentes, quos sensim excindito, ne
 pabulū effluat, deinde sole siccatos terito. Quinetiā vermes
 stercoreos eodem modo in sole siccato, deinde terito. Et eru-
 cæ quidem duorum obolorum Æginensiu pondus, vermiū
 autem duplum, & anisi pusillū, aut aliquid id genus permis-
 ceto. Mali enim odoris medicamentum euadit. Ista autem
 leuiter trita vino albo odorato diluito, & ubi epota fuerint,
 venter grauat, & torpor ingruit. Quæ si adfuerint, aquam

nullam in super potui exhibeto. Quæ conceptionis & pro-
 creationis liberorum est cupida, quæque liberis caret, &
 iam prægnans fuerit ac pepererit, si uteri os siccum aut sum-
 ma parte affectum fuerit, aut conuiueat, neq; rectè se ha-
 beat, sed in alteram coxendiceam, aut ad anum obuersum
 lateat, sese contraxerit, aut oris labrum in se incubuerit: vn-
 decunque igitur asperum aut callosum fuerit, (durefcit au-
 tem & conuiuens & callosum) iis menses non respondent,
 sed pauciores quàm debeant, nec per longius tempus appa-
 rent. In nonnullis verò menses, pro corporis sanitate, &
 vterorum exitu, naturalem & iustum modum nacti sunt,
 vterietiam osculo non admodum ex mensium caliditate &
 humiditate obtuso. Genituram verò ideò non suscipit, iuxta
 eam læsionem, quæ impedimento est, quominus eam os
 vteri malè affectum suscipiat. Huic fomentum toto corpo-
 re adhibeto, ac medicamentum purgans propinato, pri-
 mumq; toto corpore mundam reddito, siue supra, siue in-
 fra opus sit. siue supra tantum. Quèd si supra medicamen-
 tum purgans exhibueris, ante purgationem ne foueto, fo-
 uebis verò, postea infra purgaturus. Si verò supra purgante
 medicamento minimè opus esse videatur, fomentum ante
 adhibito, infra purgans propinato. Vbi autem probè pur-
 gatum corpus videbitur, postea vteros, si conferre videatur,
 crebris infessionibus foueto. Ad fomentum verò cupressi
 ramenta, laurique folia contusa immittito, & calida multa
 lauato. Post recens adhibitum balneum & fomentum, spe-
 cillo stanneo os vteri diducito, & vbi opus esse videbitur di-
 rigito. Aut plumbeo vtor, initio à tenui ducto, deinde
 crassius adhibeto, si suscipere queat, donec probè habere vi-
 deatur. Specilla autem aliquo molliente diluto, & si confe-
 rat, liquido reddito, intingito. Quæ postrema parte caua
 reddita, deinde ad longiora ligna adaptato, ad eumq; mo-
 dum vtor. Per hoc autem tempus in potu sumat rædam
 quàm pinguisimam tenuiter concisam, in vino albo odo-
 rato, dulci quàm gratissimo decoctam, & apii semen con-
 tulum, & cumini Æthiopici semen, thusq; quàm optimum.
 Hæc moderata copia, quotq; diebus satis esse videbitur,
 ieiuna bibat, & castellos coctos edat, & polypum vino dulci
 coctum, iusculumq; in potu sumat, & brassicam coctam,
 super-

superpoti
 hoc autem
 vterios qu
 tur, vno au
 abstinend
 vterorum
 gnium, &
 tum fuerit
 ra, & per l
 10 bo vteri l
 conferre v
 piat: hisq
 tionem lu
 cto, quan
 ra autem
 habere, e
 esse videat
 to mensu
 biberit, a
 20 rum vsu r
 dumque
 ciendam
 emolliens
 sic bene
 dicamen
 emolliens
 sus per e
 camenta:
 sanum c
 30 commo
 vteros p
 detur, e
 ratione
 concepi
 ebrietur
 meraci
 robustu
 conferr
 nentib

Superpoto vino albo, neque sirit, & bis die calida lauet. Sub hoc autem tempus à cibis absteineat, per quod siquidem per uteri os quid decedat, & purgatio quædam extra ferri videatur, vno aut altero die adhuc portione vtendum, & specillis abstinentum, tentandaque per suppositicia medicamenta vterorum purgatio. Si cui verò cum uteri os rectum, magnum, & sanum, beneque habitum, & loco conuenienti situm fuerit, menstrua nequaquam apparuerint, vel pauciora, & per longius tempus, minimeque sana, quoniam morbo uteri laborent, inuestigato, & si corpus etiam aliquid conferre videatur, peruestigata causa ob quam non concipiat: hisque hoc se habentibus modo, si adhibitam curationem suscipiat, medelam facito, initio à valentibus ducto, quantum temporis ratio poscere videbitur. In molliora autem desinendum, donec vterus ex purgatione bene habere, eiusque os rectè constitutum, & bene loco positum esse videatur. Quòd si neque à portione, neque medicamento menstrua processerint, nec tamen si moderato tempore biberit, ab hac portione desistendum. Vbi verò ex specillo-
 20 rum vtu rectè habuerit, os stomachi molliendum, faciendumque vt dehiscat, ad viam medicamento subditio faciendam, ex medicamentis ad suffitum accommodatis & emollientibus comparato. Cum verò ex emolliitione & suffitu bene habuerit, uteri purgationem per subditium medicamentum facito, donec bene habere videatur, ducto ab emollientibus initio, & ad valètia progressu facto, tum rursus per emollientia & odorata desinès. Pluraque enim medicamenta valentia os vlcèrant ac mordent. Tum os rectum & sanum constituito, & ad suscipiendam genituram bene accommodato, uteroque sicco reddito flatum inducito. Quæ
 30 vteros præ pinguedine ad conceptum offensos habere videtur, eam quam maximè extenuato, & post reliquam curationem gracilem reddito. Verum autem tempus ad conceptum maximè accommodatum. Vir autem neque inebrietur, neque vinum album bibat, sed valentissimum & meracissimum, cibusque vtatur valentissimis, calida ne lauet, robustus sit & sanus, & cibis absteineat, qui ad rem minimè conferunt. Cum marem procreare voler, mensibus desinentibus, aut cessantibus vxorem adeat, & quam penitissi-

mè intrudat, dum semen excernat. At vbi foeminam generare voler, cum plurimi menses mulieri fluxerint, necdum cessarint. Dexter autem testis, quoad maximè ferri poterit, obligandus, sinister verò si maris procreatio expetitur. Vteri osculum vbi coniuet, à suffitu quidem dehiscit, ab emollientibus verò emollitur. Ad suffitum autem adhibeto loci corticem, lauri semen, eiusque folia contusa, thus, myrrham, artemisiæ semen aut folia, anisum etiam contusum, aut adipem, & ceram, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, castoreum, asini masculi stercus, allia, styracem, adipem suillum. Quin & si distortum os fuerit, ex his suffitus adhibendus. Hoc quidem igitur modo dehiscit & conuertitur. Ad emolliendum autem os vteri hæc adhibeto, sandaracham, adipem caprinum, fici succum, laseris succum, cyclamini succum, thapsiam, rithymalli succum, cardamomi semen, herbam pepulum nominatam, castoreum, lini semen, nitrum, ari radicem, staphim agriam, calaminthæ folia viridia, struthij semen, scillæ internam partem. Medicamenta emollientia, & vehementem purgationem facientia & cientia. Thapsiæ radicem, medullam bouis, anserinum adipem, rosaceum, hæc trita & simul feruefacta, per quatuor dies in subditio medicamento apponatur, & porri succum, vinumq; dulce album bibat. Et resinam, oleum tepidum, cuminum, nitrum. Resina & mel, lana sordida excepta, per dies quatuor adhibeantur, apii semen, thuris granula quinq; & cuminum Ethiopicum in vino albo mero dulci bibat, bisq; die lauet, myrrha, thus, fel bubulum, resina terebinthina, aut netopum, horum singula æquali pondere mixta, in lana pura, aut renui linteo, subditio apponantur. Linteum autem in unguento albo Agyptio odorato intinctum, & filo obligatum, lota in subditio apponatur, & polypum contusum edat, apii & asparagi semen ex vino albo ter die ieiuna bibat. Myrrha, casta, thus, ciuanomum, netopum, singula æquali portione lana excepta, aut in glandes efformata, in subditio apponantur. Cucurbitæ agrestis internam partem cuminum tostam anethi semen, cupressi radicem, leuissimè trita, & melle cocto subacta, in glandulas efformata, subditio apponitur, & pæoniæ radicem, apii semen, & laseris

laferis succum in vino bibat. Quia & bulbulus ipse in subdi-
 titio appositus purgat. Et myrrhā primariam, & floris æris
 modicum, cū vino albo odorato, in pello subdito. Medica-
 menta in subditio apposita ad vterum purgandū maxime
 accommodata. Æris florem & nitri tertiā partem, melle co-
 cto subigito, & in glandulas eius magnitudinis & crassitu-
 dinis quæ conuenire videatur, efformata, ad vteri os in sub-
 ditio apponito. Quod si valentius medicamentum voles,
 elaterium & solum æris florem admisceto, & ita efformatas
 20 glandulas in subditio apponēdas præbeto. Et ficulnæ rami
 corticem derasum ac læuissimè tritum ammisceto, cum os
 vteri siccius esse videbitur, dimidia portione eodem modo
 apponito. Aliud. Elaterium & æris florem læuiter trita, ad
 duas æris partes vna elaterij addita, hæc diluito, cyclaminū
 tritum cūm opportunum esse videbitur, huic ammisceto, &
 in subditio medicamenta efformata, in vellere apponito.
 Medicamēta subditio albos humores purgantia. Artemi-
 siam herbā, nitrum, cyclaminum sicissimū cuminū. A iudæ
 Anemisiā herbā virdē tritā, & myrrhæ tertiā partem,
 30 vino odorato ammixto, lana alba conuolutam, eamq; vino
 madefactam, in subditio apponendā exhibeto. Vbi verò
 laxati fuerint vteri, nitri, cucumeris agrestis medullam, cy-
 claminum sicissimum in vellere apponito. Subditio me-
 dicamenta omnis generis humores purgare valentia. Scap-
 phidæ agriam viridem tritā in glandulas efformatam, artemi-
 siæ herbæ folia trita in glandulas efformatam, mulieri vel subdat
 exhibeto, in subditio medicamēta redacta, mulieri vel subdat
 exhibeto. Aliud. Aeris florē mixtum, aut alumen Ægyptiū
 30 cyclamino dilutum, velut priora melle cocto obducto, vel
 in sicum siccum etiam myrrhæ modicum indito. Aliud. Cy-
 claminum tritum vino albo odorato ammixto, in linteo ten-
 nuissimo siopuro obligatum, subdendum exhibeto. Aliud.
 Cyclaminum sicissimum, nitrum, cantharidas, adipem,
 sandaracham, eodē modo apponito. De virgine. Virgini, si
 menses suo tempore non appareant, multum & febricitat,
 & doler, sitit, esurit, vomit, in sania vexatur, ac rursus ad
 mentem redit. Vteri mouentur, & cūm ad viscera vertuntur,
 vomitus & febris, ac delirium accedunt. At vbi cessant,
 esurit & sitit, & febris mitis ac lenta Epialos dicta

derinet. Huic quidem pelles agninas cum lana & villis calidas ad ventrem adhibere oportet, eaque super amphoræ collo desidere iussa, in ipsa pudenda quam penitissimè fumum immittere. Myrrham sabæ quantitate, & thuris duplam portionem, hæc mixta & feruefacta simul confiecta ad suffitum adhibeto, & in ignem iniicito maximè cum ieiuna est, multaq; calida lauato. Subdititium medicamentum. Alumen Ægyptium liquidum, lana conuolutum, in subdititio medicamento apponat. Aliud. Artemisiam tritam, & vino albo maceratam, in subdititio apponendam exhibeto. Ad puerperam recens enixam. Rosaceum, myrrham, ceram, mixta, in vellere subdenda exhibeto. Cum verò vteri prociderint, sicca & acerba, tum bibenda, tum ad mouenda offerro: sicum nigam, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia læuissimè trita, in vellere subdenda exhibeto. Aliud. Sepiæ testam læuissimè tufam, & vino maceratam, cum leporinis pilis in vellere subdito. Quòd si à partu vteri doleant, prisanam, porrum, & adipem caprinum coquat, ex eo modicum sorbeat. Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, sici æquam portionem. Purgans subdititium & emolliens. Netopum, rosaceum vnguentum, anserinus adeps, tenuibus linteis excepta. Si menses multi decurrant, præoniæ grana nigra bis septem cum vini cyathis duobus propinato. Quòd si vteri crebrò exeant, muliere supina reclinata, vteros tepida perluito, admixto mali punicæ putamine, galla, rhoe rubra in vino contrita, eo illitum vterum intro reponito. Deinde lauri folia ex vino austero propinato. Si verò prægnans mensium profluuiò vexetur, steracus asininum siccum, minium, sepiæ testam, læuiter trita, linteò obligata, in subdititio apponito. Quòd si secunda non purgetur, elaterium oboli Attici pondere tritum, in vini albi cyathi mensura potui exhibeto & purgabitur.

Hippocratis de dentitione, liber.

PVeri natura pleniore, etiam pro corpulentia ratione plac non sugunt. Voraces & qui magnam lactis copiam trahunt, non pro ratione incrassantur. Ex lactentibus qui vrinam multam reddunt, minimè per annu durant. Quibus aluus multum defertur, si bene concoquunt, ij melius habent.

bent. At quibus parum fertur, si voraces fuerint, neque pro-
 ratione nutriantur, ij morboſi ſunt. Quibus verò lacteus
 cibus multus vomitione refunditur, iis aluus ſiſtitur. Qui-
 bus cum dentes erumpunt, aluus crebrius demittit, minùs
 conuulſione tentantur, quibus ſic rarò aluus ſubduci-
 tur. Quibus in dentitione febris acuta accedit, ij rarò con-
 uulſionibus tentantur. Qui cum dentitione, bene habito
 corpore permanent, graui ſomno premuntur, periculum
 eſt ne eos conuulſio prehendar. Quibus hyeme dentes eru-
 20 punt, ſi cætera ſimiliter ſe habeant, ij melius degunt. Non
 omnes dentibus erumpentibus conuulſione tentati mori-
 untur, plærique etiam ſeruantur. Qui cum tuſſi dentiunt, iis
 tardiùs dentes erumpunt, in ipſa autem punçtione, magis
 extenuantur. Quibus dentientibus, hyems ſuperuenit, ij ſi
 diligenter curentur, dentitionem faciliùs ferunt. Qui plus
 meunt quàm egerunt, ij pro ratione plenioreſ ſunt. Qui
 non pro ratione meunt, aluus verò à puero cruda crebrò
 tranſmiſit, ij morbis ſunt obnoxij. Qui bene dormiunt, &
 beaq; habito ſunt corpore, ij copioſum alimentũ aſſumũt, &
 30 corpori apponitur non ſufficienter diſtributũ. Qui interim
 dum lac ſugunt cibum capiunt, faciliùs à mamma depel-
 luntur. Qui ſæpiùs cruentum & crudum per aluum tranſ-
 mittunt, plærique cum febricitant, ſomnolenti ſunt. Ton-
 ſillarum vlcera quæ ſine febre contingunt, ſecuriora ſunt.
 Quos infantes dum lac ſugunt tuſſis vrget, ij vnam maio-
 rem habere conſueuerunt. Quibus in tonſillis vlcera ſerpẽ-
 tia citò ſuperueniunt, febris & tuſſi perſeuerantibus, pe-
 riculum eſt ne vlcera recurrentia ſuboriantur. His vlcera in
 faucium anguſtiis periculi plena. Pueri qui eſſatu digna ha-
 bent tonſillarum vlcera, ſi deglutiant, ſalutis ſignum eſt.
 30 Qui verò in tonſillarum vlceribus, magis quàm priores de-
 uorare non poſſunt, iis bilem vomitione refundere, aut per
 aluum prodire, periculolum. In tonſillarum vlceribus ſi quid
 araneolum inſit, non bonum. In tonſillarum vlceribus, poſt
 prima tempora, pituitam per os deſluere, quod antea non
 adfuit, vtile, educenda tamen eſt. Quòd ſi cum inceperit,
 poſtea omninò remittat, lubenter amplectendum. Si verò
 non ſic deſluat, verendum. Quibus tonſillæ deſtillatione
 tentantur, plurimùm ſubducta aluus tuſſes ſiccæ diſcurit.

Pueris quid concoctum supernè eductum, magis soluit. Tonsillarum vlcera longo tempore citra augmentum manentia, antè quintum aut sextum diem periculo carèt. Qui dum inammam fugunt, multum lactis assumunt, vt plurimum somnolenti sunt. Qui cum mammam fugunt, non bene habito sunt corpore, ij macilenti permanent, & agrè reficiuntur. Tonsillarum vlcera ætate suborta, peiora sunt quam quæ aliis oriuntur temporibus, citò enim serpunt. Serpentina circa vnam tonsillarum vlcera, in iis qui seruantur, vocem immutant. Serpentina circa fauces vlcera, quæ magnam molestiam exhibent, & acuta magis sunt, vt plurimum spirandi difficultatem adferunt.

Hippocratis de corde, liber.

COR figura quidem metæ simili, colore autem admodum puniceo, tunica læai circumtegitur, in qua humor modicus, qualis vrina inest, vt cor in vesica conuersari existimes. Ea verò de causa existit, vt validū in custodia vigeat. Humiditatem autē tantam habet, quanta maximè ad æstantis medelā satis sit. Hoc humidū, cor in serum vertit, pulmonis potū elambendo ebibens, assumens & consumens. Nam cum quis bibit, maximam partem in ventrē demittit. Gula enim velat infundibulum, & potus copiam, & quæcumque experimus excipit. Cum bibit autem in guttur demittit, verum quasi ex mamma sugens, quantum suo impetu influēs latere possit, Epiglottis enim Græcè dicta, operculum exactum, ne ampliorem quidē potum transiferat. Cuius rei hoc est indicium: Si quis enim aquam cæruleo colore aut minio inquinatam, valde sitienti potui exhibeat, præcipuè verò sui. (hoc enim pecus, neq; curam adhibet, & immundum est.) Deinde adhuc bibenti iugulum secuerit, hūc potu coloratum reperiet. Verum non cuius hanc manuū actionem aggredi datur. Non igitur nobis fides est detrahenda de potu, quòd in hominis arteriā conuertatur. Verum quam ratione aqua affatim incidens, molestiam & multantiussim exhibet? hac sanè de causa, quòd ex aduerso respirationi occurrit. Nam quæ per rimam influit, cum iuxta partem feratur, aëris sursum elationi non obstitit, sed quādam vel lauem ipsi viam humectatio præbet. Hunc autem hu-

morem

morem vna cum aere à pulmone abducit. Aërem itaq; cum medela existat, retrò vt per eandem viam per quã adduxit, ex necessitate reiciat oportet. Humoris verò partē quidem in suam vaginam absorbet, partem etiã rursum vna cum aere foras ferri permittit. Istaque via cum spiritus retrofertur palatū diuidit. Iusta autē ratione retro recurrit. Neq; enim hæc hominem alere possunt. Quæ verò ratione ventus & aqua, cruda cum sint in hominis alimentum cedat? Verum connatę affectioni potiùs moderantur. Sed vt ad institutum sermonem reuertatur nostra oratio, cor musculus est valid⁹ admodum non neruo, verum carnis spissamento, duos discretos habens in vno amictu ventriculos, vtrinque quidem vnum, qui nullo modo inter se sunt similes. Vnus quidem in dextris ad os situm habet, alteram venam atungens, & hic dexter, inquam, in sinistris. (In his enim totum cor sedem fixit.) Quinetiam hic in totum ampliores habet capacitatem, & longè altero laxior est, neq; cordis extremam partē occupat, sed postremum mucronem relinquit, solidus item est tanquam foris assutus. Alter verò sub sinistra quidem manima præcipuè situs est, cui maximè è directo respòdet, vbi etiam saltu ipso de se significationē præbet. Septum autem habet crassum, & intus tanquam fossicula excauatur, quæ est ad instar pilæ. Quinetiam pulmonem subit, & suo circũiectu calor incrementum blãdè moderatur. Pulmo enim naturã frigidus, quin & inspiratione perfrigeratur. Ac ambo quidem interiore parte sunt asperi ac velut aliquantulum erosi, & sinister magis quàm dexter. Connatus enim à natura ignis in dextro non est, vt mirum subeat sinistrum asperiorè heri, cum intemperatum aërem inspiret. Sed hæc parte vt calidi robur custodiat, crassitudo intus extructa est. Eorū verò oscula aperta non sunt, nisi quis cordis auriculas eiusq; caput præcidat, tuncq; duplicia oscula in duobus ventriculis erunt conspicua. Vena enim crassa ex vno decurrès, si secetur, visum fallit. Hi sunt humane nature fontes, hincq; flumina excurrunt, quibus corporis alueus irrigatur. Atque hæc vitam homini conferunt, & si resiccata fuerint, homo perit. Prope autē venarum exortū, ventriculis circumobducta sunt corpora mollia, caua, quæ aures quidem nominantur. Neq; aurium foramina habent, non enim clamorè obau-

diunt, verum instrumenta sunt, quibus aërem natura ad se rapit. Et certè præstantis artificis opus esse cenſeo. Qui cum ſpeculatus fuiſſet, viſcus ipſum ex ſanguinis extra venas cſuſi diſtentione forma ſolida futurum, totumque trahendi facultate præditum, huic folles admouit, quemadmodum fornacibus fuloriis fabri aſſolent, per quos ſpiritum acciperet. Huius autem orationis inde ſumas argumentum, quòd cor tota ſua natura agitari cernas, aures verò priuatim tum intumeſcere, tum concidere. Atque eam ob cauſam, quòd ſentio, venulæ quidem in ſiniſtrum ventriculum reſpirationem efficiunt, arteria verò in alterum. Quòd enim molle magis attrahit & augetur. Nobis autem erat ex vſu ſuperiniecta cordi tegumenta magis perfrigerari. In dextris enim calor ineſt, adeoque ob affectionem non ſuſceperunt amplum inſtrumentum, vt ne in totum ab eo quòd ingreditur ſuperarentur. Reliquæ ſunt cordis membranæ latentibus oratione explicandæ, opus maximè vtile. Aliæ nanque quædam membranæ in ventriculis, velut aranearum telæ expanſæ oſcula vndique cingunt, & in ſolidam cordis ſubſtantiam filamenta immittunt. Hæ mihi videntur viſceris eſſe nerui, & vaſorum principia aortis exhibere. Eſt autem earum par vnum. Tres enim membranæ ad oſtiola ſingula excogitaræ ſunt, in ſummo rotundæ, quantum dimidiatus circulus. Adeò vt qui rem intelligunt, mirentur quomodo oſcula ipſa, hoc eſt aortarum fines claudant. Ac ſi quis veteris inſtituti probè gnarus, mortui animalis corde exemto, hanc quidem demat, illam verò reclinet, neque aqua in cor penetrare, neque ſtatus emitti poterit. Eæque præcipuè in ſiniſtræ partis vaſis, iuſta ratione exactiorem ſunt molitionem adeptæ. Mens enim humana in ſiniſtro ventriculo à natura inſita eſt, & reliquæ animæ imperat. Neque verò nutritur cibis ac poribus, qui ex inferiore ventre prodeunt, verum ex pura & clara abundantia ex ſanguinis ſecretione orta. Alimētum autem ei abundè ſuppedit ex proximo ſanguinis conceptaculo, radios immittens, & tanquam diſtribuens ex inferiore ventre in teſtinarum non naturale alimentum. Ne verò quæ in arteria inſunt, cibum in fluctuatione conſtitutum remorentur, viam quæ ad ipſam tendit concluſit. Arteria enim magna ventrem & in teſtina depaſcitur,

ſcitur, &
teria m
manie
ſtro, in
humor
me di
neque
cio, me
tro ven
rum co
non m
in pul
cor aut
ingred
enim h
ſangu
calefici
iſta qu

10
GL
GE
pingue
neque
tis ven
albus,
lana ap
humor
ac diſſ
30
reliqu
(paru
cant) r
febris
eas ex
quo ar
raræ e
ſequat
læ eti
accen

scitur, & alimento non primario referta est. Quòd verò arteria magna non alatur eo sanguine qui cernitur, ex hoc manifestum est. Iugulati animalis aperto ventriculo sinistro, in totum solitudo apparet, præterquam serosi cuiusdã humoris, & flauæ bilis, & membranarum de quibus iam à me dictum est. At arteria minimè sanguine destituta est, neque dexter ventriculus. Hoc igitur vas, meo quidem iudicio, membranis occasionem dedit. At rursus quod ex dextro ventriculo fertur, id quidem etiam ipsum membranarum commissura coniungitur, sed propter imbecillitatem non magno cum assultu impetit. Verùm aperitur quidem in pulmones, vt eis sanguinem ad alimentum præbeat, in cor autem clauditur, non confertim tamen, quo aër quidè ingrediatur, neque tamen admodum multus. Imbecillum enim his est calidum, frigidi copia superatum. Neq; enim sanguis natura calidus est, vt neque alia quædam aqua, sed caleicit. Plurisque tamen natura calidus videtur. Et de corde ista quidem à me dicta sint.

Hippocratis de glandulis, liber.

Glandularum integra & absoluta natura sic se habet. Earum quidem natura spongiosa, raræ, siquidem & pingues, & neque carnem habent reliquo corpori similem, neque aliud quicquam corpori simile, sed friabilem & multis venis referram. Quam si feces, sanguis copiosus, specie albus, & velut pituita effunditur, ad tactum verò tanquam lana apparet. Ac si multa vi digitis contrectaris, oleosum humorem glandula emittit, impleque plærunque conteritur ac dissoluitur. Neque verò admodum egrotant, verùm cum reliquo corpore. Cum autem vel proprio morbo laborant, (parum nanq; etiam cum corpore affectionem communicant) morbi suboriuntur, tubercula, & strumæ subsiliunt, febrisq; corpus detinet. Quibus afficiuntur, vbi humore ad eas ex reliquo corpore confluente, impletæ fuerint. Ex reliquo autem corpore influit per venas, quæ per eas multæ & raræ extenduntur, ita vt ad eas attractus humor facilè consequatur. Quòd si copiosa & morbosa fluxio fuerit, glandula etiam reliquum corpus distendunt, eoque modo febris accenditur, glandulæ attolluntur, & inflammationem con-

cipiunt. Glandulæ autem in corpore subsunt, plures & maiores in ipsius caritatibus, quam in articulis, & quæcunque in aliis humectis & sanguine redundantibus locis continentur. Atque illæ quidem, ut id quod ex superioribus locis in caritates influit exceptum ad se trahant. Hæ verò ut in articulis subortam ex laboribus copiosam humiditatem, quamcunque articuli emittunt, excipiant, sicque superflua humiditas in corpore minimè redundet. Si quid enim statim suboriatur, non tamen postea succedet nimia corporis humectatio. Etenim tum multa, tum pauca in glandulas expeditur. Eoq; modo reliqui corporis abundantiam, glandulæ in lucro ponunt, & iis est alimentum accõmmodatũ. Quare ubi vliginosæ corporis partes, ibi etiam glandulæ sunt. Quod hoc indicio constat, quoniam ubi glandula, ibi etiam sunt pili. Natura siquidem glandulas & pilos creat, ambo eiusdem utilitatis gratia. Illas quidẽ, ut quod influit (quemadmodum antè dictum est) excipiant. Pilos verò, ut ex glandulis opportunitatem nacti, producantur & augeantur, quodque in extremas partes redundat & expellitur, colligant. Vbi autem corpus siccum, ibi neque glandula, neque pilus inest. Teneræ verò & labore agitatae partes ac humectæ, glandulas & pilos habent. Glandulæ verò etiam sunt ad utranq; auris partem, circa iugulares colli venas, pili quoque ibidem. Sub alis utraque ex parte & glandulæ & pili sunt. Inguina & pubes non secus ac alæ glandulas & pilos habent. Hæ quidem inter corporis patres, cauæ sunt, & faciliè humoris abundantiam excipiunt. Ex omnibus enim corporis partibus, hæ maximè laborant & mouentur. Reliquæ autem quæ glandulas tantum habent, velut intestina, (habent enim & hæc glandulas ad omentum maiores) pilos non habent. Neque enim in vliginosis & humectis terræ locis semen nascitur, neque sursum emergit, sed humoris redudantia, quæ vim semini infert, putrescit & suffocatur. Quinetiam in intestinis redundantia & humoris copia vim infert, neque pilos exoriri sinit. Glandulæ verò maiores sunt quam alia corporis parte, & expressam ex intestinis redundantem humiditatem depascuntur. At intestina ex vasis ad omentum pertinentibus, humiditatem excipiunt & emittunt, omentum verò his glandulis transmittit. Sed & renes glandulas

dulas habent.
 Sunt autem
 la. Neque
 fra ad vti
 ciunt, id a
 admodum
 re, cum ad
 Nuncigitur
 glandular
 re, hinc &
 vsum com
 parte sicut
 se comple
 ad caput
 que enim
 rari pote
 illic retine
 fit in glan
 ca & mod
 copiosa &
 ret, inflan
 ad aurem
 auris, si v
 piofa ac l
 cipit, ex
 iisque pef
 quidem
 humores
 cula ori
 ribus par
 fuerit, in
 ligunt, &
 collum. A
 Et de his
 his & pot
 rinent, qu
 facit, que
 siquidem
 modum

dulas habent, hi siquidem multa humiditate redundant. Sunt autem hac parte maiores, quam alix quæuis glandula. Neque enim qui influit humor, in renes imbibitur, sed infra ad vesicam defluit. Quare quicquid ex ductibus lucrificiunt, id ad sese attrahunt. Sunt & alix in corpore glandulae admodum parue. Sed nolo mea oratione longius aberrare, cum ad insignes tantum hæc nostra scriptio instituta sit. Nunc igitur ut ad institutum sermonem reuertar, de integra glandularum colli natura dicendum. Collum utraq; ex parte, hinc & hinc glandulas habet, tonsillas vocant, in hunc usum comparatas. Caput cauum & rotundum superiore parte situm est, & humiditatem ex reliquo corpore circum se complectitur, simulque vapores cuiusuis generis sursum ad caput transmittit, quos rursus caput retro demittit. Neque enim quod influit, cum illic sedem non habeat, immorari potest, nisi caput ægroret. Tunc enim non dimittit, sed illic retinet. Vbi verò quod attractum est remiserit, fluxio fit in glandulas, quæ nullam adfert molestiam, quoad pauca & moderata fuerit, eamque glandulae retineant. Si enim copiosa & acris fluxio fuerit, & acris & glutinosa perferret, inflammatur & intumescit, collumque distenditur, sicque ad aurem procedit. Et si quidem ad utranque aurem, utraq; auris, si verò ad alteram, altera doler. Quod si pituitosa copiosa ac lenta fluxio fuerit, sic etiam inflammationem concipit, ex qua, cum humor sit stabilis, strumæ generantur, istique pessimi colli morbi numerantur. In alas autem tunc, quidem etiam quid confluit, verum ubi copiosi & serosi humores fuerint, ad hunc modum in ipsis quoque tubercula oriuntur. Quin & in inguinibus glandula ex superioribus partibus humiditatem trahit, alioqui si magna copia fuerit, inguinum tumores, bubones dicti fiunt, qui pus colligunt, & inflammationem concipiunt, non secus ac alæ & collum. Atque hæc tum bona, tum mala præstare videntur. Et de his quidem hæc tenus. At verò intestina multum à cibis & potibus explentur. Quin & humiditatem sub cute continent, quæ tota, veluti prior, absumitur. Morbos verò non facit, quemadmodum etiam in articulis contingit. Crebræ siquidem glandulae & expansæ, neque cauæ sunt, neque admodum altera alterius copia fruuntur, quando si qua plus ab-

undare velit, neque tunc copiam continere queat. Sed quod in articulum influit, in singulas paucum, & in multas partes diuisum, æqualitatem ipsius præbet. Caput quoque ipsum glandulas habet, cerebrum nempe glandulæ, simile. Cerebrum enim non secus ac glandulæ album est & friabile, iisdemque commodis quibus glandulæ sunt prædictæ caput afficit, cum id humiditate, quæ, ob prædictas à me causas, inest, cerebrum, velut auxilium adferens, defraudat, & ad extremitates magna ex parte per fluxiones, foras emittit. Maius autem est cerebrum quam reliquæ glandulæ, & capilli etiam maiores quam reliqui pili: Maius enim cerebrum, & in amplo capitis spacio sicum habet. Morbos autem & minores & maiores parit, quam reliquæ glandulæ. Parit verò cum ad inferiores corporis partes copiam qua redundat, mandat. De capite autem fluxiones velut secretionem contingunt, per aures secundum naturam, per oculos, per nares, tres numero. Aliæ per palatum in fauces, in gulam, aliæ per venas in spinalē medullam, in sanguinem, omnes numero septem. Eæ si discedunt, cerebri purgamenta sunt, & nisi discedant, ipsi morbum creant, non secus ac reliquo corpori, si intrò, & minimè foras discesserint. Ac rursus multa turbatio affatim attrahit, si quidem cerebrum acrem fluxionem emittat, quæ cæteras fluxiones corrodit & attrahit. Et si quidem quod influit magna copia fuerit, descendens fluxio minimè cessabit, quoad defluentem copiam exhauferit. Ecid quidem quod affluit foras emittens, alterum verò excipiens, semper eodem statu consistens, tum humores trahit, tum morbos creat. Amboque magna molestia naturam debilitant, licet affectiones malitia dissent. Prædictæ si quidem fluxiones naturam affligentes, copiam molestè admodum feruat, & mordentur si quid præter rationem & consuetudinem contingat. At cerebrum noxiam sentit, ipsumque etiam non bene habet. Sed si quidem mordeatur, multam turbationem habet, & mens desipit, cerebrumque conuulsionem sentit, totumque hominem trahit, neque in se vocem edit, sed suffocatur, huicque affectioni apoplexiæ nomen est. Verum interdum etiam aeris non est fluxio, sed quod copiosum irruit, ipsum affligit, & mens conturbatur, & obambulat varia cogitans, & varia videns, morbi mo-

bi mores circunferens effuso risu & peregrinis imaginatio-
 nibus: Fluxio alia in oculos, ophthalmia appellatur, in qua
 oculi intumescunt. Quod si ad nares defluxio decumbat,
 mordentur nares, nihilque aliud grauius accidit. Earum et-
 enim amplè sunt viæ, & quæ sibi auxilium ferre possint, præ-
 terea verò minimè coaceruatùm quod per illas fertur. At
 verò aurium micatus tortuolus quidem & angustus, cere-
 brum vicinum habet, ipsis appressum. Quod cum afficitur
 hoc morbo, plurima excernit, & auris cum tempore à fre-
 20 quenti fluxione circumscribitur, effluitque pus graueo-
 lens. Sic se habent fluxiones ad exteriores partes oculis cõ-
 spiciæ, neque omninò lethales. Quod si fluxio posteriore
 parte procedat, aut per palatum pituita ad ventrem perue-
 niat, iis quidem ventres fluunt, non tamen ægrotant. Sed si
 infra pituita permaneat, voluuli fiunt, aff. ctiones diutur-
 næ. Aliis per palatum ad fauces multa & frequens fluxio,
 morbos tabificos facit. Pituita enim pulmones implentur,
 indeq; pus gignitur, quod pulmones exedit, neq; ægroti
 facilè euadunt, & Medicus sua prudentia, si vir bonus & in-
 30 dustrius fuerit, vt plurimùm causam disquirat. Alius motus
 ex defluxione capitis per venas in spinalem medullam,
 cum inde ad os sacrum impetu fertur, spinali medulla cõ-
 fluxionem deducente, & in coxendicũ acetabula deponen-
 te. Quod si tabem fecerit, & vtroq; modo homo contabe-
 scit, neq; viuere expetit. Confestim enim scapulæ dolent, si-
 mulq; ambo pedes & crura consequuntur, tandemque per-
 eunt longo tempore curationem trahentes, neque viribus
 homo deficit, & moritur. Atque illa mihi de fluxionibus à
 capite dicta sint. Sunt etiam cerebri affectiones & alij mör-
 30 bi, deliria, insanix, periculique plena omnia, & dolet cere-
 brum, & reliquæ glandulæ. Habet enim contentionem, &
 hic alia rursus corporis congressio otitur. Sed & glandulæ
 in pectoribus mammæ vocantur, & attolluntur, & lac fa-
 ciunt, quibusdam verò minimè. Et mulieres quidem lac ha-
 bent, viri autem minimè. Mulieribus siquidem rara est et-
 iam glandularum natura, quemadmodum reliquum cor-
 pus, & alimentum quod ad se trahunt, in lac vertunt. Et ex
 vtero ad mammas accedit, ad pueri post partum alimen-
 tum, quod sanè exprimit, aut etiam sursum mittit omen-

tum ad superiores partes ab ipso factu compressum. At maribus & locorum coarctatio, & corporis densatio, ad hoc, ut ne glandulæ magnæ sint, plurimum confert. Mas enim confertim plenus est, ac vestis instar, tum visu, cum contactu densus. fœmina verò rara & laxa, ac veluti fluida, tum ad visum, tum ad contactum. Quare cum rara sit & mollis, humiditatem non remittit. Mas verò non suscipit, cum densus sit, & humorem non desideret, laborq; eius corpus roborat, ut non sit quò superflua excipiat. Sicq; hæc ratio necessariò fateri cogit, & pectora, & mammas, reliquumque corpus mulieribus laxa esse & mollia, tum ob vitam desiderem, tum ob prædicta, viris verò contrà. Mammæ etiam tubercula & inflammationes pariunt, lac ipsum putrefacientes. Comoda verò superioribus similia obtinent, & reliqui corporis abundantiam interuertunt. Cuius rei testimonium præbent mulieres, quibus per morbum, aut aliam quãdam calamitatem mamma auferitur, & vox ferox efficitur, humoresq; ad gulam deferuntur, multa sputatione vexantur, caput dolent, & ex iis ægrotant. Lac enim ab utero veniens & influens, quemadmodum etiam antea ad superiora vasa transmittebatur, cum ea propria non habeat, in principes corporis partes incidit, cor videlicet, ac pulmonem, & suffocantur.

Hippocratis de ossium natura, liber.

MAnus ossa, septem & viginti numerantur; pedis, quatuor & viginti; ceruicis, ad magnam vertebram usque, septem; lumborum, quinque; spinæ, viginti; capitis, vnà cum oculorum ossibus, octo. In totum vnum & nonaginta, cum vnguibus verò, centum & vndecim. Hominis verò ossa, ut didicimus, sic habent. Vertebræ supra claviculam vnà cum magna, septem numerantur. Ad costas verò, totidem quot & costæ, duodecim numero. Ad laterum inanitatem, exteriore parte, vbi coxendices & lumbi, quinque. Semen verò velut fauus, ab vtraque vesicæ parte fertur. Ex his autem locis venæ ab vtraque meatus vrinarij parte, in pudendum feruntur. Potus per fauces & gulam, arteriæ summum (quod larynx dicitur) in pulmonem & arteriam, ex quibus in summam vesicam. Hepar quinque
sum-

Summas fibras habet, fel autem quartæ fibræ adhærescit, quod osculo suo ad septum transversum, cor, & pulmones fertur. Cor autem tunica circumuectur. Homo intestina crassa maiora, quam canis habet. Appendent autem ex medianis membranis, quæ Mesocola dicuntur. Hæ verò ex nervis à spina sub ventre procedentibus, renes ex nervis de spina. Cor arteriæ fons cognatus. Vena per septum transversum fertur hepar, lienem, renes, ad coxendicem, circa posteriorem tibiæ partem carnosam, ad primam summi pedis partem, quæ *Cepos* dicitur. Altera autem ex corde sub alas, claviculas, iugula, caput, nasum, frontem, iuxta aures, humeros, dorsum, pectus, ventrem, per cubitum. Alia verò, per alas ad cubitum, in summam manum. Nervorum exortus ab occipitio vsque iuxta spinam, iuxta coxendicem fertur in pudenda, in femora, pedes, tibias, & in manus. Quin & ad brachia, partim quidem in carnes, partim verò iuxta fibulam, in magnum digitum, partim etiam ex carnibus, ad reliquos digitos. Quin & ad latum scapularum os, pectus, ventrem, ossibus, ligamentis connectuntur. A pudendo verò iuxta podicem, ad coxendicis cavitatem partim quidem supra femur, partim verò infra ad genua. Inde ad genu extensus, ad tendinem, calcis os, pedes, alius verò ad fibulam, alij etiam ad renes. At verò venæ ipsæ utraque ex parte bifariam maxime diuiduntur, partim quidem ab ipsa vtriusque renis parte, partim verò ab altera, & in renes foraminibus sunt peruiæ. Ipsi verò cordis forma, iidemque cavitatem habent. Ren autem cavitatem suam ad magnas venas situs est, unde procedunt ex ipso venæ in vesicam, qua parte potus per venas ad renes trahitur, deinde per renes aqua velut excolatur, & per ipsa intestina, per quæ simul emittitur. Spongiæ enim est simile quod ab his ad vesicam tendit, illicque vrina à sanguine percolatur & secernitur, eamque ob causam sanè rubra est. Neque enim in renes aliæ venæ feruntur, quam quæ dictæ sunt, neque quantum ego sentio, alius locus ubi potus colliquetur. Venæ quæ ad costas porriguntur, sub vnaquaque costa sunt, non ad caput, sed inferius, & ab arteria. Arteria quidem igitur subtermeans, in costas propagines suas transfundit. A crassa autem vena ex corde recurrit vna in sinistram partem inclusa. Deinde hæc

quidem per medias vertebrae ad summas usque costas incedit, non ex æquo suas sectiones costas dextris ac sinistris transmittens, sed æquas quidem, supernè verò in dextris scinditur. Iuxta verò claviculam utranque, duæ quidem venæ sursum, duæ etiam sub pectore feruntur, & partim in dextram, partim quoque in sinistram propagines discinduntur, ad ceruicem hæ quidem magis, duæ verò ad cor magis, partim quidem ad dextram, partim verò ad sinistram, ex utraque parte ad costas tendunt, & ab his velut quæ infra sunt scinduntur, donec ei quæ infra à corde recurrit, commisceantur. At verò quæ sanguinem fundit ab arteria hac idè scinditur, quòd hic sublimis est, per cor procedens. Sed infra costas, quæ sanguine fluit & crassa est appellata, rursus vertebrae sese transmittit, & illic adhærescit, nec amplius pèdet, velut supra cum per iecur fertur. Ad lumbos autem supra quidem est arteria, infra verò quæ sanguinem fundit, quæ de iecore per septum transuersum sublimis procedit, & ad cordis dextram partem, ad iugula usque, simplex fertur, præterquam quantum cum ipso corde communicationem habet, partim quidem iuxta ipsum leuiter scissa, partim verò cordis ventriculum penetrans. Deinde à corde in sinistram ad spinam simplex demittitur, & ad superiora quidem corporis ad summas usque costas recurrit, & propagines habet à seipsa, iuxta vnamquamque costam, ad pectoris connexionem usque, tum in dextram, tum in sinistram, naturaliter protensas, ipsiusque rectitudo magis ad vertebrae vergit, quam arteriæ extensio, & venæ quæ ex hepate proficiscitur. Ab inferiore verò cordis parte, recta ipsius extensio magis ad vertebrae est, quam quæ arteriæ. Altera autem iuxta cor est, & ad inferiores septi transuersi partes ad spinam appensas cõuertitur. Hinc verò propagines ad vnamquamque rectitudinem inferuntur, per ossa & carnes se inuicem traicientes. Venæ autem crassæ sic se habere natura videntur. Ex oculo iuxta supercilium, per dorsum secundum pulmonem sub pectore, altera quidem ex dextra in sinistram fertur, altera verò ex sinistra in dextram. Quæ autem ex sinistra procedit, per hepar in renem ac testem descendit, quæ verò ex dextra, in lienem, renem & testem. His pudendum pro osculo est. A dextra verò mam-

rō mamma in coxendicem sinistra, & in crus fertur, & ex sinistra in dextram. Oculus verò dexter ex sinistro recipit, ad eundemque modum testis sinister ex dextro. At venæ crassissimæ hoc modo naturaliter se habent. Earum quatuor paria sunt in corpore, & quædam quidem ex capitis parte posteriore, per ceruicem, parte externa iuxta spinam ex utraque parte ad coxendices & crura deueniunt, deinde per tibias ad malleolos exteriores & pedes pertingunt. In dorso igitur & coxendicum doloribus, ex poplitibus & malleolis exterioribus venæ sectiones facere oportet. Alteræ venæ à capite iuxta aures per ceruicem, iugulares appellatæ, parte interiore secundum spinam, ad lumbos utraque ex parte in testes & femora tendunt, & poplites interiores, deinde per tibias ad malleolos & pedes interiore ex parte. Ad lumborum igitur & testium dolores ex poplitibus & malleolis interioribus venæ sectiones facere oportet. Tertiæ venæ ex temporibus per ceruicem in scoptula operata, deinde in pulmonem deferuntur, perueniuntque vna quidem à dextris in sinistras sub mammam, & in splenem & in renem. Altera verò à sinistris in dextras ex pulmone sub mammam, in iecur & renem. Hæ autem ambæ in rectum intestinum desinunt. Quartæ verò venæ ex anteriore capitis parte & oculis, sub ceruicem & clauiculas feruntur, deinde ex brachiorum superiore parte sub flexuras, mox per cubitos, in manus primas iuncturas & digitos. Postea rursus ex digitis per manuum volas & cubitos, ad flexuras, per brachia verò inferiore etiam ex parte ad axillas, & ex costis superiore parte, vna quidem ad lienem peruenit, altera verò ad iecur. Deinde supra ventrem ambæ in pudendum finiunt. Et crassæ quidem venæ ad hunc modum à natura se habent. Multæ autem & cuiusvis generis venæ ex ventre per corpus feruntur, per quas alimentum corpori accedit. Tendunt autem & à crassis venis in ventrem & reliquum corpus, tum ab exterioribus, tum ab interioribus, & inter se mutuò internæ foras, & externæ intrò, transfundunt. Ad eos igitur modos venæ sectiones faciendæ: danda est autem opera uti quàm maximè procul à locis in quibus dolores fieri & sanguis colligi solet, sectiones faciamus. Ad hunc enim modum vel minimè magna repente

mutatio continget, & translata consuetudine efficios, vt ne amplius ad eundem locum coeat. Iecoraria autem per lumbos ad magnam vsque vertebra[m] deorsum fertur & verticulis se adiicit, indeque sublata per septum transuersum cor petit, & hæc quidem recta ad iugula tendit. Hinc verò partim ad ceruicem, partim ad scapulas, quædam etiam inferius paulò reflexæ, ad vertebra[s] & costas declinant, à sinistris quidem vna prope iugula, à dextris verò in aliquem ipsius locum. Alia verò vtrinque reflexa, alia paulò inferius deflexa, vbi illa quidem deficit, costis se adiicit, donec ei que ab ipso corde procedit, ad sinistras deflexa se adiunxerit. Deorsum verò demissa, secundum vertebra[s] descendit, donec ea perueniat vnde se sublimè erigit, costis adhærescens, & reliquis omnibus vtrinque singulis per se sola propagines mittens, à corde quidem in aliquem locum, ad sinistra[m] magis deflectit; postea arteriæ se submittit, quousque consumpta fuerit, eoq; peruenerit, vnde iecoraria sublimis emerfit. Quò antequam perueniat, ad extremas duas costas bifariam scinditur, & in vtranque verticulorum partem progressa, ibi conditur. Altera verò recta ex corde iugula petens supra arteriam euadit, indeq; quemadmodū quæ ad lumbos arteriæ subtensa est, in iecur infilit, & modò quidem ad portas & fibrã, modò verò in id quod est reliquum deinceps excurrit, paulò infra septum transuersum, quod ita hepatis adhærescit, vt facillè separari non possit. Bipartitò autem ad clauiculas scinduntur, & hinc & inde sub pectus ad imum ventrem pertingunt. Quoniam verò inde ferantur, nec dum mihi constat. At septum transuersum ad vertebra[m] iuxta costas situm habet, qua parte renes ex arteria vtrinque eminent. Arteriæ verò ex his enascuntur, quæ vtraque ex parte neruum habent. Eaque in parte cum ea quæ à corde recurrit iecoraria definit. A iecoraria autem per septum transuersum duæ maximæ venæ hinc & inde subleuantur, quæ multitudine per septum transuersum propagationem emittunt, eiq; complexu adhærent, in superiora verò illius parte quodam modo magis conspicuæ cernuntur. Duo autem crassi nerui ex cerebro infra magnæ vertebrae os superiore parte gulam versus magis, ab vtraque arteriæ parte vterque progressus, in se velut in vnum coeunt, deinde vertebrae

tebrae
 Quidam
 & hinc
 bris ad
 brarum
 non se
 terium
 rursus
 tinuit
 10 liquan
 ad os
 tur. O
 bent,
 nem.
 conne
 nem,
 tente
 non f
 piun
 10 & q
 mun
 ego
 na l
 bru
 infi
 por
 eun
 rior
 mit
 30 Ab
 qua
 per
 pul
 hu
 • dar
 qu
 lag
 lic
 li

tebræ & septum tranſuerſum ibi exoriuntur, vbi deſinunt. Quidam tamen ambigunt, & ab hac communione ad iecur & lienem ferri videntur, alius neruus vtrinque ex vertebris ad clauiculas ſecundum ſpinam, per obliquam vertebrarum partem extenditur. & coſtis diſtribuitur. Atque ij non ſecus ac venæ ipſæ, per ſeptum tranſuerſum ad meſenterium pertendere mihi videntur. Vbi verò ipſæ deſinunt, ruruſ ab eo loco vnde ſeptum tranſuerſum exoritur, continuitate quadam, per medium infra arteriam, quod eſt reliquum ad vertebras, quemadmodum venæ emittunt, quoad os ſacrum totum percurrentes, ibi conſumpti condantur. Oſſa corpori firmitatem, rectitudinem ac formam præbent, nerui verò flexionem, contractionem & diſtentionem. Carnes autem & cutis, omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diſfuſæ, ſpirium, fluxionem, & motum exhibent, ab vna multas propagines emittentes Atque hæc vna vnde exordium ſumat, & vbi deſinat, non ſatis mihi compertum eſt. Circulo enim factò, principium non inuenias. Eius autem appendices vnde pendeat, & qua corporis parte deſinant, & quòd vna cum his communione habeat, & ad quæ corporis loca diſponantur, ego declarabo. Capiti quidem ad medium, ex obliquo vena lata & tenuis, non multi ſanguinis obducitur. In cerebrum enim ad ſuturas, multæ venulæ & tenues radicibus infixæ ſunt, & circum caput totum ad frontem uſq; & tempora dilatantur. Ipſa verò retro caput, exteriore parte, ſecundum ſpinæ curtem recta tendit, inde autem iuxta anteriorem & interiorem venam, ex his quæ in iugulis ſunt, demittitur, vltra aures verò diuiſa, à gena extra fertur craſſa.

30 Ab hac multæ & tenues ad linguam procedunt, præter eam quæ ſub lingua, aut ſub maxillares dentes fertur, quæ lata per clauiculam, ſubter ſcapulas pertingit, eaq; parte ab ipſa pullulat vena humeralis appellata, per neruum qui ſummo humero ſupponitur. Hæc autem ſanguine ſiuit & redundat, ruptaq; & diuiſa non niſi ægrè curatur. Altera ſiquidem ex parte neruo lato conneſcitur, altera verò cartilago eſt. Medium verò horum locum ipſa continet, & pellicula ſpumofa. Loco igitur vacuo exiſtente, cum neque illi carnes adnaſcantur, facile frangiuntur. Quòd ſi hanc in par-

Q. +

tem sanguis suffundatur, locum amplum nactus, liberationem non habet, sed indurefcit. Induratus verò morbum & dolorem creat. Atque hæc quidem quâ prius dixi permeat. Illa verò sub scapulis, crebris & tenuibus, ac implicatis inter se venis, sub mammas propagines emittit, & per humerariam cartilaginem declinans, ipsa subter distributa, ad brachium tendit, musculum ad sinistram habens. Dextra verò circa humerum scinditur, & cubiti superiorem partem, inde cubitum utrinque interfecans, postea rursus ad primam manus iuncturam fertur, indeque iam defluens, tota per manus pererrabundè radicibus inhæret. At verò vena principalis, quæ secundum spinam sparsa, per dorsum iugula & gulam, in cor inseritur, ex sese venam insignis magnitudinis & multa oscula habentem circa cor emittit, inde verò ad os procedens, fistulam facit, quæ arteria per pulmonem permeans nominatur, paucum quidem sanguinem, sed multum spiritum continens. Nam propter viceris amplitudinem & raritatem, multis quidem locis per pulmonem riuos deducit, cætera verò cartilaginea facta est. Quare si quid sanè vel in potu, vel in spiritu ac sanguinis transitu, non consuetum ad has pulmonis vias delatum fuerit, nimirum cum venæ eiusmodi existant, & vilcus ad instar spongiæ, multum humorem capere possit, supraque ut sit à natura comparatum habeat, cumque hæc lex sit humoribus ingredientibus constituta, prætereaque non multus sanguis per has venas constringatur, neque citò procedens, ea quæ illabuntur educat, his non subductis, sed intus remanentibus, callosa concretio & durities enascitur, καίπος Græcis dicitur. Sic autem deperit quicquid alimenti vicinum est, cum summi arteriæ capitis aditus etiam ad externas partes talis existat. Atque interceptis à callosa duritie transitibus, velox & difficilis spiratio corripit, cum hi spiritum neque per hanc viam emittere, neque facillè attrahere queant. Ex quibus sanè hi morbi oriuntur, quales sunt crebræ & densæ spirationes (ἀσθμα vocant) & tabes sicæ. Quòd si collecta in his humoris copia superet, ira ut crassior redditus cogi nequeat, & putridum pulmonem vicinasque partes reddit, euaduntque suppurati & tabidi. Huiusmodi autem morbi ex aliis etiam causis

. oriun-

oriuntur. Inde autem vena hæc pulmonem occupat, & per duas magnas fibras ad interiora conuersas, sub septo transuerso ad spinam extenditur, alba & neruosa, in reliquum condensatum corpus venulas emittens, indeque per vertebrae crebris venulis in spinalem medullam hederæ in modum conuoluta inseritur. Atque aliæ quidem venæ in corpus distributæ, ex omnibus partibus ad spinam contédunt, quarum vnaquæque quod tenuissimum est & purissimum colligens, huc effundit. Ipsa verò quæ superextenditur per demissos cirrhus in idem adducit, indeque in renes tenuibus ac fibrosis venis iuxta spuriam costam radicibus firmatur, & hinc contens condensatur, postea etiam ad podicem in neruum abit, musculosque adducentes comprimens, ipsi inseritur, & in vesicam, testes, & adstites, multiplicibus intertextis tenuibus & solidis ac fibrosis venis, radices mittit. Inde crassissima & rectissima ipsius pars, retro versa, in caulem abit, quod est pudendum. In reflexione autem ad eadem ipsa adaptatur, & per pectinem supra, sub ventris & venæ ipsius cute, prorumpit ad eas quæ deorsum feruntur, quæque in sese mutuò deriuantur. Per pudendum autem enascuntur venæ crassæ & tenues, & densæ & incuruæ. In feminis verò, ipsa ad vteros tendit, vesicam & vrinæ meatum, indeque recta procedit, & mulieribus quidem circa vteros suspensa est, masculis verò circa testes disseminatur. Ob eam ipsam naturam, hæc vena plurima vim genitalem habentia comprehendit. A plurimis enim & maxime sinceris partibus nutrita, cum paucum sanguinem contineat, caua, & nerui instar crassa, spirituque referta existat, sub pudendoque contenta, pertingentes ad spinam venulas vi adducit. Quæ verò non sunt vi adducta, tanquam cucurbitula in seipsum trahens, omnia in superiorem venam emittit. De cæteris autem corporis partibus in hanc confluit, eius verò pars multò maxima de medulla (velut dictum est) coaceruatur. Ad id verò voluptas accedit, quòd vena ista genituræ sit plena. Cum ergo per reliquum tempus aliquo sanguine & spiritu abundare soleat, ea plena & calefacta, deorsumque confluente semine, quæ in se habet constringit. Spiritus autem qui inest, præsensque vis & caliditas, venularumque continens vndique contentio, titillationem

intus facit. Illa verò quæ ex se propaginem deduxit, & per dorsum & iugulum secundum spinam distribuitur, venulis multis costas inuoluit, & vertebrae per carnes alternatim obducit, ita vt bene nutrita & semine referta sit. Ipsa autem iuxta nates progreditur, per musculum sub femore altè demersa, ad nates verò in coxæ acetabulo, iuxta caput, in venam perforatur, quæ femori respirationem præbet, & ultra femur, flexuram versus quæ est ad genu fertur. Alteram verò ad inguina demittit, crebris radicibus, & quæ non facillè conuertitur. Quæ autem per musculum tendit, circum genu dispergitur, & per ossis tibiæ summam partem venam in fistulam excavat, quæ medullam nutrit, & per infernam tibiam iuxta pedis connexionem deducitur. Ipsa verò per genu patellam, interiore parte per tibiæ musculum profundè extenditur, & implicatur per malleolum, intus crassa & sanguine referta, hicq; circum malleolum & tendinem, ægrè discretas venas conuoluit. Ipsa verò ad inferiorem pedem sub primam plantam decurrit, hicq; implicata, & ad magnum digitum innixa, duplicem venam sanguine refertam, superiore parte sub cute ex prima planta restitit, & ad malleolum externum crassa apparet, supraque distribuitur iuxta oppositum anteriori tibiæ radium. At iuxta posteriorem tibiæ partem carnosam, fundam facit, quodq; hinc est reliquum, iuxta internam genu partem extensum est. Immitteciam & in patellæ genu venas, & ad interiorem patellæ partem cauam, venam inuoluit, quam si quis dolore afficiat, celerrimè biliosum ac serosum humorem colligit, ipsa verò iuxta internam genu grauitatem prorūpit. In poplites verò multas implicatas venas, velut stolones producit, quæ inde iuxta nervos femoris inferiores extensæ, etiam in testes & in podicem radices emittunt, & circa os sacrum tenues in vnum circuntenduntur. Quæ verò ad interiorem genu partem peruenit, sursum iuxta internam femoris partem, ad inguen tendit, & per coxendicem ultra ad spinam & lumbum foras procedens, crassa & lata, sanguineque referta, sursum porrigitur ad hepar, & bifidam producens sanguine plenam, dextram hepatis fibram ad renem continet. Ipsa verò subter hepatis regionem distributa, in crassam venam scinditur, reflexaq; in partem hepatis crassioram

orem inferitur, & altera quidem ipsius pars in visceris superficie adhærescens, vbi fel est, multis radicibus tanquam cirrhis per hepar est implicata, altera verò per internam eius partem velut per riuos deducta. Duæ verò venæ inter duas latas fibras se explicant, & vna quidem per vertices & cutem penetrans, ex vmbilico emergit. Altera verò suo appressu spinam & renem attingens, in vesicam pudendumque ancoræ in modum insita est. De coxendice autem sursum procedens, ad imum ventrem multas errabundas venas deduxit, costasque & vertebrae ad spinam annulorum modo conuexit, & propagines in multas venas transmittit, intestinaque ac ventrem inferiorem inuoluit. Et hæc quidem ex imo ventre ad mammas, & supra mentum ac summos humeros exporrectæ, cõnexæ sunt. Quæ verò iuxta hepatis crassitudinem peruenit, supra vbi vel in fistulam excavauit, sub spinam distribuitur, via per septum transversum facta. At verò vena quæ ex sinistris tendit, cætera quidem iuxta eandem naturam non secus ac ea quæ de dextris prodit, radicibus firmatur. Ex sinistris tamen ascendens, in hepar propagines non emittit, sed in lienem inferitur ad caput quod in ipsius parte crassa existit. Inde retro subit, & lienem sanguinolentis venulis, tanquam araneæ telis intexit. Totus autem ex omento eleuatur, ipsum ventris de se sanguine explens. At quæ de lienis capite ad spinam impingunt, per septum transversum procedunt. Inde verò inferiorem in partem, tum dextra, tum sinistra, sub pulmonem ducta est. Quæ autem sanguine refertæ sunt, sub ipsum & in ipsum velut riuus deducuntur. Pauci verò sanguinis & tenues à pulmone intrinsecus exortæ, cum rarus natura existat, in cor, nimirum ab ipso emulctæ, circa eius auriculas velut fræni iniiciuntur, & in cavitates internas defluunt. Quin & hæc priores in ipsum propagines immittunt. In angustia enim transitus intus collocatum est, velut ex omni corpore fibras habens. Quam ob rem ex omni corpore potissimum circa thoracem sensus inest, colorumque mutationes contingunt, hoc venas constringente & laxante. Laxante igitur colores rubicundi fiunt, bene colorati, & pellucidi, constringente verò, ex virore pallidi & liuidi. Qui certè euariant, prout præsentibus cuique ad sunt colores.

Hippocratis de aere, locis & aquis, liber.

Qui artem Medicam recta inuestigatione consequi vo-
 let, is primùm quidem anni tempora in considerationem
 adhibere debet, quid horum quidque possit. Neque
 enim quicquam habent simile, sed cum inter se plurimum
 differunt, tum etiam propter varias quæ in eis contingunt
 mutationes. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos,
 præcipuè quidem eos qui omnibus sunt communes, ac de-
 inceps eos qui cuique regioni sunt familiares. Quinetiam
 aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmo-
 dum enim gustu & pondere, ita & facultate singulæ pluri-
 mum differunt. Quare si quis ad urbem sibi ignotam per-
 uenerit, is eius situs curam habere debet, ut cognoscat quo-
 modo ad ventos aut solis exortum sit exposita. Neque enim
 easdem vires habet, quæ ad septentrionem, & quæ ad au-
 strum sita est, ut neque eius quæ ad exorientem solem aut
 occidentem spectat. Et hæc quidem optimè animo concipi-
 enda sunt, & quomodo ad aquas habeant, num palustri-
 bus & mollibus vtantur, an duris, & ex sublimi ac saxosis lo-
 cis scaturientibus, siue salis ac coctu difficilibus. Terra et-
 iam ipsa inspicienda, nudane sit & aquis careat, an densa &
 irrigua, & an cauo loco sita sit & æstuoso, an verò sublimi &
 frigido. Hominum quoque victus ratio, quam maxime
 delectentur, inspicienda, an potui & cibis, & otio dediti,
 an exercitationibus & laboribus gaudeant, & an edaces
 sint, & à potu sibi temperent. Et ex his singula reputare o-
 portet. Hæc enim præcipuè quidem omnia, aut certè pluri-
 ma probè qui agnouerit, cum ad urbem sibi ignotam per-
 uenerit, eum neque morbi regioni familiares, neque commu-
 nium quæ sit natura latere poterit, ut neque in eorum
 curatione hæsitare aut aberrare possit. Quæ certè contin-
 gere solent, si quis istorum cognitionem non antè animo
 perceptam habuerit. Qui verò ista rectè cognouerit, is cuius-
 que temporis impendentis, & anni statum prædicere po-
 terit, & quinam morbi tam æstate quam hyeme, in vrbe
 communiter sint grassaturi, tum etiam quinam cuique pri-
 uatim ex victus mutatione impendere debeant. Qui enim
 temporum mutationes, astrorumque ortus & obitus, ut
 horum

horum quæque eueniant, tenerit, is vtiq; futurum anni statum præuidere poterit. Hac ratione inuestigando qui temporum occasiones præferat, is maximè cuiusque naturam cognouerit, & plerunque sanitas illi succedet, minimumque in arte à recta via aberrauerit. Quòd si cui ista ad rerum sublimium speculationem pertinere videantur, is si sententia destiterit, facitè intelliger, ad artem Medicam Astronomiam ipsam non minimum sed plurimum potius conferre, quippe cum vna cum anni temporibus hominum ventriculi mutationem accipiant. Quonam autem pacto quæ diximus singula consideranda & exploranda sint, deinceps aperiam. Ciuitas quæ ventis calidis est exposita iis videlicet qui inter brumalem solem exorientem & occidentem perflant, eiq; sunt peculiare, à septentrionalibus autem ventis tecta est, ea aquarum subsalsarum copia abundat, quæ cum è sublimi scaturiant, eas æstate quidem calidas, hyeme verò frigidas esse necesse est. Et vrbes quidem quæ soli & ventis probè sunt expositæ, & aquis probis vruntur, eæ quidem huiusmodi mutationes minus sentiunt.

20 Quæ verò aquis palustribus ac lacustribus vruntur, neque probè ventis ac soli sunt expositæ, eæ magis sunt obnoxie. Ac siquidem æstas sicca fuerit, morbi celerius desinunt, si verò imbribus scateat, diurni fiunt, vlceraque exedentia (phagedænas vocant) ex quauis occasione in vlceribus suboriri est consentaneum. Hyeme verò frigida, homines capita humida & pituita redundantia habere æquum est, & pituita ex capite defluente, eorum aluos crebro exturbari, eosque vt plurimum, habitu corporis esse debiliore, ac neque probè edere nec bibere posse. Quibus enim capita debilia fuerint, ii nunquam egregii potores fuerint, quod eos crapula magis vexet. Morbi autem hi sunt patrii. Primum quidem mulieres morbis & fluxionibus sunt obnoxie, deinde multe ex morbo, non natura steriles, crebrisque abortionibus conflantur. Pueris verò conuulsiones impendent, & crebri anhelitus, quos puerilem affectum efficere, & sacrum esse existimant. Viris autem intestinorum difficultates & alui profluvia, febres algidæ, & hybernæ diuturnæ, pustulæ multæ nocturnæ epinyctides dictæ, & sanguinis profluvia per ora venarum quæ in ano sunt, hæ mor-

rhoides vocantur. Morbi autem laterales, pleuritides dicti, & pulmonum inflammationes, febres ardentes, & quicunque acuti morbi censentur, raro contingunt. Neque enim eiusmodi morbi, vbi alui liquidæ fuerint, inualescere possunt. Lippitudines verò humidæ oboriuntur, neq; molesta, neq; longæ, nisi ex temporum immutatione morbus aliquis omnibus communis inuadat. Ac vbi quinquagesimum annum exceſſerint, deſtillationes ex cerebro superueniunt, quæ homines aliqua corporis parte resolutos reddunt, vbi caput de repente soli expositum, aut frigore correptum fuerit. Atq; ii quidem morbi his sunt patrii, præter quàm quod si morbus aliquis omninò communis ex anni temporum mutatione occupauerit, huius etiam participes existunt. At quæ ciuitates his contrarium situm habent, & ventis frigidis inter ortum & occalum solis æstiuum sunt expositæ, iisq; hi venti sunt patrii, ab austro autem & æstiuis obrectæ sunt, de his sic seres habet. Primum quidem aquæ tum duræ, tum frigidæ, ferè dulces euadunt. Homines autem robustos & exuccos esse necesse est, & plerosque ventres inferiores indomitos & duros habere, superiores verò fluxilliores, bileq; magis quàm pituita redundare. Capita sana & dura habent, & plæraq; vasa ipsis intrò rumpuntur. Morbi autem apud eos passim vagantur, laterales multi & qui acuti esse censentur. Quod sic se habere necesse est, cum alui duræ existant. Multi quoq; quauis ex occasione pus intrò colligunt. Cuius rei causa est corporis distensio, & ventris durities. Siccitas enim & aquæ frigiditas in causa sunt, vt vasa intrò rumpantur. Eiusmodi autem naturas cibus, non multis potibus obnoxias esse necesse est. Neq; enim fieri potest vt simul multum edant aut bibant. Lippitudines autem iis quidem per interualla contingunt, ita tamen asperæ ac vehementes, vt conferrim oculi rumpantur. Ætate verò iis qui nondum trigessimum annum attingerunt, vehementes fiunt sanguinis è naribus eruptiones. Morbi enim qui sacri appellantur, pauci ii quidem, sed vehementes. Hos longioris esse vitæ quàm cæteros æquum est, iisq; vlcera citra inflammationem suboriri, neq; admodum exasperari, molestæque agrestes potius esse quàm mansuetos. Ac viris quidem hi morbi sunt familiares, præter quàm si quis omnes com-

munitur.

muniter ex temporum anni mutatione inuadat. Quod autem ad mulieres attinet, multæ ob aquas duras, coctu difficiles & frigidas duræ sunt. Neque enim commodæ contingunt purgationes menstruæ, sed pauca & praua. Deinde non nisi ægrè pariunt, neque admodum abortionibus trantantur. Cum verò pepererunt, pueros enutrire non possunt. Lac siquidem aquarum duritate & cruditate extinguitur. Tabes etiam frequentes à partu contingunt. Præ violentia enim rupturis ac vulsionibusprehenduntur. Pueris verò dū parui sunt, testium tumores aquosi suboriuntur, qui procedente ætate disparent, seroq; hac in ciuitate pubescunt. Ac de ventis quidem calidis & frigidis, & iis expositis vrbibus, quemadmodum antè dictum est, ita se res habet. At verò ciuitates quæ ad ventos inter æstiuum solis ortum & hybernum sunt expositæ, & quæ iis contrario modo se habent, de his sic se res habet. Quæ quidem soli orienti sunt expositæ, eas salubriores esse par est, his quæ ad septentriones & ventos calidos obuersæ sunt, etsi stadium vnum intersit. Primum siquidem calor & frigus temperatè se habent, deinde aquas quæ solis ortum spectant, omnes limpidas esse, & odoratas ac molles, & amœnas in hac ciuitate suboriri necesse est. Sol nanque emergens & perlustrans eas reprimat. Diluculum enim ipse aer vt plurimum semper affundit. Hominum habitus coloratiores & viuidiore sunt, nisi alius quis morbus prohibeat. Homines clara voce sunt præditi, & ad iram ac prudentiam melius sunt comparati quàm septentrionales, siquidem & reliqua illic nascencia præstantiora sunt. Ac ferè sic sita ciuitas, quo ad calidi & frigidi temperationem, veri similis est, tum etiam morbi quidem pauciores & debiliores gignuntur, eorumque morborum sunt similes, qui in ciuitatibus, quæ ad calidos ventos spectant, oriuntur. Et mulieres illic valdè fecundæ euadunt, facile que pariunt. Ac de his hoc quidem habet modo. At verò quæ ad occasus sunt expositæ, & à ventis qui ab oriente spirant obiectæ, tum à calidis ventis, tum etiam frigidis à septentrione leuiter perflantur, harum vrbium situm maximè morbo esse obnoxium necesse est. Primum siquidem aquæ minimè sunt limpida. Cuius rei causa est, quòd aer plurimum matutinum tempus

occupat, qui aquæ admixtus, illius splendorem obscurat. Neque enim nisi in altum euectus sol splendet. Per æstatem verò mane quidem auræ frigida spirant, & ros decedit, de reliquo verò, ad ipsas sol se demitens, quàm maximè homines percoquit. Quare & decolores eos esse par est & infirmos, prædictisque omnibus morbis participare, cum nulla ex parte ab eis separentur. Grauem etiam & raucam vocem eos habere est consentaneum, ob aerem qui isthic ut plurimum impurus & morbosus existit. Neque enim ab aquilonibus multum perpuratur, cum non assidue perflectent, qui verò assidue perflant iisque incumbunt, aquosissimi sunt. Quandoquidem qui ab occasu spirant venti, autumnno ferè similes sunt, similisque est hic ciuitatis situs, quo ad diem mutationem quod multum inter matutinum & vespertinum tempus intercedit. Ac de ventis quidem conuenientes sint necne, sic se res habet. Deinceps verò de aquis nobis commemorandum est, & quæ morbosa, & quæ saluberrimæ existant, & quæ ab aqua tum mala, tum bona prouenire æquum est. Plurimum enim momenti ad sanitatem confert. Quæ igitur sunt palustres, & stabiles, & lacustres, eas per æstatem quidem calidas, crassas & olidas esse necesse est. Cum enim non perfluant, sed semper nouo imbre accedente augeantur, & à sole exurantur, eas decolores esse & prauas, & biliosas necesse est. Per hyemem verò glaciatas & frigidas, & tum à niue, tum à glacie returbidas, adeoque maximè pituitam gignere, & raucedinem excitare. Bibentibus autem lienes semper magnos esse & compressos, ventres verò duros & tenues, ac cãdôs. Humeros verò & iugula, & faciem extenuari. In lienem enim carnes colliquefcunt ideoque graciles sunt. Tales verò edaces & stituculosos esse necesse est, ventresque tum superiores, tum inferiores sicillimos habere, proindeque medicamentis valentioribus indigere. Hic quidem morbus ipsis & per æstatem & per hyemem est consuetus. Ad hæc etiam aquæ inter cutem tum frequentes, tum maximè lethales contingunt. Multæ enim intestinorum difficultates, & alui profliuia per æstatem incidunt, & febres etiam quartanæ diurnæ. Hi autem morbi cum longius producantur, huiusmodi naturas ad aquam inter cutem deducunt, & perimunt. Et

Et hi qui mem ve
niæ: se
tiem. M
vixq; co
dos par
deterio
purgati
ueniun
10 modi n
nescant
cum pa
contin
Achui
Secun
duras
rum n
aut al
loris v
20 aquæ
facile
mæ su
unt. H
queu
enim
com
que a
leues
tum
30 quæ
de q
quid
Secu
sus, f
casu
spe
iis o
sepr
Qu

Et hi quidem morbi ipsis per ætatem contingunt. Per hyemem verò iunioribus pulmonem inflammationes & infania: senioribus autem febres ardentes, ob ventris duritiem. Mulieribus verò tumores proueniunt & pituita alba, vixq; concipiunt, & cum difficultate fœtus magnos & tumidos pariunt, quiq; postea dum educantur contabescunt, & deteriores euadunt. Neque bona post partum mulieribus purgatio contingit. Pueris verò herniæ potissimum superueniunt, & varices viris, tibiaramq; vlcera, vt proinde eiusmodi naturæ longæ esse vitæ nequeant, sed antè tempus senescant. Præterea mulieres sibi prægnantes videntur, & cum pariendi tempus instat, ventris moles dispareret. Quod contingit ob aquam inter cutem, cum ea vteri laborarint. Achuiusmodi quidem aquas ad quiduis prauas esse censeo. Secundo loco eas quarum fontes in saxosis locis sunt (quas duras esse necesse est) aut si vbi calidæ aquæ existunt, aut ferrum nascitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum. Hæc enim omnia caloris vi proueniunt. Neque igitur ex huiusmodi terra bonæ aquæ nascuntur, sed duræ & æstuosæ, quæq; per vrinas non facile feruntur, & alui egestioni aduersantur. At verò optimæ sunt, quæ ex sublimibus locis & terræ tumulis profluunt. Hæc enim dulces sunt & albæ, modicumq; vinum ferre queunt, per hyemem calidæ, per ætatem frigidæ. Tales enim ex profundissimis fontibus proueniunt. Maximè verò commendantur, quarum fontes ad solis exortus, præsertimque æstiuos decurrunt. Limpidiores enim & boni odoris, & leues esse necesse est. Salsæ verò & indomitæ, & duræ, in totum quidem vt bibantur, improbandæ. Sunt tamen naturæ quædam & morbi, quibus tales aquæ potu sunt commodæ, de quibus mox dicam. Ac de his res ita se habet. Quarum quidè fontes ad orientes spectant, ex inter omnes optimæ. Secundum has, quæ sunt inter æstiuos solis exortus & occasus, sed præcipuè ad exortus. Tertio loco, quæ sunt inter occasus æstiuos & hybernos. Deterriam verò quæ ad austrum spectant, quæq; sunt inter æstiuum ortum & occasum. Et hæc iis quidem qui sunt ad austrum, valdè prauæ, iis verò qui ad septentrionem, præstantiores. His hoc modo vti conuenit. Qui sanus est ac valet, is nullo habito discrimine, semper

R

eam quæ adest, bibat. Qui verò morbi causa eam quæ maxime conueniat bibere uolet, is hoc modo præcipuè sanitatem consequatur. Quorum quidem ventres duri sunt, & qui promtè succenduntur, iis certè dulcissimæ, leuissimæ, & limpidissimæ conferunt. Quibus verò ventres inferiores molles sunt humidi & maximè pituitosi, iis durissimæ, & maximè cocti difficiles, & aliquantulum salis accommodatæ sunt. Hoc enim modo maximè reficcari poterint. Quæ namque aquæ coquendo sunt optimæ & facillè liquefcunt, eas ventrè dissoluere ac liquefacere maximè æquum est. Indomitæ uerò ac duræ, & quæ coquendo minimè idoneæ, eæ ventres magis cogunt & reficcant. At uero de aquis salis propter imperitiam falluntur quidam, quodq; aluum soluere existimentur, cum maximè alui deiectioni repugnent. Indomitæ enim sunt & coqui nequeunt, proindeq; ab eis uenter potius adstringitur quàm eliquetur. At de fontium quidem aquis hoc modo se res habet. Quæ autem ex imbribus colliguntur, & ex niue fiunt, quomodo se habeant enarrabo. Aquæ igitur ex imbribus collectæ, leuissimæ & dulcissimæ sunt, tenuissimæ & limpidissimæ. Sol enim quod imprimis in aqua est tenuissimum & leuissimum sursum educit & rapit. Id autè ex ipso mari patet, in quo quod salsum est, propter crassitudinem & grauitatem remanet, & mare euadir, tenuissimum uerò propter leuitatem sol ad se rapit. Neq; uerò tale quid ex aquis solum lacustribus sursum educit, uerum etiam ex ipso mari, & ex omnibus in quibus aliquid humoris inest, quod quauis in re inest. Quinetiam ex ipsis hominibus tenuissimum ac leuissimum humorè educit. Cuius rei maximum est indicium, cum homo uestibus indutus in sole ambulauerit aut sederit. Quascunque enim corporis partes sol aspicit, hæc nullum sudorem emittunt. Sol enim quicquid sudoris compareret, ad se rapit. Quæ uerò ueste, aut alia quauis re conteguntur, hæc exudant. Per vim enim à sole sudor elicitur, seruatur autem à tegumento, ne à sole deleatur. Cum uerò ad umbram peruenerit, tum corpus æqualiter sudore diffluit. Neq; enim amplius sol affulget. Atq; eam ob causam inter aquas etiam hæc citissimè putrescunt, odoremque prauum habet aqua pluuia, & quod ex pluribus collecta est & permixta, proindeq; celerrimè putrescat. Ad hæc quoque

que cum
miscetu
rens, ex
mum v
ctum d
dulcia e
rit, in f
aduersa
rumpit
magis
nimè h
to & al
cogitur
& nigr
oriuac
confen
haben
raucita
rò om
creuen
quod i
nitor
derof
emis
expon
locum
que se
ciores
lation
30 expir
conti
& gla
existi
& gla
calcu
cidio
subor
flumi
taru

que cum rapta est in sublime euecta circūfertur & aeri permiscetur, quod quidem in ea est turbidum & noctem referens, excernitur & secedit, & aer ac nebula euadit. Tenuissimum verò & leuissimum relinquitur, & à sole vsūm & coctum dulcescit. Quin & alia omnia quæ coquantur semper dulcia euadunt. Dum igitur dispersa nec dum collecta fuerit, in sublime fertur. At vbi coaceruata & à ventis inter se aduersariis de repente in se coacta fuerit, tum deorsum prorumpit, qua parte copiosa collecta fuerit. Tunc enim istud magis cōingere par est, cum nubes vento stabilitatem minime habente agitata ac delata, de repente contrario vento & aliis nubibus occurfarint. Hic quidē prima ipsius pars cogitur. Posterior verò insuper accedit, eaq; ratione crassior & nigrior euadit, ac pondere deorsum prorumpit, imbresq; oriuntur. Atque has quidem aquas optimas esse rationi est consentaneum, vt tamen excoquantur & excolentur opus habent. Sin minus, odorem prauum obtinent, & bibentibus ranciditatem & vocis grauitatem adesse æquum est. Prauæ verò omnes quæ ex niue & glacie fiunt. Vbi enim semel concreuerint, non ampliùs ad pristinam naturam redeunt. Sed quod in his quidem est splendidum, & leue, & dulce, excernitur & euanescit, remanet verò quod turbidissimū & ponderosissimum. Quod hac ratione deprehendas. Si enim hyemis tempore vaulcum certa aquæ mensura affusa, sub dio exponere voles, vti maximè congeletur, deinde postridie in locum calidū delatum, vbi glacies maximè liquefeat, tum que soluta fuerit, iterū aquam metiaris, aquam multò pauciorem reperias. Hoc certè indicio cognosces, quòd congelatione id quod est leuissimum & tenuissimum euanescit & 30 expirat, non quod grauissimum & crassissimum, cum id ei contingere nequeat. Hanc igitur ob causam aquas de niue & glacie liquatas, earumq; similes, ad quiduis pessimas esse existimo. Atq; de aquis quidem quæ ex imbribus, niuibus & glacie colliguntur, ad hunc se res habet modum. At verò calculo maximè tentantur, & renum morbis, ac vrinæ stillicidio, & coxendicū affectionibus corripiuntur, herniaq; iis suboriuntur, qui cuiusuis modi aquas bibūt, aut de magnis fluminibus, in quæ alia decurrūt, & de stagno in quod multarum & cuiusvis generis aquarum riuuli deueniunt, quiquæ

aduectiis aquis vruntur, quæ ex longo & minimè breui intervallo deducuntur. Neq; enim fieri potest vt aquæ inter se similes sint, verùm aliæ dulces sunt, aliæ falsæ, & aluminosæ, aliæ de calidis effluunt. Atq; hæ simul permixtæ inter se dissident, & semper superat quæ valentissima est. Neq; semper eadem viribus pollet, sed aliàs alia. Sed & ex ventis, huic quidè boreas vires præbet, illi verò auster, & de reliquis eadem est ratio. Ex his igitur limum & arenam in vasis subsidere necesse est, & ex earum potu prædicti morbi gignuntur. Quòd verò nò omnibus, deinceps dicam. Quibus quidem alius tum fluida, tum sana est, & vesica minimè ignea, neq; vesicæ os cum ea valde conspirat, ii quidem faciliè urinam emittunt, neque quicquam in vesicâ colligitur. Quibus verò alius ignea fuerit, vesicam etiam eadem affectione teneri necesse est. Cùm enim magis quàm natura postulet calefacta fuerit, os ipsius inflammatione tentatur. Sic autem affectum, urinam non emittit, sed in sese concoquit & adurit, & quod quidem in ea est tenuissimum fecerunt, quodque purissimum transiit & cum vrina educitur, quòd verò crassissimum ac turbidissimum, colligitur & concreuit, scit, primùm quidem minore copia, deinde maiore. Cùm enim per urinam volutatur, quicquid crassum constitit, ad sese applicat, eoque modo augetur, & in tosum duret. Dumq; urinam emittit, ab vrina vi propulsum ad vesicæ os collabitur, & urinam impedit, doloremque vehementem exhibet. Proindeq; pueri calculo laborantes pudenda confricant & vellicant, quòd ipsis reddendæ urinæ causa eo loco esse videatur. Hoc autem ita se habere indicio est, quòd qui calculo laborat urinam ad instar seri limpidissimam reddunt, cùm quod in ea est crassissimum ac maximè returbidum ista hic maneat ac verferetur. Ac plerique quidem hoc modo calculum gignunt. Gignitur autem & pueris ex lacte, si non salubre fuerit, sed valde calidum & biliosum. Ventrem enim concalefacit & vesicam, ac proinde dum vrina simul adurit istam affectionem sentit. Et mea quidem sententia, præstat pueris vinum quàm maximè dilutum exhibere, cùm nimirum venas minus adurat & resiccet. At in muliebribus pudendis non eodem modo contingit. Vesicæ enim fistula urinaria brevis est & ampla, vt faciliè urinam propela-

Jat. Neque enim manu pudendum, velut masculus, confricat, neq; fistulam vrinariam contingit, quòd intra pudenda perforata sit. Cumq; meatus vrinarii ampli sint, plus enim quàm pueri bibunt. Ac de his quidem hoc modo se res habet, aut ad hæc quàm proximè accedit. De annis autem hoc modo consideratione adhibita quis statuatur, qualisnam annus futurus sit, nùmne salubris, an morbosus. Siquidem secundum rationem in syderum ortu & occasu signa apparent, si per autumnum pluat, & hyems sit moderata, neq; admodum blanda. neq; præter modum frigida, & vere ac æstate aquæ tempestiuæ eueniant, sic annum saluberrimum esse consentaneum est. Quòd si hyems quidem sicca & aquilonia, verò verò pluuium & austrinum fuerit, æstatem febribus abundare, & lippitudines inducere necesse est. Vbi enim ab imbribus vernis & ab austro terra humectata fuerit, & plenior æstus de repente superuenerit, tum à terra madida & calida existente, tum à sole adurente, ardorem conduplicari necesse est, hominum ventribus minimè consistentibus, neq; resiccato cerebro. Neq; enim vbi ver tale extiterit, fieri potest, quin corpus & caro nimio humore diffluant, ita vt omnibus, ac minimè pituitosis, acutissimæ febres immineant. Mulieribus verò & naturis maximè humidis, intestinorum difficultates contingere par est. Ac si quidè sub caniculæ exortum aqua & hyberna tempestas superuenerit, etesiæ quæ spirauerint, quietis spes est, autumnumque salubrem fore. Alioqui periculum est ne pueri & mulieres moriantur, minimè verò senes, aut ne qui euaserint in quartanas tandem incidant, & ex quartanis in aquam intercutem. At si hyems quidem austrina, pluuiosa & placida fuerit. Verò verò aquilonium, siccum & tempestuosum, primum quidem mulieres quæ prægnantes extiterint, & quibus partus in ver imminet, abortionem facturas est verisimile, quæ verò etiam pepererint, adeò imbecillos ac morbosos fœtus parituras, vt aut statim pereant, aut tenues, debiles, & valetudinarii viuant. Atque hæc quidem mulieribus, reliquis verò intestinorum difficultates & lippitudines siccas, nonnullisq; defluxiones à capite in pulmonem. Pituitosis itaq; intestinorum difficultates fieri par est, ac mulieribus pituita à cerebro defluente propter naturæ humiditatem.

Bilioſis verò lippitudines ſiccæ, ob carnis caliditatem & ſiccitatem. Senibus autem deſluxiones ob venarum raritatem ac diſtentionem, vt ex his nonnulli repente intereant, alii dextra parte reſoluti iaceant. Cùm enim hyeme exiſtente auſtrina & calida, corpus non conſtringatur, neque ventæ, vere aquilonio & ſiccò, ac frigido ſuperueniente, cerebrum quod vnà cum vere diſſolui & purgari à grauedine & raucedine oportebat, tunc denſatur & cogitur, proindeq; accedente de repente æſtate, æſtuq; ac mutatione contingente, hi morbi ingruant, tandemq; reliquis morbis, cùm ventres facilè reſiccari nequeant, inteſtinorum læuitates, & aque inter cutem ſuccedant. Si verò æſtas pluuiosa fuerit & auſtrina, & autumnus ſimiliter, morboſam eſſe hyemem neceſſe eſt, iisq; qui pituita abundant, & quadrageſimum annum exceſſerunt, febres ardentes contingere æquum eſt, bilioſis verò morbos laterales, & pulmonum inflammationes. At ſi æſtas ſicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluuius & auſtrinus, ſub hyemem capitis dolores & cerebri ſyderationes fieri par eſt, ac præterea raucedines, grauedines, & tuſſes, & nonnullis quoque tabes. Quòd ſi aquilonius & ſiccus fuerit autumnus, ac neque ſub canem, neque ſub æſtatum pluuiosus pituitoſis quidem præcipueque natura humidis & mulieribus confert, bilioſis verò hoc eſt maxime aduerſum. Admodum enim reſiccantur, iisq; lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibuldam etiam melancholix. In bile namq; quicquid eſt humidiffimum & aquoſiffimum conſumitur, quod verò craſſiffimum & acerrimum remanet, quod in ſanguine eadem quoque ratione accidit, vnde ii morbi illis contingunt. Pituitoſis verò hæc omnia auxilio ſunt. Reſiccantur enim & ad hyemem perueniunt, ab aliis temporibus inuicem ſuccedentibus reſiccati. Qui igitur hæc mente complexus & contentus fuerit, is ex mutationibus plurima ferè præuidebit. Præcipue verò maximæ anni temporum mutationes obſeruandæ ſunt, vt neq; medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neque partes circa ventrem vramus aut ſecemus, ante dies decem, aut etiam plures. Maxime tamen ſufficient decem. Ac maximi periculi plena ſunt ambo ſolſtitia, præcipueq; æſtiuum. Periculoſiſſima etiam ambo æquinoctia.

noctia existimantur, maximè verò autumnale. Syderum
 quoq; ortus obseruandi, præcipueq; canicula, deinde ar-
 cturi, & vergiliarum occasus. His enim potissimum diebus
 morbi iudicationem subeunt, & alii quidem perimunt, alii
 verò desistant, aliiq; omnes in aliam formam & statû tran-
 eunt. Ac de his quidem adhuc se res habet modum. Ac de
 Asia & Europa indicare volo quantum inter se per omnia
 distent, tum quantum homines formis varient, nihilq; inter
 se simile habeant. De omnibus certè longa foret oratio, ve-
 rum de præcipuis & plurimum inter se differentibus dicam
 ut se res habere mihi videatur. Mea quidem sententia Asia
 plurimum Europæ præstat, tum eorû omnium natura quæ
 e terra producuntur, tum hominum. Longè enim pulchrio-
 ra & maiora omnia in Asia gignuntur, regioq; ipsa hac no-
 stra mitior, & hominû mores humaniores & benigniores.
 Quorum quidem causa est, tempestatum anni temperatio,
 cum in medio solis exortu ad auroram sit exposita, a frigore
 longè procul remota. Incrementum autè & moderationem
 omnium maximè præbet, cum nihil sit quod per vim supè-
 peret, sed omnium sit æquabilis potestas. Neq; tamen ubiq;
 per totam Asiam ad eundem modum se habent omnia. Sed
 quæ quidem regio in medio calidi & frigidi sita est, ea certè
 feracissima est, & arboribus maximè confita, & blandissi-
 ma, aquisq; præcipue fruitur cælestibus & ex terra prouen-
 ientibus. Neque enim calore admodum exurit, neque
 squaloribus & aquarû penuria resiccatur, neq; frigore vio-
 latur, sed austro obiecta, imbribus multis & niue perfundit-
 tur, multaq; illic sua tempestiuitate nasci par est, quæ ex se-
 minibus quæq; ex terræ plantis proueniunt, quorû fructibus
 homines fruuntur, ex agrestibus domesticos faciendo, & in
 suum usum transferendo. Pecoraq; illic enutrita abundare
 vel maximè æquam est, crebriusq; parere, & optimè educa-
 re. Hominesq; habitiores esse, formaq; præstantes, & ma-
 gnitudinis eximia, formaq; & corporû proceritate non ad-
 modum inter se dissimiles. Hanc regionem ad anni temporû
 naturam & moderationem proximè accedere consentane-
 um est. Virilis autem animus, ærumnarum & laborum to-
 lerantia, atq; audacia, in huiusmodi naturis innasci nequit,
 neque eiusdem generis aut diuersi conjunctione ducuntur,

verum in ipsis libidinem dominari necesse est. Ideoq; multiformes in feris partus gignuntur. Atq; de Ægyptiis ac Libycis ad hunc quidem modum se res habere videtur. De his verò qui sunt ad hyberni solis ortus dexteram, ad Mæotidem vsq; paludem, quæ est Europæ atq; Asiæ terminus, habet se res ad hunc modum. Atque hæ quidem gentes, cum propter anni tempestatum mutationes, tum ob regionis naturam, longè magis inter se differunt, quàm quæ antè sunt enarratæ. Habet autem hoc solùm eodem planè modo, quo etiam apud reliquos homines. Vbi nanq; anni tempora maximas & creberrimas mutationes faciunt, illic efferratissima & maximè inæqualis regio existit, montesq; plurimos & densos, campos item & prata in ea inuenias. At vbi anni tempora non admodum variât, illic ea regio maximè æqualis est. Ad eundem verò modum se in hominibus habet, si quis animum aduertat. Sunt enim quædam naturæ, montosis locis, syluosis, & aqua carentibus similes, & quedâ tenuibus & aquosis, quædam etiam pratorum & paludum naturam referunt, quædam etiam ad planities, nudorumq; & siccorum naturam accedunt. Anni enim tempora, quæ formarum naturam variant, inter se differunt, cumq; inter se diuersa existant, varias & multiplices formas producunt. Ac eas quidem gentes quæ parum inter se differunt, prætermittam, quæ verò plurimùm aut natura, aut institutis inter se discrepant, de his quemadmodum se habeant mihi dicendum est, imprimisque de Macrocephalis, cum ex his nulla alia gens capita similia habeat. Ac initio quidem hominum institutum longitudinis capitis causa fuisse videtur. Nunc verò natura etiam ad institutum accedit. Longissima enim habètes capita, generosissimos existimant. Huiusmodi autem est institutum. Cum primùm editus est infans, caput eius adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adulescere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vicietur, & longitudo augeatur. Hoc institutum primùm huiusmodi naturæ dedit initium. Successu verò temporis, in naturâ abiit, vt proinde instituto nihil ampliùs opus esset. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus prouenit, ex sanis quidem sanum, & ex morbois, morbosum. Si igitur ex caluis calui gignua-

gignuntur, ex cæsis cæsijs, & ex distortis, vt plurimū distorti, eademq; in cæteris formis valet ratio, quid prohibet cur non etiam ex Macrocephalo Macrocephalus gignatur? Esti nunc quoque perinde vt antea non nascuntur, obsolescente per hominum incuriam instituto. Ac de his quidem sic sentio. Iam verò de his qui Phasim accolunt. Regio est palustris, calida, aquosa & densa, imbribusq; copiosis & vehementibus ferè semper perfunditur. Homines in paludibus vitam degunt, & domos ligneas & arundineas in aquis fabricatas habent, rarò vrbes & emporia adeunt, verum nauigijs ex ligno vno cauatis sursum ac deorsum traiciunt, cum fossas habeant plurimas. Aquas bibunt calidas, statarias, sole putrefactas, & imbribus auctas. Ipseq; Phasis præ cæteris fluminibus maximè stagnans est, & leuissimè defluit; fructusq; quæ illic nascuntur, nullum incrementum accipiunt, effœminati sunt, & præ aquarum copia imperfecti, ideoq; ad maturitatem minimè perueniunt. Aër quoque caliginosus ab aquis sublatus hanc regionem occupat. His sanè de causis Phasiani corporis formam à cæteris hominibus longè diuersam habent. Proceritate enim corporis & crassitudine valdè excedunt, neque articulus vllus, neque venæ comparent, pallidoq; sunt colore, velut morbo regio detenti: cumq; aëre vtantur minimè puro, sed caliginoso & maximè humido, grauissimam præ alijs omnibus vocem edunt. Sunt etiam ad corporis exercitationem natura pigriores, anniq; tempestates, quo ad æstum aut frigus, non multum variant. Venti ijs plurimi sunt austrini, potissimùm vnus eius regionis peculiaris, qui interdū violentior, molestior & calidior spirat, quem Cenchrona nominast. Boreas verò non admodum huc peruenit, quòd si aliquando spiret, debilis tamen & valdè lenis existit. Atque hunc quidem in modum, qui Asiam & Europam incolunt, tum natura, tum forma inter se differunt. Quòd autem ad animi ignauiam & mollitiem attinet, cur Asiatici Europæis minus bellicosi existant, & moribus sint lenioribus, anni tempestates in causa sunt, quæ nō magnas tum ad calorem, tum ad frigus permutationes faciunt, verum similes permanent, vnde neque mens stupore percclitur, neq; corpus vehementer à suo statu dimouetur. Ex quibus iram exalpe-

rari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum est, quam si eodem semper statu permaneant. Mutationes enim inter omnia hominis mentem semper excitant, neque sinunt quiescere. Quas ob causas mihi Asiaticorum genus omni ope destitutum videtur, quibus præterea eorum instituta accedere debent. Multò enim maxima Asiæ pars regum imperio regitur. Qui verò sui potestatem non habent, neque sui iuris sunt, sed dominis subditi, ij bellicarum nullam curam habent, sed vt ne bellicosi videantur. Neque enim æqualia pericula impendent. Hos siquidem pro dominis in militiam proficisci, & labores tolerare, mortemque oppetere necesse est, relictis domi liberis, vxore, ac reliquis amicis. Quòd si probè ac viriliter se gesserint, inde dominis opes augentur & crescunt, ipsi præter pericula & cædes nullum fructum percipiunt. Ad hæc ab huiusmodi hominibus propter rei militaris inertiam ac otium, regionem relinquere necesse est, cum vt quisque natura fortis est & magni animi, ita maximè leges detrectat. Cuius rei hoc magnum est indicium, quòd quicumque in Asia Græci ac Barbari dominis minimè sunt subditi, sed liberi, & sui laboris quæstum faciunt, ij omnium bellicosissimi existunt. Sibi enim ipsis pericula subeunt, & vt fortitudinis præmia reportant, ita ignauiæ pœnas luunt. Asiaticos autem plurimum inter se differre, & hos quidem nobiliores, illos verò ignobiliores esse comperies. Quorum quidem causa ad anni tempestatum mutationes, quemadmodum antea diximus, referenda est. Arque sic quidem de his qui Asiam incolunt. In Europa autem gens est Scythica, quæ Mæotim paludem incolit, & à reliquis plurimum differt, Sauromatæ appellantur. Eorum sæminæ equitant, arcu vtuntur, & ex equo iaculantur, & cum hostibus bellum gerunt, quoad virgines existunt, neque antè virginitatem deponunt, quam tres hostes interfecerint, neque prius cū viris congregiuntur, quam sacra Deo patrio more peregerint. Quòd si qua sibi virum delegerit, equitatu soluta est, nisi communis expeditionis necessitas ingruat. Dextram autem mammam non habent. Puellis enim adhuc infantibus, ferro ad id fabricato & candente, dextræ mammæ admo-
to, eam matres exurunt, vt ne incrementum accipiat, sed
ad dex-

ad dextrum humerum & brachium omne robur, & copia transmittatur. De reliquis autem Scythis, cum forma inter se sint similes, & aliis dissimiles, eadem ratio quæ de Ægyptiis habenda est, nisi quod hi calore, illi frigore vrgentur. At verò solitudo Scythica appellata, in planicie sita est, & pratis abundat, nuda & modicè aquosa est. Magni enim fluij aquam ex campis per riuos deducunt. In hac Scythæ Nomades dicti degunt, quod domos nullas habeant, sed in curribus habitent, quorum vel minimi quatuor, reliqui sex rotis aguntur. Hi autem insuper coactilibus ex lana crassa compactis sunt obducti, & ad instar domorum fabricati, alij quidem simplici, alij etiam triplici tabulato, ipsique in angustum coarctati aduersus omnes aquarum, niuis, ac ventorum iniurias. Currus trahunt alios quidem duo bouum paria, alios tria, atque hi præ frigore cornua non habent. His igitur in curribus mulieres degunt, ipsi verò viri in equis vehuntur. Eos sequuntur pecorum greges, & boues, & equi. Tandiuque vno in loco subsistunt, quoad ipsis pecoribus pabulum sufficit, quo deficiente ad aliam regionem commigrant. Carnibus coctis vescuntur, & lacte equino in potu vtuntur, & hippace, hoc est caseo equino viciant. Ac de eorum victus ratione & curribus hæcenus quidem dictum est, simulque de anni temporibus, quodque Scythica gens forma multum à reliquis hominibus diuersa est, sibi ipsi similis, non secus ac Ægyptij. Minimè fecundum est hoc hominum genus, ipsaque regio paucissimas feras alit, neque magnitudine, neque multitudine insignes. Sub ipsis enim vrsis Riphæisque montibus, vnde Boreas spirat, est posita, solque cum ad extremam conuersionem æstiuam venerit, proximè accedit, & tunc quidem exiguo tempore calefacit. Neque venti ex calidis locis spirantes, nisi rari ac debiles, huc admodum perueniunt, sed venti frigidi ab vrsis, niue, glacie, & multis aquis, perpetuò spirant, neque vquam montes deserunt, vnde non nisi agrè habitari possunt. Aërque multus tota die campos occupat, ipsique in humidis locis degunt. Quare perpetua fere illis est hyems, æstas verò paucissimis diebus, neque his admodum magna. Planities enim illis sublimis est & nuda, neque montibus cincta, sed sub vrsis accliuus. Neque feræ illis magnæ, sed quæ sub

terra abscondi possint, nascuntur. Hyems enim & terra nuditas prohibet, quanquam & apricis & opacis locis caret. Nam neque magnæ, neque vehementes sunt anni temporum mutationes, sed similes & parum differentes, vnde & formas inter se similes habent. Eodem etiam victu semper & amictu vtuntur hyeme & æstate, aëremque aquosum & crassum attrahunt, & aquas ex niuibus & glacie bibūt, nullaque corporis exercitatione vtūtur, cum vel corpus, vel animus exerceri nequeat, vbi mutationes non sunt vehementes. Has ob causas eos habitu esse crasso & carnoso necesse est, articulis verò humidis & enervatis, & ventribus maxime humidis, omnium tamē maxime inferiore aluo. In hac enim regione, natura, & tempestatum anni constitutione, ipsa resicari nequit. Sed propter pinguedinem & carnis glabritiem, forma inter se sunt similes, tum mares maribus, tum fœminæ fœminis. Cum enim anni tempora similiter se habeant, nullæ corruptiones, neque vitia in prima seminis conformatione contingunt, nisi violento aliquo casu, aut morbo id accidat. Eorum autem humiditatis magnum hoc est argumentum, quòd Scythas plerosque, ac præcipue Nomadas, humeris, brachiis, primis manuum iuncturis, pectoribus, coxendicibus, & lumbis exustis esse comperias, nullam sanè aliam ob causam, quàm naturæ humiditatem & mollitiem. Nam neque arcus intendere, neque humero iaculum contorquere, ob humiditatem ac impotentiam possunt. Cum verò vruntur, ex articulis humoris copia resiccatur, eorumque corpora validiora, habitiora, & firmioribus articulis redduntur. fluida verò fiunt & lata, primum quidem quòd fasciis non inuoluantur, quemadmodum fieri solet in Ægypto, neque id pro more habent, ob equitacionem, quò firmius equis insideant, deinde verò ob vitam sedentariam. Ex his nanque mares quoad equis vehi nequeunt, longo tempore in curribus sedent, parumque propter locorum transmutationes & peragrationes inambulant. At mulieres stupendum in modum habitu sunt corporis fluxo. Gens autem Scythica propter frigus fulua est colore, cum ad eos sol vehemens non accedat. A frigore autem albedo exurit, fitque fulua. Fœcunda verò eiusmodi natura esse non potest. Neque enim viri multa cocundi cupiditate

tencn-

tenentur, ob corporis humiditatem, ventrisque molliem & frigiditatem. Ex quibus viros minimè venerem exercere posse par est. Eò accedit, quòd perpetua equitatione fracti, ad coitum imbecilles redduntur. Atque eæ quidem in viris causæ sunt. In mulieribus verò, carnis pinguedo & humiditas. Neque enim vteri genitale semen ad se rapere queunt. Neque eis vt decet menstrua purgatio, sed parciore & longiore tempore contingit, ipsumque vteri os præ pinguitudine concluditur, semenque genitale minimè suscipit. Ipsæque nulla corporis exercitatione vtuntur, & præ pingues sunt, earumque ventres frigidi & molles. Ex quibus necessarium consequitur non admodum fœcundam esse Scytharum gētem. Cuius rei magnā coniecturam præbent famulæ, quæ cum virorum congressum non appetant, propter exercitacionem & carnis gracilitatem concipiunt. Ad hæc quoque præteritæ Scythæ eunuchi fiunt, & munia muliebria obeunt, ac velut mulieres factitant & loquuntur, vocanturque hi Euirati aut Effœminati. Ac regionis quidem incolæ causam Deo acceptam referunt, & huiusmodi homines reuerentur & colunt, sibi quisque timentes ne quid tale contingat.

At mea quidem sententia hi omnes affectus diuini sunt, vt & reliqui omnes, nullusque altero diuinior aut humanior existit, sed diuini omnes, cum horum quodque suam naturam habeat. neque quicquam citra naturam fiat. Atqui quomodo hic affectus mihi contingere videatur, enarrabo. Ex equitatione eosprehendunt diurnæ ex defluxione affectiones (quæ *κρίση* dicuntur) nimirum semper pendentibus ex equis eorum pedibus. Deinde qui vehementer ægrotant, claudicant, iisque coxendices contrahuntur. Hac autem ratione sibi medentur. Cum ægrotare cœperint, vtranque venam post aures incidunt, cumque sanguis effluerit, præ imbecillitate somno corripiuntur & obdormiscunt, deinde alij quidem sani excitantur, alij minimè. Ac mihi quidem videntur hac curatione seipsos perdere. Iuxta aures enim venæ sunt, quas si quis incidat, sectione sterilitatem inducūt. Has igitur venas mihi secare videntur. Postea verò vbi ad vxorem accedunt, neque cum iis rem habere possunt, primùm nil animo reputantes quiescunt, cum autem bis, ter, aut sæpius id tentantes, nihil profecerint,

Deum in quem culpam conferunt se offendisse existimantes, muliebri stola amicti, suam ignaviam accusant, & cum mulieribus victitantes, earum opera tractant. Qua affectione tentantur opulentissimi quique Scythæ, minimè verò infimi sed generosissimi, & qui ad maximas opes per equitationem ascenderunt, pauperes autem qui non equitant, minus. Quanquam oportebat si hæc affectio cæteris diuiniore esset, ut non generosissimos & opulentissimos Scythas solos, sed omnes ex æquo inuaderet, idque potius eos qui paucas opes possident, neque honorem exhibent, si modo Diis hominum cultu gaudent, & pro eo his beneficia conferunt. Diuites enim, cum pecunias quidem possideant, Diis sæpè sacra facere, & donaria offerre, eosque honoribus afficere æquum est, pauperes verò minus, cum nihil habeant, qui etiam eos inculant, quod eis opes non suppedient, ac proinde qui pauca possident, suorum scelerum pœnas luctare potius quam diuites, videantur. Verum (quemadmodum iam antè dixi) hæc quidem diuina sunt, perinde ut reliqua, & secundum naturam quæque accidunt. Et hic quidem morbus, ob eam quam dixi causam, Scythis contingit. Quia & in reliquis hominibus ad eundem se habet modum. Vbi enim plurimum & creberrimè homines equitat, ibi plurimi diuturnis ex deflexione affectionibus, coxendicum morbis, pedumque doloribus corripuntur, & ad venerationem exercendam pessimè se habent. Hæc autem Scythis adsunt, & ob eas causas omnium ineptissimi ad coitum redduntur, tum etiam quod sceminalia temper gestant, & in equis magnam temporis partem degunt, ut ne quidem pudenda manu atrectare liceat, neque præ frigore & lassitudine coeundi appetentiam sentiant, nilque aliud pensi habent, quam ut virilitate priuentur. Atque hæcenus quidem de Scytharum gente. At reliquum in Europa hominum genus, tum magnitudine, tum forma, inter se est distimile, propter magnas & crebras anni temporum mutationes. Habent enim calores vehementes, & hyemes acres, ac imbres multos, rursusque squalores diuturnos, & ventos multos, ex quibus multæ & omnis generis mutationes contingunt. Neque est à ratione alienum ex his aliam percipi generationem in seminis conformatione neque ex eodem eandem

eandem esse, vel æstate, vel hyeme, vel pluuioso, vel sicco tempore. Eaq; de causa, vt existimo, Europæi magis quam Asiatici forma inter se variant, & per per singulas vrbes magnitudine maximè inter se sunt differentes. Plures enim corruptiones circa feminis concretionem cõtینگunt, vbi crebræ fiunt anni temporum mutationes, quàm si eadem sint & similes. Eadem autem est de moribus ratio. Agrestes, hominum s̄bcietae minimè gaudentes, & animosæ huiusmodi naturæ existunt. frequentes enim inuentis emoriones, morum ferociam inducunt, lenitatem autem & comitatem retundunt. Quocirca eos qui Europam incolunt, plus animi quàm Asiaticos habere censeo. Rerum siquidem vno se habentium modo æquabilitas, socordiam ingenerat, varietas verò, corpus & animum ad laborem excitat. Quinetiam socordia & quiete ignauia crescit, exercitatione verò & laboribus, animi fortitudo. Hanc ob causam bellicosiores sunt qui Europam incolunt, iam etiam propter leges, quoniam Regum imperio non parent velut Asiatici. Qui enim Regibus subiiciuntur, eos timidissimos esse necesse est, & velut antea à nobis dictum est, feruitute pressi animi, neque lubenter, neque volentes, temere se pro alieno imperio periculis obiciunt. Hi verò cum suis legibus viuunt, sibi non aliis pericula subeunt, & magna animi alacritate volentes ad grauiam quæque feruntur, cum pro re gesta victoriæ præmia sint accepturi. Ita vt constet leges ad animi magnitudinem plurimum facere. De Europa igitur & Asia in genere ac toto, sic se res habet. Sunt autem in Europa gentes, tum magnitudine, tum forma, tum magnanimitate inter se differentes. Varietatis causæ eadem quæ supra dictæ sunt, quasque iam manifestius aperiam. Qui regionem quidem montanam, asperam, altam, & aquis carentem incolunt, & anni temporum mutationes habent admodum differentes, illic hominum formas magnas esse par est, tum ad laborem, tum ad robur à natura opprimè esse comparatas, at agrestib⁹ & ferinis moribus eiusmodi naturæ non parum sunt prædicte. At qui loca concaua, herbosa & æstuosa habitant, quiq; ventis calidis magis quàm frigidis perflantur, & aquis vtuntur calidis hi magni quidem esse non possunt, neque recti & ventre substricto, in

amplam verò corporis molem à natura producantur, cor-
 pore sunt carnoſo, & capillis nigris, colore potius nigro
 quàm candido, & minùs pituitofi quàm biliofi. At animi
 robore & laborum tolerantia, non æquè à natura valèt, ſed
 accedens vitæ inſtitutum id efficit. Quòd ſi flumina ea re-
 gio habeat, quæ ſtagnantes & pluuias aquas educant, ij in-
 columes degunt, & colore cutis ſunt ſplendido. Sin verò
 nulla ſint flumina, aquas quæ fontanas ſtatarias & malè olè-
 res bibant, has ventri & lieni noxias eſſe neceſſe eſt. Qui ve-
 rò regionem altam, planam, ventis perflatam & aquoſam ¹⁰
 incolunt, ij corporis habitu ſunt prægrandi, inter ſe ſimiles,
 & erecti, & animo tranquilliore. At qui gracilia & arida lo-
 ca, aquis carentia & nuda tenent, neque temperatas habent
 anni temporum mutationes, hac in regione homines du-
 ro & robuſto corporis habitu eſſe par eſt, & colore flauo
 potiùs quàm nigro, moribus & animi appetitionibus
 ſibi nimis placentes & ſuperbos, & in concepta opinione
 permanentes. Vbi enim anni temporum mutationes.
 tum crebræ, tum plurimùm inter ſe differunt, ibi &
 formas, & mores, & naturas plurimùm diuerſas comperias. ¹⁰
 Atque hæ quidem maximæ cauſæ ſunt, cur naturæ permu-
 tentur, deinde etiam regio in qua quis nutritur, & aquæ.
 Magna enim ex parte hominum formas & mores regio-
 nis naturam imitari reperias. Vbi enim terra pinguis eſt, &
 mollis, & aquoſa, aquæ verò valdè ſublimis, ita vt æſtate
 ſint calidæ & hyeme frigidæ, quæque ad anni tempora pro-
 bè habet, ibi homines carnoſi ſunt, articulis non diſcreti,
 humidi, labores non ferentes, ac vt plurimùm prauis animi.
 Quinetiam ſegnes ſunt & ſomnolenti, & ad artes craſſi, ne-
 que ſubtiles, neque acuti. Aſt vbi regio nuda eſt, non muni-
 ta, aſpera, quæque hyeme prematur, & ſole exuratur, ibi du-
 ros, graciles, articulis diſcretos, carnoſos & hirsutos homi-
 nes cernas, & qui ad aliquid agendum natura ſunt induſtrij
 & vigilantes. Mores autem habent ſuperbos, in iram pro-
 cliues & pertinaces, magisquæ feritatis quàm lenitatis parti-
 cipes, eoſquæ ad artes acutioreſ & ſolertioreſ, & ad res belli-
 cas gerendas melioreſ deprehēdas. Quin & reliqua omnia
 quæ è terra producantur, terræ ipſius naturam ſequuntur.
 Atquæ maximè quidem contrariæ naturæ & formæ ſic fe ha-
 bent.

bent, ex qu
nime aber

ARTI
 mult
 exiſtunt, &
 autem qui
 artium num
 dicus enim
 que ſunt in
 ſibi dolore
 mis malis,
 His enim
 bere depre
 ſeria verò
 tem minir
 ris opera
 tionem pe
 manuum
 mos & ma
 iudicat, et
 quibus ſar
 cauſa, & e
 antur. Q
 his quæ in
 cognition
 ars Medic
 mes mor
 fert, morb
 dium? ho
 illius ergo
 Plenitudi
 rò plenu
 verbo dic
 cina enim
 exuperan
 Qui verò
 mandus

bent, ex quibus coniectura ducta, si reliqua consideres, minimè aberrabis.

Hippocratis de flatibus, liber.

ARTEs quædam sua quidem cognitione quibusdam multum laboris exhibent, vlti verò nonnullis vtilis existunt, & vulgo quidem commune bonum conferunt, his autem qui eas tractant plenæ sunt molestiæ. Ex quarum artium numero est quam Græci Medicinam appellant. Medicus enim non nisi quæ periculo sunt proxima inuictur, & quæ sunt ingrata contrectat, ac ex aliorum calamitatibus sibi dolorem conciliat. Ægrotantes verò artis operâ maximis malis, morbis, laboribus, dolore & morte vindicantur. His enim omnibus Medicina manifestam medelam adhibere deprehenditur. Huius autem artis vilia nosse difficilè, seria verò facilè. Ac vilia quidem ipsis Medicis, vulgò autem minimè sunt cognita, cum mentis quidem non corporis opera existant. Quæcunque quidem manuum tractationem postulant, ea in vsum traducere oportet. Est enim
 20 manuum vsus, optimus docendi magister. At obscurissimos & maximè difficiles morbos, opinio magis quàm ars iudicat, etsi in his plurimùm imperitiæ peritiæ præstat. In quibus sanè hoc præcipuum est, quænam sit morborum causa, & ex quo principio ac veluti fonte corporis vitia oriuntur. Qui enim morbi causam cognouerit, is vtiq; ex his quæ in corpore insunt, adepta per contraria morborum
 30 cognitione, facilè poterit quæ conferunt offerre. Ipsa enim ars Medica maximè à natura inest. Ne longè abeam, famens morbus est. Quicquid enim homini molestiam adfert, morbus appellatur. Quodnam igitur famis est remedium? hoc certè quod famem sedat. Id autem cibus facit, illius ergo hic medela est. Rursus quoque sitim potio sedat. Plenitudinem itidem euacuatio sanat, euacuationem verò plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque vt vno verbo dicam, contrariorum contraria sunt remedia. Medicina enim additio est & subtractio. Et eorum quidem quæ exuperant, subtractio, eorum verò quæ veficiunt, additio. Qui verò istud optimè facit, is optimus Medicus existimandus est, quiq; plurimùm abest ab eo præstando,
 S

is plurimum in arte Medica deficere censetur. Atque hæc quidem obiter præter, instituti sermonis rationem dicta sunt. Morborum autem omnium cum idem modus sit, locus tamen diuersus est. Morbi igitur ob locorum varietatem & dissimilitudinem nihil inter se habere simile videntur. Est tamen vna & eadem omnium morborum forma & causa, quam procedente oratione quænam sit declarare conabor. Hominum enim & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cuius hæc sunt nomina, *cibus, potus, spiritus*. Ac spiritus quidem qui in corporibus insunt, status nominantur, qui verò extra corpora, *aër*. Qui cum in omnia quæ corpori accidunt plurimum habeat facultatis, illius vim inspicere operæ pretium videtur. Ventus enim est aëris fluxio & effusio. Cum igitur copiosus aër vehementem fluxionem fecerit, tum & arbores vi spiritus terra radicitus euelluntur, mare æstu fluctuat, & immensæ naues onerariæ in altum iactantur. Hanc igitur vim in ista obtinet. Qui etsi oculis minimè cernitur, ratione tamen conspicuus est. Quid enim sine hoc fit tandem? aut à quonam hic abest, aut cui non præsens est? Quod enim cælum & terram interiaceret, id omne spiritu plenum est, id quæ hyemis & æstatis causa existit, per hyemem quidem condensatum & frigidum, per æstatem verò leue & tranquillum. Quinetiam solis, lunæ & astrorum viam spiritus dirigit. Igni enim spiritus nutrimentum præbet, eo quæ priuatus ignis viuere non potest. Atque adeo perennem solis cursum aër perennis & tenuis esse facit. Quin & in mari quandam esse spiritus communionem cuius est manifestum. Neque enim natantia animantia sine spiritu viuere possent. Quoniam autem alio pacto cum illo commercium habeant, si non per aquam & ex aqua spiritum attraherent? Et lunæ in eo sedes est ac fundamentum, hic quæ terræ vehiculum, neque quicquam spiritu est vacuum. Atque hæc quidem causa, cur in cæteris aër tantum possit, dicta est. Mortalibus autem hic tum vitæ, tum morborum & grotis causa est. Tantaquæ corporibus omnibus spiritus inest necessitas, ut si quid aliis omnibus & cibus, & potionibus quis abstineat, duos tamen & tres, vel plures dies possit vitam ducere. At si quis spiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte homini

rini percundum sit. Adeò necessarius est vsus spiritus in corpore. Ad hæc quoque cum ab omnibus aliis actionibus homines quiescant, quòd mutationibus innumeris vira sit exposita, ab hac tamen sola actione nunquam desistit animantia, quin aut spiritum adducant, aut reddant. Quòd igitur omnibus animantibus cum aere maxima intercedit communio, dictum est. Huic quoque orationi subiiciendum, morbos vnquam vix aliunde quàm ab aere oriri posse, cum is aut copiosior, aut parcius, aut etiã plenior, aut & morbidis inquinamentis infectus in corpus subierit. De tota re igitur hæc mihi sufficere videntur. Deinceps autem ad opera ipsa oratione progressus, morbos omnes istius sobolem esse, & ab hoc oriundos demonstrabo. Ac primùm a febre maxime communi morbo exordium ducam, quæ omnium aliorum morborum, præcipuè verò inflammationis comes est. Quod indicant ex pedum offensionibus exorta noxia: Mox enim cum inflammatione inguinum tumor & febris consequitur. februm autem duo sunt genera (vtd quoque hic attingam) vnum quidem omnibus commune, pestis appellatur, alterum verò ob priuatam cuiusque malam victus rationem contingens. Horum autem vtriusque aer author existit. Communis igitur febris idèò communiter omnes inuadit, quòd eundem omnes spiritum attrahunt, & simili corpori spiritu similiter permixto, similes oriuntur febres. Ac fortè obiciat quispiam, cur igitur non omnibus animantibus, sed alicui ipsorum generi eiusmodi morbi contingunt? Cuius rei causam esse dixerim, quòd corpus à corpore, natura à natura, & alimentum ab alimento differt. Neque enim cuius animantium generi eadem sunt commoda aut incommoda, sed alia aliis conueniunt. Cum igitur aer inquinamentis huiusmodi, quæ hominum nature aduersantur, plenus fuerit, tum homines ægrotant. Quando verò alteri cuidam animantium generi aer incommodus fuerit, tunc eo morbo corripitur. Quinam igitur populares sint morbi, & quamnam ob causam, & quamnam ratione, ex quibus, & vnde oriantur, dictum est. febrim autem quæ ex praua victus ratione oritur, tibi deinceps exponam. Est autè eiusmodi praua victus ratio, primùm quæ cum quis copiosiores cibos aut liquidos, aut siccos cor-

poti exhibeat, quàm ipsum ferre possit, neque labore aliquo ciborum copiam compensat. Deinde cum varios & dissimiles inter se cibos immittat. Dissimilia enim leditionem excitant. & alia citius, alia tardius concoquuntur. At cum multis cibis multum etiam spiritum ingeri necesse est. Nam cum omnibus his quæ eduntur aut bibuntur, spiritus aut copiosior, aut paucior subit. Atque id inde manifestum est, quod eructationes plerisque post assumptos cibos & potus accidunt, nimirum cum inclusus aer recurrit, ubi bullas in quibus latet perfrigerit. Quando igitur corpus cibis expletum fuerit, tum spiritus quoque magna copia accedit, diutius immorantibus cibis, qui quidem cum præ multitudinem exire nequeat, diutius immorantur. Obstructo autem inferiore ventre, in vniuersum corpus flatus percurrunt, & ad sanguine refertas corporis partes illapsi, eas refrigerant. At refrigeratis his locis, in quibus fontes & radices sanguinis continentur, per vniuersum corpus horror penetrat. Vniuerso autem sanguine perfrigerato, totum quoque corpus horror occupat. Hanc igitur ob causam primùm horrores ante febres oriuntur, & quò maiore copia & frigiditate flatus irruerint, talis quoque rigor consequitur à pluribus quidem & frigidioribus, vehementior, à paucioribus verò minusque frigidis, minus quoque vehemens. Cum horribus autem corporis quoque tremores ad hunc modum contingunt. Sanguis enim præsentem horrorem metuens, per totum corpus perrepat, & ad maximè calidas partes concurrit. Atque hi sunt eius saltus. Desiliente autem ab extremis corporis partibus sanguine, & viscera, & carnes contremiscunt. Aliæ enim corporis partes copioso sanguine referte, aliæ exangues existunt. Atque exangues quidem ob frigus minimè conquiescunt, sed concutiuntur, quòd eas calor destituerit. Quæ verò sanguine replentur, ob sanguinis copiam contremiscunt, & inflammationes excitant. Neque enim fieri potest vt sanguinis copia conquiescat. Oscitationes autem febres præcedunt, cum magna copia coaceruatus aer fuerit, confertimque ad superiora erumpens, tanquam machinatione aliqua os diducit, quòd hæc ei facillimus exitus pateat. Quemadmodum enim ab aqua in lebetibus ebulliente, vapor copiosus euehitur, sic corpo-

re con-

re concalescitur, aër coarctatur & vi quadam delatus, per os erumpit. Articuli quoque ante febres exoluuntur. Calefacti enim nervi relaxantur. Coacto autem cumulatim plurimo sanguine, aër ipse qui sanguinem refrigeravit, à calore superatus, rursus incalescit, incensusque; ac velut igneus existens, in toto corpore calorem excitat, ad id etiam subseruiente ipso sanguine. Quod enim incensum est liquatur, ex eoque spiritus oritur, quo ad corporis meatus irrumpente, sudores fiunt. Coactus autem spiritus in aquam abit, & per meatus subiens, ad eundem modum foras erumpit, quo à feruentibus aquis sublatus vapor, si ad solidum quiddam impingat, in crassefcit ac condensatur, guttæque ab his corporibus, in qua vapor impigit, decidunt. Capitis autem dolores vna cum febre, hanc ob causam oriuntur. Sanguinis in capite viis angustia contingit, cum aère replentur, eaque repleta ac distenta capiti dolorem afferunt. Sanguis enim vi pulsus, cum calidus existat, per angustam viam transire celeriter nequit, quod eum multa remorentur quæ impediunt & obstruunt. Eamque sanè ob causam pulsationes circa tempora contingunt. Ad hunc ergo modum, quem dixi, febres contingunt, & cum febribus dolores & morbi. Aliarum autem ægritudinum, quales sunt voluuli, aut intestinorum conuolutiones, aut tormina, aut alij obfirmati & inhaerentes morbi à flatibus causam depedere cuius esse manifestum existimo. Horum enim omnium spiritus traiectionis causa est. Hic enim vbi ad loca tenera, inasuetata, nec prius acta incubuit, ad instar spiculi infixi carnes subit, & interdum quidem ad præcordia, interdum etiam ad laterum inanitates, quandoque verò ad vtranque partem irrumpit.

30 Eam sanè ob causam etiam foris adhibitis calidis fomentis, dolorem lenire conantur. Rarefacta enim cute per fomenti calorem, spiritus extra corpus peruadit, ac proinde doloris quies quædam consequitur. Ac fortasse dixerit quispiam. Quanam ergo ratione fluxiones à flatibus contingant? aut quonam modo sanguinis eruptionum circa pectus causa existunt? Hæc autem istis de causis fieri me declaraturum existimo. Cum capitis venæ aère repleta fuerint, primum quidem caput vrgentibus flatibus grauat. Deinde spiritus vna cum sanguine propter viarum angustiam intus

coquoluitur, id verò quod in sanguine est tenuissimum, per
 venas foras eliditur. Hoc sanè humidum vbi copiosum coa-
 ceruatum fuerit, per alios meatus effluit, cumque confer-
 tum ad aliquam corporis partem peruenerit, ibi morbus
 cõtrahitur. Vbi igitur ad oculos venerit, ij laborat; si ad au-
 res, ibi morb⁹ est; si ad nares, grauedo exoritur; si ad pectus,
 raucedo appellatur. Pituita nanque acribus humoribus
 permixta, vbi in loca minimè assueta irruerit, ea exulce-
 rat. Cùm verò ad fauces teneras etiã fluxio ingruit, eas ex-
 asperat. Spiritus enim per fauces respiratione attractus, ad
 pectus fertur, ac rursus per eandem viam effertur. At vbi
 deorsum delata pituita spiritui ascendenti occurrerit, tussis
 superuenit, & pituita supernè reicitur. Quibus ita se ha-
 bentibus, fauces exulcerantur, exasperantur, & incenduntur,
 calefacta verò humorem ex capite attrahunt, caput
 autem rursus à reliquo corpore assumens, iis transmittit.
 Cùm igitur hunc in modum fluxio effluere consueuerit,
 meatusque velut in torrentis alueum excauati fuerint, ad
 pectus quoque transfundunt. Acris autem existens pituita,
 & in carnem irrupens, venas exulcerat & refringit. San-
 guis verò in alienum locum effusus, mora computrescens
 in pus vertitur, neque sursum conscendere, neque infra sub-
 ire potest. Neque enim naturæ humidæ, vt neque quibusuis
 aliis rebus quæ in se admixtam grauitatem habent, facilis
 est sursum via, cùm accliuus existat. Infra autem subire seprũ
 transuerlum vetat. Quam sanè ob causam fluxionem inter-
 dum citra spiritum perrumpi contingit, & partim sponte
 quidem, partim verò ob dolores. Ac sponte quidem, cùm
 ær vltro venas subiens, sanguinis vias coarctat. Compres-
 sus enim sanguis, sua copia, quã maximè impressionem fe-
 cerit, venas perrumpit. Vbi verò sanguinis copia effusa fue-
 rit, in his etiam dolores spiritu venas complent. Ast etiam
 enim locum spiritum continere necesse est, aliaq; dictis si-
 militia contingere. At verò ruptiones has ob causas contin-
 gunt, cùm vi quadam à se inuicem carnes discedūt ac diuel-
 luntur, & in ipsam discessionem spiritus dolorem inferens
 subierit. Quòd si status per carnes perrumpentes, corporis
 meatus rarefecerint, eos humiditas consequitur, cui viam
 ær antea struxit. Corpore autem madore persuso, carnes
 qui-

quidē colliquescunt, tumores ad tibias descendunt, & morbus hic hydrops dicitur. Quod autem huius morbi causa ad flatum referri debeat, id maximo est argumento, quod iam perniciosē affecti quidam, aqua euacuata planē sunt liberati. Quæ quidem simul atq; è ventre erumpit, multa apparet, paulū autem morata, imminuitur. Cuius rei etiam causa manifesta est, quod quæ quidem statim erumpit aqua aere plena est, eoq; valdē intumescit. Cū autem spiritus decesserit, eadem planē aqua relinquitur, quæ sanē quidem pauca apparet, cū tamen æqualis sit. Est & hoc aliud eius rei indicium, quod venter penitus vacuatus, intra tridui spatium, rursus impletur. Quidnam igitur aliud quā spiritus impleat? quidve aliud tam citō implere possit? Neq; enim rāta potus cœpia in corpus ingesta est, ac neq; carnes quæ colliquescent, in causa esse possunt, cū ossa supersint, & nerui, & fibræ, ex quibus nulla quidem tanta aquæ copia augeri potest. Atque hydropis quidem causa iam dicta est. At verō etiam syderationes corporis (apoplexiæ dictæ) ex flatibus oriuntur, nimirum quando flatu frigidī & copiosi carnes subierint & inflarint. Hæ enim corporis partes stupida redduntur. Et si quidem multi flatu totum corpus permeant, totus homo atonicus redditur, si verō partem aliquā; pars illa. Atq; vbi quidem flatu illi discesserint, morbus cessat, vbi verō permanferint, permanet & morbus. Hęc autem ita se habere continuæ oscitationes indicant. Ac mea quidem opinione, hi etiam morbum sacrum vulgō dictū, producere videntur. Quibus autem rationibus adductus sim, iisdem eos qui audire volent, persuadere conabor. Imprimis autem in animum induco, ex iis quæ in corpore insunt, nihil magis ad intelligentiam cōferre quā sanguinem. Is namque vbi consistente habitu persistit, prudentia etiam constat. Permutato verō sanguine, simul quoque intelligentia concidit. Cuius rei multa sunt testimonia. Ac primū quidem somnus, qui animatibus omnibus communis est, quæ dicta sunt confirmat. Is enim vbi corpus corripuerit, tum sanguis refrigeratur, cū suapte natura somnus refrigerare solear. Perfrigerato autem sanguine, tardiores sunt eius petransitus. Id verō inde fit manifestum, quod corpora sua grauitate inclinentur (cū graua omnia ad imum ferri

natura soleant) oculi clauduntur, & intelligentia permutatur, opiniones etiam alienæ diutius immorantur, quæ ceterè infomnia appellantur. Rursus verò per ebrietatem aucto repente sanguine, animi functiones, eiusque intellectus concidit, & malorum instantium oblici, futurorum bonorum optimam spem concipiunt. Multa etiam eiusmodi commemorare possem, in quibus sanguinis permutationes intelligentiam immutant. Perturbato igitur in totum sanguine, prorsus quoque intelligentia deperit. Affectus enim & recognitiones inter consuetudines numerantur. Cum verò à solita consuetudine discedimus, intelligentia nobis tollitur. At sacrum morbum ad hunc modum fieri censeo, cum spiritu copioso per totum corpus vniuerso sanguini permixto, obstructions multæ multis modis circa venas contingunt. Cum igitur in crassiores & sanguine abundantes venas, copiosus aër prorupit, progressusque immoretur, sanguinis pertransitus prohibetur, atque hic quidem sistitur, ibi verò tardius permeat, alibi autem citius. Ex qua per corpus peruadētis sanguinis inæqualitate, variæ inæqualitates contingunt. Totum enim corpus vndiq; cōtrahitur, & corporis partes perturbantur, sanguine ipso ad tumultu & conturbationem subministrat operam suppeditatè, & ex sanguinis peruersione, variæ etiam vndiq; corporis peruersiones oriuntur. Sub id verò tempus, nihil omnino sentiunt, neque quæ dicuntur audiunt, neque quæ fiunt vident neque illos dolores sentiunt. Ad hunc enim modum conturbatus aër, simul quoque sanguinem conturbauit & infecit. Quæ etiam spuma per os non sine causa excurrit. Per iugulares enim venas aër subiens, exit quidem ipse, secumque id quod in sanguine est tenuissimum subuehit, humidu verò simul permixtum, albescit. Aër enim purus per tenues membranas pellucidus apparet, eamque sanè ob causam spumæ omnes albæ conspiciuntur. Qui igitur hoc morbo corripuatur, quomodo morbo & præsentì tempestate liberentur, ego enarrabo. Cum laboribus exercitatum corpus incaluerit, incalcescit etiam sanguis, qui calefactus flatus quoque calefacit. Ij verò calefacti dissoluuntur, & sanguinem coactum simul dissoluunt, partimque cum spiritu, partim cum pituita foras prodeunt. At vbi deserbuit spuma, & sanguis.

quis conquieuit, tranquillitasque in corpore oborta est, morbus cessat. Horum igitur sanè omnium multis modis flatus causæ esse videntur, cætera verò omnia vel adiuvantis, vel consequentis causæ rationem habere. Hæc verò esse morborum causa nobis est demonstrata, quod me declaratum receperam. Spiritum autem cum in aliis rebus, tum vel maxime in animantium corporibus plurimum posse demonstravi. Orationem verò ad morborum & ægritudinum cognitionem perduxì, in quibus hoc argumentum 10 verum esse apparuit. Quòd si reliquas ægritudines oratione persequi velim, prolixior sanè foret oratio, nihilò tamen minus aut veritatis aut fidei habitura.

Hippocratis de morbo sacro, liber.

DE Morbo sacro vulgò appellato sic se res habet, neque quicquam aliis morbis diuinius aut sacratius, sed eandem ex qua reliqui morbi oriuntur naturam habere mihi videtur. Homines verò ex imperitia & admiratione ei naturam quandam & causam diuinam inesse censuerunt, 20 quòd nulla in reliquorum morborum similis esset. Et per consilij inopiam quòd morbum non cognoscunt, illi diuinitatem asseruant, perfacile parabilem verò curationis modum, ei medentur, cum expiationibus & incantationibus ab eo liberentur. Quòd si idèò diuinus esse censetur, quòd admirabilitatem quandam habeat, multi morbi sacri futuri sunt, & non vnus, quos ego diuersos esse demonstrabo, neque minus admirabiles, neque minus prodigiosos, eos tamen nemo sacros esse existimat. Ac primùm quidem 30 febres quotidianæ, & tertianæ, & quartanæ, neque minus sacræ esse, neque minus quam hic morbus à Deo fieri mihi videntur, quamuis admirationem nullam habeant. Deinde verò furore correptos ac desipientes multos ex nulla manifesta causa, cum multa, tum simul etiam intempestiua facere videmus. Quinetiam multos in somno lugentes & vociferantes vidi, quosdam etiam suffocatos, quosdam exilientes & fugientes, ac desipientes quoad excitarentur, postea verò sanitati restitutos, & vt antea resipientes, quamuis pallidos & debiles. Idque non semel sed sæpius contingere

vidimus. Quin & multa sunt & varia, quæ si sigillatim enumerare velimus, proluxa foret oratio. Ac mihi certè qui primi hunc morbum ad deos retulerunt, tales esse videntur, quales sunt Magi, expiatores, circulatores, ac arrogantes ostentatores, qui se valde pios esse plurimumque scire simulant. Hi quippe diuinitatis obtentu ac prætextu, cum nulla ope prodesse possent, ne inscitiam suam proderent, sacram hanc esse affectionem censuerunt, & additis idoneis rationibus, tutam sibi curationis viam proposuerunt, oblati expiationibus & incantationibus, balneisq; interditi, & multis cibis ad laborantium usum minimè accommodatis. Ac marinis quidem, mullo, melanuro, mugili & anguilla, qui pisces præcipuè vitadi sunt. Carnibus verò, caprina, ceruina, suilla & canina. Nam & eiusmodi carnes ventriculorum maximè conturbant. Ex volucribus, gallo, turture & otide, prætereaque ab his quæ valentissima esse censentur. Ex oleis autem, mentha, allio, & cæpa. Acrimonia enim agrotanti nullo modo conducit. Vestimento etiam nigro vit prohibent, quòd niger color mortem significet, aut in pelle caprina decumbere, aut eam gestare, ac ne pedem pedi, aut manum manus superimponere. Hæc enim omnia curationem impedire. Quæ omnia diuinitatis gratia addunt, velut amplius quiddam scientes, & alia in specie prætexentes, vit si conualescat æger, istud eorum gloriæ & solertiæ attribuatur, sin verò moriatur, tutam sibi proponant defensionem, & occasionem nanciscantur, quo minus ii in causa, sed dii esse videantur, cum nullum quidem medicamentum edendum aut bibendum exhibuerint, neque balneis excoxerint, vt in eos causa reici possit. Ac mea quidem opinione, ex iis qui Africæ mediterranea incolunt, nullus ab hoc morbo sanus euadet, quòd in pellibus caprinis recumbat, & caprinis carnibus vtantur, cum ne stragulum quidem, neque vestimentum, neque calceamentum aliud habeant quàm caprinum. Neque enim aliam vllam habent pecudem, quàm capras & boues. Quòd si ista oblata & cibo sumta morbum augent, & cibo minimè sumta medentur, nullius sanè Deus author est, neque expiationes iuuant, sed quæ eduntur medentur & nocent, numinisque vim obscurant. Quare qui hoc modo ad istorum morborum curationem aggrediuntur,

tur, hos neque sacros, neque diuinos reputare mihi videntur. Si enim huiusmodi expiationibus talique curatione tolluntur, quid prohibet quominus ex similibus artibus ab hominibus remoueantur, aut in eosdē incidant? Ad eō vt nō amplius diuinum, sed humanū quiddam in causa mihi esse videatur. Quisquis enim lustrationibus & magicis artibus huiusmodi affectionem abigere valuerit, is etiam aliis artibus abiget, istaque ratione diuinitatis opinio prius deperditur. Hac oratione & molitione multam scientiam præferunt, hominesq; decipiunt, his lustrationes & purificationes proponendo, cum multum faciāt de diuinitate & numine sermonem. Quanquam mihi quidem non de pietate (vt rentur) verum de impietate potius verba facere videntur, & Deos non esse profiteri, eorumq; pietas & diuinitas, sicuti docebo, in impietatem & nefarium scelus vertitur. Si enim lunam deducere, & solem obscurare, tempestatemq; ac serenitatem inducere, & imbres ac siccitates, mareq; sterile & terram facere, cæteraq; id genus se scire profitentur, siue ex sacrorum mysteriis, siue ex alio quouis consilio aut cura hanc sibi potentiam vendicent, qui his rebus operam nauant, mihi quidem impij esse videntur, neque deos esse existimare, neque si sint, quicquam posse, neque aliquid summum malum propulsare posse. Cuius rei gratia, cur non ipsis infesti sint? Si quis enim magicis artibus & sacrificiis lunam deducet & solem obscurabit, tempestatemq; & serenitatem inducet, non equidem horum quicquam diuinū, sed humanum esse censuerim, si utique diuina potentia humano consilio superatur, & in seruitutem assentur. Ac fortassis hæc aliter se habent, sed homines in vitæ inopia multa & varia moluntur, & tum ad reliqua omnia, tum etiam ad hunc morbum variè se habent, in vnaquaque affectionis specie Deo causam attribuentes. Neque enim semel sed sæpius eadem meminerunt. Si quidem nanque cæpram imitentur, & balatum edant, dextramq; in partem conuellantur, deorum matrem in causa esse assentur. Si vero acutiorem & vehementiorem vocem edat æger, equo simile esse dicunt, & ad Neptunum causam referunt. Quod si stercoris aliquid emittat (quod nonnullis morbo pressis contingit) Hecates Enodiæ appellatio adhibetur.

Sin autem tenuius & crebrius deiciat, velut aues, Apollo Nomius. Si verò spumam ex ore demittat, & pedibus calcitret, Mars author est. Pauores verò qui noctu adsunt, timores, deliria, & terriculamenta, cum ægri è cubili exiliunt & fugiunt, Hecates insidias, & Heroum inuasionem esse affirmant, expiationibusque & incantationibus vtuntur, ac meo quidem iudicio, sceleratissimum & maximè impium diuinum numen faciunt. Morbo enim detentos expiant, & sanguine aliisq; quibusdam sceleribus inquinatos ac facinorosos & sceleratos, aut quibus ab hominibus est exhibitum venenum, aut eos qui nefarium aliquod facinus perpetrarunt, quos contra facere decuerat. sacra facere nimirum & precari, ad templa deducere, & diis supplicare. Nunc verò horum quidè nihil faciunt, sed expiant, & partim quidem expiationes in terra recondunt, partim in mare proiciunt, partim etiam in montes deportant, vbi eas nemo attingat aut conculcet. Has autem oportuerat, si quidem Deus author est, ad templa delatas, Deo reddere. Neq; tamen hominis corpus à Deo inquinari existimo, impurissimum à purissimo. *Quin* si fortè contingat vt ab alio coinquinetur, aut quid patiat, à Deo expiari ac purificari magis quam inquinari cupiat. Maxima ergo & sceleratissima peccata Deus expiat & purificat, tutelaque nostra existit, nosque Diis ipsis templorum ac delubrorum terminos constituimus, quos nemo nisi purus transcendat, & ingressi, non tanquam inquinati, respergimur, sed vt si quod etiam antea scelus contraximus, illud expiemus. Ac de expiationibus quidem ad hunc modum se res habere mihi videtur. At verò hic morbus nihil mihi reliquis diuinius, sed eandem etiam quam alii morbi naturam, & originis causam habere videtur, eiusque natura & causa, vt aliorum omnium diuina existimanda est, nihiloque minùs quam ceteri curationem recipit, nisi ex longo temporis spatio vrgeat atq; adeò inualeseat, vt oblata medicamenta superet. Initium autem ducit, veluti alii morbi, secundum cognationem. Si enim ex pituitoso pituitosus, & ex bilioso biliosus oritur, & ex tabido tabidus, & ex lienoso lienosus, quid vetat vt cuius partes hoc morbo detineantur, eo quoque & posterorum aliquis corripiatur? Cùm nempe genitura ab omnibus cor-

poris

poris part
sa. Est pr
bum reli
sis obori
si reliqui
continge
discrimen
brum, v
sa est. Q
10 gat, ape
bus anir
brana di
sed sigill
venæ m
tur, duæ
liene. E
Vna qui
lumbur
ad pede
10 per ven
brachiu
iugulur
iplam
condit
amplif
parte, q
ad occu
næ ab
stram o
30 pare, te
rimun
spiracu
deduc
Neque
sum ac
cipitu
hoc ef
munt
cupat

poris partibus procedat, à sanis sana, & à morboſis morboſa. Eſt præterea magnum aliud argumentum, hunc morbum reliquis nihilò diuiniorem eſſe, quèd natura pituitosus oboriatur, bilioſis verò minimè contingat. Quanquam ſi reliquis diuiniore eſſet, omnibus ex æquo morbum hunc contingere oporteret, neque bilioſorum & pituitoſorum diſcrimen facere. Sed enim ipſis huius affectionis cerebrum, velut etiam aliorum magnorum morborum in cauſa eſt. Quod quònam modo & quanam ex cauſa contingat, apertè enarrabo. Cerebrum homini, vt reliquis omnibus animantibus, duplex eſt. Cuius medium tenuis membrana diuidit. Ideò non ſemper eadem capitis pars dolet, ſed ſigillatim vtraque, interdum verò totum. Quinetiam venæ multæ & tenues ex vniuerſo corpore ad ipſum feruntur, duæ verò cræſſæ, vna quidem ab iecore, altera autem à liene. Et quæ ex iecore ducitur, ad hunc ſe habet modum. Vna quidem venæ pars ad dexteram, iuxta ipſum renem & lumbum, ad internam femoris partem, deorſum fertur, & ad pedem pertingit, vocaturque vena caua. Altera verò per venas dextras & pulmonem ſurſum tendit, & in cor & brachium dextrum diſcinditur. Reliqua autem parte per iugulum ad dextram ceruicis partem ſurſum tendit in ipſam cutem, quò conſpicua fiat. Iuxta autem autem conditur, ibique ſcinditur, & cræſſiſſima, maxima & ampliſſima ſua parte, in cerebrum deſinit, altera verò parte, quæ vena tenuis eſt, ad aurem dextram fertur, altera ad oculum dextrum, altera ad naſum. Atque hoc modo venæ ab iecore ſe habent. A liene autem vena etiam ad ſiniſtram deorſum & ſurſum contendit, non ſecus quàm ab hepate, tenuior tamèn & imbecillior. Per has verò venas plurimum ſpiritum adducimus. Hæc enim corporis noſtri ſunt ſpiracula, cùm aerem ad ſe trahant, & in reliquum corpus deducant, ac per venulas refrigerent, tuſusque emittant. Neque enim fieri poteſt vt ſpiritus conſiſtat, ſed eum ſurſum ac deorſum ferri neceſſe eſt. Vbi enim ſiſtitur & interceptitur, pars ea ad motionem impotens redditur. Cui rei hoc eſt indicio, cùm ſedenti aut iacenti ventulæ ira comprimuntur, vt ſpiritus à vena non irrumpat, ſtatim torpor occupat. At reliquæ venæ hoc modo ſe habent. Hic autem

morbus pituitosis contingit, bilioſis verò minimè. Ac ori-
 ginis initium ſumit, cum adhuc fœtus in vtero exiſtit. Pur-
 gatur enim & adoleſcit etiam cerebrum, velut alie par-
 tes, priùs quàm in lucem edantur. Quæ purgatio ſi rectè &
 moderatè proceſſerit, neque plus minùsve quàm oporteat
 defluerit, hoc modo maximè ſanum caput fœtus habet. Sin
 verò à toto cerebro copioſior colliquatio facta fuerit, cum
 adoleuerit, morbis obnoxium & ſonitus plenum caput ha-
 bebit, neque ſolem, neque frigus perferet. Sin verò vnius
 cuiuſdam partis colliquatio facta fuerit, nimirum oculi, aut
 auriſ, aut vna aliqua gracilis reddita fuerit, ſic ille malè affi-
 citur, prout ſanè ex colliquatione ſe habebit. Quòd ſi pur-
 gatio non acceſſerit, ſed in cerebro collecta fuerit, hoc mo-
 do pituitoſum fœtum eſſe neceſſe eſt. Ac quibus quidem in
 puerili ætate vlcera in caput, in aures, & reliquum corpus
 erumpunt, ſi ſaliuoſi mucoſiſq; extiterint, ij procedente qui-
 dem ætate facillimè degent. Tunc enim pituita, quam in v-
 tero repurgari oportuerat, emittitur & purgatur, quique ſic
 purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripi-
 untur. Qui verò puri fuerint, vt neque vlcus vllum habue-
 rint, neque mucus aut ſaliua vlla prodierit, neque in vtero
 repurgati fuerint, periculum eſt, ne ij hoc morbo corripi-
 untur. Quòd ſi deſluxio ad cor viam affectarit, cordis palpi-
 tatio & anhelationesprehendunt, pectus corrumpitur, quidã
 etiam incuruantur. Vbi enim pituita ad pulmonem & cor
 deuenerit, refrigeſcit ſanguis, venaq; per vim refrigeratæ
 ad pulmonem & cor reſiliunt, corq; palpitat, indeque ne-
 ceſſario anhelatio & ſpiratio que erecta ceruice trahitur, in-
 cidit. Neque enim ſpiratum ſuſcipere poteſt, donec quod in-
 fluxit à pituita ſuperatum, & calefactum per venas diſſuſum
 fuerit. Deinde palpitatio & anhelatio ceſſat, idq; prout eius
 copia ſe habuerit. Si enim magna copia deſluerit, tardiùs, ſi
 pauciore, citiùs. Et ſi quidam crebriores deſluxiones fuerint
 frequentior morbi inſultus ſit, ſin minùs, rarior. Atque hoc
 modo afficiuntur, cum pulmonem & cor deſluxio petierit.
 Quòd ſi ad ventrem feratur, alui profluvia corripiunt. Sin
 verò his quidem viis excludatur, ſed ad commemoratas ven-
 nas deſluxionem fecerit, tum voce deficitur, tum ſuffoca-
 tur, ſpumaq; ore effluit, & dentes inter ſe coherent;

manus

manus contrahuntur, & oculi peruertuntur, ac nihil intelligunt, nonnullis etiam sterces per inferiora demittitur. Atque hæc quidem interdum sinistra, interdum dextra, quandoque etiam utraq; parte contingunt. Quam autem ratione in singulis afficiatur, enarrabo. Vox quidem deficit, vbi pituita de repente in venas subiens, spiratione intercepta aerem excludit, neque in cerebrum, neque in venas cauas, neque in ventriculos receperit. Cum enim spiritum ore & naribus homo accipiat, primum quidem cerebrum petit, deinde magna ex parte in ventriculum fertur, pars quidem ad pulmonem, pars etiam ad venas, indeque per venas ad reliquas partes dispergitur. Quicquid ad ventriculum fertur refugit, nihilque aliud confert, quod etiam ad pulmonem delatus præstat. Aer verò qui ad venas peruenit, cerebrum subiens ad ventriculos accedit, sicque intelligentiam & motionem membris præbet. Quare vbi pituita à venis aerem excludit, eumque minimè admiserint, voce defectum & minimè intelligentem hominem efficiunt. Manus autem ad motionem imponentes redduntur, & contrahuntur, sanguine conuulsa, neque, vt consuevit, diffuso. Oculi peruertuntur cum venæ aere excluduntur & contorqueantur. Spuma autem ex pulmone per os prodit. Cum enim spiritus in ipsum minimè subit, velut moriens spumescit & ebullit. Stercus verò submittitur, dum violenter suffocatur. Quod fit cum hepar & ventriculus ad septum transversum irumpit, & os ventris ocluditur. Irumpit verò, cum spiritus non quantus solebat in os ingreditur. Pedibus autem calcitrant, cum aer in membris interclusus, foras præ pituita emergere non valet, & cum sanguine sursum ac deorsum impetu delatus, conuulsionem & dolorem infert, ideoque calcitrant. Atque hæc quidem omnia patitur, cum pituita frigida in sanguinem calidum defluens, eum sistit & refrigerat. Et si quidem fluxio copiosa & crassa fuerit, statim necat. Sanguinem enim frigore superat & congelat. Sin verò paucior extiterit, in præsentia quidem superat & respirationem intercipit. Deinde temporis spatio cum per venas dispersa, & copioso sanguini ac calido permixta fuerit, si hoc modo superetur, venæ aerem suscipiunt, ægrique ad intelligentiam redeunt.

Qui ætate paruula hoc modo corripuntur, plærunque intereunt, si copiosa & humida fluxio contingat. Venæ namque cum tenues existant, pituitam crassam & copiosam recipere nequeunt, sed refrigeratur & condensatur sanguis, hocque modo pereunt. Quod si pauca fuerit, & in vtraque, aut alterius partis venas defluxionem fecerit, superfluitas euadunt, nota ex morbo impressa relicta. Aut enim os contrahitur, aut oculos, aut ceruix, aut manus, quacunq; parte venula pituita repleta, superata & extenuata fuerit. Hanc igitur venulam debiliorem esse, istamque corporis partem læsam viribus deficere necesse est. At verò in longius tempore plærunque iuuat. Neque enim si semel notam ex morbo impressam habuerit, amplius morbo corripitur. Eam ob causam venæ reliquæ necessariò malè afficiuntur, simulque quadam ex parte graciles efficiuntur, ita vt aerem quidem suscipiant, & pituitæ defluxio non amplius similiter affluat. Venis tamen malè affectis membra simili modo debilia esse par est. Quibus autem grandiori ætate & valde etiam pauca pituita, & in dextram partem affluerit, si citra notam ex morbo relictam supersunt, periculum tamen est ne morbus familiaris reddatur, & simul incresecat, nisi accommodata curatio adhibeatur. Pueris igitur ista, aut his proxima contingunt, grandiores verò natu, cum superuenerit, neque interficit, neque contorquet. Nam & venæ amplam habent cavitatem, & sanguine calido refertæ sunt, ideoque neque superare pituita potest, neque sanguinem refrigeratum cogere, sed ipsa superatur, & celeriter sanguini permiscetur, hocque modo venæ aerem suscipiunt, & intelligentia permanet, & propter virium robur, signa prius commemorata minùs præcedunt. Valdè senes autem, cum superuenerit hic morbus, ideo interficit, aut parte aliqua resolutos reddit, quòd venæ iam vacuæ reddita, paucum sanguinem, tenuem & aquosum continent. Si quidem igitur copiosa fluxio fuerit, & hyems instet, interficit. Suffocando enim spirationem intercipit, & sanguinem congelat, si in vtranque partem defluxio contingat, sin verò in alteram partem tantum, parte quadam lyderatum reddit. Neque enim sanguis, tenuis cum sit, frigidus & paucus, pituitam superare potest, sed superatus ipse congelatur, vt

proinde

proinde partem
 motionem
 magis quam
 sunt & plura
 danr. Pueris
 sanè siue ex
 repente cer
 tur. Collic
 gore autem
 10 Et hæc quid
 post aquilo
 tum ac deb
 pituita exur
 fluit, si ob
 dem aliquo
 dem citò re
 gunt. Ex qu
 deficit, & s
 cerebrum
 20 tur & deflu
 bi causæ su
 insensa. C
 concallesc
 ex frigore
 derit, hoc
 est comm
 autem per
 exponatu
 mutation
 30 præteriti
 cos, aut nu
 sanguine
 dum, ira v
 nem cop
 à puero in
 pati consi
 australi te
 git. Cere
 pituita ex

proinde partes illæ in quibus corruptus sanguis fuerit, ad motionem impotentes euadant. In partem autem dextram magis quàm in sinistram defluxio fit, quia venæ ampliores sunt & plures quàm in sinistris, cum de iecore & liene tendant. Pueris autem maximè defluxio fit & eliquatur, quibus sanè siue ex solè, siue ex igne caput concaluerit, siue etiam de repente cerebrum inhorruerit, tum etiam pituita excernitur. Colliquescit siquidem calore & cerebri diffusionè, frigore autem & concrezione excernitur, sicque defluxio fit.

10 Et hæc quidem quibusdam causa est, quibusdam etiam cum post aquilonares ventos auster mutationem fecerit, concretum ac debile cerebrum de repente soluitur & laxatur, ita ut pituita exundet, sicq; defluxionem faciat. Insuper etiam defluit, si obscurus aliquis metus contingat, si vociferante quidem aliquo terreatur, aut etiam cum plorat, si spiritum quidem citò recipere nequeat, qualia frequenter pueris contingunt. Ex quibus sanè totum corpus inhorrescit, vox ægrum deficit, & spiritum non attrahit, sed spiritus conquescit, & cerebrum concretescit, sanguisq; sistitur, sicq; pituita excernitur & defluit. Ac pueris quidè hæc per initia comitialis morbi causæ sunt. Grandioribus autem natu hyeims maximè est infensa. Cum enim ad multum ignem caput & cerebrum concalificerit, deinde ex frigore rigore correptus fuerit, & ex frigore ad locum tepidum accesserit, & iuxta ignem sederit, hoc idem etiam patitur. Atque hoc morbo, velut antè est commemoratum, ad hunc modum corripitur. Multum autem periclitatur, ne idem per ver patiat, si caput ad solè exponatur, per æstatem verò minimè, cum tunc repentinæ mutationes non contingant. Cum verò vigesimum annum

20 præterierit, nò amplius prehendit hic morbus, aut certè paucos, aut nullum, nisi pueritiæ fuerit familiaris. Venæ enim sanguine refertæ sunt, & cerebrum compactum est & rigidum, ita ut non defluat in venas. Quòd si deflexerit, sanguinem copiosum & calidum minimè superat. In quo verò vnà à puero increuit & adoleuit, is per ventorum mutationes id pati consuevit, & plerunque hoc morbo corripitur, præcipueq; australi temporis conditione difficilis eius liberatio contingit. Cerebrum enim humidius quàm pro natura existit, & pituita exundat, ita ut crebriores defluxiones contingant;

T

neque ampliùs fieri possit vt pituita excernatur, neq; vt cerebrum resicceretur, sed irriguum & humidum esse necesse est. Id ipsum autem præcipuè ex ouibus hoc morbo correptis quis cognoscere queat, ac præsertim capris, quæ frequentissimè hoc morboprehenduntur. Harum si caput secueris, cerebrum humidum, & sudore redundans, & malè olens deprehendes. Ex quo certè cognosces morbum, non Deum, corpus infestare. Sic etiam in homine se res habet. Cùm enim inueterauerit morbus, ampliùs curari non potest. Cerebrum enim à pituita eroditur & colliquescit. Quod colliquatum est, in aquam vertitur, foris cerebrum ambit & circumcirca alluit. Ideoque frequentius & faciliùs hoc morbo corripuntur. Diurnus verò ob id morbus est, quoniam quod affluit præ copia tenue est, & statim à sanguine superatur & incalescit. Quibus verò morbus iam in consuetudinem venit, ii se correpturos iri præsentiant, & hominum conspectum fugiunt, domumque, si propè sit, se conferunt, sin minus, in solitudinem, quò quàm paucissimi eos cadentes videant, statimque se contegunt. Quod faciunt propter affectionis verecundiam, non (vt plerique existimant) propter numinis metum. At verò pueri primùm quidem propter insuetam nouitatem, quocunq; loco fors obigerit, concidunt. Cùm autem sæpiùsprehendãtur, vbi præsentierint, ad matres, aut alium quemuis maximè sibi notum, propter affectionis timorem ac metum confugiunt. Neque enim, cùm pueri sint, verecundiam adhuc sentiunt. In ventorum autem mutationibus has ob causas morbo corripicenso, ac præcipuè austrinis tempestatibus, deinde etiam borealibus, postea verò reliquis etiam flantibus ventis, ex hisque qui sunt valentissimi, & inter se, tum situ, tum viribus maximè aduersi. Aquilo siquidem aëra cogit, turbulentum ac nubilosum secernit, limpidum & lucidum reddit. Ad eundem verò modum reliqui etiam omnes venti ex mari & aliis aquis venientes. Ex omnibus enim atque ex ipsis hominibus humiditatem & caliginem expurgant. Ideoque ventorum saluberrimus est aquilo. Huic autem contraria auster efficit. Primum siquidem concretum aëra liquare & diffundere incipit, ex quo etiam non confestim vehemens est,

est, sed primo leuiter spirat, cum aërem prius densum & co-
 actum statim superare non possit, quem tamen temporis
 spacio dissoluit. Idem etiam ipsum per terram efficit, per
 mare, per flumina, per fontes & puteos, & ea quæ ex terra
 nascuntur, ac in quibus humidam inest. Id autem quauis
 in re, modò plus, modò minus inest. Hæc verò omnia istius
 venti vim sentiunt, & ex lucidis caliginosa, ex frigidis cali-
 da, & ex siccis humida redduntur. Quæque in domibus va-
 sa fictilia in terra sita sunt, vino aut alio quouis liquore
 plena, ea omnia austrum sentiunt, formamque aliam in
 speciem transmutant. Solem autem & lunam, & sydera,
 longè quàm sint natura hebetiora facit. Cum igitur in hæc
 tam magna & valida tantum possit, corpusque sensu affi-
 ciat, & in horum ventorum permutationibus transmutet,
 ab austris quidem cerebrum dissolui & humescere, venas-
 que magis elaxari necesse est, ab aquilonibus autem, quod
 in cerebro maximè sanum est cogi, quòd verò maximè
 morbosum est & humidum secerni, & foris circumcirca al-
 luere, eaque ratione defluxiones in horum ventorum muta-
 tionibus contingere. Sic morbus hic oritur & pullulat, tum
 ab his quæ adsunt, tum ab his quæ decedunt, nihiloque eius
 curatio aut cognitio reliquis est difficilior, neque magis
 quàm cæteri diuinus est. Ac nosse homines conuenit, non
 aliundè nobis voluptates, læticias, risus, & iocos, quàm hinc
 contingere, itemque dolores, molestias, tristitias, & eiulatus.
 Hæcque parte præcipuè sapimus & intelligimus, & videmus,
 & audimus & turpia & honesta cognoscimus, malaque & bo-
 na, itemque quæ iucunda sunt & iniucunda, partim quidem
 consuetudine discernimus, partim verò vtilitate percipi-
 mus. Hac etiam parte voluptates & molestias temporibus
 dignoscimus, neque eadem nobis placent. Eademque ipsa par-
 te & insanimus & deliramus, terroresque & metus, partim
 quidem noctu, partim etiam interdum nos circumstant, inso-
 mniaque & errores intempestiui, & curæ non conuenientes,
 indeque rerum presentium ignorantio, desuetudo & impericia
 nobis prouenit. Atque hæc omnia ex cerebro nobis conti-
 ngunt, cum minimè sanum, sed natura calidius extiterit, aut
 frigidius, aut humidius, aut siccius, aut aliam quandam
 præter naturam & consuetudinem affectionem senserit.

Ac insaniam quidem nobis ab humiditate contingit. Cum enim natura humidius fuerit, agitari necesse est, atque ubi mouetur affectio, neque visionem, neque auditionem con-
 quiescere, sed aliud interdum cernere & audire necesse est, linguamque eadem quæ singulis momentis videt & audit
 effari. Quoque tempore cerebrum conquescit, eo etiam homo sapit. At cerebri corruptio ex pituita & bile oritur, utrunque autem hoc modo dignosces. Qui ex pituita quidem insaniunt, quieti sunt, neque vociferantur, neque tumultuantur, qui vero ex bile, clamosi & maligni, & minime quieti, semper aliquid intempestiuum faciunt. Ex his igitur causis continuo insaniunt. Quod si terrores & metus adfuerint, ex cerebri transmutatione contingit, quod fit, dum à bile cerebrum incalescit, ubi per venas sanguinem deferentes in cerebrum ex corpore impetu delata fuerit. Metus autem circumstat, donec rursus in venas & corpus redierit, deinde sedatur. Intempestiuè autem tristatur & angitur, dum cerebrum perfrigescit, & præter consuetudinem cogitur. Id vero & ex pituita contingit, ex eaque affectione obliuiois euadit. At ubi cerebrum de repente percalescit, nocte clamat & vociferatur (idque biliolis contingit, minime vero pituitosis, cum hi non percalescant) postquam copiosus sanguis cerebrum inuasit, in eoque ebullierit. Is autem multus subit per venas prædictas. Cum fortè contingit ut quis horrendum insomnium videat, & in metu sit, non secus ceterè ac si vigilaret, tunc magis facies exardescit cum rubore, & oculi rubescunt, cum timuerit, mensque aliquod malè perpetrare cogitat, sicque ei etiam per somnum contingit. Ac ubi experrectus fuerit & ad se redierit, sanguisque rursus in venas commemoratas dispersus fuerit, cessat. In hæc ipsa plurimam vim hominis cerebrum habere existimo. Hoc enim si sanum esse contigerit, nobis quæ ab aère sunt indicat. Prudentiam verò ei aër subministrat. Oculi autem, aures, lingua, manus & pedes, ea quæ cerebrum cognoscit administrant. Quantum enim aère communicat, tantum vniuerso corpori prudentiæ accedit. Intelligentiæ autem cerebrum internuncius est. Cum enim quis ad se spiritum attulerit, primò in cerebrum defertur, itaque in reliquum corpus aër dispertitur, in cerebro suum relinquens vigorem, & quæ
 quid

quid habuit prudentiæ & mentis. Quòd si primùm ad cor-
 pus deueniret, posteaq; ad cerebrum, relicto in carnibus &
 venis iudicio, in cerebrum calidus adhuc, minimè sincerus,
 sed carniùm & sanguinis humori permixtus subiret, proin-
 deq; neque ampliùs exactè purus esset. Quocirca cerebrum
 intelligentiæ indicem & nuncium esse censeo. At septum
 transuersum (*Ἐπίπεδος* Græcis dictum) temerè ac fortuito for-
 titum nomen videtur, & ex instituto, non re vera, neque à
 natura. Neque sanè video quàmnam vim ad prudentiam &
 10 intelligentiam septum transuersum habeat, præter quàm
 si quis ex insperato nimio gaudio aut tristitia affectus fue-
 rit, salit & anxietatem præ tenuitate exhibet, & quòd in cor-
 pore vehementer distenditur, neque ventriculum habet in
 quem bonum vel malum illapsum suscipiat, sed ab eorum
 utroque propter natiuam imbecillitatem perturbatur. Si-
 quidem nihilo peius quàm cætera quæ in corpore insunt,
 sentit, sed frustra hoc nomen & causam habet, non secus ac
 quæ cordi annexæ sunt aures appellatæ, cum nihil ad audi-
 tionem conferant. Quidam autem nos corde sapere dicunt,
 20 quodq; ipsum tristitiam & curam sentit. Verùm non ita se-
 res habet, sed contrahitur quidem velut septum transuer-
 sum, atq; etiam magis easdem ob causas. Ex toto enim cor-
 pore ad ipsum venæ tendunt, illicque clauduntur, vt sentiat
 cum quis dolore aut molesto aliquo sensu contrahitur. Cùm
 enim molestiam sentit corpus inhorrescere & distendi ne-
 cesse est, idemq; contingere si quis summo gaudio afficia-
 tur. Quamobrem cor præcipuè & septum transuersum sen-
 tiunt, neutrum tamen prudentiæ ius habet, sed horum om-
 nium cerebrum author est. Quemadmodum igitur
 30 omnibus quæ in corpore insunt, cerebrum primùm intel-
 ligentiam & aerem percipit, ita si quæ vehementior muta-
 tio per anni tempora in aere contingat, ipsum etiam in aere
 sibi dissentit. Hanc enim ob causam primum sentit cere-
 brum, quia in ipsum (vt censeo) grauissimi, maximi, præci-
 pueque lethales morbi incidunt, quiq; apud inexpertos
 difficillimum habent iudicium. Hic verò morbus qui sacer
 appellatur, ex iisdem causis ex quibus etiam reliqui origi-
 nem trahit, ex his nempe quæ accedunt & decedunt, velut
 frigore, sole, ventis, & mutationibus nunquam conquiescē-

tibus. Atque hæc diuina sunt, vt nihil opus sit existimare hunc morbum reliquis diuinitate præstare, sed omnes diuini, omnesque humani reputandi. Naturam autem & vim in se quisque habet, & nullus est qui remedium aut auxilium respuat, & plærque ab iisdem, à quibus oriuntur, sanantur. Alterum enim alteri alimentum est, alteri verò pernicius. Hoc igitur Medicum, cuiusque captata temporis occasione, nosse conuenit, quodque huic quidem per alimentum incrementum dabit, illum verò detrahet & imminuet. Oportet autem tum in hoc, tum in reliquis omnibus morbis, non augere morbos, sed prosperanter profligare, id quod cuique morbo est maximè aduersum, non amicum aut familiare exhibendo. Ab eo enim quod est consuetum viget & augetur, ab eo verò quod est inimicum, extenuatur & retunditur. Quisquis autem huiusmodi mutationem in hominibus adhibere nouerit, & per victus rationem hominem humidum & siccum, calidum item & frigidum reddere poterit, is sanè hunc morbum citra expiationes & magicas artes, citraque omnem sordidam huiusmodi & illiberalem professionem, si eorum quæ conferunt opportunitatem dignoscat, curare poterit.

HIPPOCRATIS

LIBER, DE SALVBRI VI-

CTVS RATIONE.

Sectio IIII.

HAC victus ratione priuati homines vt debent, vt hyeme quidem quam plurimum edant, bibant quam minimum. Potus sit vinum quam meracissimum; cibus panis; opsonia, assa omnia. Oleribus autem quam paucissimis hac tempestate vtendum. Hac siquidem ratione potissimum corpus tum calidum, tum siccum fuerit. At verò cum

voe

ver instat, tunc copiosius & dilutius, paulatimque vinum
 bibendum, cibusque mollioribus & paucioribus vtendum.
 panis subtrahendus, & maza offerenda, eademque
 ratione opsonia detrahenda, & assa omnia cum elixis com-
 mutanda. Oleribus etiam paucis vere vtendum, donec ad
 ætatem homo deueniat, tum molliores omnes cibos, tum
 opsonia cocta sumendo, & olera cocta & cruda, similiterque
 potus plurimos & quam dilutissimos, idque sensim, vt ne
 magna mutatio de repente vtendi contingat. Æstate au-
 tem tum molli maza, tum potu copioso & diluto, opso-
 niisque omnibus elixis nutrirī oportet, iisque ita vtendum
 dum ætas fuerit, quò corpus molle sit & frigidum. Si qui-
 dem hæc tempestas calida est & sicca, & corpora æstuosa
 & squalida reddit. Hac igitur instituta victus ratione iis
 succurrendum est. Eadem verò ratione, quemadmodum
 ex hyeme ad ver, sic etiam ex vere ad ætatem deuenien-
 dum, cibos quidem demendo, potum verò augendo, ad
 eumque modum contraria adhibendo ex ætate ad hyc-
 mem perueniendum. In autumno contrà, cibi quidem
 20 maiore copia & sicciores exhibendi, & opsonia ad eun-
 dem modum, potus etiam pauciores & meraciores, vt
 homo commodam degat hycmem, & potibus vtatur me-
 racioribus & paucis, cibusque quam plurimis & siccissi-
 mis. Ita enim cum vel maximè valebit, tum minimè fri-
 gus sentiet, cum hæc anni tempestas admodum sit frigida
 & humida. At corporis habitus carnosos, molles & ru-
 bros, maiorem anni partem sicciorē victus ratione vtī con-
 uenit, quòd eorum natura sit humida. Duri verò, graciles,
 fului & nigri, humidiorē victus ratione toto ferè tempo-
 30 re vtī debent, cum eorum corpora sicca existant. Iunioribus
 corporibus mollior & humidior victus ratio vilis est.
 Hæc enim ætas sicca est, & eorum compacta sunt corpora.
 Senes verò sicciorē victus modo plurimam temporis par-
 tem degere oportet, quod ea ætate corpora sint humida,
 mollia & frigida. Quare pro ætate, anni tempore, consue-
 tudine, regione, loco, corporum habitu, victus ratio sic est
 ineunda, vt instatibus & caloribus & frigidibus nos oppo-
 namus. Nam ita demum optima valetudo consequetur. Quin-
 etiam per hycmem quidem celeriter, & per ætatem leuiter

iter faciendum, nisi per solis ardorem via sit facienda. Corpulentos autem celerius, graciles verò leuius iter facere conuenit. Balneis etiam multis per æstatem, at per hyemem paucis vtendum. Duris verò quàm corpulentis lauati magis expedit. Et hyeme quidem vestes puras inducere conuenit, æstate verò oleo imbutas. At crassi, qui que tenues fieri cupiunt, ieiuni omnes exercitationes subire, & adhuc ex labore anhelantes, necdum refrigerati, cibos aggredi debent, priusque vinum bibere dilutum, non admodum frigidum. Opsonia quoque ex sesamis, aut viridibus & siccis condimentis, aliisque id genus apparata assumere. Sint etiam pingua, quæ admouentur opsonia, ita enim quàm paucissimis impleantur. Quin & semel cibus capiendus, & balneo abstinendum, duriter cubandum, & nuda deambulatione, quoad eius fieri possit, vtendum. Qui verò attenuato cum sint corpore, crassiores effici volunt, tum his contraria facere, tum ieiuni nullam exercitationem subire debent. Vomitionibus autem & infusis aluum eluentibus vtendum hunc in modum. Sex hybernis mensibus vomitus ciendus, quòd tempus hoc æstiuo plus pituitæ gignat, & morbi circum caput & regionem eam, quæ est supra septum transversum excitantur. At vbi æstas vigerit, infusis vtendum. Hæc enim anni tempestas æstiuosa est, & corpus bile magis abundat, grauitates etiam lumbos & genua infestant, calores obortuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum, & quæ sursum attolluntur, deorsum ex istis locis deducenda. At corpulentis & humidioribus, infusa quidem salsa magis ac tenuia, siccioribus verò, gracilibus & imbecillioribus, pinguiora & crassiora conueniunt. Sunt autem infusa pingua & crassa, quæ ex lacte parantur, & cicerum decoctum, cæteraque id genus. Tenuia verò & salsa, muria, aqua marina, & quæ sunt eiusmodi. Vomitiones autem hunc in modum faciendæ. Obesi ac minimè tenues, ieiuni vomant à cursu, aut celeri deambulatione circa meridiem, Hysopi hemina dimidia in aqua congio contriti potu exhibeatur, affuso aceto & addito sale, quò fiat iucundissima. Ac primum quidem sensim, deinde verò celerius ebibatur. Graciliores autem & imbecilliores à cibus vomitum ciant hunc in modum. Post balneum calidum præbibant vini meri heminam,

heminam, mox cibos cuiusuis generis assumant, neque inter cibos aut post eos bibant, sed se contineant quanto tempore quis quatuor stadia percurrat. Deinde triplex illis vinum in potum permiscebis, austerum, dulce & acidum, primum quidem meracius, sensim & ex magno interuallo, deinde verò dilutius, celerius & affatim. At verò qui singulis mensibus bis vomere consuevit, huc præstat duobus ex ordine diebus vomitum ciere, quàm decimoquinto die. Sed alij contrarium planè faciunt. Qui autem ad cibos vomitione reiiciendos minimè sunt accommodati, quibusque alui non facile prodeunt, iis omnibus crebrò die cibum sumere & omnis generis cibariis vti conducit, ac opsonis varietate apparatis, vinumque duorum aut trium generum bibere. Qui verò cibos vomitione reiiciunt, & aluos habent humidas, iis omnibus ex vsu est vt huic contrariam incant vitæ rationem. At pueri infantes per multum tempus aqua calida lauandi sunt, vinumque iis aquosum in potu exhibendum, nec prorsus frigidum, idque offerendum quod minimè ventrem attollat & flatum creet. Quæ facièda sunt, quò minus conuulsionibus tententur, magis que adolescant, & coloratiore euadant. Mulieres autem sic victus ratione sicciore victitare oportet. Nam & sicciore cibi ad muliebrem molliem magis sunt accommodati, & meraciores potus ad vteros & fetus nutritionem magis valent. Qui exerceantur, per hyemem eos currere & luctari conuenit, & æstate parum quidem luctari, currere verò minimè, sed multum in frigore deambulare. Qui cursibus defatigantur, ij luctari debent, qui verò lucta defatigantur, iis currendum est. Ita enim qui laborat, corporis parte defatigationi obnoxia calefiat, componatur, & maximè quiescat. Qui, cum exerceantur, alui profluuiis corripuntur, & alui excrementa cibos referentia & incocta demittunt, ij de exercitationibus tertiam partem vt minimùm, & de cibis dimidium subtrahant. Constat enim sanè ventriculum ciborum copiam vt concoquat concalefacere non posse. Cibus esto panis quàm maximè rostus in vino intritus, & potus quàm paucissimi & meracissimi, neque deambulationibus à cibo vtantur. Sub hoc verò tempus semel duntaxat cibum sumere eos conuenit. Sic enim vel maximè concalefiat ventriculus, & inge-

stos cibos superauerit. Hoc autem alui profuuij genus corporum habitus densiore carne præditos potissimum exercet, quando ita naturâ comparatum est, vt quis ad carniûm esum compellatur. Venæ siquidem condensatæ cibos ingestos non recipiunt. Et hæc quidem natura est lubrica, & ad vtrâq; partem vertitur, & in eiusmodi naturis paruo tempore viget bona corporis habitudo. At rariiores, & hirsuti magis corporis habitus, carniûm esum admittunt, laborescque magis sustinent, diutiusque in bona corporis habitu dine perseverant. Qui postridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibus non concoctis, attolluntur, iis longior somnus confert. Qui netiam ad alios corporis labores cogi debent, vinumque meracius & copiosius bibere, & sub id tempus paucioribus vti cibariis. Constat enim sanè ventriculum, præ imbecillitate & frigiditate, ciborum multitudinem concoquere non posse. At quos fitis occupat, iis cibi & labores subtrahendi, & vinum tum aquosum, tum quàm maximè frigidum propinandum. Quibus verò viscerum dolores, aut ab exercitatione, aut ex alio aliquo itinere suboriantur, his quiescere & cibus abstinere confert. Potum autem vtantur, qui quàm paucissima copia plurimam vrinam ducat, vt ne venæ, naturâ visceribus insitæ, copia distendantur. Ex his etenim casibus tubercula & febres contingunt. Quibus morbi ex cerebro oriuntur, eos primùm capitis stupor detinet, & frequentem vrinam reddunt, eademque quæ in vrinæ stillicidio accidunt, istaq; ad dies nouem perseverant. Et si quidem per nares aut aures aqua vel mucus erumpat, morbo liberantur, & sedatur vrinæ stillicidium. Vrinam autem copiosam citra dolorem & albam reddunt, ad viginti usque diem. dum capitis dolor hominem deserit, sed huic oculorum aciem intendenti splendor clam subducitur. Qui verò intelligentia valet, is bene subducta ratione secum reputare debet, quàm plurimùm æstimanda sit sanitas, & ex utilitate sui consilij fructum in morbis rectè percipere.

Hippocratis de victus ratione, liber I.

Si quis ex his, qui antea de hominis victus ratione, quæ ad sanitatem spectat, scripserunt, omnia in totum rectè cognouisse, & quantum humanus animus complecti potest

rest, scriptis comprehendisse mihi videtur, satis esse putarem, si aliorum labores, quos rectè susceptos esse existimarem, ad eorum cuiusque vtilitatem accommodarem. At verò cum multi iam ea de re scripserint, nullus tamen quid scribendum fuerit rectè mihi nouisse videtur. Alij quidem aliud attigerunt, totum verò ne vnus quidem adhuc ex his, qui ante exiuerunt. Neq; tamen eorū quisquam reprehendendus, quòd inuenire non potuerint, quin potius laudandi omnes, quòd quadam inuestigatione aggressi sunt. Neque ergo quæ rectè dicta non sunt, arguere decreui, sed his quæ abundè sunt cognita assentiri in animo habeo. Quæ igitur ab iis, qui ante nos fuerunt, rectè dicta sunt, de his fieri non potest, si aliter scribatur, vt rectè scribam. Quæ verò non rectè dixerunt, si ea quidem quòd ita non habeant redarguero, nihil profecero. At eorū quodq; quomodo rectè habere videatur, exponere & declarare est animus. Hanc autem orationem ideo præponendam duxi, quòd plarique vbi aliquem prius de re aliqua dissentientem audierint, eum qui posteriùs his de rebus disceptat, non approbant, nescientes eiusdem mentis esse de his, quæ rectè dicta sunt, cognoscere. His ergo quæ rectè dicta sunt, velut dixi, assentior, quænam vero sint, quæ non rectè fuerint cognita, aperiam. Quin etiam quæ eorum nullus, qui ante me fuerunt, explicare aggressus est, qualia fuerint, demonstrabo. Qui de hominis victus ratione rectè scripturus est, eum meo quidem iudicio, primùm totius hominis naturam nosse ac dignoscere oportet. Ac nosse quidem, ex quibus ab initio constet, dignoscere verò quænam in eo partes superent. Nisi enim primùm constitutionem nouerit, quodque in corpore superet, ea, quæ homini conducant, minimè offerre poterit. Hæc igitur, qui scripturus est, cognoscere debet, deinde verò ciborum omnium ac potionum, ex quibus victus ratio constat, quam singula facultatem, tum ex natura, tum ex necessitate & arte humana obtineant. Scire nanque conuenit, quam ratione ex valentibus naturâ vis detraharur, & quomodo imbecillis, vt cuiusque occasio se obtulerit, vim ex arte adhibere oporteat. Neque commemoratorum cognitio ad hominis curationem satis esse videtur, quando quidem qui comedit, nisi etiâ laboribus utatur,

sanus esse non potest. Cibi enim & labores aduersas inter se facultates, mutuò tamen ad sanitatem conferentes, obtinent. Labores nanque ea, quæ adsunt, consumere solent, cibi verò & potiones, quæ vacuata sunt, explent. Laborum autem quantum par est, facultas, tum eorum qui à naturâ, tum eorum, qui per vim contingunt, dignoscenda est, & quinam ex ipsis carnes ad incrementum, & qui ad defectum præparent. Neque ista tantum, verum etiam conueniens laborum modus, qui à nobis adhibetur, pro ciborum copia, hominis natura & corporum ætate, pro anni temporibus, & ventorum mutationibus, pro locorum situ, in quibus vitam agunt, & pro anni constitutione. Quinetiam siderum ortus & occasus noscendi sunt, ut mutationes & ciborum ac potionum redundantias, ventorumque & totius mundi, ex quibus sanè morbi hominibus proueniunt, obseruare sciat. Neque tamen cum hæc omnia cognouerit, satis inuenisse existimandus est. Nam si præter hæc inuentus fuerit, cuiusque naturæ conueniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque supra, neque infra modum excedat, sanitas sanè hominibus exactè inuenta fuerit. At nunc prædicta quidem omnia quænam sint, inuenta sunt, hoc verò inueniri non potest. Si igitur quis præsens adsit, & inspiciat hominem exuentem se & in gymnasiis exercentem, is utique nouerit, hæc quidem detrahendo, illa verò adiciendo, ut sanum seruari oporteat. Qui verò minimè præsens adfuerit, is exactè cibos & labores præscribere non poterit, cum quatum quidem quis inuenire possit, à me iam relatum sit. Nam etsi à cæteris non multum deficiunt, temporis tamen spatio corpus ab excessu superari, & in morbum incidere necesse est. Ab aliis igitur, ut huc usque inuestigatione prouenirent, tentatum est, neque verò hæc dicta sunt. A me autem inuenta est morbi prænotio, antequam quis ab excessu ægroret, utramuis in partem fiat. Neque enim morbi de repente hominibus contingunt, sed paulatim collecti aceruatim se produunt. Prius ergo quam quod sanum est à morbooso superetur, à quibus homines afficiantur, & quomodo sanitati restitui debeant, à me inuenta sunt. Quod ubi ad ea, quæ scripsimus, accesserit, ad exitum perductum est, quod cogitatione aggressi sumus. Omnia igitur tum animantia, tum

homo

homo ipse, ex duobus facultate quidem diuersis, vsu verò
 consentientibus, constant igne inquam & aqua. Quæ duo
 simul iuncta, tum aliis omnibus, tum sibi inuicem satis sunt:
 vtrunque verò seorsim, neque sibi ipsi, neque cuiquam al-
 teri satis esse potest. Horum igitur vtrunque hanc obtinet
 facultatem. Ignis siquidem omnia semper mouere, aqua
 verò omnia semper nutrire potest. At secundū partes vtrun-
 que superat & superatur, si ad summum ac minimum, quo-
 ad eius fieri potest, consideretur. Neutrum enim hanc ob
 10 causam prorsus superare potest. Ignis siquidem in extremā
 aquam irruens alimento deficitur, auertitur igitur vnde ali
 debuerat. Aqua verò in extremum ignem irrumpens, mo-
 tu deficitur, qui in ea sistitur, & cum constiterit, nō ampliū
 superior existit, sed sanè ab irruente igne in alimentum cō-
 sumitur, easq; ob causas neutrum penitus superare potest.
 Quod si alterutrum aliquando etiam superaretur, nihil eor-
 rum, quæ nunc existunt, velut nunc se habet, permaneret.
 Cum autem ita semper se habeant, eadem erunt & neutra,
 neque simul deficiunt. Ignis igitur & aqua quemadmodū à
 20 mediō est, in summo ac minimo similiter considerata,
 omnibus in vniuersum satis sunt. Horum autem vtriq; hæc
 adiacent, igni quidem calidū & siccū, aquæ verò frigidū &
 humidum. Habent autē à se inuicem, ignis quidem ab aqua
 humiditatem, inest enim ab aqua humiditas, aqua verò ab
 igne siccitatē. Inest enim in aqua ab igne siccitas. Quib⁹ sic
 se habentib. multas cuiusuis generis tū seminum, tū anima-
 liū formas, nihil inter se, neq; visu, neq; facultate similes, à
 se inuicem secernūt. Cum enim nunquam eodem statu per-
 maneant, sed perpetuò permutantur, temporis tandem suc-
 30 cessu, quæ etiam ab his prodeunt, dissimilia oriri necesse est.
 Nihil quidem omninò perit, neque oritur quod prius non
 erat, verū inuicem commixta & discreta alterātur. At ho-
 mines existimaat, id quidem quod ex orco in lucem auge-
 tur, oriri, quòd verò ex luce ad orcum imminuitur, perire
 magisq; oculis quàm rationi fidem esse adhibendā. Ego
 verò ista ratione exponam. Animantia nanque sunt, & illa
 & ista, neque animal interire potest, quin omnia intereant,
 neque quod non est, generari, cum non sit vnde generetur.
 Verū augentur omnia & imminuuntur, ad summum, &

ad minimum, quoad eius fieri potest. Quid autem generari & interire vocem, multorum gratia explicandum videtur, eaque commisceri, & discerni, significare declaro. Habet autem se res ad hunc modum. Generari & interire, idem, commisceri & discerni, idem. Generari idem quod commisceri. Interire, imminui, idem quod discerni. Vnumquodque ad omnia, & omnia ad vnumquodque idem sunt. Lex enim naturæ in his aduersatur, seorsim verò omnia & diuina & humana sursum & deorsum vicissim rependens. Dies & nox ad summum & minimum considerantur, velut lunæ summum ac minimum accedit. Ignis suus est impetus, & aquæ item suus. Sol ad longissimum & breuissimum accedit. Rursus hæc, & non hæc. Lux Ioui, tenebræ orco. Lux orco, tenebræ Ioui. Commeant & transmouentur illa huc, & hæc illuc, & omni quidem tempore, illa horum, hæc verò illorum res peragunt, & quæ quidem faciunt, nesciunt, quæ verò faciunt, scire videntur, & quæ quidem vident non cognoscunt. Et tamen his omnia necessitate diuina contingunt, & quæ volunt, & quæ nolunt. Illis autem huc, his verò illuc commeantibus, & inuicem commixtis, fatalem suam sortem quodque complet, & ad maius, & ad minus. Interitus autem est omnibus mutus, & maiori à minore & minori à maiore. Quinetiam maius à minore augetur, tum reliqua omnia, tum hominis animus, & corpus velut animus certo ordine describitur. Irrepunt autem in hominem partes partium, tota totorum, quæ ignis & aquæ cõmixtionem habent, & partim quidem accipiunt, partim etiam exhibent. Et quæ quidem accipiunt, plus faciunt, quæ verò exhibent, minus. Lignum homines serra secant, & hic quidem trahit, alter verò trudit, idem tamen faciunt, & minus faciunt, plus faciunt. Idem & hominis naturam, partim quidem propellit, partim verò trahit, partim dat, partim etiam accipit, & alij quidem dat, ab alio verò accipit, & alij quidem tantò plus dat, hic verò tantò minus accipit. Locum autem suum quodque tuetur, & quæ quidem ad minus tendunt, in minorem locum secedunt, quæ verò ad maius proficiscuntur, commixta in maiorem classem transeunt. Externa verò neque eiusdem generis, ex aliena regione pelluntur. In vnoquoque autem animus maiora & minora habens, suas ipsius partes

partes circummeat, quæ nec appositione, nec detractiōe indigent, cum tamen eorum, quæ adsunt accretione & imminutione opus habeat. Locum verò singula efficiunt, in quem ingrediantur, & ea, quæ incidunt, suscipiant. Neque enim potest quod non est eiusdem generis, in loco minimè sibi conueniente permanere. Vagantur siquidem nō agnita, inuicem verò permixta simul cognoscuntur. Conueniens enim cum conueniente cohaeret, quod autem minimè cōuenit, dissidet & pugnat, & à se inuicem discrepat. Quam ob causam hominis animus in homine, neque in vllō alio incrementum accipit, eodemque modo de magnis animalibus. Quæ verò aliter habent, ea per vim ab aliis feceruntur. Ac ut reliqua animantia præteream, de homine tamen differam. Arrepat autem in hominem animus, ignis & aquæ temperationem sortitus, corporis humani portione m. Hæc autè feminea & mascula, multa & cuiusuis generis nutriuntur. Victus autem ratione qua homo vititur, nutriuntur, & incrementum accipiunt. Quæ verò ingrediuntur, ea omnia partes habere necesse est. Nam cuiuscunq; pars non inrit à principio, nullo vnquam modo augeri poterit, neque copioso, neque pauco accedente alimento, cum non habeat, quod incrementum accipiat. Augetur autem quodque in suo loco, quod omnia habet. Superueniente verò alimento, ab aqua sicco, ab igne verò humido, alia quidem intrò, alia verò foras vi adiguntur. Non secus ac fabri lignarij, cum lignum terra fecant, & alter quidem trahit, alter verò trudit, idem sanè facientes, & qui deorsum vrget, eum qui supra est, trahit, neque enim aliàs deorsum descenderet, sin per vim agant, penitus aberrabunt. Tale quid circa hominis alimentum contingit, aliud quidem trahit, aliud verò trudit, intrò verò vi actum, foras repit. Quòd si alieno tempore per vim abigatur, prorsus successu frustrabitur. Eodem autem ordine singula tanto tempore procedunt, quoad locus non ampliùs suscipiat, neque satis alimenti ad summas aquas habeant. Postea ad externam regionem transeunt, tū feminea, tum mascula, eodē modo vi & necessitate coacta. Quæcunq; verò fatalem sortem impleuerint, hæc primùm fecernuntur, & simul commiscentur. Vnum quodque siquidem fecernitur, hæc autem omnia commiscuntur. Quæ

vbi regionem permutauerint, & concentum tres consonantias rectè habentem nacta fuerint, denique per omnia penetrans, iisdem quibus etiam antea viuit, & incrementum accipit. Quòd si prima consonantia concentum non assequatur, & grauià acutis minimè consona fuerint, & si secunda generatio adfuerit, quod per totum est, vno decedente, totus tenor vanus est. Neque enim consonantiam habent, sed à maiore ad minus, ante destinatam sortem transitio fit, eò quòd nesciunt quid faciunt. At verò cur vtrique, tum masculus, tum femella generentur, procedente oratione ostendam. Horum autem quodcunque concentum sortitū, cum humidum existat, ab igne mouetur: motum verò viuiscit, & alimentum ad se ab iis, quæ in mulierem ingreditur, cibo & spiritu attrahit, imprimis quidem vndiquaque æqualiter, cum primū rarum est, motu verò & igne siccificat & solidificat, & solidum redditum circunquaque densatur. Ignisque inclusus non ampliùs sufficiens alimentum attrahere valet, neque spiritum propter ambientis corporis densitatem expellit. Absumit enim quicquid intus humoris inest. Quæ igitur naturà solida sunt, in compacto & sicco, non absuntur ab igne in alimentum, sed valida redduntur, & humore deficiente compinguntur, quæ quidem ossa & nerui nominantur. Ignis autem ex cōmixto humore commoto, corpus secundum naturam propter hanc necessitatem componit. Neque enim per solidum & siccum diutiùs permeare potest, cum alimentum non habeat. At per humida & mollia potest, quòd hæc ipsius sint alimentum. In his autem etiam siccitas ab igne non consumta inest. Hæc verò mutuò inter se consistunt: Ignis igitur penitissimè conclusus, & plurimus est, & maximum exitum fecit, cum plurimus hoc in loco humor inesset, qui venter appellatur, indeque excidit, cum alimentum non habeat, forasque exitum sibi parauit, quòd plurimus illic humor inesset, ad alimentum conuehendum & concoquendum. Qui verò ad reliquum corpus exclusus est ignis, triplices circuitus fecit. Quod erat in igne humidissimum, in iis locis remansit, quæ venæ cauæ appellantur. In medio verò harum quod reliquum est aquæ densatum constitit, & carnes vocantur. Ad summam, ignis omnia quæ sunt in corpore suo modo,

modo, a
goa cur
ci & h
inibus
lia in co
est aqua
tus frigi
in eam
tenuis, &
rentis à
gula pro
plices ign
dentes, &
te, alios
consiste
foras te
tinente
turam n
animus
tio, per
bernat,
nes ex
non no
ræ hun
opera i
quæ in
stunt, &
loquen
rum mo
Lex eni
in cōf
bi ipfis
rant. Na
Quæ ign
do se ha
tuerunt
in tantu
festas, &
se dem

modo, ad vniuersi imitationem, parua cum magnis, & magna cum paruis disposuit. Ventrem quidem maximum, sicci & humidi promtuarium, qui omnibus daret, & ab omnibus acciperet, maris habens facultatem, quod animalia in eo nutrita fouet, aliena verò perimit. Circum hunc est aquæ frigidæ & humidæ coagmentatio, transitus spiritus frigidi & calidi, ad terræ imitationem, quæ omnia, quæ in eam illabuntur, alterat. Consumens verò & augens aquæ tenuis, & ignis dispersionem fecit, ad non obscuri & apparentis à compacto secretionem, in quo delata omnia singula pro fatali sorte in apertum veniunt. In hoc autem triplices ignis circuitus fecit, in se inuicem intrò ac foras tendentes, alios quidem ad humorum cavitates, lunæ facultate, alios verò ad exteriorem superficiem, ad ambientem consistentiam, syderum facultate, medios autem intrò & foras tendentes, calidissimum & validissimum ignem continentes; qui cunctis dominatur, omniaque secundum naturam moderatur, sine strepitu, tum visu, tum tactu. In quo animus, mens, prudentia, incrementum, motus imminutio, permuratio, somnus, vigilia. Hic omnia in totum gubernat, & hæc & illa, neque vnquã quiescit. At verò homines ex manifestis obscura in considerationem adhibere non nouerunt. Ignorant enim quòd artibus vtantur naturæ humanæ similibus: Diuina nanque mens edocuit sua opera imitari, cognoscentes, quæ faciunt, & ignorantes, quæ imitantur. Omnia enim similia, quæ dissimilia existunt, & conuenientia, quæ sunt differentia, loquentia, non loquentia, rationem habentia, ratione carentia. Singulorum modus, qui in confesso est aliquantulum aduertatur.

Lex enim & natura, quibus omnia consciuntur, de his quæ in confesso sunt, non consentiunt. Legem siquidem ipsi sibi ipsis homines statuerunt, ignorantes de quibus statuerant. Naturam verò Dij omnes cæco ordine constituerunt. Quæ igitur homines statuerunt, ea nunquam eodem modo se habent, siue recta, siue non recta sint. Quæ verò dij statuerunt, ea semper rectè habent. Atque recta & non recta, in tantum inter se differre videntur. At hominis artes manifestas, affectionibus tum manifestis, cum obscuris similes esse demonstrabo. Diuinationis hoc munus est, vt ex manifestis

stis obscura quidem cognoscat, ex obscuris manifesta, & ex præsentibus, quæ futura sunt, ex mortuis viuentia. Ea quoque, quæ intelligentia carent, intelligunt, semper quidem recte, qui doctus est, indoctus verò, aliàs aliter. Homiois naturam hæc quoad fieri potest, imitantur. Viri cum muliere congressus facit, vt ex re manifesta obscura cognoscatur, quod sic puer futurus est. Mens humana obscura, manifesta cognoscens, ex puero in virum transit, ex præsentis quod futurum est cognoscit. Non est simile mortuum viuenti, ex mortuo animal nouit. Venter cum intelligentia careat, ex eo intelligimus, quod fitit aut esurit. Quæ artis diuinandi, & humanæ naturæ affectiones, his quidem, qui agnoscunt semper rectè, ignorantibus verò aliàs aliter se habent. Artis ferrariæ instrumenta ferrum collique faciunt, dum fabri igne vi flatus impulsit, alimentum, quod adest, detrahunt, cumque rarefecerint, feriunt & cogunt, aquæ autem alterius alimento roboratur. Eadem homini à prædorribus contingunt, dum alimentum quod adest, igne detrahitur, & vi spiritus impellitur, rarefactus verò tunditur, fricatur, extenuatur, aquis autem aliunde inductis robustus euadit. Fullones quoque idem efficiunt, pedibus calcant, feriunt, inficiendo tundunt, trahunt, detrahendo robustiora reddunt, quæ supereminet deradendo, & adhibendo pulchriora efficiunt. Eadem etiam homini contingunt. Sutores totis in partes diuisis, secando & pungendo, lacera integra reddunt. Idem etiam in homine contingit, tota in partes diuiduntur, & partium appositione tota fiunt, pungendo & secando marcida à Medicis ad vitam sanitati restituntur. Ars Medica ab eo, quod molestum est, liberat, & id, ex quo quis ægrotat auferendo, sanitatem reddit. Idem & natura per se facere nouit. Qui sedet, exurgere conatur, & qui mouetur, quiescere, multa que eiuscemodi quæ sunt artis Medicæ, natura sibi vendicat. Fabri lignarij dum serra secant, hic quidem trudit, alter verò trahit, & vt idem efficiant vterque intendit. Dum terebrant, vnus quidem trahit, alter verò impellit. Premendo alterum sursum repit, alterum deorsum, & quantum in se est minuentes, plura faciunt, humanamque naturam imitantur. Spiritus hic quidem trahit, ille verò pellit, & vt idem efficiat, vterque intendit.

Cibi

Cibi p
sum re
res, in
ex reb
sicca c
quidem
ita con
set. In
imitari
rò sicca
Hæc o
In Mu
concer
non ea
bus, se
maxim
conuer
erit de
lectant
uis ger
num c
faciant
omnia
instru
dam t
illabu
dison
supra.
haben
rus de
Qui pe
est, qua
unt, si
desinu
dem de
blandi
elabor
lauat,
quider

Cibi partim quidem deorsum vrgentur, partim verò sur-
 sum repunt. Ab vno animo in partes secto, plures, maio-
 res, minores, & pauciores sunt. Qui domos construunt
 ex rebus differentibus vnã conuenientem efficiunt,
 sicca quidem humectant, humida verò siccant, & tota
 quidem in partes secant, secta verò coniungunt. Nisi enim
 ita contingeret, nihil vnquam priuatum constitui pos-
 set. In quo victus rationis, quæ homini debetur, quædam
 imitatio est, dum sicca quidem humectant, humida ve-
 rò siccant, tota in partes secant, secta verò coniungunt.
 Hæc omnia cum differentia existant, natura conueniunt.
 In Musica primùm organum subsistere oportet, in quo
 concentus, quæ vult, declarat. Compositiones ex iisdem
 non eadem, ex acuto, ex graui, nomine quidem simili-
 bus, sono verò non similibus. Quæ plurimùm differunt,
 maximè conueniunt, quæ minimùm differunt, minimè
 conueniunt. Quòd si quis omnia similia faciat, nulla ad-
 erit delectatio. Plurimæ & variæ mutationes maximè de-
 lectant. Coqui opsonia hominibus dum apparant, cuius-
 20 uis generis differentia, non eadem ex iisdem ad homi-
 num cibum ac potum conferunt. Quòd si omnia similia
 faciant, nullam habeant delectationem, neque si eodem
 omnia connectant, ea utique recte se habeant. Pulsatis
 instrumentis musicis tum supernè, tum infernè, soni qui-
 dam eduntur. Lingua Musicam imitatur, & ex his, quæ
 illabuntur, quod dulce est & acidum dignoscit, & quæ sunt
 dissonantia. Pulsat autem sonos supra & infra, neque quæ
 supra, si infra pulsantur, neque quæ infra, si supra, recte
 habent. Quòd si lingua probè composita fuerit, concen-
 30 tus delectat, sin verò inconcinna fuerit, molestia afficit.
 Qui pelles subigant, radunt, terunt, peccunt, lauant, Eadem
 est, quæ circa pueros adhibetur cura. Qui nechtunt aut tex-
 unt, sua in orbem ducendo plicant, à principio in principium
 desinunt. Quod est circuitus in corpore, vt vade incipit, eo-
 dem desinat. Qui aurum ad opus adhibent, tundunt, lauant,
 blando igne liquant (neque enim vehementi coit) quod vbi
 elaborauerunt, ad omnia vtuntur. Triticum homo tundit,
 lauat, molit, eoque igne subactò vritur, neque vehementi
 quidem igne in corpore conficitur, sed leni. Statuarij cor-

potis imitationem sectantur, animo excepto (neque enim mentem habentia fingunt) ex aqua & terra, dum quæ sunt humida, siccant, & quæ superant, demunt, & ad ea, quæ deficiunt, adiciunt, ex minimo ad maximum incrementum perueniendo. Eadem homini contingunt, ex minimo ad maximum incrementum deducitur, dum quæ superant detrahit, & quæ deficiunt, apponit, sicca humectando, & humida siccando. Qui figlinam exercent, rotam versant, quæ neque retrorsum, neque antrosum procedit, sed vtranque in partem simul vniuersi imitatione in orbem fertur. In ea autem cuiusvis generis opera, neque inter se similia, circumagendo efficiunt. Ex iisdem eadem hominibus eueniunt, reliquaque animantia in eodem circumactu omnia operantur, ex iisdem nihil simile, iisdem instrumentis ex humidis sicca, & ex siccis humida efficiendo. In Grammatica tale quid inest, figurarum compositio, quæ sunt humanæ vocis notæ, facultas, quæ præterierunt in memoriam reuocandi, & quæ faciendæ sunt demonstrandi. Per septem figuras cognitio habetur. Hæc omnia homo tum literarum gnarus, tum earum rudis conficit. Per septem figuras sensatio homini contingit, auditione soni percipiuntur, visione manifesta cernuntur, nasus odores, lingua suauia & insuauia discernit, os sermonem format, corpore calidi & frigidi tactus percipitur. Spiritus intrò & foras permeat. Et per hæc hominibus cognitio contingit. Ars palestrica, & qui puerorum curam habent, tale quid docent, ex instituto leges violare, iure iniuriam inferre, decipere, furari, rapere, vim pulcherrimis ac turpissimis inferre. Quæ, qui non facit, malus est, qui verò facit, bonus, hoc vulgi imprudentiam arguit, hæc spectant, & vnum præ omnibus probant, reliquos verò vituperant. Multi admirantur, pauci cognitionem habent. Eadem homines in foro perpetrant, dum vendendo & emendo decipiunt. Qui plurimum decepit, eum admirantur. Qui ex potu intantur, eadem peragunt, currunt, luctantur, pugnant, furantur, decipiunt, vnus omnibus præfertur. Histriones & deceptores coram spectatoribus alia dicunt, alia sentiunt. Iidem prorepunt & irrepunt minimè iidem. Homini verò licet alia quidem dicere, alia facere, eundemque non esse eundem, & interdum quidem aliam habere

habere
dum ar
bent.
ctum e
tem ho
irrepit
nioren
in ique
stecirc
tialis
absum
que far
tur. Q
nutrir
& vt qu
let. lis
etiam
rimas
cedent
20 gtesfu
crefcit
simul
tero p
minor
Neque
scribu
& alim
ac qua
quatu
30 quida
nono
ne, qu
modo
aqua
tum p
mares
quaqu
mus, v
rò ma

habere mentem, interdum verò aliam. Ad hunc sanè modum artes omnes cum natura humana communionem habent. At verò hominis animus (velut à me etiam antea dictum est) ignis & aquæ temperationem sortitus, partes autem hominis, in omne animal quod respirationem habet, irrepit, & in omnem sanè hominem, tum iuniorem, tum seniore, in omnibus autem non similiter increfcit. Verùm in iuuenibus quidem corporibus, quòd cum nimirù velox fit circuitus, & corpus ad incrementum aptum, velut apratisalis euolantes & attenuatæ, in corporis incrementum absumentur. At in senioribus, cum tarda sit motio, corpusque sanè frigidum, in hominis imminutionem consumuntur. Quæ verò corpora ætate sunt florente & sæcunda, ea nutrire & augere possunt. Potestate autem homines valent, & ut quisque plurimos homines alere potest, ita viribus valet. His verò, quos alit, deficientibus, imbecillior est. Eodem etiam ferè modo circa singula corpora se habet. Quæ plurimas animas alere possunt, ea sunt robustiora, his verò discedentibus, imbecilliora. Quod igitur in aliud corpus ingressum fuerit, non increfcit, quod verò in fœminam, increfcit, si quæ conueniunt, nactum fuerit. Membra autem simul omnia discernuntur & augentur, neque alterum altero prius, neque posterius. Quæ tamè natura maiora sunt, minoribus priora conspiciuntur, cum nihilo priora existant. Neque verò equali temporis spatio omnia certo ordine describuntur, verùm alia citiùs, alia tardiùs, prout quæque igne & alimentum sortita fuerint. Quidam igitur fœtustribus ac quadraginta diebus confirmationem habent, quidam quatuor mensibus. Eodem etiam modo vitales nascuntur, quidam citiùs, septimo mense perfectè; quidam tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt, ea coagmentatione, quam semper habituri sunt. Mares igitur & fœminæ hoc modo, quoad eius fieri potest, nascuntur. Fœminæ verò ab aqua magis, & ex frigidis, humidis, ac mollibus, tum cibis, tum potibus, & vitæ institutis, incrementum accipiunt. At mares ab igne magis, ex siccis scilicet & calidis cibis reliquaque vitæ ratione. Si igitur fœminam procreare est animus, victus ratione ad aquam tendente est vtendum. Si verò mare, victus ratio, quæ ad ignem spectet instituenda

est. Ac neque solum hoc viro, sed etiam mulieri peragen-
 dum. Neque enim solum quod a viro excernitur, ad incre-
 mentum aptum est, sed etiam quod a muliere, istam sanè
 ob causam. Neutrum quidem per se sufficentem habet mo-
 tionem, vt affluentem humoris copiam absumat, sed ex ignis
 imbecillitate concrefcit. Cum verò in vnum ambo conue-
 nerint, in sese mutuo incidunt, ignis ad ignem, & aqua eodè
 modo. Si quidem igitur in sicco loco circumagitur, simul il-
 lapsam aquam superat, ab eaque ignis incrementum acci-
 pit, vt non ab illabente vnda extingatur, sed & id, quod ir-
 ruit, excipiat, & quod existit, cogat. Sin in humidum incide-
 rit, statim ab initio ab illabente vnda extinguitur, & in mi-
 norem ordinem dissoluitur. Vno verò cuiusque mensis die,
 ea, quæ irruunt, cogere & superare valet, idque si contige-
 rit, vt quæ ab vtrisque immittuntur in eundem locum simul
 conueniant. Coire autem inter se possunt, & mas & femi-
 na, quandoquidem animus in omnibus animatis idem est,
 cuiusque verò corpus differt. Semper igitur animus tum in
 maiore, tum in minore similis est. Neque enim natura, neque
 necessitate immutatur. Corpus verò nunquam in vllò, neque
 natura, neque necessitate, idem est, cum partim in omnia
 secernatur, partim per omnia commisceatur. Si igitur con-
 tingerit, vt ab vtrisque mascula corpora secernantur, prope
 presenti inerescent, procreanturque viri animo clari, & cor-
 pore validi, nisi a subsequente victus ratione vitium con-
 trahant. Quòd si a viro quidem masculum semen secerna-
 tur, a muliere verò femineum, & masculum superauerit, eo
 quidem casu ad validiorem aut imbecilliozem genituram
 commiscetur, cum nihil ex his, quæ adsunt, habeat ad quod
 se conferat, & cum quo melius nutriatur. Parua enim ma-
 iorem, & maior minorem suscipit, in commune tamen in
 ea, quæ existunt imperium, exercent. Et maris quidem cor-
 pus increfcit, feminae verò minuitur, & ad aliam sortem se-
 ponitur. Atque hi quidem prioribus minus clari sunt, sed
 quoniam masculum a viro excretum dominatum obtinuit,
 viriles procreantur, & hoc nomen merito retinent. At si a
 muliere masculum quidem secretum fuerit, & a viro femi-
 neum, masculumque dominatum obtineat, eodem modo
 quo prius incrementum accipit, hoc verò minuitur, Andro-
 gyni,

gyni, hoc est, femiuri procreantur, hocque nomine rectè nuncupantur. Atque tres hæc quidem hominum generationes, plus aut minus inter se differunt, ob partium aquæ temperationem, alimenta, educationes & consuetudines, de quibus etiam procedente oratione est agendum. Fœmina verò eodem modo procreatur, siquidem ab vtrisque fœmineum secretum fuerit, maximè ad molliciem à natura comparata nascuntur. Quòd si mulieris quidem semen fœmineum, viri verò masculum fuerit, obtinuerit autem fœmineum, eodem modo increfcit, & prioribus audaciores quidem sunt, venustæ tamen & ipsæ. At si viri semen fœmineum fuerit, mulieris verò masculum, præualueritque fœmineum, eodem modo incrementum accipit, & prioribus longè audaciores nascuntur, viraginesque nominantur. Si quis autem animum animo commisceri minime sibi persuadeat, is ratione caret. Quòd si carbones ardentes ad ardentes, validos ad debiles adiiciat, & ipsis alimentum exhibeat, eandem omnes corporis speciem præbebunt, neque alter ab altero dignoscetur, sed quocunque in corpore ignem suscitauerint, idem in omnibus erit. Vbi verò præsens alimentum consumaserint, in id, quod obscurum est, sedcunt. Idem quoque humano animo contingit. At verò gemellorum procreationem hæc oratio aperiet. Quorum fere quidem natura vteri muliebris in causa est. Si enim vtraque ex parte iuxta osculum æqualiter à natura comparati fuerint, & æqualiter hauerint, & à purgatione siccantur, alere possunt, si viri semen conceperint, ita vt statim diuidatur. Sic enim in vtrunque vterum æqualiter spargi necesse est. Si igitur copiosum ab vtrisque & validum semen excretum fuerit, in vtrisque locis increfcere potest, cum accedens alimentum superet. Quòd si aliter contingat, gemini non nascuntur. Cum itaq; ab vtrisque masculum excretum fuerit, in vtrisque masculos generari necesse est. Cum verò fœmineum ab vtrisque, fœminæ procreantur. Quod si hoc quidem fœmineum, illud verò masculum fuerit, quocunque alterum superauerit, id ipsum incrementum accipiet. Similes verò inter se gemelli hanc ob causam existunt. Imprimis quidem quòd æqualia sunt loca, in quibus increfcunt, deinde quòd ex eodem semine.

fati sunt, postea quod iisdem alimentis augetur, vira lescit
 que in lucem producuntur. Fœtus autem succidanei hunc
 in modum gignuntur. Vbi vteri natura calidi & siccifuerint, & mulier eiusmodi, semenque calidum & siccum incidit, nulla amplius in vteris existit humiditas, quæ superillapsum semen superet. Quam ob causam initio coalescit, ac viuit, permanere autem non potest, quin etiam quod prius inest in super corrumpit, quod non eadem vtrisque conducant. At corpus humanum vbi temperationem ex tenuissima aqua & rarissimo igne adeptum fuerit, saluberrimum habitum ideo efficit, quod neque in maximis anni temperatum mutationibus, neque in ætatum transmutationibus, neque in ciborum ac potuum victus ratione, aqua densissima existit in aquæ accessionibus, neque ignis in ignis incursum. Possunt enim amborum generationem, tum repletionem copiosam suscipere. Æs tum mollissimum, tum rarissimum, plurimum temperamentum recipit, & optimum redditur. Eadem ratione etiam quod in aqua est tenuissimum, & quod in igne est rarissimum, inter se temperata. Qui igitur hac natura sunt præditi, sani omni tempore vsque ad quadagesimum annum perseverant, quidam verò etiam vsque ad extremam senectutem. Qui verò supra quadagesimum annum morbo aliquo correpti fuerint, vix vnquam euadunt. At verò corpora, quæ ignis validissimi & aquæ densissimæ temperationem sumserint, valida quidem & robusta euadunt, verum multa cura indigent. Magnas enim vtrunque in parte mutationes habent, & in aquæ & ignis accessionibus eodem modo in morbos incurruunt. Huic igitur victus ratione anni temporibus contraria vti confert. Aquæ quidem accessione contingente, iis, quæ aquæ aduersantur vtendū, sensum quidem pro anni temporum ratione transmutatione facta. At vbi aquæ crassissimæ & ignis tenuissimi in corpore temperatio facta fuerit, talia contingunt, ex quibus frigidam & humidam naturam dignoscere conuenit. Ex corpora hyeme quam æstate, & vere quam autumno, morbofiora existunt. Inter hos, quo ad ætates attinet, pueri maximè sani sunt, secundo loco adolescentes, morbis verò maximè obnoxij senes, & qui proximè ad eos accedunt, ex quibus naturæ citò senescunt. His in victus ratione conferunt quæcunq;

nonque calefaciunt & siccant, tum in laboribus, tum in cibis, & ad exteriores corporis partes labores adhibere magis, quam ad interiores conuenit. Si verò quod in igne est humidissimum, & in aqua densissimum, temperaturam in corpore acceperit, ex his humidam & calidam naturam dignoscere licet. Hi quidem vere maximè morbis tentantur, autumno verò minimè, quandoquidem vere humiditatis excessus est, autumno verò siccitatis commoderatio. Ex ætatibus maximè morbis obnoxie, quæ iuniores. Corpora verò celeriter increfcunt, iiq; destillationibus obnoxii euadunt. Victus autem ratio confert, quæ siccet & refrigerat, tum in cibo, tum in potu, ac laboribus. His quoque partes corporis internas laboribus exercere maximè conducit. At si quod in igne est validissimum, & in aqua tenuissimum, temperaturam adeptum fuerit, sicca & calida ea est natura, iiq; in ignis accessionibus morbo corripitur, in aquæ verò accessionibus, sanitate fruuntur. Ætatibus florentibus, quo ad plenorem corporis habitum comparandum, morbosissimi sunt, senes verò, & ad utrosque proximè accedentes, admodum sani. Victus ratio, quæ refrigeret & humectet, & labores minimè calefacientes & colliquantés, plurimam refrigerationem exhibebunt. Eiusmodi naturæ longissimæ sunt vitæ, & maxima sanitate fruuntur. Quòd si ignis rarissimi & aquæ siccissimæ temperationem acceperit, sicca & frigida eiusmodi est natura, autumno quidem morbis obnoxia. Vere autem & proximis temporibus sana. Eodem modo cum quadraginta annorum ætatem attigerint, morboſæ, pueri maximè sani, & cum ad utrasque ætates accedunt. Victus ratio conueniens, quæ calefaciendo humectat, & labores, qui sensim adhibiti leniter calefaciant, neque multum ex his, quæ adsunt, tollunt. Quòd igitur ad naturæ cognitionem attinet, ea sic ex prima corporis constitutione dignoscenda est. Ætates autem per se consideratæ, hoc se habent modo. Puer quidem ex humidis & calidis temperationem habet, quandoquidem ex his constat, & in his incrementum acceperit. Quæ igitur ortui sunt proxima humidissima & calidissima, & quam plurimum increfcunt, eodemque modo quæ ad hæc accedunt. At adoleſcens calidus quidem, quoniam ignis accessio aquam superat, siccus

verò, quia puerile humidum iam consumtum est, partim quidem in corporis incrementum, partim verò in ignis motionem, partim etiam à laboribus. Vir cum corpus confiterit, siccus & frigidus, quoniam calidi quidem accessio non amplius superat, sed sistitur incrementum in corpore quiescens, & perfrigeratur. Verum ex iuuenili ætate siccitas adest, neq; ab accedente ætate, neq; aquæ accessione humiditatem habet, ideoq; à siccis & frigidis superatur. Senes autem frigidi & humidi, quoniam ignis quidē decessio, aquæ autem accessio adest, & siccitatis quidem summotio, humidorum verò cōstitutio. At verò inter omnes mares quidem calidiores sunt & sicciores, fœminæ verò humidiores & frigidiores eam ob causam, quòd utriq; per exordia in talibus nati sunt, & ex talibus increuerunt. Quinetiam in lucē producti masculi, laboriosiore victus genere vtuntur, quo incalescunt ac resicantur, fœminæ verò humido magis ac otioso, & singulis mensibus calidi purgationem ex corpore habent. At de ea quæ dicitur animi prudentia vel imprudentia, sic se res habet. Si quod in igne est maximè humidum, & in aqua maximè siccum, in corpore temperata fuerint, prudentissima efficiuntur, quoniam ignis quidem ab aqua humiditatem, aqua verò ab igne siccitatem habet. Vtrunq; autem hoc modo sibi maximè satis esse videtur. Neq; ignis alimenti inopia longè proficiscitur, neq; aqua motionis penuria admodum subleuatur. Vtrumq; igitur tum hoc modo sibi satis est, tum inter se temperata. Quod enim vicinis minimè indiget, id maximè præsentia amplectitur, ignis qui minimè neq; necessitate mouetur, & aqua quæ maximè non per vim. Ex his autem vbi contemperationem animus habuerit, prudentia & memoria maximè valet. Quòd si aliquo superinducto vsus fuerit, & horum quodcunq; increuerit aut contabuerit, imprudentissimus euadit, quòd cū sic se habeant, ipsa sibi maximè satis esse videntur. Quòd si ignis & aquæ purissimæ temperationem acceperit, & ignis aqua paulò inferior fuerit, ii quidem etiam prudentes sunt, plus tamen illis quàm in priore temperatione deest, quoniam ignis ab aqua superatur, tardamq; motionem efficiens, segenius in sensus illabitur. Eiusmodi autem animi ferè stabiles sunt, quamcunq; ad rem se applicuerint. Quòd si recta

adhibea-

adhibeatur victus ratio, prudentiores & acutiores præter
 naturam euadant. His autem conducit, vt victus ratione,
 quæ ad ignem magis accedat, vtantur, & neq; cibis, neq; po-
 tionibus expleantur. Cursibus itaque celeribus vtendum,
 quò & corpus humore vacuetur, & humor celerius sistatur.
 Lucta autem, frictionibus, & similibus exercitationibus vt
 non conuenit, vt ne cauiiores redditi meatus expleantur. Ab
 his enim animi motû grauari necesse est. Deambulationi-
 bus etiam tom à cœna, tum matutinis, itemq; post cursus,
 10 vtendum est. A cœna quidem, quò siccius alimentum ab iis,
 quæ ingeruntur, animus accipiat. Mane verò, vt via humo-
 re vacuentur, & animi meatus minimè obstruantur. Ab ex-
 ercitiis autem, ne quod à cursu excretum est, in corpore re-
 maneat, & animo commixtum, vias obstruat, & alimentum
 conturberet. Confert etiam, vt vomitionibus vtatur, quò
 corpus repurgetur, si quid negligentius labores effecerint.
 A vomitione autem sensim adiciendo, cibus offerendus,
 per quatuor, vt minimum, dies. Vngi verò quàm lauari mag-
 20 is conuenit. Rebus autem venereis in aquæ accessionibus
 magis vtendum, minus verò, in ignis incurSIONibus. At si in
 aliquò inferiorem quàm aquæ potentiam ignis sortitus sit,
 tardiozem eum esse necesse est, appellanturq; eiusmodi sto-
 lidi. Nimirum enim cum tardus sit ambitus, paulatim sen-
 sationes affabuntur, & quæ acutæ existunt, sensim etiã com-
 miscntur, propter ambitus tarditatem. Acutæ enim sunt
 animi sensationes, quæ visione & auditione percipiuntur,
 quæ verò tactu, tardiores & facilius sentiuntur. Has igitur nõ
 minus ii sentiunt, quàm quæ sunt frigida & calida, & eius
 generis. Quæ verò visione & auditione percipienda sunt,
 30 quæ non antè sciunt, percipere nequeunt. Nisi enim ab igne
 illabente commotus animus fuerit, id qualescunq; sit, non
 percipiat. Id igitur huiusmodi animis ob celeritatem non
 contingit. Quòd si recta victus ratione vtatur, is etiam me-
 lior euadere queat. Eadem igitur, quæ priori victus ratio
 confert, verùm cibis tum sicciõribus, tum paucioribus, la-
 boribus autem pluribus & vehementioribus vtendum.
 Confert etiam vt fomentis, & ab iis vomitionibus vtatur,
 & post vomitus ex longo interuallo cibos exhibeat, si mi-
 nor vomitus contigerit. Quæ si fecerit, magis valebit, &

prudentior euadet. Quòd si magis ab aqua ignis superetur, hos iam alii dementes, alii attonitos appellant. Eorum autem infania tardior existit. Hi plorant cum à nemine vexentur aut verberentur, minimè metuenda metuunt, molestia afficiuntur vbi minimè conuenit, & sentiunt, quæ prudentes non deceant. Iis itaque fomenta conducunt, & à fomentis purgationes ex veratro, & victus ratio quam antea dixi, isque pulmonis extenuatione & siccitate opus habet. At si aqua inferiorem quam ignis facultatem adepta sit, cum sioceram contemperatiorem habeant, sanitate corporis & prudentia valent. Eiusmodi animus citò, quæ ingruunt, percipit, neque frequenter ad alia se transfert. Huius igitur animi natura bona est, melior tamen efficiatur, si recta victus ratione utatur, vt deterior, si praua. Huic verò victus ratio conducit, quæ ad aquam magis spectet, & neque in cibis, neque in potionibus, neque laboribus modum excedat. Curfibus flexis & circensibus, luctis, & reliquis exercitationibus utantur, dum in nullo modum superent. Si enim corpus bene valuerit, nullaque re alia pertrahatur, hæc animi contemperatio prudens est. Quòd si adhuc magis aquæ vis ab igne superetur, eò acutiorem quidem animum esse necesse est, quò citius mouetur, & ad sensationes celerius incurrere, verum priore minùs stabilem, quoniam, quæ ad sunt, secundant, & in pulmonem celeri impetu feruntur. Huic conducit, vt ea victus ratione utatur, quæ magis ad aquam spectat quam prior, & maza potius quam pane, piscibus quam carnibus, potione etiam dilutiore, & venere rariore, & laboribus, qui secundum naturam maximè obeuntur, & quam plurimis, iis verò, qui per vim suscipiuntur, non nisi coactus. Vomitionibus autem post ipsas repletiones paucis utatur, quò corpus quidem euacuetur, quam minimè verò incalcescat. His etiam ad prudentiam confert, vt minimè carnosus euadant. Ad optimum enim corporis habitum, ardoris inflammationem accedere necesse est. Quod cum acciderit, eiusmodi animus aqua superata in furorem agitur & adducitur. His verò confert, vt negotia cibo sumto potius quam ieiuni obeant. Commodo enim alimento ammixto, stabilior longè animus euadit, quam alimenti indigens. Quòd si adhuc magis aqua ab igne superetur, eiusmodi animus val-

de acu-

de acutus est, eosque somniis agitari necesse est. Hos autem subfuriosos vocant. Hoc enim insanix proximum est, cum vel à leui & contemnenda inflammatione insaniant, & in vini potionibus, & carnis bona habitudine, & à carniū esu. Sed & hunc ab his quidem omnibus abstinere oportet, & omni alia repletionē, & exercitationibus, quæ per vim ebeuntur. In victus autem ratione, maza non subacta utendum, & oleribus coctis, præter quàm purgantibus, & pisciculis ex muria. Quinetiam aquam bibere optimum, si fieri possit, sin minus, quod ad hanc proximè accedit, vinum molle & album. Deambulationibus quoque matutinis multis utatur, à cœna verò exurgat, ut ne cibi quidem à deambulationibus post cœnam resiccentur, corpus autem à matutinis euacuetur. Aqua tepida autem circumaffusa potiùs perfundatur, quam vngatur. Confert etiam æstate interdium somno uti breviorē quàm multo, uti ne corpus ab anni tempore resicetur. Commodum etiam est vere, fortibus antea præparatos, potionibus ex veratro purgare, deinde sensim ad victus rationem adducere, neque hunc ieiunium negotia obire oportet. Et hæc sanè cura eiusmodi animus prudentissimus euaserit. Prudentis igitur & imprudentis animi, hæc contemperatio causa est, velut à me scriptum est, victus tamen ratione melior & deterior fieri potest. Ignis autem incursibus superantibus, fortè aquæ aliquid addi non potest, ut neque aqua in contemperatōne superante, ignis augeri. Ex his verò prudentiores & imprudentiores animi efficiuntur. At verò istorum nulla amplius contemperatio, cuiusmodi est ad iracundiam præceps, lenus, dolosus, simplex, insensus, beneuolus. Horum omnium meatuum natura, per quos animus fertur, causa est. Cuiusmodi enim sunt vasa per quæ secedit, & ad quæ occurrit, & quibuscunq; commiscetur, eiusmodi homines sentiunt. Ideoque ista victus ratione transmoueri possunt, cum fieri non possit, ut naturam occultam vlla ratione transformes. Eadem verò ratione, & vocis, quæcunque tandem fuerit, spiritus meatus causa sunt. Per quos enim aer mouetur, & ad quoscunq; incurrit, talem esse vocem necesse est. Et hæc quidem deteriora & meliora effici possunt, quod læuiores & asperiores spiritus meatus reddere liceat, illud verò victus ratione permutare non possis.

Hippocratis de victus ratione, lib. II.

AT verò singularum regionum situm & naturam sic dignoscas. In vniuersum quidem res ita se habet. Quæ ad meridiem sita, ea quæ ad septentriones spectat calidior & siccior, quòd ad solem magis accedat. In his autem regionibus, homines & quæ è terra producuntur, sicciora, calidiora, & validiora esse necesse est, quàm quæ in contrariis, velut Libyca gens si cum Pontica conferatur, & quæ vtriusq; vicina sunt. Per se autem si regiones spectes, ad hunc habent se modum. Alta loca & squalentia, quæq; ad meridiem spectant, campestribus æqualiter sitis sunt sicciora, quòd pauciores humiditates contineant. Illa siquidem aquam pluuiam non retinent, hæc contrà. Lacustria verò & palustria humectant & calefaciunt. Calefaciunt quidem, quoniam caua sunt, vndique circumdata, & ventis minimè perflata. Humectant verò, quòd è terra producuntur, & quibus homines aluntur, humidiora sunt, & spiritus, quem attrahimus, propter aquam non moram crassior est. Caua verò & minimè aquosa, siccant & calefaciunt. Calefaciunt quidem quòd caua sint & vndique circumdata. Siccant verò, cum propter alimenti siccitatem, tum quòd spiritus quem attrahimus, cum siccus existat, attracto ad sui nutritionem è corpore humido, non habet humorem, quo suo occursum nutritur. At quibus in locis montes ad austrum vergunt, in his austri squalidi & morbofi spirant. Quibus verò ad aquilones montes vergunt, in his aquilones perturbationes & morbos pariunt. Vbi autem ab aquilone caua loca vrbibus adhærent, ab æstiuis ventis calidus & morbosus hic locus est, quoniam neq; spirans boreas purum spiritum inuehit, neq; ab æstiuis ventis perfrigeratur. Quæ autem insulæ continenti sunt vicinæ, eæ rigidiores habent hyemes, marinæ verò, tepidiores, propterea quòd niues & glacies in continenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas insulas mittunt. In his verò quæ in alto sitæ sunt, per hyemem non perdurant. At verò ventorum quam quisque naturam aut facultatem habeat, ad hunc modum dignoscas. Omnes quidem venti, tum animalium corpora, tum ea, quæ è terra producuntur, suapte natura ideo humectant & refrigerant, quòd ventos omnes à niue, à glacie, à vehementi

mentig
perfrige
à maior
& debil
tibus s
minor,
adeft. V
mectan
regione
20 calidior
res exist
cognosc
quia ab
non per
ad terra
regioni
colis fr
ster à lo
australi
20 prodea
qualis n
onem a
meridi
tus ran
necessa
calida
bya fa
nes lat
nio hu
30 humid
rarus e
xit, in
esse ne
eunder
tates s
venti f
obuen
glacie
tam a

menti gelu, à fluminibus & stagnis, & terra humecta & per-
 perfrigerata spirare necesse est, & validiores quidem ventos
 à maioribus & validioribus, debiliores verò à minoribus
 & debilioribus. Non secus enim ac in omnibus animan-
 tibus spiritus inest, ita in cæteris omnibus, quibusdam
 minor, quibusdam verò maior pro eorum magnitudine
 adest. Venti igitur omnes natura quidem refrigerant & hu-
 mectant. Verùm ex regionum & locorum situ, per quæ ad
 20 regiones quasq; obveniunt, inter se differunt, & frigidiores,
 calidiores, humidiores, ficciores, morbosiores & salubrio-
 res existunt. Quorum singulorum causa ad hunc modum
 cognoscenda est. Boreas quidem frigidus & humidus spirat,
 quia ab eiusmodi locis fertur, & ad loca permeat, ad quæ sol
 non pervadit, neq; aëre exiccato humorem ebibit. Ideo quæ
 ad terram habitata sua facultate pollens pervenit, ubi ex
 regionis sicut non corrumpitur, & hic proximis quidem in-
 colis frigidissimus est, remotissimis verò minimè. At au-
 30 ster à locis natura aquiloni similis spirat. Cùm enim ab
 australi axe spiraret, & à niue multa, glaciæ quæ & gelu valido
 prodeat, his quidem, qui illic prope habitant, talis spiraret,
 qualis nobis boreas necesse est. Neq; tamen ad totam regi-
 onem adhuc similis accedit. Nam cùm per solis accessus in
 meridiem spirat, exhausta à sole eius humiditate, resicca-
 tus rarefcit, ideo quæ calidum & siccum ad nos pervenire
 necesse est. Proinde quæ vicinis regionibus eandem vim
 calidam & siccam ex necessitate impertit. Quod & in Li-
 bya facit, cùm quæ è terra nascuntur, exarescant, & homi-
 nes latenter exiccet. Nam cum neque è mari, neque è flu-
 30 vido humorem accipere queat, ex animantibus & plantis
 humidum exigit. At ubi mare transierit, cùm calidus &
 rarus existat, multa humiditate regionem ad quam occur-
 rit, implet, atque adeò austrum calidum & humidum
 esse necesse est, nisi regionum situs in causa extiterit. Ad
 eundem verò modum reliquorum etiam ventorum facul-
 tates se habent. Ad singulas autem regiones hoc modo
 venti se habent. Qui quidem venti ex maris regionibus
 obveniunt, si ficciores ferè existunt. Qui verò è niue, aut
 glaciæ, aut stagnis, aut fluminibus, si omnes, tum lata,
 tum animantia humectant & refrigerant, & corporibus

sanitern præstant, qui frigore modum non excedunt. Hi enim quod magnas in corporibus caloris & frigoris mutationes faciunt, noxii sunt. Quod sanè iis contingit, qui loca palustria & calida, iuxta magna flumina incolunt. At reliqui venti, qui ex prædictis spirant, vtiles sunt, tum quòd aërem purum & sincerum præbent, tum etiam animi calori humiditatem suggerunt. Qui autem venti è terra obveniunt, eos cum à sole & terra reliccentur, sicciore esse necessè est. Nam cum non habeant vnde alimentum trahant, à viuentibus humorem exugunt, sataq; & animantia omnia lædunt. Et qui quidem relictis montibus ad vrbes perueniunt, non solum siccant, verum etiam spiritum quem aterahimus, turbant, & humana corpora morbis obnoxia reddunt. Horum igitur cuiusque natura & facultas ad hunc modum cognoscenda est. Quanam autem ratione ad singula se accommodare oporteat, procedente oratione aperiam. At verò cibi & potionis cuiusque vim, tum eam quam habet à natura, tum eam, quæ ab arte proficiscitur, ita cognoscere oportet. Qui igitur in vniuersum, vel de dulcium, vel pinguium, vel salforum, vel alterius cuiusdam eiusmodi facultate dicere conati sunt, si non rectè sentiunt. Neque enim eandem vim habent, nec dulcia inter se, neque amara, neque aliorum eiusmodi quicquam. Horum enim multa & aluum deiciunt, & sistunt, & siccant, & humectant. Eodem modo in reliquis omnibus, quædam adstringunt, & per aluum secedunt, & vrinas mouent. Sunt quæ horum neutrum faciunt. Ad hunc modum & ex calefacientibus, ac reliquis omnibus, alia aliam habent facultatem. Cum igitur omnia qualiãnam sint, declarari non possunt, quam quæque vim habeant, aperiam. Hordeum natura quidem frigidum & siccum. Inest & quiddam quòd purget, ex palearum succo. Cuius rei hoc est indicium, quòd si hordeum cortice detracto minimè purgatum coquere velis, vehementer purgat is succus. Quòd si corticem detraxeris, refrigerabit magis, aluumq; sistet. Vbi vero tostum fuerit, humor qui purgat igne decedit, frigiditas autem & siccitas remanet. Quòd si refrigeratione & siccitate opus sit, id ipsum in pollinem redactam efficiet. Maza cuiusuis generis sic vtimur, eamque hæc habet facultatem. Farina: confusa-

neæ minus quidem nutriunt, magis autem aluum deiciunt. Puræ verò plus nutriunt, minus autem per aluum secedunt. Maza iam pridem subacta, conspersa, minimè intrita; leuis est; aluum mouet, & refrigerat. Refrigerat quidem, quia frigida madefacta est, aluum verò mouet, quia citò coquitur. Leuis est, quòd multum alimenti cum flatu foras excernitur. Cum enim alimenti viæ angustiores sint, aliud quod superadditur, non recipiunt, & pars quidem cum spiritu attenuata foras excernitur, pars verò, quæ intus remanet, flatum inducit, partim quæ per superiora eructatur, partim etiam per inferiora demittitur. Multum itaq; alimentum è corpore expirat. Quòd si mazam statim vt subacta est, exhibere velis, ea siccandi vim habet, quòd nimirum farina cum sicca existat, atque ita aqua irrigata; in ventriculo calida incidat, humorem ex ipso trahit. Calidum siquidem frigidum, & frigidum calidum trahere solet. Ventriculi autem humore consumto, vt reficetur necesse est. Aqua verò quæ simul mazam subiit, inducta, refrigerat. Quæ igitur in alui profluuij, aut alterius eiusmodi caliditatis profusione, siccare aut refrigerare oportet, hæc maza efficiet. Ac sicca, intrita, exiccat quidem, non æquè tamen; propterea quod vehementer condensata est, alimentum verò plurimum corpori impertit, cum nimirum sensim eliquatæ alimentum viæ excipiant. Per aluum igitur tardè demittitur, flatum tamen minimè excitat, neque ructus adfert. Quæ autem iam pridem subacta & intrita est, nutrit quidem minus, sed aluum magis mouet & inflat. Cyceon solus aqua temperatus, refrigerat & nutrit, cum vino autem calefacit & sistit. Cum melle, minus quidem calefacit & nutrit, magis verò aluum subducit, si mel sincerum non fuerit, alioqui aluum non ciet, sed sistit. Cum lacte autem, omnes bene quidem nutriunt, veruntamen ouillum aluum sistit; caprinum verò magis aluum subducit, bubulum minus, æquinum & asininum per aluum magis demittitur. Triticū hordeo quidem est valentius & magis nutrit, minus autè aluum subducit, tum ipsum, tum succus. Panis ex farina integra nec excussa, siccatur & aluum subducit. Purus verò, plus quidem nutrit, minus verò aluum deicit. Ex panibus autem, fermentatus quidem leuis est, & per aluum secedit.

Ac leuis quidem est, quoniam fermenti acore humidum consumptum est, quod in alimentum transit. Seceedit autem, quia citò coquitur. At non fermentatus, minus quidem aluum deicit, plus verò nutrit. Ex succo autem subactus, leuior est, abunde nutrit, & per aluum demittitur. Nutrit quidem, quia purus. Leuis verò est, quòd leuissimo subactus sit & ab eodem fermentatus & tostus. Per aluum autem secedit, quòd dulci & aluum subducendi tritici parti commixtum sit. Ex panibus itera maximi plurimum habent alimenti, quòd humidum ab igne minime exuratur. Et furnacei panes magis nutriunt, quam qui in foco aut veru assati sunt, quòd minus ab igne exurantur. Testuacei verò & subcinerici, siccissimi, hi quidem propter cinerem, illi verò propter restum, humido exucto. Similaginei autem horum omnium validissimi sunt, multoq; magis qui ex alica parantur, & admodum nutriunt, verum non eque subducunt. Farina pura ex aqua pota refrigerat, & lotura farinæ aqua macerata & subacta igne cocta. Furfurum succus coctus, leuis, aluum subducit. Ac farinæ ex lacte exhibitæ, propter serum magis per aluum secedunt, quam quæ ex aqua, præcipueq; si cum aluum deicientibus misceantur. Quæ verò cum melle aut oleo incoquantur aut assantur, omnes estum & ructum excitant. Ructum quidem, quòd cum multum alimentum exhibeant, per aluum minime secedunt. Æstum verò, quòd cum pingues & dulces existant, & inter se conueniant, neque eiusdem cocturæ indigeant, in eodem sunt. Similago & alica cocta, validum & multum alimentum exhibent, non tamen per aluum secedunt. Tragus siue olyra, tritico leuior, & quæ ex ea conficiuntur, his similiter quæ ex tritico parantur, magis tamen per aluum secedunt. Avena in cibo & forbitione sumpta, humectat & refrigerat. Recentes farinæ crassiores & tenuiores, vetustis sicciore, quòd igni & operationi viciniore existunt. Quæ vbi vetustæ sunt, calor expirat, frigiditas verò inducitur. Panes calidi quidem siccant, frigidi verò minus, gracilitatem tamē quandam inferunt. Fabæ alimentum quoddam aluum sistens & flatuosum exhibent. Flatuosum quidem, quoniam meatus aliud superingestum alimentum non excipiunt. Aluum autem sistens, quoniam totam alimentum fecem continet. Pisã minus quidem

dem in
seoli his
trium. C
trit quid
salsugin
siccant,
loribus
tamen p
neq; alu
10 validum
concilia
quantul
men effi
men leu
Irio hun
magis q
quidem
plet & in
autem &
20 & oleo
præstat
nutrit. I
mouet. I
quibus
quibus
ore, ac b
bum ve
& aluum
quoniam
30 ore sum
rum aut
quoque
uiore si
magis c
ea quòd
hoc anis
sunt leu
humida
dem ter

dem inflant, magis autem aluum deiiciunt. Erulia & phae-
 scoli his magis aluum deiiciunt, minus inflant, & probe nu-
 triunt. Cicer album aluum & vrinam mouet, & nutrit. Nu-
 trit quidem quod carnosum est, dulce per vrinam redditur,
 falginosum per aluum demittitur. Milij grana & farinae
 siccant, & aluum sistunt, & cum ficibus vehementibus do-
 loribus succurrunt. Miliium autem coctum nutrit, minime
 tamen per aluum secedit. Lentescis a stuofo sunt & turbant, &
 neq; aluum deiiciunt, neq; sistunt. Eruum aluum sistit &
 10 validum est, incrassat, explet, & bonum colorem homini
 conciliat. Lini semen in cibo sumtum, aluum sistit & ali-
 quantulum refrigerat. Hormini semen eadem, quae lini se-
 men efficit. Lupini natura validi & calidi, praeparatione ta-
 men leuiore & frigidiores euadunt, & per aluum secedunt.
 Irio humectat & aluum deiicit. Cucumeris semen, vrinam
 magis quam aluum mouet, implet autem & incrassat. Aluo
 quidem secedit propter exterius putamen, carne vero im-
 plet & incrassat. Lotum vero aluum minus deiicit, incrassat
 autem & explet magis, humectat vero & vrit, quia pingue
 20 & oleosum. Cnicus aluum deiicit. Papauer sistit, idq; nigrum
 praestat magis, quod etiam album facit, potenter autem
 nutrit. Horum omnium succus magis, quam caro aluum
 mouet. Haec igitur in praeparatione adhibenda cautio, vt in
 quibus siccare velis, in iis succo detracto carne vtaris, in
 quibus vero aluum mouere, succo plurimo, & carne pauci-
 ore, ac bene succulenta. De animalibus autem, quae in ci-
 bum veniunt, sic sciendum. Carnes bubulae validae sunt,
 & aluum sistunt, nec facile in ventriculis concoquantur,
 quoniam crassi & multi sanguinis est hoc animal. Et carnes
 30 ore sumtae graues sunt, eademque, & sanguis & lac. Quo-
 rum autem animalium lac tenue est, & sanguis similiter, eorū
 quoque carnes consimiles existunt. Caprinae carnes his le-
 uiores sunt, & magis aluum deiiciunt. Suillae, his quidem
 magis corpus roborant, & abunde aluum deiiciunt, propter
 ea quod tenues, paucumq; sanguinem continentes venas
 hoc animal habet, multam vero carnem. Agninae ouillis
 sunt leuiore, & haec in caprinis, quia exanguis magis &
 humidae. Sicca enim & valida natura animantia, cum qui-
 dem tenera sunt, per aluum secedunt, cum vero adoleuerint,

non item. Vitulinae carnes ad bubulas eodem se habent modo. At porcellorum carnes suillis sunt grauiores. Hoc enim animal natura carnosum & sanguine, quam diu tenellum est superabundantem habet humiditatem. Cum ergo superingestum alimentum meatu non suscipiant, id quod remanet, ventrem calefacit & turbat. Carnes asininæ per aluum secedunt, sed pullorum præsertim, & equinæ sunt leuiores. Caninæ calefaciunt & siccant, roburque inferunt, non tamen per aluum secedunt. Catulinae verò humectant, & aluum deiciunt. Syluestris suis caro siccatur, robur affert, & aluum deicit. Cerui siccatur, & minus aluum deicit, magis autem urinam prouocat. Leporina sicca est, & aluum moratur. Urinam tamē quodammodo ciet. Vulpina humidior est. Erinaciorum terrestrium carnes urinam prouocant, & humidiores sunt. At verò de volucribus sic se se habet. Omnia ferè volucrium genera quadrupedibus sicciora existunt. Nam quæ vesicam non habent, neque urinam reddunt, neque saluam fundunt, propterea sicca sunt. Ventris enim caliditate, corporis humiditas in caloris alimentum absumitur, atque iccirco neque urinam reddunt, neque saluam fundunt. Cui autem eiusmodi humiditates desunt, id ipsum siccare necesse est. Palumbis igitur caro siccissima, deinde columbæ, tertio loco, perdicis & galli, ac turturis, anseris verò, maximè humida. Quæ autem semina legunt, prioribus sicciores sunt. Anatis verò carnes, & reliquarum auium quæ in paludibus aut aquis degunt, omnes humidiores existunt. Ex piscibus siccissimi quidem scorpius, draco, callionymus, cuculus, glaucus, perca, thrissa. Leues verò, laxatiles ferè omnes, velut turdus, phycis, elephitis, gobio. Hi omnes & prædicti, erronibus leuiores sunt. Cum enim quiescant, raram & leuem carnem habent. Errones autem & vndas verberantes, laboribus attriti, solidiorem carnem obtinent. Torpedines & squatinæ, ac rhombi, & eiuscemodi, leuiores sunt. Qui verò pisces cœnosis & aquosis locis cibum capiunt, velut capitones, mugiles, anguillæ, & reliqui id genus, grauiores existunt, quòd ab aqua & luto, & his quæ illic producuntur, nutriuntur, ex quibus etiam spiritus haustus hominem lædit & aggrauat. Fluuiatiles autem & lacustres, his etiam grauiores sunt. Polypi verò & sepiz, ac

que eiusmodi
deiciunt.
men ius a
puræ, patet
autem succo
magis per
generis, n
rum oua,
sertim flu
10 prouocant
leniter al
ni, deinde
conditos
Ex cicura
scuntur, i
rando à S
untur. F
ra, quæq
edunt, m
20 vtuntur, i
nimè frus
multum,
paucum
sunt conf
cula, & n
strata, ni
contrari
validissim
abundant
30 minimè
malis pan
rebrum &
musculi,
periores,
propter
dum qui
quonia
rò, quò
tem, qui

que eiusmodi, neque leues sunt, vt videntur, neque aluum
 deiciunt, iccircoq; si edantur, oculos grauant, illorum ta-
 men ius aluum mouet. Conchylia verò, velut pinnæ, pur-
 puræ, patellæ, buccinæ, ostrea, ea quidem sicca sunt, horum
 autem succi aluum mouent. Myruli, pectines & relinæ, his
 magis per aluum secedunt. Vrticæ & qui cartilaginei sunt
 generis, maximè humectant & aluum deiciunt. Erinacio-
 rum oua, & locustarum humor, musculi, vrsi, cancri, præ-
 fertim fluuiatiles, sed & marini, aluum mouent, & vrinam
 10 prouocant. Sale conditi siccant & attenuant, plæriq; etiam
 leniter aluum deiciunt. Ex salitis siccissimi quidam mari-
 ni, deinde fluuiatiles, palustres, maximè humidi. Inter sale
 conditos pisces, qui percæ nominantur, potenter siccant.
 Ex cicuracis autem animalibus, quæ in syluis & agris pas-
 cuntur, iis quæ domi nutriuntur, sunt sicciora, quia labo-
 rando à Sole & frigore resiccantur, & sicciore spiritu nutri-
 untur. Fera etiam animalia mansuetis sicciora, & crudio-
 ra, quæque sylvarum materia pascuntur, & quæ parum
 edunt, multum edentibus sicciora, quæq; feno ad pastum
 20 vtuntur, iis quæ herbis, item quæ fructus edant, iis quæ mi-
 nimè fructibus victitant, quæque parum bibunt, iis quæ
 multum, & quæ multo sanguine abundant, exanguibus &
 paucum sanguinem habentibus, & quæ in ætatis vigore
 sunt constituta, potius quàm admodum vetusta, & iuuen-
 cula, & mascula quàm fœminea, & castrata quàm non ca-
 strata, nigra quàm alba, & hirsuta quàm nuda. His verò
 contraria, humidiora. Animalium autem ipsorum carnes
 validissimæ quidem, quæ optimè laborant, & sanguine
 abundat, & supra quas recumbunt. Leuissimæ verò, quæ
 30 minimè laborant, & in vmbra latent, & in intus ani-
 malis partibus sitæ sunt. Exanguium autem validissimæ, ce-
 rebrum & medulla. Leuissimæ quæ sunt in ventre inferiore,
 musculi, pectines, pedes. Piscium siccissimæ sunt partes su-
 periores, leuissimæ ventris inferioris, & capita humidiora,
 propter pinguedinem & cerebrum. Volucrum oua vali-
 dum quid, & nutriens, & inflans habent. Validum quidem,
 quoniam animalis generationem continent. Nutriens ve-
 rò, quòd hoc in pullo lactis rationem habeat. Inflans au-
 tem, quia ex parua mole in multam diffundantur. Caseus

validus est, æstuosus est, & alit. Validus quidem, quòd generationi sit proximus. Alit vero, quia lactis carnosa pars in eo remanet. Æstuosus est, quia pinguis. Aluum autè sistit, quia ex succo & coagulo constat. Aqua refrigerat. Vinū calidum & siccum, habet & purgans quiddam à materia. Vina nigra & austera, sicciora sunt, neq; per aluum secedunt, neq; vrinam aut spurum mouent, sed corporis humiditatem absorbendo siccant, & caliditatem inferunt. Mollia, nigra, humidiora sunt, & flatus excitant, aluumq; magis deiciunt. Dulcia nigra, humidiora sunt, calefaciunt autem & inflant, cum humiditatem inducunt. Alba verò & austera calefaciunt, magis autem vrinam mouent, quàm aluum deiciant. Vina recentia aluum magis mouent, quòd musto sint propiora, & nutriunt, item odora magis quàm inodora eiusdem ætatis, quia facilius concoquuntur, & crassa quàm tenuia. At tenuia dulcia vrinam magis & aluum mouent, corpusq; humectant, & sanguinem imbecillum reddunt, cum aduersarium corpori sanguinem augeant. Mustum flatum mouet, & subducit, turbationeq; in ventre suo feruore excitat, aluumq; deiciit. Flatum quidem mouet, quòd calefaciat, è corpore autè subducit, quia purgat, cum verò in ventriculo ferueat, turbationem excitat, & aluo secedit. Vina acida refrigerant, extenuant, & humectant. Refrigerant quidè & humectant, quòd humidum è corpore educat. humectant autem, quòd aqua vnà cum vino ingrediatur. Acetum refrigerat, quòd corporis humidum colliquando absumat, magis autem aluum sistit, quàm deiciat, quia minimè alit & acre est. Sapa calefacit, humectat & subducit. Calefacit quidem, quia vinosa. humectat verò, quòd nutriat. subducit autè, quia dulcis. Feces vinaceę humectant, subducunt, & flatum exciunt. quòd etiam mustum idem efficiat. Mel calidum & siccum est, sincerum; ex aqua verò humectat, & biliosis aluum deiciit, pituitosis verò sistit. At verò vinū dulce, pituitosis magis per aluum secedit. De oleribus autem sic se res habet. Allium calidum, vrinam & aluum mouet, oculis minimè bonum. Cum enim multam corporis purgationem faciat, aciem hebetat, aluum autem & vrinam ciet, propter vim purgantem. coctum crudo imbecillius, flatum autem parit propter spiritus vehementiam. Cepa oculorum quidem aciei commo-

da, corpori verò noxia, quòd calida & æstuosa sit, & per aluū
 secedat. Nullum enim alimentum corpori, neq; vitilitatem
 præbet, calefaciendo autem exiccatur, propter succū. Porrum
 minus quidem calefacit, urinam verò & aluum mouet, ha-
 betq; vim quandam purgantē, humectat autem, & ructum
 acidū sedat, ipsumq; post reliquos cibos comedere præstat.
 Raphanus humectat, pituitam sua acrimonia diffundendo,
 folia verò minus, nisi in articularibus morbis. Radix vitiosa
 est, quod per summa fluitet, & ægrè concoquatur. Nasturti-
 um calidum est, & carnem liquefacit, pituitam albam sistit,
 proindeq; stranguriam infert. Sinapi calidum est, & aluum
 deiciit, sed & hoc urinæ difficultatem parit. Quin & eadem
 eruca facit. Coriandrum calidum, aluum sistit, & ructū aci-
 dum sedat, somnum conciliat, si postremo loco edatur. La-
 ctua frigidißima est priùs quàm succum habeat, imbecilli-
 tatem autem quandam corpori infert. Anethum calidū, &
 aluum sistit, odoratumq; sternutamentū sedat. Apium uri-
 nam magis quàm aluum mouet: radices etiam magis quàm
 ipsum aluum mouent: Ocimum siccū est, & calidū & aluum
 20 sistit. Ruta urinā magis quàm aluum mouet. Quandā etiam
 cogendi vim habet, & præputa aduersus venena valet. Aspara-
 gus siccus est, & aluū sistit. Salvia sicca est, & aluū sistit. So-
 lanum refrigerat, & in somnis veneris ludibria prohibet.
 Portulaca fluuiatilis refrigerat, & sale condita calefacit, &
 purgat. Calamintha calefacit & purgat. Mentha calefacit, &
 urinā ciet, vomitionemq; sistit, ac si quis eam sæpe comedat,
 eius genitale semen ita colliquefacit, vt effluat, & arrigere
 prohibet, corpusq; imbecillum reddit. Rumex calefaciendo
 aluum mouet. Atriplex humida est, neq; tamen aluum deici-
 30 cit. Blitum calidum, neq; aluum mouet. Brassica calefacit,
 per aluum secedit, & biliosa educit. Betæ succus quidem
 aluum deiciit, olus autem ipsum cibo sumtum sistit, radices
 verò aluum magis mouent. Cucurbita refrigerat & hume-
 ctat, aluoq; secedit. Rapum æstuosum est, humectat autem
 & corpus conturbat, non tamen per aluum secedit, verum
 urinæ difficultatem adfert. Pulegiū calefacit & aluum mou-
 et. Origanum calefacit, biliosa tamen subducit. Thymbra
 eadem quæ origanum efficit. Thymum calidum, aluum
 & urinam mouet, & pituitosa educit. Hyssopum calidum &

pituitam ducit. Ex agrestibus autem oleribus, quæ os calefaciunt & odorata sunt, ea calefaciunt, & vrinam potius quam aluum mouent. Quæ verò humida sunt natura & frigida, ac insipida, odoreque graui, per aluum magis secedunt quam per vrinam. Quæ acerbæ & austera, aluum sistunt. Quæ acria & odorata, vrinam prouocant. Quæ acria & sicca sunt in ore, ea omnia siccant, quæ acida, refrigerant. Hi succi vrinam mouent, crethmi, apij, alij cremor, cytisi, fœniculi, porri, adianthi, solani, qui & refrigerant. Scolopendrium, mentha, seseli, caucalides, hypericum, vrticæ, aluum mouent & purgant. Cicer, lens, hordeum, beta, brassica, mercurialis, sambucus, cnicus, hæc omnia aluum potius quam vrinam mouent. At verò defrutibus autumnalibus, habet se res ad hunc modum. Qui semen quidem inclusum habent, ij aluum magis mouent. Virides item magis quam sicci. Horum autem facultas dicta est. Mora calefaciunt & humectant, per aluumque secedunt. Pira matura, calefaciunt & humectant, aluumque deiciunt, dura verò sistunt. Pira syluestria hyberna matura, aluum deiciunt eamque purgant, cruda verò sistunt. Mala dulcia ægrè concoquunt, acida autem & matura, minus. Cydonia adstringunt, neque aluum deiciunt. Malorum autem succus vomitiones sistit & vrinam promouet, quod & odorante vomitionem præstat. Mala syluestria, aluum sistunt, cocta verò cibo sumta, magis aluum deiciunt. Ad eam autem spirandi difficultatem, cum non nisi erecta ceruice spiritus trahitur, tum eorum succus, tum ipsa quoque epota iuuant. Sorba, mespila, corna alijque id genus fructus, aluum sistunt, & acerbisunt. Mali punici dulcis succus, aluum deicit, verum æstuosum quiddam habet. Mala punica quæ vinoso sunt succo, minus æstuosa sunt. Acida verò, magis refrigerant. At omnium nucleis aluum sistunt. Cucumeres crudi, frigidi, ægrèque concoquuntur. Maturi verò, vrinam & aluum deiciunt, verum status excitant. Vuarum racemi, calidi & humidis, aluum deiciunt, præcipue quidem albi. Dulces igitur potenter calefaciunt, quod multum iam calidi obtineant. Immaturi verò, minus calefaciunt, potu autem magis purgant. Ficus & vuarum passæ æstuosæ sunt, aluum tamen deiciunt. Ficus viridis humectat, aluum deicit, & calefacit.

Hume

Humed
propter
Primæ
stremæ
gdalæ a
dem, qu
rotund
& alu
rum ve
10 & fagi
Carne
condit
nutrius
faciunt
trium
sale sp
deici
here
cta tu
20 scant
rum
traque
torre
cera
cia,
Ac d
sta a
ign
trici
30 & v
pro
min
cior
quo
ren
dis
dic
ni
op

Humectat quidem, quod succo prægnans sit, calefacit verò, propter lac, sed aluum deiicit, propter eiusdem dulcedinem. Primæ ficus vitiosissimæ, quia lacte plenissimæ, optimæ postremæ. Ficus aridæ æstuosæ, aluum tamen deiiciunt Amygdalæ æstuosæ sunt & nutriunt his de causis. Æstuosæ quidem, quia pingues, nutriunt autem, quia carnosæ. Et nuces rotundæ his similiter se habent. Latæ verò maturæ, nutriunt & aluum deiiciunt. Purgatæ autem etiam flatus paruant, earum verò tunicæ aluum sistunt. Glandes ilignæ, quercinæ, 10 & fagineæ, crudæ & tostæ aluum sistunt, coctæ verò minùs. Carnes pingues æstuosæ, sed aluum deiiciunt. Carnes vino conditæ, siccant & nutriunt. Siccant quidem, propter vinũ, nutriunt verò propter carnem. Aceto autem conditæ, calefaciunt certè, propter acerum tamè, minùs, sed abundè nutriunt. At sale conditæ, minùs quidem nutriunt, humido à sale spoliatæ, extenuant tamen & siccant, abundeque aluum deiiciunt. Singulorum autem vires ad hunc modum detrahere & adicere conuenit. Cùm ex igne & aqua constent cuncta tum animantia, tum è terra nascentia, & ex his concre- 20 scant, ac in eadem resoluantur, valentium quidem cibarium vim coquendo & refrigerando, sæpe detrahere, contrariè adicere ad hunc modum oportet. Humidis quidem, torrendo & assando humiditatem detrahit, sicca verò macerato & irrigato. Salsa macerato & coquito. Amara & acris, dulcium, acerbæ verò pinguium mixtura temperato. Ac de reliquis omnibus ex prædictis æstimare oportet. Tosta aut assata, crudis magis aluum sistunt, quod humidum igneum & pingue ab igne detractum sit. Cùm igitur in v- 30 triculum ingesta fuerint, humidum ad se è ventre trahunt, & venarum oscula exiccando & calefaciendo occludunt. proindeque humoris transitus coarctant. Quæ verò locis minime aquosis siccis & æstuosis proueniunt, ea omnia sicciora & calidiora sunt, & robur plurimum corpori exhibet, quod pati mole & copia grauiora sunt ac densiora, vberiorèque scetum ferunt, quàm quæ humidis, riguis & frigidis locis nascuntur. Ea autem humidiora, leuiora & frigidiora existunt. Neque igitur solum ipsius cibi & potus, & animantium ipsarum, sed & patriæ ex qua oriuntur, vim nosse oportet. Cùm ergo ex iisdem etiam cibus validum alimen-

tum corpori offerre voles, his quæ ex locis minimè aquosè
 prodeunt vtendum; tum cibus, tum potionibus, tum ani-
 mantibus. Cùm verò leuius atque humidius, his quæ ex ri-
 gis locis nascuntur vtendum. Dulcia, acria, salsa, amara, au-
 stera, & carnosa calefacere solent, tum quæ sicca sunt, tum
 quæ humida. Quæ igitur plus siccis in se habent, ea siccant
 quidem & calefaciunt. Quæ verò plus humidi, hæc omnia
 calefaciendo humectant, & magis quàm sicca per aluum
 secedunt. Nam cùm plus corpus nutriant, in ventriculum
 attrahunt, & humectando aluum deiciunt. Quæ verò ca-
 lefaciendo siccant, tum cibi, tum potus, neque sputum, ne-
 que vrinam, neque aluum cient, & hanc ob causam corpus
 siccant. Incalescens corpus humido vacuatur, partimque ab
 ipsis cibus, partim etiam à calore animi in alimentum ab-
 sumitur, partim verò calefactum & attenuatum, per cu-
 tim foras propellitur. Dulcia, pingua, & oleosa iccir-
 co implent, quia ex modica mole multum diffundunt. Ca-
 lefacta verò & diffusa, calore corpus replent, & tranquillum
 reddunt. Acida autem, acria, austera, acerba, & ex toto col-
 lata, & sicca, non implent, ideo quòd venarum ora tum ape-
 riunt, tum expurgant, & partim quidem siccando, partim
 verò incidendo & adstringendo horrorem inferunt, & car-
 nis humidum in paruam molem contrahunt, atque ita va-
 cuum multum in corpore oritur. Cùm igitur paucis imple-
 re, vel multis vacuare voles, hisce vtitor. Recentia omnia
 plus cæteris roborant, propterea quòd vitæ sunt propin-
 quiora. At vetustate marcida, quòd ad putredinem magis
 accedant, recentibus aluum magis deiciunt. Cruda verò
 alimentum præbent & ructus excitant, quòd quæ igne co-
 qui oporteat, ea ventriculus, his, quæ ingeruntur, cùm de-
 bilior existat, conficere cogatur. At verò opsonia ex intritis
 præparata ideo sunt æstuosa & humida, quòd pingua,
 ignea & calida, & inæquales inter se vires sortita, in eodem
 resident. Quæ verò muria condiuntur, meliora, & minimè
 æstuosa. Balnea autem ad hunc se habent modum. Aqua
 potabilis humectat & refrigerat, cùm corpori humidita-
 tem exhibeat. Salsum verò balneum, calefacit & siccit. Na-
 turâ enim calidum, humiditatem è corpore trahit. At bal-
 nea calida, ieiunum quidem extenuant & refrigerant. Ca-
 liditate

liditate e
 cuato, co
 & hume
 rem m
 quidem
 post cib
 tate, sic
 ra humi
 verò vn
 10 ignis h
 corpor
 tē hum
 mnes e
 destitu
 Calefa
 attenu
 id quo
 Vomiti
 neque
 20 tur, se
 rioner
 à calo
 ciar, si
 æquo
 siccant
 deuo
 hatu
 tius v
 rari e
 30 que,
 no q
 quæ
 cien
 reso
 lesa
 Som
 Vig
 nac
 hu

siccitate enim humidum è corpore tollunt, eoquè è carne vacuato, corpus refrigeratur. Post cibum autem calefaciunt & humectant, cum ea, quæ in corpore supersunt, in maiorem molem diffundunt. Frigida verò balnea contrà. Vacuo quidem corpori frigidum calorem quandam impertit, at post cibum humiditatem præsentem tollit, & sua frigiditate, siccum quod adest, auget. Balnei abstinentia, contumta humiditate siccatur, eodem sanè modo neglecta vinctio. At verò vinctio calefacit, humectat, & emollit. Sol autem &
 10 ignis has ob causas siccant, quòd calida cum sint & sicca, corporis humiditatem trahunt. Umbra & frigus, moderatè humectant, plus enim dant, quàm accipiunt. Sudores omnes exeuntes siccant & attenuant, cum corpus humore destituatur. Veneris vsus extenuat, humectat, & calefacit. Calefacit quidem ob laborem & frigiditatis excretionem, attenuat autem ob vacationem, humectat verò propter id quod ex colliquatione à labore in corpore relictum est. Vomitiones extenuant, propter alimenti euacuationem, neque tamen siccant, si quis postridie recta curatione vtatur,
 20 sed propter repletionem & carnis ex labore colliquationem humectant. At si quis hæc postridie in alimentum à calore consumi sinat, sensumquè ad victus rationem adiiciat, siccant. Aluum autem coactam vomitio soluit, & plus æquo fluidam sistit, illam quidem humectando, hanc verò siccando. Cum igitur quis aluum celerrimè sistere volet, deuoratum cibum prius quàm humescat & deorsum detrahatur, euomere oportet, & acerbis ac austeris cibariis potius vitior. Vbi autem aluum soluere volet, diutius immorari cibis confert, & acerbis ac salis, & pinguibus, dulcibusque, tum cibariis, tum potionibus vtendum. Somni in ieiuno quidem extenuant & refrigerant, non nimis longi, eam, quæ adest humiditatem vacuando. Longiores verò, calefaciendo carnem colliquefaciunt, corpusquè diffundendo resoluuunt, & imbecillum reddunt. Post cibum autem calefacientes humectant, alimentum in corpus diffundendo. Somnus post matutinas deambulationes, maximè siccatur. Vigilia post cibos noxia cum cibum colliquefcere non sinat, ieiunos autem extenuat quidem, at minus lædit. Ociū humectat & corpus imbecillum reddit. Quiescens enim

animus corporis humidum minimè absumit. Labor siccat corpusq; validum efficit. Semel die sumtus cibus, extenuat, & siccat, aluumque sistit, quoniam animi calore ventris & carnis humidum absumitur. Prandium verò contraria efficit. Aquæ potus calidus extenuat, eodemque modo etiam frigidus. At verò plus æquo frigidus tum spiritus, tum cibus, & potus, humidum in corpore congelant, & congelatione ac frigore aluos cogunt, cum animi humiditatem superet. Contraque etiam caloris excessus in tantum cogit, ut diffundi nequeat. Quæ verò corpus calefaciunt, neque alimētum exhibent, carnem humore vacuant, & cum nihil excedant, frigiditatem homini præbent. Humiditate enim, quæ adest, agitata, quod ab ipso spiritu repletur, refrigeratur. At verò de laboribus quæ habeant facultatem enarrabo. Sunt enim quidam à natura, quidam violenti. Ex his, qui sunt à natura, visionis labor, auditionis, vocis, curæ. Ac visionis quidem hæc est facultas. Cum animus in id quod videtur intentus est, mouetur & incalescit. Calefactus verò, humido vacuato, exiccatur. Per auditionem autem irrupente sono, animus concutitur, & laborat, laborans verò incalescit & resiccatur. Ex his, quæ cum cura hominibus contingunt, animus incalescit & exiccatur, humidoque absumto laborat & carnes attenuat, hominemque vacuat. Vocis autem labores, velut sermo, lectio, cantus, ij omnes animum mouent, motus verò exiccatur & incalescit, humidumque corporis absumit. At deambulationes ipsæ etiam maximè præ reliquis à natura sunt, habent tamen quid violentum. Earum hæc est facultas. A cœna deambulatio, aluum, corpus, & ventrem exiccatur, ipsumque; hanc ob causam amarum euadere non sinit. Cum homo mouetur, corpus & cibi incalescunt. Humiditatem igitur caro attrahit, neque ventrem amarum euadere sinit. Impletur igitur corpus, venter verò extenuatur. Has autem ob causas exiccatur, quod agitato & incalescente corpore, alimenti pars tenuissima, partim ab insito calore consumitur, partim cum spiritu foras excernitur, partim etiam per vrinam emititur, quod verò in cibus est siccissimū, remanet; ita ut cum ventre simul etiā caro resiccetur. Deambulationes matutinæ extenuant, & quæ circa caput sunt, leuia, agilia & prompta efficiunt, aluumque; soluiūt.

Exte-

Extenuant quidem, quòd agitatam corpus incalescat, & humidum partim quidem à spiritu attenuetur & purgetur, partim verò emungatur & excreetur, partim etiam ab animi calore in alimentum absumatur. Aluum autem soluunt, quòd cum calida existat, spiritu frigido ex superioribus partibus irruente, frigido calidum cedit. Quæ verò circa caput sunt ideo leuant, quòd euacuata aluus & calida existens, è reliquo corpore & capite humidum ad se attrahit. Vacuato autem capite, repurgatur visio & auditio, & agiles homines redduntur. At deambulationes, quæ post exercitationes ob-
 20 euntur, corpora pura reddunt & emaciant, neque carnis colliquationem, quæ ex labore prouenit, colligunt, sed eam repurgant. Ex cursibus autem hæc contingunt. Longi quidem & fl-xi, sensim facti, carnem calefaciendo concoquunt, ac diffundere queunt, & ciborum vim in carne concoquunt, tardiora tamen & crassiora corpora efficiunt, quàm qui in orbem fiunt. His autem, qui multum comedunt, comodiore sunt, idque hyeme magis quàm æstate. At qui in veste obeuntur, eadem facultate valent, sed magis calefaciunt, humidioraque corpora & decoloriora reddunt,
 20 quia purus extrinsecus irruens spiritus ea non repurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Siccis igitur & multum carnis conferunt, cum quis carnem detrahere velit & senioribus propter corporis frigiditatem. Cursus autem rursus ad carceres redeunt, & indefiniti equestres, carnem quidem minùs diffundunt, sed magis extenuant, quia cum externis animi partibus hi labores obeantur, humidum ex carne retrahunt, corpusque attenuant & exiccant. Qui verò
 30 tenuant, carnem quidem minimè diffundunt, sed extenuant, carnemque & ventrem maximè deducunt, quòd cum citissimo spiritu vtantur, humidum ad se promptissimè attrahunt. Concussiones autem de repente quidem siccant, neque tamen accommodæ, neque vtiles sunt. Conuulsiones enim ideo intus adferunt, quòd calefactum corpus eam vehementer tenuat, carnem verò minùs cogunt, quàm cursus, qui in orbem obeuntur, eandemque humore vacuât. Commotiones & in sublime eleuationes, carnem quidem minimè excalefaciunt, sed corpus & animum commouet, & spiritu vacuant. Lucta & frictio, exterioribus corporis

partibus laborem magis præbent, carnem autem calefaciunt, firmant, ideoque augent, quòd quæ natura solida sunt, dum fricantur, in se coguntur, caua verò augetur. Quod ergo in carne densum est, si confricatur, in se cogitur, caua verò augetur, & quæcunque venas habent. Ex calefactæ enim & exiccatæ carnes, alimentum ad se per venas trahunt, deinde increfcunt. Volutatio in puluere eadem, quæ lucta, facit, sed propter puluerem magis exiccat, carnemque minùs gignit. Lucta, quæ fit conferis summis manibus, extenuat, carnesque ad superiora trahit. At corycum decerratio, & manuum gesticulatio, eadem efficiunt. Spiritus retentio meatus per vim cogere, cutem tenuare, & humiditatem ad cutem propellere valet. Quæ in puluere & oleo exercitationes obeuntur, hoc differunt, quòd puluis quidem frigidus, oleum verò est calidum. Oleum per hyemem ad corporis incrementum magis est accommodatum, quoniam quid de corpore detrahere frigus non finit. Per æstatem verò caloris exuperantia carnem colliquat, cum etiam ab anni tempore, & oleo, & labore incalcescat. Puluis autem per æstatem ad corporis incrementum magis est accommodatus. Cum enim refrigeret, vitra modum incallescere non finit, per hyemem verò, frigus & algorem adfert. Post exercitationes, parua in puluere per æstatem mora, ad refrigerationem quidem iuuat, multa verò supra modum exiccat, & corpora dura ac lignosa reddit. Fricatio ex oleo & aqua emollit, neque vehementer incallescere finit. At de lassitudinibus, quæ circa corpora contingunt, ad hunc se res habet modum. Qui quidem non exercentur, ab omni labore lassitudinem contrahunt. Nulla enim corporis pars ad vllum aliquem laborem suscipiendum est accommodata. Quæ verò exercentur corpora, à minimè consuetis laboribus lassantur. Quædam etiam à consuetis exercitationibus in lassitudines incidunt, si his supra modum vtantur. Etea quidem sunt lassitudinum genera. Earum verò facultas sic habet. Qui non exercentur, cum humidam carnem habeant, vbi lobrauerint, concalefacto corpore multam colliquationem dimittunt. Quod igitur cum sudore emissum, aut cum corpore repurgatum fuerit, non ampliùs vexat corporis partem præter consuetudinem

tudinem vacuatam. Quod verò post secretionem intus re-
 manet, huic molestiam exhibet, & ei parti, quæ humidita-
 tem suscepit, cum corpori minimè sit commodum, sed in-
 sensum. Neque sanè in corporum carnes æquabiliter coit,
 sed in carnosas partes, ita vt his quidem, donec exeat, mo-
 lestiam exhibeat. Nempe cum ambitum non habeat &
 quiescat, tum ipsum, tum ea, quæ irumpunt, incalescunt.
 Cum igitur copiosum fuerit quod secretum est, id quidem,
 quod sanum est, superat, ita vt totum corpus concalescat,
 20 & vehementem febrem inferat. Sanguine enim calefacto
 & attracto, ea, quæ in corpore insunt, celerem ambitum
 faciunt, & tum reliquum corpus à spiritu purgatur, tum
 quod coaluit, calefactum attenuatur, simulque ex carne
 in cutem foras propellitur, idque sudor calidus vocatur.
 Quo sanè excreto, tum sanguis ad naturalem constitutio-
 nem redit, tum febris remittit, & lassitudo sedatur, tertio
 præsertim die. Hanc autem lassitudinem hunc in modum
 curare oportet, fomentis & balneis calidis id quod coaluit
 dissoluendo, & violentis deambulationibus expurgando,
 20 ciborumque paucitate & extenuatione carnis vacuatio-
 nem cogendo, ac oleo leniter, ne vehementer recalescat,
 confricando. Vnguentis etiam tum sudorem elicientibus,
 tum emollientibus inungere ac emollire confert. His ve-
 rò qui exercentur, à minimè consuetis laboribus iccirco
 lassitudo contingit, quòd cum corpus laboribus se non ex-
 ercuerit, ea parte qua laborare non consuevit, carnem hu-
 midam esse necesse est, velut ad singulas exercitationes. Car-
 nem igitur colliquefieri & secerni, ac in se cogi, velut in
 priore necesse est. Hæc autem curatio confert. Exercita-
 30 tionibus quidem alluetis vtendum, vt quod coit calefactum
 tenuetur ac detrahatur, reliquumque corpus minimè hume-
 ctetur, neque sine exercitationibus esse contingat. Huic
 autem conducit, vt balneis calidis ac frictione, non secus
 ac prior, vtatur. Fomentis autem nihil opus est, cum labo-
 res calefaciendo, ad id quod coactum est tenuandum &
 detrahendum satis esse possint. At verò ex vstitatis exerci-
 tationibus labores hoc modo contingunt. Ex moderato
 quidem labore nulla oritur lassitudo. Cum verò maior
 quam par sit fuerit, carnem supra modum exiccat, eaque hu-

more vacuata, incalcescit, dolet, hœtore concutitur, ac nisi quis rectam curationem adhibeat, ad diurnam febrem deuenit. Imprimis quidem balneo neque admodum multo, neque nimis calido vtendum, deinde à balneo epoto molli vino, in cœna quamplurima & cuiuscunque generis edulia offerenda, & potu aquoso, vino autem molli ac copioso vtendum. Postea diutius confricandum, dum venæ oppletæ turgescant. Mox vomendum, & post modicam stationem, molliter dormiendum. Postea per dies sex sensim ad cibos & portiones consuetas redeundum, & in his ad consuetum tum cibum, tum potum deueniendum. Quæ curatio hæc habet facultatem, vt supra modum resiccatum corpus, citra excessum humectare queat. Quòd si quis laboris exuperantia mentis intelligentia comprehensa, huic quantacunque foret cibi commoderatione mederi possit, id bene haberet. Nunc verò vt illud fieri nequit, ita hoc facile. Resiccatum nanque corpus, à cuiusuis generis ingestis, sibi quod confert assumit, & vnaquæque corporis pars de singulis cibis, repletum verò & humectatum, vacuato per vomitionem ventriculo, rursus id quod exundat dimittit. Venter autem cum vacuus existat, vicissim attrahit. Exuperantem igitur humiditatem caro effundit, commoderatam verò, non nisi per vim, aut labores, aut medicamenta, aut aliud quoddam reuulsionis genus dimittit. Qui verò cibi paulatim adiectione vtetur, is corpori leniter pristinam victus rationem restituet.

Hippocratis de victus ratione, lib. III.

AT de victus humani ratione, ita vt ad ciborum copiam laborum commoderatio adhibeatur, exactè quis scribere non potest, quemadmodum etiam antea à me dictum est. Multa enim sunt quæ prohibent. Primum quidem differentes inter se hominum naturæ. Nam & quæ siccæ sunt, ipsæ inter se inuicem, & cum cæteris collatæ, magis & minus siccæ sunt. & humidæ, ad eundemque modum de reliquis omnibus dicendum. Deinde etiam ætates, quæ iidem minime indigent. Ad hæc verò & regionum positiones, ventorūque mutationes, & tempestatum transmutationes, anni que conditiones. Quin & inter cibos ipsos magna est dif-

differentia. Triticum enim à tritico, & vinum à vino differt, reliquaque omnia ex quibus victum trahimus, cum diuersa existant, impediunt quò minus quis ea de re exactè scribere possit. Sed enim inuentæ à me sunt eorum quæ in corpore superant præuotiones, siue labores cibos, siue cibi labores superent, & quanã ratione singulis mederi oporteat, tum etiam sanis prospicere, vti ne in morbos incidant. nisi quis valde multum ac sæpe delinquat. Quæ sane ipsa medicamentis iam indigent, etsi sunt quædam quæ neque medicamentis sanari possunt. Quoad igitur fieri potuit, inuenta sunt à nobis quæ quàm maximè ad rem facerent, exactè verò à nemine. Primum quidem igitur plerisque vulgo scribam, ex quibus maximam vtilitatem capiant, qui cibis quibuslibet & laboribus necessariis, coactisque profectioibus vtuntur, tum qui maritimis negotiationibus ad victum parandum repertis distinentur, si plus iusto incalescant, & magis quàm expediat refrigerentur, reliquaque victus ratione instabili vrantur. His sanè præsens victus ratio conducit. Annum quidem plerique in quatuor partes omnibus fere notas diuidunt, hyemem, ver, æstatem, & autumnum. Ac hyemem quidem à Vergiliarum occasu, ad Æquinoctium vernum. Ver autem ab Æquinoctio, ad Vergiliarum exortum. Æstatem à Vergiliarum ortu, ad Arcturi exortum. Autumnum verò ab Arcturo ad Vergiliarum occasum. Per hyemem igitur, vt anni temporis frigido & constricto te opponas, hæc victus ratione vti conuenit. Plurimum quidem semel tantum cibus sumendus, nisi quis alium valde siccam habeat. Sin minus, parum prandendum. Cibis autem vtendum siccis, austeris, calefacientibus, ex toto collatis & meracis. Pane quoque magis, & obsoniis assis potius quam elixis vtendum. Potionibus item nigris, meracioribus, ac paucioribus. Oleribus autem quam minimum, præter quàm calefacientibus & siccis. Succis etiam ac sorbitionibus quàm minimum. Laboribus autem plurimis omnibus, cursibusque flexis, sensim accessione facta, & lucta cum oleo, à leuioribus adurgendo. Et deambulationibus quidem post exercitationes celeribus, à cœna verò tardis, in loco tepido. Matutinis etiam multis, ex leui initio, vehementer progrediendo, & leniter desinendo. Duro

etiam cubili, & nocturnis itineribus uti, tum etiam per pul-
 uerem ingredi ac currere confert. Hæc enim omnia exte-
 nuant & calefaciunt, iisque plurimis utendum. Cum verò
 quis lauari volet, si quidem in palæstra laborauerit, frigida
 lauetur. Quod si alio quopiam labore usus fuerit, calida ma-
 gis confert. Vomitionibus autem post cibos cuiusvis gene-
 ris, humidiores ter in mense utantur, sicciore verò bis. A
 vomitionib⁹ sensim per tres dies ad consuetum cibum de-
 ducendum, & sub id tempus leuioribus & paucioribus la-
 boribus utendum. A bubula & porcina carne aut à quibus-
 10 uis aliis, quis supra modum repletus vomat. Quinetiam et
 caseorum, & dulcium, & pinguium minimè consuetorū
 repletionem vomere confert. Post ebrietatem quoq; & cibo-
 rum mutationem, locorumque transmutationem vomen-
 dum. Purum autē se frigori exponere oportet, præterquam
 post cibos & exercitationes. Sed in deambulationibus ma-
 tutinis, cum corpus incalescere cœperit, & in cursibus, reli-
 quoque quouis tempore, exuperantia vitanda est. Hæc e-
 nim tempestate corpori frigus sentire, quam exerceri ma-
 gis confert. Neq; enim arbores quæ hoc tempore frigora
 non senserunt, fructum ferre aut satis valere possunt. Hæc
 quoq; tempestate laboribus etiam multis utendū, dum las-
 situdines minimè contingant, Cuius rei istud dabo plebeis
 argumentum, curq; hæc ita se habeant aperiam. Cum hoc
 anni tempus frigidum & constrictum existat, similia etiam
 animalibus contingere solent. Corpora igitur lentè ex la-
 bore incalescere, & humidi quod inest parua quandam por-
 tionem excerni necesse est. Deinde labori quidem tempo-
 ris parum cōcessum est, quieti verò multum, cum dies qui-
 dem breuis sit, nox autem longa. Ideoq; neq; tempus, neq;
 labor modū excedūt. Eam igitur ob causam hoc anni tem-
 pore, ista victus ratio instituenda est, à Vergiliarum occasu
 ad Solstitium vsque diebus quadraginta quatuor. At circa
 solstitium, quam maxima fieri potest custodia utendum, & à
 solstitio, aliis rotidem diebus, eadem victus ratio vsurpan-
 da. Vbi autem tempestas fauonium reduxerit, & mollior
 exciterit, victus rationem tempestate accommodare con-
 uenit, diebus quindecim, ad Arcturæ ortum, & hirundinis
 aduentum. Quod verò sequitur tempus, variè magis transi-
 15 gere

gere oportet, ad Equinoctium vsq; diebus duobus & tri-
 giata. Victus igitur ratione ad anni temporis varietatem
 accommodata, molliore & leuiore vtendum, in cibis, poti-
 bus, & laboribus, sensim ad ver adducendo. Cum autem A-
 quinoctium iam mollius euaserit, diesq; longiores, & no-
 cte breuiores, anniq; tempus ad calidum & liccum perue-
 nerit, præsens etiam victus probè nutriens ac meracus est.
 Quemadmodum igitur arbores, cum ratione cateant, hac
 tempestate sibi comparant ad æstatis commoditatem, tum
 incrementum, tum umbram; ita homo, cum mente sit præ-
 ditus, carnis incrementum salubre sibi comparare debet.
 Ne igitur victus ratio de repèdè immutetur, tēpus in sex par-
 tes per octo dies diuidendum. In prima itaq; parte de labo-
 ribus detrahendum, reliquisq; acutioribus vtendum. Cibi
 quoque molliores exhibendi, & potiones aquosiores ac
 calidiores, & lucta cum oleo in sole vtendum. In singulis au-
 tem anni tēporibus, vnaquæq; victus ratio paulatim trans-
 mutanda, & deambulationes à cœna plures detrahendæ,
 matutine verò pauciores. Maza quoq; panis loco apponen-
 da, & olera cocta exhibenda, opsoniaq; elixa assis addequan-
 da. Balneis etiam vtendum, paruo prandio, & rebus venereis
 paucis. Vomitiones quoque primùm quidem duobus in-
 terpositis diebus, deinde longiore interiecto tempore, fa-
 ciendæ, quò & corpus ad puram carnem reducas, & victus
 rationem hoc tempore mollem instituas, ad Vergiliarum
 exortum. Tunc iam ad æstas, ad quam victus rationem
 accommodare oportet. Vbi ergo Vergiliæ iam exortæ sunt,
 cibis mollioribus & paucioribus vtendum, deinde plus maza,
 quam panis, eaq; prius subacta, & minimè irrita. Potibus
 autem mollioribus, albis, aquosis, prandio modico, & somnis
 à prandio breuibus, & ciborum ac potuum repletionibus
 quam minimis. In cibo potu quantum satis est vtendum.
 Interdiu verò quam minimùm bibendum nisi necessa-
 ria aliqua siccitate corpus detineatur. Oleribus coctis vtendum,
 æstuosis & siccantibus exceptis. Crudis quoq; vtendum,
 calefacientibus & siccantibus exceptis. Ac vomitionibus,
 nisi si qua repletio insit, minimè vtendum, rebusque
 venereis, omnium minimè. Balneis verò tepidis vti licet.
 Poma verò cum natura humana velètia sint, ab his ab-
 stineat.

tinere præstat. Quòd si quis cum cibus utatur, minimè deliquerit. Laboribus etiam & curis exerceri conuenit, iusque ad carceres redeuntibus modicis, multo tempore, & deambulationibus in umbra. Lucta verò in puluere, quò minimum incalescat. Nam voluratio in puluere cursibus præstat, qui corpus humidum vacuando desiccant. A cœna minimè deambulandum, sed tantum standum. Mane verò deambulationibus utendum. Soles vitandi & frigora tum maritima, tum vespertina, quæcunq; à fluminibus, aut stagnis, aut niuib; spirant. In hac autem victus ratione ad solstitium æstiuum vsq; perseverandum, vti hoc tempore sicca omnia & calida, ac nigra, & metaca, ac panes detrahas, nisi si paulum quid voluptatis gratia exhibeas. Tempore verò quod postea sequitur, cibus utatur mollibus & humidis, refrigerantibus & albis, ad Arcturi exortum & Æquinoctium, diebus nonaginta tribus. Post Æquinoctium autem hoc modo victus rationem instituere oportet, per autumnum ad hyemem accedendo, ita vt frigorum ac teporis mutationes vestitu crasso deuites. Hoc verò tempore prius in veste motu utendum, frictioneque & lucta cum oleo, sensim adiciendo, & loco tepido deambulandum, calidaque lauandum, & somni diurni detrahendi. Cibi etiam assumendi calidiores, minus humidi, & puri, potus verò nigriores, mollioramen & non aquosi, olera autem minus. Reliqua;que; omni victus ratione ita progrediendum, vt ab æstiuis demas, hybernis utaris, non ad summum, quo quàm proximè ad hybernam victus rationem deuenias, per dies duodecimum quaginta, ad Vergiliarum occasum ab Æquinoctio. Atq; ista quidè plerisque hominibus suadeo, quibus temerè vitam degegnecessè est, neque licet reliquis posthabitis suæ ipsorum sanitatis curam habere. Qui verò ita sunt comparati, sibi que in animum induxerunt, neque pecuniarum, neque corporis, neque vllius rei vtilitatem, citra sanitatem æstimandam esse iis à me inuenta est victus ratio, quæ quoad eius fieri potest maximè ad veritatem accedit, quam procedente oratione demonstrabo. Atque ista inuentio mihi quidem inuentori pulchra est, vtilis verò iis qui discunt, à nullo adhuc antea tentata, & quæ ad alia omnia plurimi æstimo. Est autem & præcognitio ante quàm ægrotent, & affectus corporum

porum cognitio, utrum cibi labores, an cibos labores superent, an moderatè inter se habeant. Quodcumque enim superetur, ex eo morbi contingunt, ex mutua verò inter se æquabilitate, sanitas adest. Ad has sanè species aggrediar, & aperiam quenam iis contingant, qui sibi bene valere videntur & cibis ac laboribus iucundè fruuntur, tum corporis tum coloris habent abundè. Nares à cœna citra causam manifestam implentur, & plenæ esse videntur, nihil tamen emungunt. Cùm verò mane deambulare & exerceri cœperint, tum mucum & sputum reiiciunt, procedentè què tempore palpebras etiam graues habent, frontem pruritus occupat, cibis abstinent, potum què minus appetunt, habitus color deperditur, & aut destillationes, aut febres cum horrore excitantur, quocumque tempore repletionem commoueri contigerit. Eo autem tempore quicquid forte fecerit, in id culpam reiicit, cùm minimè in causa sit. In hoc enim sensim collecta repletio morbum inuexit, quòd cibi labores superant. Verùm non est eò usq; differendum, sed cùm primùm signa videris, nosse oportet, quòd cùm cibi labores superant, paulatim collecta repletio existit. Mucus enim & saliuà repletionem arguunt, quiescentè què sanè corpore, spiritus meatus opplent, cùm multa insit repletio, quòd verò labore incalescit, extenuatum excernitur. Huicurationem istam adhibere oportet, ut postquam se consuetis exercitationibus citra defatigationem exercuerit, calidamque lauerit, cibos omnis generis offerat, & vomitionem cieat. Post vomitionem verò os & fauces vino austero coluatur, uti venarum oscula constringantur, nihilque conuellatur, velut ex vomitionibus contingere solet. Deinde ubi surrexerit, loco tepido modicè deambulet. Postridie verò deambulationibus quidem utendum, exercitationibus tamen paucioribus & leuioribus quàm antea, & si æstas fuerit, minimè prandeat, sin minus, parum comedat, & de cœna consueta dimidium detrahat. Tertia autem die ad labores quidem consuetos omnes & deambulationes redeat, sed cibos sensim augurat, uti quinto diè post vomitionem consuetus cibus allumatur. Quod si inde satis erit, de cætero paucioribus quidè cibis, laboribus verò pluribus curetur. Si verò plenitudinis signa minimè quicuerint, duobus post cibo-

receptos intermissis diebus, rursus vomat, & ad eosdem sensum deducatur. Sin minus, etiam tertio idem repetere, quoad plenitudine liberetur. At verò quibusdam, ubi labores à cibis superantur, ista contingunt. Cùm plenitudo quidem incipit, somni longi & suaves ipsis obveniunt, & interdum eam dormiunt. Fit autem somnus humectata carne, & funditur sanguis, spiritus diffusus tranquillitatem habet. Cùm verò corpus plenitudinem amplius capere non potest, ambitus vi secretionem in rō iam remittit, quæ alimēto à cibis proventienti obuiam facta, animum perturbat. Tunc non amplius suaves sunt somni, sed hominē perturbari necesse est, sibiq; pugnas committere videtur. Quæ enim corpori contingunt, eadem animus cernit, oculis clausis. Cùm igitur eò quis deuenierit, prope iam ægrotat. Affuturum autē morbum admodum est manifestum. Qualis enim secretio ad partem venerit, & quamcunque superauerit, eam morbo efficiet. Verū hoc imprudenter minimē est contemnendum, sed cū primū signa cognoueris, curationi insistentium. Et hic sanē veluti prior curandus est, longioris autem temporis etiam inedia opus habet. Sunt autem etiam ista plenitudinis signa. Quibusdam quidem totum corpus dolet, quibusdam verò corporis pars quædam, quæcunque ea fuerit. Dolor verò est vi lassitudo, & lassitudine tenentibus videntur, desidiaque & repletionem curationem adhibent, quoad in febrem incidunt. Neque tamen adhuc hoc cognoscunt, sed balneis & cibis adhibitis, morbum ad pulmonis inflammationem deducunt, & in extremum periculum incidunt. Verū antequam in hos morbos incidunt, consilio prospiciendum, & ad hunc modum curandum, præcipue quidem in molibus fomentis hominem fouendo, sin minus, multa calida lauando, & corpus quàm maximè dissoluendo, & post exhibitos cibos, primū quidem acres ac plurimos, deinde saluos, probè vomitum eiendo. Postea exurgendum, modicoque tempore loco tepido deambulandum, deinde dormiendum. Manē verò deambulationibus paulatim adiectione facta utendum, exercitationibusque leuioribus, & ciborum oblationibus, velut antea. Hoc enim exenuatione plurima & deambulationibus indiget. Quod si nulla adhibita prouidentia, in febrem incidat, per dies

tres præter aquam nil offerendum. Interea igitur si sedetur
 bene habet, sin minus pituitæ succo curatio instituenda, &
 vel quarto, vel septimo die decedet, si sudauerit. Prodest ve-
 rò sub iudicationis tempus illitionibus sudorem mouentibus,
 vti, cum ad sudorem prouocent. At quibusdam etiam
 ex plenitudine hæc contingunt. Caput dolore tentatur &
 grauatur, palpebræque ipsis à cœna concidunt, & inter dor-
 miendum turbantur, calorque inesse videtur, & aluus inter-
 dum sistitur. Ex rerum venerarum vsu leuior statim sibi vi-
 10 detur, at postea grauior. In his caput plenitudinem ad se at-
 trahens, tum aluum suppressit, tum ipsum grauatur. Pericu-
 lum autem imminet, ne quâcunq; in partem plenitudo
 erumpat, eam ipsam corrumpat. Sed hac ratione prouiden-
 dum. Si celerem curationem esse voles, veratio purgandû,
 deinde cibi leues & molles, ad dies decem offerendi, iique
 aluum deiciences, quò aluus inferior, deorsum reuellendo
 caput superet. Curis tardis & matutinis, ac deambulationi-
 bus, quæ satis esse possint, vtendum, luctaque ex oleo, &
 prandio, somnoque, non longè à prandio, à cœna verò tan-
 20 tum exurgere satis est. Et partim quidē balnea, partim verò
 inunctiones adhibendæ, balnea autem tepida, à coitu autē
 abstinendum. Hæc quidem expeditior est curatio. Quòd si
 medicamentorum portiones sumere nolit, post copiosum
 balneum, à cibis dulcibus & salis vomat, à vomitu verò ex-
 urgat tantum. Matutinæ autem deambulationes, & exerci-
 tationes præscriptæ, ad dies sex, sensim augendæ. Die verò
 septimo addita repletionem, ex similibus cibis vomitus mo-
 uendus est, & ad eundem modum sensim adiectio faciendâ.
 His autem ad quatuor hebdomadas vtendum. Tanto enim
 30 ferè tempore restituitur. Deinde cibus sensim adhibendus
 quò corpus sese reficiat, & consueta victus ratio paulatim
 reducenda. Hæc quoque ex plenitudine contingunt, qui-
 bus ventriculus cibum quidem concoquit, carnes verò
 minimè recipiunt. Alimentum intus manens flatum in-
 fert, post prandium verò, subsidet. Leuius enim à valentio-
 re expellitur, & cibi liberari videntur, sed postridie multò
 copiosius adest. Cùm autem in dies increfcedo vires acqui-
 siverit, id quod adest quæ superingeruntur superat, corpus-
 que calefacit & perturbat, & alui profluuium infert. Hoc

enim nomine donatur, quoad alimentum solum computrescens per aluum secedit. At ubi calefacto corpore acris purgantur, & intestinum raditur ac exulceratur, cruentaque per aluum demittuntur, hoc dysenteria, hoc est, intestinum difficultas appellatur, tum grauis, tum periculosus morbus. Verum consilio prospiciendum est, prandiumque detrahendum, & cenae tertia pars, cursibus autem pluribus & luctis utendum, & deambulationibus ab exercitationibus matutinis. Cum verò dies decem praeterierint, cibi detracti dimidium apponendum, & vomitus ciedus, atque quatuor diebus cibus sensim offerendus. Vbi verò alij decem dies aduenerint, tum reliquus cibus adiciendus, tum vomitus faciendus. Et sensim ad cibum adducendo, intra hoc tempus sanitati restitues. Laboribus autem hic audacter utendus est. Eiusmodi autem etiam plenitudo contingit. Postridie cibum crudum, citra ructum acidum eructat. Quòd si venter deiicit, minus quidem quam pro ciborum ratione, satis multa tamen, doloit verò nullus adest. His cum ventriculus frigidus existat, cibos per noctem concoquere nequit. Motione igitur accedente, cibum crudum eructat. In hoc itaque, tum victus ratione, tum laboribus, ventriculo calorem conciliare oportet. Ac primum quidem pane confusaneo fermentato, in vino nigro, aut suillae carnis iusculo intrito utendum, piscibus verò in acri muria decoctis. Carnosis etiam utendum, velut trunculis suillis percoctis pluribus, & carnibus suillis coctis, porcinis verò non multum, neque catulorum, nec haedorum carnis. Oleribus autem, porro & allio cocto & crudo, blitoque cocto & cucurbita, tum portionibus meracioribus, tum somnis longis, citra prandium primis diebus, tum etiam somnis post exercitationes. Cursibus etiam flexis paulatim incrementibus. Lucta item mollis ex oleo sensim adicienda. Balneis quoque paucis, inunctionibus pluribus, deambulationibus etiam matutinis pluribus, à cena verò modicis utendum. Prodest etiam ficus cum cibus sumpta, & superbibitum merum. Ex hac quidem curatione, hi quidem citius, illi verò tardius ad sanitatem reducuntur. Sunt autem qui ista contingant. Faciem pallor occupat, & paulò post cibum acida eructant, & odor acidus sursum

sum nares petit. His corpora impura sunt, cum plus ex carne
 à labore colliquetur, quam ex ambitu repurgetur. Quod
 sanè intus remanens, alimento aduersum est, eique vim ad-
 fert, & acidum reddit. Alimento igitur eructatur, ipsum
 verò sub cutem propellitur, hominiquè pallorem adfert,
 morbosq; aquam inter cutem referentes parit. Verùm hac
 ratione prospicere oportet. Celerior igitur curatio est, post
 epotum veratrum ad cibos deducere, quemadmodum à
 me scriptum est. Tutior verò per victus rationem ad hunc
 10 modum. Primum quidem à balneo calido, vomitus cien-
 dus, deinde septem à vomitu diebus, consuetus cibus ad-
 mouendus. Decimo verò post vomitum die, rursum vomitum
 moueat, & eodem modo cibos assumat, idq; tertio si-
 militer faciat. Et cursibus vtatur circularibus quidem pau-
 cis ac concitatis, & in motionibus, & frictione, ac in exerci-
 tatione mora longa, & volutatione in puluere. Deambula-
 tionibus quoq; multis post exercitationes, quinciam post
 cenam, matutinis autem plurimis in puluere. Cum autem
 lauare volet, calida lauet, & totum hoc tempus sine prandio
 20 transigat. Et si quidem vno mense sanitati restituitur, de cæ-
 tero conuenientem curationem adhibeat. Quòd si quid
 reliquum fuerit, priore curatione vtatur. Nonnullis autem
 posttridie ructus acidi contingunt, quibus per noctem se-
 cretio fit ex plenitudine. Cum igitur ex somno corpus mo-
 tum fuerit, & crebriore spiritu vium fuerit, vna cum spiritu
 calidum & acidum foras propellit, indeque, nisi quis pro-
 uidentiam adhibeat, morbi contingunt. His autem con-
 fert, velut superiori curationem adhibere, sed pluribus la-
 boribus vti debent. Nonnullis etiam ista contingunt. In
 30 corporis habitu denso, cum cibi concalefiant & diffandan-
 tur, tum à primo somno, tum à cibus carne calefacta, per
 somnum ex carne multa humiditas secernitur, deinde caro
 cum densa existat, alimento non suscipit. Quòd verò à
 carne secernitur, alimento occurrens, & foras vi propul-
 sum, hominem suffocat & calefacit, quoad vomitu eiectum
 fuerit, ex quo leuior euadit. Dolor autem nullus manifi-
 stus in corpore inest, sed pallidum redditur. Procedente verò
 tempore, & dolores, & morbi contingunt. His autem qui
 tum non sint exercitationibus assueti, de repente labora-

uerunt, & violentam multamque carnis colliquationem passi sunt, similia contingunt. His hæc adhibenda curatio est. Cibi pars tertia detrahenda. Utendum cibus aeribus, siccis, austeris, odoratis, & urinam ducentibus. Curibus vero, stercis quidem plurimis in veste. Exutis autem vestibus, ad metatam recurrentibus ac circularibus. Frictione item & lucta modica. Lucta etiam utendum quæ fit summis tantum manibus inter se confertis, præterquam quod ad corycum decertatio commodior est. Deambulationibus quoque multis post exercitationes utendum, iisque matutinis. Post cenam vero, vocis exercitatio admodum utilis est. Cum enim humidi vacuationem faciat, carnem rarefacit. Confert quoque sine prandio vitam traducere. Cibus utendum per dies decem, deinde dimidium subtracti cibi adiciendum per dies sex, & vomitus procurandus. Post singulas vomitiones, ad quatuor dies, cibus paulatim adiciendus. Diebus vero decem à vomitu præteritis, totum subtractum cibum recipiat. & ad labores ac deambulationes animum conuertat, & sanus euadet. Eiusmodi autem natura copiosiore labore quam cibo indiget. Altera plenitudo. Quibusdam etiam ista contingunt, cibus per aluum ipsis secedit liquidus, incoctus, qualis in intestinorum læuitate, nullumque dolorē affert. Hæc autem præcipue sentiunt alui humidæ & frigidæ, quæ propter frigiditatem quidem minimè concoquunt, ac propter humiditatem deiciunt. Corpus igitur consumitur, cum alimentum conueniens non assumat, aluique corrumpuntur, & in morbos incidunt. Verum consilio prospiciendum est. Huic quidem confert ciborum tertiam partem subtrahere. Sint autem cibi, panes non fermentati, ex farina non excussa, elibano cocti, aut subcinericii, calidi, vino austero intincti, & piscium partes quæ ad dorsum & caudam spectant. Quæ vero caput & ventrem inferiorem respiciunt, tanquam humidiores sinendæ. Ex cocti quidem pisces cum muria edendi, assati vero cum aceto. Carnibus etiam sale & aceto arefactis utendum, & catulinis assatis, palumbis autè ac reliquarum huiusmodi volucrum, assatis & elixis, oleribus etiam quam minimum. Vino quoque nigro & deambulationibus post cenam, ac matutinis, & à deambulatione dormiendum. Curibus autem inflexis utatur, sensum accellione facta. Frictione

ctione etiam multa, & lucta tarda, tum in oleo, tum in pul-
 uere, vti concalescens caro resiccet, & ex ventriculo hu-
 miditatem retrahat. Inunctio magis quam balneum con-
 ducit, & sine prandio transigat. Vbi autem dies septem
 præterierint, dimidium cibi adiciendum, & ad dies qua-
 tuor cibis sensim adhibendus. Præteritis verò aliis septem
 diebus, totum cibum recipiat, & vomitione rursus facta,
 ad eadem sensim reducatur. Aliis autem quibusdam hæc
 contingunt, alii recrementum incoctum per aluum secedit,
 10 corpus que consumitur, cum cibis minimè fruatur. Hi
 verò procedente tempore in morbos delabuntur. His ven-
 tres frigidi & siccis existunt. Proinde cum neque conue-
 nientibus cibis, neque exercitationibus vtantur, iis talia
 contingunt. Sic autem affecto panibus puris, furno coctis
 vti conducit, & piscibus coctis cum inicitis, carnibusque
 suillis coctis, & animalium extremitatibus percoctis, plu-
 rimisque assis, & ex acris ac salis, his quæ humectat, &
 saluginosis. Vinis quoque nigris & molliibus, & vuis ac fi-
 cubus inter reliquos cibos abundè vti consert. Modicum
 20 verò prandere oportet, & pluribus exercitationibus vti,
 cursibusque inflexis, sensim accessione facta, circularibus
 autem postremis, & post cursum, lucta ex oleo, deambula-
 tionibus verò post exercitationes non multis, à cœna verò
 tantum exurgere. Matutinis autem deambulationibus plu-
 rimis vtendum. Calida lauet, laboribusque & inunctionibus
 vtatur, somno longiori indulgeat, & molliet cubet. Rebus
 autem venereis aliquantulum vtendum, & cibi quarta pars
 subtrahenda, diebusque decem ad cibos paulatim reducendus.
 Sunt verò nonnulli, quibus alii recrementum liquidum &
 30 concoctum per aluum secedit, iisque cum aliis exerceantur,
 res nullam molestiam exhibet. Quibus verò conuenientia
 desunt, procedente tempore ventrob caliditatem carnes
 attrahit, sanæque dolorem exhibet, cibos fastidiunt, venter
 exulceratur, ipsumque iam sistere molestum est. Verum
 consilio malis imminetibus occurrendum est, vbi cogno-
 ueris ventrem plus quam expediat calidum & humidum, la-
 boribusque minimè conuenientium exuperantiam facta esse.
 Victus igitur ratione refrigerare & siccare oportet, & pri-
 mum quidem exercitationes dimidia ex parte detrachere,

ciborumq; tertiam partem. Maza antè subacta, intrita vta-
 tur, & piscibus siccissimis, & neque pinguibus, neque salis.
 Carnibus verò volucrum vtratur assis, palumbi quidem &
 columbæ elixis, perdicum verò & gallorum assatis, sine
 condimento. Leporinis autem in aqua coctis, & ferinis om-
 nibus. Oleribus verò quæ refrigerant, velut beta cocta,
 aceto condita. Vino etiam nigro, austero. Exerceatur quo-
 que cursibus circularibus, celeribus. Sed neque multa fri-
 ctio adhibeatur, sed modica, neque etiam lucta. Concertatio
 quæ sic summis manibus inter se confertis, & manuum
 ad rythmum agitatio, & ad corycum decertatio, ac volu-
 tatio in puluere, non multa tamen, utilis est. Deambulatio-
 nibus post exercitationes vtratur, pro laborum ratione ac-
 commodatis, & à cœna, ad ciborum rationem, pluribus, &
 matutinis, pro habitus ratione, moderatis. Lauet autem
 tepida, & quietem agat. Hac victus ratione per decem dies
 adhibita, cibi dimidium, & laboris tertia pars adiciatur, &
 post cibos siccos & acerbos assumptos, vomitus cieatur, ne-
 que cibo immoretur, sed quàm citissimè vomat. Post vom-
 itum verò, ad quatuor dies cibis & labor partitus sensim
 exhibeatur. Cum autem dies decem præterierint, reliquus
 cibis adiciatur & vini potio consueta, sed labores parcio-
 res. Vomitione facta, paulatim ad consueta victus ratio-
 nem, velut scriptum est, deducito. Semel verò tantum ci-
 bum capere per hoc tempus confert, quoad malum con-
 quieuerit. Aliis autem quibusdam siccum quodam modo
 & exustum est alui recrementum, osque siccum & pro-
 gressu temporis amarum euadit, aluus vrinæque supprimitur.
 Cum enim intestinum humiditatem non habeat, ster-
 cus ambiens intumescit, viasq; obstruit, & dolorem parit,
 calorprehendit, & quicquid biberit aut comederit, euo-
 mit, tandem etiam stercus vomitione reicit. Quò cum
 perucenerit, minimè hic viuere potest. Verùm consilio ma-
 lis imminentibus antè prospiciendum, vbi cognoueris
 quòd siccitas & caliditas in homine dominantur. Hanc igitur
 victus rationem huic instituere oportet, ex maza prius
 subacta, resperfa, & pane ex tritico sitanio, surfurum succo
 fermentato. Oleribus quoque coctis vti, præter quàm
 acris & siccis, piscibus etiam leuissimis coctis, pisciumq;
 & lo-

& locustarum capitibus, mitulis, erinaceis, & cancris, &
 conchyliorum succis, iisque liquidissimis. Carnibus verò
 suillis, & animalium trunculis anterioribus coctis, hœdo-
 rum etiam & agnorum ac catulorum elixis. Piscibus sanè
 fluuiabus & in stagnis degentibus, coctis. Vino molli,
 aquoso. Laboribus verò non multis, neque celeribus, sed
 quietis. Deambulationibus autem matutinis vtatur, quæ
 pro corporis habitu satis sint, & post exercitii labores mo-
 deratis; à cœna verò minimè deambulet. Balneis quoque
 10 vtatur & somnis mollibus, & prandio, somnoque à prandio
 non longo, fructibus etiam humectantibus cum cibus vtat-
 ur, & cicere viridi siccoque aqua macerato. De prioribus,
 autem laboribus dimidium à principio subtrahatur, & post
 dulces, pingues, falsos, multosque cibos vomitum faciat,
 plurimoque tempore in cibus immoretur, quoad vomat.
 Deinde per tres dies paulatim cibus assumatur, neque im-
 pransus maneat. Cùm verò dies decem præterierint, labo-
 res plures sensim adiiciat, & si quidem plenitudo ac ventri-
 culi à cibo offensus adsit, vomat, sin minus, reliquo tem-
 20 pore in ista curatione perseueret. Contingunt autem etiam
 ista. Horrores à matutinis deambulationibus proueniunt,
 & caput grauatur. Huic deambulationes modum exced-
 dant. Corpus enim & caput humore vacuatum, horrore &
 grauitate vexatur, procedente verò tempore, in febrem
 cum horrores sensu incidit. Verùm ad hoc deueniendum
 non est, sed hac curatione occurrendum. Cùm primùm si-
 gna aliqua se prodiderint, post inunctionem ac frictionem
 modicam, plus solito prandendum, & vinum molle abun-
 dè bibendum, deinde à prandio quod satis sit dormien-
 30 dum. Sub vesperam verò, post leues exercitationes, & cali-
 dx balneum, more solito cenandum. A cœna deambula-
 tionibus non vtendum, sed aliquanto tempore immoran-
 dum. Postridie verò aqua foueatur, & in mollibus somnis
 vitam traducat. Et per dies quinque sensim ad consueta de-
 ducatur. Nonnulli autem post exercitationes in horrorem
 incidunt, & vbi quis exiit, donec prælium conserat, cùm
 verò refrigeratur, rursus inhorrescit, & dentium fremitus
 corpus occupat, somnoque grauatur, cumque expurgifici-
 tur, sæpius oscitat. A cœna verò ei palpebræ ingrauefcunt,

progressuq; temporis malignæ febres succedunt. Cautione igitur vtendum, nec huc vique res negligenda est, sed ad hunc modum curatione occurrendum. Imprimis quidem exercitationum omnium dimidium detrahatur. Cibis verò omnibus humidioribus & frigidioribus vtatur, potibusq; mollioribus & dilutiõibus. Vbi autem dies quinque præterierint, d. tractorum laborum tertia pars adiciatur, cibis verò isdem vtatur. Post alios autem quinque dies reliquorum laborum dimidium adiciatur. Rursusq; alio quinto post die, labores omnes sed leuiores paucioresq; restituito, vt ne iterum exuperantia contingat. His enim qui signis huiusmodi consistantur, labores cibos excedunt. Æquales igitur reddere oportet. Ac quibusdam hæc non contingunt, sed partim quædam, partim verò minimè. In omnibus autem istis signis, labores cibos superant, curationeq; eadem est. His autem calidæ balneum, & molle cubile conducit, semelq; atque iterum inebriari, sed non supra modum. Quòd si post hæc rerum venerationum vsus accesserit, à laboribus quiescendum, à deambulationibus verò in totum abstinendum.

Hippocratis de insomniis, liber.

Quæ de his quæ per somnos contingunt rectè coniectauerit, is ea per omnia magnam habere vim conueniet. Animus enim vigilat, & cum quidem corpori subministrat, in multas partes diuisus, sui tantum rationem non habet, sed singulis corporis partibus, partem quandam distribuit, sensibus nimirum, ad audiendum, videndum, tangendum, ambulandum, agendum, denique ad omne corporis obsequium, adeoque ipsa mens sui solum rationem non habet. Cum verò corpus quiescit, animus mouetur, & in corporis partes subrepens, domum suam regit. omnesq; corporis actiones obit. Neque enim corpus dum dormit sentit, ipse verò vigilans cognoscit, quæ sub visionem & auditionem cadunt, videt & audit. valet, tangit, tristitia afficitur, secum cogitat, ac (vt semel dicam) quæcunque corporis aut animi officia, ea omnia per somnum animus peragit. Quisquis igitur recte ista diiudicat, is non minimam

mam sapientia^e partem assequitur. Quæ igitur somnia à
 Diis immittuntur, & quædam bona vel mala, aut vrbibus,
 aut priuato populo, nulla sua culpa euentura denunciant,
 quidam de his exquisito artificio diiudicant. Quas verò
 corporis affectiones animus antè denunciat, quæ scilicet
 ex repletionè, vel inanitione, per rerum à natura instru-
 rum exuperantiam, vel consuetarum mutationem contin-
 gunt, de his quidem iudicant, & partim assequuntur, par-
 tim aberrant, neque vtriusque causam agnoscunt, neque
 10 cur assequuntur, neque cur aberrant. Cumque præcauen-
 dum esse, ne quid detrimenti contingat, adhortantur, ne-
 que tamen quomodo cautio adhibenda sic docent, sed Diis
 vo a concipere iubent. Quod quidem etsi decorum est &
 optimam, oportet tamen & manus ad mouentem Deorum
 opem aduocare. De quibus se res habet ad hunc modum.
 Quæ insomnia de diurnis actionibus mens humana ves-
 pere sub noctem in somnis offert, & eodem modo reddit,
 quo per diem in re iusta, gesta aut consulta sunt, ea bona &
 sanitatem portendere existimanda sunt, propterea quòd
 20 animus neque plenitudine vlla, neque euacuatione, neque
 alia re quauis extrinsecus irruente superatus, in diurnis
 consiliis perseverat. At insomnia quæ diurnis actionibus
 aduersantur, neque de his inter se conuenit, cum id contige-
 rit, perturbationem in corpore denunciant. Et vehemens
 quidem, malum vehemens, leuis verò debilius indicat. De
 actione igitur vtrum reuocanda sit necne, nihil statuo, cor-
 pus verò vti curetur consulo. Vbi enim plenitudo inciderit,
 secretio quædam excitatur, quæ animum perturbat. Ac si
 quidem quod aduersum est vehemens fuerit, vomitum
 30 ciete conducit, & cibos leues sensim adhibere ad dies quin-
 que. Deambulationibus quoque multis ac concitatis, sen-
 sim adiectione facta vti, & exercitationes pro ciborum ad-
 iectione moderatas adhibere. Quòd si quod aduersum est
 debilius fuerit, demta vomitione, cibi tertiam partem de-
 trahito, eamque sensim rursus ad dies quinque adiecitò, &
 deambulationes vrgeto. Sed & vocis exercitationes adhi-
 beat, & Diis supplicationes decernat, & conquiescet per-
 turbatio. Sol, Luna, cælum & stellæ, pura quæque &
 suo motu agitata, in somnis visa, bona sunt. Sanitatem

enim corporis, omniumq; eius partium significat. Atque hunc habitum presenti victus ratione conseruare oportet. Quòd si quid contra contingat, aliquem corporis morbum portendit, à vehementibus quidem vehementiorem, à debilioribus verò leuiorem. Et astris quidem exterior corporis ambitus respondet, Soli medius, Lunæ verò qui ad cauitates spectat. Si quod igitur istorum siderum extinguatur, aut lædi, aut euanescere, aut cursum sustinere videatur, in illa ipsa parte morbum euenturum indicat, & leuiorem quidem si ab aëre aut nube huiusmodi sideribus quid contingere videat, si verò ab aqua aut grandine, grauiorem. Secretionem enim humidam & pituitosam in corpore factam, & in externum ambitum incidisse indicat. Huic igitur conducit, vt vestibus indutus cursibus vtatur multis sensim incrementibus, vti quam maximè sudet, & deambulationibus post exercitationem multis, etiam absque prandio, subtractaque tertia ciborum parte, paulatim ad dies quinque adiciere. Quod si vehemens morbus videatur, etiam fomentis vtendum. Nam cum in externo corporis ambitu offensio existat, purgationem per cutim facere confert. Cibis verò vtendum siccis, acris, austeris, meracis, & laboribus maximè exiccantibus. At si ex his aliquid Lunæ contingat, ad interna reuulsionem facere vtile est, post acres, salsuginosos & molles cibos, vomitione vtendo, cursibus verò circularibus citatis, ac deambulationibus celeribus. Vocis etiam exercitatione vtendum, & prandij abstinentia, cibi que subtractione, & vicissim sensim adiectione facta. Ad interiora verò ideo reuellendum, quoniam in corporis cauitatibus offensio conspicitur. Si autem quid tale Soli contingat, vehementius vtique malum est, & difficilius expellitur. Vtramque verò in partem reuulsiones faciendæ, & cursibus, tum flexis, tum circularibus vtendum, & deambulationibus, aliisque omnis generis laboribus. Ciborum etiam subtractione, & sensim facta adiectione eodem modo. Deinde vomitu facto, rursus ad dies quinque paulatim cibos adhibere. Quòd si sereno cælo sidera premantur, & imbecilla esse videantur, ambitusq; siccitate detineri, imminentis morbi periculum denunciat. Sed labores subrahendi, & victus ratione humi-
diore

diore & molli vtendum, & balneis, ocioque copiofiore, &
 fomno multo, quoad malum conquiescat. Si verò igneum
 & calidum esse videatur, quod eis aduersatur, bilis secretio-
 nem arguit. Quòd si etiam euicta dispareant, imminens
 ex morbo mortis periculum est. Si verò terga vertisse, & in
 præfenti in fugam à persequentibus verti, ac celeriter fuge-
 re videantur, insaniam periculum, nisi curetur, imminet. His
 verò omnibus post veratri purgationem, optimè instituta
 victus ratio conducit. Alioqui vt victus ratione ad aquam
 10 tendente vtantur expedit, neque vinum bibant, nisi album,
 tenue, molle, & dilutum. Acribus, siccantibus, calefacientibus,
 salfuginosis abstineant, laboribus secundum naturam
 plurimis vtantur, & cursibus in veste plurimis. Frictio verò
 ne adsit, neq; lucta, neq; volutatio in puluere. Per somnos
 molliter recubet, & in ocio degat, laboribus secundum natu-
 ram exceptis, & à cœna obambulet. Prodest etiam fo-
 mentis vti, & à fomento vomere. Per triginta dies minimè
 repletur, vbi verò repletus fuerit, cibariis sumtis dulcibus,
 aquosis & lenibus, bis in mense vomat. Quæ verò ex his
 20 nulla necessitate coacta huc vel illuc oberrant, animi per-
 turbationem quandam ex solitudine indicant. Huic au-
 tem confert, vt cum animi relaxationem adhibeat, tum ani-
 mum ad iucunda maximeque risum mouentia spectacula
 conuertat. Sin minus, per biduum aut triduum ea spectet ex
 quibus maximam voluptatem capret, & malum conquie-
 scet, alioqui periculum est ne in morbum incidat. Quæ au-
 tem sidera pura & splendida suo ambitu excidere videntur,
 si prorsum ferantur, sanitatem denunciant. Quod enim in
 corpore purum est, cum secundum naturam suo ambitu ex-
 30 cernitur, à vespera ad auroram fertur, & bene habet. Quæ
 enim in ventriculo secernuntur, & in carnem reiectantur,
 ea omnia suo ambitu excidunt. Quod verò horum nigrum
 & obscurum, ad vesperam ferri videtur, si mare, aut terram,
 aut sursum petat, hæc magis morbos portendunt. Et quæ
 quidem sursum feruntur, capitis fluxionem denotant, quæ
 verò in mare, ventris morbos. Quæ autem in terram, tu-
 bercula potissimum in carnem eruptura significant. His
 vtile est tertiam cibi partem detrahere, & post vomitum,
 sensim ad dies quinque adiicere. In aliis autem quinque

diebus totum cibum reponere, & vomitu facto, rursus eodem modo sensim adiuciendo exhibere. Ex his verò quodcunque purum & humidum cælo insidere tibi videbitur, sanitatem denunciat, quoniam ex æthere in hominem venit, tale verò quale ingressum est, animus etiam cernit. Quod autem nigrum, impurum, minimè perspicuum fuerit, morbum portendit, non ob plenitudinem aut euacuationem, sed ex eo quod extrinsecus inductum est. Huic confertur cursum circularibus concitatis utatur, quò quàm minimè corporis colliquatio contingat & ubi spiritu quàm creberrimo usus fuerit, id quod aduenit excernat. Post cursus autem deambulationibus concitatis utatur. Victus autem ratio ad dies quatuor, mollis & leuis adhibeatur. Quicquid verò purum à Deo sumere sibi quis videtur, id bonum est sanitatis augurium. Ea enim quæ in corpore ingesta sunt, pura esse indicat. At verò quicquid huic contrarium videre quis putat, bonum non est. Morbum enim corpori aduenisse significat. Huic igitur, velut priori, eadem curatio adhibenda est. Si quis clementi cælo, molli pluuia complui, & neque vehementer, neque cum graui tempestate demissa madefieri videatur, bonum est. Commodatum enim & purum spiritum ex aère ingressum esse significat. Quòd si his contraria contingant, ut quis vehemèter complui aqua impura, & cum tempestate ac procella videatur, morbum à spiritu inducto. Verùm huic quoque eadem victus ratio obseruanda est, iisque omnibus modicus cibus exhibendus. Ac de signis quidem siderum cælestibus, sic statuere, & consilio providere, ad idque victus rationem dirigere oportet, & Diis supplicationes decernere. Ad res quidem prosperas, Soli, Ioui cælesti, Ioui Ctesio. Minetux Ctesia, Mercurio, Apollini. Ad aduersas verò, Diis auerruncatoribus, & Terræ, & Heroibus, ut grauia omnia auertant & auerruncent. At verò hæc quoque sanitatem portendunt, ea quæ in terra fiunt acutè cernere & audire, firmiter ite iter facere, & securè ac sine metu currere, terrā planā ac bene cultā videre, arbores item pullulantes, fructibus onustas & satiuas. Flumina etiam cursu solito labentia, & aqua limpida, neque copiosiore, neque pauciore quàm cōueniat, fontesque & puteos eodem modo. Hæc omnia visa sanitatem homini denunciant, corpusque

Pusq; & ambitus omnes, ciborumq; exhibitiones, & excre-
 tiones recte habere. Quod si quid his quodammodo aduer-
 sum videatur, noxiā aliquā in corpore significat. Viliū quidē
 & auditu laeso, capitis morb⁹ indicatur. Matutinis igitur de-
 ambulationib⁹, & post cenā pluribus vtendū, adiecta prio-
 re victus ratione. Cruribus verò laesis, vomitib⁹ reuellendū,
 & frequentiore lucta vtendū, seruata etiam priore victus
 ratione. Terra verò aspera, carnem minimē puram indicat.
 Plurimæ igitur deambulationes post exercitationes ob-
 eundæ. Arborum autem sterilitas, seminis humani corrup-
 telam significat. Si igitur ab arboribus folia decidant, ab
 humidis & frigidis offensionem denotant. Sin verò fron-
 dosæ fuerint arbores, at fructu careant, à calidis & siccis.
 Hæc igitur per victus rationem refrigerare atque hume-
 ctare oportet, illa verò siccare & calefacere, flumina non
 pro more existentia, sanguinis ambitum denotant, & plus
 iusto quidem fluentia, exuperantiam, minus verò defe-
 ctum. Hunc autem per victus rationem augere, illum ve-
 rò imminuere oportet. Cum verò impura desluunt, per-
 turbationem indicant, quæ à cursibus circularibus ac de-
 ambulationibus, per densi spiritus agitationem expurga-
 tur. Fontes & putei si videantur, status circa vesicam signi-
 ficant, qui medicamentis vrinam promouentibus sunt exp-
 urgandi. Mare perturbatum, ventris morbum significat,
 sed aluum deicientibus, & leuibus, & mollibus expurgare
 oportet. Terra aut domus si moueri videatur, sano qui-
 dem imbecillitatem, ægro verò sanitatem, præsentisq; sta-
 tus immutationem portendit. Sano igitur victus rationem
 transmutare conuenit. Imprimis vomat, ac rursus paula-
 tim cibum assumat nimirum quod corpus ex præsentī vi-
 ctus ratione totum moueatur. At ægro eadem victus ratio
 confert, cum nimirū corpus ex præsentī statu transmutetur.
 Terra ab aquæ aut maris diluuiō inundari si videatur, mor-
 bum ob multam humiditatem in corpore existentem de-
 nunciat. Sed vomitibus, prandii abstinentia, laboribus, &
 victus ratione sicca vtendum, deinde ex paruis interuallis
 inodicus cibus adiiciendus. Sed neq; nigram, neq; exustam
 terram videre bonum censeretur, contra verò ne vehemens
 ac lethalis morbus consequatur periculum est. Siccitatis

enim in carne exuperantiam significat. Sed labores & ciborum siccos, tum calidos & acres, urinamq; cientes detrahere oportet, & in victus ratione pitisanæ succum decoctum, omniaq; mollia & leuia, sed pauca exhibere. Potu vtendum diluto, albo, copioso, balneis calidis, multis, verum ne ieiunus lauet, molliter cubet ac dormiat, in ocio conquiescat, frigus Solemq; vitet. Terræ autem, Mercurio & Heroibus vora faciat. Quod si in stagno, aut mari, aut fluminibus quis natate videatur, bonum non est, cum humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio sicca & labores conferunt. Ac febricitanti bonum est, quoniam calor ab humoribus extinguitur. Quod autem quis modo consueto & ad naturam suam accommodato circum se fieri videt, neque maius, neq; minus, bonæ valetudinis indicium est. Vestes etiam alba, & calciamento pulcherrimo indutum esse, bonum. Quicquid verò horum iusto maius fuerit, minimè bonum, sed neque quodcunq; tandem minus fuerit. Et hoc quidem per victus rationem augere, illud verò imminuere oportet. Nigra autem morbosiora sunt & periculo proxima, verum emollire & humectare oportet. Noua quoque transmutationem significant. Mortuos nitidos & candidatos videre bonum est, bonum quoque quid purum ab ipsis sumere. Corporum enim & eorum quæ ingeruntur salubritatem indicat, cum à mortuis alimenta & incrementa & semina proueniunt. Quæ si pura in corpus ingrediuntur, sanitatem denunciant. Quod si contrà quis nudos, aut attritos, aut sordidatos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè est accommodatum. Morbum enim indicat, quod quæ in corpus ingerantur noxia sint. Verù cursibus circularibus & deambulationibus repurgari oportet, & vomitu facto alimentum molle & lene sensim adhibere. Quæ verò corpora in somnis formam monstruosam ostendunt, & hominem perterritant, ciborum minimè asuetorum repletionem, & secretionem, viliosorumq; per vomitum & secessum effusionem, ac periculosum morbum indicant. Verum vomitus procurandus, & ad dies quinque; cibi quam leuissimi, non multi neq; acres, neq; sicci, neq; calidi sensim adhibendi, & laboribus maxime ad naturam accommodatis, vtendum, præterquam deambulationibus à cœna. Bal.

na. Balneis etiam & calidis lauacris vtendum, & in ocio de-
 gendum, sol & frigus vitanda. Per somnum verò si quis soliti-
 tos cibos aut potus sibi edere videatur, alimenti inopiam,
 animiq; abiectionem indicat. Carnes autem validissimæ,
 maximæ exuperantiæ indices sunt, debilissimæ verò, mino-
 ris. Quemadmodum enim id quod editur bonum est, ita &
 quod cernitur. Cibos igitur subtrahere conuenit, cum ali-
 menti exundâtis id sit indicium. Quinetiam panes ex caseo
 & melle confecti, per somnum comesti, eadem indicant. A-
 10 quam puram per somnum bibere, bono est indicio, reliqua
 verò omnia nocent. Quæcunq; ex consuetis per quietem
 quis sibi cernere videtur, ea animi desiderium significant.
 Quæ verò perterritus fugit, sanguinis repressionem præ sic-
 citate indicant. Corpus autem refrigerare & humectare cõ-
 ducit. Quod si quis aut pugnare, aut pungi, aut ab aliis vin-
 ciri sibi videtur, secretionem ambitui contrariam in corpo-
 re factam significat. Vomere igitur confert & attenuare, ac
 deambulare, cibusq; leuibus vti, & à vomitu per dies quinq;
 eos sensim adhibere. Quin & errores & ascensus in somnis
 20 apparentes, grauiam quædam denunciant. Fluuiorum transi-
 tus, hostes armati, monstra difformia, morbum aut furo-
 rem præfagiunt. His igitur conducit qui talibus insomniis
 detinentur, vt cibus paucis, leuibus ac mollibus vtantur, &
 vomitibus factis, ad dies quinq; leniter cibos adhibeâr. La-
 boribus quoque multis naturæ accommodatis vtendum,
 præterquam à cœna. Balnea calida, ocium, frigus & sol vi-
 tanda. Qui his velut conscripta sunt vtetur, integram vale-
 tudinem sibi tota vita comparabit. Atque hæc victus ratio,
 quantum humano ingenio consequi licuit, Diis bene iu-
 30 uantibus, à me est inuenta.

Hippocratis de alimento, liber.

Alimentum & alimenti species, vnum & multæ. Vnum
 quidem, quatenus genus vnum, species verò humidi-
 tate & siccitate circumscribitur, in hisq; formæ & quanti-
 tate inest, & ad quædam, & ad tanta referuntur. Auget autem
 & robur infert, carnem gignit, similitudinem & dissimilitu-
 dinem in singulis pro cuiusq; natura inducit, & ea facultate
 quam habet ab initio. At similitudinem pro viribus inducit,

cum quæ superuenit superat, quæ verò prius adest principium obrinet. Euanescit autem interdum quidem prius, tempore dimissum aut superappositum, interdum verò posterius, tempore dimissum & superappositum. Extrinsecus verò continuo in corpus subiens, vtrumque temporis spacio, & post illud tempus abolet, & longo tempore membris omnibus firmiter adnexum, propriam quidem formam producit, priorem autem, interdum etiam priorer delet. Alimenti verò vis ad os & omnes illius partes, peringit, & ad neruum, ad venam, ad arteriam, ad muscolum, ad membranam, ad carnem, pinguedinem, sanguinem, pituitam, medullam, cerebrum, medullam spinalem, & interanea, omnesq; illorum partes, quæ etiam ad caliditatem, ad spiritum, & ad humiditatem. In alimentorū genere id quod alit alimentum est, & quod alimento est proximum, & quod alimentum futurum est. Omnium autem vnum est principium, vnusque omnium finis, idemque finis & principium. Quæq; in singulas partes proba & vitiosa alimenti sic dispensatio, proba quidem vt prædictum est, vitiosa verò, his contrarium habet ordinem. Succis coloribus & viribus variant, & qui noceant, & qui iuuent, & qui neque noceant, neq; iuuent, & copia, & exuperantia, & defectu, & horum quidem commixtione, horum verò non & omnium. Caliditate lædunt & iuuant, frigore lædunt & iuuant, facultate lædunt & iuuant. Facultatis autem variæ sunt naturæ. Succis & totum, & partem corruptentes, & extrinsecus, & intrinsecus, spontanei & minimè spontanei. Quò ad nos quidem spontanei, quo ad causam autem minimè spontanei. Causæ rursum aliæ quidem manifestæ, aliæ obscuræ, & aliæ quidem quæ sciri possunt, aliæ non possunt. Natura omnia omnibus sufficit. Adeâ extrinsecus quidæ accedunt, cataplasma, illitus, vinctio, nuditas & tegumentū totius & partis, calor & frigus ad eandē rationē, & constrictio & vlceratio, morsus, & quod pinguefacit. Intrinsecus autē, & ex prædictis quædam, & adhæc causæ occultæ, & toti & parti, & cuidā etiā, cuidam verò minimè. Excretiones secundū naturā ventris, vinarū, sudoris, sputi, mucis, vteri per ora venarū quæ sunt in ano (hemorrhoidas vocant) thymū, lepram, tuberculum in cutē sponte erumpens (Φύμα dicitur) carcinoma, ex naribus, è pulmō-

nibus

nibus, ex ventre, ex ano, ex cole, secundum naturam, & præ-
 ter naturam horum distinctiones, aliis iuxta aliam ratio-
 nem, interdum etiam alio modo. Vna horum omnium est
natura, & non vna. Multæ horum omnium natura, & non
vna. Medicamentum purgans sursum & deorsum, & neque
sursum, neque deorsum. In alimento medicamentum pur-
gans, optimum, in alimento medicamentum purgans,
malum. Malum & optimum ad aliud referuntur. Vlcus,
 10 crusta, sanguis, pus, sanies, lepra, furfur, vlcera capitis ma-
nantia, impetigo, vitiligo, lentigo, interdum quidem læ-
dit, interdum verò iuuat, est vbi neque lædit, neque iuuat.
Alimentum, minimè alimentum. Nisi alere queat, nomi-
ne est alimentum, non re. Re alimentum, nomine non
item. Alimentum in pilos, in vagues, & in extimam super-
ficiem ab internis partibus peruenit. Ab externis partibus
alimentum, ab externa superficie, ad intima peruenit. Con-
fluxio vna, conspiratio vna, consentientia omnia. Ad vni-
uersam quidem totius naturam, omnia, ad particularem
verò, partis cuiusque particulæ ad opus. Principium ma-
 20 gnum ad extremam partem peruenit, ex parte extrema ad
magnum principium peruenit. Vna natura, esse & non
esse. Morborum differentia in alimento, in spiritu, in ca-
lore, in sanguine, in pituita, in bile, in humoribus, in carne,
in pinguedine, in vena, in arteria, in neruo, musculo, mem-
brana, osse, cerebro, spinali medulla, ore, lingua, gula, ven-
triculo, intestinis, septo transuerso, abdomine, iecore, liene,
renibus, vesica, vtero, cute, hæc omnia tum sigillatim,
tum per partes. Magnitudo ipsorum magna & non ma-
gna. Indicia, titillatio, dolor, ruptio, mens, sudor, vrina-
 30 rum sedimentum, quies, iactatio, visus, imaginationes,
morbus regius, singultus, morbus comitialis, sanguis inte-
ger, somnus. Et ex his, & ex aliis quæ insunt à natura, &
quæcunque eiusmodi ad noxam & vilitatem tendunt. La-
bores totius & partis, & magnitudinis signa, alterius qui-
dem ad maius, alterius verò ad minus, & ex vtrisque ad
maius, & ex vtrisque ad minus. Dulce non dulce. Dulce
facultate, velut aqua, dulce gustu, velut mel. vtrorumque
signa, vlcera, oculi, & gustus, & in his magis & minus.
Dulce ad aspectum, & in coloribus, & in aliis mixturis,

dulce magis & minus. Corporis raritas ad perspirationem, quibus amplius aufertur, salubrior. Corporis densitas ad perspirationē, quibus minus aufertur, insalubrior. Quibus corpus probè perspirat, ii imbecilliores & salubriores existunt, pròteq; restituntur. Quibus malè perspirat, ii prius quam aegrotent, robustiores sunt, cum verò in morbum inciderunt, aegrius restituntur. Hæc autem & toti & parti attribuntur. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit, & reliqua omnia idem. Alimenti spiritus principium nares, os, guttur, pulmo, reliquaq; perspiratio. Alimenti tū humidum siccū principium, os, gula, ventriculus. At antiquius alimentum per abdomen, umbilicus. Venarum origo tanquam radix, hepar est; & arteriarum, cor. Ex his per omnia sanguis & spiritus peruagatur, calorq; per hæc permeat. Facultas vna & non vna, ex qua hæc omnia, & ab his diuersa administrantur. Alia quidem ad totius & partis vitam, alia verò ad sensum totius & partis. Lac, alimentum, quibusdam pro natura lac alimentum est, aliis verò minimè. Sunt quibus vinum alimentum est, sunt quibus non est. Et carnes multaq; alia alimenti formæ, & pro regione, & pro consuetudine. Aluntur hæc quidem ad incrementum, & vt subsistant, hæc verò tantum vt subsistant, veluti senes, alia insuper ad robur. Affectio athletica non est à natura, præstat in omnibus habitus salubris. Quantitatem aptè ad vires accommodatam recta coniectura consequi, ardua res est. Lac & sanguis, alimenti redundantia. Circuitus ad multa consentiunt, ad fœtum, & ad illius alimentū, Rursus autē sursum repit, in lac & in alimentum, & ad infantem. Vitam habent non animantia, vitam habent animantia, & animantium partes. Omniū naturæ à nullo edoctæ sunt. Sanguis alienus vitilis, sanguis proprius vitilis, sanguis alienus noxius, sanguis proprius noxius. Humores proprii noxij, humores alieni noxij. Humores alieni conferentes, humores proprii conferentes. Consentiens, minimè consentiens. Dissentiens, minimè dissentiens. Lac alienum probum, lac proprium noxium. Lac alienum noxium, lac proprium vitile. Cibus iuuenibus leniter coctus, senibus extrēmè immutatus, in ætatis vigore constitutis minimè immutatus. Ad cōformationem, Soles triginta quinq; ad motionem, septuaginta;

ginta; ad perfectionem ducenti & decem. Alii tradunt, ad formam, quadraginta quinque; ad motionem, sex & septuaginta; ad exitum ducentos & decem. Aliis ad speciem, quinquaginta; ad primum saltum, centum; ad perfectionem, trecenti. Ad distinctionem, quadraginta; ad transitionem, octoginta; ad elapsum, ducenti quadraginta. Non est, & est. In his autem temporibus, & ex toto, & ex parte, plures & pauciores nascuntur, neque verò multò plures quam pauciores. At pauciores tot, & quæcunque alia his similia. **Osium alimentum ex fractura. Naso bis quinque dies debentur: maxillæ & claviculæ, & costis, bis totidem: cubito, triplices: tibix & brachio, quadruplices: femori, quintuplices, & si quod in his plus aut minus potest. Sanguis humidus, & sanguis solidus. Sanguis humidus, probus, sanguis solidus, vitiosus. Proba omnia & vitiosa ad aliquid referri debent. Via sursum deorsum vna. Alimenti facultas mole præstantior, alimenti moles facultate præstantior, & in humidis, & in siccis. Detrahatur, & apponitur idem, huic quidem detrahatur, illi verò apponitur idem. Venarum pulsationes & spiritus respiratio, pro ætate consentiunt & dissentiunt, & morbi & sanitatis sunt indicia, magisque sanitatis quàm morbi, & morbi magis quàm sanitatis. Spiritus enim etiam alimentum est. Humidius alimentum facilius quàm siccum immutatur. Siccum alimentum facilius quàm humidum immutatur. Quòd ægrè immutatur, ægrè consumitur. Quòd facile apponitur, facile consumitur. Qui celeri appositione indigebit, iis humidum medicamentum ad resumendas vires optimum. Qui verò adhuc celeriore, per odoratum. At qui tardiore appositione opus habent, iis solidus cibus exhibendus. Musculi solidiores ægrè reliquis colliquefcunt, excepto osse & nervo. Quæ exercitata sunt ægrè immutantur, ipsaque in suo genere seipsis, quàm pro natura, valentiora sunt, idè ipsa inter se ægrè colliquefcunt. Pus ex carne, purulentum ex sanguine, & ex reliquo humore. Pus vlceris alimentum. Pus venæ & arteriæ alimentum. Medulla ossis alimentum, idè callo firmatur. Facultas omnia auget, & alit, ac propagat. Humiditas alimento vehiculum præbet.**

Hippocratis de ratione victus in morbis
acutis, liber.

QVI Cnidias appellatas sententias scriptis tradiderunt,
 ij sanè quæ in singulis morbis ægri patiuntur, & quo-
 modo eorū nonnulla ipsis eueniant, rectè conscripserunt, &
 huc vsq; quidem quæ quibus etiam Medicinæ ignarus, rectè
 scribere potuerit, si probè ex vnoquoq; ægro quæ patitur
 intellexerit. At quæcumque Medicum non referente ægro
 prædixisse oportuit, ea magna ex parte prætermissa sunt,
 quædam in quibusdam, nonnullaq; ad coniecturalem cog-
 gnitionem valde accommodata. Cum verò ad coniecturalem
 cognitionem referatur, quomodo singula curare oporteat,
 in his multò aliter quàm illi disseruerint sentio. Ac neq; so-
 lum ob id non laudo, sed quòd paucis etiã numero remediis
 vsi sunt. Nam & plurima ab ipsis relata sunt (præterquàm
 in morbis acutis) medicamenta deorsum purgantia exhibenda,
 & serum & lac tempestiuè propinandū. Hæc igitur si
 bona essent, & morbis quibus exhibenda monent conue-
 nientia, longè maiore laude digna essent, quòd pauca suffi-
 cerent. Nunc verò res aliter se habet. Qui tamè postea reco-
 gnouerunt, ij medicè magis, quæ singulis exhibenda sunt,
 percurrerunt. Sed neq; de victus ratione quicquã effatu di-
 gnum veteres scriptis tradiderunt, eamq; quæ cuius magno
 res sit, omiserunt. Varia tamen morborū singulorum gene-
 ra, multiplicemq; eorum diuisionem non ignorarunt qui-
 dam. At numeros morborum singulorum planè declarare
 studentes, non rectè scripserunt. Neq; enim quis facillè nu-
 meret, si quis ex eo ægrotantium morbum æstimet, quòd
 ab altero re quadam differat, neq; eundem esse morbū re-
 putet, nisi eodem nomine nūcupetur. Mihi autem placet ut
 ad omnem artem animū attendamus. Nam quæ rectè pro-
 cedunt opera, ea rectè singula facere oportet; quæ item ce-
 leritate opus habent, celeriter, quæ etiã munditiem deside-
 rant, mundè, & quæ citra dolorè tractari postulant, ea quàm
 maximè fieri possit sine dolore facere, cæteraque omnia id
 gen^o multò aliter quàm proximi meliorè in formam com-
 mutare cōuenit. Sed maximè eum Medicum probauerim,
 qui in morbis acutis, quorū vi plerunq; homines intereunt,
 longè

longè meliùs cæteris se gerat. Sunt autè hi, quantum nominibus veteres cõplexi sunt, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardēs, & quicunq; alij morbi ad hos consequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt. Cùm enim nullum pestilentis morbi commune genus populariter grassatum fuerit, sed dispersi morbi & non similes fuerint, ab his plures quàm ab aliis omnibus moriuntur. Populares igitur non satis discernunt eos, qui in his longè proximis excellunt, aliarũq; curationum potiùs aut laudatores, aut vituperatores existunt. Deinde id magno est argumento, quòd populares huiusmodi morborũ nullam prorsus habeant intelligentiam, cùm ad eam non nisi studio petueniri possit. Nam & qui Medicinæ non profitentur scientiam, Medici maximè in eiusmodi morbis esse videntur. facile est enim nomina, quæ circa huiusmodi ægrotates proferri solent, ediscere. Nempe si quis pisanæ cremorem nominauerit, hocq; vel illud vinum, aut etiam mulsam, eadem omnia videntur plebeiis dicere Medici tum meliores, tum deteriores. At nõ ita se res habet, verum in his sanè vel maximè alij alijs præstât. Videntur autem mihi dignissima esse quæ scribantur, quæcunq; Medicis ignorantur, quamuis situ commoda existant, quæque magnas utilitates, aut magnas noxias inferunt. Quæ igitur ignorantur hæc sunt. Quanam de causa in morbis acutis quidam Medici toto vitæ tempore in pisanâ non colata exhibenda perseuerent, & rectè se curare existiment. Quidam etiam omni ratione contendunt, ne vlllo modo hordeum eger deuoret, quòd inde magnum secururũ detrimentum existiment. Verum per linteum excolantes, eius succum porrigunt. Horum etiam nonnulli neq; pisanam crassam, neq; succum exhibeant. Et hi quidem dum septimum diem æger attigerit, alij verò dum in totum morbus iudicatus fuerit. Huiusmodi itaque quæstiones non admodũ proponere Medici consueuerunt, ac neque fortè si proponant, inueniuntur. At verò ars tota magnam quidem apud vulgum calumniam sustinet, adeò vt nullam omninò Medicinam esse existiment. Si quidem in acutis morbis in tantum inter se dissentiant artifices, vt quæ alter exhibet veluti optima reputas, ea iam mala alter existimet, fereque ob id ars ipsa diuinationi similis esse vi-

deatur. Quoniam augures eundem alitem, si quidem sinister appareat bonum esse existimant, si verò dexter, malum. Et in Aruspicina huiusmodi quoque alia videntur in aliis. Sed & vaticinantium nonnulli contraria his sentiunt. Hanc autem speculationem tum pulcherrimam, tum quamplurimis in arte maximè commodis cognatam esse censeo. Etenim omnibus ægris ad sanitatem magnum quidpiam facit, sanisque ad sanitatem tuendam, & iis qui sese exercent, ad bonum habitum comparandum, tum etiam ad id quod quisque voluerit obtinendum. Pisana igitur rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in his morbis acutis, eosque qui eam prætulere laudo. Nam & lentorem habet læuem, continuum, & suauem ac lubricum, mediocriter humescētem, sitim minimè inferentem, & si quid elui indiget, probè abluentem, neque adstringit, nec malam turbationem adfert, neque in ventre intumescit. Nempe inter coquendum, quoad maximè fieri potuit, intumuit. Qui ergo pisana in huiusmodi morbis vtuntur, ne vna quidem die vasorum inanitionem (vt ita dicam) fieri permittant, sed citra intermissionem ea vtantur, nisi vel propter medicamentum, vel clysterem intermittere expediat. Et his quidè qui bis die cibum sumere consueuerunt, bis danda est, his verò qui semel cibum capere consueuerunt, his primo die semel danda, paulatim autem progrediendo, si fieri possit, iis etiam bis danda, si quid adiiendum videatur. Verùm inter initia neque multa copia, neque valde crassa exhibenda, sed vt consuetudinis causa aliquid ingeratur, & ne multa vasorum inanitio fiat. Quòd autem ad sorbitionis adiiendæ quãtitatem attinet, si quidem sicciior quàm quis existimet morbus fuerit, non magna copia exhibenda, sed ante sorbitionem vel mulsa, vel vinum, vel quodcunq; magis conueniet, propinandum. In singulis verò generibus quodnam sit accommodatissimum dicetur. Quòd si os humefcat, & quæ ex pulmone efferuntur conuenientia fuerint, in summa, sorbitionis quantitate adiiicere conuenit. Quæ nanque celerius magisque madescunt, iudicationis celeritatem denunciant, quæ verò tardius & minus, tardio rem iudicationem significant. Atque hæc quidem prorsus hoc modo se habent. Sed & multa quoque alia peropportuna præter-

præmittuntur, ex quibus significationem capere conuenit, quæ deinceps referentur. Quoque copiosior purgatio fuerit, eò maior quantitas ad iudicationem vsq; adiicienda, præcipuè verò duobus ab iudicatione diebus, quibus quidem, aut quinto, aut septimo, aut nono iudicatio fieri videatur, vt etiam dierum paritatis & imparitatis ratio habeatur. Post hoc autem mane quidem sorbitione vtendum, vespere verò ad cibos transeundum. Magna autem ex parte hæc iis conferunt, qui statim prisana integra vtuntur. Nam
 10 & pleuriticorum dolores statim sponte desinunt, vbi quid effatu dignum spuere & expurgari cœperint, purgationesque longè perfectiores sunt, & minùs purulenti euadunt, quàm si aliam quis victus rationem instituat, præterea iudicationes simpliciores fiunt, meliusque iudicantur, & minùs reuertuntur. At prisanam ex hordeo quàm optimo confici & optime coctam esse oportet, idque præsertim si non solo cremore vti debeas. Ad reliquas enim virtutes istud etiam accedit, quòd prisanae lubricitas efficit vt hordeum deuoratum minimè lædat, cum nusquam adhærescat, neque secundum thoracis rectitudinem immoretur. Est autem maximè lubrica, sitimque minimè infert, & facillimè coquitur, estque infirmissima, si optimè cocta fuerit, quibus omnibus opus habet. Nisi igitur quis quantum deest contulerit, vt idoneus eiusmodi prisanae sorbendæ modus efficiatur, sæpiùs lædetur. Iam primùm enim quibus cibi recrementum interclusum est, si quis eo nō vacuato sorbitionem dederit, dolorem si adest grauiorem reddet, si non adest, statim induxerit, & spiratio crebrior euadet. Quod certè prauū est, cum pulmonem exiccet, & præcordia, tum imum ventrem, tum septum transuersum dolore fatiget. Quinetiam
 30 si lateris dolore adhuc continuo, neque ad calida fomenta remittente, sputoque minimè prodeunte, verùm citra concoctionem extremè glutinoso reddito, nisi quis dolorem, vel ventre emollito, vel secta vena soluerit, aut vtrum horū conducere videbitur exhibuerit, prisanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducet. Has igitur ob causas aliasque etiam huiusmodi, qui tota vtuntur prisana, septimo die, ac citiùs moriuntur, partim quidem mente læsi, partim verò erectæ ceruicis spiratione (orthopnoea)

dicimus) & stertore suffocari. Quos sanè veteres syderatos vel ob id maximè existimarunt, neque etiam minùs, quòd ipsis mortuis larus liuidum plagæ non absimile deprehenditur. Cuius rei hæc causa est, quòd priùs quàm dolor soluatur moriuntur. Breui siquidem anhelatores euadunt. Ex multa autem & crebra respiratione (vt iam dictum est) sputum summè glutinosum citrà coctionem redditum, egressum fieri prohibet. Quinetiam cartilaginosis asperæ arteriæ corporibus (pulmonis bronchiis dictis) adhærescens, stertorem inducit, cumque ad hoc deuenerit, tum plærumque mortem infert. Etenim ipsum sputum intrò retentum, spiritum quidem intrò ferri prohibet, celeriter autem extrà ferri cogit, adeò vt ad perniciem mutuas inter se operas conferant. Sputum nanque adhærescens, crebrum spiritum facit, hicque creber effectus, sputum magis glutinosum reddit, & lubricum fieri prohibet. Neque verò solùm istaprehendunt si prisana intempestiue vtantur, verùm & multò magis, si quid quòd prisana minùs conueniat aut ederrint, aut biberint. Magna igitur ex parte ferè similia sunt auxilia, tum iis qui tota vruntur prisana, tum his qui ipsius cremore. At his qui neutro horum, aut solo potu vtùtur, interdum quoque aliter auxiliari oportet. Hunc autem in modum omninò facere oportet. Si quem à recèti cibo, alio necdum subducta, febris siue cum dolore, siue sine doloreprehenderit, à sorbitione exhibenda tantisper temperandum, dum cibum ad infernam intestini partem secessisse coniecèris. Quòd si dolor affuerit, aceto multo in potu vtendum, hyeme quidem calido, ætate verò frigido. Et si multa sitis aderit, mulla & aqua exhibenda. Ac deinceps quidem si dolor aliquis adsit, aut periculum aliquod impendat, sorbitione neque multa, neque crassa exhibenda, verùm post septimum aut nonum diem, si validus æger fuerit. Ac si recenter sumto cibo, verustus non subierit, si quidem validus fuerit, & ætate vigerit, infusum per clysterem exhibendum: sin debilior extiterit, glande vtendum, nisi sponte probè prodierit. Exhibendæ autem sorbitionis tempus per initia & per totùm morbum istud præcipuè obseruari debet, vt cum frigidi pedes fuerint, tum à sorbitione exhibenda, tum vel maximè à potu abstineamus. Cum verò calor ad pedes descenderit,

scenderit, tunc dare conuenit, reputareq; cum in omnibus
 morbis, tum præcipuè in acutis, potissimumq; in quibus ve-
 hementior febris ac maximum periculum subest, tempus
 hoc magnam habere facultatem. Ac primum succo maxi-
 mè vtendum. deinde pitafana, ad præscripta signa diligenti
 adhibita attentione. Lateris autem dolorem, siue per exor-
 dia, siue postea incidat, fomenis calidis tentare dissoluere
 absurdum quidem non est. Quorum quidè optimū est aqua
 calida in vtre, vel vesica, vase æneo aut testaceo adhibita. ve-
 rum molle quippiā lateri, quò lenior fctus fiat, supponere
 oportet. Vtiliter etiā admouetur spongia mollis & magna
 ex aqua calida expressa, fomentumq; linteo inuoluendum
 vt longiore tempore sufficiat & perduret, simulq; ne va-
 por ad laborantis spiritum efferatur, nisi fortè & id ad ali-
 quid conuenire videatur, quod & interdum vsu venit. Ad
 hæc autem & hordeum & eruum in aceto ita temperato, vt
 paulò acidius sit quàm quis bibere queat, macerata & fer-
 uetacta sacculis consuta apponere oportet, surfuresq; eo-
 dem modo. Ad siccum autem fomentum, sales & milium
 torrefactum in sacculis laneis maximè accommodantur.
 Lene enim & blandum est milium. Sed & mollia huiusmo-
 di fomenta dolores etiā ad iugulum pertingentes soluunt.
 At venæ sectio non æquè dolorem soluit, nisi dolor ad iugu-
 lum pertingat. Quòd si ad calida fomera dolor non remit-
 tat, non multo tēpore calcifacere conuenit, quòd id pulmo-
 nem excitet, & pus intra thoracem colligat. Sed si quidem
 dolor ad iugulum de se significationem præbeat, ad brachium
 verò, vel circa mammam, vel supra septum transuer-
 sum grauitatis sensus insit, internam in cubiti flexu venam
 secare, & quàm citissimè copiosum sanguinem detrahere
 conuenit, eo vsq; dum multò rubicundior, aut pro puro &
 rubro liuidus effluat. vtrumque enim vsuuenit. Si verò ea
 quæ sunt sub septo transuerso partes dolor affligat, nullāq;
 ad iugulum de se significationem præbeat, aluum veratro
 nigro aut peplio emollire oportet, ea ratione, vt veratro
 quidem daucum, aut seseli, aut cuminum, aut anisum, aut
 aliud quippiam bene olens admisceat, peplio verò laseris
 succum. Quanquam etiam si inter se misceantur, vnius sunt
 generis, neque dissimiliter agunt. Sed veratrum nigrum

L. IIII.

tum melius quam peplium ventrem soluit, tum etiam ad iudicationem magis valet. Peplium verò flatus magis erumpere facit. Dolorem autem hæc duo sedant. Sedant etiam & alia multa quæ aluum subducunt medicamenta. Sed ex his quæ noui hæc sunt optima. Quandoquidem & quæ in sorbitionibus exhibentur aluum subducentia medicamenta, iuuant, quæcunque vel propter amaritudinem, vel aliam quãdam insuauitatem, aut copiam, aut colorem, aut aliam quampiam suspicionem non admodum ingrata existunt. Pritisanam quidem, vbi epotum est medicamentum, in super 11 sorbendam statim dare oportet, neque admodum minorem quàm consuetum est quantitate. Quandoquidem rationi consentaneum est, media in purgatione sorbitionem non exhibere. At vbi deserit purgatio, tunc minore quàm consueuerit quantitate absumatur, deinde verò paulò maiorem semper adducatur copia, si & dolor sedatus fuerit, nihilque aliud aduersetur. Idem etiam mihi dicendum vbi pritisanæ cremore vti opus fuerit. Si quidem melius esse assero statim omninò sorbere incipere potius, quàm antea ex inanitis vasis, aut tertio, aut quarto, aut quinto, aut sexto, aut septimo 10 die à sorbitione inchoare, nisi quidem intra hoc tēpus motibus prius iudicatus fuerit. In hisque consimiles præparationes, quales dictæ sunt, faciendæ. De sorbitione igitur exhibenda sic sentio. Quin & de potu, qualemcumque tandem ex his qui describentur, quis sumpturus sit, eadem omninò est ratio. At verò noui Medicos, qui contrà omninò quàm oporteat faciunt. Etenim volunt omnes vbi sub initia motorum homines inedia præmacerarint, aut duos, aut tres aut plures etiam dies, ita sorbitiones & potiones exhibere, idque fortassis, quòd magnæ corporis mutationi, magnam 30 etiam quandam mutationem contrà obuiere æquum ipsis videatur. Atqui mutatio quidem non parum bene habet, rectè tamen ipsa sanè transferenda venit. Quin & ciborum exhibitio mutationis rationem etiam magis obrinet. Plurimum igitur lædentur, nisi rectè mutatio fiat, qui tota pritisanam vtentur. Lædentur etiam qui solo succo vtentur, & qui solo potu, quamquam ij minimè. Oportet autem & ex hominum adhuc sanorum victus ratione, quænam conferant, addiscere. Etenim si sanè in beneualentibus cibi inter se plurimum

10

20

30

DE I
rimum
pucac
tissimi
tu, tu
tucior,
tatione
eos qu
ruat, r
& qui
stimæ
efficium
quibus
præter
super f
coquer
mire si
hyeme
si dorm
cuitus
noxia
ls præ
cibum
sunt qu
sueti si
uerunt
uis op
suspens
dam v
que os
trema
nare ne
difficil
igitur
consue
neque
suetud
vasis p
pransus
fuit, mu

rimùm differre videntur, cùm in aliis quibusdam, tum in mutationibus, an nō in morbis multùm, maxime q̄; in acutissimis differē. Atqui quod vitiosa victus ratio, tum in potu, tum in cibo, sui semper similis, ad sanitatem omninò sit tior, quàm si quis subito ad aliam meliorem magnā mutationem faciat, cognitu sanè est facile. Quandoquidem tū eos qui bis die, tum eos qui semel cibum sumere consueverunt, repentinæ mutationes lædunt, & imbecillos reddunt, & qui quidem prandere non consueti, si prandeant, confessim ægrè habent, & toto corpore graues, debiles, & pigri efficiuntur, quòd si præterea cœnauerint, acidum eructant, quibusdam etiam aluus liquida contingit, nempe quòd præter consuetudinem pondere grauetur ventriculus, insuper ficcari assuetus, non bis intumescere, neque bis cibos coquere, lis igitur conuenit mutationem rependere. Dormire siquidem oportet, tanquàm noctem à cœna agentes, hyeme certè sine frigore, æstate verò citra calorem. Quòd si dormire nequeant, vbi multos lenta deambulatione circuitus confecerint, neque stent, nihilque, aut pauca & innoxia cœnent, prætereaque minùs, neque aquosum bibāt. Is præterea etiam magis afficietur, si ter die ad sacietatem cibum capiat, ac multò magis si sæpius. Quanquam multi sunt qui ter die copiosum cibum facillè ferunt, quòd ita assueti sint. Quin etiam qui bis die cibum sumere consueuerunt, nisi præsi fuerint, debiles & infirmi sunt, & ad quoduis opus timidi & oris ventriculi dolore vexantur. lis enim suspensa esse viscera videntur, calidam & cum virore pallidam vrinam reddunt, & stercus exurit, nonnullis quoque os amarescit, oculi grauantur, tempora pulsant, & extrema perfrigerantur. Ac plurimi quidem non pransi, cœnare nequeunt, qui si cœnauerint, ventriculum grauant, & difficiliùs multò decumbunt, quàm si pransi fuissent. Cùm igitur talia sanis contingant ob dimidiatæ diei victus à consuetudine mutationem, neque apponere quicquam, neque detrahare vtile esse videtur. Qui ergo præter consuetudinem semel cibum capiens, vbi tota die exinanitis vasis pro consuetudine cœnauerit, hunc par est, si cùm impransus fuit doluit & debilis fuit, & cùm cœnauit, grauis fuit, multò magis grauari. Quòd si longiore tempore exi-

nanitis vasis repente cœnauerit, adhuc utique magis gratia
 bitur. Qui igitur præter consuetudinem exinanitus fuerit,
 cum hunc diem sic rependere conuenit vt in primis viterfri-
 gus, calorem & laborem, cum hæc omnia grauiter ferat, &
 cœnam longè solito miorem capiat, eamq; non sicca, sed
 quodammodo humentiozem. Deinde minimè aquosum
 bibat, neque minùs quàm pro cibi ratione, posteroque die
 paràm prandeat, quò sensim accessione facta ad consuetu-
 dinem redeat. Ista tamen eorum quidam molestius ferunt,
 nempe qui supernis partibus copiosam amarâ bilem coe-
 ceruant. Non consuetam autem cibi abstinentiam, faciliùs
 in totum ferunt, qui partibus superioribus pituitosi sunt.
 Quò fit, vt si semel tantùm cibum præter consuetudinem
 capiant, faciliùs eam ferre possint. Istud igitur euidenti est
 argumento, quòd eorum quæ circa naturam atq; habitum
 nostrum contingunt, maximæ mutationes, morbos potè-
 simùm pariunt. Neq; intempestiuas, neque vehementissimas
 valorum inanitiones moliri fas est. neque cum morbis
 vigent & in inflammatione consistunt, cibum offerre, neq;
 repente quicquam, in hanc vel illam partem, in toto nego-
 tio immutare. Multa verò eorum quæ circa ventrem cõ-
 gũt, itemq; alia his cognata referre quis possit. veluti quòd
 cibos quidem leuiter ferunt quibus assueuerunt, etiam
 natura boni non sint, eodemque modo potiones. Molesti-
 aurè ferunt cibos quibus minimè sunt assueti, quamuis bo-
 ni sint, similiter & potus. Et quæcunq; quidem multus præ-
 ter consuetudinem carnis esus facit, vel allium, vel laser, aut
 eius succus, aut caulis aliaque id genus peculiaribus qui-
 busdam insignibus viribus prædita, minùs utique quis mi-
 retur, si quæ sunt huiusmodi, dolores ventriculis magis quàm
 alia adducant. Verùm [minùs fortasse miraberis] si notue-
 ris quantam maza turbationem, & tumorem, & flatum, &
 tormina præter consuetudinem ingesta ventriculo exhi-
 beat ei qui ea vesci minimè cõsueuit. Vel qualem panis ipse
 calidus ingestus sitim inducat & repentinam repletionem,
 tum quòd exiccet, tum etiam quòd tardè descendat. Et
 quàm variâ inter se efficiant panes purissimi & confusantè,
 in cibo præter consuetudinem assumti. Itemque maza præ-
 ter morem sicca, aut humida, aut lenta, & quale quid effi-
 ciant

ciant potentæ recentes in non assuetis, aliâque iis qui recentibus sunt assueti. Itemque vini & aquæ potus præter consuetudinem inuicem de repente permutatus, & aquosum vinum & merum præter morem subito epotum. Illud nanque in superiore ventre redundante humiditatem, & inferiore flatum inducet, hoc verò venarum palpitacionem, capitis grauitatem & sitim. Tum etiam vinum album & nigrum si quis præter consuetudinem immutet, etiam si ambo vinosa fuerint, multa tamen in corpore alterarint, vt minus quis esse mirum dixerit, dulce & vinosum vinum vbi repente permutata fuerint, non idem posse. At contrariõ sermoni quadam ex parte fauendum est, nempe cum his victus ratio facta sit, corpore neque ad robur, vt cibos aducere, neque ad debilitatem, vt cibos demere oporteat, immutato. Insuper in singulis & robur, & morbi genus coniectandum est, tum etiam hominis natura, tum agrî victus consuetudo, neque in cibus solum, verum etiam in potionibus. Ad ciborum autem adiectionem multo minus attendendum est. Nam & subtrahere omnino sæpenumero expedit, dum agro sufficere posse videatur, donec morbi vigor ad maturitatem perducatur. Quod in quibus faciendum sit, paulò post scriberetur. Multa verò etiam alia his quæ dicta sunt similia quis scribere possit. Istud certè efficacius est testimonium. Neque enim rei quæ plurimum in quaestione versatur cognatum existit, sed res ipsa valdè idoneum præbet documentum. Nam & per acutorum morborum exordia, quandoque quidem eodem quo laborare cœperunt die cibos comederunt, quidam etiam postredie, nonnulli quoque quiduis, alij etiam quendam potionis cinnum (cyceona dictum) sorbendo sumserunt. Hæc autem omnia deteriora quidem sunt, quàm si quis aliã victus rationem instituat. Multo tamen minus ledunt quæ hoc tempore peccata committuntur, quàm si primis duobus vel tribus diebus, vasa quis omnino exinanierit, mox quarto vel quinto die talem cibum exhibeat. Quinetiam multo deterius est, si quis totis his diebus vasis antea exinanitis, posterioribus deinceps diebus ita victum instituat prius quàm morbus maturus euadat. Hac enim ratione plurimis liquidò mortem inferet, nisi mitis omnino morbus extiterit. Quæ verò

per initia errata committuntur, his non similiter incurabilia existunt, sed multò faciliùs sanantur. Hoc sanè maximo argumento esse arbitror, nulla sorbitione, primis diebus abstinendum in quibus paulò post futurum est vt his auxiliis sorbitionibus vti debeant. Prorsus igitur ignorant qui hordeacea vtuntur pisanana, quòd ab ea malè habent, vti duobus vel tribus, vel etiam pluribus diebus antea exinanitis vasis sorbere cœperint. Neq; rursus qui cremore vtuntur, quòd sorbentes lædantur intelligunt, vbi non rectè sorbitionem inchoauerint. Hoc tamen cauent & agnoscunt magnam adferre læsionem, si antequam morbus ad maturitatem peruenerit, æger hordeaceam pisananam sorbeat, cremore vti assuetus. Hæc igitur omnia magno sunt indicio, quòd Medici non rectè ægrotantes ad cibos adducunt, sed in quibus morbis vasa exinaniri non expedit, & in quibus sorbitione vtendum sit, in iis vasa exinaniant, & in quibus ex vasorum inanitione ad sorbitiones transeundum nō sit, in his transeant, idq; plerunq; exquisite. Interdum vero eo tempore ex vasorum inanitione in sorbitiones committant, quo plerunq; ex sorbitionibus ad vasorum inanitionem accedere expedit, si ita morbus ingrauescens ruit. Interdum etiam cruda à capite attrahuntur, & à thoracis regione biliosa, vigilix que iis accedunt, ob quas non coquitur morbus, valde que tristes & amarulenti euadunt, delirantentantur, & iis oculi vibranti splendore coruscant, aures sono implentur, extrema perfrigescunt, vrinx in coctæ, spumata tenuia fiunt, salsa, & colore sincero tineta, & pauca, sudores circa ceruicem contingunt, & anxietates, spiritus in ea quæ sursum sit læsione offensans, creber & magnus valde supercilia quodammodo amplificatur, praux animi dejectiones, vestium à pectore reiectiones, & manus tremulæ, atq; interdum labij inferioris concussio. Quæ si in iis compareant, grauis delirij significationem exhibent, & plerunq; moriuntur. Qui verò euadunt, ij cum abscessu, vel sanguinis ex naribus profuuiio, vel puris crassi excreantur, neq; aliter euadunt. Neq; certè horum ita peritos Medicos video, vt virium infirmiores in morbis dignoscant, que vel ex vasorum inanitione perficiuntur, & quæ vel ob aliud quoddam irritamentum, queq; ob dolorem & morbi vehementiam,

mentiam, quasq; omnis generis affectuum species natura nostra & habitus in singulis pariat, quamuis hæc cognita aut ignorata salutem aut mortem afferunt. Maius siquidẽ malum est, si ob dolorem aut morbi vehementiam debilitato quis potum aut sorbitionem copiosorem aut cibũ exhibeat, ob vasorum inanitionem debilem esse ratus. In decorum autem est probroq; vertitur, si quis ex vasorum inanitione ægrè habentem non agnoscat, & victus ratione opprimat. Periculum siquidem quoddam affert hoc erratum, multo tamen minùs quàm alterum, illoq; longè maiore risu dignius est. Nam si quis alius Medicus aut plebeius accesserit, & quæ contigerunt cognouerit, cibumq; & potum quem alter prohibuerit exhibuerit, is proculdubio auxiliũ attulisse videatur. Atque ista præcipuè artifices apud homines infamant. Hic enim superueniẽs Medicus vel plebeius, tanquam mortuum suscitasse videtur. Horum igitur etiam signa, ex quibus singula dignoscere oporteat, scribentur. Sed tamen & hæc sunt his quæ circa ventrem contingunt consimilia. Etenim si totum corpus præter solitum multam quieuerit, non confestim robustius euadit. Si verò sanè ex diutino otio repente se ad labores contulerit, manifestum quoddam vitium efficiet. Eodem etiam modo de singularis corporis partibus existimandum. Nam & pedes tale quiddam efficient, & reliqui articuli laborare non assueti, vbi longo post interuallo de repente ad laborem se conuerterint. Eodemq; modo & dentes, & oculi, & quæuis alia corporis pars afficietur, quandoquidem & lectus præter consuetudinem mollis laborem facit, itemq; durus præter solitum. Quin & sub dio præter morem stratus corpus indurat. Sed & horum omnium exempla scribere confert. Si quis enim accepto in tibia vlcere neque admodum insigni, neque valdè contemnendo, isq; ad vlcera neque admodum difficulter, neque etiam admodum faciliè se habeat. statim ab initio primo die decumbens curetur, & nequaquam erus attollat, hic quidẽ sine inflammatione erit, multoq; citius hoc modo sanus euadet, quàm si sensim obambulans curaretur. Si tamẽ quinto, vel sexto, vel superiore adhuc aliquo die surgens progredi voluerit, magis vtique tunc affigetur, quàm si statim ab initio sensim oberrans

curatus fuisset. Quòd si etiam multùm de repente laborauerit, multò magis affligetur, quàm sillo modo curatus, illis diebus ita laborasset. Hæc igitur omnia inter se semper attestantur, quòd omnis subita supra modum in hæc vel illa magna mutatio lædit. Varia itaque in ventre est læsio, vbi ex multa vasorum inanitione plus iusto de repente cibus ingeritur. Quin & reliquum corpus si ex longa quiete subito ad maiorem laborem se vertèrit, multò magis lædètur, quàm si ex multo cibo ad vasorum inanitionem commutetur. His sanè toto corpore quiescere conuenit, atque hinc ex multa defatigatione de repente ad otium & ignauiam decidat. His quoque ventrem à ciborum copia quiescere oportet. Alioqui corpori dolorem afferet, & totum corpus grauitate afficiet. Plurimus sanè mihi sermo habitus est de victus rationis in hæc vel illam partem immutatione, nempe quòd ista nouisse valde sit vtile, cum ad omnia, tum etiã ad id de quo instituta erat oratio, quòd in morbis a curis et vasorum inanitione, ad sorbitiones mutationem faciunt. Mutatio namque velut ego iam iubeo facienda est. Deinde sorbitionibus prius quàm morbus ad maturitatem peruenit, minimè est vtendum, aut signum aliquod aliud circa intestina vacuatorium aut proritatorium appareat, vel circa præcordia qualia paulò post scribentur. Vehemens vigilia potus cibosque tum crudos, tum incoctiores reddit. Acrursus quæ in contraria sit mutatio, corpus dissoluit, & excoctionem ac capitis grauitatem inducit. At vinum dulcè & vinosum, & album, & nigrum, & aquam multam, & aquam, & acerum multum, his notis in morbis acutis distinguere oportet. Dulce quidem vinoso minùs caput grauat, & minùs mentem tentat, magisque sanè quàm alterum intestinorum deiectiones mouet, viscerum tamè tumores, hepatis nempe & lienis auget. Neque igitur his qui amaram colligunt bilem conuenit, nepe quòd his sitim facit. Quin etiam in superiore intestino flatum excitat, neque tamen inferiori intestino pro flatu ratione est aduersum, & si sanè non valdè penetrat à dulci vino flatu, sed circa præcordia immoratur. Et certè hoc minùs vrinas prorsus mouet quàm vinosum album. Sputum tamen potentiùs altero educit quòd dulce est. Et quibus quidem epotum sitim facit, iis minùs quàm

quàm aliud vinū educit. Quibus verò minimè siticulosum est, alio magis educit. At verò vinū album vinosum plurimum & maxima ex parte laudatū quidem & vituperatum est, in vini dulcis enarratione. Ad vesicā autem altero magis penetrat, & cum vrinā prouocet, & semper perumpat, multum in his morbis contulerit. Quamuis enim ad alia altero sit minùs idoneum, quæ tamen ab ipso fit per vesicā purgatio, liberat, si vti debet impellatur. Bonæ hæ sunt notæ de vini vtilitate & noxa, quæ senioribus incognitæ fuerunt. Fuluo vino verò & nigro austero in his morbis ad hæc vti possis, si vtiq; capitis grauitas non insit, neq; mentis percussio, neq; sputum solum ferri prohibeatur, neq; etiā vrina inhibeatur, sed alui egestiones humentiores & rametiosiores fuerint. In his sanè vel maximè ex albo mutationem facere conuenit, & quæcunq; iis similia existunt. Istud autè insuper nosse oportet, si dilutius fuerit vinum superiores omnes partes & quæ circa vesicam sunt, minùs lædere, meracius verò iis quæ circa intestina magis prodesse. At aqua mulsa per totum morbum in acutis epota, iis prorsus qui bilem amaram coaceruant, & quibus viscera intumescunt, minùs quàm non talibus est idonea. Sitim tamen minùs quàm dulce vinum infert. Pulmonem enim emollit, & sputum mediocriter educit, tussimq; sedat. Habet namque detergens quiddam, quod plus quàm par est viscidum sputū reddit. Mulsa quoque vrinam abundè prouocat, nisi quid ex visceribus prohibeat. Quin & vitiosa magis per aluum deicit, interdum laudabilia quidem, interdum etiam bile sincera plus quàm par est colorata & magis spumantia, idque biliosis & visceris alicuius inflammatione laborantibus potius contingit. Mulsa igitur dilutior sputum magis educit & pulmonem emollit. At spumantes alui egestiones & plus quàm conuenit sincera bile exaturatas calidioresq; sincera magis quam aquosa demittit. Talis autem deiectio & alias graues quidem habet noxias. Neq; enim præcordiorū ardorem extinguit, sed concitat, implaciditatemq; & incontinentē membrorum iactationem efficit, intestinaq; & sedè exulcerat, quorum medelæ scribentur. In huiusmodi igitur morbis, relictis forbitionibus, si aqua mulsa alterius potionis loco vtaris, vt multa feliciter consequeris, ita non

multum successu frustraberis. Quibus ergo danda sit, & quibus aut quas ob causas minimè exhibenda, maxima ex parte dictum est. Damnata est autem ab hominibus aqua mulsæ, quod epota ad extremam imbecillitatem deducat, idè que breui mortem afferre existimata est. Quod quidem propter eos qui vita per inediam discedunt dictum est. Sunt enim qui ea solà in potu vtantur, tanquam cervè talis existat. Verùm non proorsus ita se res habet, sed sola epota aqua longè valentior existit, nisi aluum conturbarit. Sed & viuo albo, tenui, paucif-ro & inodoro, quodammodo est validior, quodammodo etiam debilior. At qui vini & mellis meracitas, si vtriusque vires conferas, insigne habet discrimen. Nam etsi vini meri bis tantundem ad id mellis quod delingit, quis biberit, is longè certè validior à solo melle, vbi vèrem non turbauerit reddetur. Multis enim partibus plus stercoreis ipsi prodibit. Si tamen post ptisanæ sorbitionem quis aquam mulsam superbibat, valdè replet & inflat, præcordiorumq; visceribus est inutilis. Neque quidem si ante sorbitionem bibatur lædit, vt postea epota, verum etià quodammodo iuuat. Cocta autem aqua mulsæ, aspectu quidem quàm cruda longè est pulchrior. Splendida siquidem & tenuis, alba & pellucida existit. Neque tamen aliquam ei virtutem quæ crudam antecellat, attribuere possum. Non enim cruda est suauior, si mel probum esse contigerit, cruda tamen est imbecillior, & minùs habet stercoreis. Quorù neutro vt iuuare possit, aqua mulsæ indiget. Præcipuè verò eiusmodi cocta vtendum, si mel prauum fuerit, impurù, nigrum, & mali odoris. Cocturà namq; huius prauitatis vitium magna ex parte aufertur. Acetum autè mulsum (oxymeli vocatù) epotum, multiplicè quidem in his morbis vtilitatem habere comperies. Nam & sputum sursum educit, & facilem reddit spirationem. Has verò habet vtendi opportunitates. Quod quidem valdè acre est, nihil moderatè effecerit ad sputa quæ non faciliè exeunt. Nam si ea educeret quæ stridulam in faucibus asperitatem faciunt, & lubricitatem induceret, ac veluti si guttur dilataret, pulmonem vtriusque leniret, cum ipsum emolliat: Quæ siquidem contingerent, magnam vtilitatem præstarent. Interdum verò quod valdè acre est, sputum minimè educit, sed magis glutinosum reddit,

dit, noxiamq; facit. Maximeq; ita affecti sunt, qui cum alio-
 qui perniciosè habent, neque tussire, neque ea quæ intus
 continentur excreare possunt. Ad hoc igitur ægrotantis ro-
 bur conuicere oportet, & si de eo spem conceperis, exhibe-
 re. Et cum dare volueris perquam tepidum, paulatimque
 huiusmodi, neque affatim exhibebis. Quod autem parum
 acre est, os quidem & fauces humectat, sputum educit & si-
 tim sedat, præcordiis & visceribus ibi contentis est beneuo-
 lum. Nam & mellis noxias inhihet, cum quod in eo bilio-
 20 sum est corrigat, flatus etiam perrumpere facit, & urinas
 promouet, intestini tamen inferiori parte plus æquo
 humentem reddit, & ramenta inducit. Interdum quoq; &
 in acutis morbis hoc prauum est, maximè quidem quod
 flatum penetrare vetat. quinetiam sursum recurrere facit,
 præter hæc autem aliàs debilitat, & extrema refrigerat. At-
 que hæc sola est ex aceto mulso noxa scriptioe cerè digna.
 Exiguum autem eiusmodi potum nocte quidem & ieiuno
 ante sorbitionem propinare conuenit, quanquam & longo
 post sorbitionem interuallo nihil vetat bibere. Qui verò
 30 solo potu citra sorbitiones in victus ratione viuunt, iis hoc
 uti semper & perpetuò ob id non conuenit, & maximè qui-
 dem propter intestini abrasionem vel exasperationem.
 Nam cum stercore sit vacuum citius hæc fient, idque acce-
 dente vasorum exinanitione. Postea autem & aqua mulsa
 vires suas amiserit. Si tamen multum huius potus vsum ad
 totum morbum conferre posse speraueris, paulum aceti, ut
 tantum agnosci possit, affundere oportet. Ita enim & quæ
 lædere solet minimè lædet, & proderit quibus prodesse
 opus est. Ut autem in summa dicatur, aceti aciditas biliosis
 30 naturis magis confert quam melancholicis. Amara enim
 dissoluuntur & in piritam transeunt, dum ab ipso in sub-
 lime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in sublime at-
 tolluntur, & multis paribus augentur. Acetum namque ni-
 gra sursum educit. Mulieribus autem quam viris acetum
 longè magis est aduersum, nempe cum verum dolore affi-
 ciat. Ad aquam autem præter quam quòd in morbis acutis
 bibitur, nullum quidem aliud munus habeo quod confe-
 ram. Neque enim tussim lenit in pulmonum inflammatio-
 nibus, neque sputum educit, imò cæteris minus, si quis per-

petuò aquæ potione vtatur. Verùm si inter acetum mulfum
 & aquam mulfam exigua aqua sorbeatur, sputum educit,
 propter potuum qualitatis tranfmutationem. Quãdam
 enim intus inundationem facit. Alioqui neque fitim fedat,
 fed irrat, fi quidem biliofæ naturæ biliofa eft, & præcordiis
 mala, feipfamque malitia fuperat, biliofiffimaque eft, vires-
 que maximè labefactat, vbi in vacuitatem venerit. Lienem
 etiam & hepar, vbi fuccenfum fuerit, auget, intus fluctuat
 & innatat. Nempè quòd frigida fit & non cocta, tardè per-
 meat, & neque deiectiones neque vrinas mouet. Nonnihil
 etiam in fuper ob id lædit, quòd natura ftercoris experts fit.
 Quòd fi pedibus etiam dum frigentibus aliquando ebiba-
 tur, multò maiores has noxas faciet, ad quancunq; tandem
 inclinauerit. In eiuſmodi tamen morbis, vbi vehementem
 capitis grauiratem vel mentis læſionem afferre ſuſpicauis
 fueris, vino omninò eſt abſtinèdum, tuncq; aqua vtendum,
 aut vinum aquoſum & album, & penitus inodorum pro-
 fuſus dandũ, & poſt illius potionem aquæ exiguum ſuperbi-
 bendum. Hac enim ratione vini robur caput mentemque
 minùs ferit. In quibus autem maximè aquæ potione vtèn-
 dum, & quando liberaliter, & quando moderatè, & quando
 frigida, & quando calida, partim quidem ante dictum eſt,
 partim etiam ſuo dicetur tempore. At de reliquis potibus
 qualis eſt hordeaceus, & qui ex virente herba, & vua paſſa,
 & vinaceis, & tritico, & enico, & myrti baccis, & malo pu-
 nicò, atque ex aliis parantur, tum quando horum aliquo vti
 tempeſtiuum fuerit, ſcribetur in ipſo morbo, non ſecus ac
 de aliis etiam compoſitis medicamentis. Balneum verò in
 pleriq; morbis ad vſum contulerit, partim quidem aſſiduè,
 partim verò minimè. Interdumq; eo minùs vtendum, cum
 ad id homines ſint imparati. In paucis enim domibus quæ
 ſunt ad agendum neceſſaria aut accommodata præparata
 reperiuntur, neq; miniſtri quales decet. At niſi quis perbel-
 lè lauetur, non mediocrem incurret noxam. Nam & teſto
 fumo carente opus eſt, & aqua liberali, & frequenti balneo,
 ſed non admodum largè aſuſo, niſi res ita poſtularit. Et de-
 terſione quidem potiùs minimè vtendum. Quòd ſi deter-
 ſione opus ſit, calido ipſo & multò copioſiore quàm fieri
 ſoleat deterſorio medicamento vtendum, & non pauca
 aqua

aqua affundenda, & celeriter diffundenda. Via ad solium fit
 breuis, & ad facilem tum ingressum, tum exitum. Qui lau-
 uatur moderatè se componat & taceat, nihilque ipse faciat,
 sed alios perfundere & detergere permittat. Multa etiam
 medii temperamenti mixtio paranda, & celeres fieri perfu-
 siones debent, spongiisq; strigilis loco vtendum, neq; valdè
 siccum corpus inungendum. Caput tamen spongia deter-
 sum, quoad eius maximè fieri poterit resiccari oportet, neq;
 extremæ corporis partes, neq; caput, neq; reliquum corpus
 70 refrigerari debet. Et neque post recentem sorbitionem, ne-
 que post potum lauandum, neque statim à balneo sorben-
 dum aut bibendum. Magni tamen referre existimandum
 est, si æger dum valebat balnei valdè cupidus fuerit, & lau-
 ri assuetus. Tales enim appetunt magis, & loti vtilitatem
 sentiunt, & læduntur non loti. In totum autem pulmonum
 inflammationibus magis quàm febribus ardentibus con-
 uenit. Nam lateris, pectoris & dorsi dolorem balneum mi-
 tigtat, sputum maturat, educit, & facilem spirationem red-
 dit, & lassitudines tollit, cum articulos & extimam cutim
 20 emolliat, vrinas prouocat, capitis grauitatem soluit, & na-
 res humectat. Atq; huiusmodi bona balneo adsunt, quibus
 omnibus est opus. Sin verò apparatus penuria in vno vel
 pluribus deficiat, verendum est ne magis lædat quàm con-
 ferat. Eorum namq; singula non conuenienter à ministris
 præparata, magnam offensionem afferunt. At quibus alius
 est in morbis plus æquo humida, iis balneum minimè op-
 portunum est, neq; iis quibus plus iusto sistitur, neq; prius
 soluta est. Sed neq; eos qui virib⁹ sunt exolutis lauare opor-
 tet, neq; stomachi fastidio laborantes, neq; vomiturientes,
 30 neq; biliosum eructantes, neque quibus sanguis ex naribus
 profluit, nisi parci⁹ quã occasio postulet effluat. Occasiones
 autè nosti. Sin verò parcius quàm expedit profluxit, lauare
 cõuenit, siue corpus vniuersum in reliquis, siue caput dum-
 taxat vtilitatè sentiat. Si igitur apparatus conuenientes fue-
 rint, egerq; non grauatè balneum ferre posse videatur, quo-
 tidie lauare expedit. Lauandi autè cupidos, si bis die laueris,
 nihil peccabis. Cæterum qui tota pitana vtuntur, multò
 tutius assumere balnea possunt, quàm qui solo succo, quan-
 quam & ii interdum vtì possunt, minimè verò qui solo potu,

quibus tamen partim quoque licet. Ex his autem quæ antea scripta sunt, coniciendum est quibus in singulis victus rationis modis profuturum sit balneum, & quibus minimè. Quibus namque eorum aliquid maximè deest quæ balneum bonum reddere & iuuare possunt, eos lauare minimè expedit. Quos autem nihil horum deficit, & quibus præsentia sunt signa in quibus lauari conducit, hos lauare oportet. Fit autem febris ardens cum resiccata venulæ tempore æstiuo acres & biliosos tenues humores ad se attraxerint, & febris multa detinet, corpusq; ossatia lassitudine vexatum laborat ac dolet. Fit quoque magna ex parte ex longo itinere & longa siti, ubi arefactæ venulæ acres calidasque fluxiones ad se attraxerint. Fit etiam lingua aspera & sicca, valdeque nigra, & ob ventris morsum dolor est, alui egestiones tum valde liquidæ, tum pallidæ fiunt, sitis adest vehemens & vigilæ, interdumque mentis alienationes. Huic aquæ & mulsæ coctæ & aquosæ quantum volet potui exhibeto, & si os amarum fuerit, vomere conducit & aluum subluere. Quod si ad hæc non soluat, lacte asinino cocto purgato. Salsum autem nihil neque acre exhibeto, neque enim feret æger. Sorbitionem verò, nisi iudicationis dies excesserit, non dabis. Et si ex naribus sanguis profluxerit, soluitur affectio, atque si sudores iudicatorii legitimi obuenierint, cum vrinis albis & crassis, & læuibus sedimentis, & si abscessus aliquis fiat. Sin verò citra hæc soluat, reuertetur morbus, vel coxæ, vel crurum dolor contingeret, & si euasurus sit, crassa expuet. Febris ardētis aliud genus est, in quo aluus subit, sitis est intensa, lingua aspera, sicca, salsa, vrinæ intercipiuntur, vigilæ torquent, & refrigerantur extrema. Huic iudicatio minimè contingeret, nisi sanguis ex naribus profluxerit, aut abscessus circa collum, aut crurum dolor oboriatur, & sputa crassa expuat (quæ aluo suppressa contingunt) aut coxæ dolor, aut pudendi liuor obueniat. Testiculi quoque contentio iudicationis significationem facit. Sorbitiones attractorias exhibeto. At in morbis acutis sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate florenti fuerint, & virium robore valuerint. Si igitur angina, aut aliquis alius lateris morbus ægrum vexarit, medicamentis quæ delinguntur repurgato. Sin ve-

rò det
sum al
in tuto
more
uerfi c
uicis f
ex spin
rò icco
aliz i
sum d
10 quis e
Verū
per al
fuerit
dum.
ratiō
boru
tenta
hil de
20 quæ
debil
pus f
voce
ne v
caus
dext
hab
rem
imm
30 res,
gera
acce
unt.
adm
tion
guis
peru
tate
mult

10 rō detracto copioso sanguine æger debilior videatur infu-
 sum alui per clysterem tertio quoque die exhibebis, donec
 in tuto æger fuerit, & fame opus habeat. Præcordia in tu-
 morem sublata, nō ex spirituum interceptione, septi trans-
 uersi contentiones, protensa spirationes, cum erectæ cer-
 uicis spiratione sicca, quibus pus minimè subest, sed quibus
 ex spirituum interceptione ista cōtingunt. Potissimum ve-
 rō iecoris vehementissimi dolores, & lienis grauitates, atq;
 aliæ inflammationes, & grauissimi supra septum transuer-
 sum dolores, & morborum collectiones solui nequeunt, si
 quis eas primū medicamento purgante aggressus fuerit.
 Verū in his venæ sectio præferenda est. Deinde ad infusa
 per aluum veniendum, nisi magnus & vehemens morbus
 fuerit, alioqui etiam postea medicamento purgante uten-
 dum. Quod & post venæ sectionem, securitate & mode-
 ratione indiget. Quicumque autem statim per initia mor-
 borum inflammationes medicamento purgante soluere
 tentant, ii de contenta quidem atque inflammata parte ni-
 hil detrahunt, cū nihil cedat quæ adhuc cruda est affectio,
 20 quæ verò morbo resistunt & sana sunt contabesciunt. At
 debili reddito corpore morbus superior euadit, qui vbi cor-
 pus superarit, curationem non admittit. Cū quis repente
 voce defecerit, venarum interceptiones affligunt, vbi id be-
 ne valenti citra manifestam occasionem aut validam aliam
 causam contigerit. Venam igitur incidere oportet brachii
 dextri internam, & sanguinem detrahere, habita secundum
 habitum & ætatem pluris aut minoris ratione. Horum au-
 tem quam plurimis ista accedunt, faciei rubores, oculorum
 30 immobilitates, & manuum distentiones, dentium strido-
 res, pulsationes, maxillarum adductio, extremorum refri-
 geratio, & spirituum in venis interceptiones. Cū dolores
 accesserint, bilis atræ acriumque humorum affluxiones fi-
 unt. Demorsæ autem partes internæ dolent, demorsæque &
 admodū arefactæ venæ, tum intenduntur, tum inflamma-
 tione tentatæ ea quæ affluunt attrahūt. Et quo corrupto san-
 guine, & spiritibus vias quæ in ipso secundū naturam habēt
 peruadere nequeuntibus, perfrigerationes fiunt ob stabili-
 tatem, vertigines, vocis defectio, capitis grauitas, & con-
 uulsiones, si iam ad cor aut hepar, aut ad venam peruene-

rint. Hinc morbi comitiales aut partium resolutiones fluunt, si in loca quæ eas partes ambiunt fluxiones inciderint, & spiritibus exire nequeuntibus exaruerint. His sanè prius adhibitis fomentis statim per inrita venam secare conuenit, cum adhuc sublati sunt qui affligunt, tum spiritus, tum humores. Facilius enim remedia adhibentur. Et recreatis viribus & ad iudicationes adhibita consideratione, si non leuetur, ventrem superiorem medicamento purgare oportet, ad inferiorem verò aluum, nisi per infusum subducatur, lac asininum coctum exhibeto, nec minus quam duodecim heminas bibat, & si virium robur adfuerit, plus quam sedecim. Angina fit cum sub hyemem aut vernum tempus, multa & lenta fluxio ex capite ad iugulares venas defluerit, eaque propter amplitudinem, copiosiore fluxionè attraxerint. Frigida autem & viscida existens, obstruit, & spiritus sanguinisq; vias occludens, proximū quemq; sanguinem condensat, eum que immobilem & stabilem reddit, cum natura sit frigidus & obstruere natus. Ob id suffocantur, lingua liuente & rotunda reddita ac reflexa, propter eas venas quæ lingue sub sunt. Secta namque vna, quam quidam columellam appellat, vtraq; ex parte vena crassa apparet. Plenæ igitur ipsæ existentes, in linguam quæ propter siccitatē rata est & spongiosa, innixæ sunt. Ea verò præ violentia humorem ex venis recipiens, ex lata, rotunda efficitur, ex bene colorata, liuida, ex molli, dura, ex bene flexibili, flecti contumax. Ex quo citò suffocari contingit, nisi quis breui succurrat, venis in brachiis & sub lingua sectis, & medicamentis, ad deligendum exhibitis, & calidis oris collutionibus. Capite etiam abrafo, ceratum tum collo, tum capiti apponi debet, & obuolutis lanis molli spongia ex aqua calida expressa fots adhiberi. Aqua autem & mulsæ minimè frigida potui exhibeatur, & pitulæ cremorem sumat, vbi iam ex iudicatione in tuto versabitur. Cum æstate vel autūno ex capite calida, & nitrosa fluxio defluerit, vtpote tempore acris & calida reddita cum eiusmodi fuerit, mordet, exulcerat, & spiritu implet, erectæ ceruicis spiratio cum siccitate multa accedit, & quæ in ore conspiciuntur gracilia apparent, & ceruicis tendones posteriores intenduntur, videnturq; velut neruorum distentione corripī, vox est abrupta & spiratio parua, & spiritus

Spiritus retractio crebra est & violenta. His arteria exulceratur, pulmo incenditur, neque externum aërem admittere queunt. Quibus nisi sponte ad exteriores ceruicis partes deferatur, grauior & ineuitabilior fit affectio, tum ob anni tempus, tum quòd à calidis & acribus fit humoribus. Si febris corripuerit veteri stercore non subeunte, vel recenti cibo accepto, siue cum lateris dolore, siue non, is quieti permittendus, dum primùm ad inferiorem aluum cibi recrementa descenderint. Potu verò aceto mulso vtendū. At cùm grauitas ad lumbos deuenit, inferiorem aluū infuso subluere, aut medicamento purgante vti oportet. Post purgationem, primùm ex sorbitione victum instituire & aquæ mulsæ potum, deinde cibos & pisces coctos, & vinum aquosum ad noctem exiguum, interdiu verò mulsam aquosam. Quòd si status graucolentes fuerint, vel glans, vel alui infusum proderit. Alioqui in aceti mulsi potu continere oportet, donec cibi ad inferiorem aluum descenderint, tuncque per infusum aluum subducere. At si liquidam aluum habenti febris ardens oboriatur, si tibi medicamentum purgans idoneum videatur, id tribus primis diebus non exhibendum, sed vel quarto. Post medicamenti purgantis exhibitionem, sorbitionibus vteris, obseruatis februm accessionibus, vt neque cùm iam præsentis sunt, neque cùm mox adfuturæ sunt, vnquam exhibeantur, sed cùm vel cessant, vel quieuerunt, & quàm longissimè à principio recesserunt. Frigentibus autem adhuc pedibus, neque potum, neque sorbitionem, neque aliud quippiam eiusmodi exhibebis. Verùm maximi ponderis esse existimato, si expectes dum valde incaluerint, tumque quod vtile est exhibeas. Siquidem vt plurimùm accessionis febrilis signum est, pedum frigiditas. Quo tempore si quid exhibueris, maximè per omnia peccaueris. Morbum namque non parum auxeris. At vbi febris desinit, pedes vicè versa reliquo corpore calidiores euadunt. Vbi enim pedes refrigerat, augetur, & ex thorace accensa, flammam ad caput remittit. Toto autem calore confertim sursum concurrente, & ad caput exhalante, non immeritò pedes, cùm natura excarnes sint & neruosi, refrigerantur. Præterea etiam à calidis locis multùm distantes refrigerantur, sese colligente ad thoracem calore. Rursusque

eadem ratione cum febris soluitur, & in minutas partes dissipatur, ad pedes calor descendit. Quo tempore cum caput ipsorum & thorax refrigeretur, ea de causa cibus exhibendus. Cum namque frigidi pedes fuerint, ventrem calore & multo fastidio redundare necesse est, præcordiaque intendi, & corpus variè iactari propter internam turbationem mentis ab alienationem & dolores, æger vellicatur, vomere affectat, & cum praua vomuerit, dolet. At descendente calore ad pedes, vrinaque exeunte, quamuis minimè sudor erumpat, sedantur omnia, eoque tempore sorbitionem exhibere conuenit, alioqui perniciofa est. Quibus per febres alius perpetuò est liquida, vbi pedes eximè calefeceris, ceratis contexeris, fasciisque obuolueris, attendere animum oportet, vt ne sint reliquo corpore frigidiores. Quod si caleant, nihil calidi adhibendum, sed videndum vt ne refrigerentur. Potus sit quàm minimus, aqua frigida, aut mulla. At quibus per febres alius est liquida, & mens perturbata. & ex his multi floccos vellunt, nares fodiunt, & parum quidem ad interrogata respondent, per se verò nihil compositum dicunt, iis sanè talia melancholica esse arbitror. His ita se habentibus si alius liquida fuerit & colliquefcens, sorbitiones frigidiores & crassiores exhibendæ mihi videntur, & portiones quæ aluum sistant, vinosiores potius quàm adstringentes. Quibus autem per febres ab initio vertigines & capitis pulsationes adsunt, & vrina tenuis, in his expectandum vt ad iudicationes febris ingrauescat, neque mirandum si delirent. Quibus per initia vrinæ nebulosæ sunt, aut etiam crassæ existunt, hos, si alia quoque conferant, purgare oportet. Quod si inter initia vrinæ tenues fuerint, eos minimè purgabis, sed si visum fuerit, per infusum aluum subluës. Hos ita curare conducit, vt æger corpore quiescat, tum inungatur, tum æqualiter contegatur. Potu vratur mulla aquosa, & ptisanæ succo in sorbitione ad vesperam. Aluum ab initio per infusa subducito, medicamenta autem purgantia minimè exhibeto. Si quid enim circa ventrem commoueris, vrina non coquitur, sed citra sudorem & iudicationem febris diutius perseuerabit. Sorbitiones autem ne dederis cum propè iudicationes fuerint, & perturbatio adfuerit, verùm vbi remiserit, & res in melius process-

processerit. Omnium verò februm iudicationes obseruanda, atque eo tempore sorbitiones detrahendæ. Hæ verò febres protrahi solent, & abscessus habere circa aures & ceruicem, si quidem infernæ partes frigida fuerint. Quòd si minimè frigida fuerint, alias habent mutationes. Fluit namq; sanguis ex naribus, & iis alui conturbantur. At quos febres detinent cum anxietudine & præcordiorum contentione, ii iacentes stare loco nesciunt, & extremis omnibus perfrigerantur, magnamque tum curam, tum custodiam requirunt. Hos sic transigere oportet, vt nihil præter acetum mulsum dilutum exhibeas, neque sorbitionem offeras, donec febris desierit, & vrina concocta fuerit. Recumbere autem debent in domo obscura, & stratis quam mollissimis reclinati, longo tempore eundem decubitus perferre, & quam minimè incontinenter se iactare. Id enim eos præcipuè iuuat. Ad præcordia lini semen illitum impone ea obseruatione vt ne inhorrescat is cui apponitur, si que exactè tepidum ex aqua & oleo coctum. Ex vrinis verò quid futurum sit coniciendum. Crassiores namque & pallidiores, meliores; tenuiores, & nigriores, deteriores. Quòd si mutationem habeant, temporis longinquitatem indicant, morbusq; necessariò tum ad peius, tum ad melius æqualitatem commutat. Inconstantes autem febres, donec consistant, finire oportet, atque vbi constiterint, victu & conueniente curatione occurrendum, adhibita eorum quæ secundum naturam sunt ratione. Ægrotantium verò facies multæ sunt, ideoq; Medico aduertendum est, vt ne cum manifesta aliqua causa lateat, tum earum quæ rationatione considerantur, tum earum quas die pari aut impari apparere necesse est. Imprimis igitur dies impares verendi sunt, nempe quòd hi dies magnam ægrotorum in hanc vel illam partem inclinationem efficiant. Obseruare itaque primum diem oportet, quo æger debilis esse, & vnde & quando initium morbi cœpit, quòd certè præcipuum cognitum existimatur. Postquam autem ipsum interrogaueris, omniaque etiam in considerationem adhibueris, primum quidem caput quonam se habeat modo, num dolore vacet & nullam in se grauitatem sentiat, deinde præcordia & latera num dolore careant. Circa præcordia siquidem spectandum, num

dolorem sentiant, aut in tumorem attollantur, vel obliquitatem, vel satietatem habeant, vel lateris dolor affuerit, simulq; cum dolore aut tussicula, aut tormina, aut ventris dolor affligant. Vbi namque horum quicquam in præcordiis adfuerit, præcipuè aluum per infusa solvere convenit. In potu verò aqua mulsa calida decocta vratur. Considerandum etiam si cum exurgit animo linqatur, aut faciliè spiritum trahat. Inspicienda quoq; alui egestio num vehementer colore nigro tincta fuerit, vel pura, quales sunt sanorum deiectiones, vel etiam num febris tertio die ingrauescat. Vbi autem huiusmodi tertianus circuitus in his morbis probè admodum inspexeris, præterea etiam alia consideranda sunt, & si quartus dies similiter in his ipsis quodammodo se habeat, æger in periculo versatur. Quod verò ad signa attinet, nigra alui deiectio mortem significat, quæ autem sanis egestioni similis est, si per omnes dies appareat, salutaris. Ac si glande subdita aluus non cesserit, & facilis spiratio adfuerit, si vbi ad desidendum exurrexerit, aut in ipso lecto animo deficiat, hæc si vel ægro vel ægræ inter initia affuerint, delirium affore existima. Attendendum quoq; ad manus, quæ si tremulæ fuerint, huic sperandum est sanguinem è naribus profluxurum. Nares quoq; inspiciendæ, num ex vtriusq; æqualiter spiritus ducatur, & si multus ex naribus feratur, conuulsio fieri assolet. Quæ si contingat, mors huic expectanda est, eamque prædicere pulchrum fuerit. At si in febre hyberna lingua aspera fuerit, & animi deliquia incidat, huic et si febris remissio contingere consuevit, eum tamen in perfecta inedia continere, & aquæ ac mulsæ potione pisanæque cremore conservare oportet, neq; febris remissioni fidendum est, quod eiusmodi signa ægrum de vita periclitari testentur. Quæ vbi cognoveris, optimeq; contemplatus fueris, ita si lubet prædicere poteris. Cum verò in febribus quinto die quid formidolosum contigerit, aut aluus liquida repente deiecerit, aut animi deliquium incidit, vel vocis defectio prehenderit, vel conuulsio, vel singultus, ex quibus anxietate æger premi consuevit, sudoresq; sub naso & circa frontem ac cervicem posteriore capitis parte suboriri. Qui casibus conflantur huiusmodi, suspiriosi non multò post moriuntur. Quibus autem per febres tubercula

in cru-

in cruribus
febre, ne
nullo tur
quantur,
consecuti
nem por
xerit, eò
ma fuerit
dem atti
tio circu
res peru
lum, hu
ctis, si m
uulsio &
pustulas
repullul
inrumel
dies deli
ximè co
rem. V
succedu
volueris
muraue
muraue
exhibito
curatione
quò me
cta deci
cium
solutio,
quitas i
bus inci
loquitu
Sed ex
morbis
nis still
rem sig
etate v
moso &

in cruribus oriuntur, tractuq; temporis perseverante etiam febre, non maturantur, & circa fauces suffocatio incidit, nullo tumore in faucibus existente, neq; tubercula concoquantur, sed extincta fuerint, iis sanguis ex naribus effluere consuevit. Qui si multus quidem fluxerit, morbi solutionem portendit; sin minus longitudinem; quoq; minus fluxerit, eò deteriorem & longiorem. Quòd si reliqua facillima fuerint, huic dolores ad pedes expectandi sunt, qui si pedem attigerint, diurnoq; dolore affecerint, & inflammatio circum oborta paulatim non leuetur, ad ceruicem dolores peruenient, & ad iugulum, humerum, pectus & articulum, huncq; tuberculolum fieri necesse est. His verò extinctis, si manus contrahantur, vel tremulæ euadant, eum conuulsio & desipientiaprehendit. Quinetiam in superciliis pustulas & rubores habet, & vna ex palpebris iuxta alteram repullulat, dura inflammatio detinet, oculus vehementer intumescit, & deliriū valde increfcit. At noctes magis quam dies delirii significationē præbent. Multa autem signa maximè contingunt ad numerum imparē potiùs quam parē. Vtrouis tamen numero contingant, lethales morbi succedunt. Hos si quidem ab initio medicamentis purgare volueris, id ante quintum diem faciendum, si venter murmurauerit, alioqui à medicamentis abstinēdi. Quòd si murmurauerit, aliuq; egestiones biliosæ fuerint, scammonio exhibito moderatè purgandum. Quod autem ad reliquam curationem attinet, quam parcissimi potus & sorbitiones, quò meliùs se res habeat, exhibendæ donec remissione facta decimum quartum exegerint diem. Febricitanti sub decimum quartum diem si vox defecerit, huic neq; cità morbi solutio, neq; liberatio venire assolet, sed temporis longinquitas indicatur. Cùm verò hoc die apparuerit, longior morbus incidit. Febricitanti vbi quarto die lingua perturbatè loquitur, & aluus biliosa liquida deiicit, is delirare assuevit. Sed ex euentis quid consequatur obseruandum. In acutis morbis æstiuæ & autumnali tempestate, repentina sanguinis stillatio, contentionem & multum circa venas feruorem significat, & postero die vrinas tenues futuras. Ac si ætate vigerit æger, fueritq; corpore exercitato, bene carnosus & melancholico, aut ex potatione manus tremulæ

fuerint, delirium aut conuulsionem rectè prædixeris. Et si
 quidem paribus diebus accesserint, melius, iudicatoriis ve-
 rò diebus perniciosum, nisi multus irruens sanguis viam re-
 dundantia per nares aperuerit, aut per sedē fecerit, aut ab-
 cessus, aut humorum transpositus, aut præcordiorum do-
 lores, aut ad testes, aut ad crura attulerit. Quibus concoctis
 viæ sunt sputis, & vrinæ excernuntur crassæ, læues, albæ. In
 febris singultuosa laferis succum, acetum mullum, daucum
 tritum potui exhibeto, & galbanum ex melle cum cumino
 delingendum, posteaque pitauæ cremorem sorbendum
 dato. Neque is euadere potest, nisi iudicatorii sudores & so-
 mni æquales accesserint, vrinæque crassæ & acres percurre-
 rint, aut ad abscessum morbus se conuerterit. Nux pinea
 cum myrrha in ecligmate detur. His verò acetum mullum
 quam minimum potui exhibeatur, sed si admodum siccio-
 losi fuerint, aqua hordei. Circa pulmonum & laterum in-
 flammationes istud considerandum, num febris adsit acu-
 ta, & dolores alterius lateris aut vtriusque affligant, & num
 laboret dum spiritus sursum fertur, tusses adsint, & sputa
 educantur ruffa aut liuida, vel etiam tenuia & spumosa, & flo-
 rida, atque si quid discrepet ab iis que illis contingere consue-
 uerunt. His hæc instituenda curatio. Si quidem dolor sur-
 sum ad iugulum tendat, vel ad mammam & brachium, in-
 ternam brachii venam secare oportet, ea parte qua dolor
 affligit, & sanguinem detrahere pro corporis habitu, anni
 tempore, ætate, & colore, plusque & cum maiore fiducia si
 dolor acutus fuerit, ad animi vsque deliquium ducere, post-
 ea alui infusum per clysterem exhibere. Quòd si sub tho-
 race dolor valde vrgeat, lateris morbo affecto aluum me-
 dicamento purgabis. At medio purgationis tempore nihil
 dandum, post purgationem autem acetum mullum exhi-
 bendum. Quarto die medicamentum purgans propinato,
 tribusque primis diebus aluum per infusum subluo, atque
 si sic non leuetur, aliquantulum purgato. Custodia deinde
 opus est, dum æger febris sit expers & ad septimum diem
 peruenerit. Deinde si in tuto versari videatur, sic primum
 tenuem modicumque succum ex melle exhibeto. Quòd si
 facile sputum educatur, bene spiret, & circa latera dolore
 careat, paulò crassiorem & copiosiore, bisque die dato.

Si

Si ven
 forbit
 meli
 tione
 quam
 to pur
 nuior
 vafort
 iudica
 10 quati
 pugna
 lia ex
 milia
 mata
 calide
 rem l
 Pulm
 tur, r
 ter (sp
 20 cem &
 focati
 conti
 spura
 nerit,
 tione
 num
 rattru
 inter
 nacer
 30 tum l
 ctis.
 les, e
 aquo
 tas si
 nisi i
 ues a
 erur
 mor
 febr

DE VICT. RAT. IN MORB. ACVT. SECT. IIII. 391

Si verò non facilè liberetur, minorem portionem & paucam sorbitionem, cremorem tenuem & semel exhibeto, eo quò melius degit tempore, quod ex vrinis deprehendes. Sorbitionem autem his in morbis non prius offerre oportet, quàm vrinas & sputa concocta videris. At si ex medicamento purgante frequenter deiecerit, minorem quidem & tenuiorem exhibere necesse est. Neque enim dormire ob vasorum inanitionem, neque concoquere similiter; neque iudicationes sustinere poterit. Verùm vbi crudorum colligationses extiterint, & quæ renituntur reiecerit, nihil repugnabit. Còcocta autem sputa quidem sunt, vbi puri similia extiterint, vrinæ verò, vbi sedimenta habuerint eruo similia. At ad cæteros laterum dolores tepefactoria & ceromata apponere nihil prohibet, crura etiam & lumbos oleo calido inungere, & pinguedine illinere. Ad præcordia autem lini semen cataplasmate ad mammas vsque imponere. Pulmonis inflammatio vbi statum atigerit, nisi repurgetur, remedium non admittit, prauaque est si æger difficulter spirer, vrinæ tenues sint & acres, sudoresque circa ceruicem & caput oborti sint. Hi enim sudores mali sunt ex suffocatione, impetu, & violentia vbi superior morbus euadit contingentes, nisi vrinæ multæ & crassæ proruperint, & sputa cocta prodierint. Quicquid autem ex his sponte euenierit, morbi solutionem adferet. Ad pulmonis inflammationem medicamentum in ecligmate, nux pinea & galbanum ex melle Attico. Abrotanum in aceto mulso, piper, veratrum nigrum vbi decoxeris, lateris dolore affecto etiam inter initia, vbi dolor vrget, exhibeto. Conferretiam panacem ex aceto mulso decoctum & percolatum propinare, tum hepaticis, tum sepi transuersi dolore plurimum affectis. Et quæcunque per aluum aut per vrinas deducere voles, ex melle & vino exhibeto. Verùm quæ per aluum, cum aquosa multa copiosiore propinato. Intestinatorum difficultas si cessauit, vel abscessum, vel tumorem aliquem pariet, nisi in febres vel sudores vertatur. & vrinæ crassæ, albæ & laues apparuerint, vel in tertianas, vel varicem, vel testem, vel crura, vel in coxendices dolor obfirmetur. In biliosa febre, morbus regius, ante diem septimum cum rigore succedens, febrem soluit, citra rigorem verò intempestiuè obortus.

lethalis. Neruorum distentio circa lumbos & ex attrahibilibus humoribus per venas spirituum interceptiones si adfuerint, venæ sectione soluantur. Cùm autem per tendones vehementer anteriore parte reuelluntur, sudoresque circa ceruicem & faciem oboriuntur, præ dolore vellicatis & resiccatis iis qui ad ossis sacri extremum pertinent tendonibus, qui crassissimi spinam continent, qua parte maxima exoriuntur ligamenta & ad pedes vsque desinuat. Huic nisi febris & somnus accesserit, & quæ consequuntur urinæ concoctæ. sudoresque indicatorii prodierint, vinum Creticum vinosum bibendum, & farinam coctam edendam exhibeto. Cerato quoque inungere atque illinere conuenit, cruræque in pelui calida madefacta ad pedes vsque velamentis inuoluere, & brachia & digitos vsque contegere, lumbosque à collo ad coxas molli pelle pinguedine & cera illita, ita ut anteriora etiam contineat, circundare. Ex interuallis etiam fomentis per vtriculos vtitur, calidaque affusa, & obuoluto linteo, ipsum in conclauis decumbere iubeto. Aluum verò ne nimium, nisi glande soluito, si ex longo tempore non detecerit, & si quid in melius tibi procefferit, bene se res habet. Alioqui modi radicem ex vino odorato tritam, & daucum mane ieiuno ante perfusionem propinato, & post hæc citò farinam coctam tepidam quam plurimam edat, vinumque bene temperatum, cum volet, superbibat. Et si quidem tibi in melius procefferit, bene res habet, alioqui prædictione vtendum. At morbi omnes soluantur aut per os, aut per aluum, aut per vesicam, aut alium quendam eiusmodi articulum. Sudor verò omnibus communis est. Veratrum autem exhibendum quibus à capite fluxio fertur. At iis qui ex abscessibus, aut ex venæ rupsione, aut ob intemperantiam, aut aliam validam quandam ob causam suppurati fiunt, veratrum minimè dandum, cum nihil iuuet, & si quid æger patiat, veratrum in causa esse videatur. Si verò exoluto fuerit corpore, vel caput doluerit, aut aures, aut nares oppleantur, aut sputatio, aut genuum grauitas malè vexet, aut corpus præter consuetudinem intumescat, quicquid horum contigerit, exhibebis, dum neque ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex mænore, aut curis, neque ex vigiliis ista contingant. Et si quidem horum aliquid in causa fuerit, ad id

ad id cur
si, lumbe
que inter
ciunt. Pl
bos & co
sibus vri
tio causa
ex victu
tem vnt
forma p
dere m
adest, &
rint, al
somno
si quid
sed me
pus ole
quoso
quiesce
grauat
aquisi
circum
Quib
ter cor
ratem
scat, d
ciores
in cap
dorm
forbe
malu
cilli e
dinet
uis o
nam
quã
dior
mal
tum

ad id curationem instituire oportet. Dolores laterum, dor-
 si, lumborum, coxarum, ex itinere contingunt, & quæcun-
 que inter respirandum ex occasione manifesta dolorem fa-
 ciunt. Plæriq; nanq; ex crapulis cibisq; flatulentis ad lum-
 bos & coxas dolores venire consueuerunt. Atque ex his cas-
 sibus vrinæ difficultas accedit. Horum verò ex via defatiga-
 tio causa est, itemq; grauedinis & raucedinis. Quæ autem
 ex victus ratione contingunt, horum quidem magnam par-
 tem vnusquisq; pro mutata præter consuetudinem victus
 20 forma præcipue significationem præbet. Qui enim pran-
 dere minimè soliti pransi sunt, his magnus ventris tumor
 adest, & dormitatio, & plenitudo. Si verò insuper cœnaue-
 rint, alius exturbatur. His à balneo dormire confert, & à
 somnolenta deambulatione multos conficere circuitus, &
 si quidem venter emollitus fuerit, cœnare, & paucum vinū,
 sed meracius bibere. Quod si alium non exonerarint cor-
 pus oleo calido inungere, & si sitis adfuerit, epoto vino a-
 quoso albo dulci quiescere, & si non dormierint, ampliùs
 quiescere. In reliquis similis iis victus ratio qualis crapula
 30 grauatius institui debet. Ex portionibus autem quæ quidem
 aquosiores sunt, tardiùs permeant, & velut in orbem actæ
 circum præcordia fluitant, neq; ad mictionem decurrunt.
 Quibus si quis repletus fuerit, is nullum opus ex his celeri-
 ter conficiet, quæ corporis contentionem, robur, aut celeri-
 tatem ad laborem requirunt. Quàm plurimum autè quie-
 scat, donec vnà cum cibis concoctæ fuerint. At verò mera-
 ciores & austeriores potiones, in corpore palpitationem, &
 in capite pulsationem efficiunt. Hi bene habent si insuper
 dormiant, & calidū aliquid ex his quæ ipsis sunt suauissima
 30 sorbeant. Ieiunium autem ad capitis dolorem & crapulam
 malum est. Qui semel tantū die cibum capiūt, ii & imbe-
 cilli euadunt, & calidam vrinam reddunt præter consuetu-
 dinem vasis exinanitis, os salsum & amarū redditur, in quo-
 uis opere sunt tremuli, tempora ipsis distenduntur, neq; cœ-
 nam perinde coquere possunt ac si pransi essent. Hos minùs
 quàm pro consuetudine bibere conuenit, mazamque liqui-
 diorem panis loco assumere, & inter olera lapathum, aut
 maluam, aut prisanam & betas. In cibo vinum bibat quan-
 tum videatur esse moderatum & dilutius, & à cœna parum

deambulent, donec vrina decurrat, eamque reddiderint, piscibus coctis etiam vtantur. Cibi autem de se maxime indicia præbent. Allium flatum & caliditatem circa thoracem facit, capitis grauitatem & anxietudinem parit, & si quis alius dolor fieri consueuerit, eum grauiorem reddit. Vrinam autem ciet, eaque dote est præditum. Optimè autem edicir ei qui se ad comotationem comparare volet, aut iam ebrius est. Caseus flatum & adstrictionem parit, cibos incendit, crudum & incoctum edulium existit, eiusque esus inter potandum repletis deterrimus. Legumina omnia fluuosa sunt, & cruda, & elixa, & frixa tum etiam macerata, tum viridia. Neque his nisi cum aliis cibis vtendum. Sed horum vnumquodq; sua habet vitia. Cicer flatum quidem tum crudum, tum frigidum, & dolorem parit. Lens adstringit & turbationem inducit, si cum cortice fuerit. Ex his lupinus minimum horum malorum habet. Laserpitium tum caule, tum succo, quibusdam quidem maxime, in expertis verò per aluum minime descendit, & choleram aridam nominatam parit, idque præcipue si cum multo caseo, aut bubularum carniū esu misceatur. Nam & melancholica affectiones carniū bubularum esu ingrauescunt, quòd earum natura minime superari queat, neque quilibet ventriculus eas concoquere possit. Quo periculo optimè desurgentur, qui iis percoctis & perquam vetustis vtentur. Caprinæ carnes omnia quæ bubulis insunt vitia habent, & cruditatem, flatusque & ructus magis mouent, & choleram gignunt. Sunt autem quæ odoratissimæ, solidæ & suauissimæ, eæque optimæ percoctæ & frigidæ. Quæ verò infuauissimæ graueolentes & duræ, eæ pessimæ quinetiam recentes. Optimæ etiam sunt ætate, autumnò verò pessimæ. Porcelli carnes prauæ sunt, cum crudiores aut perambustæ fuerint. Nempe tum choleram magis gignent, & turbationem facient. Suillæ autem carniū optimæ sunt, præstantissimæ verò, quæ neque vehementer pingues, neque contra vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem assecuta, edendæque sine pelle & subfrigidæ. In cholera sicca venter inflatur, & strepitus insunt, & laterum ac lumborum dolor, nihilque infra deicit aluus, sed adstringitur. Ita affectus ne vomat videto, verum vt aluus subducatur. Infulo igitur

igitur pe
simè vit
folio cel
calefact
etiam d
bibere.
ac solui
Quòd t
tus fuer
10 catur, t
optimu
vomere
hyposi
gredit
tam fo
tos lab
pecun
viribu
tempu
20 sangu
calido
potu
aceto
ri pos
æqua
conti
albu
Sitan
nesq
30 ne fe
ti da
mal
si fel
dum
pliu
cea
gen
mil
igid

igitur per clysterem calido & perquam pingui quam citif-
 simè vitior, perunctumque in calidam quamplurimam, in
 folio collocatum, calida sensim affusa, demittito. Et si cum
 calefactus fuerit, aluus subducatur, morbo solutus est. Huic
 etiam dormire confert, & vinum tenue, vetus ac meracius
 bibere. Oleum quoque exhibeto, vt quiescat, & aluus subeat,
 ac soluitur morbus. A cibis atque omnibus aliis absteineat.
 Quòd si dolor minimè remiserit, lac asininum donec purga-
 tus fuerit propinato. At si aluus liquida fuerit, & bilis subdu-
 10 carur, torminaque vexent, vomitiones & suffocationes, iis
 optimum est quiescere, aquam mulsam bibere, ac minimè
 vomere. Hydropum cum duæ sint naturæ, hic quidem qui
hypofarcidios (velut sub carne) dicitur, vbi hominem ag-
greditur euitari non potest. Alter verò cum flatibus, mul-
tam foelicitatem ad curationem requirit, præcipueque mul-
tos labores, sotum & temperantiam. Sicca edat & acria, ne-
pe cum hac ratione plurimam vrinam reddat, & maxime
viribus valeat. Quòd si difficultate spirandi teneatur, anni
tempus æstiuum fuerit, ætas vigeat, & virium robor adsit,
 20 sanguinem ex brachio detrahete conuenit. Deinde panes
calidos vino nigro & oleo intinctos edat, quam paucissimo
potu vtatur, quamplurimum laboret, suillaque carnosâ ex
aceto cocta vescatur, vt asperis obambulationibus relucta-
ri possit. Qui ventres inferiores calidos habent, & acres in-
æqualesque deiectiones prodeunt, id iis ex colliquatione
contingit. Quibus quidem si validè vires fuerint, veratrum
album ad reuulsionem exhibendum. Alioqui succus tritici
Sitanij crassus & frigidus exhibendus, & lentis frustum, pa-
 30 nesque subcinericeæ, ac pisces. febricitanti quidem elixi,
si febre autem, assii. Vinum etiam nigrum non febricitan-
ti dandum, alioqui aqua ex mespilis, aut myrri baccis, aut
malis, aut sorbis, aut palmulis, aut vitium cenanthe. Quòd
si febris non detineat, adsintque tormina, lac asininum cali-
dum, modicum primùm, deinde sensim progressu factò am-
plius, & lini semen, ac triticeam polentam ammixa hordea-
cea, vel fabam Ægyptiam detractò cortice amaro insper-
gens potui exhibeto, aut oua edat semiconcreta assa, & si-
milam, milium, & alicam ex lacte coctam. Eaque cocta fri-
gida edenda, hisque similia tum potu, tum cibo assumenda.

In victus ratione maximum est operę pretium animadu-
 tere & obseruare tum febrium intensiones, tum remissio-
 nes, non modò in acutis morbis, verum etiam in longis,
 quò temporum occasiones caueas, quibus cibi minime of-
 ferri debent, & quando turò offerendi sunt cognoscas, atq;
 etiam quando plurimum ab intensione abfuerint. Animadu-
 uertere autem eos oportet quibus caput vel ob exercitatio-
 nes, vel cursus, vel iter, vel venationem, vel alium aliquem
 intempestiuum laborem dolet, vel ex rebus venereis. De-
 colores etiam, raucedinosos, licnosos, sanguine defectos,
 spirituosos, sicca tussi laborantes, sirculosos, flatuosos, &
 venarum interceptiones: intenta quoque habentes præcor-
 dia, latera & dorsum, ac stupore detentos, obscurè videntes,
 eosque quibus aures tinniunt, & qui vrinariam fistulam in-
 continentem habent, auriginosos & quorū alui cruda dei-
 ciunt, quiq; sanguinem copiosum ex naribus aut sede pro-
 fundunt, aut qui inflationibus detinentur, si eos vehemens
 dolor vexet, neq; superiores existant. Horum quidem nul-
 los medicamento purgante vacuaueris. Neq; enim res pe-
 riculo caret, nihilq; profeceris, tum etiam spontaneas libe-
 rationes & iudicationes auferes. At si cui sanguinem detra-
 here confert, aluum firmam reddere, atq; hoc modo detra-
 here oportet, & in ediam imperare, vinumq; ei demere. De-
 inde in reliquo conuenientem victus rationem instituire,
 & fomentis humidis curare. Quòd si condensata tibi aluus
 videatur, molli in vaso aluum sublues. At si medicamentum
 purgans tibi exhibendum visum fuerit, per veratrum supra
 eum securitate purgabis, at deorsum eorum neminem. O-
 portum est autem si ad vrinas, sudores & deambulationes æ-
 grum adducas, & leui frictione vtaris, vt ne habitum deflo-
 rem efficias. Quòd si in lecto decumbat, eum alij perfricet.
 Ac si quidem in thorace supra septum transuersum affectus
 fuerit, eum vt plurimum desidere conuenit, & quàm mini-
 mum reclinari, dum vires valeant, sedentemq; longo tem-
 pore oleo multo calido perfricari. At si in inferiore aluo sub
 s-pto transuerso dolores teneant, iacere conducit, nulloque
 modo corpus moueri, præter quàm frictione. Quæ verò ex
 inferiore aluo per vrinas & sudores soluuntur, si mediocri-
 ter delabantur, sua sponte soluuntur quæ parua sunt, sed ve-
 hementia

hementia praua existunt. Qui enim sic habent, aut intereunt,
 aut non sine aliis malis cōsanescunt, sed quæ sunt eiuscemo-
 di aliquò firmari solent. Portionem aquæ subter cutem la-
laboranti concinnabis, si cantharidum trium, ablato cuius-
que capite, pedibus & alis, corpora ex tribus aquæ cyathis
contrita exhibueris. Vbi verò ex epoto medicamēto labo-
 rarit, calida perfundatur, ex oleo tamen prius inunctus, iei-
 unus bibat, edatq; panes calidos ex oleo. Sanguinem fistes
 20 fici succo lana excepto intrò ad venam appposito. Aut coagu-
 lo intorto in nares immisso, vel si chalcitidē prius extensam
 digito apprimas, & cartilagine vtraque ex parte foris com-
 primas, aluumque lacte asinino cocto soluas, & capiti raso
 refrigerantia adhibeas, si anni tempestas calida fuerit. Ses-
 30 samoides sursum purgat, sesquidrachmæ pondere ex aceto
 mulso tritum potu exhibitum. Admiscetur etiam verarris
 tertia potionis parte, & ita minus suffocat. Pilos in palpe-
 bris enascentes (trichosin vocant) curaueris, si subiectum
 acui foramen filum habenti, in superiore palpebræ parte
 acuminata & tensa perpunctione facta deorsum transmisise-
 30 ris, aliudque sub hoc interiore parte traieceris, fila extensa
 consueris & deligaris quoad decidant. Ac si hæc quidem
 sufficiant, bene se res habet, aliòqui, si quid deficit, rursus ea-
 dem faciendā. Eodē quoq; modo ora venarum in ano san-
 guinē fundere solita (hæmorrhoidas vacant) intruso in acū
 quàm crassissimo & maximo lanæ succidæ filo, deligabis.
 Securior enim euadit hæc curatio. Deinde compressas me-
 dicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint,
 vnamq; perpetuò relinques. Post hæc etiā vbi vires resum-
 30 ferit, medicamentū purgans ex veratro propinabis. Dein-
 de exercitatione vtatur, & exudet, pro exercitatione sit fri-
 ctio multa matutina, cursu abstineat, ebrietate, & acribus
 præter quam origano. Vomant autē septimo quoq; die, aut
 ter in mensē. Hoc enim pacto corpus optimè habebit. Vi-
 num bibat fuluum, austerum, aquosum & paucum. Purulē-
 tis dissectos scillæ orbiculos ex aqua coquito, & vbi optimè
 defuerit, diffundito, aliaque affusa coquito, dum tactui
 percocti & molles appareant. Deinde vbi laxigatū trueris,
 cuminū perfrictū, alba sesama & amygdalas recentes tritas
 admisce, eaque melle excepta in ecligmate, exhibeto, post-

eaque vinum dulce bibat. Sorbitiones sumat peplum albi tritum acetabuli parui mensura, aqua loturæ farinæ setaniæ maceratum & coctum, melleque affuso tepidum consebeat, coque modo diem transigat. Deinde adbibita consequentium ratione cenam exhibeto. Ad intestinorum difficultatem, fabarum purarum quadrantem, & duodecim rubiæ surculos tritos admisceto & coquito, & ex pingui aliquo delingendum porrigito. Oculis medeberis si spodium lotum velut farinæ massam probe subactum, non liquidum, lauter teras, acerbo vix immaturæ & amaræ succo humectatum, ac in sole resiccatum, ita vt illini possit humectaueris. Vbi vero siccum extiterit, lauter tritum siccum oculis illine, eorumque angulis insperge. Humentibus iisdem medetur Ebeni drachmam, æris vsti obolos nouem. in coterito, croci obolos tres. His tritis & laugatis vini dulcis heminam Atticam affundito. Deinde soli exposito, & contesto, vbi concoctum fuerit, eo vtor. Ad vehementes eorum dolores. Chalcitidis drachmam, vix expressæ partes duas, myrrham & crocum terito, musto admixto in sole excoquito, eoque intensos oculorum dolores illinito. Sit autem in vase æneo. Vteri strangulatum vt dignoscas, duobus digitis comprimito, & si sentit, vteri strangulatio est, aliò qui, conuulsio. Ad aqua inter cutem laborantes. Pepli rotundi (quod meconium dicitur) acetabulum paruum Atticum potui exhibeto. Squamæ æris quantum specilla lata tria capiunt, cum setaniæ farinæ tenui polline agglutina. Hæc laui terita in catapotia dato. Aquam deorsum purgant, & ex aluo stercus deturbant. In caricas singulas succi tithymalli guttas septem instilla. Deinde nouo vase repositum medicamentum & reconditum, prædicto ante cibos exhibeto. Peplum meconium dictum terito, aqua affusa excolato, & farina subactum in placentam coque, mel coctum insuadens, aqua inter cutem laborantibus edendum præbeto, & vinum dulce aquosum, aut mulsam aquosam superbibendam. At quod ab excrementis meconium collegeris, recondito, ac curato.

HIPPO-

H

Nvll
sed
videntur.

nitur. Ea
enim sicca
solet, huius
sicca est,

10

diffluit,

& semper

scit, cum

ra alteri

venter c

eadem n

nibus ac

si in eun

tate coq

magna

20

à capiti

in capit

quiden

fertur.

tri mor

inciden

reliqua

ne opti

faciunt

mè qu

autem

dem ta

item q

malo

dem f

pars e

quicq

fert, c

ptere

aut v

Hippocratis de locis in homine, lib.

NUllum mea quidem opinione corporis est principium, sed omnes partes ex æquo & principium & finis esse videntur. Descripto nanque circulo, principium non inuenitur. Eademque ratio morborum in toto corpore. Quod enim siccius est, morbis obnoxium esse, magisque dolere solet, humidum verò minus. Morbus nanque qui in parte sicca est, fixus est, neque interquiescit. Qui verò in humida, diffluit, & aliàs aliam præcipuè corporis partem occupat, & semper commutando quietem facit, citiusque conquiescit, cum fixus non sit. Vnaquæque verò corporis pars altera alteri, cū hinc vel illinc peruerit, statim morbum facit, venter capiti, & caput carnibus ac ventri, & reliquæ omnes eadem ratione, que madmodum venter capiti, & caput carnibus ac ventri. Nisi enim venter moderatè subducatur, & si in eum cibus immittatur, ingestorum ciborum humiditate corpus irrigat, ipsa verò humiditas à ventre intersepta, magna copia ad caput viam affectat. Quò cū peruenit, à capitis vasis minimè contenta, quocunque datur effluit, & in capitis ambitum, & in cerebrum, per os tenuæ, & partim quidem os subit, partim verò circū cerebrum per os tenuæ fertur. Quò si ad ventrem rursus quidem peruenit, ventri morbum inducit. Si verò in aliam quampiam partem incidit, ei ipsi morbum facit. Ad eundem etiam modum reliquæ partes altera alteri morbum inducit. Hacq; ratione optimum fuerit ægrotantes partes per eas, quæ morbos faciunt ad curationem accommodare. Sic enim quàm optimè quis eius quod ægrotat principium sanauerit. Corpus autem ipsum sibi ipsi idem est, & ex eisdem constat. Non eodem tamen modo se habent eius partes magnæ & parvæ, itemque infernæ & supernæ. Ac si vel minima corporis pars malo aliquo afficiatur, eam affectionem, qualiscunq; tandem fuerit, totum corpus sentiet, quòd minima corporis pars eadē omnia habeat, quæ & maxima. Eaq; minima pars quicquid tandē protulerit, ad cognationē & gentilitatē refert, quæque ad suam, siue bonū, siue malū id fuerit. Ac propterea corpus ob minimæ partis cognationem dolorem aut voluptatem percipit, quòd in minima partes omnes in-

sunt, ex quæ ad ea quæ sui sunt generis singula referunt, & omnia denunciant. At verò corporis natura principium in artis Medicæ speculatione obtinet, eaq; primùm quæ parte audim⁹ perforata est. Vacua enim circa aures loca, nil aliud præter strepitum & clamorem inaudiunt. Quicquid verò per membranam ad cerebrū peruenerit, id planè hac parte auditur, vbi vnicū foramen per membranam circumuoluentem penetrat. Ad nares autem foramen quidem nõ tendit, sed laxum quiddam velut spongia, eamq; ob causam per longius interuallum audit quàm olfacit. Longè enim ab olfactu odor dispergitur. Ad oculos etiam venulæ tenues ad visionem ex cerebro per ambientem membranam tendunt. Hæ venulæ humore purissimo de cerebro visionem alunt, in quo etiam rerum species in oculis apparēt. Eadem quoq; vbi resiccata fuerint, visionem extinguunt. Membranæ verò tres sunt oculos ipsos custodientes, superna quidem crassior, media verò tenuior, & tertia tenuis, quæ humorem conseruat. Ex his superior quidem & crassissima si læsa fuerit, morbum facit. Media verò, ipsa etiam periculi plena est, & vbi rupta fuerit, foras velut vesica prominet. Tertia tenuissima, omninò periculosa, quæ humorem conseruat. Cerebri autem membranæ duæ sunt, superna quidem vna crassior, altera, quæ cerebrum contingit, tenuis, neque vbi vulnerata fuerit coalescit. Venæ autem ad verticem quidem per carnē permeant, & ossi cohærescūt. Ex vertice verò, duæ quidem rectæ per carnem ferūtur, quæ parte supercilia clauduntur, & ad oculorum angulos desinunt. Vna autem de vertice ad nares fertur, & in vtramque narium cartilaginem scinditur. Aliæ duæ venæ iuxta tempora feruntur, inter tempora & aures, quæ oculos premunt, semperq; pulsant. Ex venis enim hæ solæ sanguine minime rigantur, sed auertitur ab ipsis sanguis. Qui verò auertitur, ei qui influit motum habet contrarium, & qui quidem auertitur, cum discedere cupiat: qui autem ex superioribus partibus affluit, infra procedere, hic mutuo inter se propulsa ac diffusa, & in orbem agitata, venulis pulsum præbent. Cum autem visio ex cerebro humore nutriatur, si quid humoris à venis acceperit, fluxione turbatur, neque in eo apparent rerum species, sed obseruari videntur interdum

dum quic
vt lentes
potest. A
venarum
venæ ex o
quæ ad i
quidem
runtur, a
meant, c
lotium r
dunt, & c
vertice i
que in ca
caua vel
& gulan
& inter
parte se
briarum
etæ fuer
20 gnos di
num sim
lateris i
thorace
sum, &
ipsaque
num co
omnes
Aliæ si
venulæ
30 te inter
tur, is l
humor
tura est
Nerui
hæresc
que ex
ter os
quidem
magis

dum quidem velut auicularum imagines, interdum verò
 vt lentes nigræ, nihilque de cætero exactè re vera cernere
 potest. Aliæ duæ venæ per medium aurium & reliquarum
 venarum ad aures tendunt iisque incumbunt. Aliæ duæ
 venæ ex ossis coniunctione, ad aures feruntur. Ex his autem
 quæ ad inferiorem corporis partem conuertuntur, duæ
 quidem venæ iuxta cervicis tendines, & iuxta vertebrae fe-
 runtur, ac in renes desinunt. eæ demque etiam ad testes per-
 meant, cumque hæc malè affectæ fuerint, homo cruentum
 20 lotium reddit. Aliæ duæ venæ ex vertice ad humeros ten-
 dunt, & eæ sanè humerales appellantur. Aliæ duæ venæ ex
 vertice iuxta aures, per anteriorem cervicis partem, vtri-
 que in cauam appellatam venam deferuntur. At verò vena
 caua velut gula quidem producitur, mediaque inter guttur
 & gulam existens, per septum transversum fertur, & per cor,
 & inter septum. Ad inguina autem & femora interiore
 parte scinditur, & dispartiones in cruribus facit, & ad ti-
 biarum interiore partem iuxta malleolos fertur. Eæ si se-
 ctæ fuerint, hominem infecundum reddunt, quæ & in ma-
 30 gnos digitos desinunt. Ex vena autem caua propago in ma-
 num sinistram deducitur, & subter lienem fertur, ad sinistri
 lateris inanitatem, vnde lien per omentum emergit, & ad
 thoracem desinit. Exoritur autem iuxta septum transuer-
 sum, & cum humerali committitur, infra cubiti articulum,
 ipsaque lienis gratia secatur. Alia etiam ad dextram ma-
 num eodem modo à caua propaginem emittit. Hæc autem
 omnes venæ inter se communicant & mutuò conflunt.
 Aliæ siquidem sibi inuicem committuntur, aliæ verò per
 venulas, quæ à venis distendantur, & carnes nutriūt, ea par-
 30 te inter se conflunt. Quicumque autem à venis morbus ori-
 tur, is leuior est, quam qui à neruis. Diffuitem enim vnà cum
 humore in venis contento, neque quiescit, venarumque ea na-
 tura est, vt humorem contineant, & carnibus distribuant.
 Nerui verò cum sicci sunt, tum cavitatibus carent, & ossi ad-
 hærescunt, maximamque partem ab osse nutriūtur, & si quo-
 que ex carnibus alimentum habent, coloremque & robur in-
 ter os & carnem medium naturam sortiti sunt, & humidiorè
 quidem carnosiorèque quam os, sicciorè verò & ad os
 magis accedentem quam carnes naturam obtinent. Qui-

cunq; autem morbus ad eos accesserit, eodem loco firmatur & consistit, nec nisi agrè expellitur. Præcipuæ verò eos appetunt distentiones, aliq; morbi ex quibus tremor corpusprehendit, quiq; tremorem inducunt. Nerui autem articulos constringunt, per totum corpus distenti, potissimumq; validi & semper maximè crassi sunt, in his corporis partibus, in quibus paucissimæ carnes sunt, totumque corpus neruorum plenum est. At circa faciem & caput non sunt nerui, sed fibræ neruorū non absimiles inter os & carnem tenuiores & solidiores, partim etiam nerui cavitatem habentes. Capita futuras habent, alia quidem tres, alia quatuor. Quæ quidem quatuor habent, his sunt iuxta aures vtraque ex parte, & vnâ futura anteriore, altera posteriore capitis parte. Et sic quidem se habet caput quod quatuor futuras habet. Quod verò tres ad aures vtrinque, & anteriore parte. At velut in eo quod quatuor habet, hac parte (posteriore scilicet) nulla futura enascitur. Qui plures futuras habent, hi capite meliùs valent. Inter supercilia os intercedit & maxillarum coniunctio in medio mento, & superiore parte ad caput est. Vertebrae hi quidem plures, hi verò pauciores habent. Quibus pauciores, his sunt duodeuiginti, quarum alia quidem sursum ad caput, alia verò deorsum ad sedem feruntur. Costæ septem partim quidem posteriore corporis parte ad vertebrae, partim verò anteriore in pectore inter se committuntur. Clauiculae articulos habet, partim quidem in medio pectore iuxta guttur, eaque parte articulis connectuntur, partim verò ad humeros ad scapulas reclinatos, quæ humeris semper adherescunt. At scapulae ad membra articulis connectuntur, super os quod in membro est incumbentes. Ab hoc osse appendices duæ protenduntur, vnâ quidem interiore parte, altera exteriore, quæ ad scapulas ossi coherescentes, inferiore ex parte articulis coniunguntur. Quæ verò sunt in cubiti flexu, infra quidem radio in articulum coniunguntur, iuxta os natura sua cauum, paulum autem supra radium in cubiti gibbum, tum os, tum radius in eundem locum committuntur, & articulationem in cubiti gibbo efficiunt. Ad vnâ verò appendices protenduntur valdè tenues quatuor, duæ quidem superiore parte, duæ verò inferiore, & ad cubiti qui-

ti quidem
te ex osse
articulu
verò infra
dium qui
rentes, in
que inter
latum eff
lum habe
10 duæ quid
ferior cur
multos h
ctuntur,
ticulos, t
vnguem
te etiam
manu en
acetabul
mora du
10 tera foris
parte, sec
periore o
modo bi
inclinat
acetabul
furculo p
te ad nat
tem fem
tio, os q
30 Supra id
lum dur
hibet. A
inferior
riore ve
autem t
malleo
iam in
pedum
ti quoq

ti quidem gibbum duæ appendices adnatæ, superiore parte ex osse exoriuntur. Hæ cum osse cohærescentes, ad ossis articulum, in cubiti gibbum articulo committuntur. Quæ verò infra fixæ sunt, & intrò reclinatæ, eæ utræque ad radium qui superiore parte ad membrum defertur, concurrentes, inferiore membri parte articulo committuntur, eaque inter se interiore cubiti parte commissæ, radium appellatum efficiunt. Inferiore verò parte ad manum, os articulum habet. Cùm autè hac parte appendices teneræ existât, duæ quidem in articulum non tendunt, superior verò & inferior cum osse ad manum articulo committuntur. Manus multos habent articulos. Quæ enim ossa inter se connectuntur, omnia articulos faciunt. Digni multos habent articulos, tres vnusquisque. Vnum quidem sub vngue, inter vnguem & tuberculum, alterum in ipso tuberculo, quâ parte etiam digitos inflectunt, tertium, quâ parte digitus ex manu emergit. In coxendicibus autem duo sunt articuli, acetabula appellata, & iis femora articulo connexa. Ad femora duæ appendices porriguntur, vna quidem intus, altera foris, neutraque in articulum tendit, neque ex altera parte, sed ossi in ipso femore annexæ sunt, femur autem superiore quidem parte, quâ in acetabulum immittitur, hoc modo bifidum est. In ea quidem bicipitij parte, quæ intrò inclinât, in summo adnatum est rotundum ac leue, quod in acetabulum ingreditur. Altera verò pars minor quæ in bifurculo protuberat, foras magis prominet, & inferiore parte ad nates apparet, coxendixque nominatur. Ad genu autem femoris os hoc modo bifidum est. Huic verò bicipitio, os quod tibia appellatur, velut in cardine adaptatur, supra id quod aptatum est mola incumbit, quæ ad articulum dum extenditur humiditatem à carne descendere prohibet. Ad tibiam autem pertingunt appendices duæ, quæ inferiore quidem parte ad pedis malleolos desinunt, superiore verò ad genu, non perueniunt ad articulum. Ad pedem autem tibia iuxta malleolos articulum habet. Iamque infra malleolos. In pedibus articuli multi quemadmodum etiam in manibus sunt. Quot enim ossa, tot sunt articuli, & in pedum digitis pari numero & eodem se habent modo. Multi quoque in corpore articuli parui sunt, non simili tamè mo-

do in omnibus, sed aliis alij, hi autem à nobis enumerati, in omnibus similiter se habent. Alij quinetiam sunt aliis venis, nec tamen effatu dignæ. Mucus omnibus à natura inest, & cum purus fuerit, bene valent articuli, ideoq; facillè mouentur, cum sint inter se lubrici. Oboritur autem labor & dolor, vbi vexauerit quæ à carne fluit humiditas. Imprimis quidè rigidus fit articulus. Neq; enim lubrica est quæ ex carne affluit humiditas. Deinde sua copia valde dispersa, neque à carne irrigata, semper resiccatur, cumq; eam ob multitudinem articulus capere non possit, effluit, maleq; concretes, nervus quibus articulus connectitur, attollit, elaxat, & dissoluit. Eamq; ob causam vel magis, vel minùs claudi fiunt. At verò quæ eduntur aut bibuntur in ventrè feruntur, & ex ventre fibræ in vesicam extenduntur, quâ parte humorem transmittit. Fluxiones autè contingunt, & perfrigerata valde carne, & concalescunt, & supertumescunt. Propter frigus quidem fluxiones fiunt, cum capitis caro & venæ distentæ fuerint, eæq; carne propter horrorem in angustum coacta & elidente, humorem exprimunt, simul etiam carnes ipsæ in angustum contractæ, vicissim exprimunt, & capilli velut vndiq; simul vehementer compressi eriguntur. Hinc quod expressum fuerit, quocunq; fors tulerit, fluit. Quin & ob caliditatem fluit, cum carnes rarefactæ transitus præbuerint, humorq; calefactus tenuior euaserit. Quicquid enim humidum concalescunt fuerit, tenuius euadit, & quicquid cedit, fluit. Potissimum autem vbi quid valde supertumescit fuerit, hanc ob causam fluit. Carnes admodum repletæ, cum copiam capere nequeant, humor qui contineri non potuit effluit, fluitq; quocunq; datum fuerit. Omnino autem fluidis factis fluxionibus, fluidus etiã fit locus in quem fertur, quoad fluxionis viæ præ gracilitate cõpressæ fuerint, cum corpus resiccatur fuerit. Cum enim corpus sibi ipsi cõmunicet, quancunq; in partem humor obtigerit, siccitatem in se suscipit ac deducit. Neq; verò ipsam deducere est difficile, cum corpus vacuum existat, minimeq; præ gracilitate intumescat. Cum autem inferiores partes siccæ euaserint, superiores verò humidæ (superiora enim vasa magis humida sunt, cum plures venæ sint parte superiore quàm inferiore, & capitis carnes minore indigeant humiditate) tum sanè sic-

ca cor-

ea corpora
quæ duci
ipsi sicci
res natura
At verò fl
in nares,
bit. Atqu
spicue. V
fluit. Quo
cum mir
xantur la
habitæ r
molestia
fæ. Quin
rati & tal
rit, taber
defluxer
licet, quò
& oculi.
20 quo corp
ne si mul
nem poss
riores pa
eamque
ad exteri
parte ma
bet angu
sibi ipsis
autem cu
30 fluxio ve
obiecta
& humi
ipsaque
te deflui
nutritæ.
Quòd si
articulo
uerit. N
rioribu

ea corporis pars humorē ex capite ducit, simulq; meatus ei
 quæ ducit magis patent, quàm ei à qua ducitur. Cùm enim
 ipsi sicci existant, ex eo sibi quæstum parant, simulq; humo-
 res natura deorsum ferri solent, vel si vis modica contingat.
 At verò fluxiones ex capite septem sunt. Quædam si quidem
 in nares, quædam in aures, quædam etiam in oculos decub-
 bit. Atque hæc quidem ex capite fluxiones, oculis sunt con-
 spiciæ. Vbi verò in thoracem ob frigus defluerit bilis exi-
 stit. Quod ideo ferè cõtingit, quòd ad guttur facilè defluat,
 cùm minimè sit contactum. Eos verò qui à frigore bile ve-
 xantur lassitudo eam ob causam detinet, quòd carnes bene
 habitæ minimè quiescunt, sed concutiuntur, concussæ quæ
 molestia & lassitudine tentantur, non secus ac ex via cõcus-
 sæ. Quinetiam cùm in thoracem fluxio decubuerit, suppu-
 rari & tabidi fiunt. Cùm verò in medullam fluxio contige-
 rit, tabes cœca oritur. Quòd si retrò in vertebrae & carnes
 defluerit, aqua inter cutem suboritur. Inde verò dignoscas
 licet, quòd anteriores partes siccae sunt, caput scilicet, nares
 & oculi. Quin & oculorum caligo ac credit, & vna cum reli-
 quo corpore ex virore pallefcunt, neq; quicquam expiuntur,
 ne si multum quidem defluat. Fluxio enim per mediam car-
 nem posteriore parte delapsa, & ab anteriore uersa, ante-
 riores partes siccas reddit, carnem quæ in posteriora irrigat,
 eam quæ magis quæ ad interiora est, ad ventrem, quàm quæ
 ad exteriora, ad nares. Eam quæ ob causam corpus exteriorè
 parte magis quàm interiorè solidū existit, & foramina ha-
 bet angustiora. Quæ cùm tenuia sunt, constipantur, ipsa quæ
 sibi ipsis medetur, nulla quæ hac parte fluxio ferri potest. Intra
 autem cùm latiora sunt, tum intermedia tenuiora habent,
 fluxio verò cùm ex altioribus delabatur, & tenuia contra se
 obiecta habeat defluit, & carnes humiditate replet. Quin
 & humiditas quæ ex cibis eodem defertur, corrumpitur
 ipsa quæ ex commixtione corrupta & quod cum ea ex capi-
 te defluit, corpus nutriunt. Plurimo verò humore carnes
 nutritæ, & morbofo turgidae, aqua inter cutem replentur.
 Quòd si parum defluerit, coxarium morbum & diurnos
 articulorum affectus (videtur dicitur) facit, si fluere cessa-
 uerit. Nā cùm exiguū sit quod affluit, & vndiquaq; à poten-
 tioribus partibus depulsum, ad articulos se recipit. Diutur-

ni quoque articularum affectus, *videtur* dicti, & coxendicum morbi, iis qui ab eiusmodi morbis conualuerunt, contingunt, quando quod morbum facit, sanum euaserit, in carne verò quid remanserit, cui cum neque intrò denuò neque foras exitus pateat, sed in cute tuberculum creet, in ipso exitu cõfugit ad id quod cedere potest, articulos nimirum, & aut articularum diltornos affectus (*videtur* vocant) aut coxendicum morbum parit. Quòd si nares intumuerint, & pituita ea quæ concreta repleantur, ea ubi concreuerit, aut fomentis, aut medicamentis extenuanda, minimeque auertenda est. Etenim si auersa aliò feratur, omninò fluxio maiorem morbum efficiet. Cum verò ad aures fluxerit, primùm dolorem exhibet, vi enim fertur. Dolorem autem exhibet, quoad fistula contracta fuerit. Vbi autem fluere consueuerit, non amplius infestat. At verò ei quem dolor detinet, medicamentum naturâ calidum tepesactum, & Metopio subactum infundendum, & retrò cucurbitula admouenda, ad dextram, si sinistra auris doluerit, ad sinistram verò, si dextra. Nec verò scalpello cutis pertundenda, sed ut trahat tantùm. Quòd si per hæc dolor minimè sedetur, ea quæ naturâ refrigerant, frigida infundito, & medicamentum quòd infra deiectionem moueat propinato. supra autem minimè, cum vomitus nihil conferat, & in reliquo refrigerantibus vtendum. Semperque modus qui sanitatem non inducit permutandus est. Quòd si grauius quidem malum reddiderit, contrariam viam amplectitor. Sin verò ad sanitatem vergat, nihil omninò ex his quæ adhibentur auferendum, neque aliud quicquã adiungendum aut apponendum. At ubi iam contracta fistula fuerit, multa que sanies purulenta & graueolens effluerit, istud ita faciendum. Spongiam sicco quodam medicamento siccandi facultate praedito imbutam, quam penitissimè in aurem indito, & medicamentum purgans naribus admoueto, vt quæ prius ad aures defluebat, in nares feratur, neque id cum morbosum existat, ad caput rursus redeat. At verò cum ad oculos fluxio decubuerit, oculi inflammatione & tumore vexantur. Sic affectus medicamento aut liquido, aut sicco asperso curandus est. Quòd si subito inflammationem concipiant, nihil omninò illinito, sed vel fortissimo aliquo medicamento quod *maximè*

ximè infero & atter. Quòd si verò rimam lacertum & tuac colluan. Cum autebuerit, sicque modicomedicamentum quoque die neris. quoccat, idque facultate carit & obmenta capite deducnis naso pstante, exgnosces, qmitur, cedmantur. pque oculo dem fluxiverum mCaput me cibis, tum quo attenmentum nullum m dein conibus, neque bus, & crecera effluinsistat. Eminus hulus, vt istab incuracies ext

ximè infernas partes vrito, vel alio quopiam aluum subdu-
 cito & attenuato, cautione adhibita ne vomitum prouoces.
 Quòd si velut lapilli decurrant, medicamentum quod plu-
 rimam lachrymam cieat illinito, & reliquū corpus hume-
 ctum & tumidum reddito, quò oculi humidiores euadant,
 ac colluantur, vt concretam lachrymam decurrere facias.
 Cùm autem paulatim in oculos fluxerit, pruritusq; exhi-
 buerit, sic affectū molli medicamento, quod siccare simul-
 que modicam lachrymam ciere possit, illinito, naribusque
 20 medicamentum admoueto, aut singulis diebus, aut tertio
 quoq; die eodem vtens. Sic autem medicamentum eius ge-
 neris, quod non ampliùs quàm acetabulum per nares edu-
 cat, idque paulatim. Quod verò oculis admouetur, siccan-
 di facultate valeat, vt quod oculorum medicamentum resic-
 carit & obturarit, etiam per nares deducatur. At medica-
 menta caput purgantia, quæ quidem sunt valètia à toto ca-
 pite deducunt, quæ verò imbecillia, ab oculis, & inde à vici-
 nis naso partibus. Quòd si muco inter os & carnem subsi-
 stente, ex carne & osse in oculos fluxio decumbat, ex eo co-
 20 gnosces, quòd his ex locis defluat. Quod in capite compr-
 mitur, cedit, & vlcera in capite erumpunt, oculiq; illachry-
 mantur, palpebræ non exulcerantur, neq; mordet fluxio, ne-
 que oculorum aciem hebetat, sed eger acutiùs cernit. Siqui-
 dem fluxio minimè salsa est, cùm de cerebro non procedat,
 verùm mucosa magis. Sic affectus hac ratione curandus est.
 Caput medicamento non valenti purgandum, & corpus tū-
 cibis, tum medicamentis infra subducentibus attenuandū,
 quò attenuato corpore fluxus resiccetur, aut per medica-
 mentum naribus admorum diuertatur. Ad oculos autem
 30 nullum medicamentum admouendum. Quod si ne sic qui-
 dem conualescat, caput ad os vsq; secandum, non sublimi-
 bus, neque transuersis secturis, sed ad os ipsum pertingenti-
 bus, & crebris quidem, quò collectus humor citiùs per vl-
 cera effluat, simulque crebræ futuræ efficiant. vt caro ad os
 insistat. Eaq; curatio huiusmodi successum esse habitura. Sin-
 minùs hæc comòdè præparata fuerint, non est clotus ocu-
 lus, vt ista clorione acutiùs cernere possit, semperq; potiùs
 ab incumbente humore splen descens redditur, hominisq;
 acies extinguitur. Quòd si in ipsius visus humorem purum

eruentus aliquis humor inciderit, huic pupilla intus in oculo
 minimè esse rotunda ob eam causam apparet, quòd in
 quo cruetum illud inest, visionem non recepit, huicq; quod
 cernitur desinit rotundum esse, & ante oculos ei quædam
 obuersari videntur, nihilq; quicquam, re vera vt est, cernit.
 Huic venas adurito, quæ videndi aciem premunt, quæque
 semper pulsant, & inter aurem & tēpora à naturâ sitæ sunt,
 easque vbi occluseris, medicamenta quæ humectant oculis
 adhibeto, lachrymamque quam plurimam educito, vt
 quod in oculis consistit & morbum facit, colluatur. Quòd
 si rumpatur oculus, mollibus & acerbis medicamentis vtē-
 dum, vt constrictum vlcus in angustum redigatur, cicatrix
 que tenuis fiat. Cùm verò albugo fuerit, lachrymæ oculo
 conferunt. At eum in thoracem fluxio decubuerit, bilisque
 fuerit, quod hinc manifestum est, dolor lateris mollitudi-
 nemprehendit, & clauiculam quæ ei è regione responder,
 febris adest, linguaque superiore parte ex viridi pallefeit, &
 concreta excreantur. In hoc morbo periculum septimo aut
 nono die instat. Vbi vtraque latera doluerint, reliqua que
 similiter vt in priore se habuerint, hæc quidem pulmonis
 inflammatio est, illa verò pleuritis; eamque ob causam or-
 untur. Cùm de capite per guttur & arterias asperas in pul-
 monem fluxio incubuerit, is nimirum sua naturâ rarus &
 siccus cùm existat, quicquid humoris potest in se attrahit, &
 vbi influxerit maior redditur, & si quidem in totum fluxe-
 rit, fibræ maiores redditæ vtrunque latus attingunt, pul-
 monisque inflammationem faciunt; cùm verò alterum
 tantum, lateralis sit morbus, pleuritis dictus. Pulmonis in-
 flammatio longè periculi plenior est, & dolores ad laterum
 mollitudinem & clauiculas multò vehementiores habet,
 linguaque longè est pallidior, fauces ex fluxione dolor oc-
 cupat, vehemens lassitudo detinet & spirandi difficultas
 sexto aut septimo dieprehendit. Hunc nisi febris septimo
 die dimiserit, moritur aut suffocatur, aut vtrunque contingit.
 Quòd si nono die, duobus interpositis diebus corripit,
 hic etiam vt plurimum aut moritur, aut suppuratus euadit.
 Si verò duodecimo die, suppuratus sit, si decimo quarto,
 conualefcit. Et qui ex pulmonis inflammatione, aut mor-
 bo laterali pus intus colligunt, minimè moriuntur, sed con-
 ualescunt.

ualescunt.
 eundem lo-
 bilis quide
 sedatur, p
 sedatur. P
 quam ad p
 ligitur &
 thorace co
 citatum fu
 repurgatu
 gis fluit, f
 gis fluit &
 a capite de
 cedit, ad m
 vlcere pur
 extra pul
 contula fu
 si quis cor
 quidem in
 dem locu
 asperas ar
 tur coniu
 duè, nec
 enim refic
 rum cùm
 sim induc
 quod infl
 stiam spir
 cit, vt ea v
 etiam in p
 pruritus e
 rit, pruric
 sit quod in
 di sunt, v
 vbi siccus
 dignosca
 vbi verò
 cùm tussi
 di occup

ualescunt. Purulenti verò vt plurimum, fiunt, cum fluxio ad eundem locum, velut in bilis fluxionibus, decubuerit: sed in bilis quidem fluxionibus multum defluit, & vbi defluxit, sedatur, purulenti verò, tum minus defluit, tum minimè sedatur. Purulenti quinetiam fiunt, cum minus excreant, quàm ad pulmonem defluat. Quod enim in pulmone colligitur & defluit, in pus vertitur. Pus autem in pulmone & thorace collectum, vlcerat & putrefacit. Et vbi vlcus excitatum fuerit, ab vlcerata parte, & ab eo quod per sputum repurgatur defluit. Ac simul quidem caput concussum magis fluit, simulque ex vlcerato thorace & pulmone magis fluit & vlcera motu ipso refricantur, vt etiamsi quod à capite defluit, cesset, id tamen quod ab ipsis vlceribus procedit, ad morbum faciendum satis esse possit. Fit etiam ab vlcere purulentus, & lenior hic morbus est. Fit verò etiam extra pulmonem, potissimum quidem ex rupto, & vbi caro contusa fuerit, circa quam pus colligitur, collectum que, si quis corpus concutiat, fluctuat, & strepitum facit. Et hæc quidem in iustione curantur. At verò tabes fit, cum ad eundem locum, velut in purulento, fluxio fertur, per guttur & asperas arterias aortas appellatas, quæ pulmonem & guttur coniungunt. Defluit autem in pulmonem sensim assidue, nec copiosam in pulmone humiditatem facit. Dum enim resiccatur quod defluit in gutture concrefcens, nimirum cum non eluitur, sed sensim influit ac detinetur, tum solum inducit & in asperis arteriis (aortis dictis) detentum quod influit, cum hæc angusta foramina habeant, angustiam spiritui exhibet, eamque spirandi difficultatem facit, vt ea velut deficiente, semper respirare desideret. Quinetiam in pulmone, cum non admodum humidus existat, pruritus exoritur. Cum verò multum ex capite defluerit, pruritus in pulmone non fit, cum si quidem copiosum sit quod in ipsum defluit, & suppurati ex tabidis huiusmodi fiunt, vbi humidius corpus redditum fuerit, contraque vbi siccus, ex suppuratis tabidi. Suppuratos hac ratione dignoscas. Lateris mollitudinem ab initio dolor detinet, vbi verò iam pus collectum est, & dolor similiter vexat, cum tussis suboritur, tum pus excreatur & difficultas spirandi occupat. Quod si nondum pus eruperit, in lateris mol-

litudine concussum, velut in vtre strepitum edit. At si horū nihil adfuerit, suppuratio tamen adit, ex his signis coniecturam facias. Magna spirandi difficultas adest, subraucum loquitur, pedes & genua intumescunt, magis verò ex lateralibus mollitudine in qua pus inest, thorax incuruatur, & membrorum solutio oritur, sudore etiam totum corpus perfunditur, interdum quidem sibi calidus, interdum etiam frigidus videtur, vngues circumtenduntur, & venter incalescit. Atque ex his suppurati dignoscendi sunt. Cùm verò posteriore ex parte fluxio in spinam decubuerit, huic tabes eiusmodi suboritur. Lumbos dolor occupat, & anteriores capitibus partes ipsi vacuæ videntur. At verò bilis hoc modo periculi plena est, si in oculis regius morbus oboritur, in vnguibus liuores suborti fuerint, corpus vlcera habeat, partesq; circa vlcera liuidæ fuerint, cùm sudor non toto corpore, sed aliqua tantum corporis parte erumpit, & cùm febre remanente ex pallido virescens exscreatur, aut si excreatio cesset, cùm adhuc in pulmone remanet ex pallido virescens. Quod ipsum contingatur necne dignoscendum. Cùm remanet, in faucibus respirantis strepitum edit, difficultas spirandi periculi plena adest, & singultus febrisque discedit exscreatione adhuc in pulmone existente, & debili iam egro alius secedit. Ista sunt pulmonum inflammationis & lateralis morbi periculosa indicia. Lateralis morbi hæc instituenda curatio est. Febrem per septem dies ne sedato, portione verò aut aceto mulso, aut aceto & aqua vtendum, eaque quàm plurima offerenda, vt quæ inde contingit madefacto, exscreationem faciat. Dolor medicamentis calefacientibus sedandus, & sorbitione exhibendum quicquid exscreationem mouere possit. Balneis etiam quarto die vtendum, quinto autem & sexto oleo illinendum. Septimo lauandum, nisi febris dimiserit, vti ex balneo sudor oboritur. Quinto insuper & sexto validissimis vtendum exscreationem promouentibus medicamentis, quò quàm facillimè septimum transigat diem. Quòd si neque septimo die desierit, nono desinet, nisi aliud quiddam periculum cōtingat. At vbi febris dimiserit, sorbitiones quàm debilissimæ offerantur. Si verò vacuatio oboritur, si quidem corpus adhuc iuvenile existat, potū subducito. Quòd si febris decessit.

decefferit, triticis sorbitionibus vitior. Eodemque modo pulmonis inflammationem curato. Suppuratis caput minimè validis medicamentis purgandum, sed fenfim ad nares auertendum, cibusque ventrem subducentibus vtendum. Et vbi morbi principium non ampliùs fuerit, sed fluxus diuertitur, exsecratio promouenda, & tussis excitanda, & tum medicamentis quæ infunduntur, tum cibus vtendum. Cùm autem excreatio mouenda est, pluribus etiam cibus, tum falsis, tum pinguibus, vinoq; auctero vtendum & cùm hoc modo habuerit, tussis excitanda. Tabidos quinetiam quoad reliqua curabis ad eundem modum, præter quàm quòd cibaria non multa simul exhibenda, neque opsonia plura quàm cibaria, & vino diluto inter cibos, ne calefaciat, vtendum, & in corpore debili calorem exhibeat, & vtraq; simul eodem tempore calefaciant, & calore multam fluxionem inducant. Vbi per gulam in ventrem fluxio decubuerit, infra accumulatio interdumque supra fit. Huic quidem si dolor in ventre adfuerit, is primùm medicamento aut succo subducendus, deinde medicamento valentiore vtendum, cibus verò aluum subducentibus, quamdiu dolor detinuerit. At vbi dolor sedatus fuerit, cibus roborantibus vtendum. Ad eundem verò modum etiam vbi per multos dies accumulatio detinuerit curato. Quòd si imbecillus fuerit, & præ imbecillitate ista offerri nequeant, primùm quidem ptisanæ succo aluus per infulum eluenda, deinde vbi per hunc purgaris, adstringente aliquo vtendum. Cùm autem in carnem posteriore parte iuxta vertebra illapsa fluxio aquam inter cutem excitarit, hunc in modum curato. Cervicis carnem, quæ in medio est venarum, tribus crustis inurito, inustum constringito, & quàm tenuissimas cicatrices facito. Et vbi viam intercluseris, medicamentum ad nares admoueto, vt eò diuertatur. & imbecillum rursus, donèc aliò auertatur, ac anteriores quidem capitis partes calefacito, posteriores verò refrigerato. Et postquam partibus capitis anterioribus excalfactus tibi videbitur, cibos edat qui corpus maxime tumefaciunt, & minimè ventrem subducunt, quò fluxionis meatus anteriore capitis parte quàm maximè dilatentur. Posteaquam verò viam intercluseris, & id quod affluit auerteris, si quid, priùs quàm fluxionem ad

curationem accommodaris, ad corpus peruenerit, hoc modo curare oportet. Si quidem ad cutem magis processerit, externis partibus fomentum adhibendo, si vero intrò ad ventrem, neque foris conspicuum sit, medicamentum propinando, sin vtramque in partem, vtrimque detrahèdo. Diligètia autem adhibenda est, vt quam proximum exitum facias, siue supra, siue infra, siue alia quauis corporis parte exitus detur. Cum coxendicum morbus ex fluxione oritur, cucurbitula admota foras attrahere oportet, neque cutem scalpello pertùdere, & calefacientia propinando intus calefacere, vt exitus pateat tum extra ad cutem per cucurbitulæ tractionem, tum intra ad ventrem, per caliditatem. Vbi nanque fluxioni via interclusa fuerit, neque habuerit, quò procedat, via ad articulos facta, in id quod cedit defluit, & coxendicum morbum inducit, aut posteriorum partium tabem. Sic affecto caput medicamento imbecillo purgandù, donec aliò auertatur fluxio, & victus ratione, velut antea, vtendum. Medicamentum autem potui exhibeto deorsum purgans, & alium inferiorem lacte infuso subluito, cætera fomentis curato. Cum lien ex febre tumidus extiterit, quod fit cum corpus extenuatur. Ex iisdem enim & lien augetur, & corpus contrahescit. Cum autem corpus extenuatur, & lien turgescit, vnà etiam cum corpore omentum extenuatum fuerit, eius pinguedo colliquescit. Vbi verò partes istæ pinguedine vacuæ fuerint, & ex liene turgescente in omentum defluerit, quod cum nimirum valde vicinum existat, & vasa vacua habeat, id excipit, atque vbi semel in corpore morbus exortus fuerit, ad id quod morbosum est vertitur, nisi quis rectè tractet, vt etiam si bene tractetur, periculo non careat. Hunc sic curato. Medicamenta per quæ aqua purgetur potui exhibenda, & cibi maximè tumefacientes offerendi. Quòd si ne sic quidem leuius habeat, quàm tenuissimis & leuissimis crustis, quò aquam emittere possis, in vmbilici ambitu inurito, & supra vmbilicam vnã, singulisque diebus emittito. Cumque morbus inter alios maximè periculi plenus sit, in his periclitari oportet. Nam si quidem successerit, sanum reddes, sin verò frustratus fueris, nihil grauius quàm quod euenturum erat perpetietur. At in puero aquam inter cutem sic

sic

ficurato. Tumidas & aquæ plenas partes gladiolo aper-
 rito, crebroque ac parum, & à singulis corporis partibus
 educito, fomentisque vitor, & semper quod apertum
 est calefaciente medicamento illinito. Lateralis morbus
 sicus citra fluxionem oritur, cum ex vehemēti siti pulmo
 admodum resiccatus fuerit. Pulmo enim cum sicus existat,
 vbi amplius quam pro natura resiccatus fuerit, gracilis euadit,
 & impotens redditus, ad latus præ impotentia inclinatur,
 ipsumque contingit, eoque contacto, cum humidum
 10 existat, ei adhærescit, & morbum lateralem facit. Tunc
 verò dolor ad latus & iugulum oboritur, & febris, & album
 exscreat. Hic multis potionibus curandus est & lauandus,
 ei que medicamentum quod dolorem sedet exhibendum,
 alia que quæ excretionem faciunt. Hic intra septimum diem
 conualescit, neque morbus periculosus est, neque cibos ex-
 hibere oportet. At verò febres hanc ob causam oriuntur.
 Cum corpore tumidiore reddito carnes intumuerint, pituita
 bilisque conclusæ conquieuerint, nihilque refrigeretur,
 neque exeat, neque moueatur, neque aliud quid subeat. Cum
 20 lassitudo febris & plenitudo detinuerit, multa aqua lauand-
 dum, & liquido illinendum, & quam maximè calefaciendū,
 quò calor aperto per sudorem corpore exeat, hæc que conse-
 quenter tribus aut quatuor diebus facienda. Quòd si non
 sedetur, medicamentum quòd bilem educat propinato, &
 febrem perfrigerato, prius quam ad quartanam deueniat.
 Neque tamen dum corpus turgescit medicamentum potui
 exhibendum. Non enim iudicationem nisi paruam sub-
 eunt, nimirum corpore intumescēte. Cum autem gracilis
 fuerit, propinandum, & expurgabitur. In febre cibus mini-
 30 mè offerendus, neque sorbitionibus aluus subducenda. In
 potu exhibenda calida, aqua mulsa, & acetum cum aqua,
 ea que quam plurima propinanda. Potus enim minimè fri-
 gidus in corpus ingestus, cum calidus existat & maneat, ex
 ægro corpore detrahit, siue vrinas deducat, siue sudorem
 eliciat. Vndiq; enim apertum corpus & respiras ac motum,
 quod conducit faciet. Quòd si gracilem febris vrat, mani-
 festum quòd non ob corporis tumorem febris detinet, ac
 si non cesset, nutrire & tumidum reddere oportet. Quòd si
 ne sic quidem conducatur, manifestum non oportuisse per

oblatos cibos febrem inducere. Huic medicamentum propinandum quod educat qua parte magis febris detinet, siue superiore, siue inferiore. Et si superiore quidem, supra, si inferiore, infra. Nihilo verò minus etiam debilibus medicamenta valentia sunt propinanda, sed similiter, aut hoc modo tantum, robustis quidem vt valens, debilibus verò debile exhibeatur. Ardores autem potionibus & sorbitionibus, veluti febrem refrigerante medicamento exoluito cammaro, aut alio quopiam id genus. Ac vbi ex refrigerante ad nauseam deuenit, calefacientibus deinceps vitor. Quòd si non cesseret, refrigerantibus rursus vtendum. Morbum regium ad hunc modum curare oportet. Vbi in manus sumeris, nutrito, lauato, & pinguefacientibus, tum potibus, tum cibus, tribus aut quatuor diebus humectato. Vbi verò corpus humectatum fuerit, purgato, ipsumque exiccato, pinguiaque confestim submoueto, & vndique admoto medicamento si fieri possit humiditatem educito, ad caput imbecillo purgatorio vitor, & quæ vrinas ducant propinato, & ante cibos eo tempore quo turbatam humiditatem repurgaris, potui exhibeto, ne post hoc tempus corpus nutriatur. Cùm verò extenuatum fuerit, balneis purgato, & cucumeris agrestis radicem contusam & in aquam coniectam, inde balneum parato. Medicamenta bilem educentia ne propinato, ne corpus ipsum magis conturbent. Vbi verò siccum fuerit quod conturbatum fuit, nutrito, nullo admixto aluum subducente, aut vrinas ciente medicamento, sed vino generoso, & his quæ rubicundiores reddant. Quòd si colore sit ex viridi pallescente, rursus exhaurito, neque vllò modo resiccato, ne color ille defixus in hærescat. Vlcus ferinum hanc ob causam corpus inuadit. Vbi caro circumcirca inflammationem conceperit, & vlceris labra intumuerint, vlcusque humidum & in vlcere sanies resiccata inerit, aut vlcus compactum fuerit, putris ab vlcere sanies defluens, à compacto vlcere foras ad carnem prodire prohibetur, caro autem suscipit, cùm nimirum ex inflammatione sublimis existit, cumque eo peruenerit subterfluens sanies, putrefacit & attollit. Hunc medicamentis humectantes, vlcus ipsum illinere oportet, vti ex humectato vlcere foras fluxio neque subter carnem effluat. Et quæ ad vlcus

vlcus affluunt, refrigerantibus medicamentis illinenda, vti
 caro frigore condensata coeat, & minimè diffracta rursus
 fluxionem immittat. Quin & reliqua vlcera refrigeranti-
 bus medicamentis oblinenda sunt, iisque humectantia ad-
 hibenda. Angina à sanguine oritur, cum sanguis in venis
 quæ in collo sunt concreuit. Sic affectus à venis quæ in bra-
 chiis sunt sanguinem detrahit, simulque aluum subducit,
 vt id quod morbum exhibet, auellatur. Linguam quoque
 cum magna vlcera habuerit similiter tractato. Morbi qui-
 dem circa initia curandi sunt, & in his quidem qui à fluxio-
 nibus oriuntur, primùm fluxiones sedandæ. Qui verò alia
 ex causa, in his morbi principium sedandum & curandum.
 Deinde quod influxit, si quidem copiosum est, educendum,
 sin modicum, victus ratione compescendum. In capitis fra-
 cturis, si os quidem fractum sit & contritum, periculo va-
 cat, & medicamentis humectantibus curandum. Quòd si
 fissum fuerit, & fissura intrò procedat, periculi plenum est.
 Huic ferram adhibere oportet, ne sanies per ossis fissuram
 affluens, membranam putrefaciat. Nam cum per angu-
 stum quidem subeat, nec tamen exeat, molestia afficit, ho-
 minemque ad insaniam adigit. Huic terebram adhibere
 oportet, vt latè terebrato osse, saniei exitus, neque solum
 ingressus pateat, & medicamentis quæ humorem ad se at-
 trahant vtendum ac lauandum. Febricitanti caput ne pur-
 gato, vt ne ad insaniam agatur. Caput si quidem medica-
 menta purgantia calefaciunt, sanæque ad febrilem calorem
 medicamenti calor accedens, insaniam excitat. Lethalium
 vulnere hæc signa sunt. Si quis quauis ex causa malè affe-
 ctus, bilem atram vomitione refuderit, moritur qui vulnus
 habet, qui que euacuatione detentus, imbecillus ac exte-
 nuatus, de repente siccus confidet, moritur. Vbi caliditate
 detento, vlcuscula in ambitu liuida, imbecillo existenti eru-
 perint, moritur. Cum quopiam morbo detento, imbecillo
 iam existenti, liuores eruperint, lethale. Cum quis ex me-
 dicamenti potione malè affectus fuerit, & infra supraque
 demittit, vinum primò quidem dilutum, deinde meracum
 frequenter sorbendum exhibero, & sedabitur. Medicamen-
 tum autem neque purgans, neque vomitum excitans dato.
 Si bilis sua sponte, aut infra, aut supra proruperit, difficilius

sedatur. Quæ enim sponte fertur, vi corpori illata propellit-
 tur. Quòd si ex medicamento effluat, à nulla re cognata cogi-
 gitur. Cùm euacuaturn & vomentē curandū susceperis, vom-
 itū ne sedato. Vomitus siquidē euacuationē sedat, facilius
 autē postea vomitus sedabitur. Quòd si ita affectus debilis
 fuerit, à vomitu medicamentū somnū concilians exhibeto.
 Sanguis quidem cūm morbum facit, dolorē inducit, pituita
 verò, vt plurimūm grauitatē. In morbis quos quis minimē
 cognoscit, medicamentū minimē vehemens potui exhiben-
 dum. Quòd si inde leuior æger euadat, demonstrata via
 est, & extenuando curatio instituenda est. Sin verò minimē
 leuius, sed ægrius habeat, contraria facienda. Si extenuare
 minimē cōducit, tumidum reddere cōtulerit, crebroq; per-
 mutare, hoc consilio vsus. Quibus in morbis robusto ægro,
 quis permutatione vtetur, morbo verò debili, tunc quidem
 audacter valentiore quàm morbus est medicamnto vtendū,
 vt quamuis quod sanum est vnà cum egroto educatur, nulla
 inde sit noxia. At vbi morbū valentiorē, ægrum verò debilē
 nactus fueris, debilibus medicamentis curatio instituenda
 est, quæ morbo superiora sint, ipsumq; abducant, ægrum
 autem nihilo debiliorem efficiant. Ars corporum exercita-
 trix, quæ Gymnastica dicitur, & Medicina contrariæ inter
 se esse solent. Siquidem quæ exercitationibus præest, nul-
 lis eget permutationibus, velut Medicina. Sano namque
 præsentem statum permutare nihil prodest, sed ægroto.
 Morbi quicunque vlcerum genere continentur, & reliquo
 corpore supereminet, vnà cum medicamētis etiam fame
 curandi sunt. Fluxione ex capite manante vomitus confert.
 Morbi vetusti difficilius quàm recentes curantur, verūm
 vetustos morbos primum recentes facito. Vlcus callosum,
 vbi quod durum est medicamento putrefaciente expuleris,
 demūm constringito. Medicamenta quæ tumorem facere
 maximē solent, ea pura constringunt, quæ verò extenuant,
 ea purgant. Quòd si quis quæ nondum matura sunt con-
 stringat, corpus morbosum nutrit quod vlcerum habuerit. Et
 siquidem vlcerum constringere ac implere opus sit, tumefac-
 cere iuuat, vel si carnem in capite producere velis. Cibis
 enim connutrita caro, eam quæ à medicamento compu-
 truit, propellit, & debellat. Elatam verò in tumorem &

lzucm

leuem cibus extenuare oportet. Mœrore confectis & malè
 habentibus, mortemque laqueo sibi consciscere volenti-
 bus, mandragoræ radicem mane propinato, minore ta-
 men pondere quam quod furorem excitet. Conuulsionem
 hoc modo curare oportet. Ex vtraque lecti parte ignem
 succendito, & mandragoræ radicem propinato, minore
 quàm quod insaniam excitet pondere, & ad posteriores
 tendones sacculos calidos admoueto. A conuulsione si fe-
 brisprehendit eodem die cessat, aut postero, aut etiam ter-
 tio. Exrupto febris non vltra tres aut quatuor dies prehen-
 dit. Quòd siprehendat, ratus quis exrupto ea detineri, alia
 quapiam ex causa corripuit, neque ea veluti exrupto tractã-
 da. Cùm homo distortis pedibus aut manibus fuerit, in-
 saniam sibi inducit. Venam autem sic inurere oportet, vt
 morbo quocunq;e quis ægrotarit, conueniat. Si inustus
 quis fuerit, fluat autem sanguis, vt ne ipsi periculum afferat,
 ambo hæc facere licet. Si inusseris qua parte dolor est, cuius
 gratia vrebatur, non coalescit, verùm ad fluxum contulit. Si
 enim perusta fuerit, minimè effluit. Túc enim vtrunq; venæ
 extremum qua parte perustum est recurrit, simulque exic-
 catur. Quòd si quid relictum fuerit, ab ea parte quæ relictæ
 est profuente, humectatur. At si sanguis ex vena effluit, e-
 am obliquam perurito. Quòd si non cesset, ad hæc superio-
 re & inferiore parte vtrimque incidito, quò sanguinis fluxus
 auertatur. Interceptus enim facilius quam confertus, medi-
 camento sedatur. In capitis dolore sanguinem ex venis de-
 trahito. Quòd si non cesset, sed diuturnus sit, venas inurito,
 & conualescit. Si verò caput purgaueris, magis affliges. Ars
 Medica, vt citò addiscatur fieri nequit, propterea quòd in ea
 firma aliqua doctrina tradi non potest. Verbi gratia, qui
 vno modo quem docent pingere, didicit, omnia nouit, &
 qui sciunt omnes eodem modo ideò quòd idem est, & eo-
 dem modo fit, & nunc & non nunc, neque contrario modo
 fieri potest, sed semper meritò simile est; neque temporis
 occasione opus est. Ars verò Medica, & nunc, & paulò post,
 non idem facit, & sibi contraria facit; eaq; sibi ipsis contra-
 ria. Primum aluū subducentia non semper hoc faciunt, eaq;
 vtrunq; faciunt. Neq; forte sic se habent aluum subducenti-
 a, vt aluum sistentibus sint contraria. Aluo suppressa, ob

vehementem suppressionem corpus tumidum redditur, pituita ad ventrem perueniente, si suppressio alui subductio-
nem facit. Vbi enim pituita ad ventrem peruenit, euacuatio contingit. Hoc verò modo quæ natura aluum subducunt, aluum remorantur. Siquidem aluum minimè subducentia reddideris, exoluatur autem id quod morbum facit & humectetur, postquam exolutum fuerit, sanus euadit. Eaque ratione quæ sistunt subducentibus aluum remorantur, vicissimque aluum subducentia sistuntibus. Eodem modo se res habet circa rubicundos & ex viridi pallescentes. Quæ tumorem corporis faciunt, ex viridi pallescentes & decolores reddunt, & quæ extenuant, bene coloratos. Vtriusque verò remedium est contrarium contrario adhibitum. Verbi gratia, cum intumuerit qui ex viridi pallescit, is exoluitur, nisi attenuans aliquod medicamentum adhiberit, hicque intumescenti attenuans profuit. Ex his autem quod aliquando vtilitatem percepit, nunc ei qui profuit hic prodest, si quando ex attenuatione decolor, & ex viridi pallescens extiterit. Si quis enim tumorem inducens medicamentum adhibuerit, color ille ex viridi pallescens sedatur. Dolor etiam oritur ob frigus & ob calorem, & propter nimiam copiam, & propter paucitatem. Et in natura perfrigeratis ad cutem corporis partibus, ob nimium calorem dolor suboritur, & in calidis natura, ob frigus. Et in siccis quidem natura, dum humectantur, & in humidis natura, dum resiccantur. Cum enim cuiusque natura immutatur & corrumpitur, dolores fiunt, & sanantur contrariis, idque proprium est cuique morbo. Velut in natura calidis, ob ipsam frigiditatem malè habentibus, calefiunt dolores & curantur, reliquaque eadem ratione se habent. Alio modo, per similia morbus oritur, & per similia oblata ex morbis sanantur. Veluti stranguriam cum non adest, idem facit, & si adest, sedat. Tussisque eodem modo ut vrinæ stillicidium, ab iisdem fit & sedatur. Alius hic modus est, febris ex tumefactione orta, interdum quidem ab iisdem fit & sedatur, interdum verò à contrariis. Etenim si quis interdum calida lauet, & copiosum potum exhibeat, sanus euadit, & propter tumefactionem exorta febris, oblati tumorem inducentibus sanescit. Ac si quis medicamentum aluum

alium subducens aut vomitum mouens propinare velit, ad eundem modum ab iis quæ excitant sedatur, & à sedantibus excitatur. Etenim si quis vomenti copiosam aquam porui exhibeat, vnà cum vomitu eluentur ea quæ vomitus causa sunt. Huic quidem per vomitum vomitus sedatur, illi verò per ea quæ sedant, quoniam ipsi per inferiora demittunt quod intus vomitum facit. Sicque vtrisque contrariis modis homo conualefcit. Ac siquidem in omnibus hoc modo se habeat, constitutum quidem sic fuerit, hæc quidem

10 contrariis curari, quæcunque sint, & quacunque ex causa fiant; illa verò similibus, quæcunque tandem sint, & à quacunque causa fiant. Cuius rei causa existit corporis debilitas. Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter nutritur, à corpore verò cibi superantur. Vbi verò plus aut minus ingesserit, aut alioqui immutatus fuerit, superatur, & cibi superantur, cumque superatur, vt corpus ab oblati vigore accipiat efficiunt, iiq; simul corpus superant, ac statim contraria efficiunt. Calida lauari, dum quidem corpus calidam admota superat, vigere corpus facit, sin superatum fuerit, gracile reddit.

20 Et comestatio idem quod balneum efficiet. Hæc siquidem dum superantur, corporis vigorem faciunt, vbi verò superauerint, tum alui deiectiones, tum varia vitia adferunt. Quando verò id cui offertur immutatur, id quod offertur immutari necesse est. Immutatur enim corpus cum euctum sit parum est efficax, & ex quouis offensionibus renouat. Hoc autem efficiunt quæ alium subducunt, & quæ vigorem inducunt, hæc corpus extenuatum reddunt, & reliqua omnia quæ his contrario modo afficiuntur. At verò ars Medica breuem habet occasionem & qui hoc nouit, illud

30 constitutum habet, & nouit quæ sint rerum species, vel non, ad quas cognoscendas occasio non est in arte Medica, nempe quòd alui subductiones per alium non secedunt, & reliqua quòd contrario modo se habent, & quod maximè contraria, non sunt maximè contraria. Hæc est autem ciborum offerendorum occasio, vt ea copia exhibeantur, quam corpus superare valeat. Quod si contingat cibum alium subducentem oblatum alium subducere, & corpus tumefacientem tumefacere omninò necesse est. Si igitur cibos corpus superauerit, neque morbus, neque ex his quæ offeruntur

contrarietas oritur, eaque est occasio quam Medicus cognoscere debet. Vbi verò occasionem prætergressus fuerit, contrarium accidit, & antequam eo deueniant, se incallescere existimant. Quamdiu enim quod offertur corpus superauerit, id nutritur. Vbi verò hanc occasionem prætergressum fuerit, contrarium contingit, siquidem extenuatur. Quin & reliqua omnia, & quæ tumefaciunt, quoad ea corpus superauerit, prætereaque pro occasione oblata fuerint, etiam in singulis, suam naturam seruant, & tumor excitant. At ubi occasionem excesserint, contraria contingunt. Omnia medicamenta sunt, quæ præsentem statum dimouent, valentiora autem omnia immutât. Licet autem, si quidem velis, medicamento transmutare, sin minus, cibo. *Ægrotâti* verò omnia è præsentî statu dimouere opem fert. Nisi enim quod morbum facit dimoueris, augetur. In morbis debilibus medicamenta naturâ valentia minimè sunt exhibenda, neque imbecillitas medicamenti paucitate metienda est. Sed in valentibus naturâ, valentibus medicamentis vtendum, debilibus verò non valentia medicamenta danda. Neque medicamentum transmutandum est, sed singulis secundum suam naturam exhibendum, ita vt debilibus quidem, debilia naturâ medicamenta, valentibus verò morbis, valentia naturâ medicamenta exhibeantur. Morbi autem per eam partem cui maximè viciniores solent, educendi. Per eam autem partem qua singulis quàm proximus est exitus, educi debent. Hæc aluum subducunt, quæcunque lubricant & incidunt, & quæcunque in calidis attenuantur. Venter enim calidus est, & reliqua quæ salsa sunt, & quæ ex his plurimum habent. Minimè autem aluum subducunt, sed sistunt, quæcunque flatum exhibent. Humida enim resiccata flatum pariunt, quæque adstringunt, & quæ calore concresecunt, friabilia sunt & sicca. Quæcunque autem foris extenuant, ea omnia, intro assumpta tumefaciunt, eademque roborant & tumorem inducunt, quæque aluum subducuntia extenuant, eadem calefaciunt. Ad hæc verò etiam acida pituitosa sunt. Quæcunque autem ventrem refrigerant, eadem aluum subducunt, & quæ frigida sunt, & humida, cum verò aluum minimè subducunt, calefaciunt. Calida autem in ventrem assumpta, citò etiam refrigerant. Quæ verò aluum non mouent, in ventre calida existunt.

existunt. Ex his quæ plenitudinem inducunt, maximè tu-
 mesciunt. Quæ verò plurima ingesta plenitudinem non
 faciunt, ea alium deiciunt. Ars sanè Medica iam mihi tota
 inuenta esse videtur, quæ sic comparata est, vt singulas &
 consuetudines, & temporum occasiones doceat. Qui enim
 hoc pacto artis Medicæ cognitionem habet, is minimùm
 ex fortuna pendet, sed & citra fortunã, & cum fortuna, rectè
 eam administrabit. Firma enim est ars tota Medica, eiusq;
 præceptiones ex quibus constat pulcherrimæ, fortuna mi-
 nimùm indigere videntur. Sui enim iuris est fortuna, nulli
 imperio pareat, neq; ad cuiusquam votum sequitur. Scientia
 verò imperio pareat, neque felici successu caret, si quis ea in-
 structus vti volet. Deinde quãnam in re Medicina fortunæ
 indiget? Si quidem explorata sunt morborum medicamenta,
 quemadmodum reor, ea vt morbis sanitatem adferant,
 minimè fortunam morantur, si quidem medicamenta sunt.
 Quòd si cum fortuna ea exhibere iuuat, non magis medi-
 camenta, quàm quæ talia non sunt, vna quidem cum for-
 tuna morbis oblata sanitatem restitunt. At verò quisquis
 fortunam ex arte Medica, aut quouis alio negotio penitus
 eiicit, negatq; eos qui probè aliquid nouerunt, fortuna vti,
 is mihi contrã quàm debet sentire videtur. Hi enim soli vel
 successu potiri, vel eo frustrari videntur, qui rectè quid vel
 malè facere nouerunt. Est enim prosperè succedere rectè fa-
 cere, quod faciunt, qui sciunt. At verò successu frustrari, est
 cum quis quod minimè sciat, id non rectè faciat. Ignaro
 enim quomodo prosperè succedere queat? Quod si quid et-
 iam ex animi sententia succedat, non magni certè faciendū
 successum habebit. Nam qui non rectè facit, huic ex animi
 sententia succedere non poterit, cum reliqua quæ sunt con-
 sentanea non faciat. Morborum omnium, qui muliebres
 vocantur, vteri in causa sunt. Hi enim quocunq; è sede natu-
 rali moti fuerint, morbos afferunt, siue foras processerint,
 siue intrò cesserint. Et quandoquidem vteri non demisso
 suo osculo, neque muliebris pudendi labra attingentes, fo-
 ras emoti fuerint, leuissimus est morbus. Vbi autem demis-
 so in pudendi labra osculo, in anteriora processerint, pri-
 mum quidem ipso contactu dolorem exhibet, deinde ob-
 surato vtero & obducto, ex eo quòd in pudendi labra se

immittit, profluuium menstruum non contingit, quod vbi collectum fuerit, tumorem & dolorem præbet. Ac si quidem inferiora perat, & auersus ad inguina incumbat, dolorem afferet. Quòd si sursum se recipiens, auersus & oclusus fuerit, sic quoque propter raritatem morbum adfert, & vbi ex eo ægrotarit, ad coxendices & caput dolorem immittit. Cùm vero repleti vteri in tumorem sublati fuerint, nihil effluit, & pleni euadunt. Quod vbi euenit, coxendices contingunt, & ad coxendices & inguina dolorem adferunt, actanquam pilæ in ventre discurrunt, caputq; dolore afficiunt, modò quidem altera parte, modò verò totum, qualis etiam morbus contingit. Hæc sanè hoc modo curanda sunt. Si quidem solùm foras processerit, vt inungere liceat, quocunq; voles ex graueolentium genere vtor, aut cedro, aut pulmento ex alij aut cepæ intrito (quod *μύρωσιν* dicitur) aut alio quodam ex grauiter & malè olentibus, & suffito, minimeq; foueto, neq; cibum aut potum vrinam cientem hoc tempore exhibeto, neque calida lauato. Quòd si retro cesserit minimeq; auersus fuerit, bene olentibus subdititiis medicamentis, quæ vnà calefaciant, vtor, veluti myrrha, aut vnguento, aut alio quodam odorato simulq; calefaciente. His ad vuluam appositis vtor, subterq; ex vino fomentum adhibeto, & calida lauato, vrinamq; ducentia adhibeto. Inde autem constat si auersus non fuerit cùm se sursum receperit, fluxus contingit. Quòd si auersus fuerit, fluxus non fit mensruus appellatus. Hic morbus primùm huiusmodi fomento curandus. Immissis in vinum ficibus immaturis, ipsum calefacito, cucurbita ad os vasis in quo calefit, ad hunc modum apposita. Cucurbita media dissecta & repurgata, sumamq; eius parte parum rescissa, veluti in vtriusculis heri assolet, ipsum veluti cooperculo circumtegit, quò odor per angustum immissus, ad vterum pertingat, & calida perfundito medicamentisq; calidis subdititiis vtor. Ex his autem quæ supra relata sunt, calefaciunt, quæ educunt, & quæ sunt huiusmodi, stercus bubulum, fel bubulum, myrrha, alumen, galbanum, & si quid aliud id genus. Harum quamplurimis aluum etiam medicamentis deorsum purgantibus subducito, debilibus quæ vomitum faciunt, vt ne ex immodica purgatione euacuatio contingat. Pessos autem

D
autem
semico
mitte e
earum
longas
lum à p
nito, &
dum co
re vole
10 ris oscu
ant, flu
oportet
re fluxu
progre
in super
fluuium
lesacer
ducent
10 dus, vt
mulque
verò, si
cruenta
ribus fe
magis

30 A Q
de
menta
rata m
aut hur
lum ali
spongia
summa
tis. Cur
nium,
mecha

autem subdititios si valentes desideras, sic conficito. In mel femicoctum ex medicamentis apposititii præscriptis immitte quæ educere possunt, & cum immiseris, glandulas ad earum instar quæ in sedem immittuntur efformato, easque longas & tenues fingito. Deinde mulieri supinæ, in lectulum à pedibus altius instratum reclinatæ, glandulas apponito, & panniculo illigatum aut alia re conuulsi calefacito, dum colliquescat. Quod si debiliorem glandulam apponere uoles, in tenue linteum obligato. At si humore plenis uteris osculum intumescat, & mensium suppressionem præbeant, fluxum medicamentis subdititiis procurando curare oportet, & fomentis (ut dictum est) sic adhibitis, ut in prior fluxus suppressione. Quinetiam si anteriorem in partem progressus uteris auersus fuerit, fluxionem concitare, velut in superiore mensium suppressione oportet. Cum verò profluuium nimium fuerit, neque calida, neque alio quopiam calefacere oportet, neque urinam mouentibus, neque aluum ducentibus cibis utendum. Lectus à pedibus altior sternendus, ut ne declinatio profluuii faciliorem viam præbeat, simulque adstringentibus pessis subdititiis vitior. Profluuia verò, si quidem subito purgatio processerit, confestim subcruenta fiunt, si verò tardius prodierit, purulenta. Ex iunioribus ferè subcruenta prodeunt, seniores autem, mucosos magis appellatos menses habent.

Hippocratis de liquidorum vsu,
liber.

30 **A** Qua ad potum accommodata, salsa, mare. Potui quidem apta, ad officinam Medicam optima. Ad ferramenta enim & æramenta optima, & ad plurima inueterata medicamenta conuenientissima. At corpori admota, aut humectat, aut refrigerat, aut calefacit. Potu verò ad nullum alium vsu vtilis est aut noxia. Si potabili modica cum spongia utaris, ad oculos est optima. Calidæ aspersione ipsa summa cuticula exulceratur. Potus corporis totius, aut partitis. Curis duræ emollitio, intensæ relaxatio, neruorum, carnis, succorum effusio, sudoris discessus, prolutione humectare, velut nares, vesicam, flatu, carne implere, tene-

rum reddere, liquefacere, imminuere, colorem reuocare, colorem dissipare. Somnum conciliat capiti affusa & alius partibus. Conuulsiones, distensiones lenit, auris, oculorum dolores obtundit, & quæ sunt eiusmodi. Frigida calefacere, velut pix, vlcerebus, præterquã ex quibus sanguis effluit, aut effluxurus videtur, fractis, luxatis, reliquis quibus per lintea Medicus medetur, capitis grauitati. In vnoquoque quod moderatum, ne vltra exploremus velut calidum corpori adhibitum, excessu in vtramq; partem vitato, vt vtraq; ex parte minimè aberrerit, qui coniecturam ex eo quod nocet, aut non iuuat sumserit, velut in tepida. Iis enim quæ lædunt aut iuuant, & si sunt eiusmodi, eousque vt conuenit, quoad iuuare vel lædere videantur. Madefactio igitur debile quid est, refrigeratio verò & calefactio validum quid, velut ex Sole. At quæ calida est, frigida videtur, velut potabilis aqua ægrotanti. Verùm calida ne vltius procedat, vt vrat. De his autem ipsi ægroto iudicium permittendum, præter quàm in voce defectis, aut leuiter syderatis, aut stupore affectis, aut velut in vlcerebus perfrigeratis, aut vehementi dolore cõsistatis. Iis verò hæc non sentiuntur. Neq; enim si aduras sentiunt, vt nec profundas ac magnas luxationes. Iam verò etiam quibusdã pedes perfrigerati deciderunt ex calidâ affusione. Verùm in his eius qui affundit cutis iudex esto, ac similiter in frigida. Harum vtraque modicè adhibita, debilis, copiosè verò, blanda est. Verùm sinere oportet, donec id contingat cuius gratia fiunt, prius tamen desinendum quàm extremum succedat. Harum autem vtraque noxiam adfert. Et calidâ copiosior vsus hæc parit incommoda, crurum effeminationem, neruorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis profusiones, animi deliquia, ex quibus mors contingit. Frigida verò cõuulsiones, distensiones, nigrores, rigores febriles affert. Ac moderatus quidem horum vsus iuuat. Reliqua autem prædicta omnia lædere vel prodesse conspiciuntur, ex voluptate & tolerandi facilitate, ex dolore etiam & ferendi molestia, quæ singula pro cuiusq; confessione ad salubritatē consentire videntur. Corpus quidem regi solitum, quicquid minimè est assuetum & longissimè à familiari calore abest, alieno verò frigori est proximum auersatur, ideoq; calida delectatur & ferre potest.

test. Cerebrum quæque ex eo oriuntur, frigida quidem of-
 fenduntur, calida verò delectantur, etiam si natura sit frigi-
 dius & solidius. Eam ob causam ossibus, dētibus, neruis, tri-
 gida aduersa est, calida verò grata, quoniam conuulsiones,
 distensiones, rigores febriles, quos frigida creat, calida se-
 dat. Propterea etiam calida voluptates & illecebras facit,
 frigida verò dolores & auertationes. Ob id lumbi, pectus,
 dorsum, præcordia, magis offenduntur frigida, calida verò
 gaudent, eamque perferunt. Eam sanè ob causam lumbi,
 10 dorsum, pectus, præcordia, contraria perpetiuntur, quòd
 sint contraria. Idcirco sanè anxietatem hac in parte à calida
 obortam, frigida sedat. Ideoq; etiam frigida potu gaudet,
 & cibariis calidis delectatur. Ideoq; sanè in animi defectioni-
 bus frigida summis partibus affusa prodest. Quæ autem
 dicta sunt, in causa sunt, cur partes posteriores calidam ma-
 gis ferant quàm anteriores, quòd; etiam frigida rectè fe-
 rant. Extremæ etiam partes anteriores sunt, & frigori exter-
 no assuetæ, neq; tegi solitæ, vt internæ. Sciendum autè quòd
 vtrumq; in vtraq; corporis parte cutem externam superat,
 20 quæ cum sibi ipsi & neruo sanguineo sit continua, eo quòd
 extra proprium calorem in frigore externo versatur, ab v-
 trisque frequenter superatur, & vtrorumque frequenter in-
 diget, frequentius tamen calido ad voluptatem. Tale quid-
 dam etiam partibus extremis contingit, ideòq; citò multa
 sentiunt, tardè autem primum attolluntur. Ex venis etiam
 alias prius, alias posterius affici constat. Sic conspiciuntur
 omnia vbi tum refrigerantur extremæ partes, tum calefi-
 unt, in vasorum euacuationibus, in animi defectionibus.
 Neq; citra rationem sanè venas sequuntur quæ ex illis de-
 pendent, eaque primum calida calefacit, velut internas
 30 manus. At verò vlcera calida delectari, quòd tegi sint solita,
 omnium opinio constat. Neque sanè iniuria ab altera
 molestia afficiuntur. Iure sanè ipsæ etiam venæ, quod sint in
 calido. Iure sanè ipse etiam thorax, ipseque ventriculus à
 frigida superatus vehementer ægre fert, & lethaliter affici-
 tur, ob maximam insolentiam. Verùm plurimum abest ab
 eo vt patiatur, cum ipsa indigentia huic sit maximè propin-
 qua. Iure itaque frigida potu gaudet. Sicque omnia ista
 inter se consentiunt. Iam verò valde consentaneum est,

vt omnia in superficie desquamata & ambusta, non admodum tegi solita, frigidam ægerrimè ferant, cum citissimè superentur. Quæque valde in profundo sunt posita, si superentur, maxima utiq; molestia afficiuntur, idq; sanè si natura nervosa consent. Quòd autem imus venter calida delectari videatur, considerandus locus est. Quinetiam partes extremæ, & vesicæ, & uterus, & aliæ partes genitales denudatæ, suapte natura frigidiores sunt quam quis existimet. Sursum enim non deorsum caliditas prorumpit. Icecirco calida delectatur, quod post calidæ vsus corpus perfrigeratum magis frigescit, & post frigidæ vsus contractum magis recalescit. Velut aquam cum refrigerare volumus calefacere oportet, vt ei tenuitatem conciliemus, cum post calidi vsus magis indurescat ac resiccet, non aliter quam oculi post frigidæ vsus. Illud enim aeri ambienti est simile, hoc verò minimè. Aqua marina his qui pruritus sentiunt, & ab acris humoribus mordentur, tum lotione, tum fottu calida prodest, his quidem qui minimè assueti sunt, molestiam quandam exhibet. Vlcerebus autem ex ambustione & abrasione, & reliquis huiusmodi aduersatur. Puris verò est accommodata, & valet ad probè extenuandum, & ad piscatorum vlcera, vt quæ neq; suppurent, nisi attigeris, & ad prima fracturarum subligamina. Quinetiam depascencia vlcera sedat ac sistit, non secus ac sal, salugo, & nitrum. Hæc autem omnia parciore quidem vsu, adhibita, irritant, liberaliore verò, profunt. Præstat autem ad plurima calida. Accutum cuti & articulis adnotum eandem habet cum aqua marina facultatem, potentiores tamen perussione & fottu obtinet. Valet etiam ad vlcera recens vulneratis, & ad sanguinis grumos, vbi nigredines sunt in pudendis, & aurium ac dentium ardor adest. Calidum autem hæc & alia præstat. Sed & ex anni tempore coniectura facienda est. Ex eliquatione salis, etiam ad alia quæcunq; impetiginibus, lepris, & vitiliginibus conducunt, & in sole calido inspissatum, præcipuè verò vnguibus scabris confert, quos temporis progressu superat, verrucas formicarias attenuat, aurium sordibus ineditur, cutem etiam emollit. Multis quoq; aliis modis valeret, nisi odore, præcipuèq; mulieribus noceret. Valeret etiam ad pedum dolorem, nisi cutem vulderet. Eadem
acet

aceti fex præstat. Vinum dulce diuturnis vulneribus assiduo
 vsu idoneum, quinetiam ad medicamentorum purgantium
 portiones est accommodatum. At austerum vinum, tum al-
 bum, tum nigrum, frigidum ad vlcera adhibetur, frigidum
 propter caliditatem. Lanæ quæ refrigerationis quidem gra-
 tia, aut perfunduntur, aut induntur, aut imbuuntur, velus
 aqua frigidissima adhibendæ. Quæ verò adstrictionis gra-
 tia, ea vino nigro cum lanâ irrigato, velut etiam betarum
 folia, aut linteola, in plurimis quæ adstrictione valent, in-
 tinctâ adhibentur, qualia sunt hederæ albæ folia, aut si quæ
 sunt magis acerba ac friabilia, velut hederâ & rubus, rhus
 coriarius, saluia. Ad ea etiam quæ emolitione indigêt, qua-
 le quid farina cocta facit. Frigida pustulis rubicundis pro-
 deest, quales latiusculæ alia atque alia parte irrupunt, ve-
 lut in iis qui lienes habent tumidos, exoriuntur. In opimo
 autem corporis habitu & molli carnè præditis, admodum
 rubræ existunt, in nigris verò, veluti rotundæ (αἰθῆρες vo-
 cant) & quales in calidis lauacris excitatæ, oboriuntur, ac
 mulieribus ex menstruorum sub cutem recursum sunt, & ex
 cutis irritatione, aut insolita asperorum vestimètorum ge-
 statione, & ob sudoris exitum, aut cum quis ex frigore de
 repente ad ignem, aut calida lauacra accesserit. Quod si po-
 steriori hæc fecerit, neutiquâ amplius erumpunt. Quando
 quidem quæ ex frigore oriuntur, aut ad instar milij exaspe-
 rantur, dein exulcerantur, iis quidem nocet frigida, calida
 verò prodest. Quibusdam autem utraq; prodest, velut sunt
 articulorum tumores, & pedum sine vlcere dolores, & con-
 uulsa plæraque. Hoc constat frigidam copiosam sudoribus
 affusam, extenuare, & dolorem stupefacere. Moderatus au-
 tem stupor, dolorem tollit. Calida autè attenuat & emol-
 lit. Pedum doloribus, resolutis, distentis, conuulsis hæc cõ-
 ferunt. Distentiones, tremores, leues syderationes, eiusmo-
 dique affectiones remittunt, aut claudicationes, torpores,
 vocis defectiones, atq; alia eiusmodi, & inferiores suppres-
 siones. In frigidæ tamen vsu potius quàm calidæ, quatenus
 ea vtaris attendendum. At articulis induratis aut ob inflam-
 mationem quandoque obortam, aut ob contractionem,
 ante omnia mederi conuenit, calida in vtricumque insula, &
 manu ad alligatum immissa. Oculorum lachrymas lenigifi-

quis acrimoniam leni aliquo vnguento illinat, ne eas saluus humor attingat. Fossulis quoque (quæ sunt cornæ profunda ulcera) ablutio confert, & repletio ad naturalem habitum adducens. Calida oculis prodest, doloribus, suppurationibus ex lachrymis mordacibus, & quibusuis aliis ex siccitate ortis. Frigida dolore carētibus, valde rubicundis humorum collectiones in venis facere solitis, qualia sunt acerosa circa thoracem & festucis similia, aliaque dura. Recto verò intestino & vteris non admodum confert, neque sanguinem in frigore cum vrina reddentibus. Vlcerebus frigida quidem mordax est, cutem obdurat, tumorum dolentium suppurationem impedit, liuorem & nigredinem inducit, rigores febiles, conuulsiones item ac distentiones. Interdum quoque in distentione absque vlcere, ætate iuuenili, corporis habitu carnosio, ætate mediâ, frigida larga profusio, calorem reuocat. Calore autem hæc soluitur. Calida, etsi non in omni vlcere suppurationem promouet, maximo tamen est securitatis indicio, cutem emollit, attenuat, dolorem tollit, rigores, conuulsiones, distentiones mitigat, ipsa quoque capitis grauitatem soluit. Plurimam autem ossium fracturis confert, præcipuè verò denudatis, ex hisque maxime capitis vulneribus, & iis quæ à frigore aut moriuntur, aut vlcerantur. Vlcerationibus itidem tum voluntariis, tum inuoluntariis, & quibus cutis abrasa est, herpetibus excedentibus, denigratis, siue in gingiuis, siue in aure, siue in ano, siue in vtero. His omnibus calida grata est, & ad iudicationem confert, frigida verò aduersa est, & interimic, præterquam in quibus sanguinis profluuium metuimus. Atque ad hunc modum adhibendæ sunt liquidorum perfusiones, vnguentorum illitus, foliorum aut linteorum impositiones, & quæcumque in cataplasmate adhibita refrigeratione & caliditate prodesse aut nocere posse videntur.

HIPPO-

HIPPOCRATIS

DE MORBIS, LIBER

PRIMVS.

Sectio V.

VI de morborum curatione tum scitè interrogare, tum ad quæ sita respondere volet, & commodè obiecta refutare. hæc secum reputare conuenit. Primùm quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur. Deinde

de verò, qui morbi cùm necessarias causas habeant, aut longi sunt, aut breues, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, necne. Et qui vbi exorti sunt, euèta habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quosnam transisiones fiant, quæque Medicis in ægrotum curatione prosperè succedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæque intempestiue dicuntur aut fiunt à medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt aut dicuntur, & quæ in ea recta, vel quæ non recta, quodque eius principium, vel finis, vel medium, aut aliud quid ex his, quod in ea rectè se habere, vel non habere demonstratur, & quæ parua, quæ magna, quæque copiosa & pauca. Quodque totum in ea vnum est, & omnia quicquid vnum. Et quæ effici posse constat cùm intelligere, tum dicere, & si opus est, neque nosse, neque dicere, neque facere. Et quicquid in ea promittitur, aut non habet, & quicquid opportunum, & inopportunum. Quibusque aliis artibus similis sit, & quibus nihil similis. Corpusque quodnam calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, & quodnam robustum aut debile, aut densum, aut rarum. Et quæ ex multis pauca fiunt, aut in peius, aut melius vertunt. Quodque honestè vel turpiter, vel tardè, vel citò, vel rectè, vel non rectè, & quodnam malum malo succedere necesse est. Quæ animo secum reputantem in oratione obseruare oportet, & in

quo quis aut dicēdo, aut vestigādo, aut respondēdo, ab his aberret, an quæ multa sunt, pauca, & quæ fieri non possunt, ea fieri posse asserat, & quicquid aliud dicendo peccarit, hoc modo obseruando, contraria orat one infectari. Morbi igitur omnes oriūtur partim quidem ex his quæ in corpore insunt, pituita & bile, partim verò ex his quæ extra obueniunt, laboribus & vulnerib⁹, quin & à calido supra modum calefaciente, & frigido supra modū refrigerāte, & sicco plus æquo resiccante, & humido etiā plus æquo humectante. Ac bilis quidem & pituita vnā oriuntur cum his quæ in nobis nascuntur, & in corpore modò plus, modò minus insunt. Morbos autem exhibent, partim quidem ex cibis & potibus, partim verò ex calido supra modum calefaciente, & frigido supra modum refrigerante. Hæc autem cum fiunt ex necessitate contingunt, in vulneribus quidem, si crassi nervi & musculorum capita, in femoribus præsertim, vulnus acceperint, necessaria est claudicatio. Moritur etiam si quis vulneratum habet cerebrum, aut spinalem medullam, aut iecur, aut septum transversum, aut vesicam, aut venam aliquam multum sanguinem effluentem, aut cor. Ex vulnere autē minimè mori contingit, si his partibus vulnus acceptum non fuerit, sed ab his quàm longissimè abūt. At hi morbi ex necessitate cum adsunt mortem afferunt, tabes aliqua subter cutem, mulierem vtero gerentem si pulmonis inflammatio, aut febris ardens, aut morbus lateralis, aut phrenitisprehendit, aut si erysipelas in vtero oriatur. Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, pulmonis inflammatio, febris ardens, phrenitis, lateris dolor, angina, vna, hepaticus & splenicus affectus, renum morbus, intestinorum difficultas, in muliere sanguinis fluor. Isti verò minimè lethales, nisi quid ipsis accedat, diurnæ in articulos fluxiones (*κρίματτα* dictæ) melancholia, podagra, coxendicū affectus, crebra & inanis desidendi voluntas, quartana, tertiana, stranguria, lippitudo, lepra, impetigo, morbus articularis. Multi autem plærumque ab his parte aliqua corporis mutilantur, manuum quidem & pedum resolutione tētantur, vocis impotentia tenentur, & ab atra bile leuiter resoluuntur, claudi ex coxendicum morbo euadunt, oculis & auditione priuantur, pituita illuc incumbente. Longos
autem

autem hos esse necesse est, tabem, intestinorum difficultatem, podagram, diurnas in articulos fluxiones (αἰδματι dictas) pituitam albam, morbum coxarium, stranguriam: senibus verò renum dolorem, mulieribus fluorem sanguineum, venarum quæ in ano sunt profluium (hæmorrhoidas vocant) fistulas. Febris ardens, phrenitis, pulmonum inflammatio, angina, vna, lateris dolor, citò ad iudicationem perueniunt. Hi autem in alios transeunt, morbus lateralis in febrem ardentem, & phrenitis in pulmonum inflammationem, ex pulmonis autem inflammatione febris ardens non fit. Crebra & inanis egerendi voluntas (τῆροσδος dicitur) in intestinorum difficultatem transit, & ad intestinorū difficultatem intestinorum læuitas siue lienteria consequitur. Ex intestinorum læuitate & pituita alba, in aquam inter cutem transitus fit, & ex pulmonis inflammatione & morbo laterali in thoracis suppurationem. Hæc verò mala malis superuenire necesse est. Si rigor corripuerit, calor igneus succedit, & nervus præcisus convulsionem facit, & ut minimè coalescit, ita vehementer inflammatur. Et si cerebrum tum concussum fuerit, tum alicui ex plaga doluerit, cum illico voce deficere, neque videre, neque audire necesse est. Sin verò vulneratum fuerit, febrem & bilis vomitionem succedere, corporis quæ partem aliquam resolutam fieri ac petire. Omētum si procidat, ut putrefiat necesse est. Quòd si sanguis ex vulnere aut vena in superiorē ventrem fluxerit, id in pus verti necesse est. Opportunitates autem (ut semel dicam) multæ sunt, in arte & variæ, velut & morbi, & affectiones, eorum quæ curationes. Ac celerissimæ quidem sunt, quibus aut animo deficientibus opulari licet, aut qui neque urinam neque stercus reddere possunt, aut qui suffocantur, aut mulierem prægnantem aut vulneratam liberare, aut quæ sunt eiusmodi. Et hæc quidem celeres, neque confert paulò post, cum plærique paulò postea moriantur. Opportunitas tamen est, cum quid tale homini contingit, si quis antè quàm animam emittat iuuetur, id ubi tempore opportuno sumserit, succurret. Est igitur hæc ferè opportunitas etiam in aliis morbis. Semper enim quocunq; tempore quis auxilium attulerit, opportuno tempore auxiliū attulisse dicitur. Qui verò morbi aut vulnera minimè mor-

rem afferunt, sed periculo sunt obnoxia, & dolores habent; possunt tamen si quis rectè curauerit, sedari. His non conferunt adhibita à Medico remedia, vbi admouentur. Etenim etiam non præsentem Medico cessare possunt. Sunt autem alij morbi, qui opportunè matutino diei tempore curantur, nihilq; refert, an summo mane, an paulò posteriùs. Alij verò morbi semel die opportunè curantur, neq; refert quando id fiat. Quidam etiam tertio quoq; aut quarto die, quidam etiam semel mense, & alij quidem tertio quoque mense, neq; refert an tertio ineunte aut desinente id fiat. Atque eiusmodi sunt temporum opportunitates, in quibus non aliam quàm istam exquisitam diligentiam inuenias. Temporis autem inopportunitatem habent, quæ quidem mane curanda sunt, si meridie curentur. Intempestiuè autem hac ratione fiunt, quando quidem ad peius inclinãt, ob minimè opportunam curationem. Quæ verò celerem curationem postulant, siue meridie, siue vespèri, siue noctu curentur, intempestiuè curantur, & si quæ Vere curari debeant, hyeme curentur, aut quæ hyeme, æstate curentur, aut si quod iam curari oporteat, id ipsum differatur, aut quod diffèri oportuit, si iam curetur, hæc q; omnia intempestiuam curationem habent. In arte autem ista rectè vel non rectè fiunt. Non rectè quidem fit, si cum alius morbus existat, alium apparere dicas, si cum magnus sit, paruum, & si cum paruum sit, magnum pronuncies, & eum qui superstes futurus est, superstitem futurum non affirmare, neque eum qui periturus est, periturum dicere, & eum qui suppuratus est non cognoscere, neq; nosse si magnus in corpore morbus increseat, & si quis medicamèto aut potione indigeat, vtro opus sit nescire, & quæ sanari possunt, minimè sanari posse, & quæ non possunt, sanari posse affirmare. Atq; hæc quidè non recto mentis consilio fiunt. Ista verò malam habent manuum tractationem, vlcèris aut tuberculi pus non cognoscere, ossa fracta, & vbi suis sedibus excesserunt, nō nosse, capitis os specillo admoto fractū ne sit non dignoscere, & fistulam in vesicam immisam demittere non posse, neque lapidem in vesica, neq; pus thorace collectū ex concussione nosse, & secando aut vrendo fundum aut longitudinè non attingere, & vberè aut secare quæ non oportet. Et hæc quidem

dem non rectè fiunt, ista autem rectè, si quis morbos quina
 sint & ex quibus orientur cognoscat, & quinam ex his lon-
 gi, quinam breues, & qui lethales, & qui minimè lethales,
 qui in alios transeunt, qui crescunt, quinam emarcescunt,
 qui magni, qui parui, & inter curandum hos quidem cura-
 ri posse, hos vetò non posse, & nosse quamobrem non pos-
 sint, & dum curantur, qui ita se habent, curatione quoad
 eius fieri potest prodesse. At quæ ægrotantibus offeruntur,
 ea sic obseruare oportet, rectène an non rectè fiant, si quis
 quæ siccare oportet humectet, aut si quæ in crassare conueni-
 nit, ea non exhibeat ex quibus in crassare oportet, aut quæ
 attenuanda, non attenuet, aut refrigeranda, non refrigeret,
 aut calefacienda, non calefaciat, aut putrefacienda non pu-
 trefaciat, & reliqua secundum rationem. Hæc autem in
 morbis tum bona tum mala sua sponte hominibus contin-
 gunt. Febricitanti quidem & bilioso, si bilis suo tēpore, ex-
 tra dispersa fuerit, bono est. Sub cutē verò effusa ac disper-
 sa, ægroto toleratu facilior, & Medico curatu promptior. Ef-
 fusa autem ac dissipata, & in vñā aliquam coporis partē in-
 cumbēs, malo est. In morbo laterali aut pulmonis inflam-
 matione detento, aut suppuratum thoracem habenti, alius
 perturbata, malo est. Febricitanti verò aut accepto vulnere
 alius resiccata malū denunciat. Subaquofo & lienoso, alba-
 que pituita detēto, alius vehementer perturbata, bono est.
 Si erysipelas foras diffusum intrò vertatur, malū, si verò in-
 tus effusum, foras vertatur, bonum. Vehementi alui proflu-
 uio detento, succedens vomitus bono est. Mulieri sanguinē
 vomenti profluuium menstruum erumpere, bonum. Et au-
 tem quæ fluore muliebri vrgetur, ad nares aut os fluorem
 transire, bono est. Mulieri ex partu conuulsione infestata, si
 febris succedat, bono est. Si distentio aut cūuulsio detineat,
 febrem superuenire bonum. Hæc enim eiusmodi ex nulla
 Medicorū inscitia, neq; scientia contingunt, sed cum spontè
 feliciter succedant, eadem ratione cum iuuant, tum nocēt.
 Hæc autem Medicis inter curandum benè feliciterq; suc-
 cedunt, si medicamento purgante exhibitō, purgatio per
 superiora & inferiora rectè procedat. Et si mulieri exhibitō
 medicamento, quod bilem aut pituitam deorsum educat,
 menses retardati erumpant. Et si cui lienem suppuratum

habenti medicamento exhibito quod bilem & pituitam deorsum educat, pus ex liene per inferiora expurgatur, & morbo liberatur. Si que calculum habenti exhibito medicamento purgante, calculum in meatum vrinarium medicamento vi protruserunt, ita ut cum yrina exeat. Et si ei qui pus in superiore ventre ex tuberculo collectum habet, id ipsum ignorantes, medicamentum quod pituitam sursum educat exhibuerint, isque pus vomitione reiecerit, sanusque euaserit. Et cum curando eum qui ex medicamento per superiora purgante supra modum purgatur, aluo sponte erumpente, à vomitu sanum reddunt. At mala hæc aduersa fortuna perpetrant Medici, si exhibito quod pituitam sursum educat, venam in pectore præ vomitione ruperint, cum nullus antea ibi manifestus dolor existeret, & morbus contrahatur. Si mulieri utero gerenti exhibito medicamento sursum purgante, aluus assatim deorsum erumpens, foetum abortione eiecit. Si suppuratum dum curatur aluus profluens perdit. Si que dum oculos curat & inungit, vehementiores dolores incidunt, ac fortè fortuna oculi rumpuntur & obscurantur, idque Medico crimini dant, qui oculos subleuerit. Et si puerperæ in ventris dolore quid Medicus exhibuerit, & malè habeat, aut etiam pereat, Medicus in culpa esse dicitur. Ac fere in morbis & vulneribus, ubi mala malis ex causis necessariis succedunt, cum ista contingunt, in Medicum causam cõferunt, neque talia ex necessitate fieri agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulneratum ingressus, & oblatum quàm primum remedium nõ iuuet, sed postridie eger peritus habeat, in Medicum culpam reiiciunt. Quod si prodest, id tamen non perinde laudant, cum id ei cõtingere oportere existimant. Ulcera verò inflàmantur in morbis, & in quibuslibet dolores fieri oportet, neque aliter contingere potest. Nervus præcisus non coalescit, neque vesica, neque aliquod ex tenuibus intestinis, neque vena multum effundens sanguinem, neque tenuis genæ pars, neque præputium. Principium autem medicationis nullum est demonstratione quidem constans, quod vniuersæ artis rectè principium sit, nec secundum aliquod, nec medium, nec finis, sed quandoque in ea à verbis, quandoque ab opere initium sumimus, eodemque modo de finimus, & neque in oratione ipsa ex iisdem verbis

verbis initium sumimus, neq; si de iisdem verba faciamus,
 neque in eadem definiemus. Ad eandem rationem in opere,
 neque ab iisdem operibus initium sumimus, neque in eadem
 definimus. Apta verò manuum tractatio in his est, si quis
 secando aut vrendo, neq; venam, neq; neruum attingat, &
 in purulento vrendo, si ad pus deueniat, & in secando eadem
 ratione. Si fracturas rectè componat, & corporis particu-
 lam quæ naturali loco exciderit, si rectè in suum locum com-
 pellat. Quæ vehementer apprehendere oportet, & si appre-
 hendendo premat, & quæ leuiter apprehendenda sunt, ap-
 prehendendo non premat. Quæ recta sunt deligando, si mi-
 nimè detorqueat, neque premat quæ premenda non sunt.
 Et quicquid atigerit, in contactu si nullum superuacaneum
 dolorem exhibeat. Atque hæc quidem ad aptam manuum
 tractationem pertinent. At digitis decenter, aut probè, aut
 non probè, aut longis, aut breuibus aliquid apprehendere,
 aut probè deligare, & cuiusquemodi deligaturas facere, nõ
 in arte ad promptam manuum tractationem pertinere iudi-
 candum, sed separatim tractandum. Qui pulmone, aut
 superiore, aut inferiore ventre pus colligunt, aut tubercu-
 la, siue superiore, siue inferiore ventre, aut pulmone habent,
 aut vlcibus interioribus laborant, aut sanguinem
 vomitione vel sputo reiciunt, aut dolore aliquo aut in pe-
 ctore, aut dorso conflictantur, hæc omnia illis contingunt,
 ex his quidem quæ in corpore insunt, à bile & pituita, ex his
 verò quæ corpus extra afficiunt, ab aëre insito calori com-
 mixto, qui netiam à laboribus & vulneribus. Atque ex his
 quidem causis pus in pulmone colligitur. Si pulmonis in-
 flammatione detentus, diebus qui talia decernere credun-
 tur non purgetur, sed sputum & pituita in pulmone remaneat,
 suppuratus fit. Qui si confestim curetur, plerumque
 euadit, sin verò neglectus fuerit, pulmo ab eo quod inhæ-
 ret putrescente tum corrumpitur, tum vlceratur, & pus col-
 ligit, neque ampliùs intrò ad se effatu memorabile alimen-
 tum attrahit, neque ab eo quicquam per superiora repur-
 gatur, sed cum suffocatur, tum semper maiore spirandi dif-
 ficultate premitur, & inter respirandum steret, indeq; su-
 periore pectore respirat. tandè verò obturatis à sputo me-
 mbus, perit. Fit quoque suppuratus, si ipsi pituita ex capite in-

pulmonem defluerit, ac primum quidem vt plurimum la-
 tenter defluit, tenuemque tussim exhibet, sputumque paulo
 solito amarius existit, calorque tenuis adest. Progressu vero
 temporis, tum pulmo exasperatur, tum intus à picuista inhe-
 rescnte & putrescente exulceratur, pondusque in pectore,
 & dolorem acutum antè & retro exhibet, corpus vehemè-
 ter incalescit, pulmo à calore ad se pituitam ex toto corpo-
 re, præcipueque ex capite trahit. Caput verò calefactum ex
 corpore, eamque putrescentem subcrassam expuit. Quan-
 to verò longius tempus processerit, tanto sincerum magis
 pus expuit, & febres acutiores fiunt, tussisque crebra & ve-
 hemens, inedia vexat, & ad extremum inferior aluus turba-
 tur. Turbatur autem à pituita quæ ex capite descendit. Hic
 cum eò peruenit, perit quemadmodum in superioribus
 dictum est, vbi pulmo purulentus & putridus exiterit, aut
 venter deorsum effluerit. Ex his quoque purulètus pulmo
 existit, cum quædam in eo parua vena rupta fuerit, quæ ex
 laboribus rumpitur. Et cum rupta fuerit, crassior quidem
 plus fundit sanguinis, tenuior verò minus, partimque conse-
 stim quidem sanguinem expuit, partim verò, nisi adstricta
 vena fuerit, in pulmonem effunditur, in eoque putrescit, cum-
 que putruerit, pus facit. Procedente verò tempore, interdum
 pus sincerum, interdum subcreuentum, quandoque etiam san-
 guinem, & si vena copia magna redundarit, ipsum copio-
 sum sanguinem confestim à se vomitione reicit, pusque
 crassum ab accedente pituita intus putrefacta expuitur. Hic
 si per morbi initia, antè quàm vena sanguinem effundere &
 vehementer laxari cœperit, curatione præoccupetur, &
 prius quàm extenuetur ac lecto decumbat, & prius quàm
 caput corrumpi reliquumque corpus tabescere incipiat, in-
 columis ab eiusmodi morbo euadit. Quòd si neglectus fue-
 rit, istaqueprehenderit, ira vt his omnibus aut plarisque
 affectus sit, perit. Hic autem perit ex iis quæ antè dixi, aut ex
 vomitu, copioso sanguine vomitione reiecto. At si vena qui-
 dem non omninò rupta fuerit, sed ea præcipue velut varix
 distenditur, quod etiam confestim quidem vbi factum fue-
 rit, dolorem quandam tenuem & tussim siccam exhibet. Si
 verò diutius traxerit & neglecta fuerit, primum quidem
 paucum & subarum sanguinem transmittit, mox etiam
 copio-

copiosorem & maximè sincerum, deinde pus, & patitur
 quæ in superioribus dicta sunt. His confert, si circa exordia
 curandos susceperis, vt manuum ventæ relaxentur, & victus
 ratione vtatur ex qua sicillimus & maximè exanguis euadit.
 Adhunc verò eundem modum etiam venis in latere, quæ intus in summo innatant, accidit. Cum igitur ex labore varicum modo intus eleuata fuerint, si quidem neglectæ fuerint, hæc perpetiuntur, & sponte sanguis erumpit ac expuitur, eumq; interdum vomitione reiciunt, & suppurationi fiunt, ac plerumq; pereunt. Quod si inter initia morbi curationem adhibeant, rursus venulæ suo loco ad latus subsidunt, & humiles fiunt. Et pulmo quidem ab his suppurationibus redditur, & ab ipso talia perpetiuntur, sicque moriuntur. At verò multis modis superiore ventre pus colligitur. Nam cum pituita multa è capite confertim in superiorem ventrem confluxerit, putrescit & pus euadit. Putrescit autem maximè diebus vno & viginti. Pus igitur ad latera illabens, commouetur & intus fluctuat. Hic si antequam pus diutius permaneat, vratur aut secetur, plerumque sanus euadit. Ex morbo quoque laterali superiore ventre purulenti fiunt, cum vehemens fuerit, neque diebus iudicare solitis computruerit, neque per sputum reiectus fuerit, sed adhærescente ad latus pituita & bile ipsum vlcerauerit, cumq; vlcus factum fuerit, ex se pus effundit, & de vicinis locis calore pituitam ad se adducit, quæ vbi computruit, pus expuitur. Interdum verò etiam ex venis sanguis se ad vlcus transfundit, qui putrefactus in pus vertitur. Hic si confertim curandus suscipiatur, plerumque sanus euadit, si verò negligatur, perit. Purulenti quoque etiam fiunt, si pituita è capite in latus defluat, illicq; adhærescens putrescat. Tum enim plerumq; latus ipsum incenditur, eadèq; perpetitur, quæ qui ex morbo laterali purulentus euadit. Fiunt etiã cum ex immoderato labore aut exercitatione, aut quavis alia ratione parte anteriore aut posteriore ruptio ita facta fuerit, vt non confestim sanguis expuatur, sed vultum in carne contingit, quæ diuisa paucam humiditatè attrahit, & subliuida euadit. Quod quidem qui ita affectus est præ robore aut bono corporis habitu nõ statim sentit, aut si sentit, pro nihilo reputat. Hic cum perceperit se sic febribus detineri vt extenuetur.

Ec 2

tur, aut ex portionibus, aut venere, aut quavis alia re, caro vulnerata, aliquantulum resiccatur & incalescit, & ex vicinis, tum venis, tum carnibus, humiditatem ad se trahit, cumq; attraxerit intumescit & inflammatur, doloremq; tenuem inducit, & tussim raram & siccam primùm, deinde magis ad se adhuc attrahit, vehementioremq; dolorem, & tussim crebriorem infert, & primùm quidem aliquantum purulentum expuit, interdum verò subliuidum & suberuentum. Quoq; plus temporis intercesserit, eò magis ad se trahit & putrefacit, & quicquid in carne circa initia liuidum erat, in pus vertitur, doloremq; excitat acutum & febrem, & tussim, tum multam, tum crebram, & pus sincerum per sputum reicit. Quòd si pus in ventre diu traxerit, ab eo totum corpus, præcipueq; partes maximè vicinæ incalescunt, incalescente autem corpore, humidum maximè colliquefcit. Et partim quidem à superioribus partibus in superiorem ventrem præcipue confluit, & in pus vertitur, ad id quod iam intus est accedens. Partim verò ad inferiorem ventrem defluit, ab eoq; interdum aluus turbatur, & hominem perimit. Cibi enim ingesti per aluum secedunt, nullumq; corpori ab his alimentum accedit, neque sputi per superiora æquabilis sit expurgatio, cum nimirum incalescens aluus deorsum omnia ad se deducat. Et à sputo quidem suffocatur, & non repurgatus stertit, ab aluo autem fluente debilis euadit, & plærunque perit. In huiusmodi autem morbis hanc fluxionem caput excitat, nimirum cum cauum existat, & superiore parte locatum. Cum enim ab aluo concalescētū fuerit, tenuissimam pituitam è corpore ad se trahit, quam in se coaceruatam, rursus confertam & crassam velut dictū est reddit, partimq; in superiorem ventrem, partim verò in inferiorem defluit. Vbi igitur caput fluere, corpusq; reliquum non amplius æquabiliter colliquefcere cœperit, nō vstione quidem superstites euadunt. Ad pus enim influentia mala accedunt, quæ exuperant ea quæ defluunt, carnesq; magis à malis colliquefcūt, quàm ab ingestis cibus nutriantur. Qui morbis huiusmodi derinentur, ab his quidem intra breue tempus pereunt, quidam etiam diutius trahūt. Præstat enim corpus corpori, etas etati, & affectio affectio- ni, & anni tempestas tempestati, in qua egrotauerit. Quidam

enim

enim morbos facilius tolerant, quidam verò omninò tolerare nequeunt. Non igitur certum tempus in quo pereunt dari potest, neque si longum, neque si breue futurum sit. Neque enim certum tempus est, quod quidam prædicunt, cum plarumque neque hoc ipsum suppuret. Annus nanque inter se & anni tempora differunt. Verùm qui vult rectè de his decernere ac prædicere, sic iudicabit, quouis anni tempore & perire & superesse, & quæ patiuntur euenire. At verò inferiore ventre suppurati euadunt, præcipuè quidem cum pituita & bilis inter carnem & cutim affatim collecta fuerit. fiunt etiam & ex conuulsionibus, cumque vena diuulsa rupta fuerit, & sanguis effusus putrescit, & pus intus gignit. Quòd si caro diuulsa aut contusa fuerit, sanguinem ex venis quæ sunt in eius ambitu attrahit, isque putrescit, & pus intus gignit. His siquidem de se foras significationem præbuerit, & pus exierit, sani euadunt, si verò spontè intus erumpat, pereunt. Effusum autem pus in inferiore ventre generari haudquaquam poterit, velut in superiore ventre fieri dictum est sed in tunicis & tuberculis innascitur, velut à me dictum est. Et si quidem internas de se notas præbuerit, non faciliè deprehenditur, cum nec concutiendo cognoscere liceat. Ex dolore tamen præcipuè vbi fuerit dignoscitur, & si argillam, aut aliud quid eiuscemodi illeueris, breui id resiccat. At verò erysipelas in pulmone gignitur, cum supra modum is resiccatus fuerit, quod vel ab ardore, vel febris, vel nimio labore, vel intemperie contingit. Qui cum maximè resiccatus fuerit, plurimum sanguinem in se trahit, eumque præcipuè ex magis venis, quæ ei maximè vicinæ sunt, ipsique superincumbunt. Trahit autem etiam ex aliis vicinis maximè tenuem & debilem. Cum autè traxerit, febris acuta oritur, & tussis sicca, plenitudo in pectore, dolor vehemēs in anterioribus & posterioribus partibus, præcipuè verò ad spinam, cum nimirum magnæ venæ incallescant, & interdum quidem suberuentum, interdum verò liuidum vomunt, pituitam verò & bilè etiam vomunt, crebroque animo linquntur, quod ob repentinam sanguinis transmutationem contingit. Idque præcipuè obortum esse in pulmone erysipelas indicat, siquæ febris assidua prehenderit. Huic siquidè duobus, aut tribus, aut quatuor ad sum-

innum diebus diffusum fuerit, & quod intus est foras transies-
 rit, plerumq; sanus euadit. Si verò neq; diffusum, neq; trans-
 mutatum fuerit, intus putrescit & suppuratus euadit, ac bre-
 uis perit, cum nimirum totus pulmo purulentus ac putridus
 existat. Quòd si extra diffusum intrò vertatur, pulmonem
 que prehectat, hunc superesse posse nulla spes est. Cùm enim
 antea resiccatus pulmo ad sese traxerit, non amplius trans-
 mittit, sed confestim præ ardore ac siccitate neq; quicquam
 amplius suscipit aut sursum distribuit, sed corrumpit. Pul-
 monis verò tuberculū ad hunc modum oritur. Cùm pituita
 aut bilis collecta fuerit, putrescit, & quandiu quidem adhuc
 crudam fuerit, tum dolorem tenuem, tum tussim siccam
 exhibet. Vbi verò maturuerit, anteriore & posteriore par-
 te grauis dolor oritur, calores inuadunt & tussis vehemens.
 Et si quidem pus quàm citissimè maturuerit, eruperit, sur-
 sum vergat & totum expuatur, venterque in quo pus erat
 consolidat ac resiccetur, prorsus sanus euadit. Si verò quàm
 citissimè ruptum fuerit, maturuerit, ac repurgatum fuerit,
 neq; tamen penitus resiccari possit, sed ipsum tuberculū
 ex se pus effundat, perniciosum id est, & ex capite reliquòq;
 corpore pituita ad tuberculū defluens, putrescit, in pus ver-
 zitur ac expuitur, ex quo corruptus perit. Perit autem ex ve-
 tris profluuiò ex his quæ antea dicta sunt, ipsoque consabi-
 lante & omnia æquè vt prius intelligente resiccatur ac re-
 frigeratur, omnesq; corporis venæ contrahuntur, cum nimirum
 ex tēporis longitudine, & morbi magnitudine, tum etiam
 ex instantibus ac superuenientibus malis. Quòd si neq; spon-
 tē, neq; à medicamentis multo tempore rumpi non possit,
 dolorum vehementia, inedia, tussis, ac febribus qui laborat
 consumitur, ac plerumq; perit. Si verò iam extenuato & le-
 cto decumbenti pus eruperit, neq; sic admodum sustinent,
 sed eo modo perimuntur. Quòd si quàm citissimè ruptum
 quidem & maturatum fuerit, magnaq; sui parte ad septum
 transfusum effundatur, confestim quidē leuius habere vi-
 detur, progressu tamen tēporis, si quidem totum per spurā
 reiciat, & venter in quo pus inerat consolidat ac resiccetur,
 sanus euadit. Verum si tū tēpus longius, tum ipse debilior
 fuerit, neq; expuere possit, sed per vsionem aut sectionem

pus

pus exca-
 habere v-
 priore di-
 dem orit-
 pulmon-
 aliqua di-
 rit, sed ic-
 pia fuerit
 pus vert-
 dem per-
 tempori-
 putresce-
 iam care-
 guinem
 pus vert-
 efficit. C-
 venis co-
 ni fiunt
 in carne
 uulsa, au-
 quem ha-
 sanguin-
 solito re-
 & ad se-
 his, ac v-
 tas à car-
 attracta
 carnes s-
 quam et-
 ris hum-
 doloris
 nescit. C-
 humidi-
 corpori-
 erit, dol-
 transm-
 iusmod-
 carne p-
 piofior

pus exeat, confestim quidem hoc sanè etiam modo leuius
habere videtur, progressu tamen temporis, ab his quæ in
priore dicta sunt, perimitur. In latere autem tubercula qui-
dem oriuntur, tum à pituita, tum à bile, non aliter quàm in
pulmone. Ex laboribus quoque etiam oriuntur, cum vena
aliqua diuulsa rupta fuerit, neque tamen penitus rupta fue-
rit, sed ita vt in ipsa conuulsio facta sit. Si quidem igitur ru-
pta fuerit, confestim sanguis ex vena effusus putrescit & in
pus vertitur. Quòd si conuulsio in vena facta sit, hæc qui-
dem per exordia dolorem excitat & pulsât, progressu verò
temporis sanguinem ad carnem transmittit, qui in carne
putrescens, in pus vertitur. Ad eandem verò rationem et-
iam caro si quidem plus laborarit, plurimum ad se san-
guinem ex maximè vicinis venis trahit, & confestim in
pus vertit. Si verò minùs laborarit, & tardius trahit, & pus
efficit. Quibusdam autem cum imbecilla in carnibus ac
venis conuulsa facta fuerint, non suppurant, sed diutur-
ni fiunt dolores, & rupriones vocantur. Et quæ quidem
in carne fiunt, ad hunc modum fiunt. Cum caro aut di-
uulsa, aut ex plaga, aut aliquo modo affecta, dolorem ali-
quem habuerit, liuida, velat antea dixi, euadit, non sincero
sanguine, sed tenui & aquoso, eoque pauco. Vbi verò plus
solito ressecata fuerit, tum incalcescit, tum dolorem exhibet,
& ad se ex venis & carnibus propinquis humiditatem tra-
hit, ac vbi supra modum humectata fuerit, eaque humidi-
tas à carne admodum incaluerit, per totum corpus, qualis
attracta est dispergitur. Et magis sanè in venas quàm in
carnes spargitur, cum hæc magis quàm carnes trahant, quàm
etiam carnes trahunt. Cum verò ad copiosam corpo-
ris humiditatem pauca à carne attracta fuerit, obscura &
doloris expers euadit, & pro morbosa temporis tractu fa-
nescit. Quòd si caro tum magis incaluerit, tum copiosam
humiditatem traxerit, dolorem exhibet, & ad quancunque
corporis partem ab ipsa cum impetu delata fuerit ac incubu-
erit, dolore grauem excitat, & quibusdam videtur ruptum
transmutatum esse, quod tamen fieri non potest. Sed quæ sunt e-
iusmodi & alia propè ad vlcus accedunt. Humiditas autem de
carne per venas prorupit, cumque incaluerit, & crassior, co-
piosiorque euaserit, dolorem exhibet, donec reliquo humori

tenuitate & frigiditate similis extiterit. Quod autem attinet ad ea quæ in venis fiunt, ipsa quidem vena in quantum conuallitur, loco manet, cum verò conuulsa fuerit (quod cōtentione & vi accidit) similis fiet varici. Incallescit autem & ad se vaporem quandam humidum attrahit, qui ex bile & pituita prouenit, cumq; sanguis & humiditas de caro permixta fuerint, in crassefcit sanguis, ipsiq; multis modis, qua parte venam conualli contingit, se ipso morbofior & longè stabilior euadit, cumq; copiofior extiterit, plenitudo quolibet tranfertur, doloremq; grauem adfert, ita vt quibuslibet ruptum loco in grassie videatur. Quòd si fortè ad humerum trãferit grauitatem in manu & stuporem ac torporem inducit. Et si in venam incubuerit, aut ad humerum & dorsum tendat, confestim plærunq; dolor f datur. Fiunt etiam conuulsiones ex laboribus, ex casibus, ex plaga, & si quis onus in auius tollat, & ex cursibus, ac lucta, & omnibus id genus. Qui autè ex vulneribus purulenti fiunt, aut hasta, aut pugione, aut iaculo intro vulnus acceperint, quando quidem vlcus per antiquum vulnus foris aërem attraxerit, ea parte frigidum ad se inducit, & calidum a se emittit, & pus facile aut sanè si quid aliud expurgatur. Et si quidem tum interna parte, tum externa simul sanescat, penitus sanus euadit. Sin autem externa quidè parte sanescat, interna verò minimè, purulentus fit. At si simul quidem tū interna, tum externa parte sanescat, cicatrix autem intus debilis, aspera & liuida existat, quandoque refricatur, eoq; modo purulentus euadit. Iterū verò etiam exulceratur, si quid plus iusto laborarit & extenuatus fuerit, pituitaq; & bilis ad cicatricem affigatur, & si morbo alio detentus extenuatus fuerit. Cum autem vlcus extiterit, aut hoc modo, vel si pars externa prius quam interna coalescat, dolorem vehementem & tussim, & febrem affert, ipsum que vlcus, cum amplius calidum existat, sibi ipsi refrigerationem inducit, & a se caliditatem exhalat, pusque expurgatur, & longiore tempore curatur, tardiusque sanescit, quandoque verò minimè sanescit. Caro enim vlcus que ab ardore corporis coquitur, & supra modum humectatur, vt neque resicari, neque carnem producere, neque sanescere queat. Verum procedente tempore, qui hoc modo velut etiam antea dictum est afficitur, perit.

Quòd

Quòd si fo
aliqua vuln
veritur. Ac
vena constri
conualefcit
que vna co
si constim
trefcat, & pu
guinem vo
10 que prius d
qua ex vuln
re quauis la
iterum alio
fis à quibus
nem effund
vomitione
nem vomu
spuentes, eo
aliis morbi
10 milibus mo
faciliorem à
lier, iuueni
quoq; quo
necne. Pra
pus corpori
ant, tempu
giore temp
quidem ma
breuioris te
30 ri, & cū illis
ire. Et qui
ctiones fie
tius afficiu
nif. Itæ hui
iiciant. Qu
dinem fieri
bilis affic
lunt aff
igitur hæc

Quòd si forte fortuna contigerit, vt ex crassioribus venis
 aliqua vulneretur, sanguisque intrò fluat & putrescat, in pus
 vertitur. Ac si quidem totum hoc pus expuatur, & vulnerata
 vena constringatur, vlcusque intus & foris sanescat, prorsus
 conualefcit. Quòd si neque vlcus intus coalescere possit, ne-
 que vena consolidetur, sed subinde sanguinem effundat, &
 si confestim vomitione aut sputo refundatur, aut etiam pu-
 trefcat, & pus expuatur, plærunque perit, aut confestim san-
 guinem vomitione reiciens, vel postea, ab iisdem causis
 10 quæ priùs dictæ sunt consumitur. At sæpe quibus vena ali-
 qua ex vulneribus, laboribus, aut exercitationibus, aut alia
 re quavis lauciatur, cum coaluerit aut sana esse videbitur,
 iterum alio tempore vena perumpitur, idq; ex iisdem cau-
 sis à quibus priùs affectus erat. Qua iterum rupta sangui-
 nem effundunt, confestimque copioso & crebro sanguine
 vomitione reddito pereunt, aut subinde recentem sangui-
 nem vomunt, multum autem & crassum pus per totum diem
 spuantes, eodem aut consimili modo consumuntur, velut in
 aliis morbis dictum est. At verò in his qui eiusmodi aut si-
 20 milibus morbis detinentur, multum ad faciliorem aut dif-
 ficiliorem à morbo liberationem interest vt ne sit an mu-
 lier, iuuenis aut senex, & mulier iuuenicula, an vetula. Insuper
 quoq; quo anni tempore, & num ex alio morbo ægrotent
 necne. Præstat etiam affectus affectui, maior minori, cor-
 pus corpori, & curatio curationi. Quæ cum ita se habe-
 ant, tempus etiam differre necesse est, & alios quidem lon-
 giore tempore, alios verò breuiore perire, aut non. & aliis
 quidem mala perdurare & maiora esse, aliis verò minora &
 breuioris temporis, alios quoq; ad senectutem vsq; comita-
 30 ri, & eù illis mori, alios verò ab ipsis intra breue tēpus inter-
 ire. Et quibus quidem iunioribus, quæ ex laboribus affe-
 ctiones fieri dictæ sunt, contingunt, ii magis & vehemen-
 tius afficiuntur, plusque cæteris dolent, & confestim iis ma-
 nifesta fiunt, ita vt sanguinem aut sputo, aut vomitione re-
 ciant. Quædam etiam propter bonam corporis habitu-
 dinem fieri non sentiunt. Seniores verò raro quidem & de-
 bilibus afficiuntur, cum debiliores existant, iisque leuiores
 sunt affectiones, earumq; maiorem curam habent. Seniori
 igitur hæc per initia minus contingunt, quam iuniori, cum-

que sunt, seniori quidem debiliores, iuniori verò vehemen-
tiores existunt. Et iuniori quidem ob corporis integritatem vires
& siccitatem, carnemq; densam & validam, ad ossa adhære-
scntem, & cutem ei vndiq; obtentam, si quid plus solito la-
borarit, vehementes conuulsiones magis & de repente con-
tingunt, multaq; & variæ venarum & carniū ruptiones.
Atque horum partim quidem confestim manifesta fiunt,
partim verò postea comparent. Senioribus autem valida
corporis firmitas non inest, carnesq; circum ossa diffu-
unt, cutisq; carnes ambiens, & ipsa rara est ac debilis, & ne-
que senior eiusmodi aut similiter vt iunior afficitur, sed le-
uius afficitur, statimq; manifestum redditur. Adeo quidem
per affectionum exordia difficilius iuniores quam seniores
liberantur. At verò quibus morbus conspicuus redditur,
quiq; pus aut sanguinem, aut vtrunq; expuit, si quidem iu-
uniores fuerint, cum nimirum firmum & densum corpus
habcant, non æqualiter ab vlceribus, quæ pus in superiore
ventre habent, repurgari possunt. Neq; enim pulmo, cum
densior existat, admodum ad arterias trahit, arteriæq; tenu-
es & angustæ, pus nisi paucum & rarò non excipiunt, vt pro-
inde pus in thorace & vlceribus colligi & crassescere necesse
sit. Ei verò qui iam florentem ætatem exegit, pulmo rarior
& magis cauus est, arteriæq; ampliores, adeo vt pus in ven-
tre & vlceribus diutius non immoretur, & quicquid in super
acciderit, id totum à pulmone in arterias sursum attrahi,
cōfestimq; expui necesse sit. In iuniore igitur cum affec-
tiones sint vehementiores, & purgatio pro spu ratione non
procedit, febres acutiores & crebriores oriuntur, doloresq;
graues tum ipsius affectus, tum reliqui corporis incidunt,
cum nimirum venæ contentæ sint & sanguine refertæ. Vbi
verò hæ incaluerint, ex ipsis dolores alias ad aliam corpo-
ris partem peruadunt, & hi quidem plerumque intra breue
tempus pereunt. Senioribus verò cum debiliores sint affe-
ctiones, & ab his sputum repurgetur, tum febres leniores
paucæque oriuntur, tum dolores adsunt quidem sed exiles.
Et ab huiusmodi quidem affectionibus nec senes quidem
prorsus liberantur, sed multo tempore morbum trahen-
tes, consumuntur, interdumque pus spuunt, interdum san-
guinem, quandoque verò neutrum, tandem etiam vna
cum

eum his mor-
morbus huic
hoc detineant
existat, & vt
hæc potissimu-
num in flammâ
lis aut pituita
lescit, & hoc
ruita, intra qu-
& increfcit, ex-
do supra mod-
gerate. Incale-
minimum. A
ternis, ventis,
& ab ingestis
rior sit, cum b-
sanguini perni-
mixta fuerit,
verò calidissim-
Vbi igitur hæ-
traq; aut eoru-
nitas tamen. N-
tò densior & t-
refrigeratur, t-
euenit rigor a-
terit, veheme-
toeunte & cor-
trahunt & tre-
sanguis, hoc
quod est debi-
maior aut m-
sanguis per v-
naturam abi-
tum est, simi-
diore euadit. E-
guinis calidit-
verò istam o-
iudicationem

eum his moriuntur. Sic autem moriuntur, cum aliquis
 morbus huic quem habent similis eos prehenderit, ita ut
 hoc detineatur, & is quem prius habuerint, vehementior
 existat, & ut plurimum consumti pereunt. At morbi qui
 hæc potissimum efficiunt, sunt morbus lateralis & pulmo-
 num inflammatio. Ex his autem febris gignitur. Cum bilis
 aut pituita incaluerit, ab his reliquum totum corpus cale-
 scit, & hoc appellatur febris. Calefcit autem bilis & pi-
 tuita, intra quidem, à cibis & potibus ex quibus & nutritur
 & increfcit, extra verò à laboribus & vulneribus, & à cali-
 do supra modum calefaciente, & à frigido plus æquo refri-
 gerate. Incalescit quoq; etiam à visu & auditu, ab his autem
 minimum. At verò rigor in morbis fit quidem etiam ab ex-
 ternis, ventis, aqua, & aëre sereno. & aliis id genus. Fit quoq;
 & ab ingestis cibariis & potibus. Præcipuè autem vehemen-
 tior fit, cum bilis & pituita, aut ex his alterum, aut utrunque
 sanguini permixtum fuerit. Magis tamen si sola pituita per-
 mixta fuerit. Pituita enim natura frigidissima est, sanguis
 verò calidissimus, bilis autem aliquantò sanguine frigidior.
 Vbi igitur hæc vnà cum sanguine permixta fuerint, aut v-
 traq; aut eorum alterum, sanguinem condensant, non pe-
 nitus tamen. Neq; enim viuere homo possit, si sanguis mul-
 tò densior & frigidior seipso euaderet. Vbi igitur sanguis
 refrigeratur, totum corpus refrigerari necesse est, idq; cum
 euenit rigor appellatur, & si quidem vehemens rigor exti-
 terit, vehementior etiam est tremor. Sanguine enim in se
 coeunte & condensato, dum venæ contrahuntur, corpus cō-
 trahunt & tremorem excitant. Quòd si minus in se coeat
 sanguis, hoc modo rigor appellatur, horror autem dicitur
 quod est debilissimū. At verò quòd post rigorem necessariò
 maior aut minor febris prebendit, sic se res habet. Cum
 sanguis per vim quandam incaluerit, rursusque in suam
 naturam abierit, quod pituitæ & bilis sanguini permix-
 tum est, simul incalescit, sanguisque se ipso multò cali-
 dior euadit. His igitur percalefactis, post rigorem, ad san-
 guinis caliditatem, febrem superuenire necesse est. Sudor
 verò istam ob causam suboritur. Morbi qui præcipuis ad
 iudicationem diebus iudicantur, & ignis dimittit, in his

quicquid est in sanguine pituitæ & bilis tenuissimum eliquatur & scernitur, partimque foras prodit, partim verò intus in corpore manet, quod autem à calore attenuatum est, in vaporem vertitur, & cum spiritu mixtum foras prodit. Hæc igitur sunt eiusmodi, & ex his sudor oritur. Cur autem interdum quidem calidus, interdum verò frigidus sit, hæc ratione contingit. Calidus certè ex percalefacto malo & exusto, attenuatoque ac debili, neque admodum multo scernitur. eumque ex corpore calidiorem excerni necesse est. frigidus autem ex malo copiosiore secretus, ex eoque quod remanet adhuc inualecente, necdum putrefacto, neque attenuato, neque exusto, frigidior, crassior & graueolentior prodit. Quod inde manifestum sit. Qui frigidum sudorem emittunt, plerunque longis morbis conficiantur, inualecente malo quod in corpore remanet. Qui verò calidum sudorem emittunt, celerius morbis defunguntur. At verò morbus lateralis & pulmonum inflammatio, ad hunc modum oriuntur. Lateris quidem morbus, qui pleuritis dicitur, cū cumulatæ & validæ portiones admodum occuparint. Ex vino enim incalescit totū corpus & humectatur, potissimum verò bilis & pituita. Quibus sanè agitatæ & humectatæ, temulèrum siue sobrium rigore corripitur contingeret, præsertim cū latus ex reliquo corpore præcipuè naturà carne nudatum sit, neque quicquam intus habeat quod renitatur, præter ventriculum: ideoque maxime rigorem sentit. Cumque rigorem & perfrigerationem senserit, tum caro quæ est in latere, tum venulæ contrahuntur & conualluntur, & quicquid in ipsa carne, aut in eius venulis, bilis & pituitæ inest, id magna ex parte, aut totum inerò ad caliditatem propulsum, carne extra condensata secretur, & ad latus impingitur, doloremque vehementem excitat & incalescit, propterque calorem ad se ex proximis venis & carnibus pituitam & bilem trahit. Id igitur hoc modo contingit. Cū verò quæ ad latus impacta sunt putruerint & per spurum reddita fuerint, conualefcunt. Quòd si & antiquum multum ad latus impingatur, & aliud insuper accedat, statim moriuntur, cū saluæ copiam expuere nequeant, aut purulenti euadunt, & alii quidem intereunt, alii verò euadunt. Hæc autem septem, aut nouem,

nouem, aut vndecim, aut quatuordecim diebus, de se signi-
 ficationem exhibent, doloremque ad humerum & iugu-
 lum & ad alam hanc ob causam excitant. Vena quæ spleni-
 tis nominatur, à liene ad latus fertur, ex latere verò ad hu-
 merum & ad manum sinistram. Iecoraria autem in dex-
 tram partem ad eundem modum. Cumque eius pars quæ
 in latere est, à rigore contracta fuerit, sanguisque qui in ea
 continetur inhorruerit, alam & iugulum humerumque pe-
 tit, & conuellit, & dolore afficit. Ad eandem quoque ratio-
 nem loca quæ circa dorsum sunt incalescunt, ab impacto
 lateri pituitæ & bilis humore, & lateris locis inferioribus
 quandoque dolorem exhibet, & plerunque, si ad inferiores
 partes conuertatur, dolorem per venulas ad vesicam trans-
 mittit, copiosaque & biliosa vrina redditur, huiusque morbi
 causam & principium rigorem esse existimant. At verò pul-
 monis inflammatio fit, cum commotam & humectatam
 pituitam & bilē, propter calorem ex vicinis locis pulmo ad
 se traxerit, super ea quæ in ipso existunt. Totum quidem
 corpus percalefacit, doloremque præcipue dorso, lateribus,
 humeris, ac spinæ exhibet, cum nimirum ab his plurimam
 ad se humiditatem attrahat, hæque partes supra modum
 resiccantur, nimiumque incalescunt. Cum verò ad se traxe-
 rit, tumque bilis, tum pituita sedem in pulmone fixerit, pu-
 trefcit & in pus vertitur. Et siquidē præcipuis ad iudicatio-
 nem diebus, putrefacta per sputum reddita fuerint, super-
 stes euadit æger. Si verò susceperit quæ per initia obuene-
 runt, aliaque præterea accesserint, & neque putrefacta per
 sputum reiciat, præ copia superuenientium plærunque mo-
 riuntur. Quòd si ad duos & viginti dies perueniunt, febris-
 que dimittit, neque in his per sputum repurgati fuerint, pu-
 rulentæ euadunt. At verò ex his maxime quibus vehemen-
 tissimus laterum morbus, aut pulmonis inflammatio con-
 tingit. Pulmonis autem inflammatio & morbus lateralis
 sine sputo, ambo ex eadem causa, ex siccitate contingunt.
 Siccant verò calida etiam, vbi supra modum calefaciunt &
 frigida quoque si supra modum refrigerant. Induratur au-
 tem latus & conuellitur, quæque in eo insunt venulæ, &
 quantum in eo est pituitæ & bilis, id à caliditate intus are-
 scit, doloremque infert, & ex dolore febrem. Huic confert ve-

nam pertundere in brachio splenitidem appellatam, aut le-
 corariam, ad utram sanè morbus vergit. Sicq; lateris & alia-
 rum partium dolor leuior contingit. Vena enim quicquid
 in ea inest pituitæ & bilis, & sanguinis morbofi, vna cum his
 magna ex parte foras emittit. Pars verò ex carne per medi-
 camenta & potiones diffunditur, & per calefactoria extrin-
 secus admota, adeò vt morbus per totum corpus spargatur.
 Et hic morbus lateralis sine sputo appellatur. Pulmonis ve-
 rò inflammatio, cum ipse etiam pulmo supra modum exi-
 catur, cumq; quod in eo bilis aut pituitæ inest, neq; æquabi-
 liter putrefacit, neq; per saliuam sursum reicit, & quicquid
 in eo est humiditatis, aut ex potione, aut sorbitione, aut ex
 proximis locis, id totum nimia siccitate & caliditate ex-
 urit. Huic confert potiones bibere ex quibus pulmo hu-
 mectatur & expuit. Nisi enim expuat, & durior pulmo eu-
 adit, simulq; arefcit, & hominem perimit. At verò febris ar-
 dens ferè biliososprehendit, corripit etiam pituitosos, hoc
 modo. Vbi bilis toto corpore commota fuerit, & fortè eue-
 nerit, vt venæ & sanguis magnam bilis copiam ex carnibus
 & ventriculo trahant. Qui verò priùs inest, vt pote natura
 calidissimus in corpore sanguis existens, cum ex carnibus
 & ventriculo incaluerit, supra eum qui iam inest, amplius
 adhuc à bile, reliquum etiam omne corpus calefacit. Et
 quædam quidem partes ob copiosam humiditatem peni-
 tus resiccari nequeunt. Quòd si resiccata fuerint, homo
 perit. Quædam verò in summis corporis partibus cum na-
 turâ sicca sint, resiccantur, plurimumq; ex ipsis humidum
 exurit. Quas si attingere velis, frigidâ ipsas & siccas com-
 perias. Eamq; ob causam qui febre ardente corripiuntur,
 internis quidem partibus à febre vruntur, externis verò fri-
 gidi sunt, linguaq; & fauces ex interno spiritu & caliditate
 exasperantur & arefiunt. Quicquid autem bilis in ventri-
 culo & vesica gignitur, quod quidem in ventriculo est, in-
 terdum quidem per inferiora exturbatur, plærunque verò
 primis diebus, aut quatuor, aut quinq; hæc ob causam euo-
 mitur. Cum superior ventriculus supra modum incaluerit,
 ad se trahit, & vomitus excitatur. Eamq; ipsam ob causam ex
 febre ardente & morbo laterali, in pulmonis inflammatio-
 nem potissimum morbi transeunt. Vbi enim superior ventri-
 culus

vniculus supra modum incaluerit, ad sese trahit, pulmoq; excipit, siq; pulmonis inflammatio, ac plarunq; pereit, cum nimirum debiles existant, alioq; suborto nouo morbo, dies superare nequeunt, dum sputum in pulmone concoctum fuerit, sed vt plurimum debilitate pereunt, quidam vero superant. Quibus autem ad vesicam bilis aliquid confluit, iis vrina crassa, idq; a pituita, redditur, biliosum vero deorsum secedit, eò quòd exusta sunt quæ in ventre insunt. Phrenitis autem (quæ est perpetuum cum febre delirium) ad hunc se
 10 habet modum. Sanguis qui in homine existit, magnam partem ad prudentiam confert, vt quidam verò dicunt, totam. Vbi igitur bilis commota venas & sanguinem subierit, ex solita compage & motione sanguinẽ dimouet & sero diluit, & percalefacit. Qui percalefactus totum etiam reliquum corpus calefacit, & homini mens alienatur, neq; apud se est, propter febris copiam, & sanguinis non consuetam dilutionem & agitationem. Qui vero phrenitide detinentur, quòd ad mentis alienationem, his qui atra bile laborant sunt assimiles. Atra enim bile vexati, cum à bile & pituita sanguis
 20 corruptus fuerit, morbo corripuntur, & mente alienantur, quidam etiam insaniunt. Et in phrenitide similiter contingit. Quò verò bilis pituita est imbecillior, eò minor tum insania, tum mentis alienatio contingit. At in morbo laterali & pulmonis inflammatione, hanc ob causam subcruentum & liuidum sputum expuunt. Per exordia quidem sæpe neutrum exponunt, neq; liuidum, neq; subcruentum. Nosse autem oportet morbum vehementem existere. Vbi verò sputum aliquantum crassum spuere cœperint, tum præcipuè purgatur. Expuitur autem ex venarum distensione, in morbo laterali quidem, ex his quæ sunt in latere, in pulmonis
 30 verò inflammatione, ex his quæ sunt in pulmone, quæ caliditatem ad sese trahit. Quòd si ægro abscessus intrò ruptus fuerit, & purulentus euadat, statim primo die sanguinem & pus subcruentum & liuidum cum salua expuit. Liuidum autem à sanguine euadit, si pauci sanguinis ad multam saluam commixtio fiat, neque confestim spuatur, sed aliquandiu intus remaneat semiputrefactum & in corpore effæmum. Ex morbo autem laterali intereunt, cum circa exordia copiosa quidem pituita & bilis ad latus impacta fuerit,

multaque ex reliquo corpore præterea affluerit, quam neque spuendo propter copiam, neque putrefaciendo superare possit. Arteriz autem implentur ab his quæ intus sunt, pituita & pure, ob idque sterit, crebroque inde respirat, ad extremum autem omnia occluduntur, & interit. Adeundem etiam modum ex pulmonis inflammatione pereunt. At verò qui ex febre ardente intereunt, omnes ex siccitate intereunt. Primum quidem extremæ eorum partes, pedes & manus, resiccantur, deinde verò sicciiores. Cùm autem penitus corporis humor exustus & resiccatus fuerit, sanguis quidem penitus concreuit & perfrigit, reliquum verò corpus resiccatur, eoque modo interit. Ex phrenitide verò ita perit. In hoc morbo perpetuo delirio vigentur, cùm omnimodum sanguis corruptus, & extra solitam agitationem motus sit, cumque desipiant, neque quicquam effari dignum eorum quæ offeruntur suscipiunt. Procedente verò tempore marcescunt & consumuntur, tum à febre, tum quod nihil nutriantur. Ac primum quidem extremæ partes immineuntur & perfrigerantur, deinde etiam proxima. At frigoris & febris & dolorum hoc habet principium. Cùm sanguis qui in venis est à pituita refrigeratus fuerit, confestum in aliam atque aliam partem transit, & conuellitur, ac tremat, ad extremum etiam refrigerantur omnia & interit.

Hippocratis de morbis liber secundus,

CVM caput supra modum percalefactum fuerit, copia sua urina redditur. Siquidem in eo liquatur pituita, quæ liquata, partim quidem ad nases, partim ad os, partim etiam per venas quæ ad pudendum tendunt, secedit. Quòd cùm peruenerit urinam reddit, & velut urinz stillicidio afficitur. Cùm verò oculorum venas pituita subierit, oculorum caligine vexantur. Visus enim aquosior & turbidior euadit, neque oculorum splendor similiter splendidus est, neque si quis cernere velit, comparet velut cùm lucidus & purus erat. Hic quadraginta diebus potissimum sanus euadit. Quòd si longo post tempore morbus redeat, cutis capitis incrassescit, & corpus reliquum tumidum, crassius, & bebed coloratum redditur. Hæc pituita ad carnes vertitur, ex eoq;

æger

æger crassior esse videtur. Carnes enim cum perfusæ tumi-
 diores & rariores extiterint, ex venis sanguinem trahunt, ac
 propterea bene colorati esse videntur. Alius morbus. Caput
 vlcerebus completur, corpus intumescit, & colore est auri-
 ginoso, & alia atque alia, corporis parte vlcera erumpunt,
 febris subinde corrîpit, & ex dorso aqua defluit. Cum in
 huius capite pituita aliquantum biliosa innutrita fuerit, vl-
 cera quidem oriuntur. Vbi incipit pituita & bile madefa-
 ctum fuerit, pituitaq; & bilis rara confertaq; extiterit. Hæc
 10 enim cõcrefcit, putrescit, & exulceratur. Extenuata verò pi-
 tuita, ad aures transmittitur. In reliquo autem corpore ad
 eandem rationem qua in capite vlcera oriuntur, quacunq;
 in parte putrefactus sanguis & bilis coaceruata fuerint. Ea
 enim parte caro putrescit & vlceratur, prætereaq; adue-
 nientem pituitam & bilem putrefacit, pusque gignitur.
 Alius morbus. Toto capite dolor obtinet, & bilem vomitio-
 ne reiicit, difficultate vrinæ premitur, & delirat. Huic
 quidem totum caput dolet, quòd supra modum calefactum
 sit. Mente autem alienatur, cum sanguis qui est in capite à
 20 bile & pituita calefactus fuerit, & præter consuetudinem
 agitated. Bilem verò vomit, cum nimirum ipsa in corpore
 sit agitata. Et caput propter caliditatem ad se trahit, & cras-
 sissimum quidem vomit, tenuissimum verò ad se trahit.
 Vrinam autem reddit in hoc morbo ex iisdem causis, velut
 in superiore dictum est. Alius morbus. Si circa cerebrum
 venulæ sanguinem supereffundunt, nomen quidem non re-
 cte morbo impositum viderur. Neque enim fieri potest vt
 vena aliqua, neque ex minoribus, neque ex maioribus, su-
 pereuomat. Superuomitum tamen appellant & dicunt.
 30 Quòd siquam maximè superuomat, morbus ab seo fieri
 minimè videtur. Neque enim ex bono malum oriri po-
 test, vt neque ex malo bonum, neq; rursus bonum plus iu-
 sto fieri potest. Verùm superuomere videntur, vbi bilis &
 pituita venas subierit. Venæ enim attolluntur & pulsant, &
 dolor toto capite oboritur, auresque sonitum percipiunt, &
 nihil audiunt. Ac sonitum quidem percipiunt, cum nimi-
 rum venæ pulsent, ac palpitent. Tunc enim sonitus in capite
 percipitur. Grauius verò audiunt, partim quidem ob inter-
 num strepitum & sonitum, partim etiam vbi cerebrum &

ipsum ambientes venulae sustolluntur. Nam propter nimiam caliditatem vacua circa aurem partem cerebrum ex se implet, & cum nimirum par aeris copia non insit, velut antea, neque æqualem sonum exhibeat, ea quæ dicuntur non æqualiter de se significationem præbent, indeq; grauis auditus oboritur. Hic si quidem ei ad nares, aut ad os, aqua & pituita erumpat, sanus euadit. Sin minus, septimo ferè die moritur. Quòd si in capite venæ supereuomuerint, supereuomunt autem ab iisdem quæ antea dicta sunt, quodq; hoc modo fiat, eius rei hoc est indicium. Vbi quis aut manum, aut caput, aut aliam corporis partem ita affectam secuerit, sanguis ater & turbidus, ac morbosus effluit, quamuis neq; sanguinem nominare æquum sit, nisi qui ruber & sincerus effluit. Cum autem ex iisdem causis supereuomuerint, caput dolor, tenebricosa vertigo & grauitas occupat. Dolor quidem ex sanguinis nimia caliditate. Tenebricosa verò vertigo, cum sanguis cõferta copia ad faciem processerit. Grauitas autem, nimirum cum sanguis turbidior & morbosior, in capite maiore sit copia quàm intus. Cerebri syderatio. Si cerebrum syderatio occupauerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor permeat, animo linquitur, sudor adest & insomnia, ex naribus sanguis effluit, & plærunq; sanguis vomitione refunditur. Syderatur autem hoc modo cerebrum, cum aut supra modum calefactum aut refrigeratum fuerit, aut plus solito biliosum aut pituitosum extiterit. Vbi sanè horum aliquid contigerit, spinalem medullam supra modum calefacit, quæ etiam incalescens, spinæ dolorem exhibet. Animi autem deliquium adest, vbi pituita & bilis ad cor impeerit, quod his agitatis & humectatis fieri necesse est. Sudor verò ex dolore oritur. Sanguinem autem vomitione refundit, cum capitis quidem venæ à cerebro calefactæ fuerint, quæ verò ad spinam sunt, à spina, spina autem à spinali medulla, & spinalis medulla à cerebro, vnde originem ducit. Cum igitur venæ incaluerint, & sanguis in his efferbuerit, venæ quidem capitis ad nares transmittunt, quæ verò ad spinam sunt sanguinem continent, ad corpus. Hic tertio aut plærunq; quinto die moritur. Alius morbus. Dolor de repente caputprehendit, statimq; vox deficit, & sui impotens euadit. Hic intra septem dies, nisi eum febris corripuerit, in-

rit, interit. Quòd si corripuerit, conualefcit. Hæc autem af-
 fectio contingit, cum ei bilis atra in capite agitata fluxerit
 præcipueque in partem in qua plurimæ sunt venæ in cerui-
 cem nempe & p. ctus. Deinde poſtridie reſolutione corpo-
 ris tentatur, & fit ad motionem impotens, ſanguine nimi-
 rum perfrigerato. Quòd ſi ſuperior euadat, adeò vt ſanguis
 incaleſcat, ſiue ab his quæ offeruntur, ſiue ex ſeſe, eleuatur,
 diffunditur, ac mouetur, ſpirationemq; inducit, & ſpume-
 ſcit, à bile ſeparatur, & conualeſcit. Si verò minimè ſuperet,
 magis refrigeratur, cumq; omninò refrigeratus fuerit, eūq;
 calor deſecerit, concreſcit, neq; moueri poteſt, ſed moritur.
 Quòd ſi ex ebrietate ſic afficiatur (id enim ex ea continge-
 re ſolet) etiam moritur. Caries in capitis oſſe. Cùm verò oſ-
 ſis caries contigerit, dolor ex oſſe inuadit. Spatio autem
 temporis cutis à capite modò hac, modò illa parte diſcedit.
 Ita autem afficitur, cui ad duplicatam oſſis laminam acce-
 dens pituita reſiccata fuerit. Hac enim parte rareſcit, & o-
 mnis ab eo humiditas deſicit, cumq; ſiccum exiſtat cutis ab
 eo diſcedit. Hic morbus minimè lethalis eſt. Alius morbus.
 Si de repente velut ſydere ictus concidat, anteriore capitis
 parte dolor inuadit, neq; oculis facile videt, & ſopore deci-
 netur, venæ ſaliūt, & febris lenta detinet, & corporis ad mo-
 tum impotētia. Hic ita afficitur, vbi capitis venæ calefactæ pi-
 tuitam ad ſe attraxerint. Morbi igitur principiū inde oritur.
 Eam verò ob cauſam anteriore capitis parte dolor occupat,
 quia in ea venæ ſunt craſſiſſimæ, & cerebrum anteriore magis
 capitis parte quàm poſteriore poſitum habet. Proptereaq; o-
 culis nō videt, illuc p. cumbente cerebro ac inflammato. Ad
 motionē verò impotētiæ id o. corpus detinet. Vbi venæ pi-
 tuitā ad ſe traxerint, pituitæ frigidityte vti nunc ſanguis ma-
 gis quàm antea ſiſtatur & refrigeretur neceſſe eſt. An nō moto
 ſanguine, fieri non poteſt quin corpus quieteſcat, & profundo
 ſomno veluti alto ſopore detineatur. Et ſiquidē ſanguis re-
 liquūq; corp⁹ ſuperarit, adeò vt caleſcat, æger euadit. Quòd
 ſi pituita ſuperauerit, ſanguis magis refrigeratur & concre-
 ſcit. Et ſi refrigeratio & coactio magis increſcāt, homo p. r-
 ſus cōgelatus ac refrigerat⁹ perit. Angina. Oritur autē angina,
 cum pituita in capite agitata, deorſum conſertim fluxe-
 rit; & in maxillis ac citra ceruicem conſiterit. Hic ſaliuati

deglutire non potest, nec nisi per vim spiritum attrahit, ac fertit, interdumq; cum febris detinet. Ea igitur est morbi origo, & interdum sub ipsa lingua, interdum paulo supra pectus contingit. Vna curgulationis affectus. Fit autem vna, cum ad curgulationem ex capite pituita delata fuerit, isque pendulus & rubicundus euadit, & successu temporis ad hunc modum nigrescit. Curgulio venosus est & crassus, & vbi inflammationem concepit, incalescit, propterque caliditatem sanguinem à quo nigrescit, ex vena attrahit. Quare nisi turgentem feces, confestim sese vibrando spiritum & animam efflant ægri. Vena enim calefacit, & præ caliditate circumstantia curgulationem loca sanguine implet, intraque breue tempus suffocantur. Tonsillæ. Tonsillæ autem & partes sub lingua intumescentes, gingiuarum & linguæ tumores, quæque id genus hoc loco contingere solent, ex omnes partes ex pituita afficiuntur. Pituita autem ex capite defertur. Caput verò vbi calefactum fuerit, ex corpore trahit. Incalescit autem à cibariis, sole, laboribus & igne. Cumque incaluerit, quod est tenuissimum ad se ex corpore trahit, cumque attraxerit, rursus ad caput demittitur. Morbi ex capite orti. Cum caput repletur, & ex horum aliquo incalescere contingit, torpor caput detinet, & crebrò vrinam reddit, aliisque afficitur quæ ex stranguria contingere solent, eaque nouem diebus patitur. Et si quidem per nares aut aures aqua vel mucus erumpat, à morbo vindicatur, stranguria cessat, vrinamq; multam & albam ad viginti dies citra laborem reddit, capitis dolor desinit, & intuenti splendor ex oculis ipsi clam subducitur, & dimidiatas rerum facies sibi cernere videtur. Hic intra quadragesimum diem profus conualescit, multis tamen quandoque morbus septimo, aut decimoquarto anno reuertitur. Capitis cutis ei crassescit, & tactui cedit, ac ex paucis cibariis mollis beneque coloratus apparet, neque acutè audit. Cum sic habentè per morbi initia offenderis, antequam per nares & aures aqua erumpat, eumque intensus dolor detineat, de raso capite, circum frontem scorteo vtriculo, aqua quam ferre poterit calidissima, pleno alligato, ipsum calefieri finito, vbi que refrigerit alterum adhibeto. Quòd si debilis euadat, cessato, & intermissione facta, rursus eadem repetito, quoad vber-

ment

mens dolo
subluito, &
aquosam s
to, succum
subducatur
lato, eiusque
to, & pauc
numque n
tionem pro
perint, & v
ratus fueri
vrinam mo
mis quiden
tribus dieb
maximè su
Diebus ve
morbus pr
gaueris, pr
bebis, si a
diebus pro
si reuertat
stridie vera
tur interm
hibito me
stis inurito
riorem cap
duabus in
iurta aure
que cuneco
vbi feceris
ca caput in
tu, tumorè
gingius, v
tibis pulle
rò inflam
ripit, capu
sichaber,
lem sursum
nis & cali

mens dolor remittat. Si verò alius non subducatur, eum subluo, & propinatis vrinam ducentibus, aquam mulsam aquosam superbendam exhibeto, & quàm maxime foueto, succumq; ptisanæ tenuem sorbeat. Quòd si venter non subducatur, mercurialem aqua coctâ terito, succum percolato, eiusq; parem portionem cum ptisanæ succo permisceo, & pauco melle succo admixto, hunc ter die sorbeat, vinumque mulsam, aquosum, album, modicum, post forbitionem propinato. At postquam ei per nares inuosa eruperint, & vrinam crassam reddiderit, doloreq; capitis liberatus fuerit, vtre ne ampliùs vtratur, sed multa calida lorus, vrinam mouentia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem diebus milium lingat, & cucurbitam aut betas tribus diebus edat, deinde cibus quàm mollissimis, & alium maxime subducentibus vtratur, pauco semper cibo addito. Diebus verò quadraginta elapsis (tanto enim tempore morbus præcipuè circumscribitur) vbi ipsius caput repurgaueris, primum medicamentum deorsum purgans exhibebis, si anni tempestas permiserit, deinde serum septem diebus propinabis, aut si debilis existat, paucioribus. Quòd si reuertatur morbus, toti corpori fomento adhibito, postridie veratrum potui exhibeto, deinde quantum videbitur intermissione facta, tuncque ad caput repurgandum exhibito medicamento deorsum purgante, caput octo crustis inurito, duabus quidem ad aures, duabus verò ad posteriorem capitis partem, hinc atq; hinc ad cervicis initium, duabus in naribus, iuxta oculorum angulos. Venas autem iuxta aures quoad pulsare cessent, vrito. ferramentis verò quæ cuneolos faciant, eas transversas perurito. Atque hæc vbi feceris sanitas contingeret. Alius morbus. Vlcerebus circa caput impletur, & crura intumescunt, velut ex aquæ potu, tumorque in tibiis inducitur, ac si premas, color est auriginosus, vlceraq; aliàs alia corporis parte, præcipueq; in tibiis pullulant, & maligna aspectu apparent, deposita verò inflammatione celeriter sanantur, febrisq; subinde corripit, caput perpetuò calet, & ex auribus aqua effluit. Cùm sic habet, medicamentum ei exhibeto quod pituitam & bilem sursum purget, si quidem frigus fuerit, vbi priùs foueris & calida laueris. Deinde trium dierum intermissione

facta caput purgato, posteaque medicamentum deorsum purgans bibendum dato, & si anni tempus opportunum fuerit, serum deinceps propinato, sin minus, lac asininum. Post purgationem autem cibis quam paucissimis, maximeque aluum subducentibus vtatur, neque lauet. Quod si caput viceretur, sinegmate ex vini faece vsta parato, glandis putamen laeuiter tritum admisceto, nitri pari portione admixta, quibus defricus multa calida lauetur. Caput autem inungatur baccis lauri tritis, gallis, myrrha, thure, argenti flore, adipe suillo, & oleo laurino, quibus commixtis illinito. Post haec autem vomitionibus ter in mense vtatur, exerceat se & calida lauetur. Quod si cum haec feceris, morbus quidem ex reliquo corpore discesserit, in capite autem adhuc ipsi viceria oriantur, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea propinato, deinde caput deorsum leuibus incisuris incidito, cumque sanguis effluerit, confricato, mox lanas succidas vino madidas obuoluito, cumque solueris, spongia detergito, nec madefacito. Deinde in parso cyparissi puluere, oleo sublinito. Lancis autem vinculis, quoad sanus euadat, vtatur. Alius morbus. Caput dolor vehemens apprehendit, & vbi quis vel paululum agitatur, bilem vomit, interdum vero difficulter vrinam reddit, & mente alienatur, cumque ad septimum diem peruenerit, quandoque moritur. Quod si hunc transmiserit, etiam nono aut vndecimo die, nisi ei per nares, vel aures effluerit. Si vero eruperit, euadit. Fluit autem aqua aliquantulum biliosa, deinde successu temporis, putredine in pus vertitur. Cum igitur ita habuerit, quoad quidem dolor vehemens detinuerit, per initia, antequam ex naribus & auribus erumpat, spongias calidas madefactas capiti propius admoueto. Si vero his minimè remittat, vtre eo modo quo in priore morbo vitior. Aquam autem mulsam aquosam bibat, sin minus post mulsam, aquam in qua farina hordei crassior macerata fuerit. Prisanæ verò succum sorbeat, & vinum album aquosum superbibat. Vbi autem per aures eruperit, febrisque & dolor remiserit, cibis vtatur aluum subducentibus, a paucis initio ducto semper aliquid addendo. Calida caput lauet, & aures aqua limpida proluat, spongiamque melle imbutam imponat. Quod si ne sic quidem reficetur, verum

ràm diuturnam
genti; flo
tenuiter tr
quid super
verò auris
tum ablu
scat, lenib
ac longo t
vehemens
eruperit. F
maceratas
ne sic quid
to. Sorbiti
terioribus
ta fuerit, d
capitis par
regiones d
ex vno duc
bricosa ver
net, aures
pituitam v
capitis cur
beat, prin
quod pitui
deinde int
gans prop
ducentibus
iam satis c
lenticular
coq; die q
bibat, de
post cibos
neq; ad ig
sat est, sin
purgauer
& paruo
quam cib
cerebrū
to. Alius

rum diurna fluxio euadat, post collutionem factam, argentiq; florem, sandarachā, cerusam, singula pari portione tenuiter trita immittito, his aures impleto ac refecito, & si quid superfluat, aliquid de medicamēto superiniucito. Cū verò auris resiccata fuerit, vbi expurgaueris medicamentum abluito, deinde, cū primū auris resiccata obsurdescat, lenibus fomentis aures foueto. Sic enim non nisi agrè ac longo tempore conquiescet. Moriuntur quoque si etiam vehemens dolor aurem occupet, neque intra septem dies eruperit. Hunc calida multa lauato, & spongiās aqua calida maceratas, tepidas expressas, ad aurem apponito. Quòd si ne sic quidem rumpatur, ei fomentum ad aurem admoueto. Sorbitionibus autem & potionibus iisdem quibus in superioribus vtitor. Alius morbus. Aqua si in cerebro suborta fuerit, dolor acutus sinciput & tempora, interdumq; alia capitis parte detinet, subindeq; rigor ac febris oculorum regiones dolor occupat, iiq; caligant, pupilla scinditur, & ex vno duo sibi cernere videtur, & si surrexerit, ipsum tenebrosa vertigoprehendit, neq; ventum, neque solem sustinet, aures tinnunt, auditoq; strepitu indignatur, saliuam & pituitam vomitione refundit, quandoq; verò etiam cibos, capitis cutis extenuatur, & contactu gaudet. Cū ita habeat, primū quidem medicamentum sursum purgans, quod pituitam educat exhibeto, post hæc caput purgato, deinde intermissione facta medicamentum deorsum purgans propinato, mox eum cibis quàm maximè aluum subducentibus resiccito, sensim semper adiiciendo. Vbi verò iam satis ciborum comederit, ieiunus vomitionibus vtatur, lenticulæ decocto melle & aceto admixto, olera comedens, coq; die quo vomuerit, primū quidem cyceonem liquidū bibat, deinde sub vesperum paucis cibis vtatur, neq; lauet, post cibos deambulet & mane, ventum & solem deuittans, neq; ad ignē accedat. Quòd si eū hæc feceris, sanus euadat, sat est, sin minùs, vbi eū vere primū quidem veratro antè purgaueris, deinde etiā in nares medicamentum in fundito, & paruo tēpore intermisso, deorsum purgato. Deinde postquam cibis eū refeceris, demū secto iuxta sinciput capite ad cerebrū vsq; perforato, & velut sectionem per terebrā curato. Alius morbus. Rigor, febris, & dolor caput vexat, præci-

puè verò ad aurem & tempora, an sinciput, oculorum regiones dolet, supercilia velut pondus incumbere videntur, & caput grauat, ac si quis eum agitet, vrinam reddit copiosè & facilè, dentes torpor & stupor detinet, venæ attolluntur & in capite pulsant, quietem ferre nequit, sed anxietudine premitur, & præ dolore mente alienatur. Huic si quidem per nares aut aures eruperit, aqua effluit aliquantum purulenta, & conualescit, sin minus septem diebus ferè moritur. Hic morbus præcipuè ex febre lipyria ortum habet, cum febre liberatus, neq; purgatus, aut cibis & vino se impleuerit, aut inebriatus fuerit, aut in sole se exercuerit. Cum sic habuerit, primùm quidem sanguinem ex capite quacunque parte visum fuerit demito, eoq; detracto, raso capite ei refrigerantia admoueto, & si venter non subducatur, per infusum subluendus. Potui autem prisanae succus frigidus exhibendus, & aqua superbibenda. Quod si ad refrigerantia ei non remittat morbus, mutatione facta, vitre vitæ & calefacito. Vbi verò dolor sedatus fuerit, cibis aluum subducentibus vtatur, neque impleatur. Cum autem sedato dolore ad vigesimum diem peruenerit, fomento capiti adhibito, medicamentum ad nares admoueto, & intermissione trium dierum facta, medicamentum deorsum purgans propinato. Alius morbus. Si venulæ copulam sanguinis circa cerebrum superuomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, sinciput, & posterioriorem capitis partem detinet, aures tinnunt, flatibus implentur, nihil audit, æstuat, & præ dolore seipse incontinenter iactat. Hic quinto aut sexto die moritur. Cum sic habuerit, caput calefacito. Etenim si per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit. Quod si sextum diem euaserit, eandem victus rationem quam in priore morbo instituit. Alius morbus. Si venæ in caput superuomuerint, dolor leuis totum caput detinet, & ad ceruicem pertingit, interdumq; ad alias capitis partes transmittit, deinde vbi surrexerit, eum tenebrosa vertigo occupat, febris nonprehendit. Cum sic habuerit, derafo capite, nisi calefactorius cessarit, à capite frontem qua capillus desinit, scindito, sectam cutim diducito, vbi sanguis defluerit, tenuissimo sale conspergito. Postea verò quàm sanguis defluerit, totam sectionem duplici

duplici filo inuolutam componito, deinde splenium cera & pice illitum, vlceri inferiore parte imponito, lana succida apposita deligato, & finito ad dies septem, nisi dolor detineat, qui si detineat, soluito. Aquam autem in qua farina hordei crassior macerata fuerit, quoad conualuerit, ei bibendam exhibeto, ptisanæ verò succum sorbendum, aquam etiam superbibendam dato. Alius morbus. Si cerebrum bilis vexet, febris lenis & rigor detinet, dolorque toto capite, præcipue verò ad tempora, sinciput, & oculorum regiones, supercilia suspensi videntur, & ad aures dolor peruat, quædoque per nares bilis effluit, oculi caligant, & plerisque quidem ad dimidiam capitis partem dolor peruenit, toto etiã capite oritur. Cùm ita habuerit, refrigerantia ei ad caput admoueto, & vbi dolor & fluxio quieuerit, apij succum in nares instillato, neque lauet quamdiu dolor detinet, & milium liquidum pauco melle affuso sorbeat, & aquam bibat. Quòd si alius non subducatur, brassicas edat, & succum sorbeat, sin minus, foliorum sambuci succum ad eundem modum. Cumq; tempestiuum tibi videbitur, cibos quam maxime aluum subducentes ei porrigito. Ac si propulsata fluxione & dolore, ad supercilia iuxta nasum pòdus quoddam ei incumbere videatur, mucusque crassus sit & putridus, fomento ex aceto, aqua & origano adhibito, mox calida loto, æris florem & myrtham ad nares admoueto. Hæc vbi feceris, plærunque sanum videbis, morbus autem minimè est lethalis. Alius morbus. Si syderatum cerebrum fuerit, dolor ex occipitio ad spinam tendit, & cor frigus permeat, de repente nouus sudor oritur, & per nares sanguis fluit, plerique etiam vomunt. Hic intra tres dies moritur. Quòd si septimum diem superauerit (plærique verò minimè superat) & si sanguinem vomat, aut ex naribus effluat, neque eum calida lauato, neque calefactoria admoueto. Acetum verò album aqua temperatum potui exhibeto, & si debilis fuerit ptisanam sorbendam dato. Quòd si plus æquo sanguine tibi vomitione refundere, aut ei ex naribus effluere videatur, à vomitu quidem farinam setaniam aquæ inspersam bibat. Si verò ex naribus fluat, brachiorum & temporum venas, spleniis suppositis deligato. At si horum neutrum affuerit, occipitium autem, & spinam dolor vexet, & ad cor-

frigus procedat, eruo pectus, dorsum, occipitium, & ceruicem calefacito. Hæc cum feceris maximè iuueris. Pauci verò ex hoc morbo euadunt. Alius morbus. De repete sanum capitis dolorprehendit, confestimq; vox eum deficit, stertit, & os apertum est, & si quis eum vocet aut agitet, solum ingemiscit, nihil intelligit, vrinam copiosam reddit, eamque se reddere non percipit. Hic nisi eum febris corripiat, intra septem dies moritur. Quòd si corripuerit, plærunque sanus euadit. Huiusmodi autem morb^o senioribus serè contingit, magisque quàm iunioribus. Hic cum sic habeat, multa calida lauandus est, & quàm maximè fouendus, eique aqua multa tepida in os instillanda. Quòd si ad se redeat & morbum effugiat, cum eum cibus refeceris, & vires valere videbuntur, immisso in nares medicamento, paucisque intermissis diebus, medicamentum deorsum purgans propinato. Nisi enim purgaueris, metus est ne rursus morbus reuertatur. Ferè autem ex priore minimè euadunt. Alius morbus. At si quis ex temulentia voce deficiat, si quidem iam confestim eum febris corripiat, conualescit, sin minus, intra tertium diem moritur. Cum ita habentem offendentis, multa calida lauato, & spongiæ calida imbutas ad caput admoueto, & in nares cepas detracto cortice immittito. Hic si quidem apertis oculis & voce recuperata ad se redeat, neque nugæ loquatur, eo die sopore detentus iacet, postero verò conualescit. Quòd si erectus bilem vomuerit, in insaniam agitur, fereque diebus quinque nisi dormiat, moritur. Hunc igitur hæc facere oportet, multa calida lauare, donec ad se redeat, deinde copioso oleo illitum, in mollibus stratis, vestimentis contactum recumbere, neque apud eum lucernam ardere, neque loqui. A balneo enim ferè somno corripitur, & si dormierit, sanus euadit. At postquam ad se redierit, tribus quatuorve primis diebus, milium liquidum, aut prisanæ succum sorbendam & vinum mellicum bibendum exhibeto. deinde cibus mollissimis primumque paucis vtatur. Cerebri syderatio. Si syderatio corripit, dolor sensim anteriorem ferè capitis partem detinet, & intumescit, liuescit, febrisque ac rigorprehendit. Cum sic habuerit, qua parte tumescit, secare oportet, & os perpurgatam radeze, donec ad duplicatam lamiam peruenierit.

uenerit, d
 Cum carie
 successu ve
 ctura cont
 & fuluum
 vsque cor
 vltra cor
 vltis cura
 derasum
 dens cura
 capitis an
 sed sopor
 leuis feb
 detineat,
 ta calida
 fomento
 dito. Prif
 to. Et si qu
 minus (h
 que sang
 Quòd ni
 re morit
 let, max
 duram fe
 apprehe
 non mag
 lina vici
 cubitum
 sectum
 bitulas
 de capit
 & vbi s
 pore ad
 origanc
 aque m
 to, mac
 fundin
 vbi per
 to ore

uenerit, deinde non secus ac fracturam curare. Caries.
 Cum caries in osse oborta fuerit, ex ea os dolor corripit,
 successu verò temporis tenue euadit, inflatur, in eoque fra-
 ctura contingit. Quod si secueris, os distentum, alperum,
 & saluum reperiens, quibusdam verò etiam ad cerebrum
 vsque corrosus. Cum ita habentem offenderis si quidem
 vltra corrosus fuerit, sinere optimum, & quàm citissimè
 vltus curare. Si verò perforatum non fuerit, sed asperum,
 derafum ad duplicatam vsque laminam, sicuti præce-
 dens curato. Alius morbus. Si quis sit velut syderatus, &
 capitis anteriore parte dolet, oculisque videre non potest,
 sed sopor ipsium detinet, & si temporum venæ pulsant, &
 leuis febris totiusque corporis ad motum impotentia
 detineat, & imminuatur: cum sic habuerit, tum eum mul-
 ta calida lauato, tum ad caput calefactoria admoueto. A
 fomento verò myrrham & æris florem in nares infun-
 dito. Priscianæ succum sorbendum & aquam bibendam da-
 to. Et si quidem cum hæc feceris melius habeat, sat est, sin-
 minus (hæc enim vnica spes est) ei sinciput diuidito, cum-
 que sanguis effluxerit labra cõponito, curato & deligato.
 Quòd nisi diuiseris, decimo octauo aut vigesimo die fe-
 re moritur. Angina. Febris & rigor corripit, caput do-
 let, maxillæ intumescunt, ægrè sputum deglutit, saliuam
 duram sensim expuit, & in imis faucibus stertit. Quòd si
 apprehensa lingua consideraueris, curgulionem quidem
 non magnum, sed mollem videbis. Fauces interiores sa-
 liua viscida implentur, neque excreare potest, neque de-
 cubitum sustinet, sed si decumbat suffocatur. Cum sic af-
 fectum offenderis, hæc facito. Imprimis quidem cucur-
 bitulas ad primam cervicis vertebra[m] admoueto, deinde
 30 de capiti ante naso ad aurem vtraque ex parte apponito,
 & vbi scarificaueris, cucurbitulam quàm plurimo tem-
 pore adharere finito. Deinde suffitum illi ex aceto, nitro,
 origano, & nasturtij semine parato. Quæ leuiter trita, pari
 aquæ mensura ad acetum permixta, & pauco oleo instilla-
 to, macerato, postea in ollam infusa, operculo appposito, a-
 rundine caua indita, mox prunis imposta feruefacito, &
 vbi per arundinis fistulā sursum vapor ascēderit, cum aper-
 to ore intro trahat, ea cautione adhibita ne fauces adurat.

Exteriore verò parte spongijs aqua calida imbutas ad genas & maxillas apponat. Oris autem collutionem ei facto ex origano, satureia, apio, mentha, & pauco nitro, aquaque multa aquosa admixta, paucum acetum instillato. Prædictarum herbarum folijs læuigatis ac tritis, nitroque in ea macerato, tepido os colluat. Si verò saliuam retinetur, læuigato myrti furculo, & summa ei⁹ parte tenella inflexa mollis lana obuoluta, conspectis faucibus, saliuam expurgato, & si venter non subeat, glandem adhibeto, aut infuso lubluito. Prisanæ autem succum sorbeat, & aquam in super bibat. Quòd si ei tumor rubicundus enascatur, & ad pectus intumescat, & ardeat, salutis maior spes est. Hæc autem ei facièda sunt. Vbi foras inflammatio vertitur, beatas frigida imbutas admoueto, tepidis autem os colluat, & ne lauet. Quibus factis ferè euadet. Morbus autem lethalis est, & omnino pauci euadunt. Alia angina. Febris & dolor caput prehèdit, fauces & maxillæ inflammantur, neque saliuam deuorare potest, sed crassum & copiosum expuit, & agrè loquitur. Cùm sic habuerit, primùm quidem eo quo supra diximus modo cucurbitulam admoueto, deinde spongiam calidam maceratam ceruici & maxillis apponito, aquam multam aquosam ad os colluendum exhibeto, & prisanæ succum sorbere cogito. Quòd si vbi hæc fecerit saliuam nō exeat, suffitum eodem modo velut in superiore parato. Quòd si ei ad pectus aut ad ceruicem inflammatio vertatur, betis aut cucurbitis concisis in aquam calidam coniectis, frigidam superforbeat & bibat, quò facilius spurum exscreetur. Cùm verò tumor in pectore extruberat, plures euadunt. At si faucibus & tumoribus sedatis ad pulmonem morbus versus fuerit, confestim febris & lateris dolor in super corripit, & vbi hoc contingit, plærunque moritur. Quòd si dies quinque effugerit, purulentus euadit, nisi ipsum cōfestim tussis corripuerit, quæ si corripuerit, exscreato & repurgato sputo cōualefcit. Huic quamdiu dolor lateris detinet, latus calefaciendum, & offerenda quæ pulmonis inflammationi conueniunt. Quòd si dies quinque superarit, & febris remiserit, tussis verò detinet, primis quidem diebus sorbitionibus vtatur. Cùm verò cibos sumere occæperit, quàm pinguissimos & maximè salios edat. At si tussis non adfit, verum purulentum

purulentum fit
voler, allia
meracius su
bene habet
exhibeto, &
gina. Ling
cusque sub
neque saliu
si cogatur,
viridem, ap
terito, mell
interiore p
decoquiro
cocto mac
siu minùs,
hordeacea
riore auter
lida in vin
ueto. Vt p
purat. Qu
minùs, vb
to ferram
ctis multi
lis est. Vna
summus
tunda & p
Quòd si n
fuerint, st
nem, hæc
buerit, c
palarum
barum h
rum deco
delingen
Si tonsill
qui ad co
tione ve
protrud
to & he

rulentum fieri cognoscas, vbi cœnauerit, cumque dormire
 volet, allia quam plurima cruda edat, & vinum generosum
 meracius superbibat. Quod si sic quidem ei pus eruperit,
 bene habet; sin minus, postridie vbi calida laueris, suffitum
 exhibeto, & si eruperit, velut purulentum curato. ¶ Alia an-
 gina. Lingvæ pars posterior inflammatione tentatur, lo-
 cusque sub tonsillis ad guttur (qui Græcis κλειθρον dicitur)
 neque saluam, neque aliud quicquam deuorare potest, sed
 si cogatur, ei per nares effluit. Cum sic habuerit, mentham
 10 viridem, apium, origanum, nitrum, & rhois rubri portionē
 terito, melle subigito, iisque crassioribus redditis linguam
 interiore parte qua intumescit illinito. Deinde ficus aqua
 decoquito, rhois triti paruam portionem hoc ficuum de-
 cocto macerato, eoque si possit ad gargarisandum vratur,
 sin minus, os colluat. Aquam verò in qua crassiores farinæ
 hordeaceæ partes maceratæ fuerint, potui exhibeto. Exte-
 riore autem parte collo & maxillis cataplasma ex farina ca-
 lida in vino & oleo cocta imposito, & panes calidos admo-
 ueto. Vt plurimum enim locus sub tonsillis ad guttur sup-
 20 purat. Quod si sua quidem sponte eruperit, sanus euadit, sin
 minus, vbi digito immisso contrectaueris an molle sit, acu-
 to ferramento ad digitum alligato, perforato. Quibus fa-
 ctis multi conualescunt. Hic verò morbus minimum lethals
 est. Vna curgulionis affectio. Si yua in faucibus oriatur,
 summus curgulio aqua impletur, eiusque extrema pars ro-
 tunda & pellucida redditur, respirationemque intercipit.
 Quod si maxillæ vtraque ex parte inflammatione tentatæ
 fuerint, strangulatur. Sin verò citra horum inflammatio-
 nem, hæc affectio per se exoriatur, minus perit. Cum sic ha-
 30 buerit, curgulionem digito apprehensum, & sursum ad
 palatum appressum, extrema parte præcidito. Deinde her-
 barum hortensium odoratarum & condimentis vsurpata-
 rum decoctum ad gargarisandum dato, & farinam frigidā
 delingendam, aquamque superbibendam, neque lauet. Tonsillæ.
 Si tonsillæ oriuntur, sub maxillis ex vtraque parte tumor fit,
 qui ad contactū foris durus est, & totus curgulio inflamma-
 tione veratur. Cum sic habuerit, immisso digito tonsillas
 prætrudito, ad curgulionem verò æris florem siccum illini-
 to & herbarum hortensium odoratarum decoctum insola-

tum, gargarisandum exhibeto, & extrinsecus, qua parte tumor est, hordaceam farinam in vino & oleo coctam in cataplasmate tepidam ad moueto. Vbi verò tubercula mollia esse videbuntur, intus contrectata, scalpello pertundito. Quædam tamen etiam sua sponte sedantur. Hypoglossis. Si hypoglossis aut tuberculum sub lingua oriatur, lingua intumescit, parsque sub ipsa & externa ad contactum dura est, & saluam deuorare non potest, Cùm sic habuerit, spongiam calida madefactam apponito, & farinam hordeacei vino & oleo incoctam, parte exteriori qua intumescit in cataplasmate ad moueto, sicuum decoctum ad gargarisandum dato, ne clauato. Vbi verò purulentum fuerit, secato. Quandoque autem sua sponte erumpit, & citrà scitionem confidit. Cùm verò parte externa suppurauerit, inurito. Inflammatio in palato consistens. Si verò inflammatio in palato contracta fuerit, intumescit & suppurat. Cùm sic habuerit, tuberculum vrito, vbi pus exierit, reliquum eluito, primùm quidem nitro & aqua tepida, deinde vino. Postquam elueris, vuam albam passam detractis acinis tritam in vsturæ locum imponito, cumque effluerit, vino meraco tepido colluat, & vbi quid edere aut sorbere voler, spongiam immittito, istaque donec conualescat facito. Polypus. Si polypus oriatur in naso, ex medijs cartilaginibus velut curgulio dependet, & vbi spiritum expellit, foras mollis progreditur, vbi verò attrahit, retro fertur, vocem obscuram, & inter dormiendum stertorem facit. Cùm sic habuerit, spongiam rotundam concisam, & in orbem velut spiram contortam, lino Ægyptio conuoluto, & duram reddito. Sit autem ea magnitudine quæ naribus sit adaptata. Spongiam quadruplici lineo filo, quod cubitali sit longitudine vnumquodque, deligato. Deinde ea in vnum principium coacta, summaque tenui virga stannea, quæ altera parte acus foramen habeat, virgam acuta sui parte in os transmittito, & transmissio per acus foramen lineo filo, eam apprehensam trahito, donec filorum principium apprehendas. Deinde specillo ad vngulæ similitudinem bifulco, curgulioni subdito, obnixè trahito, donec polypum eduxeris. Cùmque extraxeris, & sanguis fluere desierit, sicuum linamentū specillo conuolutum immittito, & de cætero, æris flore cum melle

melle ferue
Vlcere iam
pertingat,
polypus. I
parer, neq;
missa fistul
ter. Post vlt
caro comp
cum æris fl
tum fuerit
conualescat
ex cartilag
sic habuen
cico, tenui
queum tra
virgam sta
queum, per
quo obduc
trahito, sp
sub curgul
periorum
cartilagin
caro esse v
ita habue
mor inuri
lo vnguin
truent, æ
mina imm
te ex obli
inure op
truerint,
percurato
tes in vml
feriore pa
bre caret
habuerit.
deinde vl
pari port
mixtis qu

melle feruifac̃to, linamentum illitum in nares imponito. Vlcere iam percurato, plumbum ita efformatur vt ad vlc̃ pertingat, melle illitum, donec conualeſcat apponito. Alius polypus. Naſus carne impletur, quæ ad cõtãctum dura apparet, neq; naribus respirare poteſt. Cũ ſic habuerit, immiſſa fiſtula, ferramentiſ tribus aut quatuor inurere oportet. Poſt vſtionem veratrum nigrum tritum iniicito, & vbi caro computruerit & exciderit, penicillum lineum melle cum æris flore illitum, imponito. Cumq̃ vlcus percuratum fuerit, plumbeas laminas melle illitas indito, donec conualeſcat. Alius polypus. Interiore ex parte caro rotunda ex cartilagine prominet, ad cõtãctum verò mollis eſt. Cũ ſic habuerit, nerueo fune accepto, in eo tenuem laqueum facito, tenui fiſo conuoluito, deinde alterum initium per laqueum tranſmittito, maiore laqueo facto, mox initium per virgam ſtanneam traicito. Poſtea immiſſum in nares laqueum, per ſpecillum incifum circum polypum extendito, quo obducto, virgam per os traicito, eamq̃ correptam trahito, ſpecillo inſtar vngulæ bifulco ad eundem modum ſub curgulatione obfirmato. Vbi verò extraxeris, velut ſuperiorem curato. Alius polypus. Interiore ex parte circa cartilaginem durum quid aliqua ex cauſa adnaſcitur, quod caro eſſe videtur, ſi verò attigeris ſonat velut lapillus. Cũ ita habuerit, naſum per ſcalpellum diuiſum expurgato, mox inurito, quo facto rurfus naſum conſuito, & pernicillo vngue illito impoſito, vlcus curato, ac vbi circumputeruerit, æris florem cum melle illinito, plumbea verò lamina immiſſa percurato. Alius. In cartilaginis ſumma parte ex obliquo velut cancri parui exoriuntur, quos omnes inurere oportet, inuſtos veratro aſpergito. Vbi verò putruerint, æris flore cum melle exteſito, plumbea lamina percurato. Morbus regius. Facies nigricat, præcipueq; partes in vmbra latentes, oculi ex virore pallescunt, lingua inferiori parte venæq̃ ſub lingua craſſæ ſunt & nigræ, febre caret, & vrinam craſſam biliſamq̃ reddit. Cũ ſic habuerit, primũ quidem venas ſub lingua pertundito, deinde vbi multa calida laueris, aſphodeli radices quinque pari portione, repurgatas & vino incoctas apij folijs admixtis quantum manus capere poſſit, ieiuno bibedas exhi-

beto. Vini dulcis tres dimidias heminas Æginenses affusa
 ad dimidiam heminam coquito, hoc permixtum ex istis
 propinato. Postquam verò vrinam reddiderit, cibus aluum
 subducentibus vtatur, post cibum cicer album edat, vinum
 album, copiosum, aquosum bibat, apium & porrum in ci-
 bo comedat. Hæc septem diebus faciat, & si quidem in his
 color moderatè tibi repurgatus esse videatur, sat est, sin mi-
 nus, aliis tribus eadem faciat. Postea verò vnus aut alterius
 diei mora interposita, medicamentum ad nares admouero,
 deinde medicamentum deorsum purgans, ex quo bilis re-
 purgetur, propinato. Et si quidem lienosus fuerit, lac asini-
 num aut serum postea bibendum dato, hisque factis sanum
 reddes. Alius morbus regius. Febris leuis prendit, caput
 grauitas detinet, nonnullis etiam febris cessat, ipse verò ex
 virore pallidus euadit, præcipueque oculi, debilis est, corpo-
 ris ad motionem impotentia grauatur, & vrinam crassam
 ac cum virore pallidam reddit. Hunc calida lauato, & que
 vrinam ducunt bibenda exhibeto. Vbi verò purior esse, &
 color tibi melior videbitur, medicamento naribus admo-
 to, etiam medicamentum deorsum purgans postea bibe-
 dum dato. Cibus autem quàm mollissimis vtatur, vinum al-
 bum, dulce, aquosum bibat, quibus factis sanum reddes. Fe-
 bres ex bile. Si quis bile vexetur, febris eum quotidie pre-
 hendit & dimittit, potissimum verò medio die detinet, et
 amarum est, & cum sine cibo fuerit, offenditur, vbi verò co-
 ederit, strangulatur, & paucis cibus impletur, eos excra-
 tur, & vomitionibus tentatur, ad lumbos & crura grauitas
 decumbit, multumque dormit. Hæc, si post febrem frigi-
 do & copioso sudore exudarit, neque febre liberetur, du-
 rurnus morbus euadit. Si verò minimè exudarit, citius iudi-
 catur. Cum sic habuerit, vbi nonum diem attigerit, medica-
 mentum purgans exhibeto. Si enim statim per febris ex-
 ordia exhibueris, postquam purgatus fuerit, febris repe-
 rit, rursusque medicamento indiget. Cum verò os minimè
 laboret, sed adimum ventrem tormina decumbant, medi-
 camentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asi-
 ninum, aut serum, aut succum aliquem bibendum dato.
 Quod si debilis fuerit, aluum infuso subluito. At verò ante
 medicamenti purgantis portionem si quis febre vexetur,

mane

mane quic
 die quo fe
 dato. Cui
 liquidum
 sum super
 de nocte,
 res quiden
 gdi sint, &
 nimè exhi
 10 succum bi
 aquosum p
 frigidissim
 & febris eu
 decimoqu
 contactum
 ra, naribu
 attigerit,
 ictero det
 cit. Hunc
 20 prehende
 nono die
 anni temp
 quotidie
 propinato
 dato, & p
 cum bibe
 subluito,
 miserit, n
 deorsum p
 30 niur mor
 sus prehe
 terna f
 ta prehe
 to. Quod
 pentaphy
 bendas d
 da lauerit
 admixta,
 nec exud

mane quidem aquam mulsam aquosam exhibeto, alio verò die quo febris detinet, frigidam quantam volet bibendam dato. Cùm verò febris remiserit, ptisanæ succum, aut miliũ liquidum sorbendum, & vinum album, generosum, aquosum superbibendum dato. Quòd si febre detineatur, neque de nocte, neque de die remiserit, & ad contactum superiores quidem partes calidas habeat, venter autem & pedes frigidi sint, & lingua aspera, huic medicamentum purgans minimè exhibeto, sed molli infuso aluum subluito, & ptisanæ succum bis die frigidum sorbendum dato, posteaq; vinum aquosum propinato, reliquo verò tempore aquam quàm frigidissimam bibendam. Hic si quidẽ septimo die exudarit, & febris eum dimiserit, bene habet, sin minùs plerumque decimo quarto die moritur. Alia febris. Exteriore parte ad contactum febris leuis est, intus verò ardet, lingua est aspera, naribus & ore calidum expirat. Vbi verò diem quintum attigerit, præcordia dura sunt, dolentia, & color qualis in ictero detento apparet, vrinamq; crassam ac biliosam reicit. Hunc si quidem septimo die rigor & vehemens febris prehenderit, ac exudarit, bene habet, sin minùs, septimo aut nono die moritur. Corripit autem maximè hic morbus, si anni tempus minimè squalidum fuerit. Cùm sic habuerit, quotidie calida lauato, aquam mulsam aquosam copiosam propinato, & succum ptisanæ frigidum bis die sorbendum dato, & post sorbitionem vinum aquosum, album, modicum bibendum. Quòd si alius minimè subeat, per infusum subluito, aut glandem apponito. Cibum, quoad febris remiserit, ne exhibeto, vbi verò cessauerit, medicamentum deorsum purgans bibendum dato. Quandoq; enim reuertitur morbus, si impurgatus permanferit. Idẽ morbus rursus prehendit, si sanguis supra modum biliosus fuerit. Si tertiana febris detineat, si quidẽ post tres accessiones quarta prehendat, medicamentum deorsum purgans propinato. Quòd si medicamento tibi minimè indigere videatur, pentaphylli radices ac crabuli quantitate in aqua tritas, bibendas dato. Si verò ne sic quidem sedetur, vbi multa calida lauerit, trifolium & laferis succum cum vino pari aqua admixta, propinato, reclinatumque multis vestimentis donec exudet contegito. Post sudorem si sitiar, polentam ex

aqua bibendam dato, vesperi verò milium tenue coctum forbeat, vinumque superbibat. Cibis verò quàm mollissimis vratur, donec dimittat. Febris quartana. Cùm febris quartana detinet, si quidem ex alio morbo non purgatum corripiat, medicamentum deorsum purgans propinato, deinde caput repurgato, postea medicamentum deorsum purgans iterum dato. Quòd si nec his factis cesset, interpositis duabus post purgationem per inferiora accessionibus, post multæ calidæ balneum, semen hyoscyami milij magnitudine, mandragoram pari portione, laseris succum ^{two} fabarum quantitate, & trifolij parem modum, ex vino meraco bibendum exhibeto. Si verò robustus esse, & bene sibi valere videatur, & ex lassitudine ac itinere febris in eo contracta ad quartanam perducta sit, post fomenta adhibita, allium melle maceratum ipsi exhibeto, deinde lentis cremorem, melle & aceto admixto superbibat. Vbi cibo etpletus fuerit, vomat post calidæ balneum, postquam refrigererit, cyceonem ex aqua bibat, vespere verò cibis mollibus neque multis vratur. Secunda autem accessione, calidalo-
to, & vestimentis tractecto quoad exudet, confestim ^{two} veri-
tri albi radicum trium digitorum longitudinem, trifolij
drachmæ quantitatem, succi laseris duarum fabarum pon-
dus ex vino meraco propinato. Quòd si vomitiones ipsum
detineant, vomat, sin minus, eodem modo, post capitis pu-
gationem. Cibis verò quàm mollissimis & acerrimis vratur. Cùm autem ipsum accessio inuaferit, ne ieiunus medicamentum bibat. Lateris morbus. Lateris morbus vbi prehendit, febris & rigor detinet, dolor per spinam ad pectus
peruadit, erectæ cervicis spiratio (orthopnoeæ dicunt) &
tussis vexat, sputum album, aliquantulum biliosum, non fa-
cilè tussi reicit, ad inguina dolor est, & vrinam cruentam
reddit. Cùm sic habuerit, si quidem febris septimo die remiserit, conualefcit. Quòd si nō remiserit, morbus ad vnde-
cimum aut decimum quartum diem peruenit. Pleriq; itaq;
his diebus intercunt. Si verò decimum quartum diem supererit, euadit. Cùm hoc modo dolor detinet, fomēra calida
admoueto. Mel autem decoctum pari affusa aceti mensura
bibat, deinde ad mellis cocti & aceti mensuram, aquæ vnde-
deuigessimam portioneæ affusam sensim & crebro bibendam

dam dato, posteaq; pauco affuso aceto aquam admisceto.
 Milij succum pauco melle instillato frigidus, quantum he-
 minæ quadrantem, in singulos cibos sorbeat, & vinum al-
 bum, generosum aquosum bibat. Vinum autem sit quàm
 mollissimum, & minimè odoratum. Cùm verò febris di-
 miserit, duobus quidem diebus milium bis die sorbeat, &
 betas suauissimè apparatus comedat. Post hæc caruli aur
 auiculari decoctæ ius sorbeat, & paucas carnes edat. Deniq;
 verò, præcipuè quamdiu morbo tentabitur, milium in præ-
 dio assumat, vesperi autem cibariis quàm paucissimis &
 mollissimis vtatur. Alter lateralis morbus. Febris & tussis
 detinet, & rigor, & lateris dolor, quandoq; etiam ad iugu-
 lum, sputum expuit aliquantulum biliosum & suberectum.
 Quòd si contigerit vt ei intro abscessus ruptus fuerit, qua
 parte maximè dolor detinet, fomenta calida admoueto, &
 nisi multa febris vexet, calida lauato, sin minus, minimè.
 In potu verò aquam faui recentis maceratione condulca-
 tam exhibeto, postea etiam immixta aqua. Milij autem
 succum bis die sorbeat, & vinum album aquosum super-
 bibat. Qui si quatuordecim dies effugerit, sanus euadit.
 Alius lateralis morbus. Febris detinet, dentium stridor &
 tussis sicca vexat, cum virore pallida, quandoque etiam li-
 quida tussis reicit, dolor lateris prehendit, & dorsum subru-
 brum euadit, caput & pectus calet, interdumq; etiam ven-
 ter pedes & crura. Erectus sedens tussis magis vexatur, aluus
 turbatur, & alui egestio ex virore admodum pallida est &
 graueolens. Hic intra dies viginti perit, quos si effugerit,
 conualefcit. Huic donec quatuordecim dies præterierint,
 farina hordeaceæ crassioris macerata diluta bibendum
 exhibeto, & vinum album, generosum, aquosum postea
 propinato, prisanæ succum frigidum bis die sorbendum da-
 to. Cùmque iam succus decoctus fuerit, mellis loco, mali
 punici succum vinosum, & prisanæ succum admisceto, neq;
 calida multa lauato. Vbi verò dies quatuordecim præter-
 ierint, postea milium in prandio assumat, vesperi autem
 auicularum carnibus cum iure, & paucis cibis vtatur. Ex
 hoc autem morbo pauci euadunt. Pulmonis inflamma-
 tio. Febris vt minimùm quatuordecim dies detinet, ad
 fortissimum autem duodeviginti, quibus diebus vehementer

per tussim reiicit, & primùm quidem sputum crassum & purum septimo & octauo die excreat. Vbi verò febris prederit, nono & decimo die subdulce & purulentum, quoad quatuordecim dies præterierint. Quòd si decimo quidem quinto die pulmo resiccatus fuerit, & per tussim reiicit, conualefcit. Sin minus, ad duos de viginti attendito, quibus quidem si sputum tussi reiectum sedatum fuerit, euadit. At si non cesset, cum interrogato, num ei sputum esse dulcius videatur. Quòd si affirmauerit, morbus annuus euadit, cum pulmo pus intrò colligat. Huic primis quidem diebus pus num dulce, album, aquosum, paulatim crebrò bibendum exhibeto. Prisanæ verò succù melle ammixto ter die bibendum, quo ad dies decem & octo præterierint, & febris cessauerit. Periculum autem præcipuè die septimo & decimo quarto incurrit. Cum verò octodecim dies superauerit, non amplius moritur, sed pus expuit, pectus dolet, & per tussim reiicit. Cùm sic habuerit, ieiuno lentis decoctum propinato, eiusque fresum multo adipe admixto sorbendum dato, si ætus non adfuerit, qui si adsit, ne sorbeat, sed cibis vtatur salis ac pinguibus, & marinis potius quam carnibus. Quòd si tibi ritè purgari videatur, infuso acfomento vtito, si quidem pus crallum fuerit, foueto, sed sitene, infundito. Et cibis quàm maximè adhæreat, acribus, carnibus bubulis, ouillis & suillis abstineat. Cùm sic pulmonis inflammatione purulentus extiterit, febris vixit, tussis sicca, difficultas spirandi, pedes intumescunt, & manuum ac pedum vngues contrahuntur. Cùm se habuerit, decimo post die ex quo purulentus fieri cœperit, huic multa calida loto, ari radicem tritam astragali magnitudinis, salis granum, & parum mellis, ex aqua & pauco oleo, extracta lingua tepidum infundito, deinde humerum concutito. Quòd si ex eo quidem pus erumpat, sat est, sin minus, aliud facito. Ciborum acrium & cyclaminis succum expressum, vtriusque acetabulum paruum sumito, deinde laferis succum tritum fabæ quantitate, lactis caprini aut asinini acetabulo dilutum & commixtum, tepidum infundito. Si verò obid non erumpat, raphani corticem, & aris florem trium fabarum quantitate læuiter tritum, olei hemina quadrante subactum, tepidum infundito. Sit autem raphani

raphani quantitas dupla. Quòd si pus erumpat, cibus quàm
 falsissimis & maximè pinguibus vtatur. Sed si pus minimè
 prodierit, paulatim ad os suffitum adhibeto ex sij succo, vi-
 no Tornio, lacte bubulo aut caprino, pari cuiusque admix-
 ta mensura, ita vt trium heminarum modum faciant. De-
 inde furni testas ignitas immittito, hoc per fistulam trahat,
 ea cautione adhibita, vt ne aduratur. Vbi verò purius spu-
 tum fuerit, vrticæ semen, thus, origanum, ex vino albo,
 melle, & pauco oleo tertio quoque die infundito, postea
 verò butyrum, resinam, in melle liquefactam, neque ampli-
 10 plus cibus falsis & pinguibus vtatur. Intermedijs autem die-
 bus ex infusis ieiunus bibat saluiam, rutam, satireiam, ori-
 ganum pari portione, ex vino meraco ad acetabuli mensu-
 ram, cum omnibus his aspersis. Quòd si ab his infusis non
 prorumpat, nil mirandum. Plærunque enim in ventrem
 erumpit, confestimque meliùs habere videtur, cum ex an-
 gusto in ampliorem locum venerit. Alius morbus. Cùm
 longius tempus progressum fuerit, febris vehemens & tuf-
 sisprehendit, latus dolet, neque in sanam quidem partem
 decubitem ferre potest, sed in dolentem, pedes & oculo-
 20 rum cavitates intumescunt. Post decimum quintum ab e-
 ruptione diem, huic multa calida loto, & in sella stabili col-
 locato, alter manus detineat, tu verò agitato humero quo-
 nam in latere affectio strepitum faciat auscultato, vtrum
 autem est vt in sinistro. Ad hunc igitur locum sectionem
 adhibeto, quòd minùs lethale est. At si præ crassitudine &
 copia nullum tibi strepitum edere videatur, quo ipsum de-
 prehendas, quod sit interdum, latus quod intumuerit &
 magis doluerit, quàm infima parte sub ipsum tumorem
 30 potius quàm anteriore parte secato, quòd facilior puri exitus
 pateat. Primùm autem inter costas cutem specillo lato ex-
 cisorio secato, deinde specillo acuto panniculo deligato,
 cuius extremam partem vnguis pollicis magnitudine reli-
 ctam intrò adigito. Postea vbi quantum puris videbitur
 emiseric, vulnus penicillo ex lino crudo, cui filum alliga-
 ris, obducito, quotidie pus semel emitto. Post decimum
 diem, vbi totum pus emiseric, penicillum ex linteo indito,
 deinde vinum & oleum tepida per fistulam infundito, ne
 pulmo pure madescere consuetus, de repente resiccetur. In-

fusum autem matutinum sub vesperam, at vespertinum mane educito. At vbi pus tenue velut aqua, aut ad digiti contactum glutinosum & paucum fuerit, stanneum penicillum cauum indito. Cùm verò prorsus venter resiccatus fuerit, paulatim resicato penicillo, dum ipsum eximas, vulnus coalescere finito. Indicio autem est euasurum z-grum, si quidem pus album & purum fuerit, fibræque sanguinis insint, vt plurimum conualescit. At si primo die oculateo simile, aut postero die crassum defluar, aliquantum ex virore pallidum, & graueolens, vbi pus effluerit, moriuntur. Alius morbus. Cùm quis ex pulmonis vicio tabescit, huic sputum crassum, aliquantulum ex virore pallescens & dulce per tussim reiicitur, dentium stridor est, dolor pectus & dorsum occupat, tenuis sibilus in faucibus auditur, exque siccescunt, cavitates rubent, vox grauis est, pedes intumescunt, vngues contrahuntur, partes superiores extenuantur & imminuuntur, sputum ore contentum rescreaturus detestatur, matutino tempore & media nocte maximè tussis vexat, itemque alio tempore, hicque morbus iuueniculam mulierem potius quam vetulamprehendit. Si quidem iam capilli ex capite huic defluant, caputque voluit ex morbo nudetur, & super prunas expuenti sputum grauiter oleat, hunc intra breue tempus periturum allerito, & ex alui profuuiio periturum. Vbi enim iam pus circa cor computruit, id prunis impositum nidorem exhalat, & vna incallescens cerebrum falsuginem emittit, quæ aluum cieat, cuius rei indicium est quòd capilli ex capite defluant. Hunc cum ita habuerit ne curato. At si per initia tibi motibus obtigerit, lenticulæ cremorem propinato, deinde intermisso vno die, veratrum ita temperatum vt ne inferiori aluum cieat, exhibeto. Cumque noctu ad os falsugo deueniat, crebriora ei medicamenta ad nares admoueto. Sed si non effluar apponito quidem, verum ex maiore intervallo, & semel in mense, veratro quantum duobus digitis tolli potest, ex vino dulci temperato, in super epoto. Lenticulæ verò decoctum confestim inde bibendū dato. Medicamenta autem purgantia, nisi cum febres acutiores prehendant, quam paucissima bibat. Dracunculi radicem & veratri delingat, non tamen ex melle. Sic enim minimè aluum mouebit.

bit. Quòd si tormina in aluo inferiore suboriàtur, eam primùm quidem ex infuso, in quod coccus enidius commiscetur, subluito. Quòd si neq; sic sedentur, lacte asinino cocto purgato, medicamentum autem deorsum purgans ne exhibeto. Si verò ante medicamentum epoto veratro bilem vomat, ipso lentis decocto assumpto vomat. Cibis autem vtatur, si quidem febres acutæ detinent, carnis ouillis coctis, & volucrum, cucurbita & betis. Iusculum ne sorbeat, neque ad intinctus vtatur. Piscibus autem vtatur scorpiis, & mollibus aut carrilagineis coctis, neq; calidum quicquam comedat, neque lauet, si multa febris detineat, neque oleribus acris vtatur, excepta satureia aut origano, vinum album bibat. At si febris sit expers, calores autem subinde corripiant, pisces quam optimos & pinguisimos edat, & pingua & dulcia, & quam maximè salsa. Deambulationibus vtatur neq; in vento, neque in Sole, & post cibos, cum tempestium videbitur, vomat, tepidaq; lauet, capite excepto. Ex cibariis panis melior, iis qui maza non vicitant, his verò vtraque commisceto. Alius morbus qui tabes vocatur, Tussis vexat, & sputum copiosum & liquidum, interdumq; facile per tussim reiicitur, pusq; grandini est simile, & digitis tritum durum & graueolens existit. Vox clara & sine dolore emittitur, neque febres corripunt, sed quandoque calor, & alioqui debilis est. Huic veratrum & lentis decoctum propinato, & quam plurimis cibis satiato, dum ab acris, carnis bubulis, suillis, & ouillis abstineat. Exercitationibus paucis & deambulationibus vtatur, post cibos vomitiones adhibeat, venere abstineat. Morbus hic septem aut nouem annis durat, quod si huic per initia curationem adhibeas, sanus euadit. Alius morbus. Si pulmonis fistula vlcere feruido & superficiario laborarit, febris lenis detinet, medio pectore dolor vexat, & totius corporis pruritus, vox raucescit, sputum liquidum ac tenue expuit, interdum etiam crassum, ac velut pitisanæ succum. In eius ore grauis odor, qualis ex piscibus crudis, suboritur, subindeque in sputo dura quædam velut fungi frustula ex vlcere apparent, superiora, atque adeò totus homo extenuatur, malæ rubent, vngues temporis successu contrahuntur, aridi & ex vitore palliscentes euadunt. Confestim autem perit, sanguinem &

pus per sputum reiiciendo, nisi curetur. Postea etiam vehementes superuenientes febres ipsum interficiunt. At si curatus fuerit, ex hac tabe euadit. Curare autem oportet, ut potero lenticulæ decocto vomat. Quod si tempestiuum tibi videatur, veratrum per se, si quidem per hominis vires liceat, propinato, sin minus, dimidium potionis ad lenticulæ decoctum admisceto, ita ut quinta aut sexta portione definas. Ventrem autem inferiorem, nisi febres vehementes prehenderint, medicamento purgante ne agitato. Quod si non prehenderint, lacte asinino per inferiora purgato. Si vero ad eò debilis sit, ut bibere nequeat, per infusum subluo, caput autem minus agitato. Quod si sputum quidem copiosum & falsum ad os defluat, naribus quod bilem minime ducat apponito. Si vero fluxio ad os non vergat, capiti nihil adhibeto. Cum autem sputum graucolens fuerit, inter mediis inter lenticulæ decoctum diebus, medicamentum in pulmones, per infusum immittito, intermisso vero vno die suffito. Cibis vtatur, carnibus ouillis, & volucrium, piscibus mollibus & cartilagineis, & scorpiis coctis. Quotid quoque die salsamentum quam optimum & maxime pingue comedat, in prandio quidem maza vtatur, in cena vero huic panem admisceat, neque quicquam sorbeat, neque cyceonem bibat, si comedere possit. Opsonia sesamo pro tritico condita, & coriandro, & anetho comedat. Lasere silphioe ne vtatur, neque vilo alio oleris acris, præterquam origano, aut thymo, aut ruta. Deambulationibus autem ante & post cibum vtatur, virato vento & sole, à crapula & venere abstineat, tepida lauet, capite excepto, quod quam rarissime quidem lauet. Tabes dorsalis ex spinali medulla oritur, præcipue vero recentes sponfos & libidinosos corripit. Febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur. Quod si ita affectum perconteris, asseret sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque vrinam aut stercus reddit, semen genitale copiosum & liquidum ei prodit, neque generatio fit, & inter dormiendum cum vxore dormiat, necne, veneris ludibria patitur. Cumque alias tum præcipue per locum arduum iter fecerit aut cucurrerit, anhelosus & imbecillus euadit, caput grauat, & aures

& aures sonant. Hic temporis progressu vehementibus febribus correptus perit ex lipyria febre. Cùm ita habuerit, si per exordia curandum susceperis, fomento toti corpori admoro, medicamentum per superiora purgans bibendum exhibeto. posteaque caput purgato, deinde verò deorsum purgans propinato. Ad curationem autem vere præcipuè aggredi velis, posteaque serum aut lac asinum propinato. Lac verò bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto. Vesperis quandiu lac bibet, alicam sorbendam dato, à cibis autem abstineat. Cùm verò à lactis potu cessauerit, mollibus cibis à paucis initio ducto, eum reficito, & quàm maximè incrassato. Per annum crapula, venere & immoderatis exercitationibus abstineat, præterquam deambulationibus, in quibus frigora & solem vitet. Tepida autem lauet. Pulmonis morbus. Sputum crassum & atra fuligine tinctum per tussim reicitur, color niger est, aliquantulum intumescit, dolores leues sub pectore & scapulis detinent, & vlcera his agrè sanescunt. Hic morbus superiore minùs periculosus, pluresq; euadunt. Huic veratrum per se aut lentis decocto admixtum propinare oportet, in pulmonem autem infusa immittere & suffiibus vti, & liberaliter cibum sumere, dum carnibus bubulis, ouillis & suillis abstineat, & oleibus acris, præterquam origano & saturosa. Deambulationibus vtatur, & matutino tempore ieiunus ad arduum locum iter faciat. Deinde folia hortensia condimentis vsurpata vino temperato aspersa bibat. De reliquis cibis commemoratis vtatur. Arteria vulnerata. Si arteria vulnerata fuerit, tussis detinet, sanguis tussi expuitur, fauces latenter sanguine implentur, sanguinis grumos reicit, dolor acutus ex pectore ad dorsum permeat, sputum glutinosum est & copiosum, fauces sicca, febris & rigor corripit, fauces creperum & stridulum sonum edunt, velut ex pingui aliquo, & ad dies quindecim hoc modo afficitur. Postea verò pus expuit, ac veluti vlceris frustula ricinis similia, hoc est cartilagineas pulmonis partes, bronchia dicta, ac rursus tussis, & sanè sanguis erumpit, posteaq; pus crassum expuit, febris vehementior euadit, & in pulmonem desinit, vocaturque is, cui ex pulmone velut ex rupto abscessu pus erumpit. Quòd si post primum sanguinem pus non expuat, à ve-

hementi labore & exercitatione quiescens, in vehiculum conscendat, vbi cibus abstinerit salis, vnguinosis, pinguis, & acris oleribus. Cumq; corpus optimè habere videbitur, pectus & dorsum, vicissim vtrunq; inurito. Vleceibus curatis, per annum ebrietate abstineat, non impleatur supra modum, neq; manibus vehementer laboret, neq; vehiculum conscendat, sed quam maximè crassum corpus reddatur. Pulmonis vtrinq; dependentes fibra conuulsæ. Si ex pulmone dependens fibra conuellatur, sputum candidum interdumq; cruentum expuit, delirio & febrè tenetur, dolor pectus, dorsum & latus occupat, & si se conuertat, tussis & sternutatione corripitur. Huic quâ parte dolor detinet calefactoria admoueto, centaurium, daucum, saluix folia tria, melle & aceto affuso, ex aqua antè sorbenda dato. Prisanæ etiam succum antè sorbeat, & vinum aquosum superbibat. Cùm verò dolor quieuerit, saluiam tusam & cibratam, hypericum & erysimum læuigata, cum polenta, pari singula portione, vino temperato admixta, ieiuno bibenda exhibeto. At si ieiunus non fuerit, leguminis fressi decoctum salis expers forbendum dato. Si verò æstus fuerit, cibus quam mollissimis, insulsis, & minimè nidorosis vtatur, cùm iam moderatè corpus, & pectus & dorsum se habuerit. Quod si vtrinq; dependentes pulmonis fibræ vellicentur, tussis detinet, sputum crassum & album cernitur, dolor vehemens ad pectus, sub scapulis, & ad latus occupat, ardor detinet, & pustulis velut ex igne rubentibus completur, pruritus vexat, neq; sedere, neq; iacere, neq; stare sustinet, sed infirmus est viribus. Hic quarto ferè die perit, quem si effugerit, ne sic quidem spes multa superest, cùm & septimo die periculum subeat, quem si superauerit, conualescit. Hunc cùm ita habuerit, bis die calida multa lauato, cumq; dolor detinet, calefactoria admoueto, & mel cum aceto propinato, succumque prisanæ sorbendum dato, & vinum album generosum superbibendum. Quod si balneo & tepesfactoriis vexatur, neq; ea ferat, detriti linei panniculi aqua intincti, ei sunt admouendi, & ad pectus & dorsum adhibendi, fauumq; ex aqua maceratum frigidissimum propinato, & prisanæ succum frigidum aquamq; superbibendam dato. Loco frigidum decumbere iubeto, istaq; facito, verum morbus lethalis est.

Erysi-

Erysipelas in pulmone. Si oriatur in pulmone erysipelas, tussis detinet, & sputum multum ac liquidum expuit, velut ex gutture quod cruentum non est, dolor dorsum & inanes ac molles laterum partes occupat, viscera strepitum edunt, pituitam acidam vomit, dentes obstupescunt, febris, rigor ac sitis corripit, cum quid comederit, in visceribus strepitus editur, acidum eructat, venter stridet, & corpus torpescit. Cum vomuerit, melius habere videtur, vbi verò minimè vomuerit, decedente die tormina & dolor in ventre suboriuntur, & liquidum stercus demittitur. Hic morbus maximè ex crapula, carniū esu, & aquæ mutatione contingit, atque aliis etiam de causis detinet. Huic medicamentum deorsum purgans propinato, posteaquæ lac asininum bibat, nisi natura lienosus fuerit. Quodsi sic, ne succis, neque lacte, neque sero purgato, sed eo quod pauca quantitate sumtum plurimum foras educat. In omnibus morbis, vbi aluus non subducitur eam per infusum subluito, aut glandes supponito. Hoc in morbo frigida balneo & exercitatione vtendum, vbi febres remiserint, & corpus moderatè habere videbitur. Vere & autumno vomitus excitandus. Alliorum capita & origani pugillum, quantum digitis comprehenditur, vini dulcis duabus heminis affusis, & aceti quàm acerrimi hemina vna, mellisquæ quarta parte, coquito dum tertia pars remaneat. Deinde post exercitationes & repida balneum, homini calidum bibendum exhibeto, lenticulæquæ decoctum, melle & aceto admixto, dum expleatur, propinato, deinde vomat, eoquæ die polenta ex aqua epota ieiunus permaneat. Sub vesperum betam & mazæ parum comedat, & vinum aquosum bibat. Reliquo tempore ex lenticulæ decocto post cibos vomat. Quod si ad scapulas dolor secesserit, cucurbitulam affigito, & manuum venas pertundito. Cibis vtatur nō salis, neque vnguinosi, neque pinguis, vescatur acris & acidis, frigidisque omnibus, ac deambulationibus vtatur. Quæ cum fecerit, optimam victus rationem sequetur, morbusquæ in multū tempus protrahetur. Neque verò lethalis est, sed consenescentes deserit. Sed si iuuenem aliquem citius à morbo liberare voles, post purgationem ei pectus & dorsum inurito. Dorsalis morbus. Rigor, febris, tussis &

spirandi difficultasprehendit, & sputum cum virore pallidum, interdumque aliquantulum cruentum expuit, dolor dorsum præcipue & inguina vexat, tertio aut quarto die vrinam cruentam reddit, & seprimo die moritur, vbi vero decimum quartum effugerit, conualescit, quem ferè non effugit. Huic aquam mussam in olla noua decoctam & refrigeratam, in qua apii aut fœniculi cortex maceratus fuerit, bibendam exhibeto, & pisanæ succum bis die, vinumque album aquosum superbibendum. Quâ dolor instat tepefactoria adhibeto, & nisi multa febris detinet, calida lauato. Vbi verò quatuordecim dies præterierint, milium in prandio quidem sumat, sub vesperam autem carnes catulinas, aut volucrium coctas edat, & de iusculo sorbeat, sed cibus quàm paucissimis primis diebus vtatur. Pulmonis tuberculum. Si in pulmone tuberculum exortum fuerit, tussis detinet, spirandi que difficultas quæ non nisi erecta ceruice obitur, dolor acutus pectus & latera occupat, & ad decimum quidem quartum diem ita afficitur. Plærisque enim tuberculi affectus tot diebus inflammationem concipit. Sed & caput & palpebras dolor vexat, videre nequit, corpus subsultu euadit, & pustulis velut ex igne rubentibus completur. Hunc calida multa lauato, aquam mussam aquosam propinato, & pisanæ succum forbendum, vinumque aquosum superbibendum dato, & si dolor premat tepefactoria admoueto. vbi verò quieuerit, cibus quàm mollissimis vtatur. Quòd si morbo liberatum, dum ad locum rectum pergit, vel alioqui festinat, difficultas spirandi inuadat, medicamentum purgans, ex quo aluus inferior minimè moueatur exhibeto. Et si vnâ cum vomitu pus album, & in quo fibræ sanguinis insint, subsequatur, euadit, si verò liuidum, cum virore pallidum, & graueolens, perit. Repurgantur autem in quadraginta diebus, ex quo ruptio facta est, multis etiam annus sic morbus. Huic eadem quæ suppurato facito. Quòd si non eruperit, cum quibusdam procedente tempore ad latus accessum faciat, & intumescat, vbi hoc contigerit, hunc secato aut inurito. Pulmo repletus. Si pulmo repleatur, tussis, difficultas spirandi quæ sit erecta ceruice, & anhelatio detinet, linguam exerit, pustulis velut ex igne rubentibus impletur, pruritus occupat, dolor acutus pectus & scapulas

vexat,

vexat, neq; sedere, neq; recumbere, neq; stare potest, sed infirmis est viribus. Hic quarto fere die moritur, quem si superauerit, spes plarunq; superest, sæpe tamen etiam septimo die periculum subit, quem si effugerit, cõualefcit. Hunc cum sic habeat calida multa bis die lauato, cumq; dolor detinuerit, tapefactoria admoueto, mel cum aceto coctum bibendum, & ptisanæ succum sorbendum, vinumq; superbibendum præbeto. Quod si balneo & tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, quod refrigeret ei apponito, & fauum aqua maceratum quam maximè frigidum bibendum dato, & loco frigido decumbat, istoq; modo curato. Morbus autem ægrè curatur & lethalis est. Pulmo in latus procumbens. Si pulmo in latus incubuerit, tussis & spirandi difficultas qua spiritus erecta ceruice trahitur, detinet, sputum album cum tussi expuitur, dolor pectus & dorsum occupat, pulmo lateri adhærescens propellit, & pondus quoddam lateri incumbere videtur, dolorq; acutus pungit, sanguis velut corium stridet, & respirationem retinet, in latus quidem affectum decubitum sustinet, in sanum verò minimè, verùm ei pondus quoddam ex latere dependere, & per pectus transpirare videtur. Hunc calida multa bis die lauato & aquam mulsam propinato. A balneo vinū album pauco ammixto melle, in quo dauci & centaureæ tritum semē maduerit, his tepidum sorbendum dato, ad latus aquam tepidam in vtriculum aut vesicam bubulam infusam admoueto, & fascia pectus alligato, ac in latus sanum decumbere iubeto, ptisanæ succum tepidum & vinum aquosum superbibendum dato. Quod si ex vulnere istud contingat, aut cum quis purulentus factus fuerit (id enim accidere solet) vesicam fistulæ adalligatam & flatu impletam, huic intrò immittito, & penicillum stanneum solidum indito, & penitissimè intrudito. Hac curatione instituta, voti maximè compos fiet. Lateris tuberculum. Vbi tuberculum in latere suboritur, tussis dura detinet, & dolor, & febris, pondus in latus incumbit, dolor acutus eundem locum semper occupat, sitis vehemens vexat, & calidum potum reicit, decubitum in latus affectum non sustinet, sed in sanum. Verùm vbi decumbit velut saxum illi suspensam esse videtur, intumescit ac rubet, pedesq; in tumorem sublatis sunt. Hunc secato aut inurito, deinde pus

ad decimum vsq; diem emittito, & penicillum ex lino crudo
 imposito. Post decimum diem, vbi totum pus exierit, vi-
 num & oleum, ne de repente siccescat, repida iniicito, & li-
 namento ex linteolo obducto. Vbi quod infuderis emis-
 sum fuerit, aliud infundito, istaque per dies quinque facito.
 Cum autem pus tenue velut pisanæ cremor, & ad manus
 contactum paucum defluerit, penicillum stanneum im-
 mittito. Atque vbi prorsus resiccatum fuerit, paulatim rese-
 cto penicillo, vlcus ad linamentum semper vt coalescat, fi-
 nito. Aquæ copia in pulmone collecta. Si aquæ copia in pul-
 mone collecta fuerit, febris & tussis vexat, confertim respi-
 rat, pedes intumescunt, vngues omnes contrahuntur, velut
 suppuratus afficitur, verum remissius ac diutius. Quod si in-
 fusum, aut foenicum, aut suffitum adhibeas, pus non se-
 quitur, indeq; cognoscas, non pus, sed aquam intus esse. At
 si diutius aure ad latera admota auscultaueris, intrinsecus
 velut aceru olet, & aliquantisper ita afficitur, postea in ven-
 trem erumpit, confestimq; sanus & morbo liberatus esse
 viderur. Procedente autem tempore venter incenditur, ca-
 demq; illa maioraq; patitur. Quibusdam etiam venter, & in
 serotum ac facies intumescit. Et nonnulli istud ab inferiore
 alioque provenire existimant, cum ventrem magnum & pedes
 intumescere videant. Quæ certè intumescunt, si sectionis
 tempus præterieris. Hunc quidem si exteriori parte intu-
 mescit, inter costas sectione facta curare oportet. Sin verò
 minimè intumescit post multæ calidæ balneum, velut pu-
 rulentos in sella collocato, & quâ parte strepitum edet,
 ea secato, votumque est, quò sanè facillè effluat, vt quàm in-
 fimo loco id fiat. Post sectionem autem linamentum ex
 lino crudo crassum & in summo acutum imposito, & in
 quàm paucissimam aquam emittito. Et si quidem quin-
 to die linamentum pure obductum fuerit, plerumque
 euadit, sin verò minimè obductum fuerit, postquam
 aquam eduxeris, sitis corripit & tussis, ac perit. Pectoris
 & dorsi ruptio. Si pectus aut dorsum ruptum fuerit, do-
 lores pectus & dorsum per totum detinent, calor subinde
 inuadit, & sputum suberuentum rursi reicit, per quod
 capillus velut eruentus intercurrit. Eaque maximè contin-
 gunt, si manibus laborarit, aut in currum, aut equum con-
 scende-

scenderit. Hunc anteriore & posteriore parte inurito, ita ut
 utrinq; diuidas, sicq; conualefcit. Per annum à labore com-
 pefcico, & ab inuisione incaffato. Febris ardens. Febris &
 fitis vehemēs detinet, lingua eft afpera, nigra. ex virore pal-
 lida, ficca, & valde rubra, oculi ex virore pallidū, talemq; vrinā
 10 excrementū deiicit rubrum & ex virore pallidū, talemq; vrinā
 reddit, & multum fpuir. Plerunq; etiam velut ad pulmonis
 inflammationē tranfmutat, & delirar. Ex eo nempe pul-
 monis effe inflammationem cognofcas. Hic fi quidem pul-
 monis inflammatione laborare, & decimumquattū diem
 fuperet, conualefcit. Si verò ad decimumoftauū perueniat,
 nifi impurgatus purulentus euadat, hunc aquam in qua fa-
 rinā hordeaceā craffiora fraftula macerata fuerint, bibere
 oportet, poft eaq; acetum album quā odoratifimū bibe-
 re, & pifanā fuccū bis die forbere, ter verò fi debilis ex-
 iftat, & vinum generofum, album, dilutum fuperbibere, &
 quā minimum lanare. Si verò purulentus fiat, huic puru-
 lenti curationē inftituito. Febris fingultuofa. Febris vehe-
 mens detinet, rigor, tuffis & fingultus, fanguinis grumos cū
 20 tuffi reiicit, ac feptimo die moritur. Quòd fi decimum diem
 fuperauerit, melius habet. Vigefimo autē die fuppuratus
 euadit, primisq; diebus pus paucum cum fputo tuffi reiicit,
 deinde copiofus, & intra quadragefimū diem expurgatur.
 Huic primis quidē diebus acetū cum melle coctum propi-
 nato, poft ea commixto aceto & aqua, quò aquofiorē po-
 tionem reddas. Pifanā fuccū paucò admixto melle forbeat,
 & vinum album generofum fuperbibat. Vbi verò decē dies
 præterierint, fi febris ceffet, fputumq; purum fuerit, pifanā
 integrā & miliū forbeat. Si verò vigefimo die pus expuat,
 30 faluiam, rutam, fatureiam, origanum & hypericum, fingula
 æquis portionibus admixta, tufa & cribrata, omnium quā-
 tum cochlearū parua refta capit, bibat, & cum pari polentæ
 modo, ex vino dulci temperato, ieiuno bibenda dato. Sor-
 bitionibus etiam vtatur, fi hyems, aut autumnus, aut ver
 fuerit, æftate verò minimè. Verū amygdalas tritas, cucu-
 meris lemē torrefactum, feſamum, fingula æquis portioni-
 bus, in totum verò quantum cochlearū refta capit, aqua hēmi-
 nā Eginenſis menſura affuſa, afperſa farina & fauo, id poſt
 potionem forbeat. Cibis autem vtatur pinguibus & falis,

& piscibus marinis potius quam carnibus. Calida lauet, caput verò minimè. Quæ si feceris, morbo liberatur. In morbo qui Lethargus vocatur, tussis detinet, sputum copiosum & liquidum expuit, & delirat, cumq; delirium quieuerit, dormit, & alui excrementum malè olens deiicit. Huic aqua in qua farina hordeacea crassior macerata fuerit, propinato, posteaq; vinum album generosum bibendum exhibito, pitisanæ succum etiam, mali punici succo admixto sorbeat, vinumq; album generosum superbibat, neq; lauet. Hic intra dies septem moritur, quos si effugerit, sanus euadit. Alius morbus Græcè *αἰμαρῆ*, hoc est, resiccatorius dicitur. Non in ediam, non cibum sumtum ferre potest, sed ieiuno quidem, viscera rugitum edunt, & ventriculi os mordetur, & aliàs varia vomit, bilem, saliuam, pituitam, & acre, postq; vomitionem aliquantisper meliùs habere videtur. Vbi autem cibum sumit, ructus ei contingunt, cum rubore incenditur, semper se copiosum alui recrementum deiectionum existimat, cum verò desederit, flatus infra demittit, caput dolore vexatur, totum corpus hic & illic velut acupungi videtur, crura grauantur, debilitantur, & imminuuntur, debilisq; euadit. Huic medicamentum primùm quidem per inferiora purgans, deinde verò per superiora propinato, & caput purgato. Cibis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, & crapula. Succis post cibos vomitum cietero, & si anni tempus ferat, post exhibitum lac aut serum asinum medicamentum. vtro tibi magis opus esse videatur in super propinato. Frigida balneo æstate & vere vtatur, autumno verò & hyeme vnguento, & deambulatione exercitationeque modica. Quòd si debilior sit quam vt exerceri queat, iter conficiat, cibis frigidis & aluum deicientibus vtatur, & si venter non infra subeat, molli infuso subluito. Hic morbus diuturnus est, nec nisi consenescentes deserit, alioqui ad mortem vsque comitatur. Febris mortifera dicta. Febris & rigor detinet, supercilia suspensa esse videntur, caput dolor vexat, saliuam calidam & bilem copiosam vomitione reicit, interdumq; per inferiora demittit, oculorum loca capere nequeunt, dolor ceruicem & inguina occupat, infirmis est viribus, & delirat. Hic intra septem dies aut etiam prius moritur, quos si superauerit, plarunque conualescit, morbus

morbus autem lethalis est. Huic refrigerantia ad viscera &
 caput ad mouere oportet, & hordea torrefacta vnà cum pa-
 leis confraeta bibenda exhibere, & ex aqua in qua macera-
 ta fuerint excolata, mullam conficere eamq; dilutam propi-
 nare. Cibus autem neque sorbitio ante septimum diem
 offerenda, nisi tibi debilis videatur. Quòd si sic, prifanae suc-
 cus frigidus & liquidus paucus bis die exhibendus, & aqua
 superbibenda. At vbi septimus dies præterierit, & febris di-
 miserit, milium delingendum. Sub vesperum cucurbita &
 10 betæ pauca exhibenda, vinumq; album aquosum superbi-
 bendum, quoad nonum attingat diem. Deinde quammi-
 nimo cibo vtatur, milio in prandio sumto. Balneo quandiu
 dolor & febris detinet, ne vtatur. Vbi verò quicuerit, multa
 lauet. Quòd si venter non demittat, eum molli infuso sub-
 luito, aut glandes subdito. At vbi vires valuerint, molli me-
 dicamento ad nares admoto, aluum per inferiora purgato,
 deinde lacasinum propinato. Liuidus morbus. Febris sic-
 ca detinet, subindeq; horror, caput dolet, viscera dolor oc-
 cupat, bilem vomitione reiicit, cumq; dolor detinet, sur-
 20 sum tueri nequit, sed grauatur, venter indurefcit, color liui-
 dus redditur, labra & oculorum candida liuescunt, perinde
 vt qui strangulatur aspicit, interdum etiam colorem mutat,
 & ex liuido cum virore aliquantulum pallefcit. Huic medi-
 camentum, tum supra, tum deorsum purgans propinato,
 aluum subluito, & ex capite purgato. Calida quàm mini-
 mum lauet, verum vbi lauerit, insoletur, serum & lac asini-
 num, si anni tempus ferat, bibat, cibus quàm mollissimis &
 frigidis vtatur; acribus & salis abstineat, vnguinota verò
 & dulcia pinguaq; assumat. Hic autem morbus ægrum
 30 plærunque ad mortem vsque comitatur. Morbus ructus ci-
 ens. Dolor acutusprehendit, vehemèterq; laborat, seipsum
 difficit, vociferatur, frequenter eructat, ac vbi eructauerit
 melius habere videtur. Plærumque verò paucam bilem vo-
 mitione reiicit, quantum poculi parui mensura, dolor ex vi-
 sceribus ad imum ventrem & laterum mollitudinem per-
 tingit, cumq; id contigerit, melius habere videtur, venter
 inflatur & indurefcit, fonicum edit, neq; flatus neq; ster-
 cus demittitur. Hunc si dolor detinet, calida multa laurato, &
 tepesfactoria admoueto. Cùm verò in ventre dolor & flatus

extiterit, per infusum subluo, & mercurialis succum co-
 ctum ad pisanæ succum admiscero, & vinum dulce aquo-
 sum superbibendum dato. Cibum quoad dolor remiserit,
 ne porrigito, aquam autē ex vinaceis dulcibus per noctem
 maceratis, sex diebus bibat. Quòd si vinacea nō habeat, mel
 cum aceto coctum bibat. At postquam dolore vacuus fue-
 rit, medicamento aluum per inferiora purgato. Cibis ut-
 tur mollibus & aluum subducentibus, & marinis potius
 quam carnibus. Carnibus autem auicularum & ouium co-
 ctis, betas etiam & cucurbitam assumat, reliquis verò abstin-
 neat. Hic autē morbus si iuuenem inuaserit, progressu
 temporis decedit, senem verò ad mortem comitatur. Mor-
 bus pituitosus. Virum quidem etiam, mulierem tamen
 magis inuadit, & hæc quidem crassa est & bene colorata,
 iter faciens imbecilla est, præsertim verò vbi ad arduum
 aut accliuem locum contendit. Febris tenuis interdumque
 suffocatio prehendit, & ieiuna quidem bilem saluamque
 copiosam vomitione reiicit, & plærunq; vbi cibum sumit,
 cibi tamen nihil. Cum laborarit, dolor modò pectus, modò
 dorsum occupat, & tumidis ac rubicundis cutis eminentiis
 velut ab vrtica inustus completur. Huic medicamentū pur-
 gans propinato serum & lac asininum bibat. Quòd si serum
 bibat, multis antè diebus medicamentum per inferiora pur-
 gans bibendum exhibeto, cumq; serum bibere desierit, lac
 asininum postea bibat, & vbi biberit, cibis quidem abstin-
 eat, vinum autem quàm suauissimum bibat vbi purgari desi-
 erit. Cum verò à potione cessauerit, milium in prandio sum-
 mat, sub vesperum autem cibo quàm mollissimo & paucis-
 simo vtatur, & pinguibus, dulcibus, ac oleosis abstineat, sub-
 indeq; præsertim hyeme, vbi olera ante comederit, ex len-
 ticulæ decocto vomat, calida quàm minimum lauet, sed ad
 solem calefiat. Hic verò morbus ad mortem vsq; comita-
 tur. Pituita alba. Totū corpus albo tumore intumescit, ven-
 ter ad contactum crassus est, pedes, coxæ, tibix & scrotum
 intumescunt, respiratio coaceruata est, vultus rubicundus,
 os aridum, & sitis detinet, cumq; comedit, spiratio crebra
 incidit. Hic eodem die interdum quidem melius, interdum
 verò peius habet. Huic si vter per morbi initia sua quidem
 sponte conturbatus fuerit, sanitati est proximus. Quòd si
 non

non turbetur medicamentū deorsum purgans ex quo aqua purgerur, exhibeto, calida ne lauet, ac i exponito, & scrotū vbi inflatum fuerit, pertundito. In cibo pane puro, frigidō vtatur, & beta, piscibusq; scorpiis coctis, iure autem quam modico. Frigida omnia sumat, non dulcia, neq; pingua, sed contrita, & acida, & acria, allio excepto, cepa & porro. Origanum autem & satureiam copiosam edat, vinumq; aquosum superbibat, & ante cibū iter faciat. At si à medicamento intumescat, infuso per clysterē vitior, cibo premito, deambulationibus & illuue medicamenta autē purgantia quam paucissima exhibeto, minimè verò sursum purgans, priusquam tumores ad inferiora descenderint. Si vero extenuatō iam existente in pectore suffocatio oboriat, veratrum bibendum dato, caput purgato, deinde medicamentum deorsum purgans propinato. Hic verò morbus nullū fere deserit. Cura grauis morbus. Viscera veluti spinarum aculeis pungi videntur, anxierudo ipsum inuadit, lucem & homines refugit, tenebras amat, metus corripit, septum transuersum exteriori parte intumescit, ad contactum dolet, expauescit, in somnis tericulamenta & formidanda cernit, quandoq; & mortuos. Morbus hic interdum plurimos vereprehendit. Veratrum huic propinato & caput purgato, post capitis purgationem, medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto; & postea lacasinum. Cibus quam paucissimis, nisi infirmis fuerit viribus, vtatur, & frigidis ac aluum subducentibus, non acibus, non salis, non pinguis, neq; dulcibus. Calida non lauet, neque vinum bibat, sed aquam quidem maximè, alioqui, vinum dilutum, neq; se exerceat, neq; deambulet. Quæ cum feceris, temporis successu morbo liberabitur. At nisi diligentē curam adhibueris, ad mortem vsq; comitatur. Morbus niger. Bilem atram tanquam fecem vomit, interdum quidem velut sanguinem, interdum verò velut vinum secundarium, quandoq; etiam velut polypti atramentum, quandoque acidum tanquam acetum; nonnunquam verò saluam & pituitam tenuem, nonnunquam bilem ex viridi pallidam. Et cum nigrum quidem cruentum vomuerit, eadem olere videtur, fauces & os ex vomitu incenduntur, dentes obstupescunt, & quod vomitione reiectum est terram attollit, cumq; vomuerit paulo

melius habere videtur, neq; sine cibo esse, neq; copiosorem
 cibum ingestum ferre potest. Verum cum ieiunus fuerit,
 viscera strepitum edunt, & saliuā acescit. Vbi verò cibum
 sumit, pondus in visceribus percipitur, pectus & dorsum
 tanquam stilis pungi videntur, latera dolor detinet, febris
 leuis est, caput dolet, oculis non videt, crura grauantur, co-
 lor nigricat, & imminuitur. Huic medicamentum purgans
 crebro propinato, & serum & lac, si anni tempus ferat, & o-
 bis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, vtaturq; quā
 maximè frigidis, & aluum subducentibus, caput purgato,
 post poriones medicamentorum per superiora purgantium,
 nisi debilis fuerit, sanguinem ex brachiis detrahit. Quod
 si aluus non deiciat, molli infuso subluo. Crapula & vene-
 re abstineat, sed si venere vtatur, ieiunus foueatur, & sole
 abstineat, neq; multum exerceatur, neq; deambulet, calida
 non lauet, acria non edat, neq; falsa. Quæ cum feceris, con-
 zrate etiam morbus fugit, etiam si corpus ad senectutem
 comitetur. Si verò denigretur, ad mortem vsq; comitatur.
 Alius niger morbus. Subfuluo colore, gracilis, & oculis et
 virore pallescentibus euadit, tenui est cute, & debilis ex-
 istit, quoq; diutiùs hic morbus detinet, eò magis affligit, &
 quouis tempore velut stillam modicam vomit, ad duo pu-
 ua pocula, cibumq; frequenter, & cum cibo bilem ac pitui-
 tam. Post vomitum totum corpus dolet, interdumq; etiam
 priùs quàm vomat, horrores leues & febris detinet, sumitq;
 dulcibus & oleosis præcipuè vomit. Hunc medicamentis
 per inferiora & superiora purgato, posteaq; lac asininum
 bibendum exhibeto. Cibis vtatur quam mollissimis & frig-
 gidis, piscibusq; littoralibus & cartilagineis, betis, cucurbitis,
 & carnibus contritis. Vinum album, generosum, paulo
 dilutius bibat. Vehementiore autem exercitatione in de-
 ambulationibus vtatur, neq; calida lauet, ac sole abstineat.
 Quibus factis lethalis quidem morbus est, non tamen ad
 senium vsq; comitatur. Morbus syderationem faciens, in
 reliquis quidem eadem patitur, verum bilis grumos co-
 cretos vomit, eodemq; modo per inferiora deiciat, vbi cibo-
 rum recrementa excreuerit. Eadem autem quæ in superio-
 re morbo commemorata sunt, facienda, & aluus per infu-
 sum subluenda.

Hippo-

Hippocratis de morbis liber tertius.

AC de febribus quidem omnibus, cum à me dictum sit, de reliquis iam dicam. Cerebri tumor. Cum cerebrum ex inflammatione intumuerit, dolor totum caput, potissimumque qua parte inflammatio contrahitur, detinet. In temporibus autem contrahitur, aures sono implentur, auditio hebescit, venæ intenduntur ac pulsant, febris & rigor interdum inuadit, neque vnquam dolor dimittit, sed quandoque quidem remittit, quandoque etiam magis vrget, præ dolore vociferatur, sursumque profilit, cumque surrexerit, confestim rursus ad lectum delabitur, sequitur discit. Hic quidem lethaliter affligitur, quot verò diebus intereat, iudicari non potest. Alii enim alio tempore pereunt, plerumque autem intra septem dies moriuntur, primum autem & vigesimum vbi effugerint, conualescunt. Cum verò dolor vehemens detinuerit, caput potissimum quidem deorsum refrigerare oportet, ex his quæ refrigerant aliquid in vesicam aut intestina infusum, velut solani succum, aut cretam figulinam, modò quidem ad mouere, modò etiam prius quam in tepe-
 10 scat, auferre. Quin & sanguinem detrahere conuenit, & caput purgare, odoratis ad apii succos admixtis. Vino in totum abstineat, prisanæ succum sorbeat, & inferiorem aluum soluat. Cerebri plenitudo dolorem inferens. Cum verò caput ex cerebri plenitudine vehementer doluerit, vitiosorum humorum illuuiem indicat, totum caput vehementes dolores occupant, delirat, & intra septimum diem moritur, neque euadit, nisi humor ad aures septimo die erumpat. Sic enim tum dolor sedatur, tum ad mentem redit. Copiosus autem & sine odore effluit. Huius aures ne prius quidem quam pus erupisse videris curato. Quòd si superiorem & inferiorem ventrem purgare voles, seorsum vtrunque soluito. Deinde capiti præsertim vniuerso, sed & per aures & nares fomentum ad moueto. Prisanæ succum sorbeat, & vino in totum abstineat. Vbi pus eruperit, quoad fluxionis copia quietuerit, subsistito. Postea vino dulci, aut lacte muliebri, aut oleo veteri, iisque tepidis aures colluito. Caput crebro mollibus fomentis & odoratis, quò cerebrum citius purgetur, foueto. Hic primis quidem diebus non audit,

procedente verò tempore tum fluxio minuitur, tum simul
 ac fluxio profus quiescit, auditio redit, & sibi ipse maxime
 similis redditur. Vitare autem oportet solē, ventos, ignem,
 fumum, acres odores, aliāq; id genus, & quiete ac molli vi-
 ctus ratione uti. Venter inferior ex vaforum inanitione lu-
 bricus esse debet. Sydereicti. Qui sydere icti esse dicuntur
 cum multa vitiosorum humorum illuue cerebrum opple-
 tum fuerit, in primis capitis pars anterior ipsis dolorem ca-
 hiber, & aliqui quidem ambobus oculis, aliqui verò altero
 intueri nequeunt, sopor ipsos detinet, mente alienante
 tempora saliunt, febris leuis, & corporis ad motum impo-
 tentia occupat. Hic intra tertium aut quintum diem moe-
 tur, neque ad septimum peruenit, sed si peruenit, incol-
 mis sanè euadit. Huic si curationem adhibere voles, capiti
 fomentum admoueto, & vt transpiret sectionem facito.
 Sed si dolor detinuerit, sternutationes mouere oportet, &
 caput leuibus ac odoratis, ventremq; inferiorem purgare,
 vino in totum abstinere, & puisanæ iucco uti. Cerebri syde-
 ratio. Quòd si cerebrum syderatum fuerit, caput dolor oc-
 cupat, & per ceruicem ad spinam peruadit, ipse nihil audit,
 frigus in caput irruit, totus intumescit, ac de repente voce
 defectus videtur, ex naribus sanguis fluit, & liuidus euadit.
 Hunc si morbus leuiter corripuerit, cum sanguis abierit,
 melius habet. Si verò vehementer correptus fuerit, cito
 moritur. Huic sternutationes per odorata mouenda, & al-
 ius vtraque per vices purganda, aut altera, odoratorum le-
 ues odores naribus admouendi, sorbitioque tenuis & repi-
 da exhibenda, in totum verò vino abstinendum. Lethar-
 gus. Lethargi quidem morbi constitutio eadem quæ & in-
 flammationis pulmonis, peripneumonix dictæ, grauior
 tamen, neque omninò liberatur ab humida peripneumonia,
 sed longè tardior morbus est. In quo hæc ægro contingunt.
 Tussis & sopor eum detinet, sputum humidum & copio-
 solum reicit, in firmis admodum est viribus, & morti pro-
 ximus copiosum & liquidum per inferiora demittit, & huius
 quidem admodum exigua vitæ spes est. Efficiendum tamen
 vt plurimum spuatur, & calefiat, vinoque abstineat. Quòd si
 qualerit purulentus efficitur. Febris ardens. In febre arden-
 te dicta, sicut multa detinet, lingua inhorrescit, eiusque col-
 loc.

lor primo quidem tempore qualis esse consuevit, valde tamen sicca est, procedente vero tempore induratur, exasperatur, crassescit & tandem nigrescit. Quæ si quidem initio contingunt, celeres iudicationes fiunt, si vero posterius, diuturniores. Remissionis autem eadem in lingua signa sunt, quæ in pulmonis inflammatione, & urinæ biliolæ quidem aut sanguinæ, dolorem intensum, fluxu verò remissionem indicant, spurumque præ caliditate ac siccitate exitum est & crassum. Plerumque verò in pulmonis inflammationem transiit, atque ubi transferit, celeriter perit. Huic curationem eiusmodi adhibere oportet. Singulis diebus bis auter, capite excepto, calida lauato. In iudicationibus autem lauandum non est. Ac primis quidem diebus per inferiora purgandum, & aqua potui exhibenda. Aqua enim ut plurimum vomitum inducere solet. Postremis à purgatione diebus humectandum, sorbitionibus vinisq; dulcibus utendum. At si per initia curandum non susceperis, sed signis iam in lingua existentibus, sinere oportet, dum iudicationes præterierint. linguæq; signa mitiora euaserint, & neque medicamentum, neque per clysterem infusum, prius quam iudicationes præterierint, exhibueris. Pulmonis tumor ex calore. Cum pulmo caloris plenè intumuerit, vehemens duraq; tussis detinet, spiritus erecta ceruice trahitur, confertim respirat, crebra anhelatione vexatur, intumescit, nares expandit non secus ac equus post cursum, & linguam crebrò exerit, pectus ei sonum edere videtur, & grauitas inesse, quam pectus capere nequit, sed disrumpitur, ad obeundas actiones est impotens, dolor acutus occupat, dorsum, pectus & latera velut acus pungunt, eaq; ardent non secus ac si ad ignem sedeat, in pectore & dorso rubores tanquam ex flamma excitantur, adeoq; vehemens morsus & anxietudo inuadit, ut neq; stare, neq; sedere, neq; decumbere queat, sed ad hunc modum æstuans seipsum iactat, & iam iam mori videtur. Quarto autem aut septimo die moritur, quos si effugerit, vix perit. Hunc si curandum susceperis, aluum inferiorem quam citissimè per infusum probè purgare oportet, misso sanguine ex cubitis, nare, lingua & ex quavis corporis parte, & potiones refrigerantes sorbitionesq; eiusdem facultatis exhibere. Ex urinam etiam mouen-

tibus, quæ non calefaciant sæpe danda. Et ad dolores quidem ipsos ubi vehementer irruerint, tepescientibus leuibus & humidis adhibitis, locū vbi cunq; dolor fuerit calefacere & humectare oportet. Reliquis verò partibus admotis refrigerantibus, ea quidem modò auferre, modò verò apponere, & quacunq; parte ardere videbitur, frigus inducere, & in totum vino abstinere. Capitis dolor. Vbi ex dolore acuto qui ex capite initium duxit, vox de repente defecerit; idque vel maximè ex ebrietate contigerit, sic affectu septimo die moritur. Minus tamen quibus tale quiddam ex ebrietate contingit, & voce defecti permanent, moriuntur. Eodem enim die, aut postero, aut tertio, si vox eruperit, conualescunt. Quod ferè temulentis accidit, neutriq; perent. His vehementes sternutationes promoueto, & infuso quod vehementer bilem educat, aluum subluito. Quòd si sensum recuperauit, Thapsiæ succum ex multa calida dilutum, vti quàm citissimè reuomat, exhibeto. Deinde extenuato, & septem diebus vino prohibeto, sanguinem ex lingua, si venam apprehendere possis, detrahitò. Phrenitides, seu perpetua mentis cum febre acuta deliria. Phrenitides etiam et aliis morbis oriuntur. In his septum transversum adeò dolet, vt ne contingere quidem sinant, febris accedit, mente alienantur, immotis oculis aspiciunt, aliaque similia efficiunt his qui pulmonis inflammatione laborat, in eaq; mente mouentur. Hunc tepescientibus humidis calefacere oportet, & potionibus, præterquàm vino, & quoad quidem fieri poterit, per superiora purgare. Per tussim etiam & sputum, velut in pulmonis inflammatione, sursum educere oportet. Alioqui aluus inferior, vt deiciat, præparanda, & potionibus humectanda, quod conducit. Hic autem morbus lethalis est, cum tertio die, aut quinto, aut septimo moriantur. Si verò mitior fuerit, velut pulmonis inflammatio, decernit. Angina. Ex angina dicta homo suffocatur, & fauces magis occupare videtur, vt neq; saliuam, neq; aliud quicquam deorsum trahat, oculi affecti sunt, ac velut eis qui strangulantur prominent, & per eos contentè intuetur, neq; eos conuertere potest, crebrò se iactat & exilit, facies & fauces incenduntur, ac etiam collum. His verò qui vident nihil mali habere videtur, & visus & auditus hebescit, nihilque

præ

præ suffocatione intelligit, neque quid dicat, aut audiat, aut
 faciat, sed iacet ore hiantes salivam effundens. Hæc cum fa-
 ciat, quinto aut septimo, aut nono die moritur. Leuior an-
 gina quæ *περὶ πνεύματι* dicitur. Cū verò ex his signis aliquid
 abfuerit, leuiorem morbum indicat, eumque *περὶ πνεύματι*
 vocant. Huic vena, præfertim quidem sub mamma, secunda
 est. Hac enim spiritus de pulmone calidus simul sequitur.
 Quin & per medicamentum aut infusum deorsum purgare
 oportet, fistulæque in fauces ad maxillas intrudendæ, quò
 10 spiritus in pulmonem trahatur, efficiendumque; vt quàm ci-
 tissimè spuat, pulmoque extenuandus. Suffitus quoque ex
 hyssopo Cilicio, sulphure & bitumine parâdus, & per fistu-
 las attrahendus, perque nares, vt pituita exeat. Fauces &
 lingua his quæ pituitam ducant infricanda, venæque; sub lin-
 gua secandæ. Sanguis verò ex cubitis mittendus, si vires va-
 leant, vino abstinentum, & pitisanæ succus liquidus sorben-
 dus. Postquam autem morbus dimiserit, cibosque gustave-
 rit, elaterio recenti, ne in aliud malum incidat, purgandū.
 Morbus regius. Huiusmodi morbus regius acutus est, & ci-
 20 tò necat, color torus malicorium maximè refert, ex viridi
 pallefcens, & qualis lacerti virides similesque ferè corpus est,
 in vrina quod subsidet velut eruum fuluum est, & febris ac
 horror leuis detinet. Quandoque; etiam vestes ferre non susti-
 net, sed ab iis mordetur & pungitur. Ieiuno mane viscera
 prærunque lacerantur, & si quis eum excitet aut alloquatur,
 nō patitur. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur, quos
 si effugerit, conualefcit. Calida lauare oportet, & aquâ mul-
 sam bibere, cum nucibus thasiis decorticatis & absinthij
 coma, pari portione, & anisi cribrati dimidio, ita vt triobo-
 30 lum ex his ieiunus bibat, rursusque cum cubile petit, hanc
 aquam mulsam, vinumque vetus tenue assumat, & sorbitio-
 nibus vtatur, neque cibis absteineat. Corporis distentio *τί-
 τανος* dicta. Cū inuadunt corporis distentiones Terani ap-
 pellati, maxillæ velut ligna configuntur; os aperire ne-
 queunt, oculi illachrymantur ac peruertuntur, dorsum ri-
 gidum est, crura neque manus similiter adducere possunt.
 facies rubescit & vehementer dolet, cumque morti est pro-
 ximus potionem, sorbitionem & pituitam per nares reii-
 cit. Hic tertio, aut quinto, aut septimo, aut decimoquarto

die perit, quos si effugerit, conualescit. Huic piper & veratrum nigrum ex iure gallinaceo pingui & calido deuoranda dato, sternutamentaque uehementia & multa excitato, & fofus adhibeto. Vbi verò nō fouebitur, tepefactoria humida & pinguia in veficis & vtriculis vndique, præfertimq; ad dolentes partes admoeto, & calido oleo copiofo, crebroq; inungito. Distentio in pofteriora. Cùm distentio in pofteriora, *ὀπισθότονος* Græcè dicta detinet, in reliquo fere eadem funt, verùm in pofteriora conuellitur, interdumque vociferatur, uehementes dolores occupant, neq; interdum crura adducere, neque manus extendere finit. Inflexi enim funt cubiti, digitos in pugnum contractos habet, & pollicem vt plurimum aliis digitis continet, vociferatur & quædoque delirat, neque fe continere potest, fed cùm dolor detinet, interdū fufum profilit, vbi verò dolor remiferit, quietem agit. Interdum verò fimul vt morbo corripuntur, vos eos dæficiat, aut infania & atra bile tentantur. Hi voce foluta, tertio die moriuntur, & per nares reiciunt. Quòd fi cõgigerit vt decimam quartū effugiant, conualescunt. Vt fuperiorem curato, & fi voles ita facito. Post affufam frigidam plurimam, veftimenta tenuia pura, & calida fuperinuito, tuncque ignem ne adhibeto. Hoc modo tetani & opifthotoni curandi. Voluuli. Oriuntur quidem voluuli ex incalefcente ventre fuperiore, inferiore verò refrigerato. Reficcatur enim inteftinum & conftipatur ex inflammatione ita vt neque flatum neq; alimenta transmittat, fed venter durus fit, & vomat interdum, in primis quidem pituitofa, deinde verò biliofa, tandem etiam stercof, fitis & dolor maxime que circa præcordia detinet, totus etiam vēter dolet & inflatur, fefe iactat, febres inuadunt, præcipueq; feptimo die contingunt. His ea curatio instituenda eft. Venter fuperior quam citiffimè putgandus, fanguis ex capite & cubitis detrahendus, vt aluus fuperior calefcere definat, partes fupra feptum tranfuerfum, excepto corde, refrigeradæ. Inferiores autem partes homine in aquæ calidæ folio collocato, & oleo femper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admoenda. Collyrium ex folo melle decem digitorum lōgitudinis, fuma eius parte anteriore felle taurino illitū bis aut ter fubiiciendum, vt exufta omnia circa rectum inteftinū ster-

cora

gora educas. Quòd si sic successerit, postea infusum per cly-
 sterem iniiciendum. Sin minus, folle fabrili indito, in ventrè
 status immittendus vt tum ventrem, tum intestinum con-
 tractum distendas. Deinde extracto folle, infusum per cly-
 sterem iniiciendum. Sit autem statim paratum infusum, ex
 his quæ non admodum calefaciant, sed stercora dissoluant
 & colliquefaciant. Deinde intrusa in anum spongia, in aqua
 calida desideat, infusum per clysterem continens. Quod si
 receperit, tursusque demiserit, conualefcit. Priùs autem mel
 optimum delingat, vinumque horum vernaculum bibat.
 At si remisso voluulo, febris eumprehendat, desperatus est.
 Fortassis enim etiam soluta aluus inferior interficiet. Pul-
 monis inflammatio. In pulmonis inflammatione hæc sũt,
 febris acuta detinet, respiratio crebra est & calida, anxie-
 tudo, impotètia, corporis iactatio, dolor sub scapulis, ad iu-
 gulum & mammam, & in pectore grauitas, interdum etiã
 delirium. Nonnullis verò donec tussire cœperint, sine dolo-
 re est, sed illa diuturnior est & grauior. Primis diebus spu-
 tum tenue & spumosum expuit, lingua flauescit, procedente
 20 verò tempore nigrescit. Si igitur circa initia nigrescat, cele-
 riores sunt liberationes, si verò postea, tardiores. Ad extre-
 mum autem lingua dehiscit, & si digitum admoueas, ad-
 hærescit. Morbi verò liberationem, non secus ac in morbo
 laterali lingua indicat. Hæc autem contingunt, diebus, vt
 minimum, quatuordecim, ad summum verò, vno & vigin-
 ti. Quo tempore vehementer tussit, simulque cum tussi, pri-
 mum quidem copiosum & spumosum sputum expuit, septi-
 mo verò & octauo die, cum febris in vigore fuerit, humi-
 daque pulmonis inflammatio extiterit, crassius procedit,
 30 alioqui minimè. Nono & decimo aliquantum cum virore
 pallefcens & subcruentum. Duodecimo ad decimum quar-
 tum vsque copiosum & purulentum. Atque hæc fiunt qui-
 bus naturæ & corporis affectiones humidæ sunt, quineti-
 iam morbus vnhe mentior est. At quibus natura & morbi
 conditio sicca est, hi minùs conflictantur. Si quidem igitur
 ad decimum quartum diem resiccatus fuerit, neque purulen-
 tum ampliùs tussi reiecerit, sanus est. Sin minùs, decimum
 octauum & primum ac vigesimum diem animaduerte. Et si
 quidem tunc quieuerit, huiusmodi sputum euadit. Sin minùs,

'andulcius sputum fuerit interroga. Quòd si affirmauerit, pulmònem purulentum esse scito, morbumq; annum fore, nisi intra quadraginta dies pus sursum educerit. At si ingratum sputum esse dixerit, hic morbi status lethalis est. Verum primis potissimum diebus istud in his est conspicuum. Nam si putridum & purulentum sputum duobus & viginti diebus reiecerit, neq; exulceratus fuerit, euadit; alioqui verò minimè. Hæc pulmonis inflammatio nihil relinquit in pulmone vitij. Si igitur de his affectibus aliquid abfuerit, nosse oportet quænam ægro sint necessaria, & quænam Medico aggradienda sint. Quòd si pauca ex his signis habeat, non est quòd decipiatur, cum hæc pulmonis inflammatio lenis sit & minimè exitialis. Atque hunc in modum pulmonis inflammationem curare oportet. Neque tamen peccaueris, si morbum lateralem & phrenitidem hoc modo curare aggradiaris. Primum quidem caput leuius reddito, ne quid ad pectus defluat. Primis autem diebus sorbitiones dulciores esse debent. Sic enim maximè quod in se consedit & coit dilueris & agitaueris. Quarto, quinto & sexto die, ne amplius dulces sint, sed pingues, cum ad sputum per superiora excreandum conferant. Quòd si iuxta rationem spueri nequeat, medicamenta quæ sursum educunt exhibenda. Primis quidem quatuor aut quinque diebus, paulò magis aluum subducere oportet, quòd febres retundantur, & dolores leniantur. Cum verò vacuatus corpusque debile fuerit, tertio quoque die aluus subagitanda, tum vt corpus robustum euadat, tum superiora loca humoris sint expertia. Nã si multus humor per inferiora secedat, post quintum diem mortem adfert. Secedente enim per inferiora humore, superiora siccescunt, neque sputum per superiora repurgatur. Inferiorem igitur aluum neque nimis sisti oportet, vt ne febres increascaut, neque nimis demitti, quòd sputum sursum emitti possit, & æger viribus valeat. Vbi autem sextum & septimum ac nonum diem attigerint, iamq; vltèrius progresso morbo, medicamenta quæ sursum educant potius exhibito. Taleque sit medicamentum, veratrum album, thapsia, elaterium recens, cuiusque par portio. Quòd si sputum probè non repurgetur, & spiratio crebra fuerit, neque purgatio superet, desperatam esse salutem prædico, nisi ad purgationem

gationem sufficere possit. Facienda verò etiam quæ in pulmonis inflammatione fieri debent, si aluus inferior probè officium suum præstet. Aliter autem primis diebus curatio facienda. Dracunculi magni concham maiorem exhibeto, dauci & vrticæ vnâ, sinapis & rutæ quantum tribus digitis capere possis, & laseris succum fabæ quantitatem. Quæ aceto dulci & aqua temperata & excolata, ieiuno tepida potui præbeto. Postquam autem purum esse sputum cœperit, dracunculi concham maiorem, & sesamum amygdalas purgatas, ex aceto dulci aqua diluto propinato. Quòd si magis educere voles, radice capparis corticè his admisceto. Morbus lateralis. Cùm morbus lateralis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebra est spiratio, spiritus non nisi erecta ceruice trahitur, subbiliosa colore mali punici puramen referentia per tussim reiiicit, nisi quid intus ruptum fuerit. Quòd si sic, etiam sanguinem post rupriones. Est autem cruentus morbus lateralis, in quo subcruenta expuit. Et biliosus quidem mitior est, nisi ægro ruptum quid intus fuerit, aliòqui grauior quidem sed non adeò lethalis. Cruentus autem vehemens, & grauis, & lethalis. Cùm igitur vrget, vnâ singultus adest, simulque cum sputo sanguinis, grumos nigros tussi reiiicit. Hic septimo die moritur, & si decimū diem superauerit, à morbo quidem laterali conualescit, sed vigesimo suppuratur, & pus per tussim reiiicit, tandem verò euomit, neque adeò facile curatur. Morbi laterales sicci. Sunt autem sicci morbi laterales sine sputo, verùm hi molesti sunt. Iudicationes aliis similes sunt copiosiore in potu humectatione quã alij opus habent. Biliosi autem & sanguinei, nono & vndecimo die decernunt, iiq; magis sanescunt. Quòd si per initia quidem leues dolores detinuerint, post quintum verò & sextū diem acuti, ij ad duodecimum vsque protrahuntur, & nunquam ferè euadunt. Periclitantur autem maximè ad septimum, sed etiam ad duodecimum, post quos conualescunt. Qui ab initio quidem leues sunt, post septimum autem & octauum ingrauescunt, ad decimum quartum decernunt & sanescunt. Morb⁹ lateralis in dorso. Lateralis in dorso morbus, hoc aliis præstat, dorsum velut ex plaga dolor occupat, ingemiscit, confertim respirat, confertim pauca expuit, &

corpus lassitudine vexatur. Tertio aut quarto die vrinam velut subcruentam saniem reddit, fereque quinto die moritur, si minus, septimo, quos si effugerit, viuit. Hic morbus mitis est, minusque lethalis, obseruandus tamen ad decimum quartum, post quem sanescit. Quibusdam autem morbo laterali laborantibus, purum sputum expuitur, vrina cruenta redditur, qualis sanies ex carnis assatis defluis, dolores vero acuti per spinam ad pectus & inguina perueniunt. Hic si septimum diem effugerit, sanus redditur. Cum vero alicui morbo laterali laboranti dorsum rubescere contigerit, & humeros incallescere, dumque desidet, pondere grauari, si venter perturbatus ex virore pallida & graueolentia admodum demittat, hic ex ventris deiectione primo & vigesimo die moritur, quem si effugerit, conualescit. At quibus confestim expuitiones cuiusuis sunt generis, & dolores admodum acuti, ij tertio die moriuntur, quem si effugerint, conualescunt. Qui vero septimo, aut nono, aut decimo die, sanus non fuerit, pus intro colligere incipit. Præstat autem suppurari, minus enim lethale est, quamuis laboriosum sit. Præter autem commemorata signa, in vnoquoque morbo laterali hæc in lingua spectare oportet. Bulla enim aliquantum liuescente in lingua suborta, qualis ferro candente in oleum intincto fieri assolet, si quidem per initia aspera sunt, difficilior morbi liberatio contingit, & diebus quibus oportet, sanguinem tussi reicere necesse est. Quod si progressio etiam morbo id contingat, iudicationes quidem ad decimum quartum diem procedat, sed sanguinem expuere necesse est. De morbi autem liberatione sic se res habet. Si tertio quidem die maturari & expui cœperit, celeriores sunt liberationes. Si vero posterius maturescat, posterius etiam iudicationes contingunt, quemadmodum in signis capitis. In omnibus autem lateris morbis, dolores fere interdiu potius quam noctu leuiores esse solent. Curandi autem sunt morbi laterales hunc in modum, plarumque velut phrenitis & pulmonis inflàmatio, præter quam quod balneis calidis & vino dulci vtendū. Si quidē igitur primo aut postero ab accessione die ægrum susceperis, si stercus quidem subit purū, aut leuiter biliosum & paucū, ex infuso thapsiæ aluus subluenda. Quod si aluus emota, noctu quidē demittat, postero

ftero verò die dolore & torminibus detineatur, rursus sub-
 luenda. Si verò æger natura biliosus fuerit, & minimè pur-
 gatus morbo correptus sit, prius quàm biliosum sputum ex-
 puat medicamento etiam bilem probè purgato. Iam verò
 biliosa expuenti, medicamentum ne exhibueris. Si enim ex-
 hibueris, sputum per superiora prodire minimè poterit, sed
 septimo aut nono die strangulabitur, idq; magis si præcor-
 dia doleant. At si ad laterum dolores etiam præcordiorum
 dolor accesserit, aluum subluere oportet, & ieiuno potui ex-
 hibere aristolochiam, hyssopum, cuminum, laserpitium,
 pepulum album, æris florem & mel, ex aceto & aqua. At per
 medicamenta quidem primis diebus ad hunc modum pro-
 cedere curatio debet. Reliqua verò sic se habet. Calida mul-
 ta virium ægri habita ratione, præter quàm caput, lauto,
 cumq; iudicationes procedent, partes dolètes humidis fo-
 mentis tepefacito, & oleo sublinito. Vbi verò cum impetu
 morbi irruunt, tum ægrum, tum Medicum à curationibus
 quiescere oportet, vt ne quid mali comparetur. Pisanæ au-
 tem succus coctus exhibendus, paulò crassior admixto mel-
 le redditus. Post balnea, vinum dulce dilutum potui exhiben-
 dum, minimè frigidum, paucum ex angusti oris poculo.
 Cumq; tussis inuaserint, superbibendum & quàm maximè
 excreandum, & potui humectandum, vt pulmo humidior
 redditus, faciliùs ac citiùs sputum reiiciat, & tussis minùs ve-
 xet. Et mali punici dulcis vinosi succum, cum lacte caprino pau-
 co & melle mixtum, noctu & interdiu, sensim ac læpè exhi-
 beto, somnùque quàm maximè prohibeto, quo celerior ac
 copiosior purgatio contingat. At morbum lateralem cruen-
 tum hoc modo curare oportet. Post iudicationes autem, vi-
 res leuibus cibus reficiendæ, & quiescendum, præcipue que
 vitædi soles, venti, plenitudines, acida, salsa, pingua, fumus,
 vētris flatus, labor, venus. Si enim reuerterit morbus, mors
 sequetur. Inter spuendum verò si dolor detinet, neq; expue-
 re possit, ieiuno æris florem baccæ oleastri magnitudine,
 succi laseris eius dimidium, seminis trifolij parum ex melle
 deligenda exhibeto. Aut piperis grana quinque & succi la-
 seris fabæ quantitatem, mel, acerum, & aquam, ieiuno te-
 pida propinato. Hoc etiã dolores sedat. Quod si pro ratione
 spuerit nequeat, sed in ipso sputum retineatur, & in pecto-

re stertorem edat, radice dracunculi magni concham maiorem, & oleum cum melle admisceto, & acetum aqua temperatum insuper sorbendum dato. Aliud vehemens. Aëno florem fabæ quantitate, nitrum assatū dupla portione, hyssofi quantum tribus digitis capitur, melle admixto, aqua & oleo instillato, paulatim per concham maiorem, ne straguletur, infundito. Quod etiam in pulmonis inflammatione, si non purgetur, faciendum. Si verò neque sterrat, neque, ut conuenit, sputat, capparis semē quātum tribus digitis capitur, piper, nitri modicum, cum melle, aceto & aqua admixta, tepidum sorbendum dato. Postridie verò id exaroto, melle & aqua feruefactum sorbendum, quod & stentibus, & iis qui expurgari nequeunt exhibendum. At si lentius expetis, hyssofi, sinapis, & nasturtij quantum cochæ testa maior capere potest, ex melle & aqua tritum feruefactum, & colatum, tepidum sorbendum præbeto. Ad hunc modum curati hi morbi sanantur, nisi sputi aliquid in pulmone relictum in pus vertatur, ex quo tussis sicca excitatur, febris & horror detinet, spiritus erecta ceruice trahitur, frequentius & conferta respiratione æger affligitur, vox paulatim grauior redditur, & color cum calore vultum occupat. Procedente verò tempore etiam magis apertè hic morbus declaratur. Hunc si intra decimum diem curandum susceperis, postquam victus ratione & balneo calido calefeceris, per infusum pus è pulmone educito, & aliis quæ pus ducant vitior, eamque victus rationem quæ suppurato debetur instituito, & caput ne quid influat, resiccato. At si per infusum pus minimè educatur, id ex pulmone in thoracem erumpit, postque ruptionem sanus esse videtur, quòd pus ex angusto in ampliorem locum concesserit, & spiritus quem attrahimus, in pulmone sedem habeat. Sed progressu temporis, pure pectus impletur, tusses & febres aliiq; dolores omnes magis vrgent, morbusque manifestus euadit. Hunc quindecim post eruptionem diebus finire conuenit, pus uti rutus maturescat, cum nimirum in ampliorem locum pus veniens, tum refriguit, tum adducto ad se eo quod in thorace erat humido, ipsum semiputridū esse necesse sit. Per hoc tempus igitur si sponte spuere incipiat, bene habet; si minus, medicamentis aut potionibus succurrendum, vltimis

quin-

quindecim diebus, ad virium corporis refectionem, ante-
 quam magis attritum sit, insurgendo, & caput vt purum sit
 propter affluxionem curando. Si verò non spuatur, sed ad
 latera sui significationem exhibeat, secato aut inurito. At si
 neque spuatur, neque de se in costis significationem præbeat,
 ieiunium post copiosæ calidæ balneum, & minimè potum,
 in sella firma collocato, cumque alter eum ex humeris ap-
 prehenderit, tu ipse eum concutito, aurem costis admoues,
 vt noscas quam ex parte sui significationem præbeat. Vo-
 tum autem est, vt id ad sinistra magis contingat, quòd in-
 10 ustio aut sectio in dextris mortem magis afferat. Quò enim
 dextra valentiora sunt, eò in ipsis vehementiores morbi ap-
 parere solent. Quòd si propter crassitudinem humor non
 fluctuet, neque strepitus edatur in pectore, crebrum autem
 spiritum trahat, pedes intumescunt, & tussicula quædam ve-
 xat, ne decipiaris videto, sed scito thoracem pure plenū esse.
 Linteo itaque tenui in rubrica liquida, admodum trita &
 tepida intincto, thoracem in orbem obregito, quaque par-
 te primū resiccatum fuerit, eā sectionem aut vstionem fa-
 20 cere oportet, vt quàm proximè ad septum trāuersum acce-
 das, ea tamen adhibita cautione ne ipsum attingas. Quòd si
 voles, vbi rubricam illeueris, eadem velut in linteo specta-
 to. Multi autem simul illinant, ne partes quæ primū illi-
 nuntur, resiccantur. Post sectionem verò aut vstionem, pe-
 nicillo ex lino crudo vttere, & paulatim pus emittito. Cū ve-
 rò secare aut iurare voles, nota impressa fac vt eandem fi-
 guram seruent inter secandum aut vrendum, ne te cutis fi-
 guram immutando sursum aut deorsum vergens decipiat.
 Tusses quoque in victus ratione vitandæ, ne rursus in pulmo-
 30 nem (quod malum est) pus reuellant, sed sinendum, vt ad se-
 ctionem citissimè resiccetur. Posteaquam verò duodecimū
 attigerit diem, pus reliquum totum emittito, & penicillo ex
 linteo appposito, bis die pus educito, superioremque ventrem
 victus ratione quàm maximè resiccato. Ad hunc modum
 suppurationes, quæ tum ex vulneribus, tum ex pulmonis
 inflammatione, & ex magnis defluxionibus, incumbete in
 latera pulmone contingunt, spectare & curare oportet. Has
 autem potiones refrigerantes febre ardente laborantibus
 cum voles, exhibeto, quæ multarū sunt virium, aliæ liquidæ

mictionem prouocant, aliæ alui subductionem, aliæ utrumque, aliæ neutrum, aliæ tantum refrigerant, non secus ac si quis in vas aquæ feruentis frigidam infundat, vel vento frigidus vas ipsum exponat. Alia verò aliis exhibeto. Neque enim omnibus dulcia conferunt, neque acerba, neque eadem bibere possunt. Fauorum siccorum heminas duas aqua maceratas, & contritas dum aqua gustu subdulcis reddatur, deinde excolatas, iniecto apio, bibendas dato. Seminis lini acetabulum, aquæ decem heminis affusis, in olla noua prenis imposita decoquito, igne depositum ut transpiret finit, quoad succus tactui pinguis euadat. Aquam mulsam aquosam ad dimidias, decoquito, deinde apium iniecto, hoc frigidum paulatim exhibeto. Hordeum achilleū, hoc est magnum & optimum resiccatum, & demto quod acutum est, ad heminæ mensuram, & bene lotum, aquæ congio affuso, ad dimidias coquito, refrigeratum potui exhibeto. Cuminum Æthiopicum heminæ decimam partem, tribus aquæ semicongiis affusis decoquito, luto piloso olla oblita ad tertiam feruefactum & refrigeratum, hoc ad omnem febrem atque tertem aliamque febrem exhibeto. Aqua etiam cælestis per se sola exhibitâ prodest. Pisanæ heminam, aquæ congio affuso, ad dimidias coquito, deinde colatum iniecto apio, frigidum potui dato. Vina etiam alba ex uuis passis, aquosa exhiberi possunt. Vuarum passarum feces vinacæ expressæ, dilutæ, ad idem valent. Vuæ passæ albæ exemtis vinacis heminam, radicum pentaphylli manipulum contusum, affusis aquæ heminis viginti, ad dimidias decoquito, frigidum paulatim exhibeto. Farinæ hordei pleni crassiores partes ad chœnicem dimidiam, affuso aquæ congio, cum crassiores farinæ partes iam intumuerint, manibus terito quoad aqua alba reddita fuerit, & adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum præbeto. Triō aut quatuor ouorum candidum in aquæ congio subactum bibat. Hoc admodum refrigerat, & agrum ad aluum subducendam etiam concitat. Hordei torrefacti probe loti chœnicem dimidiam, in aquæ congio bis aut ter feruefactam, frigidam exhibeto. Pisanæ cremorem coctum tenuem, & vinum dulce exhibeto. Hoc non mouet. Cucumeris maturi sine cortice pollinem ex aqua propinato. Hoc urinam mouet, refrigerat & sitim sedat.

dat. Ervum in aqua antè decoctum, deinde ollæ nouæ in maiore olla aqua plena impositum, alia erit affusa aqua parum coquito, postea effusam tertiam partem, vbi ervum coctum fuerit, refrigeratum præbeto, ad cyathos singulos insperso cucumeris & erui polline. Hoc indubitanter sitim sedat. Vinum Thasium vetus, aquæ quinque & viginti partibus, ad vnam vini partem admixtis exhibeto. Trifoliū, cucumeris pollinem, ex aqua in qua crassiores hordeaceæ farinæ partes maduerint, præbeto. Apij manipulos tres, pulegij pugillos duos, in aceti heminis decem, ad tertias decoquito, hoc melle & aqua admixta aquosum bibar, adianti pugillo iniecto, quod vrinam mouet & aluum soluit. Mala odorata dulcia contusa, aqua macerata, aquam porui exhibeto. Mala cydonia eodem modo macerata, si aluus in febre ardente soluta fuerit. At si morbus regius insuper inuaserit, vna passæ albæ detractis vinaceis, cicerum alborum, vtrorumque heminam dimidiam, hordei Achillei tantundem, enicitatundem, aquæ heminæ decem, apium, mentham, coriandrum, cuiusque parum, simul terito, quoad aqua leniter dealbescat, postremò adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositū exhibeto. His etiam similia imitari poteris. Omnia autem nocturno sereno exposita febricitanti exhibeto, his exceptis quibus aluus plus æquo est floida. Pulegij pugillos tres, apij duplum, vino aqua temperato decoquito & propinato. Hoc vrinam mouet bilemque per aluum educit.

Hippocratis de morbis, lib. III.

SEMEN ex omnibus tum viri, tum mulieris mēbris, ad hominis generationem veniens, & in mulieris vterum illapsum, ex eoque tempore accedente natura, humanam formam referens, procreatur. Habet autem tum mulier, tum vir in corpore quatuor humidi formas, ex quibus morbi oriuntur, qui nulla vi contingunt. Hæ verò sunt, pituita, sanguis, bilis & aqua. Ex hisque non minima neque debilissima pars ad semen confertur. Et postquã animal ex parentibus procreatum est, tot humoris formas, tum sani, tum morboſi, in se continet. Quæ verò ex vnaquaque forma, tum plura, tum pauciora in corpore contingunt, aperiam, & ex quò

ægrotant, quodque morbi diebus imparibus iudicantur, & quænam sunt morborum principia, & quænam horum singula in corpore faciunt, & morbum adducunt, ex quo etiam rigor ipse febrilis contingit, quamque ob causam pestem cum febris succedit. Ac primum quidem quam ratione bilis, sanguis, aqua & pituita ex cibaribus & potibus copiosiora & pauciora oriuntur, demonstrare volo, hoc modo. Ventriculus ubi plenus existit, omnium in corpore fons est, rancuus verò ex corpore tabescente haurit. Sunt autem etiam quatuor alij fontes, ex quibus horum quisque in corpus procedit. Postquam igitur hi fontes ex ventriculo acciperint, ipsique vacuati fuerint, ex corpore hauriunt. Trahit quoque ipsum corpus, cum quid in se ventriculus habuerit. Sanguinis quidem certè fons est cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in iecore. Atque hi sunt quatuor istorum humorum fontes, præter ventriculum. Ex his maximas habent cauitates caput & lien. In eo enim amplissimus locus est. Sed de hoc paulò post melius disseram. Sic autem se res habet. In his omnibus quæ eduntur aut bibuntur, biliosi aliquid, & aquosi, & sanguinis, & pituitosi inest, plus minusve in hoc vel illo. Quam ob causam quæ comeduntur & bibuntur ad valentiam inter se differunt. Atque hæc quidem hæctenus. Cum quis comederit aut biberit, corpus ad se ex ventriculo commemoratam humiditatem attrahit, & fontes per venas de ventriculo trahunt, similis humiditas, similem, & in corpus distribuunt, non secus ac in plantis, similis humiditas ex terra similem attrahit. Sic enim in se varias & innumeras terra facultates habet. His namque omnibus quæ in ipsa producantur, cuique similem humiditatem præbet, velut & id quod producit, sibi cognatione similem habet, & trahit unumquodque ex terra alimentum, quale sanè ipsum est. Nam & rosa talem ex terra humiditatem trahit, qualis & ipsa facultate est, & allium talem ex terra humiditatem trahit, quale etiam ipsum facultate existit, reliquaque omnia quæ producantur, unumquodque è terra quod sibi cognatum est trahit. Quod nisi ita esset, quæ producuntur suis seminibus non essent similia. Cum verò quod ex terra nascitur plus habet cognati humoris quam conueniat, id ipsum ægrotat, quod verò iusto minus habet, illud marcescit. Ac nisi quod produ-
 citur

citur ab initio habuerit, quem sibi humorem cognatum attrahat, ne succrescere quidem poterit. Quòd verò id quod producitur, pullulare ab initio nequeat, nisi humorem secundum naturam habeat, id inde intelligitur, quòd Ionia & Peloponnesus regio est, quæ pro anni temporibus non minimum à sole vritur, ita vt sol iis quæ è terra nascuntur satis esse possit, neq; tamen fieri potest, etsi multi iam tentarint, vt in Ionia aut Pelopõneso Laser producat, cum in Libya spontè producat. Neq; enim in Ionia, neq; in Peloponneso est eiusmodi humor, qui ipsum nutriat. Quòd verò multa etiam alia medicamenta regiones, etiam si sol sufficiat, alere non possint, aliæ verò spontè producant, id quod dicturus sum considerandum præbet, quantum locus loco etiam valde vicino ad vini suauitatem præstet, quamuis sol æqualiter sufficiat, cum in hoc terræ humor sic qui vinum suauè exhibeat, in illo verò minimè. Sunt quoq; agrestia nō pauca in loco nascentia, quæ ad vlnæ spatium trāsata, non amplius produci comperias. Neque enim terra eiusmodi humorem translato accommodatum habet, qualem illa agrestibus plantis suppeditabat. In his enim sunt quædam magis virulenta, quædam magis humida, quædam dulciora, sicciora quædam, asperiora etiam quædam, aliq; sexcetera aliter se habent. Innumeræ enim sunt in ea facultates. Ac propter eiusmodi genera, primùm nihil ex terra alteri simile producitur, quod cognationem non habeat. Ac mihi sanè hæc omnia agrestia esse videntur. Verùm ea homines cultura mitia reddiderunt, effeceruntq; vt quidq; suo semini similem fructum ferret. Humor enim similis similem ex terra trahit, ex eoq; increfcit & nutritur, & ex iis quæ ex terra producantur, alterum alteri simile nihil est, neque æqualem, neque similem humorem attrahit. Eorum autem singula quæ ad cibos aut potiones è terra producuntur, multas ad se è terra facultates trahunt, & in quoque aliquid pituitosi & sanguinei inest. Hac igitur ex necessitate adductus sum, quòd de cibis ac potibus qui in ventriculum veniant, corpus ad fontes nominatos trahit, similis humor similem per venas. Quòd verò vnumquodque per prædicta trahat, hoc aliud proferam argumentum, simulq; aperiam vnde pituita in corpore gignatur. Cùm quis caseum aut ali-

quid acre comederit, aut aliud quid pituitosum ederit aut biberit, confestim ei ad os & nares accurrit. Quod omnia ita contingere cernimus, idque ex eo quod referam credere oportet. Assuevero autem quod quicquid in cibo aut potu pituitosum inest, id ubi in ventriculum venerit, partim corpus ad se trahit, partim vero caput, quod cauum existit. Quod velut cucurbita corpori incumbens, pituitam attrahit, que cum viscosa sit, hanc alia ex alia ad caput sequitur. Et que quidem recens pituita ex cibo gignitur, in capite manet, vetus autem a recente, cum sit copiosior, vi illata expellitur. Eamque ob causam ubi quis aliquid pituitosum ederit aut biberit, pituitam excreat. Habet autem hanc se res ad hunc modum. Cum quis quid pituitosum ederit aut biberit, si quod copiosum existit rursus non exeat, neque per os, neque per nares, id in capite manere, vel ex capite in corpus deferri, & ventriculum petere necesse est, & ad ventriculum peruenire. Et optime quidem cesserit, si ad ventriculum perueniat: cum stercore enim exierit. Si quidem copiosum & humidum fuerit, & stercore humidum reddiderit. Si vero paucum fuerit, id non fecerit. Quod si in capite permanserit, multum dolorem capiti exhibuerit, cum in venis fuerit, paucum vero, id non fecerit. Copiosum autem aut paucum sui significationem exhibet. At vero si ad corpus deueniat, illic cum alio humore permiscetur, & si quidem copiosa pituita fuerit, si confestim corpus grauarit, si vero pauca, non utique grauarit, cum nimirum corpus magnum sit, nisi aliud ei principium relinquatur. Succedente vero tempore, si quidem altera pituita accesserit, laedat utique. Quod si corpus ad vesicam & ventriculum transmittat, & hanc foras deferant, nihil ex ea mali habuerit. In hac igitur oratione demonstratio est, quomodo caput ex ventriculo pituitam trahat, & simile ad simile veniat, simulque a me commemoratum est, quomodo & quam ob causam copiosior pituita in homine ex cibis & potibus gignitur. Nunc vero de bile dicendum, quomodo & quam ob causam copiosior in homine gignatur, & quomodo locus eius qui est in hepate, ipsam trahat. Ad hunc quidem modum se res habet. Cum quis aliquid amarum aut aliud qui biliosum & leue comederit aut biberit, tum copiosior bilis in hepate gignitur, tum confestim hepar dolet, quod

quod pueri cor vocant, idq; fieri cernimus, & ex cibo ac potu contingere nobis apertum est. Siquidem omnem commemoratum humorem ex cibis corpus ad se attrahit. Loc^o autem qui est in hepate, quicquid illic biliosi inest, ad se trahit. Et si de repente copiosa bilis extiterit, hepar homini dolet, & copiosa ex ventre gignitur. Hoc enim si contingit, vetus bilis propter multitudinem ad ventericulum fertur, & inde tormina in ventericulo oriuntur, & ipsius pars quæ dâ per vesicam quidem, pars verò per venterem foras procedit, sicq; paucissima in homine existit, & dolores cessant. Si verò horum neutrum contingat, primùm vetus bilis in corpus procedit, si quidem in ipsum transmittitur, & si copiosa fuerit, confestim reliquo humori permixta, de se significationem exhibet, sin pauca, minimè utique grauaret, nimirum si corpus magnum sit, nisi aliquod aliud principium suboriatur. At successu temporis, si quidem altera bilis accesserit, plurimum hominè lædit. Quòd si minimè accesserit, eam corpus percolauerit, ita vt bilem & quæ cūq; biliosa sunt demittat. Quæ enim eduntur & bibuntur, alia aliorum sunt medicamenta. Ita sanè etiam quæ lædunt medicamēta, vbi aliud ex alio in ventericulum illapsum est, sua facultate causam habet, vt id quod superatum est foras expellat, ipsumq; lædat. Vbi verò ex his quæ in ventericulum illabuntur, alia bilis corpori accesserit, inde morbus oritur. Hoc ego loco demonstrauit, cur bilis & quam ob causam ex cibariis aut potibus copiosior oriatur, quodq; locus hepatis, quod biliosum est, quia simile, ex his quæ comeduntur & bibuntur, ad se attrahat. Nunc verò de aqua mihi dicendum est, qua ratione quamq; ob causam copiosior in corpore oritur, & quomodo eam ad se lien attrahit. Assuero autè quòd vbi quis amplius biberit, corpus & lien aquam ex ventericulo ad se attrahunt, & si plus equo traxerint, confestim hominè laborare, idq; ita contingere sentiunt, quicumque lienosi sunt. At vbi lien traxerit, optimè quidem cesserit, si vetus aqua quæ in liene aut ventericulo inest, ad vesicam percoletur, & isthac veluti per colum effundatur. Neque enim per superiora loca aqua de liene expurgatur, nisi certè quantum in vasis inest, quæ à liene procedunt, sed in ventericulum & vesicam repurgatio fieri potest. Hæc autem nisi fluida fuerint

& foras percolentur, aqua de liene ad inferiores partes fertur, illicq; reliquo humori commiscetur. Et si quidem pauca fuerit, minimè utiq; grauarit, sed de corpore ad vesicam & ventriculum per venas percolabitur, multæ enim ex eo deferuntur, quæ vbi sicciore quàm antea fuerint, ad se et inferioribus partibus trahunt. Quòd si altera aqua oriatur, neq; ventriculus, neq; vesica foras percolet, lien attollitur, & inferiores corporis partes dolore affliguntur. Istaq; à me dicta sunt, quomodo & quam ob causam aqua copiosior ex potu in corpore oriatur, & quàm ratione lien trahat. Nunc verò quomodo & quam ob causam sanguis copiosior in corpore gignatur dicendum est. Cùm quis quid sanguineum biberit aut comederit, id totum quidem ad se corpus trahit. Trahit autem etiam cor ad se quod sanguineum est, neq; vbi copiosius attraxerit, cor afficitur. Cor enim cùm sit solida quædam res & densa, eam ob causam minimè dolore affligitur, ex eoq; venæ crassæ, iugulares dictæ, feruntur, in quas quod sanguineum est confestim transmittitur, si copiosius accesserit, illaq; impletæ, capiti & corpori celerrimè distribuunt. Cumq; quid sanguineum comederit aut biberit, confestim iugulares venæ extolluntur, & facies rubet. Cordi autè & corpori vbi ex cibis ac potibus plus æquo sufficiens sanguis accesserit, reliquoq; humori ammixtus fuerit, nisi per ventrem aut vesicam reliquo humori permixtus exierit, corpori dolorè exhibet. At si paucus accedat, vtiq; corpus minimè grauarit, procedente verò tempore ab ipso ad ventriculum aut ad nares transmittitur, quæ foras excolant, nihilq; lædūt. Si verò paulatim copiosior euadat, morbosus redditur. Quam autem ratione copiosior sanguis gignitur, à me est expositum, cumq; quatuor in corpore existant, sanguis, bilis, pituita, & aqua, hæc omnia quomodo quamq; ob causam ex cibis & potibus copiosiora gignerentur, à me est demonstratū. Quòd verò ex his gignantur, hoc constat argumento, quòd si quis pauca edat, & pauca bibat, nullū ei morbum adfert. Atq; de his quidè hæcenus. In quo etiam intelligenti à me demonstratum est, quomodo hæc pauciora fierent, quòd & melius paulò post declarabo. Quos verò appellauit fontes, ij cùm pleni fuerint, semper in corpore transmittunt, cùm verò vacui ab ipso vndique obsidentur.

Sic

Sic etiam & ventriculus facit, habetq; se res ad hunc modum, velut si quis affusa in tria aut plura vasa ænea aqua, ea quam plenissimo loco statuat, & quã optimè coaptata disponat, coniunctis ad foramina fistulis, sensimq; in vnum vas aquam donec omnia impleta fuerint affundat. Ex vno enim in reliqua vasa defluet, quo ad cætera etiam impleta fuerint. Plenis verò vasis, si quis ex vno aquã exhauriat, vicissim contrà refluat aqua in vas æneum, & rursus aqua ex vase vacuabitur, quemadmodum eam exceperunt. Ita sanè & in corpore se res habet. Vbi enim cibi & potus in ventriculum deciderint, corpus ex ventriculo haurit, simulq; cum fontibus expletur. At vbi ventriculus vacuatur, rursus retro humor redditur, quemadmodum etiam acceperat, non secus ac ex aliis vasis in vnum vas. Venæ enim multæ & crebræ, aliæ quidem tenuiores, aliæ crassiores, per totum corpus feruntur. Hæ quandiu homo viuit, apertæ sunt, & novum humorem excipiunt & emittunt. Eo mortuo conniueat & extenuantur. Quoad igitur homo viuit, corpus quidem ex ventriculo, si quid in se habuerit, haurit, hauriunt & fontes, & expleti corpori transmittunt, nisi enim corpus humiditatem ex ventriculo attraheret, sed soli fontes, neq; ad corpus transmitterent, non utiq; sufficiens haberet corpus alimentum, sed parcius. Neque enim alimentum amplius haberent, quod in corpus fontes distribuerent. Ac nisi fontes isti adessent, dum comedimus aut bibimus, non utique certò dignosceremus quod in cibo & potu suaue esset aut insuaue, hac necessitate, quam dicam, coacti. Hæc nimium loca cum parua sint, & intra reliquum corpus collocata, prius quàm vnum quodque impleatur, sua ipsius facultate reliquo corpori semper denunciat, quid ex his quæ comeduntur & bibuntur, biliosum, pituitosum, sanguineum & aquosum sit. Ex his enim singulis, quicquid in cibo & potu plus iusto adfuerit, illos nobis insuaues reddit, quæ verò maximum sui desiderium faciunt, ea ratione suaui sunt. Quod si ex fontibus aliquis cibo aut potu indigeat, ea ratione etiam corpus ab his attrahet, donec humor iusto paucior euadat, tuncq; quis comedere aut bibere desiderat, quod portionem illam expleat, & reliquis æqualem faciat. Eamque ob causam cum multum edimus aut bibimus, in-

terdum cibum aut potum appetimus, nihilq; suauius sumimus, quam quod appetimus. Vbi verò cibum sumserimus, humorque quoad eius fieri potuerit, in fontibus & corpore adæquatus fuerit, tunc in eo appetentia sedatur. Ac de his quidem hæc tenent. Quòd verò in loco quidē qui est in hepate, ex cibus & potionibus sola bilis secernitur, ita etiam feces habet. Venulæ enim cum debiles & tenues existant, alium humorem crassiozem & grauiorem attrahere nequeunt, simulque ea non est loci capacitas, vt ibi alius humor constet, hicq; locus bili natura maximè familiaris est. Proprietatēq; nullus in eo alius oritur morbus, nisi quem *καρδιογενή* hoc est, cordis morsum vocant. At verò caput, cor, & lien, omnis humoris participes sunt. Vnum quodque, nisi ægrotet, plurimum eius qui cuique natura inesse dictus est, particeps fit, caput quidem pituitæ, cor sanguinis, lien aquæ. Venæ etiam amplæ & crassæ, & clauicularum in modum intortæ, ad se alium humorem attrahunt, ita vt vbi traxerint alium alius sequatur. Et cordi quidem vicinæ sunt iugulares venæ crassæ, in quas si quid ei plus iusto accesserit, celeriter distribuitur, hæc verò reliquo corpori transmittitur, simulque cor ipsum solidum & densum existit, adeo vt ab humore affligi nequeat, ideoque nullus in corde morbus suboriatur. Caput autem & lien morbis maximè sunt obnoxia. Afficiuntur enim ab his quæ naturâ insunt, cum plus iusto accesserint, afficiuntur quoque & ab aliis humoribus. Venas enim crassas & multas in se habent, cumque admodum venosæ sint & cava, amplam capacitatem alteri excipiendo humori exhibent, qui sensim ad ea procedit, & ei qui à natura inest permiscetur. At quemadmodum in magno vase amplior est capacitas, quam in paruo, sic & in capite & liene se res habet. In his enim præcipue horum locorum ampla est cavitatis. Quòd si isthic humore venæ repletæ fuerint, in his ab eo morbus oritur. Atque de his nunc hæc tenent. Quomodo autem horum humorum quibusque in corpore parciore gignatur, melius demonstrare uolo. Quatuor equidem esse humores homini noxios demonstrauimus, quatuor etiam ipsorum esse fontes asseuero, per quos eorum vnumquemque homo repurget, iique sunt, os, nares, podex & vrinæ fistula. Et vbi copiosior aliquis humor

humor molestus fuerit, si per hanc viam homo repurgetur, nullus inde eum morbus vexat. Ac si ventriculus plenus fuerit, tabescente corporis humore, ad eum defluit, & per aliquem ex his locis extra fertur, ideoque parcius in corpore humor gignitur. Corpus enim, quemadmodum à me antea dictum est, ventriculo, vbi vacuus fuerit, distribuit, & ex eo haurit, vbi plenus fuerit. Atque hæc dicta sint, quomodo & quare humores homini molesti pauciores fiant. Quomodo autem & quam ob causam homo sanus degat, mihi dicendum. Vbi comederit & biberit, humorque ad corpus peruenerit, quo dictum est modo alteri permixtus, tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte est, eo quidem quo accessit die in corpore manet, postridie verò ei alius humor accedit. Atque hi quidem duo dies sunt, & duo in corpore humores. Humorum quidem alteri duo dies sunt, alteri verò vnus. Posterior quidem certè, vt qui crassus sit, in corpore manet. Alter verò à calore coctus diffunditur, & vbi tenuis euaserit, postridie semper à recenti protrusus, ad ventriculum reuertitur. Quò cum peruenerit, cibos loci illius coquit, & de se sanguinem in corpore facit. Cum autem permanserit, tempore graeolens redditur. Tertio verò die, vnà cum stercore & vrina, copia sibi ipsi toti æqualis & similis, æquabiliq; momento foras egreditur. Et si sui ipsius portio quædam fuerit, humor tamen iuxta dictam rationem in corpore manet. Tertio autem die ex corpore humoris maior copia & graeolentior ad ventriculum confluit, id quod videlicet ab altero relictum fuit, & cibaria concocta deducit, & quicquid in corpore morbosum est, rursus cum eo defertur. Vrina verò, quæ salsa existit, indicat quòd cibaria è corpore quod morbosum est deducunt, & semper postridie per aluum secedunt, humor verò tertio die. Eoque modo contingere sanitas solet. Et ista quidem dicta sunt, qua ratione & quam ob causam homines sanitate fruuntur. Quòd si humor hic sigillatim postridie foras prodeat, cibaria non similiter graeolentia reddita, sed velut cocta, ex ventriculo foras concedunt, vrinaque potui similis redditur, corpusque semper vtique euacuatur, omniq; tempore vbi quis aluum exonerauerit, aut vrinam

reddiderit, statim potu & cibo indiget, pro egestionis verò copia validus erit, cum humoris non satis in corpore relinquatur, sed postridie aut eodem die, vnà cum stercore foras prodeat. Et si quidem quid comedat, necne, vbi vacuatur fuerit, debilis sit, neque humor incrassari queat, si postridie foras prodeat, cum sufficiens in corpore non relinquatur. At nunc cum ventrem exoneramus bene valeamus, & biduo nihil edentes, & esse, & aliquid facere sustinemus, neque hoc tempore propter vacationem prorsus debilitamur. Humor enim in corpore relictus, robur præstat. Atq; hæc quidem quomodo & quam ob causam humor ad corpus accedens, non eodem die, sed neq; postridie foras prodire queat, dicta sunt. Id autem affirmo, quòd si plus quam tres dies in corpore humor permaneat, aut alius qui impleat copiosus accesserit, vbi venæ incaluerint & constiterint, homini maius aut minus malum denunciari, hyeme quidem minus & tardius, æstate verò maius & celerius. Atque hæc quidem cōtingere solere, si humor in corpore maneat, dicta sunt. Si verò corpus cibos statim per aluum demittat, non vtiq; quod satis sit humoris nobis suppetat, & homines graciles & debiles essent. At nunc cum cibi & potus tanto tempore in corpore permaneant, corpus ex ventriculo attrahens, sensim haurit & expletur. Istaq; à me dicta sunt, quomodo & quam ob causam cibaria eadem die exire non possint. Quòd si cibi in ventriculo plus quam conueniat immorentur, aliiq; ad eos accedant, corpus vtiq; implebitur, & compressis à plenitudine venis, calor ac dolor corpori aderit, æstate quidem citius, hyeme verò tardius. Æstate enim hominem circumstans aer calidus est, calidioremque ad se corpus attrahit. Ac si calido adhuc ventriculo, iusto calidior homini spiritus adiungatur, minimè mirandum est ex eo hominem febricitare. Cum vero spiritum frigidum hyeme ad se attrahat, multo magis corpus plenitudinem perferre queat, homine parum aluum exonerante. Atque hæc ita contingere, si cibi in ventriculo diutius permaneant, dicta sunt. Quinetiam leuiter à me demonstratum est, omnem humoris & cibi in tempore, tum longiore, tum breuiore differentiam, in causa esse cur homines ægrotent, quod etiam procedente tempore pulchrius declarabo. Ac
mibi

mihi rursus vn̄ de digressus sum redeundum est, & de sanita-
 te dicendum, quòd hominis corpus ex cibis & potibus hu-
 morem haurit, quodq; dum valet, tum cibi, tum humor, se-
 cundum commemoratam rationem foras prodeunt, & si
 quidè plus humoris quàm ex cibis & potibus adfuerit, foras
 prodeat, homo extenuatus redditur. Ob hanc verò causam,
 foras plus prodit quàm adfuerit. Siquidem quis quiescat
 neque exerceatur, malè corpus afficitur, verùm quòd aliàs
 multa sanitate fruatur, non admodum grauetur. Est autem
 10 affectio eiusmodi. Cùm quid ex his quatuor quæ in corpo-
 re gignuntur, non ita longè copiosum aduenerit, corpus
 sensim incalescit, vt non admodum grauetur, & in ventri-
 culo colliquescit, insuauèq; homini cibū reddit. Si verò hu-
 mor ali^o alio copiosior fuerit, inde febris homini suboritur.
 Sed de his paulo pòst exactiùs disseram. Interdum autem
 etiam si cibus suauis existat, homo extenuatus redditur, cau-
 sa verò eadem est. Quæ si contingant, plus humoris exit
 quàm apponatur, eamque ob causam in quiete degentem
 extenuari contingit. Hominum autem laborantium cor-
 pus incalescit. Hoc enim ex labore incalescente, & humor
 20 in ipso diffunditur, & morbus hic extenuatorius exoritur.
 Cùm autem inutilis reddatur, ad ventriculum & vesicam
 defluit, quæ foras transcolans, & partim sanè per internam
 raritatem foras exhalat, partim verò adhuc intus manens,
 in sudorem versus, foras per corpus procedit. Quin eodem
 etiam modo iuuenum exercitationes idem quod labor ef-
 ficiunt. Quòd si etiam parcior non fuerit humor quàm qui
 priùs exiuit, neque alius adhuc à potibus ac etiam cibis ac-
 cedat, eam ob causam quis extenuatur. Parcior autem ad-
 30 iungitur, si quid aliud comedere non possit, & si pro prio-
 ris laboris & exercitationis ratione laborare nequeat, aliis
 alia pauciora euadunt. At verò bona corporis habitudo per
 cibos hanc ob causam accedit. Vbi tempore resiccatus hu-
 mor fuerit, & in priore labore alius alio priùs exierit, inter-
 dum copiosior, & vnus alius alios admodum superauerit, id
 plenitudinem facit. Et si quidem à multis valde superetur,
 hoc modo febris contingit. Si verò à paucis, parum, cor-
 pusque hoc modo perferre potest, cùm copiosior in ipsis
 humiditas insit, quæ calorem dissoluit. Corpus enim à febre

incalescit, & si modicum quidem fuerit quod molestum est, tertio die eodem modo dimittit, duobus verò diebus continenter vexat. Sin vero copiosius, quinto die, quatuor autem pro ratione habet. Sic morbi per dies iudicantur. Quòd si febris dimittat diebus imparibus, & sanus quis euadit, & moritur. Quam verò ob causam, paulò post declarabo, nunc autem dicendum cur febris dimittat. Cuius rei causam esse affirmo, quòd si febris hominis corpus prehendit, tertio die aut alio quodam impari, humorem molestum è corpore exire secundum commemoratam prius rationem necesse sit. Neq; enim prius exit, quàm ei bonus alius ex ventriculo accesserit. Intermedio namq; & postero die corpus ex ventriculo trahit, quicquid in suum usum primo die in ipsum demiserit, nisi ventriculus transcolatit, & alium humorem habuerit, quod certè homini male cesserit. Quod si febris tertio die dimittat, eodem modo quo primo die dimittit, vè dictum est. Et sic quidem contingit febrem in corpore excitatam tertio die remittere. Altero autem quòd si quinto die, aut septimo, aut nono dimittat, eodem modo dimittere, velut tertio die exit. Est enim febris alimentum in locis quos paulò antè commemorauit. Exuperantem enim copiosorem humorem, homo sustinere non potest. Imparibus autem diebus illam ob causam febris dimittit, quòd paribus diebus corpus ex ventriculo attrahit, imparibus verò dimittit. Ventriculus autem in homine sano foras transmittit. Ac propterea necessariò diebus imparibus morbi iudicantur, istaq; ratione cum quis febre decinetur, sanus euadit. Istamq; ob causam ægrotos æstero diebus imparibus maximè affligi, idque ex ratione quadam. Conturbatur equidem homo cum febricitat, istiusq; rei indicium est horror, qui subinde per totum corpus impetu quodam fertur. Quod sanè minimè contingeret, nisi humor conturbaretur, & ab ipso copiosior aut paucior secerneretur, & alius alium superaret. Maximè verò etiam conturbatur diebus imparibus, cum ægrotat, tuncq; horror præcipuè contingit. Sic enim se res habet. Humoris molesti aliquid à recenti humore superatum, extra corpus propellitur, & ad inferiorem aluum defertur, que vna cum molesto humore incalescit, in seq; magis quàm antea recipit, quod

quod in morbi iudicatione præcipuè contingit. Quòd si corpus paulatim ad ventrem dimittat, neq; copiosum facit quod homini molestum est, ventriculus calorem perfert, corpusq; ad iudicationem validum est, & homo cõualefcit, vbi is qui affligit humor exierit, & qui feбри alimentum suppedicat consumtus fuerit. Si verò sanus superauerit, hac ratione qui ægrotat, propter commemoratas à me causas, sanus euadit. Nunc verò dicendum est cur moriantur diebus imparibus. Ac mea quidem opinione, si copiosum fuerit quod corpori molestum est, plus iusto conturbatur, copiosumq; ac validum ad ventriculum defertur, eoq; corpus cum alterum perferre non possit fruitur, graucolentemq; spirationem fieri necesse est. Cumq; corpus præ imbecillitate spiritum, quo quæ in ventriculo sunt refrigerentur, attrahere nequeat, nimirum cum omnis humor morbosus existat, quicquid in humore vilitatis inest, foras exhalar, sicq; quis moritur. Neq; enim alter humor salubris superat, sed tot^o à morbo copioso superatus, & à febre consumtus expirauit. Sic sanè diebus imparibus dolor contingit, idq; nemo est qui non nouerit. Quinetiam quòd quidem humor iisdem diebus conturbetur, istud indicio est. Qui iam febre continente detenti, diebus paribus medicamentum purgans sumserunt, ii sanè supra modum nunquam purgati sunt. Qui verò diebus imparibus vehemens medicamentum sumserunt, ii purgati sunt, multiq; etiam supra modum purgati perierunt. Superiores igitur Medici in hoc maxime peccarunt, quod diebus imparibus medicamenta purgantia exhibebant, & homines interimabant, id ita se habere ignorantes. Humor enim in ægrotantis corpore magis diebus imparibus conturbatur, nimirum cum corpus ad ventriculum humiditatem transmittat. Et si quis iam cõmotum medicamento iniecto magis commoueat, non mirum est si quis ex his pereat. Vlcera etiam siquidem cufentur, his maxime diebus inflammationem concipiunt. Humor enim cum commouetur in omnes venas fertur, easq; implet. Et vbi morbus ad ylcus deuenit, si quidem curetur, pusque ab humore in conturbatione veniente, foras propullum exitum habeat, ylcus foras expurgatur. Quòd si non curetur, neque exitum pus habeat illic, vna cum eo qui

accessit permanet, doloremque exhibet, & carnem vlcus
 ambientem attollit. Ex quo siquidem in cruribus vlcus ha-
 buerit, in crurum connexionibus venæ attolluntur, si verò
 in manibus, venæ quæ sunt in manuum connexionibus,
 indeque glandularum tumores oriuntur. At quibus febris
 contingit, si nullo alio affectu laborent, ea ex pinguiore
 quam par sit humore incidit, venæque impletæ dolorem &
 calorem vlcerei exhibent. Quod verò incaluit, etiam reliquum
 corpus calcfacit, eoq; modo calor in vlcerebus oritur. Ho-
 moris enim agitatione corpus & vlcera incalescunt, &
 tale quid immoderatus labor efficit. Vlcera autem quinto
 die inflammatione sedantur, & secundum horum dierum
 rationem, pro vlcere magnitudine, etiam tertio die, &
 quinto, & septimo, & nono, & vndecimo. Deinde exacto
 primo circuitu rursus, tertio die, qui est secundi principium,
 & à primo decimusquartus. Ex his verò maxima decimo
 quarto die inflammatione sedantur. Atque hæc oratio de-
 clarat morbos diebus imparibus iudicari, & humorem in
 sano tertio die exire, stercus verò secundo. Et ista quæ tertio
 die contingunt, rem ita se habere mutuo inter se attestantur.
 Ad hunc modum tota hæc oratio summam & velut à capite
 est à me ad extremum deducta. At nunc exactius quam ob
 causam homines ægrotent, mihi dicendum est, si nulloque
 ponendum quæ sint morborum principia, & quæ horum
 quidque efficiat. Mea autem sententia, si cibi quidem plus
 iusto copiosi iam concocti intus morentur, neque homo re-
 purgetur, & altera cibaria insuper adiiciantur, corpus prio-
 re humore & recenti plenum incalescit, indeque homini fe-
 bris contingit. Verum sic oborta febris, neque periculi ple-
 na, neque vehemens est, in qua humor copia æquabilis paulo
 plus nobis molestus est. Si enim sic se res habet, & quis ad-
 modum sit robustus, eaque quæ conveniunt adhibeat, sanus
 euadit. Vnus autem hic solus morbus est ab omni humore,
 & septem signa habet. Tussis enim leuis & sicca detinet,
 venter durus redditur, cum nimirum stercus intus retinea-
 tur, caput grauatur, & vomit, febricitat, neque lotium probe
 exit. Istaque sunt huius morbi ex omni humore orti septem
 indicia. Quod si stercore non prodeunte vnus ex reliquis
 humoribus superet, melius homo habebit. Ac si quis in fe-
 bre

bre ex omni humore orta, quæ sunt idonea minimè adhibuerit, circumagetur morbus, quantum ipsè humores superauerit, hoc modo. Incalescente corpore, per hoc aquosum quod est febris maximè infusum, præcipuè exhalat, relinquitur verò pingue & leue, quod est biliosum, & præcipuum febris alimentum. Ad hunc autem modum exhalat, non secus ac si quis affusa in vas æneum aqua & oleo, ligna multa diutiùs succendat, aqua cerrè longè paucior, cum ex vase exhalet, futura est, oleum verò paulum immiuetur, quod aqua quidem propter raritatem ab igne extenuari, & leuis reddita exhalare potest, oleum autem coherens & densum extenuari nequit, neque uti aqua exhalare. Ita sanè & in homine se res habet. Incalescente nanque corpore aqua foras exhalat, quod verò est biliosum, cum coherens & densum sit, neque similiter extenuatur, neque exhalat. Verùm extenuatus biliosus humor efficit ut corpus magis incalcescat. Copiosius enim & melius alimentum febris suppeditat, & in corpore dispersus aut firmatus, morbum cum prioribus corroborat. Atque ista quidem homini contingere, nisi purgetur aut curetur, dicta sunt. Quòd si horum copia non superet, siue semel multa, siue paulatim colligatur, & reliquum corpus dolore affligat, id dum contingit, præ robore perferet, donec principium quoddam accedat. Sin vero copiosior humor extiterit, neque homo expurgetur, ex eo morbus ad hunc modum oritur. Cùm tria sint principia ex quibus morbi oriuntur, vnum quidem iam à me dictum est, quæque & quanta in corpore efficiat. Ostendi enim quomodo & quam ob causam, homo nisi repurgetur, ægroter. Alterum est, si quæ ex cælo pendent, minimè sint commoda, & præter victus rationem contingant. Tertium est, cum quid violentum incidit. Violentum autem esse dico, & calum, & vulnus, & percussione, & immoderatum laborem, & alia id genus. Ac horum principium, vis si magna fuerit, maximum est; si verò parua, non adeò magnum. Post hoc verò, si homo non expurgetur. Tertium autem, si quæ ex cælo contingunt, non fuerint ad sanitatem accommodata. Horum igitur diligens cura habenda est, cum horum quidque, quod referam, in corpore efficiat. Siquidem vulnus factum sit, carnem dissectam esse manifestum est, vlcusque

existit. Hoc autem morbum appello. Si verò ex plaga, aut casu, aut alia quapiam affectione cōrussio facta sit, & tumor oboriatur, sanguis per vim calefactus, & per venas hiantes subiens, cum præ copia exitum quo abire possit, nō habens, illic colligitur, eamq; ob causam tumor fit, tandiuq; adest, quoad ex locis eo quo dictum est modo, aut per ipsum tumorem repurgatus fuerit, & sanguini cum tempore, velin pus verso, vel non, exitus siue per manus operam, siue sine ea, pateat. Quin & immoderatus labor tale quid efficit. Cui enim homines immoderatè laborauerint, quibus sanguis præcipuè laborarit, illic firmatur & incalcescit, indeq; dolor contingit. Quòd si ab his quidem superetur, magna autem copia immoderatus labor cōtingat, & alius ac vesica copiat neutiquam celeriter transcolarit, ex eo sanè febris suboritur, minimè verò, si prior humor æqualis fuerit. Si vero in immoderato labore horum copia in corpore permaneat, superat ille. Atq; hæc quidem de vi, quænam in corpore efficiat, dicta sunt. Istaq; duo principia, nempe vis & plenitudo, nisi homines repurgentur, corpora calefaciunt. Quòd verò ex cælo dependet principium, si homini minimè commodum fuerit, aliquid humoris superat, & tanquã ad modum viam faciens, calefacit, priusq; si ita contigerit, refrigerat. Prius autè quomodo calefaciat dicendum. Mea igitur opinione, si in ipso homine morbosum aliquid insit, quale prius dictum est, & ea quæ ex cælo pendent minimè commoda fuerint, homoq; incalcescat, totus corporis humor incalcescens conturbatur, idq; vis præstat. Et si quidem homo repurgatur, de cōturbato humore, quantum plus æ quo abundat, secernitur. Istud verò similiter se habet vt id quod ex lacte equino Scythæ conficiunt. Lac enim in vasa lignea caua affusum agitant, conturbatum verò spumescit ac separatur, & pingue quidem, quod butyrum vocant, cum leue sit, in summo seponitur, graue verò & crassum subsidet, quod etiã separantes siccant. Quod cum concretū & siccatum fuerit, Hippacem vocant. Lactis verò serum medium locū habet. Ad hunc verò etiam modū in homine commoto humore, quicquid in corpore continetur, ab his principiis que dicta omnia seponitur, & bilis quidem cum sit leuissima, in superficiem discedit, secundo loco sanguis, tertio pituita. Ex his

autem
hæc ita
turbatur
rimū
nactur
corpori
alio loco
calefacit
ringit,
10 dissimil
tem in
pellati
mens,
idoneu
nus. An
qui co
tum &
uentur
cuarur,
30 num el
scat, ni
tur, &
getur,
quod a
exhaun
enim e
sed ab
quod p
tur, do
alimen
Quem
scat, p
putred
quod i
nosum
rum d
sanè e
non fa
vicinu

autem

autem humoribus maximè gravis est aqua. Cùm autem
 hæc ita se habeant, quicquid in morbo copia abundat, dum
 turbatio in principiis contingit, ad locum fertur in quo plu-
 rimum superat. In turbatione autem amplam capacitatem
 inactum secretum voluitur, & corpus calefacit, aut in aliqua
 corporis parte adhærescens, vna cum alio humore qui in
 alio loco est, dolorem & calorem exhibet. Quod verò in-
 calefcit, reliquum corpus etiam calefacit, ex eoq; febris cõ-
 tingit, fereq; ex bile, & pituita, & sanguine oritur, quæ cali-
 dissima existunt. Et si quid horum in aliquam corporis par-
 tem incubuerit, plærunque inde morbus nominatur, & ap-
 pellationem habet. Ex aqua autem neque admodum vehe-
 mens, neq; diuturna febris oritur, cùm aqua igni minimè
 idoneum suppeditet alimentum. Ac de his quidem hæc-
 tus. Anteturbationem verò non habet quò secedat humor
 qui copia superat, sed cum alio humore permixtus sur-
 sum & deorsum volutatur, eùm omnia plena sint: dum mo-
 ventur autem, vacuantur. Atq; alterum altero magis eua-
 cuatur, quodq; copia superat, loco continetur, & quod alie-
 num est, cum altero non permiscetur, si circum adhæres-
 cat, nisi viribus adæquatam fuerit. Viribus autem adæqua-
 tur, & quod ex ipso ad morbum accedit, quoad locus repur-
 getur, quæcunq; fuerit purgatio. Quod si copiosum est id
 quod affligit, & aliud quod priùs salubre erat ad morbum
 exhaustum & absumitur, eoque modo homo perit. Insuper
 enim exhaustum, si morbo non satis super fuerit alimenti,
 sed ab humore qui in loco dolente est absumitur. Primùm
 quod propinquum est absumit, deinde vteriora depascit-
 ur, donec consumtum fuerit, neq; amplius supersit corpori
 alimentum. Levis autem humor hominis est alimentum.
 Quemadmodum igitur par est, primùm si maximè incale-
 scat, putredo sensim oboritur, deinde postquã illic alimenti
 putredini non satis suppetit, in corpus seipit, initio ab eo
 quod sanũ est & propinquum ducto, quoad quod totũ car-
 nosum est putredinem conceperit. Postquã autem in to-
 tum depastum est, putredinis alimentum consumitur. Sic
 sanè etiam in morbo, initio à loco ducto postquã illic
 non satis suppetit alimenti, vterius depascitur, ab eo quod
 vicinum est sumto exordio. Vbi enim ad totum peruenit

morbi alimentum consumitur, nec aliud quod salubre et
 superat, idq; dum contingit, homo moritur. Quinetiam ubi
 hic in conturbatione amplio rem locum acceperit, neq; sa-
 matus fuerit, sed volutatur, nō amplius cū alio permisce-
 tur, sed in morbum insumitur, nisi repurgetur. Deinde vetus
 supra modum implentur, valdeq; impletæ nihil ante eas
 dimittunt, quā amplam capacitatem nactæ sint. Non sic
 ac si quis vehementer percussus fuerit, sanguis ad vulnus
 decurrit, venis nimirum per vulnus euacuatis. Vbi verò ce-
 nes tanquam spongia oppletæ fuerint, non amplius dimit-
 tunt, sed in se retinent, quoad ex ipsis aliquid per locum re-
 cuetur. Cū enim in vnum collectus sanguis fuerit, præ-
 copia viam intercipit. Quemadmodum si quis ampullam ole-
 ariam coriaceam angustæ oris, oleo plenam recta in os ob-
 uertat, idq; cum fecerit, ex ea oleum prodire non poterit. O-
 leum enim copiosum & confertim incidens, viam coarctat
 uir. Quod si quis ampullam oleariam paulum inclinat, vel-
 letur oris obturatio, per quam ex ipsa oleum effluet. Idem
 etiam in aqua supra mensam effusa experiri licet. Ad hunc
 sanè modum ubi plurimus corporis humor in conturbatione
 locum occupauerit, & venas impleuerit, non amplius ab
 eis discedit, nisi si locus vacuus fuerit, vnde morbi oriuntur,
 morbi alimento consumto. Atq; ista quidē à me dicta sunt,
 ubi quid in corpore fuerit, vnde morbi oriuntur, aliis etiam
 redundantibus, & quomodo principia humorum calore & con-
 turbationem afferant, & ad morbum deducant. Nunc verò
 dicendum quænam in corpore efficere soleant, quæ à celo
 dependent, si incommoda fuerint, & cū corporis humo-
 rem superarint. Affero autem partem eius humoris qui est
 in homine, cum colliquatus fuerit, in se concrecere & in-
 crassari, donec morbum pariat, partem verò dilatari & dis-
 parari. Quæ affectio cum lacte affinitatem habet. Si quis
 coagulatum in lac iniecerit, frigiditas in eo oborta lac increas-
 sat & in se cogit, horum autem quod increassatum est ambigunt.
 Ad eum sanè modum in homine humor refrigeratione in
 morbo suborta cōcreuit & increassatus est. At circum ipsum
 quosum humorem alius etiam humor est, qui quo copio-
 sior in reliquo corpore fuerit, eò magis commiscetur. Ver-
 rum si quidem ad aluum deferatur, sterminus commouet, &
 in aluo

in aluo tor-
 xia. At si ac-
 adhærescit
 Locum igitur
 quidem aqua
 mirum in
 inferiora de-
 maiorem e-
 videlicet, p-
 faciens exu-
 mine rigo-
 concreta
 mirum ist-
 Hinc sanè
 quit, vnde
 condensat
 copiosior f-
 & quod m-
 fertur, neq;
 febrem no-
 quodq; do-
 si alius pe-
 lum est ne-
 est aliquan-
 alia quam
 humorem
 rem accesse-
 mirum ei-
 verò temp-
 quidem le-
 terius dep-
 deinde tu-
 sus autem
 fligenti v-
 commiscet-
 tur. Et qu-
 tur, tamen
 dum orit-
 tia, corp-

in aluo tormina excitat, forasq; exit nulla magna illata noxia. At si ad aluum non deferatur, ad eam corporis partem adhærescit, in qua plurimam capacitatem adeptus fuerit. Locum igitur amplum sibi nactus, in eo volutatur, & quod quidem aquosi humoris ex concretionem secerit, cum nimirum in corpore frigidissimum & grauissimum existat, ad inferiora descendit, & circū ossa & nervos cumulat, eò maiorem corpori inflammationem inducit, & circa nervos videlicet, præsertimq; circa ossa aquosus humor humorem faciens existit. Osseæ enim præcipuè corporis partes in homine rigore corripuntur, pilique eriguntur, summa cute concretescente & sicciore quam antea reddita, deficiente nimirum isthic aquoso humore & circum ossa conuoluto. Hinc sanè solus locus vbi antea erat, humorem facere nequit, vnde rigor oritur. Reliquus verò humor æquabiliter condensatus, partim in toto corpore est, partim verò quò copiosior fuerit, si quidem contigerit vt aluus plena existat, & quod molestum est paucum sic, interdum ad aluum defertur, neq; magnam noxiam inducit. Et quandoq; quidem febrem non infert, quandoque verò debilem & innoxiam, quodq; dolorem facit vnà cum stercore foras prodit. Quòd si aluus plena copiosum habeat quod molestum est, periculum est ne ex eo morbus aliquis suboriat, si quod noxium est aliquam in partē incumbat, vel ad latus, vel ad viscus, aut aliā quampiam partem simul calefaciat, vt primū illum humorem conturbet. Quibus verò non multum ad calorem accessit, id ab aquoso humore superatum est, cum nimirum circa ossa & prope medullam consistat. Procedente verò tempore, magis afficiuntur quæ prope sunt, ac primū quidem locus ipse, deinde quod ipsi vicinum est, & sanè vltèrius depascitur, & aluus cum calida existat eum suscipit, deinde tum aluus, tum noxius hunc magis calefacit. Crassus autem humor vbi incaluit, primū is diffunditur qui affligenti vicinus est, diffusus verò affligenti aquoso humori commiscetur, deinde in corporis cōcretionem magis vacuatur. Et quousq; aquosus humor reliquo humori permiscetur, tamdiu rigor detinet. Quinetiam febris ad hunc modum oritur. Quæ enim molesta sunt, ad locum inhærentia, corpus incallescens in se febrem contrahere cogunt, &

ab eo quod noxium est, & ab aluo calefactum, reliquum quoque quosum humorem superat. Atque ita quidem post frigus fit, sic copiosus humor in aliquam corporis partem incubuit. Quod si conuoluitur, hoc modo oritur. Post frigus febris conuoluitur circa aluum tum superiorem, tum inferiorem maximè affligens. Ibi enim maximè ampla est capacitas. Cum autem voluitur, primùm incalescunt quæ propinqua sunt, tum viscera, tum quæ in ventre calida sunt. Deinde etiam reliquus humor calorem haurit, & diffusus aquosus humor ad insceat, febrisque post rigorem hoc loco oritur, cum quod molestum est minimè conuoluitur, sed ad aliquam corporis partem adhæserit. Atque ista à me dicta sunt quomodo & quando morbosus rigor fiat, & quànã ratione, quod post hunc febrem incidere necesse sit, & quænam sint morborum principia, quemque morbum eorum vnumquodque corpori adferat, quaque ratione & quam ob causam morbi diebus imparibus iudicantur, & ex quo homines sani sint, & ex quo ægrotent, tum etiam bilis, tum pituita copiosior, paucior fiat. Multa quoque alia quæ in ipso & natura humana insunt, quæque hæc exigebat oratio demonstraui. Et hæc quod dem hoc modo commemorata ad exitum perducta sunt. Et nunc de lumbricis latis dicendum. Eos enim in puero, dum adhuc in utero est, gigni assero. Neque enim ubi semel ventris egressus est, tanto tempore sterces in aluo manent, ut ex eo putrefacto & diutius permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concrecere possit. Qui enim sanus futurus est, hesternum sterces semper quotidie per aluum demittit. Talia autem animal, neque si per multos dies ventrem non exoneret, gigni non possit. Multa enim puero in utero existenti, ad hunc modum gignuntur. Vbi ex lacte & sanguine corrupte ac redundante, quod nimirum dulce existat, putrefactum factum fuerit, illic animal generatur. Teretes vero lumbrici isthic eodem modo nascuntur. Eamque rem esse habere hoc est indicio. Vbi pueri in lucem sunt editi, si mulieres hæc medicamenta cibo in os indito offerunt, ut sterces ex intestino exeat, & minimè aduratur, simulque, ut intestinum dilatetur. Quo cibo in os indito, multi sanè pueri, tum latos lumbricos, unà cum primo stercore per aluum demiserunt. Quod si non egresserint, etiam in ventri-

DI
in ventrib
rò non am
bricum ha
stercore
affirmant
enim ab v
intestino
tem puero
sta sunt, in
10 quibusda
æqualis e
cum eo in
num, vna
excidit, pl
bus, aut
deorsum
minet, id
verò non
quod si q
20 dicamen
bè præpa
dit, & ho
rectus lu
ne abru
tempore
crescunt
sed circu
intestini
de quale
30 alias at
Interdu
unt, int
vehemen
ore spu
tur, sub
que eti
bit. In
etiam
tempo

In ventribus gignuntur. Et teretes quidem pariunt, lati vero non amplius, etsi eos parere dicunt. Qui enim latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris semen subinde cum stercore per aluum egerit, idque lumbrici partem esse quidam affirmant. Mihi vero isti haud recte sentire videntur. Neque enim ab uno animali tot pulli nasci possunt, neque tanta est in intestino capacitas, ut partus educare queat. Increfcente autem puero, lumbricus etiam ex his quae in ventriculo ingesta sunt, in intestino increfuit, & his quidem cum pubertate, quibusdam etiam posterius, aliis vero paulo ante, intestino aequalis euadit. Et ubi intestino adaequatus fuerit, similiter cum eo increfuit, & quod maior extiterit, per rectum intestinum, una cum stercore excernitur, & velut cucumeris semine excidit, plerumque etiam maior. Nonnullis vero iter facientibus, aut vehementer laborantibus, & ventre incalescente deorsum prodit, ipsisque ex recto intestino quid inflatum preminet, idque facit, & ex ano reseratur, aut retrocedit. Quod vero non pariat, resque velut dico se habeat, hoc est indicio, quod si quis hominem lumbrico laborantem curet, & medicamentum aut portionem exhibeat, si quidem homo probe preparatus fuerit, totus rotundus in pilae formam prodit, & homo conualescit. Si vero ex medicamento excidat, rectus lumbricus duorum aut trium cubitorum longitudine abruptitur, aut etiam longe maior. Quo abrupto multo tempore cum stercore signa nulla se producit. postea vero increfciunt. Atque haec argumento sunt lumbricum non parere, sed circum circa abrupti. Est autem eius species velut albi intestini ramentum. Haec vero habet indicia, ex aluo subinde quale cucumeris semen egerit, & ubi quis ieiunus fuerit, alias atque alias ad hepar impetu fertur, & dolorem excitat. Interdum autem ubi ad hepar irrumpit, sputa ad os affluunt, interdum vero minime. Nonnullis quoque ubi ad hepar vehementer proruperit, vocis defectionem immittit, & ex ore sputa admodum multa effluunt, quae paulo post sistuntur, subindeque tormina multa in ventre excitantur. Quandoque etiam ad dorsum dolor fertur, illuc enim etiam incumbit. Interdum vero ista lumbrici lati signa sunt. Hoc vero etiam contingit. Ei qui hoc animalculum habet, toto quidem tempore nihil horrendum accidit, cum vero debilis extiterit.

rit ægrè reficitur. Lumbricus enim eorum quæ in ventriculo ingeruntur partem aliquam assumit. Si igitur vt conuenit curatus fuerit, conualefcit, fi verò non curetur, sua sponte foras non prodit, mortem autem non infert, fed ad fenectutem vsq; comitatur. Atque ista quidem à me de lumbrico lato dicta sunt, & de illius ortu, quæq; isti morbi signa sint. At verò calculi morbo principium ex lacte obortur, vbi puer lac impurum ex mamma sugit. Lac autem nutricis impurum redditur, vbi pituitosis alimentis, tum cibis, tum potibus impuris ea vsa fuerit. Quæ enim in ventriculum immittuntur omnia, lacti cõferunt. Habet autem se res ad hunc modum. Si nitriz minimè sana fuerit, sed bile, aquoso humore, sanguine aut pituita abundarit, lac quoque puero prauum redditur. Confert enim corpus & ventriculus, plurimum verò ei ad lac confert, quod ipsum plurimum in se habuerit. Puerq; si de nutrice lac sugat minimè purum, sed (velut dixi) biliosum, morbosus & debilis euadit, & quoad lac prauum & morbosum sugit, in præsentia maximè affigitur. Atq; vbi lac minimè purum, sed terrenum ac pituitosum luxerit, venasq; à ventriculo ad vesicam pertinentes amplas & attrahentes puer habuerit, porus autem & lac ex nutrice in pueri ventriculum cõcedit, quale ex ventriculo de lacte trahit, in totum ei simile quod venæ in ventriculum detrudere potuerint. Et si quid in lacte non purum fuerit, id quo fruitur in vesica lapis fit eo modo, quo in aqua minimè pura, in calice vel vase æneo agitata & deposita cõfertum in medio sedimētum consistit. Ad eundem modum in vesica contingit, cum vrina impura existit, neq; emittitur, nimirum cum cauo cõtineatur, & maximè coaceruata, præ dolore per mictionem non redditur, & à pituita cruda concrefcit. Pituita enim sedimento permixta glutinum euadit. Ac primum parua lanugo accrescit, deinde quod accedit arenosum, adiungitur, cum pituita quæ de lacte in vesica remanet pro glutino sit & increfcit, & quicquid quidē humoris in conglutinatione accesserit, per vrinam redditur. Rursus autē sedimentū solidum aut lapidosum efficitur, non secus ac ferrum ex lapidibus & terra simul adusta fit. Ac prima quidem in ignem iniectione, ad ferri recrementum lapides & terra inter se agglutinantur. Sed vbi secundo ac tertio

in ignem

in ignem co
ex ferro for
tem in igne
dumque a
in vesica. D
liqui factum
subsiderit, co
subsederit a
in vesica ag
10 cumque vel
Quod verò
noso concre
vesica ex lac
puer existit
nim vbi yri
pat. Quod
esu, non an
Et de his q
bet signa. C
20 na paulati
terdum qu
rata, & vel
ret, indicat
his quæ d
duos aut p
de vno dix
cretus fue
separata f
adiunxerit
30 concrefc
tur, sunt
in agitatio
nitur. Iu
rit, nequ
bibitur in
Hi autem
mo cauu
cauus no
lam vocc

In ignem coniecta fuerint, recrementum quidem liquatum
 ex ferro foras prodit, idque fieri oculis cernitur, ferrum au-
 tem in igne remanet, & cedente recremento subsidet soli-
 dumque ac densum redditur. Sic sanè se habet sedimentum
 in vesica. Dum pituitæ glutinum accedit, id quod ab vrina
 liquifac-tum est, cum ea excernitur. Ipsum verò sedimentū
 subsidet, condensatur, ac solidescit velut ferrum. Vbi autem
 subsederit ac solidum redditum fuerit, sursum ac deorsum
 in vesica agitur, vesicamque tundens dolorem exhibet,
 cumque vehementer tundat ac vlceret, ab ea aliquid aufert.
 Quod verò adiicitur adhuc maiorem ei quod abscessit are-
 noso concretionem efficit, & ad hunc modum calculus in
 vesica ex lacte gignitur. Interdum verò oritur, si cum adhuc
 puer existit, ex eo anxietas quædam contingat. Subinde e-
 nim vbi yrinam reddiderit, celeriter yrinæ fistulam occu-
 par. Quòd si iam adulto puero calculus gignatur ex terræ
 esu, non ante ei dolor adest, quàm ipse sibi cibum deligat.
 Et de his quidem hæctenus. Hic autem morbus quinque ha-
 bet signa. Cum yrinam reddere vult, dolore afficitur. & vri-
 na paulatim velut yrinæ stillicidio laborantibus effluit, in-
 terdumque suberuente est, utpote vesica à calculo exulce-
 rata, & vesica inflammatione vexatur. Verùm id non appa-
 ret, indicio tamen est summa præputij pars. Interdum ex
 his quæ dicam arenosa per yrinam reddit, interdum verò
 duos aut plures calculos. Alij autem parui gignuntur eo quo
 de vno dixi modo. Fiunt etiam ad hunc modum. Cum con-
 cretus fuerit calculus, & altè in vesica subsederit arenaque
 separata fuerit, & accedentem arenam calculus ad se non
 adiunxerit, sed grauior & copiosior sit reddita, ita ut inter se
 concretescere nequeat. hoc etiam modo duo calculi gignun-
 tur, sicut verò eodem modo plures, quibus inter se collisis
 in agitatione arenosum comminuitur. & per yrinam excer-
 nitur. Interdum verò etiam vbi arena ad vesicam descende-
 rit, neque in sese coherit. At verò dicunt nonnulli id quod
 bibitur in pulmonem deferri, ex eoque in reliquum corpus.
 Hi autem ex eo quod dicturus sum coarguuntur, quòd pul-
 mo cauus existit, eique annexa est fistula. Quòd si pulmo
 cauus non esset, neque ei adnasceretur fistula, animalia nul-
 lam vocem emitterent. Vocem enim ex pulmone edimus,

quod cauus sit, prætereaq; eius fistula. Vocem autem labii & lingua articulatam reddunt. De hoc autem à me tractius dictum est in pulmonis inflammatione. His igitur qui potum ad pulmonem ferri existimant, quæ hoc se habent modo apponam. Potus in ventriculū concedit, à ventriculo verò in reliquum corpus exhauritur. Ad hæc verò argumenta animum attendere oportet, quæ proferam, cur potus in ventriculū, non in pulmonem concedat. Si enim potus ad pulmonem ferretur, vbi pulmo oppletus esset, non facile quis spiritum trahere, neq; loqui posset. Neq; enim pulmone pleno esset quod resonaret. Et hoc quidem vnum est argumentum. Deinde si potus ad pulmonem procederet, cibus in nobis siccus non similiter coquerentur. Itaq; duo sunt argumenta. Quin & medicamenta ventrem subducentia vbi potu sumserimus, extra ventriculū ferentur. Habet autem se res hoc modo. Quæ medicamenta sursum aut deorsum, aut vtroq; modo purgant, hæc efficiunt. Omnia valde vrūt, & ex his quidem valētia, si fortè mollem aliquam corporis partem contigerint, eam vlcérant. Leuiora verò turbationem in corpore excitāt, quodcumq; vel leuiter attingerint. Quod si aliquod ex his medicamentis ad pulmonem veniat, magnum aliquod malum mihi excitare posse videtur. Pituita enim ex capite veniens, eum paruo admodum tempore exulcerat, cum tenerum quiddam & rarū sit pulmo, & si exulceratus fuerit, aliquis sanè multis de causis bene habet. Ventriculus autem à medicamentis non exulceratur, cum robustū quiddam sit, velut corium scilicet. Et in Libya plæriq; ex incolis, pecorum pellibus pro vestib; & ventribus pro faculis vtuntur. Ventriculus enim robustam quiddam est. Præterea vbi homines vinum nigru ingesserint, nigra per aluum egerunt. Hæc quidem omnia argumenta sunt. Ac vbi allia aut aliud grauis odoris edulium comederimus, vrinam cibi odorem referentem excernim;. Et hæc quidem argumenta, tum ea quæ dicturus sum spectanda sunt. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam, aut aliud quid huiusmodi sorbitione acceperit, idq; ad pulmonem perueniat, hūc ne minimum quidem temporis vlturum speramus. Vbi enim paulū quid pituitæ ad pulmonem aut eius fistulam venerit, multa & valida tussis conu-

hoq;

siq; oboritur
aut farinam
bitio fuerit
dolorem in
ueniens ver
Itaq; sepre
ros enutrit
est aliud à n
argumenta
10 nihil adeo m
rent. Ac ne
tentia dedu
miter in op
que ob ear
lum fertur
semper hia
tanquam h
in deuoran
nus. In ven
10 plerus fue
transmitti
ad pedes d
a quæ acc
ad lienem
alia de cau
siterit, v
neque cor
aliquant
autem sub
20 ceruix, &
scar, & h
plena sunt
valde str
bè transi
dit, inter
tumescit
bus diu
Buit, in se
borum d

siq; oboritur. Si igitur utiq; vixerit qui cyceonem biberit,
 aut farinam coctam sorbitione sumserit, vbi concocta sor-
 bicio fuerit, copiosum & vehementem calorem multumq;
 dolorem in corpore excitari cenfeo, vt proinde minimè co-
 ueniens ventris egestio consequatur, si ad pulmonem veniat.
 Istaq; septem sunt argumenta Præterea qua ratione lac pue-
 ros enutrit, siquidem ad pulmonem concederet. Quod
 est aliud à me adductum argumentum. Ac ne ista quidem
 argumenta ad orationem nostram probandam adduxissem,
 nisi adeò multi potum ad pulmonem concedere existima-
 rent. Ac necesse est eum qui velit auditorem à pristina sen-
 tentia deducere, suisque verbis fidem facere, ad ea quæ fir-
 miter in opinione inhaerent, multa argumenta adferre. At-
 que ob eam causam potus non ad pulmonem, sed ventricu-
 lum fertur, quòd ei propè adiuncta est hominis gula, quæ
 semper hiat, & ad quam tendit, simulque pulmonis fistula
 tanquam hedera folium ita incumbit, vt si ad eum feratur,
 in deorando minimè in se demittat. Atque de his hæcte-
 nus. In ventriculum autem etiam potus fertur, quo cum ex-
 pleris fuerit, ab eo lien recipit, & ad venas & omentum
 transmittit, & ad decliue deorsum ad scrotum, ad crura, &
 ad pedes demittit. Cumque morbus superuenerit, multæ
 aquæ accessio fit ex ventriculo, vbi quis biberit, & semper
 ad lienem fertur. In hoc autem morbo contingit, vt non
 alia de causa in ventriculo febris exciteretur, quam cum quis
 sitierit, vesica verò & ventriculus non rectè transmittant,
 neque conueniente victus ratione homo utatur. Lien verò
 aliquantum ægrotans, potum ex ventriculo trahit, morbus
 autem suboritur, & scrotum pellucidum euadit, & iugulum,
 & ceruix, & pectus extenuatur, cum ex hoc morbo collique-
 scar, & humor in ventriculum defluat, inferioraque aquæ
 plena sint, ventriculus cibum refugit, & quandoq; quidem
 valde stringit, quandoque verò effluit, neque vesica pro-
 bè transmittit, plærunque frequens horror corpus perua-
 dit, interdumque febrisprehendit, & quibusdam facies in-
 tumescit, quibusdam minimè. Nonnullis verò vbi mor-
 bus diuturnus extiterit, tibiæ rumpuntur, indeque aqua ef-
 fluit, insomnia corporisque imbecillitas, præcipueq; lum-
 borum contingit, & vbi quid comederit aut biberit, etiam

paulò plus lien affigitur, crebrumque spiritum semper emittit. Atque ista aquæ inter cutem sunt indicia, eaque circa vètriculum solum consistunt, siue febris detineat, nècne, & venter intumescit, cruraque aqua implentur, superiores verò corporis partes, extenuantur iis qui ita affecti existimantur; signa tamen omnia debiliora existunt, simulque in cruribus aqua minimè suboritur, & tantò minor labor est. At verò circa vètriculum solum aqua inter cutem istam ob causam exoritur. Etenim vbi magna copia accesserit, neque per exordia ad inferiores partes via detur, sed coaceruata in venis resideat, nimirum vt quæ respirationem non habeat, neque sursum, neque deorsum firmam sedem habet. Non secus ac si quis magnum vas angusti oris oclclusum subito conuertat, deinde sensim operculum ab ore detrahat, idque vbi fecerit, aqua foras non effluet, cum perspirationem non habeat, sed à spiritu qui intus est intercludatur. Spiritus enim internus vas opplet, & externo spiritui obluclatur, neque aquæ excursus datur, cum spiritus vas impleat, simulque àër superincumbat. At si quis vas sensim inclinèt, aut in fundo perforarit, spiritus è vase efferetur, eoque egresso foras aqua etiam concedit. Ita sanè in aqua insecute, siquidem sursum aut deorsum perspiratio per veñas fiat, per morbi initia, ad crura & pedes aqua fertur, sin minus, isthic solum circa ventriculum volutatur. Ac de his quidem sic à me dictum est. Quinetià in vtero mulieribus hydrops contingit, & in ventre, & in cruribus, reliquaque signa eadem habet, de quo à me in Morbis muliebribus dictum est. Atque tres hæ sunt ab hydrope morborum formæ. Hi autè omnes morbi celeriter difficiles fiunt, celeriterque omnes increlescunt. Longè verò grauiorès fiunt, si corpus alio modo tabefactum, ad hunc delapsum fuerit. Si igitur subito hominem morbus corripuerit, moritur, cum nimirum morbus admodum diuturnus existat. Quòd si etiam alius fluida fuerit, admodum citò, tum sentiens, tum loquens, moritur. Atque ista mihi de hydrope & eius ortu, & quòd ipse hæc signa sint, dicta sunt.

HIPPO.

Q Vicino ratione manda sit san consilij fructu Medici dicunt care, eorumque scenda. Hæc dis studiū & bile & piruitant cum in omecltantur, vntitæ & bili neribus, odore. Eueniueniente tenuetudine, au becilliora. A untur. Ad hælix ex populbere & per autem pote fiunt intelli horum quo capitis dolo ne caleface & mucos e Sin minus, ctus ratione nimè offerre dolor euad autem ex p fuerit. Qu put incidat guis ex nar & vehemen tollatur, i conuenit.

Hippocratis de affectionibus liber.

Quicumque intelligentia valet, is bene subducta secundum
 ratione reputare debet quam homini plurimi aesti-
 manda sit sanitas, nosseque quam ratione in morbis sui
 consilij fructum capere possit. Nosse etiam debet quæ & à
 Medicis dicuntur, & suo corpori apponuntur, eaque diudi-
 care, eorumque singula, prout cuius ex populo datur, cogno-
 scenda. Hæc igitur præcipuè, percipit qui in istis cognoscen-
 dis studiū & operā collocarit. Morbi omnes hominibus ex
bile & pituita oriuntur. Bilis autem & pituita morbos exci-
 tant cum in corpore supra modum vel resiccantur, vel hu-
 mectantur, vel incalescunt, vel refrigerantur. Hæc verò pi-
 tuita & bili contingunt, ex cibis, & potibus, laboribus, vul-
 neribus, odoratu, auditu, visu, rebus venereis, calore & fri-
 gore. Eueniunt autem cum ex dictis quæque vel non con-
 ueniente tempore corpori admoventur, aut non pro con-
 suetudine, aut copiosiora & valentiora, aut pauciora & im-
 becilliora. Ac ex his quidem morbi omnes hominibus ori-
 untur. Ad hæc autem priuatim nosse conuenit, quæ quem-
 quis ex populo cognoscere consentaneum est, ea verò adhi-
 bere & pertractare, quæ artis peritos scire æquum est. Fieri
 autem potest vt quiuis ex populo eorum quæ dicuntur &
 sunt intelligentiam quandam assequatur. Iam igitur vnde
 horum quodque nosse oporteat, mihi dicendum est. Cum
 capitis dolores contigerint, in eo caput multæ calidæ lotio-
 ne calefacere confert, & sternutamento excitato pituitam
 & mucos educere. Ex quibus si dolor soluatur, hæc satis sunt.
 Sin minus, caput pituita repurgandum, & sorbitione in vi-
 tæ ratione vtendum, & in potu aqua. Vinum autem mi-
 nimè offerendum, quoad dolor sedetur. Vehementior enim
 dolor euadit, vbi caput calidum vinum attraxerit. Dolores
 autem ex pituita ingruunt vbi in capite mota & coaceruata
 fuerit. Quòd si subinde dolor & tenebriosa vertigo in ca-
 put incidat, hæc quidem admota profunt. Iuuat etiam san-
 guis ex naribus aut ex vena frontis detractus. At si diuturnus
 & vehemens capitis morbus euadat, neque capite purgato
 tollatur, in eo caput pertundere, aut venas circumadurere
 conuenit. Hæc enim vnica sanitatis spes relicta est. Statim

autem per initia constitutionis morborum in ægris spectandum, quonam opus habeant, & num medicamentum purgans, aut aliud quodcunq; adhibere voles, ferre possint. At si prætermisso principio, ad extremum tendente morbo exhibueris, confecto iam corpore, veritus vehemens quiddam adhibere periculum est ne prius frustreris, quam aliquid assequaris. Si dolor ad aures contingat, multa calida lavare & aures fouere confert, & si quidem ab his pituita extenuata è capite deducatur, dolorq; desinat, hæc satis sunt. Sin minus præ cæteris optimum fuerit, medicamentum quod sursum pituitam purgat propinare, aut caput medicamento quod pituitam deducat purgare. Hic verò dolor etiam suboritur, vbi intrinsecus ad meatum auditorium pituita ex capite illapsa fuerit. At si fauces inflammatione tententur, oris collutionibus vtendum. Quæ etiam ex pituita contingunt. Si verò gingivæ, aut pars quædam sub lingua inflammatione detineatur, his quæ manducantur vtendum. Hæc verò ex pituita etiam fiunt. Si vna suspensa fuerit & suffocationem faciat (curgulionem nonnulli vocant) confestim quidè gargarismis apparatus, velut in medicamentis scriptum est, vtendum. Quod si ex his gracilis nõ euadat, occipitio de raso cucurbitulæ duæ admouendæ & sanguis plurimus detrahendus, pituitæq; cursus in posteriora reuellendus. Si verò neq; his subsidat, scalpello vt aqua educatur, pertundito. Quod faciendum vbi summa eius pars subrubra extiterit. Ac nisi tunc seceat, inflammati consueuerit, interdumq; de repente suffocat. Hoc verò etiam ex pituita contingit, vbi calefacto capite ex eo confestim defluxerit. In dentium autem doloribus, si quidem dens erosus fuerit & mobilis eximendus. Quod si neq; erosus fuerit, neq; moueatur, sed dolorè inferat, vltione rescicandus. Profunt etiã quæ cõmanducantur. Dolores quoq; oriuntur, vbi pituita in dentium radices sese insinuarit. Exeduntur autem & eroduntur partim quidem à pituita, partim verò à cibis, si naturâ debiles fuerint, & cavitatè habeant, ac in gingiuis malè infixi sint. Si polypos in naso innascat, velut quiddam flaru distentum ex obliqua nare intumescit. Eximitur autem laqueo ad os pertractus. Quidam etiam medicamentis tabefaciunt. Ex pituita autem gignitur. Atque hi quidem morbi in capite ex pituita producantur;

cantur, præteritur. At verò in hibenda. Morbus ardens, & perdem acuti vobis hyme oriuntur flores. Quod consilium ad lateralis est cæcus, nec nisi initia quidem tum aut sextum. Huic inhibeat ex hoc verò subduc hoc enim orbendus etiam pinandæ, vt verò pus repunt, & exte Prius autem tur autem hinc to corpore fuerit. fit & acum breuissimam decimatum & pe minimè exphitur. Iudic 30 erolescent, nis inflammdem pituita mo die aliq & nono pur oboriatur, facere in m bus autem ratione, illa est. Vt autè

cuntur, præter oculorum morbos, de quibus seorsum scribetur. At verò in ventris morbis hæc in considerationem adhibenda. Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, f.bris ardens, & perpetua in febre infania (phrenitis dicta) hi quidem acuti vocantur, & maximi quidem & vehementissimi hyeme oriuntur. Oriuntur quoque æstate, sed minus, & leniores. Quòd si tibi fortè contigerint, hæc vbi feceris & in consilium adhibueris, præcipuè voti compos fies. Morbus lateralis est cum febris detinet, lateralis dolor, spiratio difficilis, nec nisi erecta ceruice trahitur, & tussis spuram per initia quidem aliquantum biliosum expiit, vbi verò quintum aut sextum diem attigerit, etiam aliquantum purulentum. Huic in lateris dolore, quod pituitam & bilem a latere inhibeat exhibeto. dolor enim sic leuissimus erit. Ventrem verò subducente & refrigerante clystere eluere oportet. hoc enim omni morbo conuenientissimum existit. Exhibendus etiam potus & sorbitio, & potiones acidiores propinandæ, vt spuram de latere per superiora educatur. Vbi verò pus repurgari cœperit, quæ latus calefaciunt conferunt, & exteriore parte lateri admouenda quæ maturent. Prius autem adhibere non confert, quòd resiccerit. Oritur autem hic morbus ex potu præcipuè, cum quis humectato corpore, vel temulentus, vel sobrius rigore correptus fuerit. fit & aliis ex causis. Iudiciũ autem subit hic morbus, cum breuissimè quidem septimo die, cum longissimè autem decimoquarto. Quo quidem si pus ex latere repurgatum & per sputum reiectum fuerit, sanus euadit. Si verò minimè expuatur, purulētus fit, & morbus longius protrahitur. Iudicari autem morbi dicuntur, cum incrementum, aut exolescunt, aut in aliam transeunt, aut desinunt. In pulmonis inflammatione febris detinet & tussis, & primum quidem pituitam crassam & puram excreat, sexto verò ac septimo die aliquantulū biliosum & subliuidum, octauo autem & nono pure permixtum. Huic si dorsi aut laterum dolor oboriat, exhibeto q̄ in morbo laterali ad lateris dolore facere in medicamentorum tractatione scriptum est. Potibus autem & sorbitionibus, alui etiā subductione & refrigeratione, iisdem quibus in morbo laterali, curatio faciendæ est. Vt autē spuram & pus ex pulmonibus sursum educatur,

exhibenda sunt in potu medicamēta quibus pulmo humectatur, & pus per superiora repurgatur. Hic autem morbus oritur cum pituita ex capite confertim ad pulmonem defluerit. Interdum verò cum ex morbo laterali in pulmonis inflammationem & febrem ardentem transitus fit. Iudicatur autem breuissimus quidem decimoquarto die: longissimus verò duodeuigesimo. Hunc pauci effugiunt, & et hoc morbo suppurari euadunt, nisi pulmo intra iudicatorios dies repurgatus fuerit. Vbi perpetua cum febre insanita (phrenitis dicta) occupat, primum letis febris detinet, & dolor circa præcordia, magis autem dextera ad hepar. Cum autem quartum aut quintum diem attigerit, tum febris vehementior, tum dolores maiores fiunt, colorque aliquantum biliosus redditur, & mens offenditur. Huic ad dolorem eadem quæ in morbo laterali exhibeto, & qua parte dolor detinet tepefacientia admoueto. Aluus verò curanda, eadēque reliqua, excepto potu facienda. Potu quouis alio, præter quam vino vtendum, aut acetum & mel & aqua exhibenda. Vinum autem mente offensa, neque in hoc morbo, neque in quibusuis aliis confert. In hoc autem morbo caput multa calida lauare confert. Molliore enim reddito corpore, sudor magis oritur, aluusque & vrina excernitur, ipseque seipso moderatior euadit. Hic morbus oritur ex bile commota, vbi ad viscera & septum transuersum refederit. Iudicatur autem, vt breuissimè, septimo, vt longissimè verò, vnde decimo. Hunc enim pauci effugiunt, ipseque in pulmonis inflammationem transit, ac vbi transferit pauci euadunt. In febre ardente, febris & sitis vehemens detinet, lingua aspera & nigra spiritus sanè caliditate redditur, color aliquantum biliosus fit, & spura bitiosa. In ægro partes exteriores frigidæ sunt, interiora verò admodum calent. Huic refrigerantia & aluus, & exteriore corporis parte admouere conuenit, ea cautione adhibita, vt ne inhorrescat. Potiones quoque & sorbitiones crebræ & paulatim quàm frigidissimæ exhibendæ. Aluus verò curanda, & si quidem quæ in ea continentur non subeant, subluenda, & per infusa quàm frigidissima, vel quotidie, vel tertio quoque die refrigeranda. Hic morbus oritur ex bile commota, vbi in aliquam interiorē corporis partem, incubuerit. Consuevit etiam in pulmo-

pulmonis
breuissim
rò decimo
nem deue
ti euadunt
hoc modo
vino, siue
generer ob
eunt, earu
moribus,
siunt corp
poris part
bus latera
bres igitu
ter. Sit au
gracilitas
bus autem
nuta fuerit
terficiunt.
10 uatione &
curat mal
morbis ac
curandum
morbi ma
est. Si ver
a morbo
gunt, febr
sione reii
bus quod
10 sorbendu
geat, aqua
infra non
ex bile or
Quòd si
superiora
quarto di
gandum
potionib
Si quidem

pulmonis inflammationem transire. Iudicatur autem, ut breuissimè quidem, nono aut decimo die, ut longissimè verò decimoquarto. Et si quidem ad pulmonis inflammationem deuenit, pauci effugiunt, si verò non transierit, multi euadunt. Atque hi quidem acuti morbi vocantur, eosque hoc modo curare conuenit. Quæ febres aliæ hyeme, siue ex vino, siue ex lassitudine, siue ex alia quauis re oriuntur, diligenter obseruandæ sunt. Interdum enim in acutas transeunt, earumque transitio fit eiusmodi. Agitatis duobus humoribus, tum bile, tum pituita, ubi quæ minimè conueniunt corpori admouentur, ipsi in sese collecti, in eam corporis partem quancunq; fors obtulerit incidunt, sitq; morbus lateralis, aut phrenitis, aut pulmonis inflammatio. Febres igitur hyeme exortas diligenti cura obseruare oportet. Sit autem earum diligens obseruatio, ut in his quies, gracilitas, & ventris euacuatio adhibeatur. In sorbitionibus autem & potionibus perdurandum donec febris immixta fuerit. Ex omnibus ferè morbis acuti præcipuè & interficiunt, & maximos labores excitat, itq; plurima obseruatione & accuratissima curatione indiget. Neq; ab eo qui curat malum aliquod inferri debet, satis enim sunt quæ à morbis adsunt, verum ut boni aliquid præstet pro viribus curandum est. Quòd si cum probè quidem curet Medicus, morbi magnitudine superetur æger, hæc Medici culpa non est. Si verò cum rectè non curet, neq; morbum cognoscat, a morbo superetur, Medici culpa est. Æstate hæc contingunt, febris vehemens & sitis detinet, quidam bilem vomitione reiiciunt, quibusdam etiam per inferiora secedit. Quibus quodcumque tibi conueniens esse videbitur potui vel sorbendum exhibeto. Quòd si bilis vel pituita circa cor vigeat, aqua frigida aut mulsa epota vomendum, & si ventet infra non subeat, infuso vel glande vtendum. Morbus hic ex bile oritur. Liberatur autem ferè septimo vel nono die. Quòd si cum febris detinet, neque per inferiora, neque per superiora purgantur, totumque corpus laboret, tertio vel quarto die leui medicamèto vel porione per inferiora purgandum parandæq; sorbitiones ex milio & farina, isdemq; potionibus curandum. Hæc verò etiam ex bile contingunt. Si quidem partes exteriores non admodum igneæ videad-

tur, sed interiores, linguaque aspera & nigra reddatur, & pedes summaeque manus frigidae sint, huic ne medicamentum quidem exhibueris, sed curationem per refrigerantia & ventri, & toto corpori adhibita facito. Hæc febris ardens nominatur, iudicaturque ferè die undecimo & decimoquarto. Quòd si febris prehenderit & dimiserit, corporis autè grauitas detinuerit, hunc quidem quandiu febris tenuerit, sorbitionibus ac potionibus curato. Cùm verò minimè detinuerit, etiam cibos exhibeto, & quàm citissimè medicamentum purgans exhibeto, siue sursum, siue deorsum tibi copus esse videatur. Si verò febris quidem non detineat, os tamen amarum habeat, corporis grauitas adsit, cibumque minimè admittat, medicamentum exhibeto. Hæc autem ex bile cōtingunt, cùm ad venas & articulos decubuerit. At quicumque alij dolores per æstatem contingunt, qui quidem ad præcordia & cor feruntur, aquam mullam aquosam, aceti tribus affusis heminis, tepidam propinato, & vbi modico tempore eam continuerit, & igne & vestibus contactus fuerit, vomat. Quòd si à vomitu rursus vrgeant & stragulent, rursus vomitum cieto, aut multa calida loto aluum subluo, & reprofactoria quādiu dolor detinuerit admoueto. Hæc autem præcipuè ex pituita contingunt, cùm commota ad cor irruerit. His verò qui huiusmodi doloribus conflictantur, etiam ea medicamenta exhibenda, quæ ad huiusmodi morbum sedandum in medicamentorum tractatione scripta sunt. At si dolor subinde ad aliam ventris partem citra febrem transierit, multa calida lauandum, & ad dolorem ea potui exhibenda, quæ in morbo laterali scripta sunt, aut aliud quodcunq; tibi visum fuerit. Quod si dolore non liberetur, medicamento per inferiora purgandum, cibis verò quoad dolor tenuerit, abstineat. Huiusmodi autem dolores, qui ita vagantur, ex bile oriuntur. In doloribus qui infra vmbilicum contingunt, aluus molli infuso est subluenda, qui si non sedentur, medicamentum deorsum purgans exhibendum. Qui verò dolores de repente citra febrem corpori accidunt, in his multa calida lauare, & reprofactoriis vti confert. Pituita enim & bilis coacta quidè valida sanè sunt, & quacunque corporis parte constiterint, ibi obrinent, vehementemque tum laborem, tum dolorem excitant.

erant. Diffusa verò, quacunq; corporis parte se prodāt, im-
 becilliora sunt. At verò morbi qui per æstatem contingunt,
 sic oriri solent. Vbi corpus ex sole incaluerit, humectatur,
 humectatum verò ægrotat, vel totum, vel ea parte in quam
 pituita & bilis decubuerint. Eos igitur si quis per initia cu-
 rauerit, neq; longi, neq; periculosi redduntur. Si verò non
 cures, aut malè cures, & longiores esse consueuerunt, & ple-
 runq; interficiunt. Quinaria ex his tertiana & quartana ori-
 riri solent. Hæc morborum constitutio potissimum quidē
 per æstatem, interdū autem per hyemem contingit. Cum
 febris tertiana detinuerit, si quidē impurgatus esse tibi vi-
 deatur, quarto die medicamentum purgans exhibeto. At si
 medicamento opus esse tibi non videatur, in poru ea medi-
 camenta dāda sunt, quibus febris aut transmutetur, aut de-
 finat, quemadmodum in medicamentis scriptū est. Et in ac-
 cessione quidē sorbitione & potu natriendum, intermediis
 autem diebus, cibis aluū subducentibus. Quæ vt plurimum
 non ita sepeprehendit, nisi verò curetur, in quartana trans-
 ire & diuturna esse solet. Si autem quartana prehenderit, si-
 quidē impurgatus fuerit, primū quidem caput purgan-
 dum, & tribus aut quatuor interiectis diebus, sub ipsam ac-
 cessionē medicamentum sursum purgans exhibendum, rur-
 sus aliquo interuallo interiecto, aliud medicamentū deorsum
 purgans in ipsa accessione dandum. Quòd si per hæc nō
 sedatur, rursus intermissis aliquot diebus, multa calida loto,
 medicamenta quæ scripta sunt exhibenda. Potionibus autē
 & sorbitionibus, reliquaq; victus ratione, velut in tertiana
 vtēdum. Hæc autē febris plurimos quidem longo tempore
 inuadit, quosdam verò etiam pauco, & oritur quidem tum
 tertiana, tum quartana ex bile & pituita, quam verò ob cau-
 sam, de tertiana & quartana alibi à me scriptum est. Harum
 autem febrium epota medicamenta hæc habent facultatē,
 vt corpus in consueta caliditate & frigiditate suo loco con-
 sistat, neque præter naturam incalecat, neq; refrigeretur.
 Exhibēda verò quemadmodum in medicamentorum tra-
 ctatione scriptum est. Cum pituita alba detinet, totum cor-
 pus tumore albo intumescit, eodemq; die alia corporis par-
 te melius, alia deterius habere videtur, tumorque aliās aliā
 corporis parte & maior & minor est. Huic medicamen-

ta deorsum purgantia exhibenda, quibus aqua aut pituita purgatur. In victus autem ratione vtēdum cibis & potibus ac laboribus, ex quibus siccissimus & maxime gracilis euadat. Morbus hic ex pituita oritur, cum quis ex diuturnis febribus pituita abundauerit, & minimè purgatus fuerit, & in eius carnes pituita vertitur. Quæ quanquam reliqua pituita nihilo sit albidior, cutis tamen color candidior apparet. Sanguis enim pituitæ copia aquasior redditur, neque æquè in eo bonus color inest, proptereaq; candidiores apparent, morbusq; pituita alba vocatur. Si igitur per morbi initia curatio adhibita fuerit, conualescit; sin minus, in aqua inter cutem morbus transit, & hominem perimit. Qui magnum habent lienem, qui quidem biliosi sunt, malè colorati euadunt, praua vlcera contrahunt, os grauiter olet, graciles sunt, lien durus est, semperque æqualis magnitudinis, neque ciborum reliquæ per aluum demittuntur. Qui verò pituitosi sunt, hæc iis minus contingunt, & lien aliàs maior, aliàs minor redditur. His confert si quidem minimè purgati videantur, caput & reliquum corpus purgare. Quòd si purgatione non indigeant, victus ea ratio instituenda, quæ pituitosis quidem corpus exiccet & extenuet, cibis, potionibus, & vomitionibus, & exercitationibus quàm plurimis, ac deambulationibus. Quinetiam vere per veratrum sursum purgandum. Biliosis verò confert per victus rationem humectantem aluum & vesicam subducere, & venam splenicam crebrò laxare, medicamentisq; vrinam cientibus vti, quæ lienem mollire scripta sunt, & pro anni tempore bilem purgare. Ex lienosis autem nonnulli medicamentis epotis minimè iuuantur, & ex reliqua curatione nihilo gracilior etiam lien redditur, sed quæ admouetur à morbi magnitudine superantur. Progressu verò temporis quibusdam quidem morbus ad aquam intercutem deuenit, & cōtabescunt, quibusdam verò purulentus fit, & vltione confascunt, quibusdam etiam durus & magnus ad senectutem vsque perferat. Oriitur autem morbus vbi ex febribus & vitiōsa curatione, bilis aut pituita, aut vtraq; ad lienem decubuerint. Et diurnus quidem affectus est, minimè tamen lethalis. Ex medicamentis autem quæ ad lienem exhibentur, alia quidem per vesicam purgant & molliorem efficiunt, alia

alia verò purgant quidem, neque tamen per vesicam quicquam quod evidens sit, neque per aliam vsquam partem, lientem tamen emolliunt. Cùm voluulus corruperit, venter durus redditur, nihilque infra demittit, dolorque totam inferiorem aluum detinet, & febris, & sitis. Quandoque etiam præ dolore bilem vomitione reiiicit. Hunc & intus & extra humectare oportet, & multa calida lauare, bibereque quæ aluum moueant & vrinam deducant, & per infusum subluere si admitrat. Quòd si clysterem recuset, fistula ad propendulum vtriculi petiolum adalligata & inflata, multus status immittendus, intestinoque & ventre per flatum distento, detracta fistula confestim clyster iniiciendus. Quem si admiserit, aluum demittet & conualescet. Si verò ne sic quidem clysterem receperit, septimo ferè die moritur. Oritur autem eiusmodi morbus, vbi copiosè coaceruatum steruus in intestino pituita circumambiente combustum fuerit, intestinumque, his nimirum confertim induratis, intumuerit, nullumque ex his medicamentis quæ superbibuntur recipit, sed vomitione reiiicit, neque admota per inferiora infusa recipit. Est autem morbus acutus & periculi plenus. Aqua inter curem plerumque quidem oritur, vbi quis ex morbo longo non purgatus, diu vitam traduxerit. Carnes namque corrumpuntur & colliquantur, in aquamque vertuntur. Fit etiam hydrops ex liene vbi ægrotarit, & ex hepate, & ex alba pituita, & intestinorum difficultate & læuitate. Et si quidem hydrops ex vitiosorum humorum purgationis defectu contingat, venter aqua impletur, pedes & tibiae attolluntur humeri, iugulum, pectus & coxæ contabescunt. Hunc si inter initia in manus sumseris, prius quam aqua supra modum suffusus fuerit, medicamenta propinanda quibus aqua & pituita per inferiora purgetur. Bilis verò minimè mouenda. Victus ratio instituenda in cibis & potibus, laboribus & deambulationibus, ex quibus gracilis & siccus reddatur, carnes verò quàm validissimæ. Hic verò morbus cùm alias lethalis est, tum verò præcipuè cùm venter aqua plenus esse cœperit. At cùm ex liene, aut hepate, aut alba pituita, aut intestinorum difficultate, in aquam intercutem transierit, per eadem quidem curare confert, neque tamen admodum euadunt. In morbis enim vbi alter alteri

succedit, is plerumque interficit. Corpus enim ex praesente morbo imbecillum redditum, si alter morbus accesserit, ex imbecillitate prius perit quam alter qui posterior accessit morbus desinat. **Aqua sanè sic gignitur.** Postquam carnes pituita, tempore, morbo, & vitiorum humorum purgatione non facta, malaque curatione & febribus corruptae fuerint, colliquescunt & in aquam vertuntur, neque in se quidem venter aquam transfundit, sed in eius ambitu gignitur. Si igitur ex medicamentis aut reliqua victus ratione auxilium sentiat, eiusque venter emolliatur, satis est. Sin minus, sectio-
 ne facta aquam educito. **Fit autem sectio vel iuxta umbilicum, vel retrò iuxta ilia.** Inde verò pauci etià euadunt. Cum intestinorum difficultas detinuerit, dolor totum ventrem occupat, & tormina, bilem pituitamque & sanguinem adustum per aluum demittit. Huius purgato capite medicamentum quod supra pituitam purget propinato, & aluo haec cocto abluta, reliquum corpus curato. Et si quidem febris expers fuerit, aluum vnguinosus, pinguis, dulcibus, ac liquidis semper subducito, & quae insunt semper educito, & si dolor detinet, partes sub umbilico calida multa lauato: potiones, sorbitiones, & cibos prout in medicamentorum tractatione scriptum est, adhibeto. Oritur hic morbus postquam bilis & pituita in venas & aluū decubuerit. Male quidem afficitur sanguis, & corruptus per inferiora emittitur, male quoque intestinum afficitur, & raditur ac exulceratur. Longus autem hic morbus redditur, laboriosus & lethalis, & si quidem valido adhuc corpore curatio adhibeatur, hunc effugere posse spes est; sin verò iam colliquefacto ventreeque penitus exulcerato, vitæ nulla spes est. Intestinorum læuitas cibos demittit minimè putrefactos, liquidos, dolor non adest, corpus autè extenuatur. Hunc iisdem quibus intestinorum difficultate detentos curato. Hic verò morbus contingit, cum ex capite & superiore ventre in inferiorem pituitae defluxus factus fuerit. Ideoque cum sit, cibi ab eo refrigerantur & humectantur, eorumque non putrefactorum velox fit per aluum demissio, & corpus colliquescit, cum partim quidem cibi non sufficienti tempore in ventriculo coquantur, partim verò à ventriculo calido præter naturam incalescit. **Cum longum alui profluuium detinet, primum quidem quæ**
 inge-
 mod-
 ne de-
 ro, &
 uum
 rion-
 Mor-
 Hi m-
 inter-
 10 nem-
 tas, c-
 tent-
 natu-
 bere-
 piun-
 inan-
 sang-
 aluo-
 aluo-
 10 nit-
 uare-
 Vac-
 dum
 exif-
 Ac
 cul-
 leth-
 rit,
 com-
 30 vua-
 dan-
 sed
 cul-
 fur-
 ris
 co-
 to-
 te-
 cu-

ingeruntur liquida per aluum secedunt, deinde pituita. Et moderatè quidem comedit, verùm ex copiosa alui egestione debilis & gracilis redditur. Hunc veratò in potu exhibitò, & capite pituita purgato, supra rescicato, lacte cocto aluum eluito, deinde reliquam curationem per cibos & portiones quibus aluus & totum corpus exiccetur adhibeto. Morbus ex iisdem ex quibus intestinorum læuitas oritur. Hi morbi intestinorum difficultas, læuitas, & alui profluuiũ inter se sunt similes, eosq; sic curare conuenit, vt defluxionem quidem à capite & superiore vètre intercipias & auertas, cum morbi natura inde sit, neque est qui qua in resententiam tuam coarguat. Ac ferè in reliquis morbis cuiusq; naturam vnde sit eodem modo in considerationem adhibere oportet. Quod cum feceris, morborumque principium deprehenderis, minimè aberraueris. Cum crebra & inanis egerendi voluntas prehenderit (tinesmum dicunt) sanguis & mucus per aluum secedunt, dolorque in inferiore aluo oritur, idque præcipuè vbi ad secessum deuenierit. Huic aluum madefacere, pinguem reddere ac læuigare conuenit, quæ intus sunt subducere, & calida, excepto capite, lauare. Hic autem morbus plures cibos in sumere consuevit. Vacuato enim ventre, à sanguine & mucò transeunte, & dum ad intestinum illabuntur, tormina fiunt. Intus autem existentibus cibus, minorem morsum intestino exhibent. Ac ex iisdem quidem ex quibus etiam intestinorum difficultas contingit, & imbecillior tamen & breuis, minimèq; lethalis. Cum ex vino aut comestatione cholera prehenderit, aut alui profluuium, ad alui quidem profluuium ieiuniũ confert, & si sitis detineat, vinum dulce exhibendum, aut vuarum dulcium retrementa. Sub vesperam autem eadem danda quæ à medicamento purgatis dantur. Quod si non sedetur, sedare autem velis, vomitum post cibum aut lenticulæ decoctum excitato, confestimq; per inferiora secessus sursum reuellitur, sique lentium aut cicerũ cremore elueris, sic quoq; quodammodo sedabitur. Ad choleram autem confert, si quidem dolor detinet, ea dare quæ in medicamentorum tractatione dolorem sedare scripta sunt. Venter autem tum superior, tum inferior, potionibus madefacientibus curandus, corpusq; excepto capite, balneis calidis emolli-

dum, sicq; facilius vomitus contingit, & si quid humidi subierit, quæ molesta sunt sursum reuomuntur, & per inferiora feces magis prodeunt. Quòd si vacuus fuerit, cum vi euomuntur, & violentius secedunt. Sub vesperam autem etiam ei exhibeto, quæ ei qui medicamento purgante usus est, exhiberi solent. At verò dolores qui ex vini potione aut commestratione contingunt, oriuntur cum cibi & potus solito copiosiores in ventriculum subierint, quæque foris corpus supra modum calefacere solent, bilem & pituitam agitant. Stranguriæ multi quidem & varij sunt modi. Confert verò foris quidē corpus balneis calidis emollire, intus verò madefacere, aluum quidem cibis quibus fluida reddatur, vesicam verò potionibus, à quibus vrinæ plurimum profluit. Ex medicamentis autem vrinam cientibus, ea danda sunt, quæ in medicamentorum tractatione dolorem sedare scripta sunt. Morbus verò ex pituita oritur. Et cum quidem vesica resiccata, aut refrigerata, aut vacuata fuerit, dolorem exhibet, cum verò humida & plena, aut etiam distenta est, minus. Hic autem morbus senioribus quidem longior sit, iunioribus verò breuior, neutris tamen lethalis. In coxendicum morbo, dolor coxæ connexionem inuadit, & extremas nates, & protuberantem in summa femoris parte carnem quæ γλῶτῆς dicitur. Ad extremum verò per totū etiam cruris dolor decerrat. Huic confert, cum dolor detinet, balneis calidis & fomentis emollire ad quacunque cruris partem dolor fortè decubuerit, aluumque subducere, cumque leuatus dolor fuerit, medicamentum infra purgans exhibere, & post hæc lac asininum coctum potare. Ad dolorem autem danda quæ scripta sunt in medicamentorum tractatione. Oritur hic morbus vbi bilis & pituita ad venam sanguinis manantem decubuerit, aut ex alio morbo, aut alias cum quicquid est sanguinis à pituita & bile coactum, male affectum fuerit. Istud enim toto crure per venam sanguine manantē vagatur, & vbi cunq; constiterit, ibi etiam dolor maximè manifestus & molestus contingit, non tamen lethalis. Quòd si in vno aliquo loco firmiter constiterit dolor neque medicamentis expellatur, quocunq; loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inūrito. Articularis morbus cum detinet, corporis articulos ignis & dolor inuadit. Prehendit etiam

acutus,

acutus, & ad alium atque alium etiam articulum vehemen-
 tiores & leuiore dolores decumbunt. Huic, qua parte do-
 lor detinet, refrigerantia admouere confert, & quæ in ven-
 tre sunt per infusa & glandem subducere, & quicquid tibi
 profuturum videbitur, forbendum & bibendum exhibere.
 Cum verò dolor adfuerit, medicamentum deorsum pur-
 gans propinato, & post hoc serum coctum & lac asininum
 potui exhibeto. Hic morbus ex bile & pituita oritur, cum
 agitata ad articulos decubuerint. Et breuis quidem & acu-
 tus euadit, sed minimè lethalis, iunioribusque magis quam
 senioribus contingere solet. Pedum dolor his omnibus que
 circa articulos contingunt violentior quidem existit, & ma-
 ximè diuturnus, qui que ægerrimè soluitur, est que hic qui-
 dem morbus sanguinis in venis à bile & pituita corrupti.
 Qui que magis tenues venulas corporique plurimum ne-
 cessarias nervosque & ossa multa ac crebra subierit, eo sanè
 tum stabilior morbus est, tum ægerrimè profligatur. Huic
 eadem que articulari morbo conferunt, & longus quidem
 hic morbus est & grauis, minimè tamen lethalis. Quòd si
 in digitis dolor remaneat, venas in digito paulum supra ar-
 ticuli nodum inurito. Vstio autem per linum crudum fiat.
 Morbus autem Rgius hunc in modum curandus est. Cor-
 pus quidem balneis calidis foris emolliendum, aluus verò
 & vesica madefacienda, & ex vrinam cientibus danda que
 antè scripta sunt. Quòd si vehemens fuerit, capite purgato
 medicamentum quoddam quod bilem per inferiora pur-
 get propinato, postea verò vrinam ducentibus vtendum.
 Hic autem morbus oritur, cum bilis commota ad cutem se
 conuerterit. Quæ si quiuis ex plebe nouerit, haud similiter
 in incurabiles morbos incidat. Solent enim morbi ex par-
 uis causis externis magni & diuturni fieri. Et quæ quidem
 ad cibos aut potiones spectant, vel forbitiones, vel medica-
 menta que doloris gratia exhibentur, ea omnia semper si-
 ne periculo admouentur, si vt scripta sunt admoueas. Quæ
 verò medicamenta bilem aut pituitam purgant, in iis peri-
 culum constituitur, & culpa in eos qui curant confertur.
 Hæc igitur maximè euitare oportet. Atq; ij quidem morbi
 qui circa ventrem oriuntur, præter eos qui pectore col-
 ligunt, & qui tabem inferunt, & qui mulieribus contin-
 gunt,

gunt. De his enim seorsim scribetur. Tubercula quæ oriuntur omnia, ex pituita aut sanguine nascuntur. Cum verò et vulnere aut casu collecta fuerint, hæc sanè confert parùm quidem cataplasmatibus inducere, & medicamentis eponis discutere, partim verò cataplasmatibus impositis maturare. Ex cataplasmatibus autem discutunt, quæcunque calida humectant, neque ad se trahunt. Maturant autem quæ calefaciendo cogunt. Vbi verò quid sectum aut sponte ruptum fuerit, medicamento humorem repurgato, cum autem pus effluere desierit, velut vlcus curato. Lepra, prurigo, scabies, impetigines, vitiligo & alopecia ex pituita oriuntur. Sunt autem ista sceditas potiùs quàm morbi, fauis, strumæ, phlegthla, furunculi & carbunculus, ex pituita oriuntur. In his vt ea repurges medicamentis ad hunc modum vtendum. Biliofis quidem ea exhibeto, quibus bilis repurgetur, pituitosis verò à quibus pituita, melancholicis autem à quibus bilis atra, hydropicis verò ex quibus aqua. Quæ medicamenta potu exhibentur, neque bilem, neque pituitam purgare solent, ea cum corpus subierint, vim suam exhibeant oportet, aut refrigerando, aut calefaciendo, aut siccando, aut humectando, aut cogendo, aut diffundendo. Quæ verò formam conciliant, ea sanguine quietem per medicamentum præbere oportet. Cum verò ad ægrotum perueneris, quænam patiat, & quanam ex causa interrogandum, & ex quotiam diebus, an etiam venter demittat, ac quanam victus ratione vtatur. Imprimisq; in considerationem adhibendum, num morbus ex bile aut pituita, vel ab vtriusque ortus sit. Probeque nosse conuenit, quod ex horum altero, aut vtriusque, originem vt habeat necesse est. Deinde num siccitate vel humectatione indigeat, vel alia quidem corporis partes siccitate, alia verò humectatione. Postea an morbus per superiora, an per inferiora cutandus sit, vel per vesicam, & num morbus increseat, aut imminuatur, num solvatur, vel in alium transeat. Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ insunt ex aluo, vel per infusum, vel per medicamentum deorsum purgans exhibitum subducito, aquam vel acetum potui exhibeto, aut sorbitione dato. Quæ inflammationem sentiunt, per cataplasmata refrigeranda. Sint autem hæc cataplasmata, aut betæ folia aqua cocta.

aut apium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut queæcus,
 aut mali punici dulcis, quibus coctis vtendum est. Crudis
 verò rhamni foliis, vel viticis, vel saluix, vel Tithymalli, vel
 polygonum viride, vel porrum, vel apium, vel coriandrum,
 vel satidis folia admoueto. Quòd si horum nihil habeas,
 neque vllum aliud cataplasma, polentam aqua aut vino sub-
 actam ex cataplasmate imponito. Tandiu autem cata-
 plasmata hæc iuuant, quandiu vlcere frigidiora fuerint, cali-
 dora verò aut æquè calida nocent. Pinguia inflammatis
 10 minimè conferunt, neque sordidis, neque putrescentibus.
 Verùm ad inflammata frigida conferunt, ad sordida verò
 & putrescentia acria, & quæ morsum quandam excitando
 purgant. Cùm verò carnem generare voles, pingua & ca-
 lida magis conferunt. Ab his enim caro succrescit. Quibus
 cibus aut potionibus per sanitatem homines in victus ratio-
 ne vtuntur, his præsentibus ad calorem, frigus, humidita-
 tem & siccitatem temperatis, erga ægros vt oportet. Ex
 frigidis quidem calidis, & calidis ex minimè calidis, & ficcis
 ex non ficcis, & reliquis ad eundem modum. Neque verò
 20 de præsentium facultate dubitandum, & absentia inuesti-
 ganda quæ nullam ægro vtilitatem asferre possunt. Quòd
 si probè consideres, cùm ab his discesseris, pauca inuenies
 quibus circa ægrum vtaris. Sorbitiones autem in omnibus
 morbis exhibendæ, aut prifana, aut milium, aut farina, aut
 alica. Ex his quæ ad alui deiectionem exhibueris, tenuia
 & cocta magis dulcioraque dato, quam salstiora aut cali-
 dora. Quæ verò ad robur & virium refectionem, crassio-
 ra, pinguiora, & moderatè cocta. Potionibus autem vtend-
 dum, si quidem aluum & vesicam subducere velis, vino
 30 dulci aut aqua mulsâ, sin verò adstringere, austero, albo, te-
 nui, aquoso. Sin roborare, austero, nigro. Qui vinum ti-
 midè bibunt, iis potiones præparatæ & in medicamento-
 rum tractatione scriptæ exhibendæ. His qui medicamen-
 tum biberunt, post purgationem exhibeto, febricitantibus
 quidem, aut lenticulam, aut milium tenue, aut prifanæ cre-
 morem. Prifana autem danda quidem, & milium, quæ leuia
 existunt. Alica verò velut omnium valētissima, & farina ve-
 lut his valentior. Lenticula autem odorata paranda, & pau-
 ca secundo loco exhibenda, cùm leuis sit sorbitio, & oī

Ventriculi superiore parte grata. Admisceatur autem aut sal, aut mel, aut cuminum, aut oleum. Ad lenticulam verò aut pulegium herbam, aut acceti parum admisceo. Febre verò carentibus panis puri medullam iusculo intritam dato, aut mazam, aut piscis cocti & sale conditi frustulum, aut ouiculæ tenerimæ carnem, vel gallinæ, vel catuli coctam. Et febricitantibus, aut beram, aut cucurbitam. aut blitum, & post cibum vinum generosum, vetus, album quàm dilutum propinato. Quibus lauari non confert, eos vino & oleo calido inungito, & tertio quoque die detergeto. Cum laborantis alium cibis humectare voles, mazam & opsonia exhibeto, marinorum quidem piscium frustula cocta ex intrito, ouis quàm tenerimæ carnes, aut hordi, aut catelli, aut volucris coctas, & beram, vel blitum, vel rumicem, aut cucurbitam si anni tempus tulerit. Olera verò apium, & mentham & ocimum, & vinum mellitum, vetus, album aquosum. Cum autem corpus exiccare voles, panem exhibeto, & opsonia assa & sicca, eaque omnia calidiora, & carniū partes carnosas, pisces saxatiles, olera, rutam, aut thymum, aut origanum. Vinum autem nigrum austerum. Opsonia verò sale & cumino condito, reliquis verò condimentis quàm minimū vtitor. At cum ex morbo vires rescicere voles, alia quidem eadem quæ dum aluum humectas exhibeto. Sed lactantium loco carnes validiores, & catulinarum loco, voluctium & leporinas, & ex his assas quasdam tum carnes, tum pisces, & quàm optimè conditos. Quibus morbis siccitas confert, semel die cibum capere conducit, & cibos ac porus pauciores quàm vt repleri queant insumere, eosque laboribus & deambulatione conficere, & quàm minimū dormire. At quibus humiditas confert, inedia non est ferenda, neque cibo aut potu indigere debent, neque laborare, & dormire quantum volent. Quoscumque cibos, aut opsonia, aut potiones, ægrotantes expectunt, ea suppetant, si nullum corpori nocumentum sit adfuturum. Cum cibos aut potiones addere vel detrahre cœperis, paulatim & additiones & detractiones faciendæ. Qui sufficientes cibos conficere queunt, iis sorbitiones ne exhibueris, cibum enim prohibent, iis verò qui non possunt, dato. Si quid dare voles virium reficiendarum gratia, alicam & prisanam triticam

riccam exhibeto. Hæc namque sorbitiones valentiores sunt,
 post cœnam autem exhibendæ. Quæ potu exhibentur me-
 dicamenta & ad vulnera adhibentur. ea perdiscenda, idque
 plurimum æstimandum. Neque enim hæc homines ex consi-
 lio, sed potius ex fortuna inueniunt, neque artifices magis
 quam plebeij. Quæ verò in arte Medica intelligentia di-
 scuntur & inueniuntur, vel circa cibos, vel medicamenta, ab
 iis qui nosse possunt quæ in arte sunt perdiscenda, si quid
 perdiscere volēs. Imbecillis post sorbitiones cibum exhibe-
 to, & vinum generosum superbibendum dato. Ante cibos,
 & poriones, & sorbitiones, & post hos, quicumque tandem
 tibi videbitur & cibus imbecillis & potus offerendus, si ad
 corpus & animum attenderis. Sic enim plurimum iuueris.
 Quam ciborum quisque facultatem habeat, ex his qui ma-
 nifestam facultatem exhibent, coniciere oportet. Qui vel
 flatum, vel morsum, vel plenitudinem, vel ructum excitant,
 vel tormina, vel per aluum demittuntur, vel nō demittuntur,
 cumque hæc manifestò efficiant, ex his etiam reliquos con-
 siderare oportet. Singula enim edulia quæ iuuent & nocent
 habent. Sed alia quidem quæ efficiunt, apertissimè effi-
 ciunt, alia verò obscurius. Imbecillis cibaria & opsonia
 conficito & exhibeto, ex quibus neque flatu sit, neque ru-
 ctus acidus, neque tormina, & quæ neque admodum per
 aluum demittantur, neque admodum exiccentur. Hæc au-
 tem ad hunc modum contingunt. Quæ quidem ventricu-
 lus superat, quæque corpus recipit, ea neque flatum, neque
 tormina excitant. At si ventriculus non superet, ab his &
 flatu, & tormina, cæteraque id genus contingunt. Ex cibis,
 opsoniis & potibus leuissimi sunt, qui modicè aut paulò su-
 pra modum in corpus ingesti, neque plenitudinem, neque
 tormina, neque flatum, neque horum quicquam excitant,
 & cum celerrimè concoquuntur, & concocti per aluum de-
 mittuntur, & qui toto die quo ventrem subierint, nullam
 molestiam exhibent, cumque longè antè ingesti sunt. Gra-
 ues verò qui modicè aut infra modum infumti, plenitudi-
 nem & laborem exhibent, & quos neque quis perficere, ne-
 que edere, neque bibere potest, sed laborem faciunt. Per-
 diu verò si quis eos aut biberit, aut comederit, sic quoque
 laborem exhibent, neque pro ratione per aluum secedunt.

Ad sanitatem optimi sunt, qui paucissimi ingesti, satis sunt ut fami & siti medelam afferant, & longo tempore in corpore recepti, etiam pro ratione per aluum secedunt. Ad robur autem comparandum optimi, qui plurimam & densissimam carnem gignunt, sanguinem crassiorem reddunt, & pro ingestorum ratione per aluum secedunt, plurimoque tempore in corpore continentur. Pinguia, unguinosa, casciosa, melle & sesamo condita, ructum acidum ferè cient, & bilis sursum ac deorsum refusionem, & tormina, & flatum, ac repletionem. Idem etiam euenit cum quis plura comederit aut biberit, quam ventriculus concoquere queat. Imbecillis quæcumque pro morbi & corporis ratione dederis, ea corpus absorbit, & neque indigum est, neque plenum. Sin verò in temporis occasione, aut postea erraueris, ad utrumque noxa consequitur. Cibi, opsonia, aut potus quos corpus recipit, ex iis fere neque tormina, neque flatum, neque ructus acidus contingit. Vbi enim ventrem subierint, ex eo corpus quod sibi accommodatum est trahit, & quod relictum est, iam imbecillius esse necesse est, ita ut tormina, aut flatum, aut aliud quid eiusmodi in ventre excitare non possit. Vina dulcia & austera, & mellita vetera ventrem subducunt, maximeque vrinam mouent & nutriunt, & neque flatum, neque tormina, neque plenitudinem excitant. Carnes excoctæ & assatæ, imbecilles quidem utraque ad robur firmandum. Adalui secessum excoctæ quidem accommodatæ, assatæ verò tardiores. Quæ autem moderatam & coctionem & assationem habent, eæ & ad robur, & adalui secessionem moderatè se habent. Crudiores verò ad robur quidem accommodatæ, ad secessum verò minimè. Ex cibis ac potibus qui corpori maximè conueniunt, & maximè sufficiunt, & ad nutritionem & ad sanitatem, ex his ipsis, cum quis non opportunè, aut iusto pluribus vitur, tum morbi, tum ex morbis mortes contingunt. Reliqui autem cibi ac potus qui eiusmodi facultatem non habent, parum quidem iuuant, etiam si quis his prorsus opportunè utatur, parum verò etiam nocent. Imbecilli autem in utramque partem vergunt, ut & boni aliquid, & mali faciant. At cibi & potus qui hanc vim habent hi sunt, panis, maza, carnes, pisces, vinum, & ex his quidem alij magis, alij minùs. Qui siccam victus rationem insti-

infirmunt, his cum cibo potum ne exhibeto, sed longo post
 cibum intervallo. Et ad hunc quidem modum siccus humor
 ex cibis siccis proueniens, corpus siccatur. Si verò vnà cum ci-
 bo bibat, alimentum humidius redditum, corpus humidit-
 us facit. Panis calidus & carnes calidæ, si per se edantur, sic-
 cant. Quòd si cum humore aut confestim à cibo insuper
 potum exhibueris, non siccant. Panis purus ex farinis ad ro-
 bur & virium refectionem magis confert, quàm qui non
 est incerniculo perpurgatus, & recens quàm hesternus, &
 ex farinis recentibus, quàm ex vetustissimis. Polenta ex hor-
 deo decorticato & circum affusà aqua resperso, valentior
 est, quàm ex macerato, & recens quàm vetustior, & maza
 longè antè subacta validior est, quàm non longè antè sub-
 acta. Vinum diffusum & refrigeratum ac percolatum, te-
 nuus redditur & imbecillius. Carnes coctæ, percoctæ qui-
 dem, imbecilliores sunt & leuiorcs, assæ verò si ex assatæ fu-
 erint, & veteres sale & aceto cõditæ, recentibus imbecillio-
 res sunt & leuiorcs. Imbecilles cibi & leues, neque ventricu-
 lum quidem, neque corpus molestia afficiunt, quia calefacti
 non intumescunt, neque implent, sed citò emolliuntur, & co-
 cti per aluum secedunt. Humor autem ab ipsis corpori de-
 bilis prouenit, neque auget, neque vires effatu dignas exhibet.
 Valentiores autem cibi, cum ventriculum subierint, tum
 intumescunt, tum plenitudinem excitant, & tardius quidem
 concoquantur, neque per aluum secedunt, humor autem ab
 ipsis valentior & incorruptus proueniens, robur multum
 corpori & incrementum præbet. Carnes corpori læuissimæ
 catulinæ, volucrum & leporinæ coctæ, graues verò bubu-
 læ, & porcinae moderatiorcs, coctæ autem & assæ ad flatum
 accommodatæ. Bene valentibus & imbecillis, ouillæ. Suillæ
 verò & ad bonâ quidem corporis habitudinem & robur la-
 borantibus & exercitatis bene conueniunt, imbecillis verò
 & priuatis valentiores. Et ferinæ cicuratis leuiorcs sunt,
 quoniam non similes fructus edunt. Pecorum autem car-
 nes differunt, & eorum quæ fruges edunt, & eorum quæ
 non edunt. Neque fruges idem in omnibus faciunt, sed quæ-
 dam densam & robustam victimæ carnem reddunt, quæ-
 dam verò, tum raram, tum humidam & imbecillam. Ve-
 omnia comprehendâ, pisces & cocti & assati, ipsiq; per se &

cum cæteris cibus sumti, leue sunt edulium. Ipsi verò inter se sic diff-runt. Et lacustres quidem, & pingues, & flauiatiles grauiores sunt. Littorales verò marini leuiores, percoctique assatis leuiores. Ex his cibus cum aliquem rescicere voles, valentes dato, leues verò cum gracilem & tenuem reddere opus erit. Balneum calidum, moderatum quidem corpus emollit & auget, quòd verò tempestiuum modum excedit, siccitas quidem corporis partes madefacit, humiditas autem rescicat. Et sicca quidem humectatæ, imbecillitatem & animi deliquium inducunt, humidæ verò exiccant, siccitatem & sitim. Ex oleribus allia cocta & assata; & vrinam promouent, & per aluū secedunt, & ad menstrua muliebria conferunt. Cerpæ ad vrinam accomodatæ, succus enim acrimoniam quandam excitat, adeo per aluum demittatur. Quibus sic vitior, vt ne tamen imbecillis exhibeas. Apium & coctum & crudum vrinam ciet, ac palustre magis quam satiuum, quod etiam facultatem habet maiorem. Coriandrum tum coctum, tum crudum, ori ventriculi gratum est, & aluum mouet. Ocimum humidum & frigidum est, ori que ventriculi gratum. Porra cocta quidem vrinam & aluum mouent, cruda verò iacendum & inflammationem excitant. Malum punicum vires rescicit & pituitosum est, & cum nucleo quidem aluum firmat, circa nucleum verò, mouet. Cibi calidi, sicci quidem sistunt, quod enim in ventre est humidum rescicant, humidi verò & caliditate madefacientes, subducunt. Acerba corpus siccant & cogunt; vimque sistendi habent. Acida extenuant & morsum faciunt. Salsa aluum & vrinam cient. Pingua & vnguinosa, ac dulcia, humiditatem quidem ac pituitam excitant. Vires resciciunt cucurbita, beta, blitum; & rumex, & humiditate aluum deiciunt. Brassica verò acrimoniam quandam habet, qua aluum mouet, simulque boni succi est. Caseus & sesama, & vicia passa, vires resciciunt & pituitosa sunt. Vina dulcia & mellis colorem referentia, vtraque & vires resciciunt, & vrinam cient, & pituitosa sunt. Austera verò ad robur & siccitatem accommodata. Vrinam verò prouocant etiam austera vetusta, alba & tenuia. Oleum & quæ oleosa vires resciciunt, & pituitosa sunt. Ex oleribus coctis per aluum secedunt, quæ natura sunt humidissima, aut acerrima;

rima, aut caliditatem habent. Danda autem hæc vt ad secesum conferant, tepidiora & coctione maximè emollita. Cucumis pepo, & vrinam & aluum mouet, ac leuis est. Alter autem pepon, refrigerationem quandam inducit, & sitim sedat. Ab horum neutro nutritio non nisi tenuis quædam procedit, sed neq; malum aliquod effatu dignum ab horum neutro. Mel cum cæteris sumtum, & nutrit & coloris bonitatem facit, per se autem magis attenuat, quam vires reficiat. Nam & per vrinam fertur, & supra modum expurgatur.

10 Quæ vrinam mouent calefacta in ventre citò calefiunt, & calefacta marcescunt & contabescunt, ideoq; celerem habent per aluum deiectionem. Cibi ventrem morantes, & calefiunt, citòq; calefacti resiccantur, & in se coeunt, ideoq; circum circa obdurati, per aluū minimè secedunt. Quæ per aluum secedunt, succi plena sunt, & natura calida. Quæ verò vrinam cient, sicca & frigida. Frumentum & vinum suapte natura tum robore & imbecillitate, tum leuitate & grauitate inter se differunt. Differt etiam locus à loco ex quo ista proueniunt, aquis ne irrigetur, an aquis careat, & Soline sit probe expositus, an multum opacus, & bonus, an malus: ita vt hæc omnia ad singulorum ciborum, tum robur, tum imbecillitatem cõferre videantur. Qui sanitatis tempore panem edere consueuerunt, his etiam per morbos dandus est. Cùm quis cibos aut porciones plures solito sumserit, nisi vt solet perfecerit, statim vomitione reiicere optimū. Fructus autumnales & arborei ideo post cibum, & bene valenti, & debili plus molestiæ exhibent, quòd eius quidem qui cibum sumsit corpus, ab ipsis humores trahit. Sin verò ieiunus comederit, plures. Cibi qui aut flatum, aut ardorem, aut morsum, aut repletionem excitant, aut tormina, ab eiusmodi liberat vinum merū superbibitum. Corpus enim vino calefactum, calore eximit ea quæ à cibis & potibus, ac similibus insunt. Interdum quidem aluus perturbatur, interdum verò sistitur, interdum etiam pro ratione deiecit. Cùm autem hæc ita se habeant, primū quidem cùm aluus humidior, cumque sicciior cibum suscepit, corrumpit, deinde cùm mutatio contigerit, siue ex frigore ad caliditatem, siue ex caliditate ad frigus, corrumpit, adeò vt aluum ab iisdem cibis propter hæc ipsa molliorem & duriorem fieri necesse sit. Ex cibis &

M m

potibus & opsoniis, pane excepto & maza, & carnibus, & piscibus, & vino, & aqua, reliqua omnia ad incrementum, & robur, & ad sanitatem parua & imbecilla auxilia conferunt. Parua etiam & imbecilla ab his mala contingunt. Quoscumque febres non continenter detinent, sed intermittentes inuadunt, his post accessionem cibi exhibendis, coniectura facta ne quando à recenti cibo, sed iam concoctis cibis febris ingruat. Vinum & mel optima hominibus censentur, si pro natura & sanis & debilibus tempestiue & moderatè exhibeantur. Et bona quidem per sese, & cæteris admixta, tum alia, tum quæcunque effatu dignam utilitatem exhibent. Quæ sanis conferunt, ægrotis exhibitæ valentiora sunt, eaque vi ipsorum detracta exhibenda, alioqui ea corpus non ferat, sed magis noceant quam iuuent.

Hippocratis de internis affectionibus.

Pulmonis arteria si exulcerata, aut quædam ex tenuibus uenulis quæ in pulmonem dependent, rupta fuerit, aut fistulæ per pulmonem distentæ, & inter se confringantur, & sanguine compleantur, (his verò de causis præcipuè diuidentur & perrumpuntur, vehementi exercitatione, cursu, casu, per plagas, per violentos vomitus & febres) hæc quidem primùm contingunt. Tussis sicca detinet, deinde non multò post sputum suberuentum, interdum verò purum expuit. Quod si hoc quidem modo morbus desinat, beccæ habet. Sin minùs procedente tempore, copiosior sanguis interdum quidem purus, quandoque etiam aliquantum putridus procedit. Plærumque verò fauces etiam latentè sanguine complentur, deinde sanguinis grumos paulatim & subinde velut ebullientes reiiciunt. Quandoque verò etiam ab his grauis odor oritur, & fauces interdum tenui quadam lanugine implentur. Et rigor ac febris circa quidem morbi initia vehemens, eo verò progressu leuiorprehendit, subindeque corripit. Dolor etiam quandoque in pectoribus, dorso & lateribus vrget. Cùm sanguinem spuere desierit, sputum copiosum liquidum, interdum etiam viscidum

viscidum expuit. Atque hoc modo afficitur donec dies quatuordecim præterierint. Post hos verò nisi morbus sedetur, squamulas, quales ex pustulis, ab arteria reuulsas tussiendo reicit, & dolor in pectus, dorsum & latus irruit, præcordiaque ad contactum tanquam ab vlcere dolent. Cum sic se habeat, huic morbo quàm maximè quies interna conducit. Si quid enim laborarit, tum dolor vehementior, tum tussis magis quàm antea vrget, rigoreque ac febris magis detinet. Cumque sternutauerit, à dolor acutus adoriur, doletque etiam in lecto cum circumuertitur. Huic cibos quidem eosdem quos suppurato, sed hos non multos, offerre oportet. Oploniis verò his vtatur. Piscibus quidem squatina, aut pagro, aut galæo magno albo, aut aliis similibus, omnibus cum rhoë & origano conditis. Galli autem carnem assam sine sale edat, aut capræ coctam, vinoque vtatur austero quàm vetustissimo & suauissimo nigro. deambulationibus autem moderatis, præter quàm quòd hæc dum febris non detinet fieri debent. Quòd si febris detinet sorbitione farinæ aut milij vtatur. Si verò cibi exhibeantur, pauci porrigantur, & opsonia per aluum secedentia. Sed si medicamento tibi vtendum esse videatur, eum grano Cnidio, aut tithymallide aliquantulum purgato, & post purgationem, farinæ coctæ pinguis acetabulum exorbendum dato. Deinde quàm maximè vires reficito, quò minimum gracilis euadat. Gracilem enim esse ad hunc morbum minimè confert. Deambulationes pauca primùm faciendæ, ne lassitudo inuadât. Fomentum autem subinde adhibendum, quaq; die exhibebitur, sine cibo permaneat, nisi quòd farinæ coctæ acetabulum exorbeat, aquã verò bibat. Postero die minùs quàm pro consuetudine comedat, vinumque nigrum, suaue, austero, paucum bibat. De reliquo, bis aut ter die cibos exhibeto, sicque eisensim exhibeto, donec ventriculum ad pristinum habitum reuocaris. Per febres enim & inediam, si quidem os expetit, ventriculus verò recipere nolit, si confertim recipiat, inflammatur. Verùm paulatim exhibere oportet. Quòd si confertim dederis, parumque laborarit, ventriculus deambulationibus minimè perfrigeratur, densatis nimirum sensim cibariis, ideoque febris accedere solet. Et per hycem

quidem minus, per æstatem verò magis delinquitur. Hæc
quàm maximè vires reficere conuenit, vt maximè crassus
euadat, & deambulationibus modicis lucta que minus solito
vtatur. Primum parum laboret, deinde paulò plus, nun-
quam verò multum. Quæ si fecerit, citissimè conualescet.
Quòd si ex vehementi labore gracilis euadat, de eo remit-
tat & quietem agat. Hic vbi conualuerit, ad ventum ne ce-
leriter currat, neq; in equum, neque in currum conscendat.
Vitet autem clamorem & excandescentiam. Periculum
enim est ne redeat morbus. Verùm hæc omnia vitanda
sunt. At si cibum refugiat, orobum tostum cortice repurga-
to, deinde tribus diebus aqua maceratum, quotidie alia af-
fusa, aquam diffundito. Postea quarto die excolatum & re-
ficcatum, mox tenuissimè molitum, per incerniculum cri-
brato. Et lini semen tostum, sesamumq; etiam tostum læ-
uissimè tundito, polentamq; insulsam, puram, tenue m ad-
misceto. Sit autem orobi & polentæ vtriusque æqualis por-
tio, sesami verò tertia pars, & lini partis vnius dimidium.
Quæ caprino lacte cocta, quàm liquidissima sorbeat. Post
hæc autem cibos puros, & ex opsoniis valentiora in præn-
dium ei exhibeto, & vinum idem bibat. Centaurii etiam
radices vino intritas ad eiusmodi ruptiones facientes ei ex-
hibeto. Dracontij etiam radices vino intritas dato, & bechij
radicem cum melle, & dracontium derafum delingendum.
At si quod in lacte decoctum est sorbere posse neget, lac-
bulum quàm plurimum, aquæ mulsæ tertia parte admixta
bibat, sicq; citissimè conualescet. Hic autem morbus, cum
sit difficilis, multa curatione indiget. Cum enim quis cura-
tus & sanus factus fuerit, nisi sui curam habuerit, pleriq;
reuertens morbus, interitus causam attulit. Qui si quidem
hac curatione sanatus fuit, satis est. Sin minus, vbi cum lac-
te crassiorem reddideris, in pectore & dorso inurico. Si
enim vstio bene successerit, morbum euadendi spes est. At
verò si arteria aut vena aliqua ex his quæ ad pulmonem ten-
dunt, diuellatur, hæc contingunt. Per morbi quidem exor-
dia tussis acuta, rigor & febris detinet, & sputum tum copio-
sum, tum album ac spumolum, interdumq; suberuentum
expuit, dolorque caput & cervicem occupat. Hic morbus
prior est vehementior. Ac decem quidem primis diebus
hæc

itur. Huic
 mē crassus
 minū solis
 plus, nun-
 onualecet.
 eo remit-
 tum ne ce-
 onfcedat.
 Periculum
 ia vitanda
 re purga-
 die alia af-
 arum & re-
 culum cri-
 tostum læ-
 ene mad-
 qualis por-
 dimidium.
 beat. Post
 ra in prou-
 aurii etiam
 entes ei ex-
 b, & bechij
 ygendum.
 get, lacbu-
 ce admixta
 rbus, cum
 quis cura-
 ir, phariq;
 si quidem
 bi cum la-
 nurito. Si
 es est. At
 onem ten-
 dem exor-
 m copio-
 eruentum
 e morbus
 nis diebus
 hze

hæcei contingunt. Deinde plæriq; vndecimo die pus cras-
 sum pervim expuunt. Die verò decimoquarto puriora ex-
 puit, si ex eo æger euasurus est, & dolor minū affligit, bre-
 uiq; sanus euadit. Quòd si diuturnus morbus futurus est, &
 multò plus puris expuit, & reliquus dolor in corpore longè
 maior est, & calores quàm antea leuiores detinent. Hunc si
 per initia curandum susceperis, scammonix succo, si febre
 careat, per inferiora aliquannulum purgato. Post purgatio-
 nem verò eadem quæ prius exhibeantur, & reliqua eadem
 10 quieto quàm maximè corpore assumantur, & molliter dor-
 miat. Et hæc quidem decem primis diebus faciat. Quòd si
 purulentus extiterit, eadem etiam quæ prius faciat. Sin verò
 sanus euaserit, his cibis & potibus absteineat, acidis, acribus,
 salis & pinguibus. Labore etiam vehementiore, & iisdem
 quibus prius absteineat. Quæ si fecerit, citissimè hoc morbo
 liberabitur. Sin verò eorum aliquid non fecerit, periculum
 estne morbus reuertatur, & peior detineat. Plærique enim
 rupto pulmone ad mortem vsq; perseverant. Hunc nisi quis
 confestim curet, postea vbi morbus reuersionem fecerit,
 20 non erit quo iuuare possis, nisi hæc feceris. Lactebubulo
 crassiore redditum in pectore & dorso inurito. Si enim
 vltiotibi prosperè successerit, iuuabis. Hic autem morbus
 exiisdem erratis ex quibus etiam prior oritur. Palmõnis in-
 flammatio ex his ferè fit. Cùm ad sese pulmo sanguinem
 aut pituitam falsam traxerit, neque rursus dimiserit, sed ibi
 collecta & coacta fuerint, ex his tubercula in pulmone gi-
 gni solent, & pus intrò colligi. Hic hæc patitur, per initia &
 totum morbum tussis acuta, & rigor, & febris detinet, do-
 lor in pectore & dorso, interdumque in latere vrget, vehe-
 30 mensque erectæ cervicis spiratio incidit. Hic ad decimum-
 quartum vsque diem in his perseverat, plærumque etiam
 pluribus diebus. Deinde pus foras erumpit, multumq; ex-
 puit, sæpe verò velut aranearum tunicas expuit, crebrò et-
 iam pulmo citò repurgetur & gracilis reddatur, perniciem euadit. Sin minū, perseverat
 hic morbus & per annum detinet, & quandoque in varias
 affectiones transit. Huic per initia antequam pus foras
 erumpat, hæc admouere oportet. Cùm febris remiserit
 multa calida lauet, & sorbitionibus multis vtatur, pituancæ

cremore coctum, melle affuso & cocto sorbeat, vinum dulce album, aut aquam mulsam coctam bibat. Vbi verò pus expuere cœperit, eadem quæ prior purulentus bibat, iisdemque cibis, potibus, & opsoniis vtatur, acidis abstineat, acribus, falsis pinguibus, venere & crapula, nisi cum morbo commodum fuerit. Inspecto autem colore, quorum tibi indigere videatur, curam habeto, reliqua autem eadem faciat. Lac bubulum & caprinum, si anni tempus ferat, bibat, prius tamen lacte asinino cocto aliquantulum purgetur. Bibat autem quotidie mane lactis equini excolati poculum trium heminarum mensura, si possit. Si igitur ad hunc modum curatus melius habuerit, satis est. At si pus ad pectus non erumpat, ipse corpore quàm maximè quietem agendo, & quæ sibi commoda sunt admoendo, sui ipsius curam habeat. Si verò ad pectus pus eruperit, qua parte de se tibi significationem præbere videbitur, illic præcipuè sectione aut vitione facta, pus primùm paucum educito. Reliqua eadem facito quæ in priore purulento scripta sunt. Si varix in pulmone gignatur, per morbi quidem exordia tussis sicca, rigor & febris vehemens admodum inuadit, erectæ ceruicis inspiratio detinet. In capite tumor insistit, & sur pericilia dependere videntur, tumorq; ad faciem, pectus & pedes descendit, sæpe verò in capite fixus est, cumque dolor detinet, præ dolore oculos attollere non potest. Corpus est subpallidum, & venæ per ipsum feruntur, aut rubræ aut nigræ. Huic quidem cum sic habeat & dolor maximè vrgeat, primùm quidem sanguinem detrahit, deinde multa & calida lauato, & cum sitis detinet, cyceonem ex vino nigro austero quàm suauissimo, æquali aqua temperatum, potui exhibeto, quem maximè frigidum bibere oportet. Pisanæ cremore cocto, optimo melle affuso, pro sorbitionibus vtatur. Quæ primis quatuordecim diebus offerenda sunt. Quòd si diutius morbus detineat, dolorque maior in corpore & virium impotentia adsit, huic sanè sic habenti ea exhibeto, quæ ei qui pulmonem purulentum habet, cum quatuordecim dies præterierint. Oritur hic morbus ex vehementiore labore & bile atra. Cum venæ caux quæ in pulmonem pertingunt, sanguine aut bile atra refertæ fuerint, venulæ nimirum in angustiis interceptæ, inter sese

constringuntur, cumque exitum non habeant, dolorem & flatum in pulmone excitant. Hic morbus cum sit difficilis multa curatione indiget, alioqui ægrum non relinquere, fereque multos ad mortem usque comitari solet. Si inflammatio in pulmone oriatur, oritur autem præcipue ex violentia & piscium capitonum & anguillarum ingluvie, qui pinguedinem hominis naturæ maximè insensam habent. Iam verò ortum habuit hic morbus ex pituita, cum sanguini permixta ad pulmonem affluerit. Incidit etiam ex carnis esu, & aquæ mutatione. Hæc igitur ei contingunt. Vehementer tussit, & sputum liquidum & copiosum expuit, plerumque etiam crassum & album, velut ex raucedine. Dolor acutus vexat in pectore, dorso, laterum inanitatibus & costis acidum eructat, & ex pectore ac pulmonibus velut ex ventre quid murmurat, pituitam acidam vomit, sique quod vomitione reiectum est in terram effundas, eam tanquam insulum acetum radit, & dentes stupefcunt. Rigor, febris, & sitis vehemens detinet, & si quid pingue comedere velit, in visceribus strepitus editur, vomitus cietur, & totum corpus torpor occupat. Vbi verò euomuerit, paulò meliùs habere videtur, deinde sub vesperam diei, venter strepit, contorquetur, & murmur edit. Huic cum sic habuerit & tempestiuum videbitur, curationem istam adhibeto. Mel, lac, acetum, & aquam simul mixta & in ollam infusa tepescito, & origani capitati surculis agitato, tepescitam potui exhibeto, aut apprehensa lingua sensim per fistulam infundito, deinde vestibis conuolutum quietem agere iubeto. Postea si ei vomitus incidat, promptè vomat, quòd si non incidat, ex leui per pennam atrectatione vomat, & si quid pituitæ vomuerit, idem per dies quinque facito. Sic enim meliùs habebit: Hoc autem post exercitationem si possit, bibat, & post calidæ multæ balneum, sin minus, saltem post balneum. Vbi verò dies quinque præterierint, mane ieiunus ex aqua mulsæ, aut mulso, laferis succum orobi quantitate bibat, & allium ac radulas ieiunus edat, & vinum merum nigrum, aut album austerum insuper sorbeat. Bibat autem cum cibo & post cibum. Cibis autem siccis & caruinibus carulinis coctis vtatur, si rigor & febris non præ-

henderit. Hic si ex eiusmodi in os infuso aliquantulum purgetur, sat est, sin minus eum sursum per veratrum purgato. Post purgationem verò, farinae coctae melle affuso duo acetabula sorbenda dato, & vinum idem aquosum bibat. Quòd si per initia morbi curationi non adfueris, vbi cum lacte crassiore reddideris, in pectore & dorso inurito, sic enim præcipuè morbo liberari poterit. At nisi vltus fuerit, permanet, neque ferè deserit, sed ad senium vsque perseuerat, plærunq; verò ad mortem vsque comitatur, nisi primis quadraginta diebus intereat. Verùm quàm maxima diligentia opus est, & serum ac lac bubulum, caprinum, asinum & equinum, si tempus ferat, bibat. Sic enim facillime vitam degere poterit. Hic autem morbus difficilis est. Si pulmo ex erysipelate in tumorem sublatus fuerit, qui tumor potissimùm ex sanguine oritur, cùm pulmo attractum ad se sanguinem receperit ac continuerit. Hic autem morbus potissimùm æstatis tempore contingit. Hæc igitur ex eo patitur, tussis sicca accidit, rigor, febris, & erecta ceruicis spiratio, dolor vehemens in pectore, nares non aliter quàm equus ex cursu aperit, linguamq; vti canis æstate animæ ardore incensus exerit, tumor pectus occupat, vox parua, rubor in facie, pruritus toto corpore, præ dolore decubitus ferre non potest, sed præ anxietudine seipsum disicit. Hic intra diem septimum perit. Per initia tamen cùm sic habuerit his curandus est. Betis aqua frigida imbutis & corpori adhibitis, corpus quidem refrigerato, recenti præcipuè dolore, aut lintea aqua frigida intincta & expressa admoueto. Et si quidem sic melius habuerit, satis est. Sin minus terram figulinam frigidam ex cataplasmate imposito, & sub dio dormiat. Hoc enim modo curatus, crebrò septimam diem euadet. Cùm verò septem dies præterierint, & perseuerauerit dolor, dolentem intus partem oleo linito, eademque præcipuè tepefactoria quæ in morbo laterali adhibeto. Et potionem ei ex peplo, & peplo, & grano cnidio, ad purgationem propinato. A purgatione lenticulæ acetabulum sorbendum dato, & aquam bibat. Postero verò die ipsum multa calida, capite excepto, lauato, deinde origanum aqua malsa maceratum propinato, potionibusque quàm calidissimis vtatur. Cibi iidem qui morbo laterali correpto exhibean:

exhibeantur, nisi febris detineat. Hic morbus grauis & ex quo pauci euadunt. Si pectus & dorsum dirupta fuerint, discumpuntur autem potissimum ex vehemēti labore, hæc ei contingunt. Tussis acuta detinet, interdum subcruentum sputum expuit, crebro rigor & febris inuadit, in pectore & dorso dolor est acutus, lateri lapis incumbere videtur, & à dolore vsque stimulat, non secus ac si quis acu pungat. Hunc cum sic habuerit, confestim lacte impinguatum, in pectore & dorso inurito, & sic citissime sanus erit. In reliquo vero quieto maximè corpore uiuat. Si quid enim laborarit, aut in currum, aut in equum ascenderit, aut humeros oneri suppositos fatigarit, periculum erit ne rursus morb⁹ reuertatur. Quòd si contingat, periculum est ne corumpatur. Morbus enim reuersionem faciens magis quàm ab initio urget. At si vltus non fuerit, iisdem sorbitionibus, potibus & cibis quibus purulentum curato. Ad summum, quietem agens accommodatis cibis vescatur. Sic enim curatus citissime conualescet. Morbus autem grauis est. Si in latere tuberculum oriatur, & purulentus euadat æger, hæc patitur.

10 Rigor, febris, & tussis sicca multos dies detinet, latus doli, dolorque ad mammam, iugulum & scoptula aperta impetu fertur. Hic cum sic habuerit, primis decem diebus sorbitionibus vratur, prifanę cremore percocto, affulo melle, vbi sorbitio cocta fuerit. Vno verò vratur albo, dulci, aut austero, aut aquoso. Et crebro vinum sorbentem expuere iubeto, somnumq; donec vndecim dies præterierint, prohibeto. Post quos dies cibus quàm maximè paucis vratur, carnis carulinis aut gallinaceis calidis ex iusculo probè apparatus, & iusculum sorbeat. Sorbitionibus ante cibum vratur, neque sitiatur quoad latus suppuratum euasit. Suppuratur autem ferè diebus quadraginta aut paulò ante. Suppuratum latus dignoscas vbi neque pus expuerit, neque vomitionis reiecerit. Hunc cum sic habuerit, vbicunq; tumor de se significationem ediderit, secato aut inurito, deinde pus paulatim emittito, & postquam exhauseris, linamentum ex lino crudo imposito, quo postridie rursus educto, pus sensim exhaurito, mox linamento indito, rursus tertio die cæterisque diebus, bis die donec exiccatum fuerit extrahito. Et cibos & opsonia cum receperit exhibeto, parum nò mul-

tum, siue vinum, siue aquam, bibat. Origanum verò tenel-
 lum quàm plurimum melle intinctum edat. Quòd si tenel-
 lum non habeat, sed siccum, tritum & melle admixto, lau-
 gatam quàm plurimum exhibeto. Frigus non sentiat, bal-
 neis lauet, & molliter dormiat. Hunc morbum si sic cura-
 ueris, citissimè sanaueris. Cùm verò sanus euaserit, frigus,
 calorem & solem vitet, & modicis deambulationibus vta-
 tur post cibum, vt ne corpus lassitudinè teneatur. Quæ cùm
 fecerit conualefcet. Ex his morbis quibus vstionem adhi-
 bueris, statim post vstionem porrum multum tritum loco
 inuisto ex cataplasmate imponito, & diem vnum finito. Ta-
 bis tres sunt species. Prima ipsa quidem ex pituita oritur,
 cùm caput pituita plenum morbo affectum fuerit, & calor
 intus subortus fuerit, in capite pituita computrescit, vt quæ
 moueri nequeat, vt secedat. Deinde cùm crassiores venulæ
 redditæ fuerint, computresfactæ & supra modum impletae,
 fluxio in pulmonem contingit, quam vbi pulmo suscepit,
 confestim morbo afficitur, cùm à pituita salsa & putrida
 mordeatur. Hæc igitur patitur. Febris lenta initio inuadit,
 & rigor, & pectoris ac dorsii dolor, interdum verò vehemens
 tussis vrget, & sputum copiosum, liquidum & salsum expuit.
 Et hæc quidem per morbi exordia contingunt, in progressu
 verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus. Hæc autem
 intumesçunt, & pedes vnguesq; contrahuntur, ab hume-
 ris extenuatur & debilitatur. Fauces sono implentur, & velut
 per arundinem sibilum reddunt, sitis vehemens per totum
 morbum vexat, multaq; mouendi impotètia corpus occu-
 pat. Hic vbi ad hunc habuerit modum, intra annum mala
 tate perit. Quàm maxima autem cura adhibenda est, vt vi-
 res reficiantur. Primum quidem veratrum propinandum,
 & per inferiora purgandum epithymo, aut peplio, aut grano
 cnidio, aut tithymallide. Ea q; quater in anno exhibenda sūt,
 bis sursum, bis deorsum. Lac etiam asininū coctum, aut bu-
 bulum, aut caprinum, vt aliquantulum purgetur exhibeto.
 Lac etiam bubulum crudum, aquæ mullæ tertia admixta
 parte bibat, per dies quadraginta quinque, vnà etiã admix-
 to origano. Eius autem caput, admoto ad nares medica-
 mento, prius purgato. Cibaria & opsonia neque pinguis,
 neque acidulenta, neque valde acris exhibeto. Hæc autem
 morbi

morbi consideratione adhibita facienda, & ad cibos deambulationibus utendum, adhibita ratione, ne frigeat. Per hyemem verò iuxta ignem mansionem faciat. Vinum bibat austerum, nigrum quàm vetustissimum & suauissimum, sed modicum. Quòd si tibi videatur, ante medicamentum fomentum admoueto, & ad hunc modum medicamentum exhibeto. Si verò exhibere nolis, post adhibitum fomentum, vomitum ex cibis, velut ante scriptum est, promoueto. Deambulationibus, si conferant, utatur. Quòd si non contulerint, corpus quàm maximè quiescat. Hic ad hunc modum curatus, per morbum facillimè deget. Morbus autem lethalis est, ab eaq; pauci euadunt. Tabes altera ex vehementi labore oritur. Eadem ut plurimum quæ prior patitur. Hic verò morbus priore magis intermittit, & per ætatem remittit. Sputum crassius quidem priore expuit, & tussis senes præsertim urget, & dolor in pectore vehementior, eiq; velut lapis incumbere videtur. Dolor etiã dorsum occupat, eiusq; color nimio humore permadescit, & si quid laborarit, status & anhelatio detinet. Hic ex hoc morbo in tribus ferè annis moritur. Iisdem verò quibus etiam priorem curato. Hic morbus multis ad tres annos perseverat, verum moriuntur, est enim grauis morbus. Tabes tertia, ex qua hæc contingunt. Eius spinalis medulla sanguine plena existit. Tabescit etiam eodem modo à venis cauis, quæ pituita aquæ speciem referente, & bile implentur. Eadem autem patiuntur ex quibuscunque tabes contingat. Homo confestim niger & subtrudus euadit, partes sub oculis caux (*ὀφθαλμοὶ* dictæ) pallidæ sunt, venæque per corpus distentæ pallidæ, quædam verò valdè rubræ sunt, præsertim tamen manifestæ apparent sub axillis, pallidum expuit, cumque ei ingruit, suffocatur, interdumque cum tussire vult non potest, interdum verò extragularum & tussendi cupiditate copiosam bilem euomit, quandoq; etiam pituitam, plerumq; verò etiam cibos cum comederit. Cumq; vomuerit, leuior videtur, deinde rursus pauco interiecto tempore, iisdem affligitur doloribus. Hic acutiùs quàm cum sanus esset loquitur, rigor febris cum intermissione & sudore inuadit. Hunc cum ad hunc modum habuerit cibis, sorbitionibus, potionibus, medicamentis, cæterisq; omnibus quibus priores curato. Hic autem mor-

bus ferè annos nouem perdurat, deinde contabescens perferat, pauci verò ex eo euadūt, cū sit grauis morbus. Quòd si uoles eum hunc in modum curato. Primum quidem fomentum adhibeto, eoq̄ue adhibito, postridie aquæ mullæ semicongium, pauco aceto affuso potui exhibeto, idq̄ vn̄o co spiritu bibere iubeto. Deinde multis eum stragulis diutissimè conuoluito. Quòd si non perferat, sed vomere velit, euomat. Si verò post aliquod tempus vomitus nō detineat, aquæ tepidæ magno calice insuper ebibito, ex leui per penam attractione uomat. A vomitu cū bene habueris, per hunc diem quiescat. Cœnæ tempore, mæzam paucam in cœna sumat, falfamento & porro pro opsonio utatur, quæ quàm plurima edat, vinumq̄ue dulce bibat. Reliquo verò tempore toto die statim prima luce multa calida lauet, & post balneum frigus vitet, verum decumbens diutissimè dormiat. Experg-factus à somno, eo die viginti stadia, ut minimum obambulet. Reliquis autem diebus, alia quinq̄ superiecta stadia ambulet, quotidie addens, donec ad centum stadia peruenerit. Aluum autem in die aliquantulum purgare oportet, betæ & brassicæ succis vtrisque separatim coctis, ita ut vtriusque congio percolato, deinde admixto adipis ex renibus libræ quadrante & simul cocto, amborum coctionem diuidas, & vbi bibere uolat, ad brassicæ quidem succum salem adicias, ad betæ verò succum mel affundas. Licet autem separatim vtrunq̄ue bibere, aut melle ad alterum poculum affuso, bibere, ad alterum verò sale iniecto. Torum autem succum ebibere oportet, & hæc quidem triginta diebus facere. Mense autem secundo panē edat, & carnes suillas pingues coctas, aliud verò nihil. Vinū album austerum bibat, & ante cœnam non minus quàm triginta stadia deambulet. Post cœnam verò, decem, neque frigeat, verum vestibis cooperiatur. Quæ si fecerit, facilius morbum feret. At tertio mense cyceonem florulentum bibat, apij radices, anethum, rutam, mentham, coriandrum, papauer tenerum, ocimum, lentem, & mali punici dulcis ac vinosi succum. Sit autem dulcis duplum, & vtriusq̄ succi simul heminx dimidium, ac vini nigri suavis, austeri, heminx dimidiū, aquæ etiam hemina dimidia. Deinde flores leuiter tritos hoc permixto diluito, & in calicem infundito,

postea

postea iniecto farinæ acetabulo, & polentæ æquali mensu-
 ra, caseique caprini veteris pari orobis portione, hæc simul
 commixta ebibat. Postea pauco tempore interiecto, panē
 in prandio sumat, & pro opsonio torpedinis frustulum, aut
 squatinæ, aut galei, aut ratæ. Et carnes suillas coctas edat, &
 quàm maximè quietem agendo crassiorē sese reddat, ac
 decimo quoque die sibi ipse placidè fomentum adhibeat.
 Quarto autē mense quinto quoque die leuiter foueatur, & quā
 plurimum opsonium edat. Pro opsonio vtatur caseis & pau-
 cis caribus ouillis coctis. Stadia velut antè dictum est, de-
 ambulet. Primo verò quarti mensis die, decem stadia am-
 bulet, additione quotidie facta, donec ad stadia octoginta
 pueniat. Et per diem octoginta obambulet, ante cœnam
 triginta, post cœnam viginti manè triginta. Reliquo tem-
 pore maza & panē victuet, vtraque comedēs. Pro opsonio
 habeat pisces cartilaginei generis; & carnes omnes, præter
 bubulam & porcinaſ edat. Piscibus his abstineat, mugile,
 anguilla, & melanuro. Torpedinem autem edat, squaunā,
 raiam, galeum, pastinacam & ranas, præterea nullos. Quòd
 si hæc ubi innoxia videantur, cyceonem etiam bibat, pos-
 steaq; cum dormiturus est, vini nigri, suauis & veteris dua-
 rum heminarum calicem, & per diem eodē vino in cibo
 vtatur. Quotidie centum quinquaginta stadiorum iter cō-
 ficiat, ante cœnam nonaginta, post cœnam, viginti, mane
 quadraginta. Hic sic curatus per annū conualeſcit. Medul-
 la spinalis potissimūm resiccatur, cum venulæ quæ ad eam
 tendunt obstructæ fuerint, quique à cerebro est aditus. Ob
 corporis autem virium ita afficitur & ægrotat. Resiccatur
 etiam maximè ex actu venereo. Hæc igitur ei contingunt.
 Dolor acutus in caput irruit, in ceruicem, in lumbos, & lū-
 borum musculos, crurumque articulos, ita vt flectere ne-
 queat, steruus per aluum non demittitur, sed sistitur, & vri-
 nam non nisi ægrè reddit. Hic per morbi quidem exordia
 quietiorē vitam degit. Quantò autem longius tempus
 morbo accesserit, tantò maior omnia dolor occupat, & cru-
 ra velut ab aqua intercute intumescunt, vlcera ex lumbis
 erumpunt, & alia quidem sanescunt, alia verò proueniunt.
 Huic ita habenti hippophaës succo, aut grano cnidio caput
 purgato, primūm probè admodum foto corpore. Vesperi

verò post purgationem, ptisanæ duo acerabula, melle affu-
 so sorbeat, vinum album, molle bibat. Posttidie lactis asi-
 nini decocti, melle affuso, heminas octo ei ebendas por-
 rigo. Quòd si asinum desit, bubuli aut caprini decocti
 tres semicongios affuso melle. Et si anni tempus ferat, la-
 ctis potu vtatur, per quinque ac quadraginta dies, cum la-
 cte eruum assumens. Cibis & opsoniis quàm maximè al-
 uum subducentibus vtatur, vinum bibat, album, molle, Mé-
 desium. Cùm autem crassissimus euaserit, ad eius lumbos
 ex vtraque vertebrarum parte quatuor crustas inurito, & ad
 dorsum vtraq; ex parte quindecim, & in ceruice inter ma-
 gnos neruos, duas Si enim vstio probè tibi cesserit, sanum
 reddes. Est autem morbus grauis. Quatuor ex renibus ori-
 untur morbi. In primo sic æger affligitur, dolor acutus in
 renem, lumbos, & testem ad renis regionem ingruit, fre-
 quenter vrinam reddit, & paulatim vrina supprimitur, si-
 mulque cum ea arena egreditur, & cùm per vrinæ fistulam
 arena exit, vehementem in ea dolorem exhibet. Vbi verò
 cùm vrina exiit, remittit dolor, deinde rursus iisdem vera-
 tur doloribus. Cùm autem vrinam reddit, colem præ dolo-
 re conficit. Plærique verò Medici cùm morbum non no-
 scant, si arenam videant, vesicam calculo laborare existi-
 mant. Hæc autem minimè, sed ren calculo laborat. Hic
 morbus ex pituita oritur, cùm eam ren in se receptam non
 rursus dimittit, sed illic in tosum indurefcit, fiuntque calcu-
 li parui, velut arena. Huic cùm sic habuerit, scammonia
 succo, aut radice ipsa, totum corpus, prius tamen adhibito
 fomento, aliquantulum purgato. Posttidie verò ex cicerum
 alborum decocto, sale iniecto, ad duos congios potui exhi-
 bito, aliquantulum purgato. Post hæc potionibus, & eduliis
 & balneis curato, iisdem medicamentis quæ in stranguria
 exhibentur. Cùm dolor vrget, multa calida lauato, & qua
 parte præcipuè dolor est, tepefactoria ad moueto. Vbi verò
 intumuerit & extuberarit, sub hoc tempus iuxta renem se-
 cato, & extracto pure, arenam, medicamentis vrinam cien-
 tibus curato. Si enim sectus fuerit, euadendi spes est, aliò qui
 morbus hominem ad mortem vsque comitarur. In secun-
 do renum morbo, dolores quidem vehementes, velut in
 priore, vrget. Oritur autem morbus, cùm ex vehemen-
 tiore

tiore labore venulæ quæ ad renem feruntur ruptæ fuerint,
 deinde ren sanguine repleatur. Hoc casu, per initia mor-
 bi, sanguinem vnâ cum vrina reddit, deinde pus progressu
 temporis. Hic si corpore quieuerit, citissimè conualescit.
 Si enim quodam modo laboret, dolores multò magis deti-
 nebunt. Vbi igitur ren purulentus fuerit, ad spinam intum-
 mescit. Hunc cum ita habuerit, quâ parte tumor est, altissi-
 ma quidem sectione ad renem scato. Quòd si quidem sec-
 tionem assecutus fueris, confestim sanum reddes. At si
 aberraueris, periculum est ne vlcus ea quæ sit per linamen-
 ta curatione indigeat. Si verò vlcus coaluerit, renis venter
 intrò pus colligit. Et si quidem pus intrò rumpatur, & ad
 intestinum rectum feratur, euadendi spes est. Quòd si al-
 terum renem attingat, periculum est ne pereat. Medica-
 mentis autem & iisdem omnibus quibus priorem curato,
 eandemque victus rationem teneat. Hic autem morbus
 molestus est, ex eoque plures ad renum tabem deueniunt.
 In tertio renum morbo, vrina bubularum carniû assa-
 tarum succo similis egreditur. Oritur autem morbus ex
 atra bile, quæ cum ad venulas, quæ ad renem feruntur, con-
 fluxerit, cumque constiterit, eas renemque exulcerat. Ex
 vlcere igitur tale quid cum vrina prodit. Dolores autem
 in lumbis, vesica, interfemineo, & in rene ipso pauco
 tempore detinent. Deinde remittit dolor, tursusque ex
 breui interuallo acutus inuadit, & in tenuem ventris par-
 tem nonnunquam incidit. Huic cum ita habuerit, ven-
 trem epithymo, aut scammoniaz radice aliquantulum pur-
 gato, eadem quæ stranguria laboranti potui exhibeto,
 cumque dolor detinuerit, tepefactoriis potissimum lo-
 co dolenti admotis, copiosa calida lauato, pro sorbitio-
 ne farinam coctam affuso melle sumat, reliquaque victus
 ratione quàm maximè aluum subducente vtatur, vinum-
 que bibat album Mendæum, melle permixtum, aut aliud
 album suauissimum probè dilutum. Hic morbus non ferè
 deserit. Si anni tempestas ferat, serum & lac bibat, serum
 quidem ad purgationem. Lactis autè potione vtatur quin-
 que & quadraginta diebus, si anni tempus ferat. Quæ
 cum sic feceris, morbum meliore statu constitues. Quar-
 tus renis morbus, qui ex bile & pituita æstatis potissimum

tempore oritur, quin etiam ex venere morbus oritur atque hūc in modum afficitur æger. Dolores eum ad lateris molitudinem & inanitatem vrgent, & ad lumbos lumborumque musculos, neque secus afficitur quàm mulier partus doloribus confictata, neque decubitum in sanam partem ferre potest, sed valde laborat; ex lateris inanitate quædam velut abrupta suspensa esse videntur. At si pronus iaceat, non dolet, eius pedes & tibiæ semper frigent. Vrina autem ob pituitæ copiam & crassitudinem vix egreditur. Quòd si quidè depositam quoad refederit, pauco tēpore fueris, quòd subsidet crassum velut farinam videbis. Ac si quidem bilis superauerit, ipsum subfuluum videbis. Si verò ex pituita morbus fuerit, album & crassum erit. Ac primùm quidem in annum, aut paulò longius aut breuius tempus talia perseuerant. Quòd si producat morbus, tum magis laborat, & purulentus euadit. Cumque purulētus extiterit & intumuerit, quā præcipuè parte intumuerit ad renem secaro, & pus emittito. Et si quidem sectio prosperè cefferit, confestim sanum reddes. Hunc cum sic habuerit, iisdem omnibus quibus antea curato. Et per morbi exordia purgare oportet, & ante alai subductionem fomento adhibito, crebris balneis lauate. Inungatur verò & caleat potius, neque frigeat, a soleque & veneris vsu abstineat. Quæ cum feceris, si non citissimè sanescat, nihil noui accidit, cum morbus sit admodum difficilis. At si absque medicamentis curari desideret per victus rationem crassiorē reddere oportet, siue hoc morbo, siue aliquo ex prioribus laboret, vbi cibos, quos comedere consuevit, in decem partes diuiseris, deinde parte vna subtracta reliquas comedat. Pro opsonio carnem suillam titam habeat, & eo die decem stadia obambulet. Postero autem die & tertio, parte vna addita minus edat, & vnoquoque die decem aut plura stadia obambulet. Cum verò ad vitimā cibi partem peruenerit, ad centum stadia iter faciat, & vna solam partem edat, eoque die centum stadia deambulet. A cœna verò viginti, mane quadraginta. Vinum Mendacum album, austerum bibat, istaque per tres menses faciat. Reliquo deinde tempore subductis deambulationibus plures cibos comedat, additione eodem quo detraxeris modo facta. Deambulationem verò ad decimum vsque diem subducatur.

ducat, deinde quàm maximè quiescat, cibis que puris vesca-
 tur, & quàm maximè pinguibus opsoniis, dulcia que omnia
 ei conferunt. Oleribus autem & acidis omnibus abstineat,
 acerbis que & iis que flatum excitant. Calida quoque multa
 lauet, & frigus vitet. Quæ cum fecerit, citissimè sanus eua-
 det. Ex renum morbo inuadit magnus venarum cauarum
 morbus, quæ à capite iuxta iugulares, per spinam ad taluna
 exteriorem, & intermedium pollicis locum feruntur. Ori-
 tur autem hic morbus ex pituita quidem & bile, cum ad ven-
 nas confluerint. Venæ autem cum sanguine referatæ sint, si
 quid alieni ad eas peruenerit, malè afficiuntur. Sic igitur
 afficitur. Si dextra parte morbus est, per exordia ex coxen-
 dicis acetabulo dolorem exhibere incipit. Quo autem lon-
 gius tempus processerit, & productum fuerit, eò grauior
 dolor ad inferiora descendit, cum que ad malleolum pedis
 externum, & pollicis intermedium peruenerit, rursus ad
 caput fertur, ubi que in eo vlcus constiterit, vehementer vr-
 get, sibi que caput dirumpi videtur, oculi pituita totum que
 corpus impletur. Huic cum ita habuerit, medicamentum
 ex cucumeris agrestis succo paratum, aut thapsiæ radicem,
 aut veratrum, aut scammonij succum propinato. Post pur-
 gationem verò eadem quæ superioribus offerro. Quod si
 hac curatione non sedetur, vbi lacte crassiorē reddideris,
 scapulam dextram inferiorem quatuor crustis inurito, co-
 rendicis dextræ acetabulum tribus, inferiores nates dua-
 bus, & mediū femur duabus, genu superius vna, & malleo-
 lum superiore parte vna. Cum sic vltus ferit, neque sursum,
 neque deorsum morbum progredi dimittit. Quod si aliquā
 in partem dolor affatim & cum impetu irrūpere visus fue-
 rit, si quidem prius, quàm vltus fuerit, in crus decumbat,
 claud⁹ erit: si in caput, surdus aut cæcus. Si verò in vesicam,
 simul cum vrina aliquid sanguinis quadraginta ferè die-
 bus progreditur. Sed si in vesicā cum impetu irruperit, ea-
 dem medicamenta quæ in vrinæ stillicidio exhibenda sunt,
 & si aliqua in parte dolor coaceruatus fuerit, vstio facienda.
 Vrendæ verò sunt carnosæ quidem partes ferramentis, of-
 feræ verò & carnosæ fungis, præterquàm quòd ante hæc
 ista facienda sunt. Si morbi initio accesseris, vinum Men-
 dæ album dilutius quàm plurimum per diem porui ex-

hibere oportet. Et inebrietur quoad sanguis ex naribus plurimus erumpat. Cum autem fluere cœperit, minimum tredecim diebus fluit: ubi verò hi præterierunt, non amplius inebrietur, neque ubi semel fluere cœperit. Ilo cibo tamen paulò plus vini bibat, ut sanguis fluat. Iam verò quibusdam sedato sanguine, ad vesicam cum impetu irrupit, & sanguis cum pure prodiit. Si igitur cum impetu irruerit, eadem medicamenta quæ stranguria laboranti exhibeto, & de eodè vino plus propinato. Hic si hoc modo curetur, & bosque per aluum subeuntes & opsonia assumat, citissimè sanus euadet. Morbus autem grauis est. Alius ex vena sinistra. In reliquis quidem eadem multitudo quæ etiã prior paritur, sed in lienum confestim & per morbi exordia dolor acutus decumbit. Quòd si non statim perceperit prius quàm decumbat, sed ad pulmonem feratur, lienis capite apprehenso, quàm citissimè crustis octo inurito, & quocunque alius dolor decubuerit, vrito, sicque confestim sanescat. Quòd nisi vstus fuerit, spontè autem sanus euadat, plerisque post duodecimum annum rursus morbus reuertitur, & si lienem occuparit, multis aquam intercutem facit. Sed confestim velut priorem curare, & si videatur sanè etiam similiter ut priorem inurere oportet, si dolor in iisdem articulis constiterit. At nisi hunc in modum curatus fuerit, de cætero contabescens perit, cum morbus grauis sit. De pituita autem idem quod de bile sentio, eiusque multas esse formas assero. Et partim quidem vulgaris est, partim verò recentissima, cuius etiam facilis est curatio. Vomitus enim post cibum duobus aut tribus diebus inducere oportet, in superque prandere & quiescere, si prioribus diebus semel cibum sumere & vehementibus laboribus uti consueuerit. Alioquin hac victus ratione vtatur. Primum cum vomitum inducere volet, multa & calida lauet, & mazã melle & oleo subactã, & panem exassarum hesternum edat. Hæc enim magis pituitã trahent. Opsoniis & oleribus acribus vtatur, pinguis, dulcia & acida, hæc omnia permixta commodè porrigi possunt, & oleribus omnibus viridibus vtatur, in cibo vinum dulce, paucum crebrò bibat, in fine placentam, mel & ficus comedat.

DE INTERNIS AFFECTION. SECT. V. 383

comedat, cumque cœnabit, pocula largè ebibat, cumque iam
 oppletus fuerit, paulùm dormiat, deinde ubi experrectus
 fuerit, vini aqua tepida temperati magno epoto pocu-
 lo vomat. Magis enim pituitam & humorem ex carni-
 bus attrahit, corpusque magis exiccat. Vomantem quo-
 ad sicus euomuerit, quæ postremæ euomuntur. Atque
 hæc quidem eo die faciendæ. Postero verò die sese ad cœ-
 nam usque contineat, & panem ex farfure à pura farina
 non separato cœnet, pro opsonio valentiora sumat, vinum
 verò nigrum, austerum bibat. Hæc igitur popularis pitui-
 tæ medela est. Quòd si comedere & bibere potest, cibus-
 que delectatur, deinde crurum grauitatem sentiat, etiam si
 color immutatus fuerit, pituitam quæ hunc vexat in ventri-
 culo esse dicendum. Verùm cum sic habuerit, melle, vino
 dulci, & oleo, nitroque ouillis tali magnitudine permix-
 tis, ventrem per infusum subluere oportet. Hæc enim ad
 alui infusum pro hominis natura mitissima sunt. Cuiusque
 autem modum esse oportet, vini quidem heminam, olei
 dimidiam, & mellis tantundem. At si alui infusum nolis,
 humido fomento admoto, per humectum hominem red-
 dere oportet. Hac enim fortassis ratione stercus subduci
 poterit, cum hæc ex ciborum resiccatione ei contingant.
 Si quis igitur cibos valde succulentos comedat, ab his for-
 tasse non ita vehementer afficiatur, & si quandoque afficia-
 tur, parua curatione indigeat. Hac vsus curatione citissimè
 hanc sanum reddideris. At si verustior pituita ferè conti-
 gerit, quæ pituita alba vocatur, sic afficitur. Hominem ma-
 gis grauat, formamque à vulgari alienam pallidiorè ha-
 bere videtur, corpus vniuersum laxo tumore intumescit,
 facies rubet, os resiccatur, sitis detinet, & cum comederit,
 crebra ei spiratio contingit. Hic eodem die interdum
 quidem melius habet, interdum verò de repente dolere, &
 mori videtur. Huic si venter quidem sua sponte commo-
 tus fuerit, sanitati erit proximus. At si alius sponte turbata
 non fuerit, cncoro dato, vel hippophaë, vel grano cncidio,

vel Magnesio lapide, purgare oportet, & post purgationem lenticulæ acetabulum vnum forbendum vel duo dato. In lenticula autem allium incoquatur. Betæ etiam pinguis non conditæ acetabulum, polenta super aspersa dandum. Vinum autem bibat nigrum austerum & valens. Postero verò die mane stadia viginti obambulet. Vbi autem redierit, panem exassatum paruum comedat, & pro opsonio allium coctum habeat, viniq; eiusdem meracioris parum bibat, deinde stadia triginta ambulet, cumq; tempestiuum fuerit, quantum prandere consueuerat cenet, pro opsonio potissimum quidem pedes suillos, aut capita habeat, sin minus, gallinaceis carnibus, aut suillis tritis vtatur. Piscibus verò, scorpio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut gobio, aut aliis piscibus qui similem vim habeant. Exoleribus aliis solis vtatur, neque villo alio. Hæc autem quam plurima comedat, cum cruda, tum assa, & cocta, in dies semper additione facta, & pro ciborum ratione ex parte interuallo plus labore. Hic morbus potissimum per æstatem oritur ex aquæ potu, ad hæc etiam ex multo somno. Iudicatur autem triginta diebus, lethalis sit necne. Quibus tractatis hæc quidem faciat. Primis autem diebus sorbitionibus vtatur, lenticula cocta, aceto permixto acidiore reddita, & pitifana acida. Bibat verò aquam mulsam tepidâ, inodica polenta inspersa, quò sanè corpus emollitum sit ad medicamentorum potionem, & per hosce dies sub dio dormiat. Quòd si visum fuerit sanguinem è lumbis detrahere, cucurbitulam admoueto, & venas in scroto crassissimas pertundito. Hic ad hunc modum curatus citissimè sanus euadet. Ex pituita ad aquam intercutem hoc modo deuenitur. Colliquatur pinguedo, & à pituitæ ardore aqua fit. An verò quis sanari possit, necne, ex hoc cognosces. Quandiu enim quis in imo ventre pinguedinem habet, curari non potest. Pinguedo autem in imo ventre insit, necne his potissimum dignosces. Si quidem febres aduenerint, & erectus stare coqueat, & vmbilicus inflatus foris promineat, pinguedinem non amplius inesse dicito, eumq; sanari posse. Huic veterem ficcare confert, pane quidem exhibito ex fursure à pura farina non separato, hesterno, calido. opsonio verò, leporis carne, canis, & ouis ac suis maximè assata, & galli assa & calida.

lida. Polypos etiam vino nigro austero incoctos edat. Vinū
 bibat nigrum quā crassissimum & acerbissimum. Piscibus
 vtatur gobio, dracone, callionymo, cuculo, scordio, ali-
 isque id genus, coctis omnibus, minimè recentibus, & fri-
 gidis. Hi enim ferè quā siccissimi sunt. Nullo iure ad in-
 tractum vtatur, & in sulsi pisces sunt. Oleribus vtatur, radicu-
 la & apio. Lenticulam tostam multo aceto temperatā edat,
 singulis diebus, & à cena, & mane deambulet, vesperi dor-
 miat, & mane exurgat. Ac si quidem ex his in integrum re-
 stituatur, satis est, sin minus, ei eneori aut hippophais succū,
 aut granum cnidii propinato, & post purgationem duo
 lenticulæ acetabula in super sorbeat, & paruum panem cō-
 edat. Vinum autem bibat nigrū, acerbum, paucum, Medicamē-
 tum autem bis die, donec emollitus sic bibat. Quòd
 si in scroto & femoribus, ac tibiis tumor laxus exortus fue-
 rit, peracuto scalpello multis & crebris vulnusculis pertun-
 dit. Quæ ubi feceris citò sanum reddes. Aqua inter cutem
 ex his oritur, ubi ætatis tempore siti pressus copiosam a-
 quam biberit, quandoquidem inde ferè gigni solet, & pul-
 mo expletus rursus in pectus dimiserit, tumque in pectore
 extiterit, vehemētem ardorem excitat, ita ut pinguedinem
 quæ in arteriis inest liquefaciat. Ac si semel pinguedo lique-
 fieri cœperit, longè citius aquam intercutem efficit. Gigni-
 tur etiam ubi tubercula in pulmone exorta fuerint, & aqua
 repleta in pectus eruperint. Aquam autem intercutem et-
 iam ex tuberculis oriri, mihi argumento sunt boues, oves
 & sues. In his enim ferè quadrupedibus pulmonis tubercu-
 la oriuntur, quæ aquam continent. Sectione namque facta
 citissime cognoueris cum aqua effluet. Talia autem multò
 magis etiam in homine quā pecoribus fieri videntur,
 quantò morbosa magis etiam victus ratione vtimur. Pluri-
 que verò exortis tuberculis purulenti etiam extiterūt. Hæc
 vix per morbi initia contingunt. Tussis sicca, & fauces
 stridulam quandam asperitatem habere videntur, rigor &
 febris, erectæque ceruicis respiratio contingit, corpus & pe-
 des intumescunt, vngues contrahuntur, & quādiu quidem
 in superiore ventre aqua intercus extiterit, acutus dolor de-
 tinet, cum verò ad inferiorem ventrem deuenit, melius
 habere videtur. Deinde progrediente tempore, impleto

venire eadem quæ prius patitur. Interdum verò ad latus intumescit, & quâ parte secundum sit indicat. Quòd si non indicet, multa calida lotum, humeris comprehensum concutito, deinde quonâ latere magis fluctuet auscultato. Quòd cum intellexeris, tertiam ab vltima costam ad os vsque secato, deinde terebra acuta vltèrius perforato, cumque perforata fueris, paucam aquam educito. Qua educta, penicillum ex lino crudo in vulnus immittito, & mollem spongiâ superapponito, deinde ne penicillus decidat deligato. Per duodecim autem dies, semel die aqua educenda, post duodecimum verò diem, decimotertio die tota aqua educenda, & de cætero, si suscitetur aqua emittenda, venterque cibis siccis reficcandus. Hæc autem post sectionem exhibenda. Succum laseris drachmæ pondere apparatus, & aristolochiæ tali cervini magnitudine frustulum derasum, & lentium eruique torrefactorum polentam, vtriusque purgatæ chœnioidis dimidium, hæc melle & aceto subigito. Deinde sexaginta pastillis formatis, vnum tritum quotidie vini nigri austeri quàm suauissimi heminæ dimidio maceratum, mox ieiuno potui exhibeto. Reliquam verò victus rationem & exercitationem eandem quam prius habere iubeto. Et si pudenda ac femora intumuerint, aude æter specillo pertundito. Hunc si eo modo curaueris, citissimè sanum reddes. Aqua intercus ab hepate, quæ tunc quidem oritur, cum ad hepar pituita accesserit, eamque hepar exceperit, & humectum redditum fuerit. Confestim igitur ardorẽ huic præber, & flatum excitat. Deinde verò procedente tempore, aqua impletur, posteaque corporis morsus contingit, in tibis & pedibus tumor est laxus, hepar durum redditur ac intumescit, & claviculæ extenuantur. Huic cum ita habuerit, per morbi exordia, vbi hepar doluerit, origanum tritum cum laseris succo, erui quantitate, in vini albi hemina dimidia maceratum, potui exhibeto, & lactis caprini poculum quatuor heminarũ, tertia aquæ mulsæ admixta parte. Primis autem decem diebus cibis abstineat. Hi nanque morbum, lethalis sit, necne diiudicant. Pisanæ succum melle affuso coctum sorbeat. Vinum verò albũ Mendecũ, aut aliud suauissimum aquosum bibat. Vbi autẽ dies decem præterierint, cibos puros assumat, & pro opsonio galli carnes assas

cali.

calidas habeat. Catulinis etiam coctis vtatur: pisce verò, gallo & torpedine affatis, vinum autem idem bibat. At si quidem ex his sedetur, satis est. Sin minus, vbi certè crassissimus euaserit & hepar maximum, fungis inurito. Sic enim citissimè sanum reddideris. Octò autem crustis inurere oportet. At si aqua intercus in ventre suboriatur, & in eum erumpat, insidem medicamentis & potibus, & cibis, & exercitationib. quibus priores curato: vinum verò austerũ nigrum bibat. Quòd si ab hepate descendere tibi videatur, vbi apparuerit ferramento inurito, & aquam paulatim educito, vclut que reliquos priores curato. Si verò ex his non conualescat, tandem conlumtus perit. Morbus enim grauis est, & ex quo pauci euadunt. Aqua intercus ex liene. Aqua verò intercus ex liene ad hunc modum & ex hac potissimum causa oritur, cum quis ficus virides & poma mulra comederit. Plurique verò ex multo racemorum cibo & musto copioso, in morbum inciderunt. Siquidem igitur in morbum collapsus est, confestim doloribus conficitur. Acuti tum dolores ex liene excitantur, & ad humerum, iugulum, mammam, ilia trañseunt, & febres vehementes detinent, ventrique etiam si parum quid comederit, impletur, lien aut tollitur, & dolorè præbet. Hic morbus si inueterauerit, reliquod quidem tempore minus doler, cum verò pomorum tempus aderit, ea que comederit, magis quam antea dolet. Hinc ita habentem per exordia curato, veratro supra exhibitò, infra verò cneoro, hippophaes succo, aut grano cnidio, & lacte asinino ad heminas octo, melle affuso. Quòd si quidem ex his restitatur, satis est. Sin minus, vbi lien magnus fuerit, & maximè intumuerit, capitibus apprehensis fungis inurito, aut ferramentis, multa cautione & obseruatione adhibita, ne vterius peruras. Hoc per morbi exordia fito, istamq; victus rationem exhibeto. Si febris non detineat, pane quidem vratur triticeo tosto, si ex duro tritico, secundò ignem experto. Pro opsonio salsamentum Gaditanum, aut saperdam habeat, & carnem ouillam tritam acida & salsa omnia comedat, vinum que austerum Coum quam nigerrimum bibat, dulcibus verò abstineat. Quòd si exurgat validusq; sit, summis humeris luctetur, & multos ambitus in die laborando conficiat, ac ea que dicta sunt in cibo

sumat. Quòd si aqua intercus fuit, per eadem & iisdem quibus etiam priores curato. Ex his verò aqua intercus oritur, si quis per æstatis tempus ex longo viæ itinere in aquam pluuiam & statariam inciderit, eamque auide copiosam biberit. Si igitur carnes aquam combibant & in se contineat, nusquam autem secedat, hæc contingunt. Siquidem in carne fuerit, ardorem ventri & corpori exhibet, proindeque pingue quod in ventre est colliquefit. Hic quoad iter fecerit, nihil mali habere videtur, cum autem ab itinere cessarit, solique occiderit, confestim multum laborem exhibet, progresso verò morbo admodum extenuatur, sique etiam cibi fastidium contingat, multò magis extenuatur. Quòd si cibos quidem edere possit, exerceri autem nequeat, magis etiam læditur, horum plerisque; laxus tumor etiam toto corpore excitatur. Et extenuato quidè color liuidus existit, & venter magnus, sitis vehemens detinet, eiuque viscera præ calore exiccantur. Temporis verò progressu ad edendum quidem promptus existit, & quicquid quis exhibuerit cõedit, & bibit, nihilque dolet. Quòd si tumor laxus detineat, ei color pallidus existit, venæque nigrae crebrae per corpus distenduntur, ex re quavis irascitur & tristitia afficitur, quamuis noui nihil contingat, venter nimio humore perhumescit, intumescit, ac pellucet velut laterna, procedenteque tempore cibos repudiat, sed videntur cucumeris agrestis odorem præ se ferre præ fastidio. Huic cum sic habuerit, cneorum, aut hippophais succum, aut granum coidium exhibeto. Hæc verò medicamenta sic exhibere oportet. Cneorum quidè sexto die, hippophais verò succum, octauo, & granum coidium decimo. Eaque dare oportet quoad expurgeretur & exinanitus sit. Intermediis verò diebus eadem quæ prior in cibo sumat. Potissimum verò eius aquæ ex qua in morbū incidit quàm plurimum propinato, ut eius ventrem commoueat, & multum demittat. Sic enim præcipue sanum reddes. Quòd si tibi visum fuerit, crebrò aluum infuso subluo, ex cneoro trito ad dimidiam heminam mellis tertia heminae parte admixta, & betæ succo ad quartam heminae partem diluto, deinde sic infuso subluo. Et lactis asinini cocti postero die affuso melle octo heminas exhibeto, aut addito sale propinato. Post purgationem iisdem quibus etiam

etiam prior utatur, & interpositis diebus, cibis & potionibus iisdem utatur, eodemq; modo deambulationibus. Sic curatus breui hoc morbo liberabitur intra tertium aut sextum mensem. Quòd si negligentia aliqua adfuerit, neque confestim curatus fuerit, citò moritur. Extenuatus quoque iisdem ad curationem uti debet. Priùs autem eius corpus fomentis adhibitis præhumectare oportet, medicamentis ut magis obaudiat. Verùm confestim curatio adhibenda, alioqui plerisque morbus ad senectutem deducitur. Quem verò voles ex his morbis eiusmodi infuso subluere oportet. Ad heminas duas vini albi, & mellis heminam dimidiam, olei heminam dimidiam, adde nitri Egyptii torrefacti quadrantem, & succi foliorum cucumeris agrestis rutorum & expressorum heminam. His omnibus mixtis, in ollulam quandam infusis & feruefactis, sic per infusum subluo. Morbus hepaticus. Hic morbus oritur ex atra bile, cum ad hepar confluxerit. Ingruit autem potissimum autumno, in anni mutationibus. Hoc igitur modo afficitur aeger. Dolor ei grauis ad hepar irruit, & ad postremas costas, ad humerum, ad iugulum, & ad mammam, vehemensque strangulatus detinet. Interdum etiam bilem liuidam vomitione reicit, rigor & leuis febris primis diebus tenet, ad contactum hepar dolet, illius color est subliuidus, cumque cibi quos antea comedit strangulant, & in ventrem irruentes incendunt & tormina excitant. Hæc quidem per exordia patitur. At procedente morbo tum febres dimittunt, tum a paucis cibis impletur. In hepate verò solus dolor remanet: isque interdum quidem vehemens, interdum etiam minor quiescit. Quandoque verò morbus inuadit, frequenterque de repente aeger animam effluit. Huic conferunt cum dolor detinet, tum alia, tum ea etiam tepesfactoria quæ in lateris dolore adhibentur. Vbi dolor remiserit, multa calida loto, aquam mulsam & vinum album duce, aut austerum, quodecunq; conducere videbitur, propinato, easdemq; sorditiones quas lateris dolore correpto. Ad dolorem autem hæc potui exhibenda. Oui gallinacei decocti liquorem tritum, tum succi solani hemina dimidium melle affuso, tum aquæ mulsæ semihemina dimidium, hæc aqua commixta & subacta potui exhibeto, & dolorem sedabunt. Quotidie

autem exhibenda quoad sedatus fuerit dolor. Lasis etiam succum orobi quantitate, & origanum tritum vino albo dilutum, eodem modo ieiunus bibat. Medicamenta vero etiam quæ in lateris morbo ad dolorem exhibentur, insuper bibat. Lac quoque caprinum ad quatuor heminas, tertia mellis parte admixta bibat. Hoc mane bibat, cum alia non biberit. Cibis abstineat quoad morbus iudicatus fuerit, quod fere intra dies septem contingit. In his enim lethalis sit necne manifestè deprehenditur. Quòd si etiam strangulatio vrgeat, hæc vi reuomat exhibere oportet, mel, aquam, acetum & sales. Hæc permixta in ollulam nouam affusa, postea tepè facta, & origani capitati ramulis cum semine agitata, tepida ebibenda dato. Deinde vestibus obuolutum donec maximè exudet finito, cumq; vomitus prehenderit, leui ex penna attrèctatione alacriter vomat. At si vomere nequeat, aquæ multæ tepidæ duarum heminarum poculo insuper epoto, ad hunc modum vomat. Et si bilem aliquam aut pituitam vomitione reiecerit, rursus idem post horas quatuor faciendum, profuerit nanque. Post morbi autem iudicationem, paucis cibis puris exhibitis curato. Et si quidem panem edere consueuerit, panem calidum & quam maximè purum edat. Si verò mazam, eam quæ non trita est comedat, antea tamen subactam. Pro opsonio carnes cattelli coctas habeat, aut columbi, aut pulli gallinæ, iisque omnibus vtatur. Piscibus verò, galæo, torpedine, paltinaca, & paruulis batidibus coctis. Lauet singulis diebus, frigus vitet & parum obambulet, quoad in tuto sit. Quæ sanè si obseruentur, verendum non est, vt rursus morbus reuertatur. Huiusmodi enim morbus difficilis est & diuturnus. Alius hepaticus morbus, in quo dolores quidem eodem modo ad hepar vrgent, & color à priore differt, cum malicorium referat. Contingit autem repente æstatis tempore. Oritur verò ex carnis bubulæ esu, & nimio vini potu. Hæc enim omnia isto anni tempore iccori sunt insensissima, & bilem maximè ad hepar propellunt. Sic igitur afficitur, dolores acuti ingruunt, neque hora vlla deferunt, sed semper magis vrgent. Interdum etiam bilem pallidam vomit, & vbi vomuerit meliusculè habere videtur. Quòd si vomitione non reiecerit, bilis ad oculos decumbit, & admodum pallidi fi-

uor,

uor, pedesq; intumescunt. Atq; hæc interdum quidem val-
 de, interdum verò minùs affligunt. Vbi autem dies præter-
 ierint, quibus morbus dececinit, si nihil deliquerit, dolor
 minùs detinet, eandem quam priùs victus rationem insti-
 tuere oportet. Nam si intempestiuè inebriatus fuerit, aut re-
 bus venereis vsus fuerit, quidve aliud minimè commodum
 fecerit, confestim ei hepar durum euadit, intumescit, & ex
 dolore pulsat. Ac si qua in re festinarit, de repente hepar to-
 tumq; corpus dolet. Huic cum sic habuerit, primiq; dies
 præterierint, fomentum admoueto, deinde scammonio ali-
 quantulum purgato. Quòd si venter incensus fuerit, alui in-
 fusum quod probè ducat, ex iisdem quæ priùs exhibeto. Post
 alui infusum, lacte asinino cocto aliquantulum purgato,
 eiusq; heminas octo melle affuso propinato. Lactis etiam
 caprini poculum quatuor heminarum mensura, aquæ mul-
 sæ triente commixto, mane exhibeto. Lactis quoq; caprini
 cocti heminas duas dato, aquæ mulsæ tertia parte ammixa,
 aut solo melle affuso. Lac etiam equinum eodem quo asini-
 num modo exhibeto. Quòd si hac curatione morbus cesse-
 rit, satis est. Sin minùs, internam dextri cubiti venam secato,
 & sanguinem emittito. Si verò lacte asinino tibi purgandus
 non videatur, lactis bubuli crudi heminas duas, tertia mel-
 lis parte admixta, singulis diebus ad dies decem exhibeto,
 deinde aliis duodecim diebus aquæ mulsæ sextante affuso,
 potui exhibeto. De cætero verò, lac ipsum ad duas heminas,
 donec pinguior euadat, exhibendum. At si ne sic quidem se-
 detur, cum hepar plurimùm intumuerit, maximeq; promi-
 nuerit inurere oportet. Per buxeos autem fusos oleo fer-
 uenti intinctos vstionem facito, eosq; donec rectè habue-
 rit, vstioq; perfecta fuerit, admoueto. Aut per fungos octo
 crustas inurito. Si enim vstio successerit sanum reddes, ac
 deinceps faciliùs deget. At si vstio minimè successerit, de
 cætero nisi per alia remedia conualescat, consumtus perit.
 Morbus alius hepaticus in quo cætera quidem multitudine
 eadem quæ prioribus contingunt, color verò nigricat. Bilis
 quæ est in hepate pituita, & sanguine referta, velut ratione
 colligimus, dissumpitur, cum que disrupta fuerit, citissimè
 ad insaniam deducitur, indignatur, & imprudenter loqui-
 tur, more canis latrat, vngues puniceo sunt colore, oculis

etnere non potest, pili capitis erecti manent, & febris acuta
 intradit. Huic eadem quæ prioribus admouere oportet,
 plerique verò intra vndecim dies moriuntur, pauciq; euadunt.
 Lienis morbus primus. Gignitur autem eiusmodi morbus,
 ob bilem solis calore commotam, cum eam ad le-
 lien traxerit. Hunc igitur in modum affligitur. Febris acuta
 per initia succedit, progresso verò morbo dimittit, nisi
 quòd lienem ipsum semper calor occupat, dolorque acutus
 subinde in lateris mollitudinem ad ventrem incidit. Cibos
 autem per exordia expetit quidem, non autem admodum
 demittit. Procedente verò morbo, color pallidus euadit,
 dolor vehemens ingruit, & iugula extenuantur, neque ci-
 bum velut per initia facile admittit, & paucò impletur. Lien
 subinde eodem die magnus, & interdum minor euadit.
 Cum sic habuerit, huic veratrum deorsum purgans propi-
 nato, tum grano cnicidio subter purgato. Post purgationem
 autem vesperi lenticulæ acidioris acetabulum sorbendum
 exhibeto, & betarum pinguium acetabulum, polenta in-
 spersa. Postero verò & tertio die, paruum panem exhibeto,
 pro opsonio, lenticula vtatur, & carne suilla trita cum lenti-
 cula cocta. Vinum austerum, nigrum, meracius paulatim
 bibat, & per hosce dies quietem agat, nisi quòd intus in v-
 bra paulum obambulet. Reliquò verò tempore hæc exhi-
 bere oportet, in cibo quidem panem ex fursure à pura fari-
 na non separato. Pro opsonio carnem canis maiusculi, aut
 capræ, aut ouiculæ tritam habeat, & balsamentum Gadita-
 num, aut saperdam, acidaque & salsa omnia, acerbaque ex-
 hibebantur. Vinum Coum, subastringens quàm nigerrimum
 bibat, dulcibus, pinguibus, & nidorosis abstineat. La-
 ser minimè exhibeatur, neque allium, neque caro porcina,
 neque mugil, neque recens, neque sale conditus, neque an-
 guilla, neque olus vllum coctum sine aceto. Ex his quæ cru-
 da eduntur, radícula & apio aceto intinctus vtatur, polen-
 tam edat vino subactam, & vinum meracum sorbeat. Quòd
 si lubeat, panem etiam in vino comminatum, calidum
 comedat. Ex piscibus verò scorpionem, draconem, cuculum,
 gobium, callionymum, eosq; coctos & frigidos exhibeto.
 Danda etiam singulis diebus quæ lienem extenuare valent,
 asphodeli semen, visci folia, aut scœnum græcum, aut viticis
 semen,

semen, aut rutam, aut menthæ radicem. Ex quibus quod
 volens trahere ex vino austero ieiuno exhibeto. Quod si vali-
 dus fuerit, triginta diebus vt ligna fecet cogito. Summis hu-
 meris lacta se exerceat, interdum obambulet, vesperi dor-
 miat, mane verò surgat, & quæ dicta sunt in cibo sumat. Ac
 si ne his quidem meliusculè habeat, lienem per fungos, cum
 maximè tumidus & sublatuſ fuerit, decem crustis inurito.
 Si enim, vt conuenit, vſtio successerit, sanum reddes, non
 tamen breui. Hic autem morbus curatione indiget, grauis
 enim est & diuturnus, nisi confestim curatio adhibita fuerit.
 Alius lienis morbus ab iisdem quidem ex quibus & prior
 oritur, eoque modo hoc morbo afficitur. Venter inflatur,
 postea verò lien intumescit, durus est, eique dolores acuti
 contingunt. Color autem immutatur, & niger cernitur,
 pallidus & qui malicorium forma referat, ex aure & gingi-
 uis grauis odor exhalat, eaque à dentibus discessionem fa-
 ciunt, & in tibiis vlcera qualia pustulæ nocturnæ erum-
 punt, membra extenuantur, neque stercus per aluum de-
 mittitur. Hunc ita habentem iisdem medicamentis ac edu-
 liis, & potu, exercitationeque, ac reliquis omnibus curato,
 cumque stercus non demittatur, his aluum subluſito. Mel-
 lis heminæ dimidium, & nitri Egyptii ouilli tali quantita-
 tem, ex betarum coctarum decocto ad quatuor hominas
 terito & diluito, deinde hoc infuso subluſito. Quòd si his
 morbus non sedetur, eius lienem velut in priore inurito, &
 si vſtio successerit, sanum reddes. Alius lienis morbus, in an-
 no quidem, veris maximè tempore, ex sanguine tamen ori-
 tur. Cum enim sanguine lien refertus fuerit, in ventrem
 erumpit, & in lienem dolores acuti, in mammam, iugulum,
 humerum & sub scapulam irruunt. Totius corporis color
 est plumbeus, leues cutis lacerationes in tibiis habet, ex
 quibus magna vlcera oriuntur. Quæ primùm per inferi ora
 secedunt, cruenta sunt & æruginosa, venter durus obrepi t, &
 tanquam lapis existit. Hic morbus superioribus magis le-
 thalis est, ex eoq; pauci euadunt. Hunc ita habentem iisdem
 quibus priore curato, nisi quòd medicamentum sursum
 purgans minimè dederis. Rursum verò cocco cnidio pur-
 gato. Postero die quoque lactis equini cocti heminas octo
 melle affuso exhibeto. Sin minus, lacti bubulo aut asia ino

cocto ad duos congios, vel in altero poculo miscere, & alec-
 natum bibere oportet. Sub vesperum post purgationem ea-
 dem quæ priori exhibeto, postq; medicamentum, si visum
 fuerit, sanguinem ex interiore sinistri cubiti vena detrahi-
 to. Per reliquos autem dies ieiuno singulis diebus lactis bu-
 buli quatuor heminas, tertia muriæ parte ammixta, exhi-
 beto. Cibus, potibus, & reliquis aliis iisdem quibus priorem
 curato. Hic velut superiores, venere & violentia abstineat.
 Quod si tibi visum fuerit, etiam cum crassissimus & maxi-
 mus lien extiterit, inurito. Et si opportunè vstio successerit,
 sanum reddes. At si sub hac curatione non conualescat, tan-
 dem contabescens perit, cum admodum grauis sit hic mor-
 bus. Alius lienis morbus, qui etiam vere potissimum con-
 tingit, cum lien in se pituitam exceperit, confestimq; tumi-
 dus & durus extiterit, deinde rursus subsidit. Et cum quidem
 sublatus fuerit, dolores acuti ingruunt, vbi verò mollis fue-
 rit, sine dolore est. Cumq; morbus inueterauerit, obcurios
 esse videtur, & assurgit, celeriterq; reprimitur. Hic cum sic
 habuerit, per morbi exordia cibos assumere non potest, ci-
 tò extenuatur, magnaque intemperantia corpus affligitur.
 Morbus verò nisi confestim curatus, aut sua sponte sedatus
 fuerit, quinque aut sex intermissis mensibus rursus assurgit,
 per hyemem autè præcipuè intermittit. Hunc si per exordia
 in manus sumseris decem crustis ad lienem inurito, statim-
 que sanum reddes. Quod si non vsseris, iisdem medicamen-
 tis, & edulis, & potibus, ac laboribus, quibus superiores
 curato. Sic enim celerimè sanum reddideris. Huius au-
 tem color exalbidus, suppalidus, & squalidus existit. Alius
 lienis morbus ex atra bile potissimum autumnò oritur.
 Fit autem ex multo olerum esu quæ cruda comeduntur, &
 aquæ potione. Ad hunc igitur modum afficitur. Vbi
 morbus prehenderit, lien valdè dolet, rigor & febris in-
 uadit, cibi fastidium detinet, torumque corpus celeriter
 concidit. Lien autem magnus admodum non euadit, sed
 durus & ad viscera incumbit, adiacensque strepitum edit.
 Hunc ita habentem iisdem tum medicamentis, tum cibus,
 tum laboribus, quibus etiam superiores curato. Ac si se de-
 derit, eum quo alios modo inurito. Hic morbus in plarissiq;
 si cōfestim curatio adhibita fuerit, citò decedit. Morbi regij
 quatuor.

quatuor. Hic quidem præcipuè per ætatem corripit, bilè commora. Bilis igitur sub cute & in capite coit, proindeque statim corporis colorem immutat, pallidumque non secus ac maliciorum euadit, oculi pallidi sunt, & sub pilis capitis velut cortex subest, rigor & febris prehendit, urinam reddit pallidam. in eaque crassum suppallidum subsidet, mane quandiu ieiunus fuerit, ad cor & viscera strepitus editur, & si quis eum alloquatur aut interroget, ægrè ferre & tristatur, neq; audire sustinet. Sterc⁹ autem quod procedit, ex pallido albicat, & grauiiter olet. Hic cum ita habuerit, ferè intra dies quatuordecim perit, quos si effugerit, conualefcit. Eum autem ad huncmodum curare oportet. Vbi febris remiserit, multa calida loro aquam multam propinato, & sobitionibus vratur, ptisanæ cremore melle affuso. Mel autem vnà ne coquito, quoad quatuordecim dies præterierint. Hi enim lethalis sit necne decernunt. Postea autem bis die lauato, & in cibo exhibeto primùm pauca quæcunq; maximè expetat, deinde tamen plura porrigito. Vinum album quàm plurimum die bibat, & si procedente tempore pallidus ac imbecillus sibi videatur, à cibus vomitum fieri, velut in superioribus morbis habetur, iubeto. Quòd si quidem his fedetur, satis est, sin minùs veratrum propinato. Post eiusmodi verò purgationem, vesperi mazam mollè aut panis medullam comedat. Pro opsonio pullum edat gallinacèu percoctum, cum cæpa, coriandro, caleo, sale, sesamo, & vua palsa alba probè elixum. Vinum autem album, austerum quàm vetustissimum bibat. Aluum inferiorem subpurgato, posteroq; die cicerum alborum cremore, melle affuso, vratur, eiusmodiq; succi heminas duas ebibat. Tertio verò die singulis diebus hanc aquam ex his decoctam bibere incipiat. Fœniculi radices tenues quantum pugillo, aut tribus digitis comprehenditur, in duos aquæ congios immittito, & coquito dum dimidium remaneat. Et cicerum alborum ebonicem in duobus aquæ congios, de quo dimidiū bibat. Hæc quæ remanserunt colata sub dio exposito, & ambobus permixtis, vinum hac aqua diluat, & aquam solam si velit quàm plurimam, nec aliam bibat. Quòd si potum istum auerfetur, hunc ita paratum exhibeto. Caricarum albarum ebonicem duobus aquæ congios decoctum colato, & cælo

sereno noctu exponito. Deinde aquam hanc solam si velit, aut vino mixtam bibat, eamq; non affatim multam, sed dimidiæ heminæ copia, vt nealui profluuium ei superueniat, paucoq; interposito tempore, bibat. Conferunt & hæc quotidie ieiuno potui exhibita, trita & vini albi veteris hemina diluta, apij semen, cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum Æthiopicum, adiantum, coriandrum herba, vuz palse albæ. Hæc & illa si biberit, iuuabitur, celerrimeq; sanus euadet. Alius morbus regius. Hic ex temulentia & rigore hyemis tempore inuadit. Primum autem inuadere incipit rigor, deinde etiam febris detinet, & corporis humidum sub cute concrefcit. Ex his autem rem se ita habere manifestum est. Eius corpus liuidum est, & aliquantulum durum, & venæ quæ per corpus distenduntur sunt pallidæ, maiores & crassiores quàm antea, quædam etiam subnigræ subteuduntur. Ex his si aliquam quis secet, sanguis defluet pallidus, si pallidæ sint venæ, si nigræ fuerint, niger defluet. Hic vestem corpori adiacentem præ pruritu ferre non potest, & ad eundem & ambulandum promptus est, sed præ imbecillitate eius crura labascunt, & magna siti premitur. Hic morbus superiore non minùs lethalis est, in longius autem tempus progreditur, nisi mox primis diebus sanescat. Quod si morbus ad octauum aut nonum diem extendatur, in morbum incidit, morbusq; & dolor magis vrget, neq; exurgere potest, & plerique intra hoc tempus confestim pereunt. Huic ita habenti, si ad eum initio morbi accesseris, vbi verò septem iam dies præterierint, veratrum propinato. Inferiorem verò aluum per succum, velut in superiore, aliquantulum purgato, aliq; eadem medicamenta exhibeto. Cantharidas etiam sine alis & pedibus tritas quatuor, & ex vini albi hemina dimidia dilutas exhibeto. Iam verò etiam pauco melle affuso, mox ita propinato, idq; bis aut ter in die bibat. Procedente autem morbo balneis & fomentis curato. Quæcunq; expetit edat, vinum album, austerum bibat, reliquaq; eadem accipiat quæ in priore. Hic morbus nisi proba curatio per initia adhibita fuerit, diuturnus est & molestus. Alius morbus regius. Hic popularis appellatur, quod omni temporeprehendat. Ex repletionem autem & tumulentia præcipuè oritur, cumq; rigore correptus fuerit, confestim

stim sanè corpus immutatur & pallidum euadit, & oculi admodum pallidi, sub capillos & vngues progreditur morbus, rigor & febris leuis detinet, corpus debilitatur, caput dolor occupat, pallidamque & crassam vrinam reddit. Hic morbus regius superioribus minùs lethalis est, & diligentia adhibita breui curatur. Huic cum sic habuerit cubiti venas pertundiro, & sanguinem detrahitro, deinde fomento admoto veratrum propinato. Tertio verò die asinino lacte rursus deorsum aliquantum purgato. Reliquas autem sorbitiones, potus & cibos eisdem quos priori exhibeto, eius caput crebrò purgato, succatiunculam bibat, eiq; multa calida loto, carnes tritas ex vino albo propinato, & ad reliqua omnia iisdem vtatur, breuiq; conualescet. Alius morbus regius: ex pituita quidem oritur, præcipueq; per hyememprehendit. Huius color albus est, eiusq; pectus pituita plenum est, & saliuam expuit, cumque excreat, ei singultus contingit, & vrinam albam & crassam reddit, in qua velut farina subsidet. Hic morbus minimè est lethalis, breuiq; sanescit. Huic ita habenti granum cnidium propinato, postq; purgationem succi pifanæ quatuor heminas affuso melle sorbendas exhibeto. Ventrem verò superiorem per vomitum, velut in superioribus purgato. Sic enim facillimè pituitam ex pulmone & arteriis deduxerit. Quin & oris collutionem ei frequenter apparato. Hic aliquando leuiter febricitat, & horror tenuis contingit. In reliquo, iisdem quibus superiores morbos regios, tum medicamentis, tum fomentis, tum balneis, eduliis, potibus ac sorbitionibus curato. Sic enim potissimùm sanum reddes. Morbus Typhos nomine. Typhos quidem appellatur hic morbus, inuaditque ætatis tempore, cum canis sydus oritur, bile per corpus agitata. Statim igitur eum febres vehementes corripunt, & grauis ardor, & cum grauitate imbecillitas, crurumque ac manuum impotentia, quæ nullum ei vsum præstant, venter perturbatur, & quæ ex eo demittuntur grauiter olent, vehementiaq; tormina accedunt. Hoc etiam modo afficitur, si quis eum erigere velit, rectus stare nequit, neque oculis suspicere præ ardore. Et si quis eum interroget, præ dolore respondere nò potest. Vbi verò periturus est, tum acutiùs tenet, tum audacter loquitur, & potù & cibum postulat, quæ

si quis exhibuerit, breui etiam nisi euomuerit, animo linquitur. Huic hic morbus septimo aut decimoquarto die iudicatur. Multi verò etiam ad vigesimum quartum percurrunt. Hos igitur si præterierit, conualefcet, his enim diebus lethalis sit necne declaratur. Hunc ita habentem ad hunc modum curato. Primis diebus balneo quidem abstineat, vino autem & oleo tepido in cubili illinito, cibis abstineat, sorbitiones autè tenues & frigidas exhibeto. Vinum, si conferat, nigrum, austerum bibat, sin minus, album, aquosum, austerum. Quòd si vehemens sitis ex ardore vrgeat, vbi confertum potum multum exhibueris, vomere iubeto, idq; hor aut ter facito. Cumq; ardor tenuerit, lintea frigida intincta quâ præcipuè parte ardere dixerit, admoueto. At si horro corpus detinuerit, refrigerantia remittito. Hic cum laborauerit, maximè periclitabitur ne ex huiusmodi dolore de repente animam emittat. Verùm ei celeriter ad dolorem eadem medicamenta quæ morbo laterali detento exhibenda sunt. Cum verò surrexerit, cibo, potu & balneis quàm citissimè vires resciciendæ. Morbus enim grauis est, pauciq; euadunt. Alius Typhos. Morbus quidem omni tempore inuadit, ex corporis autem humiditate oritur, cum cibos humidos & copiosum potu carnes exorbuerint, & flaccidæ extiterint, ex his potissimè morbus oritur. Per exordia igitur febris tertiana aut quartana exoriri incipit. Dolor vehementi capiti aduenit, & interdum in corpore intermittit, & saliu euomit, crebrò ructat, & oculorum regiones dolet, vultus exalbescit & apuæ colorem refert, ad pedes tumor laxus defertur. Interdum verò etiam totum corpus intumescit, & ad pectus & dorsum aliquando dolor excurrit, venter conturbatur, oculis vehementer prospectat, sputum copiosum & spumosum expuit, quod ad fauces adhærescere videtur, eiq; stridulam vocem facit, plærunq; verò etiam fauces inflammantur. Hic cum sic habuerit, sicq; dolor presserit, eiq; vehemens erectæ ceruicis spiratio contigerit, interdum frequenterque de repente intra septem aut quatuordecim dies animam emittit. Plæriq; verò etiam ad vigesimum quartum perdurant, sæpè quoq; de repente morbus dimittit & sanus videtur. Verùm diligèter obseruare oportet quoad quatuor & viginti dies præterierint, quos si effugerit, vix moritur.

Huic

Huic ita habenti primis diebus pro sorbitione farina decocta tenui melle affuso exhibenda est. Vinum verò nigrum paulatim potui dandum, vt voluerit temperatum. At cibos priusquàm hi dies præterierint ne porrigito. Polypos ex vino coctos edendos dato, & ius sorbendum, radiculæ que multæ comedendæ. Et nasturtii semen tostū, molitum, & tenuiter cribratū, deinde vino nigro acerbo iniecto bibat, polētamque tenuē, paucā mane bibendā dato. Balneo abstinenceat quoad hi dies præterierint. Vino & oleo tepē factis in cubili illine & absterge. Præoniæ seminis grana decem ex vino nigro decocta potui exhibeto, & raporum probè decoctorum iusculum sorbeat, caseo in sulfo cōditum, papauere, sale, oleo, lasere & aceto. Quòd si medicamentum propinare voles, granum cnidium propinato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duo acerabula sorbenda dato, idemque vinum bibat. Ac medicamenta, sorbitiones & potiones quasque dederis, siue singula per se, siue plura simul exhibueris, profuerint, sicque citissimè sanum reddideris. Morbus autem grauis est, paucique euadunt. Alius Typhos. Hic quidem hanc ob causam gignitur, cum bilis putrefacta cum sanguine per venas & articulos permixta fuerit, sanguisque coierit, in articulis verò præcipuè consistit, quandoque etiam in totum corpus decumbit, doloresque acutos exhibet. Plurique enim ex huiusmodi morbo claudi euadunt, vbi bilis in articulis retenta, in totum obduruerit, dolor verò intermittens, per tres & quatuor dies inuadit. Hunc ita habentem ad hunc modum curato. Dolore in corpore obrinente, tepēfactoria ex oleo illito parare & admonere oportet. Vbi autem remiserit, veratrum exhibeto, fotu prius vniuerso corpori adhibito. Postero autem die serum lactis caprini decoctum ad duos congios potui exhibeto, ad alterum congiū melle affuso, ad alterum verò sale iniecto, deinde vicissim alternatis poculis totum ebibat. Sub vesperum verò post purgationem, lenticulæ acerabulū sorbeat, & betarum pinguiū acerabulum polenta aspersa bibat. Pulli gallinacii carnein, vel columbæ, vel turturis, vel ouiculæ, vel suis pinguis edat. Veratrum autē sexto quoque die exhibeto, & sicubi in articulis tumor exoritur, nec discedat, admota cucurbitula sanguinè detrahito, compunctis per acum triangularem genibus illi

quibus tumor extiterit, nullo tamen alio articulo compuncto. Intermediis autem diebus cibum sumat, panē quidem maximè assatum, mazam autem quàm maximè melle & oleo subactam. Pro opsonio autem quàm maximè assa habeat, volucrum verò carnes insulas. Sin minus etiam cum iure coctas, absq; caseo tamen, sesamo & sale. At piscibus vatur maximè carnosis, assis tamen ad eundem modum quo carnes coctis, origano conspersis & oleo subunctis. Vinum si conferat, album bibat, quòd si non cõferat, nigrum, & obambulationibus de die, post cœnam & mane se exerceat. Serum autem & lac, cum tempus feret, semper bibat. Quòd si tibi visum fuerit, etiam asinum lac decoctum exhibeto. Et si sanus euaserit, à frigore & æstu sibi caueat, neque cibi admodum repleatur. Periculum enim est ne rursus morbus reuertatur. Sic igitur curatus hic morbus, sex mensibus sanatur. Tot enim mensium interuallis lethalis sit necne iudicatur. Qui etiam si confestim curetur, molestus tamen est, & plærosq; ad mortem vsq; comitatur. Alius typhos. Oritur quidem hic morbus fructuum autumnalium tempore cum quis se iis omnis generis expleuerit. Plærisq; verò inde etiam eiusmodi morbus oritur, ex inexplibili placentarum ex sesamo aliorumq; ex melle dulciorum esu. Mel enim coctum in ventriculo ardorem excitat, eiq; affigitur, deinde vbi in ventriculo coctum fuerit efferuescit, venterque repente attollitur, incenditur, & dirumpi videtur. Deinde verò alui profluuium de repente contingit, cumq; semel fluere coeperit, per multos dies purgatur, multiq; ab hac purgatione sani euadunt. Cum igitur sponte purgatio cessauerit, lentium cremoris, addito sale tres semicongios vt ebibat cogito. Post succi autem purgationem, sub vesperum, lentium culæ frigidæ insulsæ acetabulum multo lasere incocto sorbeat, & betæ non conditæ pinguis, polenta aspersa acetabulum. Vinum nigrum, austerum paulatim bibat. Reliquo autem tempore eadem faciat, & cibos assumat, panem exallatum, & mazam quàm maximè melle & oleo subactam. Primis autem diebus farinam coctam & melle affuso refrigeratam comedat. Vinum bibat nigrum, acerbum, & quoad sedatus fuerit morbus hæc assumat. Qui verò sub autumnalium fructuum tempus morbo correptus est, statim exhibet

bet, tormina & dolorem, neq; cibaria demittere solet, ventrèq; ei magnus & durus est, & rigor febrisq; detinet. Huic siquidem venter commotus fuerit, viginti (vt minimùm) diebus purgatur, cumq; purgatio cessauerit, cōfestim sanus euadit. At si minimè purgatus fuerit, eum hippophaës succo, aut grano cnidio purgato. Sub vesperum autem eadem etiam sponte purgato exhibeto. Postridie verò si febris detineat, quietem agar, eiq; vinum idem ex aqua gelidissima bibendum dato. Quòd si febris minimè detineat, victus ratione vtatur non humida, sed valentiore, & ciborum ratione habita deambulet. Ex hoc morbo plærisq; iam aqua intercus contracta est. Et si visum fuerit aluum per infusum subluere, iisdem quibus in aqua intercute aluum subluo. Quòd si voles ex his infusum parato. Thapsiam herbam in aquæ mullæ hemina cōterito, deinde sic per infusum immittito. Hic hoc modo curatus citissimè sanus euadet. Alius Typhos. Gignitur quidem hic morbus cum corporis humidum putrefactum & plus æquo resiccatum fuerit. Cum igitur morbo detentus fuerit, habitu est perhumecto, sup-
 10 pallido, pellucido, & vesicæ urinæ similis apparet, sed nō intumescit, verùm tenuis est, aridus ac debilis. In corpore autem præcipuè clauiculæ extenuantur, & vultus vehementer gracilis est, oculiq; admodum caui, & hæc quidem ex morbo cōtingunt. Quòd si corporis color niger extiterit, huius rei causa est. Cum in venas & cutè bilis atra subierit, cumq; his calor superuenerit, venulas à calore exuri & resiccari necesse est, ac proinde sanguinem per venas excedere. Sic igitur afficitur, hic tenuis & vehementer gracilis euadit, oculis raro nictatur, & muscas in stragulis sectatur, cibus magis
 30 grauatur quam sanus, lychni extincti odore gaudet, frequenter in somnis seminis profluuium patitur, & plærunq; inter eundem ei genitura effunditur. Huic cum sic habuerit, ventrem superiorem videlicet, veratro nigro purgato, inferiorem verò scammonii succo. At post purgationem, eadem que cæteris dato, & serum, lacque bubulum, aut caprinum, si anni tempus fuerit, exhibeto. Lac etiam asininum decoctum vt aliquantulum purgetur, dato. Ad hūc modum curatus, intra biennium ferè sanus euadit. Cibos quos velit accipiat, quam plurimum comedat, & pro ciborum ratione

obambulet. Hic morbus viginti annis maioremprehendit, cumq; prehenderit, nisi per exordia curatio adhibita fuerit, non deserit, quin viginti anni præterierint, sed perseuerat, deinde nonnullis dum curatio adhibetur, deeedit. Grauis autem morbus est. Tenuioris intestini morbi aut voluuli. Conuoluuli appellantur hi morbi, ex hisq; præcipuè oriuntur, si quis calida & humida victus ratione per hyemem utatur, neq; ciborum ratione facta obambulationibus se exerceat, verùm expletus perpetuò dormiat, deinde de repente longum iter per frigus conficere cogatur, postea sub ossibus rigor corripit. Sic igitur afficitur, flatus vniuerso corpore oboritur, eius color plumbeum refert, & perpetuò niget, adeò vt calida ei affusa, minimè calida sentiatur. Corpus autè eius dum lauatur à calida desquamatur, præsertim verò scrotum, siq; digito corporis partem aliquam comprimas, desiderere facies, & tibi vestigium apparebit, non secus acia farina aqua subacta. Maxime autem in pedibus desidet. Eius autem crura grauantur, & si deambulet, tremunt, siq; per æliuè locum iter faciat, crebrò admodum spirat, vlnæ suspensæ esse videntur, sitis per noctem detinet, cibosq; quoscunq; comedit, crudos per aluum demittit. Huic ita habenti, cum ei fomentum admoueris, cneorum, aut hippophææ succum, aut granum cnidium propinato. Post purgationem autem eadem quæ superioribus dato. At post die lactis asinini cocti congiuum sale iniecto, bis ebibendum dato. Sub vesperum, panem in cœna sumat, pro opsonio habeat ouiculæ carnes coctas, & polypos ex vino nigro coctos, iulculumq; sorbeat, lenticulam ad hunc modum apparatus habeat. Lentis heminæ coctæ, probè tritæ, postea farinam commisceto, & laser derafum & salem iniicito, acetum infundito, & ad hæc allia simul coquito, deinde aqua affusa biturter feruefacta, simul ipsa rudicula agitato, postea deacta refrigerato. Sit autem non valdè crassa, cuiq; boni odoris gratia pulegium simul coctum iniectum sit. Interiectis autem diebus sexto quoque die vomitus exciter, subinde tamen ante vomitum & medicamento potionem fomentum admouere oportet. Tertio quoque die balneum, si conferrat, exhibeatur, sin minus, inungatur, & si possit, pro ciborum ratione deambulationibus utatur, & sambuci folia,

conyzaq;

conyza
curatio
Multi
est, veru
si tertio
men &
exalbid
tercus i
nimè se
rare, qu
ximè q
leriter
caution
hic æst
autem
tis dolo
ores si
illit vt
plentur
curare
exhibe
mento
lis, &
fangui
contin
eoq; h
gingi
vero e
alia ve
bulati
haberi
sublu
melli
item
succo
ferio
& la
man
quæ

eonyzæq; semper tenellæ decocta, edenda dato. Hac enim
 curatione facillimè deget, morbusque post annum deferet.
 Multis verò iam sanatis, post biennium morbus reuersus
 est, verum si redeat, eadem curatione curare oportet. Quòd
 si tertio reuertatur, tumor quidem non accedit, tenuis ta-
 men & gracilis euadit, & facies extenuari incipit, coloreque
 exalbido magis quàm prius existit. Huic interdum aqua in-
 tercus in ventre suboritur. Si igitur exorta fuerit, cum mi-
 nimè secare oportet. moritur enim, sed iisdem remediis cu-
 rare, quibus ex liene aqua intercute laborantem. Hunc ma-
 ximè quidem vt per initia cures tibi videndum est, sicq; ce-
 leriter sanum reddes. Morbus autem cum grauis sit, multa
 cautione indiget. Alius conuoluulus auriginosus. Inuadit
 hic ætatis præcipuè tempore, in palustribus locis, ex aquæ
 autem potione magis. Pleriq; verò sub sole volutati cū capi-
 tis dolore, eiusmodi iam morbo detenti sunt. Verum vt pri-
 ores similiter afficiuntur, colore excepto, pallidus enim ex-
 istit vt malicorium, & oculi interdū auriginoso colore im-
 plentur. Hunc cum sic habuerit, iisdem quibus superiorem
 curare oportet. Cicerum etiam alborum decoctum potui
 exhibendum, & vino permiscendum, eiusq; caput medica-
 mento tetragono purgandum. Hic superiore minùs lethalis,
 & conuoluulus auriginosus nuncupatur. Conuoluulus
 sanguineus. Cætera quidem copia eadem quæ prioribus
 contingunt, morbus autem per autumnum oriri incipit, in
 eoq; hæc accedunt. Ex ore malus odor expirat, à dentibus
 gingiæ abscedunt, & ex naribus sanguis effluit. Interdum
 verò ex cruribus vlcera erumpūt, & hæc quidem sanescunt,
 alia verò exoriuntur, color niger est, cuius tenuis, ad deam-
 bulationem & exercitationem alacriter se habet. Hunc ira
 habentem iisdem quibus superiores curato, & ex his aluum
 subluo. Cucumeris agrestis foliis quinque tenuiter tritis,
 mellis heminam dimidiam ammisceto, & salis pugillum,
 itemque olei heminam dimidiam, & betarum coctarum
 succi heminas quatuor. Dato etiam ad purgationem per in-
 feriora lactis asinini cocti heminas octo, melle affuso,
 & lac bubulum, si tempus ferat, quadraginta diebus bibat.
 mane quoque lactis bubuli heminas duas bibat, tertia a-
 quæ nullæ parte etiam interpositis diebus ammixa. Hic

morbus multa curatione indiget, alioqui non decedit, sed
 hominem ad mortem vsq; comitatur. Vocatur autem con-
 uoluuulus sanguineus. Morbi qui crassi nuncupantur. Ex
 crassis morbis nuncupatis, hi præcipuè oriuntur. Cum pitui-
 ta & bilis in corpore mixta fuerit, in ventrem defluit, cum-
 que ibi coaceruata fuerit, attollitur, sursumque ac deorsum
 velut vnda discurret, rigor & febrisprehendit, dolor ad ca-
 put decumbit, cumque ad viscera peruenerit, strangulatum
 adfert. Interdum pituitam acidam, quandoque verò etiam
 falsam vomit, cumque vomitione reiecerit, os ei amarum vi-
 detur. Latera rubores occupant, pituita nanque in ventre
 existente, sanguis calore coaceruatus ad latera fertur, & in
 iis rubores excitat, eaque calor maximè vexat, ipsique dorsum
 incuruatur. Cumque maximè doleat, corporis contactum
 non sustinet, dolet enim tanquam vlceratum, carnes præ
 dolore palpitant, testes contrahuntur, & ad sedem ac vesica-
 ram calor quidam & dolor irrumptit, crassamque vrinam
 qualem aqua intercute laborantes reddit, capilli ex capite
 defluunt, pedes semper frigidi sunt, dolor maximè ad late-
 ra, dorsum, & ceruicem vrget, eique ad cutem aliquid adre-
 pere videtur. Morbus autem interdum quidem vrget, in-
 terdum verò remittit. At procedente morbo assidue ma-
 gis vrget, cutisque capitis crassa & rubra est. Hic ad sex qui-
 dem annos hoc modo affectus perdurat, deinde sudor co-
 piosus & graueolens effunditur, crebrò verò per somnum
 veneris ludibriis agitatur, illiusque semen genitale suberu-
 entum prodit & subliuidum. Hic morbus ex solis calore &
 aquæ potione oritur. Hunc igitur vbi sic habuerit, cœtero
 exhibito per inferiora aliquantulum purgato, aut grano
 cnidio, aut hippophaës succo. Lactis etiam asinini coctio-
 sto heminas, melle affuso potui dato. Postero verò die post
 purgationem eadem quæ aliis porrigito. Primis autem die-
 bus eadem quæ aqua intercute detentus in cibo accipiat, &
 si validus fuerit, obambulationibus se exerceat. Quòd si in-
 ualidus propter febres fuerit, neque cibos comedere possit,
 lenticulæ sorbitione vtatur, & in potu vino nigro quam au-
 stero. Hic morbus autumnò præcipuè & autumnalium fru-
 ctuum tempore inuadit. Hic si quidem intra sex annos cu-
 ratus fuerit, benè est, sin minus, ad decimum vsque annum
 perse-

perfeuerat; plerosque verò nisi confestim adhibita curatio fuerit, ad mortem vsque comitatur. Crassi autem huiusmodi morbi ex bile oriuntur, cum bilis ad hepar confluerit, & in capite sedem habuerit. Sic igitur afficitur, iecur intumescit, tuncque ad septum transversum expanditur, statimque dolor ad caput, præcipue verò ad tempora ingruit, neque auribus acute audit, sæpe verò oculis non videt, horrorque & febris inuadit. Hæc quidè per morbi initia ei contingunt, & interdum valde quidem, interdum etiam minus intermittunt: quantoque longius morbus processerit, tanto magis corpus dolet, oculorum pupillæ dissipantur, & cœcutit, siquæ digitum ad oculos admoueris, non percipit, quòd non videat. Ex eo autem cognosces quòd non videat, quòd ad motu digito non nictatur, & floccos ex veste stragula detrahit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumque hepar ad septum transversum magis explicatum fuerit, delirat, ei que ante oculos reptilia & cuiusuis generis varix feræ apparere videntur, & homines armati, cum quibus ipse pugnare videtur, & tanquam pugnas & bella geri videat, eiusmodi loquitur, irruit, & nisi quis eum exire sinat minatur, sique surrexerit, crura attollere non potest, sed decidit, & eius pedes semper sunt frigidi. Cum dormit per somnum exilit, & terretur cum insomniis horrenda viderit. Eum autem in somnis exilire & terri ex eo cognoscimus, quòd ad mentem cum redierit, insomniis enarrat, quæque in corpore gessit, & quæ lingua locutus est. Hæc quidem ad hunc modum patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce defectus iacet, cum multa & conferta respiratione. Cum delirium quieuit, statim euestigio ad mentem redit, & si quis eum roget, confestim respondet, & omnia quæ dicuntur intelligit, deinde rursus paulò post in iisdem doloribus decumbit. Hic morbus maxime per peregrinationem contingit, & sicubi deferta loca peragrans, ex viso spectro terrore correptus fuerit. Quin & alias etiamprehendit. Cum sic habuerit, veratri nigri pondus obolorum quinque ex vino dulci propinato, aut ei ex his infusum iniicito. Nitri Ægyptij tali ouilli quantitatem læuiter terito, & mellis optimi decocti heminam dimidiam in pila ammisceto, & olei tâtundem, cum bezarum coctarum decocto ad quatuor heminas, per noctem

celo sereno expositas. Quòd si voles, pro betæ decocto las
 asininum coctum admisceto, eaq; permixta febris detineat
 necne, per infusum immittito. Pro sorbitionibus, prisana
 decocta melle affuso vtatur. Mel autem, & aquam, & acetū
 simul permixta bibat, quoad morbus iudicatus fuerit. Iu-
 dicatur autem quatuordecim ad summum diebus lethalis
 sit, necne. Multis verò vbi iam quietuerit hic morbus, rursus
 reuertitur, quod vbi contigerit, periculum est ne æger con-
 sumtus pereat. Iudicatur autem morbus septem diebus le-
 thalis sit necne, quos si effugerit, ferè non moritur, sed in
 multis curatus decedit. Cùm verò cessauerit morbus opti-
 ma victus ratione vtatur, sensim adiciens quæ ventriculus
 suscipiat, vt non exurantur, neque alui profluuium superue-
 niat. Vtrunq; enim cum periculo coniunctum videtur. Bal-
 neo quotidie vtatur, & post cibos moderatè obambulet, ve-
 stem leuem ac mollem induat, lac & serum, si anni tempus
 ferat, per dies quinq; & quadraginta bibat. Quæ cùm fece-
 rit, citissimè sanus euadet. Morbus autem difficilis est, mul-
 taq; cura indiget. Alius crassus morbus. Oritur autem ex pi-
 ruita putrefacta. Ex eo verò vnde oritur putridum esse ma-
 nifestum est, quòd inde ructus emittatur cum eiusmodi o-
 dore, qualem habet qui radículas ederit. Eiusmodi morbus
 à cruribus oriri incipit, deinde ab his ad ventrem ascendit,
 cumq; ad ventrè peruenerit, rursus ad viscera recurrit, & vbi
 in his constiterit, strepitum edit, & vomitionem ciet, simul
 pituitam acidam subputridam vomitione reiciens, quam
 cùm vomuerit, sibi non constat æger, deinde anxietudo est
 circa viscera, interdumq; tam grauis dolor repète capiti ad-
 hærescit, vt neque acuté audire, neque præ grauitate videre
 queat, sudor etiã multus graueolens effunditur, præsertim
 cùm dolor detinet, morbiq; remissionem facit. Color qua-
 lis in morbo regio ostenditur, hicq; morbus priore paulò
 minus lethalis est. Huic ita habenti ventrem inferiorè per
 hippophaes purgato, superiorem verò per veratrū, caputq;
 tetragono purgato, cumq; per veratrū purgatus fuerit, pos-
 tridie lacte asinino cocto aliquantulū purgato. Tertio au-
 tem die caprino cocto, eodemq; sanè modo quarto & quinto.
 At reliquis viginti diebus lac bubulum crudum, siue etiã
 caprinum, tertia aqua: mulsæ parte ammixta, ad congiū
 potui

portui exhibeto. Post inferiorem autem purgationem, eadē
 quæ aqua intercute detentis medicamenta porrigito. Reli-
 quo tempore cum lac bibit, in cœna panem exassatum su-
 mat, pro opsonio verò habeat, ex piscibus quidem scorpiū,
 aut callionymum, aut cuculum, aut squatinæ frustum
 cum condimentis coctum. Ex carnibus verò ouillas, aut
 pulli gallinacei, easque coctas. Vinum bibat album, si con-
 ferat, sin minus, nigrum austerum, deinde obambulet post-
 quam comederit, vt ne frigeat. Huic igitur prædictos cibos,
 si conferant, exhibeto, sin minus, sorbitiones ex ptisana &
 milio. In hoc morbo si triginta dies æger præterierit, sanus
 euadit. Hi enim lethalis sit necne decernunt. Est autem dif-
 ficilis morbus. Alius crassus morbus. Oritur ex pituita al-
 ba, in ventre verò colligitur, vbi febres diuturnæ corpus oc-
 cuparint. Hic morbus initium sumit à facie, quæ intume-
 scit, deinde ad ventrem defertur, quò cum peruenerit, ven-
 trem in magnitudinem attollit, corpusque velut ab exercita-
 tione lassitudine laborat, in ventre ponderis sensus & dolor
 vehemens inest, & pedes intumescunt. Quòd si pluuia in ter-
 ram effusa fuerit, pulueris odore non sustinet. Si verò in plu-
 uia fortè fortuna constiterit, & terræ odorem senserit, de re-
 pente concidit. Hic morbus cum intermittit, diutius tamē
 priore occupat, & tardiùs soluitur. Eum autem iisdē quibus
 aquam intercutem curare oportet, fomentis videlicet, me-
 dicamentis, cibariis, & exercitationibus vehementibus. Hic
 morbus per sex annos detinet, deinde probè curatus cum
 tempore decedit, etiã si per exordia non curetur. Est autem
 molestus morbus, multamque curam postulat. De coxario
 morbo. Coxendicum autem morbus his ex causis multis
 præcipuè oritur, si quis per multum tempus in sole versatus
 fuerit, & coxendices incaluerint, humorque qui in articulis
 inest, ab æstu resiccatus fuerit. Quòd autē resiccetur ac con-
 crescat, id mihi indicio est. Eger enim articulos, præ dolore
 qui in eis est, vertere aut mouere non potest, & eò quod digiti
 contracti sunt. Dolor est ad lumbos præcipuè, & vertebrae
 quæ ad coxédices obliquæ sitæ sunt, & genua. In inguinibus
 autem simulque coxendicibus dolor acutus & æstuosus diu
 insistit, & si quis eum erigat aut transmoueat, præ dolore
 quantum potest ingemiscit. Interdum verò etiam cõuulsio,

& rigor, & febris ſuperuenit. Oritur autem etiam à bile & pituita, oritur quoque etiam à ſanguine, dolorq; conſimilis eſt, velut ab omnibus morbis, rigorq; & febris leuis interdumprehendit. Sed eum qui hoc morbo ex ſole tentatur hoc modo curare oportet. Corpus eius adhibito fomento humectato, & cibos & potus, aliaque exhibenda, tepida & humida, eaque omnia cocta exhibeto. In cibo maza vtatur molli, nullo humore ſubacta, vinum bibat album, aquoſum, & corpore quiete agat, & quamuis exurgere nequeat, parum tamen quotidie obambulet, neque frigeat, neque multum lauet. Cumque tibi probe habere, corpusque humectum eſſe videbitur, leui adhibito fomento multum foueto. Magis autem relaxat, & quod in articulis compactum eſt perhumectat. Poſtero vero die granum cniidium propinato. Quod ſi non iuuerit, hoc per infuſum immittere oportet. Cape cumini triti heminam dimidiam, colocynthida non diſlectam, paruam & rotundam, in pila contuſam, & tenuiſſime tritam, & nitri Ægyptij rubri, toſti & lzuigati minz quadrantem. Hæc in ollam immittito, & olei heminam affundito, mellis heminam dimidiam, vini alui & ſucci betæ heminam, hæc quoad probam craſſitudinem habere tibi videantur coquito. Deinde his per linteum excolatis mellis Attrici heminam ammiſceto, niſi mel ſimul coquere velis. Quod ſi atticum deſit, mellis optimi cocti heminam in pila admixceto. Si vero infuſum craſſius fuerit de eodem vino habita craſſitudinis ratione affundito, eoque in fuſo aluum ſubluito. Deinde ſinito ad tres dies vſque vt purgetur. Quod ſi pluribus diebus purgetur, actis bubuli aut caprini heminas tres ebibendas dato, poſtea betas pingues inſuſas condimentis aſperſis comedendas præhero. Ex hoc morbo multi claudi euadunt. At vero ſi ex bile morbus hic originem ſumſerit, veratrum, aut ſcammonij ſuccum, deorſum purgans ei propinato. Poſteiuſmodi vero purgationem, ſucci priſanæ melle affuſo acetabula duo ſorbenda exhibeto. Poſtero autem aut tertio die, admoto fomento, lacte aſinino cocto aliquantulum purgato. Sub veſperum betæ pinguis polenta aſperſa acetabula duo comedat. Vinum album, aquoſum, dulce, & nunc, & poſt medicamenti purgationem bibat. Si vero ex pituita

agrot

ægrotet, ei granum cnidium, aut hippophaes, post admotū
 fomentum propinato. Post purgationem autem easdem
 sorbitiones, & potus, & lactis potionem adhibere oportet.
 Interiectis verò diebus quàm leuissima victus ratione utatur.
 Et si quidem ab his iuuetur, sat est, sin minus, ei multas
 & altas crustas, in ossibus quidem partibus per fungos, in car-
 nosis verò per ferramenta, inurito. Quòd si ex sanguine æ-
 grotarit, post adhibitum fomentum, & cucurbitulam ad-
 moueto, & venas in poplite secato. Si verò tibi etiam videat-
 10 tur, granum quoque cnidium ei propinato, quàm siccissi-
 ma autem victus ratione utatur. Vinum quidem potiùs ne
 bibat, sed si sanè bibere velit, quàm minimum & dilutissi-
 mum exhibeto, & modicum obambulare iubeto, aut si pos-
 sit, plurimum. Ex pituita etiam ægrotanti eadem facere cõ-
 fert. Quòd si stare nequeat, cum creberrimè in lecto circũ-
 ferre oportet, quacunque ex causa ægrotet, & per omnia
 similiter, vt ne intus cartilago coalescat. Sin verò coaluerit,
 & articuli concreti fuerint, omninò hominem claudicare
 necesse est. Et si ei qui ex sanguine ægrotat velis per infusum
 20 alium subluere, vt pituitam & sanguinem à coxendicibus
 deducas, ex his infusum parare oportet. Salis pugillum tri-
 tum ad olei heminam ammisceto, & hordei decocti hemi-
 nas duas iniicito, deinde eiusmodi infusum immittito. Hac
 curatione citissimè sanum reddideris. Morbus autem diffi-
 cilis admodum & diuturnus est. Neruorum distentiones
 tres, Tetani vulgò dicti. Si quidem ex vulnere corporis ner-
 uorum distentio contingat, sic afficitur. Maxillæ constrin-
 guntur, os diducere nequit, oculi lachrymantur & contra-
 huntur, dorsum rigidum est, neque crura, neque manus, ne-
 30 que spinam inflectere potest. Cum verò lethalis fuerit, potus
 & cibi quos antè deuorauit, interdum per nares sursum
 feruntur. Huic cum sic habuerit fomenta admouere oportet,
 & pingui inunctum eminus ad ignem calefacere, & re-
 pefactoria inuncto corpore adhibere. Et absinthium & lau-
 ri folia, aut hyoscyami semen tritum, & thus, deinde vino al-
 bo macerata, in ollam nouam infundito, deinde olei quan-
 tum vini affundito, quibus calefactis, multum calidis cor-
 pus & caput vngito. Postea reclinatum, perfusione per car-
 nem facta, vestibus albis, mollibus & puris cõregito, vt ve-

hementer exudet. Aquam mulsam tepidam, si eam quidem bibere possit, per os exhibeto, si verò non possit, per nares infundito. Vinum album, quàm suauissimum & copiosissimum potui dato. Quæ quotidie facienda sunt, donec sanus euadat. Morbus autem difficilis est, & confectim curatione indiget. Distentio in posteriora (opisthotono dicta) in reliquis eodem vt plurimum modo afficitur æger. Oritur autè cum circa posteriores cervicis tendones, aut ex angina, aut vna, aut locis ad tonsillas purulentis affectus fuerit. Interdum verò etiam ex capite cum febres superuenerint, conuulsio succedit, quinetiam & ex vulneribus. Hic in posteriora trahitur, & præ dolore, quo circa dorsum & pectus detinetur, lamentatur. Hic vehementer conuellitur, vt ægrè quidem qui adsunt eum cõtinere possint, quin ex cubili excidat. Hic frequenter quidem die dolore afficitur, frequenter etiam leuius habet. Cum sic habuerit, ei eadem quæ prioribus exhibèda. Hic verò morbus, vt longissimè, ad dies quadraginta detinet, quos si effugerit, conualescit. Alia distentio. Hæc distentio minus quàm priores lethalis est, ab iisdè autem oritur. Plærique verò ex casu in posteriora, in morbum inciderunt. Sic igitur afficitur æger. Corpus totum conuellitur, interdum verò ad quancunque corporis partem fortè contigerit, ea conuellitur. Et primùm quidem circumambulat, deinde successu temporis, in lectum decidit, rursusq; dolor & conuulsio remittit, cumq; surrexerit, si fortè paucos dies huc & illuc oberrarit, postea rursus iisdem conflictatur doloribus. Atque hæc ei contingunt, crebroq; mutatur. Si quid comederit, id non nisi ægrè & exustum per inferiora secedit, sed ad pectus cibus defertur, & suffocatio nem facit. Hunc si eodem quo priores modo curaueris, citissimè sanum reddideris. Infusum autem ex ptisanæ coctæ cremore cum melle in aluum iniicito.

Hippocratis de his quæ ad virgines spectant, liber.

Initium mihi ducendum est in hac tractatione Medica ab iis quæ perpetuò sunt. Neque enim fieri potest, vt quis morbo-

morborum naturam perspectam habeat, quod quidē artis
 est disquirere, nisi eam in singularibus, à principio ex qua
 dilcere sunt cognoscat. Imprimis quidem de morbo sacro
 appellato, de attonitis, de terroribus, ex quibus vehemēter
 homines perterrentur, adeò vt desipiant, & interdum quidē
 noctu, quandoq; verò interdū, vtroque etiam quandoque
 tempore, dæmonas sibi infestos videre se existiment. Deinde
 ex huiusmodi visione iam strangulati sunt multi, at mu-
 lieres plures quàm viri, quòd muliebris natura animi ma-
 gis sit demissi & pusilli. At virgines, quibus prope nuptiarū
 tempus instat vt viro coniungantur, istud sub mensium de-
 scensum magis experiuntur, cum antea his malis non ad-
 modum consistarentur. Postea enim sanguis in vtero con-
 tinetur, velut qui effluere debeat. Cum igitur exitui via mi-
 nimè pateat, copiosior autem sanguis per eibos & corporis
 incrementum affluat, tunc sanguis effluuio carens, propter
 copiam ad cor & septum transversum resilit. Vbi igitur hæc
 oppleta fuerint, cor obstupescit, indeq; torpor, & ex torpo-
 re dementia inuadit. Non secus ac si quis diutius sedeat ex
 coxis ac femoribus in tibias & pedes depressus sanguis, tor-
 pore adfert, ex quo pedes ad ingrediendum importētes red-
 duntur, donec sanguis ad sese reuerterit, qui celerrimè re-
 currit, si steterit in aqua frigida, quæ malleolos superet. Hic
 igitur torpor faciliè repellitur. Citò enim propter venarum
 rectitudinem recurrit, locusq; hic corporis inter præcipuos
 non habetur. At ex corde & septo transverso tardè recurrit,
 cum venæ oblique sint, & locus præcipuus, & ad delirium ac
 insaniam opportunus. Cum autē hæ partes oppletæ fuerint,
 etiam horror cum febre irruit, febres inerrantes appellant.
 Quæ cum ita se habeant, ob acutam quidem inflammationē
 insanit, ob putredinem clamat, ob caliginem terretur &
 timet, ob oppressionem verò quæ circa cor est, suffocationē
 sibi parant, ob sanguinis autem vitium animis anxietudine
 & impotentia consistatur & malum contrahit. Quinet-
 iam alium horrendum in modum appellat, & in puteos de-
 sillire ac præcipitare, seseque strangulare iubent, velut hæc
 præstantiora sint omnemque vtilitatem excedant. Interdū
 verò citra spectra, voluptas quædam mortis tanquam bo-
 ni cuiusdam expetendæ incellit. Redeunte autem ad men-

tem homine, mulieres cum alia multa, tum verò etiam præ-
tiosissimas vestes muliebres Dianæ consecrant, à vatibus id
iubentibus deceptæ. Verùm ad huius mali liberationem
curatio est, si nihil sanguinis effluxum impediatur. Equidem
virginibus suadeo quibus tale quid accidit, vt citissimè cum
viris coniungantur. Si enim conceperint, sanæ euadunt,
Quod nisi fiat, vnà cum pubertate, aut non ita multò post,
his tentabuntur, nisi viro iungantur. Ex mulieribus verò quæ
viris iunctæ sunt, sterilibus ista magis contingunt.

Hippocratis de natura muliebri, liber.

DE natura muliebri & morbis ista mihi dicenda sunt.
Potissimum quidem in rebus humanis causam esse di-
uinum numen, deinde mulierum naturas & colores. Quæ
enim admodum albæ sunt, humidiores & ad fluxionem magis
comparatæ, nigræ verò duriores & adstrictiores. Quæ
ad vini colorem vergunt, medium quid inter vtrasque ha-
bent. Ad eundem etiam modum in ætatibus contingit, iu-
uvenes quidem humidiores sunt, fereque copioso sanguine
abundant, seniores verò sicciore, paucoque sanguine redun-
dantes. Mediæ, medium quid inter vtrasque habent. Eum
autem qui ista probè tractare volet, primum quidem à di-
uino numine initium sumere oportet, postea tum mulierum
naturas dignoscere, tum ætates, & anni tempestates, loca
que vbi cunq; fuerint. Frigida enim loca ad fluxionem sunt
comparata, calida verò sicca & quæta. Doctrinæ autem ini-
tium à suapte natura humido faciendum est. Si hydrops in
vteris oboriatur, menses pauciores & deteriores contingunt,
deinde de repente deficiunt, venter intumescit, mammae
siccae euadunt, & in reliquis malè habet, sibi que vtero ge-
stare videtur, ex quibus eam aqua intercute laborare cogno-
scas. Quin & ex vterorū osculo indicium sumitur, ad tactum
enim gracile deprehenditur, febrisque & aqua ipsam inua-
dit, quoque longius tempus processerit, dolor in venterem,
lumbos, & laterum inanitatem detinet. Hic morbus
ex abortione præcipue oritur, & ex aliis etiam contingit.
Cum sic habuerit, calida lauare, tepescientia ad mouere o-
portet, quoad dolor non amplius detineat, & medicamen-
tum

tum deorsum purgans propinare. Post medicamentum vero, vteris fomentum ex stercore bubulo admovento, deinde quod ex cantharide paratur in subditio apponito, tribus diebus intermissis, id quod ex felle conficitur. Vno vero die intermisso, per tres dies infusum ex aceto adhibeat. Et si quidem venter mollis euadat, & febres cessent, ac menses suboriantur, cum viro coniungatur. Sin minus, eadem rursus facito, quoad menses decurrant, & quibusdam in subditio appositis vtatur. Intermediis autem diebus, crethmi corticem, & pæonię grana nigra, & sambuci fructum ex vino ieiuna bibat, eaq; plurimam mercurialem, alliaq; cocta & cruda edat. Cibis mollibus, & polypis, aliisque mollibus vtatur. Quod si pepererit, conualescit. Si vteri ad hepar processerint, de repente vox deficit, dentes inter se collidit, & color niger euadit. Hęc autem de repente cum sana est contingunt. Hic vero affectus præcipue virgines vetulas affligit & viduas, quæ iuuenes pepererunt, & viduitatem experuntur. Cum sic habuerit, infra manu propulsione facta, sub hepate & præcordiis fascia deligato, oreq; diducto vinũ odoratissimum infundito. Naribus graeolentibus admotis suffitum parato, subter vero ad vteros odorata apponito. Vbi ad se redierit, medicamentum deorsum purgans propinato, postea que lac asinum bibendum, dato. Deinde ad motis ad vteros fomentis odoratis, medicamenta ex buprestii in subditio apponito, postridie vero netopũ. Intermissis autem diebus duobus, vteros per odorata infusa eluito, & postero die pulegium subdito. Intermisso vero die vno, suffitum ex asomatibus parato. Atque hæc viduam facere imperato, virgini vero vt viro iungatur persuadeto. Vteris vero nihil adhibeto, neque medicamentum bibendum dato, sed conyzam & castorium ex vino ieiunæ exhibeto. Caput odoratis ne vngatur, neque ea olfaciat. Si vteri prociiderint & foras prodierint, ignis pudenda præcipue & sedem occupat, vrina paulatim stillat ac mordet. Hęc contingunt si recens a partu cum viro concubuerit. Cum sic habuerit, myri baccis & loti ramentis in aqua decoctis, eaq; deposita, intum ventrem, & quam frigidissima pudenda perfundito, & læuiter trita ex cataplasmate apponito. Deinde vbi aquam biberit, lenticulam, mel & acetũ, vomat quoad vteri

subleuati fuerint. Et lecto à pedibus excitato iaceat, pudendisq; suffitum ex graueolentibus admoueat, naribus verò ex odoratis. Cibis autem quàm mollissimis & frigidis vtatur, & vinū aquosum album bibat, nō lauet, neq; cum viro dormiat. At verò si penitus extra pudēda proci derint, velut scrotū propendent, & dolor inum ventrem & lumbos prehendit, progressuq; temporis ad locū suum redire nolunt. Morbus autem inuadit, cū partui vicina vteris laborarit, aut puerperij purgamentis euntibus viro condormierit. Cū sic habuerit, refrigerantibus pudendis admotis, quod foris est vino nigro in quo malum punicū coxerit repurgatum & ablutum, intro retrudito, deinde mel admixta resina infundito, supinaque sursum sublati & extenti pedibus iaceat, postea appositas spongas ex lumbis religato. Cū verò ita habuerit, cibis quidem abstineat, potu autē quàm paucissimo vtatur, quoad septem dies præterierint. Et si quidem sic intro redierint, satis est, sin minus, summis vteris derasis & calefactis, ablutis & illitis, alligataque ad scalam muliere, scalam ad caput cōcutito, & manu vteros intro trudito, postea eius cruribus alternatim simul colligatis, sic per diem & noctem finito, & paucum ptisanæ succum frigidū, nihilq; aliud exhibeto. Postero autem die reclinatæ coxendici cucurbitulam quàm maximam adhibeto, multoq; tempore trahere finito. At postquam detrazeris, cutem ne pertundito, sed recumbere finito, nihilq; aliud quàm succū exhibeto, quoad dies septem præterierint. Quod si sitiuerit, aquā frigidam quàm paucissimam dato. At vbi dies septē præterierint, cibis quàm mollissimis & paucissimis vtatur. Quod si aluum deiciere velit, recumbens deiciat, quoad dies quadraginta præterierint. Deinde surgat & quā minimum ambulet, neq; lauetur, neq; suffitū ex graueolentibus adhibeat, & parū comedat. Vteri si adheferint, innituntur, & si attigeris duritatem sub lateris inanitate deprehendes, dolor inū ventrem inuadit, & laterum mollitudinem, & lumbos, dolorq; ad crus fertur, neq; extendere potest. Plærunque verò pus colligunt, & linamentorū curatione indigentes, nisi vras, aut feces, fluore pereunt. Vbi sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, multaq; calida lauato, & foueto, cumq; recens lota, aut fota fuerit, iubeto vt quæ sen-
sim

fin admota manu eam contrectarit, os locellorum detra-
 hat, sufficitq; ex myrrha calonia affuso rosaceo subter pare-
 bibat autè præonię grana nigra quinq; ex vino odorato, ca-
 storio admixto, & in sanā coxam recumbat, eiq; batcarum,
 aut oleum album admoueat, allia plurima, tum cruda, tum
 cocta edat, succum sorbeat, cibusq; mollibus vtratur. Vbi au-
 rem dolor sedatus fuerit, in sanam coxam abduces, deinde
 ex vrina, lauro aspersa, fomentum parato, & à fomento cy-
 claminū adhibeto. Postero verò die lotę suffitū ex aromatis
 admoueto. Præcipuè autem ex hoc morbo infæcunda red-
 duntur. Si vterorum os complicatum fuerit, menses nō sub-
 oriuntur. Si verò suboriantur, pauci sunt & vitiosi, & vbi cū
 viro concreditur, dolet, dolorq; imum ventrem & lumbos
 detinet. Quòd si digito contrectet & perquirat osculum, nō
 comparet. Vbi ita habuerit, fomētum ex vrina humana ad-
 hibeto, & à fomento lenticulæ decocto lauetur. Deinde post
 lotionem vnguento Ægyptiō vteri foueantur. Quòd si ad
 nates odor peruenerit, eā sanam fore spes est. Cūq; dormire
 volet, oleum Ægyptiū ex lana in subditio apponito. Poste-
 ro verò die num magis directi fuerint considerato, postea
 odoratis foueto, & purgantia quæ minimè mordeāt subter
 apponito, postq; subditia æquali aceti parte admixta elui-
 to. Cūm verò menses adfuerint, ieiuna & illota, post suffitū
 virum adeat. Ex hoc autē potissimum morbo steriles eua-
 dūt. Si vteri ad coxendicē emineant, tum menses non eunt,
 & dolor ad imū ventrem & lateris inanitate peruenit, ac si
 digito cōtigeris, os in coxendice deprehendes. Cūm ita ha-
 buerit calida lauato, & allia quàm plurima cōcedenda dato,
 & lac ouillū impermixtum bibat. Et postquā impermixtum
 comederit, deinde fomento adhibito medicamentum de-
 orsum purgans exhibeto. Postquam autem purgata fuerit,
 rursus vteros ex sceniculo & absinthio simul permixtis fo-
 ueto. Vbi verò recēs fota fuerit, os digito abstrahito, postea
 scillam in subditio apponito, post hoc autē in intermissione
 facta, quod cū narcissino conficitur. Quòd si tibi perpurga-
 ta videatur, netopū subter apponito, posteroq; die vngue-
 rum rosaceum. Primo autem mensium die à subditiois ces-
 sato, posttridie verò vbi defecerint, incipito. In mensibus au-
 tem si quidem sanguis erumpat, satis est, sin minus, canthā-

ridas quatuor, refectis pedib⁹, alis, & capite bibat, p^{ro}niq^{ue} que nigra grana quinq^{ue}, & sepiæ ova, liniq^{ue}; semen ex vino. Quod si dolor & urinæ stillicidium detinuerit, in calida defideat, & aquam mulsam aquosam bibat. Si verò sub primū diem purgata non fuerit, rursus bibat quoad purgatio adfit, quæ ubi adfuerit, ieiuna virum adeat. In purgatione mercurialem edat, & polypos coctos, cibisq^{ue}; mollibus vtatur. Morbo autem liberabitur ubi conceperit. Si ex partu minimè purgata fuerit, venter & crura intumescunt, rigor & dolor in venterem & lumbos occupat, quandoq^{ue}; etiam ad viscera progreditur, & animo deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente verò tempore, causæ faciei partes multum rubescunt. Cum igitur ita habuerit, post fomentū vteris admotum, cyclaminum in subditio apponito. Bibat autem quod cum taxa cōficitur, quoad fluxus emotus fuerit. Vterorum autem ori pingue anserinum, myrrham & resinam tepidam illinito & quàm maximè inducito. Ante cibum mercurialem coctam, allia & porrum edat, & brassicæ succum sorbeto, cibisq^{ue}; mollibus vtatur, marinis autem potius & calida lauet. Pinguibus verò & dulcibus abstineat, quoad conualescat. Si vteri pituita redundantes fuerint, flatus intus oritur, & menses albi pituitosi prædeūt, interdum verò etiam sanguis tenuis, pelliculis plenus, neq^{ue}; præ humiditate cum viro vult congregari, pallidaq^{ue}; & gracilis euadit. Interrogare igitur eam oportet num quod defluit mordeat & exulceret, & si non mordeat, ex cerebro defluere asserito, si verò mordeat ex vetriculo. Sin igitur ex vetriculo fuerit, post lenticulæ decoctū vomat, deinde veratro purgato postea in nares indito. Vbi verò superior vetriculus tibi per purgatus videbitur, medicamentum deorsum purgans propinatio. Cibis pinguibus & dulcibus abstineat, acres verò exhibeto, vt qui conueniant, nisi pudenda exulcerata fuerint, præstant autem frigidi. Parum lauet, neq^{ue}; tamen calida, neque caput. Ieiuna verò hypericum, lini semen, saluiam ex vino diluto bibat. Vbi autem fluxus cessarit, grossorum succo eluito, deinde acerbis. Morbus autem grauis est. Si vteri inflammatione laborent, menses prorsus non eunt, vel prauis & paucis, cumq^{ue}; ieiuna fuerit, eam vomitusprehendit, ubi verò quid ederit, cibos vomitione reiecit, dolorq^{ue}; in venterem

trem & lumbos detinet, animiq; deliquium occupat. Véter autem interdum quidem durus, interdum autē mollis est. flatu distenditur, & magnus euadit, seq; vtero gestare existimat. Quòd si atrectarit, tumor ille euanescit. Huic velut vterum gestanti, tumor paulatim ad decem vsq; menses increfcit. Cùm verò præterierint decem menses, venter aqua impletur, & vmbilicus extat. Quòd si immisso digito atrectaris, os vteri gracile in seque confidens deprehendes. Vbi menses comparent, pauci & prauī prodeunt, ceruix & clauicula extenuantur, & pedes intumescunt. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, & ad vteros quæ purgent neque mordeant in subditio apponito, post quæ vteros æquali aceti acerrimi portione admixta eluito, mercuriale edito, succumq; farina iniecta cum decocta fuerit sorbeto. Hic autē morbus periculo proximus est. Si erysipelas in vteris suboriat, tumor à pedib' exorsus, ad crura & lumbos fertur quoq; longius tempus processerit, venter etiā intumescit, rigor, febris, & imbecillitasprehendit, neq; præ dolore quiescere potest, sed seipse difficit. Dolor verò ab imo vteræ ad lumbos sursum fertur; deinde sursum progreditur ad præcordia, pectus & caput, seq; mori putat, cumq; remiserit, manus, interdumq; etiā inguina, crura & poplites inuadit, liuida euadit, & exiguo quandoq; tēpore meliuscule habere videtur, deinde rursus iisdem afficitur, corpus pustulis refertū est, in facie rubores exoriuntur, vehemens sitis detinet, & fauces ardescunt. Hic morbus si prægnati oboriat, perit, alioqui curatione adhibita sanescit. Cùm igitur sic habuerit, si dolor detineat, refrigerantia porrigere vteremque mouere oportet. Quòd si vtero habeat, cibis & potionibus vtatur, quibus foetus minimè perdat. Si verò alius nō deiciat, per infusum subluito. Verūm si vtero non habeat, medicamentū purgans potui exhibendū. Cibis quàm paucissimis, mollissimis & frigidis vtatur, mercurialem & sambucū comedat, & neq; falla, neq; pingua, neq; acria, velut organum, aut thymum, aut rutam Vbi autē febris & stragulatio dimiserit, tumorq; minimè substititerit, medicamentum valentius deorsum purgans postea propinato. Ex hoc autē morbo pauca euadunt. Si vteri præter naturam dehiscent, & menses plus iusto copiosi, & glutinosiores, & frequē-

tes eunt, neq; genitura intus manet. Quòd si digito cõtingeris, os debiscens deprehendes, febris, rigor, & dolor imum ventrẽ & lumbos corripit. Hic morbus ex fluxu sanguineo prehendit, qui exoritur cum menses de repente suppressi eruperint. Cum dolor maximè detinet, reprofactoria in subditio adhibeto, ex iisq; fomentũ vteris admoueto, & medicamentum deorsum purgans propinato, quæq; minimè mordeant subdito, & cum acerbis post subditicia colluito, minimumq; lauet. Cibis autem quàm maximè siccis utendum. Quibus factis nisi conualescat, medicamentũ ex quo per superiora & inferiora purgetur propinato. Cum menses commouebuntur, cumq; cessarint, eandem victus rationẽ adhibeto. Hic autẽ morbus lethalis est. Si vteri ad medicos lumbos fuerint, dolor imum vëtre, deinde crura detinet, cumq; ventris onus deponit, acutiores dolores suboriuntur, sterqusq; non nisi vi progreditur, vrina guttatim fertur, & animo linquitur. Cum sic habuerit, adalligata vesicæ fistula, statim in vteros immittito, & fomentum admoueto, aut calida multa lauato, subter pudenda suffitum ex graueolentibus parato, subter nares verò ex bene odoratis. Vbi autẽ dolor cessarit, lenticulæ decocto prius posui exhibito, medicamentum sursum purgans, ex quo ventriculus emoueat, propinato. At postquam vteri ad suam sedem redierint, medicamentum deorsum purgans, postea etiam lac propinato. Deinde fomento ex vino ad vteros admoto, medicamenta quæ ex lauro conficiuntur immittito, & quæ non mordeant, admixto aceto in subditio apponito, postea suffitum ex aromatis parato. Steriles autem & claudæ ex hoc morbo euadũt. Cum fluor albus subortus fuerit, vrina qualis asini apparet, & dolor imum ventrẽ, lumbos ac laterum inanitates detinet, crura ac manus intumescunt, oculorum caua eleuantur, & oculi humescunt, color auriginosus & albus redditur, cumq; deambulatio anhelatione corripitur. Hic morbus oritur, si naturã pituita abundã, febricitarit, bilisq; cõmota minimè purgata fuerit. Si igitur ventriculus coarctatus, alui profluvia contingũt, quod si ad vteros verratur, fluxus oritur. Hanc ubi alui profluiũ detinuerit, papaueris albi & rubri æquali portione corticẽ tritum, & spinæ fructũ ex vino aqua tẽperato, polenta recẽti immissa bibat. Quod si velit,

si velit, mali punici putamen cinere contactū, pari polentæ
 & farinae portione iniecta, ex vino bibat, quàm minimum
 verò lauet. Cibis maximè siccis & frigidis utatur. At ubi flu-
 xus cessauerit, medicamentū ex quo superiora purgentur
 propinato, & lac asininū bibat. Cū verò deorsum purgata
 fuerit, lac bubulū ad quadraginta dies, si possit, bibat, & im-
 permixtum cælo sereno expositum, vini quarta portio-
 ne ad aquā ammixta. Sub vesperam autē ubi ebiberit, sorbitio-
 nē ex alicaumat. Vbi verò ad diē decimum peruenit,
 lactis & aquæ decimam partē subtrahito. **Quantam autem**
 subduxeris, tantam recenter mulcti tepidi portionē bibat,
 postea verò diē duas portiones, vt in decem portionibus
 pro modico diluto sit meracū, & ad dies quatuor bibat de-
 cima parte subtracta, & ampliore sorbitione adhibita. Cū
 autē decimam lactis portionem quatuordecim diebus bi-
 berit, tertiam aquæ partem affusam ad decem dies bibat, &
 cibus utatur. Sicq; dies exeunt in totū quadraginta. Vbi quæ
 natura sterilis existit partus eiicit, primū quidem menses de-
 ficiunt, & pauciores contingunt, tempusq; quo prius appa-
 rebant superant, deinde de repente copiosi puri & vehemē-
 tes decurrunt. Et si quidē ei semel defluerint, deinceps pro-
 ratione in vētre habet, sin minus, primò, secundò, ac tertio
 in mense decurrunt, postea per se fluxus desinet, pallidaq; &
 gracilis euadit. Medicamentum igitur sursum & deorsum
 purgans propinandū, & lac asininum, aut serum postea bi-
 bendum, deinde post hæc admoto somento, vteri medica-
 mento quod minimè mordeat purgandi, postea aceto col-
 luēdi, deinde suffitus ex aromatis parandi. Hæc autē facito,
 vt primo mensium diē facta sint, & vt neq; illota, neq; sine
 cibo maneat, cyceonē insulsum crassum ubi biberit, suffitū
 ex aromatis asperso netopo & vnguento rosaceo sibi paret,
 deinde virū adeat. Si acetabula pituita referta fuerint, men-
 ses quidem probè eunt, & vtero gerit, festum autem ubi va-
 lidior fuerit, corrumpit. Neq; enim deinere potest, sed dis-
 rumpitur. Hunc autē in modum nosces. Humida redditur,
 & mucosū glutinosumq; defluit, neq; mordet. Et ubi à fluxu
 purgari desierint, cū mensibus per duos aut tres dies mucii
 ex vteris procedunt. Hanc grossorum decocto colluere o-
 portet, & ubi bis aut ter acerbis postea collueris, deinceps

medicamentum ex quo pituita purgetur in subditio apponito, mollia fomenta admoueto, & post subditio pati aceri portione admixta eluito, & euntibus mensibus suffitū ex aromatis parato. Deinde à cibo & lotionē abstineas, cum viro dormiat. Cum menses latuerint, dolor imum ventrem detinet, eiq; pondus incābere videtur, lumbi & laterū inanitates dolent. At vbi ad præcordia irruerint, suffocant, cumq; frequenti vomitione acida reiecerint, modico tempore melius habet, dolor verò ad caput & ceruicem fertur. Vbi igitur aduenturi sunt, si imperū fecerint, tepescientia subter apponito, suffitūq; ex graeolentibus appurato, infra verò ex odoratis, castoriumq; & conyzam potui exhibito. Cum autē ad inferiora processerint, suffitū per inferiora ex graeolentibus appurato, ad nares autē ex beneolentibus. At vbi dolores quieuerint, medicamentum potui exhibeto, posteaq; lac asininum propinato, deinde succum ex quo vomat dato, & narib⁹ admoueto. Vbi verò purgaueris, fomento ad vteros ex his quæ cū lauro conficiuntur admoto, medicamentum ex narcisso apparatus subter apponito. Tribus autem diebus fomentis intermissis, id quod ex cantharide conficitur in subditio apponito, postero verò die adipē aserinū, deinde tribus intermissis diebus, ex eo quod cum aceto paratur eluito. In purgationibus autē mercurialem ante cibos edat, cibisq; mollissimis vtatur, & acria cōdat, bisq; die calida lauet. Quòd si his factis menses suo tempore non contingunt, cantharidas propinato, & vbi prodierint, ieiuna illora & suffita cū viro dormiat. Si ea quæ in vtero habet scētum menstruum aut bimestrē perdit & perfete nequit, gracilisq; præter naturā euadit, huic vteri osculū purgare oportet. Neq; enim prius scētū perferre poterit q̄ ipsius vteri crassi & validi redditi fuerint. Quòd si præter naturā crassior euaserit, vtero non cōcipit. Omentū enim præpingue superincūbens, vteros cōprimit, neq; geniturā suscipere sinit. Huic, vbi gracilē reddideris, medicamentū deorsum purgans propinare oportet, & ad vteros quoad eos purget & flatus excitet, subter apponere. At si vterorū osculum durū extiterit, aut ceruix, quod immisso digito deprehendes, itemq; si in coxendicē obuersi fuerint. Quòd cum sic habeat, nihil acre exhibeto. Si enim os exulceraris, vbi

inflam-

inflammatione tentatum fuerit, periculum est ne penitus
 sterilis euadat. Verùm quæ non mordeant, ex quibus pur-
 getur, subter apponito. Si eam quæ parere non potest pur-
 gare voles, & biliosa aut pituitosa fuerit. Quodnam autem
 ex his sit cognosces, si suppositæ aronæ, dum menses eunt,
 in sole sanguinem effusum siccare permittas. Et si quidem
 biliosa fuerit, sanguis pallidus in summa arena extabit; si
 verò pituitosa, velut mucus. At certè vtrumlibet fuerit, vbi
 per inferiora purgaueris, ad vteros subdititia adhibero. Si
 menses prorsus non eant, si quidem ex dolore cõtingat, pri-
 mùm quidem ventrem deorsum purgato, deinde medica-
 mentum à quo sanguis ex vteris purgetur subter apponito.
 Postea intermisso vno aut altero die, medicamentum ex
 quo sanguis purgetur in subdititia apponito. Reliquo verò
 tempore crethmi corticem ex vino tritum bibat. Si vteri
 osculum plus iusto humidum fuerit, acria vti mordeatur. &
 inflammatum admodum durum fiat, subter apponito.
 Quòd si induratum fuerit, acria adhibeto. Quæ enim mor-
 dent, saniam diffundunt, postea mollia subter apponito.
 Quinetiam ad alios morbos non minùs apponito. Si puer-
 pera vteri ad coxendicem aut ad lateris inanitatem incube-
 rint, ad sanam coxendicem oleum Ægyptium album, aut
 Baccarinum vnguentum admouere oportet, & in sanam
 coxendicem decumbar. Præoniæ grana nigra quinque, sam-
 buci fructum ad conchæ maioris mensuram, & castorii fa-
 bx quantitatem ex vino bibat, mox lota suffitum adhibeat,
 potibus & cibis mollibus vtatur, mercuriali & acribus o-
 mnibus, præter raphanum & cepas. In vteri strangulatu
 graueolentia omnia in suffitu naribus adhibenda, bitumen
 scilicet, sulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini ad-
 eps, castorium, pudendis verò odorata. At si puerpera vteri
 inflammatione laborent, incenditur, & suffocatio detinet.
 Cum sic habuerit, algam marinam tritam in linteolo ex-
 tento ex cataplasmate adhibero. Deinde farinam hordea-
 ceam crudam, cinerem sarmentitium, & lini semen, aceto
 & oleo affuso in massæ subactæ formam decoquito, postea
 quam calidissimo imum ventrem ex cataplasmate linito.
 Quòd si compacti fuerint vteri, lentibus cum multa men-
 tha in aceto decoctis, vaporem in os naribus ad motis attra-

hat, & ex graueolentibus suffitum adhibeat, mercurialem comedat, & ex succo farinam coctam sorbeat. Quam citissime & prius quam dolor detineat, medicamenta exhibere oportet quæ vterorum dolorem sedent, & cibos sumat qui aluum deiciant. At si venter incalescat, per infusum subdito. Quòd si vteri ex partu inflammatione laborent, solani succum in pudenda infundito, & vbi calidus euaserit, alium affundito. Si verò hic non adfuerit, lentisci, aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succû expressum infundito, & q̄ in ipsa est mediû tenerrimû derafum, in longitudinem indito, demum cerusam aqua subactam, lana exceptam subdito, sin horruerit detrahit. Si mulier vterorum debilitatem, & à bile suffocationem sentiat, eamque leuiter purgare opus sit, doloremque sedare, peucedani succum ad tres cyathos potui exhibeto. Si in lumbis aut lateris inanitate vteri extiterint, si emouere velis, sulphur & bitumen tritum affuso melle cocto in glandulam crassam efformato, & in sedem immittito, & si vteri sicci euaserint, hæc quam celestimè in subditio apponito. Cùm mulieri vteri duri euadunt, & ad pudenda prominent, inguinaq; indurantur, & ardor in pudendis inest, cancri initia suspecta sunt. Cùm sic habuerit, cucurbitæ interiorem partem terere oportet, & cum sauo aquæ hemina affusa in sedem immittere, & donec purgetur finire. Cùm verò mulieri medicamentum exhibueris, quæ vteros purgant, quæque impellunt admisceto. Potiones aliæ & subter apposita, quæ secundas educere & menses detrahere valent. Cantharidas quinque euulsis alis, pedibus & capite, deinde tribulos mari adiacentes cum radice tritos ad conchæ mensuram, & anthemii latei interiorem partem tritam quantum concha capit, seminis apii æqualem portionem, & sepis oua quindecim, ex vino dulci temperato potui exhibeto, eumque dolor detinuerit in aqua calida desideat, & mulsam aquosam bibat. Foliorum ranunculi & floris triti stateris Æginæi pondus ex vino dulci bibat. Et vbi dolor detinuerit, cicer album & vuas passas in aqua decoctas & refrigeratas potui exhibeto, eumque stranguria relaxauerit, in aqua tepida desideat. Adiantum stateris Æginæi pondere, ex vino albo, æquali aquæ portione temperato, propinato. Violæ albæ semen quantum tribus digitis capere possit.

repollis, ex vino albo eodem modo temperato, bibendum
 dato. Violæ nigræ radice ex vino macerata ad eundem mo-
 dum vtatur. Crinanthemum quod in domibus prouenit, ad
 eundem modum misceto ac propinato. Anchusæ folia ad
 pugillos duos in vino pari aqua temperato decocta bibe-
 da dato. Chamæleonis radicem derafam, velut in veratri
 potione, ex vino aqua temperato decoctam propinato.
 Brassicæ & porri succum, vtri que laseris succo ad tres obolos
 admixto, vini albi æquali admixta portione, bibendum da-
 to. Oliuas albas prius quàm oleum insit in tenues partes dis-
 sectas siccato, deinde tulas & cribratas, in vinũ iniectas, bi-
 bendas exhibeto. Hoc & menses detrahit, & secundas eiicit.
 Dictamnium Creticum oboli pondere ex aqua potui exhibe-
 to. Quo epoto si secundas eiicere non potes, sambuci suc-
 cum coctum pro foru iniicito, & cantharidem subter appo-
 nito. Hoc etiam fœtum expellit. Vbi verò morsum attulerit,
 eo ablato, & vnguento rosaceo leuiter intincto, in sub-
 ditio apponito quoad liberata fuerit. Populi nigræ Creti-
 cæ grana nouem trita, ex vino bibenda dato, eo etiam ab-
 luatur, si difficulter pariat. Conyzam quantum manus capi-
 ta leuiter tritam, porri succo macerato, nectopo quantum
 conchæ maioris testa capit admixto, hæc ex vino bibenda
 dato. Menses detrahit. Peucedanum & panacem pæoniæq;
 radicem ex vino potui dato. Fœtum mortuum & secundas
 eiicit. Viola & portulacæ semen, hæc contusa & mixta ex
 vino albo vetusto exhibeto. Menses detrahit. Viola albæ
 semen quantum tribus digitis comprehenditur, & stercoris
 caprini globuli quinque aut sex. Hæc vino odoratissimo
 permisceto, fomento prius ex aqua & oleo immisso. In sedili
 autem fomentum admoueto, quo adhibito potui exhibeto,
 & quã citissimè in cubili reclinato. Brassicam autem eden-
 dam, & succum sorbendũ dato. Violæ albæ semen quantum
 tribus digitis capitur, ex vino propinato, & in aqua calida
 desideat. Quòd si non habeat, fœniculi radices contusas, a-
 qua mullã tepida maceratas exhibeto. Fraxini pilulas circi-
 ter decẽ, ex vino propinato. Hoc valet ad omne vtetorũ do-
 lorem, & valde vrioã mouet. Laseris succum orobi quanti-
 tate, & nasturtii semen tenuiter trita & permixta ex vino
 aut lacte canino potui exhibeto. Hoc etiam fœtum eiicit.

Medicamentum factum euiciens. Ranunculum & elaterii parum aceto mixtum & bene temperatum propinato. Ad idem. Brassicæ caulem tenerum in extremitate netopollitum, affricato. Si menses non eant. Terebinthi fructum tritum, vino & aqua maceratum, & percolatum ieiuna bibendum dato, & calida lauet. Ad menses mouendos. Purgæ grana ieiunæ ex vino potui exhibeto. Ad puerperii purgamenta. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus ex vino bibenda dato. Tædam quam pinguisissimam in vino coctam, & pœoniæ grana quinque ex vino trita, in hemina quadrante potui dato. Mercurialis semen & folia ex vino potui exhibeto. Pœoniæ grana nigra quinque, & sepia oua ex vino propinato. Ad omnem puerperam. Oleo aditionem & polentam affuso aut cocto pro sorbitione vtatur, & cibis quâ mollissimis. Scammonium ex lacte muliebris tritum, lana exceptum, in subditio apponito. Mercurialis folia trita in linteo subter apponito. Artemisiâ herbam tritam & rosaceo vnguento imbutam subdito. Albam radicem tenuiter tulsam, vnguento rosaceo subactam, subter apponito. Pœoniæ radicem, melle, vnguento rosaceo & Ægyptio subactam, ex lana subter apponito. Farinam non lotam ad eundem modum apponito. Lolii & tritici farinam vnâ melle subactam, ex lana subter apponito. Menses & puerperia purgans, quod etiam aquas educit. Radicem frustij laxiter tritam quantum tribus digitis capitur, melle subactam in subditio apponito. Nascur autem in Andri littoribus. Vteros repurgant. Mercurialis contusæ & cucumeris agrestis modicum, ex vino tritum, ea melle subacta subter apponito. Leporis pilos vstos, ex vino tritos, melle cocto & aqua subactos potui exhibeto, & calida lauet. Quod partum purgat. Hordeum decorticatum ad dimidii hemichoenicis mensuram in aqua quatuor heminis coquito, vbi ferbuerit, bis aut ter sorbendum dato. Puerperii reliquias purgato. Sambuci folia affuso oleo cocta bibenda exhibeto, brassicas etiam coctas & porra edat. Vteros purgans. Rhôis folia & fructum ex vino bibendum dato, & irionem ex vino tritum, polenta iniecta propinato. Misy obolos duos ex vino tritos & subactos in subditio apponito. Lini semen tritum ex vino subactum subdito. Trifolii semen

ex vi-

ex vino propinato. Vbi verò vteri ad lumbos incubuerint, polypos coctos & assos edar, & vinum nigrum odoratum, merum quam plurimum bibat. Aliæ potiones, medicamenta subdicitia & purgantia. Rhoem rubrum & vinacea ex aqua coquito, sitania farina in aquam iniecta, bibendam dato. Farinam in aquam immisam bibendam exhibeto. Mora rubi sicca, leuiter trita, recenti polenta admixta, quantum amborum acetabulum, ex vino odorato aquoso bibat. Terram nigram Samiam ex aqua tritam, astragali quantitate bibendam porrigito. Hypocystidem ex vino præbeto. Ex malis punicis vinosis succo detracto, eo polentam subactam siccato, deinde tenuiter tritam ex vino bibendam dato. Myrti nigre fructum tritum aqua maceratum, polenta immissa bibendum exhibeto. Mali punici dulcis assati drachmam tritam ex vino propinato. Triticum & hordea trita & torrefacta, ac in farinam redacta, ex vino nigro bibenda dato. Mali punici dulcis interiorrem partem, pari aquæ portione admixta, potui exhibeto. Cicuræ quantum tribus digitis capitur, ex aqua bibendum dato. Farinæ sitaniæ & gipli pares portiones ex aqua mixtas bibendas dato. Mali punici dulcis corticem & malicoria ex vino propinato. Si sanguis ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro potui dato. Ad fluorem & dolorem. Rorismarini radicem ex vino propinato. Vterorum aliæ potiones. Cedri baccas, seseli, cuminum Æthiopicum, castiæ fructum, iuniperi baccas, milium, echinos paruos, melanthium, dauci radicem & semen. Ex aromatis verò, thymum, thymbram, ericen, hypericum, papauer album, crethmi radices & semen, maluæ radices, mercurialis semen & folia, vrticæ semen, saluiam, populum nigram, dictamnium, pleudictamnium, amomum, cardamomum, helenium, aristolochiam, castorium, adiantum, dracontium, peucedanum, ruta folia & semen, apii semen, fœniculi semen, hipposelini & semen & radices, hippomarathi semen & radices, struthii semen & radices, hyssopum Cilicium, crysimum, pæoniæ, panacen. Horum quodcunque voles aut cum cæteris mixtum, aut per se ex aqua & vino decoctum, vt voles propinato. Optimè purgant & dolores sedant. Maluæ radicem ex aqua dato. Pæoniæ semen & parum cedri olei admixtum

ex vino propinato, & vterorum dolores sedabit. Ad vteri
 strangulatum. Castorium & conyzam ex vino albo propi-
 nato. Quod si ad nares prorumpat, grani cnidii interiorem
 partem albam ammixto melle ad nares alline. Aliud dolo-
 res sedans. Maluæ radicem, & sceniculi & crethini corticem
 ex aqua propinato. Stellæ marinas nigras & brallicâ mix-
 tas, ex vino odorato propinato. Myrrhæ obolos tres, cori-
 andri parum, resinam, pæoniæ radicem, cuminum Æthio-
 picum. Hæc læuiter trita, vino albo macerata, summe tepi-
 da propinato. Quod vteros propellit. Ricini radicem potius
 exhibeto. Si vteri ad cor irruentes strangularint. Viticis &
 pæoniæ semen ex vino bibendum dato. Hæc subdita acris
 sanguinem cient. Cantharidas quinque thure & myrrha
 ammixta ad gallæ quantitatem, in longitudinem efforma-
 to, & lana circumductam, alboque linteo conuolutam, vo-
 guentoque Ægyptio albo aut rosaceo imbutam, subdito.
 Buprestin integram, si parua fuerit, si magna, dimidiam, ad
 prædicta admisceto, & ad eundem modum subdito. Quod
 si mollioribus vii velint, buprestidibus in vinum iniectis,
 cuminum Æthiopicum, seseli & annisum addito & feruesca-
 cito. Ad decem autem buprestes olei acerabulum admisce-
 to, reliquorum omnium singulorum par sit modus. Myr-
 rham autem admisceto & thuris parum. Ex eo pugillo ac-
 cepto, velut prius subdititium supponito. Melanthium cum
 melle tritum, & ex vino subactum, in glandulam efforma-
 to, velut in priore subdititio. Aparinem (phylisium dictâ)
 ad eundem modum apparatus subter apponito. Tilephii
 semen eodem modo apparatus subdito. Anemones foliis
 tritis & linteo exceptis, pauca myrrha admixta, ad eundem
 modum vitor. Quod sanguinem ducit. Glandem Ægy-
 priam tritam, & ex liliis confectum quod Susinum dicitur,
 ex terra Ægyptia, aqua dissolutum, & lana conuolutum
 subter apponito. Aliud bilem purgans. Cucumeris agrestis
 medullam læuiter tritam, melle subactam, in glandem ef-
 formatam, in subdititio apponito. Colocynthidis syluestris
 interiorem partem læuigatam, melle subactam, ad eundem
 modum subter apponito. Elaterii potiones quatuor, adipe
 anserino & caprillo ammixto, dimidiam glandulam forma-
 to, & ex linteo in subdititio apponito. Thlaspi læuigatum,
 melle

melle subactum, subter apponito. Fici folia pinguiora de-
 rasa, admixtis duabus elaterii portionibus, & nitri quantum
 elaterii, melle subactum subdito. Si vterus pituita laborer.
 Nitrum rubrum, fici interiorem pinguedinem, singulo-
 rum æqualem portionem læuigatam, ad gallæ magnitu-
 dinem efformatam, subter apponito. Cumini folia ex vino
 trita, in linteo subdito. Radicem albam tenuiter tritam,
 melle affuso feruefactam, in glandis formam subter appo-
 nito. Laseric succum & ficum simul mixta, in glandis for-
 mam subdito. Cucumeris agrestis semen tritum ad eun-
 dem modum. Fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclami-
 num, horum tritorum quantum gallæ magnitudinem, cy-
 clamini verò maximam portionem, melle admixto in sub-
 ditio apponito. Cepæ caput purgatum, ex aqua tritum, in
 linteo ligatum subdito. Myrrham, salem, cuminum, fel tau-
 ri, hæc melle subacta, linteo imposita supponito. Grana de-
 coricata ferè triginta, & tria Indici medicamēti oculorum,
 quod piper vocatur, & de rotundis altera tria, hæc tria tenui-
 ter trita, ex vino veteri macerata, oleo dulci subacta, lana
 excepta subdat, & lotio abluatur. Tithymalli succum melle
 subactum, linteo exceptum, in subditio apponito. Scillæ
 radicem longitudinis sex digitorum, ad duos digitos lana
 conuolutam subdito. Emollientia alia aquas purgantia,
 sanguinem mensesque nisi diuturni fuerint ducentia, & os
 emollientia. Narcissinum, cuminum Æthiopicum, thus,
 absinthium, cyperum, aliorum quidem singulorum pares
 portiones, narcissini autem partes quatuor, ex linteo tenui,
 mixtas & tritas, in glandulam efformatas subter apponito.
 Cyclaminum tali magnitudine, & æris florem fabæ quan-
 titate, trita, melle subacta in glandem probè efformata
 subter apponito. Pulegium, myrrham, thus, fel suis melle
 subacta & in glandis formam redacta subdito. Alia acerba.
 Rhœm vino nigro subactū in subditio apponito. Onicū ad
 eundem modum apparatus subdito. Loui ramenta eodem
 modo apparato. Rhœm melle ammixto subdito. Alia
 emollientia. Sulphur, adipem, oui vitellum, farinam,
 melle subacta & leuiter calefacta, quod lana exceperis sub-
 dito. Anserinam pinguedinem & adipem ouillum, ceram
 albam, resinam, yuguentum rosaceum tenui concerpto
 melle

luteo excepta subter apponito. Cerui medullam & adipem liquefacta, in vellere subdito. Adipem ouillum aut caprinum, & oui candidum vnguento rosaceo subactum, vellere exceptum, subter apponito. Ad colluendos vteros. Grossos hybernas in aquam iniectas lento igne coquito, deinde percolato, & affuso oleo colluito. Postea malicorio, galla, & loti ramentis in vino acerbo coctis colluito, percolatum infundito. Facem vini vltam in aquam inticito, deinde aqua colluito, postea vero malicorio, myrti baccis, rhois foliis ex vino decoctis perluito. Lentisci, saluia, hyperici foliis in vino nigro decoctis vitior. Si quid in vteris exulceratum fuerit. Buryrum, thus, myrrham, resinam paucam, ex his colluere oportet. Porra in aqua vbi decoxeris, aqua percolata vino ammixto colluito. Sambuci fructum, anisum, thus, myrrham, vinum, horum succo colluito. Brassica in aqua cocta, in eius cremore mercurialem coquito, pauco lini semine iniecto, postea percolato colluito. Myrrha acetabuli quantitatem, thus, seseli, anisum, lini semen, netopum, resinam, mel anseris pingue, acetum album, vnguentum Ægyptium, horum singulorum parem portionem, vini albi heminis duabus macerato, deinde tepido colluito. Mercurialem vbi in aqua decoxeris, percolaris, myrrha acetabulum, thuris, netopi, singulorum æqualem portionem admisceto, tepido colluito. Saluiam & hypericum ex aqua coquito, & colluito. Sambuci fructum, lauri baccas, vtriusque parem portionem in vino coquito, deinde vino ad collutionem vitior. Pulegium in aqua cum decoxeris, oleo ad aquam affuso colluito. Anseris pingui & resina liquefactis colluito. Buryrum pauco cedrino oleo ammixto, cum melle liquefeceris, his tepidis colluito. Cyperum, iuncum odoratum, calamum aromaticum, hæc pari portione myrrha miscentur. Sisymbrio in vino cocto colluito. Apii semen, anisi, seselios semen, melanthium vino coquito, colluito. Cedrum Creticam vbi vino decoxeris, colluito. Bryoniam albam & myrrham aqua macerato, colluito. Argenti flore macerato, colluito. Cucurbitas agrestes duas vino aut lacte cocto macerato, ad quatuor heminas percolato, colluito. Cucumeris agrestis medulla interiore ad palmi quantitatem

tem in aquæ heminis quatuor decocta, melle & oleo affulcolluito. Radicis thapsiæ potiones duas, mel & oleum quæ duabus heminis macerato, & colluito. Veratri duas portiones ex duabus aquæ heminis maceratas, tepidum infundito. Thlaspeos acetabulum melle admixto, duabus aquæ heminis macerato, tepido colluito. Cucumeris agrestis ad palmæ quantitatem, in aquæ heminis quinq; decoctam, oleo admixto colluito. Grana cnidia ferè sexaginta, melle aut oleo macerata infundito. Si natura pituitosa fuerit. Cneori potionem tritam in aquæ mulsæ heminae Ægineæ mensura macerato, colluito. Si verò biliosa fuerit. Daphnes potionem odoratæ drachmæ quantitatem, scammoniaë potionem tritam aqua mulsæ, aut aquæ vix passæ hemina Atticæ macerato. Daphnoidis potionem ad eundem modum accommodato, & si biliosa fuerit colluito. Si verò pituitosa fuerit, grana selecta, & succi thymalli potionem sumito, eoq; colluito. Ad eundem modum etiam cneorum & peplum adhibeto, & vtrisque ad eundem modum uti oportet. Collutionis autem copia amplior non sit quàm duarum heminarum.

10 Suffitum autem hæc contusa faciunt. Gallam suffitum, & lotiamenta, oleæ foliis siccis contusis admixta & oleo subacta, ad suffitum adhibeto. In prunas substratas immisis hordei paleis humidis suffitum parato. Super oleariæ amphoræ operculo stæben succendito, & immisis cupressi ramentis suffitum parato. Scammonium, myrrham, thus affuso vnguento ad suffitum adhibeto. Bitumen admixtis hordei paleis ad suffitum admoueto, aut vituli marini pingue admixtum suffitum. Fraxinum, cupressi ramenta, cyperi radicem, vnguento rosaceo aspersa ad suffitum adhibeto. Calamum, 30 cyperum, bryoniam, muscum admixto simul aniso & apii semine, vnguentoq; rosaceo aspersa, ad suffitum admoueto. Resinam siccam in cinerem calidum iniectam suffitum. Cinnamonum, myrrham, cassiam, æquis singula portionibus admisceto. Vel crocum admixta myrrha- & muscum æquali croci portione. Calamum, cneorum, crocum, rosarum folia zebra suæuolentia sicca & trita croco admisceto, & styracem dimidia croci portione. Hæc læuigata, mixta & sicca, melle quàm paucissimo cocto subigenda. Ex his omnibus 29 commixtis suffitus materiam oboli Attici ponderè confiel-

to. Hi suffitus in stercore bubulo parentur. Stercus autem bubulum in acetabuli olearii formam effigito, quod fundum tenue habeat siccum que sit. Ignis in quo steruus ponitur sit ex vitium sarmentis, cui insidens mulier suffitum accipiat. Galbanum, resinam, mannam, vnguento rosaceo aspersa suffito. Panacis & cupressi ramenta, vnguento Ægyptio albo madefacta suffito. Cinnamomum, nardum & myrrham, vnguento rosaceo irrigata suffito. Viola alba semen, cedri scobem & galbanum melle subacta suffito. Caprini stercores globulos & leporis pilos, vituli marini pingui aspersos, ad suffitum adhibeto. Coguli vituli marini pelliculam tenuiter contusam, spongiam, muscum, simul tenuiter trita & mixta, vituli marini pingui excepta suffito. Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonem, & cedri ramenta suffito. Stercus bubulum, cedri ramenta, & bitumen suffitui adhibeto. Spinæ Ægyptiæ fructum, cedri ramenta, & myrti sicca folia. Hæc tenuiter trita, & oleo ballamino subacta suffito. Aromatibus in vnguentum immixtis suffitum parato. Vinacea tenuiter contusa, cedri bacca, resinam pineam, simul mixta & passo cocto subacta, suffito. Fetus. Stercus bubulum contusum & cribratum, aceti dimidiam portionem immixta decocti erui dimidia portione, leuiter foueto. Post adhibitum fotum, lenticulæ decoctum bibendum dato, farinam sorbendam ac reuomendam exhibeto, & vinum superbibendum. Postero verò die granum cnidium deuorandum dato, sequenti die quod vrina ciat. Ciceris albi partes duas tritas, vix passæ tertiam partem, aqua ad dimidias affusa decoquito, deinde percolatum per noctem sub dio reponito, post die bibendum exhibeto. De cætero saluiam, lini semen, polenta his ambobus admixta, bis die ex vini aqua temperati quatuor heminis dato. Olei dimidias heminas tres, sambuci folia quantum manus plena capit, hæc cocta in craterem calidum effundito, multæ re vestibus circumtecta in sedili collocata, testis calidis immixta fomentum adhibeto. Sambuci folia quantum manus plena capit, & myrti æqualem mensuram in aquam infectam decoquito, & in percolatam aquam hordei paleas immixtas, decoctas in linteum immittito, deinde ex eo fomentum quam maximè calidum ferre poterit admoueto. Acetum, oleum, aquam.

aquam, melle admixto, hæc valde decoquito. Deinde vesicæ
 sumta congium capiente, aut vtriculo ex tenui corio infun-
 dito, & tenui panno laneo ad fomentū conuoluito: Cūm ve-
 rò tepidus pannus fuerit, alium conuoluito. Pini corticem
 & thois folia in aquam iniecta vehementer decoquito, in
 aqua diffusa hordei paleas oleo affuso coquito, hæc simul
 cocta, in pannum immissa ad fomentum adhibeto. Loti ar-
 boris & cupressi ramēta, affusa aqua & oleo coquito, quoad
 simul coxerint, deinde in pannum immissa ad fomentum
 adhibeto. Aromata in aquæ chœnicem iniecta decoquito,
 & in aqua surfures triticeos coquito. Ad eundem modum
 gallam contusam & rhamni corticē vehementer decoquito
 & triticeos surfures oleo admixto aqua subigito, deinde se-
 mialsum panem duas chœnices pendentem conficito, & in
 panno ligatum ad fomentum adhibeto. Brassicam & porra
 decoquito, succum ad eundem modum adhibeto. Hordei
 paleas oleo affuso simul decoquito, in panno ligatum ad fo-
 mentum admoueto. Solani & oleæ folia decoquito, ad eun-
 dem modum adhibeto: Atq; hæc quidem si humidis vti vo-
 lueris, velut scripta sunt fomēta adhibenda. Sin siccis vti vo-
 lueris, panibus exsatis & semiallatis confectis, ad fomen-
 tum vitior. Sed & per testacea panno inuoluta, & per pānos
 ipsos calidos, & per lenticulata vasa testacea pedibus adhi-
 bita, aqua feruente infusa, fomentum admoueto. Iridis ra-
 dicem tusam & decoctam, ad eundem modū in foru adhibe-
 to. Si aqua in vteris suborta fuerit, mentes pauciores, deteri-
 ores & longiore tempore fluunt, & interdum duobus men-
 sibus aut paulò plus vtero gerit, quo exacto tempore & fœ-
 tum corrūpit, multaq; aqua in ea gignitur. Huic lac & me-
 conii succū propinare oportet, quoad fœt^o moueri incipiat.
 Placrumq; tam en ante hoc tempus abortione corrumpitur,
 & sanguis ex vteris effluit. Hæc autem non magis ex labo-
 re quam aliter ei contingunt. Quòd autem hydrops in vte-
 ris insidit deprehendes, si leuiter immisso digito contrecta-
 ris. Os enim ipsorum gracile, & præ humoris copia eua-
 nescens comperies. Quòd si ei non per initia, sed cū iam
 mouetur fœtus corrumpatur & suffocetur, venter imus in-
 tumescit, & ad contactum velut ex vlcere dolet, febris &
 dentium fremitus eam prehendit, dolorq; grauis & vehē-

mens ipsa pudenda, imum ventrem, coxendices, laterum inanitates, & lumbos detinet. Cùm sic habuerit, ipsam calida lauare oportet. Et qua parte dolor prehenderit, ex tepesfactoriis quod maximè recipiat admouere tentato, & medicamentum deorsum purgans potui exhibeto. Tempore autem quantum satis videbitur interposito, & fomento adhibito, cyclaminis aliquantulum panno inditum & ligatum, melleq; subactum ad os vterorum subter apponito. Et expressa ramenta aqua macerata ad eundem modum subdito. Id autem breuiore aut longiore tempore sinendum, quanto magis mordet & vlcerat, & per specillum stanneum paratum, & digitum similiter imittendum. Potiones experimento factò quascunq; admiserit propinato, & hoc opportuno præsertim tempore cum viro dormiat. Nam si genituram continuerit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, expurgabitur, & cum ipso puerperii purgamento quæ prius in ea suberant. Atque ad hunc modum maximè sana euadet. Si vteri indurati fuerint, os asperum redditur, & menses delitescunt, & cùm apparuerint, arenæ similes sunt, eoq; tempore genitura non fit. Quòd si etiam digitum ad contrahendum immiseris, os vterorum asperum deprehendet. Cùm sic habuerit, cyclaminum & salem tritum, & ficum crudam permixtã, hæc melle subacta in subditio apponito, & post fomentum admotum, purgatoriis eluito. Mercurialem autem & brassicas coctas comedat, & succum sorbeat, calidãq; lauet. Si vteri tumorem durum senserint, menses absconduntur, & eorum osculum clauditur, neque prægnans fit. Cùm sic habuerit, si digito contraharis, os asperum deprehendes, neq; digitum intromittit, febris & dentium fremitus eam prehendit, dolor imum ventrem detinet, laterum inanitatem & lumbos. Quæ ei contingunt si corruptus in ea fœtus computruerit. Quibusdam verò etiam ex partu, & plarumq; aliter contingit. Cùm sic habuerit, ipsam multa calida lauare, eiq; fomentum admouere oportet. Recens lotæ & fotæ per specillum immissum os vterorum aperito & dilatato, quod per digitum similiter facito, & subdititia medicamenta, velut in priore scriptum est, adhibeto, potiones eodem modo propinato, eandemq; venur in priore curatione facito. Si vteri ad latera incumbant,

†

tullis

ruffis & dolor detinet, sub costis velut pila sentitur, & ad
 contactum dolor velut ab ulcere, contabescit, pulmonis in-
 flammatione tentari videtur, conuellitur, & gibbosa euadit,
 menses in totum non apparent, quibusdam verò prius
 apparentes euanescent, tumq; euntes debiliores, & paucio-
 res, aut deteriores sunt quàm antea, neq; eo tempore geni-
 tura intus oritur. Cùm sic habuerit, medicamentum deor-
 sum purgans propinare oportet, & post potionem calida
 multa lauare, & tepesfactoria quæ maximè admittet, admo-
 uere, & in subditio ea quæ sanguinem purgant apponere.
 Lini semen tostum, tustum & cribratum, papauer albū cum
 tenui polenta, caseum caprinum sorde & muria derasa, hæc
 misceto, vt casei partes sint duæ, reliquorū verò vna, & cum
 polenta vetere insulsa in vino ieiunę bibenda exhibeto. Sub
 vesperum autem cyceonem crassum melle affuso exhibeto,
 & ex potibus quem præcipuè admiserit propinato, & cre-
 bro foueto. Calida autem perfundito, & cerato leuiter e-
 molliendo à latere retrudito, latus fascia lata deligato, & lac-
 bubulum quam plurimum ad dies quadraginta potui exhi-
 beto, cibus verò quàm mollissimis vtatur. Hic morbus ve-
 hemens est & lethalis, paucaq; etiam curatæ eum effugi-
 unt. Si vteri osculum conuieat, durum velut caprifici fru-
 ctus euadit, & si digito immisso contrectaris, durum & con-
 uersum comperies, neq; digitum intromittit, menses deli-
 tescent, genituram per hoc tempus nō recipit, dolor in um-
 ventrem, lumbos & lateris inanitatem detinet, interdum
 verò ad superiora instat & suffocat. Cùm igitur sic habuerit,
 medicamentum deorsum purgans propinato, copiosa ca-
 lida lauato, & quæ os emolliant, in subditio apponito, im-
 missoq; specillo aperito, quod per digitum eodem modo
 facito, & aqua perfundito. Vbi autem molle fuerit, quæ san-
 guinem purgant subter apponito, potiones, experimento
 facto quamcunq; admiserit, exhibeto, brassicam comedat,
 & succum sorbeat. Si vteri transuersi fuerint, eorum quoq;
 obliquatum redditur, & menses interdum ei delitescent,
 interdum verò vbi antea comparuerint euanescent, neque
 similes existunt, sed deteriores & quàm antea pauciores, ne-
 que per id tempus genitura intus manet, dolor in um-
 ventrem, ilia, lumbos, & coxam detinet, eamq; contrahit.

Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, & calida lauandum, fomentumque admoendum. Cum autem recens fora & lota fuerit, mulier digito ad contrectandum immisso os uterorum dirigat & emendet, & suffitus ex odoratis adhibeatur. Ex potionibus quam maximè experimento factò admittet exhibeto. Cibis autem mollibus utatur, & allia cocta & cruda comedat, viro condormiat, & in sanam coram decumbat, alteri autem fomentum adhibeatur. Morbus autem ægrè expellitur. Si uteri inflati fuerint, venter attollitur & flatu distenditur, pedes & faciei caux partes intumescunt, color deformis existit, menses per hoc tempus non eunt, debilis est & anxietate premitur, cumq; surrexerit aut progressa fuerit, erectæ ceruicis spiratio eam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit & animû magis despondet, quam priûs quàm comederit, plarunq; etiam præfocatur. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, calida lauato, & fomentum adhibeto. Interiecto verò tempore aliquo, ex quibus purgetur & mordeatur subter apponito, creberrimè etiam totum corpus foueto, tuncq; subter pudenda suffitum ex odoratis, ad nares verò ex graueolentibus admocto, potiones quæ uteros purgent exhibeto, mercurialem edat, & lac bibat, velut in latus allapsu dictum est. Morbus autem diuturnus est. Alia curatio. Si in uteris sanguinis grumi fuerint, eorum os tanquam orobis plenum existit, & si attrictaris ita se habere comperies, menses non eunt, neque genitura intus manet. Cum igitur sic habuerit, cyclaminum detracto soritico, allium, sales, sicum & mellis parum, bene trita & simul mixta in glandulam efformato, & ad uterorum os in subditio apponito, & ex aliis uterorum subdititiis, ea quæ conueniunt, nempe quæ acria sunt, rodunt, & ex quibus sanguis purgatur. Potiones quæ uteros purgent exhibeto, & omnibus derasis, conuoluta circa digitum veficæ cute aut pellicula, os uterorum deradito. Si uteri intorti fuerint, menses non eunt, neque genitura intus gignitur, dolor inum ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, & si digito immisso contrectarit, os uterorum cum valde recesserit contingere nequeat. Cum sic habuerit,

buerit, medicamentum ex quo sursum ac deorsum, magis
 tamen deorsum purgetur, exhibendum, oriq̄ue & vtero
 præcipuè fomentum admouendum, bisq̄ue die calida la-
 uandum, potiones quas maxime recipere expertus fueris,
 exhibeto, quàm frequentissimè cum viro dormiat, & bras-
 sicam comedat. Si vteri moti suo loco minimè maneat,
 quam verò in partem prolabantur dolores afferunt, incon-
 spicui existunt, interdum verò velut sedes extra prominent.
 Cùm quidem supinam decumbere contigerit, suo loco ma-
 neant, vbi verò exurrexerit, aut prona incubuerit, aut ali-
 quantum mota fuerit, extra feruntur, plarunq̄; etiam qui-
 escunt. Hanc quàm maximè quiescere minimè que moueri
 oportet, lectumq̄; ad pedes altiorem sternere, & iisdem qui-
 bus supra vti, acerbis perfundere, sufficum ex graueolenti-
 bus subter adhibere, naribus verò ex odoratis. Et malum
 punicum in medio per vmbilicum perforatum, & picem
 quæ maximè conueniat, in vino reperfectam, neq; admo-
 dum expressam, quàm penitissimè in subditio apponito.
 Cùm verò aliquid subter apposueris, fascia lata exceptum,
 ex lumbis ne elabatur religato, sed vt intus maneat, & quod
 conuenit efficiat, & poplum cum caseo & polenta propina-
 to, velut in vteri ad lacus prolapsu scriptum est. Ex potioni-
 bus, expertus quam maximè suscipiat, bibendam exhibe-
 to. Cibis verò quàm mollissimis vtatur, & quàm maximè
 cum viro dormiat. Si vteri plus solito hiarint, menses tum
 copiosiores, tum deteriores, & humidiores, & per longius
 tempus eunt, neq; genitura eam attingit, neq; intus manet,
 sed contra foras effunditur, & si digito immisso vterorū os
 contrectaris, dehiscens deprehēdes, & imbecillitas propter
 menses eamprehendit, f.brisq̄; & rigor, dolor in vtero
 ventrem, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei
 quidem præcipuè contingunt, si quid in ea corruptū com-
 putruerit & effusum fuerit, accidit etiã ex partu, & aliis alio
 modo. Cùm igitur ita habuerit, medicamentum ex quo sur-
 sum purgetur propinare oportet, & cùm dolor detinuerit,
 reperfectoria admouere, & calida lauare, intermissoq̄; aliquo
 tempore ex infuso colluere, velut in superiore scriptum est,
 & potiones quas maximè suscipiat exhibere, ac in suffitu
 quæ siccant apponere, polypos etiam & mercurialem edat.

Si vteri læues & lubrici extiterint, & menses copioſiores, & deteriores, humidiores & crebriores contingunt, genitura intus non manet, ſed contra extra fertur, ſique digitum ad contrèctandum immiferis, os læue deprehendes, imbecillitas eam propter menses, & febris, & rigor inuadit, & dolor ad imum ventrem, lumbos, & lateris inanitates præcipuè quidem ſi quid in ea corruptum computruerit, & ex partu, aliq; ex cauſa. Cùm ſic habuerit, vbi dolor detinuerit, curare oportet velut in ſuperiore ſcriptum eſt. Si vteri ad ventrem vergant, dolor acutus & vehemens coxendicem, lumbos ac lateris inanitates detinet, cruſq; claudicat. Cùm ſic habuerit, medicamētum deorſum purgans potui exhibendum, poſtridie verò ſuffitus admouendus. Hordei chœnicet duas, oleæ folia tenuiter concifa, gallam contuſam & cribratam, hyoſcyami tertiam chœnicis partem, hæc mixta & oleo ad dimidiam heminam in olla ſubaëta, per dies quatuor ter die ad ſuffitum adhibeto. Lac bubulum noctu mel & aquã bibat, & calida lauet. Si vteri ad caput vertant, iſtud erit indicio. Naſi venas & ſub oculis dolere exiſtimat. Hanc multa calida lauare oportet, & lauro & myrto in aqua decocto caput etiam lauare, & vnguento roſaceo illinere, ad ſuffitum odorata adhibeantur, & braſſicam comedat, ſuccumq; in ſuper forbeat. Si ad crura & pedes vertantur, inde cognosces, pedum pollices ſub vnguibus conuelluntur, & crura ac femora dolor detinet. Cùm ſic habuerit, eam calida multa lauare oportet. Fomentum quod maximè ſuſcipiet admouere, graueolentia ad ſuffitum adhibere, ac vnguento roſaceo illinere. Si mulierem ex vteri dolore cibi ſtidium, febris & rigor prehendat, pepli albi quinram dimidiæ chœnicis partem, ſeminis vrticæ parem portionem, & caſei caprini de raſi chœnicis dimidium, hæc vino veteri ſimul emollita, deinde coëta, ſorbenda dato. Si ex partu fluxus prehendat, cibi que in ventre minimè maneant, vuar paſſæ nigra & mali puni dulcis interiora trita, & hædi coagululum vino nigro macerato vitior, & caſeo caprino de raſo, triticique polenta torrefacta inieëta & probè temperata potui exhibeto. Si ex partu ſanguinem vomitione reiiciat, hepatis fiſtula perforata eſt, dolor ad inteſtina & eor procedit, & conuellitur. Hanc calida copioſa lauare oportet,

oportet, & ex tepefactoriis quod maximè suscipiet admo-
 uere, & lac asininum ad dies quinque potui exhibere, post
 hæc verò lac vaccæ nigrae ieiunæ ad dies quadraginta pro-
 pinare, sub vesperum autem sesamum tritū. Hic verò mor-
 bus cum periculo coniunctus est. Cùm mulier ex longo in-
 teruallo non conceperit, mensesque apparuerint, tertio vel
 quarto die alumen tenuiter tritum, vnguento subactum,
 lana exceptum subter apponito, & tribus diebus positum
 teneat. Tertio die fel bubulum de rasum & linteo impositū,
 ubi ramentum oleo madefeceris ac subegeris, in subditi-
 tio apponito, & tribus diebus detineat, altero verò die vitū
 adeat. Linum scissum cum calamis fere pugillum tenuiter
 tritum, per noctem vino albo suauissimo maceratum, post-
 ea excolatum in ollula tepefacito, in eo lanam quàm mol-
 lissimam intingito, & partim subter apponito, partimque
 detrahit. Si uteros purgare voles, primū quidem ex hor-
 deo oleo madefacto prunis imposito suffitum adhibere o-
 portet, postero verò die carnem ouillam decoquere in hor-
 dei decocto per noctem sub dio expositam. Hordei deco-
 ctum congi mensuram esse oportet, valdeque decoquere.
 Cùm decocta fuerint, exactè tepida edat, & iusculum insu-
 per sorbeat. Postero verò die thus & pulgium læuiter tri-
 tum, melle subactum, vellere exceptum, triduo subter ap-
 ponito. Quòd si ad sedem vergant, & alui excrementa sece-
 dere prohibeant, dolores lumbos, imum ventrem, & illa
 detinent. Cùm sic habuerit, eam calida lauare oportet, ad
 lumbos fomentum ad mouere, ex graeolentibus suffitum
 adhibere, quæ uteros purgent & pellant in subditiō appo-
 nere, & quod maximè admiserit potui exhibere. Si os vlc-
 ratum aut inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adi-
 pem aserinum, ceram albam, & thus, cum leporis pilis qui
 sub ventre sunt mixta & trita, in vellere mollissimo subdito.
 Si secundæ deuolui nequeant, confestim quidem cibo ab-
 tinendum. Viticis autem folia tenuiter trita ex vino & mel-
 le, oleo affuso tepefacta, hemina mensura potui exhibeto.
 Si vteri inflammatione laborauerint, sambuci foliis quàm
 tenerimis in tritici setanij farina crassiore decoctis, sum-
 mè tepidum sorbendum dato. Si vteri trāsmoti fuerint, he-
 deram quàm siccissimam, tenuissimè tritam, linteo illiga-
 ret,

tam admoueto, & pingue aliud nihil adhibeto. Potui autem exhibeto triticum tenerum non tostum, pepulum aslatum, saluiam, cyperum & anisum. Hæc tenuiter trita, vino macerata, cum hordei repurgamenti bis die exhibeto, utraque vice dimidiæ hemiozæ mensura. Si menses præstituto tempore non eant, brassicæ folia & rutam tenuiter trita, deinde hordei paleas chœnicis mensura maceratas, quoad emollitæ fuerint, per noctem sub dio exponito. Manè verò in heminæ mensura, brassicam & rutam macerato, oleo affuso & permixto potui exhibeto, deinde polypum in vino albo suffocatum comedendum, & vinum ebibendum dato. Quòd si voles pisces odoratissimos coctos comedendos & ius sorbendum exhibeto. Si superficialiæ ignæ caliditatis vlcerationes in pudendis fuerint, myrti baccis in vino decoctis pudenda collue. Deinde mali punici dulcis putamina vino decocta, myrrha & resina simul ammixta, vino macerata, linteum imbutum subter apponito. Si stranguria inuaserit, cucurbitâ ore & fundo dissecto, prunis subditis circumpositam, myrrha in ignem inspersa, & multere super cucurbitam collocata, cucurbitæ summum in pudendum quàm penitissimè immittito, ut plurimus vapor ad pudenda deferatur, & portiones vrinam cientes ieiunæ exhibeto. Quòd si ad cor prorumpentes vteri strangulatum inferant, neque decedant, porri & pulegij semen tribus aquæ cyathis maceratum, aceti albi cyatho addito, & mellis tertia cyathi parte, tepidum ieiunæ sorbendum dato. Si ex partu aut abortione rigor inuadat, iuniperi fructum & saluiam simul trita, aceti albi cyatho macerata, affuso vini albi temperati poculo, inuoluta, & residere permilla, manè verò colata & tepida bibenda dato. Si vteri flatu distenti fuerint, & flatus in inferiore ventre gignatur, dolorque fuerit, saluiam & cyperum tusa per noctem macerato, manè percolarum, purum in ollam diffusum, triticea farina crassiore iniecta, & aceti albi cyatho. lasetis succo ad cyathi mensuram affuso, mixtum & crudius decoctum sorbendum dato. Si in pudendis grauis odor & columella innata fuerit, dolorque detineat, dolorem quidem sedabit apij semen ex vino ieiunæ exhibitum, grauem autem odorem anisum eodem modo datum. At columellam præcidere oportet. Si vlcera in pudendis

dendis innascantur, & pruritus corripiat, oleæ, hederæ, ru-
 bi, & mali punici dulcis folia trita, vino veteri macerato,
 deinde carnem recentem foliis obductam in subditio ap-
 ponito, & per noctem teneat. Ea verò mane exemta, myrto
 in vino decocto pudenda colluat. Si genituram non reci-
 piat, mensibus secundum naturam euntibus, membrana
 ori vteri prætenditur, quod etiam aliis ex causis contingit.
 Id autem cognosces, si digito ad atrectandū immisso obi-
 cem attigeris. Hæc in medicamento subditio appoenda,
 10 resinam & çris florem melle subigito, & eo linteum con-
 sparcatum quàm penitissimè subdito, filo in summo alliga-
 to, quod cum exilierit, myrto in vino decocta, eo tepido
 colluatur. Si mulierem anhelationes inuadunt, sulphuris
 fabæ quantitatem, nasturtium pari portione, rutam & cu-
 minum Æthiopicum, hæc tenuiter trita, vino macerata, ie-
 iunæ potui exhibeto. Cibis autem abstinentum, & nō cre-
 bro edendum. Si puerpera flatu distenta fuerit ouillum aut
 caprinum iecur cinere obrutum edendum dato, meracius
 ad dies quatuor & vinum vetus bibat. Si lumbis doleat, a-
 20 nifum & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & à
 balneo bibat. Si menses non eunt, testam crassiozem vltam
 & tenuiter tritam, & origanum anferis pingui decoctum ac
 lauigatum, testæ in linteo commixtum, tepidum subter
 apponito. Si vteri conniueant, neque menses comparent,
 colocynthida agrestem, silphij semen, cuminum Æthiopi-
 cum, nitrum, salem Thebæicum, adipem renalem, farinam,
 myrrham omnia seruefacta, simul mixta trita, in glandem
 formata, subter apponito. Si vteri ad viscera versi strangula-
 rint, vinum cedrinum & cuminum Æthiopicum bibat,
 30 calida lauet, & à balneo bibat. Si menses non eunt, anferis
 adipem, netopum, resinam, simul mixta, vellere excepta
 mulier subter apponat. Si verò plus quàm conueniat pro-
 deant, susinum & raizæ linguam in vellere subter apponat.
 Si commoti vteri aliquam in partem procumbant, horde-
 um decorticatum tritum cum paleis, in vinum coniectum,
 cum cornu ceruino vino subactum, vtero ad suffurum ad-
 hibeto. Si secundis liberari nequeat, scæniculum ex vino, &
 oleo, & melle seruefactum potui exhibeto. Si menses non
 comparcāt, eosq; euellere vales, triticeam farinam crassius

mollitam & hordeum oleo affuso coquito, deinde comedendum dato. Si vteri inflammatione laborarent, umbilici veneris folia & porrum cum triticea farina crassius molita, oleo affuso decocta, edenda dato. Si vteri moti aliquam in partem procubuerint, doloremque exhibuerint, oleæ scabiam, lauri & cupressi ramenta aqua decocta, linteo excepta, subter apponito. Si vterus doleat, dolorque ad vesicam pertingat, porri semen, ex aqua tritum, ieiunæ potui exhibeto, & tepefactoria admoueto. Si vteri promineant, eos aqua tepida lotos, oleo & vino illitos, rursus intromittito, ex lumbis religato, & graueolentium suffitū adhibeto. Quod si vrinam reddere nequeat, post calidæ balneum & forum, cupressi ramenta ad suffitum admoueto, & potiones vrinam ducentes potui exhibeto. Si fluor muliebris contingat, suffitū ex acerbis adhibito, stercus asininum derafum, in velle ligatum super apponito. Sit autem stercus asininum siccum. Si in pudendis vlcera exorta sint, adipem bubulum ilinito & apponito, & myrto ex vino decocta colluito. Si ex partu os exulceratum fuerit, rosarum florem tenuiter tritum, vino maceratum, ex leporinis pilis subter apponito, & acerbis colluito. Si vteros dolor detineat, alij caput integrū, nitrum tostum, cuminum, hæc leuiter trita, melle subacta, subter apponito, calida lauet, & subcalidum bibat. Si pudenda superficiario vlcere laborent, adipem bubulum, beryrum, anserinum adipem, & susinum permiscero, his pudenda inungito, & aqua tepida colluito. Si sursum prorumpentes vteri suffocent, funiculum lucernarium accensum extinctum ad nares admoueto, quò fumum attrahat, & myrrham vnguento subactam, vellere exceptam subter apponito, & resinam oleo dilutam bibendam dato. Si secundæ non secedant, mazam tritam in vellere ad subdititium exceptam subter apponito. & in pila ex vino tritam potui exhibeto. Si caput, venter imus & lumbi doleant, bilis vteros infestat. Huic igitur medicamentum quod sursum & deorsum purgare potest exhibere oportet calida lauare, & quæ bilem purgent in subdititio apponere. Anisum & melanchium vino maceratum bibendum præbeto. Si fluor muliebris obortus fuerit, cancris fluuiialibus ex vino suffocatis, vinum potui exhibeto, quæque siccant ad suffitum & subdititium

dicitum apponito. Ad idem. Porri pugillum ex vino tritum
 bibendum dato, siccis & acerbis vtatur. Ad idem. Mul-
 stercus vstum, tenuiter tusum & cribratum, ex vino mace-
 ratum bibat, reliquis quoque ad eundem modum vtatur. Si
 fluor muliebris obortus iam diu tenuerit, spōgiam vstam,
 tenuiter tritā, vino odoro maceratā propinato, & suffitu ad
 hibito reficcato, quodq; restringat in subditio apponito.
 Si vteros purgare voles, nitrū, cum inū, alliū, ficus, hęc tenui-
 ter trita, melle subacta subter apponito, calida lauet, & à
 balneo bibat. Si vteri dolor vexet, cyclamini radicē ex vino
 albo ieiunæ propinato, calida lauet, & à balneo bibat. Si
 lac extinctum fuerit, cætera quidem eodem modo curato,
 potui autem exhibeto fœniculi semen, & radices decorti-
 catas, simulq; butyrum decoquito, cum verò decocta fue-
 rint, refrigerata potui exhibeto. Optimum autem hippo-
 marathrum & hipposelinum simul cocta. Ad idem valet
 porrum tritum aqua maceratum, potui exhibitum, calida
 lauet, porrū & brassicam, & simul decocta cytisī folia edat,
 succumq; sorbeat. Ad idem, porrum tritum aqua mace-
 ratum bibendum dato, calida lauet, salua decocta, & inie-
 ctis cedri & iuniperi baccis, succo diffuso, vinum affundat,
 bibat, ad reliqua iniectam farinam & bulbum, pauco oleo
 affuso edat, acribus, acidis, falsis, & omnibus oleribus cru-
 dis abstineat. Nasturtium ex vino potum prodest, lac enim
 purgat, calida lauet, & à balneo bibat. Si voles vt mulier cō-
 cipiat, ipsam & vteros purgato, deinde anethum ieiunæ cō-
 edendum dato, vinumq; merum superbibendum, & ni-
 trum rubrum, cuminum, resinam, melle subacta in linteo
 subter apponito, cumq; aqua defluerit, pessos nigros qui
 emolliant in subditio apponito, & cum viro dormiat. Si
 velis vt mulier concipiat, vbi ipsam vterosq; purgaueris,
 linteum detritum quā tenuissimum reficcatum in pello
 adhibeto, & melle subactum in glandulas efformatum, fici
 succo imbutum, quoad os apertum fuerit subter apponito,
 deinde magis intrò pellito. Vbi autem aqua defluerit, &
 vino & oleo colluta fuerit, cum viro dormiat, cumq; dor-
 mire volet, pulegium ex vino cedrino bibat. Medicamen-
 tum fortum ex vteris eiiciens. Cucumeris agrestis succum
 portionis quantitate in mazam efformatum in subditio

apponat, cum antea per duos dies ieiunauerit. Vuz tamē
 nix̄ agrestis pugillos duos aqua mulsa maceratos potui ex-
 hibeto. Medicamentum quo fecunditatem explores. Al-
 lium caput vnicum habens decoctum ad vteros subter ap-
 ponito, postero verò die immisso ad contructandum digno
 consideret, & si quidem os deprehendat, bene se res habet,
 sin minus, rursus subter apponat. Aliud ad explorandam fec-
 unditatem. Netopum parua quātitate vellere inuolutum
 subter apponito, & videto quemnam odorem os redoleat.
 Medicamenta in subditio apposita. Scorpij marini fel in
 vellere conuolutum, & in vmbra siccatum subdito. Pulegiū
 siccum tenuiter tritum, melle subactum, in vellere subdi-
 to. Cucumeris semen & testam vltam vino subactam, cum
 pilis leporinis, in vellere subdito. Alumen Ægyptium lana
 inuolutum subdito. Cantharidas vino maceratas in vellere
 subdito. Artemisiā herbam vino maceratam subter ap-
 ponito. Melanthium ex vino albo tritum, in vellere appo-
 nito. Recens enix̄, vnguentum rosaceum & ceram, in vel-
 lere subter apponito. Bulbulum in segetibus nascentem,
 tritum, vino subactū, in vellere apponito. Vini albi veteris
 fecem vltam, vino albo restinctam & tritam, in vellere ap-
 ponito. Galbanū, netopum, misy, vnguento rosaceo exce-
 pra, in linteo subter apponito. Elaterium fere duarū portio-
 num quantitate, & fauum vino subactū, in linteo subdito.
 Baturum & alumen, melle subacta, in linteo supponito. Scā-
 moniæ succum & adipem cum maza permixtum, vino sub-
 actum, in linteo subter apponito. Si mulier concipere no-
 lit, misyos fabæ quantitatē aqua maceratam potui exhi-
 beto, & per annum non concipiet. Si periculum facere velis
 in muliere, prægnans sit necne, terra erythraea aut rubrica
 oculos illine, siq; medicamentum intrò subierit, prægnans
 est, sin minus, minimè. Si puerperæ pudenda vlcere super-
 ficiario laborarint, amygdalis tenuiter tritis, & medulla
 bonis aqua decocta, modica farina iniecta pudenda illine,
 & aqua in qua myrti baccæ decoctæ fuerint collue. Si vir-
 go calculo laborarit, radicis Æthiopicæ folium ex vino ve-
 tere drachmæ pondere decem diebus exhibeto, deinde ex
 aqua percolatum diebus viginti, bisque die multa calida la-
 uet. Cataplasmata. Allium, portulacam, apium, loti & cedri
 ramentum.

ramēta, trita simul mixta, aqua mulsa macerata, ex cata-
 plasmate imponito. Rubi folia, myrri folia simul trita, aqua
 mulsa macerata, cum polenta subacta, in cataplasmate ad-
 moueto. Sambuci folia, myrri folia, terebinthi tenerissima
 germina, ad eundem modum ex cataplasmate imponito.
 Loti ramenta, mori folia trita, simul mixta, vix passæ aqua
 macerata, ex cataplasmate imponito. Suffitus. Ovis aut ca-
 præ pingue siccum ac tusum, & hordeum tostum ac cōfra-
 ctum, oleo subactum, ad suffitum adhibero. Cerui cornu &
 oliuas oleum nondum habentes, trita simul mixta ad suffi-
 tum adhibero. Rhoën rubrum & polentam tostam oleo
 subactam suffito. Polentam, stercus bubulum, & hordei
 paleas, hæc oleo subacta, suffitu adhibeto. Lori ramenta,
 rhois folia, & cupressi siccæ ramēta, vino nigro austero ma-
 cerata, ad suffitum adhibeto. Galbanum, manam, resinam,
 hæc unguento subacta suffito. Capræ cornu, gallam, suillū
 adipem, & cedriam suffito. Terram à pedibus asinorum de-
 rasam, & stercus asininū, vino nigro macerata suffito. Col-
 lutiones. Myrri folia, lauri & hederæ in aqua decoquito, te-
 pido colluito. Rhois, mali punici & rubi folia in aqua mul-
 sa decoquito, colata colluito. Sambuci & lentisci foliis aqua
 decoctis & percolatis, summè tepido colluito. Fœniculi &
 brassicæ radice tusa, in aqua decocta, affuso oleo, deinde ex-
 colata colluito. Oenanthen, cyperum & uvas passas in aqua
 mulsa vbi decoxeris, colluito. Emolliente aliquo in aqua
 decocto, diffusa aqua, summè tepido colluito. Cupressi ra-
 menta, & amaracum passo aqua temperato, vbi decoxeris,
 colluito. Serpillum & violæ albæ radicē, cum in aqua mul-
 sa decoxeris, colluito. Hypericum, lentiscum, cedi baccas
 aqua decoquito, summè tepido colluito. Fauum, buryrum,
 resinam & anferis adipem aqua vbi decoxeris, colluito. Fo-
 tus. Lolium tostum & molitum in passo meraciore deco-
 quito, decoctum in linteo ligatum forui adhibeto. Lentem
 tostam tracto cortice, in farinam crassiorem redactam
 & in grumos collectam, aqua decoctam, in linteo ligatam
 apponito. Orobum eodem modo apparatus in foru ad-
 moueto, valet etiam saluia ad eundem modum apparatus.
 Saluiā & hypericum in aqua decoquito, & hordei paleas in
 decocto coctas, in linteo ad fomētum adhibeto. Loti & cu-

pressi ramenta, vuae passæ diluto decocta, ex linteo ligata fotui adhibeto. Oleæ myrti, hederæ & lauri folia, aqua decocta, & in ipso diluto colato hordei paleas decoctas, deinde in linteo ligatas fotui adhibeto. Cupressi & cedri ramenta, ac hordei furfures, simul mixta, & vuae passæ diluto subacta, in pastillum efformato, hunc assatum, calidum, in linteo ligatum, ad forum admoueto. Violæ albæ semen & radices aqua decoctas, ex qua tritici furfures subactos in pastillum redigito, calidum linteo inuolutum ad forum adhibeto. Serpillum in aqua decoctum, furfuribus triticeis in dilutum iniectis, eodem modo fotui admoueto. Spongiis calidis admotis lanis mollibus, pannis lancis, & vasis testaceis aqua infusa, vtriculisque ad eundem modum diluto infuso ad forum vtritor. Medicamentum purgans. Si mulierem parere nequeuntem conceptui aptam reddere voles, ad menses animum intendere oportet, biliosane an pituitosa existat. Hoc sic prius cognoueris. Arenam tenuem & siccam soli exponito, cum menses iam fluant, in sole sanguinem effusum siccare finito. Ac si biliosa fuerit, in arena siccatu sanguis, pallidus redditur, sin pituitosa, velut mucus. Vtrum igitur horum contingat, ventrem, siue per superiora, siue per inferiora purgatione indigere tibi visum fuerit, purgato, deinde paucis interiectis diebus, vteros. Vteri fotus. Si duri fuerint vteri neque concipiat, vini quam suauissimi pari aqua temperati, tria semicongia Attica, radicem feniculi & feminis quartam partem, vnguentique rosacei dimidiam heminam. Hæc in ollam magnam nouam vino affuso fundens, ollæ operculum perforato, & arundine imposita forum adhibeto, arundinem cum operculo tollito. Nisi enim cum operculo abstuleris, exurerit. Post adhibitum forum, scillam veluti infra scriptum est, subter apponito, tandiuque apponito, quoad os vteri molle & latum esse dicat. Quod si exulceratum fuerit, & pustulæ in purgatione exortæ fuerint, si quidem summa labra exulcerentur, anisum & adipem anserinum cum oleo rosaceo tritum, lana inuolutum, carnis bubulæ frustulum pedis pollice crassius, & longitudinis sex digitorum, medicamento illitum, lana conuolutum, & medicamento lana excepto, eius extremo quod foras spectare debet, filo alligato, quod carnis est

est reliquum in vteros qua parte vlcus est immittito. Men-
 ses purgantia. Si purgatio non decurrat, cucumeris agrestis
 interiorem partem trium obolorum pondere, artemisiæ
 herbæ, thuris obolum tritum, molle ammixto lana inuo-
 lutum, ad os vteri per diem quinquies apponito. Vitis pam-
 pinum viridem ex melle tritum, lana inuolutum ad eundem
 modum subter apponito. Cupressi fructum, cucumeris a-
 grestis interiorem partem, & thus ex eodem melle tritum,
 lana conuolutum, ad eundem modum subter apponito.
 10 Cupressi fructum & thus ex eodem melle tritum, lana con-
 uolutum, subter apponito. Abrotanum trium obolorum
 pondere ex melle tritum, lana conuolutum subdito. Elate-
 rij obolum, & myrrhæ tantundem ex melle tritum, lana
 inuolutum subdito. Medicamentum purgans vbi mulier
 non concipit. Tauri vrinam ad tres heminas collectam su-
 mito, deinde artemisiam herbam, aut parthenium, aut adi-
 antum, & laurum viridem, & cedri ramenta, tenuiter con-
 tusa omnia simul misceto. Deinde in effossa scrobe, & ac-
 centis carbonibus olla imposita, vrinam tauri infundito,
 20 immisissis iis quæ in pila sunt contusa. Postea circumposita
 sella, artemisiam herbam, aut hyssopum, aut origanum
 imponito, deinde mulierem collocatâ donec sudet foueto.
 Vbi sudarit, balneo calido artemisia & lauro iniecta lauet.
 Deinde subdititium medicamentum apponito, aut artemi-
 siam, aut bulbulum ex vino albo tritum, lana conuolu-
 tum in subdititio apponat. Hæc per tres dies faciat, postea
 cum vtro dormiat. Subdititium medicamentum ad conce-
 ptum faciens. Ex nitro & thure cum melle glandulam con-
 sectam subter apponito. Subdititium purgans & emolliens,
 30 Caricam coquit donec grana interiora deponat, id expres-
 sum læuissimè tritum, in vellere cū vnguento rosaceo sub-
 dito. Aliud acrius. Brassicæ, rutæ, æqualibus vtriusque por-
 tionibus tritis ad eundem modum vtitur. Subdititiū aliud
 tum emolliens, tum purgans. Anseris medullam, aut bouis,
 aut cerui, fabæ quantitate, vnguento rosaceo, & lacte mu-
 liebri terito, velut medicamentum emolliens teritur, dein-
 de eo os vteri linito. Aliud tepidum purgatorium. Anseris
 medullam nucis quantitate, resinæ lentiscinæ aut terebin-
 thinæ tantundem. His lento igne ex vnguento rosaceo li-

quesactis, velut ceratum conficito. deinde eo tepido vteris
 inungito, & pectinem perfundito. Purgationem deorsum
 detrahens & sistens. Pæoniæ grana nigra aut rubra tria vel
 quatuor, ex vino trita potui præbeto. Quod si magis detra-
 here voles, pæoniæ grana nigra trita ad eundem modum
 bibenda exhibeto. Aliud purgans & detrahens. Lauri bac-
 cas viginti ad summum, & fœlii acerabuli dimidium, tri-
 tum ex vino bibat. Tauri vel trium dimidorum obolorum
 Atticorum pondere, ex vino tritum; ieiunæ bibedum dato,
 & catapotia efformata exhibeto. farinam sitianam, myr-
 rhæ obolos tres, croci tantundem, castorij obolum, hæc tri-
 ta cum vnguento rosato in subdititio apponito. Aliud pur-
 gans. Vriticæ semen & maluæ succum cum anseris adipe tri-
 tum, subter apponito. Si non purgetur ex partu, facinæ pol-
 linem quantum tribus digitis apprehenditur, melle affuso
 decoctum, ventri ex cataplasmate imponito, & bibendum
 exhibeto. Vteros aperiens idem etiam purgans. Canthari-
 das quinque aceto albo affuso terito, neque liquidum ad-
 modum facito, sed vt pastillus effingi possit, ficus autem al-
 bæ pinguis detractis granulis & pelle, duplam ad cantha-
 ridas amisceto, tenuiter tritum & lana tenui couolutum,
 subter apponat. Purgans. Si ex partu minimè purgata fue-
 rit, trifolium ex vino potui exhibeto. hoc etiam menses e-
 rumperere facit, & sætum eiicit. Vteros purgās. Si puero im-
 mortuo sanguis remanserit, colocynthida syluestrem tri-
 tam ex melle delingat, aut in subdititio apponat. Sangui-
 nem purgans. Sanguinem ex vteris expelles. violæ albæ se-
 men tenuiter tritum, vino maceratum, si bibendum exhi-
 bueris. Sanguinem eodem modo ex vteris expellit. Rhois
 semen cum rubrum fuerit, ad grana triginta viridia trita, &
 rosas caninas rubras, eo quod rubrum est selecto, potui ex
 vino exhibeto cum sanguis eruperit. Subdititium medica-
 mentum purgans. Si menses non apparent, styracem & o-
 riganum tenuiter terito, & adipe anserino affuso commi-
 scero, postea subter apponito. Subdititium purgans quod
 vteros purgat & euacuat. Absinthij radicem tenuiter tritam
 melle admixto, cum oleo subter apponito. Subdititium me-
 dicamenta vteros purgantia, aperientia & aquam ducenti-
 a. Scillæ frustum sex digitorum longitudine sumito, par-
 uo ve-

si vero
 to & la-
 que d
 fito.
 lauru.
 cir, men
 turoi fu
 minum
 sum, fal
 30 lorum d
 omnia p
 efforma
 gram,
 & perto
 aqua od

AD
 10 A lie
 celius
 experta
 scensum
 pectoru
 Qui cum
 tum ven
 etiam co
 conting
 partu in
 nas mag
 fieri nec
 eos non
 mulier d
 nore la
 mulieri
 cedente
 si non qu
 teri, & e
 vteru g

Uero digiti crassitudine, cuius duos digitos circumradito & ligato, reliquo lana sordida conuoluto, ea parte quæ derasa est ad os uterorum apposita, per diem & noctem fito. Quod ubi lauerit & detraxerit, aqua odorata perluatur. Purgans & emolliens quod aquam & pituitam ducit, mensesque pallidos & suberuentos deturbat, nisi diuturos fuerint, & os emollit. Vogueunt narcissium, cuminum, quod editur myrrham, thus, absinthium, cupressum, saltem, oleum rosaceum, reliquorum quidem singulorum congiuum vnum, narcissini vero partes quatuor, hæc omnia permixta, tenuissimo linteo excepta, in glandulam efformato, aut pennam tenui panno circumdatam & deligatam, ac oleo albo Ægyptio intinctam, subter apponito, & pertotum diem fito. Deinde ubi lauerit & detraxerit, aqua odorata perluatur.

Hippocratis de morbis mulierum, liber I.

AD hunc sanè modū de mulierum morbis sentio. Mulierem quæ nunquam peperit maiore cum molestia celerius ex mensibus profluentibus affici, quàm quæ partū experta est. Vbi enim peperit, venulæ ei ad mensium descensum iasant ampliores. Amplas autem ipsis reddit puerperorum effluxus, qui purgationis quoddam genus est. Quicū vi prorumpit, vicinæ maxime corporis partes, tum ventris tum mammarum affacim effunduntur. Quin etiam corpus reliquum confertim vacuatur. Quod vnde contingat à nobis est cōmemoratum in pueri natura, cū partu in lucē editur. Corpore vero vniuersim effuso, venas magis aperiri & ad mensium profusionem ampliores fieri necesse est, ut eosque magis patere, nimium puero per eos non sine vi & dolore egresso. Quibus ita constitutis, mulier quæ puerperij purgamenta experta fuerit, cum minore labore purgationem menstruam sustinet. Quod si mulieri quæ iam peperit affectio aliqua contingit, ita ut procedentes mentes probè epurgari nequeant, ea facilius quæ si nunquam peperisset, laborē ferat. Alluefacti enim sunt vteri, & corpus ad repletionem accommodatum, vult quæ vterū gestet simulque magna est in corpore amplitudo. Am-

prior autem fit sanguinis via vbi peperit, vniuersim nimirum euacuato corpore, cumque corpus amplam capacitatem habeat, minorē sentit molestiam, nisi venæ supra modum impleantur, & nimio dolore afficiantur. At verò ei que nunquam peperit, cum corpus ad repletionem minimè assuefactum sit, & validius, solidius, & densius existat, cum puerperij purgamenta nondum experta sit, vterique osculum minimè pateat, maiore cum molestia menses prodeunt, pluresque affectiones incidunt, vt proinde menses intercludantur vbi nunquam pepererit. Atque ad hunc modum se res habet, velut antè à nobis dictum est. Mulierem rariore & molliore carne esse quàm virum censeo. Atque cum id ita se habeat, mulieris corpus celerius & magis humorem ex ventre trahit, quàm viri. Si quis enim aquæ in loco humido per duos dies & duas noctes lanas puras imponat, & vestimentum parum densè contextum, æquali cū lanis pondere, iis sublatis & appensis, longè grauiores lanas quàm vestimentum comperiet. Quòd cum sit, ab aqua que in vase lati oris est, semper sursum aliquid decedit, lanæ que cum raræ sint & molles, eius quod secedit maiorem partem excipiunt. Vestimentum autem, quòd plenum sit & cōsertim contextum, explebitur, neque multum eius quod decedit excipiet. Ad hunc sanè modum mulier cum rarior sit, ampliorem ex ventre in corpus humorem & citius quàm vir attrahet, cumque molli carne sit, vbi sanguine corpus expletum fuerit, nisi ab eo aliquid decedat, carnibus expletis & concalectis dolor oboritur. Calidiorem enim sanguinem mulier habet, ideoque viro calidior est. Quòd si plurimum ex eo quod accedit secédât, neque dolor, neque calor à sanguine oritur. Cum verò vir carnis sit solidioris quàm fœmina, neque superiore ventre ita sanguine supra modum impletur, vt nisi aliquid sanguinis singulis mensibus decedat, dolorem suboriri necesse sit, trahitque quantum sanguinis satis esse possit ad nutritionem, cumque corpore non sit molli, neque nimium dolore affligitur, neque vt mulier ex plenitudine supra modum incalescit. Ad id autè multum viro confert, quòd duriter se magis quàm fœmina exercent. Vehemens enim exercitatio non nihil humoris deducit. Postquam igitur mulieri quæ nunquam peperit menses

les

ses delitescunt, neque foras exitum inuenire possunt, hic morbus oritur. Id autem contingit, si uterorum os conclusum aut obtortum fuerit, aut pudendi pars aliqua inuersa. Ex his enim si quid adsit, non ante menses exitum inuenire poterunt, quàm uteri ad pristinam sanitatem redierint. Hic verò morbus iis præcipuè contingit, quæ angustos habent uteros, aut ceruicem extra pudendum sitam. Horum enim alterum si adfuerit, neque mulier viri consuetudine fruatur, venterque plus iusto vacuetur, ex hac affectione uteri inuertuntur. Neque enim uteri in se madescunt, cum minimè venerem experiantur, amplumque spatium habent, ut peruertantur, cum alius plus quàm conueniat vacua, sicca & leuis existat. Iisque peruersis interdum contingit ut eorū osculum distorqueatur, cum ceruix extra pudenda sita sit. Si enim ex veneris usu madescant uteri, & alius minimè vacuetur, non faciliè peruertuntur. Hæc igitur causa est cur ipsi conuiuant, cum nimirum veneris usum mulier non experiantur. Intra verò trium mensium spatium si ei decurrentes menses ea quæ prius incrant eduxerint, perbellè quidem affecta erit, aliò qui in has affectiones mulier incurret. In suffocationem subinde incidet, febrisque ac horror, & lumborum dolor, sæpe inuadet. Atque in has affectiones veniet si intra trimestre spatium menses ei non prodierint. Intra verò quadrimestre spatium, nisi progressi menses prioribus viam fecerint, etiam tunc trimestres omnes afflictiones eæ magis affligent, maximeque quo tempore menses decurrere consueuerunt, postea minùs. Plærunque verò doloris expers videtur. Erunt etiam in quadrimestri spatio hæc indicia. Vrinam copiosam & crassam subinde reddet, ei venter indurescet, maiorque erit quàm antea, dentium stridor aderit, ciborum fastidium & insomnia. Atque ista mulieri contingent, si intra quadrimestre spatium menses non decurrant, curata verò etiam ex his conualescit. Ac intra quintum mensem, nisi ei copiosi menses descenderint, etiam vehementior dolor ingruit. Sexto verò mense iam incurabilis erit, & iuxta quidem priora signa magis affligetur. Deinde verò ad hæc ista accedent, anxietate vexabitur, & subinde seipsam iactabit, animo deficiet, pituitâ vomitione recidiet, vehemens eam sitis corripiet, incenso nimirum ventre

ab uteris sanguine redundantibus, ad contactum maxime-
 que circa pubem dolebit, subindeque acutè febricitabit, uteri
 frequenter murmur edeat, agitato nimirum & permeante
 in eis sanguine, neque pro more venter deiciet, neque vesica
 urinam percolabit. Cum mulieri uteri ad stomachum qui
 neruosus est irruerint, & in ventrem proceriderint, spinæ &
 totius dorfi dolore vexatur, lingua eius frænatur, eamque ob-
 scuram habet, & animo linquitur. Nonnullis etiam vox de-
 ficit, stomachus mordetur, bilis flava foras prodit, spiritus
 offensans est, anxietate premitur, se ipsam iactat, & incen-
 ditur. Postea verò quàm transmodi fuerint & vesica tenuem
 ex uteris sanguinem trahet, tunc urina rubra effunditur, &
 reliquum quidem corpus dolore afficitur, potissimumque
 cervix spina lumbi & inguina. Cumque eò devenerit, tum
 venter attollitur, tum crura, & tibie, ac pedes, plus æ quo in-
 tumescunt, & mors instat. Ecin ea hunc quidem habent
 exitum menses sex mensium spacio delitescentes. Quin-
 etiam hæc accidunt. Nonnullis mulieribus cum copiosi
 menses duorum mensium spacio in uteris extiterint, ubi in-
 tercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademque omnia
 his contingunt, quæ in tabe dicta sunt, neque inde superes-
 se potest. Sed & ista contingunt. Sunt quibus menses puru-
 lenti evadunt, ubi duobus aut tribus mensibus moram fe-
 cerint, idque præcipuè accidit, si à febre exusti fuerint. Pu-
 rulentorum autem hæc sunt indicia. Dolores enim ad imum
 ventrem irruunt, & pulsationes vehementes, neque conta-
 ctum sustiner. Quòd si melius habitura sit, menses ei per
 pudendum erumpunt, pusque & sanguis fertur, graueolens
 autem per septem, aut octo, aut novem dies fertur. Antea
 verò quo supra dictum est modo afficitur. Vbi autem re-
 purgata fuerit, opimum quidem si nulla oboriantur vlcera.
 Quòd si vlcera remaneant, maiore opus erit curatione,
 ut ne vlcera a nimio humore distillant, & grauem odorem
 contrahant. In secunda autem erit, etiam si meliusculè ha-
 beat, si magna in uteris orta vlcera fuerint. Quòd si ei per
 pudendum non prodeant, futurum est ut menses in pus ves-
 si supra inguina per lateris multitudinem sine tuberculo e-
 rumpan, per rupto nimirum hac parte pure, & per eam pu-
 rulentia grauis odoris procedent. Quòd eam accidit, mini-
 me

mè superest mulier, & si superfit, perpetuò infœcunda fu-
 tura est. Per hanc enim partem via facta in posterum ei
 menses foras procedūt, cum hunc in locum vterorum oscu-
 lum procubuerit. Accidit id quoque, nonnullis vbi bime-
 stres, aut trimestres, aut diuturniores menses extiterint, &
 ad lateris mollitudinē irruperint, minimè purulentis men-
 sibus, supra inguina velut tuberculum exoritur, sine verti-
 ce, magnum & rubrum. Quòd plerique Medici quid esset
 ignorantes, dissecuerunt, eoq; modo mulieres in periculū
 10 coniecerunt. Quòd verò tuberculi speciem refert, hoc mo-
 do suboritur. Cum vterorum osculum ad lateris mollitudi-
 nem incumbat, caro sanguinis fructum percipit, impletur,
 eoq; oppleta in molem asurgit. Quandoque etiam vbi
 vterorum osculum transmotum fuerit, eoq; in pudendum
 conuerso, perpudendū menses prodierint, subsidet id quod
 ad lateris mollitudinē in tumorem sublātū fuerat. In vteros
 enim transfundit, qui postea foras emittunt. Quòd si os v-
 terorum in pudendū non conuertatur, circa lateris mol-
 litudinem pus colligit, eaq; parte mensibus via patet, & in
 20 eadem pericula incurrunr quæ prius dicta sunt. Vertuntur
 etiam ad vomitum menses, & quibusdam ad sedem, quæ-
 admodum à me in virginum Morbis dictum est, & signa &
 labores eisdem, habent, qui illic dicti sunt. Hanc autē viam
 minus in mulieribus quàm virginibus menstrua affectant.
 Cum menses in occulto latent, dolor in finum ventris in-
 stabit, & pondus quoddam incumbere videtur, lumbi &
 laterum inanitates stupendum in modum dolent. Si ve-
 rò menses nullo modo procedunt, ex morbo crassi, leui
 & glutinosi redduntur. Imprimis igitur venter sursum ac
 30 deorsum repurgandus, deinde vterus medicamento sub-
 ditio, ex quo sanguis purgatur, & intermissis aliquot die-
 bus bibendum aliquod medicamentū, ex quo sanguis pro-
 deat. Bibat autem crethnum ex vino tædaceo. Quòd si no-
 sicquidem ei profluant, contingeret vt prægnans esse videa-
 tur, & in viri congressu doleat, ita vt aliquid incubere videa-
 tur, & pondus aliquod in vtre insit, venter prominere, & de-
 sideriis tentatur, perinde ac si vterum gestaret, oris ventri-
 culi morfu afficitur, præcipueq; post quinquagesimum diē,
 ventrem subinde dolor detinet circa vmbilicum, & ceruicē

cem, & inguina, ac lumbos. Interdum etiam post duos aut tres menses exactos, ei per pudendum menstrua confertim erumpunt, quique prodeunt carunculas referre videntur, velut ex fœtus corruptione, & nigra sunt. Nonnullis verò vlcera quoque in vteris oriuntur, tumque diligenter animum ad curam intendere oportebit. Plerisque etiam contingit, vt se sexto mense, aut etiam paulò breuiore tempore vterum gestare existiment, venter prominere, reliquaque ei euenire videntur, quæ vterò gerenti. Postea quibusdam simul atque quintus aut sextus mensis aduenerit, in pus versi menses superiore inguinis parte eruperunt, eaque sibi viam fecerunt. In quibusdam autem vlcera in vteris oriuntur, inferiore etiam inguinis parte, & de vita periclitantur, ac si euaserint, steriles erunt. Nonnullis verò per pudendum erumpunt, & purulenti ac putrefacti prodeunt, ab iisque vlcera in vteris excitantur, & periculum imminet, oportetque vt ne inueterascant diligenti curatione incumbere. Hæc autem etiam si curata fuerit, sterilis manebit. Quòd si menses ei non erumpant sex mensibus coerciti, vniuersa illi contingent quæ ei quæ nunquam peperit, cum menses exitum inuenire nequeunt. Ac si quidem curata fuerit, conualescet, si minus, ad octauum etiam mensem perdurans moritur. Multis verò contingit, si pituitosi menses diutius prodeant, vt pauciores sint quam sanis. Sana autem euadit, si conuenienti ordine curetur. Quòd si menses mulieri quidem prodeant, verum pauciores quam conueniat ferantur, vteri nimirum osculo paulum à pudendo descedente, aut sensim ad ipsum concidente, adeò vt prodeant quidē, ab ipsis autem transitus quos pertranscunt obturentur, vbi in vteros descenderint, moderati sanè sensim foras feruntur, toto sanguine ad osculum incumbente. At posteaquam dies quibus purgari assuevit præterierint, sanguisque relictus in vteris coercitus fuerit, neque alij subeuntes menses conclusum sanguinem expulerint, verum paulatim semper grauant, primisque duobus aut tribus mensibus non admodum subeunt. At verò vbi plures menses extiterint, adhuc magis affligetur, neque quandiu sic affecta est, vterò gestare potest, eaque febris lentaprehendit, iis potissimum diebus quibus purgari assueuerat. Ipsam autem intermedio tempore febri-

citare,

citare, & inhorrescere, & stomachi morfu laborare vero est simile, copiamque in dies crescere. Subinde etiam corpus dolor occupat, præcipueque lumbos & spinam, & inguina, manuumque & pedum articulos. Neque hæc simul dolent, sed subinde alia atque alia pars, prout secretus sanguis, qui vteris contineri nequit, aliquam in partem suo momento inclinavit, quaque se corporis parte firmiter, ea intumescet, & articularum corporis vehemens oboritur convulsio, ex aliisq; antè commemoratis indicis aliud aliàs ei interdum 10 apparet. Hæc si quidem convenienti modo curetur, convalescit, alioqui morbus in septimum mensem, aut etiam longius protractus lethalis evaserit, eamque aliquo articulo mutilaverit, aut aliquas partes ad motionem impotentes reddiderit, si sanguis præ rigore & cibi fastidio quemcunque in locum irruerit, circa nervos concretionem habuerit. Hic verò morbus iis quæ sine viro sunt magis contingit. At si huiusmodi morbi iam partum expertam inciderint, longiores erunt minusque molesti. Eadem autem indicia 20 iidemque exitus contingunt, tum ei quæ numquam peperit, tum ei quæ puerperii purgamenta experta est, nisi curentur. Confestim verò curationem instituere oportet, alioqui statim se morbi produnt. At verò si menses copiosiores quam par sit & crassiores prodeant, cum nimirum corpus natura latum, & uterorum os prope pudendum situm sit, ad hæc etiam frequenti viri consuetudine vtatur, & liberaliter epuletur, semel omnino aliquando copiosi delati & cumulate prodeunt, uterorum os vi sua magis dilatant. Quod si ad hæc nulla accedat vasorum inanitio, sed rursus multa & conferta ferantur, quæ os amplum & corpus reddunt, cumque 30 mulier nimirum liberaliter conuiuetur, venerem appetat, virique consuetudine persuatur, corpus ad uterum facile confluat, confertaque deferantur, decolor erit quoad sic affecta fuerit. Et si postea morbus aut affectio aliqua incidat, qua corpus conficiatur, simili modo vteri pro consuetudine os amplum habent, corpusque ad eos facile transfuit. Posteaque febris detinet, ciborum fastidio & anxietate premitur, tenuis est & debilis, & lumborum ex mensum profusio dolor aderit, temporeque procedente nisi curatio adhi-

beat, intermedio tempore omnia eam magis affligent, & periclitabitur vt sterilis euadat, aut vt temporis longinquitate & morbo confecta, si quis alius morbus contingat, ea eo moriatur. Prodeunt autem menses crassiores & copiosiores in intermediis diebus, pauciores verò & tenuiores, cum incipiunt vel desinunt. In omni autem muliere si sana sit, euntes menses moderata quantitate prodeunt, ad duarum Atticarum heminarum mensuram, aut paulò plures, aut pauciores, idq; ad biduum vel triduum. Longius autem tempus aut breuius, morbum aut sterilitatem portendit. Inspecto verò mulieris corpore considerare oportet, & conjectura ex superiorib* facta percontari, num morbosa necne semper degat. Si enim paucioribus aut pluribus solito diebus aduenerint, aut parciores aut copiosiores fuerint, morbosi sunt, nisi naturâ morbosa & sterilis ipsa sit. Quòd si sic, & mulier ad meliorem permutetur valetudinem facius est. Prodit autem sanguis qualis è victima, citoq; concrefcit, si modò mulier valet. At quibus à natura inest vt pluribus quàm quatuor diebus purgentur, & admodum copiosi menses ferantur, eæ tenues redduntur, earumq; scærus tenues sunt, & languidi tabescunt. Quibus verò parciore quàm tribus diebus purgatio contingit, pauciq; menses prodeunt, eæ crassæ sunt, bene coloratæ, virilesq; neque partus meminerunt, & ne concipiunt ipsæ quidem. At verò si repente suffocatio vrgeat, quæ iis potissimùm contingit quæ viri consuetudine minimè fruuntur, & senioribus potius quàm iunioribus, cum earum vteri leuiiores existant. Id verò tum maximè contingit, vbi magna vasorum inanitio, aut solito vehementior labor accesserit. Vehementi labore resiccati vteri conuertuntur, cum sint vacui & leues. Amplum enim locum quò conuertantur nacti sunt, vacuo nimirum ventre. Conuersi verò iecur appetunt, ei adhærescunt, & ad præcordia impetum faciunt. Vehementiore enim labore plus quam par est resiccati, ad humorem qui sursum est concurrunt ac feruntur. Iecur autem humidum est. Vbi autem hepar appetuerint, strangulatam afferunt, perspirationem quæ circa ventrem est intercipientes. Interdum etiam simul atque vteri hepar appetere cœperint, pituita è capite velut suffocato ad præcordia defluit, nonnunquam

etiam

etiam una cum pituitæ defluxu, ab hepate in locum suum feruntur, suffocatioque cessat. Descendant autem humore attracto, eoque grauati. Stridor autem ab ipsis concitatur, ubi ad suam sedem feruntur, quò cum venerint, post illa interdum venter humidior quam prius redditur. Iam enim caput in ventrem pituitæ partem demittit. Vbi verò circa hepar & præcordia vteri fuerint, strangulatum inducunt, oculorum alba sursum conuertit mulier, & frigida redditur, nonnullæ etiam liuescunt, quædam etiam dentibus strident, saliuæ in os confluit, & similes iis fiunt qui morbo Herculeo detinentur. Quòd si vteri circa hepar ac præcordia diutius immoretur, mulier suffocatur. Interdum etiam ubi mulier vasorum inanitionem passa fuerit, vehementerque laborarit, vteri ad vesicam conuersi, in eius osculum impingunt, & stranguriam inducunt. Nullum autem aliud habet malum, & si curatio adhibeatur breui conualescit, nonnunquam etiam sponte. Quibusdam verò ex nimio labore & inedia, ad lumbos & coxas irruentes, dolores excitant. At si mulier sit corpore malè affecto, & mensis biliosi decurrant, ex hoc facile dignoscuntur. Admodum nigri sunt, interdum verò nigri aut splendidi, parcissimi que feruntur, & citissimè concresecunt, amborumque semen, tum maris, tum fœminæ languidum euanescit, neque vtero concipit. Per morbi quidem exordia, purgatur diebus quibus consuevit, non pluribus. Precedentibus autem mensibus, pluribus diebus purgatur, & singulis diebus minore quantitate mensis apparent. Febres quoque errantes acuta accedunt, cum horrore & cibi fastidio, subindeque oris ventriculi morsus, tuncque maximè vexabitur, ubi ei in pinguo mensis fuerint. Postquam autem repurgata fuerit, & paulò melius habebit quàm antea, postea rursus ad eundem relabatur statum, breui tamen conualescit, si diligēs cura adhibeatur. At nisi curetur, progressu temporis eam commemorata omnia valdè affligent. & dotor modè quidē ventris partē umbilico inferiorem inuadet, modò verò inguina, quandoque etiam lumbos, & coxendicis commissuram quæ est ad sedem, totamque eam partem, quadoque verò ceruicem. Interdum quoque vehemens cōtinget strangulatus, eique antè oculos caligo obuersabitur & vertigo, velut purgatione sursum

missa & resiliente. Corpore enim malè affecto, mulieri pauciores menses contingunt, quibus verò corpus plenum fuerit, his copiosiores menses feruntur. Biliosæ verò cum menses prodeunt, animi deiectione accidit, & subinde cibi fastidium, anxietas, insomnia, frequens ructus, obambulare recusat, animum despondet, neque videre videtur, & metuit. Quòd si curatio adhibeatur, ex his conualescit, alioqui verò procedente tempore magis semper affligetur. Optimè autem cum ea agetur, si biliosa accedat vomitio, si alius non perturbetur vehementer, & biliosa subeant, muliebrique profluuium non tamen vehemens ei superueniat. Horum enim si quid vehemens in corpus confectum inciderit, in periculo versabitur. Quòd si biliosi humoris aliquid, aut id totum quod molestum est sensim repurgetur, sana euadit. Si verò neque curetur, neque horum quicquam contingat, mulier moritur. Plarunq; autè ex hoc morbo muliebri profluuium biliosum consequitur. Quod si eueniat, primis quidem diebus ei pauca apparebunt, per omnes autem dies omninò copiosiora contingunt. Cum verò tempus processerit, ferè semper grauis morbus euadit, biliosaque purgatione prodeunte vteri mordentur & vlcerantur. Ex eo autem etiam adhuc diligentia adhibita curatione conualescit si ei profluuium coercèatur. At si ex vlcerebus vteri inflammatione laborarint, longè acutior morbus erit, & copiosa, graueolentia, ac purulenta erunt quæ ab vteris prodibunt, & continenter tanquam à carnibus effluent, omniaque prius commemorata eam magis affligent, efferataque magis vlcera reddentur, donec eam euincant. Quòd si etiam curetur, sterilis erit propter cicatrices. At si mulier malè affecto sit corpore, & pituitosi menses ferantur, id inde dignoscitur. Pelliculosi enim ei apparent, & velut araneorum telæ distenti, aliquantumque subalbicant. Id autem ei contingit, cum corpus & caput pituita oppleta fuerint, neque ea per nares, neque per sedem, neque per vrinæ viam subducatur, sed in mensium decursu, & sanguinis perturbatione, vna cum purgatione foras exeat. Atque cum hæc ita se habeant, ad duos aut tres quidem menses nihil ægrotat, longiore autem temporis progressu, nisi diligens cura adhibeatur, magis affligetur, & febris errabundaprehendet, cibi fastidio

subin-

subinde & oris ventriculi morfu vexabitur, præcipue que affligetur cum mensium tempus instabit. Cum autem repurgata fuerit, pauco tempore habita superiorum ratione, meliusculè habebit, postea ad eundem statum redit. Quòd si minimè curetur, sed temporis progressus fiat, omnia contingent, quæ cui biliosi menses ferebantur, quoad ei fluxus reprimatur. Ad id verò ferè consequitur profluuium pituitosum, aut alia quæ paulò post explicabo. Quòd si præterea semper accrescat, quotidie decurrunt modò quidem conferta, modò verò pauca. Quandoque verò velut ex carnis aqua prodit, quandoque velut sanies, in eoque multi sanguinis grumi insunt, & tanquam acetum terram abradit, & quacunque mulierem contigerit mordet, vterosque exulcerat. Quò cum deuenit, in cæteris quidem velut prior afficitur, minùs tamen quàm illi caput dolebit, neque hinc vlcera contingunt tam turpia, neque tam magna, neque purulenta, neque tam graueolentia, verùm aliquantò minùs. Diligenti autem cura adhibita conualescit, etiamsi longius morbus processerit, neque ferè moritur. Verùm sic affecta fecunda esse nequeat. At verò quæ viri consuetudine perfruuntur, & nequeunt vterum gestare, interrogandæ sunt an illis menses contingant, necne, & purulenti sint, aut frigidi. Si quidem igitur ita affirmarit, an protinus genitura effluat, an postridie, an perendie, aut sexto, aut septimo die. Itaque si confestim post congressum exire responderit, vteri osculum rectum non est, sed obliquatur, neque genituramprehendit. Quòd si dixerit postero die, aut tertio, aut quarto, vterus nimio humore madet, quo genitura diluitur. Sin sexto & septimo, genitura computrescit, putrefactaque exilit. Si igitur per initia genitura non excipiatur, imprimis os vteri curandum est vt rectum sit. Si verò postero & tertio die diluatur, vterus & caput curanda sunt. At si computrescat & exiliat, & vterus, & corpus vniuersum nimio humore madens procurandum. Atque hæc singula ad hunc modum dignoscere oportet. Cuiusmodi autem purgatione opus habeat, dignoscetur hoc modo. Cum menses eunt, linteam attritum palmi parui magnitudine complicatum in tenui cinere extendito, deinde vt in hoc defluant, quæ decurrunt, curato. Sint autem lintea duo, seorsim vtraque

diurnum quidem & nocturnum. Et diurna quidem postea die eluere oportet, nocturna verò ubi per diem & noctem in cinere iacuerint. In ablutione autem cōsiderandum qualia sint detrita lintea, ubi in sole resiccata fuerint, quod tamen umbratili loco fieri optimum fuerit. Si igitur pituita impedimento fuerit, imucosa erunt lintea detrita. Sin propter sanguinem & bilem contingat, tum subla, tum subliuida erunt. Quibus perspectis & accurata mentis acie exploratis, vniuersum quoq; corpus inspicio, multane purgatione indigere videatur, necne, ad calorem intentus, aetatem, virium robur, anni tempestatem, & victus ratione qua vtuntur. Curatio verò rectè instituitur, si ubi vniuerso corpori consultum fuerit, vteris etiam & osculo: melam adhibeas. Quòd si conuiuat, aperiendū; si vteri in obliquum versi fuerint, dirigendi; si humidi, resiccandi, reliquaq; per contraria præstanda. At verò omnibus proponendum eadem curatio adhibenda, nisi cum menstrua detrahenda sunt. Quibus enim euor, iis nihil detrahendum, sed quicquid inest in mensibus vitii id summouendum, si tam pituitosi, tum pelliculosi sunt, & sanie perfusi, tenues aut albi, si grumosi atq; etiam nigri, ac carbunculosi, aut caliginosi, ac acres, salii, recurbi, purulenti, hæ omnes causæ, quod vteri conceptura impediunt, penitus tollendæ. Quibus igitur pituitosi & membranosi menses sunt, eæ carne abundant, os valde humidum est, sputum copiosum & glutinosum. Si quid vel acidum, vel acre degustarint, oris saliuæ liquidior & insulsa erit, & ad quoduis cibi aut potionis genus turbatio cōsequitur, his venter inhibetur & attollitur, nausea adest & multa corporis iactatio, ex capite fluxio demittitur, & omnia obducit, magnamq; adducit humoris copiam, & partes sub oculis liuidæ sunt, & flatu distentæ. His toto corpore foras adhibendus, & à cibo, & ieiunio frequens vomitus ciendus, quin etiã infæna aluus mollienda, sed leuibus omnino medicamentis, & quæ minimum bilem educant. Semel tantum cibus sumendus frequentiq; exercitatione vtendū, & in victus ratione sicillimo cibo, & potu parillimo metaciore. Præstiterit autem vt aluus seruetur quæ facile soluetur. At verò vteros, si huic victus rationi non cessent, medicamentis subdititiis minimè mordacibus purgare oportet.

oportet. Semper autem ante purgationes præmittendum
 fomentum, priore quidem loco fomētum ex sceniculis, de-
 inde quod sit per aromatum suffitum. Fetus autem & me-
 dicamenta subditiua admoueto ea consideratione adhibi-
 ta, vt omnia rectè & conuenienter fiant, quo tēpore menses
 eunt. Si igitur pura, sincera & sanguinea appareant, tum vi-
 rum adeat ineunte purgatione menstrua, præstat tamen ea
 desinente, sed tamen adhuc euntes potius quàm penitus ces-
 sante. Cùm autem ad virum accessura est, suffitum aliquem
 10 adhibeat ex odoratis adstringentibus quæ in hanc rem pa-
 rantur, idq; per ollæ operculum & arundinē adhibeat, ad-
 sperso in cinerem calidū medicamento. Quo asperfo, oper-
 culum & arundinem circumponito, eamq; sedentem suffi-
 to. Cùmq; suffitum capere opus erit, plumbea fistula uten-
 dum, quò ad aperto osculo suffitus excipiat. Deinde post-
 quam latrexit, rursus in lecto plumbea fistula subdatur,
 qua deinde subtracta cum viro congregiatur. Quòd si quæ
 à viro emittatur, non sint ei manifesta, eruribus distentis
 & alternatim potius quiescat. Ieiuna autē esse debet eo ipso
 20 die, nisi cyceonem insullsum ex aqua sumere velit. Quod
 certe faciendum cùm suffitum adhibere volet. Post autem
 viri congressum, si mulier postero die genituram continue-
 rit, neq; altero die exciderit, à cibis & balneis arcenda. Po-
 lentam autē insullam ex aqua bis terq; die bibat. Ea q; victus
 ratio sex diebus, aut quod præstiterit, septem seruāda: si quæ
 à viro emittuntur post congressum non exciderint, totoque
 tempore illota maneat, & studiosè motum vitet. Quòd si
 deambulare volet, loco adæquato & plano, non acclius, neq;
 declui, obambulet. Molliter etiam desideat si concepe-
 30 rit, reliquamq; eandem victus rationem ad dies triginta
 obseruet. Balneo autem abstineat, aut si quando lotionem
 opus fuerit, pauca ea q; non admodum calida vitatur. ca-
 put tamen ne madescat. In cibo panibus vtatur, & maza,
 si volet ex carnibus, palumbo & similibus, marinis, quæ
 aluum sistunt. Inhibendas autem olerum omnium vitus.
 Vino vtatur nigro, & carnibus assis potius quàm elixis,
 tum cicuribus, tum ferinis. Atq; ista quidem si conceperit
 ad hunc modum faciendæ sunt. Si verò non conceperit,
 sed postero aut tercio die quæ viri sunt nimio humore

diffluentia foras prodeant, vteros humidiores esse constat, quos prius exposito modo curare oportet, dum sicciore euadant. Cum verò sicci esse videbuntur, hac arte curandi. Optimum est emolliens medicamentum, posteriore & anteriore parte adhibitum, donec ad pristinam naturam redeant. Tum rursus virum adeat, cum non amplius multi, sed pauci & bene colorati menses feruntur, & impetu quodam in vterem excitatur. Quinetiam aliis diebus complexu viri frui licet, si vteri bene habeant. Vbi autem prædictis diebus viri complexum experta fuerit, si commodè apparati vteri fuerint, & decem aut duodecim diebus genituram continuerint, tum ne virum adeat. At si non conceperit, vteri autem bene valeant, id enim plerisque contingit, cum imbecilli vteri ex affectione aliqua alimenti penuria laborant, aut propter frequens medicamentum, aut fotum, non prius genituram ferre queunt, quàm in consuetudinem venerint, aut robur acquirerint. Quod quibusdam hoc modo cognoscitur. Cum mulieri genitura exciderit, quod sit postero die, aut tertio, aut etiam tardiùs, crassa & velut mucus coacta exeunt, nisi vitium aliquod subsit, aut propter alium vteri morbum genitura admittatur. Cum igitur talia visa fuerint, vteros quidem curare non satis est, sed reliqui corporis cura habenda est, quò ei laudabilis huiusmodi habitus comparetur, hoc corpus sit compactum & iusta mole præditum. Balneis paucis, sed multis & leuibus laboribus vtatur, ab acribus & falsis arceatur. Vomitionibus vtatur ante dies quibus menses fieri consueuerunt, & rursus omnimodam abstinentiam adhibeat, ac reliqua quæ commemorata sunt perficiat. Ea quidem his curatio conuenit. At quibus statim à viri complexu effluunt quæ à viro immissa sunt, his vterorum osculum in causa est. Cui ad hunc modum curatio adhiberi debet. Si quidem admodum conuiueat, fistulis tædaceis aut plumbeis aperiendum, mollis quoque fatus ex sceniculo admouendus. Per substituta etiam medicamenta purgandum, quæ vteros attenuent, & directos constituent. Post purgationes autem & fatus infundenda quæ causam oppugnent. Quibus verò os detortum in coxendicem prolapsum est (cuiusmodi enim quedam contingunt quæ vterum impediunt quo minus genituram

fusci-

suscipiat) cum igitur tale quippiam contigerit, fetus ex odori-
 tatis admouendus. Post forum autem immisso digito leni-
 ter contrectata muliere à coxa auellendum. Quod cum ab-
 ductum fuerit tædaceis & plumbeis fistulis, iuxta prædi-
 ctam rationem dirigendum. Cum autem directi & aperti
 fuerint uteri, per emollientia subdititia medicamenta re-
 purgandi, reliquaque iuxta præscriptum modum facienda.
 Cum uteri plus æquo aperti fuerint, purgatione indigent.
 Post purgationes autem operæpretium est collutiones &
 suffitus ex aromatis adhibere. Si verò propius accesserint
 quam conueniat, vomitionibus & suffitibus ex rebus gra-
 uolentibus indigent, quoad in suum locum redeant. Præ-
 scripta quoque victus ratione utendum. At si osculum præ-
 piæque sit & crassum, eamque ob causam non concipit, sina-
 pi coctum ieiuna edat, & vinum merum superbibat. Ni-
 trum etiam rubrum in subdititia medicamento apponat,
 cum cumino & resina. Præstiterit autem nitrum vino dilue-
 re, vnà cum resina, cumino, & vnguento albo. Aut cornu
 cerui vstum, & hordeaceæ farinæ crudæ duplum cum vino
 admisceo. Quod si his nõ leuetur, porris decoctis infideat,
 aut sagum contritam in subdititia apponat, & allia recentia
 comedat, & aqua mullà superbibita vomat. Quibus autem
 genitura in utero immoratur, ibiq; putrescit, & molestiam
 excitat, atriplicis agrestis semen, vel succum cum melle vel
 cumino delingendum dato. Cum verò grauis odoris fue-
 rint non concipit. Portulacam igitur cum anserino adipe
 permisceo, & in subdititia apponito. At quibus quæ à viro
 immissa sunt, sexto vel septimo die putrefacta effluunt, his
 ab utrisque contingere est vero simile. Si humor biliosus &
 saluginosus affluat, ad hunc modum curationem, per vera-
 tum aut scammonium, aut peplium adhibere oportet. Hæc
 enim tum sursum, tum deorsum pituitam bilemque purgant,
 flatusque deducunt. Antè purgationes tamè fortibus ex odo-
 ratis utendum, & post fetus per subdititia purgato, eodem
 quo in superioribus modo. At post subdititia & purgatio-
 nes emollientibus vitror, & in subdititia mercurialem, arte-
 missiam herbam, & anemonem, veratrumque: album aut ni-
 gram apponito. Atque hæc quidem per medicamenta cura-
 tio his hoc modo conuenit. Victus verò rationem habitæ

totius corporis muliebris ratione, ad id accommodato, siue illa siccior siue carnosior videatur. Quæ quidem si aridior fuerit, pluribus balneis, opsoniis omnibus elixis, tum marinis, tum carnib⁹, vino etiam aquoso, oleis coctis, & pinguis quibusq; ac dulcibus vtatur. Hæc enim ferè humiditatem tum reliquo corpori, tum vteris conciliant. Sin verò humidior fuerit, sic affecti vteri horum nullo indigent, sed contrà, neq; hæc attrectare, neq; recenter lauari, neq; suffitum adhibere oportet, cum hæc quidem periculum creare soleant. Et si humidiores quàm eorum naturæ conueniant extiterint, siccare sanè & suffitum admouere oportebit. Quòd si biliosa ad eos confluant, medicamentum quod bilem purget exhibendum. Sin autem saltuginosa, lac aluminum, & vinum, aliàq; præsidia Oportet autem considerare morborum viribus, & explicatis vt decet causis, ex quibus morbi oriuntur, ad reliqua hac via procedere, & eorum quæ sunt in locis curationem instituere. Et quæ quidem osculorum nimis patentium causa à conceptu prohibentur, in his oscula rectè apparare oportet, vt probè sint explicata. Cum verò nimia humiditatis copia prohibuerit, in hanc intentionem esse oportet, vt ne impediatur, mulierum rebus omnibus diligenter expensis, siue quid ex toto corpore agitari videatur siue ex ipsis vteris, siue ab vtrisq;. Vteris autem ea cura adhibenda, vt neq; humidi sint, neq; admodum exarescant. Sed sicciores quidem, eò copiosorem succum bonum habeant quo aridiores existunt, vt per eiusmodi humorem pingues potius quàm macilentæ euadant. Humore verò nimis redundantes & madidi, eatenus siccandi, vt aliquis humor relinquatur quo perfundatur, neq; nimis resiccentur, cum nimirum nimia horum exuperantia valdè vitanda sit. Concipiendi autè facultatem habet ea quæ neq; humiditate redundat, neq; etiã exarescit, nisi horum aliquid ex prisca natura insit. Ad vitum autè eam accedere oportet, curatione recepta, desinentibus aut incipientibus mensibus, præstiterit tamen etiã vbi desierint. Atq; his potissimum diebus faciendum est periculum an concipere possit, cum sint in maximè opportuni. Quòd si non statim concipiat, cætera belle habeant, nihil vetat quo minus alius etiã diebus cum viro congregiatur. Hæc enim exercitatio propensiores quodammodo ad

do ad id eas facit, venulæq; laxiores fiunt. Ac si quæ à viro
 prodeunt vnà cum eo quod à muliere emittitur: ita con-
 current, citius concipiunt. Hæc enim ea causa est, quibus vel
 statim, vel longo post tempore generitura effluit. Ac de his qui-
 dem hæc dicta sunt. Si verò humidius uterorum os fuerit, at-
 trahere generituram non possunt. Subter autè appositis acri-
 bus utendū. Compunctus enim & incensus stomachus in-
 terdū firmus redditur, quadā verò ex parte cū eo cognatio-
 nem habet. Quod si in callum obdurerint, præstiterit actia
 in subditio apponere. Mordent enim quæ tenuia sunt &
 ignea, & callum liquant. At si callus emollitus fuerit, emol-
 lentibus curato, quæ minimè mordeant. Quod si ex longo
 intervallo non concipiat, non apparentibus mensibus, ter-
 tio aut quarto die alumen tenuiter tritū, vnguento dilutum,
 vellere exceptū subdito, quod per tridū conueat. Quarto
 verò die fel bubulum aridum, oleo ferue factum, eoque tenuē
 lanuginem imbutam in subditio apponito, quod etiā tri-
 duo contineat, quo postridie exempto, cum viro congregia-
 tur. Si mulier generituram non recipiat, mensibus secundam
 naturam euntibus, membrana præteritur, quod etiam ex
 aliis causis contingit. Id autem cognosces, cum digito quod
 obtenditur contigeris. Subdititium medicamentum confe-
 ctum ex resina & æris flore cum melle, eoque; linteolum infu-
 ctum, quàm maximè intro apponito, eius extremo filo alligato.
 Quod cum eduxeris, tepido vino in quo myrtus deco-
 cta sit mulier abluatur. Præstiterit autem membranā vndi-
 qua; abscindere. At verò nonnullæ mulieres facillè concipi-
 unt, foetus tamen perferre nequeunt, sed statim subternū
 aut quartum mensem perdunt, nulla causâ, neque cibo mi-
 nimè idoneo accedente. Eiusq; rei prædicta causa est, idque
 maximè vbi uteri incrementum foetus subduxerūt, aut ipsis
 alius vehementer contubatur. Eoque tempore quo foetus
 perdunt, imbecillitas, febris vehementis, ribiq; fastidium ac-
 cedit. Ad id hæc quoque causa accedit, si uteri aut à natura, aut
 ex vlcibus in his subortis lubrici fuerint. Si namq; uteri laxi-
 tate correpti fuerint, interdum foetus continent membra-
 nam, minùs quàm conueniat adhærescunt, condensatis
 nimirum vteris. Quæ singula is agnoscat, qui in hæc sedu-
 lō inquirat. De laxitate autem constabit, si mulier alia

(neque enim aliàs deceat) vteros dum vacui sunt contrecta-
rit. Quòd si iis menses eunt, confertim feruntur. Quibus-
dam etiam contingit vt fœtus maturos ferant. Diligens ve-
rò adhibita cura, sperabilem partionem facit. Ac de his sic
quidem se res habet. Si mulierem, quæ antea non poterat,
puerperam fieri voles, menses spectandi, an pituitosi sint,
an verò biliosi. Inde autem nosces. Arena tenui & sicca dum
menses feruntur supposita, in sole sanguinis aliquid infun-
dito, & siccare permittito. Quòd si quidem biliosa fuerit, sic-
catus in arena sanguis pallidus erit; si verò pituitosa, ad instar
muci. Horum quodcumque fuerit, ventrem purgato, siue
sursum opus erit, siue deorsum, postea vteros purgato. Si
verò voles vt concipiat, hederæ grana septem, aut foliorum
succum singulis mensibus desinentibus menstruis, ex vino
veteri potui exhibeto. Ex malicorio etiam in vino odorato
meraco cocto glandem efformatam, ad meridiem vsque
subdito, aut alumen Ægyptium tenuiter tritum in vellere
ligatum supponito. Quo deinde simul vt sol occiderit de-
tracto, vino odorato eluatur. Hæc autem cessantibus men-
sibus facienda. Sed & hæc sic se res habet. Vbi repurgatæ
mulieres fuerint, tum potissimum concipiunt, viri congressu
potitæ, & genitura robur acquirit si tempestiue liberis
operam dederint, virique semen facile commiscetur, & si
temperationem acceperit, cum eo germanam init societate-
tem. Tunc enim maximè vterorum os apertum est, & dis-
tentio quædam etiam post purgationes manet, venæq; ge-
nituram attrahunt. At contra prius tum os vterorum con-
niuet, tum sanguinis copia magis refertæ venæ, genituram
non æquè trahunt. Quòd si genitura continuo cursu deflu-
at, neque mulier viri complexum appetit, neque eo potita
concipit, lumborum & coxendicum dolore vexatur, eamq;
febris lenta detinet, viriumq; debilitas & animi deliquium
accedit, interdumq; vteri sua sede non manent. Si igitur præ
copia effluat, eam missam facere optimum. Si verò vterus
laxetur, in victus ratione alica vtatur, carne suilla, aut pa-
lumbo, aut vino nigro. Potionibus autem his quæ aduersus
muliebre profluuium paulò post describentur. Nunc verò
de prægnantium morbis dicendum. Mea sententia, si muli-
eri fœtum duorum aut trium mensium, aut grandiorum

vtero

vtero gerenti, menses confestim singulis mensibus prode-
 unt, ea vt tum extenuetur, tum debilis reddatur necesse est.
 Interdum etiam quandiu menses prodeunt, febris corripit,
 cumque fluunt, & vbi effluerint ex virore pallefcit, quan-
 tumuis parce fluant. His vteri plus æquo dehifcunt, & fœtus
 incrementum effluere finunt. Vbi enim mulier vterum ge-
 rit, fenfim à toto corpore sanguis in vteros defertur, & velut
 in orbem id quod in vteris est circumfiftens, ipfum auget. Si
 autem vteri plus æquo dehifcant, sanguinem singulis men-
 sibus, sicut prodire confuevit, effluere finunt, & quod in vte-
 ris continetur tenue & debile euadit. Verùm si diligens cura
 adhibeatur, tum mulier, tum fœtus meliùs habet. Si verò
 nulla adhibeatur, fœtus corrumpitur. Quinetiam ipfa in
 periculum venit ne diurno morbo teneatur, si ei longior
 quàm conueniat purgatio prodeat. Sed & post corruptio-
 nem periculum etiam imminet, vteris nimirum magis
 apertis. Si verò mulieri vtero gerenti caput pituita re-
 dundat, pituita acris in ventrem fertur, & ex capite in
 ventrem cum imperu decidit, eamque febris leuis inuadit, qui-
 busdam etiam palpitationes quæ aliquantulum exoluuntur,
 vbi increscunt graues sunt. Quòd si appetentiæ deiectio
 & imbecillitas detineat, periculum est ne breui fœtus cor-
 rumptur, ipsaque nisi sedulo curetur in periculum vitæ veni-
 et: vbi autem euaserit, nimirum cum aluus fit fluida, eam
 confestim comprimere oportet. Multa quoque sunt alia ex
 quibus fœtui corruptionis periculum impendit. Si enim
 quæ vtero gerit ægrotarit, inualida fit, & onus vi sustulerit,
 aut plagam acceperit, aut saltarit, aut inedia laborarit, aut
 animo defecerit, si copiosius aut parcius alimentum sumse-
 rit, aut metu correpta & consternato animo fuerit, aut vo-
 ciferetur, aut intemperanter viuat. Est enim cibus & potus
 copiosior corruptionis causa. Quin & ipsi vteri ita sunt à
 natura comparati vt abortionem faciant, si flatulenti, den-
 si, magni, parui extiterint, aliisque similibus affectionibus la-
 borarint. Si mulier quæ vterum gestat, ventris aut lumborum
 dolore conflietetur, metus est ne ruptis membranis fœtum
 quem vndique cingunt, abortionem eiiciat. Sunt autem quæ si
 acre quiddam aut amarum præter consuetudinem ederint
 aut biberint, fœtus perdunt, cum adhuc tenellus puellus in

tus existat. Si quid enim puero præter consuetudinem contingat, adq; si paruulus adhuc fuerit, moritur. Et si (que admodum diximus) eiusmodi ediderit aut biberit mulier, ex quo tenello adhuc puero, ventrē ei exturbari necesse sit. Fœtibus enim alui molestiã vteri sentiunt. Quod si mulier plus æquo laborarit, eiq; venter coarctetur aut dilaceatur, sic quoq; fœtus perit, cū nimirū ex nimio labore incalescat, & a venter cōprimatur. Plærung; enim cū admodū sunt exigui, inuolidi existant. Quin & grandiuſculi fœtus etiã corrumptur, vt proinde mulieres mirari nō debeant, si nolēs fœtū corrumpt̄. Summa enim cura prouidētiaq; opus est, vti vteris fœtum perferat & enurriet, eoq; in partu liberentur. Si verò quæ ex vtero gerit aduersa vtatur corporis valetudine, fueritq; biliosa & doloribus diuexetur, subindeq; febricitet, os amareſcat, lingua ex virore sit pallida, oculi velut regio morbo suffusi, vngues biliosi, & acris vrina, eaq; tū vel maxime si febricitet aliã atque aliã ei contingent. Vbi verò biliosa ei purgatio obrigerit, omnino metuendum erit fœtus etiam imbecillos fore. Si biliosa per aluum egerat (quod quidem ferè contingit) meliusculè deget. Ac si puerperii purgamenta biliosa, aut atra sunt admodum, ferèq; pinguedo accedit, sensimq; feruntur, neq; citò concreſcunt, tumq; primo quidem tempore facilius feret, postea molestius, mino; q; quam conueniat purgatio consequitur. Cum enim corpus aduersa fruatur valetudine, ei pauciora & deteriora puerperii purgamenta prodibunt. Eodem autem omnino modo afficitur ac ea cui menses feruntur biliosi, neque tamen tam diu agrotabit, ad eademq; pericula, signa & commutationes morbus deueniet. Aut enim iis vomitio biliosa, aut per aluum purgatio in hoc morbo contingit, vteriq; exulcerantur. Multa autem cura mulier indiget. Cū igitur tale quid contingit. cū minimè moritur, infœcunda tamen erit. Si verò nihil horum contingat, nec ipsa se diuò curerit, sed puerperii purgamenta ipsi in occulto deliteſcant, intra vnum & trigessimum diem ferè perit. Huic medicamentum quod bilem educat propinato. Confert & anisum, & quæcunque vrinam mouent. Prodest quoque vomitionem ciere, & sudores elicere, aluumq; prisnæ cremore melle, ouis, & maluæ decocto eluere. Quibus vterum gerentibus

tribus ad septimum aut octauum mensem, mammarum
 ventrisq; plenitudo de repente subsidet, mammaeque exte-
 nuantur, & lac non apparet, puerum aut periisse, aut viuere
 aut debilem esse asserendum. Si enim uterum gestent, &
 menses appareant, & abortiones fiant, si copiosi & graueo-
 lentes fuerint, aut morbo si fetus redduntur. Si mulier utero
 gerens pituitosa fuerit, caput dolet, subindeq; febricitat,
 pituita in capite voluitur, & granitatis sensum habet & frigi-
 goris, in corpus secedit & venas, cum caput repletum fue-
 rit. Plumbi etiam colorem refert, & vomitione pituitam
 reddit, lingua exalbescit, vrina ferè exalbida redditur, frigi-
 da est, perturbatio adest, & ægrè mouetur. Vbi autem pepe-
 rerit, purgatio pituitosa procedet, & in qua membranulae &
 velut araneorum telae distentae apparebunt, iisdemque qui-
 dem omnibus afficerent, quibus ea cui menstrua pituitosa
 ferebantur, minus tamen diu ægrorabit, morbusq; eadem
 pericula, signa & commutationes habebit. Ei enim vomitus
 pituitae continget, & procedentes affectiones eadem ac su-
 periori. Eodem uamq; modo puerperii purgamenta & men-
 ses pituitosi dependent, breuiori tamen quam menses tem-
 pore. Ac nisi ea purgatio quæ diu morâ traxit affatim erum-
 par, intra quinque & quadraginta dies perit. Quòd si puerpe-
 rii purgatio pituitosa ei prodierit, diligenti tamen curatio-
 ne adhibita mulier conualescet: sed per initia flatu disten-
 detur, si sana euaserit, cum grauis futurus sit hic morbus.
 Huic medicamentum quod pituitam educat exhibendum,
 & lac caprinum coctum cum melle mixtum. Quibus sæpè
 oblati si non cedat, nasturtium exhibendum, aut cartha-
 mum, aut cneorum, aut polypodium, aut serum, aut ex sali-
 bus compositum medicamentum, & quæcunq; pituitam
 laxant & foras educunt. Sed si mulier quæ utero gerit sub
 commemoratis affectionibus lienosa fuerit, dum menses
 fluunt aquæ similia & pituitosa dimittit, & procedent puerpe-
 rii purgamenta aquas referetia, & interdum quidem copio-
 sa, interdum verò pauca veniēt, idemq; contingit ac si aqua
 ex carnibus reddatur, non secus ac si quis carnes cruentas
 abluat, quandoq; verò paulò crassiora, neq; concretescunt.
 Eademq; patietur omnia quæ illa cui aquosi menses prode-
 unt, eademque pericula & mutationes morbus habebit.

Futurum enim est ut fluor aquosus oboriatur, aut purgatio in occulto delitescat, & ad ventrem & crura, aut ad pectus, aut aliquam ex his partibus conuertatur, eademque pericula imminebunt, quae prius dicta sunt. Si grauida intumescat, vetricae semen quam plurimum cum melle & vino odorato temperato bis die in potu exhibendum. Si praegnantem bilis molestia afficiat, prisanæ succum exhibeto, rhoë rubro aut mori arboris fructu asperso, frigidum autem sorbendum dato & conquiescet. Si suffocatio de repente in utero gerentem incidat, quod accidit potissimum vbi mulier vehementi labore & inedia confecta fuerit, cum per vehementem exercitationem vteri incalescant, & paucior foetus suppetit humiditas, cumque vterus nimirum sua cauitate plus æquo inanis existat, foetus ad hepar & praecordia nimirum humore scatentia recta fertur, vehementemque de repente suffocationem afferet. Perspirationem enim quae circa ventrem fit intercipit, & loquendi impotentia mulierem detinet, oculorum partes albas sursum conuertit, reliquaque vniuersa patitur quae commemorata sunt, si quæ non praegnaus vteri strangulatu laborauerit. Et cum priimum mulieri utero habenti suffocatio incipit, pituita etiam in praecordia à capite defluit, corpore nimirum spiritum trahere non valente. Quod si vnà cum pituita descensu, foetus à pituita delatus, & secum attracta tota humiditate, in suum locum venerit, mulier conualescit. Excitatur autem stridor, dum foetus locum suum deserit, mulierisque venter ferè fluidus redditur. Sed si breui ad suum locum foetus non veniat, tum duo foetus molestiam afferunt, pituita quae à capite deorsum delata ipsum grauat, & permanens refrigerat, & loci insolentia. Tumque is periclitabitur, & mulier suffocabitur, nisi quis breui magis accommodatam victus rationem adhibuerit. Ac de his quidera sic se res habet. Si verò mulieri vterum gerenti iam patiendi tempus instet, ac parturiendi dolores derineant, diuque in enitendo labore, is transuersus, aut in pedes ferè exit, in caput autem prodire praestiterit. Quod si transuersus exeat, grauis euadit affectio. Non secus enim ac si quis in ampullam oleariam angusti oris, oliuae nucleum immitat, qui transuersus non facile educitur, eodem planè modo etiam mulieri

mulieri grauis est affectio vbi fœtus transuersus descendit, sic enim moleste educitur. Graue verò etiam est si in pedes prodeat, & plærunque aut matres, aut puelli, aut ambo etiam perierunt. Id quoque magnopere in causa est, cur non facile exeat, si mortuus, aut syderatus, aut duplicatus fœtus fuerit. Vbi vterum gestat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus est sanguis semper quotidie è corpore aliquantulum stillat, & ad fœrum fertur, ei que in alimentum cedit, cum que paucus in corpore sanguis exstat, eam pallidam esse necesse est, semperque abhorrentes cibos appetere, & ad ventrem sanguinea subire. Debilior etiam redditur, quod sanguis imminuitur. Mea autem sententia, mulier vbi partui vicina est, crebrum spiritum emittit, si que purgatio incipiat, vterus plenus est, & à calore vrgetur. Tum vero potissimum crebrum spiritum ducit, vbi partui proxima est, tumque præcipue lumborum dolore affigitur, cum siquidem lumbi à fœtu collidantur. Toto verò intermedio tempore oris vetriculi dolore subinde premitur, cum nimirum venter, ac præcipue vterus, fœtum vndique complectatur & comprimatur. At si puerperæ vterus flatu impleatur, ouis aut capræ iecur cineribus contactam, deinde coctum, in cibum sumendum, & vinum vetus meracius, si nihil prohibeat, per dies quatuor bibendum, si longius absit à partu. Quod si lumborum dolore consistetur, anisum & cuminum Æthiopicum bibat, & calida lauet. Si verò frequens anhelatio (asthma vocatur)prehendar, sulphuris fabæ quantitatem, cardamomi, rutæ, & cumini Æthiopici parem modum, hæc trita, vino macerata, ieiunæ potui exhibeto, & cibis frequentibus absteineat. Si in partu purgatio copiosa decurrat, vterus contrahitur, & vesica & intestinum, neque steruus, neque vrinam continent, sed emittunt. Qua igitur sorbenda dato, & panem subcineritium edendum, & quæ scripta sunt reliqua. Si quæ adhuc in partu est, sicca fuerit, nec nisi agrè humectetur, oleum bibendum, & loci oleo calido, & maluæ decocto calido perfundendi, & cerato liquido illinendi, adipe etiam anserino cum oleo infuso. Sin autem parere nequeat, resinam, aut cuminum, aut pini corticem ad suffitum adhibeto. Qui in partu, aut ex partu vteri tumores contingunt, eos, vti Medici faciunt, constringere

non oportet, verum præstantissima medicamenta adhibenda, cumini Æthiopici quantum tribus digitis continetur, anisi & seseleos quantum quinque; aut sex, radicis pæoniæ, aut etiã seminis conchain testæ maioris dimidiã. Hæc ex vino albo grati odoris reitunæ præcipuè exhibeto. Aut dauci Æthiopici radicem, seseli, pæoniæ radicem, ad eundem modum. Aut hipposelini, aut dauci Æthiopici semen eodẽ modo, aut crethmi radicẽ. aut cumini Æthiopici quatuor Atticorum obolorum pondus. Aut piper, anisum, daucum, pæoniæ Atticæ radicem, hæc ex vino albo trita propinato, aut myrtidani duos aut tres furculos, & cuminum Æthiopicũ, & pæoniæ radicem, aut etiã lini semen similiter, quod etiã infipientibus pueris in cibo exhibet, cum oui vitello asfato, & sesamo torrefacto. Si puerperæ pudenda vlcere superfluo laborent, amygdalas tritas & medullam bubuli aqua decoquito, paucaq; farina iniecta pudenda illinito, & myrtillorum decocto eluito. Iam verò de puerperij purgamentis. & his quæ post partũ prodire solent, nobis est dicendum. Vbi mulieri aut puerperij purgamenta nõ expurgantur, aut mensis non sunt, aut induratur vterus, & lûborum dolor adest, & lacetum quidem in anitates, inguina, femora & pedes acerbè dolent, venter attollitur, & horrores per corpus cum impetu erupunt, ex his verò febres acutæ oriuntur. Hanc cum sit habuerit, si quidem febris expers sit, balneis curato, caputq; oleo anethino illinito. Maluæ decoctũ, aut in id affusum oleum cyprinum, ad infusum, doloris lenitiũ gratia adhibeto. In omnibus autem morbis in quibus fortis conducit, præstiterit post fortũ pingui aliquo perungi. At si febris detinet, à balneo abstinendum, fortibus autem & repesacientibus imus venter & lumbi curandi. Ex medicamentis autem quæ ad vterum faciunt, quædam potui sunt exhibenda, admixtis sepiæ ovis & castorio. Deinde farinam cû rura coctam, aut prisanæ succum forbendum dato. Si verò mulieri vnã cum puero in partu humor vt conuenit, non effluat, quinetiam si quidẽ caput in se humorem calore attrahitũ contineat, in partu & paulò antè caput ei dolebit. Quod si cumulatus in ventrem veniat, vbi comotus fuerit, ipsa conturbabit, nihilq; vterius. Succurrendum autem, vt in corpore malè affecto, succedens indealui profuuiũ, ipsa

affligat. Quòd si ex capite delata fluxio, ad puerperij purgatione se conuertat, multumq; commoueat, melius habet. Si verò plus æquo, diligenter curam adhibeto. Sin ad ventrem se conuertat, facilius utiq; puella exitus pateat. At si modica purgatio mulieri procedat, vehemens dolor lumbos occupat, omnesq; partes pudenda cõplētentes, & caput intumescunt, femoraq; incenduntur, ex ore & naribus pituita valde aquosa effluit, caput dolet, febris & horror detinet, intumescit, dentes fremunt, venter & vesica ei cõstringentur, oculus obuertit, & caliginosa cernit. Si mulieri partu liberata purgatio nõ expeditè prodeat, exstuantib; nimirum vteris, eorumq; osculo coniuuent. Vteri autè ceruix in se foandiq; concidit, simul ac puellus exorsit. Si quid enim horum aduerit, ei purgatio non prodibit. Si verò ei non procedat purgatio, euenit vteã febris & horror detineat, & vti vter magnus euadat. Quòd si eã atigeris, totum corpus dolet, præcipueq; si quis venter atigerit, subindeq; oris ventriculi mortu cõstatur, lumborũ dolore vexatur, cibifastidũ adest, vigilia & corporis cõpunctio. Deinde quinto aut sexto die quãdoq; venter exur batur, & nigra, subindeq; admodũ graueolentia demittit, & vrina qualis asinina redditur. Quæ si subeant, melius illi esse videtur, curaq; adhibita breui conualefcit, alioqui in periculũ venit ne ei vehemēs alui profluuium succedat, & puerperij purgamenta in occulto delitescant. At si venter ei non exturbetur, neq; purgatio sponte prodeat, neq; ei citò conuenientia adhibeatur remedia, tempus autem procedat, à multis cõmemoratis affligetur, quibus accedet vt in periculum veniat, ne velut plumbum huc fecat, & in aquam intercutem incidat, eiq; vmbilicus ab vteris sublarus prominebit & nigrior quàm circumambientes partes euadet. Quæ vbi euenerint, superesse mulier non poterit. Pereunt autem aliæ alio tempore, prout corpus & affectio se habet. Primum tamẽ ac vigesimum diem non excedunt, itaque ferè vsuuenit. At si illi vel per medicamentũ, vel sponte purgatio eruperit (id enim vsuuenire solet vbi vteri à sanguine cũ impetu de repente confertim delato, os relaxarint) si inquam erumpat, graueolentia & purulenta repurgantur, interdumq; etiam nigra, tumq; melius erit, & adhibita cura conualefcet. Vlcera autem in vteris

etiam oriuntur, putrefactis nimirum puerperij purgamentis. Quæ si oboriantur, maior cura adhibenda erit, ne illi vlcera increscant & computrescant. In periculum autem incurrit ne moriatur aut sterilis reddatur. Si verò vlcera in vteris insint, hæc signa sunt. Cùm procedit purgatio, velat spina vterum peruadere videtur, eam ardor corripit, venterque potissimum inuadit. Ad contactum partes infra vmbilicum non secus dolent, quàm si vlcus purum nervosum contigeris. Deinde vehementes in vteros dolores subinde incidunt, interdumque febris ad manum mitis, & quædamque deferuntur puerperij purgamenta maligna, purulenta & grauitè olentia. Istaque signa se produnt si vlcera in vteris fuerint, magnaque cura indigent. Atque ij quidem sunt huius morbi exitus. Quòd si puerperij purgatio primis quidem tribus aut quatuor diebus prodierit, deinde ei de repente perdat, in similes, sed minores quàm superior affectiones incidit, eandemque subit morbus commutationem, diuturnus tamen & priore lenior erit. Rectè autem instituta victus ratio mulier superest, si citò eius cura suscipiatur. Ac de hoc morbo sic se res habet. Si verò ex partu non purgetur, venter intumescit, lien, & crura, febris detinet, rigor corripit, dolores ad lumbos irrumpunt, interdumque etiam ad viscera, & perfrigeratur, febrisque detinet, pulsi debiles sunt, interdum verò etiam acuti, modò elati, modò deficientes. Hæc ineunte morbo patitur, & sic se habet, procedente autè tempore, caua faciei partes rubescunt. Quibus ita habentibus, cibos leues exhibeto, & si quidè turgat, medicamentum per inferiora purgans propinato, si biliosa quidè fuerit, quod bilem purget, sin autè pituitosa, quod pituita. Post hoc vteris fomentum ex odoratis adhibendum, & interdum emolliens in subditio apponendum. At si duro corpore fuerit, osculum per totum diem fouendum, & emollientia supponenda, deinde calida lauandum, & fistula plumbæ imponenda. Post hæc autem salis grana & myrrham in panniculum lacerum illigatam, & picem coctam, in velere exceptam admixtis aromatis, ita vt par cuiusque sic modus, & parua gallæ magnitudinem æquet, per diem & noctem supponito. Deinde verò intermissis tribus diebus ex iisdem foueto. In subditio autem grana cniidia demto corripit

DE M
 tice appo
 ris grana
 optimo a
 inuoluto
 videatur,
 deatur,
 ex cucum
 de netop
 quarum,
 piola qua
 ro purga
 fuerit, an
 osculum
 & oleo n
 se, vino
 sum tibi
 quidem
 grano, h
 vinum m
 temp post
 to quod
 conuales
 tatur, qu
 lia, & bra
 gitos for
 tur, dulci
 per bibe
 tur, id qu
 lieri pau
 ta ferant
 peruerfi
 de conn
 mortu, &
 re loco
 culos de
 spinam
 bra ad n
 bris & h
 tuitosa,

tice apponito, quantum ad duas potiones satis erit, & pipereis grana tenuissimè trita, oleo Ægyptio albo & melle quâ optimo admixto. Hoc lana obductum & circum pennam inuolutum toto die ac nocte supponito. Et si tibi purgata videatur, sinere præstiterit. Si verò purgatione indigere videatur, duobus intermissis diebus, rursus medicamentum ex cucumere syluestri per diem & noctem supponito. Deinde netopum, rosaceum odoratissimum, & cerui adipem liquatum, per diem vnum in vellere subiicito, & calida copiosa quàm blandissimè fieri poterit lauato. Simulatq; verò purgatoris & calida circum partes affectas expurgata fuerit, anserino adipe & myrrha ac resina tepida, vterorum osculum illinendum & fouendum. Postero verò die, vino & oleo narcissino vteros eluat. Quòd si narcissinum desit, vino solo. Hæc autem vno die ante mensium decursum tibi facienda. Vbi autem menses decurrerint, primis quidem diebus melanthium Cyprium tritum affuso salis grano, hoc lana exceptum in corpore paulum contineat, & vinum merum odoratum ieiuna in super sorbeat. Vno autem post mensium cessationem die, supposito medicamento quod ex pulegio conficitur, virum adeat, & si conceperit, conualescit. Cibis autem in purgatione accommodatis vtatur, quibus mercurialem incoquere prodest, & porra, allia, & brassica admiscere & granum. Infusculum ad tres digitos sorbeat, opsonis marinis potius quàm carnibus vtatur, dulcibus autem & oleosis abstineat. Ieiunæ autem semper bibendum quod ex tæda comparatur, donec expurgetur, idque profluentibus mensibus multum bibat. At si mulieri paulò parciora quàm conueniat puerperij purgamenta ferantur, tanquam angustiore vterorum osculo, iisque peruersis, aut aliqua pudendi parte ab inflammatione valde conniuente, mulier grauiter febricitat, oris ventriculi morsu, & totius corporis dolore vexatur, & præ angore stare loco nescit, ad brachiorum, crurum & lumborum articulos dolor ingruit, isque loca quæ sunt circa ceruicem, & spinam & inguina infestabit, & nonnulla corporis membra ad motum impotentia reddentur. Deinde remissa febris & horror admodum manifestus. Vomitione autè pituitosa, amara & acria reiiiciunt. Atque cum eo statu sit, cõ-

tinget tamen si ei diligens cura adhibeatur, vt ipsa conu-
 lescat, alioqui claudicat, & corporis partes ad motum impo-
 tentes redduntur. Hic autem morbus non admodum steri-
 lem mulierem facit. Si vlcerati quidem vteri fuerint, neque
 puerperij purgamenta, vt decet, adfuerint, omnibus partibus
 dolebit, & nisi magna vlcera fuerint, cura adhibita breui
 sanitatem recipit. Viceribus autē in vteris suboris exacta &
 diligens cura adhibenda est, quippe cum in molli parte &
 bene sensibili existant, & in nervosa cavitare, multaq; cum ea
 partes consensionem habeant, sine puerperio, stomachos, mens
 concurritur, deprauatur, nec facile intelligere solet. At si mu-
 lieri angustum vterorū osculum fuerit neq; puerperiorum
 purgationem demiserit, inflammatione tentantur, quae nisi
 breui diligenter curetur, omnia eam magis affligent & re-
 ter odor inde promanat, exitusq; in umefcitur. Quod si vteri
 inflammatione tentati non fuerint, suapte sponte malū exit
 graue oleas & liuidum, aut nigrum & glutinosum existit, &
 mulier a puerperij purgamentis expurgatur. Interdum ve-
 rō minimē exeunt, verum id mulieri exitum portendit, nisi
 quis celeriter venam incidat, aut aluum emolliat. Praestat
 etiam aluū per infusum eluere. Quod si promtē vomuerit,
 etiam vomitus ciendus. Satius etiam vrinam & sudorē pro-
 uocare. Atq; horum, cum res postularit, occasio optima est.
 Quod si mulier a partu paulo amplius quam par sit purga-
 ta fuerit, id eam etiam cōtingit, si vteri lato ore fuerit, aut
 ex his venis quae ad vterum tendunt, quaedam ex violento
 fœtus egressu perruptae fuerint, eā leuis febris & rigor pre-
 hendit, calorq; toto corpore, nonnunquam etiam horror &
 cibi fastidium, & in totum exacerbitur, extenuabitur, debi-
 lis erit, ex virore pallefcet, intumescet, & cibos aut rabsbitur,
 si quid verō comedat aut bibat, non coquitur. Quibusdam
 autem etiam aluus & vesica cum impetu effunditur, & hor-
 ror magis detinet. Ac de his sic se res habet. Si verō puerperae
 pudendum aliqua ex parte obturatum fuerit (quod etiam
 iam ipse vidi, vbi os pudendi vlceratum est) & vbi in partu
 per vim egresso puero exulceratum fuerit, quid contin-
 git superficiario vlceri simile, valdeq; inflammatur, & labra
 ex inflammatione, cum nimirum exulcerata sint, in sese con-
 cidunt, mutuoq; cohzrent. Fit autem refrigeratio, & ambo
 labra

labra conuenient, quæ purgationis reliquias constringunt.
 Quod si purgatio prodeat, vlcera non vtiq; coallescunt. At
 nunc affluit & aliena carne incrasset. Ut. Ea igitur velut quæ
 in reliquo sunt corpore sananda, & ad cicatricem perducen-
 da. Locus autem læuis sit, & æquabilitatem habens, si cura
 adhibetur. iisdem autem malis affligitur mulier quibus vteri
 quæ puerperij purgationis minime repugantur, & ad
 hæc pudendi dolor accedit, quod tactu deprehendit sibi
 obstructam esse, idque fatetur, & sedulo curata repurgatur,
 sannaque & fertilis euadit. Quod si sedulo non curetur, ne-
 que ei sua sponte purgatio erumpat, vlcus maius reddit,
 cumque nihil demittat, periculum est ne vlcera in can-
 cerum vertant. Si verò in muliere puerperij purgatio ad ca-
 put irruat, thoracemque & pulmones (id enim contingit)
 etiam plerumque confestim moriuntur, si illic detineatur.
 At si per os & nares probe prodeat, incolumis euadit. Quod
 si morbus paulò diuturnior reddatur, eadem vique mul-
 ieri eueniunt, quæ de virgine sunt commemorata, cui cum
 primùm menses comparuerint, ad superiora cum impetu
 profluuerunt. Sed mulier diutiùs supererit quàm virgo, et-
 que leuioribus erunt affectiones, quoad pulmo purulentus
 euadat. Si verò per os non prodeat puerperij purgatio, sed
 cum impetu delata sursum vertatur, puerperia in occulto
 delitescunt, neque pro ratione procedunt, tussis & cre-
 bræ spirationes (asthmata dicta) eam corripient, oppletio-
 que à sanguine pulmone, latus & dorsum magno dolore
 affligetur. Cum tussit, siccum per tussim relictus, aliàs verò
 spumosum expuitur, at progressu temporis sputum subni-
 grum & turbidum apparet. Pectus calor maior quàm reli-
 quum corpus detinet, cum nimirum ipsum sanguis calefa-
 cat. Mulier etiam febricitat, eiq; aluus adstringetur, cibù
 auerfabitur, insomnio & fastigio torquebitur, neque super-
 erit, sed vt plurimum intra vnum & viginti diem mo-
 rietur. Quod si purgatio impetu sursum delata per os non
 ercat, neque ad pulmonem vertatur, ei ad faciem puerperia
 diuertent, quæ admodum rubicunda erit, & caput ingraue-
 scet, neque id citra dolorem dimouere poterit. Oculi etiam
 valde rubicundi erunt, & ex ipsis sanguis tenuis fluit. Est
 ubi etiam nonnullis sanguis ex naribus profuit, qui si ef-

fundatur, hoc modo diuturnior morbus euadit. Neque in hoc morbo acutè audire solent, oris ventriculi morsu tentabitur, eructabit, mente erit alienata, & delirationes furiosæ existunt. Quibusdam verò peruerforum oculorum ferocia adest, eamque omnia malè habebunt, non secus ac si ad pulmonem (velut dictum est) purgatio diuertat, præterquam quòd minimè tussiet, neque talia expuentur, neque dorsum consimiliter dolebit. At cura diligenti adhibita conualefcit. Neque verò magna spes est vt superesse queat. Ac si forte superfit, surditas aut in totum cæcitas succedet. Atque is est huius morbi exitus: Si à partu profluuium corripiat, neque cibaria in ventre mancant, vnam passam nigram, & mali punici dulcis granula terere oportet, iisque ex vino nigro dilutis vitior, caseo caprino derafo, & polenta triticea torrefacta aspersa, hæc probè temperata exhibeto. Quòd si à partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis fistula perforata est, & dolor ad viscera pertingit, corq; conuellitur. Hanc calida copiosa lauare oportet, & que maxime suscipiet tepescientia adhibere, lacq; asininum diebus septem aut quinque propinare. Post hæc autem lac vaccæ nigra ieiunæ, si ferre possit, ad dies quadraginta propinandum, vesperi autem sesamum contritum. Hic verò morbus periculo non caret. Quoniam autem pacto lac gignatur, à me dictum est in puelli generatione ex partu, aliaque eodem modo. Si lac deficiat porra trita & aqua macerata potui exhibeto, calida lauet, & in cibo porra & brassicâ comedat. Cytisi autem folia incoquito, & decoctum sorbeat, Quin & sceniculi necnon radicis illius decoctum propinato, & hordeum decortiatum vnâ cum butyro coctum & refrigeratum, potui exhibeto. Ad hoc etiam conducit hippomarathrum & hipposelinû, & cytilus, quæ simul omnia lac copiosum reddunt & augent. Capræ Scyriæ, præcipueq; casei, ad id conducunt. Sed & saluiam coquito. Aut ex iuniperi baccis aut cedri fructu expressum succum, vino affuso bibat, & reliqua affuso oleo edat. Ab acribus, acidis, salis, & omnibus oleribus crudis arceatur. Cardamum etiam ex vino potum ad id valet, lac enim etiam expurgat. Calida lauet, & à balneo bibat. Viticis etiã semen ex vino potui præbet. Quin & betæ succus propinatus lac copiosum facit.

Post

Post eum sesamum, & hordeum trimestre in pilam coniectum, trita omnia, succo per linteolum trancolato & expresso, melle admixto & amamelidis, deinde ex vino nigro bibenda dato. Cùm mulier peperit, neque secundis est liberata, ea dare præstiterit ex quibus puerperij purgamenta potissimum expurgantur, allia cocta, aut assa, ex vino & oleo, cum paruis polytis & sepiolis. In prunis verò quicquid istorum volueris. Castorium autem aut nardum bibat. Ruta etiam ieiunæ ex vino nigro dulci bibenda, aut sine vino. Quòd si vinum dulce desit, mel admiscere commodius. Brassicam vnà cum ruta & mercuriali decoctam assumat, & ex seminibus vtero dicatis aliquod bibat. At si puerperia in grumos concrecant, & dolor in infimo ventre oboritur, porra cocta exhibeto, quæcunque sylvestria & satia erunt, pingua autem omnia facito. Tertio verò etiam quoque die clementiore caelo lauandum. Iis enim frigus est aduersum. Post balneum autem inungere præstat, neq; multa calida vti. Si secundæ statim à partu non discesserint, imi vteris dolores in lateris inanitate suboriuntur, & rigores, ac febres. Quòd si secundæ exierint, mulier etiã sanescit. Placurumque verò putrescunt, sexto tamen aut septimo die, aut etiam posterius exeunt. Huic medicamenta quæ præscribam exhibere oportet, & spiritum continere. Omnibus autem præstare nouimus artemesiam herbam, & dictamnium, ac albæ violæ flores. Et laseris succus ad fabæ Græcæ quantitatem ex aqua potus præstantissimè valet. Quòd si his secundæ excludi nequeat, cibis abstinendum. Deinde agnicastis folia ex vino & melle trita, & affuso oleo tepacta, ad hæminæ mensuram potui exhibeto, & foras prodibunt. At si mulieri in vteris partus inuolucrum relictum fuerit, id hoc modo contingit. Si vi abruptus umbilicus fuerit, aut si per imprudenciam eius quæ umbilicum secat, prius quàm factus inuolucrum ex vteris prodierit, sectus fuerit, vteri que secundas nimirum lubricas & madentes sursum attrahunt, & arctissimè complectuntur. Fœtus enim inuolucrum ex puelli umbilico protèditur, & ex vteris postremus exit umbilicus. Si enim priore loco exiret, non vti que per ipsum ad puellum alimentum permoueret, cùm ex eo propendear. Cùm verò quæ prægnans est fœtum mentitum aut bime-

strem corrumpat, secundæque foras prodire nequeant, ipsa autem extenuata sit, huius corpus sanè purgare & opimum reddere oportet. Neque enim putrefacti fœtus exeunt, nisi vteri robusti & bene compacti fuerint. Si mulier fœtus inuolucrū intus remanserit, nisi vteri amplo ore fuerint, parci-
 cior quàm conueniat purgatio prodit, venter durus & magnus euadit, frigus detinet & febris acuta, dolor totum corpus, præcipuè verò ventris partem vmbilico inferiorem occupat, pondusque in vteris ac tormina non aliter quàm fœtu existente sentiuntur. Diligenti tamen cura adhibita, breui putrefactam fœtus inuolucrum eicit, sanaque euadit. Si ex partu vlceratus vterus fuerit, rosarum floribus medendum, quinetiam adstringentium decocto colluendus. At si os vlceratum & inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adipem anserinum, ceram albam, thus, cum pilis lepocinis qui sub ventre sunt mixta, & læuiter trita, in vellere subdito. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, febris leuis corpus detinet, & oculorum caligo adest. Ventrem verò incendium nunquam deserit, siti & coxendicum dolore vexatur, imus venter vehementer inuemescit, & alius turbatur, deiectio mala est & graueolēs, vehemens febris inuadit, cibi fastidium detinet, & ad sinciput dolor pertingit, neque ventriculi stomachus potus & cibos attrahere, neque etiam coquere potest. Ac nisi confestim curentur, plurimæ intereunt, venter autem in causa est. Sambuci folia quàm tenerrima, in farina crassiore tritici sitanij decocta, per quæ tepida sorbenda dato, aquam mullam vinumque aquosum exhibeto. Ad imum ventrem cataplasmata refrigerantia imponenda, & cibus quàm paucissimus sumendus, venter sistendus, & capiti medendum. Ad præcordia quoque & vterorum sedem cataplasmata adhibenda. Cum sedes aut alia quædam pars doluerit, iuniperi baccas, aut lini & vtrique semen terito, & potui exhibeto. Si ex partu dolor est, resinam terebinthinam, mel, & vinum tepidum sorbitione exhibeto. Quòd si vteri inflammatione laborent id sedabit. Quòd si nulla vteri parte dolor est, amygdalas amaras tenuit, & oleæ tenera folia, & anisum, & erysimū, & origanū, ac nitrum. Ex his mixtis & ad læuorem tritis, vterorū colluria conficito. At si inflammatio cum dolore detinuerit, ad
 rosa-

DE MORBIS MYLIER. LIB. I. SECT. V. 683

rosarum folia, cinnamomum, cassiam, in vnum ad leuorem trita, netopum affundito. Et pastillis drachmæ vnius pondere confectis, ollæ fictili recenti igne candenti, superinsistente muliere & vestimentis contacta, in vterum suffurum immittito. Hoc dolores sedabit. Si verò vteri ex parte laborauerint, febris leuis detinet, inferiore autè parte imus venter velut igne accensus est, interdumque ad coxam vsque intumescit, dolor etiam infimum ventrem & laterum inanitates occupat. Quæ per aluû secedunt, biliosa sunt & graueolentia, ac nisi sistatur, de repente perit. Sic igitur affecte aluum refrigerare oportet, ea cautione adhibita ne perhorrescat. Bibat autem, si non sistatur, farinæ crassioris decoctû, panis farinam comedat. Mali autem punici vinosi succum aqua temperatum, sorbendum dato, lentium autem lomento aspergito. Quo decocto, lentem, cuminum, salem, oleum, & acetum misceto, hoc frigidum sorbendum dato, & leuculam aceto conditam, vinum Pramniû generosum superbibendo. Aliis autem omnibus cibis abstinendum, quoad febris soluta videatur. Quòd si visum fuerit etiam lauet. Si verò imbecilla fuerit, polentam bibendam dato, sique debilior, ex aqua frigida. Cibus offerendus leuis, qui minimè vacuet, vbi febris remiserit. Hic autè morbus acutus est & lethalis. At si recens enixæ vteri inflammatione laborent, venter incenditur & intumescit, & suffocatio ad præcordia detinet. Sic affecte muscum marinum, què in pisces iniiciunt, in pila contusum, farina hordeacea cruda admixta, sarmenutio cinere, & lini semine tosto, ex cataplasmate admoueto. His autem agitatis, & aceto oleoque sabactis, mixturam quandam crallam conficito eaque donec velut in farinæ massam coëant coquito. Hoc quam calidissimum in cataplasmate apponito, & si opus est, ad infellum adhibeto. Si recens puerperæ vteri inflammatione conceperint, intumescunt, cumque puerperij purgamenta restiterint, clam distenduntur, quod accidit, cum frigore densati fuerint. Hos si quidem perfrigescant, calefacito. At si conflagrarint, & frigus dimiserit, medicamentum subditiuum quod inflammationi aduersetur subiiciendum, simulque lauandum & foru vtendum, & medicamenta quæ describam adhibenda, vaporque in os & nares attrahendus. Quòd

si strangulatus accesserit, lentes cum aceto, sale, & origano multo decoquito, & vt appositi medicamento nidorem attrahat facito. Mercurialem etiam comedat, & in eius succo coctam farinam sorbeat. Quam celerrimè autem, & priusquam dolor detineat, medicamenta exhibeto quæ uterorum dolorem sedent, & cibi aluum subducentes, assumentes, & si venter inflammetur, quam citissimè per insulum subluendus. Si vteri pituita redundent, in iis flatus suboriuntur, & menses prodeunt pauciores, albi, pituitos, interdumque sanguis tenuis, purus, membranis plenus, nonnullis etiam conturbatur, terque mense comparet, neque pre nimia humiditate viri congressum expetit, neque ad veni-rem exercendam incitatur, & extenuatur. Dolor autè in utero ventrem lumbos & inguina occupat. Quòd si quod effluit mordeat, & summas osculi vteri oras vlceret, diurnam forte fluxionem asserendum. At si minimè copiosa fuerit, lentiusculæ decoctum cum veratro, vt vomat exhibeto. Deinde in nares infundito, & medicamentum deorsum purgans propinato, & cibis acris abstinere. Quòd si grauitate & fitigore prematur, & torpor detineat, lac & vinum odoratum exhibeto. Hypericum autem, lini semen, & saluam, ex vino odorato aquoso ieiuna bibat, & vteros vino vnà cum farce eluat. Quòd si vlcerati fuerint, duobus aut tribus diebus intermissis, ter ex grani Cnidij decocto colluito, post hæc verò ex adstringentibus. Si verò adhuc vlcerati fuerint, myrti & lauri decocto abluito, & medicamento ex argenti flore illinatur. Grauis autem hic morbus est, paucaque ex eo euadunt. Si vteri acerabula pituita oppleta fuerint, menses pauciores contingunt, & si vterum gestet, vbi fetus robustior euaserit, cum corrumpit. Neque enim confirmatur, sed elabitur. Ex eo autem cognoscas quòd humida redditur, quodque effluit, mucosum & viscidum fit, qualia ex aluo feruntur, nec mordeat, & in mensium cursu, vbi sanguis purgari desierit, per duos aut tres dies mucosa ex vtero effluit, horrorque & calor minimè acutus detinet, præterquam quòd non desierit. Hanc grossorum decocto, à quibus aqua depurgatur, bis vel ter colluito. Vbi autem purgata fuerit, deinceps adstringentibus vtatur. Mollia subditiua medicamenta, ex quibus pituita purgatur supponito, & vteros lauri decocto foueto,

foueto, deco-
 rint, suffur-
 nes abstine-
 numque; pa-
 trura obuol-
 nascatur, m-
 pus deficiunt,
 staccescunt,
 tur. Atque ex-
 20 Quin & in v-
 gracile. & l-
 Quoque lon-
 lumbos, la-
 hic ex aborti-
 ses delituerit,
 neat, tepe fa-
 camentum
 camento ex-
 tum ex can-
 25 auritiduum
 colluendi. C-
 proratione
 in subditiua
 cem, & pa-
 ex vino iei-
 cruda & co-
 cæterisque; n-
 carnibus.
 vteris oria-
 30 & diurnum
 eunt, venter
 mescunt. V-
 lum, & vter-
 eo aqua eff-
 corrumpi-
 fit, lac & p-
 ante hoc t-
 sanguine
 labore qu-

foueto, decoctoq; cum aceto colluito, & cum menses cessarint, suffitum ex aromatibus adhibeto. Postea cibo & balneo abstinentum. Mulier autem virum adeat, & cibos vinumq; parcè assumat, calidè se contineat, lanceis tegumentis crura obuoluat, oleoq; illinat. Si aqua intercus in vteris in nascatur, menses pauciores & prauis contingunt, & ante tempus deficiunt. Venter imus in tumescit, & mammae solidae staccescunt, & in reliquis malè habet, vteroque gestare videtur. Atq; ex his quidem aquam esse intercutem cognoscas.

17) Quin & in vterorum ore sui notas edir. Ad contactum enim gracile & humidum apparet, rigorque & febris inuadit. Quoque longius tempus processerit, dolor in venterem, lumbos, laterum inanitates & inguina occupat. Morbus hic ex abortione contingit & aliis de causis, cumque menses delituerint. Hanc copiosa calida lauato, & si dolor detineat, tepescientia admoueto. Vbi autem quieuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum, & vteri medicamentum ex stercore bubulo fouendi, deinde medicamentum ex cantharide in subditio apponendum, & biduum aut triduum intermittendum, & si robur adsit, Netopo vteri colluendi. Quod si venter mollis reddatur, febres cessent, & pro ratione menses procedant, cum viro etiam dormiat, & in subditiorum usu persistat, & die intermisso crethmi corticem, & pæoniæ grana nigra quinque, sambuciq; fructum ex vino ieiuna bibat, mercurialem quam plurimam, alliaq; cruda & cocta comedat. Sub somnum mollibus & polypis, cæterisq; mollibus vtatur, & opsoniis marinis potius quam carnibus. Quæ si pepererit, conualescit. Si aqua intercus in vteris oriatur, menses pauciores & deteriores contingunt, & diuturniores, iustoque pauciores, aut paulò copiosiores eunt, venter, quæq; supra pubem sunt, tibiæ & lumbi intumescunt. Vbi autem longum intercesserit temporis interval- lum, & vterum gestarit, fœtum perdit & eiicit, vnaque cum eo aqua effunditur, fereq; mulier moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquosus fit. Huic quoad fœtus moueri possit, lac & pepeli infusum potui exhibeto. Vt plurimum autè ante hoc tempus corrumpitur, & abortione reicitur, vteri- que sanguine & aqua diffundit. Hæc autem nihilo frequentius ex labore quam aliis de causis contingunt. Aquam autem esse

intercutem dignoscas licet, si digito ad contrectandum immisso, ipsorum os gracile & humore redundans deprehenderit. Quod si in ipsa foetus non circa initia, sed iam bimotris, tum corrumpatur, tum suffocetur, venter imus in tumorem attollitur, & ad contactum velut vlcus dolet, ingensque febris eam & dentium fremitus inquadit, & dolor vehemens pudendum, & imum ventrem, & ilia, idemque acutus & assiduus laterum inanitates & lumbos occupat. Cum ita affecta fuerit, si dolor adsit, eam calida lauato, & repetentiencia admoueto, periculo facto quodnam maxime ipsa admittat, medicamentumque deorsum purgans exhibeto. Intermisione autem temporis quanta ei satis esse videbitur facta, etiam colluito & foueto, & cyclaminum melle subactum, tenui linteo exceptum, vterorum ori subdito, & cypressi ramenta aqua madefacta eodem modo supposito. Idque quo plus mordet aut lacerat breuiore, aut longiore tempore faciendum. Et paratum specillum stannedi digitumque eodem modo intromittito. Potiones etiam qualescumque maxime approbat propinato, & opportunitate maxime captata cum viro dormiat. Si enim genituram comprehenderit & pragnans fuerit, quae etiam intus incranat, vna cum ipsa delata, per inferiora expurgabuntur, eaque praecipue ratione conualescere poterit. Si vero ex aquo solo & magno liene mulier in aquam intercutem labatur, lien aquosus ex eiusmodi affectione euadit. Cum vehemens febris hominem detinuerit, neque dimiserit, sitisque valida corripuerit, & biberit, neque vomitione quicquam resuderit. Quod enim ad vesicam defertur, per vrinam redditur. Lien vero quod est reliquum, ex ventre ad sese raptum suscipit, cum sit rarus & spongiae similis, & prope ventrem situs. Hisque ita se habentibus, si neque exudarit, neque venter demittatur, ex eo splen attollitur, idque magis si aqua epota fuerit. Ac si quis ipsum attractet, mollis est velut lanæ roamentum, interdumque etiam durus ac renitens. In tumorem autem sublatus & oppletus, per venas in corpus transmittit, praecipueque in omentum & partes ventrem ambientes, & crura. In corpore enim vbi in vnaquaque parte plus quam par sit, aut quam continere possit affuerit, altera ad alteram transmittit. Ex eo vero semper hydrops subsequitur.

vbi lien natu
Quibusdam
brem contio
tre adfuerit
mulier sibi n
nam, tum st
nea vratur vi
mens de re
nonnunqua
entis carnes
ac neque cor
prius quam
que magis si
tollitur, & n
venter afflig
intra paucos
me, pro supe
dem relabit
adhibeatur,
ret, & conti
sim proflue
non succeda
non relaxa
quam praeg
lenetur, v
tata. Subin
pars sub v
cies atque ad
nullis quida
horum alie
lieris vita sp
spes reliqua
rit affecta.
omnia his
rumque; etia
autem (vt d
uia, quaeque
res morbo
priusquam

vbi lien natura rarus & laxus ad sese trahere consueverit. Quibusdam verò hoc morbi principium etiam citra febre[m] contingit, si incendium quoddam internum in ventre adfuerit, velut pituita in ventrem delata, idque si in fiti[m] mulier sibi minimè tēperet, neq; vesica neq; aluus, tum vrinam, tum sterco[s], vt æquum est, transmisserint, neque idonea vratur victus ratione. Quòd si hydropelaboret, copiosi[m] menses de repente, quandoque etiam pauci descendunt, & nonnunquam velut aqua ex carnibus fiunt, velut si quis cruentas carnes abluerit, interdum etiam paulò vehementiores, ac neque concresecunt. Eam crebra spiratio (asthma dicta) prius quàm menses prodeant inuadit, & splenis dolor, idque magis si quid dulce ederit, venterque in tumorem attollitur, & magnus redditur. Ac vbi plus solito comederit, venter affligitur, & subinde lumbi dolent, ipsamque febris intra paucos dies occupat. Cumque repurgata fuerit, optime, pro superiorum ratione, habere videtur postea in eundem relabitur statum. Quòd si (vt conuenit) diligens cura adhibeatur, conualescet. Alioqui & fluor muliebris apparet, & continuo per totum corpus velut sanies quedam sensim profluat, tumque diligentiore cura opus est. Si verò fluor non succedat, sed vteri per hæc quæ prius inerat menses non relaxari[n]t, & venter ei magnus reddetur, & pondus tantam prægnanti inerit, & in eius ventre velut pueri motus sentietur, vteris nimirum aqua oppletis, & in iis aqua agitata. Subinde enim in iis aqua tanquam in vtre fluctuat, & pars sub vmbilico ad contactum dolet, iugulum, thorax, facies atque adeò oculi extenuantur, & papillæ attolluntur. Nonnullis quidem venter & crura aqua replentur, quibusdã verò horum alterum. Quòd si ambo impleantur nulla de mulieris vita spes superest. Si verò horum alterum, est quoque spes reliqua exigua, si diligenter curetur, neque admodum fuerit affecta. Diurnus autem hic morbus. Hæc autem omnia his quæ nondum pepererunt magis contingunt, præterquamque etiam his eueniunt quæ partum expertæ sunt. Sunt autem (vt dictum est) periculo proxima, & ferè acuta & grauius, quæque adeò non facile quis intelligat, quòd cum mulieres morbo affliguntur, interdum tamen se ægrotare nesciunt, priusquam seniores effecte, morbos qui menstruorũ ratio-

ne proueniunt expertæ fuerint. Tum verò & necessitas, & temporis diurnitas, eis morborum causam declarat. Atque ad eò interdum dum non intelligunt quam ex causâ ægrotent, immedicabiles morbi euadunt, priusquam Medicus ab ægrotante rectè morbi causam ediscat. Eas enim etsi cognoscant, enunciare pudet, turpeq; sibi esse ob imperitiã & inscitiam reputant. Simul etiam Medici falluntur, cum morbi causam non exactè inuestigant, sed tanquã viriles curent, & multas vidi ab eiusmodi affectionibus cõsumptas. Verùm confestim exactè morborum causa peruestiganda est. Multum enim muliebres morbi & viriles curatione discrepant. Si verò vlcerati fuerint, vnã cum pure sanguis expurgatur, grauis odor cõtingit, & dolor acutus lumbos, inguina & infimum ventrem inuadit, isq; sursum ad laterum inanitates, costas & scapulas peruenit, interdumq; ad iugulum pertinet, morsumq; percipit, & vehementem capitis dolorem, mensq; alienatur. Temporibus autem successu tota intumescit, eamq; debilitas, animi deliquium, febris leuis & perfrigeratio occupat. Præcipuè verò crura intumescunt. Morbus hic ex abortuprehendit, si qua corrupto & intus putrescente puella, non expurgata fuerit, totumq; corpus incendium occupat. Inuadit etiam ex fluoribus muliebribus, siq; ad eos acria & biliosa confluxerint, mordent. Si ita se habere offenderis, cum dolores quidem detinent, multa eaq; calida lauare oportet, & tepescientia qua parte dolor detinet admouere. Quòd si dolor ad superiores partes pertingit, validaq; sit mulier, totam foueto, cuiq; medicamentum deorsum purgans bibendum exhibeto. Et si anni tempestas tulerit, serum lactis decoctum quinq; diebus, si ferre possit, superbibendum dato. Sin serum desit, lac asininum coctum per tres aut quatuor dies potui præbetot. Post lactis potum, eam aquis & cibis accommodatis reficito, carnibus ouillis tenellis, iuuenibus & aniculis, betaq; & cucurbita. Abstineat autem salis, acris, & marinis omnibus, itemq; porcinis carnibus, bubulis & caprinis. Panes autem comedat. Quòd si animi deliquia detineant, neq; sit valida, & perfrigeretur, sorbitionem assumat. Nonnulli verò sic capite dolentibus lac propinant, quòd capitis dolore venentur, quidam verò aquam quòd animo linquantur. Ego

contra,

contra, si ca
aquam existi
lac bene faci
colluito, p
tribus aut qu
pido colluito
cum butyro
medicamen
autè argenti
ctu, cenanti
mens. cro
singulorum
& crocus, o
uorem per
mellis crass
die exhiben
cisthum & f
bere videbi
dum, deinde
do exhiben
cassandun
struetur, fo
duntur. H
dicamenta
pronix ra
aqua temp
re & sanie
onitur) ver
velut vlcer
net, dolor
mum vent
bus autem
dilaniatum
sua sponte
uato, & q
& spongia
eluito, en
debitur.
mixto me

contra, si capite doleant & mentis læsio adsit, conuenire
 aquam existimo, cum verò morsus & acrimonia inest, his
 lac bene facit. Cum verò tibi validior esse videbitur, vteros
 colluito, primùm quidem medicamento ex fæce, post hæc
 tribus aut quatuor intermissis diebus, brassicæ decocto te-
 pido colluito, ac rursus tribus intermissis diebus, decocto
 cum butyro. Quòd si his factis vteri sanitati restituatur,
 medicamento quod ex malicorio paratur colluito. Vlcera
 autè argenti flore, galla, myrrha, thure, spinæ Ægyptiæ fru-
 ctu, cenanthe syluestri, chrysocolla, squama aris, loti ra-
 10 menno, croco & alumine Ægyptio vsto illinito. Quorum
 singulorum vna sit æqualis portio, alumen autem, & galla,
 & crocus, omnium portione m æquent. Trita verò & ad læ-
 uorem permixta omnia, vino albo duci diluito, deinde ad
 mellis crassitudinem decoquito. Hoc vt illinatur bis quoti-
 die exhibendum, vbi priùs aqua tepida lota fuerit, in qua
 cisthum & saluiam decoxeris. Ex quibus vbi tibi melius ha-
 bere videbitur, die vno lac caprillum coctum propinan-
 dum, deinde lac bubulum eodem quo in superioribus mo-
 20 do exhibendum. Post lactis potum, ci bis quàm maximè in-
 cta sandum, & vt concipiat procurandum, sanitati enim re-
 stituetur, ferè autem ex hoc morbo euadunt, & steriles red-
 dantur. Hæc verò sanioribus rarò accidunt. Post ea me-
 dicamenta lini semen torrefactum, sesamum, vrticæ semen,
 pronzæ radicem amaram tritam, ex vino odorato nigro
 aqua temperato bibat. Si exulceratis vteris sanguis cum pu-
 re & sanie effluat (hic enim morbus ex his putrescentibus
 oritur) venter imus intumescit, & extenuatur, contactuque
 velut vlceratus dolet, febris & dentium fremitus eam deci-
 30 ner, dolorque acutus & assiduus ad pudenda, pubem, infi-
 mum ventrem, lateris inanitatem, & lumbos vrget. Mor-
 bus autem præcipuè quidem ex partu inuadit, si quid in ipsis
 dilaniatum cum putruerit, itemque in abortione, & aliàs
 sua sponte. Sic affectam vbi nactus fueris, multa calida la-
 uato, & qua parte dolor detinuerit, eiusmodi tepefactoria
 & spongiâ ex aqua calida supposito, acria & acerba vitando
 eluito, emollientibus admixtis prout opportunum tibi vi-
 debitur. Et ex lini semine & sambuci fructu, cum melle
 mixto medicamento comparato, co vitator. Calida lauato,

& sumta spongia aut lana molli, aqua calente imbuta, p-
 denda & vlcera repurgato. Deinde vino meraco rursus im-
 buta spongia aut lana, ad eundem modum vutor. Postea
 hoc medicamento quoties opportunum tibi videbitur, in-
 ungito. Deinde resina & adipe suillo simul mixtis, hoc me-
 dicamento saepe interdium & noctu inungito. Post quæ lini
 semen torrefactum, contusum & cribratum, papaueris albæ
 semen & polentam tufam & cribratam, & casei caprilli colli,
 sorde & salfugine derasa, amarum cum polentæ polline per-
 misceto. Deinde unam medicamenti portionem & casei, &
 polentæ, sub auroram ieiunæ, ex vino austero temperato
 propinato. Vesperi verò admixtum cyceonem crassum ex-
 hibeto, & ex muliebribus potionibus quancunq; lubes ad-
 miserit propinato. Et ista quidem tantisper dum copiosior
 sanguis effluet, & acuti dolores detinuerint, paulumq; inter-
 miserint, facito. Vbi autem vlcus imminutum fuerit, & do-
 lores leues longiorèq; tempore occupant, medicamenta et
 quibus per inferiora potius quàm per superiora repurgari
 debeat propinato, intermisso tanto tempore, quantum ne-
 cessarium videatur. Mulierq; in alta sella reclinata, lenibus
 fomentis fouenda est, si occasio crebrò postulare videatur.
 Quibus factis sana euadit. Hic autem morbus lentior est &
 lethalis, & ex quo pauca euadunt. At si vehementer vlcera
 fuerint, sanguis cum pure expurgatur, & grauis odor adest.
 Cumq; dolor prehenderit, quæ circa profluiuū contingunt,
 velut partus dolores affligunt, temporisq; successu crura &
 pedes intumescunt. At huic tanquam hydropi Medici me-
 delam adhibent, cum tamen non sit eiusmodi. Huius curam
 cum susceperis, imprimis calida lauato & calefacito, acri-
 busq; & emollientibus, ac adstringentibus ex aqua & vino
 colluito. Tum Cratæogoni & polycnemi cū melle decocto,
 lana imbuta pudenda perlinēda, & resina cum melle & adi-
 pe suillo illinenda. Propinandum etiam lini semē & sesamū
 torrefactū, cum caseo caprillo, & polenta omnibus admix-
 ta. Hæc autem ieiunæ ex vino propinanda. Ad vesperum au-
 tem magna mellis copia affundenda, istaq; quoad sanguis
 purgabitur, & dolores acuti detinuerint aut aliquantulum
 intermiserint vsurpanda. Cum verò parcius prodierit, & do-
 lores leuiores diutius detinuerint, medicamentū deorsum
 purgans

purgans ex intermissione propinandum. Quibus factis cō-
 ualescit, generationis tamen spes nulla adest. Quæ in vteris
 exulcerationes, ex abortione, aut alia de causa oriuntur, eæ
 omnes quocunq; curationis genere opus esse videatur, ha-
 bita totius corporis ratione curandæ sunt, siue ex toto mu-
 lieris corpore petendam esse curationem existimaueris, siue
 ex ipsis vteris. An verò ab ipsis vteris, hoc pacto dignosces.
 Quæ quidem ab ipsis vlcerationes fiunt, purulentam & cō-
 sistentem purgationem reddunt, quæ verò non ab ipsis, te-
 nuem & sanie permixtam. In quib⁹ igitur fluxiones sunt te-
 nues, eas quidem medicamento curare oportet, & exhibere
 quod sursum ac deorsum purget, imprimis verò sursum.
 Quòd si quidem post medicationem fluxiones pauciores &
 miores fuerint, aut intermittant, rursus ad eundem modum
 medicamentum purgans exhibeto. Post medicationem au-
 tem eam victus rationem præscribito, ex qua maximè sicca
 mulier euadat. Quod continget, si tertio vel quarto quoq;
 die toti corpori forus adhibueris, & ab iis confestim vomitio-
 nes citaueris. Post vomitiones autè & forus, victus ratio-
 ne instituto, vt illota permaneat, aquæ potu & pane in cibo
 vtatur, opsonio verò nullo, præterquã vino nigro meracio-
 re, olere etiam nullo. Cùm verò vomitionē paras, tum vsus
 est vt multis & acribus oleribus impleas, multis etiã cibis &
 opsonio quocunq; libuerit, nec non etiam vino aquoso co-
 piose impleas, & à fotu multa calida lauet. Atq; hac curatio-
 ne ad huiusmodi fluxiones vtendū. Præstat tamen in vterisq;
 medicamēti purgantis potione vt, vomitiones eiere & sur-
 sum trahere. Melior quoq; est desiccās victus ratio, sine vllò
 balnei vsu. Ad vteros verò hanc curationem adhibeto. Pri-
 mùm quidem aqua in qua sambuci folia incoxeris foueto,
 deinde post fotum sine gmate ex vini fæce colluito. Si quidē
 putredo in vlceribus adfuerit, & quæ prodeunt graueolētia
 sint, sine gmate meraciore, sin autē nihil tale adsit, dilutiore.
 Post fotum autem aqua, in qua myrtum & saluiam incoqui-
 to. Post hoc, vino mero, albo, tepido colluito. Cùm verò à
 collutionibus morderet, tum pura reddita iam sunt vlcera.
 Fæce igitur vini dilutiore, & vino nigro colluere oportet.
 Post vinū, adipem suillū recentē liquefacito, anseris pingue-
 diuē, si adsit, admisceto, sin minūs, aliã quandã, præcipueq;

gallinaceam. Quæ si non adfuerit, vetustam aliquam pinguedinem sumito, eaque tepida colluito. Post hæc autem vinum per alteram collutionem ad os vteri infundito. Quod si vlceratam fuerit, penicillos ex emollientibus factos subdito. At si admoti ardorem excitarint, mulieri detrahere iussæ, ei vt aqua tepida lauet quali colluebatur imperato. At si ad hanc victus rationem fluxiones minimè decedant, minores tamen sint & vehementer mordeant, quæq; effluunt biliosa fuerint & salsa, neq; interiora tantum, sed & exteriora vlcèrent, commutata victus ratione, toto corpore huiusmodi tractanda erit, quò fluxiones quàm dilutissimæ & quàm minimum mordaces euadant, balneis multis calidis, maia, oleribus coctis pinguibus omnibus, piscibus carulaginei generis, cum cepa & coriandro in muria dulci coctis vtritur. Cum pinguedine autem multa coquendi sunt. Carnibus omnis generis, excepta bubula & caprina. Hæ enim cum aceto & fœniculo decoctis vti licet. Vino melito fuluo, aquoso, liberaliore lactis potione cum vino dulci. In reliquo, quæ ad collutiones spectant, iuxta commemoratam rationem facienda. Atque ea quidem nunc est exposita huiusmodi fluxionum curatio. In quibus autem purulenta & compacta defluunt, in his quidem totum corpus nullo modo mouere oportet, sed collutionibus vti, & ex his totam curationem instituere. Ex collutionibus autem eadem quæ antea dictæ sunt, nunc perficiendæ, eodem modo. Describentur verò etiam à nobis aliæ paulò post. Hæc etiam vlcibus medentur. Ceruius ad ps recens in subditio appositus. Colluere tamen quàm primum sapia oportet. Optimum etiam cêrusam affundere, si vlcera adfint, & narcissinum oleum. Cibis etiam mollissimis & minimè acris vtendum. Quòd si sordida fuerint & serpent, proximumque locum mordeant, purgato, carnemque nonnam producito, eamque ad cicatricem perducito. (facile enim relaxantur, & ad malignitatem deueniunt) crebroque lauato. At si mulier ex abortione vulnus accipiat, aut ex acris subditis medicamentis exulcerentur vteri, (qualia multa mulieres semper dum sibi medentur sentiunt) foetisque corruptus fuerit, neque mulier expurgetur, verum ei vteri vehementi inflammatione laborent, & conuiceant, neque

neque purgationem, nisi prius emisso sanguine qui est in
 fetu, effluere sinant. Hæc siquidem curetur, breui conua-
 lescit, sterilis tamen est. Quod si ei sponte puerperii purga-
 menta eruperint, vlceraque curata fuerint, sic quoque steri-
 lis erit. Si verò ei quidem purgatio contingat, vlcera verò
 minimè sedulo curentur, periculum est ne putredinosa ex-
 istant. At si ei iam morbo attritæ purgatio continenter eat,
 moritur. Quòd si in partu fetu non secundum naturam
 prodeunte, vteri etiam vehementer exulcerati fuerint, ead-
 em patientur quæ illa cui ex foetus corruptione vteri vlce-
 rati fuerint. Siq; ex foetus corruptione, aut ex partu vteri ex-
 ulcerati fuerint, easdem commutationes eisdemque exitus
 morbus habet. Ac si omnia puerperii purgamenta emise-
 rint, minor labor erit, nisi grandia vlcera fuerint. Quæ si
 diligenter curetur, breui conualescit. Ad curationem autem
 citò animum attendere oportet, si vlcera in vtero fue-
 rint. Nimirum enim cum tenello loco existant, cecliter in-
 crescunt, breuique putrescunt. Vlcers verò curato non se-
 cus ac ea quæ in reliquo corpore exoriuntur, studendo vt in-
 flammatio arceatur, repurgentur, impleantur, & ad cicatri-
 cem perducantur. Aqua autem non vinum potui dandum,
 sibi que pauci non multi exhibendi. Qui verò foetus per ab-
 ortiones liberari nequeunt, quòd nimirum ii toti, aut eor-
 um partes maiores existant, aut minores, sed transfuersi &
 imbecilles, si quidem eiusmodi sint secundum naturam, vbi
 prius calida multa laueris, ex his quæ recensabo medica-
 mentum aliquod exhibeto. Quòd si exitu affectato non fa-
 cile discedant, cum sint secundum naturam, iis sic habenti-
 bus sternutatorium aliquod adhibeto. Naribus autem ap-
 prehensis, & ore compresso sternutandum, quò quàm maxi-
 mè fieri poterit, efficax sternutatio reddatur. Concussioni-
 bus etiam vtendam quas hoc modo parare possis. Lecto al-
 to, firmo & substrato, mulierem supinam reclinato. Pectus
 autem & axillas, & brachia, fascia aut loro lato & molli ve-
 lut cingulo comprehensa, ad lectum alligato, & crura re-
 curuata malleolis vinculis iniectis contineto. Quæ cum ad-
 ornaueris, mollium virgultorum aridorum fascem, aut ali-
 quid huius per simile, tam bellè disposito, vt lectum in ter-
 ram proiectum, non sinat pedibus qui ad caput sunt terram

attingere. Tum eam manibus lectum apprehendere iubet
 to, & lectum à capite sublimem habere, vt in pedes propen
 deat, ea cautione adhibita, vt ne mulier præceps feratur.
 Hæc autem dum ita parata fuerint, & lectus in sublimi ere
 ctus, à posteriore parte virgulta arida ponenda, & quin
 maximè dirigenda, vt dum lectus proiicitur, pedes terram
 minimè attingant, sed intra virgulta arida contineantur.
 Ab vtroq; verò pede hinc & illinc vir vnus eam attollat, vt
 lectus recta decidat, plano & æquabili momento, ne quid in
 eo diuellatur. Concutiendum autem maximè simul ac par
 tionis dolores vrgent. Quòd si fœtus quidem decefferint,
 confestim cessandum, alioqui per interualla concutienda, &
 suspensa in lecto continenda. Hæc igitur ad hunc modum
 facienda, vbi rectè & secundum naturam decedunt. Cætero
 autem liquido priùs illinere oportet. Id autem in omnibus
 eiusmodi circa vterum affectionibus est optimum, & mal
 uæ ac scæni græci decoctum ad perfundendum, aut potius
 pisanæ triticæ cremor. fouere etiam sedem & pudendum
 ad inguinâ vsq; oportet, & in fœtus parâdi, idq; tum vel ma
 ximè, cum vehementes parturiendi dolores vrgent, ni
 hilq; aliud animo agitandum. Eam verò quæ manus medi
 cas adhibet, oscula emollientibus dilatare oportet, idq; sen
 sim facere, vmbilicum verò vnâ cum fœtu extrahere. Qui
 verò conduplicantur fœtus & in vterorum osculum incum
 bunt, eos siue viuos, siue mortuos, retrò protrusos iterum
 vertere oportet, vt in caput prodeant secundum naturam.
 Cùm autem retrò protrudere aut vertere voles, supinæ re
 clinatæ molle quiddam coxis substernere oportet, atq; et
 iam lecti pedibus aliquid supponere, quo altiores à pedi
 bus decumbentis esse queant. Quinetiam vt coxæ capite
 sint altiores, nullum verò capiti cervical subsit, ad ea pro
 spiciendum. Cùm verò retrò protrusus fœtus huc & illuc
 circumagatur, sublatis lapidibus pedibus lecti suppositis,
 & eo quod coxis subditum fuerat, & lectum & coxas in pri
 stinum statum restituito, capitiq; puluinar supposito,
 istaq; ad hunc modum curato. At verò qui brachium, aut
 crus, aut vtrumque viui fœtus foras emittunt, eos oportet
 simul ac de exitu significationem fecerint, priùs comme
 morato modo intrò retrudere, in caput obuerrere, & in
 viam

viam adducere. Nec non eos fetus qui complicati in par-
 tu, in lateris inanitate, aut in coxam illapsi sunt dirigere
 ac conuertere oportet, prætereaque in aquam calidam se-
 dentem collocare, donec perfundatur. Quibus verò mor-
 tuis aut crus, aut brachium foras prominet, hæc quidem
 optimum fuerit, intro si fieri possit retrudere, & vtraque in
 caput conuertere. Sin minus hoc fieri possit, sed intume-
 scant, ad hunc modum secato. Caput gladiolo dissectum,
 in trimento quod confringat (*mispor* dicitur) comminui-
 to, & ossicula per ossium vossellam, extrahito, aut vno at-
 tracto, ita ad clauiculam vti firmiter adhæreat immisso, non
 confestim, sed paulatim remittendo, & rursus adurgendo
 extrahito. Vbi hæc foras extraxeris, & in humeris hæserit,
 vtraque brachia cum humeris ad ipsos articulos secato.
 Cumque ea abstuleris, si fieri quidem possit vt exeant, reli-
 qua etiam promptè extrahito. Quòd si nihil cedit, pectus
 totum ad iugulum vsque dissecto, ea tamen cautione, vt
 ne ad ventrem sectione penetres, & aliquam in foetu eius
 partem denudes. Excidit enim venter & intestina, atque
 etiam sterco. Et si quid horum excidat, maius negotium
 facessit. Costas autem contundito, & scapulas conducto,
 posteaque reliquus fetus facillè prodibit, nisi iam circa ven-
 trem intumescat. Si quid enim eiusmodi euenerit, fetus
 ventrem leuiter perforare præstiterit. Flatus enim tantum
 ex ventre erumpit, atque ita facillè prodibit. At si mortui
 fetus brachium aut crus foras exciderit, vtraque si fieri
 quidem possit, intrò retrudito, & foetum rectè constituito,
 idque mihi videtur optimum. Si verò id fieri nequeat, quic-
 quid foris prominet, quàm penitissimè fieri poterit reseca-
 to, & reliquum manu altè immissa protrudito, & foetum in
 caput vertito. Cùm autem puellum inuertere aut excinde-
 re voles, vngues è tuis manibus reseca to. Gladiolus autem
 quo excindes, incuruus sit potius quàm rectus. Cuius ca-
 put circumtegito, digito indice leniter pertractando, eum-
 que præmittendo, veritus ne vterum attingas. At molæ
 conceptus hæc causa est. Vbi copiosi menses extiterint, &
 paucum ac morbosum semen conceperint, & minimè ge-
 minius conceptus gignitur, & venter tanquam vtero ge-
 rensis impletur. Nihil autem in ventre mouetur, neque in
 mammis lac innascitur, pectus verò surgescit. Hæc igitur

biennium, sæpe etiam triennium sic affecta est. Et si quidem
 vna caro nascatur, mulier perit. Neque enim superesse po-
 test. Sin verò multæ, copiosus ei sanguis & carnosus per pe-
 dendum erumpit, Quòd si id moderatè fiat, seruatur, alio-
 qui profluuiò correpra perit. Atque ea quidem est huius
 morbi conditio. Discernere autem oportet plenitudinem,
 quodque in ventre non moueatur. Mas enim tertio mensis,
 foemina verò quarto motionem habere consuevit. Vbi igi-
 tur elapso tempore non mouetur, profectò morbus est. Est
 & huius rei magnum argumentum, quòd lac in mammis
 non gignitur. Hanc potissimum quidem curato, ita primùm
 que totius corporis fortibus, deinde per infusum sedem elui-
 to, quo copiosus sanguis erumpat. Fortassis enim mulierem à
 medicamento concalesceta, foetum ipsum commoueris,
 cum quid conctetum esse putetur. Quinetiam per infusum
 vteros eluito, quò sanguinem educas. Sin minùs, subditum
 medicamentis vehementissimis ex buprestis vitior, & di-
 ctamnum Creticum ex vino propinato, alioqui verò casto-
 ris etiam testem. Eique cucurbitulam parte postica ad late-
 rum inanitatem admoueto, copiosumque sanguinem de-
 trahito. Idque facito quàm maximè adhibita illarum con-
 ditionis ratione. Atque hæc quidem de morbis ex puerper-
 riorum purgamentis abortis dicta sunt. In quibus non par-
 ua insunt pericula. Acuti enim sùnt, & qui citò transmutan-
 tur, grauiusque affliguntur quæ primùm pariunt, quàm
 quæ iam partionem expertæ sùnt. Feruntur autem puerper-
 ri purgamenta mulieri quæ prospera fruitur valitudine sa-
 tis abundè, primùm Atticæ heminæ & dimidiæ mensura,
 aut paulò copiosiora, deinde ad huius ratioem pauciora
 quoad desinant. Feruntur autem velut sanguis è victima, si
 sana est mulier (vt diximus) & sana futura est, citoque con-
 crescit & expurgatur. Post partionem quoque mulieri sanæ
 plarunque contingit, vt puella edita longissima purgatio
 fiat per duos & quadraginta dies. Periculi tamen expertis est,
 quæ diebus quinque & viginti purgatur. Pucro autem edi-
 to, diebus triginta, vt longissima sic purgatio, est extra
 periculum est quæ fit diebus viginti. Ac in his quæ seorsum
 corrumpunt, pro horum dierum ratione purgatio contin-
 git, & iunioribus quæ abortionem faciunt, paucioribus
 diebus,

diebus, senioribus verò, pluribus. Eadem autem sunt puerperii purgamentorum affectiones, tum ei quæ fœtus corrumpit, tum ei quæ peperit, si menstruum fœtum corruperit, periclitantur tamen magis quæ fœtum corrumpunt. Abortiones enim maiorem molestiam quàm partiones afferre solent. Neq; enim citra violentiam abortio contingit, siue ex medicamento, siue potione, vel cibo, vel subditiis medicamentis, vel ex re alia quapiam contingat. Vis autem mala est. Hoc enim casu periculum est ne uterus ulceretur, aut inflammationem contrahat, quod est periculi plenissimum. Lac autem quomodo gignatur à nobis dictum in puelli natura qui partu editur. Vbi autem prægnans est mulier, ei menses ferè prodire non solent, præterquam nonnullis paucis. Quod enim ex cibo ac potione in sanguine est dulcissimum, ad mammas vertitur, & velut exugendo trahitur. Reliquumq; corpus magis vacuari, minusque sanguine redundare necesse est. Quod hoc modo cõtingit. Sunt autem quædam quæ natura lac non habent, easq; lac ante tempus deficit. Ex quæ à natura solidam & densam carnem habent, ideoq; cum via densa sit, neq; ex vêtre ad mammas satis humoris defertur. Quod menses detrahit. Elaterii quantum ad duas potiones satis sit sumito, cui ouiculæ adeps ex renibus admiscetur, pari cum elaterio copia, minimè conterito, duas glandes subditiis parato. Aut melanthium ex tritico terito, aqua subigito, & glandes duas subditiis conficito. Has autem paucis antè diebus quàm prodire debeant supponito. Cum verò non prodeunt, rigores & febres excitant. Emollientia ex quib; aqua & arena purgatur, menses etiam, nisi diutiùs restiterint, educunt, & uteri osculum emolliunt. Narcissi, myrrhæ, cumini, thuris, absinthii, cyperi, singulorum æquales portiones, narcissi verò solùm quadruplum sumito, cui lini erudi lanuginem pectini insidentem ammisceto, hæc cum origani decocto terito, glandem effingito & supponito. Aut etiam cyclaminum ad astragali magnitudinem admisceto, & æris florem ad fabæ quantitatem tritum melle excipito, glandem efformato & supponito. Aut pulegium, vel myrrham, thus, suillum fel & bubulum cum melle agitatum, glandulam effingito. Si menses non eant, anseris adipem, acetopum, resinam, simul permixta & lana

excepta, mulier in subditio apponat. Medicamentum sub-
 ditium purgans & emolliens. Caricas probè percoctas &
 expressas læuissimè terito, deinde in vellere cum vnguento
 rosaceo subdito. Acrius efficies si brassicæ & rucæ vtriusque
 dimidio trito, ad eundem modum vtaris. Purgans. Anseris,
 aut bouis, aut cerui medullæ ad fabæ magnitudinem, re-
 quentum rosaceum & lac muliebre affundito, in medica-
 menti formam terito, vteri osculum inungito. Aliud sub-
 ditium emolliens. Anseris medullam nucis quantitate, ce-
 ram fabæ magnitudine, resinæ lentiscinæ & terebinthinæ
 ad fabæ magnitudinem. His cum vnguento rosaceo len-
 to igne liquatis, velut ceratum conficito, deinde ex eo tepi-
 do os vteri inungito, pubem perfundito. Aliud purgans.
 Farinam sitianiam, myrrhæ obolos tres, croci tantundem,
 castorii obolum, hæc ex vnguento irino trita in subditio
 apponito. Aut vrticæ semen, & maluæ succum cum adipe
 anserino simul permixta supponito. Aliud subditium pur-
 gans si menses non appareant. Ad styracem & origanum
 tenuiter trita & permixta anseris adipem affundito, & sup-
 ponito. Aliud subditium purgans, quod tum vteros pur-
 gat, tum sanguinem vacuat. Absinthii radicem tenuiter
 tritam, cum melle & anserino adipe admixtam, in pessa ap-
 ponito. Aliud subditium purgans. Detractis à buprestis
 capite, pedibus & alis, quod est reliquum terito, & ficus in-
 teriorem partem admisceto. Sit autem duplum quod in ficu
 pingue est. Hoc vteros inflat, & viribus defectis est opti-
 mum. Aut mercurialis folia ad læuorem trita in pessa sup-
 ponito. Hoc tenuem biliosam purgationem educit. Idem
 etiam artemisia quod mercurialis præstat, & efficacius pur-
 gat. Veratrum nigrum ex aqua tenuiter tritum, etiam a-
 quam velut è carnibus educit. Et verò alumen & resina hoc
 idem efficit. Cyperus, absinthium, aristolochia, cuminum,
 sal, mel, hæc omnia simul trita in pessa subdito. Veratrum
 etiam ex vino dulci, cum farina lolii & tritici melle sub-
 actum, in vellere subiicito. Medicamenta subditia vbi quæ-
 deuorantur minimè purgarint. Mercurialem, myrrham,
 violam albam, cepam acerrimam, melanthium, & men-
 tham (si ferre possit) simul mixta in pessa apponito. Subdi-
 tia medicamenta acria sanguinem ducentia. Cantharidas
 quinque

quinque exceptis pedibus & capite, & myrrham & thus simul commisceto, melle addito. Deinde oleo rosaceo aut Ægyptio intinctum per diem supponat, & ubi morsum sentit detrahendum, rursusque in lac muliebri & unguentum Ægyptium immergendum. Hoc autem per noctem supponendum, & aqua odorata perludendum, & ad epe supponendus. Conuenit & buprestis si parua fuerit, detractis alis pedibus & capite, si verò magna, non erunt hæc admiscenda, quæ cum cantharidibus, sed per se ponenda, & similiter in pello admouenda. Quòd si leuiore opus fuerit, ad buprestium vinum admisceto, & cuminum Æthiopicum, tum uiam passam, tum anisi & seseleos pollinem, ex vino feruifaculo affusoque tenuiter tritum in pastillos drachmæ vnus pondere effingito, & his myrrha & thure admixtis, subdititia medicamenta supponito. Eodem autem modo quo cum cantharidibus faciendum. Melanthium ex tritico tenuiter tritum, ac melle subactum, in pello apponito. Aut hoc ipsum melanthium cum melle tritum in glandem effingito, circum pennam verò obducito. Medicamentum subdititium efficax. Mandragoræ & cucurbitæ agrestis succum cum lacte muliebri in pello subuicito, aut vini albi veteris facem siccam vstam & vino restinctam. Cucurbitam etiam agrestem, mercurialem, nitrum & crysimum. Citiùs detrahit & mandragoræ radix, cantharis, serpillum, lauri baccæ, unguentum irinum, laurinum. Tithymalli succum permisceto & agitato, & visco detracto ad orobi magnitudinem exhibeto. Ex his subdititium medicamentum conficito optimum. Quòd si copiosius profluat, vino per se proluat, aut æris vsti aliquid dilutū, tepidum lana exceptum, in pello subdito. Conceptum iuuans. Cedriæ acetabulū, adipis bubuli tenuiter triti drachmas quatuor, his simul contritis pellos effingito. ieiunæ subdito, & decumbens ieiuna toto die permaneat. Bis autem supponatur, mane & vesperi, post mensium cursum, & post cœnam lauet, & cum vito dormiat. Aut melanthium contusum in linteo ligatum, anserino adipe iniecto, supponendum dato. Aliud conceptū iuuans, quod mulieri ad curationem adhibeto vt concipiat. Vrinam veterem sumito, & ferri scoriam, quæ in duo fragmenta diuidi possit. Postea muliere in sella collocata, totū

corpore & capite circumtecto, & pelui ad pedes subiecta, tria circiter scorix fragmenta candentia iniicito. Sit autem hæc vetus vrina ferè congi mensura. Et in his eam foueto, triginta ferè immisis in fomentum candētibus scorix frustulis. Postquàm fomentum adhibueris, vrina caput conficcato, tantisper dum forus adhibetur lapidibus ignicis iterum extinctis, iterumq; calefacto fomento. Post hæc autem caput plurimum lauato, aqua in qua polium & viticis multa folia decoxeris, idq; diebus septem facito. Ter autem in singula hæc fomenta suffitus admouendus prius quàm caput detergeatur. A balneo verò inungatur oleo laurino. Post cœnam autem vbi cepas melle intinctas comederit, & mulsam tepidã ad quatuor heminas biberit, deinde vbi comederit, paulumq; continuerit, vomitione reiiciat, supinèq; reclinata rutam in auribus & naribus contineat. Panem quoque fermentatum ad sextam cœnæ partem, ex iure galli gallinacci, quod apii chemam habeat contritum in cibum offereto, & rursus tantundem in cœna dato, idemq; per septem dies facito. Deinde verò aluum ex infuso per dies septem eluito. Constet autem infusum ex drachmis quatuor resinæ, mellis acetabulo, Platæensium oleo pari mensura, furfurum tritici sitanii cremore, nitri spuma, & ouis tenuibus. Infusi autem cremor heminæ octo, ex his tres cremoris ptisanæ. In latus autem decumbenti infusum adhibeto, parumq; lauato. Septem verò glandes die subdito, easque quoad colliquescant contineat. Constent autem thure, nitro, galbano, & melle cocto. Cibo verò eodem vtatur. Suffitum autem ex asini albi pilis & lupi stercore adhibeto. Ex quibus magnam copiam in prunas iniicito, & muliere in sella collocata & circumtecta suffitum adhibeto, ea cautione vt ne aduras. Si quæ prius peperit parere nequeat, nitrum, resinam, myrrham, cuminum Ethiopicum, & vnguentum simul trita in pello supponito. Aut pulegium siccum in linteo supponito. Sed & pulegium bibat, cum dormire voler. Aliud conceptum iuuans. Mulier quæ conceptionis indiget, victus ratio perscribenda, facta eius cibi & potus potestate quam lubenter admitter. Mulieris autem viro alia quæque exhibeto, præter allia, cepas, legumina fresca, laseris succum, & ea quæ flatum gignunt. Ab his verò abstineat.

abstineat. Infusum similiter conceptum iuuans, si non concipiat. Lac mulieris marem lactantis, mali punici recentis grana trita & expressum succum, & testudinis marinæ perineum adustum, tritum, in pudendum infundito. Aliud quod similiter infunditur non concipienti. Lac, resinam, & dulcis mali punici succum, hæc cum melle permixta omnia infundito. Ad conceptum faciens. Bulbi albi semen aut florem ex melle tritum, vellere conuolutum per triduum supponat. Quarto verò die maluam agrestem quæ lato est folio, cum lacte muliebri tritam & lana conuolutam supponat, deinde cum viro dormiat. Ante autem pulegium cum farina coctum sorbear, & pulegium tenue ex vino bibat. Quòd si hæc refugiat, conyzæ odoratæ contusæ succum expressum, & vino mixtum ieiuna bibat. Aliud conceptum iuuans. Asparagi semen eodem modo ex vino bibat. Aliud ad conceptum. Chorion mulieris, & vermis qui in carne gignuntur capita contrita, & alumen Ægyptium anserino adipe dilutum, in vellere ad vteri osculum supponat. Aliud ad idem. Æruginem, æris florem, vtriusq; semiobolum, thuris masculi, aluminis scissilis, fructus vitis agrestis, gallæ, myrrhæ, malicorii, resinæ polii, singulorum obolum ex melle tritum post triduum bis die supponat. Quòd si fortè acrius fuerit, anserinum adipem, & nitrum tostum admisceto, vinumq; eius robore virato exhibeto. Aliud conceptum iuuans. Vermis ex carnibus qui caudam habeat tres aut quatuor partes sumito, & origanum ex rosaceo vnguento læuissimè tritum, penitiùs ad vteri os apponito. Aliud ad conceptum. Portulacam tritam cum adipe anserino, myrrha, porri semine, & felle bubulo, lana conuolutam ad vteri os apponito. Si menses quidem copiose eant, neq; tamen concipiat, floris æris obolos duos, & aluminis scissilis tantundem, ex melle læuissimè trita, deinde lana excepta, vbi mulier lanam in linteo filo deligarit, sibi interea penitissimè subdat, sic tamen vt filum foras emineat. Deinde vbi probè purgata fuerit, abstrahat, & vino odorato in quo myrti folia decoxerint, proluatur, & virum adeat. Subditium ad conceptum. Mel, myrrham, myricæ fructum, resinam liquidam, anserinum adipem, omnia simul trita in vellere conuoluta subiicito. Subditium ad conceptum,

quod vterum, si quando conuiueat, neque concipere queat, valde dilatare potest, & aquas expurgare. Anchusam parvam sumito, lentiscum, cuminum, cyperum, cucumerem agrestem, nitrum rubrum, sal Ægyptium, & anchusam magnam. Hæc omnia læuissimè trita, linteo cernito. Mel sumito, lento igne decoquito, & vbi deferbuerit, ceram & resinam admisceto. Deinde commixtis omnibus oleum affundito, & ab igne detractum, tepidum lana in orbem conuoluta exceptum, quoad purgata fuerit, in vterum subdito. Aliud conceptum iuuans. Si velis vt mulier concipiat, præter ea purgatoria quibus vtitur etiam ad virum accedere oportet. Et decem lauri baccas nigras, thuris pugillos tres, & cumini pusillum, ex melle trita, lana succida conuoluta, semel die ei subdito, semel autem auferat per quatuor dies, & postea per eos dies cibo sibi temperet. Conceptum præpedient. Si concipere non conueniat, misy fabæ quantitatè aqua dilutam potui exhibeto, & per annum (penè dixerim) non concipiet. Quæ agrè parienti partionem accelerant. Lauri radicem de ralam, aut baccas ad dimidium acetabulū concalesctas ex aqua potui exhibeto. Partionem accelerat. Dictamnium ad duos obolos tritum ex aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmam, & cedri baccas, & anisum, ex vini dulcis veteris cyatho trita, affuso aquæ cyatho, potui exhibeto. Hoc prodest ante partus dolores exhibitum. Aut dictamni obolum, myrrhæ obolum, anisi obolos duos, nitri obolum. Hæc ex vino dulci trita, affuso cyatho, & aquæ calidæ cyathis duobus, potui exhibeto, deinde calida lauato. Partum facilem reddens. Resinam terebinthinam, mel, oleum ad duplam horum portionem, vinum odoratum quàm suauissimum. Hæc simul mixta tepida crebrò bibenda dato. Quinetiam vteri si inflammati fuerint, sibi restituendi sunt. Aliud facilem partum faciens. Cucumeris agrestis albi fructum cera obductum, deinde lana punicea conuolutum, ad lumbos alligato. Quòd si prægnans diutiùs immoretur & parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus disruciatur, sic autem iuuenis & ætate florens, multoque sanguine redundet, venas in malleolis secare oportet, & virum habita ratione sanguinem detrahere. Post hæc calente corticis lauri decocto lauare. Vitiis au-

tem semen & dictamni Cretici, vtrunque pari portione, ex vino albo aut aqua porui exhibeto. Subditium verò medicamentum parato, galbanum, lauri baccas, & oleum rosaceum, lana inuoluta in pefso subdito. Partum accelerans. Filicis quernæ radicem ex vino tritam propinato, & adiantum tritum oleo dilutum cum vino mero inungendum. Quod puerperæ puerperii purgamenta probe expurgat. Testudinis marinæ adhuc viuens secur recens, in lacte muliebri tritum, vnguento irino & vino subactum, in subditio apponito. Aut mercurialem tritam in vellere subdito, aut artemesiam tritam similiter ex lana supponito. Aut mercurialis & cucumeris agrestis modicum eritum, vino & melle subactum, in pefso admoueto. Puerperii purgamenta ex partu expurgans. Triticum trimestre detracto cortice fractum ad dimidiam chœnicem, in aqua heminis quatuor decoquito, cum autem deferbuerit, bis aut ter in sorbitione exhibeto. Aliud. Sambuci foliis in aqua decoctis, aquam in potum fundito. Brassicas autem coctas edat, porra, fœniculum, anisum, polypos & carabos. Aut rhois folia & crysimum ex vino polenta aspersa, in potum dato. Aut misy duorum obolorum pondus tritum, ex vino maceratum, in pefso subdito. Quod menses & puerperii purgamenta præcipuè expurgat, aquam etiam & alia educit. Struthii radicem læuiter contusam, ad pugillum vnum, melle subactam in pefso supponito. Producitur autem præcipuè in Andri insulæ littoribus. Aliud quod similiter purgat. Erysimum in aqua decoquito, & vbi efferbuerit oleum affundito & refrigerato, ex eoque suffitum adhibeto. Conducit etiam succum adhibere, & mollibus cibus vii. Hoc puerperii purgamenta expurgat. Erysimum leniter terito, & corticem flatu expellito, cum autem purum reddideris, ad læuorem terito, & instillata aqua salem & oleum ammisceto, & farina aspersa decoquito, & sorbendum exhibeto. Si menstrua purgatio deorsum non feratur, puerperialis substiterit. Cucumeris agrestis interiorem partem ad tres obolos sumito, artemisæ herbæ & thuris obolum, hæc trita & melle admixto, lana inuoluta in subditio ad vteri osculum apponito, idque noctu semper & interdiu dierum quinque spatio facito. Aut vitis pampinam

recentem tritum, cum melle mixtum lana inuolutum, ad eundem modum, in pello supponito. Aut cupressi fructum & thus tritum, simulque rosaceo & melle subactum, lana conuolutum in subditio apponat. Aut abrotoni drachmam, & cucumeris agrestis interiorem partem oboli possidere trita, & thus cum melle, lana conuoluta in pello subdito. Aut elaterii obolum, & myrrha tantundem, ex melle trita, lana conuoluta in subditio apponat. Aut cupressi fructum, & cucumeris agrestis interiorem partem, & thus cum melle mixta, lana obuoluta, in pello subiiciat. Medicamentum purgans si ex partu non purgetur. Trifolium in vino albo potui exhibendum. Idem etiam in subditio appositum menses ut erumpant efficit, & foetum expellit. Vteros purgans cum extincto puero sanguis intus remanserit. Cucumerem agrestem tritum ex melle delingat, aut in subditio apponat. Ad omnem puerperii purgationem si non probe respondeat. Erysimum affusa polenta & oleo decoquito, ubi decoctum fuerit sorbitione accipiat, & cibis quam mollissimis utatur. Aut scammonium ex lacte muliebri tritum, vellere exceptum, in pello subdito. Aut glycyrrhizam melle subactam cum unguento rosaceo aut Aegypto in vellere supponat. Aut farinam lotam similiter in subditio apponat. Bibat autem crethmi semen & seseleos, ac rutæ semen, aut succum, ita ut utriusque obolos duos simul tritos ex vino meraco exhibeas, si non febricitet. Subdititium medicamentum secundas relictas eiiciens. Prius autem ex decocto foliorum sambuci fomentum admoueto, & subdititium ex cantharide subiicito. Hoc debilibus medetur. Quod si vellicet & mordeat, eo confestim ablato, lanam rosaceo intinctam subiiciat. Subdititium quod secundas educere valet, menses foetumque syderatum detrahere. Cantharidas quinque alis auulsis, cruribus & capite, deinde tribulum marinum cum radice & foliis contusam, ad conchæ mensuram, & chamomelli & seminis apii æquales portiones, & sepia ova quindecim, ex vino dulci diluto in pello subdito. Cumque dolor detinuerit, in aqua calidæ solio desideat, & aquam mulsam aquosam & vinum dulce bibat. Quinetiam eius contriti staterem Eginetensem ex vino dulci propinato. Quod si dolor detinuerit

cicera

ciera alba & vuas passas in aqua coquito, refrigeratum decoctum potui exhibeto, vbi stranguria vexarit, etiam in aqua repida desideat. Hoc secundas expellit. Cucumeris agrestis succum in mazam subactum in subditio apponito, vbi prius per biduum cibo abstinerit. Hoc nullum inuenias prestantius. Medicamentum ad explorandam fecunditatem. Alium caput habens vnicum decoctum, per horam in subditio apponito. Aliud fecunditatem explorans. Netopi modicum lana conuolutum in pesto subiucito, & videto num eius odor ad os perueniat. Subdititia medicamenta. Felscorpj marini lana exceptum, & in vmbra siccatum, in pesto subdito. Aut pulegium siccatum & melle subactum, in vellere subiucito. Aut æris florem cum melle linteo illigatum in subditio apponito. Aut cucumeris agrestis semen, & testam combustam, ex vino & pilis leporis subacta, in vellere supponito. Aliud subdititium. Alumen Ægyptiũ lana exceptum, in subditio apponito. Aut cantharidas tritas, vinoque subactas supponito. Aut artemisiam herbam vino maceratam, in subditio apponito. Aut melanthium ex vino contritum in vellere subdito. Aut bulbulum ex tritico tritum, vinoque maceratam supponito. Aut vini albi veteris facem combustam, vinoque albo restinctam & tritam, in linteo supponito. Aut galbanum & netopum, & misy ex vnguento rosaceo in linteo subdito. Aliud subdititiũ. Elaterij quantum duarum potiones, & fauum ex vino in linteo subdito. Aut butyrum & alumen melle subactum, eodem modo. Aut scammonij succum & adipem in mazam commixta, vinoque subacta, ex linteo introducito. Potiones quæ secundas vtero detentas educendi vim habent. Colocynthidis agrestis partem anteriorem ex lacte muliebri tritam, in linteo subdito. Ad idem. Silphium fabæ quantitate ex vino propinato. Aliud fœcum etiam excludens. Mulierem ex axillis comprehensam vehementer concutito. In potu verò agni casti folia ex vino dato, aut dictamni Cretici obolum ex aqua tritum exhibeto. Aut conyzæ feridæ manipulum porri succo dilutum, netopo ad plenæ chemæ mensuram addito, hæc læuiter trita ex vino propinato. Aut tridam pinguis simam vino dulci ad tres cyathos affuso decoquito, addito galbano ad tres obolos & myrrha. Deco-

Etum vbi crassitudinem acceperit, tepidum potui exhibeto.
 Aut porri succum & myrrham, cum vino dulci simul. Aut
 portulacæ semen ad læuorem terito, ex vino autem albo
 veteri exhibeto. Aut populi nigræ Creticæ grana nouem
 ex vino nigro bibat. Aut ranunculi herbæ folia, & floris
 triti drachmæ Æginensis pondus, ex vino dulci bibendum.
 Quod si secunda adhuc intus adhæserit, membranæ verna-
 tionis anguinæ obolum ex vino tritum propinato. Aut apij
 radicem, & myrti baccas decoctas, per dies quatuor in po-
 tu assumat. Aut cuminum Æthiopicum & castorium oboli ¹⁴
 pondere. & cantharidis parum, hæc ex vino bibenda exhi-
 beto. Aut fœniculi radicem ex vino cum oleo & melle fer-
 uefactam propinato. Si secunda non decedat, conyzam
 tritam in vellere subiucito, bibere autem præstat. Aut cony-
 zæ quantum manus capit, porri succo & neropo conchæ
 maioris quantitate admixto hæc ex vino bibat. Hoc secun-
 dam educit, mensis deturbat, & foetum imperfectum ex-
 trahit. Cantharidas quinque, alis, cruribus, & capite aulsis,
 deinde tribuli marini cum radice & foliis contusi conchæ
 quantitatem, & chamæmelum recens tritum æquali copia, ¹⁴
 apij semen, & oua sepia quindecim, hæc omnia ex vino dul-
 ci diluto permixta, cum primùm dolor detinuerit potui ex-
 hibenda. Quinetiam in aqua calida desideat, aquam verò
 mulsam dilutam, & vinum dulce album bibat. Secundam
 expellere valet holoconitides dulcis radix, quæ bulbum re-
 fert, & parua est velut oliua, hanc ex vino tritam potui ex-
 hibeto. Quæ si exigua quidem fuerit, duæ exhibendæ, sin-
 mauscula, vna satis est. Ex seminibus autem cuminum Æ-
 thiopicum & seseli Massiliense admisceto. Aut folium Li-
 bycum siccum ad dimidiam chœnicem ex vini cyathis tri-
 bus decoquito, ex eo ad dimidias decocto bibat. Aliud. Vi-
 ticis semen, seselios æqualem portionem & myrrham simul
 trita ex aqua potui exhibeto. Quæ foetus expellit. Agnum
 album recentem acetabuli quãtitate, ex vino albo grati o-
 doris læuiter tritum potui exhibeto. Aliud. Castorij aut sa-
 gagapeni obolū, bituminis drachmam vnã, nitri duas, hæc
 omnia ex vino dulci trita, & olei hemina dimidia, ieiunã ad
 duos obolos bibenda exhibeto, & calida probè lauato. Aliud
 quæ calidè habet vires. Echinos marinos tres integros ex vino

gra.

grati odoris læuiter tritos, potui exhibeto. Aliud. Menthæ paruum fasciculum, rutæ, coriandri, & cedri aut cupressi semen, ex vino odorato potui exhibeto. Et ex echinis, si adfiat, sæpiuiculæ sorbitionem accipiat, ad eundem deinde modum calida lauet. Aliud eodem modo. Anisum, cedri baccas, apij semen, cuminum Æthiopicum, fefeli, cuiusque acerabuli dimidium ex vino albo læuiter tritum bibendum dato. Aliud similiter faciens. Dictamni fasciculum, feminis dauci drachmas duas, & melanthij tantundem, ex vino albo læuiter tritum in porum exhibeto, & calida multa lauato. Danda autem hæc ad vim morbi respectu habito. Aliud. Galbanum oliuæ magnitudine ex oleo cedrino tritum in subditio supponat. Hoc etiam fœtum perdere, & secundam morantem detrahere valet. Aliud quod infusum secundas eiicit. Cùm fœtus ex frigore mortuus computruerit, si ventus frigidus fuerit, crocum læuiter tritum drachmæ pondere, ex anserino adipe in vterum infundito, ibiq; diutissimè finito. Potio ad id probè conducens. Conyzam grati odoris læuiter tritam, ex vino odorato aut syrmaæ potui exhibeto, & calida lauato. Alia similis potio ad puerum & vitia quæ intus sunt. Æruginem tritam cum melle & syrmaæ potui exhibeto. Aliud subdititium fœtum mortuum expellens. Æris limatam scobem molli linteo exceptam, ad os vteri apponito, & iuuabis Testam recentem cum adipe anserino tritam sibi supponat. Aliud subdititium. Nitru cum resina decoctum, in glandem efformatum, gallinaeco adipe intinctum, in subditio apponito. Aliud subdititium, ~~quod~~ vulgo est nuncupata herba, huius radicem non longo tempore ad vmbilicum admoueto. Aliud. Cucurbitam agrestem, & murium sterces læuiter contrita, in subditio apponito. Aliud quod alligatur. Resinam & gallinaecum adipem simul trita & mixta ad vmbilicum & ventrem alliget. Aliud subdititium. Hederae albæ fructum & cedri scobem tritam & in glandulas efformatam sibi supponat. Aliud. Testudinis marinæ cerebrum cum croco Ægyptio, & sale Ægyptio tritum & commixtum, in glandes formatum sibi supponat. Suffitus fœtum eiicere & ventris sanguinem educere valens. Salicis foliis in ignem coniectis suffitu parato, & circumlocatam mulierem tantisper finito,

dum fumus ad vterum penetrarit. De abortionis curatione. Vbi mulier abortionem fecerit, neque puer exierit, siue cōputruerit ac intumuerit, siue aliud quid tale contigerit, porri & apij succum ex vtrisque collectum, & per linteum expressum, olei rosacei heminam, adipis anserini quadrantē, resinæ obolos tres in oleo liquatos, hæc omnia, muliere a pedibus excitata, in vterum infundito, & vt decumbens quam diutissimè detineat iubeto, deinde per quatuor dies in sella collocato, & puer putrefactus foras prodit. Sin minus salem Ægyptium sumito, & cucurbitam agrestem viti-
dem, ex melle commixtam & tritam edēdam præbeto, qua sumta in hanc & illam partem commoueatur, salem Ægyptium & muscerdam, cucurbitam agrestem, mellis semicocti quadrante affuso, resinæ drachmam vnam in mel immitte, & cucurbitam & muscerdam, omnibusque vt decet contritis, glandes efformatas ad vterum quando u tempustum videbitur apponito. Aliud fœtum excutiens, quod etiam puerum veluti sidere tactum eiicit, Helxinem ex vino tritam propinato. Alia potio eiectoria, quæ puellum sugillatum extrudit. Radicum veratri nigri tenuiter tritarum pugillum vnum, & myrrhæ sabæ quantitatem, ex vino dulci propinato. Aliud quod expellit. Coriandrum cum radice & netopum vbi in subditio apposuerit, deambulet. Infusum ad fœtum, quod puellum immortuum eiicit. Crocum tritum affuso adipe anserino, & excolatum in vterum infundito, & quam diutissimè relinquito. Ad fœtum immortuum corrumpendum & eiiciendum. Aluminis scissilis drachmam vnam, myrrhæ tantundem, veratri nigri obolos tres, ex vino nigro tenuiter trita in glandulas efformato, & propiàs supponito quoad sensim dissoluatur. Collutiones vteros purgantes si ex partu aut inflammatione exulcerati fuerint. Grossos hybernas affusa aqua decoctas, excolato & deponito, deinde oleum tepidum affundito & permisceto. Duabus autem ad summum heminis colluito. Omnes vero collutiones ex quibus infusa parantur, mensuram istam non excedant. Malicoriū & mannam in vino nigro austero decoquito, deinde vino diffuso, ex eo colluito. Alia collutio. Vstā vini fæcē aqua liquefacito, ex ea colluito. Deinde malicorium, myrti baccas, iuncum odoratum & lentes in vino deco-

decoquito, vino diffuso eo colluito. Alia collutio. Butyrum, thus, resinam, cum melle simul liquefacito, vinoque affuso, tepido colluito. Aut sambuci fructum in aqua decoquito, eaque percolata, apium, myrrham, anisum, thus simul terito, vinoque odorato pari cum aqua mensura affuso, & per linteum excolato, tepido eluito. Aliud. Brassicam, mercurialem, lini semen, & ipsam linum viride in aqua decoquito, eaque percolata eluito. Foliorum myrti acerabulú, myrrham, anisum, mel, resinam, vnguentum Ægyptium, tritis omnibus & vnitis, vini que albi quam odoratissimi heminis duabus affusis, percolato tepido eluito. Aut lauri baccis & pulegio in aqua decocto, & vnguento rosaceo affuso, eo tepido eluito. Aut anserino adipe resinæ permixto, & ad hoc affuso vino, tepido colluito. Aliud butyrum & oleum cedrinum, cum paucis melle tepefacito, ex eo eluito. Aut lauri baccis, aut melle, butyro, iunco & calamo odorato, muscoque marino in vinum coniectis & decoctis, deinde percolatis, sic quoque eluito. Aut apij semen, seseli, myrrham, anisum, melanthium, in vino coquito, vinum percolatum per insusum immittito. Aut cedro in vino decocto, vino eluito. Aut hedera in aqua decocta, decocto eluito. Aut elaterij, aut betonice quantum ad duas portiones satis est, in aqua decoquito, & decocti tepentis duabus heminis colluito. Aut cucumeris agrestis interiore parte ad digiti magnitudinē in aquæ duabus heminis decocta, affuso ad aquam melle & oleo, ex eo colluito. Aut radice thapsie quantum ad duas portiones satis est. Læuiter trita, & affuso melle ac oleo aquæ duabus heminis diluto, tepido colluito. Aut veratro nigro quantum ad duas portiones satis sit, vino dulci & aqua dilu-
luto, colluito. Aut granis cnidiis circiter sexaginta læuiter tritis, affuso melle, oleo, & aqua colluito. Collutio corroborans si vlcera pura fuerint. Grossos hybernas terito, & affusa aqua per diem totam macerato, & oleo affuso colluito. Aut malicorij & loti arboris ramentis in vino nigro decoctis. Cum autem impura fuerint, ex iisque sordes terentur, fæce vini vsta ex vino & aqua colluito. Aut malicorio, rhoë coriaria, myrti & rubi foliis in vino nigro decoctis colluito. Collutiones ad inueterata vlcera. Brassicæ succo decocto eluito. Et mercurialem itidem, & paucum nitrum rubrum

ammisceto, myrrhæ acetabulum, thus, fefeli, anisum, apij semen, netopum, resinam, mel, adipem anserinum, acetum album, & vnguentum Ægyptium. Hæc omnia simul lauter terito, deinde vini alibi duabus heminis diluito, tepido colluito. Aut mercurialem in aqua decoquito & percolato, aut myrrhæ acetabulum, thus, fefeli, netopum, cuiusque pari portione addita, tepido colluito. Aut saluia & hyperico in aqua decoctis, ex ea colluito. Aut sambuci fructum & lauri baccas, vrorumq; pares portiones in vino decoquito, deinde cum vino colluito. Aut pulegij decocto eluito, aut adipe anserino cum resina liquato, similiterque cedrini olei modico affuso, & cum melle dissoluto, tepido colluito. Aut argenti florem, vino, melle & cera liquatum, cyperum, iuncum odoratum, & calamum (quæ sanè etiam vnguento admiscentur) & iridem, ac muscum in vino decoquito, & colluito. Aut apij semen, anisum, fefeli, myrrham, melanthium in vino decoquito. Aut Creticam cedrum in vino decoquito, decocto abluito. Aut hederâ Creticam in aqua decoquito. Hæc facienda si vulnus adfuerit, & myrrha aqua dissoluta colluito. Aut elaterij potiones duas ex aqua infundito. Aut cucurbitas agrestes duas in vino aut lacte cocto, ad quatuor heminas maceratas, percolatas infundito. Aut cucumeris agrestis parte interiore, palmæ magnitudine in aqua heminis quatuor decocta, melle & oleo affuso, opus istud effcito. Aut thapsiæ radice quantû ad duas potiones satis sit, vino dulci cû aqua duabus heminis macerata, tepidè colluito. Aut veratri quantû ad duas potiones satis sit in vini dulcis heminis duabus diluito. Aut Thlaspios acetabulo vnâ cû melle ammixto, ex aqua heminis duabus diluito, tepido vitor. Aut cucumeris agrestis palmi magnitudine, & cneori quantum vnica portione satis sit, in aqua heminis quinque decoctis, melle & oleo affuso colluito. Aut granis cnidiis circiter sexaginta, ex melle & oleo cum aqua dilutis, perluito. Si ex partu alui profluuium correpta fuerit, vñâ passam nigrâ bibat, & mali punici dulcis interiorè partem, hanc diq; coagulû. Hæc vino nigro diluta, & caseo caprino polètaq; triticea conspersa, potui exhibeto. Triticû autem leuiter torrefacito. At si ex partu sanguinè vomitione reddat, huic hepatis fistula vulnerata est. Hæc lac asininum bibat, deinde

deinde bubulum (quod facillè fit) per dies quadraginta, etiamq; sesamum, tritum quoad bene habeat. Lac autè ieiuna bibat. Si ex partu sedis dolor adsit, iuniperi baccas & lini radicem decoquito, decoctū quatuor diebus bibendum dato. Lactuę etiam semen cum anserino adipe tritum comedat. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, solani succum, aut betę, aut rhamni per infusum immittito. Si ex partu crus claudum ab vteris redditum fuerit, neq; recta stare queat, hyoscyami semen conchę maioris mensuram, ex vino nigro tribus diebus bibat. Leuem autem mētis emotionem, quę ex eius potu contingit, soluit lactis asinini calix in potum exhibitus, deinde medicamentum ex quo pituita purgatur. Suffitus autem per tridui paretur ex sandaracha, cerato, & pilis leporis. De inflāmatione ex partu. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, solani succum intra pudenda per infusum immittito, aut apij, aut rhamni, aut betę, aut cucurbitę succum ipsum expressum. Aut sambuci partem mediam tenerrimam in longitudinem derasam, indito. Aut absinthium ex aqua tritum & lana exceptum, si verò inhorrescat, auferto. Aut vmbilici veneris folia, & porra, ex crassiore tritici farina decoquito, oleoq; insuper affuso exhibeto. Quę bilē ex vtero purgant. Cucumeris agrestis partē internam læuiter tritam, melle subactā, & in glandem efformatam subdito. Medicamento autem exhibitofursum & deorsum purgare oportet, & calida lauare. Anisum verò & melanthium in subditio apponito. Aut colocyntidos agrestis interiorem partē læuigatā & melle subactam, in pello apponito. Elaterij quantū ad quatuor potiones satis sit, adipe anserino aut caprillo admixto, in oblongiore glandem efformatum supponito. Aut nitrum, cuminum, alliu, sicū, omnia læuiter trita & melle subacta in subditio apponito. Calida autem lauet, & à balneo bibat. Aut thlaspim læuiter tritam, melle subactam in pello apponito. Aut veteris ficus abrasam pinguedinē, cum elaterio quantum da duas potiones satis sit admisceto, & pari cū elaterio nitri portione, melle subactum in subditio apponito. Aut peucedanū ad tres cyathos potui exhibeto, Et anisum & melanthiū vino macerata bibenda dato. Aut elaterium quantum ad potiones quatuor satis sit, ouillo adipe ammixto sibi

supponat, quod vbi detraxerit, aqua odorata eluatur, quæ leuiter adstringat. Aut elaterium quantum ad tres portiones satis sit, cum adipe ouillo, circum pennam in glandem composito, eaque detracta aqua sufficienti eluatur. Aut thlaspis quantum portione datur, cum melle exhibeto. Collutio si biliosa fuerit. Elaterio quantum ad duas portiones satis sit aqua macerato, oleum narcissinum affundito, & tepido colluito. Aut colocynthidas agrestes duas vbi œnogalacte cocto ad quatuor circiter heminas maceraueris, vna quidem percolato, & ammixto oleo narcissino colluito. Alia collutio biliosa & pituitosa. Cucumeris interiore parte palmi magnitudine aquæ potabilis quatuor heminis decocta, melle & oleo anthino ammixto, ex ea colluito. Pituitam & bilem purgans. Grana cnidia sexaginta in aqua decoquito, melle & oleo anthino admixto, ex ea colluito. Aut cnestro in quinque aquæ potabilis heminis decocto, duabus percolatis, melle & oleo anthino cum narcissino ammixto, colluito. Collutiones purgantes. Grossis hybernis vstis & aqua maceratis, ad aquam excolatam oleo ammixto colluito. Postea malicorio, galla, loti ramentis perluito, quæ in vino nigro decoquere oportet. Aut vini facæ vsta & aqua vtitor. Deinde his colluito, myrti foliis, & rhoë coriaria, in vino nigro odorato decoctis. Postea etiã lentisci foliis, hyperico, saluia, in vino nigro odorato decoctis colluito. Aut brassicam aqua decoquito, in eaq; mercurialē, & niri rubri exiguum decoquito, ex aqua perluito. Elaterium quantum ad vnam portionem sit satis, cum oleo narcissino aut anthino tepidum per infusum immittito. Quod si biliosa fuerit, colocynthidas duas in lactis asinini decocti quatuor heminis macerato, deinde oleo narcissino & anthino ammixto colluito. Aut cucumeris agrestis interiolem partem palmi magnitudine, aquæ potabilis heminis quatuor decoquito, mel & oleum anthinum affundito. Hæc collutio pituitosæ & biliosæ contulerit. Collutio pituitam detrahens. Granum cnidium cum mandragoræ decocto terito, ex eo enim copiosa & varia sit purgatio. Allij caput vnicum, nitrum, ficus interiolem partem pinguem, hæc aquis portionibus læuiter trita in glandē gallæ magnitudine efformata, supponito. Aut cumini folia ex vino trita in vellece subdito.

duto. Aut terræ albæ quantum ad vnam potionem satis sit. Aut radicem albam læuiter tritam, & melle affuso seruefactam, in glandemq; efformatam supponito. Aut laseris succo sicco emollitas, & in glandem efformatas. Profuerit etiã cucumeris agrestis semen eodem modo tritum. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, horum gallæ magnitudinem, cyclamini verò maiorem portionem, hæc melle ammixto quæ curatur sibi supponat. Subdititium cyclamini caput purgatum ex aqua terito, tenui lanugine exceptum subdito. Aut myrrham, salem, cuminum, fel tauricum melle eodem modo. Aut grana tria decorticata Indici medicamenti oculorum, quod piper vocatur, & rotûdi tria, hæc læuiter trita, & vino veteri tepido diluta, circum volutris pennam in glandis formam obducito, huncq; in modum intromittito. Aut tithymalli succum melle subactum. Aut scillæ radicem longitudine sex digitorum, duorum digitorum crassitudine, lana conuolutam subdito. Aut ipsam scillam sine radice tritam, eodemque modo lana conuoluito, deinde supponito. Collutio vbi mulier pituitosa fuerit. Veratrum quantum ad duas potiones satis sit, vini dulcis duabus heminis dissoluito, & permixto colluito. Si purgatione opus habere videatur, porrum incoquere oportet, aut sambuci fructum, aut anisum, thus, myrrham, vinum. His omnibus tritis, ex eorum decocto colluito. Aut brassica in aqua decocta, in eius decocto mercurialis incoquito, & pauco percolato eluito. Aut cnestri quantum ad vnam potionem satis sit, melle dissolutum immittito. Spectandi autem menses sunt, nû biliosi, aut pituitosi fuerint. Aut arenam, tenuem, siccam, loco soli exposito substernito, & vbi menses defluunt, sanguinem affundito, & resiccari sinito. Et si quidem biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus pallidus redditur, si pituitosi, velut mucosa conspiciuntur. Si igitur pituitosi fuerint, cnestrum quantum ad potionem vnam satis sit, aquæ mulsæ hemina dissoluito, ex eo colluito. Hoc emolliens medicamentum purgat, aquam & pelliculas educit, & subruentam saniem. Menses etiam detrahit, nisi diuturniores fuerint, & vterorum osculum emollit. Unguentum narcissinum, cuminum esculentum, myrrham, thus, absinthium, cyperum, unguentum rosaceum, polentam, ho-

rum cuiusque pares portiones, narcissini verò quadruplum. Hæc omnia terito, admixta tenui lini crudi lanugine, quæ pectini adhærescit, & tenui linteo circum pennam inuoluto, deligato, in glandem effingito, & in oleum album Ægyptium intinctum supponito, & tota die finito. Vbi verò lauerit & detraxerit, aqua grati odoris perluatur. Aliud purgans medicamentum, aquam educit, & pelliculas, mucos, & subcruentam sanicem. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc simul mixta & melle subacta, tenui linteo imposta, subiicito, totumque diem intus finito, deinde ubi lauerit, eo ablato aqua odorata perluatur. Aliud. Salem, cuminum, fel tauri melle subigito & subiicito. Et silphium cum ficu misceto & supponito, deinde vnguento rosaceo perfundito. Aut grana cnidia cortice purgata, & quantum vna portione satis sit trita, in glandem iugito. Aut allium, nitrum rubrum & ficum, cuiusque pares portiones, melle admixto in pello subiicienda dato. Et ubi detraxerit, ceruinum adipem vino liquatum supponito. Aut piperis grana quinque, cum paucis elaterio, muliebri lacte paulatim instillato, in vellere vnguento intincto subiicito, eodemque modo detrahitur. Aut quod in ficu est pinguisimum, & elaterium ad portionem vnam, & nitri rubri cum melle æqualem portionem, ad eundem modum. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, æqualibus portionibus, ex melle velut gallæ magnitudinem fingito. Aut fel tauri oleo Ægyptio intinctum supponat, quo detracto, rosaceo illinatur. Aut cucumeris agrestis longi exempto semine interiorem partem, ex lacte mulieris masculum alentis, & myrrham puram, mellis exiguum, & vnguentum Ægyptium, terito & supponito. Aut cucumeris agrestis partem interiorem desiccata, absque semine contundito, & iniecto melle decoquito, & glandem oblongam effingito, oleoque albo intingito. Aut cucurbitam agrestem ad eundem modum, & elaterij quantum ad tres portiones satis sit, cum farina aqua subacta terito, & in glandem efformato. Aliud similiter. Tria grana cnidia detracto cortice ad portionem vnam, decocta affuso melle supponito, aut vnguento rosaceo perfundito. Quæcunq; autem sibi glandem supponunt, cum prius omnia in glandem coacta fuerint, deinde

de tenue linteum lanæ obducere oportet, & vnguento Ægyptio glandem intinctam subdere. Hæc autem præcipue pelliculas educunt & auferunt. Medicamenta subditiua vehementer purgantia, quæ magis quam superiora aquas, mucosâ, & pelliculas educere queunt. Piperis grana maiuscula quatuor, aut parua, si opus videatur, ad elaterij portionem admixta, læuiter terito, & lacte muliebri instillato, cū pauco melle subactum, id ex lana molli pura circum pennam linteo tenui conuolutum, vnguento albo Ægyptio intinctum supponito. Per diem autem adhæreat, deinde vbi detractum fuerit, ceruinum adipem subdat. Subditiua medicamenta purgantia, si potiones non purgant. Meccuriale cum myrrha tritam in pello supponito. Medicamenta subditiua quæ similiter purgant, secundas eicere valent, mensis detrahere, & fœtum syderatum foras propellere. Cantharidas quinque; alis auulsis, cruribus & capite, deinde tribulum iuxta mare nascētem, cum radicibus & folijs tundito, & enanthe viridis interiorem partem, cum pari seminis apij mole terito, additis sepiæ ouis quindecim, ex vino dulci diluti. In aqua calida desideat, & aquam mulsant aquosam bibat, vinumque dulci. Et intriti stateris Æginensis pondus ex vino dulci bibat. Vbi verò dolor detinuerit, cicurum alborum, & passularum ex aqua decoctum, refrigeratum propinato. Cū stranguria prehenderit, in aqua calida desideat, & vinum dulce bibat. Quod in omni morbo aperire & purgare potes est. Myrrha modica, saluia & aniso contritis vitior. Purgans medicamentū quod in fœcundam purgare valet. Si vteri osculum rectè habuerit, forū ex stercore bubulo sicco, tuso & excusso ad quatuor chœnicas exhibeto. Aceti autem heminas decem addito, & urinæ bubulæ tantundem, & mariæ saluginis heminas viginti. Hoc diutius leniter foueto. Deinde vbi elota fuerit, ex lenticulæ decocto epoto, & melle cū aceto mixto ebibito, vomat. Et pro sorbitione farinā exhibendo, vinumque; vetus sereno cœlo per noctem expositum insuper bibendum. Cibo verò eodie abstineat. Postero autem die granum enidium deuorandū exhibeto, & tertio die medicamentum, quod urinā ciet, passulas & cicera alba ad duas chœnicas, affusis aquæ tribus semicongijs. Deinde percolatum sereno cœlo per noctem

exponito, & postero die bibendum dato. Quinetiam subdititiis medicamentis utitur. Medicamentum quod infusum menses purgat. Stercus bubulum in conchæ maioris formam effingito, cupressi ramenta subigito & commisceto, in sole siccato, in id suffimenta iniicito. Ad similem affectionem. Si menses non eunt, spinæ albæ contrita folia & percolata, ac tepida infundito. Linimentum purgans, quod vteros expurgare potest. Porri & cardamomi semen tritum, vino & lacte cocto maceratum, imo ventri illinito. Emolliens linimentum. Aquam autem, mucos & pelliculas educit, & puerperij purgamenta deturbat, nec exulcerat. Myrrhæ optimæ partem dimidiam, & salis granum similiter, & picem aromatibus conditam, hæc læuiter contusa commisceto. Sit autem myrrha ad salem & picem dimidia. Hanc contusam in tenue linteum ad gallæ magnæ quantitatem iniicito. Sint autem duo lintea, vti vnum interdiu, alterum noctu contineat, quoad colliquescat. Calida autem lauatur, deinde vbi detraxerit, perluatur aqua odorata. Medicamentum infœcundam purgans, si os bene habeat. Si infœcundam cures, stercus bubulum sole exiccatum, & excussum ad quatuor chœnicas Atticas, adiectis aceti heminis decem, erui farinæ chœnice, & aquæ marinæ heminis viginti, hæc tepida diu in foru adhibeto, deinde lenticularum decocto propinato, & melle ac aceto admixto vomat, farinam sorbitione sumat, & vinum odoratum insuper bibat. Cibo autem eo die abstineat, postero autem die grana candida deuoranda dato, tertio verò die medicamentum vrinâ ciens. Si verò voles, vinum albū & cicera alba ad duas chœnicas, affusis tribus aquæ semicongiis. Ex eo detracto dimidio, reliquum cœlo sereno noctu exponendum, & sequenti die paulatim bibendum, & subdititiis medicamentis vtendum. Si voles vt mulier concipiat, ipsam & vteros purgato, deinde ieiunæ farinam edendam, & vinum meracum insuper bibendum exhibeto, nitrumq; rubrum in subdititio admoueto. Et cuminum ac resinam melle subactam ex linteo supponito. Cumq; aqua effluerit, subdititios talos nigros ad emolliendum subiicito, & viro condormiat. Quod si os conuiueat, fici quoq; succū in subdititio sibi supponat, quoad reseratum fuerit, & protinus aqua eluatur. Accipitis
verò

verò steruus ex vino dulci tritum ieiuna bibat, rumq; viro condormiat. Aut vbi menstrua deserint, anseris aut vulpis stercore, ex rosaceo vnguento trito, pudendum illinat, & viro condormiat. Si vlcera acria fuerint, & inflammatione laborent, hac collutione vtor. Anserinum adipem & resinā misce, iis aqua tepida dilutis colluito. Aut melle cum butyro mixto liquefacto colluito. Aut bryoniæ albæ radicis detrasæ conchæ minoris quātitatem, cum myrrha & melle ad eundem modum admisceto, his ex vino nigro odorato solutis, & tepidis colluito. Si dum purgatio fertur summa labra exulcerata & pustulis referta fuerint, carnis bubulæ frustum sumito, butyrum aut anserinum adipem, anisum, aut granum caidum, aut spodium Cyprium, his omnibus tritis carnem obductam in pello subdito. Si vlcera oriantur & mordeant, carnem bubulam adipe oblitam supponito. Ac si sordida fuerint, infusum & fomentum ex mori radice adhibeto, deinde etiā pinguedinis aliquid ex vino dulci bibat. Si in pudēdis vlcera oriantur, bubulo adipe linito, aut myrto in vino decocta, vino colluat, aut oleæ, & rubi, & mali punici foliis decoctis. Sit autem vinum Pramnium. Atq; hæc quidem ad hunc modum facienda. Et Perseæ arboris videlicet folia læuiter terito, & pudendis in subditio admoueto. Aut anethi & apij semen contritum illinito. Si pudenda superficialiis vlcerebus laborarint, ad hunc modum curare oportet. Carnem bubulam longitudinis ferè duorum palmorum, & crassitudinis manubrij, ad vesperam vsq; in pello subdito, sub noctē tollito. Postero verò die rursus ad meridiem vsque subdito, & vinum dulce cui mel admixtum sit insuper bibat. Collutio ad vlceratos vteros, & si stranguria prehenderit. Porrum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrha, & vinum æquali ad horum decoctum mēsurā. His mixtis & feruefactis, ac modicè refrigeratis colluito. Aut mel, butyrum, medullam & ceram intromittito, & illinito. Ad vlcera quæ in pudendis sunt & pullulant, oleæ, rubi, hederæ, & mali punici dulcis folia, læuiter trita, vino veteri diluta, in vellere noctu pudēdis apponito, & cataplasmate admoueto. Cū verò dies illuxerit, detrahitto, & myrri baccis vino decoctis colluat. Aut anserino adipe & resina liquefactis colluito. Aut butyro & cedrino oleo cum pauco melle am-

mixto colluito. Hæc vterorum vlcera exiccant. Argepti florem ex vino terito, & colluito, aut butyro cum melle. Aut bryoniam albam & myrrham, cum vino melle macerato, Vino verò nigro tepido postero die colluito. Aut lentisci foliis in aqua decoctis, ex ea postea colluito. Aliud ad vterorum os vlcera tum. Buryrum, thus, myrrba, resina, medulla cerui, ex his colluito. Aut lenticulam in aqua decoquito, & cum ea percolata colluito. Cùm verò aqua ex vteris fluxerit, & vlcera morsum intulerint, anserino adipe & ouo illinito. Aut ouillum adipem & suillum, & lentem ex vino decoquito, & ex eo pari aqua temperato colluito. Hoc etiam vlcera in pudendo perfundenda. Mannam thuris, rubum, & pini corticem apponito, & horum decocto perluatur. Medicamentum factum mortuum eiciens. Galbanum oliuæ magnitudine, linteo conuolutum, oleo cedrino intinctum, ad os vteri in subditio apponito. Aliud. Calamum odoratum & cucumeris agrestis interiorem partem ex adipe anserino terito, umbilicum verò & imum ventrem obligato, & ex eo exiguo in lanam instillato, ad vterorum os in subditio apponat, & ab eo paulatim detrahitur. Aliud. Rubiam tufam & cedri ramenta, aqua affusa cælo sereno nocte exponito, deinde sub auroram ad dolores exhibeto. Aliud. Læteris drachmæ vnius quantitatem, & succi porri acetabulum, cedrini olei dimidio cyatho paruo admixto potius exhibeto. Aliud. Fel tauri oboli aut dimidij oboli pondere, ex vino tritum exhibeto, aut farina aqua macerata obductum deuorandum dato. Aliud. Cancros fluuiatiles quinque, lappathi & rutæ radicem, & furni fuliginem, omnia simul trita, & aqua mulla permixta, & cælo sereno per noctem exposita, ieiuna tertio quoque die bibat. Aliud. Cucumeris agrestis partem interiorem lauiet tritam, cedrina pice subactam, lana conuolutam, filo circum pennam deligatam, intrò sibi subdat. Pars autem pennæ crassiuscula foris ex lana paulum extet, vbi verò sanguis apparuerit, detrahatur. Veratri nigri surculum, sex digitos longum, lana obuolutum, ita vt eius extremum nudum relinquatur, deinde intrò quam tenuissimè sibi supponat, cùm verò extremum sanguine infectum fuerit, detrahatur. Aliud. Veratrum nigrum, cantharidas & conyzam ex aqua terito, & in glandem molelem

lem sex ferè digitos longam efformatam exiccato, & vbi induerit lana obuolutam supponat, extremum verò cedria illinatur, & nudum maneat, cumque sanguis apparuerit, detrahatur. Fœtum eiiciens. Fœtum iatus mortuum aut syderatum eiicit ranunculus & elaterij exiguum, ex aceto meraciore commixtum, & potui exhibitum. Aut brassicæ tener cauliculus, extrema parte netopo illitus, intromittatur.

*Notha quedam ad calcem lib. 1. de morbis
Mulierum adiuncta.*

Tussis infantuli remedium. Thapsia cum polenta in os indira. Aliud. Oui assati exentum vitellum, cum sesamo albo tosto, sale & melle delingendum præbeto. Ad pueri aluum soluendam. Lanam succidam melle intinctam indito. Quòd si adultior iam fuerit, ceparum interiores partes ex melle tritas indito. Si lac deficiat, farinam setaniâ elotam, melle & oleo ammixto tepidam insuadito. Puerorum crebram spirationem (*æthux* dictam) sedat thus ex vino dulci, & balnei abstinentia. Medicamentum quod purget. Glandulas conficito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis duabus, felle bubulo, myrrhæ drachmis tribus, elaterio quantum ad portionem satis sit. Hæc admixto anserino adipe, æneo vase coquito. Vbi uti voles, glandes adipe anserino molli illinito, lana verò ouilla vitior oleo autem lentiscino, cui cinnabarim admiscere poteris. Vomitum tollit ocymi succus ex vino albo. Aliud. Farinæ setaniæ percolatum decoctum, aut mali punici dulcis & acidi expressus succus, postea melle ammixto. Medicamentum quod exedit sic conficitur. Veratrum nigrum, sandaracham, æris squamam, singula æquali portione seorsim terito. Vbi autè læuiter tritum fuerit, ad vnã partem dupla calce admixta, cedrino oleo subacta illinito. Exurens medicamentum ad hunc modum paratur. Æris flos sincerè combustus quoad ruber euadat, eo læuiter trito vitior. Nigrum medicamentum. Squamam, æris florem, vtrunque seorsim terito, læuiter tritum sic permisceto. Duo aut tria medicamenti genera conficito. Vnum quidem vehementissimum, quod æris florem ad squamam tertiam habet partem. Al-

terum quod quartā habet partem, tertium verò quod quin-
tam. Hoc medicamentum ad omnia adaptatur. Medica-
mentum quod illinitur ad anginam, roris marini semen,
staphis agria, absinthium, elaterium, mel. In podagricis do-
loribus tumores nitro læuiter trito aqua subactō, velut ca-
taplasmate obducito, tribus diebus ne lauato. Cū verò
laueris, rursus nitro crudo rubro, cum pauco melle trito, eo
velut semper vtendum. Igne ambusta illine portulaca cum
farinæ massa aqua subacta, & lactuca rubra ad drachmam
vnam. Id dolorem omnem tollit ex aqua semioboli Attici
pondere. Ophthalmica medicamenta. *Ærugo*, fel capræ,
myrrha, hæc omnia soluantur, simul trita, læuigata, vino
albo diluito, deinde in arundinem coniecta, sicca ad vsum
adhibeto. Quod puluere inspergitur. Misy præparatum in
pila terito, chrysididis cinerem lotum admisceto. Sin au-
tem cineris partes tres, & misyos vna. Misy in Maza com-
burito, ea cautione ne effluat. Liquefcit enim dum torretur.
Probè verò vstum puniceæ fit coloris. Aliud. Cerusa ad eun-
dem modum cum misy vsto admiscetur, velut fit in chrysi-
tididis cinere, & in misy transit. Aliud isto vehementius. Spo-
dium Cyprium ex fuligine lotum, cerusa, & misy vstum.
Spodij autem ad cerusam duas partes esse oportet, & misyos
vnam, foliorum anemones contusorum succum exprimito,
& ad solem in æris rubri vase cooperto, ne quid incidat, ex-
ponito. Cū verò crassum euaserit, pastillos formato, de-
inde siccato. Cū verò desiccatum fuerit, quàm maximè
poteris vrito, deinde refrigeratum læuiter terito, & ad
partem spodij ex fuligine loti portionem admisceto, deinde
netopo instillato paulum terito, mox melle diluito, postea
resiccaturum in capsula ærea, ad vsum reponito. Aridum
molle. Spodium Cyprium, chalcitis illota læuiter trita, flos
æris, hæc æquali portione misceto, & læuiter terito. Ari-
dum aliud. Spodium Cyprium, chalcitis læuiter trita, & ci-
nis chrysididis illotus, hæc inter se diligenter terito. Aliud
aridum. Spodium vstum, chrysidis, & æris spuma æqualibus
portionibus læuigata. Aliud. Vuz immaturæ succus, & spo-
dium Cyprium. Vuz immaturæ grandioris succum, ex li-
teo in vase æris rubri exprimito, aceti albi acerrimi tertia
parte admixta, sicque in Sole decoquito, & quinquies die
ver-

versato. Cùm verò crassus succus euaserit, chalcitidis cypriz
 cinerem leuiter tritum iniicito & permiscero. Cùmque sex
 uel septē diebus succus in Sole positus fuerit, ad succi hemi-
 nam Atticam, cineris drachmas octo iniicito. Quòd si
 acrius uoles, cineris minùs, sin lenius, plus adiicito. Post
 hæc resiccato, quoad pastilli formari queant. Deinde ad fu-
 mum intus suspenlum, tam diu resiccato quoad testaceum
 euadat, ne cùm teritur in sese coeat, mox sic utitor, & loco
 minimè humido reponito. Aliud aridum. Spodium, chalcit-
 tis aceto albo subacta, deinde pastillos confectos resiccato,
 cumq; resiccatum fuerit læuiter terito, eo quidem oculum
 illinere opimum, uinumq; uetus dulce simul incoquito. Ad
 albuginem. Populi nigræ lachrymam, lac muliebre, his
 permixtis utitor. Ad oculi lachrymam & dolorem. Mali
 punici dulcis expressum succum in uase æreo coquito, & ni-
 grum uelut picem reddito, æstate Soli exponito, deinde li-
 quido sublinito. Si lachrymabundus ac lippus oculus fue-
 rit. Cùm uua alba, ualde matura & gracilis in uite fuerit, de-
 ceptam excolato, deinde in Sole siccato. Cùm siccum fuerit
 deradito, æruginis semioboli Attici pòdus admiscero, post-
 ea eo sublinito. Hoc oculis inspergitur. Plumbum & spodi-
 um æquis portionibus, myrrhæ decima pars, papaueris sac-
 ci exiguum, uinum uetus, aridis tritis utitor. Scillæ, spodii,
 cerulæ, chartæ combustæ pars tertia, myrrhæ pars decima.
 Si uoles pilos è corpore euellere, uitis lachryma cum oleo
 inungito. Quòd si oculum depilare uoles, ubi decerpseris
 inungito, & cum tenui cuticula discedet, ruborq; & boni
 coloris erit. Ad læuitatem intestinorum, lentes & triticum
 fetanium ad duas chœnices aqua macerato, deinde cùm
 hæc mollia euaserint, ut edi possint, in pila aut mortario læ-
 uigato, postea aquæ heminis sex affusis uehementer agita-
 to. Quòd à rutro discedet in ollam effundito, melle pauco
 affuso coquito, ubi uehementer coctum fuerit, tortefactum
 edendum dato. Quòd si sitiatur, uinum quàm uetustissimum
 bibat, eo utatur quoad conualescat. Si quis grauedine deti-
 neatur, myrrham læuiter tritam melle admixto linteo ex-
 cipito, nares confricato. Alui infusum pituitam educens.
 Thapsiæ quantum potione vna satis sit, aut uuæ passæ grana
 quadraginta, aut grani enidi, aut cnestri quantum ad vnam

potionem satis sit, mellis autem semiheminam admisceto,
 aut olei tantundem aqua marina diluito, in qua fursures
 aut ptisana decocta fuerit, quoad pinguis euaserit. Aut ad-
 ipem betæ succo liquato, & nitri drachmas decem admisce-
 to, aut salis acetabulum plenum in aquam marinam im-
 mittito. Quòd si bilem educere uoles, succi lateris quan-
 tum vna portione satis sit, elaterii sesquidrachmam, colo-
 cynthidis agrestis drachmæ pondus terito, & iisdem qui-
 bus prius diluito. Si uerò uolentiùs ducere uoles, cucu-
 meris agrestis interiorem partem, ad drachmæ quadrante-
 rem, aquæ dimidia hemina maceratam in aluum infundito,
 & si in exitu mordeat, postea ptisanæ cremore colluito. A-
 liud. In lacte asinino cocto, aut in succo betæ ad tres hemi-
 nas, cucumeris agrestis interiorem partem macerato, sale
 admixto, melle & oleo, postea uerò ptisanæ cremore col-
 luito. Cucurbitæ agrestis drachmam tritam, & prius lacte
 asinino maceratam, hæc eadem misceto. Cucumeris agre-
 stis interioris partis drachmam, elaterii quantum vna po-
 tione satis sit, salis pugillum, mel, oleum, aqua marina di-
 luito. At si stercus educere uoles, nullum medicamentum
 propinato, uerum aliis utitor. Ad intestinorum difficulta-
 tem infusum. Mali punici dulcis cortices in uino plurimum
 decoquito, quoad dimidium remaneat, olei heminæ qua-
 drante admixto, & thuris drachmæ quadrante. Vnguenti
 rosacei heminæ dimidiū, ptisanæ cremor, aqua marina co-
 cta. Veratri quantum ad duas portiones satis sit terito, aquæ
 hemina dimidia diluito, olei æquali portione admixta de-
 cocto in scaphulam effuso colluito. Mala cydonia dissecta
 aqua macerari finito, cumq; aqua odorem habuerit, potui
 exhibeto. Ptisanæ lomentum in aquæ congiuum immisum
 decoquito, dum pingue euadat. Mala dissecta decoquito,
 fauum mellis aqua macerato, simul terito, ubi subdulcis
 fuerit percolato, apii folia immittito. Aliud. Vuam passam
 albam in aquam immisam, calaminthem,
 aut fauum mellis in aqua sub-
 dulci conterito.

Hippe-

Hippocratis de mulierum morbis,
liber secundus.

Fluor albus senioribus magis quàm iunioribus contingit, fulvus virisque, ruber iunioribus. Et fluor quidem ruber ex f. bre quidem oritur, magis verò ex abortione. Quinetiam ex mensium suppressione contingit, cum re-
tenti subito magna copia proruperit. Cōringit verò etiam
ex partu, & ex febribus, & sanguis magna copia affluit, grum-
m suboritur, & corporis torpor, erurum perfrictio. Interdum
verò si copiosior sanguis effluerit, nasus etiam in dentes
effundit, sudor que multus effluit. Ad hæc quoque oris ven-
triculi morsus & perfrictiones contingunt, & febres bilem
sinceram effundentes & pruriginosæ, crebroque eodem die
rigore corripuntur, rursusque sudoribus distillant. Quan-
doque etiam ex superioribus locis, quandoque verò ex inferioribus, eis conuulsiones suboriuntur. doloresque acuti & vehementes, parturientibus non absimiles, ad inguina veniunt.
Interdum verò stranguria detinet, os siccum est, sitis urget,
lingua aspera, pedum pollices contrahuntur, & ad suras femora
contendit, lumborum ingentes dolores adsunt, & manuum ad
motum impotentia. His ita contingentibus, tum à claviculis
ad iugula, ad malas & linguam neruorum distentiones
fieri conlucuerunt. Et ex his paulo post in posteriora à tendinibus
iuxta spinam & lumbos tendunt, sicque morbi violentia per-
eunt. Inchoantibus igitur fluoribus ad hunc modum victus rationem
denunciare oportet. Sub diluculū quidem medicamentū aliquod
ex his que describā, quo potissimum opus esse videatur, ad fluores
potui exhibeto, idque ter aut quater. Et si copiosus sanguis feratur,
victus ratione instituto, si quidem sine febre fuerint, ex cibariis,
si verò febricitant, ex sorbitionibus. Ex sorbitionibus autē maxime
conueniunt panicum, lenticula, farina setania cocta, alica decocta
sorbilis, zea percocta. Ex potionibus verò polere pollen tenuissimum
ex aqua, & contusa ex panibus. decerpta fragmenta, & tenuis
ex hordeo recenti farina aqua macerata, que etiam insulsa
delingenda. Ex cibariis verò panis exallatus in cinere,

pro opsonio autem leporis caro, columbi & palumbis, tum elixa, tum assata, hœdina caro assata, absq; vlllo condimento, aceto intincta, capræ aut bouis hepar in cinere assatum, oui tenue aut vitellus, caseus sine sale. Olus nullum neque coctum, neque crudum gustandum, balneis abstinentum, manus ambæ vinculis ex lana succida intorta deligandæ, ita vt laqueum ad superiores cubitorum & poplitum partes supra genua iniicias. Et sublatis mammis cucurbitulas modò quidem dextra, modò etiam sinistra parte adhibeto. Quòd si admotis cucurbitulis suboriatu spirandi difficultas, eas detrahitò, sanguinemq; ne educito. Medicamentis verò subdititiis iis vitior, quæ describam ad sanguinem sistendum accommodatis. Siquidem ex his fluoribus superstit, copioso abeunte sanguine, tum color apuæ similis, tum facies subrumida est, oculi intumescunt, crura turgescunt, vterus humidus est semperq; præter modum apertus est, & aquosa effluunt, velut carniarum crudarum succus. In his si vires validæ fuerint ieiunis vomitiones ciere oportet, & a vomitionibus prandium exhibere. His paucus potus confert, vinum nigrum meracius, balnei abstinentia, aut frigidæ balneum, deambulationes, semel die cibus, omnia licentia. Quòd si per hæc non restituantur vtteri, nec confidant, neque à fluxionibus vindicentur, adhibita virium corporis ratione, si quidem robusta sit, elleborum dare oportet. Si verò dicto non paruerit, caput purgandum, & post purgationem reliquam victus rationem ad eundem modum adhibeto, velut in his quæ non pariunt. Adhibendæ verò in considerationem etiam sunt mulierum tum naturæ, tum colores, tum ætates, & anni tempestates, & loca, & venti. Aliæ quidem frigidæ, aliæ humidæ & fluidæ. Aliæ verò calidæ quidem, sed sicciore & stabiles sunt. Nam quæ supra modum albæ sunt, humidiores & fluxionibus opportuniore existunt, nigrae verò sicciore & adstrictiores. Quæ verò colore sunt subfusco & vinoso, medium quiddam inter vtrasque obtinent. Ad eundem etiam modum circa ætates contingit. Iuenculæ enim humidiores sunt, fereq; similiter copioso sanguine abundant. Vtulae verò sicciore paucum habent sanguinem. Quæ autem in medio sunt positæ, medium quiddam inter vtrasque habent,

bent, in ætatis æquilibrio constitutæ. Eum autem qui hæc
 rectè tractare volet, mulierum naturas, & temporum op-
 portunitates, & ætates, & anni tempestates, & loca, & ven-
 tos, semper dignoscere oportet. Si fluor in vteris gignatur,
 copiosus sanguis fluit, & grumi concreti excidunt, dolor ad
 lumbos, laterum inanitates, & imum ventrem detinet, qui
 durus est & contactus dolet, rigor & febris acuta prehendit,
 imbecillitas innascitur, omnia præter humeros & scoptula
 operata dolent, calor & rubor detinet, venæque duræ sunt
 ac renitentes. Hic morbus ex abortionibus præcipuè ori-
 tur. Quinetiam contingit cum menses diu retenti de repen-
 te affatim proruperint. Huic ita habenti grossum siccam,
 contusam & cribratam, in linteo ligatam, in subditiuo ap-
 ponito, & imo ventri refrigerantia admoueto, ea cautione
 ne inhorrescat. Postquam fluor constiterit, oleæ
 agrestis foliis in acerrimo aceto decoctis, pudenda perluat.
 Bibat autem vinacea, aut rhoë rubro in aceri acerrimi he-
 mina dimidia decocto, pudenda abluat. Aut mora rubi ru-
 bra, siccata & tenuiter trita, cum farina setanea, æquali
 portione mixta, ieiunæ potui exhibeto. Quod si vehemen-
 tius voles, setaneæ farine duas partes iniectas & ammixtas
 propinato, neque lauet. Cibis autem vtatur siccis & vino ni-
 gro generoso. Si verò intumuerit, sedato iam fluore, me-
 dicamentum deorsum purgans propinato. A medica-
 menti portione vteros grossorum decocto, postea etiam
 acerbis colluito. Si sic affecta adhuc humecta fuerit, suffi-
 tum quoad exiccet adhibeto. In fluore rubro sanguis qualis
 recenter iugulatæ victimæ fluit, & per interualla sanguinis
 grumi, quandoque verò etiam fluorem rubrum eiicit, ven-
 ter imus attollitur, extenuatur, inflatur, induratur, ad con-
 tactum velut vlceratus indolescit, febris & dentium fremi-
 tus detinet, dolor est ad ipsa pudenda, pubem, lateris inani-
 tatem, lumbos, tendinem, ventrem, pectus, & scapulas, re-
 liquaque omnia dolent, impotentia & animi demissio de-
 tinet, & color vertitur. Hæc circa morbi initia inuadunt.
 Quod si hæc omnia producantur, longè magis debilitatur, &
 manifestus est morbus, cavitates sub oculis assurgunt, &
 pedes intumescunt. Hic autem morbus ex partu præcipuè
 prehendit, si quid in ipsa vellicatum non exierit, sed intus

computruerit, scetusque exasperatus fuerit. In hanc si circa
 initia incideris, cum dolor adfuerit, spongiam madefactam
 admoueto. & linteum rarum, molle derafum, aqua frigida
 imbutum ventri iniicito, frigidaque perfundito, lectumque
 a pedibus excitatum sic sternito, medicamentumque ali-
 quod ex his quae mulieribus debentur, facto eius periculo
 quoduam lubentius assumat, propinato. Apii semen tostum
 conuadito & cribrato, & irionē eodem modo, & peplosi se-
 men cum polenta cribratum, & vrticæ semen similiter, &
 oleastri scabiem, gallam, rutam, origanum, pulegium cum
 polenta cribratum ac subactum, & farinae hordeaceæ cras-
 siores partes tostas, & farinam triticeam commolitam, ca-
 seumque caprinum abrasis sordibus, aliorum quidem sin-
 gulorum parem portionem misceto, origani verò & rutæ,
 & scabiei & gallæ dimidium, hæc mane ieiunæ antequam
 moueatur potui exhibeto. Miscenda autem sunt ad vsus, si
 acria prodeant, & in Cyceone danda. Sit autem medica-
 menti pars vna, casei vna, polentæ vna. Sub vesperam au-
 tem melle ammixto potui exhibenda. Et hæc quidem faci-
 enda quoad morbi exordia fuerint, & multus sanguis
 pauco intermisso tempore fluxerit, grauesque dolores teau-
 erint. Sin verò patior sanguis & breuiore tempore fluxerit,
 quæ sanè deorsum aut sursum secedunt propinato, puden-
 daque lenibus fomentis, vt semper occasio tulerit, foueto.
 Et zeam vnā cum cortice contusam, & caprifici grossos sic-
 caras, tulas & cribratas, & oleæ folia similiter, singulorum
 æquales partes ex cataplasmate admoueto. Lacque bubu-
 lum, aut coctum, aut crudum propinato, vt opportunum
 esse videbitur, ad id quod probè habet attendendo. Nam
 languidus & lethalis hic morbus esse videtur, paucaque ex
 eo euadunt. Cùm mulieri sanguis fluit ex locis sub articu-
 lis, hæc ex partu aut labore corrupta est. Hoc fluorem esse
 muliebrem quidam Medici existimant, est verò aliud
 quiddam. Hoc quidem ex articulis aliud quiddam est, & ex
 lumbis, & ex coxendice glutinosum simul cum sanguine
 defluit. Illud verò ex vteris & cavitare venarum, purus san-
 guis. Huc per inferiora suffitus parandus. Zeæ concusæ se-
 misextarium pauco aceto subigito, vt ne penitus vteros hu-
 mectes, etiam sulphuris semiobolum ad zeas contritas ad-
 mixtum,

mixtum, & aceto subactum per noctem ponito. Mane ve-
 zò accenso multo igne, ea quæ dolia olearia obcurant, ad-
 mixtis fulloniis sordibus, & serpentis semine imposito.
 Ablato verò multo igne, excitato potissimum fumo vrito.
 Sellam autem pertutam esse oportet, in qua mulier circum-
 lecta, ne quid perspiret, confideat. Medicamentum verò
 cum aceto paratum, & serpentis semen, in ignem inspar-
 gito. Quinetiam myrrha admixta efficax est, quæ etiam
 sufficui cruorem ex pudendis abstergit. Quòd si satis esse vi-
 deatur, crysini semen torrefactum, tritum ex vino exhibe-
 to. In fuluo fluore copiosum & graveolens tanquam ex ovo
 aspectu inuiso effluit, vteri inflammatione laborant, dolor
 ex lumbis & inguinibus erumpit, quæ pdeunt copiosa sunt,
 & nisi liberetur, celeriter fluentia. Quin & si tempus acce-
 dat, quæ restant quàm maximè putrefacit. Rigor eam pre-
 hendit, & tanquam carnum assatarum succus effluit, & vnà
 cum his febres vehementes & rigores corripunt. Ex huius-
 modi fluoribus multæ pereunt, pauca verò euadunt. Et si
 quidem initio in manus sumseris, ad hunc modum curare
 oportet. Si quidem febre careant & viribus valeant, vera-
 tum exhibendū. Ex quo intermissis tribus aut quatuor die-
 bus, medicamentum deorsum purgans exhibendum. Post
 purgationem autem hæc victus ratio institui debet, vt quæ
 fluunt aquosa sint & leuia. Mane quidem ieiunæ medica-
 mentum aliquod ex his quæ ad fluorem describam exhiben-
 dum, aut vino inspersum bibendum. Post autem exhibitum
 medicamentum, alia ad curationem victus ratio instituenda,
 vteri verò ad hunc modum curadi. Si quidem inflammati-
 one laborent aut connueant, fomenta emollientia quoad
 vterorum os molle euadat, admouere oportet. A fomentis,
 collutiones quibus opus esse videbitur, siue magis purgan-
 tibus, siue magis emollientibus infundendæ. Post collu-
 tiones, emollientia in subditio apponenda. Quòd si os
 non facile soluatur, fomentis & subdititiis quæ ego descri-
 bam emolliendum, quoad apertum sit. Quòd si ex his
 fluxiones minimè sedentur, caput purgandum, sicque vi-
 ctus ratio instituenda. Si quidem febris expers sit, lac asini-
 num bibendum, oleribus coctis & domesticis & agrestibus
 vtendum, allio excepto, porro, brassica & raphano longo.

Ex marinis autem raia læui, scorpio, congruo, torpedine, anguilla, passere, gobio. Incoquendi autem sunt cum cepis & coriandro, in muria dulci & pingui, & probe cocti assu- mendi. Carnibus autem vtendum suillis maximè, deinde verò agninis aut ouillis, elixis potiùs cum iure, quàm assis. Vino albo, mellito, aut aquoso. Balneis excepro capite, non admodum calidis, neque multis. Quòd si sub hac victus ra- tione vteri humecti fuerint, & ab vlceratione quidem & in- flammatione liberentur, pro balneis, his abstinentium, pro viniis fuluis, nigris vtendum, & pro dilutioribus, meracio- ribus, pro polenta, panibus, pro piscibus, carnibus assatis, cibisque omnibus desiccantibus, quibus in alui profluuiis vtimur. Collutionibus omnibus, præterquam vino & aqua abstinentium. Sufficis autem ex adstringentibus parandis. Optimum est vt concipiat. Quòd si iuuenula fuerit, fre- quentes vomitus ieiunæ prouocandi, deinde paulum pran- dendum. Atq; ista victus ratio his fluoribus est accommo- data. In fluore albo effluit quid album velut asini vrina, fa- cies intumescit, & partes sub oculis vtrisque, oculi quales hydrope laborantibus, & aspectu deformes, à quibus splen- dor abest, gramiosi & caligantes, corpus colore apuam referens & pustulosum, venter imus in tumorem sublatu, in maxillis sensim excitantur rubores parui, aquosi & ma- ligni, & in cruribus tumores, quos si digito presseris, nota affigitur, non secus ac in farinæ massa aqua subacta, os sali- ua plenum est, cum ieiunæ fuerint, aut veluti aquam acidam vomitione reiecerint, oris vetriculi morsus sentiuntur. Quòd si ad accliuem locum processerint, frequens spiratio & in- focatio celerius corripit, crurum perfrectio, & genuum im- potentia, in ore superficialia vlcera (æ phora dicta) subori- untur, vterus præter modum dehiscit, & in osculum graphis velut plumbum decumbit. Dolores ad femora se exten- dunt, & inferiores omnes partes, ab imo ventre inchoan- do, ad pedes vsque, perfrigerantur, plantæ torpescunt, neq; incedere possunt. Has ab his morbis vindicare difficultè. Nam & cum ætate longiùs progrediuntur, & labores con- senescunt, nisi secunda aliqua fortuna sponte contingat, quæ solutionem afferat. In his quidem quod redundat, me- dicamentis quæ bilem non purgant est exhauriendum.

Quia

Quæ & quæ urinas mouent potui exhibita his conducunt, & capitis purgationes, balnei abstinentia, epithimum albumepotum, obambulationes, & omnis victus ratio desiccans. Quæ cum fecerint, non prorsus quidem conualescunt, facilis tamen degunt. Fluoris albi curatio. Album & sup-pallidum expurgatur, cumque urinam reddit, morsum & lincinationem percipit, vterus exulceratur, febris acuta detinet, calor multus, sitis & insomnia, & mente alienantur. Cum quid festinanter egerit, ipsam crebra spiratio (de qua dicta) detinet, & membra soluantur. Huic peplum album propinare conuenit, & vrticæ semen, præstat etiam mali punici dulcis radicem & folia, & rhoëm, & gallam. Hæc ex vino acerbo propinanda, & mali punici succum admixto caseo caprino, zeas & grossos hybernas, oleæ folia, & eiusdem scabiem ad suffitum subter apponito, cum cortice cucumerisagrestis ad tertiam partem addito, reliquis verò æquali portione. Sorbitiones ex oleribus coctis, amygdalis & sesamo assumat, pensilibus gestationibus & vehiculis vtatur, neque quiescat. Alius fluor. Copiosum effluit quale ouillum lotium, colore album, totaque intumescit, in tibiis tumidæ quædam laxæ & rubicundæ cutis eminentiæ exurgunt, sique digito contrectaris, in tibiis & pedibus fossularum vestigia insiguntur, si quid ederit, impletur ac intenditur, cumque in viam se dederit, & opus aliquod confecerit, crebra & frequens spiratio dolorque ipsamprehendit, colorque interdum albus & sup-pallidus. Huic si vires valeant, iuuenis sit, cæteraque compareant, per incitia medicamentum sursum & deorsum purgans exhibeto, caputque per ea quæ pituitam purgant, si pituita redundarit, purgato, si verò bile, per ea quæ bilem. Et si anni tempus ferat, neque natura lienosa fuerit, sique aliquid ex supra dictis affuerit, serum decoctum quamplurimo tempore potui exhibeto, sub vesperam autem vinum dulce aquosum, si opus sit, cibum verò ne attingat. Si verò imbecilla fuerit, paucissimam sorbitionem assumat, neque lauet. Vbi autem tibi opportuno esse videbitur, à potu cesserit, & post purgationem cibus vtatur, à pinguibus sibi temperas, acribus, dulcibus, falsis, & oleribus acribus. Piscibus vtatur saxatilibus, & carnibus ouillis, gallinacis, & leporinis. pane fermenta-

tato, aut hordeo freso. Oleribus etiam coctis vtatur, & agrestibus esui aptis, & domesticis, acerbis exceptis, maneque & à cibo obambulet. Ex quibus si tibi fortior esse videatur, vteros ex face vini colluito, tribusque aut quatuor intermissis diebus, postea acerbis eluito, & mora iniecta, si quidem sicca fuerit, quiescito. Quod si natura biliosa aut pituitosa fuerit, ex victus verò ratione & potione medicamentorum emaciata, vires colligere nequeat, lac bubulum per quadraginta dies, calidum ex vacca assumat. Pituitosam tamen præstiterit cibus quam paucissimis vti, quamdiu lac biberit, cuius mensura sit sex heminarum Atticarum. Initium autem à duabus faciendum, & singulis diebus vnam addat, donec ad sex perueniat, paulatimque ad minorem quantitatem descendat, & post lactis potum, cibus & victus ratione reficito. At post lactis potionem, maneiuius stomacho adiantum siccum, contusum, per cribrum exquisitorium transmissum bibat, ex vino nigro odorato temperato exhibitum. At si morbus reuertatur, hanc totam foueto, rursusque medicamentis per inferiora purgato, posteaque vteros colluito, si quidem natura pituitosa fuerit, per granum cnidium, aut thapsiæ radicem, Si verò biliosa, per scammonia succum, & colocynthidem agrestem. Hanc enim in vas coniectam, duabus aquæ heminis affusus decoquito. Huius decocti dimidio, mel, & oleum narcissinum, vel anchinum ammisceto. Sit autem mellis hemina quadrans, olei verò mensura ad mel sesquialtera. Postea autem, melle & vino, & oleo solo colluito, sufficiumque adhibeto, & trium aut quatuor dierum mora interposita, adiantum bibat. Quod si vtero conceperit, morbus reuertitur, quo casu mulier perit. Cum autem seniores hic morbus inuasit, vteri computrescunt, paucaque admodum euadunt. Fluor alius in quo expurgatur quale quid ex ovo crudo pallidum subalbidum, vlcusque in pudendis excitat, pedes & tibiæ intumescunt, caua sub oculis partes in tumorem attolluntur, oculi humidi sunt & gramiosi, sique incedat, crebra anhelatio eam inuadit, & imbecillitas contingit. Quod si euaserit, morbus pituitosus fuerit, nisi que repurgata fuerit, bile vehementer commota febricitat. Seniores autem hic morbus quam iuniores magis inuadit. Cum autem sic habuerit,

habuerit. si quidem admodum intumescat, medicamentum deorsum purgans potui exhibeto, quod pituitæ & bili medeatur. At si non valde intumescat, eamque pituita vrgear, medicamentum sursum purgans exhibeto, & si quidem valida fuerit, veratro purgetur, sin minus, medicamentum quod bilem & pituitam educat exhibendum. Post medicamenta autem plurimis diebus serum coctum cum paucò sale potui exhibeto, & mētham in super edat. Vesperi verò cibum ne attingat, paucam autem sorbitionē assumar, & vinum dulce, si opus sit, superbibat. Quòd si serum non adfuerit, lac asininum decoquito, & quatuor diebus exhibeto. Vesperi verò eadem facito, si febris per noctem non detineat. At si natura lienosa; aut flatuosa sanguine defecta fuerit, neq; serum, neq; lac bibat, alioqui per medicamentà deorsum purgato, & vbi opportunum tibi fore videbitur, vteros colluito, primùm quidem bis aut ter medicamento ex vini fæce parato. Post hoc autem scammonia succo, dulci vino ad heminam Atticam affuso, & olei heminae quadrante, maximè quidem narcissini. Postero verò die vini hemina colluito, adiecto mellis quadrante, & resinae tertia mellis parte, olei verò & mellis æquales sint portiones. Quòd si quæ à collutione secedunt, pituitosa seruantur, rursus colluito, trium aut quatuor dierum mora interposita. Postea granum cnidium detracto cortice, quantum ad duas portiones satis sit infundito, & iisdem colluito. At si granum cnidium non adfuerit, thapsia radice quantum portione vna satis sit infusa, postea ex iisdem colluito. Postquam autè quæ secedunt his collutionibus expurgata fuerint, & si quid crucenti, velut ab ulcere, cõtigerit, acerbis deinde colluito. Posteaq; si ipsa interrogata, os vterorũ durum esse, ac dolore detineri dixerit, ad eundem modũ ex eo quod cum butyro paratur colluito, quoad vteri resiccati fuerint, & sana esse videatur. Intermediis autem collutionũ diebus, sambuci fructum bibat, & leporis coagulum, pepli corticem, vrticæ semen, mali punici dulcis corticẽ, tritis cuiusq; æqualibus partibus. Polenta autem ammixta & adianto, ex vino odorato ieiuna bibat. Cibis vtatur mollibus, neque salis, neque acribus. Carnes piscibus meliores, volucrum videlicet aut leporina, & calida non multa lauet. Quòd nisi fluor leuã

mentum faciat, sed relinquatur, & vteri humectentur, medicamento ex malicorio suffitum adiuueto, posteaque virum adest, & si vtero conceperit, conualefcit. At seniores se recolligere non possunt, sed præ virium imbecillitate pereunt. Alius fluor. Fluit sup pallidum & glutinosum quale quid ex ovo, venterque imus in tumorem exurgit, durusque euadit, & ad contactum dolet, dentibus stridet, febris detinet, dolor pubem occupat, pudenda, imum ventrem & lumbos, animi deliquium adest, anxietudines, perfrictiones, & sudor copiosus, pulsus ad manum leniter ferientes, languidi, deficientes, confestimque pereunt. Quod si superstes euadat, color ei immutatur, & velut fauus existit, cutisque corporis digito pressa emollitur, in eaque nota infigitur, velut in farinæ massa aqua subacta, pedesque & crura in tumorem attolluntur. Morbus autem contingit præcipue, si quid his in partu vellicatum fuerit, aut intus computruerit. Iis vero quæ prouectæ iam sunt ætatis magis contingit, neque huiusmodi morbus admodum mitis est. Alius fluor. Qualis ex affatis carnibus humor purgatur, & pudendum vlceratur, & quamcunque aliam corporis partem stillando attigerit. Et rigor, febris acuta, crebra, magna, simulque horror corripit. Dolores autem in omnibus fluoribus similes. Hæc tota intumescit, & partibus vmbilico inferioribus, & cruribus, colorque auriginosus euadit. Huiusmodi autem fluor ex eo contingit, cum sanguis exturbatus aliquantum biliosus extiterit, neque purgatus fuerit. Cum sic habuerit, medicamentum bibendum exhibendum, si quidem valida fuerit, ex veratro, si verò debilis fuerit, ex radice & elaterio, & postremo lac caprinum, aut medicamentum quod deorsum bilem & pituitam purget exhibeto. V-
 teros autem medicamento ex brassicæ succo colluito. Mentham autem bibat, hypericum, lini semen, singula ex vino nigro austero, hæc ieiunæ bibenda præbeto. Si verò vlceratum pudendum fuerit, postea butyro colluito, deinde inedicamentum purgans potui exhibeto, vlceraque butyro, resina, myrrha, & argenti flore linito, myrti autem & saluix ex aqua decocto tepido perluatur. Cibis autem vtatur neque falsis, neque acibus, vt ne mordax vrina reddatur, & marinis abstineat, carnibus babulis, ouillis, porcinis, reliquis verò
 carni-

caribus coctis vtatur. In cibo panem assumat, & vinum
 odoratum, vetus, nigrum bibat. Quibus factis si non con-
 ualescat, totam foueto, & postero die medicamentum sur-
 sum purgans exhibeto, deinde ex intermissione, rursus de-
 orsum purgans. Er si quidem fluor perseueret, post medica-
 menta decoctum serum quotidie potui præbeto, sub vespere
 ram verò sorbitionibus vtatur, vino verò dulci, albo. Quòd
 si serum desit, lac asininum coctum diebus quatuor bibat,
 vesperi autem iisdem vtatur. Post hæc autem lac bubulum
 calidum per dies quadraginta bibat, & per diem nihil (vt ita
 dicam) edat. Id enim est optimum cum ab huiusmodi lacte
 purgetur, nutriatur, fluorque obtundatur. Vesperi in cœna
 auicularum carnem assam paucam sumat, & panis subci-
 nerici parum. Vinum verò nigrum, vetus, generosum in-
 super bibat, quoad lac biberit, si copiosa eant, & acce ali-
 quid commoueatur. Quòd si his factis concipiat, conua-
 lescit. Quæ verò seniores sunt, his quandoque morbus re-
 uertitur, ac pereunt, iuuenulis autem minimè lethalis est.
 Diurna autem est saniosi fluoris curatio, in quo tale quid
 subcreuentum fluit, qualis ex assatis caribus succus, ac ve-
 lut muria mordet, pudenda rodit & exulcerat, vterus in am-
 bitu exulceratur, & circum femora aliasque partes. Si in ve-
 stimenta destillarit, ea inficiuntur, nec nisi ægrè eluuntur,
 venter attollitur & durus euadit, contactus dolet, calor pu-
 denda occupat, ad sedem dolor est, ad imum ventrem &
 laterum inanitates, coxendices & lumbos, debilitas adest,
 & color velut auriginosus mutatur. Quòd si cum tempore
 morbus progressum faciat, hæc omnia multè magis inua-
 dunt, oculorum cavitates attolluntur, pedes & crura à lum-
 bis intumescunt. Hic autem morbus corripit, cum quid in
 abortione aut partu de foetu dilaceratum fuerit. Fomenta
 autem admouenda, & suffitus adhibendi, propinandaque
 omnia quæ fluxum reprimunt, & lac asininum aliaque porri-
 genda, & vomitus si opus sit ciendus. Si verò febris expers
 fuerit, aut debilis detinuerit, forus sicus melior est. Cum
 vteri ad caput conuersi fuerint, eaque in parte suffocatio desi-
 nit, caput grauitate afficit, aliis verò alia quapiam parte fi-
 nis continetur. Hoc autem indicio est. Narium venas & quæ
 sub oculis sunt sibi dolere conqueruntur, & sopor detinet,

& spum scit cum meliusculè habet. Hæc copiosa calida la-
uanda, si verò non auscultet. frigida, & circa caput lauri &
myrri ex aqua decoctum refrigeratum apponendum, ca-
putq; vnguento rosaceo illinatur, & subter suffitus ex odo-
ratis admoueat, naribus verò ex graueolentibus, brassi-
cam edat, succumq; sorbeat. Si verò vteri ad cor proceden-
tes strangulatum inducant, & sursum impulsus aer violen-
ter feratur, anxietate vexatur, & vomit. Quibusdam autem
statim tractus vterus deorsum procedit, & stat^o extra ferrur.
Hæc quidem spumosa vomit, huic verò quies contingit. At
quibus non abscedit, porri semen, & peplum tritum tribus
aquæ cyathis dilutum potui exhibeto. Prodest etiam acetū
albi cyathus potui exhibitus. Aut iuniperi semen, & saluiā
acetū aut vino ad res huiusmodi ammixto. Calefieri autem
oportet, aut anserinum adipem, cerarum resinatum, & pi-
cem simul calefacere, & glandes subdititias conficere. Cum
autem ad præcordia allapsi fuerint, strangulatum inducunt.
Tunc cū morbus in summo fuerit, & vomitus feruidus acris
prehendit, & pauco tempore leuius habet, dolorq; caput &
collum in totum occupat, tepefactoria admoueto, si supra
strangularint, sub naribus verò, sensim progrediendo, gra-
ueolentia in suffitu adhibeto (si enim vteri confertim ad in-
feriora consistunt, etiam turbatio oritur) infra verò que
sunt grati odoris, & castorium ac conyzam potui dato. Vbi
autem ad inferiora tracti fuerint, inuisa in suffitu subter ad-
hibeto, naribus verò odorata. Ac si dolores cessarint, medi-
camentum deorsum purgans propinato, posteaque lac ali-
ninum, aut serum bibendum præbeto, nisi ab ortu lienis
affectibus obnoxia fuerit, aut sanguine defecta, aut deco-
lor, aut aures tinnientes habuerit, quibus cognatione que-
dam à iuuentute morbi in consuetudinem venerint. Superi-
orem autem ventrem ne moueto, oculorum enim caligi-
nem sentient, aut circa fauces molestia aliaq; aderunt, pi-
sanæ verò succum exhibeto. Quòd si prompta sit ad vomitio-
nem, etiam vomat. Collutio autem ex narcisso optima,
subdititium verò ex cantharidibus paratum. Si vteri ad præ-
cordia institerint, strangulatur velut sumto veratro, & non
nisi erecta ceruice spirat, & vehementes oris ventriculi
morsus sunt, quædam etiam saliuam acidam interdum vo-
mitione

DE MORBIS MULIER. LIB. II. SECT. V. 73

mitione reiciunt, & os aqua impletur, curaque perfrige-
 feunt. Ex nisi breui vteri à præcordiis discesserint, voce
 deficiunt, partesque circa caput & linguam torpor de-
 tiner. Ad vteros quidem subdititium ex lana quàm penitissi-
 mè in fistulam intrusa apponito, eamque pennæ circum-
 uolutam, aut vnguento albo, aut Ægyptio, aut myrteo,
 aut baccarino, aut amaracino intingito. Naribus verò me-
 dicamentum nigrum, ad caput paratum, specillo exceptum
 obducito. Quod si desit, laferis succo nares linito. Aut
 10 pennæ aceto intincta, nares purgato, easque illinito, aut ex-
 citato steruamento apponito. Cùm autem osculum &
 interior via oclusa fuerit, castorium ex vino potui præbe-
 to, nares verò phocæ adipelinito. Lanam in subdititio ap-
 positam quoad vteri sibi restituti fuerint finito, vbi autem
 dolor quicuerit, detrahere oportet. Quod si ea detracta
 rursus reuerterit, eodem rursus modo lanam apponito, na-
 ribus verò suffitum adhibeto, capræ nigro, aut ceruino cor-
 nu derafo cineri calido insperfo, vt fumo potissimùm exci-
 tato, nidorem per nares sursum quoad eius fieri maximè
 20 poterit attrahat. Suffitum etiam admoeto ex phocæ adipe
 in testa prunis imposta, capite obuelato & superimminen-
 te, vt odor penitissimè penetret, & instillato adipe ipsa occlu-
 so ore sursum nidorem maximè attrahat. Atque hæc facien-
 da si vteri ad superiora ferantur. Si vteri ad hepar vertantur,
 de repente mulier voce deficit, & dentes confertos habet, &
 color liuidus euadit. De repente autem sic afficitur cum sa-
 na existit. Contingit autem præcipuè vetulis virginibus &
 viduis, quæ etiam partum expertæ viduæ permanent. Con-
 tingit verò maximè infœcundis omninò, & iis quæ ex partu
 30 steriles existunt. Neque enim puerperii purgatio fertur, ne-
 que intumescit vterus, neque mollis redditur, neque vo-
 munt. Cùm sic habuerit, tumorem ab hepate manu leuiter
 ad inferiora repellito, fascia præcordia deligato, & vteri o-
 sculum aperito. Vinum autem quàm odoratissimum dilu-
 tum infundito, cùm oportuerit etiam naribus fœtida suffi-
 tum admoeto, ad vteros verò odorata, & quæ ad suffitum
 sunt accommodata. Ac vbi sanaueris, medicamentum de-
 orum purgans potui exhibendum, quod bilem purget, si
 quidem biliosa fuerit, si verò pituitosa, quod pituitam.

Deinde lac asininum decoctum propinandum, vterus odoratis fouendus, & medicamentum quod cum buprestis conficitur in subditio apponendum, postero vero die Nerepupum, ac rursus duobus intermissis diebus, vterus odoratis colluendus, deinde vnus diei intermissione facta, aromata ad suffitum adhibenda. Hæc viduæ facienda, optimum est autem si concipiat. Virgini verò vt viro iungatur persuadeto. Naribus nihil adhibendum, neque medicamentum ieiunæ bibendum. Castorium & conyzam ex vino quàm odoratissimo diebus viginti bibat, neque caput odorato iungat, neque odorati aliquid olfaciat. Si vteri ad latus inflammatione laborent, tangenti durum apparet, & cum præcordia attigerint, strangulant, pituitam acidam vomit, quæ dentes stupore afficit. Postquàm vomuerit, meliuscule habere videtur. Cùm verò ad inferiora impetu feruntur, interdum ad alias ventris partes discedunt, præcipuè verò quandoque ad laterum inanitates feruntur, & ad vesicam, stranguriæqueprehendit, & ad sedem, ventrisque onus deponere videtur, mensesque solito citius aut tardius contingunt, aut huic non confestim apparent. In hoc morbo si ad superiora strangulatus inducatur, tepefacientia ad mouenda, & naribus suffitus ex graucolentibus adhibendus, vtero verò ex odoratis, & conyza fœmina cum castorio ex vino ieiunæ bibenda. Vbi autem ad pristinam naturam redierint placidè suffitus adhibendi. Bibat quæ vnam ducunt, eaque faciat quoad dolores detinuerint. Vbi autem cessarint, totam foueto, deinde si quidem biliosa fuerit, medicamentum deorsum purgans, quod bilem ducat, potui dato; si verò pituitosa, quod pituitam, & lac asininum, aut serum caprinum decoctum propinato. At si lienosa fuerit, neque lac, neque serum propinato. Et in purgationibus cibus, mollibus & aluum deiciendis vtatur. Pisces autem carnibus sunt meliores, vterisque; fomentum admoueto, eosque per subditia purgato & colluito, & postquam suffitum admouerit, virum adeat. Soluitur autem morbus vbi vtero conceperit. Si vteri in latera incumbant, rursus & ad latus dolor detinet, durusque tanquam pila insistit, & contactus dolet velut vlceratus, contabescit, viderique affectus esse similis pulmonum inflammationi, in gibbum

gibbum contrahitur, menses non comparent, quibusdam etiam ubi comparuerint disperduntur. Tunc autem prodeunt imbecilli, pauci & prauī, neq; per hoc tempus fit generatio. Cū sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, multa calida lauet, reproficientia quæ lubēs suscipit admoueto, eaq; ex quibus sanguis purgetur in subditiōe apponito. Lini semen torrefactum, tustum, cribratū, papauer album profunt, & salua cum tenui polenta, & caseus caprinus muria derafā. Hæc permixta, vt casei pars sit vna, & polentæ insulsæ pars vna, ieiunæ ex vino potui præbeto. Cū autem vespera aduenerit, cyceona crassum affuso melle potui exhibeto, & potiones quibus opus erit propinato, crebrò foueto, calida perfundito, per ceratum vteros leniter, molliter & æqualiter à latere depellito, latus fascia lata religato, & lacubulum magna copia per dies quadraginta potui exhibeto. Cibis autem quā mollissimis utatur. Morbus autem vehemens est & lethalis, paucaq; sic curatæ euadunt. At si vteri in lumbos & lateris inanitatem decubuerint, sitq; sublimis spiratio, suffocatio detineat, crebraq; eam anhelatio corripiat, neq; moueri vult, thus tritum, aut bitumen, aut cicutam, aut myrrham, melle affuso excipito, glandulam longam ac crassam effiugiro, & in sedem indito. Si vteri ad medios lumbos sese conuoluerint, inum ventrem dolor detinet, crura contrahuntur, coxendicum iuncturæ ad sedem dolent, cumq; ventris onus deponit, dolores acuti detinent, præ violentia exiguum stercus prodit, vrina stridet, & animi abiectio inuadit. Cū sic habuerit, alligata ad vesicam fistula, oleum calidū in vteros infundere oportet, fomentum admouere, aut multa calida lauare, in oleum & aquam desiderare, & suffitum ex graueolentibus ad pudenda adhibere, naribus verò ex odoratis. Postquam autem dolor quieuerit, medicamentum sursum purgans exhibendum, inferiorem verò aluum agitare non oportet. Cū autem vteri ad suum locum redierint, medicamentum deorsum purgans bibendum dato, & lac asinum, si minimè lienosa fuerit. Deinde fomento admoto vteros medicamento, quod cum lauro paratur perfundito, & subditiū medicamentum purgans quod nō mordeat in pello apponito. Deinde suffitu ex aromaticis suscepto, virū

adeat. Quòd si concipiat conualefcit. Verùm plæræq; in fecundæ & cruribus captæ plærunque redduntur. At quibus osculum aliò inclinat, & in coxèdicem incumbit (hæc enim dum fiüt vterum purgari, & genituram liberosq; fufcipere prohibent) hanc odoratis fouere oportet, & post fomentum leuiter digito immiffo contrectata muliere à coxendice abducere, poftæaq; tædulæ & plumbea fiftula dirigere. Neque enim celeriter cogetur, vt dictum eft. Cùm autem ad naturalem ftatum redierit, & vteri aperti fuerint, per fubdititia mollia purgato, reliquaq; conueniëntia facito. Quibus vteri in coxam incidunt, niſi celeriter decidant, rursusque fuo loco reftituantur, coxæ adhærefcentes reficcantur. Os autem obuerſum eſſe & in ſuperioribus detineri neceſſe eſt, cumq; obuerſum fuerit, conuiuere, ex auerſione autem & concluſione durum effici, vteri que os conuiuere & læſum eſſe. At concluſi vteri menſes ad mammas remittüt, & ad pectus aſcendere cogunt, venter imus attollitur, & in expertæ vterum geſtare ſibi videntur, cum iis eadem qualia prægnantibus ad ſeptimum aut octauum vſque menſem contingat, venter que pro temporis ratione increſcat, pectus attollitur, lac que gigni videatur. Hoc autem tempore elapſo mammæ extenuantur, & minores redduntur, idem que venter contingit, & lac conſpectum effugit, cum que ad tempus peruenit in quo ſe parituram exiſtimabat, vteris moles euaneſcit & ſubſidit. Que cum eueniunt, vteri paruo tẽpore vehementer contrahuntur, eorum que; osculum deprehendi non poteſt, adeò omnia in ſe contrahuntur ac reficcantur, & in mammas tubercula dura exoriuntur, quædam quidem maiora. quædam verò minora. Hæc autem minimè ſuppurant, ſed ſemper duriora fiunt, ex his deinde occulti cancri pullulant. Adueniens autẽ cancris, prius os amareſcit, & que comederit omnia amara eſſe videntur. Ac ſi quis plura exhibuerit, ſumere recuſant, & cohibenda faciunt, mente alienantur, oculi duri ſunt, neque acutè cernunt, ex mammas dolores ad iugulum & ſcapulas perrumpunt, ſitis decinet, papillæ aridæ ſunt, ipſæ que toto corpore extenuatæ ſunt, nares ficcæ & obductæ, neque eleuantur, ſpiratio eſt immixta, & nihil odorantur, in auribus dolor quidem nullus, ſed interdum calloſa concretio innaiſcitur. Cùm igitur hæc

vsque processerint, coualescere nequeunt, verum ex eiusmodi morbis pereunt. Sin autem prius quam huc peruenerit curetur, & menses soluantur, sanescit. Eas autem ad hunc modum curare oportet. Ante omnia quidem si adhuc validam curandam susceperis, habita reliqui totius corporis consideratione, quacunq; tandem purgatione indigere videatur, medicamentum purgans exhibeto. Sic autem constituto corpore, ad uterorum curationem accedito. Quod si totum corpus minimè agitandum videatur neque causæ inde moueri, sed uteri per se morbosî sint, ad hunc modum curam auspiciari oportet. Imprimis uteri sic fouendi. Ollam duas sexulas capiètem sumito, operculum imposito, & ne quid expiret accommodato, deinde operculi fundo pertuso & foramine facto, in foramen arundinem cubitali longitudine indito. Probè autem operculo, adaptatam esse arundinem oportet, vt nihil omninò transpiret. His præparatis, operculum luto obductum ollæ imposito. Quibus factis scrobem duorum pedum altitudine, ea verò magnitudine quæ ollam capiat effodito. Deinde ligna incedere oportet, quoad fossam ignitam totam reddideris. Quæ ignita reddita, ligna & prunas videlicet crassissimas & accensas subducere oportet, cinerem autem & suppositam cineri calido fauillam in scrobe relinquere. Vbi olla efferbuerit, vaporq; sursum delatus fuerit, si quidem admodum calidus sit, subsistendū; sin minus, summa arundinis parte in uteri osculum indita, ei insidendum, postea fomentum admouendū. Quod si refrixerit, prunas accensas admoueto, ea cautione adhibita, vt ne acutum fomentum reddas. Sin verò admotis prunis plus æquo acutum fomentum reddatur, prunas detraxito, fomentum autem sereno cælo apparare oportet, vbi ventus non spiret, neq; refrigeret, & vestimentis vndiq; contactam esse. In ollam autem allia sicca iniicienda, eaquæ minutatim magis fracta, quàm quæ contusa sunt, & aqua quæ tribus digitis excedat, vt macerentur, affundenda, vitulique marini adeps infundendus. Sicquæ calefacere & fomentum longo tempore admouere oportet. Post fomentum autem, si valida fuerit, totum quidem corpus voluptatis gratia lauet, plurimum autem lumbos & partes vmbilico inferiores. In cœna autem maza, panis & allia cocta

exhibenda. Postero verò die si quidem à fomento exoluta fuerit, is dies intermittendus, alioqui rursus fomentum adhibendum. Adhibito fotu osculum contingere iubeto, ut considerare possit num fomentum ipsam vteros flatu compleuerit. Impleti enim flatu vteri, osculum valde obuersum & in coxam incumbens, velut directum magis restituunt & aperiuntur. Cùm igitur eiusmodi fomentum id efficere possit, in hunc modum adhibendum. Vbi autem fomentum admouebis, alia immittenda, & vituli marini adeps affuendus, idque faciendum quoad vteri inflati, osculumque sursum valde tractum esse videatur. Ex hoc enim foru hęc contingent. Post fomenta eadem quæ prius quàm foueretur adhibenda. Cùm autem emoti & facile solubiles vteri fuerint, fomentum ex fœniculi radicibus adhibendum. Alia olla ad eundem modum apparanda, radices fœniculi probè lotæ, contusæ in ollam immittendæ. & aqua affusa fomentum eodem modo admouendum. Post hæc lauandum, & sub vesperam in cœna maza sumenda. Quòd si panem volet, bulbulos & sepiolas paruas, hæc vino & oleo incoquenda, & esui præbenda. Inter fouendum osculum contingere tentandum, aut per fomentum vteri proximè adducendi. His ad dies quinque vel sex fomentum admouendum, hominis habita ratione. Et si quidem exoluatur aut debilis reddatur, quantum opus est temporis interponere, alioqui si non exoluatur, per totum diem fomentum adhibere. Post fomenta verò talos subdititios ex tæda pinguissima supponere tentandum. Sint autem oleo illiti, & sex digitorum longitudine facti, quinque vel sex numero, forma in acutum tendente. Ex his alius alio sit paulò breuior, crassitudo verò quantum digiti indicis, forma autem digito similis in summo tenuissima, sensim ad crassitudinem ducta. Læuissimi autem & rotundissimi conficiendi, animaduersione facta ut ne vllum fissum adsit. Supponendus autem primùm tenuissimus, quo subdito quiescat, obseruatione facta ne excidat. Ac primùm summam partem supposito, deinde semper magis simulque tædulam obtorquendo, etiam intrò truditò. Cùmque paruam partem admisserit, in ea parua parte subsistendum, cautione adhibita ne excidat, deinde rursus eodem modo protrudendum, quoad vterorū

oscu-

osculum ad quatuor digitos intrò subierit. Quem cum ad-
 miserit, alter post hunc, simul ac prius appositum abstule-
 rit, velut osculo adhuc recto & aperto, antequàm subsidae
 apponatur. Quod continger, si hic quidem detrahatur, al-
 ter verò supponatur. Plumbum autem oportet in similem
 formam crassissimi pessi tædacei ducere, quod cauum sit, vt
 quid contineat, & plumbi capacitatem eo modo fabrica-
 tam esse, quali ad vlcera fabricatur, vt penicilli os læue sit ac
 minimè vulneret. Hæc autem velut tædaceos pessos for-
 mato. Hoc modo efformatum penicillum plumbeum, adipe
 ouillo triro impleto, atque vbi præparatus fuerit, tæda-
 ceam quidem glandulam subducito, plumbeam autem im-
 ponito. Quòd si subditus plumbeus pessus ardorem exhi-
 bear, is eximendus, tædaceus verò rursus apponendus, &
 plumbeus in aquam frigidam intinctus, deinde rursus ap-
 ponendus, & tædaceus detrahendus. Semper autem aliquid
 adherere oportet, & interdium quidè tædam continere præ-
 stat, noctu verò plumbum. At si surgere velit, id faciat ea
 obseruatione adhibita, vt penicillus quiescat, alioqui sta-
 tim post supponendus. Si verò ex pessulis tædaceis qui ap-
 ponuntur nullū admittat, tenuiorem quoad admittat effici-
 to, & ex his ad illa reducito, & vt obediant effici to. Quòd si
 neque osculum aperiri possit, neque vteri prope accedant,
 rursus ad pristinam curationem reuertendum, à prima ad
 secundam, quoad emolliantur, & proximè accedant. Atque
 vbi aperti fuerint, subdititia medicamenta confecta appo-
 nito. Sint autem oliuæ magnitudine, atque horum alterum
 apponendum, quoad colliquescat, deinde alterum suppo-
 nendum. Cum verò subdere voles, subdititium ex resina
 paratum, oleo rosaceo aut irino intingito. Discedit enim ab
 ore vterorum. At prius plumbeum pessum apponi oportet,
 vt recto ore in interiorem eius partem attrahatur. Deinde
 emollientia in subdititio admouenda. Ante subdititia autè
 posteaque calida lauet. In cœna autem aliquid ex comme-
 noratis piscibus marinis exhibendum. Exhibendum au-
 tem duobus aut tribus post apposita subdititia diebus, con-
 sideratione adhibita an vterorū osculum bene habeat, pu-
 rumque sit. Tumque ab huiusmodi subdititio quiescendū,
 post hoc verò emolliētia admouenda. Vbi autem os vtero-

rum inflammatione laborarit, rursus eodem modo medicamenta in subditio apponenda, reliquaque eodem modo dictum est modo faciendâ. Cùm corpus bene habuerit, velut dictum est flatus immittendus. Quin etiam os & vteros ad hunc modum inflare oportet. Subditium medicamentum ex ficu confectum apponito. Duo autem eadem facito, & antequàm subdas, fomentum ex sceniculo prius commemoratum admoueto. Post fomentum postero die medicamentum supponito. Cùm supponere voles, postquam ante omnia subdititia lauerit, sic supponito. Postero autem die emollientia conferunt, quandiu inflammata fuerint. Post inflammationem autem reliqua prædicta ratione facito, eademque ex hoc subditio, quæ de priore facito. Quod semel subditum maneat, abundè vteros inflasse videatur, & quiescendum. Sed si quædam opus habuerit, rursus eodem quo prius modo supponendum. Post hæc autem cùm rectè tibi habere & tempestiuum esse videbitur, fomentum ex aromatis propinato. Apparatur autem hoc modo. Cyperum rasum quantum conchæ testa capit, calami odorati tantundem, iunci odorati parem portionem, cardamomi tantundem, & cumini Æthiopici, anisi, ruta sicca, hyperici, & seminis sceniculi. His apparatis vini austeri albi odoratissimi heminas sex in ollam effundito, contusorum quadrantem aspergito ac permisceto. Deinde vnguentum Ægyptium quàm optimum ad trium obolorum pondus affundito, aut amaracinum, aut irinum exquisitum. Quo affuso, agitato, & molle fomentum plurimo tempore adhibeto. Ante fomentum autè lauet, & duobus aut tribus diebus foueto. Cùm foueri desierit, operculum aliquod fomento imponere oportet, vt ne transpiret, postea verò tædaceis & plumbeis pessulis vitior. Cùm autem duobus aut tribus diebus fomentum admoueris, duobus aut tribus aliis intermittito. Intermediis verò diebus bis die lauato. Porrum coctum edat & crudum, raphanos, nasturrium, allia assa & cocta, potus sit meracior, & prius commemorans piscibus marinis vtatur. Vbi intermissi dies præterierint, fomentum adhibere oportet, modica de singulis contusis quantitate ad prius fomentum inspersa, & vino si opus esse videatur, ac oleo affuso, hoc fori vii. At postquam à fomen-

tis bene habere videatur, & osculum molle, ac vt conuenit
 apertum esse, vterique prope accedere, post fomentum pos-
 tero die medicamentum ex myrrha confectum supponen-
 dum. Duo autem subdititia esse oportet, post purgationem
 verò postero die emollientia subter apponere, quoad vteri
 inflammatione liberati fuerint, post hoc autem tædaceis &
 plumbeis pessulis vtendum. Postea autem dierum intermis-
 sione, vt videbitur, facta, inflammationis vterorum ratio-
 ne, & virium corporis coniectura adhibita, rursum velut scri-
 ptum est, fomentum adhibeandum, si quidem prius fomen-
 tum adhuc satis esse videatur, in id immissa, vt prius, ad suffi-
 tum accommodata materia, vinoque & oleo affuso. Sin ve-
 rò illud inutue esse videatur, aliud denuo apparandum.
 Oportet autem in vnaquaque subditij medicamento ap-
 positione, recentissimum medicamentum adhibere, quo-
 ad subcruenta purgentur, quæ cum purgata fuerint, quie-
 scendum. Victus ratio hoc modo instituenda. Interrogan-
 da est quibus diebus ei menses profluant, à quibus initio
 ducto hæc victus ratio præscribenda. Primum quidem co-
 piose calida lauet, capite excepto. Cum cessauerit, caseum
 acrem & rutam vino nigro æquali aquæ portione tempe-
 rato dissoluito, deinde poleara aspersa, confestim à balneo
 potui exhibeto, postea prandium suo tempore præbeto.
 Mazam aut panem edat, & porra cocta aut cruda, & prius
 descripta omnia id genus acra, interdumque leguminis
 frefi decoctum spuma non detracta, cum multa laseris sco-
 be, & alliis multis incoctis. Pro opsonio vtendum piscibus
 cartilaginei generis omnibus coctis, cum aceto mulso ap-
 paratis, bolbidiis & paruis polypis, ex vino & oleo coctis.
 Laseris semen contritum bibendum, & quamplurimum in
 prandio & cœna edendum. Post cœnam cum quiescere vo-
 let lauandum. Hac victus ratione vtatur ad dies quinque vel
 sex, post quos mane quidem ieiunæ, sambuci fructum ad
 baccas sex ex vino meraco exhibeto, & sepiæ oua decem aut
 duodecim. Hæc simul læuiter trita, mane ieiunæ potui præ-
 beto. Post hoc medicamentum potionem exhibeto, & inter-
 missione aliqua facta lauet. Rutam bibat & caseum, sicut
 quo præscriptum est modo prandeat, tardius verò cœnet,
 semperque bis die ipso lauetur. Hæc autem victus ratio ad

dies tredecim vel quatuordecim obseruetur. Quib. elapsis, medicamenta deuoranda ex laseris succo fabæ magnitudine conficito, eaque primùm exhibeto, posteaq; reliqua que præscripta sunt facito. Post hanc autem dierum quioque & viginti victus rationem, cætera quidem eodem modo facito. At ante prandium cum prandere volet, quatuor ferè alij nucleos, & caseum acrem astragali magnitudine ante terito, & modica polenta ammixta massam conficito, eamque primùm comedendam exhibeto, ante cœnam verò metacum sorbeat, sicque cibum capiat. In reliquis eandem victus rationem seruet. Nouem autem diebus ante mensium tempus, hoc primùm exhibeto, & cum ouis & sambucco, cuminum Æthiopicum & castorij obolum addito. Cum verò duo reliqui dies fuerint, ab his quidem omnibus potionibus & deglutiendis medicamentis liberanda, medicamentum verò ex tæda præparatum lotæ ieiunæ exhibendum. Post autem medicamenti potionem, mercurialem & brasificam simul ex aqua cocta exhibeto, aceto mulso, sale, lasere & oleo condita. Hæc in prandio edenda præbeto, & succos sorbitione sumendos, & potum meraciorem bibendum. Pro opsoniis polypodio cocto aut sepiolis vtendum, & hæc quidem prandeat. In cœna verò carnem caprillam, aut ouillam, aut agninam coctam, & porra, aliaque acria quæcunq; volet assumat. Accœna autem lauet, istaque victus ratione postremis duobus diebus vtatur. Quod si ista victus ratione menses detracti non fuerint, mense sequenti eadem victus ratio ab initio ad duos vsque postremos dies instituenda. Quorum duorum posteriorum dierum priore, subdiuidia iuxta superiorem rationem parata supponenda, medicamento ex aqua confecto, prius tamen lota supponat. Attendendum autem ad vteros quomodo se habeant, & vt semper omni tempore bene habeant, & osculum rectum apertumque sit, & si ita visum fuerit, ante subditiorum appositionem fomentum admouendum. Quod si menses affatim effluerint, si quidē copiosi fuerint, balneis paucioribus, reliquaque victus ratione ac curatione vtendū. Si verò pauciores, pluribus. Quod si paruum de se significationem præbeant, eadem rursus victus ratione & curatione vtendum, quoad menses appareant. Cum verò semel processerint, his

vtero

vero concipere optimum. Atque hæc est omnium huiusmodi morborum curatio. Si uteri coxâ contingant in eamque procumbant, dura ad lateris inanitatem euadit, imi ventris dolor est, & ad ipsam lateris inanitatem, lumbos & crura ingruit ac extenditur, pus colligunt, & ea quæ per cõcepta fit linamenta curatione indigent. pereuntque nisi quid feces aut vras. Vbi sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum, & copiosa calida lauandum, & vteris fomentum adhibendum, vrinaque verus infundenda & feruescenda, & supra peluis cavitatem mulier vestibus, vt ne quid exhalet, collocanda. Vbi autem vrina refrixerit, malla ignitæ in vrinam iniiciendæ, & fomentum adhibendum, quoad se obtusè cernere, & animo deficere dicat. Callida autem lauandum, posteaque digito immisso contactû osculum in sanam coxam attrahendum, & noctu emollientia subter apponenda. Vbi autem directum esse dixerit, suffitu ex odoratis prius adhibito, rursus emollientia quædam supponito, quin etiam per tres dies pessulos plumbeos, quotidie vnum, post quos bryoniam albam, aut scillam per tres dies. Deinde verò adhibitis in considerationem mensibus, perpende num biliosi sint, num verò pituitosi, num etiã sanguis corruptus sit. Quòd si sanguis ei purgandus sit, quodcumque maximè tibi opus esse videbitur supponendum, posteaque cum his colluendum. Subditicia autem apponenda quoad purus sanguis educatur, eaque triduo peragenda, Ceruinum autem adipem liquatum, molli lana eo imbuta subditicio apponat, deinde pulegium per diem post adhibitum ex odoratis suffitum, sic virum adeat. Quòd si ex partu morbus contingat, postquam ex vrinae fomẽto prorsus purgata fuerit, confestim ad odorata veniendum. deinde cum lota fuerit, oleum album Ægyptium, ad sanam coxâ adicem apponat, & in eam decumbat. At si ne his quidem vteri transturentur, ieiuna pæoniæ grana nigra quinque ex vino odorato bibat, & in cibo allia cruda, & assata, & cocta comedat, opsoniis verò quàm paucissimis vtatur. Quòd nisi conualescat, ea sicuti de priore dictum est, purganda. Ex hoc morbo nisi statim concipiant, infœcundæ redduntur. Sed si ad hunc modum habeant, menses non contingant, neque febris succedat, medicamentis primùm per superioribus

ra maximè purganda, si verò debilis sit, per inferiora. Et post medicamenti potionem tibi pituitosa esse videatur, ieiuna, & cum cibo vomat, & vtp plurimum conualescet. Si vteri ad coxendicem decurrant, menses cum crassi sint, non eunt, dolor ad imum ventrem permeat, & ad lateris inanitatem, morsumque percipit. Cùm sic habuerit, copiosa & calida lauanda, eique alia plurima comedenda danda, & lac abundè bibendum, deinde vinum merum, tota fouenda, & medicamentum sursum purgans exhibendum, si verò debilis sit, infra. Quòd si curata fuerit, vteris fomentum ex feniculo cui absinthium ammixtum sit admoueo. Post recens adhibitum fomentum os vterorum placide digito in sanam coxam retrahito, tum corpus, tum in ambitu affectas partes emollientibus leniendo, & subdititium aliquod emolliens apponito, postea verò plumbeos pessos, confestimque scillam, deinde intermisso vno die narcissinum. Vbi tibi pura videbitur, netopum in lana supponat, postero verò die oleum rosaceum. At euntibus mensibus, non subdere præstiterit. Si non eant, cantharidas quatuor, sine alis, pedibus & capite, pæoniæ grana nigra quinque, sepiæ oua, & seminis apij parum ex vino propinato. Et si dolor adfuerit stranguriaque detinuerit, in aqua calida desideat, aquamque nullam aquosam bibat. Quòd si non puetur, rursus medicamentum bibat. Si verò prodeat, ieiuna virum adeat. Sed si non prodeat, mulieris vires spectando, dato quod detrahat, tuncque ad virum accedere tutum est. Si enim concipiat, conualescit. Si verò multa purgatio prodeat, mercurialem edat & polypos teneros coctos, cibusque mollibus vtatur. Si vteri puerperæ ad coxendicem aut ad lateris inanitatem adhæserint, ad alteram coxendicem oleum Ægyptium album aut rosaceum apponendum, in sanam autem coxendicem decumbere præstat. Bibat etiam pæoniæ grana nigra quatuor, & sambuci fructum in tædis, conchæ testæ maioris quantitatem, & castorium fæbæ magnitudine, cibusque mollibus vtatur. Ante cibum conueniet mercurialis cocta velut brassica, ius autem sorbeat, & acria comedat, exceptis raphano, cepa & nasturtio. Optima etiam est lactuca. At quicumque ab vteris morbi contingunt, hoc est cum vteri loco moti fuerint, ij alias alio

irruunt.

irruunt Quocunque autem irruerint, eò vehementes dolores feruntur. Quòd si quis vesicam contingat, dolorem excitant, neque vrinam recipiunt, neque ad genituram trahunt, vtraque dolent, ac nisi celeres solutiones contingant, tandem vteri in locis ad quæ decubuerint, suppurat. Quod contingit in laterum inanitatibus, & in inguinibus, & supra pectinem. Sic autem per initia cum dolor detinuerit, curare oportet, & tepescientia admouere, & in calida morari. In ea enim desidere bonum est, aut per spongas ex aqua calida expressas fomentum adhibere, aut medicamentum aliquod ex his quæ vtero conueniunt in potu sumere. Quòd si his non soluat, medicamentum deorsum aut sursum purgans si opus fuerit, vtro tandem indigere contigit, exhibendum. Istud autem ad hunc modum dignoscet. Si quidem ad inguina, pectinem & vesicam vterus impigerit, eæ medicamento per superiora purgante indigent. Si verò ad lateris inanitates & præcordia, medicamento per inferiora purgante. Huiusmodi autem morbi senioribus potius quam iunioribus, in mensium defectibus contingunt. Accidant etiam iuueniculis, vbi diutius vidua permanferint. Quòd si ad sedem vteri vertant, alui deiectiones prohibentur, & dolores lumbos, & imum ventrem, ac rectum intestinum detinent. Cum sic habuerit, ipsa lauari calida debet, & lumbis fomentum admoueri, posteaq; subter sufficus ex graueolentibus adhiberi. In subditio quæ vteros purgant & pellunt apponenda, & ex iis quæ conducunt, quæ potissimum admiserit propinanda. At si ad inguina & vrinæ vias decumbant, dolores vehementes contingunt, crurata profcunt, & vrinæ via obstruitur, neque vrinam emittit. Ad hunc autem modum curanda est. Naribus quidem beneolentia & vnguenta adhibenda, graueolentia autem ad vteros in suffitu admouenda. Quælibet autem occasio ad commouendos vteros satis est, si quid vitij habeant. Id enim vel ex pedum & lumborum frigore contingit, & ex salatione, animi consternatione, lignorum sectione, cursu ad accliuem vel decliuem locum, & ex aliis plurimis. Hæc igitur spectanda sunt, ad totum corpus prospiciendo, vbi præsentis morbi solutionem acceperint. Eiusmodi enim omnia magis aut minus affligere necesse est. Et postquam

eminuerint, hac maximè parte de repente morbi se prodūt. Cùm igitur hæc soluta fuerint, aliùs ex toto homine coniectura capienda est. Quæ crurum perfrictiones aut torpores ex refrigeratione in vterorum morbis contingunt, ex omnes vteros in altum subleuāt. In his vbi prolapsi fuerint calidam ad vteros & ambientia loca affundere, eosque ac crura excalescere oportet. Si ex partu vteri in dextram obuersi fuerint, puerperij purgamenta non eunt, dolor imum ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, crus dextrum grauitas & torpor occupat, neq; etiam inclinata mulier vterorum os contingere poterit, sed læues & vehementer planos deprehēdet. Cùm ita habuerit, medicamentū ex quo sursum & deorsum magis tamē deorsū purgetur propinato, totiq; corpori ac præsertim vteris lene fomentū adhibeto, bis die calida lauato, potiones periculo facto quas lubēs admittat exhibeto, frequēter cū viro dormiat, & brassicā edat. Si vteri in sinistrā partē aut coxā inclinariint, dolor acutus & vehemens lumbos, ac laterum inanitates, crusq; detinet, & claudicat. Cùm ita habuerit, medicamentum infra agitans potui exhibere oportet, posteroque die subter suffitum admouere. Hordei chœnices duas, & oleæ folia minutim concisa, gallam contusam & cribratam, hyoscyami tertiam chœnices partem. Hæc mixta & cum olei hemina dimidia in olla noua agitata per dies quatuor ad suffitū subter adhibeto, noctu verò lac bubulum, mel, & aquam bibat, & calida lauet. Si vteri transuersi & obliquati fuerint, eorumque osculū, huic menses partim quidem delitescunt, partim etiam antea comparentes discedunt, nec similes inter se eunt, sed prauī, & pauciores quàm antea, neque hoc tempore genitura intus manet, dolorque imum ventrem, lumbos & coxam detinet, eaq; detrahitur. Cùm sic habuerit, medicamentum bibere oportet, calida lauare, & fotum adhibere, statimque à fotu & balneo digito ad leuiter contractandum immisso, mulier os vterorum corrigat & dirigat, & suffitum ex odoratis adhibeat. Potionem quoque exhibeto, quancunq; maximè admittere experientia cognoueris. Cibis autem vtatur mollibus, alliaque edat & cruda, & cocta, viro condormiat, & in sanam coxam decumbat, ad alteram fomentum admoueat. Hic autem morbus ægrè
disce-

discedit. Quòd si vteri proximè accedant, crebrò vomendū
 vteris verò suffitus ex graueolentibus adhibendus, donec
 in pristinum locum collocati fuerint. Victus autem ratione
 minimè emolliente vtatur. Si vteri extra naturam processerint,
 pudendum imumque ventrem igneus calor detinet,
 vrina crebrò sensimque stillat, pudendumque vehementer
 mordetur. Hoc autem accidit, vbi recenter à partu cum viro
 dormierit. Cùm igitur ita habuerit, myrti baccas & loti
 ramenta in aqua decoquito, decoctumque ex celo sereno per
 noctem exponito, sicque quàm frigidissimo pudendū per-
 fundito, & læuiter trita propius admoeto. Deinde lentū
 decocto cum melle & aceto epoto vomat quoad vteri sur-
 sum retrahantur. Lectum autem à pedibus excitare oportet,
 & suffitum pudendo ex graueolentibus adhibere, nari-
 bus verò ex odoratis. Cibis vtatur quàm mollissimis & fri-
 gidis, vinumque album aquosum bibat, neque lauet, neque
 cum viro congreuiatur. Si vteri prorsus extra pudenda pro-
 cidant, penduli sunt velut serotum, dolorque imum ventrē,
 lumbos & inguinaprehendit, progressuque temporis in pri-
 stinum locū reuerti nolunt. Prehendit autem morbus cum
 recens à partu laborarit, aut adeò defarigata fuerit, vt vte-
 ros leniter attigerit, aut in puerperij purgatione cum viro
 coierit. Cùm ita habuerit, refrigerantia lenientia pudendis
 admoere oportet, & quod extra est repurgatum, malicio-
 rio in vino nigro decocto abluere & intrò retrudere, dein-
 de mel & resinam liquefactam, pari cuiusque portione, in
 pudendum infundere. Supina etiam pedibus altioribus ex-
 tectis decumbat, postea ad motas spongas ex lumbis reli-
 gato. Quam diu autem sic habuerit, cibis quidem abstineat,
 potu verò vtatur quàm paucissimo, donec septem dies præ-
 terierint. Ac si sic quidem obaudire ac redire consueuerint,
 abundè est. Sin minus, extremas vteri oras deratas & ablu-
 tas, picato illinito. Deinde pedibus ad scalam alligatis, ca-
 pite deorsum collocato, manu intrò retrudito, postea lauato,
 eiusque cruribus alternatim colligatis, sic per noctem &
 diem finito, & paucum ptisanæ succum frigidum, aliudque
 nihil exhibeto. Postero die reclinatæ ad coxam cucurbitam
 quàm maximam affigito, diutiùs trahere finito, & vbi de-
 traxeris, cutem ne pertundito, sed reclinatam finito, nihilque

præter pitisanæ succum exhibeto, donec septem dies præterierint. Quòd si sitis detineat, paucissimam aquam bibat. Vbi autem dies septem præterierint, cibus quam mollissimis & paucissimis vtatur. Cùm verò aluum exonerare uolet, id recumbens facito, dum dies quatuordecim præterierint. Postea tepidis fomentis colluatur, præstat autem ut calida uelut ex sole vtatur, & quam minimum ambulet, neque lauet. Aluum ne solueris, cibus autem paucissimis vtatur, neque acribus, neque salis, & pudendis suffitum ex graueolentibus admoueat, cum que obambulare cœperit, subligaculum gestet. At si uterorum os extra pudenda procidat, cum nimirum uterorum ceruix extra pudenda sita & ampla sit, quod magis infœcundis contingit, præcipueque ex defatigatione ubi plurimum laborarit mulier, & uteri calefacti exudarint, ipsorum os per ceruicem euerititur, quòd nimirum loco magis humido, lubrico & calido quam antea existat. Quòd cùm contingat, uteri extra recta ad frigus feruntur, eorumque os inuersum exit. Si quidem breui curata fuerit, conualescit, sed penitus infœcunda remanet. Sin minus, os ei durum semper extra erit, inde que subinde sanies glutinosa & graueolens fluat. Quòd si menses prodeant, & adhuc ea ætate sit, lecto decumbendum. Huiusmodi autem morbus temporis progressu incurabilis redditur, & foras pendulis uteris ad senectutem perueniunt. At si uteri extra promineant, eos aqua tepida ablutos, & oleo ac uino illitos, rursus intrò reponito ac religato, suffitum ex graueolentibus subter adhibeto, ad nates uerò ex odoratis. Sed si diutiùs foras promineant, & cum stupore perfrigescant, copiosam calidam ut refoveantur affundito. Quòd si iam flatu distendantur, etiam aceto ad aquam amixto, aut lauri aut myrti decocto foueto, placide que retrudito, & si obaudierit cerato unguento linito, sin minus, aqua perluito, pauco aceto tepido affuso, deinde inungito. Vbi contabuerint, ablutos, ut dictum est, intrò reponito, reliqua que prius commemorata facito. Oleum autem neque aliud quid pingue, neque quod pinguedinem habeat, adhibendum. Si uterorum osculi pars quædam in rugas siuata fuerit, menses non eunt, aut pauci, & prauis, nec sine dolore, cum que cum uiro dormit, olet, & quicquid ex congressu ut

emiserit, exit, neque attingi paritur, neque genituram attrahit. Dolor in venterum & lumbos detinet, neque vterorum os contactarum apparet. Cum igitur ita habuerit, fomentum ex veteri vrina adhibeto, deinde ex lenticula decocto admixto melle & aceto vomat, mox calida lauet. Postea in phialam argenteam aut aeneam oleo albo Ægyptio & sale infuso, obuelata mulier circum phialam confideat. Et si quidem olei odor per os subierit, ipsam parituram affirmato, posteroque die sanam fore, tuncque bono animo esse iubeto, ac vbi dormire volet, oleum Ægyptium ex velere in subditio supponat. Postero vero die prospiciat si quid vterorum os magis directum sit, quod si affirmet, per tres dies fomentum ex odoratis adhibeto, & subditia quæ minimè mordeant supponito, purgatoque, & postea ex odoratis & emollientibus totidem quot antea diebus colluito. Cum autem menses ierint, ieiuna & illora virum adeat, suffitu ex aromatis adhibito. At plæraq; ex huiusmodi morbo, nisi cura adhibeatur, in sæcundæ redduntur. Si vteri exulcerati fuerint, & quàm maximè foras prodeant, manibus oleo pingui illitis intrò reponito, & myrrhæ sinceræ tres pilulas deuorandas exhibeto, & laurum viridem tritam vino dissolutam bibat, sicque sanitati redditur. Si pudenda in angustum coarctata fuerint, subditicium imponito. Anisi & apij semen, laustiter tritum, ad pudenda in subditio apponito. Si suo loco non maneant vteri, sed modò quidem hanc in partem, modò in illam eant, ita vt dolores excitent, neque vero comparent, interdum autem velut sedes extra prociunt, & vbi quidem supina fuerit, loco manent, vbi vero steterit, aut ex somno surrexerit, aut prona incubuerit, aut alio quodam modo se mouerit, exiliunt, plærunque verò etiam quietem agent. Hanc quàm maximè quietam placidam esse, minimeque moueri oportet, lectumque à pedibus excitatum esse, & vomitionibus vti. Sursum enim reuellendi sunt, & acerbis perfundendi, graucolentiaque in suffitu subter adhibenda, naribus verò odorata, & malum punicum medium ex umbilico perforatum, quodcumque maximè conuenire videatur, vino tepefactum, si nihil prohibuerit, quàm penitissimè subdendum, deinde lata fascia excipiendum, & ne elaboratur religandum, sed intus maneat, & quod opus est effi-

ciat, & peplium cum caseo & polenta propinandum, quemadmodum in procidentia scriptum est. Potiones etiam, periculo facto quascunque maximè admittat, potui exhibendæ. Cibis autem quàm mollissimis utatur, neque viro condormiat, quoad se in locum suum receperint. Si vteri loco suo excidant, hederam siccissimam tenuiter tritam, in linteo ligatam propiùs admoueto, & neque pingue quicquam adhibeto. Potui verò exhibeto triticum priùs tusum, & papauer album, saluiam, cyperum & anisum, hæc lauiter trita, ex vino macerata, cum hordei purgamentis, bis die potui exhibeto, vtraque portione dimidiam heminam. Si ad crura & pedes se vertant, sic nosces. Pedum magni digiti sub vnguibus conuelluntur, & dolor crura ac femora detinet, & in femoris neruos incumbit & premit. Cùm sic habuerit, copiosa calida crebrò lauanda, & si ferre possit fouenda, & suffitus ex graueolentibus subter adhibendus, femoraque oleo rosaceo inungat. Quòd si de repente voce deficiat, crura, genua, & manus frigidas deprehendes, & si vterum atrectaris, suo loco non est, cor palpitat, dentibus fremit, sudor copiosus erumpit, & alia quæ morbo comitiali correpti patiuntur, & auribus exudant. His copiosa frigida cruribus affundenda, reliquaque velut priùs dictum est facienda. Si commoti vteri aliquam in partem irrumpant, & dolorem excitent, oleæ scabiam, lauri & cupressi scobem in aqua coctam, vellere exceptam, in subditio apponito. Vbi verò mulier statim à partu onus viribus maius sustulerit, aut consternata fuerit, aut ligna secuerit, aut cucurrerit, aut alia quædam eiusmodi fecerit, vteri ob hæc plerunque excidunt, interdum verò ad sternutationem, præcipueque si per vim excitata sternutatione nares apprehenderit. Vteros aqua tepida proluere oportet, postea betæ succo feruefacto eodem modo, deinde vino meraco nigro. Ac si his non cedunt, emolliètia facere oportet, eaq; priùs quàm refrigerentur facere, & leniter intrò reponere, cruraq; inter se alternata extendere, & iis molle aliquid subdere. Ex à potu præcipue arcendæ, cauendumque ne venter exturbetur & naribus odorata exhibenda. Postea si non quiescant, sed moucantur, has veratro purgare oportet, ac nisi satis sit, vomitiones eicere, minimè lauare, filere & quiescere.

Si

Si vteri inflati fuerint, venter inflatur, attollitur, resonat, pedes & faciei caurates intumescunt, color deformis redditur, menses delitescunt, neq; eo tempore genitura intro suscipitur, crebra spiratione laborat, os spumat, & anxietudine premitur, cum ex somno expergiscitur, spiratio quæ erecta ceruice obitur ipsam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit, & magis animum abiicit, quam prius quam edat & suffocatur, nervi contrahuntur, vteri & vesicæ dolent, neque manus contactum admittunt, neque vrinam profundunt, neque genituram recipiunt. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, calida lauare, crebroque toto corpore insidere, interdumq; ad vmbilicum vsque fomentum admouere, intermissione verò facta, ea à quibus repurgetur, neq; mordeatur, in subditio apponere. Suffus ex odoratis pudendis adhibeatur, naribus verò ex graueolentibus. Potiones exhibeto quæ vteros purgant, eosq; in locum suum pellunt, mercurialem comedat, posteaq; lac bibat, velut de latere scriptum est. Morbus autem diuturnus non est. Si in callum induruerint vteri, tum os asperum redditur, tum menses delitescunt, cum verò eunt, asperi tanquam arena apparent. Quòd si etiam digito attingatur, vteri os asperum deprehendes, velut callus semper adhærescit. Cum sic habuerit, cyclaminum tritum, salem, ficum, simul misceto, cum melle glandulæ conficiendæ, & fomento adhibito purgantibus colluendum. Mercurialem autem & brassicam coctam edat, & succum sorbeat ac porrum, calidâq; lauet. Si vteri in callum indurescant, tum menses occultantur, tum eorum os conuiet, neq; concipit, & aliud quid esse videtur. Quòd si attigeris, tanquam saxum illic esse videtur, os asperum est. & multas habet radices, non læue aspectu, neq; digitem admittit, si quis ipsum penitus inspiciat. Febris cum perfractione inuadit, & dentium fremitus, dolorq; vteros, imum ventrem, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei contingunt, si corrupti menses computrescant, interdum verò ex partu, frigore, aut praua victus ratione, & alio modo. Medicamentum igitur propinandum, multaq; calida lauandum, & oleo vtendum, fomentumque admouendum. Post recens balneum aut fotum, immisio specillo

eorum os aperiendum & diducendum, quod & digito similiter faciendum, emollientiaq; velut dictum est in subditio apponenda, & potiones similiter propinanda, eodemq; modo curandum. At si vteri tumore duro obduruerint, eorum os durum redditur, & conclusum est, neq; menses eunt, sed pauciores & deteriores sunt, febris & rigor inuadit, dolor ad inum ventrem, lumbos & lateris inanitates irruit. Cùm sic habuerit, copiosa calida lauato, & tepefactoria apponito, si dolor detineat vteris diutius leniter ex decocto cucumeris agrestis fomentum adhibeto, deinde emollientia in subditio apponito, idq; tribus diebus facito. Quod si ad contactum vteri os molle appareat, tribus suppuratoriis linamentis confectis, intortum ex lino crudo linamentum immittito, primum quidem tenue, alterum verò paulò crassius, crassissimum autem parui digiti crassitudine, at digitorum quinq; longitudine, quæ adipe anserino illita supponito, & glandem emollientem indito, fomento prius ex odoratis adhibito. Aut nitri tantillo illinito, vt ne vulneret. (neque enim pungere oportet) & per duos dies apponatur, deedit autem velut coctex & cutis crassa. Tribus autem interpositis diebus, cyclaminum cū narcissino subdito. Quod si ista non purgarint, tum cum multa mentis reputatione, medicamentū quod cum buprestis paratur supponito, & per diem apponatur, & si vehementer mordeat, glandem extrahito, pudendum aqua calida perluito, & in oleo insidere facito. Postridie verò à balneo, cerui adeps liquatus, cum molli lana subactus, in subditio apponatur, & si tibi adhuc purgatione indigere videatur, tribus intermissis diebus, supponito quod cum narcissino paratur, postridie verò netopum. Deinde rursus tribus intermissis diebus, vteros odoratis & pinguis colluito, postridie verò pulegium vno die subdito, & sequenti die ex aromatis fomentum adhibeto. Cibis autem acerbis vtatur, & marinis piscibus, aut carnibus. Euntibus autem mēsis castorium bibat, & ieiuna, illota, post adhibendum sufficium & ebibitum cyceonem ad virum veniat. At si vterorum os genituram minimè suscipiat, sed sterile fuerit & clausum, post calidæ balneura, per tres dies glandulam plumbeam, vt dictū est, subdat emollientibus vtatur, supina recumbat, in aquam calidam insideat, & la-

nam.

pam vnguento imbutam in subditio apponat, quæ noctu
 porius apponenda est. Ad coxas vestes laneas aut molles li-
 neas apponito, ne corpus in alterutram partem defluat. In
 mollibus subditiis, myrrham pinguisimã, picem, ceram
 & adipem anserinum apponat. Et myrrhæ quidem pars sit
 dimidia, reliquorum verò dupla, in vellere autem supponi-
 to. Duo verò parentur subditiis, ex quibus vnum per diem
 post balneum loræ apponatur, alterum verò per noctem,
 quoad emollitū sit, quod vbi subduxerit, aqua odorata cir-
 comablatur. Vel grana cnidia quindecim cortice detracto
 sumito. Sit & Indici medicamenti aliquantulū, in lacte mu-
 lieris masculum lactantis, si ita visum fuerit, tritum. Admi-
 scenda autem cerui medulla, & quæ dicta sunt cum pauco
 melle. Sit etiam lana mollis pura, & per diem supponatur.
 Quod si vehementius parare voles, myrrhæ pusillum quid
 admisceto. Optimū autem oui candidum, adeps caprius,
 mel & oleū rosaceum his permiscendum. Oleum autem ad
 ignem tepefacito, quod destillat vellere exceptū supponito.
 Aut anserinum adipem rubrū suauiter conditū & vnguen-
 tum rosaceū, hæc permixta vellere excepta supponito. Opti-
 mus autem est anserinus adeps & ouillus, cera alba, resina,
 netopum, oleum rosaceum, hæc simuliquato & misceto. A
 balneo autem tepida intra ad vterorum os apponat. Aut
 cerui medullam, anserinum adipem liquatum, rosaceo aut
 irino oleo subactum, ex vellere autē admodū molli suppo-
 nito. Mulieri cum vteri duri extiterint, & ad pudenda pro-
 cefferint, inguina indurescunt, in pudēdis ardor est, omnia-
 que ad cancerum vergunt. Vbi sic habuerit, cucumeris agre-
 stis interiorē partem & fauū terere oportet, & affusa aque
 hemina, in sedem immittere, vt purgetur. Si vterorum os ex
 siccitate induruerit, aut ceruix, vbi digito contrectatis co-
 gnosces. Ac si ad coxam volutetur, acre nihil adhibeto. Peri-
 culum enim est, si vlceretur, aut inflammatione laboret, ne
 penitus infœcunda reddatur. Et verò quæ non mordent, ex
 quibus purgetur, in subditio apponito. Cùm autem duri
 fuerint vteri, eaque parte dolor adfuerit, in subditio ap-
 ponito, velut cerui medullam, aut anserinum adipem, aut
 suillum, & vnguentum irinum cum melle, aut oui luteum,
 ex cera alba emollitum ex cataplasmate imponito, &

hordeaceam aut triticeam farinam cum aqua & ruta coquito. Si vteri clausi fuerint, ipsorum ora dura euadunt, neque amplius genituram recipiunt, sed inde vbi cum viro concubuerit ac crura mouerit secedit, dolores inum ventrem, lumbos & inguina detinent, menses nullo modo profluunt, aut pauci, prauis & decoloris. Cùm sic habuerit, multa calida lauato. Post balneum verò castorium admixta prœnitæ radice ex vino nigro odorato exhibere oportet. In cibis victus rationem qualem puerpera adhibeat. Quòd si menses conspicui fiunt, diei vnus mora interiecta, totam foueto, & medicamentum potui exhibeto, si verò assuefactæ fuerint, sursum aut deorsum purgans, si indigere videatur. Lac igitur asininum aut serum exhibeto, leniter foueto, emollientia vtero, cyclaminum & narcissinum adhibeto. Cucumerum autem agrestium paruorum medullam, semine detracto concisam, lacte mulieris masculum lactantis affusotrito, myrrha sincera ammixta, & melle quàm optimo, & oleo albo Ægyptio. Hoc medicamento non liquido, sed sicco confecto lanam mollem puram obducito, & oleo albo Ægyptio intinctam post balneum subter apponat. Subligaculum autem adhibeat, & sub tecto maneat cùm purgabitur. Vbi autem tibi satis esse videbitur, quiescito, alioqui aliud rursus imponito. Post hoc verò lanam mollem in rotundum conuolutam, netopo iniecto, die vna subter apponito, postero autem die, oleum rosaceum in vellere, deinde rursus ceruinum adipem, liquatum etiam ipsum in vellere. Semper autem ante subdititia calida lauet, & longo tempore odoratis leuiter foueatur. Postea verò die vno, si quidem pituitosa fuerit, medicamento quod cum grano enidio conficitur, colluito. si verò biliosa, cum scammonia parato. Post hæc autem vtraque, postredie narcissino cum vino dulci colluito. Quòd si narcissinum desit, anthino aut irino præstantissimo. Sit autem olei pars ad vinum tertia. Deinde duobus intermissis diebus, medicamentum cum pulegio apparatus, vno die supponat. Si verò menses profluant, ieiuna tribus diebus castorium cum vino albo odorato bibat. Vbi autem menses desierint ac diu constiterint, lauet, & aqua frigida perfusa, cyceonem in sulsum bibat. Cibum non attingat, cum viro duobus aut tribus diebus dormiat.

miat. Quo autem tempore purgatur, mercurialem aqua decoquito, decoctum exprimito, allium, cuminum, & salem leuiter tritum, & oleum cum his permisceto, & pauco affuso decocto feruefacito, hoc ante cibos edat. Allia cocta & assata quam plurima sumat. Quod si mercurialis minimè tenera fuerit, læuiter trita, cum brassica, vt mitescat, coquenda & condienda, & si concipiat, conualefcit, omniaque ritè & ordine procedunt. At si vterorum os conuueat, durum velut caprificus euadit, & si digito contrectatis, durum ac conuolutum deprehendes, digitum non intromittit, menses delitefcunt, neq; hoc tempore genituram recipit, dolor imum ventrem, lumbos & laterum inanitares detinet, interdum verò sursum instat & suffocat. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, copiosa calida lauare, quæ os emolliunt in subditio apponere, & demisso specillo linitorio aperire, digitoq; similiter læue reddere. Cùm verò molle fuerit, quæ sanguinem purgant in subditio apponito, potiones & quodcunque aliud lubenter admittat, exhibere tentato, brassicam edat & succum sorbeat. Si vteri conuueant, & menses non appareant, colocynthidem agrestem, cuminum Æthiopicum, nitrum, salem Thebaicum, renum adipem, farinam, myrrham, resinam, hæc omnia simul feruefacta, læuigata, permixta, & in glandem efformata supponito. Si in vteris sanguinis grumi fuerint, eorum os velut orobis plenum existit, & si contigeris, ita se habere deprehendes, menses non eunt, neque quoad ita habuerit, genitura intus manet. Cyclaminum cortice detracto, allia, salem, ficum, mel paucum, hæc trita & simul mixta in glandem efformato, & ad os vterum apponito, aliaque subditia, quæ acria sunt & rodunt, quibusq; sanguis purgatur, & potiones, quæ vteros purgent exhibeto. Si præter naturam vteri dehiscant, menses copiosi, glutinosi & crebri feruntur, genitura intus non manet, os dehiscit, neque genituram attrahere valet, & febris & rigor inferiorem ventrem & lumbos inuadit. Morbus autem ex profluuiio sanguineo prendit, contingit etiam vbi menses suppressi de repente affatim eruperint. Victus igitur ratio antea dicta est. Curatio autem per subditia instituenda, per initia quidem

purgantia simul & emolliētia, deinde paulatim adstringētia, partesq; infra vmbilicum per spongiās ex myrti aut rubi aqua fouendā, aut oleā foliorum decocto, aut rosarum, aut cenanthes, aut vitis. Si vterorum os plus quā in mensibus consuevit, dehiscat, hoc modo menses omnes copiosiores & deteriores, liquidiores & diutiūs eunt, neq; genitura attingit, neq; manet, sed contrā foras exit, & si permaneat, os ductum comperit, & imbecillitas propter menses occupat, leuis est & inualida, & vltra procedit. Vires autem exoluntur, & febris lenta & rigor, dolorq; inimum ventrem, laterum inanitates & lumbos occupat. His autem præcipuē afficitur, si quid in ea corruptum computruerit, & condensatum fuerit, quædam etiam ex partu afficiuntur, aliæ etiam alio modo. Cū igitur sic habuerit, medicamētum potui exhibere oportet, & faciliūs iudicatione soluetur, & si dolor detineat, tepescientia adiuuere, frigida lauare, & intermissione facta colluere, potionesq; quas cūque præcipuē admiserit exhibere, & quæcūque siccant in suffitu adiuuere. Polypos & mercurialem edat. At nisi vteri velut conuenit claudantur, in aqua myrti, lentisci, vitis aut oleā foliorum, aut rosarum decocto desidendum. Vicitus autem ratio quæ dicta est in fluore rubro imperanda. Optimè autem ei auxiliantur sitis, frequentes vomitiones, & balneorum abstinentia. Cū plus æquo aperti & minimè oclusi fuerint, & purgatione indigent, & collutionibus, & suffitibus. Quod si laxæ ac lubrici fuerint, menses copiosiores, deteriores, liquidiores & crebriores decurrunt, genitura intus non manet, sed cū effluerit, discedit, & si digito os attrēctaris, læue deprehendes. Imbecillitas eam propter menses inuadit, & febris & rigor detinet, dolor etiam inimum vētrem, lumbos, & laterum inanitates occupat, idque præsertim si quid in ea corruptum computruerit, & ex partu, atq; alio modo. Cū igitur ita habuerit, curatio quacūq; parte dolor detinet, quæ in superiorib. scripta est adhibenda. Si vteri inflammatione laborarint, menses occultātur, & ceruix tenuibus veluti aranearum telis implicatur, febris acuta est & mentē tentans, menses ei pauci & prauī comparēs, ieiunæ vomitus quidam ei aduenit: cū autem comederit, ea euomit, dolor inimum vētrem & lumbos detinet, animo deficit, & toto corpore perfr-

perfrigeratur. Venter autem partim quidem durus, partim
 verò mollis est, & inflatur ac attollitur, vteroque gestate se
 existimat. Quandoque verò vteris moles inanis videtur, ven-
 terque aqua impletur, umbilicus prominulus extat, os exte-
 nuatur, de repente menses cum stridore pauci & pravi com-
 parent, circa iugulum & cervicem extenuatur, & pedes pre-
 fertimque plantę intumescunt. Cùm sic habuerit, medicamē-
 tum deorsum purgans propinandū, subditiua & grati odo-
 ris fomenta vterō admouenda. Per diē pessuli plumbei sup-
 ponendi, & antē appositionē decocto calido minimè mor-
 dente lauandum, & post appositionem hac collutione vten-
 dum. Nesti portiones duas aquarū hemina decoquito, deco-
 cto percolato admixta olei narcissini aut anthini hemina
 colluito. Post hæc tribus diebus intermissis, deinde eo quod
 cum aceto paratur colluito, & ante cibum mercuriale cum
 pauco vino decoctam velut brassicam comedat, & succum
 sorbeat. Quòd si perseveret, medicamenta ex quibus aqua
 ex vteris purgetur potui exhibenda. Cibis vteratur panibus &
 oleribus coctis, mollibus, marinis potius quàm carnibus,
 vel animalium trunculis, coctis, mollibus, vehementibus
 exercitationibus ante & post cibum ut plurimum vrendum.
 Frigida quàm minimùm lauetur, & à dulcibus & pinguibus
 quibusque abstinere. Diebus autem inter purgationes me-
 diis, adiantum ex aceto aqua temperato ieiuna bibat. Mor-
 bus autem lethalis est, paucarumque ex eo liberari possunt. Si ex
 vteri inflammatione non concipiant, menses occultantur,
 cumque ieiuna fuerit, vomit, cùm verò comederit, dolor
 in venterem & lumbos detinet, totus venter modò qui-
 dem durior, modò verò mollior redditur, neque ferè sibi re-
 sistitur. Venter magnus euadit, neque purgatur, sibi que præ-
 gnans esse videtur, & eodè modo quo prægnantes afficitur,
 & si venterem attigeris, leuem tumorem velut vteris depre-
 hendes, cumque partionis tempus instare visum fuerit, vteri
 confidunt, & menses pauci & pravi decurrunt. Hinc medi-
 camentum deorsum purgans propinandum, & quæ pur-
 gent in subditiua apponenda, purgata verò sanitati restitu-
 tur. Si inflammationem senserit vterus, contrahitur, quòd
 si quid corruptum fuerit & recruduerit, febris acuta & ma-
 gna horrorque detinet, partes circa pudenda duræ sunt,

stipendum in modum afficitur, mordetur, & impetu fer-
 tur. Ac si quis immisso digito contrectet, rursus peius ha-
 bet, & mordetur, caput & tunciput dolore afficitur, caligo &
 frontis sudor adest, extrema perfrigerantur & tremunt, in-
 terdum sopor occupat, audire non solet, neque aliquid vte-
 rus efficit, multum est cibi fastidium, neque stomachus, neque
 ventriculus omnino cibum attrahit, vociferatur, cum im-
 petu profilit, dolor est ad pubem, inguina, lumbos, & occul-
 ta muliebris pudendi loca, celeriterque moriuntur. Quod si
 dolores summam debilitatem inducant, velut spongius ca-
 lidis ex aqua & oleo expressis focus adhabendi, & mollia
 subdititia supponenda, ex medulla ceruina, adipe anserino,
 cera alba, & oui luteo, aut ceratum picatum cum resina sub-
 dendum. Vino autem aut lacte caprino purgandum, aut
 iure gallinaceo. Vinum autem non bibat, & pitisanæ cre-
 morem sorbeat. Hoc ad vterorum dolores infunditur. Si
 dolor solum vrgens & violentus fuerit, caligo quædam in
 vteris inest, neque spiritus exit, sed illic vitium manet. Ad
 hunc igitur modum curare oportet, atriplicis agrestis se-
 men, & betas simul tritas, læuigatas, tepidas, in vteros in-
 fundito. Quod vterorum dolores sedat. Vini suauissimi
 quali aqua temperati, tres semicongios Atticos, radicem
 fœniculi & seminis trientem, olei rosacei heminam dimi-
 diam. His in ollam nouam iniectis, & vino affuso, postea
 fotum admouero. Scillam autem etiam in subditio appo-
 nito, quoad os molle & apertum fuerit. Cumque in purga-
 tione pustulæ circa os vteri innatæ fuerint, sic curato. Car-
 nem bubulam aut butyro, aut adipe anserino & aniso laui-
 ter tritis illitam, in pudendum indito. Si erysipelas vteros
 occupet, pedes, mammæ & corpus intumescunt, dolor
 ipsam detinet, erectæ cervicis spiratio contingit, ad late-
 rum mollitudinem dolor est, ad ventris partem inferio-
 rem, pectus & caput, tremor & torpor manus detinet, in-
 guina & poplites tremunt. Quandoque verò in inguinibus
 liuidæ euadunt, & paucò tempore etiam alleuat hic color.
 Præcipuè verò mammæ cognitione quadam atrolluntur.
 Veruntamen non admodum dolet, febris & rigor inuadit,
 vultus rubet, siccis vehemens viget, & hepar resiccatur. Hæc
 si in prægnantem incidant, perit, neque liberari poterit. Si
 erysi-

erysipelas in vteris oriatur, tumores maximè liuidi à pedibus exoriuntur, & ad crura tota & lumbos perueniunt. Quò autem longiùs tempus processerit, etiam thorax affectionem sentit & intumescit, tota perfrigeratur, febris magna detinet, rigor densaq; spiratio inuadit, animi deliquium, imbecillitas, totius corporis dolor, animum despondet, & mens vacillat. Affectio ex inferiore ventre sursum fertur ad lumbos, dorsum, præcordia, pectus, ceruicem, caput, stomachum, & mori videtur. Cùm verò dolor solutus fuerit, torpor lumbos, inguina & crura occupat, liuores in poplitibus contingunt, & paruo tempore meliùs habere videtur, deinde rursus affligitur, corpus pustulis impletur, faciem apparentes & manifesti rubores inuadunt, fauces resiccantur, & lingua exasperatur. Hic morbus si prægnantes detineat, interficit. Alioqui medelam adhibere, & lac asininum propinare purgareq; oportet. Si verò neq; sic soluatur, ventrem mollibus refrigerantibus medicamentis refrigerato, & subdititiis minimè grauibus & leuibus paulatim purgato, & vomitum ciecto. Confert autem sambuci folia cocta cum origano, aut thymo, aut ruta sumere, si verò febris dimiserit, etiam vinum & cibos dulces exhibere, pauca tamen curantur. Aqua intercus si in vteris oriatur, menses cum anxietate, aquosi, neq; admodum cruenti prodeunt, vterus etiam intumescit, & venæ, & maximè vicinæ partes, prægnans euadit, deinde suffocatur, mammæ defluunt, imus venter durus est, cumq; eo totus circumambiens locus intumescit, doletq; si quis eum attigerit, febris & dentium stridor detinet, dolorq; vehemens lateris inanitates & lumbos occupat, in somnis semen effundit, & peius habet. Hanc calida lauare & tepefactoria apponere oportet, medicamentum autem potui exhibere, & lenibus fouere. Cyclamini obolos tres in linteo deligatos in subdititio apponat, & cypressi aqua macerati succum, & cantharidas tritas modico tempore supponat, id per multum tempus efficax est. Subdititium medicamentum. Cumini chemæ mensura, & vna passa alba. Aliud. Vrticæ semen, ari radix, horû quod lubet leniter subdito. Vbi expurgaris, colluatur, eoq; detracto pudenda colluito, simulq; viro condormiat. Quò si factum maturum perferat, tota expurgatur & sana redditur.

Est & alia similis vterorum aqua intercus, in qua sanies quodam suberuenta defluit & purgatur, pudendaq; ac circumambientes partes vehementer mordet, & tanquam murum vlcerat, quamecunq; in partem distillarit, eam vlcerat, & color est qualis in morbo regio. In reliquis autem magna copia velut in aliis profluuiis muliebribus expurgatur. Morbus autem lentus est, & alioqui lethalis euadit. Si vteri erant, hanc velut quæ fluore albo detinetur curato, lac asinini propinato, gracile reddito, & per prius commemorata medicamenta medelam adhibeto. Quæ delinguntur in aqua intercute. Si aqua ex vteris effluat, sulphur & anserinum cepem delingat. Si ventus intrâ vteros fuerit, flatûs exit cum fridore, tota intumescit, & febris ardorq; detinet. Ad hoc præ dolore vehementi impetu fertur, neq; viri congressum admittit, & coitû valdè auersatur, neq; se erigere potest, et velut pondus quoddam vteris incûbit, caput dolet, anxia voce defecta est. Quòd si dolor vrgeat, vociferatur, omnia dolor occupat, & lumbos, & pubem, & sedem, lotiû supponitur, venter suffocatur, mûri exoptat, præcordia contendantur, stomachus mordetur, os amarefcit, acida & sine vomitione reiicit, frequenter eructat, & melius habet, alioqui intumescit, & si contrectaris, & renititur, & dolet. Vteri igitur aqua mulla, aceto mulso, & oleo colluere oportet, cominumq; tritum aut anisum, & lini folia trita, & gallinacis stercus cum ouis, ex aqua infundere. Subditiis autè & positionibus quas describam vitor. In sidendum autem in oleo calido, iniectis aromatatis, iunci odorati flore, aut in lauri decocto, aut aqua marina. Optimum autem mollibus collationibus ventrem purgare, aut glandem ex lana illota cum melle supponere, velut infanti veter soluitur. Qui si ad dulcor fuerit, cepam oleo aut melle intinctam supponito, aut rari fel, aut nitrum cum melle, aut mali punici acidi nucleum, melle & hordeacea farina ammixta. Si mola ex crassa genitura intus adhærescente generatur, saturciâ ex aceto & aqua tenuiter tritam, id liquidum potui exhibeto, aut hyoscyami semen læuigatum, & muria, laseris succo & aceto collueto, aut si opus sit ex aqua. Optimum autem aquam mullam ex lentium, aut erui, aut violæ floris decocto immittere. Si verò qualia igne perusta purgata fuerit, myrtum decoqui-

to ac perluito, myrrham & netopum in vellere subterap-
ponito. Si ventus in vteris fuerit, & mordeat, & qua pene-
trare calorem igneum excitet, ex ardore intumescit, dolet,
viri congressum respuit, & coitu admodum grauat, inus-
uenter distenditur ac intumescit, & neque stare recta, neque
erigi potest. Cum ita laborantem deprehenderit, ventum &
genituram in vteris esse scito, eamque ob causam mulierem
nunca grotare. Mel, ceram, lini folia tenuiter trita, & adipe-
m gallinaceum, hæc ex vino odorato tepè facta, in vteros
per infusum iniicito. Lini folia bibat, aut semen tritum lana
inuolutum ad os vteri apponat. Quòd si non satis efficax
fuerit, iuinum cum croco illinito, lini folia, adipem galli-
naceum, tenuiter trita, lacte muliebrî diluta, de rasa ex re-
nibus liateis lahugine excepta & illigata ad os vtero-
rum apponito. Quòd si carnosior pinguedo exoriatur,
quod tabefaciat imponito, & modicè extenuato. Quæ
enim admodum extenuantur, raræ sunt & abortionem fa-
ciunt. At si vterus semen non recipit, sed emittit, neque ca-
lorem in se habet, instrumentum aliquod fabricandum,
cui cum insederit, vapor in vterum ingrediatur, circum
quod in ambitu vestes imponendæ. Suffitus autem ex castia
parandus, cinnamomo, myrrha, æquali horum cuiusque
portione iniecta & sapa subacta, parum etiam lauandum,
parumq; cibi sumendum. Conducit etiam subditium eius-
modi. Myrrham tenellâ cum melle in glandulam oblongâ
ducto, idq; sæpius virium ratione habitafacito. Iuuant et-
iam pelecini in tritico nascentes, cum myrrha triti. Mel co-
ctum cum tædis agitatum ad fabæ Ægyptiæ quantitatem
subter apponito, & fel tauri, & rhoes rubri parè portionem.
Conyza herba apio crispo similis est, ad mare in locis areo-
sis nascens, cuius odor intolerabilis, hanc cum melle & vino
in subditio apponito. Aut bolbium, quod in triticis præci-
puè Ægyptis cernitur, acre, cumino Æthiopico simile, hoc
& allium & nitrum simul permixta, supponito, prius tamen
lauet. Vbi mulierem capitis, sinicipitis & ceruicis dolor infe-
stat, & vertigo circum oculos obuersatur, terretur, si mæsta
fuerit & vrinæ nigra, similiaq; ex vtero ferantur, anxietas
& animi mæror detineat, bilis atra in vteris inest. Curato

autem, cucumeris agrestis partem interiorem vetustam & anniculam, fel taurinum, æris florem cum bacchare terito, subdititia conficito, medicamentum propinato & lauato. At vbi mulieri vteri cum dolore morsum sentiunt, & cum pruritu pungitur, bilem flauam cum vrina reddit, vterus dehiscit, & oculi quales morbo regio affectis sunt, bilem in vteris inesse scito. Totum igitur corpus, tum etiam ipsos vteros subdititiis medicamentis quæ bilem educant expurgare optimum. Vbi perfrigeratur vterus, & pondus incumbere videtur, color minimè splendet, condensatus est vterus, cum sic habuerit, eo quod pituitam ducit purgare & extenuare oportet, crebroq; vomere. Cum mulieri os male oluerit, gingiuarq; nigrae & prauae fuerint, leporis caput & mures tres seorsim vrito, duorum musium ventrem eximito, iecur & renes minimè, & in pila lapidea marmorata lapidem album terito & cribrato, deinde cuiusque partem portionem misceto, & dentes confricato. Oris autem partes etiam confricare oportet, deinde quoque lana maximè succida & aqua colluere. Lana verò succida melle imbuta, dentes & gingiuas, partesque internas & externas conficet. Anisum autem tritum & anethi semen, & myrrham duorum obolorum pondere, vini albi meri dimidia hemina diluito, hoc colluat, & diutius ore contineat, hoc autem crebrò faciendum, ieiunæq; & à cibo os colluendum. Optimum est paucò cibo vti, & valētissimos cibos sumere oportet. Hoc medicamentum dentes purgat, eosque bene olentes reddit. Vocatur autem Indicum medicamentum. Cum mulieri mamma aspera redditur, stybis semen aut ruber aqua & oleo coctum, mammis in cataplasmate obducito, & betæ folia iniucito, deinde ex linteo in pilei acuti aut tiazæ formam conficito, tanta magnitudine vt mammam capiat, sic mammam immitto. Si verò suppuret, incidito, & curationem per linamenta ex lana succida adhibeto, eandemq; superponito. Postea lenticulam coctam cum polenta mixtam ex cataplasmate admoueto. Vbi in mulieris pectore aut recto intestino tenues ac minuti lumbrici ascari-des dicti suboriuntur, viticis semen aut folia cū fellis bubuli obolo permisceatur. Cedrino verò oleo subacta, & lana succida bene carminata excepta, tertio quoq; die per noctem & diem

& diem imponat. Postero verò die vbi detraxerit, calida lauet, & alliis coctis & crudis vascatur, & ascarides exeunt ac moriuntur. Muria autem colluere oportet. Hæc faciem decoram reddunt. Hepar tauri cum oleo terito, cum vino autem mero illinito. Fel autem recens corrumpit. Quinetiam prisaonæ cremor similiter faciem emundat, & ouorum candidum, & lupinorum & orobi farina, cum ficibus in cataplasmate imposita. Brassicæ etiam radix & semen. Hæc etiam lentigines tollunt, itemq; alcyonium. Quòd si ex pulvere facies doluerit, cerato liquido ex rosaceo, aqua frigida affusa inungito. Hoc faciem erugat. Plumbaginem in pila lapidea terito, & affusa aqua menstrua pastillos conficito, & vbi siccati fuerint, & oleo dissoluti, faciem rugas ferentem inungito. At si capilli defluant, ladanum cum rosaceo, aut anthino vnguento terito, & cum vino illinat, aut cretam cimoliam cum vino, aut rosaceo, aut omphacino, aut acacia. Quòd si cum curis glabritie decidant, cuminum, aut stercur columbinum, aut raphanum tritum inducito, aut cum cepa conficet, aut beta, aut vrtica. Faciei maculas ephelidas dictas erui decoctum tollit, betæ ius, ouorum candidum, prisaona, aut cucumeris agrestis radix sicca, cum vini facie trita & illita, aut mori folia admota. Aut sesamo trito, aut amygdalis amaris defricari. Aut vrticæ semen, aut alli cortex illigatus, & lepidium. Quod impetigines omnes aufert. Accetum, thuris pollen, pumex, sulphur cum aceto, cardamum agreste vstum & in cinerem redactum, viperæ exuvium, rumicis agrestis radix, hæc cum aceto vinoso terito. Quòd si pustulæ adsint, etiam lithargyro vitior. Potio ad fluorem muliebrem rubrum faciens. Cornu cerui vstum, duplo farinae hordeacæ crudæ commisceto, eamq; ad vinum pratanium aspersam bibat, & sistitur. Alia similis potio. Adianti radicem tritam, & cicer tostum, ac lentium lomentum ex melle bibendum, & potui exhibendum. Aut farinae setanæ acetabulum, gummi albi dimidiam partem, thuris pollinis tertiam, iunci odorati modicum, aut pini, aut cupressi parum, hæc aqua diluta potui exhibeto, de die autem bibat. Aut cornu cerui vrito, & cum farina hordeacea cruda & cedri baccis quinque terito, vinum nigrum austertum tædaceum ammiscetur. Aut mali punici dulcis affiat

succus cum vino nigro potui exhibendus. Aut cupressi bacca tres aut quatuor, myrti bacca nigra, aut simul, aut per sese, considerato corporis muliebri robore, cum vino autem propinanda. Aut castorii obolus cum vino austro tritus propinandus. Potio ad fluorem muliebrem & quemuis vteri morbum. Paeonia semen, rhois radices, cuminum Aethiopicum, & melanthium ex vino albo exhibeto, aut ferulam derafam acerabuli quantitate, & porri succum ex vino albo aqua temperato, quod etiam fluentem ex naribus sanguinem sedat. Aut malum punicum in vino nigro decoquito, & detracto cortice, quod intus est tritum cum polenta polline ex vino nigro potui exhibeto. Aut lioum aut erysimum tostum, olea viridis folia, nigram radicem, pepulum plenum, haec simul trita ex vino aqua temperato bibenda dato. Aut coagulum asininum, mali punici dulcis radicem, gallam, aequis portionibus omnia, & mali punici dulcis succum ex vino bibendum dato, aut lapathi semen cum gallae parte exteriori circumrasa. Haec simul terito, deinde cyceonem confectum porrigito. Si sanguis copiosus ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro exhibeto. Acerba vino nigro commixta, profluuium sistunt. Ad fluorem muliebrem & dolorem. Cachryos radicem ex vino nigro bibendam dato. Quod si copiosior fuerit, terebinthi fructum tritum ex vino & aqua dilutum bibere oportet. Si fluor muliebri contingat, cancris fluuiialibus ex vino suffocatis, vinum cum aqua potui exhibeto. Quod si adhuc fluxus feratur, promalum torrefactum & tritum ex vino, aut porri succum exhibeto. Si vero multus fluor decurrat, muli sterco vstum & laeuigatum ex vino exhibeto. At si diu fluor detinuerit, spongia vsta confert, quam tenuiter tritam ex vino odorato exhibeto. Quae ad fluores ex cataplasmate adhibentur. Allia, portulacam, apium, loti & cedri ramenta, laeuigata simul admisceto, ex his aqua mulsâ dissolutis cataplasma efficit. Aut rubi, rhamni & olea folia tenuiter trita simul misceto, aqua mulsâ diluito, & cum polenta ex cataplasmate admoueto. Aut sambuci & myrti folia ex cataplasmate adhibeto. Aut loti ramenta, mori & rosae folia cum vua passa. Fetus ad fluores muliebres. Loliaceam farinam tostam, posca meraciore decoctam, & linteo illitam in loco

foru adhibeto. - Aut lentem coctam, & detracto cortice in
 farinam crassiorem & in grumos redigito, & in aqua deco-
 quito, eodemq; modo ex cataplasmate adhibeto. Aut eruū
 ad eundem modum admoueto. Confert etiam saluiam aut
 hordei paleas in saluiæ aut hyperici decocto coquere, & ex
 cataplasmate imponere. Loti & cupressi ramenta, ex vuz
 passæ infuso decocta, linteo inducta, in fomento adhibeto.
 Aut oleæ, aut hedere, aut myrti folia ex decocto admoueto,
 & cum his hordei paleas coquito. Aut in aromatum deco-
 cto simul furfures triticeos coquito. Aut vuz passæ infuso
 triticeos furfures decoquito. Aut violæ albæ semen & radi-
 ces decoquito, in decoctum furfures triticeos iniucito. Aut
 ex decocto furfurum triticeorum calido lana conuoluta ca-
 lida foueatur. Aut in serpilli decoctū furfuribus ad eundem
 modum iniectis. Fortis verò si dolor vrgeat etiam ex spon-
 giis calidis & lanis mollibus adhibendus, aut ex vasis testa-
 ceis & vesicis aqua affusa & oleo calido plenis. Collutiones
 ad fluores muliebres. Myrti, lauri & hederæ folia in aqua
 decoquito, tepida colluito. Sambuci & lentisci folia aqua
 decoquito, percolata summè tepida colluito. Aut cœnanthæ,
 cypri, vuz passam aqua multa decoquito, & colluito,
 aut cœnigraci aqua. Vel rubi decoctum, vel oleæ viridis, vel
 cupressi, vel serpilli, vel mali punici, vel radice violæ albæ,
 vel lentisci, summè tepidum infundito. Vel id quod ex bu-
 tyro, resina & adipe anserino paratur. Aut quod ex suilla me-
 dulla & adipe est paratū. Suffitus ad fluores muliebres. Hor-
 deum tostum prunis impositum ad suffitum adhibeto. Aut
 cerui cornu cum oliuis immaturis. Aut rhoem rubrum &
 polentam torrefactam, cum oleo & vino ad duplam portio-
 nem. Aut paleas hordei & sterco bubulum eodem modo
 adhibeto. Aut loti ramenta, rhoem, cupressum, siccum, ex
 vino nigro austero, in suffitu admoueto. Aut galbanum, aut
 thuris pollinem, aut resinam vino macerato, aut ceruinum
 cornu, aut gallam, & sistitur fluor. Alia ad suffitum materia.
 Scrobem effodere oportet, & vinaceorū duas circiter choe-
 nices Atticas torrefacere, cinerem in scrobem iniicere, &
 vino odorato asperso irrigare, & mulier sese vestibus con-
 uolens, circumseseat & suffitum adhibeat. Aut capræ œsy-
 pum dictam (hoc est sordem ad nates adhærescentem)

siccam, tusam & tostam, cum hordeo freso oleo subactam, in suffitu adhibeto. Aut hordeum multum, aut eius paleas in prunas iniectas, aut cupressi ramenta vnguento resperfa, suffitu adhibeto. Aut cicutam, aut myrrham, aut thus affuso vnguento suffito. Aut bitumen & hordei paleas eodem modo. Aut cupressi radicem oleo rosaceo aspersam suffito. Aut calamo iunco odorato, cypero, apii semine, aniso, oleum, rosaceum affasum suffitu adhibeto. Ad eundem autem modum resinam subiicito, cinnamomum, myrrham, cum rubi aut rosarum foliis suauolentibus, pusillo croco addito & styrace. Hæc omnia simul terito, & oboli Attici ponderis in cinere sarmentitio, aut in stercore bubulo ad instar acetabuli efformato, suffitu admoueto. Sit autem ignis ex vitis sarmentis succensis. Mulierem autem prius quam odorem sentiat, superimpositam esse oportet, quandoquidem si odor excitatus fuerit, præstat non suffire. Subdititia medicamenta ad fluorem rubrum. Myrrha & bolbium cum melle tritum optimè supponitur. Aut rosæ aqua decocta, quas sanè tenuiter tritas, ex vnguento rosaceo lana exceptas, in subditio apponito. Aut loti florem aqua decoquito, deinde ex vnguento rosaceo terito, & in vellere ad os vteri admoueto. Aut cyperum, irim, anisum æquis portionibus singula, ex vnguento rosaceo tenuiter trita, intra os vteri iniicito. Aut myrti nigrae foliis ex vino albo pini corticem admisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructum & thus, parrem cuiusq; portionem, ex vnguento simul terito & subdito. Si fluorem exiccare opus sit. Calamintham vino nigro decoquito, & maceratam ex linteo imponito. Aut hyoscyami folia & cicutam simul coquito, similiter porra, maluum, ceram & adipem anserinum admisceto, deinde tepida ad pudenda apponito. Aut vinum merum cum resina & mali punici cortice decocto terito, & ad eundem modum supponito. Aut enicum ex vino tritum in subditio apponito. Aut loti scobem similiter. Aut lentisci folia, aut rhoem melle cocto permixtum subdito. Quòd si non cesset, susinum aut blitum herbam linguæ similem, ex vellere in subditio efformato. Ad aquæ profluuium subditio medicamentum & insusum. Si mulieri aqua ex pudendis effluat, resinam siccam, myricæ folia, lini semen ex vino terito, ex adipe

ex adipe gallinaceo permisceto, & in pudēda per clysterem
 infundito. Farinæ purissimæ conchæ testam maiorem, aut
 amyllum in vellere ad os vteri in subditio apponito. Aliud
 quod eodem modo infunditur. Vbi aqua ex pudendis ef-
 fluxerit, myricæ folia, thuriferæ arboris fructum & resinam,
 ex aserino adipe trita, in pudenda per clysterem iniucito. Si
 ex fluore aquoso circa pubem dolor est. Viticis semen ex
 melle terito, pubem cataplasmate probè obducito. Si fluor
 sanguineus, albus, aut qualiscunque fuerit. Sulphur & man-
 dragoram ex vino meraco tritam lana exceptam subdito,
 & supina dormiat, immotaque maneat. Aut mali punici
 cortices siccos ex vino Pramnio tritos potui exhibeto. Ad
 ex vino austero præbeto. Hederæ albæ semen, & pini corticē
 ex vino austero præbeto. Aut cornu cerui vsti partē vnā, fa-
 rine verò hordeacæ crudæ partes duas, cedri baccas quin-
 que ex aqua terito, & potui exhibeto. Ad vteri strangulatū.
 Castorium & conyzam ex vino per se, & ex eodem vtrunq;
 permixtum bibat. Aut bituminis trium obolorum pondus.
 Aut phocæ adipis quantum bis digito capi potest. Radices
 proniæ dimidiam portionem, ex vino odorato potui exhibe-
 beto. Vbi verò simul cum tussi strangularint vteri, sanda-
 rachæ oboli pōdus, sulphuris ignem non experti tantundē,
 & amygdalas amaras repurgatas tres vel quatuor commi-
 sceto, ex vino odorato exhibeto. Quòd si quidem prociat
 vteri, hordeum tenuiter tritum cum paleis, & cornu cerui
 oleo subactum, in suffitu admoueto. Cùm verò sursum fue-
 rint, & cor & stomachus opprimitur, ibique substiterint,
 myrrham aut resinam, aut netopum, aut castorium, aut la-
 seris succum propinato. Cùm vterus strangulatum intule-
 rit, spiritus autem coaceruatus sursum proruperit, & graui-
 tas detinuerit, mens attonita fuerit, sermo defecerit, totius
 corporis perfrectio & spiratio offensans adest, oculi hebe-
 scunt. Caput quàm citissimè radito, fascia supra umbilicum,
 si opus fuerit, imposita retrudito. Castorium autem & co-
 nyzam, rutæ decoctum, cuminum Æthiopicū, raphani se-
 men, sulphur, myrrham exhibeto. Ad nares quidem gra-
 ueolentia, ad vteros verò suauiter olentia admoueto. Quòd
 si sustinuerit, etiam grani cnidij partem anteriorem albam
 melle subactam & permixtam naribus illinito. Aut schinū
 ex adipe

tenuem, scillæ speciem, si mordeat. At cum dolor & stragulatione detinuerit, maluæ radicem, aut acetum inlsum, aut fœniculi corticem & crethmum ex aqua bibendum dato. Præstat autem ructum ciere, erectâ sedere, aut veratronaribus admoto sternutamentum excitare. Si verò sub sepro transuerso collocati esse videantur, de repente vox deficit, præcordia dura sunt, stragularur, dētes inter sese illidit neq; vocata audit. Naribus igitur oportet lanam succensam ad suffitum adhibere, bitumine in ignē immisso, & castorio, & sulphure, & pice. Inguina verò & femora interiore parte suauiissimo vnguento illinere. Aut stellas marinas nigras & brassicā ex vino odorato mixtam bibat. Aut myrrhæ tres obolos, coriandri parū, resinam, pæoniæ radicem, cuminū Æthiopicū, hæc ex vino albo trita, & aqua, aut aqua nullā diluta, summē tepida potui exhibeto. Iuuat etiam peucedanum, aristolochia, cepē lachryma, panaces ex vino aut aqua summē tepidum exhibitum. Vteros in pristinum locum reducit ricini radix pota, aut cuminū Æthiopicum, aut apiū, aut fœniculi & anisi semen, piper, aut myrrha, aut papaueris succus epotus. Si cor suffocatur ab vtero comprimitur, & difficilis ac crebra spiratio detinet, viticis & pæoniæ semen ex vino bibere oportet, aut abronū & panaces, & ammoniacum, aut rutam, aut somniferi papaueris succum. Si rursus eodem modo habeat, melanthium læuiter terito, melle subigito, & velut glandulam efformatam, penna conuolutam, in subditio apponito. Aut philistium ad eundem modum supponito, aut telephium, aut anemones folia trita, in linteum detritum indita, & pauca myrrha admixta. Si vteri in lumbos incumbant, neq; suffocatio caput attingat, Polypos coctos edat, & vinum nigrum odoratum, meracū quam plurimum bibat. Quando verò tanquam ad viscera versū stragularint, vinum cedrinum, & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & odoratos fatus admoueat. Si vteri flatu distenti fuerint, aromata omnia in vnguentum iniiciantur, & laurus, & myrtus, & saluia, & cedri ac cupressi ramenta. Hæc tusa & læuigata cribrato, & in vinum odoratum inspergito, & oleum rosaceum affundito. Si verò transmoti vteri oppresserint, hordeū cum repurgaueris, & coru ceruinura ex vino subacta ad suffitum adhibeto. Cum

sar.

sursum procedentes strangulant, succensum funiculum lu-
 cernariam sub naribus extinguito, quò fuligo & fumus in-
 trò penetret, picemq; & castorium, peucedanum & myr-
 rham, unguento diluta, vellere excepta, in subditio appo-
 nat, resinam verò oleo dissolutam bibat. Si valdè strangula-
 rint potio exhibenda. Aut testudinis marinæ obolos tres,
 ex vini albi hemina aut cyathis tribus propinato. Aut cedri-
 po oleo in lucernam infuso, eam accendito, & extinctam
 naribus admoueto, aut cœnum quàm foedissimum eodem
 modo, aut lanam succentam mulieris naribus ad suffitu m
 adhibeto, aut bituminis modicum ex vino albo tritum bi-
 bat, aut erysimi conchæ testam & castorium ex vino albo
 bibendum dato, & lauet. Quòd si etiam tussis adsit, sanda-
 rachæ obolum, sulphuris ignem minimè experti obolos
 duos, amygdalas amaras detracto cortice, & castorij obo-
 lum ex vino odorato permisceto, & potui exhibeto. Quòd si
 veteri strangulent, & strangulatus ad cor pertingat, osq; oc-
 clusum fuerit, acetum calidum sorbendum dato osq; paxil-
 lo aut radio diducito, & vinum inodorum eodem modo in-
 fundito, & cum aceto mulso. Si verò valdè strangularint, &
 voce defecta fuerit, cepa ex vino tepido trita in nares instil-
 lata eam excitato. Quòd si ad hepar vsq; ascenderint, stran-
 gularur, vox deficit, nihilq; videt, dentes inter se illidit, dura
 redditur, nihil sentit, crebrò spirat, neq; audit. Hanc manib.
 sub præcordiis apprehensam crebrò illinito, & dentibus
 paxillo diductis, vinum meracum tepidum, nisi quid impe-
 diat, infundito, & plærunq; confestim alleuatur. Si verò ad
 inguina incumbant & adhærescant, caprini stercoreis glo-
 bulos, & leporis pilos, vituli marini adipe subactos, ad suffi-
 tum admoueto. Aut hederæ fructum, aut folia sicca, aut cor-
 ticem, & quercus folia ammixa resina, oleo subigito, & suf-
 fitu adhibeto. Coaguli vituli marini pellem lauter tufam,
 spongiã & muscū laeuigata, vituli marini adipe permixta, ad
 suffitu admoueto. Stercoreis caprini globulos, vituli marini
 pulmonē, & cedri ramenta suffito. Quinetiã stercoreis bubu-
 lum, aut cornuum bubulorū scobem, aut bitumen, aut spi-
 næ Egypticæ fructū, aut cedri ramenta, & myrti folia sicca,
 hæc molli unguento subacta, in suffitu adhibeto. Aromata
 verò multa in unguentum iniucito. Aut vuarum retrimen-

ta leuiter tusa, cedriam & resinam pineam simul mixta passo cocto diluta ad suffitum admoueto. Fetus vt vteri recedant. Stercus bubulum vstum, aceti dimidium, & erui ex aqua marina aut dulci decocti similiter dimidium, suffitu naribus admoueto, idque leuiter facito, & lenticulae decocto epoto, vomitum cieo, & farinam sorbendam, in superque vinum bibendum dato. Postridie granum cniidum deuoreret, & medicamentum sumat quod vrinam cieat, vnam passam & cicerum tritorum partes duas, vnae passae optimae affusum aquae congium coquito, deinde diffusum caelo sereno exponito, postridie bibendum exhibeto. De cetero saluiam, lini semen & polentam bis die ex vini aqua temperati heminis quatuor exhibeto. Olei heminam dimidia sambuci folia quantum manus plena capit, hoc decocto calido foueto, aut testis calidis iniectis, muliere in sella sedere iussa, & vestibus circumtecta. Aut sambuci folia cum myrto decoquito, & hordei paleas, & si perferre possit acetum, oleum, mel, aquam, haec temperata & permixta, valde fetuefacta in vesicam infundito. Et pini corticem, malique punicis folia in aquam iniecta, vehementer decoquito, & in decoctum hordei paleas immixtas oleo affuso decoquito. Aut loti & cupressi ramenta affusa aqua & oleo probe admodum coquito, & fomento adhibeto. Cum aromatibus vnguentum infundito, gallam immittito, & rhamni corticem & polentam triticeam cum aqua. Quod si nerui foras prominent, & quae scrota vocantur, laxentur, myrti baccas, loti ramenta, rubi & oleae folia simul coquito, & summe tepido foueto, aut vino cum his & graeolentibus eodem modo. Exteriora vero oui candido linito. Cum autem perfrigerint & liuida fuerint, aqua calida foueto. Quae vterum emolliunt. Ouillum adipem, oui luteum, mel, oleum rosaceum, his farinam subactam molli igne calefacito, quod distillat molli lana excipito, & in subditiō apponito. Aut ouillum adipem aromatibus conditum, nitrum rubrum, aut anserinum adipem, oleum rosaceum, haec liquata & cum lana subacta supponito. Anserinum adipem aut ouillum, ceram albam, netopum, oleum rosaceum, haec quam optime simul permixta, & tenuibus conceptis panniculis excepta, confestim vbi lota fuerit, tepida ad os vteri apponat. Aut cerui

medul-

medullâ & adipem oleo rosaceo liquatum, molli lana exceptum supponat. Subdititia mollia quæ aquam, mucos & pelliculas educunt, neque vlcera. Myrrham quàm optimam, salis micam, & picem aromatibus conditam, læuiter terito & apponito. Subdititium aliud. Grana caidia triginta detracto cortice, Indicum quod Persæ piper vocant, & quod inest rotundum (myrtidanum appellant) cum lana muliebri simul terito, & melle dissoluito, deinde molli & pura lana exceptum, & circum pennam conuolutum supponito, & per diem finito. Quod si validius facere voles, paulum myrrhæ admisceto, tertiam videlicet partem, & lanam mollem puram semisuccidam. Ex vteris educit osque molli, narcissus, cuminum, myrrha, thus, absinthium, cyperus, hæc ipsa per se, aut cum oleo rosaceo, aut albo, aut Ægyptio, lotæ autem supponantur. Medicamentum quod cruentam saniem educere potest. Myrrham cum tædis misceto, salem cuminum, fel tauri, mel, in vellere supponito. Et cumini folia similiter ex vino. Aut laseris succum cum ficu misceto, & glandem formatam subdito. Idem facit mortis radix cum melle, posteaque rosaceo linito. Efficax est & alij caput sine nucleis, nitrum rubrum, & fici pingue equali portione, in paruam gallam misceto, glandem conficito, & liquore aliquo intinctam supponito. Deinde lota adipem ceruinum in lana subditum, teneat. Hæc cruenta omnia magis quàm priora educit, & emollit. Piper, elaterium, & ammixto lacte muliebri, cum his mel, oleum album & adipem ceruinum terito, linteo lacero & attrito excepta subdat. Hoc quoduis humorum genus potenter educit. Fici pingue, elaterij quantum ad duas portiones satis sit, nitrum rubrum elaterij quantitate, mellis parum, linteo aut velle-re exceptum, glandem conficito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminum, gallam cum melle terito. Postea verò etiam lota adipem ceruinum in subditio teneat. Aut pulegium & fel tauri tritum circum pēnam obducto, & oleo Ægyptio imbutum supponito. Aut cyclaminum tali quantitate cum æris flore. Aut anemones caput cum farina tritum, circum pēnam obductum, oleo albo intingito, omnia educit. Cucumeris agrestis oblongi interiorem partem detracto semine, ex lacte tritam, vna cum his myrrham lince-

ram, mellis aliquantulum, & oleum Ægyptium admisceo, molli lana excipito. Aut interiorē cucumeris agrestis partem siccatō, & affuso melle terito, glandem conficito. Cum autem lauerit adipem subdat, aut elaterij potiones tres ex aqua. Emollientia. Oui candidum, farinam, mel, ceram albam, hæc simul calefacito, & quod distillat vellere exceptis subdito. Aut adipem anserinum, ceram albam, resinam, vnguentum rosaceum, cerui medullam liquato, aut ouis aut capræ adipem, oui candidum, vnguentum rosaceum, aut in glandem formato, aut lana excipito. Fetus ex quibus vteri purgantur, si duri fuerint. Vinum quàm suauissimum ad tres semicongios Atticos pari aqua temperare oportet, feniculi radice & feminis quadrantem, rosacei olei heminam dimidiam in olla ponere, cuius operculum foramen habeat, & vinum affundere. & calamo imposito fouere, posteaq; scillā in subditio apponere. Si dolores repentini vehementer irruant, & animi deliquia adsint. Rosarum folia, cinnamomum, myrrham puram, netopum, papaueris saccum, ex his pastillos diachmæ pondere formatos, amphoræ, frusto cadenti imposito, aut ad suffitum vitor. Aut styracis paululum in oleum iniicito, velut in priore vitor. Quæ in vnguenta iniiciuntur omnia tundenda & cribranda, styrax autem in stercus bubulum immitenda, & netopo illinendum. Oleum rosaceum quàm optimum, & Ægyptium album affundendum, ex eo post purgationes suffitum parato. Aut lauri, myrti folia, & cyperi fructum tundito, cum vnguento Ægyptio albo & netopo permisceto, in stercore bubulo ad suffitum adhibeto. Confert autem & thuris pollen cupressi ramenta, & cyperi radix tusa: luncum etiam odoratum aromaticum, cardamum & irim cribrato, his omnib. affuso oleo rosaceo & netopo permixtis, ex triticea farina crassius molita vitor. Aut resinam ex recenter compacto fictili suffito, castorio aut aliquo ex aromaticis iniecto. Caput autem oleo rosaceo perfundito, & in aures oleum myrtium aut melinum immiteto. Aut cicer rubrum & vvas passas decoctas potui exhibeto, & in aqua calida desideat. Ecoliuas albas prius quàm oleum dimittant concidito & siccatō, ex vino odorato terito, & acetabulum Atticum exhibeto. Aut cantharidum ventres, aut ad-

antam,

antrum, & nitrum rubrum Ægyptium, ferulæ radicem, & apij semen leuiter contusum, hæc exhibeto. Si verò stranguria inquadat, in aqua desideat, & vinum dulce bibat, si maximè stranguletur ex vterorum dolore. Vinum etiam quàm suauissimum, æquali aqua temperatum, ad tres semicongios Atticos, radicum fœniculi & seminis trientem, & olei rosæ heminam dimidiam. Hæc in ollam magnam novam coniecta, vino affuso ad folum adhibeto, & scillam in subditio apponito, dum os molle & amplum esse fateatur. Quod si exulceretur, & pustulæ in ipso vndique innascantur, præstat ex adipe anserino cum thure curationem adhibere. Ad vterorum dolorem. Peucedanum, aristolochiam, panaces, hæc simul ex vino dulci mixta & calefacta propinato, & forbitione papauer album & vrticæ semen accipiat. Alius suffitus. Si dolor detineat, suffitu adhibeto mali punici dulcis corticem, loti ramenta, oleæ folia sicca contusa, hæc oleo permiscere oportet, & in stercus bubulum ignitum iniicere. Aut galbanum, myrrham, thus, oleum album Ægyptium in vitis sarmenta. Alius ex bitumine vehementior. Bitumen, Xanthij radicem, leporis pilos aut rutam, coriandrum siccum, hæc omnia trita, & in pastillos formata, suffitu admoueto. Aut ad picem, sandaracham leuiter tufam, & cupressi ramenta permiscero, affusoq; vnguento pastillos conficito, in ignem coniectos ad suffitum adhibeto. Aut cornu caprini scobem oleo agitatum ex igne suffito. Aut in effossam scrobem torrefactorum vinaceorum cinere iniecto, & vino odorato madefacto, circumassidenti mulieri suffitum excitato. Sint autem vinaceorum partes duæ, ipsæque quàm maximè sicca. Si vterus ad vesicam vsque doleat, porri semen ex aqua tritum bibendum, aut cyclamini radix ex vino albo ieiunæ propinanda & calida lauet, & à balneo ieiuna bibat, & tepefactoria adhibeto. Aut allij caput vnicum, nitrum torrefactum, cuminum, hæc lauigata melle subacta in subditio apponito. Calida lauet, & caudam bibat. Hoc omnem vteri morbum curat. Linū scissum cum ipso culmo, ad pugillū vnum tenuiter tulum, vino albo quàm suauissimo per noctē macerato, deinde percolato, & tepefacto lanam mollissimam imbuito, & partim subdito, partim extrahito. Confert etiam cro-

cum ac myrrham, & nuces ponticas pura & alba lana excerp-
 ptas, ex anserino adipe & vnguento itino in subditio ap-
 ponere. Si vehemens dolor per subditia purgatam deti-
 neat, myrrhæ acetabulum, thuris tantundem, melanthium,
 cyperum, seseli, anisum, linum, netopum, mel, resinam, an-
 serinum adipem, acetum album, vnguentum Ægyptium,
 singula pari portione ex vino albo dulci, ad duas heminas
 terito, tepidis infusis colluito. Si vehemens dolor detinuerit,
 cantharides, cyperus, calamus, iuncus odoratus & iris,
 his ex vino nigro decoctis vttere. Collutio alia si vehemens
 dolor & stranguria detinet. Porri succum, sambuci fructū,
 seseli, anisum, thus, myrrham, in vinum infundito, & misce-
 to ac colluito. Aut myrrhæ acetabulum, thuris æqualem
 portionem, melanthij, cyperi tantundem, seseli, anisum, apij
 semen, netopum, mel, resinam, anseris adipem, acetum al-
 bum, vnguentum Ægyptium, horum singulorum partes
 portiones vino albo dulci diluito, & ad collutionem adhi-
 beto. Aut mercurialis decoctum cum myrrha, thure & ne-
 topo. Aut saluiam, hypericum in aqua decoquito, ea collui-
 to. Aut lini semen, anisum, melanthium, seseli, myrrham,
 cassiæ fructum in vino coquito & infundito. Alia collutio, si
 dolor post purgationem vehemens fuerit. Sambuci fructū
 & lauri baccas ex vino nigro coquito & colluito. Aut sam-
 buco in aqua cocta, aqua effusa & vino dulci affuso collui-
 to. Quòd si post collutionem innascatur dolor, aromata
 quæ in vnguentum immittuntur decoquito, & ad decocti
 effusi duas heminas adipem anserinum & oleum rosaceum
 ammisceto, coque tepido colluito. Infusum autem in ne-
 mine (quod semel dictum sit) duarum heminarum modum
 excedat. Aut mercurialem in aqua decoquito, & myrri suc-
 cum ammisceto, aut thus & netopum æquali portione, &
 tepido colluito. At si vterus doleat, cyclamini radicem ex
 vino albo ieiunæ propinato, & calida lauet, & à balneo bi-
 bat. Si pudenda vlcere feruido laborarint. Myrri baccis cū
 vino decoctis, calido colluendum, & melilotus apponenda,
 & præoniam tritam ex vino coctam supponat. Et myrrham
 ac resinam simul mixtam, vino subactam, ex linco imbuo
 subdito. Et si stranguria prehenderit, pubes fouenda & illi-
 nenda. Desiderandum autem in rosarum decocto, aut rubi,
 aut

aut myrri, aut oleæ, vel capreolorum vitis, vel iuniperi bac-
cis, vel saluæ. At si ventus in vtero innascatur, & continuus
dolor suboriatur, neque flatu exeat, cuminum supponat.
Saluam, cyperum tulum, per totam noctem maceratum,
mane percolatum, eo quod lucidum est in vas effuso, triti-
ceam farinam crassius molitam vino albo subigito, & lase-
ris succi cyathum, simul mixta decoquito. & subcrudū for-
bendum dato. Si columella in pudendis suborta sit, dolor
detinet, dolori medetur apij semen, hedera, aut mali punici
dulcis triti ex vino veteri decoctam, cum recetis carnis fru-
stulo foliis obducto in subditio supposito. Quæ per totam
noctē subdita habeat, deinde vbi detraxerit, vino colluatur.

Hippocratis de his quæ vterum non ge-
runt liber.

AC de his quæ mulieribus in singulis affectionibus cō-
tingunt, antè quidem dictum est, nunc autem quas
ob causas mulieres prorsus sint steriles, aut quamobrem
nisi curentur parere nequeant, mihi aperiendum. Hanc au-
tem istius rei causam esse assero. Si vterorum os à pudendo
penitus auersum fuerit, non concipiunt. Neque enim vteri
genituram excipiunt, sed confestim foras prodit. Quod et-
iam contingit si os vterorum præter naturam paulum per-
uersum sit. Quòd si prorsus conuiueat vterorum os, neque
sic vteri genituram excipiunt vt neque si plus quàm conue-
niat recenter conuiueat. Quæ commemorata singula pa-
tent. Etenim si prorsus auersum aut conuiuens fuerit, men-
ses, nullo modo, vel non nisi violenter & cum morbo pro-
deunt, si coactus fuerit vterus à sanguine pro more con-
ueri. Ac etiam si mulier repurgata fuerit, interdum & vte-
rorum os à pudendo auertitur. Quòd si paulum declinet,
aut de repente conuiueat, menses quidem prodeunt, sed
cum vi, & paulatim per multos dies. Quæ omnia ita se ha-
bere contrectanti mulieri manifesta sunt, & si quid ex his
contigerit, cura adhibita mulier fecunda redditur, idque
etiam quandoque sponte. Quæ singula cur contingant, in
morbis muliebribus dictum est. Si vteri lubrici fuerint (id
autem quibusdam naturâ contingit, & si innata vlcera ma-
gnas cicatrices intus reliquerint) mulier vtero non cōcipit.

Bbb

Genituram enim vteri quidem excipiunt, nisi alia quæ data
 causa subsit, non tamen concipiunt, sed semen foras elabi
 fiunt. Hoc autem contrectanti manifestum est, & ei quæ
 rogatur num aliquando in vteris ei vlcera innata fuerint.
 Menses verò hoc in morbo non aliter quidem ac sanis pro
 deunt, sed vt plurimum eiusmodi mulier incurabilis exi
 stit, eaque causa est cur vtero non concipiat. Si vlcus ex ali
 qua harum commemoratarum affectionum in vteris ob
 ortum fuerit, neque breui sanescat, sed sordidum extiterit
 (longo enim tempore vlcus permanet, velut quod in aure
 existit, & prave olet mulier, ei que interdum ex pudeodis sa
 nies graueolens effluit, neque quamdiu vlcus detinuerit v
 tero concipit, quòd vteri genituram non retineant) huius
 menses non secus ac sanis prodeunt. Ex contactu autem &
 interrogatione maximè de prædictis constat. Cura tamen
 adhibita, etsi parua spes est, fœcunda tamen euadit. Si verò
 ex mensibus aliquid in vteris relictum ruptionem fecerit,
 quod circa os aut paulò interius calefactum fuerit, rursus
 que perfrixerit, neque sic vtero concipit. Hoc enim incun
 bens impedit ne genitura quo opus est perueniat. Quòd si
 per incia quidem curetur, conualescit & fœcunda redditur.
 Si verò tempus accesserit, infœcunda manet. Ex contactu
 autem potissimum affectio patet. Durum enim quiddam
 innascitur. Et si plus æquo vteri dehiscant, neque sic concipi
 pit. Neque enim semen vteri retinent. Sed & hoc quoque ad
 contactum manifestum fiet, menses que conferti & paucis
 diebus prodeunt. Hæc affectio verò & naturâ & ex relatis
 morbis cõtingit, & si quidem à natura fuerit, incurabilis est
 morbus; sin minus, menses minimè sani prodeunt, cum ni
 mirum mulier sana non sit, neque sic concipit. Neque enim
 sanguine morbofo concrefcit, verum sanguis morbofosus et
 corpore delatus, genituram ferofam reddit, quæ serofa red
 dita, tempore modico, vel multo, vnà cum sanie foras egre
 ditur. Id autem ex mulieris corpore & mensibus patet. Mē
 ses enim ei quales dicti sunt ferentur, siue bile, siue pituita,
 siue aqueo humore abundarit. Breui autem cura adhibita
 fœcunditati restituitur, alioqui minimè. Si verò mulieri
 menses penitus non prodeant, aut propter ea omnia quæ
 commemorata sunt, ne sic quidem cõcipit. Neque enim ve
 az

az sanguine refertæ genituram excipiunt, & in vteris aliquid inueterati sanguinis inesse necesse est, quod genituram nutriti prohibet. Quod si pauciores quàm conueniat menses prodeunt, neque sic concipit, propter causas in priore morbo commemoratas, quod & ex percontatione patet. Et si quidem natura pauci menses prodeant, incurabilis existit. Si verò ex aliqua commemoratarum affectionum, cura adhibita breui fecunda erit. Et si plures quàm conueniat mulieri menses prodeant, neq; sic vtero concipiet. Neque enim vteri euacuato sanguine, propter imbecillitatem genituram apprehendunt, quòd si sanè etiam apprehendat, copiosus sanguis ad mulieris vterum de repete delatus, genituram suffocat. Id autem etiam ex mensibus qui copiosi prodibunt manifestum est. Et si quidem natura copiosos menses mulier demittit, infœcunda redditur. At si non natura, sed ab aliqua ex cõmemoratis affectionibus, cura adhibita breui fecunda erit. Et si vterorum os extra pudendum exciderit, neque sic vtero concipit. Os enim durum efficitur, neque genituram excipit, & intumescit, ideoque infœcunda prorsus redditur. Quam ob causam autem hæc affectio contingat, manifestum est. Et si menses minimè vt conuenit prodeant, sed deorsum ad sedem cum impetu ferantur, neque sic vtero concipit. Os enim vterorum à pudendo auersum esse, aut connuere patet. Quòd si vtero in sedem obuerso, aut connuente, cura adhibita fuerit, fecunda redditur. Vtrumq; verò ex percontatione & responsione manifestum sic. Si enim menses semper sic fuerint, his morbum in causa esse manifestum est. Atque istæ eiusmodique causæ in mulieribus sunt, ob quas nisi curentur, non parit, & ex quibus profus infœcundæ redduntur, vt proinde mirari mulieres minimè oporteat, si quædam non tamen sæpè pariant. Tentamenta quibus exploratur in muliere conceptus. Si nosse velis an mulier conceptui sit idonea, butyrû & lac mulieris puerum lactantis potui exhibeto, & si euictauerit concipiet, sin minùs, minimè. Nec opum modicum lana conuolutum subter apponito, deinde mane spectato num eius quod appositum fuit odor ad os peruenerit, quòd si sic, concipiet; sin minùs, non. Aliud ad idem. Si cui mulieri ex subditiciis nõ admodum vehementibus dolores ad

articulos peruenerint, & dentium stridor, tenebricosa ver-
 tigo, & oscitatio detinuerit, huic concipiendi maior spes
 adest, quam cui nihil horum contingit. Aliud. Allium ca-
 put vnicum habens, capite depurgato & deaso in vterum
 subdito, & postridie spectato num odor ad os perueniat,
 quòd si sic, concipiet; sin minus, minimè. Si mulier nosse ve-
 lit an conceptura sit, anisum ex aqua quàm tenuissimè tri-
 tum bibat, & dormiat, quòd si quidem pruritus circa umbi-
 licum eam corripiat, concipiet; sin minus, minimè. Prægi-
 tem mulierè, si non aliter, ex hoc tamen cognosces, quòd
 oculi contracti, & magis caui videntur, neque eorum can-
 didum natium habet albedinem, verùm liuidius cernitur.
 Quæ vtero gerunt, in facie maculam habent, quam *ιφθιμω*
 vocant, vbi que concipere cœperint, vinum odio habent, &
 cibos auersantur, oris ventriculi morsu torquentur, & os
 frequenti saliuatione redundat. Minium & anisum tenuissi-
 mè tritum, deinde aqua dilutum exhibeto, & dormire fini-
 to, & si ei tormina circa umbilicum suboriantur, prægnans
 est, alioqui, minimè: post hæc autem omnia, farinam, mel,
 & origanum ex vino & oleo bibat. Quæ vtero gerentes
 maculam in facie veluti ex Solis adustione (*ιφθιμω* vocant)
 habent, eæ fœmellam gestant: quæ verò bene coloratæ per-
 manent, marem plærunque. Si papillæ sursum conuerse
 fuerint, marem gestat, si deorsum, fœminam. Sumtamlæ-
 ctis portionem cum farina subigito, & in pastillum forma-
 to, & leui igne torrefacito, & si quidem exuratur, marem
 gestat, si verò diffundatur, fœmellam. Hoc idem ipsum su-
 per folia emulctum inspicio, & si quidem cogatur, mæcu-
 lum gestat, si verò diffundatur, fœmellam. Curationes quæ
 conceptum explorant in ea quæ liberorum procreatione
 indiget, & liberis caret, & quæ iam antea prægnans effecta,
 nunc verò non parit. Vbi vteri stomachus totus, aut extre-
 ma sui parte durus, aut coniuens & non rectus fuerit, sed
 in alteram coxendicem conuersus, aut in rectum intestinũ
 procubuerit, aut sese contraxerit, aut stomachi labrum in-
 se reductum fuerit. Quacunque igitur ex occasione asper &
 callosus euadit. At ex conclusionè & callo durus fit. His mē-
 ses minimè, aut longè pauciores, aut quàm conueniat dete-
 riores, & per longius tempus apparent. Et menses quidem
 pro

pro corporis & vterorum valetudine exitum habent, & pro
 connato & iusto eorum caloris & humiditatis modo, & sto-
 macho non admodum offenso. Rursus autem geniturâ ob
 læsionem non recipit, quæcunq; tandem stomachum malè
 affectum ne recipiat impedit. Huic post forum vniuerso
 corpori adhibitum, medicamentum purgans bibendû ex-
 hibere oportet, facta primum corporis purgatione, siue
 sursum & deorsum, siue deorsum solùm. Et si quidem sursum
 purgans medicamentum exhibeas, ante purgationem fo-
 mentum non admouendum, sed postea. At fomento adhi-
 bito, deinde medicamentum deorsum purgans exhibendû.
 Quòd si sursum purgante medicamento minimè opus esse
 videatur, fomento ante admoto per inferiora purgans bi-
 bendum exhibeto. Vbi autem corpus bene habere visum
 fuerit, postea crebrò in eo foru quicunq; tandem conduce-
 re videbitur insidendo, vteris ipsis fomentum admoueto. In
 foris autem cupressi ramenta, & lauri folia rusa immittito,
 & copiosa calida frequenter lauato. Recenter lotæ & foræ
 os vteri specillo stanneo aut plumbeo diducito, simulq; si o-
 pus fuerit dirigito, initio à tenui ducto, deinde crassiore si
 admiserit admoto, quoad probè habere videatur. Specillum
 autem emolliente quodcumque conducere videbitur disso-
 luto & liquido reddito intingito. Specilla lata posteriore
 parte conficito, deinde paruulis lignis oblògis accommo-
 datis vitior. Hoc verò tempore admodum pinguis-
 simam in tenuia frustula dissectam, ex vino albo dulci quàm suauissi-
 mo decoctam bibat, & apij cuminiq; Æthiopicum semen cõ-
 tustum, & thus probatissimum. Ex hoc moderata quantitate
 bibat diebus quibus melius habere videbitur, & catulinas
 carnes pingues percoctas edat, & polypum ex vino dulci-
 simo coctam, iusculum bibat, brassicam quoq; coctam, vi-
 numq; album superbibat, cœna abstineat, & bis die lauet.
 Per hoc tempus cibus abstineat, postea si per stomachû pro-
 cesserit, & quandam foras purgationem ostenderit, vno aut
 altero die potionem aliquam bibat, à specillorum vsu desi-
 stito, & vteros subditiis & medicamentis purgare tenta-
 to. Cui verò cum stomachus rectus sit mollis, & sanus, be-
 neque habeat, & conuenienti loco, sicut sit, menses nullo
 modo, aut pauciores, & longiore tempore apparent, mi-

nimeque sani, vbi perscrutatus fueris quonam morbo vteri laborant, & num corpus aliquid conferat, & inuenta causa ex qua non concipit, cum sic quidem habuerit, conuenientem curationem adhibeto, si eam recipiat, initio à validioribus prout opportunum videbitur ducto, & in leuiora desinens, quoad vterus bene à purgatione habere & stomachus rectè constitutus, & idoneo loco situs esse videatur. Quòd si à medicamento & potione non processerit, neque si moderato tempore biberit, hac potione superfeedat. Vbi verò ex specillorum vsu bene habuerit, os stomachi emollito, & vt dehiscat, viamque subditio præbeat, per medicamenta, tum ad suffitum, tum ad emollicendum accommodata effcito. Cum autem ex emollicione & suffitu bene habere videbitur, per subditia medicamenta vteri purgationem quoad bene habere videatur effcito, progressu à leuibus ad vehementiora facto, vterus autem in leuia odorata desinens. Medicamenta enim valentia ferè stomachum exulcerant, & quominus recto loco consistat, & ad genituram suscipiendam bene habeat impediunt, vterumque siccum reddunt. Si verò mulieri vteri ad conceptum ex pinguedine offensi esse videantur, eam quam maximè extenuato, & præter alia gracilem reddito. Verum autem tempus ad conceptum præstantissimum. Vir verò minimè inebrietur, neque vinum album, sed valentissimum & meracius bibat, cibos edat valentissimos, neque calida lauet, viribus valeat, & sanus sit, & cibus ad hanc rem minimè conducentibus abstineat. At cui mulier expurgata videbitur, & vteri stomachus bene habere, caput lauet & desiccet, & nullo profus illinatur, deinde linteo inodoro loto capillis circumposito, reticulo nihil olente o o deliget, primum subdito linteo, postea galbano ad ignem aut solem calefacto, & probè emollito, ad stomachum in subditio appposito quiescat. Deinde matutino tempore soluto reticulo & linteo, caput olfaciendum alicui præbeat, & si probè purgata fuerit, olet, aliò qui non olet. Hæc autem ieiunaficiat. Quòd si ei quæ non parit subdideris, nunquam neque purgata, neque aliter olebit, neque si prægnanti supposueris, sic olebit. Quæ verò crebrò prægnans est & facillè concipit, & bona valitudine fruitur, si etiam non purgata subdideris.

dideris, ei vertex olebit, nihilque aliud. Cum verò bene ha-
 bere cognoueris, ad virum adeat iubeto. Et mulier quidem
 cibis abstineat, vir autem minimè temulentus, sed frigida
 loros, & qui paucos & conferentes cibos in conuiuio sum-
 serit. Quòd si mulier se genituram concepisse nouerit, pri-
 mo tempore ne virum adeat, sed quiescat. Noscet autem si
 vir se emisisse dixerit, mulier verò propter siccitatem igno-
 ret. Quòd si rursus eadem die uterus genituram reddiderit,
 humidus erit, quo casu, rursus cum viro congregiatur quo-
 ad concipiat. Alia curatio. Post fomentum vniuerso corpo-
 ri adhibitum, quod sursum & deorsum purget propinato,
 deinde lacte asinino postea epoto, uteros duobus diebus
 per fistulam vrina muliebri putrida, nitro immisso foueto,
 tertio verò vrina bubula. Quarto autem & quinto die, fec-
 nicali semen tritum, sambuci folia, laurum, & cupressi ra-
 menta, aqua affusa decoquito. Post fomentum verò vbi co-
 piofa calida lauerit, statim à fomento adipem aromatibus
 conditum sub noctem subdere oportet. Postea hæc inter se
 mixta propinato, myrrham, stacten, butyrum, anserinum
 adipem, cerui medullam, resinam, netopum, hæc singula
 æquis portionibus commixtis liquata, ex lana Milesia, mol-
 li bene carminata in subditio apponitò. Postea quinque
 plumbeis penicillis ad octo digitorum longitudinem du-
 ctis, uterum dilatato. Primus tenuis esto, secundus verò cras-
 sior, reliquiq; alter altero crassior. Aperiuntur verò per quin-
 que dies, & semper vbi lora fuerit supponat, & ne decidant
 ex lumbis deliget, & penicillos semper altius intradat, po-
 stemum verò quàm penitissimè. Vbi autem aperuerit, pur-
 gans medicamentum subdito, cantharidas quinq; tritas, &
 cucurbitæ longæ interiorem partem spongiosam, & myr-
 rham. Hæc ex melle cocto subacta, & in glandulam ducta,
 lana parte summa excepta conuoluta, deinde oleo suauissi-
 mo intincta, supponito. Hoc etiam purgatorio vtendum,
 felle tauri, æris flore vsto, nitro & myrrha. Hæc modico
 melle diluta, ex renui linteo deligata, & linteo superna par-
 te medicamēto obducto, supponito. Vtendum etiã buprestii
 cum myrrha, & elaterio cum melle cocto, & cantharidibus
 cum elaterio & myrrha. Postquam purgata fuerit, postridie
 cum lauerit, uterum colluito. Cuminum Æthiopicum tri-

Rbb 4.

rum, melanthium, resinam, oleum, mel & vinum dulce, hæc mixta & tepcfacta collutione adhibeto. Vbi collueris eam, que exereris, obambulare iubeto, quò collutio concutiat. Crocum, myrrham, thus, fingula pari portione sicca, lino linteo deligata subdito, & ammixto anserino adipe, linteum oblinito, hoc per dies septem supponito, octauo verò suffitum adhibeto ex myrrha, bitumine & hordeo, oleo odorato subactis, & in lenem ignem coniectis, persistulam suffito. At postquam suffitum adhibueris, postero die castoris testem ex vino albo affuso tritum, lana obuolutum, & per specillum obductum, sub noctem supponito. Quem cum mane subtraxerit & emollita fuerit, ad virum accedat, & vbi condormierit quiescat, siq; primo non conceperit, rursus eodem subdito, virum adeat. At euntibus mensibus curationem per medicamenta auspiciari oportet, desinentibus verò, supposito ad conceptum faciente medicamento, viro condormiendum. Ante hoc tempus, neque mulier ad virum, neque vir ad mulierem accedat. Cùm autem mulier antea concipere solita, non concipit, viri genituram in sese recipientibus vteris hanc mulierem prorsus sero diluere necesse est. Interdum siquidem pus intra vteros gignitur, quod ex tuberculis in vtero subortis contingit. Eam sanè ob causam viri genitura in congressu vterum nõ attingit, quò coalescere possit. Pus enim vt ne adhærescat eam retundit, cùm pus genituram extinguat & corrumpat. Pus igitur ex vteris expurgare conuenit, & vteri tuberculum componere, vt ne in posterum genituram concrefcere aut admoueri prohibeat. Celeriter igitur prius quàm pus in vteris in tosum indurescat expurgare oportet. Vteri verò ad hunc modum colluendi. Lac equinum percoctum per tenuissimum & purissimum lineum excussorium transmissum infundito, idoneo ad infundendum instrumento confecto. Clysteris quidem summa pars lauis esto, velut specilli argentea, supra quam interiecto paruo spatium foramen perforetur. Sin autem & alia foramina hinc & inde singula æqualiter inter se distantia, ex obliqua clysteris parte æqualia singula, non magna, sed angusta. Clysteris quidem summus apex solidus esto, ac reliquum rotundum cauum velut fistula, cui suis scemina: vesica aqua calida

probè

probè mollita & madefacta alliganda. Vbi eam alligaris,
 in vasculo in vesicam lacte, in foramina tenue linteum immit-
 tito, ne lac effluat. Postquam clauseris vesicam, alligatam
 mulieri ipsi quam lauaturus es exhibeto. Illa verò detracto
 obtramento, in vterum indat. Noscer autem ipsa vbi inde
 re oporteat. Deinde vesicam manu comprimito, quod pus
 foras effluerit. Quod manifestum fiet, vbi pus non am-
 plius cum lacte exierit. Tunc enim cum nullum amplius in-
 est, desistere oportere manifestum est. Vbi igitur paulum
 recreata fuerit, cucurbitæ modico tempore reficcatæ fun-
 dum perforato & verticis summum vt sit perforatum, quod
 reliquum est simile clysteri, summo excepto, effcito, eo-
 demque modo vitior. Sit autem crassitudine paulò minori
 quam viri genitale. Hoc in vas imposito, quod vino odoris
 suauissimi & fragrantissimi, siccissimo & vetustissimo im-
 pleatur. Deinde lapidem nigrum candentem in vinum mit-
 tito. Postea cucurbita ex ære albo parata circumposita, mu-
 lier circum cucurbitæ glandem, pudendo qualiter oportet
 composito, infideat, ita vt cucurbitam æream & externam
 duobus digitis superemineat. Vbi mulier genituram exci-
 pere non potest, membranam vterorum osculo adnatam
 esse omninò necesse est. Aeris storem, fel tauri, & serpentis
 adipem, hæc omnia simul commiscere oportet, deinde me-
 dicamento lana excepto, & linteo byssino inuoluta, linteo
 melle subdito, glandem subditiciam oliuæ maximæ crassi-
 tudine conficito, mox per totam noctem in pudendum sub-
 dito. Supina autem iaceat, & per diem auferat, & quam plu-
 rimo myrti decocto calido lauet. Deinde quotidie per sin-
 gulas noctes supponat, posteaque cum viro congruetur.
 Curatio alia. Foliorum marrubii plenæ manus mensuram,
 in vas Atticum immitto, aquæ potabilis heminis quatuor
 Atticis affusis. Ex eo nouem diebus macerato, per alios no-
 uem dies, ieiuna & lota singulis diebus duos cyathos bibat,
 passi albi æquali portione admixta. Tribus elapsis diebus,
 immisis in ignem cicutæ foliis, per nouem dies suffiatur, &
 post suffitum lauet, atque sic rursus ex eo bibat. Post suffitum
 tribus diebus adhibitum, marrubium ipsum tenuiter tri-
 tum quotidie tribus diebus subdat, & mercurialem lauit
 ex melle Attico tritam, bis die. Præmacerentur autem in

congio facis vini albi hippomarathri & sceniculi radix, ræ-
 dæ quàm pinguiſſimæ ramî, rubiæ quadrans, sceniculi ſe-
 men, & verbenæ radices multæ, eaq; non minùs quàm no-
 uem diebus macerentur. Poſt hæc autem capite loto, meri
 macerati heminam per diem in balneo bibat, poſteaq; re-
 clinata ſciptam calefaciat. Indeque poſt potum tertio quoq;
 die quod ex felle componitur per diem ad ſex dies ſupponi-
 to. Cùm verò iam probè purgata ad virum accedere volet,
 hyoſcyami foliis & radicibus in aqua decoctis, maximè ca-
 lidis tribus diebus ad noctem foueatur, & poſt balneum vi-
 rum adeat. Poſt hoc fomentum etiam cerui pudendum ſic-
 cum ſuffitu adhibeto, idque ſiccum ex vino albo aqua tem-
 perato deaſum per triduum potui exhibeto, cumque par-
 tus dolores detinuerint, propinato: hoc etiam partum ac-
 celerat. Alia curatio. Fel tauri & alumen Melinum ſeruſa-
 cito, cerui verò cornu uſtum tenuiter terigo, his commixtu
 in glandulas paratis uitor. Aliud quod curat. Cuminum et
 vino nigro decoctum tenuiter tritum, in glandem confe-
 ctum, ad noctem ſubdito. Poſt hæc autem vini albi facem
 vrito, id videlicet quod in facce eſt tenuiſſimum, ubi uſeris
 penna aufero, deinde linteo illigatum poſt noctem ſuppo-
 nito, & porrum coctum edat. Poſt hæc autem tragiam tri-
 tum & melle læuiter ſubactum ſub noctem ſupponat. De-
 inde tragii fructum tritum, vino albo dilutum, rædæ ſcobe
 adiecta potui exhibeto. Poſtea origanum altero quoq; die
 ſuffitum admoueto, ſicque ad virum accedat. Curatio alia
 mulieris quæ parere nequit. Si mulierem quæ parere non
 poteſt, puerperam reddere uoles, ex menſibus ſpectare o-
 portet, num bilioſa, nùmve pituitoſa fuerit. Vtrum autem
 ex his potiùs fuerit noſces, ſi cùm menſes eunt, ſubſtrata te-
 nuî & ſicca arena in Sole ſanguinis aliquid affuderis. Et ſi
 quidem bilioſa fuerit, ſanguis in arena ſiccatus pallidus red-
 ditur. Si verò pituitoſa, uelut mucus. Horum utrumlibet
 contigerit, ventrem ſiue ſurſum, ſiue deorſum tibi opus eſſe
 uideatur, purgato. Deinde intermiſſis aliquot diebus uterum
 purgato. Et ſi humidius uterorum os fuerit, acria ſubdito,
 quò morſum & inflammationem ſentiens os uterorum de-
 ſum efficiatur. Si mulier partibus internis febrem non ſen-
 tiat, neq; uterorum vitio concipere neq; cum viro congreſſi
 poſſit,

possit, verum & dormiat, & cibos auerferet, vinum melle
 mixtum in pudenda infundatur, & myrrham ad suffitum
 adhibeto, sedi glandes subdito, vinum cum adipē asserino
 mixtum, intro in pudendum infundito, deinde etiam oleo
 pari mellis portione admixta colluito. Si mulieri vteri gra-
 ciles reddatur, eorumq; os exasperetur & conuieat, neq;
 menses ipsi compareant, neq; concipiat, verum febris lenta
 inuadit, & dolores in lumbos & inum ventrem inci-
 dunt. Hic autem morbus maximè contingit, cum quid
 vitiosum corruptum fuerit. Fit quoq; etiam ex partu. Hanc cali-
 da lauare & fouere oportet. Post balneum autem & forum,
 speculo os vterorum dilatato, & myrrham tritam cum pari
 portione netopi in subditio apponat, aut vnguentum, aut
 oleum rosaceum in linteo, & plumbū ad instar glandis acu-
 tum reddidum, felle bubulo illitū supponat, & intra quatuor
 dies infsecundas cognosces. Fomentum etiam & medica-
 mentum purgans exhibendum. Quod si præter naturam
 crassa euaserit, non concipit. Omentum enim crassum & co-
 piosum superincumbens, os vterorum comprimat, neq; ge-
 nituram recipiunt. Huic extenuatæ medicamentum deor-
 sum purgans propinare oportet, & ad vteros quod purgat &
 flatum inducit in subditio apponere. Si vterorū os durum
 reddatur, aut ceruix, id ex digiti contactu dignoscetur, & si
 in coxendicem obuersi vteri fuerint. Cum sic habuerit, acre
 nihil adhibendum. Si enim os vterorum exulceratū fuerit,
 cum inflammatione laborarit, periculum est ne profus ste-
 rilis euadat. Verum ea supponenda quæ minimè mordeant,
 & ex quibus pituita purgetur. Cum mulieri menses contri-
 gerint & præterierint, primū quidē caput purgare oportet,
 deinde bis vel semel, prout opus videbitur, veratrum ex-
 hibere, postea verò fomentum adhibere, vase ad fomentum
 recipiendum ex cucurbita parato. Quo sic in ampli vasis
 formam (ixi^{on} vocant) confecto, aqua marina infusa, &
 portis iniectis, cucurbitæ fistulam imposito, & luto quàm
 optimo, ne quid transpiret, circumobducto. Deinde
 per sellam ex iunceo fune nexam quadrangularem, fi-
 stulam transmittito, vt duobus digitis sedem superet.
 Mox prunis accensis substratis in desidendo obseruet,
 quæcum desidat, aut cum exurgit comburatur, sed vase

quo fomentum excipitur adhuc frigidus desideat, & exurgat dum fistula refrigerit. In hoc autem fomento maximam diem partem commorandum. eiusmodiq; fomento ad dies quinq; uocandum. Decem uero diebus porrorum loco alla in salsum adhibeto, eorumq; fasciculū, contusum in aquam marinam immittito. At reliquis postea diebus, ipsa aqua marina sola foueatur, ut ne ulterius in tota curatione progrediatur. Cum uero curationem missam facere uoles, hunc postremum fotum adhibeto. Catulum recentissimum dissectum & exenteratum, aromatis omne genus fragrantissimis & siccissimis contusis impleto, & quam maximè refercito. Subditis autem lignis, catulo in uas imposito uinum odoratissimum affundito, & per fistulam fomentum adhibeto, & quantum per vires licebit, per totam diem hoc fomento foueto, eam interrogando num aromatum odor per os spirare uideatur. Non enim exiguum est ei quæ curatur ad conceptum argumentum. Subdititiis glandibus uictor, croci quantum uoles, myrrhæ duarum fabarum quantitatem, salem plurimum horum habita ratione permisceto, & fel taurinum duarum fabarum quantitate. Quod si mitiore uti uoles, fellis minus, si uero ualentiore, plus permisceto. Hæc tenuiter trita melle instillato terito, quoad quod teritur tale euadat, ut pastillum efformare possis. Quod uero plus triueris, eò siccius, glutinosius, & melius euadet. Quo crassiore quam glans sit reddito, & summa parte arato, & medio crassiore, deinde ita ducto, in utrum subdat, in hoc duos origani surculos læues redditos insigito, qui sex digitos longitudine æquent. Mox lana mollissima surculos conuoluito, deinde superiore parte filo tenui obducito, ita ut filū surculos ferè quatuor digitorū longitudine excedat. Vbi autem sese perfuderit, & mundam quam maximè reddiderit, hoc subdito coxis linteis, in os utrorum subdat, & per noctem maneat. Ipsa autem purgatio aquosa erit. Postridie ubi surrexerit, lauet, neque ea die supra fomentum desideat. Vbi fotu adhibito ex eo surrexerit, ceratum sit primo die quam optimè paratum, cui potissimum cerui medullam; sin minus, anserinum adipem ammisceto. Cumque à fotu surrexerit, singulis diebus ubi se perfuderit, & mundam circa ventrem reddiderit, cerato quotidie uen-

rem illinat. Hæc quidem omnia superioribus, felle demto, commisceto, organum autem tenuissimè tritum ad glandem permisceto, quam supponat. Aliud. Reliqua quidem eodem modo præparata, loco verò origani absinthium admixtum, & ad eundem modum præparatum supponat. Melanthium ex tritico delectum, tenuiter tritum, probeq; melle permixtum, in pilam formatum supponat, nisi quòd febres excitat, & articulum tumefacit, ac valde mordax hoc est. Mel & veratri nigri tenues radices contusas decoquito. Hoc si copiosum fuerit veratrum vehementer morder, & febrem excitat. Ad eundem modum melli cocto elaterii quantum potionem vna satis sit, admixtum decoquito, & glandem confectam eodem modo subdendam dato. Hoc etiam febrem excitat, & sanguinem educit, horum etiam quædam pelliculas. Aut si voles dracontium derafum (quod mite est) cum melle cocto gut crudo permisceto, & in pilam gallæ magnæ quantitate conficito. Conare autem vt te Naturalem Medicum exhibeas, ad hominis habitum & vires respiciendo. Horum enim nullus temerè & inconsideratè aliquid agit. Verum his in considerationem adhibitis, totius corporis & capitis purgationes, medicationes, vteri fetus, & subditiorum appositiones ad vsum accommodato. Hæc tibi sunt velut elementa. Horum autem curatio cuiq; peculiaris est. Cumq; horum nihil fuerit, semper in fotu perseverandum. Hic enim emollit & saniosos humores educit. Vbi verò ab hac curatione cessaris, his quæ secundum naturam sunt deficientibus, sanguinem ex brachio detrahere oportet, si quidem valida fuerit, ex utroque, si verò debilior, ex altero satis est. Quanam autem victus ratione in his curationibus vtendum sit, aliàs à me declaratum est. Suffitum si adhibere voles, lolium de tritico lectum, tenuiter molitum, igne sarmentitio mollissimo excitato, deinde in catinum coniectum, in ollam dimidiati sextarii imponito, & linteis mollibus circumpositis quò molliter sedeat, eam quam maximè diductis cruribus ollæ insidere iubeto. Hæc curatio si tibi quidem satis esse videatur, quadrimestri spatium adhibeatur. Sin minùs ad hæc attendito, vt ne quo tempore curatur ad virum accedat. Sub his curationibus i ei unæ quædam ex aqua maceratam cyathi mensura exhibeto, & si

stulam stanneam continenter habeat. Umbilicos venerit ex aqua decoctos, sale & cumino simul incocto, tepidum forbendū dabo. Lati facinas, parui verò & concludi mares procreare videntur. Ad conceptum summè faciens, Melanthium mulieri ex vino nigro acerbo exhibeto. Mulierem iuenculam fluor muliebris ruber infestabat, & medicamento sumto, capite purgato, vena sc̄cta nihil proficiebat. Hæc autem ei causa esse videbatur ne conciperet. Ei autem radicem aspalathi decoctum ex vino albo mane & ante cenam exhibebam, fluorq; cessauit, & non longè postea concepit, & marem peperit. Erat autem colore candicante & corpore bene habito. De Mola. Mola conceptus hæc causa est. Vbi copiosi menses paucam & morbosam genituram conceperint, neq; genuinus fœtus gignitur, venterq; non secus ac gruidæ plenus est, nihil verò in eo mouetur, neque lac in mammillis innascitur, pectus tamq; turget. Hæc biennium sæpe etiam triennium sic habet. Et si vna quidem caro fuerit, mulier, cum superasse non possit, perit, si multæ, ei per pudendum perumpit sanguis copiosus & carnosus, siq; moderatè contingat, seruatur, si minùs, prostratio correpta perit. Ac quidem morbus est eiusmodi. Dissecti autem debet ipsa mole, quodq; in ventre non mouetur. Mas enim tertio, fœmina quarto mense motionem habet. Vbi igitur transacto hoc tempore non mouetur, hic certè morbus est. Cuius rei magnum hoc est indicium, quod in mammis lac non innascitur. Hanc ne ferè quidem curato, aut certè cum prædictione. Ac primùm quidem mulierem toto corpore foueto, deinde per sedem vti per purgentur infusum immittito. Frequenti enim collutione, concallescita à medicamento muliere, id quod concreuit, & fœtus esse putatur, forte commoueris. Quinetiam vteros, quò sanguinem educaas, eluito. Alioqui supposititiis ex buprestis velut violentissimis vtendum, & dictamnus Creticus ex vino propinandus, si minùs, castorii testis. Eiq; posteriore parte ad lateris inanitatem cucurbitulam admoueto, plurimumq; detrahitto. Sed & quàm maximè iuxta purgationis consideratione, ad vteros admoueto. Cùm enim, vel ex partu, vel alia ex causa non procedit, tædam pinguis simam tenuiter contusam ex vino albo coquito, quam ad

tam tres ferè cyathi sufficiant. Aut pzonix grana quatuor,
 cumini Ethiopici parum, & feseli copiosum, aut cedri bac-
 cas. Si verò suffocationes adfuerint, castorii parum. At si ex
 partu moderata purgatione contingente, venter maneat,
 aut etiam ex flatu concluso dolor excitetur, vel cum febre,
 vel citra febrem, succi scammonix potionis quintam par-
 tem, aut feseli, aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam ex
 vino albo bibat. Quòd si bibere nolit, medicamentum ad
 sedem illinendam conficito, quale est ex felle tauri, melle
 & nitro. Si verò ex fœtus corruptione purgatio dolorem
 adferat, neque exhibitis odoratis cedat, & febris adsit, lactis
 caprini heminas duas decoquito, deinde eo refrigerato,
 quod in summo pingue concreuit detrahito, percolato a-
 quæ multæ trientem, quò dulcius euadat, admisceo. Ter
 autem ieiunæ bibendum. Quòd si dolor non sedetur, neq;
 venter subducatur, sub vesperum in calidæ solium desideat.
 Post forum surgere iussam ex vino nigro austero aqua dilu-
 to, & aquæ portioni olei dimidia parte addita, tepido col-
 luito, ex eoque dormiat. Quod vteris subditur, si os clau-
 sum aut durum fuerit. Ficum albam perpurgatam, & ni-
 trum Ægyptium purissimum tenuissimè tritum admix-
 tum, in pessum subdititium gallæ non magnæ magnitudi-
 ne effingito, quem ex lana molli vnguento irino imbuta,
 tribus vel pluribus, vt visum fuerit diebus supponat. Post
 hoc fomentum ex odoratis confert, deinde verò molli ali-
 quo subdititio opus est, quòd potissimum saniosa educat.
 Postea etiam mercuriali, si tenera fuerit, ex vnguento ro-
 faceo in linteo per diem & noctem vtendum. Ad idem. Fel
 taurinum & salem feruefacito, sulphur tenuissimè tritum
 ammisceto, in oblongam, magnitudinem spiræ in modum
 conuolutum, nudum ad dies duos & noctes, in vteros ipsos
 indito, ac rursus mercuriale in. Post hoc myrrham electam
 aspergito, rosaceo optimo admixto diluito, & vnguento iri-
 no quam penitissimè os linito. Eiusdem morbi curatio. Iri-
 dem odoratam tusam & seorsum cribratam, cyperi partem
 modum & croci recrementum massæ manualis magnitu-
 dine, vino odorato diluito, deinde linimentum conficito. eo
 splenia palmi magnitudine illita, parua pyxide reposita ne
 transpiret, subdat. Si verò exulcerati vtiri, aut os exasperatū,

aut ex subditio aliquo commorsi fuerint, lanam adipell
 nito, rosaceo & pauca cera inungito. Cùm prægnans fœ-
 tum menstruum corrumpit, neque ad extremum perferre
 potest, & præter naturam extenuata redditur, huic vteros
 purgare oportet, eamque medicamentis curare & crassam
 reddere. Neque enim ad extremum perducere poterit, quo-
 ad vires receperit, & vteri validiores fuerint. Si verò præ-
 gnans quidem fuerit, sed fœtus bimestres eodem exactè
 tempore corrumpat, neque ante, neque postea, idque ei bis
 vel ter eodem modo contingat. Aut etiam si longioris tem-
 poris fœtum eodem modo corrumpat, huic vteri, cùm fœ-
 tus in eis augetur, & bimestre aut trimestre spatium exco-
 dit, in maiorem molem non crescunt. Sed hic quidem au-
 gescit, vteri verò nihil incresecunt, eamque sanè ob causas
 multæ eodem tempore fœtum corrumpunt. Huic vterum
 colluere, aut per subditicia potissimum, aut per hæc medi-
 camenta inflare oportet. Colocynthidis medullam interio-
 rem contusam & cribratam, & laseris modicum, cum paulo
 ampliore melle, & magis cocto admisceto. Hoc ea crassitu-
 dine reddito quam stomachus ad vteri os admittere queat,
 specillum obductum penitus donec ad internum vterum
 penetrarit protrudito. Medicamento colliquato, specillum
 educito, rursus elaterium sic paratum, & ex colocynthide
 syluestri confectum medicamentum, velut prius subdito.
 Eo verò tempore allium quam plurimum comedat, & laseris
 caulem, reliquaque victus ratione vtatur, quæ statum ma-
 ximè in vtero excitare possit. Tertio autem quoque die, quo-
 ad bene habere videatur subdititium apponat. Interdum
 etiam ex maiore interuallo, ad summum verò vii lubens
 admiserit. At intermediis diebus mollibus vtatur. Cùm ve-
 rò per emollientia os vteri suæ integritati restitutum fuerit,
 mensesque comparuerint, pauca interposita mora, vbi iam
 sicca fuerit, cum viro congregiatur. In vtero autem cùm
 flatum excitare voles, allii caput vnicum, & laseris succum
 ad subditicia amisceto. Ac si quæ concepit ad decem men-
 ses perdurare nequeat, sed fœtum corrumpat, idque ei ple-
 runque accidit, huic ex vtero aquas purgato, ei que medica-
 menta quibus aqua purgetur exhibeto. At si quæ genite-
 ram continet non concipiat, quod plurimis contingit vteri
 stomacho

Stomacho præter naturam dehiscente, menses copiosiores
 & humidiores quam conueniat defluunt, vt proinde quod à
 muliere prodit adliberorum procreationem non conferat,
 sed aduenientem viri genituram corrumpat. Hæc autem
 cum corpore, tum utero malè affecto eueniunt. Verùm huic
 deorsum medicamenta purgantia per interualla exhibere,
 & totum corpus uterosque aceto & aqua marina fouere o-
 portet, specillis ignitis immisissis. In fomentum autem ini-
 cionda cupressi ramenta, & lauri viridis folia contusa, ipsaq;
 polycnemi folia. Adhibendum autem fomentum quo tem-
 pore opportunum esse videatur, post quod lauet. Et aceto
 loti scobem incoquito, & rosaceum, & ipsa polycnemi folia.
 Ad extremum autem suffitum ex verbalci foliis contusis, &
 loti scobe admoueto. Antea verò priùs quam lauet suffitum
 ex myrrha & thure adhibendus, tritis virisq; æquis parti-
 bus, & myrti ac lauri foliis. His commixtis & in leuem
 ignem coniectis, suffitum à recenti fomento bis die adhi-
 beto, fomentum autem recenter lotæ admoueto, & post
 suffitum lauet, stomachumque pristinae suæ naturæ restitui-
 to. Quòd si vires sufficere videantur, ante hæc omnia venam
 in brachio sinistro pertundito, reliquaque eodem modo fa-
 cito. Si verò stomachus ita habeat, menses autem minimè,
 aut vitiosè aut parciùs decurrant, hunc cum reliquis omni-
 bus ad ampliorem purgationem conuertito, sicq; curatio-
 nem adhibeto, & subdititia, si opus sit, apponito, ex his quæ
 antea dicta sunt, lauando, suffitum adhibendo & siccando.
 At si mulier inuita abortionem faciat, neque fœtum ciicere
 cupiat, triticum tostum & molitum, vnam passam albam
 contusam, hæc aqua mulsæ dulci diluta, pauco oleo affuso,
 ieiunæ potui exhibeto. Postea verò raphani semen tritum
 acetum, & adipem anserinum, hæc mixta comedat, & lauri
 folia trita in subdititio apponat. Deinde origanum, & pule-
 gium, & polentam ex aqua bibat, lauri foliis contusis & te-
 nuiter tritis, gummi ammixto inspersis, hæc aqua diluta
 potui exhibeto. Ovis pingue & anserinum adipem, & mel,
 hæc simul mixta & trita delingenda exhibeto. Staphilium
 leuissimè tritum, & quod in lacte subsidet simul mixtum,
 anserinumq; adipem liquatum, hæc decocta sorbenda da-
 to. Origanum folia viridia, si habeas, si non minùs sicca læuissimè

trita, ex aqua dissoluta potui exhibeto. Lauri fructum læuissimè tritum & suis fœminæ adipem cum melle liquatum, hæc omnia simul mixta & trita, delingenda præbeto. Staphilinum læuissimè tritum, ex vino aqua temperato dilutum bibendum dato. Si vteri genituram non retineat, plumbum & lapidem qui ferrum attrahit, his tenuiter tritum, in linteo ligatis, muliebri lacte intinctis, in subditiō vtor. Aeris florem tritum, melle subactum, hoc etiam subdito. Cùm vteri viri genituram tertio die reiectarint, mulieris vteros, vbi hæc contingunt, callosa duritie repletos esse omninò necesse est, neque viri genitura in vteris manere potest, sed excluditur, hasq; ob causas quoad callosa durities in vteris insit, concipere nequit. Quæ sic educitur. Pennas minutissimas & mollissimas sumito, his simul colligatis viros, velut oculos illinunt, inungito. Pennis exaquis & extrema parte filo tenuissimo inter se colligatis, deinde copioso rosaceo inunctis, supinæ mulieri reclinatæ, ad medietatem lumbos puluino substrato, specillum submitto, mulieris cruribus distentis, & huc & illuc diductis, specillum sursum ac deorsum, donec callus promineat obuertito. Quem cùm in vteri ore conspexeris, siquidem ad coxendicem non adhærescat, sed vltro sequatur, id omnium optimum. Quod si in vteri ore inhærescat, volsella tenuissima apprehensum, ut leniter & citra vim extrahas prospicito, & post hæc cum viro dormiat. Si prægnanti menses appareant, stercus alinum siccum, minium, sepia testam, tenuiter trita, in linteo ligata supponito. Pæoniæ semina nigra trita ex vino aqua temperato propinato. At si post viri congressum imus venter doleat, sanguisq; recens appareat, linum tusum, muscum tenerum, & anserinum adipem, hæc ex vino albo aquoso diluta potui exhibeto. Si vteri extra naturam processerint, calor igneus præcipuè quidem pudenda & sedem detinet, vrinæq; paulatim stridet & mordet. Hæc ei cōtingunt si recent à partu cum viro dormiat. Cùm sic habuerit, myrti baccis & loci ramētis ex aqua decoctis, eam sereno celo per noctem expositam, quàm frigidissimam in pudenda profundaq; læuiter trita apponat. Deinde lentium decocto epoto, melle & aceto admixto, vomat quoad vteri reuulsi fuerint, & lecto à pedibus excitato iaceat. Pudendis suffitum ex graueolentibus

lentibus adhibeto, naribus verò ex odoratis. Cibis maximè molliibus & frigidis vtatur, & vinum aquosum album bibat, neq; lauet, neque cum viro dormiat. At si prorsus extra pudenda exciderint, velut scrotum propendent, & dolor inuadit. Hoc autem contingit si recenter à partu adeò laborarit vt vteros quatiar, & puerperii purgamentis euntibus cum viro dormierit. Cùm sic habuerit, quæ refrigerant pudendis apponito, & quæ foris sunt vino nigro in quo mali punicæ putamen decoctum sit repurgata, sicq; eluta intro retrudito. Deinde mel & resinam æquis vtraq; partibus eliquata, in pudenda infundito, & supina cruribus rursus reductis inceat, postea admotam spongiã ex lumbis deligato. Quandiu sic habuerit, cibus abstinendum, potu verò quàm minimo quoad dies septem præterierint vtendum. Quòd si hac curatione intrò eant, satis est. Sin minus extremos vteros deradito, & pini decocto eluito. Deinde pedibus ad scalam religatis, iuxta caput concurito, manuq; intro propulsato. Postea alternatis cruribus religatam, quiescere per diem & noctem finito, & paucum prisanæ succum exhibeto, frigiditatem nihil. Postero die in coxam reclinatæ cucurbitulam maximam admoueto, & diutius trahito, cumq; detraxeris reclinaram iacere finito, nihilq; aliud quàm prisanæ succum exhibeto, quoad dies septem præterierint. Cibis autè quàm molliissimis & paucissimis vtatur. Quòd si aluum exonerare volet, decumbens id faciat, quoad dies quatuordecim elapsi sint, deinde surgat, & quàm minimum obambulet, neq; lauet, cibus paucis vtatur, pudendis suffitum ex graueolentibus adhibeat, cumq; circumferri poterit, femorale gesser.

Hippocratis de videndi acie liber.

Oculorum acies corrumpuntur, quæ spontè quidem & de repente cœruleæ existunt, quòd cùm euenerit, eiusmodi non curantur. Quæ verò aquæ marinæ speciem referunt, sensim longo tempore corrumpuntur, sæpeq; alter oculus longo post interuallo corruptus est. In hoc autem caput purgare & venas inurere oportet, ac si quis per initia ex his curetur, vitium sistitur, neque in deterius procedit.

Quæ verò colore inter cœruleum & aquam marinam ambigunt, si puero quidem contingant, vbi ætate proceſſerit, ſedantur. At ſi ſeptennium egreſſo ſiant, melius cernit, magna autem admodum & lucida, & e minus, videt quidem, ſed non apertè, & quodcunq; valdè oculo admouerit, vbi etiam videt, aliud autem nihil. Huic autem capitis purgatio & vſtio conducit, at his ſanguinem mittere minimè conducit, neque in ea quæ colorem cœruleum, neque in ea quæ aquæ marinæ colorem refert. Et oculorum viſum, cum videndi acies ſana fuerit, in iuuenibus, ſiue ſcœmelle ſiue mares fuerint, quandiu adhuc corpus increſcit, etiã quicquam feceris, minimè iuueris. At vbi non amplius increſcit, ad oculum ipſum intentus, palpebras deradendo tenuato, ſi quæ opus eſſe videatur, ferramentis minimè cadentibus intus vrito. Poſtea religatum extentis cruribus ſella cui manibus innitatur ſuppoſita, medium quis teget, deinde ſubnotatas dorſi venas retro conſpicio, poſtea cruribus ferramentis vrito, & leuiter calefacito, vt ne ſanguis inter vrendum erumpat. Prius autem ſi opportunum videatur ſanguinem mitto. Retro autem ad os vſque vrito. Deinde ſpongia oleo imbuta intus vrito, non tamen admodum ad os ipſum. Quòd ſi ad vſturam ſpongiã admittat, altera pinguiore indita, intus vrito. Poſtea draconium melle ſubactum cruſtis imponito. Leuiter autem vſta aut peruſta vena, vbi cruſta exciderit, ſimiliter vena diſtenditur, intumeſcit, & referta apparet, & interdum quod ex inferiore parte affluit, ſalit. Sed ſi inferiore parte peruſtus fuerit, hæc ei omnia minus contingunt. Si igitur primùm non peruſſerit, iterum perurere oportet, & ſpongiis ad venam fluentem magis appoſitis, vehementer inurere. Cruſtæ magis peruſtæ citò decidunt, & cicatrices ad os vſtæ pulchriores ſiunt. Poſtquam autem vlcera ſaneſcunt, rurſus inflammantur & attolluntur, & præter cætera rubeſcunt, & tanquam eleuata apparent, quoad tempus acceſſerit. Idem capite & pectore peruſto, ſimiliter quæ toto corpore contingit, quacunq; in parte vſtio fiat. Cum autem oculi palpebrarum radis, lana Mileſia, criſpa, pura, circa fuſum conuoluta radito, ea cautione adhibita, vt oculi coronam euites, & ne cartilaginem peruras. Satis eſſe derafam palpebram inde

cio est, si non amplius sincerus sanguis, sed sanies cruenta & aquosa effluat. Tum verò liquido aliquo medicamento, in quo flos æris insit, defricare oportet. Tandem autem post detractionem & vitionem, vbi crusta ceciderint, & repurgata vicea carne pullularint, sectionem per sinciput facere, & vbi sanguis effluerit, medicamento quod cruentis vulneribus imponitur, illinere oportet, ad extremum autem & post omnia caput purgare operæ pretium est. In palpebris natura crassioribus, carne inferiore parte quàm læuissimè poteris resecta, tandem palpebram minimè candentibus terramentis inurito, pilorum natura vitata, aut æris flore tenui perusto, adstringito. Cùm autem crusta exciderit, velut reliqua curato. Cùm palpebræ scabiela borant, & pruritus detinet, æris floris glebula in cote trita, deinde palpebram ea defricato. Tum quæ æris squamam quam tenuissimè terito, dein de vixæ immatura succo percolato affuso læuiter terito. Quod reliquum est in vase æris rubri affusum paulatim terito, dum crassitudine intritum ex alio referat, vbi resiccatum fuerit, læuiter trito vitior. Luscitioso remedium, si medicamentum deorsum purgans bibat, & caput purgetur. Cervicam quàm maximè pertundito, & diu premito. Vbi verò remiserit, iecineris bubuli crudi, melle imbuti, frustum quam maximum poterit, vnum aut duo deuoranda exhibeto. Si quis oculis sanis videndi aciem corruptam habeat, huic sectione ad sinciput facta, in superque cute ab osse remota, & osse exciso aqua detracta, medellam adhibeto. Ad lippitudinem annuam, ac populariter grassantem, capitis & inferioris alui purgatio conducit. Ad quosdam etiam huiusmodi dolores sanguinis detractio confert, si corpus sanguine redundet, cucurbita quæ ad venas admota, panis modicus in cibo, & aquæ potio. Loco obscuro iaceat, fumum, ignem, aliâque splendida fugiens, ex obliquo, modo in dextram, modo in sinistram. Caput ne madefaciat, siquidem minimè confert. Cataplasma admo- uere, non existente dolore minimè confert, verùm velut ad sistendam fluxionem. In tumoribus dolore carentibus, & post acria medicamenta quæ doloris causa illinuntur, vbi dolor quieuerit, & post medicamenti inunctionem decesserit, tum cataplasmata quæcunque tibi vsui esse videbun-

tur adhibeto. Neque diu contrahi confert. Oculus enim cum splendidis resistere nequeat, lachrymam prouocat. Sed neque diu conuere conducit, presertim si fluxio calida detinuerit. Retenta nanque lachryma calefacit. Cum vero fluxio non adfuerit, cum sicco quidem puluillo illitionem facere confert.

Finis Sectionis quinta.

HIPPOCRATIS LIBER DE OFFICINA

MEDICI; AVT

De officio Medici.

Sectionis VI.

P

Rincipio quænam similiter aut dissimiliter se habeant videndum; idque ex his quæ maximi sunt momenti, aut facillime cognoscuntur, aut quauis via & ratione comprehenduntur: quæ & visione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæque in visionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ sensum cadunt, ex quibus omnis cognitio nostra constat.

Ista autem in manu curantis officio spectantur. Ager, agens, ministri, instrumenta, lumen, quo loco, quomodo, quænam, quemadmodum & quando, corpus, quæ ad agendum sunt accommodata, tempus, modus, locus. Is qui agit, siue sedens, siue stans, accommodatè tum ad seipsum, tum ad id quod manu tractatur, tum ad lucem se habeat. At lucis duo cum sint genera, commune quidem in nobis situm non est, quod autem arte constat, penes nos est. Vtriusque vero duplex

duplex vsus existit, aut aduersi luminis, aut auersi. Auerſi quidem luminis exiguus est vsus, & moderatio manifesta. Quod ad aduerſum verò lumen attinet, ex eo quod præſens est & confert, id quod manu curatur ad luminis splendorem conuertere oportet, niſi ſi quæ aut latere conuenit, aut conſpici turpe eſt. Atque hoc pacto id quidem quod manu tractatur lumini aduerſum, eum verò qui curat, ei qui curatur ex aduerſo eſſe oportet, dum ne lumini officiat. Ita nanque & qui opus exercet cernere poterit, neque quod manu tractatur, cerneretur. Quod aut ad ſeſe attinet, ſic ſedeat, vt pedes ſecundum eam quæ ſurſum eſt rectitudinem, è directo ad genua ſiti ſint, paruo interuallo inter ſe coniuncti. Genua verò ad ſuperiorem inguinum regionem paulò diducta ſint, ita vt cubiti ſua poſitione, & in latera appoſitione, ſiſ innitantur. V eſtis ſit decenter compoſita, explicata, æquabiliter, ſimiliter, in cubitis atque humeris.

In eo verò quod manu tractatur, vltra quidem & propè, & ſupra & infra, & quod in hanc vel illam partem declinat, aut quod medium eſt ſpectatur. Eius quidem quod vltra & propè, termini ſunt cubitorum gibbi, in anteriorem quidem partem, ſi genua, in poſteriorem verò, ſi coſtas nō pertranſeant. Quod ad ſurſum attinet, vt ne ſupra mammæ ſummæ manus perueniant. Deorſum autem, vt ne inferiùs quam vt pectore ad genua incumbente, ſummæ manus reſectum angulum ad brachia faciant. Atq; hæc quidem medio modo ſe habent. In hanc verò vel in illam partem, ne extra ſedem declinet, ſed prout conuerſionem fieri conuenit, corpus & eam corporis partem quæ agit, protendat. Stantem autem vtriſque ex æquo pedibus abundè inſiſtere oportet, ſed altero inſiſtentem agere, non eo qui eſt ad agentem manum, ita vt genu ad inguina ſublatur ſit perinde atque vbi ſedebat. Ac in cæteris iudem termini ſeruandi ſunt. At qui tractatur reliqua corporis parte manu curanti ſubſeruiat, aut ſtans, aut ſedens, quò quàm facilimè ita in ea figura perſeueret, obſeruans deſluxionem, ſubſiſtentiam, in latus conuerſionem, decliuitatem, ſic vt eam quam oportet & figuram & formam cuius artis quæ tractatur tueatur, cum ſe medico exhibet, & manu tractatur, eum q; habitum ſeruat, in quo poſtea contineri debet.

Vngues neq; longiores neq; breuiores digitorum extremis verticibus esse oportet, quos sic in vsum adhibere conuenit. Digitis quidem summis, indice ferè ad pollicem admoto, manu autem integra prona, ambabus verò aduersis. Digitorum autem apta à natura habitudo est, vt magnum sit interuallum quod est inter digitos medium, & pollex indici ex aduerso constituatur. Morbo verò eos male affici constat, quibus ex primo ortu, aut educatione pollex ab aliis digitis contineri assuevit. Qui agit, ad opera omnia adhibeat vtrasq; manus, & ambas simul, cum sint similes, ad id quidem animum aduertens, vt ambabus vtatur rectè, decorè, citò, sine labore, concinnè, promptè. Instrumenta certè & quando, & qualiter parata esse debeant, dicitur. Sed ea vbi oportet posita, iuxta eam corporis partem quæ tractatur, ita vt ne quid opus remoretur, neque in assumendo impediatur. Quòd si ab altero exhibeantur, is paulò antè paratus sit, & vbi iusseris imperata faciat. Qui verò ægrotanti adstant, quod manu curatur prout traditum fuerit, exhibeant, reliquum autem corpus in quiete contineant, tacentes, & ei qui præest auscultantes.

Deligationis duo sunt genera, vnum eius quæ adhuc fit, alterum eius quæ iam facta est. Ad eam quæ fit quidem spectat, citò, sine dolore, promptè, concinnè. Celeritas quidem in operis absolutione, indolentia verò in agendi facilitate consistit. At promptitudo in eo quòd ad quiduis præstò est, concinnitas verò in visus delectatione spectatur. Atque ista quanam exercitatione comparentur dictum est. Ad eam verò quæ iam facta est rectum & decorum pertinet. Decorum quidem in eo quod simplex est aut distinctum spectatur, si similibus aut æqualibus æqualia aut similia, aut inæqualibus & dissimilibus inæqualia & dissimilia adhibeantur. Atque huius generis sunt simplex, rotundum, ascia, simum, oculus, rhombus & dimidiatum. Ita vt forma formæ & affectioni partis quæ deligatur aptè respondeat.

Rectum autem in deligatione duobus modis spectatur. Robur quidem aut appressu aut liuteorum multitudine constat. Ac ipsa quidem deligatio partim medetur, partim medentibus subseruit. Atq; hæc quidem in iis lex obseruanda est. In his autem circa deligationem maximè attendere oportet,

oportet, vt appressus ita fiat, vt quæ sunt imposita, neq; abcedant, neq; immitrantur, sed aptè quidem componantur, non cogantur, idque in externis minus, minimum verò in mediis.

Nodus & filum non deorsum, sed sursum ferantur, dum pars affecta medicis exhibetur, ad curationem accommodatur, deligatur, & ad habitum, quo postea contineri debet, comparatur. Principia non eâ parte quâ vlcus est iniicienda, sed hinc vel inde nodus faciendus. Neque verò nodum facere oportet eâ parte quàm terimus, neque quâ agimus, neque quâ parte inane est, ne in vanum collocetur. Nodus & filum molle sit, non magnum. Probè tamen istud attendere conuenit, deligationem omnem ad loca decliua & incuruata tenuata tendere, velut in capite ad superiorem quidem partem, in tibia verò ad inferiorem.

Deligatio à dextris ad sinistra, & à sinistris ad dextra ducatur, præter quàm in capite, hoc enim in directum deligandum est. Quæ verò partes inter se opponuntur, fascia ex duobus initiis deligandæ. Quòd si ab vno incipis, ad similitudinem, per eum locum in quo firmiter hæreat, deducenda, velut est capitis pars media, & si quid aliud est huius generis. Quæ ad motionem sunt idonea, velut articuli, quâ parte quidem inflectuntur, quàm minimis & maximè contractis linteis obuoluenda sunt, veluti poples: at vbi continentur, explicatis & latis, velut genu mola. Insuper quoque circumdare vinculum quoddam oportet, ad ea quidem comprehendenda quæ circum articulos sunt, tum verò ad retinendam totam deligationem, in iis corporis partibus quæ quiescunt & demissiores sunt, velut supra & infra genu. In humero quidem fasciarum inuolutio quæ ad alteram axillam iniicitur, conuenit. In inguine verò ea quæ fit per alteram lateris mollitudinem, & in tibia, quæ supra suram. Quibus quidem sursum vinculorum euolutio elabitur, deorsum apprehensio fiat, quibus verò deorsum, contrà. At in quibus hoc non datur, vt in capite, in his quàm maximè æquabili loco comprehensiones facere, & minimè obliqua deligatione vti oportet, quò postrema inuolutio firmissimè circumiecta, ea quæ vel maximè errabunda sunt contineat. Quæ autem linteis neque commodè comprehendendi,

neque aptè retineri possunt, ea filis per iniectionem aut suturam adhibitis, retineri debent.

Vincula munda, leuia, mollia & tenuia esse oportet, eaq; ambabus simul manibus inuoluenda, aut vtrisque in vicem opus exercendum. Conueniente autem deligatione vendum adhibita in rationem linteorum tum latitudine, tum crassitudine. Fasciarum inuolutarum capita dura, æquabilia, explicata sunt. Quæ sanè futurum est vt decidant, ea deteriora sunt vbi citò decidunt: partim verò sunt eiusmodi, vt neque comprimant, neque decidant.

Quæ autem deligatio appetat, aut subligatio, aut vtraque, hæc sunt. Subligatio quidem efficit, vt quæ abscesserunt adducantur, vel quæ expansa sunt coarctentur, aut contracta diducantur, aut peruersa dirigantur, aut contrà. Iam verò lintea paranda sunt leuia, tenuia, mollia, munda, lata, nullas neque futuras, neque extantes liquorum eminentias habentia, neq; adeò valentia vt extensionem ferre possint, pauloq; præstantiora, non arida, sed succo singulis accommodato madentia. In his certè quæ abscesserunt, ita vt sublimia sedem quidem attingant, neq; tamen comprimant. Initio autem à sana parte ducto, ad vlcus desinendum est, vt quod subest emulgeatur, neque præterea quicquam colligatur.

Atqui deliganda sunt recta in rectum, obliqua verò, oblique, eo modo figurata, in quo neq; dolor neq; compressio, neque relaxatio adsit, vt eum habitum non murent, cum ad apprehensionem aut positionem sit transitus, verum vt similiter se habeant ista omnia, nempe musculi, venæ, nervi, & ossa, sintq; rectè disposita & bene retenta. Apprehendi autem & iacere eo habitu conuenit, qui secundum naturam sit & dolorem minimè faciat. In quibus autem abscessio facta est, contrà. Ast vbi quæ expansa sunt contrahere oportet, in cæteris quidem eodem modo. Ex longinquo tamen quodam interuallo contractio, sensimq; progressu facta compressio facienda est, primò quidem minimum, postea magis, ita vt maximæ compressionis, contactus terminus statuatur. In iis verò quæ contracta sunt diducendis, vbi quidem inflammatio adest, contrariam rationem adhibere

hibere oportet: quæ si abest, eodem quidem apparatu, contraria autem deligatione utendum.

In peruersis quoque dirigendis cætera quidem eodem modo fieri debent. Quæ autem recesserunt ea per subligationem, agglutinationem, apprehensionem adducere oportet, contraria verò contra. Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo, multitudo, talis esto. Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum, crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudo, ut in orbem conuoluta, neque plura sint neque pauciora. At quibus ad directionem adhibentur, longitudinem, in orbem conuolutione, latitudinem & crassitudinem, ex eo quod deficit coniciemus, dum ne confertim compleamus. Linteorum autem subligationes duæ cum sint, vna ex loco affecto in superiorem partem, altera ex parte affecta in inferiorem partem desinit. Ad locum affectum appressus maximè fieri debet, extremis partibus minimè, in reliquis verò pro ratione. Deligatio quoque magnam eius quod sanum est partem occupet.

Quod ad fasciarum multitudinem, longitudinem, latitudinem attinet, multitudo quidem tanta esse debet, ut ne affectæ parti cedat, & ferularum compressionem impediat, neque pondere molesta sit, neque vinculi alteram in partem propensionem, neque effæmationem afferat. Quod ad longitudinem verò & latitudinem pertinet, tres aut quatuor, aut quinque, aut sex, longitudine quidem cubitos, latitudine autem digitos æquare debent. Totitidem sint stabilimenti circumuolutiones, ut ne comprimant. Mollia autem sint & minimè crassa quæ adhibentur, eaque omnia pro partis affectæ longitudine, latitudine, & crassitudine. Ferulæ autem læues, æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab vtraque parte deligatione paulò breuiores, crassissimæ verò quâ parte fractura erupit. At in partibus quæ suapte naturâ incuruæ sunt & excarnes velut circa digitos & talos, in iis vitare ferularum appositionem iuxta ea quæ eminent, oportet, aut breuiores apponere. Stabilimenta verò primâ deligationem fulciant, at non comprimant. Cerato utendum molli, leni & puro.

In aqua calor & copia spectanda sunt. Calor quidem

tantus vt supra Medici manum affusa, ferri possit. Copia verò, vbi laxandum quidem & attenuandum, maxima: vbi autem carne implendum & molliendum, modica, optima est. In perfundendo autem ea moderatio esse debet, vt dum pars adhuc attollitur, prius quàm concidat desistamus. Primum nanque attollitur, deinde attenuatur. In prominentibus corporis partibus positus mollis, æquabilis esse debet, & qui sursum tendat, velut in calcaneo & coxendice, ita vt neque reflectantur, neq; euerrantur. Canalem toti potius parti quàm dimidiæ subiicere oportet. Ad affectum autem animum intendere conuenit, & cætera quæcunq; ex eo palam oriuntur incommoda.

Exhibitio autem, distentio, conformatio, cætera que secundum naturam accommodata esse debent. Natura verò, quandoquidem in actionibus consideratur, ex operis actione quonam spectet coniectandum. Quòd autem ad ista attinet, attendendus est quiescentis habitus, & communis, & qui in consuetudinem venit. In quiescente quidem ac remisso in rectum processus spectandus est, qualis est in manus figura. In communi extensio & inflexio, veluti vbi cubitus cum brachio ad angularem prope figuram accedit. In cõsueto autem, quòd non alias figuras facilius ferre possint, cuiusmodi in cruribus est extensio. In eo enim habitu diu facilius sine immutatione perseverarint. In immutatione autem ex distensione in habitum aut positionem, similiter ista se habeant, musculi, venæ, nerui, ossa, aut bene admodum sint deposita & bene retenta.

Distentio præcipuè ad ea quæ maxima, crassissima, & æqualia, & vtraque ossa fracta habent, accommodatur. Secundo loco vbi os subiectum, minimè verò vbi id quod supra læsum est. Quæ si iusto maior fiat, noxiam adfert, præter quàm in pueris. Partes autem ipsas paulum acclies habere oportet. Ad directionem, pro exemplo proponatur, quod est eiusdem nominis, coniugatum, simile, sanum. Fricctio vim habet soluendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis soluendi, multa minuendi, mediocris implendi.

In deligando autem, imprimis quidem qui deligatur, quâ parte noxia est, se maximè dicat esse compressam,

estre-

extremis partibus minimè, & fascias tam aptè appositae esse sentiat, ut stabilitè quidem sint, non autem appressæ, non vi, sed numero, ac ea quidem die ac nocte paulò magis premi, postmodò minus, tertia laxari. Postmodò autem in extremis quidem partibus, tumor mollis reperiatur. Tertio verò die pars deligata ubi soluta fuerit, gracilior deprehendatur, idque per omnes deligationes observandum est. Postmodò deligatione an decenter deligatum apparuerit cognoscendum, ac deinceps magis ac pluribus linteis adstringendum, tertio item die magis ac pluribus. Septimo verò die post primam deligationem, resoluta ossa gracilia & laxa deprehendantur. At ferulis alligata, si gracilia, sine prurigine & vlcere fuerint, ad vigesimum à nona diem sinere oportet. Quòd si aliqua suspicio ingruit, solvere interim, & ferulas tertio quoque die confirmare conuenit.

Observandum autem est ut apprehensio, depositio & deligatio eodem sint statu. Figurarum scopi ex consuetudine & cuiusq; mēbri natura petuntur. Species verò ex cursu, via, standi & iacendi ratione, ex actione & remissione. Nam & vsus roborat, otium verò colliquat. An compressione, an linteorum copia adstrictio fieri debeat animaduertendum.

At verò ubi sugillata, contusa, vulsa, aut tumores sine inflammatione ex vulnere fiunt, sursum quidem plurimum, paulum autem deorsum deligare oportet, dum brachium aut crus non propendat, initio facto ex vulnere, & maximè firmato, circa extrema minimum, circa verò media, modicè, & in deligando aut comprimendo vinculi extrema parte ad superiores corporis partes reducta. Quin & ista numero potius quam vi fieri debent. Ad hæc autem maximè valent linteae tenuia, leuia, mollia, pura, lata, sana, ut absque ferulis contineantur. Copiosiore item aqua perfusione est utendum.

At ubi articuli suis sedibus elabuntur, aut iis illæsis quæ circa ipsos sunt neruolæ partes intorquentur, aut ossa quæ naturaliter se mutuò contingunt, aliquo intervallo distant, aut cum diuulsis iis quæ ossa colligant, ipsa quæ mutuò se continebant, plurimum secedunt, aut ubi ossa prope articulum per totam ossis crassitudinem abrumpuntur,

aut distorquentur, velut quæ vara dicuntur, in alteram partem inclinâta, ea vinculis deligare oportet, quâ parte quidem excesserunt remittendo, ab ea autem in quam excesserunt intendendo, ita vt vbi deligata fuerint, in contrariam ac prius quàm deligarentur partem inclinent, paulò magis quàm ex æquo, idque vinculis, spleniis, apprehensionibus & figuris, tum etiam extensione, frictione, directione, ad hæc etiam vberiore perfusione.

Extenuata verò multùm sanæ partis comprehendendo deligare oportet, vt ex affluxione contabefactæ partes, amplius quàm suapte natura extenuatæ, diuerso vinculo permutatæ, ad incrementum tendant, carniùmque restorationem efficiant. Præstat autem superiorem partem, vt in tibia & femoribus, simulque alterum crus cum parte sana deligare, vt similis sit & æquè conquiescat, pariterque alimento prohibeatur, idque suscipiat. Idque linteorum numero, non appressu, laxando primùm id quod maximè indiget, & frictione quæ carne impleat, vtendo, atque perfusione absque ferulis.

Quòd ad fulcra ac stabilimenta attinet, ea pectori, costis, capiti, cæterisque id genus adhibentur, partim quidem pulsuum gratia, vt ne quid concutiat, partim verò ad iuncturarum distantias in capitis ossibus firmandas. Ad tussim autem & sternutamentum, aut aliam motionem, qualia thoraci & capiti stabilimenta admouentur: in quibus omnibus eadem deligationis commoderatio seruanda est. Nam quâ noxia est, eò præcipuè comprimere oportet. Subiicienda igitur lana mollis, affectui accommodata, deligatione verò ea vtendum quæ non amplius comprimat, quàm vt ne pulsus cieantur, aut iuncturarum distantia ad extrema se mutuò contingant, neque circa sternutamenta & tusses partes affectas agitari prohibeat, sed ita stabilimento sit, vt neque cogantur, neque concutiantur.

Hippocratis de fractis, liber.

Eorum quæ suis sedibus exciderunt & fracta sunt, medicum quàm rectissimas extensiones facere conuenit. Id enim maximè secundum naturam rectum est. Quòd si
quid

quid in hanc vel illam partem inclinet, præstat in prouum tendere. Leuius enim eam in partem peccatur, quam in supinam.

Qui igitur nihil in consilium adhibent, plærunque nihil peccant, quippè cum qui deligatur æquissima natura duce manum ita porrigat. Qui verò Medici sapientiam sibi falso arrogant, ij nimirum peccant. Nullius ergo est negotij manum fractam tractare, idque cuius (prope dixerim) medico procliue est. Qua de re plura mihi dicenda sunt, quòd medicos noui qui ex figuranda manu in deligatione sapientie opinionem præ se ferebant, cum ex eo ignari potius existimandi essent. Verum enim uerò multa hoc modo hac in arte æstimari solent. Quod enim peregrinum est, necdum constat an uile sit, consueto, quod iam norunt uile esse, anteponunt, quodque ab usu communi abhorret, ei quod est probè cognitum. Exponendum igitur in medicorum erroribus de manus natura, quosnam tum docere, tum dedocere uelim. Nam & aliorum corporis ossium doctrinam hæc oratio continet.

Manum itaq; (quod in præsentis quæstione versatur) quidam pronam deligare uisus est. Eam uerò statui coëgit sagittariorum habitu, cum humerum prætendunt, atque ita habentem deligauit, hunc esse ratus naturalem eius habitum. Cuius rei testimonium afferebat, quòd omnia cubiti ossa rectitudinem inter se habebant, tum partium æqualitatem, quòd illa ipsa eandem directionem præ se ferret, idq; tam exterioribus partibus, quam interiorib. Ita quoq; & carnes & neruos à natura comparatos esse dicebat, sagittariamq; artem in testimonium adducebat, ex iisq; tum dictis tum factis, sapientie persuasionem sibi sumserat, cæterarum artiũ immemor, quæ aut uiribus, aut artificijs opus suum molliuntur, non aduertens alium esse in alio habitum secundum naturã. Quin & in eodem opere, si res ita tulerit, aliam esse dextræ manus figuram secundum naturam aliã sinistræ. Alius est enim habitus secundum naturam iaculatoris, alius funditoris, alius in lapidatione, alius in pugillatu, alius in quiete. Quascunq; uerò artes quis inuestigauerit, in iis non eadem secundum naturam manuum figura est, sed in vnaquaq; arte, & ad conueniẽs instrumentũ quod habet

quisque, & ad opus quod perficere intendit, manuum figuram accommodatur. Qui autem sagittandi artem exerceat, ei hanc manus alterius figuram validissimam esse par est. Hoc enim habitu brachij pars cardinē referens, in vlnæ lede innixa, vlnæ & brachij ossa perinde in directum distendit, quasi totum vnum sit. Eoque statu sit recurvata articuli reflexio. Hoc igitur modo locum istum minimè flecti plurimumque intendi oportet, neque nervo quem dextra tendit concedere, neque ab eo superari. Ita vt plurimum quidem adducendo, chorda trahatur, firmissimo autem & maximè repentino impetu emittatur. Sic enim emissæ sagittæ celeriore impetu longiusque feruntur. Deligatio verò cum sagittandi arte nihil habet commercij. Qui nanque deligatam manum ita continere volet, longè alios maiores quàm vulnus dolores afferet. Quòd si flectere iubeat, neque ossa, neque nervi, neque carnes amplius eodem statu consistent, sed superata deligatione alio transmutabuntur. Quid ergo utilitatis sagittariorum habitus afferat non videro. Ideoque fortasse non peccaret qui sapientiæ opinionem sibi vendicat, si permitteret, vt vulneratus ipse manum porrigeret.

Rursus verò alius quidam Medicus supinam manum exhibens, sic componere iubebat, eoque statu deinceps, cum naturalem esse ratus, tum ex cutis planicie coniecturam faciens, tum quòd ossa sic se habere secundum naturam existimaret, ex eo quòd os ad manus iuncturam prominens iuxta paruum digitum, è directo illius ossis situm videatur, ex quo homines vlnam metiuntur. Atque his argumentis eum esse naturalem habitum contendebat, rationique consentanea dicere videbatur. Verum hic habitus, si supina manus collocetur, vehementem dolorem afferet. Eum verò habitum dolori plurimum opportunum quivis comperiet, si quis ita manum suam componat. Si quidem imbecillior robustiorem ita collocatam vt cubiti flexura supina reflectatur, manu comprehensum quocumque volet deduxerit. Neque enim si gladium hac manu teneat, eo uti possit, vsque adeo violenta ista figura est. Ad hanc deligatam manum quis eo habitu sinat, maiorem quidem dolorem si obambulet, magnum tamen etiam si decumbar,

bat, sentiet. Quòd si quis manum flectat, musculos contrahi, & ossa aliam habere figuram profus necesse est. Quin & præter cætera huius habitus incommoda, hoc quoque accessit, quòd ignorant, os ad manus iuncturam iuxta paruum digitum prominens, hoc quidem ad vnam pertinere, illud autem in cubiti flexu, quòd vnam meretur, brachij caput esse. Idem verò esse os hoc & illud hic existimauit, itemque multi alij. Sed qui cubiti gibbus, siue ἀγκυλὸν dicitur, cui nempe innititur, idem est quòd illud. Sic igitur manum supinam habenti hoc quidem os distorqueri videtur. Præterea verò nerui ipsi qui à manus iunctura & digitis interiore parte procedunt, supina manu distorquentur. Hi enim ad os brachij, vnde vnae modus definitur, tendunt. Tales quidem tamque multi errores existunt de manus natura, tantaque ignorantio. Quòd si quis manum fractam, velut iubeo, statuat, is os quòd est ad paruum digitum, & ad cubiti gibbum tendit, recta conuerteret, neruique ex manus iunctura ad brachij extrema in directum procedent. Manus verò dum suspensa retinetur, eodem habitu quo deligata, collocabitur, ita vt ne deambulanti quidem dolorem vllum, aut decumbenti laborem ac defatigationem adferat. Hominem autem ita statui oportet, vt ossis pars quæ prominere, clarissimo lumini, quantum conceditur, obuersa sit, vt nec eum qui compositionem aggreditur lateat, num abundè sit in directum constituta. Neque enim periculum artificem manum admouentem, os prominens contactu laterè possit.

Quando autem cubiti os vtrunque fractum non est, os superius vulneratum faciliorem curationem admittit, et si crassius existit, partim quidem quòd ei sanum fundamenti loco subtenditur, partim verò quia facilius lateat, nisi id circa manus iuncturam contigerit. Crassior enim caro superiore parte adnata est, os verò inferius neque carnem habet, neque facile latet, extensioneque vehementiore indiget. Sin verò non hoc, sed alterum comminurum fuerit, leuis intentio satis est. At vbi vtrunque fractum est, valentior intentio opus est. Puerum quidem plus æquo distentum vidi; plerique tamen minus quam res postulat, distenduntur. Intenta verò manuum volis admotis dirigenda sunt. De in-

de adhibito cerato nō ita quidē multo, ne deligamenta defluāt, ita deligare, vt ne summa mānus cubiti flexu inferior, verū paulō etiam superior collocetur, quō sanguis intercludatur, neq; ad extremitatem defluat. Tum demum linteo deligare, initio ad fracturam iniecto, sic vt firmet quidē, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum iterum atque tertio fasciam inuolueris, sursum feratur, quō sanguinis affluxus retineatur, ibiq; desinat, eamq; minimē longam esse oportet. Altera verō fascia, initio quidem supra fracturam iniecto, ac semel eodem voluta, tum demum deorsum feratur, minusq; comprimendo longiora spatia transcurrat, quō possit ad eum locum, in quo prior finit, recurrere. Atque hīc quidem lintea ad dextram aut sinistram deducantur, aut in vtramlibet partem ad fracturæ habitum accommodatē huc vel illuc inclinare conuenit. Posthæc splenia modico cerato illita superinicienda, sic enim lenius & firmitus hærebunt. Quæ ita deinde fasciis alligare oportet, vt permutato ordine inter se, modō quidem in dextra, modō etiam in sinistra ferantur, ac plurimum finē ab inferiore parte sursum, interdum quoque à superiore deorsum ducantur. Extremæ verō partes in angustam extenuatæ, splenis in orbem ductis curandæ, pluribus fasciarū obuolutionibus, non confertim, sed sensim, totum corrigentes. Accirca manus iuncturam eas laxè variis in locis circumdare oportet.

Quōd ad linteorū copiam attinet, primò duæ portiones satis esse possunt: inde autem rectē esse curatum conicies, isque est deligati terminus, si interrogatus num prematur, ipse premi quidem se dixerit, sed leuiter, idq; præcipuè circa fracturam. Atque hæc ita se habere perpetuò fateatur necesse est qui deligatur. Modus verò his signis deprehenditur, si eadem die ac nocte qua deligatus est, ipse sibi magis non minus cōpressus esse videatur. Postero etiam die ad summam manum exortus tumor paruus ac mollis, moderatæ compressionis tibi erit indicio. At desinente die se minus compressum sentiat, tertioque die vincula laxa videantur. Nosse autem oportet ex his quæ dicta sunt, si quid desideretur, laxius, si quid superet, ac tilius quam conuenit vinculum fuisse compressum. Atque hæc coniectura adhibita

bita, deinceps vel laxiores vel arctiores fascias admouere licebit. Tertio verò post extensionem & directionem die, soluere membram conuenit, ac si primis diebus tibi moderata deligatio contigerit, istam paulò arctius constringes, initio etiam supra fracturam, vt prius iniecto. Sic enim vbi primum fracturam deuinxeris, sanies ad extremam vtranque membri partem exprimitur. Sin alia parte prius constrinxeris, inde ad fracturam expressio fiet. Quod intellexisti quidem ad multa conducit. Inde igitur deligatione & compressionem initium ducere semper opus est. In reliquis verò ea ratio seruanda est, vt quò longius à fractura recesseris, eò minorem compressionem facias: laxa tamen nunquam ex toto vincula circumducantur, sed adhærescât. Deinde pluribus linteis vnaquæque deligatio vincienda. Ac interrogatus fateatur se paulò magis quam antea compressum esse, maxime quoad fracturam. In reliquis eadem obseruanda ratio, tum quod ad tumorem, tum dolorem; tum allucinationem attinet, quæ in prima deligatione. Vbi tertius aduenit dies, & vincula laxiora senserit, dein soluere conuenit, rursusquè paulò arctius vincire; idquè omnibus iniectis fasciis quibus deligandus erit. Postea eadem omnia quæ in primis deligationum circuitibus, circa ægrotum contingant. Vbi autem ad diem tertium ventum est, qui septimus est à prima deligatione, si recta deligatio fuerit, tumor in summa manu, isquè non admodum magnus aderit, ac deligatus locus cum vinculum iniicietur, tenuior ac gracilior conspicietur. Septimo verò die etiam admodum tenuis, & ossa fracta facilius tractantur, & ad directionem adducuntur. Hisquè hoc modo se habentibus directione facta, deligationem ad ferulas excipiendas accommodare oportet, paulò amplius quàm antea comprimendo, nisi quis maior dolor; à tumore qui in summa manu est, excitatus fuerit. Vbi verò fascias deligatis, ferulæ sunt apponendæ, & quàm maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quiescant, nequè quicquam ferularum appositio ad manus compressionem addat. Post hæc in dolore & tolerandi facilitate, eadem quæ in primis vinculorum circuitibus spectentur. Ab hinc tertio die; si vinculū laxum senserit, tum demum ferulæ, circa fracturam præcipue, firmadæ sunt, reliquæquè; etiam pro ratione; sit

quidem vinculum laxum potius fuerit quam adstrictum. Crassiores autem, neque tamen multò, ferulam esse oportet, quã fractura eminent. Maximaq; adhibenda est diligentia, ne vel è regione pollicis ferula statuatur, verùm in hæc vel in illam partem, neque è regione parui digiti, quã ossis est eminentia in manus iunctura, sed hæc vel illac. Sin forte conducit his locis ferulas quasdam ad fracturam adhiberi, eas aliis breuiores esse oportet, vt ne ad ossa iuxta manus iuncturam eminentia pertingant. Sic enim exulcerationis aut denudationis neruorum periculum imminet. Tertio autem quoque die ferulas admodum leuiter obfirmare oportet, in consilium adhibentes, vt nec vltra adstringant, quàm vt vinculum contineant.

Quòd si sub prioribus vinculis ossa abundè esse directè probè cognoueris, & neque pruriginis, neque exulcerationis metus vllus subest, sic alligatas ferulas vltra vigesimum diem sinere oportet. Nam plarunque triginta ad summum diebus, cubiti ossa in totum coalescunt: nihil tamen est perpetuum. Nam & natura à natura, & ætas ab ætate plurimum distat. At vbi resoluueris, aquam calidam affundere, paulòq; minùs quàm antea comprimendo, & paucioribus quàm priùs fasciis religare conuenit, ac demùm tertio quoque die resoluere, & minùs quidem comprimendo, paucioribus quàm antea fasciis deligare. Quòd si alligatis ferulis, ossa nõ rectè posita, aut aliud quid vulnerato molestum esse suspicio sit, dimidio temporis spatio, aut paulò antè soluere, itemque religare oportet. At quibus circa initia cute integra ossa foris non eminent, iis abundè est victus ratio mediocris. Pauciore tamen victu ad decimum vsque diem vtendum, præsertim cum ex toto quiescant, ac obsonalia quida adhibenda, quæ ventrem modicè deducant: vino vero & carnibus abstinendum: post hæc paulatim reficiendi. Atque ista oratio velut æqua quædam lex de fracturarum curatione instituta est. Quæ ita tractanda sunt, vt ex his ipsa curatio procedat. Sin verò secus contingat, scire licet in ipsa curatione aliquid vel deficere vel redundare. Ad hæc in hoc simplici modo ad ea animum intendere oportet, quæ non admodum aduertunt medici, quamuis, nisi rectè procedant, curam omnem totamq; vincendi rationem contemp-

perere valeant. Nam si os vtrumque, aut inferius tantum fractum sit, vincitiq̄ue manus mitella quadam excipiat, quæ magna sui parte fracturam contineat, hinc verò & inde manus dependeat, huic in superiore partem os peruerti necesse est. Sin verò ossibus sic fractis, summam manus partem & eam quæ est ad cubiti flexum mitella excipiat, quod autem in cubito est reliquum dependeat, in inferiorem partem os deprauatum erit. Oportet igitur mitella lata & molli, maximam cubiti partem & manus iuncturam æqualiter sublatam esse.

At verò brachio fracto, si quidem manu porrecta distentio adhibeatur, brachij musculus intentus deligabitur, atq; ubi vincitus cubitum inflexerit, brachij musculus figuram immutabit. Brachij igitur æquissima distentio hæc est. Ligamentum cubitale, aut paulò breuius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab vtraque parte fune deligatum suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus manu superincumbat, sic vt manubrium sub ala ita statuatur, vix vt ille considerare possit, sed prope suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo, & superdato puluino vno scorteo aut pluribus, ea altitudine quas obliquè collocato cubito ad rectum angulum respondeat: præteritis quidem ex corio lato & molli, aut fascia lata superiniecta, graue aliquod pondus, quod modicè intendat, suspendere: Aliò qui vir robustus sic collocatum cubitum, ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, ad curationem aggrediatur, & manuum palmis os componat: Quod certè facile fiet. Hæc enim intendendi ratio laudabilis est, si quis eâ probè utatur. Postea iniectis circa fracturam fasciarum initiis, ad deligationem accedat, cæteraquæ omnia quemadmodam antea monuimus, ad curationem accommodet, eisdemq; interrogaciones atque eadem indicia adhibeat, vt intelligatur num moderatè se habeant necne, & tertio quoque die deligationem admoueat, magisquæ comprimat. Septimo autem nono die ferulæ circumdandæ. Ac si metus sit os non rectè repositum esse, medio spatio solueret, posteaquæ ubi rectè collocatum fuerit, religare oportet.

Firmatur autem brachij os, diebus ferè quadraginta.

Ddd 3

Quos ubi exceſſerit, reſoluendum, minusque adſtrictis faſciis ac paucioribus vincendum. Viſtus quoque ratio exquiſitior quodammodo ac diuturnior quam antea adhibenda, coniectura ex tumore qui in ſumma manu eſt eiusque viribus, ſumta. Illud præterea animaduertendum, brachium ſuaſte natura in exteriorem partem inclinari, eoque ſi male curetur, diſtorqueri ſolere. Quin & reliqua omnia oſſa, quâ parte naturaliter diſtorta ſunt, eò ubi fracta curantur, facile peruerti conſueverunt. Si qua igitur talis eſt ſuſpicio, faſcia lata brachio circumiicienda & ad pectus circumducenda. Cumque quieſcere volet, inter cubiti gibbum & coſtas, ſplenium quoddam multiplex inuolutum, aut aliud quidpiam eiſmodi, ſubiiciendum. Hac enim ratione incuruati oſſis directio fiet. Ea tamen cautione adhibita, ut ne nimis ad interiorem partem ducatur. Pes autem hominis ex multis & paruis oſſibus, non ſecus ac ſumma manus, conſtat. Quæ neque ſerè frangi conſueverunt, niſi ab acuto aliquo & graui, vnâ quoque carnoſæ partis vulaus accedat. Sed de vulneratorum curatione, ubi de vlceribus agetur, dicemus. Quòd ſi quid ſuo loco moueatur, aut diſtorſorum articulus, aut aliud quodpiam os ex his quæ primam plantam conſtituunt, (quam *ἔσπερον* vocant) in ſuam quodque ſedem compellendum, non ſecus ac in manu. Curatioque adhibenda per ceratum, ſplenia & faſcias, non ſecus ac in fracturis, ſerulis prætermiſſis, eodem modo comprimendo, ac tertio quoque die deligando. Interrogandus quoque iſ qui vincitur, perinde etiam ac in fracturis, adſtrictane ſit, an laxa deligatio. Saneſcunt autem perfectè omnia viginti diebus, niſi ſi quæ cum tibiæ oſſibus communionem habent, eiſque è directo reſpondent. Quo tempore decumbere confert, id tamen non ſuſtinent, qui morbum parui facientes, obambulanti priùs quàm ſani ſint. Ideoque plerique non integrè conualeſcunt, ſed ſubinde, non iniuriâ, eos doloris ſentus commoneſcit. Nam cum totum corporis omnis pedes ſuſtineant, ubi nondum ſani deambulanti, articuli agitati non rectè curantur, eaque de cauſa ſubinde ad tibiæ dolores ſentiunt. Quæ verò cum tibiæ oſſibus communionem habent, tum reliquis maiora ſunt, tum agitata longius tempus ad curationem poſtulant. Curandi tamen eadem

eadem est ratio. Plures autem fascias & splenia adhibere oportet, omninoque vtraque parte deligare & adstringere, ut reliqua omnia, eâ potissimum parte quâ os emotum est, eoque primum fascias circumducere. At quoties fasciæ solvantur, calida multa utendum. Ea nanque in omnibus articuloꝝ læsionibus liberaliter affundenda. Compressiones verò & laxamenta iisdem temporibus fieri, eadem que supra signa ostendunt. Quod & vbi religare expedit, itidem factitandum. Hi autem, si decumbere non grauentur, quadraginta ferè diebus in totum conualescunt. Sin minus, cum his quæ prius exposita sunt, tum etiam grauioribus malis afficiuntur.

Qui ab alto desilientes, calci vehementi cum impetu innuotus, iis ossa quidem diducuntur, venulæ carne circum os collisa sanguinem effundunt, tumorque ac dolor multus superuenit. Neque enim hoc os exiguum est, subterque è directo tibiæ præminet, & communicationem cum venis & nervis magnis habet. Huic quoque ossi posteriore parte tendo annectitur. Curandi autem sunt cerato, spleniis & fasciis, calidaque liberaliter affundenda, & pluribus fasciis utendum, tum præcipue etiam quæ optima & lenissima adhibenda. Quod si cutis quæ calcem ambit naturâ mollis extiterit, sic finire oportet. Sin crassa & dura, qualis in cæteris cernitur, ea æqualiter incidenda & attenuanda est, neque tamen vulneranda. Ista autem rectè deligare non est cuiusuis. Si quis enim eo modo deuinciat, quo cætera circa malleolos vinciuntur, partim quidem ad pedem, partim verò ad tendinem fasciæ circumiecta, huiusmodi fasciarum constrictiones, calcem quæ collisio exitit seiungunt, vnde ei syderationis periculum impendet. Quod si accidar, toto æuo perdurat. Nam quæ alia sunt syderationes, velut vbi ex decubitu negligenter collocato calci nigrescit, aut, siue ex insigni & diuturno tibiæ aut femoris vulnere, quod calci communicatum fuerit, siue ex alio morbo, diu supini ægri decubuerint: eæ tamen iis diuturnæ & molestæ sunt, & quæ sæpe recrescunt, nisi optima diligentia & longa quiete curentur. Quare quæcunque huiusmodi syderationes contingunt, ex præter aliam noxiam, corpus quoque in summum

discrimen adducunt. Febres enim admodum acutæ superueniunt, assiduæ, cum tremore & singultu, mentem tentantes, & quæ paucis diebus ægrum è medio tollant. Existunt quoque venarum sanguinem fundere solitarum lioures, eæque veluti nauseabundæ sanguinem refundunt, & cancro propter compressionem occupantur. Possunt etiam ista incidere absque alia tyderatione. Atque hæc quidem ad vehementissimas collisiones referenda sunt. Plurima tamen leuiter colliduntur, ac neque magnum studium aut diligentiam requirunt, nihilominus rectè tractari debent. Vbi autem vehemens illisio incumbere videbitur, tam fulcîre, tum quæ dicta sunt facere conuenit. Tum verò maxima fasciæ parte ad calcem circumiecta, partim summum pedem, partim medium, interdum etiam quæ ad tibiã sunt, oppositis inter se ductibus obuoluere, tum vicinas partes omnes hinc & inde, velut ante dictum est, vinculis comprehendere, neque vehementem quidem compressionem, sed multas tamen linteorum conuolutiones facere. Præstat autem eodem aut postero die, veratri potionem exhibere, tertioque die soluere, ac rursus deligare. Recrudescat verò necne morbus, his indiciis cognoscetur. Nanque vbi sanguis è venis refusus, aut quæ nigricant, quæque his vicina sunt, aliquantulum rubescunt aut obdurescunt, periculum est ne recrudescat. Quòd si febre vacet æger, rursum purgante medicamento vtendum, velut dictum est, quod idem etiã conuenit, vbi febris non est assidua. Eo nanque si febris fuerit assidua abstinendum, vt & cibis ac sorbitionibus. potioneque vtendum aquæ, non vini, sed aquæ mulsæ acidæ, *ὄξυγλυκῆς* vocant. At si nullus recrudescens morbi metus est, sugillata & nigrores, circumuicinq̄ue partes, citra duritiem, aliquantulum ex virore pallescunt. Id quod certum est in omnibus sugillatis indicium, non futurum vt vnquam morbus recrudescat. Quæ verò cum duritie liuent, ea certè ne nigrescant periculum est. Ac danda est opera vt pes plærunque reliquo corpore paulò altior collocetur. Sanus autem, si quiescat, intra sexaginta dies euadet.

At verò tibiã duo ossa constituunt, quorum quidem vnum altero hac parte longè tenuius, illa verò parte paulò tenui-

tenius est. Cohærent autem inter se quâ parte pedem contingunt, communeq; habent ossis accrementum: sed in tibiæ directione non cohærent. Ad femur verò adnato quodam osse coniunguntur, quod septum medium habet. Osq; alterum quâ parte paruum digitorum spectat, paulò longius producitur. Ac ossium tibiæ natura sic se habet. Atque hæc veraq; ossa interdum quidem quâ pedem contingunt, vnâ cum adnato osse suis sedibus excidunt, quandoq; verò adnatum os dimouetur, quandoq; etiam alterum os. Hæc sanè, modò homines quiescant, minùs molestiæ exhibent, quàm quæ in prima manus iunctura existunt. Curatio verò in veròq; assimilis. Nam & hîc per intentionem repositio, vel in illis, molienda. Quamquam eò valentior hęc intentionem desiderant, quò validius hac parte corpus est. Vt plurimum tamen duo viri satis sunt, qui in diuersa contendunt: sin minùs, valentior intentionem moliri procliuè est. Aut enim humi defosso rotæ modiolò, aut alia quapiam re huic simili, molle aliquid ad pedem circumducere oportet, deinde loris bubulis latis pedem circumuincere, eorumque capitibus aut ad pistillũ, aut ad aliud lignũ alligatis, lignum, summa eius parte in modiolum immissa, reflectere. quosdam verò à superiore parte humeris apprehensis & poplite, in diuersum extendere.

Sed & superiori corporis parti, vis hoc modo, si lubet, adhiberi potest. Ligno tereti, læui, altè defosso, pars eius quædam extans mediâ inter crura, ad interfemineum statuatur, ne corpus ad eos qui à pedibus extensionem faciunt, delabatur. Deinde ne in crus quod intenditur inclinet, aliquis à latere assidens, narem repellat, ne corpus circumducatur. Idem quoque fiet si ad vtranque alam ligna affigantur, brachiaque protensa seruentur, alius autem genu apprehenso, ita in diuersa contendat. Quinetiam, si placet, hoc molieris aliis habenis ad genu vel femur alligatis, si alterum rotæ modiolum ad caput defoderis, & habenis ad aliquod lignum quod in rotæ modiolum defixum sit, religatis, contrariam ei quæ ad pedes sit extensionem feceris. Quin si lubet modiolorum loco, subtensa lecto mediocri trabecula, deinde ad eius capita hinc & inde lignis obfirmatis & reflexis, lora intendere licebit. Quòd si placet, per alios ab

utraque parte collocatos, extensionem molieris. Sunt & alie quam plurima distentionum genera. Præstat autem eum qui in magna vrbe medicinam facit, lignum habere præparatum, in quo vis omnis contineatur, quæ tam in fractis quàm luxatis omnibus restituendis, tum per extensionem, tum per vinctis molitionem adhibetur. Ad hoc sanis erit lignum longitudine, latitudine & crassitudine, quales columæ quernæ quadrangulæ fieri assolent. Abundè igitur distento crure, articulus iam promptè reponitur. Sublimis enim in directum supra pristinam sedem tollitur. Ergo manuum palmis componere decet, partim supra prominens os virgendo, partim infra malleolum contra propellendo. Repositum articulum intentum, si fieri potest, deligare oportet, si lora prohibeant, iis solutis, dum vinculum iniectum sit, in diuersa diducere. Deligandum verò eodem modo, fasciarum initiis qua parte os prominet similiter iniectis, primisque orbibus quam plurimis eodem volutis, & spleniis plurimis ad id adhibitis illicque potissimum adstrictis. Prætereaque hinc & inde plurimum vinculo circumdandum. Hic verò articulus prima deligatione magis comprimendus, quàm qui in manu est. Iniecto vinculo, pars deligata reliquo corpore superior statuatur. Situs autem is esse debet, ut pes quàm minimè dependeat. At corporis extenuationem talem fecerit, prout grauis luxatio fuerit, siquidem nonnulla leuiter, alia multum luxantur. Omnino magis & diutius in crurum quàm brachiorum vulneribus extenuandum est, quippe cum hæc illis sint maiora & crassiora. Quinetiam corpus quiescere & iacere necesse est. Soluere verò articulum tertio quoque die, posteaque deligare, neque quicquam prohibet, neque vrget. Reliquaque omnia similem præcedentibus curationem habeant. At si quietus iaceat, sanis esse possunt quadraginta dies, dummodo in pristinam sedem ossa reuerterint. Si quietus nolit, & crure difficilius vinctur, diutissimeque vinctum gestare cogetur.

At verò vbi ossa suis sedibus non integrè restituuntur, sed aliqua ex parte deficiunt, temporis lapsu coxa, femur & tibia emacrescunt. Ac siquidem intrò luxatio facta est, exteriori parte, si extra, interiori parte attenuatio fieri solet. Plarunque tamen intrò excidunt. Cum autem utraque

bix ossa absque vlcere fracta fuerint, validiorem intensio-
 nem requirunt. Ac si pars ossis aliqua plurimum super alte-
 ram efferratur, aliquem ex ante commemoratis intendendi
 modis adhibere conuenit. Satis tamen esse possunt exten-
 siones quas per homines molimur. Nam & plerunque duo
 valentes viri, qui hinc & inde in diuersa cõtendunt, satis sunt.
 Intendere autem in directum pro naturali habitu, ac secun-
 dum tibix & femoris rectitudinem oportet, siue tibix fra-
 ctæ, siue femoris ossa intendas. Quin & vtrumuis de iuxta
 20. ita extenta vtraq; deliganda sunt. Neque enim eadẽ de-
 ligationis ratio & cruri & manui confert. Siquidem vbi cu-
 biti & brachij ossa fracta deligantur, manus suspensa exci-
 pitur. Ac si ea extenta deligaueris, carniū figurationes in
 cubiti inflexione immutantur. Nequit enim cubiti flexura
 longam extensionẽ ferre, cum non eo habitu, sed plerunq;
 incuruata detineri consueuerit. Quin & manu vulnerata,
 cum homines obambulare possint, eam ad cubiti flexum
 incuruare opus habent. Crus verò, cum obambulando, tũ
 stando, partim quidem extentum, partim verò prope ex-
 tentum esse in inferiorem partem naturaliter soleat, nec
 non sanè reliquum corpus vltere debeat, iccirco extensio-
 nem facillè ferre, cum opus est, potest. Quinetiam in cubiti
 plerunque hoc habitu extentum continetur. At postquam
 vulneratum est, ad seruilem animi demissionem homines
 necessitate adiguntur, cum erigi nequeant, adeò vt neq;
 inflecti, neque exurgere eis in mentem veniat, sed eo habi-
 tu iacentes quiescant. Has igitur ob causas, neque intensio-
 nis, neq; deligationis eadem figura manui & cruri conue-
 nit. Quòd si satis esse potest extensio quæ per homines adhi-
 betur, nihil amplius frustra laborandum est. Machinas enim
 ad mouere vbi res nõ exigat, absurdum est. At si satis esse ne-
 quit per viros adhibita extensio, etiã quiddam ex violentis
 quod commodum sit, ad moliri opus est. Distentione abudẽ
 facta, ossa facillè cõponuntur, & ad naturalem statum addu-
 cuatur, manuũ palmis directa & conuenienter aptata. Cõ-
 posita autẽ ossa, extenta fasciis deliganda, eò primũ cir-
 cũcũctis fasciis, siue ad dextram, siue ad sinistram ducenda
 sint. Quarũ tamen initia qua parte os fractũ est iniciantur,
 ibiq; primũ obuolutę, deinceps ad superiorẽ tibix parte

deligando tendant, quemadmodum in aliis fracturis dictum est. Fascias verò latiores & longiores, multoque plures in crure quàm in manu esse oportet. Atq; vbi deuinxeris, supra molle aliquod & æquabile deponere, vt ne in hanc vel in illam partem peruertatur, aut in anteriorem aut posteriorem partem inflectatur. Ad id verò plurimum confert puluiscum linenum, aut lancum mollem, non durum, medium in longitudinem, aut aliud quid tale cruri supponere.

Canales nanq; qui cruribus fractis supponuntur, subiecti debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Profunt enim, non tamen quantum existimant, qui eos supponunt. Nam neque in quiete, vt putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem conuertitur, canales prohibent quominus crus sequatur, nisi homo ipse diligenter aduertat, neque rursus crus vel in hanc vel in illam partem moueri absq; reliquo corpore prohibent. Quinetiam durum videtur & asperum lignum subiecti, nisi simul molle aliquid in ipsum imponatur. Maxime tamen est vitium cum stratum substernitur, ac dum ad desidendum arget progreditur. Potest igitur cum canali, & sine eo, bene vel male res confici. Vulgò tamen persuasum est etiam medicum minus esse culpæ obnoxium, si canalis subiectiatur, est minus id ex arte est. Crus siquidem super re aliqua æquabili & molli omni ex parte rectum iacere oportet, quandoquidem necesse est, ab ea peruersione quæ fit in membri depositione, quocunq; aut quantumcunq; se vertat, deligationem superari. Vinctus autem ad eadem quæ prius dicta sunt interrogatus respondeat. Nam & vinculum eiusmodi esse conuenit, & tumorem extremis partibus eodem modo assurgere, eodemq; modo vincula laxari, & tertio quoque die resolui, ac postea deligari, necnò vinctam partem graciliorem esse, vinculaq; arctiora & per plures fascias adhibere, eaq; ad pedem laxè obuoluere, nisi fractura ad genu proximè accedat. Intendi quoq; moderatè ac dirigi quoties deligantur ossa debent. Nam si curatio rectè instituat, tumorq; ex sententia succedat, cum tenuior ac gracilior vincta pars futura est, tum etiam ossa faciliùs adducentur, intentioniq; magis cedent. Septimo autem aut nono, aut vndecimo die, ferulæ, velut in aliis quoq; fracturis dictum est, ad mouendâ.

Exta.

Ex tamen ne è regione malleolorum ac supra tendonum qui ex tibia in pedem fertur infideant, adhibenda cautio est. Tibiæ verò ossa quadraginta diebus, si rectè curentur, firmantur. Quòd si os aliquod directione indigere suspicetur, aut alicuius exulcerationis metus sit, interiecto tempore vbi resoluatur ac probè collocaris, religato. At si alterum tibiæ os fractum sit, imbecilliore quidem intentione opus est, sed nec ea tamen deficere aut supinè adhiberi debet. Ac potissimum quidem in prima deligatione fracta omnia quantum conuenit, vel certè quàm celerrimè semper intendenda sunt. Quòd enim non rectè compositis ossibus vinculo adstrictum fuerit, id maiore dolore locum vrget. Redi-qua curatio eadem est. Ex ossibus verò quod ex anteriore tibiæ parte (quæ ἀπὸ πρῶτης μίσης dicitur) intrò vrgerè conspicitur, molestiorem curationem facit, maioremq; intentionem postulat, ac nisi ossa rectè componantur, latere non potest. Totum enim & earnis expers se prodit, eoq; fracto multò tardius crure insistere queunt. Quòd si os externum fractum est, tum multò leuiùs ferunt, tum longè faciliùs la-teret, etiamsi non rectè repositum fuerit, cum carnosum sit, citoq; pedibus insistent. Maximam quippe oneris partem os sustinet, quod anterioris tibiæ (quæ ἀπὸ πρῶτης μίσης dicitur) interiore parte situm est, simulq; vnà cum crure, onus etiam quod cruri è directo impositum est ferendo, plurimùm laboris subit. Nam femoris caput quod superiorem corporis partem subuehit, interiore cruris parte, non exteriorè, idq; è directo anterioris tibiæ, situm habet. Tum verò reliqua dimidia corporis pars, huc magis suo momento quàm in exteriorem partem inclinatur. Adde quòd internum os externo crassius est, non secus ac in cubito, quod in directum minimo digito respondet, tenuius est & longius. At in inferiori articulo non similiter os longius subtenditur. Neque enim similiter articulus ad cubiti gibbum & poples flectuntur. Eas igitur ob causas exteriore quidem ossis fracto cel-ter, interiore verò tardius incedunt.

At verò si femoris os fractum sit, omni ope annitendum, vt extensio, eaquè non minus quàm par est, fiat. Superans enim intentio nullam læsionem afferet. Nam neque si diducta per vim extensionis ossa religaris, sic diducta vinculo

contineri poterunt, sed cum primum intensio remiserit, in-
 ter se concurrent. Hic enim carnes crassæ ac validæ deligati-
 onem superant, non ab ea superantur. In eo igitur de quo
 agitur, intensio valida fieri debet, sic nullam ut in partem
 vertatur, nihilq; deficiat. Neque enim sine magno dedeco-
 re ac noxia femur breuius redditur. Manus quidem ceræ
 breuior celari poterit, neq; id magnum peccatum est. Crus
 verò breuius redditum, hominem claudum efficiet. Id enim
 sanum, quod est longius, arguit. Adeò ut ei qui malè curati
 debeat, utrunque crus potius, quam alterum, frangi sit con-
 ducibile. Sic enim seipse æquis in utranq; partem momen-
 tis librauerit. Cum autem abundè intenderit, ac manuum
 palmis composueris, eodem quo antea scriptum est modo
 deligandum est, tum fasciarum initis velut dictum est ini-
 ctis, tum iis ad superiorem partem deductis. Ager etiam ad
 eadem (ut prius) respondeat, iisdemq; partibus doleat, ac
 leuius habeat, & solutis vinculis similiter religetur, ferulæq;
 eodem modo adhibeantur. Femur verò quinquaginta die-
 bus firmatur. Insuper animaduertendum est femur extero-
 re potius parte quam interiore, ac magis anteriore quam
 posteriore parte incuruari. Ideoque in has partes, ubi rectè
 non curatur, distorqueri solere. Quinetiam his partibus
 quam reliquis minus carnosum est, ita ut cum peruertitur
 latere nequeat. Si quid igitur eiusmodi suspectum est, eadè
 moliri oportet quæ in brachio distorto consulimus. Pau-
 ca præterea lintea ad coxam & ilia in orbem circumducen-
 da, tum ut inguina, tum etiam articulus ad locum inter cru-
 ra medium (qui *πληξίς* Græcis, hoc est, gressura dicitur)
 deuinciatur. Quod cum aliàs confert, tum ut ne extrema
 ferulæ ad partes vinculis carentes admotæ eas lædant. Fe-
 rulæ siquidem à nuda parte abundè utrinq; semper recede-
 re debent, in iisq; adiuuendis ea perpetuò cautio adhiben-
 da est, ut ne ad ossa in articulis naturaliter prominentia, ne-
 que ad neruam qui circa articulum est, imponantur. Tumo-
 res verò in poplite, aut pede, aut alia quapiam parte, ex cõ-
 pressionè sublatis, multis lanis succidis probè carptis, vino &
 oleo resperstis, cerato sublito, deuinciendi sunt, ferulæque si
 premaur, citò laxandæ. Quin & tumores extenuabuntur, si
 sursum versus ad ferulas, tenuibus fasciis eos deuinxeris, ini-
 tio ad

tio ab imis partibus facta, sursum procedendo. Ita enim ce-
 lerimè tumor extenuabitur, & supra priorem deligatio-
 nem transferetur. Hoc tamen deligationis modo vitandum
 non est, nisi periculum sit, ne tumor pustulis aut nigritie
 vinetur. Tale autem nihil cōringit, nisi fractura valdè com-
 primatur, aut dependeat, aut manu scalpat, aut aliquid ali-
 ud quod irriter ad corpus offenderit.

At si quis canalem femori subiiciat, qui poplitem non
 excedat, is potius lædat quàm profit. Neque enim corpus,
 neque tibiam, sine femore moueri prohibuerit. Quin po-
 plin adhibitus molestiam afferet, & ad id quod minimè est
 opus impellet. Genu nanq; flexi minimè opus est. Si quis
 enim aut femore deuincto, aut tibia, genu insectat, is vin-
 culorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit vt
 musculi aliàs alio habitu collocentur, & ossa fracta dimo-
 ueantur. Imprimi igitur conandum vt poples extendatur.
 Canalis ergo erit vsui, qui à coxa ad pedem suppositus simi-
 liter contineat, præcipueque si ad poplitem cum canali fa-
 scia laxa circumiiciatur, velut infantes in cunis fasciari so-
 lent. Vbi enim femur in superiorem partem, aut ad latus
 distorquebitur, ita cum canali meliùs detinebitur. Canalis
 igitur a summo ad imum vsque, aut nullus adhibendus. Cæ-
 terùm imæ calci magna curâ adhibenda, vt tum in tibia,
 tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes de-
 pendeat, tibia reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiæ
 parte gibba apparere necesse est. At si calce plus æ quo sub-
 limius obfirmato, reliqua tibiæ aliquantulum dependeat,
 os in anteriore tibiæ parte præter modum cauum appare-
 re necesse est, idque eò magis si hominis calx suaapte naturâ
 grandior fuerit. Cæterùm tardius firmantur omnia ossa,
 imbecillioreque callo obducuntur nisi naturalem positum
 nacta fuerint, aut in eodem habitu immota permanserint.
 Atque ista quidem de ossis fractura, in qua neque ossa emi-
 nent, neque alioqui vlcus accessit, dicta sunt. Quibus verò
 simplici modo & absq; fragmentis ossa fracta sunt, eodem
 aut postero die restituta, atq; in suas sedes reposita, nec me-
 titur vt fragmentum aliquod ab osse abscedat: aut etiam
 quibus vlcus quidem accessit, ossa tamen fracta non emi-
 nent, neq; fractura eiusmodi est, vt ossium fragmenta expe-
 ctari debeant, eos simpliciter curare oportet.

At quidem certè nonnulli, qui neq; multum profunt aut
 obsunt, vlceribus medentur, imposito aliquo medicamen-
 to purgante, aut certè picato, aut medicamēto quod cruceo-
 tis vlceribus adhibetur, aut alio quopiam quod compone-
 re consueuerunt. Ego verò eos qui splenia vino imbuta, aut
 lanam succidam, vel id genus aliquid deuinciunt, laudo. At
 vbi vlcera pura euaserint, aut iam coaluerint, tunc pluitibus
 linteis adhibitis deuincire, & ferulis dirigere conantur. Hæc
 sanè curandi ratio vt aliquid confert, ita neq; multum lædit.
 Ossa tamen non perinde suis sedibus firmantur, verum ali-
 quantò plus quàm par sit ea parte corpora intumescant.
 Quinetiam breuiora redduntur quibus vtraq; aut cubiti,
 aut tibie ossa fracta sunt. Rursus nonnulli huiusmodi frac-
 turis linteis statim medentur, atq; vtrinque fascias con-
 uoluunt, vlcus verò nudum relinquunt, & perfrigerati fi-
 nunt. Deinde ad vlcus adhibito aliquo medicamento pur-
 gante, tum spleniis vino imbutis ac lana succida curatio-
 nem instituunt. At praua est hæc curandi ratio, eaque qui
 vtuntur, cum in his, tum etiam in reliquis fracturis, pluri-
 mum à recta intelligentia aberrare probabile est. In primis
 enim confert nosse qua ratione fasciæ initium iniiciendum
 sit, & qua parte maximè comprimendum, quantum item
 conferat, si quis fasciæ initium rectè circundet, & qua par-
 te maximè conuenit, comprimat, tum quantum detrimen-
 ti sequatur, si neque quis probè fasciæ initium circumiciat,
 neq; qua maximè parte conuenit, sed hinc & inde compri-
 mat. Ac sanè quidem quid ex vtrisque contingat, in superio-
 ribus dictum est, & ipsa quoque medela eius rei testimoni-
 um adfert. Sic enim deuincto, tumorem ad vlcus assurgere
 necesse est. Nam si sana carnosa pars hinc atq; hinc deuin-
 cta, intermedio quodam spatio relicto, præcipuè iuxta illud
 intermedium spatium intumescat, ac decolor reddatur, cur
 non ista in vlcere contingat? Necessario igitur vlcus de-
 color, ac labris expansis euadet, lachrymosumque ac mi-
 nimè suppurans reddetur, & ossa alioqui minimè ab-
 scessura, abscessum facient, nec non vlcus pulsu ac igneo
 calore affligetur. Coguntur item insuper propter tumo-
 rem cataplasmata imponere, quod etiam iis qui hinc atque
 inde deuinciuntur, incommodè cedit, cum ad reliquum

pulsam

pulsam pondus etiam inutile accedat Tandem verò vincula resoluunt vbi malum recruduerit, ac de reliquo curationem absque vinculo persequuntur. Nihilominus autem, etsi aliud vulnus nacti fuerint, eandem curandi rationem adhibent. Neque enim deligationem hinc & inde adhibitam, & vlcis perfrigerationem, verum aliud quoddam infortunium causam reputant. Neque sanè ad tam multa ea de re scribenda adductus essem, nisi mihi liquidò constaret, & inutilem esse hanc deligationem, & à plurimis istam medendi rationem vsurpari, operèque pretium futurum vt ista didicerent. Atque ea quæ supra sunt exposita; rectè fuisse tradita testantur, quæ vel maximè vel minimum comprimendæ sunt fracturæ. Oportet autem (vt breuiter dicam) quibus nulla ossis abscessio futura est, eandem medendi rationem adhibere, quæ vbi quidem ossa absque vlcere fracta sunt, cum distentiones aptationesq; ossium, tum etiam eandem deligationem admouere. Vlceri namque splenium tenue duplex cerato picato illitum circumdandum, proximæque partes cerato liquido inungendæ. Fasciæ verò reliquæ aliquantò latius fissa esse debent, quam si vlcus non adesset, & quo primùm deligatur, multò latius sit quam vlcus. Quæ enim vlcere angustiora sunt, vlcus ipsam cingunt, quod minime conuenit, sed prima conuolutione totum vlcus comprehendendum, ita vt superiore ac inferiore parte linteum excedat. Linteum igitur è directo vlceri iniiciendum, pauloque minùs, quam si citra vlcus esset, arctandum, deligatioque quo supra dictum est modo circumagenda. Sint autem semper lintea, ac præcipuè in his, molliora, quam si integra cutis esset, neque pauciora quam prius dictum est, quin etiam aliquantò plura. Ei verò qui deligatus est ita accommodentur, vt obfirmata non autem appressa videantur, præcipueque qua parte vlcus est ea obfirmata esse asserat. Eademque tempora esse debent quibus firmius adaptata, & quibus laxiora esse sentiat, velut supra dictum est. De tertio quoque die resoluenda, rursusque deuincienda, eademque omnia quæ supra facienda, nisi quòd in totum hæc quam illa aliquantò minùs comprimenda sunt. Ac si rationi consentanea fiant, vlcis quidem locus, reliquæque omnia quæ vinculo continentur, semper graciliora depre-

Ecc

hendentur. celerioresq; suppuraciones erunt quàm in aliâ
 vlcerum curatione. Carunculæ quoque quæ in vulnere ni-
 grescunt & emoriuntur, celerius sub hac curatione abre-
 ptæ excidunt, vlcusq; hoc modo quàm aliter curatum ma-
 turius ad cicatricem deuenit. Horum autem omnium cau-
 sa est, quòd pars quidem vulnerata & quæ circum vicinæ
 sunt graciles redduntur. In reliquis quidem omnibus eadē
 curatio quæ in fracturis absq; vlcere adhibenda, ferulæ ta-
 men neuiquam sunt admouendæ. Proptereaq; hic quoq;
 quàm alibi copiosiorib. linteis opus est, tum quòd minus
 comprimantur, tum quia ferulæ tardiùs adhibeantur. Quæ
 tamen si admoueris, aduertendum vt ne è regione vlceris,
 sed vt laxiores adhibeantur, neq; vt vlla magna ab iis ad-
 strictio fiat, quòd in his quoq; quæ priùs scripta sunt dictū
 est. Accuratam autem victus rationem eamq; longiore tē-
 pore iis instituere oportet, quibus circa initia vlcus accessit
 & quibus ossa eminent. Ac (vt in summo dicam) quò gra-
 uiora vulnera sunt, eò accuratiore & longiore victus ratio-
 ne vtendum. Eadem autem curatio vlceribus instituenda,
 quæ quidem ossibus fractis circa initia non insunt, verum
 aut ex nimia linteorum compressione, aut ferularum infes-
 sione, aut alia quapiam ex causa, sub ipsa curatione oriun-
 tur. Vlcus certè subesse ex dolore & pulsu cognoscitur, tum
 si tumor qui in extremis partibus est indurefcit, appreso-
 que digito exprimitur, citò tamen recurrit. Soluere igitur
 si quid tale suspiceris oportet: ac si quidem sub primis fa-
 scis, aut alia quapiam deuincta parte pruritus fuerit, cera-
 to picato in alterius vicem vtendum. Quòd si nihil horum
 quidem contingat, vlcus autem ipsum irritatum nigrum
 admodum aut lordidum deprehendatur, futurumque sit vt
 carnes suppurent, neruique insuper excidant, hos neque ex
 toto refrigerare, neque quicquam istas suppuraciones ve-
 reri oportet, sed de cætero quidem eodē modo curare, vel-
 ut eos quibus circa initia vlcus accessit. Lintea autem ad-
 modum laxa tumori qui in extremis partibus existit pri-
 mum iniici debent, ac deinde circumagendo sursum sem-
 per tendere, ac nullo quidem modo comprimi, verum ita
 aptari vt maximè vlceri obfirmata, minus autem reliquis
 partibus sentiantur. Hæc autem prima lintea munda, neq;
 angu-

angusta sunt, eaque copia, quanta si cum ferulis deligatio fiat, aut paulò minor. Ulceri verò splenium impositum, cetero albo illitum abundè est. Caro namque aut nervus, vbi nigritiem conceperint, vt præterea etiam decidant necesse est. Neque enim acris talia, sed lenibus, velut ambusta, curare oportet. Tertio etiam quoque die soluere ac rursus deligare conuenit, ferulas autem non apponere; tum magis etiam quàm antea conuiescere & cibo abstinere. Animaduertendum quoque est, vbi aut caro aut nervus excidere debeant, hoc modo multò minùs latè serpere, multòque citiùs decidere, ac proximas partes longè graciliores fieri, quàm si resolutis linteis, vlcus quopiam ex medicamentis purgantibus nutritur. Quinetiam si quid suppuratum est exciderit, citiùs sub illa curatione quàm sub alia, tum carne replebitur, tum celeriùs cicatrice obducerur. Hæc quidem in eo vertitur omnia, vt rectam & moderatam deligationem instituas. Ad quod etiam insuper conferunt conuenientes habitus, & reliqua victus ratio, ac linteorum habitas. Quod si sanè recenti vulnere deceptus, ossium abscessum futurum non existimaueris, quæ tamen educi debere spes est, nullo modo formidandus est hic curationis modus. Nullum enim magnam incommodum continget, si modò rectam & innoxiam deligationem manu accommodaueris. Sub hæc autem curatione os abscessurum indicatur, vbi pus copiosius ab vlcere profluit, & pars affecta impetu ad excretionem ferri videtur. Crebriùs igitur ob redundantem humiditatem religare oportet, cum & aliàs febres excitentur & si quidem admodum vinculis comprimantur, tum vlcus, tum proxima partes graciles efficiuntur.

At quibuscumque quidem tenuia admodum ossa abscedant, in his haud multa mutatione opus est, tantum laxior victura adhibenda, vt ne pus intercludatur, sed faciliè effluat, sepiusque dum os abscesserit resoluenda, nullæque ferulae apponendæ. Quibus verò os grandius abscedere speras, siue id per exordia præsenferis, siue etiam postea cognoueris, non amplius eadem medela opus est. Verùm membrorum quidem in directum tensiones, eodem quo supra dictum est modo faciendæ. Splenia verò duplicata sunt, latitudine quidem semidodranta, neque minora, coniectura

ad id tamen ex vulnere, cuiusmodi fuerit, sumta. Longitudine autem paulò quidem breuiora, quàm vt suo circumactu membrum laesum bis comprehendant, multò tamen longiora quàm vt semel circumducantur. At multitudine tot facere oportet, quot res postulat. Hæc vino nigro austero intincta, ex medio initio facta, velut fascia quæ ex duobus capitibus primùm circundatur, conuoluenda, ac deinde alternatis capitibus asciz modo incurua dimittenda. Atque hæc supra vlcus, & hinc atque hinc adhibenda sunt, ac ne comprimi quidem, verùm eatenus vlceri adhærescere vt obsirmentur, debent. Vlceri autem ceratum quod picem habeat imponendum, aut aliquod ex iis quæ cruentis vulneribus adhibentur, aut aliud aliquod medicamentũ quod perfusioni sit accommodatum. Ac æstate quidem splenia vino subinde imbui debent, hyeme autem, lanæ multæ succidæ vino atque oleo madentes superimponendæ. Pellis verò caprina substernenda, & vt humores facillè effluat, defluuia obseruanda, mente reputans loca hæc si longo tempore eodem habitu perseuerent, curatu difficiles attritus contrahere.

At qui non vllò ex antedictis modis, aut ex iis qui postea referentur, sub vinculis sanari queunt, eos maximam curam adhibere oportet, vt partem corporis fractam rectè atque è directo collocatam habeant, ea animaduersione vt excitetur potius quàm dependeat. Quòd si cui rectè atque expeditè opus exercere in animo est, is machinas adhibere necesse habet, quò iusta ac minimè violenta distensionem partis corporis fracta intendatur, quod præcipuè in tibia facere licet. Quidam igitur crure fracto, siue vinculi aliquod, siue nullum adhibeatur, pedem summum ad lectum, aut aliud quod aliud lignum iuxta lectum defossum deuinciunt. At hi quidem vt nihil vtile afferunt, ita planè nocent. Neque enim hæc pedis vincitura quicquam ad extensionem confert, cum reliquum corpus nihilominus ad pedes defluat, eaque de causa non ampliùs extenditur, ac neque quicquam ad directionem conducit, quin etiam obest. Conuerso nanque in hac vel illam partem reliquo corpore, nihil prohibebit vinculum, quo minus pes & annexa illi ossa reliquum corpus sequantur. Quin si alligatus non fuerit, minor fiet peruersio,

uersio, cum in reliqui corporis motione minus deferatur. Possunt autem duo orbes ex cortio Ægyptio consui, quales gestare consueuerunt qui diu in maguis compedibus detenti sunt, sintque hi vndique tunicis cincti, quæ quidem vulnus est alioribus, ad articulos autem breuioribus. Sint præterea tumidi quidem & molles, atque ita accommodati, ut vnus quidem supra malleolos, alter verò infra genu collocetur. A latere verò vtroque habeat bina vtrinque appensa retinacula, breuiora velut ansas, ex simplici aut duplici loro, partim quidem ex vtroque malleolo, partim verò ex vtroque genu. Ac superior orbis altera eadem habeat eodem modo directo respondentia. Deinde virgæ corneæ sumantur æquali inter se magnitudine, crassitudine quidem digitali, ea verò longitudine, ut inflexæ ad suspensa retinacula aptè cõueniant, eo adhibito studio, ut summi virgarum fines non in corpus, sed in extremas orbium eminentias incumbant. Tria verò aut plura virgarum paria esse debent, & alia aliis aliquantò longiores, & breuioribus, ac minoribus, quò, si lubet, magis distendere possis. Virgæque hinc & inde ex vtraque malleorum parte collocentur. Hæc igitur si crebrò molitus fueris, & iustam intensionem, & ex directo æquabilem prestabunt, vulnerique nullum dolorem afferent. Nam si quæ sunt expressiones, partim quidem ad pedem, partim verò ad femur ablegantur, virgæque hinc atque inde à malleolis rectius collocantur, ut ne tibiæ situm impediatur, ac probe vulnus decumbat & sustineatur. Neque verò quicquam prohibet, duas superiores virgas, si quis velit, inter se iungere, ac leue aliquid, si lubet, iniicere, ita ut iniectum sublime supra vulnus extet. Orbes igitur si lenes, molles, firmi & recte consuti fuerint, virgarumque intensio, velut iam dictum est, rectè facta sit, optimum erit commentum. Sin horum quicquam nõ rectè procedat, oberit magis quàm profuerit. Cætera autem artificia, aut rectè, aut nullo modo molienda sunt. Turpe enim & ab arte abhorrens, aliquid molientem in ipso artificio deficere.

Fracturas porro tam cum vlcere, quàm sine vlcere, platurique medici primis diebus lana succida curant, neque id ab arte alienum videtur. Qui sanè ad recenter vulnerata, linteorum inopia, lanam comparatam habere coguntur, iis

magna venia debetur. Neque enim in linteorum penuria, quicquam lana longè melius ad hæc deliganda adhiberi potest. Ea verò quamplurimò, tum probè carpta, neque aspera esse debet. Pauca nanque & praua, parum habet virtutum. At qui vno aut altero die lanam deligare æquum esse putant, tertio verò & quarto iniectis linteis comprimunt, tumque plurimum distendunt, ij in eo, quod in re medica imprimis est aduertendum, admodum inscianter se gerunt. Tertio nanque & quarto die duritas & asperè vulnèra minimè tractari debent, & vt vno verbo complectar, iis diebus omni specilli demissione, aliisque quibus vulnèra iritantur abstinendum. In totum enim pluraque vulnèra tertio & quarto die recrudescere consueuerunt, tum quæ ad inflammationem & sordes tendunt, tum quæ ad febres deueniunt. Atque hoc præceptum, si quod aliud, magnum est operæ pretium attendere. Quid enim est præcipui in re medica vsus non in vlceribus modò, verum etiam multis in aliis morbis, cum quo communionem non habeat? Nisi si quis alios quoque morbos vlcera esse dixerit. Quæ sanè oratio quandam habet probabilitatem. Multis enim modis alij cum aliis cognationem habent. At qui lanis vt æquum cesserit, quoad septem dies præterierint, deinde tum intendere, tum componere & fasciis deuincire, ij non perinde insipientes videri debent. Nam & maximè accommodatum inflammationi tempus præterierit, & ab his diebus ossa laxari & bene coaptari poterunt. Ista tamen curandi ratio longè potior est quæ per exordia fascias deuincit. Hæc enim septimo die efficit vt deligationi per ferulas suscipienda planè idonei reddantur, quod in illa multò posteriùs contingit. Sed & alias quasdam habet noxias, quas longum est serper censere.

At quibus ossa fracta cute eminentia, in suam sedem collocari non possunt, ea hoc modo reconduntur. Ferramenta facienda ad vectium similitudinem, quibus in lapidationis vtuntur, hæc quidem parte latiora, altera verò angustiora. Tria autem aut etiam plura esse debent, quò maximè accommodata in vsu adhibeantur. His dein de suppositis vnà inter extendendum ita molitionem aggredi oportet, vt ima sui parte inferiori ossi, summa vero superiori in-

quantur.

nitantur, non secus (vt vno verbo complectar) quàm si quis
 ad lapidem aut lignum commouendum, validam vectis
 molitionem adhibeat. Sint autem ferramenta quàm maxi-
 mè fieri potest valida, ne insectantur. In eoque magnum
 est subsidium, si & ferramenta sint idonea, & conuenien-
 tem quis molitionem adhibeat. Ex omnibus nanque ma-
 chinamentis quæ conuenienter ad vsum homines commi-
 niscuntur, violentissima hæc tria existunt, aselli circumactio,
 per vectem molitio, & cunei adactio. Ac nisi aut vnum ali-
 quod, aut omnia adhibueris, nihil ex his omnibus quæ ma-
 gna videntur, perfici possit. Quare negligenda non est
 hæc per vectes molitio. Hac siquidem ratione, aut nulla alia,
 ossa in suas sedes reconducuntur. Quod si sanè pars ossis
 quæ super aliud effertur, minimè idoneam vecti sedem ex-
 hibet, sed acutum quid prominet, illud scalpro vtrinque li-
 mandum, quò si minus vecti insideat. Eodem autem die aut
 postero molitionem & extensionem adhibere conuenit,
 sed non tertio, quarto verò, & quinto minime. His etenim
 diebus lacerata ossa, etiam si suis sedibus restituta non sint,
 inflammatione tentantur, ac nihilominus etiam vbi resti-
 tuta fuerint. Quinetiam reposito osse multò magis excita-
 bitur neruorum distentio, quàm non reposito, quod probè
 posse conuenit. Etenim si reposito osse neruorum distentio
 superuenit, in angusto spes est. Præstatq; si id sine molestia
 fieri possit, os retro compellere. Neq; enim his quæ plus ius-
 to laxiora sunt neruorum distentiones & rigores accedunt,
 sed his quæ magis intenduntur, qua de re nunc agitur. His
 igitur prædictis diebus nullam molestiam exhibere oportet,
 sed operam dare vt vlcus quam minimè inflammatione
 tentetur, maximeq; ad pus perueniat. Elapsis verò septem
 diebus, aut etiam paulò pluribus, si febris absit, neque vlcus
 inflammatione vexetur, tunc minus obstat quo minus repo-
 nere tætemus, si id nos consequi posse non diffitemur. Alio-
 qui nil opus est frustra aut sibi molestiam, aut alteri exhi-
 bere. Vbi igitur ossa in suam sedem compuleris, discessione
 factura sint necne, quæ nam ad ea curandi ratio accom-
 dari debeat, iam est expositum. Ac siquidem discessura ossa
 speraueris, in his omnibus deligatio ex lintheis, quo dixi mo-
 do, vt plurimum à medijs orsa instituenda est, velut quæ ex
 Ecc 4.

duobus initiis primùm fascia circumdatur. Ulceris autem forma in considerationem adhibenda est, quò quàm minimùm hiantibus ac diductis labris sub vinculo existat. Interdum etenim accommodatè vinculum ad dextram ducitur, interdum verò ad sinistram, aliis etiam ex duobus initiis ortum habet. At quæ suis sedibus ossa restitui non poterunt, ea discessionem esse factura nosse conuenit, nec non quæ prorsus carne nudata sunt. Nudantur verò quibusdam parte superiore, nonnullis quoque in orbem quoquoque carnes emoriuntur. Et nonnullis quidem sub diuturno vulnerere ossa quædam carie experta sunt, aliis verò minimè, & his quidem magis, illis autem minùs, ac partim quidem parua, partim etiam magna. Ob relaxas igitur causas vno verbo explicari non potest, quo tempore ossa discessionem sint factura. Quædam etenim ob paruitatem, nonnulla etiã quò in summo contineantur celerius discedunt. Alia verò minimè, verùm arefacta & cariem sentientia desquamantur. Ad hæc etiam multùm inter se curandi ratio differt. His igitur in totum celerimè ossa abscedunt, quibus citissimè pus coit, celerrimèque etiam atque optimè caro producit. Quæ enim in læsa parte caro subnascitur, ea ferè in sublimè ossa attollit. Totus quidem testæ ossis ambitus, si quadraginta diebus discessionem facit, rectè abscedere existimandus est, cum tamen quædam sexagesimum attingant. Rariora quidem certè ossa citiùs, solidiora tardiùs, quæque etiam minora sunt, multùm infra hoc spatium, atque alia aliter discedunt.

His autem de causis os eminens præcidi debet, si in suam sedem compelli nequit, ac tantùm non reponi posse videtur, si detrahì queat, si noxium fuerit, & carnem aliqua ex parte vulneret, sensusq; molestiam afferat. Quin si denudatum fuerit, id quoque auferri debet. Reliqua præcitantur necne non multum refert. Prorùs enim constat quæ carne in totum priuantur & arefiunt, ea penitus quoque discessionem esse factura. At quæ in squamas resolui sperantur, ea præcidi non debent. Ex propositis autem indicis coniciendum est quænam penitus discessionem factura sint, ad eam huiusmodi, curatio per splenia & vini perfusionem, velut in abscessibus ossibus antè scriptum est, adhibenda. Cauè dumque

que ne frigidis per exordia perfundantur, horroris enim cū febre neruorumque distentionis metus impendet. Frigida namque neruorum distentionem accersunt, quandoque vero etiam exulcerant. Nosse autem cōuenit illic breuius necessario membrum fieri, vbi vtrunque os fractum & aliud super aliud excedens curatum fuerit, cuique totus etiam testis ossis ambitus discesserit. At quibus femoris aut brachij os eminent est, ij ægrè supersunt. Nam cū ossa grandiora sunt & medullosa, tum verò multi & insignes nerui simul vulnerantur, & muscoli, & venæ. Ac si quidem reposeris, neruorum distentiones superuenire consueverunt, non repositis autem febres acutæ, biliosæ, cum singultu & nigritie. Nihilò autem minùs supersunt, quibus neque in suas sedes sunt condita, neque vt reconderentur tentatum est. Potius verò supersunt, quibus ossis pars inferior, quam quibus superior eminent. Superesse etiã possunt, sed raro quidē, quibus intrò sunt cōdita. Curationes enim & corporū naturæ, quod ad ferendi leuitatem attinet, longè aliis aliæ præstant. Multùm quoque refert an interiore parte brachij ac femoris ossa eminent. Multæ enim & insignes venarum productiones per interiore partem feruntur, quarum nonnullæ si vulnerentur, hominem iugulāt. Sunt & exteriori parte quædam, verùm pauciores. Quare in huiusmodi casibus quodnam periculum impendat non est ignorandum, idque in tempore prædicendum. Quòd si in suam sedem compellere cogeris, idque te consequi posse speres, neque multum ossa inter se cesserunt, musculique in seiplos non contrahuntur (quod sæpè fieri assolet) his per vectem mollitio cum distentione bene contulerit.

Vbi restitueris, veratrum molle eodem die propinare conuenit, si eodem die restitueris, alioqui ne tentare quidē oportet. Vlcus autem eodem modo, quo capitis ossa fracta curandum est, neque frigidi quicquam admouendum, ac cibo penitus interdicens. Ac si quidem æger natura biliosus fuerit, non nihil mellæ odoratæ in aqua in stillando, eo victu iustinendus est. Si verò hie non abundet, aquæ potione vtendum. Quòd si febre cōrrenti detineatur, diebus quatuordecim, vt minimum, eo victu tolerari debet, sin febre vacet, septem diebus. Deinde sensim progressu fa-

cto, pro ratione ad simplicem victus rationem reuocanda. At quibus ossa intro condita non fuerint, tum eadem medicamenti portio adhibenda, tum eodem modo vlcus tractandum, atque eodem victu persequendum. Iudiciumque elatam corporis partem distendere non oportet, quin potius contrahere, quò laxior, qua parte vlcus est efficiatur. Ossium quoque discessio longiore tempore fit, quemadmodum etiam antea dictum est. Taliaque præcipue vitanda sunt, si quis modò id honestè facere potest, cum & spatium angustum sit, & pericula multa impendeant, ac nisi repositio imperitiæ artis existimatio tibi subeunda sit, sin repositio ægrum potius ad mortem præcipites, quàm ad sanitatem reducas. Vbi ossa ex toto suis sedibus mouentur, aut partem excedunt, id multò mitius in genu quàm in cubiti flexu contingit. Femoris enim articulus pro magnitudine, magis succinctus quàm brachij est, atque hic vlcus æquabilem habet naturam eamque rotundam. At brachij articulus, cum magis est, tum plures habet cavitates. Adde quòd tibia quidem ossa longitudinem habent inter se similem, & paulum quid, ne effatu quidè dignum, quod exteriore parte excedit, nihilque memorabile prohibet, ex quo exterior poplitis tendo ortum ducit. Cubiti verò ossa inæqualia sunt, quodque breuius, longè plenius est, quod tenuius, multò supra articulum fertur & excedit. His tamen neruis qui sunt ad communem ossium coniunctionem annectitur. In brachio autem os tenus maiore connexionis neruorum partem habet, quàm crassum. Atque horum quidem articulorum in ossium in cubiti flexu, natura est huiusmodi. Ex quo natura modo, ossa quæ in genu articulo sunt, sæpius quidem elabuntur, at faciliùs reconduntur. Ac neque inflammatio magna, neque articuli vinculum accedit. Plurimum autem in interiorem partem excidunt, interdum verò in exteriorem, nonnunquam etiam in poplitem. Quorum omnium difficiles non sunt repositiones. Verùm vbi in exteriorem ac posteriorem partem mouentur, homo humili aliquo sedili exure paulò quidem sublimiore collocato sedeat. Fereque mediocris extensio satis est, vt altera quidem parte tibia, altera fertur in diuersa contendas.

At quæ sunt in cubiti flexu ossa, maiorem molestiam exhibent.

hibent, quàm quæ in genu, maioreque negotio ob inflammationem reponuntur, nisi protinus restituantur. Minus quidem certè quàm illa suis sedibus mouentur, sed ægrius in suum locum reconduntur & collocantur, in superque inflammationem magis contrahunt & callum obducunt. Sunt autem horum magna quidè ex parte parvæ inclinationes, interdum ad costas, interdum in exteriorem partem. Neque tamen articulus totus loco mouetur, sed quodammodo in brachij cavo subsistit, qua parte os cubiti excedit. Hæc igitur ubi in hanc vel illam partem excidunt, facillè reponuntur, ac satis est brachium in directum extendere, ita ut vnus ad manus iuncturam intendat, alter sub ala comprehensum retineat. Medicus autem altera manu ad eorum articulum admota, prominentiore palmæ parte propellat, altera verò propè articulum iniecta, in contrariam partem impellat. Atque huiusmodi luxationes non ægrè repositioni parent, si prius quàm inflammatione occupentur, reconduntur. Ut plurimum autem magis in interiorem partem elabuntur, luxantur quoque & in exteriorem. Quæ habitu manifesta fiunt, eaque plærunque etiam absque valida intentione in suas sedes restituntur. In his autem quæ in interiorem partem elabuntur, articulum in naturalem sedem propellere oportet, cubitum verò in pronom magis conuersum circumagere. Atque magna quidem ex parte quæ in cubiti flexu luxationes contingunt, sunt huiusmodi. Quòd si articulus in hanc vel illam partem vltra cubiti os quod in brachij cavum prominere moueatur, quod quidem rarò contingit, sed si accidat, non amplius similiter extensio in directum facta ad huiusmodi luxata accommodata fuerit. In huiusmodi namque extensione, quòd à cubito prominere, quo minus brachiū supra ferri possit prohibet. In his igitur quæ suo loco mota sunt, eiusmodi extensione adhibere conuenit, quæ prius descripta est, ubi quis brachij fracta ossa deligat, ita ut ab ala quidè in superiorem partem tensio fiat, ab ipso autem cubiti gibbo deorsum cogamus. Hac enim maxime ratione brachiū supra suum sinum sublime tollitur. Quod si accidat, facillè in suam sedem reconduntur, ubi manuua palmis partim quidem os brachij elapsum propellentes reponimus, partim verò os cubiti quod iuxta articulum est, in

partem contrariam impellimus in vtroque eodem modo minus tamen. Atque hæc distentio in hoc luxamento tristissima videtur. Quin & intensio in directum in suam sedem recondi queat, minus tamē quam si hoc modo intendatur.

At si in anteriorem partem brachium elabatur, quod quidem rarò admodum contingit, sed quid non eicitur repentina motio? Multa nanque suis sedibus excidunt, etsi magnū quoddam sit impedimentum. In hac autē articuli emotione magnum quiddā supra os crassius fertur, & multa nervorum contentio, nihilominus tamen quibusdam sua cōpage moventur. Huius autem emotionis indicium est, quòd nulla ex parte cubitum flexere queunt, & articulus ad contractum manifestus est. Nisi igitur subito reconditus fuerit, graues vehementesque inflammationes cum febre oriuntur. Quod si statim occurrat, nullo negotio in suam sedem reponitur. Oportet autem linteo duro conuulso, non magno, cubiti flexu transverso imposito, de repente cubitum inflexere, & manum quam maximè fieri potest ad humeri caput adducere. Hæc igitur reponendi ratio nis quidem sicetis moris abundè est. Quin etiam in directum distentio hunc repositionis modum adaptare potest. Prominentioribus tamen manuum palmis ad brachij partem ad flexuram quidem extantem iniectis, alter in posteriorem partem propellere, alter verò ab inferiore parte iisdem in cubiti eminentiam iniectis, in contrariam partem è regione cubiti impellere debet. Ad hunc quoque luxationis modum adhiberi potest intendendi ratio prius descripta, qua ossa brachij fracta, vbi devincienda sunt, extenduntur. Atque vbi distentio facta est, prominentioribus manuum partibus ad motis, velut prius dictum est conformare oportet.

At si posteriorem in partem brachium exciderit, quod tamen rarò contingit, is casus maximos omnium dolores, febresque assiduas, merè biliosas, lethales, & que intra paucos dies hominem è vita tollant, inducit. Quibus id accidit, brachium extendere nequeunt. Si ergo statim à principio affueris, vi cubitum intendere oportet, ac sponte in suum locum restituetur. Quòd si febris præoccuparit, recondi non amplius debet. Vi enim adhibita dolor intenderetur. Ac ut vno verbo dicam, neque vllus alius articulus, ac minimè omnium

eodem modo
 luxamento
 tū in suam
 do intendatur
 itur, quod
 eicit repetit
 n, et si magn
 iculi emotio
 mulca neruorū
 ua cōpage mo
 quod nulla tr
 ad contactum
 fuerit, graue
 oriūtur. Quod
 sedem reponi
 non magno, it
 cubitum in
 ad humeri ca
 s quidem sic
 ditatio. huc
 minentibus
 ad flexurā qu
 a partem pro
 in cubiti em
 regione cubiti
 is modum ab
 a, qua ossa bra
 r. Atq; vbi dif
 a partibus ad
 portet.
 ciderit, quod
 ium dolores,
 que intra pau
 bus id accidit,
 im à principio
 onte in suum
 rit, recondi nō
 deretur. Ac vt
 us, ac minime
 omnium
 mium cubitus, dum febris adest, in suam sedem compellendus est. Aliæ quoque graues noxiæ ac molestæ in cubito gibbo contingunt. Nempe os istud crassius quandoque ab altero dimouetur, tuncque neque curuari, neque extendi similiter brachium potest. Id autem manifestum fit, si quis cubiti flexum, qua vena scinditur, & supra lacertū ferat, manu contingat. Quod vbi accidit, non facile in suam naturam restituitur. Neque enim vlla alia duorum inter se ossium connexio, vbi dimota est, facile in pristinam sedem reponitur, verum diductis ossibus eam partem turgidiorē esse necesse est. Qua autem ratione articulus vincendus sit, in malleoli deligatione dictum est. Interdum verò os cubiti brachio subiectum frangitur, quandoque etiam cartilaginea eius pars, ex qua tendo in posteriore brachij parte enascitur. Quod cum sit, febrem & maligna vitia inducit. Articulus tamen suo loco manet, & qualiter enim ipsius basis hac parte excedit. Cum verò qua parte brachij caput supereminet discesserit, magis vagatur articulus, quam si penitus transversus frangatur. Ac (vt vno verbo complectar) minores noxiæ sunt sub ossibus fractis, quam si iis non fractis, venæ tamen ac nerui insignes iis locis conterantur. Hæc tamen magis quam illa præcipitant, si febre continua incenduntur. Verum huiusmodi quidem fracturæ rarò euenire consueverunt. Interdum quoque ipsum brachij caput iuxta productionem frangitur. Idque cum longè magis noxium esse videatur, iis quæ circa cubitum contingunt multò est leuius. Quia igitur ratione luxata singula in suas sedes reponi potissimumque curari conueniat, scriptum est, quodque articulum pronus in suum locum compelli, ob celerem neruorum inflammationem, maximè conferat. Etenim si quæ suo loco mota sunt statim recedantur, vna etiam nerui cõtendi solent, aliquantòque tẽpore consuetam tũ extensionem tum inflexionem impedire. Hæc autem omnia simili modo curare conuenit, tũ quæ franguntur, tum quæ inter se dissident, tum quæ luxantur. Cuncta enim pluribus fasciis & spleniis, accerato, haud aliter quàm reliquæ fracturæ curanda sunt. In his etiam cubiti gibbum talem prorsus habitum habere conuenit, qualis vbi brachium fractum aut cubitus deligabatur. His enim omnibus tam luxationibus.

quàm emotionibus & fracturis, maximè communis est habitus, nec non ad eam quæ postea sequitur distentionem, & ad singula extendenda & flectenda. Inde enim similes ad utraque viæ ineundæ sunt. Præterea hoc habitu ægroto membrum facile continetur & appensum excipitur. Ad hæc etiam ubi callus firmandus est, si quidem porrecta manu callus obducatur, cum minimè adesse præstaret, cum magno sit impedimento, parum verò proffit: si autem manu inflexa callus obducitur, magis ex vltu fuerit. At longè expeditius meliusque fuerit, si manu medio habitu collocata, callus obfirmetur. Ac de habitu quidem hæc tenentur.

Deligare verò oportet primo fasciæ capite ad læsam partem iniectò, siue fracta sit, siue exciderit, siue dehiscat, ibique primas conuolutiones circumdare, ita vt ea parte maximè obfirmetur, sed vtrinque minùs. Vinculo quoque cubitus & brachium communiter comprehendendum, quod vtriusque multò maiorem partem occupet, quàm plerique solent, quò quàm longissimè à loco læso in hanc vel illam partem tumor exprimatur. Vinculo insuper eminentia etiam cubiti circumdanda, siue ea parte noxia sit, siue non, vt ne circa ipsam tumor colligatur. Vitandum etiam in vinciendo quò ad eius fieri poterit, ne vinculum ad cubiti flexum multum coaceruetur. Compressio quoque quàm maximè qua parte noxia est, faciendâ, cæteraque, quò ad vinculi compressionem ac laxamentum attinet, eadem, iisdemque temporibus singula adhibenda, quæ in ossium fractorum curatione priùs scripta sunt. Tum tertio quoque die vincula resoluenda. Tertio item die laxa esse sentiantur, non secus ac in fracturis. Ferulæ quoque suo tempore circumdanda. Nihil enim absurdum est, tam iis quibus ossa fracta sunt, quàm quibus fracta non sunt, adhibere, nisi febris adfuerit. Quàm laxissimæ autem partim quidem ad brachium adaptentur, partim etiam ad cubitum collocentur, neque ex crasse. Admoueri quoque eas inæquales necesse est, ac inter se cedentes, quatenus cõferat coniectura ad flexum adhibita. Quin & splenia eadem ratione, qua ferulas diximus, sunt apponenda, sed qua parte vitium est, paulò pleniora. Temporis verò opportunitatem, cum ex inflammatione, tum ex iis quæ supra scripta sunt, conicere oportet.

HIP

Hippocratis de articulis, liber.

Humeri articulum vno modo, in alam videlicet, excidere vidi, nunquam autem in superiorem aut anteriorem partem. Non tamen excidat necne contenderim, licet de eo aliquid dicere possim. Verum neque in priorem partem vnquam vidi, nec excidere posse existimo. Etsi quibusdam medicis eam in partem plurimum luxari videtur. Sed maximè falluntur in iis quorum carnes circa articulum & brachium tabes occupavit. In quibus brachij caput in anteriorem partem prominere prorsus videtur. Atque ego cum aliquando huiusmodi articulum excidisse negarem, eam ob rem tum apud medicos, tum apud vulgum malè audiui. Solus enim ignarus, alij verò omnes periti sunt habiti, rem que ita se habere, vix illis persuadere potui. Si quis ex brachio, superiore humeri parte, carnem detraxerit, ex ea quidem parte quæ musculus sursum tendit, tendonem quoque nudarit, qui iuxta alam & iugulum ad pectus fertur, brachij caput, licet non exciderit, anteriore parte multum prominere conspicietur. Natura enim brachij caput in anteriorem partem pronum est, reliquum verò brachij os in exteriorem partem incuruatur. Brachium verò lati scapularum ossis cauo adiacet, vbi ad costas porrigitur. At cum in anteriorem partem manus tota extenditur, tunc brachij caput rectè cauum lati scapularum ossis spectat, neque amplius anteriore parte prominere videtur. Sed quod in proposita quaestione versatur, nunquam anteriorem in partem prolapsum vidi, neque tamen de eo sic excidat, necne verbis contenderim. Vbi igitur brachium in alam elabitur, cum multis contingat, complures id in suam sedem reponere norunt. Omnes autem nosse modos quibus medici recondere consueverunt, quaque ratione his quam optimè quis vtatur, eruditi est. Modus quoque optimus adhibendus, vbi validissima vi opus esse conspexeris. Optimus verò ille est, qui postremus paulò post adscribetur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ij per se vt plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellant, subiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque

modum medicus in suum locum compellet si interiore articuli prolapsi parte, sub alam immisis digitis, ipse quidem capite ad summum humerum obfirmato, à costis reducendis genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad costas repellat. At qui reponit, manus cum habere robustas conuenit, aut ipse quidem manibus & capite id præstet, alius verò quidam cubiti gibberum ad pectus adducat. Reponitur quoque humerus, sic cubito in posteriorem partem ad spenam reducto, tum altera manu quod in cubito eminet forisum reflectatur, altera verò articulus retro obfirmetur. Hæc reponendi modus cum superiore, etsi non sunt secundam naturam, articulum tamen circuducentes in suam sedem compellunt.

At qui calce reponere tentant, ij prope ad naturalem repositionem accedunt. Homine quidem humi supino recubato, cum qui reponit humi sedere quam in partem articulus exciderit, oportet, deinde affecta manu suis manibus apprehensa, eam extendere, calce verò sub alam immisso dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem impellere. In alæ cauum autem immitti rotundum aliquid, quod cõgruat, debet. Quam ad rem maxime accommodatæ sunt parvæ admodum pilæ ac duræ, quales multæ è corio sui assolent. Nisi enim quid tale indatur, ad brachij caput calx peruenire nequit. Manu quippe extensa ala cauatur, tendonibus hinc & inde alam aduersum inter se constringentibus. Alius verò ab altera eius qui extenditur parte confidens, hominem ad integrum humerum contineat, vt ne dum manus affecta in diuersum tenditur, corpus circuducatur. Demum habenam mollem iustæ latitudinis quæ pilam sub alam impositam circumbeat, & contineat, utroque capite prehensam, quidam supra caput eius qui extenditur sedens, & os summi humeri pede calcans, in diuersum contendat. Pila autem quàm maxime fieri potest intro ad latus, non ad brachij caput, accedat. Est & alius restituendi modus, cum in erecti & stantis humerum agere sustollitur. Eum autem qui in humerum tollit maiorem esse oportet, apprehensa quæ laborantis manu, sublatum humerum in alam subiicere, deinde velut sedi insidentem aliquotulum conuertere, id in animum inducentem, vt ex humero suo

ro suo suspensum ala hominem attollat. Ipse verò excitato humero, ea parte se magis, quam altera attollat, suspensūq; hominis brachium ad pectus suum quam celerrimè compellat. In eoque habitu vbi hominem suspensum tenuerit, insuper concutiat, quò reliquum corpus ei in contrariam partem, ex aduerso brachij quod continetur, propendat. Quòd si leuis admodum homo fuerit, huic præterea leuis aliquis puer à tergo appendeat. Atque hi omnes repositio- nis modi ad palæstram valde sunt accommodati, quòd eò nulla inferri instrumenta desiderent. Quibus tamen alibi quoque quis vti possit.

Quinetiam qui pistillo in suam sedem compellunt, prope ad naturalem reponēdi modum accedunt. Pistillum autem molli quadam fascia conuoluendum, quò minùs elabatur, atque inter costas & brachij caput subter adigendū. At si breue quidem pistillum fuerit, collocari aliquo sedili homo debet, sic, vt egrè brachiū pistillo circunducatur. ferè autem longius esse pistillum oportet, prope vt stans ex eo dependeat. Deinde brachio quidem & cubito circa pistillū porrecto, ex altera corporis parte manibus ad ceruicem iuxta iugulum iniectis, deorsum quis urgeat. Hic repositio- nis modus ferè secundum naturam est, & recondere articulum si probè appareatur, potest. Quin & per transversum in scala lignum quidam alius huiusmodi modus, atque etiam melior obitur, propterea quòd suspensum corpus in hanc vel in illam partem securius ex æquo libretur, ad id enim quod pistilli formam habet, licet humeri articulus adhæreat, periclitatur tamen corpus ne in hanc vel in illam partem oberret. At supra scalæ gradum deligari rotundum ali- quid debet, quod in alæ cauum conuenienter aptetur, insu- per que brachij caput in suam sedem compellat.

Ex omnibus autem reponendi modis hic optimus. Li- gnum esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuius, lō- gitudinis autem bicubitalis, aut paulò minùs. Cuius alterū extremum rotundum sit & angustissimum ea parte, maxi- meque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam in summa rotunditatis parte paulùm extantem, qua non la- tus, sed brachij caput attingit, vt huic supposita, alæ ad cō-

Fff

stas adaptetur. Lignum quoque quo lenius reddatur, extrema sui parte linteum aut fasciam mollem agglutinatam habeat. Deinde ligni capite sub alam intrò quantum fieri potest, inter costas & brachij caput impulsò, manus tota ad lignum porrecta, alligari debet, vt ad brachium, & ad cubitum, & ad volam manus quam firmissimè quiescat. Imprimis verò id elaborandum est, vt ligni summa pars brachij capite suppurato, quam penitissimè alam sub ar. Post hæc trabeculæ transfusa inter duas columnas probè alligata, manus vnà cum ligno superimponenda, sic vt altera quidè parte manus, altera corpus, ad alam verò trabecula statuatur. Demum in alteram partem manus vnà cum ligno circa trabeculam dorsum vrgenda, in alteram verò reliqua corpus. Trabecula autem ita altè vinciat, vt totum corpus sublime summis pedibus insistat. Hæc reponendi humeri ratio longè optima censetur. Iustissimam enim motionem facit, si vel solùm intrò magis quàm brachij caput lignum immittatur, iustissimæque siunc in vtranq; partem librationes, & ossi brachij securitatem præstant. Recentia igitur opinione citius reconduntur, ac prius quàm extensio facta videatur. Quinetiam vbi inueterauerint, hæc sola repositio restituere potest, nisi iam temporis lapsu caro quidè articuli cauitatem occupauerit, & brachij caput locum in quem declinauit, consuetudine tritum iam sibi fecerit. Enimverò tamen ita inueteratum brachij luxum reponere mihi posse videtur. Quid non enim iusta molitio moueat? Non tamen loco manere posse existimo, sed vt consueuit prolapsurum. Idem quoque efficies, si per scalam vi admota, eundem reponendi modum adhibueris. Admodum item idonea fuerit sella magna Thessalica, super quam vt adhibeatur, si recens sit luxatio. Paratum tamè lignum vt dictum est, oportet. Sed & ægro in sella in latus collocato, brachium cum ligno, super eam partem, in quam dorsò recumbunt, transmitti debet, & in alteram quidè partem corpus, in alteram verò brachium cum ligno dorsum impelli. Idem quoque impulsio super biforem ianuam facta efficit. His autem prout sese obtulerint, vtendum.

Naturam igitur alteri plurimum præstare, vt quæ prolapsa sunt faciliè recedantur, animaduertere oportet. Et certè
accetab

accetab
Iud ver
bet nec
totent
neruor
dütur. C
is artic
dolore
crimen
carnosis
Vbi verò
magis ex
sunt bou
cum ma
contingi
dò huius
tè fas est
boues co
res, quò d
tenuentu
que pecu
nisi altam
& superio
promia
que tenu
dam in g
mis quide
herbæ de
altiore de
liore est ac
ferr. Ideo

Sic vt

Temp

quòd alta
naturà la
bos habet
flectit, pr
His omni

acetabulum ab acetabulo distat, cum hoc quidem facile, illud vero ægrius superetur. Plurimum etiam discriminis habet neruorum colligatio, quæ iis quidem remissa, illis vero intenta est. Etenim in articulis humor hominibus inest, ob neruorum compagem, qui naturâ laxi sunt, & facile intenduntur. Complures namq; ita humidos videas, vt cum velint, iis articuli sua sede citra dolorem moueantur, rursusq; absq; dolore restituantur. Quin & habitus quidam corporis discrimen habent. Iis enim qui bene habitis sunt membris & carnosus, & articulus minus elabitur, & ægrius reconditur. Vbi verò solito tenuiores & macilentiores euaserunt, tunc magis excidit, & facilius restituitur. Cuius rei argumentum sunt boues, quibus tunc sua cavitare femur magis excidit, cum macilentissimi euaserunt. Quod sub hyemis finem iis contingit, quo etiam tempore potissimum luxantur. Si modo huiusmodi quippiam in medicina tractari debet, & certè fas est. Rectè enim nouit Homerus, inter omnia pecora boues eo tempore quàm maximè laborare, ex iisq; aratores, quòd hyeme terram colant. Iis igitur quòd maximè attenduntur, articuli potissimum prolabuntur. Reliquæ namque pecudes breuem herbam depascere, bos non item, nec nisi altam potest. Etenim reliquis tenuia labra prominent, & superior mala gracilis est. At boui crassa quidem labra prominent crassa quoq; aut reuusa superior mala est, ideoque tennes herbas subire nequeunt. Rursus animalia solidam & rugulam habentia, vt quæ vtrinque dentata sint, summis quidem labris aut dentibus vellere possunt, & exiguæ herbe dentes supponere, huiusmodiq; herba potius quàm altiore delectantur. In totum enim exigua herba, alta melior est ac firmior, præterquam quòd maturius frugem effert. Ideoque hunc in modum versibus cecinit,

Sic vbi flexilibus veris gratissima bobus

Tempestas fuerit.---

quòd alta herba lubentissimè delectantur. Sed & alioqui naturâ laxiorem hunc articulum quàm cætera animalia bos habet, ideoque inter eundem pedes reliquis magis flectit, præsertimque vbi macie & senio confectus fuerit. His omnibus de causis boui potissimum articulus excidit.

De quo certè plura à me dicta sunt, quòd ista eorum omnium quæ ante dicta sunt fidem faciant. Sed vt nunc ad institutum redeat oratio, carne expertibus magis elaborantur articuli, vt & citius reconduantur, quàm bene carnosus, minusque inflammatione tentantur, humidis & gracilibus, quàm siccis & carnosis, minusque in posterum deuinciuntur. Quin & citra inflammationem mucus iusto copiosior subest, atque ita lubricus magis locus fuerit. Ferè enim gracilibus magis quàm carnosis articuli mucò redundant. Gracilium nanque carnes qui non rectè ex arte in ediam tollerantur, quam obesorum mucosiores sunt. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, iis ex inflammatione articulus deligatur, ac propterea qui mucò redundant articuli, non admodum excidunt, qui alioqui exciderent, nisi aut maior, aut minor inflammatio accessisset. Qui igitur reposito articulo, nullam circumiectis partibus inflammationem sentiunt, & nulla interposita mora humero absque dolore vti possunt, ij quidem nulla adhibita cura sibi opus esse existimant. Medici tamen officium est, aduersus hos præfugium instituere. In huiusmodi siquidem & rursus promittitur elabatur, quàm quibus nerui inflammatione vexantur. Atque hæc in omnibus hominis articulis ita se habent, ac præcipuè circa humerum & genu. Hæc nanque potissimum laborant, ij humero vti, quòd dolor & inflammationis contentio prohibeat non possunt. Iis igitur cerato & spleniis, ac multorum lientorum vinculis mederi oportet, ac lanam mollem multam & conuolutam in alam imponere, quæ sinu repleatur, tum contra vinculum quidem fulciat, & articulum inhibeat. Brachium autem vt plurimum detinendum vt in superiorem partem vergat. Ita enim humeri caput à loco in quem prolapsum fuit quàm longissimè abfuerit. Humero vero deuincto, deinde brachium, fasciâ in orbem corpori circumuoluta, ad latus alligandum. Humerus quoque blandè & molliter perfricandus. Multarum verò rerum experientia medicum habere oportet, ac certè etiam frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem euenire consuevit. Nam scitosteo laxiorem articulum frictio vincire, & iusto duriorum soluere potest. Verùm de frictione nobis alio loco tractabitur.

tur. Hunc igitur humerum mollibus manibus, tum alioqui blandè, quod certè confert, perfricare conuenit. Articulus autem non vi, sed quatenus id citra dolorem fieri possit, dimouendus. Omnes verò in suam sedem reponuntur, partim quidem longiore, partim etiam breuiore tempore.

His autem indiciis an brachiū exciderit intelligi potest. Atque id quidem, vbi homines iustum corpus, & manus, & cura nacti sunt, si pars integra cum sana, & sana cum integra conferatur, alterius hominis articulis in considerationem non adhibitis (quibusdam enim articuli naturā magis prominent) sed ipsius ægrotantis, num integer vitiatos similis sit. Atq; hoc rectè quidem dictum est. Admodum tamen multa in his hallucinatio subest. Ac neque satis est hanc artem tantum ratione nosse, sed & in vsum exercitatione traducēda est. Multi enim præ dolore, aut alia ex causa, licet iis articuli non exciderint, haud tamen eo habitu, quo sanum corpus collocatur, restitui sustinent. Ad huiusmodi igitur habitum intelligentia & animi notione consequendum adniti oportet. Quia & brachij luxati caput in aliam multò magis incumbere quàm sani videntur. Ad hæc in superiore humeri parte locus cauus apparet, & summi humeri os, quòd articulus in inferiorem locum subierit, extate conspicitur. In quo quidem aliqua etiam hallucinatio subest, de qua, cum memoratu digna sit, postea scribetur. In præterea quod excidit, cubiti gibbus magis à latere recedere, quàm in altero videtur. Ac si quis vi admota adducat, istud quidem non sine dolore fieri possit. Ad hæc neque cubito extento rectam manum sursum ad aurem attollere admodum potest, neque hac vel illac, perinde ac sanum, traducere. Atque hæc quidem sunt humeri prolapsi indicia, ac reponendi modi, qui scripti sunt, curationesque eadem. At eorum curatio quibus humeri frequenter elabūtur cognitione digna est, cum multi alioqui ad omnia idonei, à certaminibus prohibiti fuerint, multi quoque ad res bellicas inuites euaserint, eoque casu perierint. Simul quoque eana ob causam res cōsideratione digna est, quòd neminem qui in rectè medeatur videam, verum partim ad curationem ne aggredi quidem, partim verò cōtrā quàm conueniat tū sentire tum facere. Frequenter enim medici ad prolapsus

humeros, in superiore humeri parte, & anteriore quâ brachij caput eminet, & posteriore quoque paulum iuxta superiorem humeri partem, vstionem adhibuerunt. Quæ quidem rectè adhibita fuisset, si brachium vel in superiore, vel anteriorem, vel posteriorem partem prolapsum fuisset. Nunc verò cum in inferiorem partem elabatur, propellit potius quam prohibeat. Superiore enim capacitâ brachij caput excludit. Sic verò vstione vtendum, vt cutis sub ala digitis apprehensa, secundum eam rectitudinem potissimum, in quam brachij caput prolabitur, attrahatur, & deinde attracta cutis candenti ferramento traiciatur. Ferramenti autem ad id vtendum, non crassis, neque admodum rotundis, sed oblongis. Manu enim impulsâ celerius penetrant. Candentibus quoque adurendum, quò quia celerrimè fieri potest, penetrent. Crassiora namque cum tardius penetrant, latiores crustas resoluunt, periculumque est ne vlcera abrumpant. Quod etsi nihilo deterius est, desinet tamen magis & ab arte abhorrens censetur. Vbi verò adurendo ferramentum traieceris, in plerisque, abundè etiam inferiori dumtaxat parti crustas inurere. Quòd si periculum minimè esse videatur vt vlcera abrumpantur, sed magnum spatium sit interiectum, tenue specillum quo ad inueniendum vtimur, per ambusta foramina traicere oportet. Cuius adhuc digitis apprehensa, neque enim alias traicere possis. Quo traiecto cutis laxanda est, deinde inter vtraque crustam, alia tenui ferramento, donec specillo occurrat, adducenda & inurenda. Ex his autem conicias quatenus cutis sub ala apprehendi debeat. Glandulæ sub ala, vt & multis aliis corporis partibus, sitæ sunt. Verùm integra glandularum natura alias tractabitur, quodque existant, & quæ quoque indicent, quamque vim habeant. Has igitur, neque quæ his interiora subsunt, prehendere oportet. Magna namque periculum imminet, quòd cum valde insigniter nervis propinquitatem habeant. Quod verò extra glandulas est, id cum extra noxiam sit, quam plurimum apprehendendum. Illud autem animaduertere oportet, summè quidem sursum sublato brachio, nihil ex cute sub ala, quod extensione dignum sit, apprehendi posse. Consumitur autem & res firmatur cum sursum brachium porrigitur. Neque verò

nerui vlla ratione vulnerandi sunt, qui eo habitu intenti sunt & expositi. At paulùm sublato brachio, multum quidem de cute apprehendes, cum nerui quibus cautio adhibenda est, incus ac vltra id quod apprehenditur sicut sint. An non verò in omni arte imprimis elaboranda est, vt iustus in vnoquoque habitus inueniatur? Atque hæc quidem circa alam fieri debent, satisque ita cutem apprehendere, vt rectè vstiones adhibeantur.

Extra alam verò duobus tantùm locis inurere licet, quò morbo succurratur. Vno quidem in anteriore parte, inter brachij caput & tendonem qui circa alam est. Eaque parte cutis penitus candenti ferramento, non tamen aliùs peruranda. Proxima enim est vena crassa & neruus, quorum neutrum igne tentari debet. Rursus autem exteriore parte alteram vstionem adhibere licet, multum quidem supra tendonem qui ad alam est, paulùm verò infra brachij caput. Accutis quidem penitus candenti ferramento adurgenda, non tamen altè admodum infligenda plaga est. Ignis namque neruis est noxius. Mederi igitur vlceribus per totam curationem conuenit, brachium nunquam vehementer, verùm mediocriter, quantum ad vlcus curationem opus est, attollendo, vt minus frigore tententur. Ambusta namque omnia tegi debent, quò & moderatam curationem recipiant, ac minus oras diducant, minorque cum profusio sanguinis, tum conuulsionis metus accedat. Vbi verò pura euaserint vlcera, & ad cicatricem peruenerint, tunc sanè omnino brachium die ac nocte ad costas semper alligatum esse oportet. Quinetiam sanatis vlceribus, eodem modo longo tempore brachium ad latus alligandum est. Hac enim potissimum ratione cicatrice obducetur, & contrahetur laxitas ea, in quam maximè brachium prolabitur. At quibus humerus in suum locum recondi minimè potuit, si quidem adhuc crescunt, os brachij non æquè ac integrum augeri consuevit, verùm vt aliqua ex parte augeatur, altero tamen breuius euadit. Idem verò experiantur qui à primo ortu mustelæ cubito præditi, Græcis *καλιόχωνες* dicuntur, & duplici ex noxia tales euadunt, siue quòd in vtero tali luxatione teneantur, siue aliam obnoxiam postea scribendam. Quinetiam quibus adhuc

tenellis circa brachij caput profundæ altæq; demersæ sup-
 purationes contingunt, ij quoque omnes iusto breuius, &
 tenuius brachiū habent, & *καλιόγραυες* euadunt, & siue se-
 centur, siue vrantur, siue iis pus sponte erumpat, rem ita se
 habere compertum est. Manu quidem validissimè vti pos-
 sunt qui mustela cubito ab ortu sunt præditi, ij tamen bra-
 chium ad aurem attollere extento cubiti gibbo non valēt,
 idq; multò minùs quàm manum integram. At vbi iam in
 homines euaserint, neq; humerus prolapsus restitutus fue-
 rit, iis gracilis superior humeri pars redditur, eaq; parte
 habitus tenuatur. Neque tamen vbi dolor quieuerit, ea qui-
 dem omnia quæ requiruntur ad sublatum cubiti gibbum
 à costis add latera adducendum, similiter præstare possunt.
 Quæ verò brachio ad latus, vel in priorem partem vel in
 posteriorem adducto effici possunt, ad ea tractanda valent.
 Nam & scobinam & ferram trahere, secusj item cædere &
 ligone fodere queunt, dum ne nimium cubiti gibbum at-
 tollant, ad aliæque omnia quæ huiusmodi habitus postulat
 efficienda, idonei habentur.

Quibus summus humerus auulsus est, iis os auulsum ex-
 tare cernitur. Est autem id iuguli & lati scapularum ossis li-
 gamentum. Hac enim in parte hominis à cæterarum ani-
 mātium natura distat. Medici igitur hoc in casu plurimum
 falli consueuerunt. Auulso enim osse extante, superior hu-
 meri pars depressa & caua conspicitur, ita vt quasi humeris
 prolapsis curationem instituunt. Equidem complures no-
 ui medicos, alioqui minimè contemnendos, qui huiusmodi
 humeros excidisse rati, dum restituere conarentur, magno
 noxiam ægris inferrent, neque prius desisterent, quàm vel
 spe vel opinione reponendi humeri se frustratos intellige-
 rent. His quidem ea est curatio quæ cæteris huiusmodi ce-
 ratum, splenia, fasciæ, & eadem vincendi ratio. Os tamen
 quod supereminet deorsum vrgendum est, ei que plurima
 splenia ad mouenda, & hac parte maximè apprimenda, bra-
 chiumq; lateri annexum superiore parte derinendum. Hac
 enim ratione os auulsum proximè adduci poterit. Hæc
 autem probè nosse, & si tibi alicui videatur certo prædicte-
 re licet, hoc casu nullum quidem neque paruum, neque ma-
 gnum humero detrimentum contingere, locum tamen de-
 formem

formem reddi. Nūquam enim os illud in pristinam sedem, quale natura esse consueuerat, restituitur, sed plus aut minus superiore parte turgescere necesse est. Nam neq; aliud os vllum, quod cum altero communionem & cohærentiam habet, vbi à naturali sede auulsum fuerit, in pristinum locum reuertitur. Summus verò humerus si probè vinciatur, paucis diebus dolore liberatur.

Iugulum siquidem ex toto transuersum fractum fuerit, facilius curatur, si verò per longitudinem, ægrius. Contraq; id contingit quàm quis existimet. Quod enim ex toto trãuersum fractum est, citius quis in suam sedem compellere, & si diligenter prospexerit, ac idoneum habitum conuenientemq; deligationem adhibuerit, quod supra est, infra adducere possit. Ac etiam si prorsus in suam sedem non collocatur, non tamen eminentis ossis pars admodum acuta redditur. Quibus verò oblongum os frangitur, simile malum contingit iis quibus ossa quædam auulsa sunt, vt ante scriptum est. Ipsum siquidem secum ipsum collocari nō admodum potest, eminentis tamē ossis summitas valde acuta redditur. Omnino certò scire conuenit, nullam ex iugulo fracto, neque humero, neque reliquo corpori noxiam afferri, nisi (quod raro accidit) præterea siderari contingat. Ad iugulum tamen fractum deformitas accedit, idque primum turpissimum, deinde verò minus turpe fit. Iugulum verò vt & reliqua omnia ossa quæ laxa sunt, promptè coalescit. Talia namque callum celeriter obducūt. Vbi igitur recens est fractura, vulnerati malum re ipsa grauius esse rati, sollicitudinem adhibent, & medici quoque rectam curandi rationem magno studio suscipiunt. Procedente verò tempore vulnerati, cum neque dolore tententur neque aut cibum capere aut iter facere prohibeantur, rem negligunt, itemque medici, cum nihil his in locis præstare queant, diffugiens laborantium incuriam non iniquo animo ferunt, interimq; callus celeriter obducitur. Deligandi autem ratio eadem quæ plerisque adhibetur, curatioq; cerato, spleniis, & mollibus linteis instituitur. Ac præter istam curandam, imprimis in hac manuum tractatione præuidendum & insuper est animaduertendum, vt quàm plurima splenia quæ ostentat imponantur, & plurimæ fasciæ ea præcipuè parte ad-

stringantur. Nonnulli verò iam soletter excogitant. et plumbum aliquod graue superalligaretur, quò deorsum cogeretur quod extat. At neque forte prudenter se gerunt qui simpliciter deligant. Quinetiam sanè hic modus iugulo fracto non est accommodatus. Neque enim quod eminat effatu memorabilem aliquam depressionè habere potest. Alij rursus intelligentes huiusmodi deligationes huc & illuc vitiosè ferri, neque quæ eminent in naturalem locum cogere, ipsos quidem certè deuinciunt, splenis & linæis tentes perinde atq; alij. Verùm fascia quadam homine accincto, qua parte aptissimè cingi solet, splenis ad fracturæ eminentia adhibitis, vt ea parte extuberent, fasciæ caput ad cingulum anteriore parte alligant, atque ita productum in iuguli directum vinculum, in posteriorem partem agunt, deinde cingulo aduolutum in anteriorem partem ducunt, rursusq; in posteriorem reducunt. Quidam verò fasciam cingulo non obuoluunt, sed ea ad interfoemineum ipsamque sedem & iuxta spinam circūdata, eo modo fracturam comprimunt. Hæc igitur vbi audiuntur, inexperto quidem prope ad id quod secundum naturam est accedere videntur, verùm si quis ad vsus accommodet, inutilia comperiet. Neque enim vllam vnquam firmitatem habent, ne si quis decumbat quidem, quanquam sic proximè ad firmitatem accedere verùm si decumbens aut crux inflectat, aut ipse incurruerit, fasciæ omnes mouebuntur, & alioqui molesta est hæc vitæ ciendi ratio. Nam & sedes intercluditur, & fasciæ in hac loci angustia vniuersæ colliguntur. Rursus quæ cingulo obuoluuntur, non adeo firmiter huic accincta iunt, quin cingulum sursum ferri cogatur, atque ita necesse sit vinculo omnia relaxari. Quàm proximè autem res confieri possit videatur, etsi nihil magni quis præstiterit si quibusdam fasciæ ad cingulum conuolutis, plurimas alias ad priorem deligationem admoueat. Hac enim ratione tum maximè stabiles fasciæ fuerint, tum sibi mutuò opem ferant. Plurima igitur quæ iugulum fractum consequuntur dicta sunt. Sed id quod præterea aduertendum est, iugulum plærung; ita frangi solere, vt os quod est à pectore in superiorem partem emineat, quod est à summo humero in inferiorem partem deprimatur. Horumq; ea est ratio, quòd pectus quidem atq;

que infra
pectore
spinæ con
rimè ad
moueri,
nexiones
pectori i
mi solet,
ior in ani
nectunt
multum
Fractio i
dit. Pro
inclinat
habeant
deorsum
ad super
motione
hanc ali
magis a
quàm n
quàm a
tinget,
adaptes
oprimã
deligat
omnia,
rit. De
fatis su
cui con
contin
à sum
gna cu
cum b
di rati
At si n
cem p
suam
Ac vb

que infra neq; supra admodum procedat. Articuli enim in pectore leuis est agitatio. Pectus nanque tum sibi ipsi, tum spinæ continenter coaptatum est. Sed iugulum quidem proximè ad humeri articulum fluitat. Cogitur nanq; se pessimè moueri, propter eam quam cum summo humero habet connexionem. Adde quòd vbi vulneratum fuerit, pars ea quæ pectori inhaeret, sursum elabatur, neq; fere deorsum deprimi solet, cum & natura leuis sit, etiq; supra quam infra maior inanis pateat. At humerus brachium, & quæ his connectuntur, facile à pectore & costis recedunt, ac propterea multum in superiorem & inferiorem partem abduci possunt. Fractio igitur iugulo os quod ad humerum est, deorsum tendit. Promtius enim vnà cum humero & brachio deorsum inclinare potest, quam sursum ferri. Cùm igitur hæc ita se habeant, imprudenter se gerunt, qui extantem ossis partem deorsum cogi de dero existimant. Verùm inferiorem partem ad superiorem adducendam esse perspicuum est, cùm ea motionem habeat, & à naturali sede recefferit. Patet igitur hanc aliter nullo modo cogi posse. Vincula nanque nihilo magis adducunt quam abducunt. Quod si quis brachium quam maximè ad latus adductum sursum propeilat, sic vt quam acutissimus humerus appareat, eo modo planè continget, vt cum osse quod pectori adhaeret, vnde est auulsa, adaptetur. Is igitur cum recta intelligentia vtetur, tum etiam optimam & celerissimam curationem instituet, qui legitimam deligationem, vti celeriter coalescat, adhibuerit, reliquaq; omnia, præter commemoratum habitum, vana reputauerit. Decumbere tamen hominem valde ad rem pertinet, & satis sunt dies quatuordecim, vt summum, viginti. Quòd si cui contra iuguli fractura eueniat, id quod non admodum contingit, ita vt os quod est à pectore subiiciatur, quod est à summo humero extet ac super alterum feratur, nulla magna curatione hinc opus est. Ipse enim humerus demissus cum brachio inuicem ossa committeret, ac quælibet viuenditatio satis fuerit, vt intra paucos dies callus contrahatur. At si non eo modo fractum fuerit, sed in hanc vel illam partem prolabatur, sublato quidem humero cum brachio, in suam sedem reducendum erit, velut etiam antea dictum est. Ac vbi ad pristinum habitum redierit, reliqua curatione celer-

rimè consequetur. Vt plurimum igitur vbi alia super aliam effertur, brachium in superiorem partem propulsum restituit. Ex his vero quæ in superioribus partibus elabuntur, quæcunq; ad latus aut infra tendunt, iis restitutionem subministraverit hominis supinus decubitus, si loco inter scapulas medio, paulò sublimius aliquid supponatur, quò pectus quàm maximè in vtranque partem reflectatur, brachiumque aliquis ad latus porrectum sursum adducat. Medicus verò altera manu, iniecta in brachij caput vola protrudat, altera ossa fracta componat. Sic enim quam maximè ad naturalem sedem reducet. Verùm quod iam dictum est, os superius ferè ad inferiorem partem subire solet. Plurisque igitur, vbi devincti fuerint, hic habitus auxilio est, ut detento ad latera cubiti gibbo, ita sursum humerus propellatur. At nonnullis quidem (vt dictum est) in superiorem partem humerus propelli debet, cubiti vero gibbus ad pectus adduci, & manus extrema ad summum humerum ab integra parte admoveri. Quòd si decumbere non recuset, firmam ètum quoddam cui obnitatur adhibere oportet, vt humerus maximè sublimis maneat. Sin verò obambulet, fundam ex mitella factam ad cubiti eminentiam circumdatam, de collo suspensam gestare.

At verò cubiti articulo ad latus, aut exteriorem in partem dimoto aut subluxato, acuta ipsius parte in brachij cavo remanente, in directum distentione facta, id quod eminent retro & ad latus propulsandum est. Quòd si prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem in qua brachium fractum deligatur adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nullo modo impedimento fuerit, potissimum verò in laterum locum prolabitur. Restituetur autè in suum locum, si quàm plurimum abducendo, vt ne brachij caput acutum ossis processum contingat, suspensus circumagatur & circumflexatur, neque in directum vis adhibeatur, simul autem vtraque ex parte in contrarium impellatur, & in sedem cõpellatur. Ad hæc quoque contulerit, si cubiti gibbus modò quidem in supinum, modò etiam in pronum contorqueatur. Ad cõrotationem verò, quæ ex habitu quidem pender, spectat summam manum paulò cubiti gibbo altiorem, brachium verò ad latera adductum tenere. Eodem quoque modo & apper-

flo, & positio, & facilis gestatio, & natura ac vsus commu-
 niter conferunt, si modò callus, qui citò concrefcit, prauè
 non obducatur. Quantum verò ad curationem attinet quæ
 linteis instituitur, ea lege articulari fieri debet, vt & acuta
 cubiti pars in super deuinciatur. Rursus autem maximè ex-
 candescit cubiti gibbus, febresque ac dolores, nauscam ac
 meracæ bilis vomitionem mouet, idque maximè ob tor-
 pore, si cubitus parte posteriore elabatur, secundum id,
 si anteriore. Eadem verò curatio vtrisque adhibetur. In
 posteriora quidem prolapsus reponitur, si porrectum bra-
 chium in diuersa contendatur. Cuius rei indicium est, quòd
 extendi nequit, vt & in anteriora prolapsi, quod minime fle-
 cti potest. Hic autè imposito duro aliquo conuoluto, vbi ex-
 tenderis, super id, repente inflectendus est. At diductorum
 ossium indicium, ad contactum venæ quæ in brachio scin-
 ditur, patet. Ea verò callo celeriter obducuntur. Quibus au-
 tem ex prima origine ista excidunt, iis ossa infra noxiam,
 quæ cubito sunt proxima, longè breuiora euadunt, de iade
 quæ in manu, tertio quæ in digitis sunt. Brachium verò &
 humerus quòd motione vertantur, validiora sunt. Itemque
 manus altera, propter opera, etiam longè validior est. At si
 exteriorem in partem articulus exciderit, interiore parte
 carniū sit imminutio, sin minùs aduersa ex parte in quã
 sit prolapsio. Cubiti gibbo in interiorem partem aut exte-
 riorem prolapsio, repositio quidem in communi habitu cu-
 biti ad brachium fieri debet. Ex ala nanque fascia excepta
 suspensio fit, extremo verò cubito suppositum pondus ali-
 quod ad articulum appenditur, vel manibus deorsum vis
 adducitur. Tum sublimi sublato articulo, ossa manuum vo-
 lis adducuntur. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positi-
 o, velut in manibus fieri debet. At vbi in posteriora prola-
 psio facta est, de repente extensione facta, manuum palmis
 directio fiat, simulque hæc in directione, tum in cæteris v-
 sar panda sunt. Quòd si in priorem partem prolapsio facta
 sit, linteo conuoluto & in iustum tumorem sublato circum-
 posito, inflectere simulq; dirigere oportet. At si in alteram
 partem inclinat, vnà cū directione vtraque facienda sunt. Ha-
 bitus verò & deligatio ad medèdi curam communiter spe-
 ctant. Possunt quoq; & ex distentione communiter omnia

contingere. Articulus autem reconditur, partim quidem id sublimè eleuando, partim distendendo, partim verò circumoberrando. Idq; dum habitus in hanc vel in illam partem extendunt, celeriter fieri debet.

Manus articulus in interiorem aut exteriorem partem luxatur, plurimum autem in interiorem. Signa verò in aperto sunt. Siquidem intro prolapsio fit, digiti inflecti, si extra, intendi nequeunt. Reponitur autem si digiti supra mēsam positi, partim quidem extenduntur, partim verò in diuersa contenduntur, idque quod eminet aut promine conuere palmæ parte, aut calce simul protruditur, & anteriore parte deorsum vrgetur. Ab inferiore verò parte iuxta os alteram, molle aliquid in tumorem sublatur, si superiore quidem parte extat, manus conuersæ, sin inferiore, supina est supponendum. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem prolabitur, potissimum verò in interiorem. Est vbi ossis incrementum emouetur, interdum quoque alterum os diductum est. His valida distentio adhibenda, & os quidem eminentius propellendum, alterum verò in contrariam partem propulsandum, vnaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mēsam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ autem rursus excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad vsum firmanantur. Curatio linteis simul & in manu & in cubito perficitur, ferulæq; ad digitos vsque imponendæ. Hæc verò ferulis deligata, crebrius quàm fracta resoluenda, & copiosiore perfusione fouenda. At manus à primo ortu luxata breuior fit, & carnes aduersa parte in quam luxatio facta est potissimum imminuuntur, adulto verò ossa permanent. Digiti articulus vbi exciderit facile quidem videtur. Restituitur verò in directum contendendo, & quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio fasciæ fit & linteis. Quod si restitutus non fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quibus autem à primo ortu, aut dum adulescent, ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breuiora euadunt, & carnes aduersa parte quam qua prolapsio facta est potissimum imminuuntur. Adultis verò eadem magnitudine perseverant.

Armaxilla paucis adhuc in totum emota est. Os enim à superiore maxilla procedens cum eo osse quod sub aures annexam est, quasi sub iugum cogitur, quod maxillæ inferioris capita intercludit, & vno quidem capite sublimius, altero verò depresso existit. Inferioris item maxillæ extremorum vnum quidem ob longitudinem non facile elabatur: alterum verò cornicis rostro simile, & supra osiugale eminet. Simul quoque ex utrisque extremis nervosi tendones exortuntur, ex quibus innexi sunt musculi qui temporales & masticatorii dicuntur. Qui quòd ex his dependant, inde appellationem & motionem sumserunt. Etenim inter edendum & loquendum, & in reliquo oris vsu maxilla superior quiescit. Capiti namque connectitur, non articulo modo committitur. At inferior maxilla mouetur. Articulatione namque à superiore maxilla & capite diducitur. Quam igitur ob causam conuulsionum ac nervorum distentionum, hic articulus vbi contrahitur, primam de se significationem edat, aut quam ob rem temporum vulnera periculi plena sint, & altum soporem inferant, aliàs dicendum erit. Quòd verò non admodum prolatur, hæc causæ sunt. Illud quoque in causa est, quòd nulla tanta ciborum necessitas hominem supra quam possit hiare cogit. In nullo autem alio habitu prolaberetur, quam si quis vehementer hiando maxillam in alteram partem contorqueat. Ad id tamen vt excidat hoc confert, quòd ex nervis aut musculis qui iuxta articulos sunt, aut ad eos annexuntur, quicumque in vsu crebro dimouentur, in extendendo plurimum concedere solent, non secus ac coria optimè subacta plurimum extensioni cedunt. Ego (vt ad institutum sermonem redeam) maxilla raro quidem excidit, laxatur tamen plarumque hiando, non secus ac in aliis musculorum & nervorum immutationibus istud vsu venit. Vbi verò excidit, his præcipuè indicis patet. Inferior enim maxilla in anteriorem partem prominet, & in alteram luxationis partem peruertitur, ossisque extremas cornicis rostrum referens ad superiorem maxillam magis intumescit, & ægri inferiores maxillas ægri committunt. Atque his quænam repositio conueniat satis patet. Vno enim vulnerati caput continent, alter inferiorè maxillam, homine quàm

moderatè potest hiante, ad mentum tam interiore tum, exterioriore parte digitis apprehendere debet, ac primum quendam maxillam in hanc vel illam partem manu deductam, aliquandiu commouere, tum ægro imperare vt maxillam relaxet, & simul deducentem adiuuet, eique quàm maximè fieri possit concedat: deinde ad tres figuras simul adhibito consilio, subito impulsu in suam sedem transferre. Si quidem ex peruersione ad naturalè sedem inferior maxilla deducenda est, & in posteriorem partem propellenda. Tum æger his obsequens maxillas committere, ac minimè hiare debet. Ac reponendi quidem ratio hæc est, quæ ne alio quidem habitu administrari possit. Curatio verò breuis facta est, splenia incerata adhibita laxa, vinctura alligata. Tutius autem manus admouentur homine supino reclinato, ei^{us} capite scorteo puluino bene facto obnixo, vt quàm minimè cedat. Præterea verò vulnerati caput aliquis cõtineat.

At si vtraque parte maxilla luxetur, eadem certè curatio est, sed os minùs committere hi possunt. Etenim iis mentis in exteriorè partem magis promouetur, minimè tamen torquetur. Ac minimè torqueri potissimum ex dentium finibus deprehendes, cum inferiores superioribus ex altero respondent. His quàm celerrima repositio confert, cuius ratio suprâ est explicata. Alioquin nisi intro reuertentis, periculum ex febribus assiduis & tardante alto sopore vix imminet. Hi namque muscoli soporem altum inuehant, cum aut præter naturâ intenduntur, aut alienantur. Ij quoque biliosa, syncera, pauca aluo excernere solent, & si vomitus adfuerit, syncera vomitione reddere. Moriuntur igitur ij etiam ferè decimo die. At vbi inferior maxilla fracta fuerit, si quidem non omninò transuersa fracta est, verùm os adhuc cohæret, in aliquam tamen partem inclinatur, illa quidem digitis ad linguam in latus ad ductam appressis, si verò exteriorè parte quoad expediet obnitendo, dirigendum. Ac si dentes iuxta vulnus distorti sint & dimoti, vbi os in suam sedem collocatum fuerit, non tantùm duo proximi, verùm etiam plures præcipuè quidem aureo filo, vel certè lineo, inter se sunt colligandi, quoad os confirmetur. Deinde cerato & paucis spleniis iniectis, paucisque fasciis non valde appressis, sed laxioribus, vinctura faciendâ. Nos

se aut-

se namq; oportet linteorum deligationem malæ fractæ partem quidem prodesse si rectè adhibeatur, si præuè, magnò perire lædere. Crebrò autem circa linguam atrectando inuestigare, diuque renitendo digitis os inclinatum dirigere conuenit. Ac præstaret id semper fieri, sed non licet. Quòd si os transversum omninò fractum sit, quod tamen rarò contingit, eo quidem quò dictum est modo in suam sedem collocari debet. Quò facto dentes inter se velut antè dictum est colligandi. Id enim magnò opere ad quietem contulerit, idque magis, si quis futuris vt decet iniectis rectè eos coniunxerit. At verò vniuersam manus curationem exactè scriptis prædere non est facile, sed ea ex his quæ scripta sunt, in animi notione reponenda est. Deinde ex corio Carthaginensi (cuius quidem cortex exterior, si puer sit qui vulneratus est, satis fuerit, sin adultus, ipso corio vtendum) incisa habena trium digitorum, vel ea quæ congruit latitudine, sublitera gummi maxilla, quò firmitus hæreat, ad maxillam, quæ transversa fracta est, extrema corij parte agglutinetur, digiti vel paulò ampliore interposito spatio, idque inferiore parte. Incidatur autem hæc habena è regione menti, vt acutam eius partem vtrinque comprehendat. Tum altera huiusmodi habena, vel paulò latior, ad superiorem maxillæ partem agglutinanda, tantum à vulnere, quantum altera recedens, quæ qua parte aurè circumambit incisuram habeat. Habena autem qua parte committuntur inter se acute esse debent, & vbi earum capita connecti & colligari debent. In glutinàdo verò corij caro cuti obuertatur, sic enim firmitus adhærescet. Deinde extendenda hæc habena, magisque ea quæ est ad mentum, vt quàm maximè vtræque circa verticem se contingant, ea cautione adhibita, ne maxilla in acutum distorqueatur. Posteaque circa frontem fascia denincienda, quæ omnibus aliis iniici debet, vt fieri assolet, quò vincula immota maneat. In maxillam verò solum decumbendū, non maxillæ, sed capiti innitendo. Corpus ad decimum vsque diem attenuandum, deinde non tardè reficiendum. Nam si primis diebus inflammatio non accesserit, viginti diebus maxilla firmatur. Perfectè enim calum obducit, non secus ac reliqua ossa rara, nisi syderentur. Verum de syderatione vniuersorum ossium, alia longa res.

stattractatio. Hæc extensio quæ per glutinũ adhibetur firmi-
 ter hæret facile quæ procuratur, & ad multas ac frequen-
 tes directiones faciendas perquam est accommodata. At
 medici imprudenter ad manum proclines, cum in aliis vul-
 neribus, tum etiam in maxillarum fracturis facile manum
 admouent. Fractam enim maxillam variis modis, tum re-
 ctè, tum prauè deuinciunt. Quæcunq; siquidem ita fractæ
 maxillæ deligatio admouetur, ea ossa ad fracturam tendē-
 tia eò potius inclinatur, quam in naturalem statum reducat.
 Quòd si maxilla inferior qua parte ad mentum coheret re-
 ducatur. Vnica autem hæc est in inferiore maxilla iunctura,
 at in superiore multæ. Sed non est instituti nostri longius à
 proposito sermone aberrare. In reliquis enim morborum
 generibus de his dicendum erit. Si ergo dissideat quæ in
 mento iunctura est, eam quidem componere quiuis potest.
 Nam quod foras eminet, ad motus digitis intrò propellere
 oportet, quod intrò vergit, in exteriorem partem adduce-
 re, digitis annitendo. Id autem ea distentione adhibita, ut
 ossa inter se distent, faciendum. Hoc enim modo facilius in
 suum statum redibunt, quam si quis illisa inter se ossa com-
 pellere conetur. Quòd nosse in tota commentatione non
 est inuenustum. Ossibus verò coaptatis, dentes hinc & inde
 velut quoque prius dictum est inter se sunt alligandi, cura-
 tioque cerato & spleniis paucis ac fasciis instituenda. Vio-
 culum autem breue aut varium præcipuè hic locus adhibe-
 tit. Etsi enim ex toto æquis non est libratus ponderibus, ad
 id tamen prope accedit. At fasciæ circumuolutio, si quidem
 dextra maxilla excesserit, dextra parte facienda. Id fieri con-
 setur, ubi dextra manus deligationi præest. Quòd si altera
 maxilla excesserit, ab altera parte fascia ducenda est. At si
 rectè quidem coaptata fuerit, & ut debet, quicuerit, breui
 confanescit, ac dentes integri manent. Sin secus, longiore
 quidem tempore curatio accedit, eaque distorta & deuta
 læduntur & inutiles existunt.

Naso verò fracto, fracturæ modus vnus non est. Verum
 qui speciosis vinculis imprudenter delectantur, cum in aliis
 quidem multis, tum verò in naribus vel maximè turpiter
 illuduntur. Hoc enim vinculum inter cætera maxime va-
 rium est, plurimisquæ locis fasciam refert, & relictis in cura
 aliquot

aliquot spaciis inanibus, variè admodum in rhombi formam intermittit. Qui igitur (vt dictum est) temerariam manus aggressionem studiosè affectant, ij nares fractas vt deuinciant auidè arripiunt. Atqui vno aut altero die sibi quidem medicus placet, deligatus item æger gaudet, dein de citò vt molestum onus fastidit, satisque est medico, si variam narium deligationem ostentarit. Hæc autem vincendi ratio omnia contra quàm oporteat efficit. Etenim siue ob fracturam simæ nares sint, si quis eas superiore parte potius comprimat, simæ magis reddentur. Siue etiam quibusdam in hanc vel illam partem, aut circa cartilagineam, aut superiore parte nares distorqueantur, manifestum est quòd nullam utilitatem ex superiniecto vinculo consequi, quin potius lædi consueuerunt. Neque enim sic ex altera narium parte splenia adaptata conuenient, quanquam neque hoc faciunt, qui deligationem admouent. Maxime autem mihi deligatio prodesse videtur, si ad mediam nasum acuta sui parte, caro supra os contundatur, aut si os quoque quibusdam paululum, non autem multum offensum sit. In his enim nares callo obducuntur, & quandam prominentiam oblongiorem habent. Sed neque hi sanè multum molesta deligatione indigent, si modò quid vinculo opus est. Satisque est splenium quidem inceratam supra contusum extendere, dein qualis deligatio ex duobus initiis fieri solet, ita semel ductam fasciam circumdare. Optimè autem medetur farina sitania, eluta, glutinosa, subacta, modica, ex cataplasmate imposita. Ac si quidem farina ex optimo tritico suppetit, & quæ facillè duci possit, ea ad hæc omnia vti conuenit. Quòd si non admodum ducatur, cum paucâ thoris mica concussu elisa, in tenuissimum pollinem redacta, & aqua diluta, farina est subigenda, aut paululum omnino gummi similiter admiscendum. Quibus igitur nares infectiore parte fractæ simæ redduntur, si quidem ex anteriore parte ad cartilagineam desidunt, potest in nares aliquid quod dirigat immitti, sin minus, excitanda quidem hæc omnia sunt, digitis in nares, si licet, inditis. Alioqui specillo pleniore quo ad illinendum vtimur, non in anteriorem partem, sed quæ desidit, in nares digitis impulsio, exteriorè verò narium parte hinc & inde digitis comprehensa simul

impellere & sutsum attollere. Ac si omnino anteriore parte fractura fuerit, licet aliquid velut iam dictum est intro in nares indere, vel ex linteo derafam lanuginem, vel aliud quid tale linteo conuolutum, aut potius Carthaginensi corio circumfuturum, ea figura accommodatum, vt aptè hunc in locum immitti queat. At si vterior fractura sit, nihil intro immitti potest. Etenim si anteriore parte molestum onus est, quomodo interiore non sit futurum? Imprimis igitur interiore parte nares conformandæ, & exteriori parte non remissè agendo in suam sedem compellendæ & dirigendæ. Nam & tibi maximè nasus fractus restituitur, præcipueque eodem die, vel certè paulò post. Verùm negligenter agunt medici, & primùm mollius quàm oporteat rem pertractant. Digitis enim hinc & inde pro narium natura quoad eius fieri potest ad imas nares dimissis, eas ab inferiore parte sutsum compellere oportet, atque ita maximè excitatas, simul etiam ab interiore parte dirigere. Deinde verò ad eam rem nullus est magis idoneus medicus, si eò studio contendere, aut id etiam tolerare velit, quàm ipsius digiti indices. Hi enim maximè sunt à natura accommodati. Admoto autem vtroque digito totæ nares obfirmandæ sunt, atque ita in quiete continendæ, maximè quidem si fieri possit assidue, quoad confirmentur, vel certè quàm diutissime, velut dictum est. Quòd si istud æger præstare nequit, vel pueri, vel mulieris cuiusdam digitus vtendum. Molles enim manus esse conuenit, sic vt quam optimè curentur nares quibus non distortæ, sed æquabiliter ad inferiorem partem desidunt. Equidem nullas vnquam nares vidi, quæ sic fractæ, si statim prius quàm callo obducantur compellerentur, restitui non potuerint, si modo quis rectam curandi rationem insisteret. Atqui homines deformitatem magno quidem pretio recedendam æstimant, eò autem studio anniti, nisi dolore aut mortis metu coacti, neque sciunt, neque sustinent, quamquam in naribus callus pauco tempore inducatur. Decem enim diebus, nisi siderentur, confirmantur. At quibus orbi latere frangitur, curatio quidem eadem conuenit, directio tamen ipsa non æquabiliter ab vtraque parte faciendæ, sed quod inclinatum est extrinsecus compellendo, ad naturalem situm ad vrgendum, & digitis immisissis nares contrahendo.

stando, quæ in interiorem partem vergunt impigrè diri-
 genda, quoad restituantur, istud animo reputantes, nisi pro-
 pinus nares dirigantur, fieri non posse quin peruertantur.
 Quibus in naturalem sedem reductis, ad motos ad locum
 vñ aut plures digitos, qua eminentia erat, ipsum aut alium
 quandam continere oportet, quoad vulnus confirmatum
 fuerit. Quin & impulso in nares paruo digito, subinde quæ
 inclinata sunt dirigere conuenit. Ac si quid inflammationis
 subest, iis farina ex aqua subacta adhiberi debet. Nihilo ta-
 10 men minus, etiam farina imposita, digiti similiter admo-
 uendi. At si quando ad cartilaginem in latus nares fractæ
 fiat, eas summas peruertere necesse est, tuncque in extremas
 nares quiddam ex iis quæ dicta sunt, quod eas dirigat, aut
 aliquid tale, immitti debet. Multa autem ad id accommo-
 data inueniri possunt, quæ neque odorem moueant, & alio-
 qui mollia nõ sũt. Ego sanè pulmonis ouilli frustum (quod
 forè tunc aderat) aliquando immissi. Inditæ enim spongiæ
 humorem excipere consueuerunt. Deinde ex Carthagini-
 ensis corij cortice exteriori, incisa habena pollicis latitu-
 20 dine, aut quanta conuenit, exteriori parte naribus, qua par-
 te inclinant, agglutinanda, posteaq; prout conuenit inten-
 denda. Paulo autem amplius intendi debet, quoad erectæ
 & suspensæ nares esse videantur. Tum ita longa habena sit,
 vt sub aurem abducta, sursum circa caput adduci queat.
 Quam quidem suo extremo fronti agglutinare, aut etiam
 ulterius ducere, demùm circa caput uolutam deuincire li-
 cet. Hæc si quidem ratio simul iustam directionem conti-
 net, simulque expeditam habet, si quis cupiat maiorem aut
 minorem narium in contrarium momentum propensio-
 30 nem. Etenim quibus nares in latus fractæ sunt, in reliquis
 quidem eadem quæ proposita est curatio conuenit. In plæ-
 nisquis tamen habena insuper opus est, quæ extremis nari-
 bus agglutinata, eas in contrarium momentum propende-
 re faciat. At quibus ad fracturam cutis quoque vulnus ac-
 cessit, eos nihil eam ob rem commoueri necesse est. Verùm
 ulceri ceratum quod picem habeat, aut medicamentum a-
 liquod cruentis vulneribus accommodatum imponendum.
 Hæc si quidem facilè curationem admittunt. Eodem quoq;
 modo ubi ossa discessionem parant, tum primùm directio

impigrè omni adhibita diligentia facièda, tum etiam postea digiti ad directionem adhibendi. Hoc siquidem & laxiores esse, & admouere tamen oportet. Ex omnibus enim corporis partibus nares facillimè componuntur. Habecorum verò agglutinatione aut in contrarium momentum propensione nihil omnino vti prohibet, neque si vlcus, neque si inflammatio adfuerit. Ista nanque nullam molestiam adferre possunt.

At verò auri fractæ vinculum omne inimicum est. Neque enim ita laxo ambitu circumdari poterit, & si magis apprimatur, plurimum officiet. Quandoquidem & integra auris sub vinculo adstricta, dolore & pulsatione, & febre vexatur. Sed & ea sunt omninò quidè pessima cataplasmata, quæ grauissima, quæ etiam pleraque noxia, & abscessum procurant, cumque mucum plurimum, tum deinde molestiæ plenæ suppurationes efficiunt. At his ad aurem tactam minimè opus est. Proximum certè (si modò quid confert) locum habet farina glutinosa, quam neque grauem esse oportet, ac quàm minimè contingere conducit. Interdum nanque bona medicina est, quæ tum ad aurem, tum ad cætera multa etiam nulla adhibetur. Vitandus præterea in eam partem decubitus, corpusque extenuandum, idque potissimum in quo auris suppuratio metuitur, præstatque; etiam aluum emolliere. Quòd si facilis sit ad vomitum, is ex moderata aliqua purgatione ciendus est. Sed si ad suppurationem veniat, celeriter quidem aperiri non debet. Multa nanque ex his quæ suppurare videntur, quandoque etiam nullo adhibito cataplasmate resorbentur. At si coactus aperueris, citò quidem sanescet, si in vltiorem partem candens ferramentum adlegeris. Certò tamen scire licet aurem candenti ferramento præter traiectam, curtam & altera minorem reddi. Si verò huiusmodi ferramentum reformides, pars in tumore sublata non parua admodum sectione incidenda. Crassiore si quidem loco quam quis existimet, pus contineri deprehenditur. Atque (vt breuiter dicam) cætera quoque omnia mucosa & mucos gignentia, cum lenta sint, vbi contrectantur, digitos celeriter hac vel illa parte effugiunt, eamque ob rem medicam crassiore loco quam existiment, hæc contineri deprehendant. Nam & ex iis tuberculis quæ ganglia nominant, quæ

cunque fluida sunt & mucosam carnem continent, pleriq; aperiunt, in his humorem se inuenturos sperantes. Ac medicus quidem opinione fallitur, nulla tamen ex huiusmodi sectione noxia imminet. Quæ verò loca aquosa aut mucii plena sunt, & quibus in locis singula si aperiuntur, vel mortem, vel alia etiam nocumenta afferant, aliàs scribetur. Vbi igitur auris secta fuerit, omni tum cataplasmatum, tum linamentorum vsu abstinendum. Sed vel iis medicamentis quæ cruentis vulneribus imponuntur curatio est instituenda, vel alio quopiam quod neque onere grauet, neque dolorem inferat. Vbi enim cartilago nudari incipit, in ea quoque purulenta aut mucosa subsident, id molestum est. Id quod etiam in illis curationibus euenit. In omnibus autem quæ rursus excandescunt, ferramentum candens vtraque parte traicere abundè suppetit.

At quibus spiritus vertebræ ex morbis gibbum contrahunt, ea quidem magna ex parte solui nequeunt, præcipuè verò vbi superiore parte qua septo annexitur, in gibbum curuantur. Quæ verò infra sunt, eorum quædam varicibus in curibus subortis soluntur. Magis autem quibuscunque spina in gibbum attollitur, qui in poplitis vena suboriuntur varices cum solunt. Fiunt quoque & in ea vena quæ est ad inguina. Iam verò quosdam etiam ab hoc vicio diuturna intestinorum difficultas liberat. Et quibus cetèrè adhuc pueris ante perfectum corporis augmentum, spina in gibbum attollitur, iis quidem corpus ad spinam augeri non solet. Verùm cura & manus ad perfectionem deueniunt, illæ autem partes exiliores euadunt. Quibus etiam supra septum transversum gibbus fit, iis quidem non in latum augeri, sed in anteriorem partem costæ solent, neque pectus in latum sed in acutum tendit, ipsi quæ spiritum difficulter & cum stridulo sono trahunt, iis nanque cavitates quæ spiritus excipiunt & reddunt, angustiores euadunt. Quin etiam ceruicem ad magnam vertebra in anteriorem partem recuruatâ habere coguntur, vt ne iis caput pronum sit. Id igitur magnam fauibus angustia exhibet, cum intro vergit. Nam & iis qui secundum naturam recti sunt, os illud intro inclinatum, quoad repressum fuerit, spirandi difficultatè præbet. In huiusmodi ergo habitu homines isti gutturosi magis quàm sani appa-

iidemque tuberculosi fiunt, vt plurimum tuberculis duris & crudis ad pulmonem obortis. Nam & plerisque tum gibbi, tum distentionis occasionem collectiones huiusmodi afferunt, cum quibus vicini nervi communionem habent. At quibus infra septum trasuersum gibbus existit, nonnullis renum & vesicæ vitia superueniunt, sed & abscessus ad suppurationem tendentes circa laterum inanitates & inguina diurni, ac curatu difficiles, quorum neutri gibbum soluunt. Iis verò coxæ magis quam quibus supra gibbus existit, extenuantur. Tota tamen spina his quam illis longior. Pubes autem & barba serior & rarior increfcit, & infœcundiores existunt, quam quibus superioribus partibus gibbus contingit. At quibus iam adulto corpore gibbus contingit, iis manifestò quidem presentis tunc morbi solutionem gibbus affert, temporis tamen progressu eadem quæ aliis, vel magis, vel minus, se ostentant. Plerumque autem minus maligna ista existunt. Ac multi quidem, cum facillè, tum salubriter gibbum iam ad senectutem vsq; sustinuerunt, præsertim quibus corpus carnosum & pingue est redditum. Ex iis tamen pauci annum sexagesimum superarunt, plerique etiam citius moriuntur. Nonnullis quoque ad latus vertebræ in hanc vel illam partem oblique intorquentur, sed hæc omnia aut pleraque contingunt, quò ad interiorem spinæ partem humorum collectiones fiant. Præterea etiam quibusdam vnà cum morbo ad id confert habitus in quem incidere consueverunt. Verum de his dicetur in diurnis pulmonis morbis, vbi pulcherrimæ euentorum prænotiones de iis fiunt.

At quibus ex casu spina in gibbum curuatur, iis sanè paucis in directum reducitur. Etenim quæ per scalam fiunt distentiones, nihil, quod ego quidem nouerim restituerunt. Ea enim potissimum hi vtuntur medici, qui magnifica quædam de se opinione vulgo fucum facere student. Nam apud eiusmodi homines ista in admirationem vertuntur, si alium quem pendere, proiici, aut tale quippiam viderint, semperque ista in vulgus spargunt, neque præterea quicquam periculum aut prauum consequatur. Medici tamen qui hæc student, quos equidem noui, inepti sunt. Nam & commentum

vetur

vetus est, & equidem cum vehemēter laudo qui primus excogitauit, tum hoc, tum quoduis aliud iuuentum secundum naturam excogitatum. Neque enim diffido, quin, si quis eo probe instructo concussionem molitur, nonnulla reduci queant. Ad huiusmodi tamen omnia istam adhibere medelam turpe existimari, quod hæc curationis ratio impostores magis deceat. Quibus igitur secundum ceruicem gibbus exilit, ij hac distentione in caput facta minus iuari posse videntur. Caput nanque & summi humeri propendentes paruum pondus efficiunt. Sed hos, si in pedes demissi concutiantur, magis reduci consentaneum est. In eam etiam partem demissi, maius habent propensionis momentum. At quibus inferiore parte gibbus est, ij capite demisso concuti debere magis videntur. Si quis ergo concussionem vii volet, eam rectè hūc in modum instituet. Scalæ scorteos pulvinos aut laneos in obliquum substratos, paulò ampliorim latitudinem & longitudinem hinc & inde spatio, quàm quantum hominis corpus occupat, probè adalligare conuenit. Post hæc homine super scalam resupinato, tum pedes quidem non diductos, iuxta malleolos, vinculo sanè bene firmo, molli tamen, ad scalam deuincire oportet. Alligare quoque supra & infra vtrunque genu, itemque circa coxas conuenit. Ad laterem autem inanitatem & pectus, fasciæ laxæ sic circumuiciendæ, vt ne concussionem prohibeant. Manus verò ad latera extentæ iuxta corpus ipsum, non ad scalam, demittendæ. Scala ita instructa ad turrim aliquam altam aut domus fastigium attrahenda. Locus autem super quem concussio fit, renitens esto. Qui verò attollunt probè edocti esse debent, vt æqualiter, rectè, & æquabili libramēto repenteque demittant, quò neque scala in alteram partem propendens, ad terram deueniat, neque ipsi prouertantur. Exturri tamen aut malo defixo, in quo insint carthesia, commodior demissio fiet, si ex trochlea aut axe funes laxentur. Sed fortasse molestus est lōgior de his sermo. Per hunc tamen apparatus maximè quis concuti possit. Quòd si superiore admodum parte gibbus extiterit, omninoque concussionem opus sit, eam in pedes facere, velut iam dictum est, expedit. Ita enim maius eam in partem fit propensionis momentum. Ac obfirmari quidem pectus debet

validè ad scalam alligando, ceruix verò quàm laxissima fascia, eatenus vt dirigi possit. Ipsumque caput iuxta frontem ad scalam alligandum. Manus autem porrectæ ad corpus, non ad scalam deuinciendæ. Reliquum tamen corpus solum esse oportet, nisi quatenus dirigi queat, alia acque alia parte fascia laxa circumdari debet. Sed videndum est, ne huiusmodi vincula concussionem prohibeant. Crura verò nè ad scalam quidem, verùm inter se alligentur, vt ad spinam è directo propendeant. Atque hæc quidem eo modo paranda sunt, si quis omninò ea quæ per scalam fit concussionis opus habet. Turpe autem est, cum in omni arte, tum verò in arte medendi vel maximè, post multum exhibitum negotium, multum apparatus, multamque de se excitare opinionem, tandemque nihil opis adferre.

Imprimis autem spinæ quidem natura cognoscenda est. Ea nanque ad multos morbos opus fuerit. Et eorum qua parte ventrem spectat, ab interiore parte vertebræ inter se sunt æquabiles, ac mucoso & nervoso ligamento inter se deuinctæ, quod à cartilaginibus exortum, ad medullam vsque progreditur. Quidam etiam alij nerui nervosi à summo ad imum in longitudinem protensi adnascuntur. & ab utraque parte ad earum latera porriguntur. Venarum verò & arteriarum communitates, quotque & quales sint, & vnde initium ducant, quamque in quibus vim habeant, alias declarabuntur. Tum ipsa dorsi medulla quibus inuolucris obuoluitur, vnde ortum ducant, & vbi desinant, & quibuscum communiõnem qualemque vim habeant. Ultra autem hunc locum vertebræ inter se cardinis modo committuntur. Nerui verò communes ad omnes tum exterioribus tum interioribus partibus porriguntur. Ac ex omnibus vertebris in exteriorem partem ossis processus ex singulis vnus tum maioribus tum minoribus eminent. His autem processibus adnata est cartilago, ex eaque nerui producuntur, neruis exterioribus assimilēs. Costæ verò interiorē partē magis quàm exteriorē suis capitibus spectantes, annexæ sunt, & cum vnaquaque vertebra sigillatim committuntur. Maximè autem incuruæ sunt hominis costæ, eorum modo quæ variata sunt. Costarum vero & ossium quæ ex vertebris procedunt inter medium complent vtrinque muscoli, qui à ceruicibus

artibus initium ducentes, ad septi transuersi annexionem usque tendunt. Ipsa verò spina in longitudinem ex recto obliquatur. Ab oife quidem sacro ad magnam vertebram usque, iuxta quam crurum nexus dependet, in gibbum incuruatur. Vesica nanque & partes naturales, rectique intestini laxitas eo in spatio sunt cõstituta. At inde ad septi trãsuersu annexionem, ex recto in interiorẽ partem inclinatur. Solusque hic locus ab interiorẽ parte musculos adnatos habet, quos quidem *ψόας* nominant. Ab hac autem parte ad magnam vertebram, quæ est supra summam humerorum partem, ex recto in gibbum eleuatur, imò verò huiusmodi magis apparet, quam sit. Spina nanque media sui parte eminentissimos, ab vtraque autem parte minores ossium processus habet. Ipse verò ceruicis articulus in anteriorem partem inclinatur.

Quibus igitur vertebræ in gibbum protuberant, iis abrupta compage, vna aut plures vertebræ magna vi foras protruduntur: quod paucis, neque ita multis contingit. Neque enim huiusmodi offensiones facillè contingunt, neque in anteriorem partem expelli vertebræ promptè possunt, nisi anteriore parte vehementi ictu per ventrem vulnus accipiat, hoc verò pacto homo intereat, aut nisi quis ex superiore loco delapsus, in coxas aut humeros impingat. Sed & hic quoque, licet non statim, sic tamen intereat. At verò à posteriore parte, nõ ita facillè vertebræ suo loco desilire in interiorem possunt, nisi per quàm graue onus aliquod irruat. Ossium enim quæ in anteriorem partem prominēt, vnumquodque eam habet naturã, ipsum vt potius frãgatur, quam vt ligamētis & articulis mutuo inter se cedentibus vi adductis, magno momento in interiorẽ partem inclinet. Dorsum item medulla ex paruo spatio inflexionem habens affigetur, vbi vertebra hoc modo suo loco exilierit, tũ loco mota vertebra dorsum medullã comprimeret, si non etiam distringeret. Ea autẽ compressa & intercepta multis magnis præcipuisque partibus torporẽ induceret. Adeo vt multis aliis vrgentibus malis, ad dirigendam vertebram medico curã intendere non liceat. Quare istud neque concutiẽdo, neque quam alia ratione reponi posse manifestũ est, nisi si quis hominem dissecto, deinde manu immissa in ventrem cõrectando,

interiore parte in exteriorē protrudat. Quod mortuo quidem licet, viuente verò nequaquam fieri potest. Quotum igitur hæc scribimus? Quoniam nonnulli existimant se eos sanasse quibus vertebræ in totum articulis, excedentes, interiore in partem prolapsæ sunt. Quamuis quidem ab hæc peruersione facillimè euadere posse, nullaque opus esse repositione, sed eiusmodi spõte sanescere, quidam existimant. Ignari autem multi sunt, ex eaque ignorantia id lucrifaciunt, quod alios ista persuasione imbuunt. At istud eos in errorem imposuit, quod spinam quæ in ea dorsi parte eminet, vertebras ipsas esse existimant, propterea quòd eorum vultu quodque atrectanti rotundum appareat, neque intelligunt ea ossa esse quæ à vertebra procedunt (de quibus paulo antè sermo est habitus) quodque vertebræ longè in anteriorem partem abeunt. Angustissimum siquidem inter omnia animantia homo pro magnitudine veniem habet à posteriore parte in anteriorem, maximè etiam ad pectus. Quam igitur ex his ossibus quæ supereminet aliquod valde fractum fuerit, siue vnum, siue plura, ea parte locus depressior, quam hinc & inde redditur, idque iis imponit, quod vertebras intrò cecidisse existiment. Præterea quoque eos etiam in errorem inducunt, eorum qui vulnerati sunt habitus. Nisi incuruari conentur, dolore afficiuntur, cum ea parte qua vulnerati sunt cutis contendatur, simulque ossa fracta hoc modo potius carnem intrus pungant: sin verò in anteriorem partem nitantur, leuius habent. Nam & cutis qua vulnus est laxior efficitur, ossaq; intrus minus pungunt. Quin & si quis eos hac parte contingat, in anteriora inclinati cedunt, isque locus inanis & mollis ad tactum apparet. Hæc commemorata omnia insuper mædicos fallunt. Ii autem citò & sine noxa per se conualescunt. Eiusmodi enim ossa omnia que laxa sunt, callo celeriter firmantur.

Spina igitur etiam in sanis multis modis distorquetur. Sic enim natura & vsu rem se habere compertum est. Quia & sub senio & doloribus idem vsu venit, siquidem contrahendi vim habent. Gibbi autem plærunque ex casu contingunt, vbi quis in coxas aut humeros cadendo impingit, in gibbo enim vnã aliquam vertebram sublimem foras eminare necesse est, eas verò quæ hinc & inde sunt, minus

Neque

Neque ea
singulæ i
dorsalis m
in angul
quo restit
ter. Ligam
incisum,
oblongu
dine, vel
lamina qu
pariete sp
lamina qu
men non
uentis, a
nus extre
corpus p
lara & lo
pector q
dein quo
obuolue
stili for
posito li
quod pil
nem faci
ona, tun
gnum de
mitellæ
ad coxas
deinde h
lignum,
ru simul
extensio
triment
ti poter
medicu
sublimi
nu supe
ne adhi
vel ad c

Neque ea tamen à reliquis multum defiliat, sed paulum, cum singulari in vniuersum cedant. Eam igitur ob causam etiam dorsalis medulla eiusmodi peruersiones, vbi in circulum non in angulum peruertitur, facile tolerat. Instrumenti autem quo restitutio cogitur fabricam huiusmodi instituere oportet. Lignum quidem validum oblongum, in longitudinem incisum, defoditur. Licet quoque huius ligni loco in pariete oblongum aliquod cauum incidere, quod vel cubiti altitudine, vel ea quam res exigit, à solo extet. Deinde veluti columna querna, quadrangula in latus, adhibetur, eo relicto à pariete spatio, vt aliquis pertransire, si opus sit, queat. Accolamna quidem, aut tunicis, aut re quapiam molli, quæ tamen non admodum cedat, infertur. Homo verò, vbi fortis, aut si sustinet, multo calido balneo vsus fuerit, pronus extentus reclinatur, manibus secundum naturam ad corpus porrectis & alligatis. Tum habena mollis, abunde lata & longa, duobus perpetuis loris cõstans, media medio pectori quam proximè ad alas duplici circuitu iniicienda: dein quod ex loris restat circa altam vtrinque ad humeros oboluendum: demum capita ad lignum aliquod quod pitilli formam habeat deliganda, ea longitudine quæ supposito ligno conueniat, ad quod appositum lignum illud quod pitilli formam habet, velut obice quodam, extensionem facit. Altero autem huiusmodi vinculo, tum super genua, tum super calces dato, capita ad eiusmodi aliquod lignum deliganda. Tum alia habena lata & mollis, ac valida, mitellæ in modum, conuenienter lata & longa, circum ilia ad coxas quam proximè, firmiter in orbem circundanda, deinde habens quod superest, vnaque; vtrunque lori caput ad lignum, quod ad pedes est, alligandum, ac demum eo habitu simul quidem æquo libramento, simulque in directum extensio in diuersa adhibenda. Neque enim magnum detrimētum huiusmodi distentio, si probè præparerur, afferri poterit, nisi si quis de industria videlicet intendi velit. At medicus, aut alius quiuis robustus, ac minimè imperitus, sublimiore manus parte ad gibbum imposita, altera que; manu super alteram iniecta, compellere debet, animaduersione adhibita, num in directum deorsum, num verò ad caput vel ad coxas compulsio facienda sit. Atque huiusmodi vis

innoxie maximè adhibetur. Innoxium quoque est gibbum aliquem insidere, simulque dum fit distentio, sublimem se attollendo concutere. Quinetiam super gibbum pedibus insistere ac ferri, leuiterque incutere nihil vetat. Cui rei moderandæ satis idoneus fuerit eorum aliquis qui in palatiis assueti sunt. Optimè tamen vis adhibetur, si paries quidem excavationem habeat, lignum verò defossum, quæ parte incisuram habet, quantum congruere videbitur, hominis spina depressius sit. Aser autem tiliaceus aut ex alio aliquo ligno, non tenuis, inferatur, tum super gibbum, aut panniculus lacer multiplex, aut paruus quidam scorteus puluvis imponatur. Quàm minimum tamen subiicere conducit, ea sola cautione adhibita, ne aser importuna sua duritie dolorem aliquem afferat. Gibbus autem quàm maximè è directo ad excavationem parietem statuatur, quò quàm maximè extat, ea parte aser impositus maximè premat. Aser verò impositus, ab vno aliquo, vel duobus, si opus fuerit, extrema parte vi adduci debet. Alij autem corpus in longitudinem, velut antè dictum est, in diuersa contendunt. Potest quoque & per axes distentio fieri, aut iuxta lignum defossum vel eorum postibus vtrinque erectis paulò extantibus, vel ad ligni verticem hinc & inde, in ipso ligno defixis. Hæc autem vis tum ad vehementiam, tum ad mediocritatem esse accommodata, eamque vim habet, vt si quis ad nocendum non ad curandum eam adhibere cupiat, ad id multum valeat. Nam & distentione sola per longitudinem in diuersa facta nulla etiam alia vi adhibita, probè tamen distentio comparatur. Quia & citra distentionem si quis asere distentio taxat ad hunc modum vtatur, sic quoque sufficiens compulso fiet. Optimum igitur est huiusmodi vim adhibere, quantum intendendo, tum remittendo, pro cuiusque arbitrio temperare licet, & quæ vel secundum naturam compulsionem facit. Quæ enim excesserunt, compressione in suam sedem redeunt. Quæ verò præter naturam coierunt, & quæ secundum naturam intentiones adhibentur, componunt. Equidem nullam aliam viam qua per vim compulso fiat, neque meliorem, neque æquiore inuenio. Neque enim ad eam quæ in directum sit spiciat distentionem, ab inferiore parte & ad os sacrum appellatum, est quod iniectum videri

cauati

culum retineat. Ex superiore verò parte iuxta ceruicem & caput, est quidem quod prehendi queat, veruntamen illud in speciem indecorum est. Et hac parte exuperans distentio, alias quoque noxias afferre queat. Experimentum autem iam olim per virem feci quem homine resupinato minime inflatum gibbo submisi, ac deinde folle fabrilis in subiectum virem immisso inflaui. Sed parum successit. Probè enim distento homine cedebat vter, neque flatus quicquam per vim impellebat, præterquam quòd vter facile elabebatur, cum in idem tum hominis gibbus, tum repleti vtris tumor cogerebatur. Si verò non ita vehementer homo extenderetur, vter quidem flatu in tumorem assurgebat, sed homo profus magis quam expediret in anteriorem partem curuabatur. Atque hæc adhibito studio persequutus sum, quòd pulchra est eorum doctrina, quæ tentata successu, captulæ idque quam obrem contigerit, apparet.

At quibus ex calu aut illabente aliquo pondere vertebræ anteriorem in partem obliquantur, iis quidem plærunque vertebra non adeò multum ab aliis recedit. Sin verò aut una aut plures multum excesserint, hominem, velut etiam antè dictum est, præcipitant, cum in anguli non in circuli flexum hæc dimotio fiat. Iis igitur vrina & stercus magis quam quibus exteriorem in partem gibbus sit, supprimitur, pedesque ac crura tota magis perfrigerantur, potiusque ista, quam quæ dixi, mortem afferunt. Quòd si euadant, iis vrina magis proflua redditur, & crurum impotentia ac stupore torquentur. Quòd si superiore spinæ parte in anteriorem partem inclinatio fiat, totius corporis impotentia & stupor contingit. Equidem cum qui ita affectus sit in pristinum statum nulla via restitui posse puto nisi si quæ per scalam adhibetur concussio, aut aliqua alia cuiusmodi curatio, aut qualis paulò antè commemorata est distentio, præsidium aliquod adferre possit. Impellendi autem modum qui simul cum distensione adhibeatur, nullum habeo, qui quemadmodum asser gibbum impellere possit. Quoniam enim pacto ab anteriore parte per ventrem impulsio fieri queat? Sed neq; hoc licet, neq; tussis aut steruamenta aliquid facultatis ad distentionem cõferunt. Neq; verò flatus in ventrem immisus quicquam efficiat. Quin

& magnæ cucurbitulæ, quæ attrahendarum nimirum vertebrarum intro inclinantium gratia admouentur, magno errore mentem implicant. Propellunt enim magis quam attrahant, id quod ignorant qui eas admouent. Quò enim maiores cucurbitulæ adhibentur, eò magis in anteriorem partem curuantur quibus eæ admouentur, cum à superiore parte cutis simul vrgeatur. Alios quoque à supradictis concutiendi modos, quos ad hanc affectionem magis accommodatos quispiam existimet, referre possem, verum quia paruam in iis fiduciam colloco, ideò non adscribo. In tota igitur, de quibus breuiter dictum est, sic statuere oportet. Quæ quidem in anteriorem partem inclinant, periculo & noxiæ esse obnoxia. Quæ verò in exteriorem partem gibbum faciunt, noxia & periculo, quòd ad mortem & vniuersæ suppressionem ac stuporem attinet, ex toto vacare. Neque enim gibbus in exteriorem partem alij ductus intendit, neque prohibet, quominus fluere possint. Vtrunque verò spinæ ad interiora inclinatio efficit, prætereaque multa accedunt. Alioqui multò plures crurum & manuum impotentia & corporis stupore afficiuntur, vrinaque supprimuntur, quibus quidem ex gibbo vertebræ neque intro neque extra excesserint, sed in directum spinæ vehementer concussi fuerint. At quibus ex gibbo spina curuatur, iis talia minus contingunt.

Multa quoque alia in arte Medica videre licet, ex quibus quæ vehemètia quidem sunt, cum in sese totum morbi discrimen recipiant, noxia vacant: quæ verò leuiora, noxias & diuturnos morbos pariunt, & magna etiam consensione reliquum corpus afficiunt. Quando quidem & in costis fractis tale quidpiam contingit. Quibus enim costæ fractæ fuerint, vna aut plures, velut plærisque euenit, ita vt ossa ad interiorem partem minimè perrumpant, neque nudentur, pauci quidem adhuc febre correpti sunt. Sed neque multi etiam sanguinem expuerunt, neque multi pus interiore thorace collegerunt, aut ea quæ fit per linamenta curatione corpus habuerunt, aut iis ossa vitata sunt, hisque simplex victus ratio satis est. Etenim si febre assidua non detinentur, iis inedia deterior est quàm cibus, grauioremque dolorem & febrem, ac tussim excitat. Modica enim vètris plenitudo
costas

costas dirigit, vasorum verò inanitio eas pendulas facit, hæque suspensæ dolent. Ab exteriori autem parte his quæ uis deligatio satis est, sic ut cerato & spleniis, fasciisque leniter applicatis, vinculum æquale inducatur, aut etiam laneum quiddam superimponatur. Costa verò viginti diebus callo firmatur. Celeriter namque his ossibus callus obducitur. At carne circa costas ex plaga, aut casu, aut renixu, aut alia re quapiam eiusmodi contusa, multi iam copiosum sanguinem erpuerunt. Ductus enim qui per obrenam uicuique costæ inanitatem feruntur & nerui, ex præcipuis corporis partibus ortum ducunt. Vnde etiam multi ex tussi & tuberculis, & pure in thōrace collecto, ea quæ per linamenta fit curatio non indiguerunt, & ad costarum syderationem deueniunt. Sed & quibus carne circa costas contusa nihil tale superuenit, tardius tamen in dolore liberantur, quam quibus costa perfecta est, atque in his casibus dolor locum magis repetit. Proindeque nonnulli huiusmodi noxias ubi costa perfecta sit, magis negligunt. Quinetiam in, si modò sapiant, diligentiorē curandi rationem desiderant. Nam & victui abstinendum, totoque corpore quàm maximè quiescere conducit, & venere abstinendum, tum edulis pinguibus, & quæ faucium asperitatem inducant, tum etiam validis omnibus. Vena quoque in cubito secanda, & quàm maximè habendum silentium. Supra locum contusum splenia non multiplicia, sed multa, & tota contusione longè latiora inducere, tum cerato sublinere, & linteis latis, fasciisque latis & mollibus deuincire conuenit, modiceque apprimere, ut qui deligatur, neque valde compressam vinculum, neque item laxum esse dicat. Primum autem ab ipso colliso ordiri vinculum debet, ubique quàm maximè firmari. Et à media fascia incipienda deligatio, ita ut cutis quæ circa costas est, neutram in partem inclinēt, sed æquabili momento feratur, singulisque diebus, aut tertio quoque die deligandum. Præstat quoque alium leui aliquo medicamento quod eā deicit, mollire. Ac decem quidem diebus corpus extenuare, deinde rursus alere & implere. Sed dum extenuamus adstrictior, ubi verò ad pleniorē habitum ducimus, paulò laxior deligatio adhibenda. Quod si ab initio quidem sanguinem expuat, quadraginta diebus circa curationem &

H h h

deligationem diligentia adhibēda, alioquin ferè viginti die-
rum curatio abundè est. Ex magnitudine autem vulneris,
temporis ratio est incunda. At qui huiusmodi contusa parva
fecerint, iis etsi nullum deterius malum contingit, at locus
certè contusus mucosam magis quàm antea carnem conti-
net. Ac vbi quidpiam huiusmodi intus relinquitur, neque
curatione quidem probè exprimitur, deterius certè seors
habet, si circa os ipsum mucosum relinquatur. Neq; enim
amplius æquè à carne os attingitur, osque morbis oppor-
tunius redditur, multisq; iam ob eiusmodi causas ossa lon-
go tempore viciantur. Quòd si, non quæ iuxta os sunt, sed
ipsa caro mucosa sit, sic quoque tamen subinde morborum
& dolorum reuersiones fiunt, si quis fortè corpore sit affe-
cto. Iccirco deligatione tum bona, tum valdè accommoda-
ta vti conuenit, quoad quæ in contulo facta est humoris ef-
fusio exiccata & absorpta fuerit, & locus integra carne re-
pleatur, ossisque caro increascat. At quibus malum inuetera-
uit, locusq; dolore vexatur, & caro aliquantum mucosa est,
iis vstio optimè medetur. Et si quidè caro mucosa sit, ad
vsque vstio pertingere debet, neq; tamen os ipsum incale-
scere. Sin verò in intermediis costis fuerit, ne sic quidem in-
summo adurere conuenit, ea tamen cautio adhibenda, ne
adurendo in vltiorem partem penetres. Quòd si circa os
contusio esse videatur, eaque adhuc recens sit, neque diu
vitiatum os fuerit, si valdè exiguum quidem locum occu-
pet, sic velut dictum est adurere conuenit: sin verò oblon-
gus locus sit qui circa os attollitur, pluribus locis demitte-
dum erit candens ferramentum. De costę autem syderatione,
vbi curationem per linamenta tractabimus, dicetur.

Femoris articulus vbi coxendice excidit, quatuor in par-
tes promouetur, in interiorem quidem læpissimè, deinde in
exteriolem, interdum verò in posteriorem & anteriorem,
sed rarò. Quibus igitur interiorem in partem excessit, in
crus alteri collatum, longius duabas de causis merito appo-
ret. Ossi enim quod à coxendice procedit, & ad superiorem
pectinis partem fertur, femoris caput insidet, & articuli acetabuli
in acetabulo fertur, exterioreque rursus parte nates ex-
cauatur, nimirum cum femoris caput in interiorem par-
tem defluerit. Summa item femoris pars ad genu, & rursus
traferri

similiter ac pes, in exteriorem partem ferri coguntur. Pedes
 igitur extra vergēte, medici imperiti huic sanum, non hunc
 sano admouent, ac iccirco crus offensum integro multo
 longius apparet. Multaque etiam alias in his hallucinatio
 subest. Sed neque ad inguen crus flectere, similiter atque sa-
 nu possunt. Quin & femoris caput in interfemineo tactu
 prominere conspicuum est. Achis quidem indiciis femur
 anteriorem in partem elapsum esse colligitur. Quibus igitur
 articulus elapsus fuerit, neque tentatus reponi poterit,
 aut neglectus fuerit, ij crus circumuoluendo velut boues
 ingrediuntur, plurimamque molestiam sano crure susti-
 nent, cogunturque ad lateris inanitatem & prolapsum ar-
 ticulum incurui & obliqui esse. In sano vero crure nates ro-
 tunda eminere cogitur. Si quis etenim integri cruris pede
 in exteriorem partem conuerso incederet, reliquum totum
 corpus in crus affectum, vt ab eo veheretur, protruderet.
 At qui fieri potest vt crus affectum corpus sustineat? Cogit-
 tur ergo hunc in modum integri cruris pede in interiorem
 partem, non exteriorem conuerso, ingredi. Hoc enim pacto
 crus sanum tam eam corporis partem quae sibi, quam quae
 cruri affecto imminet, maxime sustineat. Incuruati au-
 tem ad lateris inanitatem & articulos pusilli apparent, & ad
 lateris integri baculo inniti coguntur. Hac enim parte
 conti renixu indigent, cum in eam & nates inclinent & cor-
 poris pondus feratur. Inclinari ite eos necesse est, cum ma-
 num e regione cruris affecti ad obliquum femur obfirma-
 re cogantur. Neque enim crus affectum corpus sustinere po-
 test, vbi per vices mutata crura sunt, nisi ad terram appres-
 sum contineatur. His igitur figurationum modis vt cogun-
 tur, quibus intro prolapsus articulus minime reconditus
 fuerit, nihil providente aegro quoniam habitu facillime co-
 nstitat, cum casus ipse edoceat, ex his qui ad manum sunt, eum
 qui maxime sit accommodatus eligere. Neque enim qui-
 bus vlcere pes aut tibia laborat, ij admodum crure incede-
 re possunt, eodemque modo infantes gradiuntur. Affecto
 namque crure in exteriorem parte conuerso, gressum faciunt.
 Ac duplex eis, quo opus habent, commodum accedit. Ne-
 que enim corpus aequae sustinetur eo crure quod incesso ex-
 tra fertur, atque eo quod intro, cum ei e directo onus non

incumbat, sed multò magis illi quod in incessu supponitur. Huic siquidem tum in iplo ingressu, tum in alterna crurum permutatione, è directo pondus incumbit, quòd eo habitus crus sanum celerrimè supponi queat, si affecto quidem crure, exterius; sano, interius ambulatio fiat. At quòd ad præsentem sermonem attinet, nò parui est momenti habitum corpori quàm accommodatissimum per se inuenire. Qui igitur ad perfectum incrementum nondum deuenere, us si prolapsus articulus non reconditur, femur, tibia & pes breuiora euadunt. Neq; enim iis ossa æquè in longum augentur, verùm breuiora fiunt, ac præcipuè femur. Crusque totum carne vacuum, minimè torosum, effeminatum, & tenuius redditur, partim quidem quòd sua sede priuetur articulus, partim verò quòd suo munere fungi nequeat, cum naturalem statum nò retineat. Vfus enim quidam nimiam mollitiem, tum etiam id quod in longum augeri prohibet, quodammodo tollit. Grauiusimè igitur habet, quibus dum in vtero continentur, elabitur hic articulus. Secundum hos, quibus in summa infantia idem contingit. Minimè verò omnium qui adulti istud perpeffi sunt. Ac adulti quidem quæ ratione incedant, dictum est. Quos verò adhuc in infantia hic casus detinet, plerique quidem in dirigendo corpore negligenter se gerunt maleque ad sanum crus conuoluuntur, n. anu, quæ è regione eius est se ad terram obfirmantes. Quinetiam adulti nonnulli qui hac calamitate vexantur, rectam ambulationem segniter curant. At qui in infantia hanc calamitatem experiuntur, ij si liberaliter educati fuerint, sano quidem crure recto vtuntur, verùm scipionem alæ quæ sano cruri respondet suppositum circumferunt. Quidam etiam vtrique alæ scipionem subiiciunt, crus verò affectum suspensum detinent, quoque id breuius est, eo leuius habent. Sano autem crure nihilo minùs habent roboris, quàm si integrum vtrunque esset. Eiusmodi tamè omnibus cruris carnes emolliuntur, eæque vt plurimum exteriore parte magis quàm interiore. Ferunt autem nonnulli Amazonas masculam suam prolem statim ab infantia, partim ad genua, partim ad coxendices, luxare consueuisse, quòd videlicet claudi fierent, ac neque mares fœminis infideliter tenderent, eisque ad manuarias operas vterentur, & cori-

riam, fabrilem, & quoduis aliud sedentarium opus exercerent. Quæ quidem vera necne sint ignoro. At quòd ista contingant quibus statim ab infantia articuli luxantur, certò scio. In coxis quidem certè in interiorètmne partem, an in exteriorem elabatur articulus multùm interest. In genibus verò interest etiam nonnihil, sed minùs tamen. Suius autem vtrique proprius claudicationis modus inest. Breuioribus enim sunt membris quib⁹ exteriorem in partem prolapsus articulus fuerit. Recti autem minùs stans, quibus in interiorem partem exciderit. Eodem quoq; modo si ad malleolam luxatio contingat, quibus in exteriorem partem excidit, ij quidem vari sunt, verùm stare possunt. At quibus in interiorem partem articulus prolapsus est, ij valgi quidem efficiuntur, minùs verò stare queunt.

At verò quænam ossa augeantur, res sic se habet. Quibus quidem ad malleolum tibiæ os loco motum est, iis certè pedis ossa, quòd proximè vulnèri iuncta sint, minimùm augeantur. Tibiæ verò ossa augeantur quidem, neque certè multò minore copia, verùm carnes imminuuntur. At cum articulus ad malleolum sua sede secundum naturam manserit, ad genu verò suo loco emotus fuerit, iis tibiæ os, quòd vulnèri sit proximum, non æquè augeri, sed breuius reddi consuevit. Pedis autem ossa imminuuntur quidem, verùm non æquè ac paulò antè dictum est, cum pedis articulus integer maneat. Quòd si eo etiam, sicuti cum varus est, vti possent, iis adhuc minus pedis ossa imminuerentur. Quibus verò coxendicis articulus luxatur, iis femoris os, quòd proximè vulnus attingat, non æquè augeri solet, sed sano breuius redditur. His tamen neque tibiæ os, neque pedis ossa eodem modo augeri prohibentur. Quod ideo accidit, quòd femoris articulus qui cum tibia committitur, & tibiæ, qui cum pede, sua naturali se se manent: iis tamen totius cruris carnes imminuuntur. Quòd si crure vti possent, etiam magis ossa augerentur, velut priùs quoque dictum est, femore excepto, minusque carne destituerentur, quamuis id multò magis quàm sanis cõtingat. Cui rei iudicio sunt, qui à prima origine, aut antequam ad perfectum incrementum deuenierint, brachio luxato mustelæ cubito præditi euadunt. Hsi quidem os brachij breue, cubitum verò ac sum-

mam manum sanis paulò exiliora habent, idq; ob antea-
ctas causas, quòd brachium, cum læso articulo proximum
sit, iccirco breuius redditur. Cubitus autem non idèò noxia
æquè patet, quòd brachij articulus qui ad cubitum est, pri-
stinam naturam retineat. Manusque rursus etiam longius
à noxia quàm cubitus abest. Has igitur ob causas enumerat-
tas, ossa quædam incremento destitui, quædam etiam in-
crementum suscipere contingit. Ad pleniorum autem ma-
nus & brachij habitum, multum manus labor profuerit.
Qui nanque mustelæ cubito præditi sunt, manuaris ope-
ras, quas etiam altera manu præstant, ut plurimum hac ma-
nu suscipiunt, idque nihilo peius quam altera. Neque enim
manibus ut cruribus, corporis onus fertur, sed sunt leuia ta-
rum opera. Ob exercitationem autem neque in manu, ne-
que in cubito, iis qui mustelæ cubitum habent, carnes im-
minuuntur. Quinetiam brachium ad pleniorum habitum
inde nonnihil iuuatur. At ubi coxendicis articulus à primo
ortu, aut etiam in ipsa infantia, sua compage emotus, ad in-
teriores partem inclinari, carnes eam ob causam magis
quàm in manu imminuuntur, quòd ij crure uti nequeant.
Atque hæc ita se habere, quæ paulò post dicentur quodam-
modo testabuntur.

At quibus in exteriorem partem femoris caput excessit,
iis crus iuxta alterum extensum meritò quidem breuius
apparet. Neque enim femoris caput, velut cum intro luxa-
batur, ossi insidet, sed iuxta os quod natura inclinatum est,
in carne humida & cedente firmatur, idèòque breuius ap-
paret. Interiore verò parte ad locum inter crura medium
(gressuram & *πληξιδεα* nominant) femur magis contrahi-
tur & gracilius euadit. Exteriore autem parte nates in gib-
bum magis extumescit, extra nimirum femoris capite cla-
pso. Quin & superior nates apparet, eò quòd hac parte ca-
ro femoris capiti cedit. Extrema verò femoris pars ad ge-
nu, & tibia & pes introrsum spectare conspiciuntur. Ve-
rum neque infictere perinde ac sanum crus possunt. At-
que hæc quidem sunt extra prolapsi femoris notæ. Quibus
igitur iam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit,
iis crus totum breuius conspicitur, neque ingressu terram
calce contingere possunt, sed ima planta terræ insistant.

paululumque summis digitis interiorē in partem ten-
 dunt. Atque in his longē melius crus læsum corpus ferre
 potest, quā quibus in interiorē partem luxatio facta
 est, partim quidem quod femoris caput, & articuli ceruix,
 quæ naturaliter obliqua est, maiori coxæ parti subiecta est,
 partim verò quod summus pes in exteriorē partem in-
 clinari non cogitur, sed prope ad rectitudinem corporis ac-
 cedit, & interiorē in partem etiam conuertitur. Quum
 igitur articulus carnis locum in quem elapsus est consuetu-
 dine tritum fecerit, & caro lentorem contraxerit, tempo-
 ris tractu doloris expers euadit. Tuncque, si velint, absque
 baculo incedere possunt, & corpus affecto crure sustenta-
 re. Is ergo, eò quod crure vtuntur, minùs quā quibus
 paulò antè dictum est, carnes emolliuntur, idque plus, aut
 minùs contingit. Ferè autem magis ad interiorē partem
 quā exteriorē offceminantur. Ac eorum quidem non-
 nulli, quod crus flectere non possint, calceum sibi induce-
 re nequeunt. Quidam etiam id possunt. At quibus in ma-
 tibus vterò hic articulus sua sede emotus fuerit, aut cum ad-
 huc augentur vi exciderit, neque reconditus fuerit, aut et-
 iam morbo elapsus atque sua compage motus fuerit (horum
 enim pleraque contingunt) eorum quidem nonnullis, si
 syderatum femur fuerit, suppurationes diuturnæ & quæ cu-
 rationem per linamenta desiderent, contingunt, quibusdā
 etiam ossa nudantur. Eodem verò modo tum quibus syde-
 ratur os femoris, tum quibus non syderatur, multò breuius
 redditur, ac neque velut sanum augeri solet. Huius etiam
 ubi ossa paulò quidem quā alterius breuiora euadunt,
 ob easdem causas, quæ etiam antea sunt commemoratæ.
 Atque hi incedere possunt, nonnulli quidem eo modo, quo
 quibus iam adultis elapsus articulus reconditus non fuit,
 quidam etiam toto pede insistant, inter ambulandū tamen
 ob cruris breuitatē, vtrinq; in partem inclinari coguntur.
 Hæc autem sic contingunt, vbi in his quæ ad corporis habi-
 tum spectant, diligenter, & in quibus oportet rectè fuerint
 à pueris educati, priùs quā ad ambulationem confir-
 mentur, ac nihilominus etiam diligenter & rectè, vbi con-
 firmati fuerint. Summam verò curam postulant, quibus
 in prima infantia hic casus incidit. Si enim ea in infantia

negligantur, iis totum crus profus inutile & incrementi expers redditur, ac vniuersi cruris carnes magis imminuuntur quam sani. At multò sanè minus quam quibus interiorem in partem exciderit, idque ob vsum & laborem, ita ut statim vti crure valeant, velut etiam de his qui mustela cubito præditi sunt paulò antè dictum est. Nonnullis quoque partim quidem statim à prima origine, partim verò sub morbo, amborum crurum articuli exteriorem in partem prolapsi sunt. Iis igitur ossa quidem huiusmodi vitis patet, at carnes minimè effœminantur. Sed & pleniora crura euadunt, nisi si quid interiore parte paulùm deficit. Eam verò ob causam pleniora sunt, quòd utroque crure pariter videntur. Eodem enim modo inter ambulandum ab utraque parte iactantur, itaque valdè prominentibus naribus conspiciuntur, eò quòd articuli suo loco excesserunt. Quòd si neque his ossa vitientur, neque gibbosi supra coxendices euadant (quosdam enim huiusmodi vitia prehédunt.) Nisi ergo tale quid contingat, de cætero satis salubriter vitam traducunt. Minus tamen in reliquo corpore, capite excepto, incrementi suscipiunt.

At quibus posteriorem in partem femoris caput elapsum est, quòd paucis contingit, neque ad articulum luxatum, neque admodum ad poplitem crus extendere possunt. Atque id multò minus, quam quibus hoc vitium iam pridem cõtingit, quòd hi inguinis & poplitis articulum magis extendere possunt. Præterea etiam illud animaduertendum, quòd & valdè utile & magni est momenti, ac plerosque later, neque sanos poplitis articulum extendere posse, nisi vnà quoque inguinis articulum extendant, præter quàm si præterea valdè sustollant: sic enim posse. Hi ergo neque eodem modo poplitis articulum, sed multò ægrius, flectere possunt, nisi vnà quoque inguinis articulum inflexerint. Multa quoque alia in corpore huiusmodi cognationes habent, & circa nervorum contractionem, & musculorum habitum plurima & cognitu digniora quam quis existimet, conspiciuntur. Quòd etiã in intestinorum natura totiusque ventris, ac in veteri erroribus & contractionibus cernere licet. De quibus aliàs cum his que nunc dicuntur consentiens sermo habebitur. Quòd ad præsentem sermonem attinet, neque crura

causa

extendi (velut iam dictum est) potest, breuiusq; duabus de
 causis apparet, tum quòd non extenditur, tum quia ad natis
 carnem prolapsum est. Ea etenim est ossis coxendicis natu-
 ra, qua parte & femoris ceruix & caput inest. At vbi com-
 midura exoidit, decliue in exteriorem natis partem deferri
 solet. Insuper tamen crus si modò dolor non prohibeat,
 possunt, tibiaq; & pes ferè recta conspiciuntur, neque in
 hanc vel illam partem admodum inclinata. Ad inguen ven-
 to, præcipuè etiam si quis locum attingat, caro aliquanto
 mollior sentitur, præsertim cum articulus alteram in par-
 tem prolapsus sit. Ad nates autem, si quis attretet, femoris
 caput aliquanto etiam magis protuberare videtur. Atq; hæc
 quidem notæ sunt, vbi posteriorem in partem femur elap-
 sum est. Cui ergo iam adulto prolapsum, reconditum non
 fuerit, is quidem, vbi tempus aliquod intercesserit, & dolor
 quieuerit, articulusq; in carne volui assueuerit, ambulare
 potest; inter ambulandum tamen vehementer ad inguina
 cum inflecti necesse est, idq; duabus de causis, tum quòd
 obantè dicta crus multò breuius efficitur, tum etiam quia
 longè abest, vt calce terram contingat. Si namque vel paulu-
 lum conetur hoc pede ferri, nulli alteri rei innixus, is vtrique
 in posteriorem partem decider, cum coxendices plurimum
 præter pedis ingressum in posteriorem partem eminentes
 & spina in coxendices incumbens, magno momento illuc
 ferantur. Vix autem ima pedis planta consistit, ac ne sic qui-
 dem, nisi seipse ad inguina incuruarit, prætereaq; alterius
 cruris poplitem inflectat. Quandoquidem ita necesse est,
 vt manu quæ est à parte affecti cruris, superiori femoris
 parti obiecta, ad quemlibet ingressum firmetur. Quæ res
 certè efficit, vt ad inguina aliquantulum incuruari cogatur.
 In altera enim crurum inter ambulandum vicissitudine,
 super crure affecto corpus ferri nequit, nisi admota manu
 crus illud terræ obfirmetur, præsertim cum articulus cor-
 pori nõ lubster, sed ad coxendicem posteriorem in partem
 promineat. Ij tamen absque baculo incedere, si alias assue-
 uerint, possunt, propterea quòd pedis gressus pristinam di-
 rectionem seruat, neque exteriorem in partem inclinat.
 Quocirca conto cui innitantur nihil indigent. Atqui si fe-
 moris apprehensi loco, alæ quæ ad crus affectum est sub-

fecto scipioni inniti velint, ij longiore quidem supposito scipione, erectiores incedent, pede tamen humi non inniuntur. Quod si pede inniti velint, breuiorem esse baculum oportet, eosq; in super ad inguina inflecti necesse est. At cœniū imminutiones iis etiā pro ratione, velut antè dictū est, contingunt. Quibus enim crus suspensum est & nihil laborant, iis vel maximè imminuuntur, minimum verò, vbi plurimum ingressu vrantur. Crus tamen integrum non modò nihil utilitatis consequitur, verum etiam deformius redditur, si affecto crure ad terram innixi vrantur. Illi enim dum subseruit, tum in exteriorem partem coxæ dicem prominere, tum poplitem inflecti necesse est. Quod si affecto crure terram non contingat, sed eo suspenso scipioni innitatur, eo sanè pacto crus integrum robustius euadet, cum naturaliter habeat, & exercitatione magis corroboretur. Cæterum hæc ad artem Medicam nihil pertinere dixit fortasse quispiam. Nimirum quid attinet de his quæ nullam amplius curationem admittunt, copiosiorẽ ad hoc doctrinæ sermoem facere? Istud verò plurimum refert. Eadem enim notione, cum ista inter se separari nequeant, comprehenduntur. Danda si quidem opera est, ne quæ curationem admittere possunt, incurabilia euadant, prospicientes quam potissimum ratione prohibeamus, quæ minus eò deueniant, vt incurabilia reddantur. Quæ vero nullam curationem admittunt, prospicere etiam oportet, ne maximè noxia efficiantur. Prædictiones autem spectatæ & laude dignæ ex eo existunt, quod dignoscimus quænam, & quam ratione, aut quando, res quæque existit habitura sit, siue eò tendat vt curationem recipiat, siue curationis spem adimat. At quibus vel à primo ortu, vel alio qui dum adhuc augentur, articulus hoc modo in posteriore partem prolapsus, ac minimè recidit, siue per vim, siue per morbum hic casus inciderit (multarum namque luxationes huiusmodi per morbos fiunt, quibusnamque in morbis ista contingat paulò post scribetur.) Si prolapsus igitur articulus restitutus non fuerit, os femoris breuiter redditur, crus autem vniuersum, eo quod nulli sit vitiatum & incremento destituitur, longèque gracilius erudit, quod nihil ad vsum cedat. In iis etiam poplitis articulis

visum sentit. Nervi nanque ex prædictis causis intenduntur. Ideo neque poplitis articulum extendere possunt, quibus hunc in modum coxa elapsa sit. Quæcunque enim (vā breuiter dicam) corpori vsum aliquem præstant, ea si quis in eo laboris genere quod cuique est consuetum, moderatè exerceat, hac quidem parte bene valent, augètur & ad maturam senectutem perueniunt: sin contrā orientur nequè in vsum veniant, morbis patent, in incremento priuantur, celeriterque consenescent. Inter quæ maximè id articuli & nervi sentiunt, si in vsum non veniant. His igitur de causis hoc in luxationis genere, maiorem quàm in cæteris noxiam accipiunt. Crus nanque totum, tum quòd ad ossium, tum quòd ad carniū naturam spectat, in incremento destituitur. si ergo vbi in viros euaserunt, crus suspensum & inclinatum habentes super altero, baculo vno, aut etiam altero innixi, feruntur.

At quibus priorem in partem femoris caput prolapsum est (quod paucis contingit) ij perfectè quidem crus extendere possunt, incuruari verò ad inguen minimè. Quin & laborant si poplitem inflectere cogantur. Crus verò longitudine æquale conspicitur, idque ad calcem maximè. Sed pes summus minùs aliquanto in anteriorem partem propendere potest. Crus autem vniuersum naturalè rectitudinem seruat, neque in hanc vel illam partem tendit. Doloze quoque ij statim præcipuè afficiuntur, vrinàque impuimis potius quàm aliis in luxationibus supprimitur. In his enim femoris caput proximè ad insignes nervos incumbit, & ad inguen quidem intumescunt, isq; locus contentus conspicitur, ad nates autè in rugas magis contractus & summè gracilis. Atq; hæc quidem dictæ sunt notæ eorum quibus hunc in modum femur prolapsus est. Quibus igitur iam adultis, articulus hic elapsus reconditus non fuerit, ij vbi dolor cõquieuerit & articulus eo in loco in quem excidit verti affluerit, protinus fere erecti absque baculo ingredi possunt idque admodum erecti, nimirum cum affectum crus neque ad inguen, neq; ad poplitem facillè incuruare queant. Ideoque quòd ad inguen flecti nequeant, toto crure ad ingressum magis erecto, quàm cum valebant, vuntur. Interdumq; pedem per terrā trahunt, vt qui superiores articulos

non facillè infectant, & toto pede inambulant. Neque enim minus hi calce quàm anteriore pedis parte incedunt. Quod si multùm progredi possent, vel planè calci insisterent. Nè & bene valentes quo longius iter faciendo procedunt, hoc magis calci insistant, pede vno defixo alterum attolentes. Quibus ergo hoc modo luxatio contingit, ij magis adhuc calce quàm pedis parte anteriore impingunt. Pedis enim pars anterior, cum crus reliquum extensum est, non aequè ac si inflexum fuerit, in priorem partem flecti potest. Neque contra pes simus reddi potest crure inclinato, vel ut extento. At crus quidem cum bene valet, quomodo diximus à natura constitutum est. Cum verò prolapsus articulus repositus non fuerit, ob commemoratas causas, velut dictum est, inambulant. Ad nates tamen & carnosam tibiæ posteriorem partem, atque è regione posterioris partis, crus altero gracilius redditur. At quibus tenella adhuc aetate sic luxatus articulus reconditus non fuerit, vel à prima origine id contigerit, iis quoque femoris os aliquanto magis quàm tibiæ aut pedis imminuitur. Et minimum quidem in hoc luxationis genere femur imminuitur. Carnes tamen omni ex parte præsertim quæ ex posteriore regione imminuuntur, veluti iam supra dictum est. Qui ergo rectè educati fuerint, ij diu augentur, crure quidem, etsi altero aliquantum breviores, vti possunt, baculo tamen qua parte crus lesum est, in nitentes. Neque enim absque calce imam plantam ad vsum demittere admodum queunt, quod in aliis claudicationibus quibusdam licet. Cuius rei ea causa est quam paulò antè retulimus. Idcirco igitur baculo insuper indigent. At qui neglecti fuerint, neque crus in terram demittunt, sed suspensum habent, iis ossa quidem quòd ad incrementum acciunt, potius quàm iis qui co vtuntur, imminuuntur, carnes vero multò etiam magis. Circa articulos autem, quòd ad directionem spectat, crure ij aliquanto magis capti sunt, quàm quibus aliter luxatio contigerit.

In summa igitur, articuli qui prolabantur & luxantur, non eodem semper modo excidunt & luxantur, sed interdum quidem longè amplius, interdum verò multò minus. Et qui quidem longè amplius luxantur aut excidunt, maior molestia in totum reconduntur, ac nisi reponantur, in his ossa

ossa, carnes, corporis habitus & magis ac manifestius debilitantur & deprauantur. At vbi minus prolabantur & luxantur, hæc quidem ossa facilius reconduntur, cumq; frustra tentata aut neglecta repositio fuerit, his minores magisque innoxia, quam quibus paulò antè dictum est, debilitates contingunt. Atque in reliquis quidem articulis per sanè multum interest, maiòrne interdum an minor luxatio fiat. Verùm tum femoris tum brachij capita, quam simillimas inter se vtraque luxationes patiuntur. Cùm namque rotunda sint, simplicem ac leuem rotunditatem habent. Sinus autem ea excipientes rotundiores sunt, iisque adaptantur. Quò fit vt articuli dimidium in his suo loco excedere non possit. Ob rotunditatem enim, aut exteriorem in partem, aut interiorem luxabitur. Ergo quòd ad præsentem sermonem attinet, in totum iam prolabantur, alioqui minimè excidunt. Interdum tamen ij magis quidem, interdum minus à naturali sede exiliunt, magisque id femori quam brachio vsuenerit. Nonnulla siquidem ex luxatis quæ à primo ortu contigerunt, si parua luxatio fuerit, in naturalem statum redire possunt, præsertimque ad pedis articulos. Quibus à primo ortu crus varum efficitur, eorum plerique curari possunt, nisi magna admodum emotio exciterit, aut etiam pueris ætate paulò amplius prouectis ista contingunt. Quàm celerimè his igitur curationem adhibere optimum est, prius quam & pedis ossium, & carnis in tibia perquam magnus defectus contingat. Vari igitur non vno modo sed pluribus fiunt. Plærunque siquidem non ex toto sede sua elapso articulo, sed quòd re aliqua detentus eo habitu assueuerit, pes varus efficitur. In eorum autem curatione animaduertendum est, vt tibiæ quidem os ad malleolũ quod extra spectat, interiorem in partem propellatur & dirigatur, contrà verò os calcis è directo exteriorem in partem repellatur, quò ossa quæ extant, tum circa medium, tum circa transversum pedem, inter se concurrant. Digni verò vna cum pollice interiorem in partem repente inclinentur, atque hunc in modum cogantur. Adhibito autè cerato quod copiosam resinam recipiat, & spleniis & fasciis mollibus, neque paucis, neque admodum appressis, deligatio instituenda, neque aliter fasciæ circumducendæ quam si pes ma-

nibus componeretur, quò pes paulò magis ad valgum spò-
 etare videatur. Tum solea quædam ex corio non admo-
 dum duro, aut plumbo paranda, eaque non ad cutem poli-
 ta adalliganda, sed cùm iam postremas fasciâs appositurus
 es. Vbi iam deuinctus fuerit, vnus cuiusdam lintei ex qui-
 bus deligatio constat caput, ad fasciâs quæ in inferiore par-
 te pedis existunt, è regione parui digiti assuendum, deinde
 sursum intendendû, vt dũ moderatè habere videatur, supra
 carnosam tibiæ partem posteriorem prominentem cir-
 cumducatur, atq; ita firmiter collocatum hæreat. Ad sum-
 mum, quasi quis ceram singat, ea ad iustam naturam addu-
 cenda, vt & quæ inclinant, & quæ præter naturam disten-
 duntur, manibus nec non deligatione in naturalem sta-
 tum reponantur, neque magna vi sed leniter cogantur. Ita
 verò fasciæ assueadæ, vt quemadmodum opus est, mem-
 brum excipiatur. Nam & aliæ claudicationes alium exci-
 piendi modum postulant. Tum calceus plumbeus paran-
 dus, supra vinculum inducendus, eo modo qualem Chiz-
 crepidæ habebant. Verùm neque eo opus est, si quis rectè
 manibus componat, tum rectam fasciarum deligationem
 adhibeat, tum rectè excipiat. Atque hæc quidem curatio,
 quæ neque sectionem neque vstionem, neque aliam vari-
 etatem vllò modo postulat. Ista nanque opinione celeritè
 curationi cedunt. Tempore tamen superanda sunt, quoad
 iusto habitu corporis incrementum acceperit. Cùm verò
 calcei ratio ineunda erit, accommodatissimi erunt calcei
 Arbylæ dictæ, quibus lutum calcatur. Hoc nanque calcea-
 menti genus minimè à pede superatur sed ipsum potius
 continet. Maximè quoque accommodata est Cretensis cal-
 ceamenti ratio.

At verò quibus tibiæ ossa luxata, accedente vulnere,
 commissura quæ est ad pedem penitus eminent, ea siue in-
 tro, siue extra vergant minimè reponenda sunt, sed sinenda
 vt qui velit ea reponat medicus. Id enim manifestò nosse
 oportet, eos quibus ista reposita permanferint interituros,
 paucisque diebus duraturos. Conuulsione nanque subla-
 ti, pauci diem septimum superant. Sed & pes & tibia ad
 gangrænam deueniunt, eaque sic affore certò nosse con-
 uenit. Aeneque veratrum eodem die exhibitum, iterum-
 que

que eorum, mihi videtur auxilio futurum, proximè tamen, si quid aliud, facere, quod certè non existimo. Quòd si neque reposita, neque ab initio tentata fuerint, eorum plerique supersunt. Tibia verò & pes, eo quo æger velit modo obfirmanda, tantùm ne dependant, neue moueantur. Curatio verò cerato quod picem habeat, & splenis vino madentibus, paucis, non admodum frigidis, instituenda. Frigus nanque in huiusmodi affectibus conuulsionem accersit. Accommodata quoque est curatio per betæ folia, aut russilaginis, aut alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta, vlceri adiectisque partibus imposita. Vlcus autem ipsum cerato tepido illinendum. Quòd si tempus hybernium sit, lanæ quoque fordida, vino & oleo tepido madentes imponenda, ac desuper irriganda. Neque omninò quicquam deligandum aut circumponendum. Probè enim nosse conuenit, huiusmodi affectibus appressionem & pondus omnem asferre noxiam. Accommodata autem ad ea nonnulla sunt ex medicamentis quæ cruentis vulneribus imponuntur, ea nimirum, quibus conuenit vt lanæ impositæ vino madentes diutiùs permaneant. Ex iis verò medicamentis quæ cruentis vulneribus admouentur, quæcunque intra paucos dies soluantur, & quæ resinam recipiunt, non æquè vt illa accommodata existunt. Horum enim vlcereum purgatio, cum multo tempore madeant, in longius tempus protrahitur, atque ex iis nonnulli vtiliter deligantur. Nosse tamen certò conuenit, necesse esse hominem turpiter claudicare, cum pes superiorem in partem retrahatur, luxataque ossa extra eminere conspiciantur. Neque enim vllum ex his ossibus ferè, nisi paululum quid, nudatur, neque abscedit, verùm tenuibus imbecillisque cicatricibus obducitur, idque si longo tempore quiescunt, alioqui periculum est ne aliquod vlcusculum, quod curationem non recipiat, relinquatur. Verùm quod ad præsens institutum attinet, qui hac ratione quidem curantur, seruantur. At vbi repositus articulus remanserit, intereunt. Eadem quoque ratio est vbi cubiti ossa ad manus articulum factò vulnere, vel interiorem in partem, vel exteriorem emineant. Certò enim tenendum est, eum cui recondita ossa permanserint, supra posito mortis genere intra

paucos dies interituum. Quibus verò neque reposita sunt
neque repositio tentata, eos multò plures superesse, His au-
tem quæ dicta est curatio idonea existit. Claudicatione
quoque habitum deformem, manusque digitos imbeci-
los & inuiles reddi necesse est. Vbi nanque anteriorem
partem ossa luxantur, digiti inflecti, si in anteriorem, et
trahi nequeunt. At quibus tibiæ os ad genu, accedente ve-
nere, vel ad anteriorem, vel ad posteriorem partem foras e-
minet, id si recondatur, magis quidem eos adhuc præcipi-
tat, quàm cæteros, licet etiam illis periculum intendatur.
Verum si non reposito osse curationem adhibueris, hæc
la quidem ratione spes salutis superest. Eò autem maius
iunctum periculum hæc ossa habent, quò superiora ac ve-
lidiora, à robustioribusque prolapsa fuerint. Quòd si os fo-
moris ad genu cum vlcere luxetur, id si repositum quidem
permanerit, maiore adhuc vi & celerius, quàm supra dicta
hominem præcipitat, non repositum verò maiore peri-
culo caret quàm superiora: vna tamen hæc salutis spes est.
Eadem ratio est & in articulis ad cubiti gibbum, & in cubi-
to, & in brachio. Ex his enim, vbi luxata cum vlcere emineat,
ea omnia si reconduntur, mortem, non reposita, spem salu-
tis afferunt. At iis qui euadunt claudicatio adest. Articuli
autem superiores si recondantur, mortem magis afferunt.
Sed & iidem non repositi periculum maius habent. At
cui superiores articuli luxati cum vlcere foras eminent,
vtrunque recondantur, mortem magis afferunt, non re-
positi quoque maiori periculo sunt expositi. Sed & quæ
curatio mihi maximè accommodata esse videatur, iam re-
posita est. Iam verò quibus digitorum, aut pedis, aut manus
articuli luxati, cute vulnerata excefferint, osse non fracto
sed ab ipsa connexionione auulso, iis si repositi permanerint,
cõuulsionis quidem periculum, nisi recta curatio adhibea-
tur, impendet. Operæ pretium tamen est, vbi prædiximus
multa cautione & diligentia opus esse, ad repositionem ag-
gredi. Facillima autem maximèque efficax & artificiosa est
repositio, quæ per vectis molitionem fit, velut etiam supra
in ossibus fractis & eminentibus dictum est. Deinde quibus
maximè quiescere conuenit, ac decumbere, modicoque e-
bo uti. Præstat quoque & leui aliquo medicamento sursum
purgare.

purgare. Vlcus autem aut medicamentis quæ cruentis vulneribus protinus imponuntur, & perfundi sunt idonea, curandum est, aut buphthalmi foliis, aut iis quæ fractis caluaria ossibus subueniunt, nihilque quod valde sit frigidum ad mouendum. Ac primi quidem articuli minimum periculo sunt obnoxij: Superiores maius periculum habent. Eodem autem, vel certè postero die recondendi sunt, tertio aut quarto minimè. Quarto enim die recrudescentis mali nomine maximè eduntur. Quibus ergo non protinus repositio conuigat, hi dies transmittendi sunt. Quicquid enim intra decem dies reconditum fuerit, contineri solet. Quòd si recondito articulo conuulsio accedat, is protinus expellendus est, & calida subinde perfundendus; totumque corpus, tum præcipuè circa articulos, calidè, blandè ac molliter cõtinuendum. Verùm inclinatum magis quàm intentum totum corpus esse conuenit. Expectandum tamen est ut reconditi digitorum articuli abscedere debeant. Plærunque tum ita contingit, si vel leuis inflammatio subsit. Ad eò vitium in imperitiæ culpam apud vulgum medicus incurreret, nihil omninò reponi oporteret. Atque ossa quidem ad articulos foras eminentia, vbi reconduntur, hunc in modum, velut dictum est, periculum adferunt.

At quæcunq; ad digitorum articulos ex toto præciduntur, ea plærunque sunt innoxia, nisi quis sub ipso vulnere in animi deliquium incurrat, iisque vlceribus quæuis curatio iatis erit. Sed & quæ non ad articulos, verùm ad aliam quãdam ossium rectitudinem præciduntur, etiam hæc innoxia sunt, & adhuc cæteris promtiorum curationem recipiunt. Quæ item in digitis ossa fracta cute eminent, non ad articulos: hæc etiam innoxie reconduntur. Præcisiones autem ossium ex toto, & ad articulos & in pede, & manu, & in tibia nonnullis ad malleolos, & in cubito: quibusdam ad primam palmæ partem, plærunque citra noxiam fiunt, si non protinus animi defectio oppresserit, aut quarto die febris assidua accesserit. Carnium tamen syderationes contingunt, & in vlceribus sanguinem profundentibus, & in valentibus contractionibus, tum in ossium fracturis plus æquo compressis. In aliis item quæ vinculis violenter intercepta fuerint, plærunque decidunt. Et ex his complures euadunt, nec

non quibus in femore carnis & ossis pars aliqua excidit, & quibus in brachio. Minus autem ex brachio & tibia cum quid decidat, hi adhuc facile tolerant & supersunt. Quibus igitur fractis ossibus syderationes & denigrationes confestim contingunt, iis quidem, cum iam antea ossa cesserint, celeres corporis abruptiones fiunt, & quæ casura sunt, cito decidunt. At quibus integris ossibus denigrationes contingunt, iis quidem carnes celeriter etiam emoriuntur, ossa autem, tum qua parte nigrities terminatur, tum qua nudata sunt, tardè abscedunt. Partes autem corporis quæ infra terminos denigrationis fuerint, ubi iam profusus emortuæ fuerint, & dolorem non senserint, ad articulos auferenda, ea cautione ut ne vulnus inferatur. Nam ubi qui exciditur dolet, neque dum qua parte exciditur corpus emortuum fuerit, ne sub dolore animus deficiat, admodum periculatur. Eiusmodi verò animi defectiones multos iam confestim è medio sustulerunt. Ac femoris quidem os hoc modo nudatum octogesimo die abscedere vidi. Verum tibia huic homini vigesimo die circa genu detracta fuerat, mea autem sententia etiam citius. Neque enim simul, sed ut consultius quid fieret visum est. Tibiæ verò ossa ex huiusmodi nigritie, quæ ex ipsis nudata fuerunt fere ad mediam tibiæ, sexagesimo die mihi deciderunt. Curatio sanè quidem curationi præstat, quò maturius vel serius nudata ossa decidunt. Pressus item à pressu, & validitate & imbecillitate differt, quò etiam celerius aut tardius nervi, carnes, arteriæ & venæ denigratæ emoriantur. Quæ enim non validè intercepta emoriuntur, ex his nonnulla ad ossium nudationes non deueniunt, sed in summo magis decidunt, in quibusdã verò neque nervus denudatur, sed magis summæ partes decidunt. Eas igitur ob causas, tempus intra quod horum singula iudicatione solvuntur, certo numero comprehendere non licet. At certè eiusmodi curationes suscipiendæ sunt, quippe cum ad aspectum ipsum magis quam ad medicationem sint formidabiles. Iisquæ omnibus leuis medicatio satis est. Ipsa enim per se sola solvuntur. Ea quoque in victu adhibenda diligentia, ut quoad eius fieri poterit, febris auerteretur, & iusto habitu corpus collocetur. Iustus autem hic corporis habitus, ut neque in sublime sub-

larum

latum sit, neque deorsum spectet, sursum tamen magis, idque præcipue, quoad circumcirca ex toto abruptum fuerit. Tunc enim profluentis sanguinis periculum impendet. Nam igitur ob causam vulnera declina non collocari, sed contra debent, quandoquidem procedente iam tempore, atque vbi vlcera pura fuerint, non amplius accommodatus est hic habitus, sed recta positio, interdumq; in decliue tendens conuenit. Temporis nanque successu horum nonnullis ossis decessiones cõtingunt, atq; ideo fasciis primùm iniectis velut subligaminibus opus habent. In his autem sperandum est fore vt procedente tempore cruentis deiectionibus corripiantur. Nam & plarisque, in his quæ denigrantur, & in sanguinis ab vlcere profusionibus cruentæ deiectiones superueniunt. Atque id plarunq; fit, iam iudicatione absolutis denigrationibus & sanguinis eruptione. Ferturq; id impetu largo & vehementi, sed neque multis diebus perseuerat, neque lethale est. Nam neque ij cibos admodum auersantur, neque aliàs inedia conducit.

At femur coxa elapsum, vbi interiorem in partem proci-derit, hac ratione reconditur. Hæc quidem proba, & iusta, & secundum naturam repositio est, sanæque ad gloriam ferre comparata, si quis huiusmodi ostentationem affectet. Homo à pedibus ex transuersa mediæ domus trabe, vinculo valido, molli tamen & lato suspendatur, quatuor inter se circiter digitis aut etiam minùs distantibus. Supra genua quoque in superlorum latum ac molle, quod ad eandem trabem pertingat, circumdandum. Crus verò affectum duobus digitis amplius quàm alterum intentum esse debet. Caput quoque duos ferè cubitos, aut paulò amplius aut minùs, à terra recedat. Manus autem ad latera porrectæ, re aliqua molli alligandæ. Eaque omnia supino decumbenti homini apparanda, vt quàm paucissimo tempore suspensus maneat. Homine suspeso, peritus aliquis, neque imbecillus, cubitum iater femora traiectum, inter caput femoris elapsum & interfemineum medium collocare debet, deinde altera manu ad eã quæ est interposita coniuncta, rectus adstantis, repente ad suspensum hominis corpus annexus, sublimisq; maxime equabili libramento appèdere. In hac sanè repositio

nendi ratione omnia quibus secundum naturam opus est
 suppeditantur. Nam & corpus ipsum suspensum suoque po-
 dere extensionem facit, & qui appensus est, simul quidem
 extendendo caput femoris è regione sui acetabuli sublime
 ferri cogit, vnaque cubiti osse molitionem facit, & in pristi-
 nam sedem retrudit. Vincula autem quàm optimè quidem
 accommodata esse oportet, id certè aduertendo, vt qui sub-
 limis appenditur quàm validissimus existat. Quem admo-
 dum igitur suprâ quoque dictum est, multùm homini ho-
 mo natura præstat, in eo quòd vel facilis vel difficilis repo-
 sitio fiat. Item què cur multùm intersit, suprâ cum de hume-
 ro ageremus dictum est. Nonnullis enim absque vllò ap-
 paratu, sed ex modica intensioe, quæ manuum directioe
 fit, leuique agitatione femur intrò reuertitur. Multis etiam
 crus, quâ commissura est, inflectentibus, id facta circum-
 actione iam in suam sedem reuertit. At multò sæpius eue-
 nit, vt non cuiuslibet cedat apparatus. Quocirca què quidè in
 quauis arte in singulis plurimùm præstant, scire conuenit,
 in vsum verò ea adhibere quæ ad singula accommodari vi-
 debuntur. Extendendi ergo rationes etiam à me in superio-
 ribus dictæ sunt, vt ex his quæcunque suppetet in vsum ad-
 hiberi possit. Vehementem enim in diuersas partes exten-
 sionem fieri oportet, vt in alteram quidem crus, in alteram
 verò corpus adducatur. Nam si probè extensio fiat, femoris
 caput supra pristinam sedem sublime efferetur, sicque in
 sublime euectum, non iam facilè prohibeatur, quominus
 in sua ipsius sede consistat, adeo vt etiam quæuis molitio ac
 directio satis sit. Sed enim parciore extensio fieri consuevit,
 ideoque maiorem molestiam repositio adfert. Neque ergo
 pedibus solùm, verùm etiam supra genu vincula iniici ne-
 cesse est, quòd non magis genu quàm coxendicis articulus
 deligatione intendatur. Atque hunc in modum ad pedes
 extensionem apparatus esse conuenit. Sed & neque ad pe-
 des solùm & alas circumiecto vinculo in diuersa conten-
 sio fieri debet, verùm etiam loro longo, duplici, valido, le-
 ni, ad interfemineum interiecto, quod posteriore quidem
 parte iuxta spinam porrigatur, anteriore verò per iugulum
 aut aliud initium contrà tendat, ita vis adhibeda est, his qui-
 dem vna parte, aliis altera distentionem molientibus. Ita
 tamen

tamen ne lorum quod ad interfœmineum demittitur, supra femoris caput porrigatur, sed inter caput & interfœmineum medium deducatur. In ipsa verò extensione, femoris quidem caput obnixo pugno exteriori in partem propellendum. Quòd si qui trahitur sublimis pendeat, inserta manu, eique altera coniuncta, simul quidem extendendum & in exteriorem partem impellendum. Alius autem femur ad genu leuiter interiorem in partem dirigat. Operæ pretium verò esse etiam supra dictum est, vt qui in percelebri ciuitate medicinam factitat, lignum sibi comparet quadrangulum, sex ferè cubitorum, aut paulò maius, latitudine bicubitali, cuius crassitudo dodrantalis satis est. Id præterea hinc & inde in longitudinem sectionem habeat, ne molitio conuenientem altitudinem excedat. Postes in super a sellos continentes, breues, validos, vtraque parte insertos habeat. Tum satis quidem est si in dimidia ligni parte, nihil tamen prohibet quo minus etiam per totum, quinque aut sex fossulæ longæ, quatuor inter se digitis distantes, incisæ sint. Quibus trium digitorum latitudo eademque altitudo sufficit. In medio verò altè exculptum cauum in quadratâ figuram ad tres ferè digitos, lignū habere oportet, in quod, ubi opus esse videbitur, lignum cauo accommodatum, superiore autem parte teres, defigatur. Defigendumque id, ubi conferre videbitur, medium inter femoris caput & interfœmineum. Quo erecto prohibetur corpus quominus concedat, cum à pedibus trahitur. Interdum nanque hoc ipsum solum loco extensionis quæ à superiore parte in diuersa adducitur, abundè est. Interdum verò dum crus vtrinque extenditur, hoc ipsum lignum in hanc vel illam partem laxius incumbens, idoneum fuerit vt caput femoris exteriorem in partem molitione impellat. Ea enim de causa excisæ sunt fossulæ, vt ad quam congruere videbitur demisso vecte ligneo, aut iuxta ipsa articulorum capita, aut in ca penitus impacto, vnà cum extensione, vel externam, vel interiorem in partem, prout conducere videbitur, molitio adhibeatur. Idque siue teretem, siue latum vectem esse expedit, cum alius aliis articulis magis accommodatus sit. Hæc autem per vectem molitio cum cõussione, ad omnes crurum articulos reponendos, perquam est accommodata. In

eo autem quod in quaestione versatur, rotundum vestem esse conuenit. Vbi verò exteriorem in partem prolapsus est articulus, latus est accommodatus. Atque post hæc machinamenta si vis adhibeatur, non videtur mihi vllus articulus repositione frustrari posse. Quanquam etiam alios huius articuli recondendi modos quis inueniat. Etenim si magnum hoc lignum medium & ad latera postes duos pedales habeat, ea altitudine quæ idonea esse videatur, vtrique ex parte vnum, tum lignum transversum super postes tanquam scalæ gradus imponatur, deinde integro crure inter postes transmissio, quod affectum est supra gradum adaptetur. Verumtamen ad altitudinem & ad articulum qua parte prolapsus est, facile aliquid accommodari debet. Nam & gradus moderato altior constituendus, & vestem multiplicem, prout congruere videbitur, corpori substinere oportet. Post hæc lignum conuenienti longitudine & latitudine, ad malleolos vsque, cruri subiiciendum, sic ut ultra femoris caput, quoad eius fieri poterit feratur, & ad crus quoties æquum videbitur, alligandum. Deinceps dum crus extenditur, siue id per lignum fiat quod est in pistilla formam, siue per aliquod aliud quod ad extendendum sit idoneum, vna crus supra gradum cum alligato ligno deorsum adurgendum, & ab aliquo homo supra commissuram ad coxam est continendus. Hac enim via simul quidem distensionis vi femoris caput supra cauitatem sublime extolletur, simulque molitione in pristinam sedem protrahetur. Hæc omnes commemoratæ cogendi rationes validæ sunt, omnesque, si quis rectè ac probè apparatus habeat, calamitatem superant. Ac quemadmodum antè dictum est, longè imbecilliore extensione, magisque vulgari apparatu, plerumque hic articulus reconditur.

At verò vbi exteriorem in partem femoris caput luxatum fuerit, eodem quo supra dictum est modo, ab vtraque parte extensiones faciendæ. Molitio autem per latus vestem vna cum extensione adhibenda, ab exteriori parte ad interiorem adurgendo, ad natem ipsam aut paulò supra rectè apposito. Ad sanam autem coxam iuxta natem, quis manibus obfirmatis, vt ne corpus cedat, aut alio aliquo huiusmodi vecte superiecto, & ex aliqua conueniente

colossula hio
mar

nato, contra obluetur, ac femoris luxati partem quæ ad
 genu est, ab interiore parte in exteriorem leuiter deducat.
 Huic verò luxationis modo suspensio minimè conuenit.
 Eius enim qui appenditur cubitus, femoris caput è suo ca-
 no protruderet. Huic tamen luxationis modo conuenien-
 tem per subiectum lignum molitionem cõminiscetur ali-
 quis, si exteriore parte admoueat. Sed quid plura? Nam si
 rectè & probè extensio fiat, rectè quoq; molitio adhibea-
 tur, quis articulus hoc modo prolapsus non restituatur?
 Quòd si posteriorem in partem femur prolapsum sit, ex-
 tendere quidem & in diuersa ducere quò modo dictum est
 oportet, in stratoque ligno multiplici stragulo, quò mollis-
 simum sit, & homine prono reclinato, hunc in modum ex-
 tensio adhibenda. Vnà autem cum extensione, quomo-
 do in gibbosis spinæ affectibus, per asserem deorsum im-
 pellendum est, asserè è natiuum regione, magis que in infe-
 riorem quam superiorem partem collocato. Incisura verò
 in pariete ad asserem directa non fit, sed paulum deorsum
 spectans & ad pedes inclinata. Hæc reponendi ratio hu-
 iusmodi luxato articulo, tum maximè secundum naturam,
 tum etiam validissima est. Asseris autem loco abundè for-
 tallis fuerit aliquem insidentem, aut manibus annicentem,
 vel de repente pedibus consistentem, vnà quoque cum
 extensione sublimem ferri. Ex prædictis verò alia nulla
 reponendi ratio huiusmodi luxato articulo secundum na-
 turam est.

At si anteriorem in partem luxatum fuerit, idem certè
 extendendi modus conuenit. Vir autem cum manibus
 robustissimus, tum etiam peritissimus, superiore alterius
 manus parte ad inguen affirmata, eandem que altera manu
 insuper comprehendens, vnà quidem luxatum articulum
 deorsum, simulque ad anteriorem genu partem propellat.
 Hic enim reponendi modus huic luxationi maximè secun-
 dum naturam conuenit. Sed & suspendendi ratio prope fe-
 rè ad naturam accedit. Eum tamen qui appenditur gna-
 tum esse oportet, vt nec cubiti molitione articulum expel-
 lat, sed circa medium interfemineum & iuxta os sacrum
 appensionem faciat. Laudandus quoque is est qui per
 utrem hunc articulum recondere tentarit. Nonnullos ta-

men vidi, qui ob ineptiam, tam ea quæ extra, quam quæ in posteriore parte erumpent, per virem reponere tentarent, neque aduerterent hoc modo articulum potius expelli quam restitui. Constat certè eum qui primus id excogitauit, quæ intrò luxata fuerunt, per virem reponere tentasse. Nosse igitur conuenit vbi vsus expetit, vtre vtendum esse, scire tamen licet multa alia vtre præstantiora esse. Vtre autem non inflatus inter femora collocatur, sic vt quoad eius fieri potest, maximè sublimis ad intersceminum adducatur, tum à parellis genu initio ducto, fascia femora inter se vinciatur, quæ ad eorum mediam partem tendat, deinde imposito folle fabrili in partem ex multis solutam, flatus in virem immittitur ac distendi cogitur. Homo verò in latus decumbere debet, & crus affectum superiore parte habere. Atque huiusmodi quidem est apparatus. Plurique tamen deterius quam ego dixi apparant. Neque enim femorum magnam partem, sed genua tantum deuinciunt, neque præterea intensionem admouent, quæ tamen necessario adhiberi debet. At nonnulli rem facilem nacti, luxationem etiam restituerunt. Verùm hoc pacto non admodum facilis impulsio est. Inflatus enim vter qua potissimum parte tumet, articuli caput, quod molitione impelli maximè debet, non attingit, sed ferè tota sui parte medius inter femora, vel circa medium, vel adhuc inferius collocatur. Ad hæc femora etiam ipsa curua natura sunt comparata. Superiore enim parte carnosæ sese contingunt, inferiore verò in angustum tenuantur. Ita vt etiam femorum natura virem ab eo loco expellat, in quem maximè immitti oportebat. Si quis igitur paruum virem immittat, fieri nullo modo poterit vt vis exigua articulum impellat. Quòd si vtre vtendum sit, femora inter se magna ex parte colliganda, vnaque cum corporis extensione vter inflandus. In hoc verò repositionis modo vtraque crura extrema parte simul deliganda. At verò in tota arte imprimis quidem tibi allaborandum est, vt quod ægrum est ad sanitatem reducas. Quòd si ea multis modis restitui potest, is qui minimum habet molestiæ eligendus. Istud enim ad bonum virum & artis peritum spectare magis videtur, si popularem auram non affectet. Verum (quod ad præfens institutum attinet) tam domesti-

ci sunt.

sunt quidam extendendi corporis modi, vt promtè in rem
 presentem expediri possint. Nempe quidem si lora mollia
 & lenia non adfuerint, sed vel ferrea: catenæ, vel rudentes
 arotici, vel funes, ea vincula qua parte iniici debent, aut et-
 iam amplius, fasciis aut laneorum panniculorum segmen-
 tis conuoluenda, tum vinculis vincienda. Homine verò in
 lecto ex iis quorum est copia firmissimo & maximo bene
 extento, lecti pedes, vel à capite, vel qui à pedibus sunt, aut
 exteriore, aut interiore parte, prout conferre videbitur, ad
 lanæ limen confirmadi. Ad alios autem pedes lignum qua-
 dratum transuersum, quod ab vno ad alterum pedem per-
 tingat, obiciendum, ac si id quidem exiguum extiterit, ad
 lecti pedes deligandum, sin crassum, sine vinculo relinque-
 dum. Post hæc vinculorum capita, tum à capite, tum à pedi-
 bus, vtraque ad pistillum, vel ad aliquod aliud huiusmodi
 lignum alligentur. Vinculum verò è directo ad corpus, vel
 paulò etiam supra collocetur. Per pistilla verò quæ erecta
 existunt, conueniens extensio fiat, quorū alterum ad limen,
 alterū ad obiectum lignū confirmatur. Tū sic retro adductis
 pistillis extensio facienda. Ad hoc autē satis esse poterit sca-
 la firmos gradus habens lecto supposita, ad cuius gradus, li-
 minis & ligni appositi loco, pistillis conuenienter hinc &
 inde firmatis, eodem modo vinculorum distensio adhibea-
 tur. Femoris item articulus, siue interiore in partem, siue
 in priorem luxatus fuerit, hunc etiam in modum recondi-
 tur. Scalæ in terram defixæ homine insidete, tum crus qui-
 dem integrum leuiter extentum, qua commodum videbi-
 tur alligandum, ex affecto autem vas fictile aqua plenum
 appendendum, aut sporta in quam coniecti lapides fuerint.
 Est & alius reponendi modus, si interiore in partem luxa-
 tio contigerit. Trabes iusta altitudine inter duas columnas
 deligatur, cui ab vna parte quæ pro magnitudine natium
 extet, ager se applicet, obuolutoque pectori stragulo, ho-
 mo contigux trabis parti insideat, tum pectore ad colum-
 nam lata quadam habena adducto, demum crus integrum,
 ne circumoberret, ab aliquo quidem continetur, lafove-
 rò pondus quantum conuenire videbitur, vt etiam supra de-
 ductum est, appendatur. Imprimis igitur nosse conuenit, of-
 sium omnium iuncturas, vt plurimum, ex capite & aceta-

bulo constare, ac in quibusdam cauum acetabuli formam referre, in nonnullis verò sinus leuiter esse depressos. Prolapsi autem omnes articuli, maximè quidem protinus dum adhuc sunt calidi, vel certè quàm citissimè recondèdi. Nam & qui reponit faciliùs ac citiùs reponet, agroquè longè minorem molestiam affert, si priusquam locus intumescat, articulus recondatur. Omnes item recondendi articulationè emolliri & dimoueri debent. Sic enim faciliùs reuerti solent. In omnibus autem articularum repositionibus imperanda abstinentia est, præcipuè quidem vbi maximi sunt & repositu difficillimi articuli, minimum verò vbi minimi & qui faciliè reconduntur.

At verò vbi digitorum articulus exciderit, siue primus qui ad manum est, siue secundus, siue tertius, eadem & æqualis est reponendi ratio. Maximi tamen articuli ægriùs semper restitui solent. Prolabuntur autem quatuor in partes, aut sursum, aut deorsum, aut vtrinque ad latera, sed sursum maximè, minimè in latera, id què dum vehementer mouentur. Ex vtraque verò parte in quam excesserunt, velut superciliosa quædam eminentia in extrema ora labro similis apparet. Si quidem igitur in superiorem aut inferiorem partem exciderit, cum hic locus leuior quàm qui ad latera sit, simulquè prolapsus articulus parum excesserit, facilis repositio est. Reponendi autem ratio sic habet. Digito extremo, vel fascia, vel alia quapiam huiusmodi ratione obuoluto, ne ea parte prehensus, dum intenditur elaboratur, vnus quidem manum supra primam iuncturam, alter digiti partem obuolutamprehendat, tum ad se se probè vterque extendat, vnaquè prolapsum articulum in suam sedem impellat. Quòd si in latera excidit, eadem quidem extendendi ratio adhibetur. Vbi nanque lineam tibi excessisse videbitur, simul dum extenditur, protinus in locum suum impellendus. Alius verò quidam ab altera parte digitorum repellat, id obseruans ne rursus eam in partem elaboratur. Idoneam quoque repositionem præstant læcetz vimineæ ex palmis contextæ, *σάπυρα* Græcis dictæ, vbi in diuersa digitorum contendendo, altera manu læcetz, altera primam manus iuncturam prehendat. Repositus articulus lineis tenuissimis, cera, & neque nimis liquido, neque nimis duro, sed

sed mediocri consistentia illitis, quàm celerrimè deligari debet. Quod enim durum est à digito abscedit, quod liquidum & molle, digiti calore diffluit & euanescit. Digiti autem articulus tertio aut quarto quoque die solvendus, ac (vt in totum dicam) si quidem inflammatio occupauit, crebrius, sin minus, rariùs. Atque hæc communiter de omnibus articulis dicta sunt. Restituitur ãigiti articulus decimo quarto die. Ac digitorum manus & pedis eadem est curandi ratio. In omni verò articulorum repositione, victu tenui & inedia etiam ad septimum diem vitendum, ac si quidem inflammatio subit, crebrius, sin minus, rariùs resoluendum. Semper autem afflictum articulum quietem agere, & quàm optimo habitu collocatum esse oportet. Genu cubiti gibbo ob succinctam & commodam eius naturam benignius est, ideoque faciliùs excidit. Sæpiùs autem interiorem in partem, sed & inexteriorem & posteriorem prolabitur. Hoc autem reponit subita flexio aut excalcitratio, aut si ad conuolutum fasciæ globum in poplitem immisum, vt de repente genibus flexis corpus in suras & talos subsidat, permiseris. Potest quoque moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, cum posteriorem in partem prolapsus est, suum in locum reuerti. Vbi verò in hanc vel illam partem excidit, conflexione, aut excalcitratio reconditur. At quæ moderata intensio sit restitutio, omnibus communis est. Quòd si non reuertit, neque cum posteriorem in partem, neque cum alias in partes excessit, flecti admodum queat. Femoris verò & tibiæ pars anterior imminuitur. At quibus interiorem in partem excidit, ij valgi magis euadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quibus autem exteriorem in partem excidit, ij vari magis, claudi verò minùs efficiuntur. Crassiore autem ossis parte gestantur, & interioribus partibus imminuuntur. At quibus à primo ortu, aut dum adhuc corpus augetur luxatio facta est, ij quomodo priùs dictum esse habent.

Articuli circa malleolos luxati, valida intensioe, quæ per manus, aut per alia huiusmodi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul vtrunque efficiat. Hoc verò omnibus commune est. At quæ in pede contingunt, velut ea quæ

in manu curationem recipiunt. Quæ verò cum tibia consensionem habent, & à primo ortu excidunt, aut etiam dum corpus adhuc augetur luxantur, eandem quam in manu repositionem habent. At quibus ex alto defilièntibus & in calcem innixis, ossa dissident, venæ subter cutem effunduntur, ac nerui contunduntur, vbi hæc grauiã facta fuerint, periculum quidem est, ne ex syderatione, iis per totam vitam negotium exhibeatur. Fluxa siquidè iis ossa euadunt. Quia verò nerui inter se consensionem habent, tum vel præcipuè quibus ex fractura vel vulnere in tibia aut femore, aut ex dissolutione neruorum qui cum his communicant, aut ex negligentiore decubitu, calx denigrata fuit, iis etiam ex talibus recrudescere mala consueverunt, tum verò vbi ad syderationem febres acutæ, singultuosæ, mentem attentantes, & quæ citissimam mortem afferant accesserint, id quæ cum venarum sanguinem fundentium liquoribus. Recrudescens morbi indicia sunt, vbi sanguis è venis in cutem effusus, & quæ nigrescunt, quæque his vicina sunt, duriciem & ruborem aliquem contraxerunt. Quòd si cum duritie liuescunt, vt nigrescant periclitantur. Sin autem tubliuida, aut etiam liuida & mollia sugillata fuerint, aut aliquantulum ex virore pallida & mollia, hæc in huiusmodi omnibus bono sunt. Ad horum curationem si quidem febris absit, veratrum exhibendum, alioqui non dandum, sed in potu aqua mulsa acida (ὀξύγλυκον dicitur) si opus est, vtendum. Deligatio verò quæ articulis conuenit, & quæ ad omnia magis adhibeatur. Ad collisa pluribus linteis & mollioribus, minoreque compressione vtendum, plurima fasciæ parte ad calcem circumiecta. Figuratio ea sit quæ deligationi conuenit, vt ne in calcem expressio fiat, neque ferulis vtendum. At quibus pes ipse solus, aut cum adnato osse excessit, interiorem quidem in partem magis excidit, ac nisi recondatur, & coxa, & femur, & tibiæ pars luxationi ex aduerso respondens, temporis successu extenuatur. Repositio eadem quæ primæ iuncturæ manus, contentio verò valida. Curatio autem pro lege articulorum adhibetur. Quòd si quiescant, minùs quam in prima manus iunctura morbus recrudescit. Et quietem agentibus tenuior victus ratio imperanda. Quæ verò à primo ortu, aut cum adhuc corpus augetur

getur contingunt, eam quæ supra comprehensa est tractationem habent.

Hippocratis mochlicus, seu vectarius, hoc est, de ossium per molitionem impellendorum ratione.

OSSA hunc in modum à natura sunt comparata. Digitorum quidem, tum ossium, tum articulorum, simplex est iunctura. In manu verò & pede, cum multa alia variè connectuntur, tum maxima sunt quæ supremo loco committuntur. Calcis vnum os est, quale foras prominet, quò etiam à posteriore parte tendines tendunt. Tibiæ duo ossa sunt supra & infra cohærentia, medio verò loco distantia. Quod exterius tendit, paruum & iuxta paruum digiti paulò tenuius. Plurima verò hac parte distantia, minoreque momento ad genu inclinatio est, ex quo exterior poplitis tendendo ortum habet. Inferiore autem parte communem habent ossis accretionem, quæ pes mouetur, & superiore parte alteram, vbi femoris articulus simplex & longitudine iunctus mouetur, tuberculorum speciem referens, & pappellam habens. Ipsum verò femur exteriore & anteriore parte incuruatur. Eius caput ossis est accrementum, rotundum, ex quo nervus qui in coxendicis acetabulo est, originem ducit. Cuius aliquantulum obliqua est connexio, minus tamen quàm brachij. Coxendix autem magnæ vertebræ, quæ est ad os sacrum, ex vinculo cartilaginoso & nervoso in hærescit. At spina à sacro quidem osse ad magnam vertebram vsque in gibbum curuatur. Vesicaque & genitura pars destinata, rectiq; intestini quod est inclinatum, ibi sedem habet. Inde verò ad septum transversum, recta interiorum in partem inclinata tendit, qua parte lumborum musculi *ψάγ* dicti, existunt. Ab ea quoq; parte ad magnam vertebram, quæ est supra summam humerorum partem, recta in gibbum eleuatur, imò verò huiusmodi magis apparet, quàm sit. Posteriores enim vertebrarum processus ea parte maximè eminent. Ipse autem cervicis articulus anteriorem in partem inclinat. Vertebræ autem interiore parte later se sunt æquabiles, exteriore verò cartilaginibus &

neruis continentur. Ex quoque in posteriore medullæ spinæ
 halis parte, articulorum modo inter se committuntur. Vacu-
 te autem posteriore processum acutum habent, cum adna-
 ta cartilagine, vnde exoriuntur nerui qui proni feruntur,
 non secus ac musculi à ceruice ad lumbos adnascuntur, qui
 costarum & spinæ intermediū complent. Costæ vero ad
 vertebrarum interstitia, neruo annectuntur, à ceruice ad
 lumbos anteriorem in partem tendentes. Anteriore autem
 parte ad pectus, laxum & molle extremum habentes, for-
 ma præ cæteris animantibus maximè recurua cernuntur.
 Hac enim parte homo mole est angustissima. Quæ costæ
 non sunt, processus obliquus, breuis & latus, ad singulas
 vertebrae neruo annexus est. At pectus sibi ipsi cohaeret,
 qua parte costæ annectuntur obliqua interstitia habens,
 laxum quoque & cartilagineum. Clauiculæ parte antero-
 re rotundæ, ad pectus quidem breues nōtus, ad summum
 verò humerum crebriores habent. Summus autem hume-
 rus (ὀστέον dicitur) ex lato scapularum osse ortum ducit,
 in plurimis non æquabiliter. Latum verò scapularum os ad
 spinam cartilagineum, reliqua parte laxum, foris inæqua-
 bile, ceruicem & cauum cartilagineum habens, ex quo co-
 stæ motionem ducunt, quod facillè inter ossa, si brachium
 demas, dissoluitur. Huius caput ex cauitate neruulo annexū
 est, teneram cartilagineam & rotundam adnatam habens.
 Ipsum autem exteriori parte incuruum, & anteriore obli-
 quum, ad cauitatem rectā non fertur. Quod verò est ad cu-
 biti gibbum, latum, tuberculosum, oblongas cauitates ha-
 bens & solidum, posteriore parte, cauum est, in quod cubi-
 ti processus adnatus (ὀστέον dicitur) vbi manus extendi-
 tur, inseritur, quò etiam torpidus neruus, qui ex medio cu-
 biti osium interstitio enascitur, terminatur.

Nasus autem contractus eodem momento conformari
 potest. Si quidem igitur cartilago desit, de rasam lineæ la-
 nuginem Carthaginiensis corij cortice, aut aliqua alia re qua
 non irriter, conuolutam, in nares immittere oportet. Id au-
 tem deligatio præstat. Est & alia curatio, vbi simul iniecto
 sulphure cum cerato, statim nasus componitur, d. inde di-
 gicis immixtis explorando continetur, & in alteram partem
 conuergitur. Carthaginiense verò corium sine adum, do-

hec callum obduxerit, siue vlcus adfuerit, siue ossa discessio-
nem factura sint. Neque enim committendum vt sic maxi-
mè recrudescant.

Auri fractæ neque vinculum, neque cataplasma adhibe-
dum. Quòd si quos sit opus, ceratum quàm maximè leue, aut
sulphuris agglutinatio conueniet. At quibus aures ad sup-
purationem tendunt, iis pus crassiore loco reperitur. Tibi
autem imponent quæcunque submucosa & humida car-
ne plena sunt, ac neque ex huiusmodi sectione detri-
mentum contingit. Vbi autem, & quænam mortifera exi-
stant, ea sunt apposita. Aures citò sanescunt si in vtramque
partem ferramentum candens adigatur. Mutila tamen &
minor candenti ferro præter traiecta auris redditur. Quòd
si aperta fuerit, leui aliquo medicamento, quod cruentis
vulneribus adhibetur imposito opus erit.

Maxillæ autem frequenter quidem conuelluntur, & re-
stituuntur, ratò verò excidunt, maximè quidem hiantibus.
Neque enim hic casus incidit, nisi quis vehementer os ape-
riendo, in alteram partem torqueat. Idque magis incidit,
quòd nerui in obliquum etiam vbi contorquentur conce-
dunt. Cuius rei hæc notæ sunt, maxilla inferior in anteriorem
partem prominet, & in alteram luxationis partem peruer-
titur, ægri maxillas committere nequeunt. Quòd si vtraque
parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minus com-
mittunt, minimè distorquentur, quod dentium fines indi-
cant, cum inferiores superioribus ex aduerso respondeant.
Vtraque igitur maxillæ parte prolapsa, nisi statim reposita
fuerit, hi intra decimum diem ferè ex febre assidua & segni
sopore moriuntur. Hi enim muscoli huiusmodi soporem
invehunt, alius paucis & synceris exturbatur, & si vomitus
adfuerit, eiusmodi vomitione refundunt. At si altera parte
maxilla excidat, minor est noxia, eadem tamen vtrorumque
est repositio. Homine decumbente aut in sedili collocato,
capite prehensò, vtramque maxillæ partem ambabus ma-
nibus, tum interiore, tum exteriori parte apprehendere, ac
tra simul facere oportet, in directum ac in posteriorem
partem propellere, & corpus commouere. Curatio per ma-
lagmata, figurationes, & menti exceptionem perficitur.
Ista enim ad repositionem faciunt.

At verò humerus inferiorem in partem excidit, aliam in partem excidere non audiui. Videtur siquidem in anteriorem partem excidere, quibus carnes quæ circa articulum sunt natura extenuatæ fuerint, quale quid etiam in bobus per hyemem ob macilentiam cernitur, & magis excidit, ac extenuatis, aut gracilibus, aut siccis, iisque quibus humiditates circa articulos citra inflammationem continentur. Ipsa enim colligatæ quidem. Ex quo qui boves curant ac stimulant, in iisque repositionem tentant, errant, tum quia eos lateat quemadmodum bos crus ad vsum iactet, tum quia etiam homini ita constituto, hic habitus communis est. Quibus quoque accedit Homeri autoritas, quod boves tunc maximè graciles existunt. At quibus humerus recondi non potuit, ij quæ cubito in latus à costis sublato sūt, non admodū præstare possunt. Quibus igitur potissimum excidat, & quomodo habeant dictum est. Quibus verò à primo natali die ista contingunt, iis ossa potius quæ ad luxationem proximè accedunt, breuia fiunt (quale quid tunc iis qui mustelæ cubito præditi sunt, & *γολιόσμων* Græcis dicuntur, vsu venire solet) quod cubito minùs, adhuc autem minùs manui accidere videtur. Quæ verò suprà sunt, nihil tale sentiunt, sed quæ vicinitatem habent, valdè emaciantur. Imminuuntur autè maximè quæ altera luxationis parte sunt, & quæ incrementum accipiunt, minùs tamen quodammodo quàm quæ talia sunt ab ortu. Quin & profundæ suppurationes circa iūcturam recens natis præcipuè ad humerum fiunt, iisque non secus ac luxata efficiunt. Quod si adultis ista contingunt, ossa quidem nō minuantur. Neque enim causa est cur alia non æquè simul augeantur. At carnium imminutiones fiunt, quod hæc in dies & augeantur & minuantur, id quæ per ætates & corporis habitus, qui in eo obtinent. Præterea etiam indicio est id quod ad summum humerum est auulsum & cauum, propterea quod summo humero auulso & cauo, brachiū prolapsum esse existimant: brachij autem caput in ala cernitur. Neque enim attollere ipsum queunt, neque huc vel illuc traducere. Quod similiter ex altero humero deprehenditur. His autem rationibus reponitur, si pugno quidem in alam iniecto, caput sursum propellas, manum verò præterea ad pectus adducas, aut si

retro.

Retroducendo ita vt circumoberret, compellas. Aut capite ad summum humerum obiecto, manibus verò in aliam iniectis. brachij caput abducas, cubiti autem gibbum genibus protrudas, aut genuum loco alterum cubiti gibbum ad latus adducere, vt prius, iubeas. Aut si suppositis in aliam humero, æger in humero insideat. Aut vbi calce, adhibitis his quæ alæ cauitatem compleant, ad dextrum humerum, dextro vsus fueris. Aut vbi per pistillum, aut scalæ gradum coegeris, aut vnâ cum ligno ad manum porrecto super trabeculam traosuersam couerteris. Curatio perficitur eo habitu vt brachium ad costas adducatur, manus summa ac humerus sursum detineantur, sicque sursum deligatio fiat & appensio. Quòd si repositus humerus non fuerit, summus humerus etiam extenuatur. Summus humerus auulsus speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo tamen priuatur, neq; in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in suspensione, qui etiam luxato conuenit, & pro deligationis lege.

At verò cubiti gibbi articulo in latus, aut exteriorem in partem dimoro quidem aut sublurato, acuta eius parte in brachij cauo remanente, distentione in directum facta, eminentia retro & ad latus propellere oportet. Quòd si prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distensio quidem in qua brachium deligatur, adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nihil impedit. Potissimum verò ex laterum parte excidit. In suum autem locum dirigitur, quam plurimum abducendo, ne caput brachij acutum ossis processum attingat. Suspensum verò circumagere & circumflectere oportet, neque vim in directum adhibere, simulque in contrarium in vtraque partem impellere, & in sedem compellere. Ad hæc quoque contulerit cubiti gibbum modò quidem pronum, modò etiam supinum cōtorquere. Repositio autem est, quæ ex habitu quidem pender, si summa manus paulò cubiti gibbo altior, brachium verò ad latera adductum tenetur. Sic quoque & appensio, & facilis gestatio, & natura, & vsus in commune conferunt, si modò callus, qui celeriter accrescit, prauè non obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet, & cubiti eminentia insuper deligatur. Rursum autem maximè excandescit cubiti gibbus, febres

que, dolorem, nauseam, ac meracæ bilis vomitionem mo-
 uet, idque maximè si in posteriorem partem, ob torporem,
 secundum id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio eadem ad-
 hibenda. Reconditur verò vbi in posteriora excidit, si por-
 rectum brachium in diuersa contendatur. Cuius rei indi-
 cium est, quòd extendi nequit, vt & in anteriorem prolapsi,
 quòd minimè flecti potest. Hic autem imposito duro ali-
 quo collecto, super id, vbi extenderis, de repente flectendus
 est. At dissidentium inter se ossium indicium, quà venam
 brachio scinditur, ad contactum patet. Hæc verò celeriter
 callo obducuntur. Quibus à primo ortu ista contingunt, iis
 ossa infra noxiam breuiora euadunt, plurimum verò quæ
 cubito sunt proxima, deinde ea quæ in manu, postremò quæ
 in digitis. Brachium autem & humerus propter nutritio-
 nem validiora euadunt. Manus item altera, propter opera,
 etiam longè validior est. At carniū immixturio, siquidem
 in exteriorem partem articulus prolapsus est, interiore par-
 te fit, sin minus, contra quàm exciderit. Cubiti autem gib-
 bus vbi interiorem in partem, aut exteriorem exciderit, in
 habitu quidem angulari cubiti ad brachium communi re-
 ponitur. Ex ala nanque fascia excepta suspensio faciendâ, ad
 cubitum verò summum suppositum pondus aliquod iuxta
 articulum appendendum, vel manibus adurgendum. Tum
 suspensio in sublimi articulo, ossa manuum volis adducen-
 da. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio velut in ma-
 nibus fieri debet. At vbi posteriorem in partem excidit, de re-
 pente extensione facta, manuum palmis dirigendū, simulq;
 hæc in directione, tum in cæteris vsurpanda sunt. Quòd si
 priorem in partem prolapsio facta sit, circum linteum con-
 uolutum, & in iustam molem sublatum, in flectendo simul
 directio faciendâ. Sin alteram in partem inclinari, cum di-
 rectione simul vtraq; faciendâ sunt. Ad curam autem com-
 muniter habitus & deligatio spectant. Possunt enim ex dif-
 fensione communiter omnia contingere. Repositiones ve-
 rò partim quidem in sublime eleuando, partim distendendo,
 partim verò circumoberrando fiunt. Idque dum habitus in
 hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

Manus articulus interiore aut exteriore parte luxatur,
 plurimum verò interiore. Cuius rei signa manifesta sunt.

Siquidem

Siquidem intro prolabitur, digiti ipsi in totum flecti, flexura, intendi nequeunt. Repositio fit digitis supra mensam positus, si partim quidem extenduntur, partim etiam in diversa contenduntur, idque quod eminent, aut prominentiore palmæ parte, aut calce simul in anteriorem partem protrudatur, & inferiore parte ad alterum os, molle aliquid intumorem sublatum supponatur, si superiore quidem parte eminent, manu conuersa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem luxatur, interiorem verò maximè. Est vbi ossis accrementum emouetur, interdum quoque alterum os dissidet. His valida distensio adhibenda, & os quidem eminent protrudendum, alterum verò contrà propulsandum, vnaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ verò rursus exandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad vsum firmantur. Curatio linteis simul cum manu & cubito adhibetur, feruleque ad digitos vsque apponendæ. Hæc ferulis deligata, crebrius quàm fracta resoluenda, & copiosiore perfusione fouenda. At manus à primo ortu luxata breuior euadit, & carnes altera ex parte quàm luxatio facta est, potissimum imminuuntur, adulto verò ossa permanent. Digiti articulus luxatus facilis quidem cognitu, neque scriptione indiget. Reponitur autem in directum contendendo, & quod eminent protrudendo, & quod contrà est retrudendo. Curatio verò est accommodata quæ per linteum fit deligato. Nisi enim restitutus fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quæ à primo ortu aut dum adolescunt ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breuiora euadunt, & carnes aduersa ex parte in quâ prolapsio facta est potissimum imminuuntur. Adulto verò ossa eadem magnitudine permanent.

Femoris articulus quatuor modis excidit, plurimum interiorem in partem, deinde in exteriorem, aliis verò modis similiter. Huius rei indicium commune quidem alterum crus, intro verò emoti proprium vbi in interfoemineo coxæ caput tactu percipitur, neque similiter crus in flectunt. Crus verò multò longius videtur, nisi utroque in medium adducto distensionem feceris. Etenim pes & genu exterioris

rem in partem feruntur. Si igitur à primo ortu, aut dum incrementum accipiunt, exciderit, femur breuius euadit, quàm calamitatem minùs tibia, cætera verò pro ratione sentiunt. Carnes autem imminuuntur, maximè tamè parte exteriori. Ij in dirigendo corpore negligenter se gerunt, & ad sanum crus conuoluuntur. Quòd si cogantur, scipione uno vel duobus innixi incedunt, crus verò attollunt. Quò enim breuius, eo leuius est. Quòd si iam adultis istud accidit, ossa quidem eadem magnitudine perseverant, carnes tamè quo ante dictum est modo imminuuntur, & crus circumuoluen- uendo, velut boues incedunt. Ad lateris autem inanitatem incuruantur, sani cruris extra prominente coxendice. Hoc enim vt subeat ad vehendum necesse est, illud verò vt extra feratur. Neque enim vehere potest, non magis quàm quibus pes vlcere laborat. Ad cruris quoque sani latus baculo corpus fulciunt. Crus verò læsum manus super genu posita adurgent, quò inter ambulandum corpus vehat. Coxendice infra si vtatur, infra etiam ossa minùs imminuuntur, carnes verò magis.

At exteriorem in partem emoti femoris, contraria tum signa, tum status sunt, genuque ac pes intorsum paulò spectant. Quibus hæc dum adhuc adolefcunt, aut à primo ortu contingunt, iis crus non æquè augetur, eademque ratione coxæ articulus paulò supra eminens non similiter. Quibus verò frequenter exteriorem in partem citra inflammationem prolabitur, ij humidiorè crure vtuntur, non secus ac manus pollex, qui maximè suapte natura excidit, quibus quidem magis aut minus excidit, partim verò ægrius aut faciliùs prolabitur. Est vbi celerius recondi spes est, & quibus nullam curationem recipit, interdumque sæpiùs excidit, & curationem admittit. A primo verò ortu aut in adolefcencia, aut per morbum vbi ista contingunt, ac præcipuè certè per morbum, interdù quibusdam os syderatur, quibus etiam quibusdam non omnia eueniunt, minùs tamè quàm quibus intro luxatio facta est deprauantur, si proba & diligens curatio adhibeatur, adeò vt toto pede insistentes, plurima adhibita diligentia in vtraque partem propendant. Quæ si in infantia neglecta fuerint, vitiantur, adhibita verò cura toto crure vilitatem sentiunt, minùsque quodammodo immi-

At quibus priorem in partem femur excidit, iis contra-
ria signa ad sunt, posteriore parte molle est, anteriore pro-
minet, crus hi minimè inflectunt, maximè verò extendunt,
pes rectus est, crus æquale, calx summus paulùm contra-
ctus aut hi statim dolore præcipuè conflantur, vrinaque
imprimis in his luxationibus supprimitur. Femoris enim
caput ad insignes nervos incumbit, loca anteriora conta-
ta sunt neque incrementum sumunt, morbis & maturæ se-
nectuti obnoxia redduntur, posteriora in rugas contracta.
Quibus adultis ista contingunt ij recti inambulant, calce
magis incedentes. Ac si admodum progredi valeant etiam
valde (calce incedunt.) Pedem autem per terram trahunt.
Femur minimū imminuitur ob usum, præcipuè verò poste-
riore parte. Toto crure erectiores mediocri baculo ad crus
affectum indigent. Quibus verò ex prima origine adole-
scentibus hæc contingunt, ij si probè & diligenter curentur
crure non secus ac adulti vtuntur. At neglectis paulùm et-
tentum est. Ipsi enim quòd ad rectum habitum maximè
spectat, articulis capri sunt. Ossium autem & carniū im-
minutiones pro ratione contingunt.

Coxæ autem valida quidem distensio & directio com-
munis est, quæ vel manibus vel assere, vel vectis molitione
præstatur. Et luxationem quidem quæ ad interiora fit, co-
tundo, quæ ad exteriora, lato vecte moliri decet, præcipuè
verò quæ ad exteriora. Quæ certè in interioram partem
prolapsa sunt, vtribus ad eam cruris partem quæ in angu-
stum tenuatur appositis curare conuenit, simulque cum dis-
tensione & crurum deligatione suspensio adhibenda, didu-
ctis paulùm pedibus. Deinde manibus implexis quendam
appensum esse oportet, qui inter dirigendum simul vtra-
que præstet. Istaque reponendi ratio luxationi ad interiora
& cæteris abundè conuenit, minimè verò ei quæ fit in
exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manuum
subtentum, quibus ad interiora luxatio facta est, conue-
nit, aliis verò minus. Deorsum autem impelles cum
distensione præcipuè anteriorum aut posteriorum pat-
tium aut manu, aut pede, insidere, aut assere vti con-
uenier.

Genū cubiti gibbo ob succinctam & commodam curam

naturam benignius est, ideoque facilius excidit & reponitur. Saepius autem anteriorem in partem, sed & in anteriorem & posteriorem prolabitur. At reconditur subita con-
 flexione & excalcitracione, aut si circa obuolutum fasciæ
 globalum in poplite positum, vt de repente corpus in genua
 flectatur permiseris. Idque præcipuè luxationem in posteri-
 orem restituit. Possunt quoque quæ posteriorem in partem
 luxantur, moderata extensione, nõ secus ac cubiti gib-
 bus, suum in locum reuerti. Quæ verò in hanc vel illam partem
 excesserunt, conflexio, aut calcium impulsio, aut exten-
 sio reponit, præcipueque hæc quod posteriorem in partem
 excidit. At quæ moderata extensione fit restitutio, omnibus
 communis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neq; vbi posteri-
 orem in partem excidit, sed neque cum alias in partes ex-
 cessit, flecti admodum queunt, femoris verò & tibiæ os an-
 teriore parte immouitur. Ac si anteriorem in partem exci-
 dit, ij valgi magis euadunt, exterioribus autem partibus im-
 mouentur. Quod si anteriorem in partem prolapsum est, ij
 vari magis, claudi verò minus efficiuntur. Crassiore namq;
 ossis parte gestantur, ac interioribus partibus immouentur.
 At quibus à primo ortu aut dum adolefcunt luxatio facta
 est, ij quomodo prius dictum est se habent.

Quæ circa malleolos luxantur, valida intensione, quæ
 per manus aut alia huiuscemodi adhibetur, opus habent, ac
 directione quæ simul vtrunque efficiat: Quod omnibus
 commune est. Quæ verò in pede contingunt, velut ea quæ
 in manu sunt, curationem accipiunt. Quæ cum tibia con-
 sensionem habent, & à primo ortu exciderint, aut dum ad-
 huc corpus augetur luxantur, eandem quam in manu cura-
 tionem habent. At quibus ex alto desilientibus in calcem
 innixis, ossa desident, venæ subter cutem effunduntur, ac
 nerui contunduntur, vbi hæc grauissima contigerint, pe-
 riculum quidem est ne iis syderata ossa per totam vitam ne-
 gotium faceffant. Obtorta siquidẽ ossa euadunt, nerui quo-
 que consensione inter se conspirant. Quibus item ex fractu-
 ra vel vulnere, vel in tibia, vel femore, vel ex neruorum dis-
 solutione qui cum his communicant, aut alioqui ex negli-
 gentiore decubitu, calx denigrata fuerit, iis quoq; ex talibus
 recrudescere mala consueuerunt. Interdum ad syderationem

febres accedunt valde acuta, singultuosa, cum tremoris sensu, mentem attentantes, & quae praecipitem mortem afferunt, praetereaque venarum sanguinem fundentium liores & cancerationes. Recrudescantis morbi indicia sunt, ubi sanguis e venis sub cute effusus, & quae nigrescunt, quaeque his vicina, duritiem aut ruborem aliquem contraxerint. Etenim si cum duritie liuescunt, ut nigrescant periclitantur. Quod si subliuida, aut liuida & mollia fuerint, & diffusa, aut ex virore aliquantulum pallida & mollia, haec in omnibus huiusmodi bono sunt. Curatio vero, siquidem febris absit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, sed potui aqua mulsae acida (*ὄξυγλυχυ* vocant) si opus est, exhibenda. Deligatio quae articulos componat, atque in his magis conuenit. Ad collisa pluribus etiam linteis & mollioribus utendum. In his minor compressio, & copiosa aqua conuenit, plurima fasciae parte ad calcem circumiecta. Figuratio ea sit quam deligatio requirit, ut ne in calcem expressio fiat, supra genu ducta sit, beneque illic disposita, neque ferulae adhibenda.

At ubi pes, vel solus, vel cum adnato osse excessit, interior in partem magis excidit, ac nisi recondatur, coxae, femoris, & tibiae pars ex aduerso luxationi respondens, temporis successu extenuatur. Repositio eadem quae primae iucturae manus debetur, contentio vero vehementior, curatio pro lege articulorum. Quod si quiescant, minus quam in prima manus iuctura morbus recrudescit, & quod quietem agunt tenuior victus ratio imperanda. Quae vero a primo ortu aut dum adolescunt contigerunt, eam quae prius dicta est tractationem postulant. Deinde nonnullae ex prima origine luxationes, si parum elapsae fuerint, in statum naturalem dirigi possunt, praesertim vero ubi pes intro conuertitur & varus efficitur. Neque enim id vno modo contingit. Huius autem curationem instituunt, quasi ceram fingendo partibus conformatis ceratum quod resnam accipiat adhibitum, lintea copiosa, soleae, aut plumbea lamina, non ad cutem alligata. Ad quae partis exceptionem, & corporis habitum accommodatum esse oportet.

Quod si luxata vulnerata cute extent, sinere ea praestat, ita sane ut non dependeant, neque retrò adducantur. Cura-

tio

tio verò cerato quod picem habeat, aut spleniis vino ma-
 dentibus calidis (his enim omnibus frigus nocet) instituen-
 da, & foliis, per hyemem autem lanis sordidis. Ac neque in-
 tegumentis gratia quicquam imponendum, neq; deligan-
 dum, victus ratione tenui vtendum. Frigus, pondus multū,
 compressio, vis adhibita, habitus corporis constitutus, hæc
 sanè omnia certam habent perniciem. Mediocriter autem
 curati, turpiter claudi fiunt. Etenim si ista in pedibus con-
 tingant, pes contrahitur, & si qua alia in parte, idem pro
 ratione euenit, ossa non admodum abscedunt. Parum enim
 nudantur, & tenuibus circum cicatricibus obducuntur. Ho-
 rum quæ maxima, & quæ valdè supra, periculi sunt plenissi-
 ma. Vnica verò spes salutis, si non reponantur, præterquam
 quæ sunt ad digitos, & ad summam manum. Ac in his vbi
 periculum prædixeris, ad repositionem aggredi oportet,
 aut primo, aut altero die, si minus, ad decimum, quarto
 minimè. Repositio fit per vectium molitionem, curatio au-
 tem qualis in capitis ossibus, & per calida. Veratro quoque
 etiam itacim, deinde quibus repositio facta est, vti præstat.
 In reliquis probè nosse conuenit, ad repositionem maxi-
 morum præcipuè & superiorum, etiam celerissimas mortes
 consequi. Pes autem vbi excessit, conuulsione & cæcro ten-
 tatur. Quòd si repositione facta, quid huiusmodi superue-
 nit, sola spes est, si qua restat, vt eiiciatur. Neque enim ab his
 quæ laxant, verùm ab his quæ intendunt, conuulsiones
 fiunt.

At præcisiones quæ in articulo aut circa ossa contingunt,
 dum non superiore parte, sed ad pedem, aut propè ad manū
 fiunt, ex his supersunt, nisi statim ferè animi defectione in-
 tereant. His eadem curatio quæ capiti, & per calida debetur.
 Ex syderatione tamè carniū, tum vbi vulnera sanguinem
 profundentia constringuntur, tum vbi ossium fracturæ cõ-
 primuntur, & ex vinculis denigrationes contingunt, & qui-
 bus pars femoris & brachij excidit, ossa quæ & carnes deci-
 dunt, multi supersunt, cum, si qua alia, facillè tolerentur. Qui-
 bus igitur ossa fracta sunt, celeres quidem circum abru-
 ptiones fiunt, ossa autem qua parte nudantur decidunt, tar-
 dius tamen. Inferiores autem vulnere & sano corpore par-
 tes, cum prius sint mortuæ, in super auferre oportet, ea cau-

tione adhibita, vt dolorem euites. Simul enim cum animi defectiōe intereunt, femoris os in hoc casu octogesimo die resolutum est. Tibiæ autem vigesimo die detracta fuit. Tibiæ quoque media ossa sexagesimo die resoluta sunt. In his celeriter aut tardè vt ossa decidant, medicæ compressiones in causa sunt. In cæteris verò quæ leuiter tractantur, ossa quidem non decidunt, neque in his carnes, sed summæ partes nudantur. Ista autem ad curationem assumere oportet. Plurima enim formidabilia magis sunt, quàm noxia. Curatio lenis esto, quæ per calida & diligentem victustationem institui debet. Profluentis sanguinis & frigoris periculum impendet. Habitus corporis vt ne accliuus sit, deinde, vt pus subsidat, æqualis, aut quicumque talibus, iisque quæ denigrantur accommodatus existit. Sanguinis profluentia ac cruentæ deiectiones, circa iudicationem largæ quidem, sed paucorum dierum his contingunt. Neque verò cibos auersantur, neque admodum febribus corripiuntur, neque quicquam vacuandum.

Quæ interiorem in partem fit vertebrarum peruersio, quòd ad vrinæ suppressionem & stuporem atinet, lethalis est. Quæ verò exteriorem in partem incuruantur, eorum plurima minus sunt noxia, quàm quæ concutiendo non excesserunt, quòd illa in sese morbi discrimen recipiant, hæc verò in magnam corporis partem gliscant, & in præcipuis partibus eueniant. Quale quid in costis cernitur, quæ fractæ pauca quidem febre, & sanguinis sputo, ossisque vitio tentantur, siue vna, siue plures fractæ sint, curatioque simplex conueniãt absque inedia, si febris absit, deligatio quoque pro lege fracturarum. Callus verò viginti diebus, quòd laxum os sit, inducitur. At circumcirca contusis costis, tuberculosi & tussiculosi euadunt, ac ea quæ per linamenta fit curatione opus habent, costæque syderatione tentantur. Ad vnamque enim costam nerui ab omnibus partibus, ducuntur. At quæ ex casu in gibbum incuruantur, ea minus in directum agi possunt, verum ægrius diriguntur quæ sunt supra septum transversum. Quibus quoque à puero id contingit, ea non augetur, sed vel crura, vel manus, vel caput. Adultis gibbus si fiat statim quidem à morbo liberat, successu tamen temporis per eadem quæ iunioribus sui significatiōnem.

tionem edit, minus tamen malignè habent. Ac facillè tolerarè quibus corpus carnosum & pingue redditur, horum tamen pauci ad sexagesimum annum vitam produxerunt. Sed & vertebræ in obliquum intorquentur. Ad id etiam conferunt habitus in quos decumbunt, de quibus prænotiones sunt. Multi verò etiam sanguinem expuerunt suppuratiq; extiterunt. Quibus curatio diligens instituenda, & deligatio pro more. Victus ratio primis diebus exquisita esse debet, deinde plenior, quies, silentium imperandum, habitus corporis accommodandus, alius subducenda, venere abstinendum. Sed & quibus sanguis non expuitur, ij dolorem magis sentiunt, temporeq; recidivas potiùs pati solent, quam quibus costa perfracta est. At quibus mucosum quiddam relinquitur, id doloribus sui memoriam commouet. Curatio vitione perficitur, si in quibusdam quidem ab osse ad os vsque canens ferramentum demittas, ipsum autem non attingas. Quòd si in intermediis costis fuerit, non in viteriorem partem penetrandum, neque in summo aduertendum. Alioqui syderatio sequetur, & curatio per linamenta experiunda, de quibus dicentur omnia quæ intro subire, aut sub visum cadere oportet. Verbis verò non satis explicari possunt, neque cibaria, portiones, calor, frigus, corporis habitus. Tum quòd medicamèta partim quidè sicca, partim verò humida, quædam etiam fulua, quædam nigra, quædam verò etiã alba, nonnulla quoq; acerba, eaq; hoc modo adhibita, cum victus ratione vlcèris curationem faciunt.

Reponendi & dirigendi quædam lex est, tum quæ per vectis molitionem instituitur, tum per cuneolum. Suppositus quidem asellus abducere; vectis verò adducere solet.

Quæ autem reponenda aut dirigenda sunt, ea extensione facta, in ea figura in qua vnumquodque supra sinum suum sublime attoiletur, adurgenda. Quod verò excessit, supra id vnde excessit protrudendum. Istud autem manibus, aut appensione, aut asellis, aut ad aliquid iniectis vinculis, præstatur. Manibus igitur ad partes vtrumque, primam verò manus iuncturam & cubiti gibbum adurgere satis est. Eam quidem quæ est ad manuum iuncturam rectà ad cubiti gibbū: cubiti autem gibbum eo habitu vt ad brachium reuertum angulum efficiat, qualem in brachio, quod manui

subtrahitur reddit. In quibus verò pedis aut manus digitos, in manus iunctura, aut spinæ ex gibbo inclinationes, quod excessit intro cogere & adurgendo compellere conuenit. In reliquis quidem propulsiones quæ manibus fiunt, abunde sunt. Eminentia verò supra aliquid collocata, calce aut sublimiore patinæ parte in suam sedem propellere oportet, ita ut quæ extant mollis globulus accommodatè supponatur, altera autem ex parte peritus aliquis retro & deorsum protrudat, siue interiorem, siue exteriorem in partem prolapsa sint. Quæ in obliquum inclinant, partim protrudere, partim retrudere vtrinque & ex altera parte oportet. At spinæ ex gibbo inclinationes, quæ quidem interiorem in partem fiunt, neque sternutamento, neque tussi, neque flatu immisso, neque cucurbitula restituntur, verum aliqua distensione opus est. In errorem autem inducuntur, quòd, velut aliquando fractis vertebriis contingit, eorum spinæ introsum inclinationes præ dolore intro luxationem fecisse videantur. Hæc verò celeriter & facile coalescunt. Quæ exteriorem in partem incuruantur, partim quidem quæ supra sunt, in pedes distensio, partim verò quæ infra còtrario modo facta restituit. Impulsio verò cum distensione, aut insidendo, aut pede, aut aslere fieri debet. Quæ in hanc vel illam partem obliquantur, si quæ admoueatur distensio, ac præterea corporis habitus adhibita victus ratione, restituit.

Quæ ad vsum sunt accommodata, ea omnia lata, blanda, specie valida esse oportet. Neque lintea antè conuoluta esse debent, præparata tamen antè, quàm vis adhibeatur, omnia, moderata tum longitudine, tum latitudine, tum crassitudine. Velut in femoris distensione, quod est ad malleolum & supra genu deligari debet, & per hæc quidem eodem distensio fieri. Iuxta lumbos autem & circa axillas, & ad interscæmineum, & femur, vincula iniici debent, ac media sui parte, partim quidem ad pectus, partim verò ad dorsum tendere. Hæc verò ad id quod subter est, quo omnia extenduntur, deliganda, siue ad pistillares fustes, siue ad asellum. In lecto igitur si istud moliare, hæc quidem lecti fulcra ad ianux limen offirmare oportet, ad altera verò lignum validum transversum obbiicere, pistillaribus autem fustibus

bus qui supra sunt ad hæc obnixis, ditteosionem facere, aut
 roæ modiolis de fossis, aut scala disposita, vtranque in par-
 tem impellere. In vsu autem communi est asser sex cubito-
 rum, latitudinis bicubitalis, crassitudinis dodrantalis, duos
 humiles afellos hinc & inde habens. In medio quoque col-
 umellas habeat, in quas velut scalæ gradus expositi infi-
 guntur, quæque ad subsistendum moderata ad lignum ma-
 gnitudine se habeant, velut in demisso humero contingit.
 Caua quoque læuia exsculpta veluti quosdam aluceos habe-
 re oportet, quatuor digitorum latitudine & altitudine, tan-
 tumque inter se distare, quantum ad directionem, in ipsa
 per vectem molitione, satis esse videatur. In medio verò
 cauum in quadratam figurâ exsculptum esse debet, in quod
 columella immittatur, quæ iuxta interfemineum posita,
 desuere corpus veter, quando aliquantò laxior immissa,
 molitionem quâdam faciet. Oportet autem tabellæ lignæ,
 aut quæ summum in pariete quodammodo insculptum ha-
 beat, extremum protrudere, & in alteram partem vi impel-
 lere, supposito molli aliquo quod conueniat.

Quibus ex palato os discessit, iis medius nasus desidit.
 Quibus verò caput citra vlcus colliditur, aut re aliqua inci-
 dente, aut frangente, aut apprimente, eorum nonnullis ex
 capite in fauces acria veniunt, & ex capitis vulnere. Acad-
 iecur & femur partium, vbi alia super aliam effertur, & lu-
 tationem fecerunt, notæ redundant, & quatenus, quæque
 ratione, quantumque inter se differant considerandû. Qui-
 bus quoque acerabulum perruptum est, & quibus nervus
 aliquis diuellitur, & quibus os adnatum perfractum, tum
 quibus & quam ratione vnum etiam, aut duo, (in quibus
 os geminum est) & quam eos pericula circumstant, aut
 spes affulgeant, quibus desperatio, & quando tristis exitus
 impendat, aut certa salus imminet, & quam repositionem
 aut manus tractationem, & quando postulent, & quænam
 minimè, aut quando non. In his tum ipes, tum pericula præ-
 dicenda, tum qualia & quâdo sub manus tractationem veni-
 ant spectanda. Tum quæ à primo ortu luxata adhuc in-
 crementum accipiunt, aut iam acceperunt, & quodnam ci-
 tius, & quodnam tardiùs, quodque claudum & quam rationem,
 quodque minime existat. Tum quam ob causam &

quodnam imminutionem sentiat, & quam parte, & quam modo, ac quibus ista minus contingit. Est etiam animaduertendum quod fracta citius aut tardius coalescunt, aut peruersiones & ossium ferruminationes fiunt, eorumque curationes, quibus vlcera statim, aut quibus postea contingunt, quibus etiam ossa fracta minora euadunt, quibus minimè, quibus fracta cute emineant & quam parte magis extat, quibus loco emoti aut exerti articuli compingantur, & quasnam ob causas in quibus sensui patet, in quibus mentis agitatione comprehenduntur. Ad affectiones & curationes spectant quæ legitimis de deligatione præceptis continentur, præparatio, exhibitio, distensio, directio, frictio, deligatio, suspensio, collocatio, habitus, temporum & victus ratio. Quæ laxa sunt citissimè coalescunt, contra verò, quæ contrario se habent modo. In peruersionibus incurui fiunt, carne priuantur & neruis. Quod repositum est longius multò locum vnde excessit superabit, quàm quod loco motum est. Nerui qui in motu sunt & loco humore flaccescente, ij facile cedunt, qui verò non, minùs. Optimum vbi quid excidit, citissimè reponi. Si febris occupauerit, non tentanda repositio, neque quarto die, minimè verò cubiti gibbum quinto die. Quæcunque etiam torpidum habent sensum, vbi inflammatio remisit, quàm citissimè reponere optimum. Diuulsa in neruis aut cartilaginibus, aut adnato osse, aut dissidentia circa iuncturas, in pristinum statum restitui nequeunt, sed in plærîsq; celeriter callum contrahunt, vsus autem seruatur. Partes extremæ facile excidunt. Quæ facile excidunt minimè inflammatione tentantur. Quæ verò minimè incalescunt, iis, si diligens curatio non adhibeatur, maximè rursus excidunt. Extensio eo habitu quo maximè superattollentur fieri debet, natura & loco in considerationem adhibito. Quâ parte excesserunt directio fiat, retro recta & in obliquum, propellenda autem celeri reuulsione adhibita. Iam verò citò reuellerè per circumactionem licet. Quæ frequentissimè excidunt nullo negotio reponuntur. In causa est neruorum aut ossium solutio, neruorum quidem longitudinis aut incrementi, ossium verò acetabuli æquabilitas. capitis læuitas. Consuetudo vsus facit. In causa quoque est corporis dispositio & habitus,

bitus, & ætas, & mucus qui sine inflammatione subest.

Quibus vlcera statim facta sunt, aut ossibus cute extantibus, aut postea ex pruritu aut asperitate, ea quidem vbi sensibus confestim soluito, vlceri cerato picato imposito, deligatoq; fasciæ initio super vulnus iniecto, ac in reliquis perinde te gerito ac si ea parte læsio nulla existeret. Hoc namque modo ea pars maximè extenuabitur, & citissimè circumabrupta excider, & repurgata vlcera celerrimè coalescent. Ferulæ verò neque ad ipsum vlcus admouendæ, neq; apprimendæ. Et in quibus non magna ossa absunt ita se gerendum, & in quibus magna ossa absunt, & eum multa suppuratio adsit, non ampliùs ista neque eodem modo faciendæ, sed nudatur pars recrementorum quæ moram traxerunt gratia. At quæcunq; magna ossa cute eminent, iis, siue reponantur, siue non, deligatio quidem non conuenit sed distensio. Orbis conficiuntur quales compedes, quorum vnus quidem iuxta malleolum, alter ad genu in crure adaptetur. Hilari, leues & validi sunt, circulos habentes. Virgæ autem corneæ eam conuenientem, tum magnitudinem, tum crassitudinem habeant, vt distensionem moliantur. Habenas verò vtrinque in extremis finibus habeant, quibus ad annulos alligetur, ita vt extremi fines orbibus innixi, vim adhibeant. Curationem perficiunt ceratum picatum calidum, habitus corporis, pedis & coxendicis positio, exquisita victus ratio. Quæ super eminent ossa, eodem aut postero die reponito, quarto aut quinto die minimè, sed vbi gracilia euaserint. Repositio verò per vestium molitionem faciendæ est, aut ossis quod reponitur, si firmamentum non habeat, impedimenta præcidenda. Quinetiam nudata ossa decidet, & breuiora membra euadent. At articuli partim quidem magis, partim verò minùs luxantur, & qui quidem minùs, facile reconduntur. Quibusdam quoque maiora tum ossium, tum neruorum, & articularum ac carnium vitia contingunt. Femur autem & brachium quàm simili inter se modo excidunt.

HIP.

Hippocratis liber de vlceribus.

VLcera quæcunque ea sint, præter quàm vino madefieri non debent, nisi si articulos vlcus occupet. Quod enim siccum est ad sanum, quod humidum ad vitiatum propius accedit. Est namque vlcus humidum, sanum autem siccum. Præstat autem vinculo abstinere, nisi certè vbi cataplasma imponitur. Neque in quibusdam vlceribus cataplasmate vti licet, idque magis in recentibus quàm vetustis, & iis quæ articulos occupant. Paucus autem cibus & aquæ potio quàm maximè omnibus vlceribus, magis tamen recentibus quàm vetustis cõfert, tum sicubi in vlcere inflammatio adest, aut metuitur, aut vbi periculum est ne quid vitietur, vel cum articuli vlcera inflammatione tentantur, aut vbi conuulsionis metus impendet, & venter vulnus accepit: tum verò vel maximè, si caput & femur, vel quæuis alia pars fracturam senserit. Stare autem vlceri minimè conuenit, idque præsertim si in crure vlcus sit, imò, neque sedere, neque ambulare. Verùm quies & ocium plurimum conducunt. At recentia vlcera omnia, tum ipsa, tum ambientes partes, minimè inflammatione tentantur, si quis quàm celeritimè ad suppurationem adducar, neque pus vlceris osculo interceptum supprimatur, aut si quis inhibeat ne ad pus nisi necessarium idque paucissimum deueniant, sed quàm maximè siccet medicamento non molesto. Igneum namque fetuorem concipiunt, vbi horror ac pulsatio accesserit. Inflammatione siquidem tunc vlcera tentantur, cum ad suppurationem tendunt. Suppurant autem alterato & calefacto sanguine, ita vt putrefactus in huiusmodi vlceribus in pus conuertatur. At vbi cataplasmate opus esse visum fuerit, non ad ipsum vlcus, sed ad ambientes partes admouendū, quò via puri fiat, & quæ induruerunt emolliantur. Quod verò vlcus acuto telo incisum aut dissectum fuerit, medicamentum quod cruentis protinus imponitur (ἐπιχρῆμα Græci vocant) & siccaus quoddam quod suppurare vetet, admittit. Quæ caro à telo collisa aut cæsa est, ea ita curanda est, vt quàm celeritimè in pus vertatur. Nam cum minus inflammatione tentetur, tum necesse est carnes quæ collisæ cæsaque sunt, putrefactas & in pus versas tabescere, deinde no-

has carnes renasci. Omni recens facto vlceri, præter quàm si in ventre sit. ex eo ipso vulnere sanguinem statim plus minùsue effluere expedit. Nam tum ipsum vlcus, tum quæ ipsum ambiunt partes, minùs inflammatione vexantur. Quin & ab inueteratis vlceribus vt crebrò sanguis effluat, prout opportunum videbitur, tam ab ipsis vlceribus quàm à circumstantibus vlcus partibus, efficere cõducit, tum præcipuè si in crure, aut pedis, aut manus digito vlcus sit, magis quàm in alia corporis parte. Exhausta enim sanguinis effluxu, siciora ac minora euadunt. Eiusmodi nanque vlcera præcipuè quidem sanescere prohibet, tum demum verò reliqua etiam omnia, sanguinis putredo, & quod ex sanguinis mutatione est ortum. Post sanguinis effluxum, in his vlceribus spongiam densam, mollem, incisam, sicciorem, non humidiorẽ alligare conducit, aut spongiæ folia gracilia superi mponere. Oleum verò & quæcunque mollitudinem & olei vim habent medicamenta, huiusmodi vlceribus minimè conferunt, nisi iam profus ad sanitatem tendant. Neque recentibus vlceribus oleum, neque molia neque pingua medicamenta conueniunt, tum vel maximè cum vlcus copiosiore purgatione indigeat. Atq; vt vno verbo dicam, olei litu tum æstate, tum hyeme, ad ea quæ huiusmodi medicamenta requirunt, vtendum.

In magna vlcerum parte inferiore aluum purgare cõuenit, tum etiam in vulneribus capitis, & ventris, & articulorum, tum in quibus partis corruptela imminet, item quæ in his quæ futuram postulant, & in his quæ exedunt & serpunt, tum aliàs in his vlceribus quæ inueterauerunt, & quæ deligationem postulant. At neque vbi deligatione vti, aut medicamenta vlceri imponere voles, id priùs quàm vlcus valde siccum reddideris, moliaris oportet, tum verò vtiliter imponas. Sæpiùs verò vlcus spongia abstergendum, item quæ vitæum siccum & mundum crebrò adhibendum, tum demum medicamentum quod vile videatur impositum alligandum, aut sine vinculo relinquendum. Vlceribus plerisque calidum anni tempus magis quàm hyems conducit, præter quàm iis quæ sunt in capite & ventre, magis tamen æquinoctium. Vlcerum quæ neque probè, neque vt conueniè priùs assiduè repurgata, carnem producere incipiunt, ea

plurimum carne superexcrefcunt. Quæ verò probè & vt dicitur repurgata, femper ad ficcius, nifi fint contufa, curatione tendunt, iis ferè caro non excrefcit. Quacunque ex parte os aut vltum, aut lectum, aut quauis alia ratione fecerit, in huiusmodi vlceribus cicatrices cauæ fiunt. Non repurgata vlcera, neque fi inter fe adducantur, coire folent, neque fua fponte coalefcunt. Neq; item coire folent quorum vlcus ambiente partes inflammatione vexantur, quandiu inflammatio perfeuerat. Nec fi quæ vlcus ambiunt nigredinem contrahant, aut fanguine putrefcente, aut etiam varice fanguinis influxum fuppeditante, id genus vlcera coire folent, nifi vlcus circumftantes partes fanas effeceris.

In rotundis vlceribus, fi cauitatem naéta fint, quæ abcefferunt, in orbem vndiquaque, aut ex toto, aut ex dimidio circuli, fecundum hominis naturalem longitudinem præcidere oportet. In omni vlcere cui eryfipelas acceffit, corporis purgationem quacunque in partem vlceri conducit, fiue fufum, fiue deorfum, inftituere oportet. Quoties circa vlcus tumor accefferit, abfque vlcis inflammatione, in eo temporis progreflu pus fubfidet. Quod verò ex inflammatione intumuit, neque aliis quæ vnà inflammari & intumefcere cœperunt conquiefcentibus conquiefcit, hoc etiam ne vnà non coalefcant metus eft. Quæcunque ex calu, aut alio pacto difcinduntur, colliduntur, aut circum vlcus intumefcunt, iis quæ fuppurantibus pus ad vlcus fe recipit, in his, fi quis vfus cataplafmatis efle videatur, id non ad vlcus, fed ad ea quæ ipfum ambiunt imponendum, vt pus decedat, & quæ indurata funt emolliantur. At vbi emollita funt & inflammatio conquieuit, demum fpongiis alligatis ea quæ abcefferunt affirmato, orfus à parte fana paulumque progreflus. Super fpongiam autem folia multa imposito. Quòd fi quid affirmari nequit, cuius caufa eft caro humida, eam eiicere oportet. Si vlcus in carne altiùs incederit, vtraque ex caufa, tum ex deligatione, tum ex eo quod prætereà comprimit, in quendam tumorem affurgit. Hoc fanè fi quis fecare velit fupra specillum immiffum, quatenus licet, vt ad effluxum pateat, ab ore vlcis eft resecandum. vbi cunque videbitur opportunum, ficque quæcunque necelfaria

cellaria videbitur curatio admouenda. Fere autem vlcus omne quod cauitatem habet, in quam recta conspicitur, tumore non præsentente, in eo siquidem putredo, aut caro nimio humore marcida & putris subsit, tum ipsum vlcus, tum quæ iuxta sunt, nigra aut subliuida conspiciuntur. Et inter vlcera exedentia, quacunque in parte phagedæna adfuerit, & valde depascitur & absūmit, ea quoque in parte quæ vlcus circumstant, colorem habebunt nigrum ac subliuidam.

Partibus verò circa positis tumore & inflammatione laborantibus, vtiliter cataplasmate imponitur verbascum coctum, & trifolij folia cruda, ac pipetri folia cocta & populum. Eademque hæc omnia si vlcus purgari postulet, purgandi quidem vim habent. Quia etiam & fici folia & oleæ, & marubium, quæ omnia incoquere oportet. Inter hæc autem maximè viticem, ficum, oleam, decoquito. Eodemque modo mali punice folia incoquenda sunt. Crudis verò vitilicet, maluæ foliis ex vino tritis, item rutæ atque origani viridis foliis. Quibus omnibus lini semen torrefactum ac quàm tenuissimè tritum immiscero. Vbi verò erysipelatis metus vlcerebus imminet, glasti folia trita cruda cum lini semine ex cataplasmate imponito, aut lini semen solani aut glasti succo maceratum in cataplasmate adhibendum. Cum autem vlcus quidem purum fuerit, ipsum verò & ambientes partes inflammatione vexantur, lenticulam ex vino coctam & læuigatam, pauco oleo admixto, ex cataplasmate deligato, & rubi canini folia ex aqua læuigata cataplasmate imponito, superdato linteo tenui, puro, vino & oleo madente. At vbi oras vlcere committere voles, rubi canini folia eo modo quo lenticulam præparato, vel nasturtium *(vulgariter dicitur)* vinum & lini semen contritum commiscantur. Hoc quoque, lini semen, vitex cruda, & alumen Mercurium, hæc aceto macerato.

Viam acerbam albam in vas æneum rubrum per colum transtransmissam interdiu insolato, noctu deponito, ne rorem sentiat. Interdiu autem assidue terito, vt æquabiliter siccescat, & ex æneo vase quàm plurimum contrahat. Tantis per verò soli exponatur, dum mellis crassitudinem adepta sit. Deinde in ollam æneam transfundatur, cum melle quàm

optimo & vino dulci, in quo prius resina terebinthina inco-
 xerit dum ad instar mellis cocti dura euaserit, qua postea
 exempta, vinum affunditur. Sit autem succi vuae acerbæ ma-
 xima pars, secundo loco, vini, tertio mellis. Myrrha quoque
 stacte, vel alioqui quàm optima bene trita, ex eodem vino
 sensim affuso diluitur, dein ipsa per se in vino agitando in-
 coquitur. Vbi verò iustam crassitudinem nacta esse videat-
 ur, in vuae acerbæ succum affunditur. Tum nitrum quàm
 optimum torrefactum, paulatim medicamento admisce-
 tur, & floris æris minor, quàm nitri modus. Quæ vbi inter
 se mixta fuerint, non minùs quàm per triduum coquantur,
 lignis ficulneis paulatim succensis, vel carbonibus, ne tor-
 reantur. Quæ immittuntur omnia humoris sint experta,
 vlceraque minimè madeant, vbi hoc medicamentum illi-
 nitur. Eo vitior ad inueterata & recentia vlcera, tum ad cu-
 tem quæ colis glandem tegit, tum capitis atque auris vlcera.
 Aliud medicamentum ad eadem vlcera. Fel bubulum ar-
 dum, mel quàm optimum, vinum album ex quo loti rami-
 ta deferbuerint, thus, myrrha, æqua portione, croci, floris
 æris tantundem. Ex liquidis plurima sit vini portio, deinde
 mellis, fellis paucissima. Aliud. Vinum, mel cedrinum pau-
 ca quantitate, ex aridis autem, flos æris, myrrha, malicorin
 siccum. Aliud. floris æris vsti pars dimidia, myrrhæ duæ par-
 tes dimidiæ, croci tres partes, mellis exiguum, ex vino in-
 coquantur. Aliud. Thuris pars vna, gallæ tantundem, croci
 triplum. Singula arida quàm læuissimè trita, deinde mixta,
 ad solem feruentissimum, vuae acerbæ succo affuso, dum vi-
 scosa euadant, per tres dies teruntur, demum vino austero,
 nigro, odorato, paulatim instillato, macerantur. Aliud. Mili
 radices ex vino dulci, albo, incoquantur, atque vbi probè
 habere videbitur, vini transfusi duæ partes sumuntur, & a-
 murcæ quàm siccissimæ vna. Deinde agitando, vt ne vruat-
 ur, incoquantur leni igne dum iustam crassitudinem ha-
 bere videantur. Aliud. Reliqua quidem eadem, verùm vini
 loco acetum album acerrimum sumitur, in quod lanæ qui
 maximè succidæ intinguntur, tum ammixta amurca & ab-
 fuso caprifici succo decoquitur, & alumen Melinum, ac ni-
 trum, ærisque flos, vtraque vsta admiscuntur. Hoc priore
 vlcera magis purgat, siccat tamen illud non minùs. Aliud.
 Lanæ

Lanz paucissima aqua intinguntur, dein vini tertia pars as-
funditur, coquuntur dum ad iustam crassitudinem perue-
nerint. Hæc recentia vulnera citissimè ad suppurationem
deducunt. Ista verò maximè ab his suppurationem auertit.

Aliud. Arum siccum inspergito, & ficulnei rami corti-
cem viridem cum succo ex vino tritum immittito, quem
vel sine vino, vel per se cum melle immittere licet. Aliud. Ex
aceto albo lori ramenta incoquito, deinde amurcam & fe-
rum picis crudum immisceto, illinito, instillato, & alligato.
Hæc sicca recentia vulnera suppurare prohibent, aut loco
ex aceto ablato, aut ex spongia vino madente deterfo adhi-
bita.

Aliud. Plumbum tritum cum spodio Cypria læuigatum
inspergito, tum loti corticum fragmenta, tum æris squa-
mam, & alumen, & Chalcitidem cum ære, & solam, & cum
loti corticum fragmentis. Alioquin si aridis opus sit, his uti
licet, & spodio Illyrio cum corticum fragmentis læuigato,
aut ipsis corticum fragmentis per se. Flos item argenti per
se quàm tenuissimè tritus, & aristolochia, tum erasa, tum
bene trita inspergitur. Aliud cruentis vulneribus idoneum.
Myrrha, thus, galla, arugo, flos æris vitus, alumen Ægy-
ptium vitum, cenanthe, lanz sordidæ, plumbi recremen-
tum. Singula pari pondere vino diluuntur, vt supra. Alia et-
iam mixtura ad eadem. A cetum album quàm acerrimum,
mel, alumen Ægyptium, nitrum quàm optimum leuiter
coctum, fellis exiguum, simul coquito. Hoc super ex crescen-
tem carnem detrahit, excavat, & morsus est experts. Aliud,
Parthenium quod *περὶ φουδων* dicitur, & herba est minuta
habens folia, quæque cutis glandem tegetis thymia au-
ferre, alumen, chalcitis, melini crudi portio, elaterium tenue
aridum inspergitur, eodemque modo malicorium tenue
aridum.

Caua autem & pura maximè implet herba Lagopyrus
nomine, sutures vbi inaruit referens, paruo instar oleæ fol-
lio, sed longiore, & marrubij folium cum oleo. Aliud. Cari-
cæ quàm siccissimæ pars interior pinguis, mellis instar, a quæ
partes duræ, seminis lini non admodum tosti & tenuissimè
triti, pars vna. Aliud. Caricæ & floris aris triti exiguum, &
fici succus. Tum caricæ pars interior, chamæleon niger, fel

hubulum aridum, reliqua quidem eadem. Arida verò, nasturtium tenue crudum, irio, par vtriusque modus. Caricæ partes duæ, seminis lini tantundem, fici succus. Vbi horum medicamentorum aliquo vti voles, splenia acero imbuta superimponito, spongia splenis superposita & alligata, ac paulò magis appressa. Quòd si partes ambiètes inflatatione laborent, quod conferre videbitur circumlinico.

Si liquido vti lubet, etiam caricum medicamentum illinito, ac velut antea scriptum est eodem modo adalligato. Ex his autem conficitur medicamentum, veratro nigro, sandaracha, æris squama, plumbo eloto. cum multo sulphure, auripigmento, cantharidibus. His prout videbitur compositis vritor, cedria dilutis. Postquàm verò abundè illitum fuerit, medicamentum sum moueto, aro cocto læuigato insperfo, aut contrito arido melle subacto. Quòd si caricò sicco opus sit, his remotis medicamentum inspergendum. Facit quoq; siccum ex veratro solo & sandaracha. Aliud liquidum. Herba est cuius folium ari naturam refert, album tamen, lanuginosum, folij hederæ magnitudinem æquat, ea herba ex vino imponitur, aut quod circum ilicis caudicem inhabitet, ex vino tritum illinitur. Aliud. Vux acerbæ succus, acerrimum, flos æris, nitrum, caprifici succus. In vux acerbæ succum alumen optimè læuigatum, & in vas æris rubri coniectum, soli exponito & dimoueto, ac vbi iustam crassitudinem nactum fuerit, tollito.

Alia arida hæc sunt. Veratrum nigrum quàm optimè læuigatum inspergitur, quandiu humoris aliquid & depascētis inerit. Deligatio autem eadem quæ emplastris adhibetur. Aliud earundem virium. Salis grana quàm sicillima, pari prope magnitudine non crassa, in ollam æneam vel fictilem nouam coniciuntur, & mel optimum duplum ad sales coniectura facta, affunditur, tum olla prunis imposita sinitur dum totum comburatur. Deinde spongia deterfsum vlcus & repurgatum, vt prius deuincitur, & paulò magis comprimitur. Postridiè verò qua parte medicamentum non admissum est, inspergitur, apprimitur & alligatur. Vbi autem medicamentum amouere voles, acetum calidum, dum abstrahatur affundito, eadem rursus faciens ac si opus est spongia detergens. Aliud aridum mordens. Myfi optimè læuigatum,

gatum, ad humida & putrida aspergito, & æris florem tenuem, non pro: sus contritum. Aridum aliud eodem modo mordens. Ulcere per spongiam deterfo, lanæ quam maximè fordida in testa vruntur, tæda admota dum tota exuratur. Hoc medicamentum leuiter tritum inspergitur, eodemque vinculo alligatur. Aridum aliud ad eadem vlcera Chamæleo niger, alumen fici succo subactum. Vstum autem subigendum, & anchusa immiscenda. Vel anagallis & alumen Ægyptium vstum, & Orchomenium puluillo inspergitur. Ad vlcera depascencia, nomas vocant. Alumen Ægyptium, tum Melinum vstum, prius tamen nitro vsto inspergenda, & spongia detergenda. Valet & Chalcitis (ϕυπ) ^{ϕυπ} dicta) vsta. Vrere autem conuenit donec flammam concipiat.

Ad vetusta vlcera quæ fiunt in anteriore tibiæ parte, sanguine autem magis & nigra euadunt. Serculæ campanæ flos tritus, melle subactus illinitur. Ad neruos præcisos. Myrti agrestis radices contusæ & cerebro transmissæ, oleoq; subactæ ex vinculo adhibendæ. Et quinq; folium herba quæ alba est & lanuginosa, altiusq; à terra attollitur quam quinq; folium nigrum, oleo subacta adalligatur, & post triduum resoluitur.

Emollientia quibus quidem hyeme potius quam æstate vti conuenit. Emollientia medicamenta quæ etiam decortas cicatrices efficiunt. Scillæ partem internam mucosam conterito, aut piceam cum suillo adipe receti, cum pauco oleo, & resinæ ac cerusæ exiguo. Tum adipem anserinum & suillum recentem, & scillæ & olei exiguum. Cera quam albissima, adeps recens purgatus. Aut scilla, oleum album, resinæ modicum. Cera, adeps suillus vetus ac recens, oleum, ætugo, scilla & resina. Veteris autem adipis duplo maior sit portio quam recentis, reliquorum verò quantum opportunum esse videbitur. Adeps recens liquatus in alteram ollam transfunditur, & plumbagine læuissimè trita & cribrata immixta coquitur & primum agitur. Usque eo autem coquendum dum instillatum in terram indurescat, dein igne sublato reliquum transfunditur, præter lapideum illud sedimentum, tū resina immittitur & agitur, paucaq; adiecta cedria, quod ablatum fuit permiscetur. At

omnibus emollientibus quibus resinam admisceas, sublato ab igne medicamento, & adhuc calido, resina immiscenda & agitanda. Aliud. Adeps suillus vetus, cera, & oleum arida verò loti ramenta, thus, plumbago, vt sit thuris pars vna, plumbaginis & loti ramentorum tantundem, adipis autem veteris partes duæ, ceræ vna, adipis recentis tantundem. Aliud. Aut adeps suillus solus, cum eo adeps caprinus recens, qui repurgatus quàm minimùm membranarum habeat. Quibus parum tritis & bene contusis oleum affunditur, & plumbum cum spodio inspergitur, itemque loti ramentorum pars dimidia. Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis, cyaneus, lapis, oleum.

De eo quod igne ambustum est. Illicis radices tenellæ incoquendæ. Harum cortex maximè crassus & viridis in tenues partes concisus, vino albo affuso, lento igne decoquitur, dum idoneam crassitudinem habuerit, vt illini possit. Potest & ex aqua eodem modo coqui. Aliud minimè mordens. Suillus adeps vetustus per se illitus, & supra liquatus per scillæ radicem discissam impositam & alligatam. Postridie locus foueatur, adipe suillo vetere liquato, cera & oleo admixto thure, loti ramentis & rubrica. Hoc illinitur. Ari folia vino & oleo incocta imposita adalligantur. Aliud. Post litum ex adipe suillo vetusto, asphodeli radices ex vino tritæ & læuigatæ illinuntur. Aliud. Adeps suillus vetustus liquatus resinæ & bitumini admiscetur. Et linteolum illitum, igne calefactum admouetur ac deligatur. Quum in dorso ex plagis aut alia ex causa vlcus subortum fuerit, scilla cocta, contrita, & ex linteolo illita, adalligatur. Postea verò adeps caprinus & suillus recens, spodium, oleum & thus superlinuntur.

Pedum tumores sponte & non sponte prouenientes, vbi neque ipsi tumores, neque inflammatio, ex cataplasmatibus vsu subsidunt, tum si spongiis aut lanis adhibitis, aut alio quopiam ad sanam partem alligato, postea sua sponte intumescant & inflammationem concipiāt, in his sanguinis per venas influxus in causa est, si cui collisio non sit. Eademque ratio est si tale quid quauis alia corporis parte accidit. Verùm sanguinem mittere oportet, præcipuè ex venis quidem per quas fit influxus, si modo conspicuæ sint, aliò qui tumo-

res altioribus & crebrioribus vulnusculis pertundendi. Id quod in eo quodcunque scalpello pertundis eodem modo fieri debet, idque ferramentis quàm acutissimis ac tenuissimis præstari. Vbi sanguinem detrahis, specillum non admodum apprimo, ne collisio accedat. Aceto autem perfundito, neque sanguinis grumum in cutis hiaticibus remanere permittito, illi quoque medicamento cruentis vulneribus accommodato, lanas sordidas, bene carptas, molles, vino atque oleo respersas alligato. Locus scalpro pertusus eo sit habitu vt sanguis sursum resuat, nõ deorsum desuat, neque vilo modo madefiat, in ediamque toleret æger, & aquam bibat. Quòd si vinculo resoluto cutis incituras verarum inflammatione deprehendas, cataplasma ex viticis ac lini semine inducendum. Sin verò vicerentur ac simul committantur, pro occasione, vt res postulat, cætera curanda.

At vbi varix anteriorem tibiæ partem occupat, aut conspicuus est, aut carne tegitur, nigricatque anterior tibiæ pars, & sanguinis detractionem expetere videatur, ista scalpello nullo modo pertundi debent. Plærunque enim ex incisuris ob influxum ex varice magna vlcera fiunt. Verùm varix ipse multis locis, prout opportunum videbitur, compungendus est.

Vena secta vbi sanguinem detrazeris, vinculumque solueris, neque sanguis sistitur, contrariam in partem vt sanguinis fluxus fiat, seu brachium, seu cras collocetur, velut retracto sanguine, eoque statu plus minúsue temporis decumbens perseueret, deinde ita iacens deligetur, dum ne quis sanguinis grumus in sectione relictus sit. Tum demum splenium duplex vino madens, ac super lana munda oleo imbuta apponatur. Fluentis namque sanguinis quamuis vehemens eruptio, sistitur. Ac si sanguinis grumus in sectione cõcrescens sic inflammetur, in pus verti solet. Liberalius autem aut parcius pranso & potu vena secanda, & leuiter concalesceto, calidore potus die quàm frigidiore.

Vbi sanguis in fluit admota cucurbitula, si ea ablata isto piosè, aut serosus humor effluit, ea citò prius quàm impleatur, locis scalpro exasperatis affigenda est, & quod restat in super extrahendum. Aliò qui sanguinis grumi in ipsis cutis incisuris in hærent, indeque postea vlcerebus inflammatio

contingit. Eiusmodi autem omnia aceto elui debent, neque postea madefieri, cauendumque ægro est, ne in loca scilicet pro pertusa decumbat. Ea autem aliquo ex medicamentis cruentis vulneribus accommodato illinenda sunt. Quod si vel infra genu, vel ad genu admouenda cucurbitula est, id homini erecto & stanti, si stare potest, procurandum.

Hippocratis liber de fistulis.

Fistule partim quidem ex collisis, partim ex tuberculis fiunt. Oriuntur etiam vel ex remigatione, vel equitatione, collecto in natibus iuxta sedem sanguine. Putrescens enim quæ mollia sunt depascitur, cum nimirum anus humidus sit, & caro mollis in qua pabulatur, dum tuberculum rumpatur, infraque ad rectum intestinum computrescat. Quod cum fit, in fistulã abicit & sanie manat, indeque steruus & flatus, teretque fœtor copiosè effluit. Ex collisione autem nascitur fistula, vbi ex ictu, aut casu, vel vulnere, vel equitatione aut remigatione, aut aliis huiusmodi rebus, pars aliqua circa rectum intestinum colliditur. Collectus enim sanguis & putrescens suppurat, & ex suppuratione quæ de tuberculis dicta sunt, contingunt.

Ante omnia igitur cum eiusmodi tuberculum laboris senseris, antequam ad rectum intestinum suppuratio perueniat, crudum quam celerrimè secare oportet. Quod si iam factam fistulam in manus sumseris, homine supino reclinato, cruribus huc atque illuc reductis, sumtum allij recentem caulem, dum ad aliquid offendat immittere oportet, eoque fistulæ altitudinem metiri. Tum scelis radice quam tenuissimè contrita quatuor diebus aqua affusa macerata, admixto melle, aquam ad tres cyathos ieiuno propinato, eoque tempore tenues lumbricos ascaridas dictos purgato. Qui verò sine curatione relinquuntur, pereunt.

Post hæc byssinum lintheum magni tithymalli succo imbutum, vsto æris flore & trito aspersum, in collyrij formam fistulæ longitudini æqualem intorque, filo per extremum linamentum, rursusque per summum caulem traiecto, hominemque supino reclinato, vbi adhibito instrumento ad sedem diducendã idoneo (quod *κρητὸν* dicitur) in ano quid perrosum sit conspexeris, eò allij caulem demittito, atque

vbi in anum demissus fuerit, prehensum trahito, donec linamentum impulsum superiori ac inferiori parti adæquatum fuerit. Quo intro impulso, glandem corneam in anum inditam podice creta cimolia illito, ibi finito, cumque desidendi cupiditas adfuerit, eximito, rursusque immittito in quintum diem vsque. Sexto vero eximito, foras linamento carne educto, posteaque glandem alumine trito impletam in anum immisissam, ibi dum alumen liquefcatur, finito. Podicem verò quoad conuenire videatur, myrrha illinito.

Alia curatio. Linum crudum quam tenuissimum quincuplex palmi longitudine in vnum complicatum, seta equina circumuoluitur, tum stanneum specillum extrema parte perforatum, ita comparatum vt in id lini complicati caput inferatur, in fistulam demittitur, simulque sinistrae manus index in sedem iniicitur. Atque vbi specillum digitum contigerit, id extrema parte inflexum, vnaque lini caput quod per specillum traiectum est, digito educitur, & specillum quidem iterum extrahitur. Lini verò capita bis terue connectuntur, & quod dependet ex lino intortum in nodum alligatur. Postea æger ad suas res obeundas dimittitur. Reliqua curatio. At catenus linum singulis diebus intendere ac intorquere semper oportet, quatenus putrescente fistula laxatur. Quòd si tibi ante quam fistula exedatur, linum crudum computrescere videatur, alterum item ad setam alligatum traiciendum & connectendum. Eo nanque nomine seta lino crudo adijcitur, quòd minimè putrescat. At postquam fistula computruit, spongiam mollem quam tenuissimè incisam apponere conuenit, tum copiosum æris vsti florem per specillum quidem in fistulam iniicere. Spongiam verò melle illitam, inditam medio sinistrae manus indice intrudere, additaque altera spongia, eam deligationem quæ fit cum ora venarum sanguinem fundere sunt soluta, apponere. Quæ postridie soluta, fistula aqua calida perlucenda, tentandumque vt per spongiam sinistrae manus digito perputgetur, rursusque iniecto æris flore vinculum alligandum, idemque septem diebus faciendum. Intra hos enim fere dies fistulae tunica consumitur. In reliquo dum sanescat, hic deligationis modus asseruandus. Hac enim ratione, fistula per spongiam coacta & expansa, neque rursus com-

mittetur, neque hac quidem sui parte curabitur, hac verò rursus implebitur, sed ipsa vniuersa sanescet. In hac verò curatione copiosa calida perfundere iuuat, & inediam imperare.

Quòd si fistula minimè exesa fuerit, demisso antè specillo, ferro quo ad penetrarit aperienda, & æris flore respergenda, & per dies quinq; sinenda. Tum aqua calida affundenda, & farina aqua subacta superimponenda, foliaque betæ alliganda. Atque vbi æris flos deciderit, purumque fistulæ vlcus fuerit, eadem, quæ prius, curatio adhibenda. Sin locus ferramentum ferre non potest, alteque penetrat fistula, flore æris, myrrha, & nitro ex vrina dilutis colluitur, & in fistulæ osculum plumbeum aliquid immittitur, vt ne coalescat. Abluere autem fistulam conuenit per pennam vesicæ alligatam, & in fistulam demissam, vt per hanc infusum transmittatur. Verùm non nisi sectione sanescit.

Si verò rectum intestinum inflammatione tentetur, dolor ac febris teneat, crebraque sit desidendi cupiditas, nihil tamen deiciat, præ inflammatione videatur sedes procidere, interdumque vrinæ stillicidium prehendat, quod morbi genus oritur, cum pituita ex corpore in rectum intestinum incubuerit. Conferunt autem calida, quæ certè pituitam extenuare & eliquare valent, simulque quod acre est & salsum in humorè soluere, ita vt neq; æstus neq; morsus aliquis in intestino sentiatur. Hęc igitur est curatio. Egro in aqua calida desiderare iusso, grani Cnidij sexaginta grana trita, vini hemina diluuntur, adiectaque olei dimidia hemina, tepido alouit subluitur. Hęc pituitam & stercus educunt. Vbi verò in aqua non desidet, oua vino nigro odorato incocta, ad sedem admouentur, infernè substrato calido aliquo, vel vesica aqua calida referta, aut lini semine tosto, trito, & in tenuissimum puluerem redacto, cum pari farinæ modo, vino nigro odorato & oleo subacto, ex cataplasmate quàm calidissimè imposito. Aut ex hordeo alumini Ægyptio contrito mixto, glans oblonga conficitur, eoq; ex igne tepido cataplasmate aut fori adhibito, digitis glans effingitur, deinde omnino tepida in sedem immittitur. Exterioribus partibus ceratum oblinitur, & allia vino nigro diluto incocta, ex cataplasmate admouentur. Hoc verò sublato, æger in aqua calida

desidere permittatur, admixtoq; solani succo, anserino adipe & suillo, chryso colla, resina & cera alba, his deinde simul liquatis & inter se mixtis illinitur, & quoad inflammatio perseuerauerit, cataplasma ex aliis coctis admouetur. Ac siquidem his remediis dolor cedat satis est praesidij. Sin minus meconium album porui exhibeatur, aut aliud quodpiam quod pituitam purget, dumq; inflammatio manet, leuibus sorbitiuunculis vtatur.

At vrinæ stillicidium ex his succedit, cum vesica à recto intestino incalcescente, calore pituita adducitur, vrinæ verò stillicidium ex pituita gignitur. Hoc igitur vnà cum morbo plerumque, finitur, alioqui medicamenta quæ ad vrinæ stillicidium faciunt exhibentur.

Si verò anus prociat spongia molli sursum impellendus, & cochlea illinendus, manibus deuinctis homo pauco temporis interuallo suscipitur & intus reponitur. Quòd si amplius prolabitur, neque intus maneat, ilibus praecinctis, & submissa retro fascia, ano intro propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti scobes incoxerit, madefacta admouetur, spongiaque expressa eadem aqua anus perfunditur & tum fascia inter media crura subiecta, ad vmbilicum religatur. Vbi verò deiiciendæ alui cupiditas fuerit, id super quam maximè angustos asseres fiat. Sin puer sit, intra mulieris pedes, ad genua reclinatus, desinat. Cumque aluus deiicitur, crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimum prolabitur. At si anus humorem madeat & sanie distuat, aqua ex myrro & face vini vsta eluitur, & adiantum tritum, cribratum inspergitur. Si sanguis profluat, vbi iisdem elutus fuerit, chalcitis & cupressi, vel cedri, vel pini, vel terebinthi scobes trita, pari ad chalcitidem portione amixta inspergitur. Exteriores, partes cerato crasso oblinuntur.

Cum rectum intestinum prolabitur, neq; suo loco contineri potest, laeserptium quam optimum & densissimum tenuiter derasum ex cataplasmate imponitur, & medicamento quod sternutamentum moueat ad nares admoto, homo commouetur, aut aqua calida in qua mali punici putamina maduerint, & alumine ex vino albo contrito, anus perfunditur. Deinde inteetis panniculis femora tribus die-

bus inter se vinciuntur, & inedia imperatur, vinum verò dulce potui exhibetur. Quòd si ne sic quidem procedit, minimum melle permixtum illinitur.

Anus si procidat & sanguine manet, ani radice detractus cortex aqua incoquitur, deinde tritus cum farina mixtus, calidus ex cataplasmate imponitur. Aliud. Vitis agrestis (quam nonnulli psilothrion vocant) radices tenerimæ concisæ, vino nigro austero meraco incoquantur, dein contusæ ex cataplasmate tepidæ imponuntur. Immiscetur autè farina ex vino albo atque oleo tepido subacta. Aliud. Cicuta semen vino albo odorato affuso tritum, dein tepidum ex cataplasmate imponitur.

Quòd si inflammatione vexetur, hederæ radix bene cõtrita ex aqua cocta, farina optima ex vino albo subacta admixta, adiecto quæ ad hæc oleo, ex cataplasmate imponitur. Aliud. Mandragoræ radix præcipuè quidè viridis, vel certè arida: viridis igitur elota & concisa, vino diluto incoquitur, & ex cataplasmate adhibetur, arida verò trita similiter admouetur. Aliud. Cucumeris maturi interiora trita ex cataplasmate imponuntur.

At si dolor sit citra inflammationem, nitrum rubrumustum & bene tritum, alumen & sales torrefacti & diligenter triti, pari vtraque miscentur pondere, deinde pice quam optima ammixa, linteo illita imponuntur & alligantur. Aliud. Capparis folia viridia in sacculum coniecta adalligantur, & vbi vrere videbuntur, summouentur, ac rursus apponuntur. Quòd si folia capparis non adfuerint, radice cortex contusus, vino nigro subactus, eodem pacto alligatur, quod etiam ad splenis dolorem valet. Ex his cataplasmatibus quæ refrigerant, influxum prohibere valent, quæ molliunt & calefaciunt digerere, quæ ad se attrahunt, siccare & extenuare. Oritur autem hic morbus, vbi bilis & pituita ad ea loca decubuerit. At rectum intestinum inflammatione tentatum illinitur medicamento quod resinam, oleum, ceram, plumbi recrementum, & adipem accipit. Hæc calida liquata cataplasmate imponuntur.

HIP.

Hippocratis de hæmorrhoidibus liber,

Hoc est,

De venis in ano sanguinem fundere solitis.

ORA venarum hoc modo sanguinem fundere solent. Bilis aut pituita ad venas quæ in ano sunt decumbens, sanguinem qui in his est calefacit. Incalescentes autem venæ, sanguinem ex proximis venis attrahunt, eoque implentur, recti intestini partem interioriorem in tumorem attollunt, & venarum capitula conspicua sunt, quæ dum partim à stercore exeunte contrunduntur, partim à sanguine coaceruato pertrumpuntur, sanguinem eiiculantur, idque maximè cum stercore, interdum verò sine eo. Curantur autem hoc modo.

Inprimis certè posse oportet, quo in loco contingant. Nam & anum incidendo, refecando, consuendo aut vinciendo, aut putrefaciendo, etiamsi grauissima esse ista videantur, nullam inferes noxiam. Ferramenta septem octoque parari iubeo, quæ magnitudine palmum, & crassum specillum crassitudine æquent, extrema parte recurua, & in summo ad oboli parui formam lata. Post exhibitum pridie medicamentum purgans, eodem quo ad vstionem aggregeris die, homo supinus reclinatur, puluinoque lumbis supposito, sedes digitis quàm maximè foras educitur, tum cadentibus ad motis ferramentis vruntur, quoad resiccentur, ita vt ne contingas. Vrere verò ita oportet, vt earum venarum quæ sanguinem fundunt nulla iniusta relinquatur, sed omnes adurantur. Has nullo negotio deprehendes, quòd interiore ani parte conspicuæ sint, velut acini vix liuidæ, simulque cum foras anus cogitur, sanguinem eiiculantur. Inter vrendum autem à quibusdam caput & manus detineantur, ne moueatur, sed clamet qui inuritur. Hoc enim pacto anus magis prominet. Peracta vstione lentes & eruum tenuissimè trita, & ex aqua decocta, quinque aut sex diebus imponuntur. Septimo die spongia mollis quàm tenuissimè inciditur. Spongia autem omni ex parte sex digitorum latitudinem æquet. Tum linteam quod spongiæ magnitudinè non excedat, tenue & læue, melle illitum super-

imponitur, dein subdito sinistrae manus indice, media spongia intro per inferiora quam penitissimè in sedem propellitur, demum supra spongiam lana apponitur, vt in sede immota permaneat. Cingulo verò per ilia ducto, fascia submittitur, exceptumque à posteriore parte per crura vinculum, ad cingulum iuxta vmbilicum religatur. Tum medicamentum, quod dixi carnem densam facere ac validam producere, alligatur. Quæ non minore quam viginti dierum spacio devincire oportet. Sorbitio autem semel die ex farina aut milio, aut fursuribus, & potui aqua exhibenda. Vbi ad deiciendam aluum desiderat, calida proluitur. Tertio quoque die balneum adhibeatur.

Alia curatio. Foras educta quam maximè sedes, calida perfunditur, tum venarum sanguinem fundentium extrema præciduntur. Hæc verò medicamentum antea præparatum ad sectionem habere oportet. Vrina in vas æneum immissa, flos æris vltus optimè læuigatus inspergitur, tum vase agitato maceratur & in sole siccat. Siccatum eraditur, teritur & læuigatur, ano admouetur, splenia oleo mada apponuntur, spongiaque superimposita deligatur.

Alter curationis modus. Venæ sanguinem fundenti & tuberosam quandam eminentiam habenti, veluti mori fructus adnascitur, & si quidem tuberosa eminentia foras valdè prominet, ei circum circa operculum carnosum adhaerescit. Homine igitur in genua super duos lapides teretes inclinato, anù inspice. Inuenies nanq; loca inter nates medias circa sedem tumefacta, sanguinemque ex interioribus partibus procedere. Si ergo tuberosa eminentia sub tegumento mollis sit, digito ea auferenda est. Neque enim maiore negotio id fiet, quam si dum pellis oui detrahitur, digitum inter pellem & carnem medium immittas. Idque inter loquendum simulque non aduertente ægro faciendum. Sublatum tuberculum sanguinis cursus omni ex parte ablata necessario consequitur. Vno austero in quo gallæ maceratae fuerint, citò locus perlendus est, venaq; sanguinem fundens vnà cum tuberculo recedet, & operculum in pristinum statum restituetur. Quoq; vetustior morbus est, eò facilius curatio futura est.

At si altius infederit tuberosa eminentia, per instrumentum

tum dilatandæ sedi accommodatum, catoplerem dictum, inspicere oportet, neque ab eo decipi. Vbi enim aperitur tuberculum exæquat, vbi verò rursus in sese adducitur, rellè conspicuum facit. Auferre autem conuenit, veratro nigro ano illito, tum tertio die vinum austerum ex infuso immitterendum. At verò vbi tuberosam eminentiam abstuleris, si sanguis non effluat, mirandum non est. Neque enim si articulis manus aut crura feces, sanguis effluet. At si supra aut infra articulos sectio fiat, cauas & sanguine manantes venas deprehendes: neque facillè promtè listas. Eodem modo si venam in sedè sanguinem fundentem, supra quidam aut infra detractum tuberculum feces, sanguis effluet. Sin verò ipsam tuberosam eminentiam vbi annectitur abstuleris, nò profuèrit. Si igitur hoc pacto quidem ad pristinum statum reduciatur, bene se res habet: sin minus, vstio adhibenda, ea cautione, vt ne ferro attingatur, sed prope ad motis ferramentis exsicceatur, & flos æris ex vrina adhibeatur.

Alius venarum sanguinem in ano fundentium curationis modus. Cauterium parate oportet in modum paruae aundinis vallatoris (phragmiten vocant) & in ipsum ferramentum probè congruens accommodare, deinde immissa in sedem fistula, candens ferramentum in eam demittere, crebroque eximere, quò magis calorem toleret, neque vltas ex calore contrahat, & venulae exsiccatæ confanescant. Quòd si neque vstio, neque sectio placeat, sedes multa & calida prius fouetur & euertitur, tum myrtha probè læuigata, galla, & alumè Egyptianum vstum, quod reliqua vna parte & dimidia superet, & melanteris tantundem accipiendum, hisque aridis vtendū. Sub his medicamentis vena sanguinem fundens, velut corium vstulatum decidit, eademque facienda donec omnes dissipaueris. Idemque efficit chalcididis vsta dimidium. At si per glandes curationem instituas, sepis testa, plumbaginis tertia pars, bitumen, alumen, flos æris exiguum, galla, æruginis modicum commiscantur, his melle cocto affuso, glans oblongior conficitur, supponitur, donec dealeantur.

Vena sanguinem fundens in mulieris ano sic curatur: Multa calida in qua ex odoratis aliquid incoxit, perfun-

M m m

ditur, tum myrica trita, spuma argenti vsta & galla additur, vino albo, oleo & anserino adipe affuso, omnia simul conteruntur, post perfusionem vtenda dantur. Sedes autem quàm maximèeducta perfunditur.

Hippocratis liber de capitis vulneribus.

Hominum capita neque inter se similiter habent, neque futuræ capitis in omnibus eodem loco sitæ sunt. Verùm cuiusq; parte anteriore caput prominere, quod sit eum ossis pars rotunda plus reliquo eminet, huic futuræ in capite ad literæ T similitudinem à natura sunt accommodatæ. Breuiorem nanque lineam transuersam ad ossis prominentiam à natura productam habet, alteram verò per medium caput in longitudinem ad cervicem perpetuò tendentem. At cui posterior capitis pars prominere, huic futuræ contrariam quàm in priore naturaliter se habent. Breuior nanque linea transuersa ad ossis prominentiam naturaliter produciuntur, longior verò per medium caput in longitudinem ad frontem perpetuò tendens à natura constituta est. Cui autem vtraque corporis parte, tum anteriore, tum posteriore os prominere, huic futuræ ad literæ M similitudinem à natura sunt accommodatæ. Lineæ verò longiores ad vtranque prominentiam transuersæ à natura productæ sunt, breuis autem per mediam capitis longitudinem in longam vtranque lineam desinit. At cui neutra parte caput prominere, hic summas literæ X similes habet. Lineæ verò ita à natura productæ sunt, vt altera quidem transuersa ad tempora perueniat, altera per medium caput in longitudinem feratur.

Ad medium autem caput duplex os est, idq; tum summa sui parte & æquabilitate, quæ carne tegitur, tum infima qua membranam contegit, & inferior est ossis æquabilitas, durissimum & densissimum est à natura constitutum. Quodque recedit à supremo & infimo osse, à durissimis & densissimis, ad molle & minus densum quodque magis cauum est accedit, ad interiora vsque quibus inter se connectuntur. Eaq; maximè caua & mollissima, plurimumq; peruia sunt. Ac totum capitis os, si supremam atq; infimam partem admodum exiguam demas, spongiæ simile, multasque carnes humi-

humidas similes in se habet, quas si quis digitis conterat, ex ipsis sanguis prodeat. Insunt quoque in osse venulæ tenues & cauae sanguinis plenæ. Quòd quidem ad duritiem molli- tudinemque ac cavitatem spectat, sic se res habet, quòd ve- ro ad crassitudinem & tenuitatem, hoc modo.

Totius capitis os id tenuissimum & maximè imbecillum quod ad sinciput est, idque quàm minimam & tenuissimam partem hac capitis parte in se habet, cerebrumque pluri- mum eo loco subest. Cumque hæc ita se habeant, ubi tela telusque æquales fuerint magnitudine vel minores, tum etiam æqualiter vulneratus aut leuius, os hac capitis parte magis colliditur, frangitur, & medium desidit, sub eoq; ca- sa magis moriuntur ægri, ægriusque curantur & mortem evitant, quàm si qualibet alia capitis parte istud accidat. Ac ubi æqualia fuerint vulnera, aut æquè vehementer aut le- vius quis percussus fuerit, cum alioqui vulnus lethale sit, in- tra brevius tempus ex vulnere moritur qui hac capitis parte quàm qui alia vulneratus est. Cerebrum nanque ad sinciput celerrimè & maximè sentit offensas que in carne & osse fiunt, eodem hoc loco tenuissimo osse & exigua carne tegatur, ma- gnaque ex parte sub sincipite situm sit. Ex reliquis ossibus, quod est ad tempora, maximè est imbecillum. Committi- tur enim inferna maxilla cum caluaria, moveturque in tem- poribus sursum & deorsum articuli in modum, auditioque etiam huic est vicina; venaque caua & valida per tempora fertur.

At ex vniuersi capitis osse, id quod secundum verticem est & post aures, validius est quàm id totum quod parte an- teriore continetur, carnemque copiosiore & altiorem in se habet. Saneque sub hoc casu, ubi ex læsionibus & telis om- nibus æqualibus & similibus, maioribusque ac minori- bus, similiter aut grauius quis fuerit vulneratus, hac capitis parte os minus frangitur & colliditur. Ac si aliòqui ex vulne- re homo periturus sit, diutius vitã trahet qui posteriore ca- pitis parte vulnus accepit. Longiore nanq; interuallo os ob- crassitudinè pus colligit, ipsumque infra ad cerebrũ transfun- dit. Minor quoque cerebri portio hac parte capitis subest: fe- reque plures seruatur ex iis qui parte capitis posteriore, quàm qui anteriore vulnus acceperunt. Ex vulnere etiam capitis

quacunq; parte acceptum sit, vbi aliò qui ex vulnere quæ
faerit periturus, hyeme quàm æstate diutiùs viuit.

Vbi verò à telo acuto & leui impressum in ossè vestigiũ
fuerit, idq; solam ita vt neque findatur, neque collidatur,
aut medium desinat, quod æquè in anteriore capitis parte
ac posteriore accidere potest, ex his mors etsi consequitur,
non æquo tamen iure contingit. At vbi nudato ossè futura
in vulnere conspicitur, quacunq; corporis parte vulnus ex-
titerit, minimè omnium vulnere ac telo resistit, si forte te-
lum, in ipsam futuram incubuerit, tumq; vel maximè, si
telum sincipite, iuxta debilissimam capitis partem, excep-
tum fuerit, futuræq; in vlcus incurrant, & telum ipsas fu-
turas attigerit.

Vulnerum ossis capitis tot sunt genera: & sub quoq; ge-
nere plures sunt in vulnere fracturæ formæ. Os sub vulnere
finditur, ossiq; rimam habenti, si quidem fissum fuerit, col-
lisionem accedere necesse est. Quodcunq; enim telum os
findit, idem os plus minùsue collidit, idq; vbi rimam facit.
Hocq; genus vnum est. Rimarum autem variz sunt for-
mæ. Nam & tenuiores sunt, & tenuissimæ ita vt neque quæ-
dam conspicuæ sint, neque protinus à vulnere, neque quorũ
diebus dolores augeri & mortem homini adferre al-
solent. Rursus nonnullæ crassiores & latiores existunt, quæ-
dam etiam latissimæ, & aliæ quidem longiùs protendun-
tur, aliæ breuiùs, quædam etiam in rectum tendunt, quædã
rectissimæ, nonnullæ quoque magis & minùs curuantur,
quædam per summa ducuntur, quædam altiùs penetrant,
aliæ autem per totum os ad imum vsque tendunt.

Contundi autem os potest, ossè naturaliter se habente,
vt & rima nulla ad ossis contusionem accedat. Atque hic al-
ter modus est. At contusionis plures sunt formæ. Nam plus
aut minùs, & alius per totum os contusio peruadit, aut mi-
nùs altè, neque per totum os, & ampliorem aut minorem
tura longitudinem tum latitudinem occupat. Sed nulla earum
qualisnam specie, aut quanta magnitudine existat, oc-
culis diiudicari potest. Neque enim vbi quid contusum est,
& malum accessit, statim sub ipso vulnere contusio oculis
est conspicua, vt neque rimæ quædam, quæ procul à fillo ob-
se longiùs excurrunt.

Os

Os medium defidit, vbi à natura sua intro recedit, vnà cū rimis, aliò qui medium non defideret. Quod enim medium defidit, ab alio osse naturaliter se habente abruptum fractumque intro cedit, itaque sanè huic casui rimam accedere necesse est. Atque hic tertius est modus. Multis autem modis os medium defidit. Namque hoc maiorem & minorem ossis partem occupat, aut magis altius ad imum penetrat, aut minus, & in superficie extat.

Ac vbi telum in osse vestigium reliquit, vtique rima adiungitur poterit, & ad rimam collisum aut magis aut minus accedere necesse est, cum quà etiam parte rima accessit, eadem teli vestigium appareat, & rima sit in osse quà teli vestigium & collisum continetur. Quartus hic modus est, cum teli vestigium in osse remanet. Teli autem sedes dicitur, cum os in situ permanens manifestum fecerit quà telum infederit. In vnoquoque vero genere plures sunt formæ. Quod quòque ad collisum & rimam attinet, siue hæc vtraque ad teli vestigium accedant, siue collisum duntaxat fiat, varias esse tum collisum tum fissi species iam dictum est. At ipsum teli vestigium per se sit longius & breuius, magis curuum, aut rectum aut rotundum, suntque pro teli figura multæ aliarum huiuscemodi species. Nam & ipsum, altè magis aut minus descendit, angustiusque est aut latius, aut amplissimum, si præcisio adiuncta sit. Præcisio autem quantamcunque longitudinem & latitudinem ossis occupet, ad teli vestigium referatur, dummodo alia ossa quæ præcisionem continent, in suo situ maneant, neque vnà cum præcisione à suo situ recedant, & media defidant. Sic enim os medium defideret, neque amplius teli vestigium esset.

Os sub vulnere frangitur alia capitis parte quam qua vltimus est, & os nudatum est. Quintus hic modus est. Huicque calamitati nullis remediis subuenias. Neque enim vbi istud contingit, quanà ratione istud homo patiat, aut quam capitis parte ex eius percunctatione deprehendas.

Ex his fracturæ modis ad sectionem veniendum suadet, cum ossis collisio, quæ & oculis non patet, & aliquo modo manifestata est, tum rima, siue oculos lateat, siue sit conspicua. Quin & vbi teli vestigium in osse remanet, siue ad id præterea rima & collisio accesserit, siue collisio sola absque

rima, tunc etiam ad sectionem veniendum. Os autem medium ex naturali statu desidens, parum sectione indigentum quæ maximè deorsum infederunt, maximèque perforata sunt, minimè sectione utendum suadent. Neque ubi teli vestigium per se remanet citra rimam & collisionem, sectione opus est, neque si præcisio magna lataque fuerit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur.

Imprimis autem ad vulneratum attendere oportet, quamnam capitis parte, nümne imbecilliore vulnus acceperit, & capillos circa vulnus animadvertere, qui si telo præcisi & in vulnus impacti sint, os carne nudatum esse vero est simile. Quod si sic os à telo noxiam accepisse asserendum. Hæc quidem certè longè ante quàm homini manus admoueat consideranda ac dicenda sunt. Vbi verò iam admoueris, os carne nudatum sit, necne, conandum ut apertè intelligas, idque sub conspectum veniat. Quod si oculis non pateat, specillo considerandum. Ac ubi quidem os carne nudatum, neque à vulnere integrum deprehēderis, primum inspecto malo quantum sit, quamque operam requirat, eius quod in osse subest dignotionem facere oportet. Interrogandum quoque vulneratus, qualiter & quonam modo vulnus acceperit sit. Sin verò minimè conspicuum est os necne vitium aliquod habuerit, multò adhuc magis interrogacione utendum nudato etiam osse qualiter & quonam modo vulnus illatum sit. Vbi enim ossa collisa aut fissa non apparent, esse tamen solent, primum ex sauciari responsione enitendum ut cognoscamus os necne aliquam noxiam senserit, deinde verò ratione & opere citra specillū res est exploranda. Neque enim specillo hoc ossis vitium deprehenditur, neque si quare in se noxiam senserit necne. Sed ubi teli vestigium remanet, aut os à naturali statu recedens medium desidit, aut vehementer perforatum est, id specillo arguitur, quod & oculis intuenti manifestò notum est.

Frangitur autem os rimis obscuris & conspicuis, & colliditur collisionibus minimè patentibus, & à naturali suo statu recedens medium desidit, tum præcipuè cum alter alterum de industria sauciare cupiens, vulnerat, aut cum ex superiore loco telum emittitur, aut ictus infigitur, ut ubi her modo contingat potius quàm si ex complanato loco

Et si quis manu telum continens vel iaciat, vel feriat, vel eum robustior imbecilliores vulnerat. Ex iis quibus ex casu partes quæ circa os sunt, aut os ipsum vulneratur, qui ex maximè sublimi loco in durissimum & obrutissimum quid cadit, is periclitatur ne os perrumpatur, aut collidatur, aut à naturali suo statu intro medium desinat. At qui ex complanato loco potius, & in mollius quiddam cadit, ei minus istas offensiones, aut nullo modo os sentiet. Ex telis autem quæ in caput illabuntur, & quæ iuxta os sunt vulnerant, quod ex maximè sublimi & minimè complanato loco incidit, quodque durissimum, maximè obrutum & graue, minimeque leue, aut minimè acutum & molle fuerit, id os rumpere ac collidete poterit. Ac præcipuè sanè periculum est ne ea os sentiat, vbi talia contigerint, sicque vulnerari os contingat, vt è directo telo occurrat, siue manu, siue iactu vulnus instigatur, siue quid in ipsum illabatur, siue corruens vulneretur, seu quomodolibet vulnerati os telo obuian-
eat. At tela quæ in obliquum distrahunt, sub his os minus rumpitur, & intro ad caput contunditur, licet os carne nudatum sit. Quædam enim sicillata vulnera, neque os carne detegunt.

Sub telis sanè quæ rotunda sunt, orbiculata, omni ex parte plana, retusa, graua & dura os maximè finditur tum rimis conspicuis, tum obscuris, & colliditur, & à naturali statu recedens medium desinit. Eadem quoque carnem contundunt, maturant & lacerant. At sub huiusmodi telis vulnera ad latera & in orbem aliquantulum caua purulentaque magis redduntur atque humida, longioreque tempore repurgantur. Carnes enim collisas & laceratas in pus versas necesse est tabescere. Tela verò oblonga, magna ex parte tenuia, acuta & leuia, carnem magis incidunt, osque similiter, quàm collidant. Idque etiam quod incidit, teli vestigium inducit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur. Ac tela huiusmodi neque magnopere os collidunt, neque findunt, neque à naturali statu recedens medium desinere, faciunt.

Cæterum præter id quod oculis tuis subiicitur, quicquid in osse tibi apparere videbitur etiam ex ægro requirendum: (Etenim magis aut minus vulnerati hæc sunt indicia.) Tum si æger alto sopore detentus fuerit, aut tene-

bræ oculis offusæ, aut si vertigo prehenderit, aut ipse conciderit.

At ubi osse à telo nudato vulnus ad ipsas futuras fieri contigerit, teli vestigium, quod in alio osse relictum necne fuerit conspicuum est, si in futuris ipsis extiterit, asserere est difficile. Fallit enim futura ipsa reliquo osse asperior, neque constat sitne illic futura, an teli vestigium, nisi admodum magnum teli vestigium relictum sit. Accedit quoque ad teli vestigium prærunque rima ipsa in futuris existens, fractioque osse rimum asserere ideo difficilius est, quod ubi plurimum frangi contingit, ad futuram ipsam rima existat. Promtè enim os hæc parte, ob eam quam à natura habet imbecillitatem frangitur & elaxatur, aut quia futura promtè frangi ac elaxari solet. Reliqua verò ossa futuram ambientia, quod futura sint robustiora, citra fracturam permanent. At fractura ad futuram existēs, futuræ etiam laxatio est, quam ubi fracta fuerit & elaxata, num id à teli vestigio in futura existente contingat, asserere non est facile. Verum rima ubi ex colliso contigerit, difficilius est asserere. Suturae enim rimæ speciem referentes, & reliquo osse asperiores, medici iudicium & visum fallunt, nisi os vehementer dissectum sit & elaxatum. Præcisio autem & teli sedes eodem referuntur. Sed ubi futuras vulnus attigerit, & in osse telum insederit, mentem adhibere oportet, ut qua noxa os afficiatur inveniamus. Ab æqualibus enim magnitudine telis aut similibus, aut longè etiam minoribus, similiter ac multò levius vulneratus, longè grauius offenditur qui osse ad futuras telum excepit, quam qui alia parte, ex iisque prærunque sectione indigent. Ad ipsas tamen futuras non est sectio adhibenda, verum ubi ab his recesseris, si sectionem adhibes, in osse proximo facienda. De capitis autem vulneribus eorumque curatione, quaque ratione latentes ossis affectiones deprehendi debeant, sic cenfeo.

Capitis vlcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quam minimum. Neque verò cataplasmata, neque per linamenta curationem postulat. At neque comprimendum capitis vlcus est, nisi in fronte sit, aut in parte pilis nudata, aut circa supercilium & oculum. Harum enim partium vlcera cataplasmatibus & deligationis vsum magis requirunt.

requirunt, quàm quæ alia reliqui capitis parte fiunt, cùm à reliquo capite frons vniuersa contineatur, vlcera verò quæcunque in parte fiant, ob sanguinis fluxum, ab iis quibus continentur, ad inflammationem & tumorem adducantur. At neque in his quæ in fronte sunt, toto tempore cataplasmate & deligatione vtendum, sed vbi inflammatio cessarit, & tumor conqueuerit, ab his desistendum. In reliquis autem capitis vlceribus, neque linamentis, neque cataplasmate, neque deligatione vtendum, nisi sectione opus sit.

Sectionem autem postulant capitis & frontis vlcera, vbi os quidem carne nudatum fuerit, aut sub telo noxiam aliquam sensisse videatur. Ipsa verò vlcera vbi non satis idonea habent longitudinẽ & latitudinem quæ perspicui possit, nunquid os sub telo malè affectum sit, aut qualemnam noxiam senserit, aut quantum quidem carnis collisum sit, & quantum offensionis os senserit, contraque num os à telo inuiolatum manserit, nilque mali senserit, & quam curationem vlcus, tum caro, tum ossis offensio opus habeat. Eiusmodi sanè vlcera sectionem postulant. Atque etiam vbi os quidem carne nudatum fuerit, vlcera autem obliqua quandam cavitatem habeant, abundè cauum incidere oportet, vbi medicamentum, quodcunque opus fuerit, non facile peruenire potest. Sed & vlcera orbiculata & admodum caua eiusmodi quoque incidere oportet, vt orbe in longitudinem bifariam diuiso, prout est hominis natura, vlcus longum efficiatur.

At in capitis sectione ceteræ quidem capitis partes tuto secari possunt, tempus verò & quod adhuc supra est, iuxta venam quæ per tempora fertur, hæc inquam regio secari non debet. Neruorum enim distentione prenditur qui sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint, dextra conuulsio prenditur, si ad dextra sectio fuerit, sinistra conuulsio prenditur.

Vbi igitur ossum carne nudatum causa vlcus in capite secatur, vt cognoscas sub telo os aliquod vitium senserit necne, vulnus ea magnitudine superiore parte, quæta opus esse videbitur, secari debet. Cùm autem inciditur, carnem quæ ossi & membranæ adhæret, ab osse diducere oportet. Tum linamentis vlcus implendum, quæ in posterum diebus

quàm minimo labore vlcus amplissimum exhibeant. Ad motis linamentis, cataplasmate quamdiu linamenta adhibentur vtendum, maza ex tenuissima polenta ex aceto subacta & incocta, vt quàm maximè glutinosa reddatur.

Postridie exentis linamentis vbi os affectum conspexeris, si cuiusmodi plaga in osse fuerit non sit tibi conspicua, neque diiudices os mali aliquid in se receperit, necne, telum autem ad os peruenisse ipsumque offendisse videatur, id scalpro rasorio in altitudinem & longitudinem, prout est hominis natura, radendum est, atque etiam si transuersum os fuerit, ob rimas quæ in conspectum non veniunt, aut collisionem non apparentem, vbi os medium non defecerit, neque sua natura ab altero capitis osse intro recesserit. Vbi namque os deraseris, magis deprehendes ossis ex telo affectiones, si alioqui in conspectum non venerint. Ac si teli vestigium in osse conspicatur, ipsum quoque eradendum est, tum circum ambientia ossa, ne cum saepe ad teli vestigium fissum & collisum, aut collisum tantum accedat, ea postea lateant neque in conspectum veniant.

Postquam autem os scalpro eraseris, si quidem ossis vlnus ad sectionem tendere videatur, intra triduum ad sectionem veniendum, neque id spatium citra sectionem superandum, idque præcipuè si calida anni tempestate ab initio curationem susceperis. At si os quidem fissum suspiceris, aut collisum, aut vtrumque, ex vulnerati sermonibus de vulneris magnitudine coniecturam faciens, quod à robusto vlnus illatum sit, si alter ab altero vulneratus fuerit, quodque telum quo vlnus est inflictum ex eorum est genere quæ noxam inferunt, tum quia æger vertigine correptus fuerit, aut tenebræ oculis offusæ, aut alto sopore detentus conciderit. Quæ quidem vbi inciderint, nisi dignoscas osne fissum sit aut collisum, aut vtroque modo vitiatum, neque alia ratione conspiciere liceat: super os attramentum scriptorium medicamento aliquo nigro liquato maceratum inducendum, vlcusque subiecto linteo oleo madefacto, deinde cataplasmate ex maza imposito deligandum, postridie verò vlcere resoluto ac repurgato os detadendum. Et si integrum non fueris, sed fissum & collisum,

sum, reliquum quidem os erasum album erit. At fissum & collisum, in se medicamentum nigrum dilutum recipiens, reliquo osse albo existente, nigrum conspicietur. Verum iterum rimam ipsam in conspectum venientem altè radere oportet. Ac si quidem radendo rimam eiusmodi nigram visam exemeris & deleueris, collisum quidem os plus aut minus fuit, ex quo rimam accepit quam scalper rasorius deleuit. Atrima deleta res minus terret minusque negotij exhibet. Vbi verò altiùs descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem deueniendum est. Cæterum sectione vtentem in reliquo ad vlcis curacionem intentum esse oportet, cauendumque est ne os à malè curata carne aliquid vitij contrahat. Os enim sectionem expectum, & alioqui nudatum, integrum tamen, aut quod à telo offensionem accepit, sed integrum videtur, magis periclitatur ne purulentum euadat, quamuis id aliàs futurura non sit, tum si caro os ambiens malè curetur, tum inflammationem concipiat, & constricta sit. Igneum enim euadit multoque ardore redundat, san-que os ipsum ex superficie carnis calore, incendium, perturbationem, pulsus, cæteraque vitia quibus caro vexatur, in se inducit, ex hisque hoc modo purulentum euadit.

Vitiosa autem est vlcis caro humida & nimia vligine marcescens, idque longo tempore repurgari. Sed quam celementer quidem vlcus ad suppurationem adducere oportet. Hac enim ratione vlcus ambientes partes minimè inflammatione vexabuntur, ipsumque purum citissimè euadet. A telo namque tum concisas, tum collisas carnes, in pus verti ac tabescere necesse est. At vbi repurgatum vlcus fuerit, siccius euadat oportet. Sic enim citissimè sanescet, & caro sicca minimeque humida succrescet, neque hoc pacto in vlcere caro modum excedet. Eadem quoque est ratio membranae cerebri ambientis. Ea enim protinus osse secto & exempto denudata, quam citissimè purgari & sicari debet, ne si diutiùs madescat, tum nimia vligine marcescat, tum in tumorem assurgat. His enim ita se habentibus, periculum est ne ipsa putrescat.

At verò in capitis vlnere os quod ab alio quouis osse abscissum est, siue teli vestigium in osse relictum sit, siue

alioqui os plurimum nudatum sit, plerumque abscedit, ubi exangue redditum fuerit. Resiccatur enim sanguis in osse tempore, & sub plurimis medicamentis. Abscedet autem celerrimè, si quis quàm citissimè repurgato vlcere, in reliquo, tum vlcus, tum os siccet, idque plus aut minus. Quod enim citissimè resiccatum est, & in testulam abiit, ideo ob alio osse vitam & sanguinem habente potissimum absoluitur, & cum exangue & siccum reddatur, ab eo quod vitam & sanguinem habet valde abscedit.

Ossa que à suo naturali statu recedunt & media desidunt, fracta aut latè admodum præcisa, hæc minus habent periculi ubi membrana integra fuerit, quæque rimis pluribus & latioribus intus fracta sunt, minus etiam periculo sunt obnoxia, & facilius eximuntur neque horum quicquam sectione indiget, neque cum periculo ossa auferre tentandum prius quam sponte sursum cedant. Sursum autem os educi priore laxato & carne subnascente est consentaneum, quæ ex ossis medullis, ubi ossa inter se cōnectuntur, & ab eo quod sanum est succrescit, si superior tantum ossis pars corrupta sit. Hac verò ratione tum caro celerrimè succrescet & pullulabit, tum ossa sursum educentur, si quis vlcus quàm citissimè in pus mutatum repurget. Quod si os totum vtraque ex parte tam superiore quàm inferiore deorsum ad membranam infederit, sub eadem curatione & vlcus citissimè sanescet, & ossa deorsum insidentia celerrimè sursum educentur.

At puerorum ossa & tenuiora sunt, & ob eã causam molliora, quòd sanguine magis redundant & cava sunt, non dura, non densa, non solida, & si sub telis æqualibus & imbecillioribus, æquale aut etiam leuius vulnus acceptum sit, iunioris pueri os magis & citius minori que spatio purulentum euadit, quàm senioris, ac si alioqui ex vulnere moriundum sit, iunior seniore citius perit.

Verùm ubi os carne nudatum fuerit, animi intentione adhibita conandum est vt dignoscas, si minus id licet oculis videre & cognoscere, num os fissum sit & collisum, an collisum tantum, vel num ad teli vestigium collisio vel rima, vel vtrunque accesserit. Ac si quid horum senserit, per exiguam terebram perforato osse sanguis detrahendus, sub-

inde

inde adhibita cautione, quòd os iuuenum quàm senum tenuius sit & per summa magis feratur.

At vbi quis ex capitis vvlneribus periturus est, neque vlla ratione sanitatem recipere, neque seruari potest, hunc ex his notis moriturum dignoscere licet, & ex his quæ ei contingunt, quod euenturum est prædicere. Vbi os fractum, aut fissum, aut collisum, aut quocunque modo fractum esse quis intellexerit, neque per errorem raserit, aut secuerit, tãquam sectionem non postulet, aut os integrum existat, ante decimum quartum diem hyeme plarumque febris inuadet, æstate verò post septimum. Quod vbi contigerit, vlcus coloris expers euadit, ex eoque sanies parua effluit, & quod in eo inflammatum est emoritur, glutinosumque fit, ac falsamentum refert, colore saluum & aliquantulum liuidum, tuocque os corruptione vitari incipit, & nigrescit, læue existens, ad extremum autem subpallidum & exalbicans euadit. Cum verò iam purulentum extiterit, pustulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors coarctat, plerisque etiam altera corporis parte neruorum distentio inuadit. Si quidem sinistra capitis parte vlcus fuerit, dextram corporis partem conuulsioprehendit. Sin verò dextra capitis parte vlcus fuerit, sinistra corporis pars conuulsione corripitur. Quidam etiam attoniti fiunt, eoque modo æstate ante septimum diem, aut decimum quartum hyeme pereunt. Idem quoque hæc indicia significant, cum in senioris vulnere tum iunioris. Cæterum vbi febrem occupasse, vel aliquod aliud signum huic adesse cognoueris, minimè differendum est, sed os ad membranam vsque secandum, aut scalpro eradendum, facillè autem secatur & eraditur. Tum in reliquis ea curatio adhibenda quæ commoda videbitur, ad id quod sit oculos intendendo.

At vbi in capitis vulnere, siue serra fuerit adhibita, siue non, nudato tamen osse, tumor rubicundus ad erysipelatis naturam accedens, in facie & oculis vtrisque, vel altero subortus fuerit, qui que ad contactum doleat, ac febris & rigor corripiat, vlcus verò ipsum quod ad carnem osque attinet, ad aspectum rectè habeat, quæque vlcus ambiunt bene habeant, excepto faciei tumore, ei que nullum aliud peccatum in reliqua victus ratione accellerit, medicamento

quod hilem moueat homini alius purganda est. Quo sic purgato, tum febris remittit, tum tumor subsidit, sanusque euadit. Medicamentum autem exhibendum pro hominis robore, virium illius habita ratione.

At verò de sectione, vbi eam in homine, vsurpare necesse fuerit, sic statuendum. Si per exordia suscepta curatione ad sectionem venias, non protinus os ad membranam vsque secari debet. Neque enim expedit membranam diuicius osse nudatam malè affici, verùm demum putrescit, & nimio humore marcescit. Aliud quoque periculū subest, si os ad membranam sectum protinus auferatur, ne in ipso opere terebra membranam vulneret. Verùm inter secandum, vbi parum admodum abest vt os ipsum totum sectum sit, iamque os labat, ab ipsa sectione desistendum, permittendumque vt os sponte sua discedat. Secto enim ossi & inter secandum relicto, mali nihil contingere potest. Terebrae namque iam fit quod relictum est. In reliquo ea curatio instituenda, quae vlceri conferre videatur.

Inter secandum autem terebra sapius, ne os incalcescat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda. Terebra enim dum circumagitur incallescens, os calefaciendo & resiccando incendit, efficitque vt plus eius ossis quod sectionem ambit, abscedat, quàm quod abscedere debuerat. Quod si protinus os ad membranam secare velis, ipsumque postea eximere, eodem modo sapius terebra extrahenda est, & in aquam frigidam immergenda. At si per initia curationem non aggressus fueris, se eam ab altero tibi traditam tardius susceperis, terebra caua & serrata statim os ad membranam excidendum, eaque sapius exemta, cum aliàs, tum specillo per ambitum demisso, terebrae via exploranda. Nam & longè citius os secatur, si vbi suppuratum existit & pure manat sectio adhibeatur, sapiusque in summo fluitans apparet, idque vel maximè si ea capitis parte vulnus inflictum sit, qua os tenue potius quàm crassum existit. Quare adhibenda cautio est, ne te in admoenda terebra ista lateant, sed qua parte os crassissimum esse videbitur, in eam semper adigenda terebra est, sapius considerando, osque dimouendo educere tentandum. Quo educto, reliqua curatio prout vlceri conferre videbitur adhibenda. At si per
initia

initia suscepta curatione, protinus os excisum à membrana auferre velis, eodem modo per specillum terebræ circuitus subinde considerandus, & in ossis partem crassissimam terebra semper adigendo, osque dimouendo educere tentandum. Vbi terebræ vsus inciderit, si ab initio suscepta curatione os perforandum est, nō est ad membranam perueniendum, sed tenuis ossis pars velut in sectione scriptum est, relinquenda.

Hippocratis liber de fœtus in vtero mortui executione.

DE fœtibus qui non convenienter in vtero gestantur, sed intro excisi educuntur, sic statuo. Imprimis iniesto in mulierem tenui linteo & supra mammas præcincto, caput etiam linteum velandum est, ne, si quod facturus es videatur, perterreatur. Si fœtus igitur in obliquum prolapsus, manum eduxerit, eam apprehensam ut quàm maximè foras educas conandum. Brachio verò excoriato eiusque osse denudato, squatinæ marinæ pellem aridam circum duos manus digitos obligato, ut ne caro sua lubricitate elabatur. Post hæc autem detracta circa humerum carne, ipsum iuxta articulum eximito. Deinde fœtus caput naturaliter protrusum, foras educito. Fœtum verò intro digito retrudito, vel scalpello per costas vel iugulum adacto, quò flatu emissio, & concidat fœtus, & facilius ei exitus pateat. Caput, si quidem fieri possit secundum naturam extra protrudito, sin minus, in partes comminuito, sicque fœtum foras subducito. Deinde calida multa affusa, oleo illitam decumbere iubeto, pedibus alternatis. Postea vinum album dulce bene meracius iofusum propinato. Quinetiam resinam cum melle mixtam, vino ammixtam, in potu exhibeto. In reliquis verò, curatio (velut dico) iuxta ea quæ relata sunt procedat. Cùm verò parturienti mulieri transuersus fœtus ceciderit, quod fit vbi ipse vertitur, & vmbilicus circa collum obuoluitur, fœtusque exitum cohibet, & caput in coxendicem inserit, manusque ut plurimum foras eminet, quod quidem iam mortui fœtus significationē præbet. At quibus manus extra non apparet his ut plurimum fœtus vitalis est. Pericu-

lum autem etiam hoc modo imminet. Quædam enim partus purgamenta ante factum emittunt, ex quo partionem siccam & laboriosam fore necessario cognoscas. Quibus autem puerperij purgamenta non antè repurgantur, ea faciliore partu defunguntur. Concutere autem hoc modo oportet. Super tenui linteo substrato mulier reclinanda, alio superiniecto, quò eius pudendum obueletur, & utrunque crus tenui linteo circumtegendum, & utraque manus. Dux autem mulieres utrunque crus apprehendant, & alix dux utranque manum, deinde eam ipsam non minùs quàm decies validè concutiant. Postea verò mulier in lectum reclinetur, ita ut caput deorsum, crura autem sursum habeat, & mulieres omnes dimissis manibus crura apprehendant, eamque crebrò in lecto concutiant, facta in humeros reiectione, uti in ampliorem locum concussus fœtus conuertatur, & naturaliter prodire possit. Quòd si dictamnum Creticum ad manum habeas, ipsum propinato, sin minùs, castoreum vino Chio incoctum. Si verò uteri, siue ex labore, siue ex partu, foras prodierint, si quidem iuenculæ tibi in manus venerint, aggressionem facere æquum est, aliò qui finire oportet. Hunc autem in modum aggressio faciendâ. Uteri tunica naturali modo & obliquè incitâ, linteo confricanda, uti inflammationem concipiat, & illito phocæ oleo, aut pice, aut mali punici floribus, in cataplasmate adhibitis, mollibusque spongiis vino resperfis, in subditio apposis, & ex humero deligatis, mulier quàm maximè excitatis cruribus decumbat, & moderatis cibus vescatur.

Hippocratis liber de corporum resectione.

ARteria ab utraq; faucium parte ortum duceus, in summum pulmonem desinit annulis inter se similibus constans, rotundis, in superficie mutuò connexis. Ipse autem pulmo ad sinistram conuersus, pectus implet, quinque habens summitates, quas lobos vel fibras vocant, cinericiû nactus colorem, notis cauernosis cò punctus, & natura perforatus. In cuius medio cor intro situm est, rotundius constitutum, quam in omnibus animantibus. Ex corde verò ad iecur multa cartilaginosa arteria peruenit, & cum ipsa vena

magna

magna appellata, per quam corpus totum nutritur. Iecur autem cum aliis quidem cognationem habet, sed cæteris sanguine magis fluit, duos habens vertices, portas vocant, dextra parte locatas. Ab eo vena obliquè deorsum ad renes portenditur. Renes verò inter se colore similes, malorum speciem præferunt. Ab his ductus obliquè tendentes, in summum vesicæ verticem sibi sunt. Vesica autem tota nervosa & ampla vbiq; intra se perceptionis compos à natura est condita. Ex his quidem sex partibus in medio intus natura exornata est. Gula verò à lingua initium sumens, in ventriculum desinit, quam sanè etiam in concoquente ventriculo *σώμαχος*, hoc est, os angustum nominant. Ad spinam autem retro hepar septum transversum situm habet. Ex costis verò notha, sinistram intelligo, lien initium sumens, ad humani vestigij similitudinem extenditur. Ventriculus iecori ad sinistram adiacens, totus nervosus est. Ex ventriculo verò procedit intestinum sibi simile, paruum, cubitorum non minus duodecim, in orbem per sinus cõvolutum quod nonnulli Colon vocant, per quod alimentum defertur. Colon annexum est princeps intestinum postremum, multam carnem habens, in summum podicem desinens. Reliqua natura ipsa, ordine disposuit.

Palladii scholia in librum Hippocratis
de fracturis.

A Necquam ad dictionis explicationem aggrediamur octo capita pro more omnium librorum hic nos præfari oportet. Sciendum est igitur Scopum Hippocratis in hoc libro esse primò de fracturis, per accidens verò de luxationibus & de emotionibus differere, quoniam plerunque & luxationum & fracturarum emotionumq; eadem est curatio. Rursus verò in secundo libro primò de luxationibus & emotionibus differendi sibi scopum proponit. Vt quia hic quoque plerunque vna est etiam fracturæ curatio, iccirco per accidens quoddam & de fracturis differit. At quoniam constat optimum medendi magistrum de causis & signis inquirere, ideò & causas & signa tradit: præterea de natura ossis, nervi, musculi, carnijum, vt & eorum quæ ossibus ad-

N n n

iacent disputat. sæpe verò earum partium vsum & actionem
 commemorat. hic quidem est scopus. Vilem autem & ne-
 cessarium esse hunc librum constar. quomodo enim nõ es-
 set necessarius, si quidem ipsum finem videlicet curationem
 tradit? quomodo non valis, quum nobis item & causas &
 signa tradat? Tertium caput ad inscriptionem pertinet. Nã
 secundum nonnullos de officina Medici inscribitur, quo-
 niam quæ ad Medici officinam spectant docet. A nonnullis
 autem primus liber de fracturis, secundus de articulis inscri-
 bitur, meliorque est ista inscriptio. Nam illa de Medici offi-
 cina absurda est, neque enim omnia quæ in officina Medici
 docet. Sed alius extat liber in quo de omnibus dicitur, &
 illiæ quius est de hoc nomine gratificari. Sciendum est au-
 tem eos qui hunc librum de fracturis inscripserunt, ab affe-
 ctu ita denominasse præterquã quod debuissent *περὶ ἀγμάτων*
τῶν δὲ κεφαλῆς. *ἀγμά* n. significat *πάθη* *καὶ κλάσματα*. solenni-
 smũ etiam in hac denominatione commiserunt, ut ne male
 sonaret inscriptio. Si enim *περὶ ἀγμάτων* inscripta esset, au-
 ribus malè consona fuisset. Rursus secundum librum non be-
 cet ab affe- ctu, sed à loco inscribere. Quartũ caput est, ordo.
 In primis igitur vniuersalia ante particularia legere oportet.
 Ideò primo ordine collocantur aphorismi, quippe qui
 de iis quæ secundũ & de iis quæ præter naturã existunt, dis-
 ferant; deinde secundũ ordinem iis quæ sunt secundũ natu-
 ram attribuamus. Hæc enim iis quæ præter naturã dignio-
 ra sunt. Idcirco primò sumendus liber de natura pueri & de
 natura hominis, deinde liber de humoribus, & tunc quæ de
 victus ratione scripta sunt. Post illa quæ sunt secundum na-
 turam ea, quæ præter naturam collocanda sunt, tuncq; popu-
 laria præcedant, & in iis prognosticum primò legatur,
 deinde statim sequantur libri de ratione victus in acutis,
 postea etiam ad hunc modum hic propositus liber videlicet
 de fracturis & articulis legendus est quum sic ex populari-
 bus. Sed forsã dubitauerit aliquis, quum etiam quæ præter
 naturã sunt & popularia tractet, cur non præcessit prognos-
 ticum? rationem reddimus, quia illic similes morbos, hic
 autem illos qui ad solutionem continui pertinent, tradit,
 digniora autem sunt similia iis quæ in continui solutione
 versantur. Rursus verò postquam popularia quæ secundum
 natu-

naturam, & quæ contra naturam sunt dixerimus, nobis ad morbos dispersos & passim vagantes atque epidemicos accedendum, sed primo ad vagantes & palantes. Siquidem primo ordine legendus liber de aëre, locis & aquis, ita deinceps ad popularium morborum lectionem erit deueniendum. Quinto capite inquiritur, siue genuinus iste liber. Genuinum autem esse constat primò quidem ex dictionis elegantia, deinde quod huius libelli fiat mentio in genuinis Hippocratis libris, in eoque consenserint omnes interpretes, ipsumque genuinum esse asserant. Constat igitur esse genuinum. Cuius autem sit Hippocratis non ita nobis constat, numne fore Gnosidici, numne Heraclide, numne Draconis. Vi verò simpliciter dicam, illius est qui aphorismos, prognosticum, & librum de ratione victus euulgauit. Sextum caput est quamquam ad partem referatur. Hic enim liber ad Theoriam, ad praxim & ad physiologiam reduci potest. Ad praxim, dum curationes recenset; ad physiologiam, dum de ossium, neruorum & aliorum eiusmodi natura disserit. Septimum caput est in partes diuisio. Operæpretium enim est scire hunc librum ab Hippocrate in duas partes diuidi, à Galeno autem in septem, videlicet primum de fracturis in tres, secundum verò in quatuor. Id autem, Deo volente, inter enarrandum accuratius ediscemus. Octauum & vltimum caput est, docendi modus, qui alius est, Hippocrati, alius Galeno. Aphoristico enim & enarratorio est vsus, hic quidem enarratorio, caractere verò mediò, aliquando sublimi, interdum verò humili rebus ipsis phrasim assimilare solitus. Quoniam autem scopus Hippocrati propositus est de fracturis, vt didicimus disserere, decet nos antequam ad vocum expositionem accedamus, quædam præfari: quænam videlicet sit substantia musculorum ossibus adhaerentiam, quænam eorum actio, quæ affectio, & vnde *ἐκφυσις*, id est exortus, & num is sit secundum naturam: non solum autem præfari horum quædam necesse est, sed & de ossibus. De eorum igitur natura, affectibus, curatione & positione dicendum. Interim verò de musculis disseramus. Sciendum est autem eos substantia esse nervuola & carnea, & per neruosum genus fieri operationes; per carnosam autem substantiam humectari neruosum &

fibrosum genus. Carnes enim labri, venæ verò ductuum vicem obtinent. Feruntur autem in ipsos & in arterias, quæ quidem eis temperamentum præbent. Hæc quidem musculorum substantia. Actionem autem motiuam præbent. Ad proprium eum principium recurrentes membra extendunt & contrahunt. Ideo enim dicuntur musculi à conuendo, & nerui ab annuendo. Musculi autem in fracturâ disciplina affectus patiuntur, primùm duos, qui ad contrahendi solutionem referuntur. Aut enim obliquè sectio fit, aut in rectum. Sed si quidem obliquè, membrum inutile profusum redditur. Musculi enim vna pars sursum, altera deorsum fertur, & insequitur spasmus, id est conuulsio. Si autem recta fiat sectio, non fertur vna pars sursum, altera autem deorsum, sed aliquando oborta graui inflammatione sic contentio, cuiusque pars vna ad dextram, altera ad sinistram fertur, ac rursus subsequitur spasmus. Rectæ autem supra (primum) addidi, nam per accidens morbum similem & organicum continet. Hi sunt musculi affectus. Eorum autem situs est eiusmodi. Sciendum est enim ab alio osse produci, & in aliud desinere. Neque enim aliter musculi actionem peragi contingit. Si enim à quo exoritur in eundem desinit, sine actione manet musculus. Et hæc quidem de musculis. De ossibus verò etiam lubet differamus. Sciendum igitur est eorum substantiam esse terream & duram, aut enim articulus luxatur, aut propriam cavitatem deserit, & gibbum gibbo communicat. Sed secundum illud alterum, rursus bifariam affectus fit, aut enim articulus per totum frangitur, & dicitur eiusmodi fractio *καυληδὼν* fieri, id est, ad instar caulium, aut parum, & vocatur capillaris. Et rursus aut perfecte à proprio situ egreditur articulus, & vocatur luxatio, aut imperfectè & vocatur *παρὰ ἔρημοσ*, id est subluxatio. Illi autem affectus hac ratione sunt curandi. Quum enim in fractura ossa alia super alia ferantur, distensione & in oppositum tensione vtendum est. Si enim vnâ partem tendas, vni parti dolorem inferas, & maxima consequuntur symptomata. Oportet igitur & superiorem & inferiorem partem extendere, vt modum dolori adhibeas. Post extensionem & oppositam tensionem, conformatione etiam vtendum est. Nouit autem conformatio ossa emota in propriam se-

verò ductuum
& in arterias, que
Hæc quidem mu-
tationem præben-
tes membra exten-
sionem musculi à con-
tractione in fracturati-
onibus, qui ad conti-
nentur, quæ lectio fit, aut
inutile pro-
m, altera deorsum
allio. Si autem re-
formatione fit di-
ad sinistram fer-
autem supra (pri-
similarem & oc-
s. Eorum autem
alio osse produca-
musculi actionem
eundem definitio-
nem de musculis
Sciendum igitur
am, aut enita are-
serit, & gibbatur
alterum, rursus
ex totum frangi-
i, id est, ad infla-
r rursus aut per-
ocatur luxatio
subluxatio. Illi
Quam enim in
one & in oppo-
partem tendas,
quoniam sym-
feriorè partem
est extensionem
ciam vtendum
n propriam se-
dem

dem rectè reposita seruare. Ita igitur rationales medici ope-
antur, vulgares autem & gregarij non vtentes extensione
neq; opposita tensione vincula adhibent, & hac ratione mē-
brum mutilum aut inutile redditur, aut ossa musculos atte-
runt & siderationes insequuntur. Hæc igitur etiam curatio.
Ita autem collocari postulat pars ægra, vt maximè sit expers
doloris. Qualis sit verò ille situs doloris expers, si placet, ex-
empli gratia, in manu sermone demonstramus. In hac igitur
angularis figura est doloris expers, neque enim musculi
distorquentur, sed omnes recti collocantur, neque extendi-
tur pars, vt curuetur, sed medium habet ordinem. Quod au-
tem eiusmodi figura sit secundum naturam, potest etiam
vulgaribus hoc modo demonstrari, quum tensio & inflexio
contra naturam sint, patet angularem figuram esse secun-
dum naturam. Cum rationalibus rursus sic agimus, quòd
illud quod est secundum naturam est expers doloris. Præci-
piendum est igitur ægro, vt manum porrigat. Is enim à na-
tura edoctus angularem figuram vt potè doloris expertem
porriget. Ad hæc istud etiam nosse conuenit, quod parti in
angulari figura deligatio facienda est. Nisi enim ita feceris,
sed eam extentam sic deligaueris, postea inflexeris, tandem
ex vinculis partim quidem laxa, partim verò constringen-
tia repertiuntur, quæ ægrum premunt.

SECTIO PRIMA.

Oportet medicum quæ suo loco mota sunt & fracta Oratio
habet proœmium. Est autem proœmiū deliberatiuum.
Quod enim ait Hippocrates tale est, necesse esse vt medicus
fracturarum extensionem norit. Ne verò, quoniam exten-
sionis tantum meminerit, ab eo conformationem, deligatio-
nem & positionem non commemoratam fuisse existi-
mes. Omnia enim vbique simul inaudicanda sunt. Extensio-
nem igitur, inquit, nosse conuenit, & situm quem secundum
naturam est, situm quem dicimus angularem, quem qui et-
iam patitur, id ipsum à natura nouit. Sed quoniam fieri non
potest quin erremus, iccirco oportere nos etiam in eo quod
ei quod secundum naturam propius est errare: at quale est
quod ei quod secundum naturam propius est? quod pronū
quam supinum magis secundum naturam est. Sciendum est

enim Hippocratem exempli gratia de manu sermonem instituere, unde merito aliquis dubitare posset, cur à manu non à capite parte omnium dignissima orsus est. At dicimus huic peculiarem tractatum videlicet de capitis vulneribus dicatum esse. Hic igitur quum caput curer à manu orsus est. Ipsa enim rursus reliquis dignior est. Sed rursus dubitatio oritur, cur pronum supino ei quod secundum naturam proprius est? Idque contingere dicimus, quòd muscoli in trò magis collocati sint, quum nimirum tum exortis tum fines directi sint. Ita absoluto priori exordio accedit ad secundum, in quo nonnullos redarguit medicos. Sed ne quis dubitet cur id faciat, tres imprimis causas affert, primam quidem quod sophistæ & simulati medici valdè peccant: secundam quòd hac figura non solum manus, sed & aliæ corporis partes mutilatæ & veluti gibbæ redduntur: tertiam præter hæc, quòd noua & aliena introducendo, utpote hominibus re plurimum in iis rebus voluptatem capientibus, reddunt sibi ægrotos morigeros & obsequentes. Ne igitur iis sine morigeri, ipsis inuidiam constare vult.

Eorum quæ suo loco mota sunt & fracta] Merito aliquis dubitauerit, cur quum de fracturis disserere illi propositum esset, primò luxationum meminerit, quod dicimus fieri, aut producendi sermonis gratia, aut quod visus sit in sermone de fracturis nolle etiam de luxationibus disserere. Ideò autè tantum meminit veluti per transennam, aut propter aliam causam. Quoniam enim continuam de fracturis speculationem seruare constituerat, ideò primam de luxationibus mentionem fecit, ut vnà cum disputatione de fracturis perfectam de iis & non interruptum sermonem traderet. Is enim doctrinæ modus est, ut eorum quæ anteuerunt extrema fiat futurorum principia, aut propter tertiam causam, quoniam ordine multifariam est usus.

Oportebat, inquit, medicum] Querunt nonnulli cur dixerit *æglos* addito. siquidem absque eo potuit dicere *æglos* & videtur debuisse. Sed respondemus Iones vel Athenienses frequenter addere solitos.

Ipsa vero natura iustissima est] Naturam hinc vocat ipsam conformationem.

Qui igitur nullum consilium adhibent, plerumque nihil

u sermonem in
 let, cur à manu
 is est. At dicimus
 pitis vulneribus
 à manu orsus est.
 rursus dubitatio
 naturam pro-
 usculi intrò ma-
 tibus tum fines di-
 t ad secundum
 ne quis dubitet
 rimam quidem
 cant: secundam
 à corporis par-
 tiam præter hæc
 è hominibus vt
 bus, reddunt si-
 le igitur iis sine

Merito aliquis
 illi propositum
 dicimus fieri, aut
 sit in sermone
 derere. Ideò an-
 aut propter aliã
 Curis specula-
 le luxationibus
 e fracturis per-
 ntraderet. Is
 uerunt extre-
 rtiam causam,

nonnulli cur di-
 quit dicere
 vel Athenien-

ic vocat ipsam
 umq; nihil
 rari

ant] Pugnancia loqui videtur Hippocrates. Contra enim
 qui conuium adhibent, rectè curare debent. Et dicimus
 quòd artificem instruere volens id dicit. Perfectus enim ar-
 tifer, non deliberat. Quarunt insuper nonnulli, cur dixerit
 consilium adhibentes. Oportuit enim
 hoc est consilium capientes dicere. Et dicimus
 illud actionem, hoc verò perpeffionem significare, neque
 actiuam faciens orationem contra affectus sum.

Medici autem qui sibi sapientiam arrogant] Hinc fit ag-
 gressio ad secundum exordium.

Quamam igitur medicorum errata dicendam] Iam ex iis
 quæ autè præcepta sunt angularem figuram esse secundum
 naturam & doloris experientiam didicimus. Quoniam verò
 nonnulli id quòd supinum est, secundum naturam esse di-
 ceunt, alij quòd pronum, vult eorum opiniones euertere.
 Quia quicquid supinum figuram constituunt, illam secundum
 naturam esse eatenus affirmant, quatenus iaculantes istam
 tanquam generosam & inflexibilem obseruant, præsertim
 vero, inquit, quòd tum manus æquabilitas appareat. Su-
 pra enim alba, infra pilosa cutis. Si igitur, inquit, quæ in
 superficie æquabiliter se habent, constat & ea quæ in pro-
 fundo, veluti musculos qui rectas fibras habent. Similiter
 qui pronam figuram manus laudant, hæc tantùm asserunt,
 quòd iaculatoriam artem in medium non proferunt. Sic
 igitur sermonem orsus, variis modis medicos reprehendit.
 Et primò, si hoc, inquit, iaculatoriæ arti & medicinæ
 concesserimus, cur nobis manum sinistram, non item dex-
 tram, quæ figuram angularem obseruat in exemplū affers?
 Præterea si omnino ab artibus coniecturam facere licet,
 quor alia artes figura angulari vtuntur? qualis fortè fuerit
 ars terebrandi. Variæ enim sunt figuræ manus in vnaquaq;
 arte. alia enim in funda, alia in iactu lapidis. Quomodo au-
 tem nobis potentem esse eiusmodi figuram asserunt, supinã
 videlicet & tensam? præsertim quum ne sanus quidem eius-
 modi figuram sine sensu doloris obseruare valeat. Et si in-
 terdum aliquis ita carpum presserit, dolor oboritur, & co-
 gitur gladium, aut certè quòd gestatur proiicere, quomodo
 itum musculorum secundum naturam versari in coloris
 æquabilitate asserunt, quum alium quidem esse coloris

superficiæ, alium autem profunditatis cōtingat? Omnium igitur figurarum prauarum existentium sola angularis vtilis est & doloris expers.

Quot errores igitur medicorum quos quidem dedocere vult, & hos docere] Cur hæc dicat quærere operæ preiū: quid enim errorem addiscere opus est? dicimus autem duplicem esse errorem: vnum quidem apparentem, sed reipsa non existentem; alium autem natura existentem. Hunc igitur postremum se velle dedocere, alium autem se velle docere asserit.

Alia in cessando] Pro in quiescendo.

Hominem autem ita collocari oportet] Hinc Hippocrates deinceps fracturarum curationem aggredi vult. Et primò manum fractam curat. Sciendum est autem tres esse manus partes, quarum vna humerus, alia extrema manus, media cubitus vocatur. Sed cubiti, etiam si videatur vna pars, duotamen sunt ossa, quorum inferius propriè cubitus, superius autem radius denominatur, & in manibus quidem manifestum, si duo ossa frangantur, minus autem, si quod est cōtra oppositum. Si horum alterum frangatur, melius ut radius non cubitus frangatur, quandoquidem cubitus subiicitur radio, & cum sustentat, præsertimque is sit qui ad brachium articulatur. Præterea lapsus qui in cubitum incidit, facilius apparent, quippe pars illa minimè carnosæ. Sed lapsus qui in radio fiunt propter carneam partis substantiam, minimè conspiciuntur. Atque de his hæctenus. Nosse autem conuenit hîc non de vno, sed de duobus differi. Subiiciatur igitur cubitus cum radio fractus, oportet ut tēdas & extendas quantum poteris: rarò enim satis extendere poteris, quantumuis etiam violenter tendas. Solummodò dicit se vidisse in puero plus iustò factam tensionem & oppositam distentionem. Quod ad istam verò attinet oportet ut artifex conformationem efficiat, & post hanc deuinciat. Sed quandoquidem in vinculorum mentionem incidimus, agendum tria de iis in medium proponamus, eorum videlicet substantiam, modum & quantitatem. Eorum quidem substantia esse debet, neque lanæa, neque recens facta, neque complicata aut conuoluta, quoniam utraq; asperitate ligantur. Oportet igitur eam esse lineam, subactā & attritam.

hæc est substantia. Vinculi autem modus talis est. Oportet
 inquit, te primum vinculum circa ipsum vlcus iniicere, &
 tertio circuitu facto, ita in superiorem partem brachiū ver-
 sus deferri, valdè premendo, ita vt cum illuc feratur etiam
 constringendo fluxio impediatur, & illic circa brachium
 deligetur. Ac rursus aliud vinculum imponere circa vlcus
 ipsum, & semel super ipsum circumeundo sic deorsum de-
 ferri, laxiorem faciendo ligationem, vt tenuis illa sanies ab
 vlcere ad inferiores partes feratur, & dolores non inferat.
 Oportet autem hoc vinculum ita iustæ esse magnitudinis
 vt rursus ex carpo ad brachium reuertatur & reducatur. Sin-
 gulis, tertium vinculum circa vlcus imponendum, quod
 ad superiora feratur, nec strictum sit, sed molle & laxū. Post
 vincula verò oportet & pannos cerato intingere, & ita im-
 ponere, vt agglutinatione fracturam contineant. Sed quo-
 niam interdum ad aliquam partem defertur, vnde illud
 noscere poterimus? hoc constat quòd primum quidem pars
 gibba est in quam defertur, præsertim quum tactu illa rectè
 comprehendatur. de cætero verò etiam dolor oritur. Sed
 quandoquidem spleniorum varius vsus, de iis nobis aliquid
 dicendum. Sæpè autem æquabilitatis gratia hæc sumen-
 da sunt. Exempli gratia, si volo in carpo fasciis vri, illud
 æquabile in orbem splenium iniicio, & quod ad carnes
 deficit splenium explet. Interdum etiam in rectum ea iniio-
 cio, vt conformatio seruetur. Et hæc quidem de pan-
 no. Quod autem ad fasciarum multitudinem attinet, sint
 duæ aut tres vt dictum est, non quidem latæ, corrugantur
 enim & non premunt aut decenter stringunt ipsam fractu-
 ram, & rursus si angustæ sint, valdè partem affectam com-
 primunt. Vnde verò constat bonam esse deligationem? si
 æger tibi dicat, magis fortè se hodie premi quam hesternæ
 die, vt noscas debitam deligationem factam esse. Nam in-
 flammationes interimunt eos quibus accedunt. Oportet
 autem vt se parum premi dicat. Præterea oportet soluere
 eos qui teneras habent carnes, & maximè quos pruritus in-
 festat. Alios autem tertio quoque die. Semper autem post
 deligationem manus angulariter collocanda est, neque ni-
 mium supra, neque infra. Si enim supra aut infra colloctur,
 videtur manus suspensa, & dolores insequuntur.

Atq; hic quidem lintea ad sinistram aut ad dextram deligentur] ὀδονία vincula vocat. Ait autem à sinistra vel à dextra hoc est intra aut extra manum.

Quæ extremitate tenuantur] ἄρσενος vocat carnis expertia, quales sunt carpi.

Tertio die fascia tibi laxa appareant] quòd inflammationes sedentur.

Postquam ad tertium diem ventum erit, qui est septimus à primo] Hæc theoris tria nobis capita consideranda proponit, quorum primum differit de ferulis, secundum victum ægri nobis tradit, tertium vniuersalem reponèdi rationem & modum ostendit. Sed quandoquidem in ferularum mentionem incidimus, de earum materia longitudine, latitudine & tempore dicamus, quando soluendæ, & reliqua eiusmodi. Ac interim de earum substantia dicamus. Ferulas has assumere oportet aut ligna tiliacea, aut si horum nihil reperiatur, arundines vsurpandæ. Imponendæ verò sunt post septimam diem, quando inflammationes cessarunt, hoc modo. Oportet post vincula arundines supra imponere, & fasciis tribus eas leniter vincire, vt vna earum pars sit supra, vna etiam infra, & vna media. Illa autem pars in quâ os elapsum est, crassiorem habeat ferulam, aut illic splenium imponendum. Non oportet autem arundines in partes extenuatas ferri, aut prope paruulum digitum, sed has aliqua ex parte mancas facere. Quod si necesse sit eas imponere, panniculi sunt illuc iniiciendi, sicque ferulæ supra adhibendæ. Non sunt autem antè viginti dies soluendæ, nisi aliqua acrimonia aut morsus adsit, tunc enim sunt soluendæ & coarctandæ & rursus eodem modo deligandæ. Si verò nihil horum adsit, sed tantum modò sint laxiora vincula, oportet ferulas coarctare & non soluere. latitudo autem sit duorum digitorum cum dimidio. Ita de ferulis habito sermone, venit ad secundum caput, id est ad victus rationem, in qua tres victus species proponit, tenuem videlicet, & mediam, quæ subuulgaris vocatur quibusdam, & præterea plenior. Oportet igitur circa initia quando fiunt inflammationes & occupatur illic natura, præbere tenuem victum: procedente verò tempore subuulgari vt oportet: adhuc autem procedente tempore pleniore, vt callus gignatur.

natur. hoc est secundum caput. Tertium est præterea in quo de collocacione sermonem facit, dicitq; oportere li-
teum iniicere non angustum. si enim angustū fuerit, ipsum
que ad cubitum solum inieceris, quod extra suspensum erit,
labores & molestiam pariet. Si contra in externam partem
inieceris, quod ad cubitum suspensum erit, attrahet os fra-
ctum & inuicilis erit curatio. Quod si secundum fracturam
inieceris, que hinc & illinc suspensa erunt conformationem
peruertent. Oportet igitur liateum esse vetus & latum, ve-
rotum cubitum contineat, & ne manus in superiora aut in-
feriora vergat, sed sit æqualis.

*Vbi igitur ad tertium diem ventum erit, qui septimus est
primo quo iniectum fuit Vinculum*] Tertium diem dicit,
aut pro curationis periodo accipit. Tertio enim die & quin-
to & septimo soluere præcepit, vt sint tres periodi. Aut ter-
tium dixit, à quo continenter soluit, id est, à quinto, quasi
sint rursus tres dies, quinta enim sexta & septima, tres dies
efficiunt.

DE BRACHIO.

SECTIO SECUNDA.

At vbi brachium fractum fuerit] Hic ad brachij curatio-
nem trāsīt Dubitatio autem oritur, cur non statim de sum-
ma manu, sed de brachio disseruerit? dicimus ob eam cau-
sam sermonem de extrema manu omissum esse, siquidem
eius curatio varia est & multiplex, brachij verò curatio sim-
plex. Quandoquidem autem in brachij mentionem in-
cidimus, agedum quinque de eo in medium propona-
mus, appellationem, situm, constitutionem, curationem
& dietam. Brachium dicitur quod medium est inter acu-
tum ossis processum, quod *κόρυς* vocatur, & humeri arti-
culum. Situs autem ex eo est manifestus. Pars enim quæ
est intra cubitum & humerum vocatur brachium. Consti-
tutio verò eius talis est. Sciendum est igitur superiores &
exteriores partes eius gibbas esse, anteriores autē & infe-
riores cauas. Anterior quidem cauum, tum quòd facile am-
plexetur, quòdque illic situs sit musculus. Inferius verò
quòd costæ cum gibbæ sint, non cogunt, vt pars gibba gib-
bam contingat: hæc est partis constitutio. Curatio autem

hoc modo fiat. Oportet, inquit, ægrum collocare in sublimi aliquod solium, deinde suspendere lignum transversum, & in illud imponere ægri axillam, deinde subsellium demissius subiicere, & illic ægri supremam manum imponere, & cubiti partem, ita ut acutus ossis processus *καρπυ* dictus suspensus maneat, deinde extremæ parti manus contra subiicere, & tunc supremam partem ossis processus *καρπυ* dicti latis fasciis circumdare oportet, atque ita trahere, & tensionem oppositamque distentionem facere. Quod si nemo adsit qui trahat, lapides graves suspendito, ita trahunt quidem lapides, in oppositum autem trahit lignum quod transversum positum est, & vna partem conformat, deinde post tensionem oppositamque distentionem, oportet ut tu modo superiori membrum vincias, utaris autem ferulis post nonam diem. Nam quum sit magnam membrum, fiunt in eo magnæ inflammationes. Sed quoniam quæ solent loco moueri ad partes gibbas reperere solent. Idcirco te fasciam latam iniicere oportet, & ita brachium comprimere, deinde ne costæ gibbæ existentes peruertantur, oportet te pannum complicatum subiicere. Etenim perspirationem efficit, neque costæ dolent neque peruertuntur, & deinde ferri in orbem circa pectus, & ita deligare ad latera oppositum, istaque est curatio. Victus autem ratione exquisitissima propter multas inflammationes vtendum esse dicit, præterquam quod oportet tandem permittere vt laxiora sint vincula, vt etiam plenius alimentum exhibeant.

DE PEDE.

Pes hominis ex multis minutisq; ossibus] Ex hoc loco ad extremam manum pergere cupiens, de extremo pede distulserere conatur, ac tanquam de eo etiam summæ manus orationem exercet, quoniam eadem curatio ambobus conuenit, cum eadem sit constitutio. Qualia enim sunt in manu carpus, metacarpium & extrema manus, talia sunt in pede planta, tarsus & extremus pes, & quemadmodum manus viginti & septem habet ossicula. Atque etiam vt ea in manu obiter recensamus, habet carpi octo, quatuor metacarpium & quindecim digitorum: eodem modo se res habet in pede. planta habet ossicula quinque; tarsus quatuor, digiti qua-

collocare in subli-
mum trāserunt,
e subfelliū de-
manū imponere
cessus *ægyptus* di-
rti manus con-
processus acui
atque ita trabe-
m facere. Quod
pendito, ita tra-
n trahit lignum
ein conformatur
tionem, opo-
s, vtaris autem
magnū mem-
. Sed quoniam
pere solent. Ide-
a brachium cōs-
peruertantur,
Etenim perspi-
peruertuntur,
eligare ad lacus
ratione exqui-
endum esse di-
mittere vt laxio-
exhibeant.

Ex hoc loco ad-
remo pede dis-
æ manus ora-
bobus conue-
sunt in manu
a sunt in pede
odum manus
vt ea in manu
or metacarpis
s habet in pe-
or, digiti qua-
tuor.

mordecim, quoniam magnus digitus duos tantum habet
nodos. Preterea sunt alia quatuor magna ossa. Scaphoidei,
trifragalus, cyboides & pterna: quandoquidem igitur eadē
est constitutio manus & pedis, exempli vice orationem ex-
teret in pede, eiusque luxationes nobis tradere vult. Vnde
querunt nonnulli, cur quum de fracturis disserat luxationū
mentionem faciat? Idque fieri dicimus, quia hic plerunque
luxationes non fracturas fieri contingat, quoniam ossicula
parua sunt & diffugiunt, aut quia etiam si fracturam patiā-
tur, omnino ad ipsam propter eandem causam luxatio et-
iam consequatur. Quæ enim partem pedis aut manus con-
candunt, omnino secant & vlcus faciunt. Quum sit igitur
parua curatio, de his sermonem habet, aut tertiam ob cau-
sam id sit. Non enim supra dicamus, quod luxationum me-
tionem faciat, quippe cum disciplinæ de fracturis subiiciā-
tur. Itaque ob eam causam luxationum mentionem facit. Si
igitur, inquit, luxatio fiat in pede, primò multis laxantibus
ut debes, quia multi sunt nerui & muscoli: deinde tendere
& contrā distendere, dicto que modo vincire, & ita intra vi-
ginti dies curatur si sit os paruum, aut quiescat æger, nisi e-
nim quiescat, quandoquidem per corporis grauitatem al-
leuat, necesse est fluxionibus obortis morbum plurimum
potendi. Si tamen magnum fuerit os, quadraginta diebus
curatur.

DE CALCE.

Quicunq; ex superiori loco saltantes Absoluta curatione
ossiculorum, ad ossium magnorum curam accedit, & ser-
monem à calce orditur, quæ est pars omnium difficillima.
Sciendum est enim calcem cum multis partibus societatem
habere, supra quidem cum sura: infra verò ad dextram dex-
tri pedis partem cum ossiculo tesserali, ad læuam autem cū
ossiculo naviculari. Quum igitur multis communicet partibus, &
sit pars musculosa, nisi magna quædam vis afferatur, non
facile patitur. Quod si patitur magna gignit symptoma-
ta, quæ etiam meritò mortem inferunt. Fit enim plerunq;
vt si aliquis violenter decidat, infra quidem terra, supra verò
sura resistat, & suo loco calx excedat, tuncque venæ, nerui,
arteriæque diuidantur & inde oriantur putredines, vlcera

depaſcentia, diuiſis vaſis & obortis deſluxionibus. In-
 dum verò præcedit vlcus depaſcens. Aut igitur putredo
 corde febrem excitat, plerunq; verò in venter ſingulis
 aut in cerebro conuulſiones & deſipientias efficit, aut in
 parte atrophix fiunt. Oportet igitur quamprimum docu-
 tione cogitare, & vt in genere quidem dicam, cõfeſtum ex-
 cuatio ſiue per ſanguinis miſſionem, ſiue per cathartica
 inſtituenda eſt, vt deſluxiones arceamus. Laxantium autem
 medicamentorum curam habetas, & ægrum decoctio de-
 mæmeli & oleo foueas, deinde tenſione oppoſitaque di-
 tentione vtaris, à ſuperiori quidem parte ſuram, ab inferi-
 ori pedem extendens. Ita in optimum ſitum calcem reſer-
 tuas, poſtea deligabis, non vt plerique faciunt, vt ſupra que-
 dem ſit arundo, infra autem vinciatur taſus, & calx nihil
 habeat. Sed vt calx vinciatur, & non aſtringatur, quoniam
 adſtrictione & dolore fluxiones procuramus. Sed poſt
 plura adhibeantur vincula, vt hac ratione conformatio-
 nem ſeruemus. Quum verò calx ſit anguſta, & nulla ſit di-
 ſtatio, metus eſt ne vehemens putredo excitetur. Ideo oportet,
 inquit, ſcarificationibus valdè tenuibus & ſuperfici-
 riis vti, vt ſola cutis diuidatur, eaſque inter ſe diſtare oportet.
 Ad hæc videndum ne calx lecto incumbat, inde enim
 putredines orientur. Verùm intermedium aliquod vclut
 in ſcrobe elaborare oportet, vt in cavitatem illam calx im-
 ponatur. Hic autem arundinibus non vtendum. Vbi
 nim adhibeantur, quum pars ſit inæqualis? Vt ſtu autem
 iam tenui vtendum eſt. Quum ita de iis diſſeruerit, dicit
 cyboidis & ſcaphoidis oſſis nullam mentionem facere.
 enim quod difficile erat curatum eſt, in promptu erit fac-
 limum curatio.

Vena ſanguinem effundunt carne circa os attrita Scimus
 quid ſit θλάσµα, id eſt colluſio, diuiſio vaſorum, ſuperficie
 manente indiuiſibili. Illa autem diuiſio, ſi ſuperficie indi-
 ſibili manente rubedinem efficiat vocatur μάλωψ id eſt
 vber: ſi rubedinem non facit, vocatur ἐκχύµωµα, id eſt effu-
 ſio. φλάσµα autem ab Ionibus vocatur θλάσµα.

Tumor autem magnus oritur & dolor Quòd omnè tu-
 morem vocet Hippocrates οἰδήµα per ſpicuum, ſed additio-
 ne ſignificatur tumoris differentia. Si enim dicat cum ore
 laxum

oibus. In
 itur putred
 nte singula
 fficit, aut in
 rnum decur
 eōfestim
 cathartica
 nctium aut
 decocto
 pota que
 m, ab infer
 calcem reb
 r, vt supra
 & calx ni
 ur, quonia
 s. Sed pot
 onformatio
 nulla fiat
 r. Idēo opo
 e superficie
 distare opo
 r, inde em
 liquod reb
 am calx
 am. Vbi
 tu autem
 merit, dicit
 n facere. S
 tu erit fac

rum, proprie οἰδημα est. si durum, scirthus significatur: si
 labdum aut feruidum, erysipelas, si tumorem dolorificum.
 elegmont, cuius mentionem facit. Hic enim tumorem do
 leatē fieri dicit.

Contingitur enim Venis & nervis grandioribus] Recte
 dicit grandioribus) ne existimes cum hic dicere sola liga
 menta offici. Sed addidit istud ἐπιχειροῖς, vt voluntarios ner
 vos affici indicaret.

Posteriorq; tendo] Istud os prædictū est. Scire enim oportet
 illam partem cruris carnosam quæ παστρονήμια vocatur,
 fieri à musculis ex genu prodeuntibus & carnosis, ac deinceps
 procedentibus fit tendo, qui est in calce: adhuc verò proce
 dentibus & conuolutis fit planta pedis inferior τὸ πέλμα vocatur.

Succindere aequaliter atq; extenuare oportet] Bifariam lo
 cum explicarunt quidam. Nonnulli enim aiunt extenuare
 accipi pro radere cutem quæ est in superficie. Densorem
 autem intelligo, & ita restat scarificationes adhibere. Alij
 verò dicunt quod extenuare ponit pro eo quod est multis &
 tenuibus scarificationibus ad partes circumadiacentes ex
 tenuandas oportere vti.

Quum diuturnare supinatio fuerit] ὑπὸ πασμῶν hic vocat
 ὑπὸ πασμῶν, quemadmodum enim stomachus resupinatus
 tione & vomitu facile afficitur. Ita reliquæ partes supinæ
 diacentes fluxionibus sunt obnoxia.

Hui accedunt Venarum sanguinem fundentium, nausea,
gangrana] Nauseas vocat ruptiones. Gangrana autem via
 est ad siderationē quando orta putredine partes nigrae red
 duntur.

Veratrum eodem die epotum & el certè posterior] πικρὸν di
 cit pro πικρῶν. Sed dubitatione dignum quomodo dicat
 ortatrum exhibendum, & non potius venam secandā. Hel
 leborus enim ad ventrem fluxiones defert, & per ventrem
 vacuus ad ipsum fluxiones magis prouocat. Respōdemus
 ab Hippocrate, quando indiciant helleborum dicit, intel
 ligi aibum, quo vomitum ciere solet. Nunc verò quomodo
 tam efficaci medicamēto vitur? dicimus temporibus Hip
 pocratis homines fuisse robustiores, quiq; melius medi
 camenta eiusmodi valida perferbant.

Recrit-

Recrudescere] *παλιγοταίνειν* dicit, pro eo quod est deteriorius habere.

Subrubicunda sunt & subdura] Manifestum enim multum sanguinis effluxisse.

Non vino, sed sanorum cremore decocto] Quidam aiunt ab Hippocrate oxymel offerri, quia incidat, alij *ὀξύμελιον* quod fit ex melle, multis enim modis afficiuntur nervi. Accutum autem nervis inimicum est.

Proxima partes subvirides sunt] *πρὸς χλωρὰ* dicitur *πρὸς* id est quadantenus pallida. Hæc enim pulchra sunt, quia naturæ concinuum ordinem & in qualitatem mutationem indicant.

DE TIBIA.

Tibia binis ossibus continetur] Hinc sermonem de tibiae ordine, in quo nobis inquirendum de ipsius nomine, specie, constitutione, affectibus & curatione. Sciendum igitur vocari proprie *κνήμην* os illud tibiæ anterius. Aliud enim vocatur *ἄστρον*, i. sura, & hæc est denominatio. Collocatio verò manifesta: siquidem inter genu & pedem est, & talem habet constitutionem. Sciendum igitur in superiori parte *ἄστρον*, i. fibulæ tibiæ esse crassiorem, articulatur verò ad femur hoc modo. Habet tibia duas cavitates, femur duas gibbositates, quæ quidem tibiæ cavitatibus aptantur. Habet autem tibia nonnullas eminentias, quæ non facile luxationes fieri permittunt. Neque his solis natura est contenta, sed etiam articulum tendinibus colligavit, nec adhuc his contenta, quin etiam molam quam vocant apposuit, quæ supra genu adiacet. Atque hoc modo quidem tibia cum superioribus articulatur, fereque substernitur. In inferiori autem parte non amplius ita tenuis sura ac ipsa tibia. Progreditur autem ex posterioribus veluti ad anteriora, & utraq; ossa duas eminentias faciunt, singula videlicet unam. Quæ quidem malleolos constituunt, quos abusuè imperiti talos vocant, quorum unus quidem extra, alter verò intus iacet. Habet autem tibia cavitatem quandam in quam articulatur, qui proprie talus vocatur. Istud autem nosse oportet circa medium crus non flecti ad suram, sed inane esse spatium, ut fiat vasorum transitus. Atque ista est constitutio.

Affectus

Affectus autem habet varios, fracturis enim & luxationibus afficitur: & hactenus nobis de luxatione quæ fit in inferiori parte pedis tractationem exhibet, sicque ad curationem progreditur. Et post tensionem & in oppositum factam distentionem deligationem faciendam esse dicit, multisque larantibus fouendam. Non sunt autem arundines apponendæ, siquidem est illa pars inæqualis, deinde ita collocandum crus ut in altum & sublime vergat, ne fluxionibus tentetur. In eiusmodi autem affectibus tenui victu utendum. Quum autem de tensione & in oppositum distentione nihil dixerimus, agedum de iis differamus, varia enim est in iis tensio oppositaque distentio. Oportet enim, inquit, nisi habeas qui suis sint ad validam tensionem & in oppositam distentionem, hominem ita collocare, ut inter media ipsius crura lignum rectum in terram defigatur, ne extensus æger ad anteriora sequatur. Ob eam autem causam lignum, quod Iones *πλινθιον* vocant, hoc est rotæ modiolum, in terram e regione ægri defigere oportet, deinde illuc pistillum intrudere, & ad illud extremum pedem deligare, ut fiat tensio & in oppositum distentio. Alioqui oportet ægro reclinato deinde trabeculam supra & infra perforatam lecto subiicere; moxque deligato ægro in poplite & pede extremo tensionem & in oppositum distentionem facito. Quod si hoc non placet, axiculo utendum, *ὀπισθος* enim est lignum in quo rota versatur, quo ad puteos utuntur. Ab altera ergo parte ligato ægro, ab altera axiculo, extremum pedem trahito, & ita tensionem & in oppositum distentionem facito, & quando animaduertes articulationes ad recta tendere, tum eas reponito.

Hac quidem parte multò tenuius] Id est, in altera parte multò est tenuius vnum os, quasi dicat multò tenuius est altero.

Sed e regione tibia non coniunguntur] Hoc est, quòd in totum ossa inter se non coaptantur. Nam quum in medio inflectatur, non appropinquant se inuicem, quia ut dictum est, illinc vasorum transitus patet.

Appendix verò discrimen] Est enim illic, ut dictum est, appendix, quæ discrimen habet. Discrimen autem vocat intersectionem.

Quod a parte minimi digiti] Vbi sira sic est.

Extenuationem autem corporis] Extenuationem victu rationem dicit.

Quaecumq; autem ossa non perfecte in sua sede se habent
 Aliquod paradoxum vult tradere Hippocrates. Ait enim os aliquod suo loco motum fuerit, neque secundum rationem repositum, vt pote callo genito, usque ad illam partem moueatur, redditur quidem os ea parte in quam emoritur est crassius, ex qua vero excessit, tenuius. Quum ira de hoc differuerit ad tibiae curationem accedit. Et ait, si os fractum fuerit, tensione & in oppositum directione vtendum, deinde deligandum modo a nobis lapsius dicto, & circa vnde iam ferulas adhibendas, siquidem rectè omnia fiant. Sit autem positio recta, non angularis, quemadmodum in manu, neque enim eadem consuevit esse positio. Nam in pede recta figura est secundum naturam, qui recti musculi sequuntur, & inter quiescendum, sicuti inter operandum, eadem figura esse solemus. Postquam de his hoc modo differuit, de canalibus esse vtendum. Oportet autem eos esse plumbeos vel ligneos. Vtitur verò iis in fractura, ne pars agicetur, neque vincula peruertantur. Hippocrates autem nihil magnum præstare dicit. Et cum corpus conuenitur & quod faciunt canales, id ad vinculorum conseruationem ferulas facere affirmo. Iis autem similiter est vtendum, ne existimemus per negligentiam istud omittere. Ac si inde error oriatur, culpam in Medicum coniciunt. Postquam de his sic differuit, ait vbi tibia & sira fractæ sunt pulchrius circumspecte suram quam tibia. Nam os suræ est fungosius, neque conspicuus est in eo lapsus. Sed est tenuius, neque errores in eo ita sunt conspicui. Ad hæc tibia semper in actione versatur & articulum facit, non autem sira.

DE FEMORE.

*Si autem femori os fractum sit] Quandoquidem propositum ipsi de femore differere, operæ pretium est nos primò ipsius constitutionem dicere. Sciendum ergo os femoris ad genu duas habere leuiter sinuosas curuitates. Est enim illic neruus *γυνδαδης* ligamenti vicem obtinens, & super ea omnia *επιγυνδαδης*, quæ etià mola vocatur, ista est eius inferior structura. Superior verò est eiusmodi, habet tres*

intricatas, quarum media quidē vocatur ischium, exterior
ἰσχίον siue *γλευτὸς*, id est naris, interior *ἕβη*, id est pubes, quæ
 perforata est, quod illac transeant cremasteres. Et hæc est
 superior structura. Media autem talis est. Supra quidem &
 extra est curua, intus verò & infra caua. Et pars interior ca-
 ua est ob complexum, aut quod habeat perspirationem: in-
 ferior autem, quia desideat, ne gibbus cum gibbo coniu-
 gatur. Deinde postea tensione & opposita distentione uten-
 dum, & modo sæpe dicto curandus æger. Si ortia sit inflam-
 matio aut infra aut supra, oportet succidam lanam & vinum
 cum oleo mixtum immittere, & laxantia atque discutien-
 tia omnia, deinde deligandum vt in superiorem fracturæ
 partem vinculum feratur, ne fluxiones ad fracturam attra-
 hamus.

Quod femur ab exteriori parte obtortum] *γαυσος* pro *ἰσχί-
 ον*, id est in *ἰσχίον*.

*Tale quidpiam moliri oportet quale traditum est in bra-
 chio*] Quo enim modo illic iniectam fasciam in oppositam
 costam deligabamus, ne ossa ad gibbas partes ferri permic-
 terentur, ad eundem modum & in femore agendum.

Maximam confusionem præbeat] *τύφλω* dixit *αὐτὶ τῆ ἀγ-
 σφύλω*, id est peruersionem.

SECTIO TERTIA.

Itaigitur eis contingunt, quibus ossa quidem fracta sunt
 Hæc speculatio tria continet capita. In primo differitur de
 fracturarum compositione. In secundo verò malè susceptæ
 curationem, & in tertio rectam tradit. Quod ad primum,
 sciendam est fracturam vel cum vlcere vel sine eo esse. Si
 cum vlcere aut simpliciter ita sit, aut etiam ossis transmuta-
 tio id efficit. Sed istud os aut vulnerauit, & extra eminet, &
 tum vocatur *ἐκτύρωσις*, id est eminentia extra corium: aut
 non exeat, & vocatur simpliciter fractura cū vlcere. Omnia
 autem ista sunt composita, dico quæ cum vlcere. Sed melio-
 ri iure composita vocantur, præsertim quæ sunt cum mate-
 riæ affluxu. Sepe enim humor actis influens vlcus excirauit,
 quando etiam squamarum abscessus fiunt. Si autem fractio
 sit in multas tenues partes, quòd *ἀλφίτηδον* Græci dicunt, vo-
 catur & ista cōposita. Hæc est fracturarum diuisio. Mala au-
 tem curatio hæc est. Nonnulli enim Medici vlcere cum fræ-

tura existente, non utebantur statim diuisione. Sed vlcus
 ad cicatricem deducentes, tunc tēfione & in oppositum dis-
 tentione utebantur, quando obducto callo attritoque in-
 tentione dolores fiebant. Sæpenumero etiam procul ossa
 inter se distabant, callo non permittēte vt ipsa in directum
 concedant. Si id in manu contingebat, mediocre: si verò in
 pede, molestum. Pes enim claudus reddebat. Alij non ita
 utebantur. Sed statim tensionem & oppositam distentionem
 adhibebāt: deinde partes vlceri vicinas vinciebant, &
 mediam partem nudam dimittebant. Quid inde accide-
 bat? materia circum circa constrictione facta ad vlcus con-
 fluebat, & nudum vlcus aërique expositum remanebat. Frig-
 gidum autem vlceribus inimicum. Hæc est mala curatio.
 Bona verò quænam est? Oportet tendere & in oppositum
 distendere, & latum iniicere vinculum, vt totum vlcus se-
 mel non medium tantum comprehendas, & continuo solue-
 re, laxaque esse vincula, & ceroto ad vlcus vti. Deinde si in-
 flammatio sit transuersa (vlcus videlicet) in totum arundi-
 nibus non vti. Quòd si in directum tendat, vti quidem, su-
 pra vlcus verò minimè.

Nec testæ alicuius expectatio est, quæ ab osse abscedat } Pro
 eo, si non præbeat opinionem ossis abscessuri.

Eadem autem vlcerum curatio } Inde rursus fracturam
 cum vlcere curare aggreditur. Hoc autem vlcus non fit ob
 fracturam, sed ob humoris acrimoniam, aut propter coar-
 ctationem, aut non liberam vinculorum perspirationem,
 aut propter ferularum prauam appositionem. Vnde verò
 cōstat vlcus fieri debere? Primum ex dolore, postea & mor-
 sus contingit & immoderata inflāmatio & rubor. Tū igitur
 oportet ægrum soluere & fouere atq; cerato vti & vino ab-
 luere atque eiusmodi: deinde accedere ad fracturam, & ista
 constringere, vt fluxiones auertamus, atque ita ad supe-
 riores partes accedere. Sed aliquando testæ fit abscessio.
 eaque aut parua est aut magna. At vnde manifestum erit
 squamæ fore abscessum? quòd vlcus sit hians & diductis la-
 bris, & quòd feratur os in exteriores partes, & quòd icho-
 res crudi ex eo fluant, vt pote ex humore mordicante. Tunc
 igitur soluere oportet & abluere & laxè deligare. Si autem
 squama magna fuerit, tunc diligentia multa adhibenda,

vincu-

vinculum autem transuersim in modum literæ X immit-
tendum, & non ligandum. Sufficit enim forus ex vino ad-
mixto oleo. Oportet, inquit, corium subucere, vt ichores
defluant.

Et videtur ad exitum festinare] ὀργῶν αὐτῆ τῆ ἐπι τὰ ἔξω
φῆσι δὲ ad exteriora ferri.

Pellis autem caprina substernenda] ἰξάλλω δέρμα vocat.

Si quis autem velit bene & expedite rem agere] Hic Hip-
pocrates nobis machinas aliquot tradere vult, dicitque eos
qui machinas confecturi sunt, tales efficere vt non iuuent.
Quidam enim ita censuerunt velut in tibia fracta extremū
pedem deligandum esse. Inuuentes non debere pedem agi-
tari, sed falso. Eo enim deligato cū reliquum corpus con-
uertitur, æger etiam partem iuxta fracturam suam peruertit.
Alij turtas post septimam diem tensionem & in opposi-
tum distentione faciunt, alij post quartam. Errant autem
utriq;. Quando enim critica est dies, & materia commota,
tum etiam illi roboris & facultatis auxiliū peruertunt, præ-
terquam quod minus illi peccant, qui post illud auxiliū
tensione vtuntur. Cur autem post inflammationum vigore
tensione vsi sunt? Non igitur oportet, inquit, tales machina-
tiones admouere. Verū siquidem in totum aliud cōmen-
tum dicendum est, tale esto. Oportet duos loculos in farci-
minum formam consuere, vt vnus quidem infra ad malleo-
lum sit conuolutus, alter supra ad genu. Oportet autem ista
farcimina intus ita replere, & vt æqualitas corpus cōtingat,
reliquū sublime sit, superiore verò parte sublime. deinde in
iis debeat esse eminentiæ instar auricularū. In sublimibus,
inquā tum supra tum infra, vt in hac virgæ immixtæ contra
se tendant, & in directū extensæ conformationem seruent.

Quibus ossa fracta & cute excedentia] hīc Hippocrates
vult αὐτὸν ὀργῶν id est eminentiam illam extra corium cu-
rare, & ait in eo non sola extensione esse vtendum, sed et-
iam per vectem molitione, & vbi alij tendant, neque fer-
rum simile vecti sumes, & ita propelles atque repones os, &
tū doctrina ad fracturas cum vlcere accommodata yteris.
Oportet autem ista fieri antequam inflammationes orian-
tur, videlicet prima aut secunda die. Neq; enim tertia, neq;
quarta, neq; maximè quinta yteris, sed post inflāmationes.

Si autem caro aut cutis nigrescat, nihil inquit, collocatur quod non defendat aërem & panniculos complicatos, ne ista immediatè aëri exponantur. Si autem os, inquit, non potueris retrudere, expecta donec putrescat & cadat. Quam autem ratione scire poterò, vtrum breui necne putrescat & cadat? Dicimus varia signa, primum quoniam hinc ichores ferantur, & labra sunt expansa & plurimum diducta, & quod superius est carnisque expers promtè cadit, alia cum maiori difficultate. Si verò cadere morentur, ipsa præcide. Si parum excedat, & maior pars infra sit, expecta donec carnes attenuatae fuerint, & tunc scalpello os denudato, & præcidens rursus vitæ composita curatione, quemadmodum vsus es in squamis.

Hæc curatio maximum momentum habet.] *πρωξιον* vocat *Διγ. π. Ι. α. ν.*

Axis versatio] *οἰστικός* vocat *τροχούς* id est orbis. Intellego autem currus.

Quibus autem femoris aut brachij os excessit] Quando quidem in præcedentibus ossa extra cutem eminentia curavit, vult quoque nunc continuata oratione de illis abolutum sermonem tradere, & dicit fieri *ἐκθύρωσις* id est excessum ossis & in femore & in brachio, qui excessus difficilis est. Quare deuitare potius oportet iustas causas præcedendo, neque tales curationes aggredi. Sunt enim magna ossa, quæ cum magna difficultate callum obducentia multo sanguinis profluvio hominem iugulant. Inflammationes autem, conuulsiones & febres comitantur. In quibus primum caput completur. Secundum autem continetur in eo vbi dicit genu loco suo emoto faciliorem esse curationem, quam si acutus cubiti processus *κάρπυος* dictus excedat. Nam gibbositates minores sunt atque etiam cauitates. Ossa enim magna sunt, & multam medullam continent. Querunt nonnulli cur omninò leuia sunt ossa & medullam habentia? Respondet Aristoteles, naturam non solum roboris, sed & motus curam habuisse, propter robur ergo ea terrea & firma fecit, vt essent loco fundamenti: propter motum autem solidauit ipsa, ne vacua existentia grauitatis ipsorum corporis causa essent. Quodque hoc sit verum, hinc patet. Atque enim ossa elephantum & leonum & omnium generum

colorum animalium omnino plena esse. Quum igitur propter motum ea indurauerit (nouit autem natura nihil vacuum in toto orbe) ideò medulla illa repleuit. noluit enim aere repleti, siquidem frigiditati & passioni obnoxius aer. Cur igitur omnino ea medulla repleuit? dicimus quia ossa terrea sunt, frigida & sicca, medulla contra, vt igitur corrigeret multam siccitatem, ideò medullam immisit.

Quod si repositus, solent conuulsiones superuenire] Oportet quare cur dicat solam conuulsionem superuenire, non autem febrem, quando quis reponit, curque deterius esse dixit reponere, quam non reponere, propter dolores & fluxiones? Respondemus illum maioris facta mentione & minus comprehendisse. Vbi enim conuulsio, ibi etiam febris.

Sed si articulus in hanc vel in illam partem moueatur & trahebatur] Hic ad aliam doctrinam progreditur, & affectus quosdam manifestè in positione tradit. In quibus auxiliante Deo contemplatio collocabitur.

HIPPOCRATIS

DE MORBIS VVLGARIBVS

LIBER PRIMVS.

SECTIO VII.

SECTIO PRIMA.

Status primus.

IN Thaso ad autumnum circiter Æquinoctium & sub Vergiliarum oecalum pluuie multæ, continentes & leues fuerunt, non secus ac spirantibus austris. Hyems austrina quæ status æquilonares paruos & in isto maiores siccitates habuit, atque etiam in totum veri similis fuit. Ver autem austrinum, frigidum, paruas habens pluuias. Æstas vt plurimum nubila, in qua ab imbribus cessatio fuit. Anniuersarij venti (qui Etesie dicuntur) parum, tenuiter, disiunctim, segregatimq; spirauerunt. Existente igitur toto nos am-

bientis aëris statu austrino & ad magnas siccitates verge-
te, antè ver quidem, quòd superior status subcontrarius &
aquilonius factus fuerit, paucis febres ardentes contige-
runt, eæque valdè mites & facillimè consistentes, quæ neq;
sanguinis ex naribus profusionem nisi paucis, neque mor-
tem attulerunt. Multis verò aurium tumores subnascebantur,
qui in alteram partem vergebant, plærisque etiã in
vtranq; iisque febre vacuis & in erectum stantibus nec de-
cumbentibus, etsi nonnullis paulisper incalescerēt. Omni-
bus absque noxa extincti sunt, neque cuiquam, velut ij qui
alias sui ortus causas habent, suppurationem fecerunt.

Horum autem ea fuit natura vt molles & laxi essent, ma-
gni, diffusi aut sparsi, sine inflammatione & dolore, omni-
busque sensim & sine vlla significatione euanescerent. Fi-
bant ista quidem adolescentibus, iuuenibus, ætate florantibus,
atque horum plurimis qui in palestra & gymnasiis
exercebantur, mulieribus verò paucis contingebant. Multi
tussis aridæ & inanæ, quibus cum tussi nihîl educebatur,
nec ita multò post voces raucescebant. Quibusdam verò ex
temporis interuallo inflammationes cum dolore in alte-
rum testem erumpebant, quibusdam etiã in utroque. Alij
quidem febribus corripiebantur, nonnulli verò sine febre
persestebant. Atque adeò hæc ipsa plurimis grauiã & mole-
sta fuere. De reliquo autem quod ad ea attinet, quæ ad Chai-
rurgiam spectant, in his inculpatè habebant. Antè verò æ-
statis initium, & per ipsam æstatem, atque etiã ad hyemem,
eorum multi qui iam longo interuallo consumti erant, ta-
befacti decubuerunt, siquidem & multis de tabe in dubium
venientibus, ipsa tunc est confirmata. Est vbi etiã eos qui
natura erant ad tabem promptè comparata, tum primam
occupauit. Ex his multi atque etiã plurimi interiuerunt.
Atque haud scio si quis ex decumbentibus etiã modico
tempore superfuit. Celerius verò interiuerunt quàm talia
transigi soleãt, præsertim cum alios & diuturniores & cum
febribus coniuactos pertulerunt, nec interiuerunt, de quibus
paulò post scriberetur. Solus nanque & eorum qui tunc
viguerunt maximus, multos tabes ipsa peremit.

Eorum autem plurimis huiusmodi affectus aderant, fo-
bres horrores sensu insignes, assiduæ & acutæ, in totum qui-
dem

dem non desinentes, sed quæ erant ex semitercianarum genere, vno die leuiore, altero verò insuper ingrauescentes, omninoque vehementius crescentes. Sudores autem perpetui, non tamen per totum corpus diffusi, extremorum refrigeratio multa, quæ vix quidem incallescabant. Alii conturbata biliosa, pauca, syncera, tenuia, mordacia egresserunt, crebroque assurrexerunt. Urinæ tenues, crudæ, decolores atque pauca, aut crassitudinem & paucum quod desideret habentes, neque probè consistentes, sed in quibus ea quæ subsidebant cruda & intempestiua erant. Tussiendo verò pauca, densa, concocta reiciebant, & quæ paulatim ac non nisi ægè educerentur. Qui autem violentissimè conflictabantur, iis ne parua quidem concoctio adfuit, sed perpetuò cruda expuebant. Horum etiam plurimis fauces statim & ad extremum vsque rubore & inflammatione affectæ doluerunt fluxionibusque paruis, tenuibus & acerbis tentati, citò consumiti maleque vexati sunt, perpetuò cibos omnes auersabantur, neque sibi capiebantur, multique circa mortem delirabant. Atque ista quidem tabidis contigerunt. Iam verò ad æstatem & autumnum febres multæ, assiduæ, neque violenter prehendebant, istaque diu laborantibus, non his qui cætera molestè habebant, contigerunt. Alii plurimis valde placidè conturbatæ sunt, nihilque effatu dignæ noxiæ attulerunt, urinæque plurimis boni quidem coloris & puræ aderant, sed tenues & quæ tandem iudicationis tempore concoquebantur. Hi non admodum tussiculosi erant, neque ea quæ tussi reiciuntur negotium exhibebant, neque cibum non auersabantur modò, verum etiam exhibendi illius facilem faciebant copiam. In summa igitur, afficiebantur qui tabescebant non quomodo cæteri tabidi solent, sed febris cum horrore sensu correpti parum insudabant, interdum alij vagas quodammodo & errabundas accessiones habebant, neque in totum febres desinebant, sed quæ in speciem tertianarum insultus facerent. Inter eos autem quibus erant breuissimi morbi, ij ad vigesimum diem iudicatione soluebantur, plerisque verò ad quadragesimum, nonnullis etiam ad octogesimum. Est vbi ne sic quidem, sed erabundè & nulla obseruata iudicatione quibusdam desinere. Horum quoque plurimis quæ non longo post inter-

uallò remiserant febres reuersiones fecerunt, iisdemq; die-
rum ambibus post ipsas reuersiones iudicabantur, carūq;
nonnulla ægtos ita produxerunt, vt sub hyemem afflige-
rentur. Ex his autem omnibus qui in hac status conditione
descripti sunt, solis tabidis lethalia contigerunt, in aliis verò
febris nequaquam obuenerunt.

SECTIO SECVNDA.

Status secundus.

Ante Autumnum in Thaso tempestates non tempestiue,
sed cum multis austris & aquilonibus repentina & humi-
da prorupere. Taliaque ad Vergiliarum occasum vsque &
sub Vergiliis ipsas exitere. Hyems autem aquilonia, aque
multa, vehementes, magna, niues, hisq; intermixta vt plu-
rimum aeris serenitas. Atque ista omnia contingebant,
nec certè admodum inoportuna erant frigora. Iam verò post
brumale solstitium eoq; tempore quo spirare incipit fa-
uonius, extremæ hyemis frigora magna fuere, aquilones
multi, niues & pluuia continenter multa, cælumque cum
ventorum turbine nimbosum & nubilum, eaque ipsa non
remiserunt, sed se ad æquinoctium extenderunt. Ver autem
frigidum, aquilonium, pluuiosum nubilumque, neque ad-
modum æstuans æstas fuit. Venti anniuersarij continenter
spirauere, statimq; ad Arcturum perstantibus Aquilonibus
aque admodum multa. Existente igitur anno toto humi-
do, frigido & aquilonio, ad hyemem quidem vt plurimum
bene valuerunt, ante ver autem plarique omnes molestè &
grauiter vitam traduxerant.

Primum itaque lippitudines fluentes, cum dolore, hu-
mentes & crudæ obortæ sunt, sordes in oculis concretæ
(quas lemiæ vocant) parua, nec sine difficultate multis e-
rumpebant, quæ cum plurimis reuertissent, tandem ad au-
tumnum reliquerunt. Iam verò per æstatem & autumnum,
ex intestinorum læuitate & torminibus, continuaq; & in-
ani egerendi cupiditate laborarunt, aluique fluida, biliola,
tenua multa, cruda & mordacia, nonnumquam etiam aquo-
sa deiecerunt. Plarisque etiã circumflui nõ sine dolore humo-
rum æffluxus contingere, biliosi, aquosi, strigementosi, puru-
lenti, & qui vrinae difficultatem facerent, non ex proprio ali-
qua

quoremum vitio, sed quod istis alia in aliorum vicem succederent. Vomitiones pituitosæ, biliosæ, & crudorum ciborum eductiones, ac sudores aderant, atque omnibus vndiquaq; difflebat humiditas multa. Multis autem hæc fiebant. qui erecti & stantes à febris erant vacui, plarisque etiam febre correptis, de quibus mox scribetur. In quibus verò descripta omnia deprehendebantur, ij iam quidem ad autumnum & sub hyemem non sine labore tabidi euadebant. Febres erant assiduæ, atque eorum paucis quibusdam ardentes, diurnæ, nocturnæ, semitertianæ, tertianæ exquisitæ, quartanæ, erraticæ.

Atque enumeratarum febrium singulæ multis oboriebantur, ardentes verò omninò paucis, iisque ex ægrotantibus minimùm laborarunt. Nam neque sanguis ex naribus nisi paucus admodum, iisque paucis profluxit, neq; delirarūt, cæteraq; omnia glaciè tulere. Horum plurimis bene admodum constituto & composito iudicationis ordine, febris ardens cum intermissione in septendecim diebus soluebatur, atque haud scio an quisquam tunc ex hac ipsa interierit, aut ad phrenitum deuenerit. At verò tertianæ plures quidem quàm ardentes & laboriosiores fuerunt, atq; in his omnibus ritè & ordine à primo insultu ad quaternos circuitus processere, in septē verò absolutè iudicabantur, neq; horum cuiquam reuenterunt. Quartanæ autem multis per initia certo & rato quartanæ tenore ceperunt, quibusdam verò nō paucis ex aliis febribus & morbis secessus in quartanas fiebant, longæque his pro consuetudine, atque etiam interdū longiores cōtingebant. Sed & quotidianæ nocturnæque & errantes multæ diuq; plerisq; perseuerauerunt erectis tum decumbentibus, horumque plurimos febres sub Vergilias & in hyemem vsque comitabantur. Multos autem statim ab initio præciueque pueros conuulsiones cum febre tentabant, quæ etiam febribus succedebant, errantque hæc plurimis diurna quidem, innoxia tamen, nisi quibus cætera omnia perniciem adferrent.

At verò continuæ quidem omnino febres erant nihilque intermittebant, sed omnes inuadebāt earum febrium more quæ ad tertianarum naturā propius accederent, vno quidem die leuiore, altero verò vehementiores, omnium

quæ tunc contingerent violentissimæ, longissimæ & laboriosissimæ, per initia leues & in totum perpetuò in crecentes, diebus iudicatoriis in sulcus habebant & in deterius procedebant. Quæ etiam cum parum alleuassent, celeriter rursus ex intermissione vehementius inuadebant, & diebus iudicatoriis magna ex parte deterius affligebant. In his omnibus rigores incompositè & errabundè contingebant, paucissimique & minimi, verùm in cæteris febribus maiores, vt & sudores multi, his verò perpauca nihilque alleuantes, sed contrà noxiam afferentes. His magna extremorum perfrictio quæ vix etiam recalescerent. Neque penitus perurgiles erant, maximè verò hi etiam vicissim sopore grauabantur. Alui omnibus quidem conturbatæ erant maleque affectæ, istis verò multo pessimè. Horum autem plurimis vrinæ aut tenues erant crudæque & decolores, aliquantotique post interuallo nonnihil concoctæ, non sine iudicatoriis signis, aut crassitudine quidem præditæ, verùm turbidæ, nihil consistentes aut subsidentes, neque concoctæ, aut pauca, viciosa, crudæ, subsidentes, & in summa pessimæ omnes. Tussis quidem febres comitabantur, sed neque quam vtilitate aut noxiam tunc tussis attulerit licet scribere. Diuturna itaque & difficilia hæc erant, valdeque incompositè & errabundè, atque citra solutionem horum plurima tum his qui exitaliter valde, tum his qui nequaquam ita se habent, permanebant. Si quibus enim aliquantulum intermitterent, in iis celeriter reuersiones faciebant. Est vbi quibusdam iis que paucis, ad octogesimum diem cum breuissimè iudicatione soluerentur, nonnullis repeterent, vt etiam in hyemem eorum plurimi ægrotarent. Plærosque verò omnes absque iudicatione deserebant. Hæc autè tum his qui superstitites erant, tum iis qui moriebantur ex æquo contigerunt.

Cumque multa eaque varia esset in morbis iudicationis cessatio, maximum sanè & pessimum signum plærosque omnes ad extremum vsque profecutum est, quod cibos omnes auersarentur, iisque maximè qui cætera quoque exitaliter haberent. In his verò febribus non admodum inopportune siticulosi erant. Longo autem progressu temporis, cum & labores multi malaque corporis extenuatio fieret, his humorum secessus aut viribus superiores, aut minores

quam

quam ut prodesse quicquam, succedebant, sed qui confestim intro recurrerent & in deterius contenderent. Atque his aderant intestinorum tormina, crebræ & inanes egerendi cupidines, intestinorum læuores & alui fluentes, nonnullis etiam aqua inter cutem cum huiusmodi enumeratis casibus, aut sine his continebat. Ex his verò quicquid violenter urgebat, aut statim è medio tollebat, aut prorsus nihil conferbat. Papulæ parvæ, quæ nec satis pro dignitate morborum excretioni respondebant, sed contrà celeriter disperebant, aut aurium tumores oboriebantur qui sensim & sine vlla significatione euanescebant. Nonnullis ad articulos præcipueque ad coxendicem decumbentibus, paucis decretoriè desinebant, sed celeriter rursus pristinum habitum assequebantur.

Ex quouis autem hominum genere interibant quidem, atque ex his plurimè pueri iam à lacte depulsi, iiq; quibus ætas paulùm processerat, octennes aut decennes, necdum etiam puberes. Atque ista quidem his non sine superiùs descriptis, multis verò superiora absque his continebant. Quibus autem ad urinæ difficultatem res tota se conuertebat, in eamque humorum secessus fierent, iis hoc vnum utile omniumque efficacissimum signum fuit, quod etiam pleurosque omnes ab imminente maximo discrimine vindicauit. Accidit verò plurimis urinæ difficultatem potissimumque his ætatibus fieri, itemque aliis multis qui etiam in morbis erecti obambulabant. Hic quoque subita quædam & magna omnium mutatio aderat. Aluos namque si contigisset fusas fuisse, eæ confestim pessimè cogebantur, & ad omnes cibos alacres erant, posteaq; placidæ febres tentabant. Verùm quæ ad urinæ difficultatem spectabant, ea his diuturna & molesta fuere, urinæq; copiosæ, crassæ, euariantes & rubræ, partimque cum dolore purulentæ. Atque hi omnes superstites euasere, neque eorum quenquam interisse cognoui.

In quibus verò casibus nullum periculum suspectum est, eorum quæ exeunt maturationes omnes num vndiq; tempestiue procedant, considerandæ sunt. In quibus etiam num abscessus bono sint, aut cum iudicatione fiant videndum est. Concoctiones iudicationem breui fore & certam salu-

britatem portendunt. Cruda verò & incocta, quæq; in mæ-
 los abscessus vertunt, aut iudicationis cessationem, aut do-
 lorem, aut diuturnitatem, aut mortem, aut eorundem re-
 uersiones significant. Horum autem quodcumq; maximè
 futurum sit, ex aliis considerandum. Summa cura anniti o-
 portet vt præterita enarres, præsentia cognoscas, & futura
 prædicas. Duoq; ista elaboranda sunt, vt in morbis com-
 modes, aut ne quid offendas. Artem tria ista circumscribunt,
 morbus, æger, & medicus, qui artis est ad minister, ægrum-
 que oportet vnà cum medico morbo relictari. Capitis &
 ceruicis dolores & grauitates si febres comitentur, aut sine
 iis accidant, phrenitide quidem laborantibus ad conuulsio-
 nes desinant, præsertim vbi æruginosa vomitione refudo-
 rint. Sed & eorum nonnulli celeriter inereunt. Qui febris
 bus ardentibus aliisue conflantur cum ceruicis dolore &
 temporum grauitate, si tenebricosa caligo oculis obuersa-
 tur, præcordiorumque contentio sine doloris sensu affurrit,
 iis sanguis è parib; profunditur. Qui verò toto capite gra-
 uitatem sentiunt, cum oris ventriculi morsu, & stomachi
 fastidio, ij biliosa & pituitosa vomitione reiciunt. Quibus
 in casibus plærunq; pueris conuulsiones maximè fiunt. Ea-
 dem etiam mulieribus contingunt, prætereaq; obscenorum
 locorum dolores. Grandioribus autem natu & quos ià calor
 defecit, partium resolutiones, aut insania, aut çcitates.

Status Tertius.

Paulò ante Arcturum, sub ipsoque Arcturo, imbres cop-
 piosi & magni spirantibus Aquilonibus in Thaso fuerunt.
 Circa Æquinoctium autem & ad Vergilias vsque, parua &
 modica pluuia austrina. Hyems aquilonibus perflata in-
 sto maiores siccitates, frigidus ventos, & magnas niues ha-
 buit. Ad æquinoctium autem maxima frigora. Ver aquilo-
 nium, exuperantes siccitates, modica pluuia & frigida.
 Circa æstiuum solstitium aqua pauca, frigora magna ad
 Canem vsque. Post canem verò ad Arcturum vsque, per ca-
 lidam æstatem æstus magni, qui non per interualia aut sen-
 sim fierent, sed tum perpetui, tum vehementes, non plue-
 bat, anniuersarij venti spirauere. Ad Arcturum autem plu-
 uia austrina ad æquinoctium vsque. In hac temporis con-
 ditione

ditione ad hyemem partium resolutiones cœperunt multosque inuaserunt, ex quibus nonnulli celeriter interierunt, mitè quippe vulgariter grassabatur hic morbus, cœtera verò integrè degebant. Febres autem ardentes ante ver cœperunt, & ad æquinoctium vsque & ad æstatem perseuerauerunt. Quos itaque statim sub ipsa veris & æstatis primordia morbus inuasit, plarique omnes superstites euaserunt, paucique interierunt. Cùm verò autumnus esset, & pluvia que impeterent, lethales erant pluresque peribant.

Inerant verò in febribus ardentibus affectiones huiusmodi, vt qui bene & largiter sanguinem è naribus profudissent, ij vel ex eo maximè seruari viderentur, neque vllum eam modò sanguis bene profuisset hoc in statu mortuum videre licuit. Philiscus siquidem & Epaminon ac Silenus, quòd his quarto die & quinto de naribus parum stillauerit, mortem obierunt. Plarique igitur omnes ægri appetente iudicatione rigore corripiebantur, iique potissimum qui sanguinem è naribus non profudissent, atque hi insuper nouo suborto rigore exudarunt. Quosdam etiam sexto die morbus regius prehendit, verum istos per vesicam expurgatio, aut commota aluus, aut larga sanguinis è naribus profusio subleuauit, quale quid Heraclidæ, qui apud Aristocyden decumbebat, contigit, quippe qui largum è naribus sanguinem profudit, & aluum conturbatam habuit, & per vesicam perpurgatus est. Vigesimo autem die iudicatione est liberatus, non quomodo Phanagoræ famulus, qui cum ipsi nihil horum quicquam euenisset, periit. Plurimis sanguis è naribus erumpebat, præcipuè tamen adolescentibus & ætate florentibus, atque eorum bona pars periit qui sanguinem è naribus non profuderunt. Ætate autem prouectioribus, res sese in morbum arquatam vertebar, aut iis alui commotæ, aut intestinorum difficultates aderant, quale quid Bioni qui ad Silenum decumbebat, contigit. Ætate etiam intestinorum difficultates populariter vagatæ sunt, & quidam eorum qui morbis conflabantur, quibus etiam sanguis è naribus eruperat, hanc exitum habuerunt vt in difficultatem intestinorum iaciderent, quale quid Eratonis puero Myllo accidit, qui post multam sanguinis è naribus profusionem in

difficultatem intestinorum delapsi sunt & periculo exempti,

Copiosus igitur præcipue hæc hic humor fluitabat. Si quidem nonnullis impendente iudicatione sanguis è naribus non profluxit, sed ad aures enati tumores dilparuerunt. Quibus euanescentibus ad sinistri lateris inanitatem summamque coxendicem grauitas decubuit, doloribusque post iudicationem obortis, atque vrinis tenuibus prodeuntibus, paucum è naribus sanguinem profunderè cœperunt. Ac circiter quartum & vigesimum diem Antiphonti Critobuli filio, humores in sanguinis è naribus profluuium secesserunt, quod ubi desit, integrè circa quadragesimum diem iudicio est absolutus. Mulieres præterea multæ ægrotarunt, minus tamen quàm viri nec ita multæ obierunt. Plurimæ autem difficulter partum ediderunt, atque à partu insuper laborarunt, ipsæque potissimum obierunt, non secus ac Telebusti filia, quæ sexto à partu die interiit. In febribus itaque plurimis menses apparuerunt, nonnullis etiam sanguis ex naribus profluxit, multisque virginibus id tum primùm contigit. Est ubi etiam sanguis è naribus, quibusdam verò menstruæ purgationes erumperent, quale quid in Dathartidis filia virgine tum primùm apparuit, cum larga sanguinis è naribus profusione. Atque haud scio, quibus horum quicquam rite euenit, an ex iis quæquam perierit. In quas verò prægnantes morbus fortè incidit, hæc omnes, quod sciam, abortionibus periclitatæ sunt. Plurimis verò vrinæ bene quidem coloratæ, tenues autem & pauca habentes subsidetia, cum deiectionibus tenuibus & biliosis. Plærisque verò alioqui iudicatis, morbus in intestinorum tormina desit, quale quid Xenophani & Critiæ accidit. Vrinæ etiam quibusdam dilutæ, multæ, liquidæ, tenues post iudicationem fuerunt, in quibus cum reliqua etiam probè iudicata foret, multa subsedere. Atque hoc quidem recensere æquum videtur, in quibus fuere Bion qui apud Silenum decumbebat, Cratia quæ cum Xenophane versabatur, Aretonis puer & Mnesistrati vxor. Qui omnes postea in difficultatem intestinorum delapsi sunt. An verò iccirco id contigerit quod vrinæ dilutæ prodierint, animaduersione dignum est.

Multi circa Arcturum vñdecimo die iudicatione absoluti sunt, neque his, quæ ob iustam causam fieri solent morborum

horum reuersiones, recurrerunt. Sub hoc tempus autem sopore opprimebantur, atque inter hos plures pueri, qui omnium vel maximè morte exempti sunt. Ad æquinoctium verò & ad Vergilias vsque, & sub hyemem, febres ardentes accedebant. Quinetiam tunc plurimi perpetuo cum febris delirio corripiebantur, atque ex his pleriq; omnes moriebantur, æstate autem pauci tales euadebant. Inuadentes itaque febres ardentes, quibus præsens immineret pernicietas, satis indicabant. Nempe statim ab initio febris acuta cum modico insuper rigore prehendebat, vigilantes erant, impotentes animi, sitibundi, æstuatione & corporis incontinenti iactatione conflictabantur, cum paruo tenuique sudore circa frontem & clauiculas oborto, nullo tamen per totum corpus diffuso, multum deliri erant, timore & omnimacore confecti, ac velut animum despondentes, extrema paulatim frigus concipiebant, pedes summi, maximeque manuum summitates, diebus paribus accessiones contingebant. Plærisque verò omnibus maximi labores die quarto aderant, sudoresque longissimè subfrigidi, nec extrema amplius recalescebant, sed liquida & frigida permanebant, neque amplius siciebant. Vrinæ his erant nigræ, tenues & paucae, aliique restiterant, ac ne his quidem quibus hæc acciderent sanguis è naribus profluxit, sed paucus stillauit, neque horum cuiquam res ad recidiuam deuenit, verùm sexto die cum sudore perierunt. Phreniticis autem contigerunt quidem descripta non omnia, sed his fere vndecimo die, quibusdam etiam vigesimo iudicatione soluebantur. Quos statim ab initio circa tertium aut quartum diem phrenitis non prehenderat, sed primo tempore moderatè se habebant, iis circa septimum diem morbus ad vehementiam deuenit.

Magnus itaque fuit morborum numerus, atque ex ægris præcipuè interibant adolescentes, iuuenes, ætate florentes, qui que erant glabro corpore, cute subalbida, extenso & nigro capillitio, & nigris oculis, ociosè & segniter vitam degentes, voce alta, exili, aspera, balbi, iræ præcipitis & acerbæ, plurimæque huiusce generis mulieres peribant. At verò hoc in statu ex quatuor maximè signis seruabantur ij quibus aut ex naribus bene sanguis profluxisset; aut vrina mul-

ta, in qua quod desidebat copiosum & laudabile erat per vesicam processisset; quiq̄ue aut per aluum turbulenta, biliolosa, tempestiuè demitterent; aut in difficultatem intestinorum delaberentur. Multisq̄ue vsu venit vt non ab vno ex descriptis signis iudicarentur, sed vt plurimi per omnia percurrerēt & grauius habere viderētur. Sed hi omnes quibus ista contingerent incolumes euaserunt. Mulieribus item & virgunculis euenerunt paulò antè memorata signa omnia. Decernebat autem si quibus aut horum quippiam optimè fieret, aut liberaliter muliebria apparerent, nullaq̄ue (quod sciam) ex his quibus horum quid optimè factum esset, interit. Philonis namque filia, cum liberaliter ex naribus sanguis effluxisset, quòd septimo die intempestiuus coenasset, mortem obiit.

Quibus inuitis per febres acutas atque adeo ardentis lachrymæ effluunt, in his, dum cætera exirialiter non se habeant, sanguinis ex naribus profluuium expectandum est. In his siquidem, qui malè habent, non sanguinis eruptionem, verùm mortem portendunt. Quibus febre iudicatoriè desinente, tumores ad aures in febribus cum dolore suborti, neque conquiescunt, neque suppurantur, eos, biliosum alui profluuium, aut intestinorum difficultas, aut quod in vrinis crassis subsidet, liberat, quale quid Hermippo Clazomenio euenit. Quod verò ad iudicia attinet, ea, vt satis perspicere licet, aut sunt inter se similia aut dissimilia. Velut in duobus fratribus apparuit, qui ad theatrum Epigenis habitabant, quibus, cum eadem simul hora morbus cœpisset, ætate prouectiori sexto die, iuniori verò septimo decreuit, reuersus vtrique eadem simul hora, dies quinque intermisit atque ex reuersione vterque simul in totum die decimo, primo est iudicatione liberatus. Plurimis autem quinto die decreuit, septem intermisit, & post reditum die quinto iudicatio facta est. Quibusdam etiam septimo die decreuit, diebus septem intermisit, & ex recidua die tertio iudicatio facta est. Nonnullis quoq; morbus die septimo iudicatus est, cumq̄ue diebus tribus intermisisset, septimo decreuit. Aliquibus die sexto morbus decreuit, atque vbi dies sex intermisisset tribus diebusprehendit, quos etiam vbi vno die reliquisset, altero rursusprehendit & iudicatus est, quemadmodum

modum Euagonti Daipharsis filio contigit. Aliis sexto die decreuit, septem intermisit, & ex repetitione die quarto iudicatus est, quale quid Aglaidæ filia vsuauit. Plurimi igitur eorum qui tunc ægrotarunt hunc habuerunt morbi tenorem, atq; haud scio an eorum cuiquam qui superfuerunt rite factæ morborum reuersiones non recurrerint, omnisque, quod sciam, seruabantur quibus hoc recidiaz genus contigit, neq; hoc modo ægrotantium cuiquam morbum rursus repetiuisse memini. Moriebantur autem plurimi ex his morbis sexto die, velut Epaminondas, Silenus, & Philiscus Antagoræ filius.

Quibus tubercula ad aures enascebantur, ea die vigesimo decernebant. Sedata autem sunt iis omnibus quibus non suppurarunt, ad vesicam tamen sese conuerterunt. Cratisonactæ qui ad Heraclium decumbebat, & Scymni fullonis ancillæ suppurarunt, & petierunt. Nonnullis verò morbus die septimo decreuit, nonem intermisit diebus, reuersus est, & ex recidua quarto die iudicatus est. Phanoctitus qui apud Gnathonem pictorem decumbebat, septimo die iudicatione est absolutus. Sub hyemem verò circa brumale solstitium ad æquinoctium vsque, febres ardentes & phrenitides perdurabant, multiq; peribant. Iudicationes tamen variè ceciderunt, plurimiq; quinto ab initio die morbus decreuit, quarto intermisit, repetiit, & ex recidua quinto die iudicatio facta est, omninò diebus quatuordecim. Atque hunc in modum pueris plurimis, quinetiam natu grandioribus iudicatio facta est. Nonnullis verò vndecimo die morbus decreuit, decimo quarto repetiit, perfecteque vigesimo iudicatus est. Quòd si qui vigesimo nouo insuper rigore corripentur, iis quadragesimo die morbus decreuit. Plæriq; autem omnes sub primam iudicationem denuo rigebant. Quinetiam quidam per exordia sub iudicium ipsum nouo rigore correpti, adhuc in ipsis morborum reuersionibus vnà cum iudicatione riguerunt. Vere autem rigebant omninò pauci, æstate plures, per autumnum adhuc plures, sub hyemem longè plurimi. At sanguinis è naribus profluuia cessarunt.

SECTIO TERTIA.

Quænam in his quæ ad morbos spectant dignotio facienda sit facile discemus, ex communi omnium & cuiusque propria natura, ex morbo & ægroto, ex his quæ offeruntur & eo qui offert Nam & ex his melius vel grauius se habeat. Præterea ex vniuersali ac particulari æris conditione, & regionis cuiusque, ex consuetudine, victus ratione, vitæ genere, ex cuiusque ætate, ægri sermonibus, moribus, silentio, imaginationibus, somnis, vigiliis, ex insomniis, quæ qualia & quando obueniant videndum est, vellicationibus, pruritibus, lachrymis, ex accessionibus, deiectionibus, vrinis, sputis, vomitionibus. Videndæ sunt etiam quæcunque fiunt morborum vicissitudines, & ex quibus in quos succedant, & quinam abscessus perniciem aut solutionem portendant. Sed & sudor, rigor, perfrictio, tussis, sternutationes, singultus, spiritus, eructationes, flatus silentes, strepitum cientes, sanguinis eruptiones, ora venarum ex ano sanguinem fundere solita, græci hæmorrhoidas dicunt. Atque ex his quæ per hæc contingunt consideranda sunt.

Febriū hæc quidē sunt continuæ, hæc verò interdiuprehendūt, noctu intermittunt, aut noctuprehēdunt, interdiuintermittunt. Sunt & semitercianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, septimanæ & nonanæ. In febre autem continua morbi sunt valdè præcipites, maximi & grauiissimi, præcipueque lethales. Ac omnium est tutissima quartana, placidissima & longissima. Non enim solum per se ipsa talis est, verum etiam ab aliis magnis morbis vindicat. In ea verò quæ semiterteriana dicitur, tum morbi acuti accidunt, tum etiam præter cæteras ista præcipue lethalis est. Quinetiam tabes & quicunque alij morbi longi affligunt, in hac potissimum detinent. Nocturna non admodum lethalis est, longa tamen. Diurna longior, nonnullis autem ad tabem vergit. Septimana longa est, non tamen lethalis. Nonana hac adhuc longior, sed non lethalis.

Tertiana exacta celerem habet iudicationem, neque lethalis est. Quintana autem omnium est pessima. Hæc nempe ante tabem, aut iam contabescenibus vbi superuenit, perimit. Insunt autem in singulis hisce febribus, tum con-

nuis,

nis, tum intermittentibus, formæ, constitutiones & ac-
 cessiones huiusmodi. Videlicet quidem continua qui-
 busdam vbi incœpit floret & viger maxime, & in grauius
 tendit, circa iudicium verò in ipsoque iudicio extenuatur.
 Nonnullis verò leniter ac latenter incipit, increfcit autem
 in dies exacerbaturque, sed sub iudicium in ipsoque iudicio
 abundè emicat. Est vbi ex moderatis initiis augetur & ex-
 acerbatur, & simulatque aliquantisper vigorem acceperit,
 ad iudicium vsque, sub ipsumque iudicium rursus se remit-
 tit. Atque hæc in omnem febrem omnemque morbum ca-
 dere solent. Ex his autem bene subducta ratione victum of-
 ferre necesse est. Iam quoque multa alia præcipua signa his
 sunt cognata, de quibus partim aliquando scriptum est, partim
 verò scribetur. Quæ tecum animo reputans, perpen-
 dendum considerandumque quodnam præceptum periculum
 & mortem portendat, aut quodnam superstitem ægrum
 fore iudicet, & cuiam admouendus cibus, necne, & quan-
 do, & quantus, & quinam cibus futurus sit. Quæ diebus im-
 paribus inuasionem habent, ea diebus paribus decernunt.
 Quorum verò accessiones imparibus diebus fiunt, ea im-
 paribus iudicantur.

Circuituum autem qui diebus paribus iudicant primus
 est decretorius quartus, sextus, octauus, decimus, decimus
 quartus, vigesimus octauus, trigessimus, quadagesimus oc-
 tauus, sexagesimus, octogesimus & centesimus. Circuituū
 verò qui diebus imparibus iudicant, primus est tertius, quin-
 tus, septimus, nonus, undecimus, decimus septimus, primus
 & vigesimus, septimus & vigesimus, & trigessimus primus.
 Considerandum autem est quòd si quid aliter extra hos præ-
 scriptos dies, decernat, recidiuas fore perniciemque por-
 tendi. Animumque aduertere & nosse oportet, his in tem-
 poribus futuras iudicationes ad salutem aut perniciem ten-
 dere, vel momenta in melius aut deterius facere. Præter-
 eaque videndum est quibusnam circuitibus fe-
 bres errantes, quartanæ, quintanæ,
 septimanæ, iudicationes
 subeant.

Primus.

Philiscus qui propter mœnia habitabat, primo die decubuit, cumque febris acutaprehendit cum sudoribus & nocte laboriosa. Postridie ingrauescentibus omnibus, ex alui dilutione meliusculè habuit, cum nocte quæta. Die tertio mane & ad meridiem vsq; liber à febre esse visus est, ad vesperam verò febris acuta inuasit cum sudore & siti, lingua inaruit, nigrum lotium reddidit, nox grauis & molesta fuit, non dormiuit profususque delirauit. Quarto grauiora euaserunt omnia, vrinæ nigræ, nox facilior fuit & vrinæ melius coloratæ. Quinto circa meridiem parum idque sincerum è naribus stillauit, vrinæ variæ, in quibus sublimia quædam innatantia rotunda, genitali semini similia, dispersa inerat, neq; residebant. Huic supposita glande flagnosa pauca prodierunt, nox grauis fuit, somni parui, verba cum delirio, extrema vndiquaque frigida, quæ nec etiam ad calorem amplius reuocari poterant, vrinam nigram reddidit, aliquantulum dormiuit, sub diem vox defecit, sudor frigidus obortus est, summitates liuescebant. Die sexto circa meridiem obiit. Spiratio huic perpetuò quasi intro reuocanti & ingemiantia rata & magna fuit, lien in gibbositatem rotundam sublatus est, & ad finem vsque sudores frigidi perseuerarunt. Accessiones diebus paribus inuaserunt.

Ager Secundus.

Silenum qui in Platamone habitabat, iuxta Eualcidis ædes, ex laboribus, computationibus, & exercitationibus in tempestatibus, ignis, hoc est febris vehementissimaprehendit. Ccepit autem ex lumbis laborare, & capitis grauitate teneri, cum ceruicis distentione. Primo die ex alui biliosa, spumantia, abundè saturata & affatim colorata multa prodire. Vrinx nigræ, in quibus nigra subsidebant, siccibundus erat, lingua insuper arida, nocte nihil dormiuit. Altero die febris acuta fuit, deiectiones plures, tenuiores, spumantes, vrinx nigræ, nox inquietæ & grauis, aliquantulum delirauit. Tertio omnia grauiora euasere, præcordiorum

conten-

contentio vtrunque ad vmbilicum promissa, submollis, deiectiones tenues, nigricantes, vrinæ turbidæ, nigræ, nox insomnis, verba multa, risus, cantus, continere se non potuit. Quarto eadem affligebant omnia. Quinto per aluum fecerere syncera, biliosa, læuia, pingua, vrinæ tenues, pellucidæ, paulum ad intelligentiam rediit. Sexto circa caput tenuis & paucus sudor obortus est cum extremorum frigore & liuore, multa corporis incontinentia & iactatio, nihil demisit aluus, vrinæ restiterunt, febris acuta. Septimo voce defectus est, corporis summa non amplius ad calorem reuocari poterant, nihil minxit. Octauo sudor frigidus per omnia membra diffusus est, cum pustulis tubentibus, rotundis, paruis, varis non ab similibus, quæ permanebant neque abscissum faciebant. Aluus verò parum concitata, stercora tenuia, crudis similia multa non sine labore demisit, vrina cum dolore morbosæ reddebatur, corporis summa paulisper ad calorem reducebantur, somni exigui erant ac veluti sopores, vox defecit, vrinæ tenues & perspicuæ. Nono eadem fere omnia. Decimo potum non capiebat, sopore detinebatur, somni autem exigui erant. Ab aluo similia prodiebant, minxit affatim subcrassum in matella depositum. Quod subsederat hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile erat, album, summa corporis iterum frigida. Vndecimo die obiit. Huic per exordia ad extremum usque spiratio magna & rara fuit, & continens præcordiorum palpitatione. Ætatis annum agebat fere vigesimum.

Eger Tertius.

Herophontem febris acuta prehendit, aluus circa initia pauca, & cuiusmodi in crebra & inani egerendi voluntate solent, demisit, deinde verò tenuia, biliosa & copiosa. Somnum nullum capiebat, vrinæ nigræ & tenues erant. Quinto die mane surditas obuenit, exasperata sunt omnia, lien sublatu intumuit, cum præcordiorum contentione, ex aluo pauca & nigra percurrerant, desipuit. Sexto delirabat, sub noctem sudor obortus est, frigus, deliriū perseuerabat. Septimo corporis summa perfrixerunt, siticulosus fuit, delirauit, sub nocte ad mentē rediit, dormiuit. Octauo febris

citavit, lien imminuebatur, prorsus ad intelligentiam rediit. Ad inguen doluit, primumque ei tumor subortus est quæ lienî directo respondebat, deinde dolor ad vtramque vmbilicam transit, nox facilis vrinæ melius coloratæ, in quibus quædam alba subsidebant. Die nono sudore oborto morbo decrevit, intermisit. Quinto post reuersus est die, simulque lien in tumorem sublatus est, febris acuta, rursusque surditas. Tertio post recidivam die imminuebatur lienis tumor, minorque surditas erat; dolor crura inuasit, noctu sudore oborto ad decimum septimum diem iudicatus est, neque in morbi reuersione deliravit.

Ager quartus.

Philini vxorem in Thaso quæ filiam pepererat, cum ex naturæ præscripto purgationes procederent, cæteraque leuiter haberet, decimoquarto post partum die, ignis, hoc est febris vehementissima, cum rigoreprehendit. Huic circa exordia oris ventriculi dolor contigit, & præcordiorum dextrorum, locorum muliebrum dolores, purgatio defecta est. Ex subdito autem pessa ista quidem alleuata sunt, capitis verò & ceruicis lumborumque dolores perseverabant, somni non aderant, extrema frigida, sitibunda erat, aluus adusta pauca demittebat. Vrinæ tenues & per initia decolores. Sexto die ad noctem multum deliravit, rursusque ad intelligentiam rediit. Septimo siticulosa, deiectiones biliosæ, in plenum & assatim coloratæ. Octauo nouo rigore suborto febris acutaprehendit, conuulsiones multæ non sine dolore, multum deliravit. Glande subdita ad desiderandum exurrexit, multaque prodierunt cum bilioso affluxu. Sonantia capere non poterat. Nono conuulsiones, decimo aliquantulum mente constabat, vnde decimo dormiuit, omnia in memoriam subierunt, sed statim rursus deliravit. Conuulsæ autem vrinam confertim multam reddidit, rarè ab iis qui assidebant admonita, crassam, albam (quale quid in subsidentibus vrinis visitur, quæ longo interuallo in macula depositæ & reseruatae returbantur) eaque non subsidebat, sed colore & crassitudine veterini generis vrinæ referebat. Atque istiusmodi fuerunt vrinæ, quas videre licuit. Ad decimum

quar-

quartum diem totū corpus palpitationes occuparunt, multum loquebatur, aliquantum mente constabat, sed confestim rursus desipuit. Circa decimumseptimum voce defecta est, vigesimo obiit.

Ager Quintus.

Epicratis vxor quæ apud Archigeten decumbebat, cum iam partus instaret, vehementi rigore correpta est, nec (ut aiebant) incaluit, & postridie eadem adfuerunt. Tertio die filiam peperit, cæteraque omnia rite atque ordine processerunt. Altero à partu die eam febris acutaprehendit, cum oris ventriculi & locorum muliebrium dolore. Quæ quidē omnia ex subdito pello alleuata sunt, sed tum capitis, tum ceruicis ac lumborum dolor inuasit, neque somni vlli aderant. Ex aluo pauca, biliosa, tenuia & incera demisit, cum vrinis tenuibus & nigricantibus. Sexto postquam febris corripuit die sub noctē delirauit. Septimo exasperata sunt omnia, cum pertugilio desipuit, siubunda fait, ex aluo biliosa omnia abundeque colorata secesserunt. Octauo rursus suborto rigore liberalius quieuit. Nono iisdem perseuerantibus, decimo molestus erurum rursusque oris ventriculi dolor inuasit cum capitis granitate & absque delirio, aliquanto plus dormiuit, aluus substiruit. Vndecimo melius coloratas vrinas cum copioso sedimento reddidit, leuius habuit. Decimoquarto suborto nouo rigore febris acutaprehendit. Decimoquinto biliosa, flaua, subfrequentia vomitione refusa sunt, ex sudore febris reliquit. Sub noctem febris acuta, vrinæ crassæ quæ album habebant sedimentum. Quibus decimo sexto ad noctem ingrauescentibus, moleste habuit, non dormiuit, delirauit. Decimo octauo sitibunda fuit, lingua retorrida, non dormiuit, multum delirauit, erurum dolor infestauit. Ad vigesimum mane paruo suborto rigore sopor tenuit, placidē dormiuit, biliosa pauca, nigra vomuit, sub noctem surditas oborta est. Circiter verò vigesimum primum, sinistrum latus vndique grauitas cum dolore occupauit, parua insuper suborta tussis, vrinæ crassæ, turbulenta, subrubræ, quæ depositæ non subsederunt. Cætera verò leuius habuit, neque à febre immunis fuit. Statim per exordia faucium dolor & rubor adfuit, columella con-

tracta fuit, fluxio acris, mordax & salsa ad extremum perfe-
ueravit. Ad vigesimum septimum diem febre libera, vrinz
cum sedimento aderant, latus aliquantulum doluit. Ad tri-
gesimum verò quartum febris corripuit, aluum biliosa cō-
turbarunt. Quadragesimo pauca biliosa vomuit. Octoge-
simo iudicatione prorsus est absoluta & febre liberata.

Eger Sextus.

Cleonactidem qui supra Heraclium decumbebat, ignis
hoc est febris vehemens, vago & incerto quodā ordine pre-
hendit. Capitis & lateris sinistri circa initia dolor adfuit,
exterorumque membrorum perinde ac ex lassitudine labo-
res. Februm accessiones aliæ subinde absque vilo ordi-
ne, & nunc quidem sudores, nunc verò minimè. Februm
insultus vt plurimum diebus decretoriis ferè inuadebant.
Ad vigesimum quartum diem extremæ manus frigescēbat,
vomitione refusa sunt biliosa, flaua, subfrequentia, non lon-
gè verò post, virulenta, quibus omnibus leuatus est. Circi-
ter trigesimum sanguis fluere ex viraque nare ccepit, idque
inconstanter paulatim ad iudicationem vsque, sed nec ci-
bum auersabatur, nec sticulosus toto tempore fuit, neque
verò insomnia torquebatur, vrinz tenues, non tamen de-
colores erant. Ad quadragesimum verò subrubra minxit,
cum sedimento multo rubro, leuius habuit. Post quæ variè
se habuerunt vrinz, vt quæ interdum sedimentum habe-
rent, interdum verò nequaquam. Sexagesimo vrinis sedi-
mentum multum, album & læue adfuit, remissa sunt omnia,
febris intermisit. Vrinz verò iterum tenues quidem, boni
coloris tamen. Die septuagesimo à febre liber fuit, quæ dies
decem intermisit. Octogesimo rigore oborto febris acuta
prehendit, sudor multus, vrinis sedimentum rubrum, læue
adfuit. Quibus perfecta iudicatio successit.

Eger Septimus.

Metonem ignis, hoc est febris vehemens, prehēdit, cum
lumborum grauitate & dolore. Postridie ex liberaliore a-
quæ potu alius rectè demisit. Tertio capitis grauitas re-
nuit, deiectiones tenues, biliosæ, aliquantulum rubentes
prodierunt. Quarto exasperata sunt omnia, bis ex narō
dextra

dextra sanguis paulatim effluxit, nox laboriosa, deiectiones eadem quæ die tertio vrinæ nigricantes quæ sublimæ quidam in medio innatans, subnigrum, donullum, nec subsilens habebant. Quinto die ex nare sinistra liberaliter sanguis syncerus effluxit, sudore oborto iudicatus est. Post iudicationem autem cum peruigilio præter rationem loquebatur, vrinæ tenues & nigricantes erant. Post capitis perfusiones quicuit, mente constitit. Huic morbus non reuertit, verum etiam post iudicationem crebrò sanguis è naribus erupit.

Ager Octauus.

Erasinum qui ad Bootæ torrentem habitabat, febris à terna vehemens corripuit, noctem turbulentam transegit. Primus dies quietus fuit, nox laboriosa. Postridie ingrauescentibus omnibus sub noctem delirauit. Tertio die laboriosè habuit, multum delirauit. Quarto grauissimè, per noctem verò nihil dormiuit, somnia aderant & ratiocinationes, deinde deteriora, magna & imprimis animaduertenda, timor & magna corporis incontinentia. Quinto mane compositus erat, omninoque ad intelligentiam redierat. Ad meridiem verò valdè insaniuit, neque se cohibere poterat, summa corporis frigida & liuentia, vrinæ crudæ, sub solis occasum defunctus est. Huic ad extremum vsque febres cum sudore aderant, præcordiorum tumor & contentio nõ sine dolore. Vrinæ verò nigra, sublimia quædam in medio innatantia rotunda habebant, neque subsidebant, & ex aluo stercora demissa sunt. Sitis continua non magna tamen. Convulsiones cum sudore sub mortem multæ.

Ager Nonus.

In Thaso Critoni erecto & obambulanti pes vehementer dolere ex pollice cœpit, eodem die decubuit cum horrore & stomachi fastidio aliquantulum incallescens, sub noctem desipuit. Postridie per totum pedem & ad talem tumorem subruer & contentus, pustulæ paruæ nigrae, febris acuta, insania correptus est. Ex aluo merè biliosa plurima processerunt. Postridie ex quo laborare cœperat mortuus est.

Eger Decimus.

Clazomenius qui ad Phrynichidę puteum decumbebat, igne, hoc est vehementissima febre correptus, per exordia ex capite, ceruice & lumbis dolere cępit. Confestim surditas inuasit, neque somni aderant, febris acuta prehendit, præcordium in tumorem sublaturum fuit, neque valde contentum, lingua arida. Die quarto sub noctę delirauit. Quinto cum molestia exasperata sunt omnia, ad vndecimum verò aliquantulum remiserunt, aluus ab initio ad decimum quartum vsque, multa, tenuia, aquę similia transiit. Quod ad deiectiones atinet, commodę habebat, deinde aluus suppressa est. Vrinę per totū morbum tenues quidę, boni tamen coloris erant, & sublimę quidam in medio innatans multum, non nihil dispersum habebant, neque subsidebant. Ad decimum sextum paulò crassiores urinas reddidit, quibus paulūm inerat sedimenti, non nihil alleuatus est, meliusq; sibi constabat. Decimo septimo rursus tenues profluxerunt, secundum vtranque autem tumor cum dolore subortus est, somni non aderant, delirabat, crurum dolore vexabatur. Vigesimo iudicatione à febre vindicatus est, non sudauit, omninoq; ad intelligentiam rediit. Circa vigesimum septimum vehemens coxendicis dolor obortus statimq; sedatus est. Quę autem ad aures erant tubercula neque conuiescebant, neque suppurabant, verūm dolabant. Ad trigesimum primum ex alui profluuiō aquosa excrementa multa & cuiusmodi in difficultate intestinorum esse solent, prodierunt, crassas urinas reddidit, tubercula circa aures conuiesuerunt. Circa quadragesimum verò oculi dextri dolor subortus est, hebetior visus fuit, constitit.

Eger Vndecimus.

Dromeadz coniugem, postquam filiam peperisset, ceteraq; omnia rite atque ordine procederent, postridie rigor cum febre acuta prehendit. Primo statim die præcordij dolor inuasit, nō sine stomachi fastidio, horrore, magnaq; corporis incontinentia, neque iis qui post consecuta sunt diebus somnum capere potuit. Spiratio rara, magna subitoq; reuulsa, ac velut retracta fuit. Postridie eius diei quo
rigor

rigor cepit, ex aluo commodè stercora processerunt, vrinæ crassæ, albæ, turbulentiæ, cuiusmodi esse solent quæ subsederunt, vbi in matella multo tempore depositæ returbantur; neq; subsidebant, noctu nihil dormiuit. Tertio ad meridiem nouo suborto rigore febris acuta apprehendit, vrinæ similes, præcordij dolor, stomachi fastidium & nausea aderant, nox difficilis fuit, neque dormiuit, sudor per totum corpus frigidus diffusus est, statim tamen rursus ad calorem rediit. Quarto præcordij dolor aliquantum remisit, sed vnâ cum dolore capitis grauitas adfuit, sopore nonnihil detenta est, nares paucum stillarunt sanguinem, lingua valdè resiccata, sibi vda fuit, vrinæ tenues, oleosæ, parum dormiuit. Quinto siticulosa, nauseabunda, vrinæ eadem, ex aluo nihil secessit, circa meridiem valdè delirauit, confestimq; rursus parum ad intelligētiā rediit, vbi surrexisset sopore detenta est, paulò perfrixit, nocte dormiuit, delirauit. Sexto die mane nouus subortus est rigor celeriterq; recaluit, sudor toto corpore dimanauit, extrema frigescabant, delirauit, spiratio magna & rara fuit. Paulò post conuulsionibus à capite subortis celeriter defuncta est.

Eger duodecimus.

Incalescens quidam cœnauit bibitq; largius, nocte omnibus vomitu refusis febris acuta apprehendit cum præcordij dextri dolore, inflammatio subinanis ad interna vergebat, nox molesta & difficilis fuit. Vrinæ verò per initia crassæ, rubræ, quæ in matella depositæ non subsidebant, lingua valdè resiccata, non admodum erat siticulosus. Quarto die febris acuta inuasit, vndiq; dolores vrgebant. Quinto minxit læue, oleosum, multum, febris acuta detinebat. Sexto ad vesperam plurimum delirauit, neque nocte dormiuit. Septimo exasperata sunt omnia, vrinæ similes erant, verba multa profundeabat, neque se continere poterat. Ex aluo irritata liquida & turbulenta cum lumbricis secesserunt, nox perinde laboriosa fuit. Mane verò ex rigore febris apprehendit acuta, sudor calidus subsecutus est, ex quo sine febre effusus est, non multum quieuit. Ex somno perfrixio, crebra spiratio, ad vesperam multum delirauit. Paulò post verò nigrorum, paucorum biliosorum vomitus est subsecutus. No-

no perfectio, magnum delirium, neque dormiuit. Decimum crurum dolor inuasit, ingrauescebant omnia, desipuit. Undecimo mortuus est.

Ager Decimustertius.

Mulier quædam quæ in litore decumbebat, trimestri fœtu grauida, igne, hoc est, vehemente febre, correpta est, statimque ex lumbis dolor inuasit. Die tertio ceruicem, caput, circa iugulum manumque dextram dolor occupauit. Celeriter verò lingua voce defecta est, manus dextra non sine conuulsione elanguit, quale quid in partium resolutionibus leuibusque syderacionibus contingere solet, delirauit prorsus, nox difficilis & laboriosa fuit, neque dormiuit, ex conturbata aluo biliosa, syncera & pauca secesserunt. Quarto linguæ vox soluta, eorundem conuulsiones & vndiq; dolores perdurabant, præcordia cum tumore dolor occupauit, somnum non capiebat, prorsus delirauit, alui perturbatio aderat, vrinæque tenues nec probati coloris reddebantur. Quinto febres acutaprehendit cum præcordiorum dolore, penitus delirauit, alui recrementa biliosa erant, sub noctem sudor obortus est & à febre vindicatus. Sexto ad mentem rediit, alleuarunt omnia, ad iugulum verò sinistrum perseverabat dolor, sitibunda erat, vrinæ tenues reddidit, neque quieuit. Septimo tremor corripuit, aliquantulum soporata est, nonnihil delirauit, iuguli & brachij sinistri dolores perseverarunt, cætera verò alleuarunt, ad se planè rediit. Tribus autem diebus defecit febris ab eaque immunis visa est, undecimo rediit, & nouo insuper orto rigore febris vehemens corripuit. Ad decimum verò quartum diem biliosa, flaua, crebra vomitione suorum refusa, obortoque sudore à febre iudicatione est liberata.

Ager Decimusquartus.

Melidia quæ ad Junonis fanum decumbebat, ex capite, ceruice, & pectore vehementer dolere cœpit, confestimque febris acutaprehendit. Menstruæ verò purgatione pauca visæ sunt, horumque omnium continentes erant dolores. Sexto die profundus eam sopor corripuit, stomachi

salivæ.

fastidium & æstuatío, horror, malarum rubor, delirauit. Se primo profuso sudore febris intermisit, dolores perseuerabant, febris rediit, somni parui aderant. Urinæ per totum morbum laudabilis fuisse coloris, cæterum tenues. Alui recrementa tenuia, biliosa, mordacia, admodum pauca, nigra, graueolentia prodierunt. In urinis subsederunt alba & leuia, sudor dimanauit, die vndecimo iudicatione integrè est abioluta.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus liber secundus.

SECTIO PRIMA.

CRanone carbunculi æstate grassabantur. Per magnos æstus affatim & continenter compluit, idque ab Augusto magis. Sanies quidem plurima cuti subnascebatur, que intro conclusa dum incalesceret, pruriginem excitabat. Deinde verò in pustulas erumpebat iis affines, quæ in ambustis fieri solent. Tantus inerat sub cute ardoris sensus, ut vri viderentur. Magnis & squalidis æstibus febres, ut plurimum sine sudoribus: in quibus si leuior imber guttatim defluerit aut stillauerit, copiosiores statim sudores in febribus fiunt. Hæc diurniorem & difficiliorem morbi solutionem habent, quam si aliter contingerent. Minus tamen, nisi si hæc ab hoc rerum statu, sed & ex morbi natura procederent.

Æstatis temporibus plurimum oriuntur febres ardentes, & si aliis quoque. Æstate tamen sicca & exæstuante, contrahuntur magis & crescunt.

Autumnus sua feritate & malignitate, interantorum animalia maximè gignit, orisque ventriculi dolorem, qui tamen in eiusmodi morbo minus infestus est. Lumbrici tenues, ascarides dicti, vespere maximè, cui analogia quodammodo responder autumnus, infestant. Affligunt verò ut plurimum hæc diei parte, non solum doloris ratione qui tunc magis vrget, sed suo opte quodam imperu.

Autumnus acutissimos morbos & maximè exitiales gignit. Qui in eo quòd accessiones vespere moueat, eam omnino habet affectionem ad annum totum, morborum

velut reuersiones & circuitus habentem, quam vespertinae accessiones ad eam, in qua fiunt, morbi diem. Tale quid evenit, vbi morbus & temporis circumscripcio sibi mutuo responderint: dum nequid in sublimi illa natura innouetur. Quòd si accidat, ista in alium temporis statum erumpent, quo & plurimum poterūt & valebunt. Vt necesse sit, annum ipsum & anni partes sic se inuicem habere.

Constantibus & certis temporibus & annorum tempestiua tempestiuitate, morbi qui facillè soluantur & consistant, gignuntur. Incertis verò & inconstantibus, qui neque facillè soluantur, neque consistant. Quale quid in Perintho accidit, vbi ventorum flatus, aut ab his quies & cessatio, aut imbres, aut siccitates, aut vehementes æstus, aut algores eruperant, aut defecerint. Verò verò saluberrimum omnino est, & minimè exitiale.

Ad dignoscenda morborum principia, considerandum an confestim consistendi vigorem habeant. Quod ex incremento manifestum fiet. Incrementa autem ex ipsi morborum circuituibus & ambitibus. Ex quibus iudicationes etiam ipsæ cognoscuntur, atque ex accessionum (quæ in circuituibus fiunt) inter se commissione, num maturius, aut diutius, aut magis affligant, nec ne. Ex omnibus autem continuis, aut intermittentibus, aut diurnis vulneribus & sputis cum dolore affligentibus, orientium tuberculorū inflammationes, & quæcunque successu quodam in morbis apparent, atque adeò ex his quæ vulgò in morbis fiunt: quæ celerius quidem, breuiorem: quæ verò tardius, diurniorem solutionem indicant: morbo ipso plerumque eas quæ in morborum reuersionibus, fiunt accessionum anticipationes atque alia incrementa denegante. Eorum enim qui confestim intereunt, velociores aliquanto sunt iudicationes, quod & celeres sint dolores & continentes & validi. Quæ autem in melius decernunt & iudicant, non statim apparere debent.

Signa iudicatoria quæ nihil decernunt, partim mortem, partim difficilem morbi solutionem significant. Quæ verò præmaturam iudicationem dum adhuc cruda sunt omnia occupant, morborum recidias conuehant, & solutionem omnino malam aut propè nullam portendunt. Perniciosa quoque

quoque eadunt si modum excedant. Eorum quæ decerne-
re nata sunt, si quæ iudicatoria non fiant, difficilem solutio-
nem, si quæ verò contraria significant, malum indicant. Nō
ideo tantum quòd recurrunt, verumetiam quòd priscam
naturam exiunt & ad contraria vergunt, nō secus ac ea ma-
la sunt quæ in contraria transeunt. Id quoque videndum est
in cibus, venarum subsidentiis, hypochondriorum tumori-
bus, & his quæ sursum aut deorsum feruntur momentis.
Multa verò eiusce sunt generis. Velut si in abortiones factu-
ris emacruerint mammæ, neque enim hic contrarietas ap-
paret, vt nec si diurnæ tusses in testium tumores desinunt
& cessant. Vnde sic vt testis ex tussi intumescēs, non consen-
sionis quæ est genituræ & voci cum pectore & mammis,
commonefaciat.

Quæ abscedere nata sunt, ea per venas, ossa, nervos, cu-
tē, aut alia huiusmodi diuerticula abscedunt, bonaq; sunt,
si infra morbum hiant. Qualia sunt varices & lumborum
grauitates, si ex superiorib. partib. ad infernas demittantur.
Præsertim verò optima sunt, quæ ad inferna & infra ventrē
maximè & quàm remotissimè à morbo abscedūt, ac ea quæ
per emissaria quædam rfluunt, aut per emissionem fiunt,
quemadmodum sanguis ex naribus, aut pus ex aure, sputū
& vrina per emissionem effluunt. Quibusdam non eodem
modo abscedit, velut dentes, oculi, uasus, & sudor. Quinet-
iam quæ in cutem abscedunt, foras erumpentia tubercula,
velut putrescentes & purulenti quidam tumores, aut vlcus,
aut reliquæ huiusce generis in cute efflorescentes pustulæ,
desquamatio, glabratio & capillorum defluuium, vitiligi-
nes, scabies, aliaq; huiusmodi, quæ conferto & repentino
quodam confluxu, non autem dimidiato & semirepentē
abscedunt, & quæcunque alia dicta sunt, etsi non indignè
morbis excretioni respondeant. Quemadmodum Teme-
nei nepti, ex valido morbo quiddam in digitum firmatum
est, qui cum morbo suscipiendo non esset sufficiens, ex in-
terno recurso obiit.

Quæ per venas, aluum, nervos, aut cutem abscedunt, ad
ossa, medullam dorsalem, aut alia quædā emissaria effluunt,
qualia sunt, os, pudendum, aures, nares. Vteri affectus octa-
uomense iudicationem subeuntes, posttridie velut in luna-

bos aut femur decumbunt. Interdum verò ex tussi in testes, & in testem per se solùm. Quæ in tussi abscedere nata sunt, si in superiore corporis parte, quæ supra ventrem est, sicut nos æquè perfectè leuant. Sanguinis ex naribus eruptiones, quæ liberales sunt & largæ, vt plurimum morbos solunt. Quod in Heragora non satis reputarunt medici.

Quibus voces natura sunt asperæ, iis lingue sunt subasperæ. Quod idè vsu venire solet in iis aspredinibus, quæ ex morbis contingunt. Hoc igitur habent, quæ natura non autem ex morbo duræ sunt. Molles verò ad noxiam & vitilitatem tardius quàm prior illa natura transeunt. Videnda quoque veniunt, quæ ex viuendi ratione oblonga sunt capita, & cœuices quæ ex his quæ in prouum fiunt inflexionibus longæ sunt. Venarum etiam capacitas & crassitudo, quæ ex eadem causa fit, considerata est, & coarctationes & latitudines breuitates & exilitates. Et quibus contrariis ex causis ventralæ, iis ventres & ossa lata quoque sunt, gracilesque existunt, quibus repugnant obesi & pingues. Ex his quoque videndi sunt, quinam ad inediã moderatè se habeant, & quæ sunt adauktiones, quidnam cuique detrahant, & quidnam diminutiones adaugeant, & quænam cum his quæ augentur simul increstant aut firmitudinem & robur capiant. Videnda etiam quænam sint venarum inter se distantie & intercapedines.

Quæ ad imum ventrem rupta fiunt si circa pubem accidunt, vt plurimum statim sunt indolentia. Quod si dextram umbilici superiorem partem attingat, dolorem & corporis iactationem afferunt, & stercoris per vomitum educationem, velut etiam Pittaco accidit. Fiunt autem rupta ex plaga aut diruptione, aut alterius assultu. Quibus quod imum ventrem & cutem intercedit, inflatur nec quiescit, iis color pallido multo suffunditur, ac velut ex albedo pallefcit, quod eorum omnium in hepate causa sit, atque hepaticis morbis conficteantur. Quinetiam morbi regij qui ex hepate fiunt colorem subalbidum habent, non secus quàm qui ex aquoso hydropo aut pituita alba periclitantur. Qui vero ex splene fiunt tum morbi regij, tum hydropes nigricantes sunt. Sed & in subalbidis lenticoloribus vlcera peregrina cicatricem veniunt, ac cutis & labia diffinduntur, quod dicitur ulochi.

ex ruffi in reſtes,
edere nata ſunt,
extrem eſt, ſiit noo
eruptiones, que
os ſoluunt. Quod

que ſunt ſubſiſpo
bus, que ex mor
atura non autem
am & viſilitatem
videnda quop
unt capita, & cer
exionibus long
lo, que ex eadem
es & latitudinet
is ex cauſis ven
iles que exiſtunt
quoque videt
ant, & que ſunt
quidam diti
que augentur
capiant. Videt
capitæ & inter

ca pubem acco
Quod ſi dent
rem & corpora
nitum eduſuo
mrupta ex p
bus quod im
quieſcit, iis col
o palſeſcit, quod
hepatitis mor
ij qui ex hepat
cus quam quæ
ur. Qui veri
nigricantior
era per egre
atur, quod do
tiloch

DE MORB. VVLE. LIB. II. SECT. VII. 981

tiloch & Aleua accidit. Id autem oritur ex falſuginofi cor
poris humoribus, cum in cutem à capite, maximè ex pul
mone concalefacto, deciderit.

Videandæ ſunt cauſæ ex quibus quis laborare ceperit, ſi
ue morbus ex capitis & auris, aut etiam lateris dolore ini
tium ſuſmerit. Quibusdam verò dentes, quibusdam etiam
glandularum tumores, morborum ſignificationem affe
runt. Que erumpere & febres decernere nata ſunt vlcera ac
tubercula, ſi non affuerint, iudicationem ipſam tollit. Qui
bus verò intrò ſubiſtunt, certiffimas & celerrimas morbo
rum recidiuas afferunt. Miliū ſolidum oleo incoctum, li
quida & crudas deiectiones ſuſtit, vt exemplo eſt nauæ pu
er & Myriochaune:

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus
libri ſecundi,

SECTIO SECUNDA.

Mulier oris ventriculi dolore conſictabatur, qui non
conquieſcebat. Hæc tenuiſſimo farinæ hordeacæ pol
tæ mali punici ſucco macerato ſemel die in cibatu conten
ta, non reuomebat, velut Charioni contigit. Mutationes ſi
non in deteriora mutantur bono ſunt, quod in iis vomiti
bus accidit, qui ſumto medicamento in febribus ſiunt. In
quorum extremo que ſyncera & meraciora vomitu reieſta
ſunt, putredinem ſignificant, quemadmodum Dexippo
contigit. Serapis ex liquida & humente aluo intumuit. Pru
ntus autem haud ſcio quoto die non vlterius progreſſi ſunt.
Ex abſceſſu verò in lateris inanitate orto & nigrefacto,
mortua eſt. Stymargi vxor vbi ventris perturbatio que per
paucos dies durauerat, plurimū conſtitiffet, & ex abortio
ne quatrimeſtris fœtus fœminei conualuiſſet, intumuit.
Moiſcho ex calculo grauiter laboranti in ſuperiori palpe
bra hordeolum innatum eſt, quod ad aurem magis verge
bat & intrò exulceratum fuit. Quinta aut ſexta die pus ex
internis erupit, atque inde inferiorum partium affectiones
ſolute ſunt. Glandularum ad aures tumor aderat, & earum
que collo ſubiacent inflammatio, ſuperiori tumori è dire
cto reſpondens:

Aristæi vxoris frater, ex via delassatus incaluit, eiq; postea terminthi in tibia coorti sunt. Adfuit febris continua & postridie sudor, qui & reliquis diebus paribus cum febre semper subortus est. Præbebat autem suspicionem lienis aliquantulum malè affecti. Sanguis ex nare sinistra crebro fluxit, atque ita subinde iudicatus est. Postridie secundum aurem sinistram tumor, sequentiq; die etiam secundum dextram subortus est, qui tamen minor erat & interpelebatur. Hi omnes sensim conquieuerunt aut euauerunt, nec suppurarunt. Ex moderatis febribus ei qui ab Alcibiade venerat, & lienem magnum habebat, ante iudicationem testis sinister intumuit. Et sanè tunc illi febris die vigesimo iudicata est. Deinde aliquando subincallescerebat, & aliquatenus floridum conspuebat. Quæ ex tussi paucum & nihil effectatu dignum reiciebat, huic manus dextra & crus sinistra syderata & resoluta sunt. Nulla autem alia pars immunata est, non facies, non mens ipsa, ac ne illis quidem paribus validè admodum. Ad vigesimum diem in melius processit. Quod ferè circa mensium eruptionem contigit, qui iam primùm illi, quòd illibatæ esset virginitatis fortè apparuerunt. Apertantus & fabri illius qui caput fregit pater, & Nicostratus, tussi nihil reiecerunt. Decumbebant autem alioqui ad renes dolores. Ad interrogata dicebant, eos semper potu aut cibo impleri.

Vehementissimos dolores conspicatus aliquis quoniam modo dignoscat, terror, tolerandi facilitas, experientia, ipsaque timiditas & ignauia indicant. Aqua quò citius calefit aut frigescit, eò semper leuior fit. Cibi & potus num æquales moras faciant, vt iudices, experientia opus est. Dicendum etiam, quòd in sanguinis profluuiò ex pallido virescunt. Et quæcumque alia huiusce generis: Nempe quòd ad humectandum, siccandum, calefaciendum, & refrigerandum, talia multa inueniri queunt. Eiectus abortu foetus masculus sexaginta dierum, in partuum suppressionibus salubris. Hæcules mali octauo die intumuit. Quisquis tinesmo aut insani egerendi voluntateprehenditur, is profectò plerumq; ex torminibus laborat. Lactanti pustulæ per totum corpus eruperunt, quæ ad æstatem confederunt, vbi lactare debisset. Coriarij illius qui coriariam faciebat, vxori, vbi peperisset.

set atque omnino absoluta esset, ex locellis membranofum quiddam subsistere visum est, quod quarto die demissum est, non sine pernicie tamen, cum difficultate vrinx premeretur. Quæ vbi non multò post concepisset, marem peperit. Per multos autem annos iam id ipsum durauerat, & ad extremum menses non prodibant. Vbi autem peperisset, sensum vrinx difficultas intermisit.

Cuidam ante conceptum coxendicis dolor comotus, à conceptu cessauit. Vigesimo autem à partu die rursus doluit. Marè igitur peperit. In inferiori tibia dextra iteq; in manu dextra ad pollicem, pregnantæ tertio aut quarto mense pustule eroperunt, ad quas thuris micæ concussu elisas (maonã vocat) adhibere solemus. Quæ an pepererit, nescio. eã enim reliqui semestrem. Habitabat autem, ni fallor, in Archelai adibus, ad rupem. Antigenis vxor quæ ad Nicomachum habitabat, carnosum puerum peperit, membris quidem & præcipuis corporis partibus distinctum. magnitudinem verò quatuor digitorum qui non excederet, totusque esset exossus, tandem etiam crassus & rotundus. Ipsa autem ante partum suspiciosa erat, simulque cum partu pus paucum vomitione reiecit, quale ex furunculo. Ei quæ ex difficili partu gemellas edidit, nec admodum perpurgata est, venter totus intumuit, tandemque in magnitudinem excreuit, reliqua verò depressa sunt & subsederunt. Ad sextum mensem rubra deinde reliquo toto tempore alba admodum profluerunt. Hæ verò fluxiones veneri officiebant, illique merè rubicunda prodibant.

Diurnis & trahentibus intestinorum læuitatibus, ructus acidus bono est qui prius non adfuit, qualis Demænetæ contigit. Quem & arte parare fortè licet. Nam & huiusmodi perturbationes, prioris status immutationes afferunt, fortè etiam intestinorum læuitatem acidi ructus soluant. Lyciæ, quæ veratri potione sanata fuit, ad extremum splen magnus fuit cum dolore & febris. Dolores verò ad humerum pertingebant. Vena quæ ad splenem est in cubito distendebatur, & plerumque quidem pulsare videbatur. Interdum verò neque secta est, sed simul cum sudore aut sponte sua confidebat. Quibus procedentibus splen ad dextra pertendebat, spiritus ex internis duplicem elidebat sonum, neque

tamen magna erat respiratio, leuiter mente mouebatur, cooperiebatur, & flatus intrò suberat, nec quicquam infra subibat, neque meiebat. Obiit ante partum. Quæ sua irruptione ad alterutram faucium partem vergebant, exulcerata non sunt, in sinistram partem transferunt, lienem dolor inuasit, idq; sine iudicatione. Hieroni ad decimum quintum iudicatio facta est. Cui sorori ad instar splenis iecur inuadit, & die secunda obiit. Bioni cum ex larga vrina nihil subsideret, sanguis ex nare sinistra erupit: lienem enim durum & incuruum habebat. Cum verò sursum emerisset, recidiuam passus est.

Erant autem eorum qui ex angina laborabant affectiones huiusmodi. Ceruicis vertebræ modò plurimum, modò verò propè erant, vt intrò vergerent. Collumq; ipsum qua parte cavitatis internæ significationem præferebat, contactu dolorem sentiebat. Cuidam verò affectus ipse paulò infra os, cui dentis nomen est, pertingebat, nec ita præceps erat: quibusdam etiam maiori ambitu circumscribebantur. Qui si secundam vertebram dentem appellatam non attingeret, fauces nulla inflammatione tentabantur, sed subsidebant. Partes quæ sub malis intumescabant, non erant inflammatis affines, neq; vlli glandularum inflammatio adfuit. Sed cum hæc secundum naturam se haberent, linguam non faciliè conuoluebant, maior enim & prominètiore ipsis esse videbatur. Quæ sub lingua sunt venæ, erant conspicuæ, nec deuorare aliquid poterant, nisi admodum molestè. Quòd si vi cogerentur, in nares erumpebat. Sermo etiam ipsis per nares efferebatur. Respiratio his non admodum elata, neq; sublimis. Quibusdam verò temporum, capitis & ceruicis venæ intumescabant. Atque horum quibusdam paululum dolore exasperabantur, quibus tempora incalescebant, et si aliàs non febricitarent. Multis non præcludebatur spiritus, nisi si saluam aut aliud quiddam deglutire cuperent. Neque intrò desigebantur oculi. Quibus igitur neutram in partem deflectebat tumor, sed rectà procedebat, iis ne membrorum quidem resolutio accidit. Quòd si quem horum perissem mihi constiterit, cum recensere non grauabor. Sed ij omnes quos videre licuit, superstites permanserunt. Atq; horum quidam quàm celerrimè alleuabantur, plurimi verò

quadraginta dies percurrerant, idque non paucis sine febre contigit. Multis etiam in longum valde temporis intervallum, tumoris aliquid protraheretur, cuius rei indicium deglutitio & vox quoque ipsa præbebant. Ipsæ quoque colicellæ eliquatæ, imminutionis pravam quandam significationem præferebant, etsi nihilo deterius habere videbatur. Quibus verò in alterutram partem tumores decumbebant, ij ea ex parte, unde vertebrarum inclinationes fiebant, nervorum resolutione tentabantur, atque inde versus alteram trahebantur. Apparebant autem hæc maximè in facie, ore, & eo, quod ad gurgulionem est intercepto. Quin etiam genæ inferiores non temerè immutabatur. Ceterùm quæ ab angina fiebant leues membrorum resolutiones, non totum corpus perreptabant, quod in aliis fieri solet, sed ad manus usque pertingebant. Atque ij concocta quidem, sed pauca, nec sine molestia expuebant. Quin & ij quibus in rectum tumor decubebat, expuere quoque poterant. Quos verò febris infestabat, hi multò graviori difficultate spirandi consistabantur, & inter loquendum alieniores videbantur, ipsis quoque venæ magis intumescabant, atque horum omnium pedes erant frigidissimi. Ex quibus isti præcipuè, si qui non illicò mortui sunt, erigere haudquaquam se poterant. Verùm omnes quos videri licuit, mortui sunt.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus
libri secundi:

SEXTIO TERTIA.

Perinthum venimus ad solstitium penè æstivum, ubi hyems placida & australis fuit. Ver autem atque æstas valde sicca ad vergiliarum occasum. Quòd si quæ pluvia decidisset, guttatim defluebat, eratque rori simillima. Etesæ non multum spirarunt, idque dispersim & contractim. Æstate febres ardentes plurimæ populariter grassatæ sunt: in quibus nulli aderant vomitus, sed alui perturbationes extenuibus, a quosis, non biliosis, & spumantibus multis, quæ interdum deposita subsidebant. Quibus sanè simile erat quod sæpi exponeretur. Aluique scæculus eandem perpetuò speciem referentes malo erant. In his multi soporati leuiterque

mente emoti, præcipueque ex somno tales euadebant, cum
 verò expurgiscerentur, de omnibus rectè sentiebant. Res-
 piratio non admodum elata. Urinæ mænis quidem tenues
 & paucæ, nec alioqui decolores. Sanguinis ex naribus fluxus
 non nisi paucis contingebant, atque sub auribus tumores,
 parotides dicti: de quibus postea scribam. Neque verò
 lienis tumor aderat, aut præcordij dextri magnus dolor,
 aut valida contentio: etsi quiddam erat, quod leuem præberet
 significationem. Iudicabantur verò maximè omnia ut
 plurimum ad decimum quartum diem, partim cum sudore,
 partim verò cum rigore, nec nisi admodum paucis recessibus
 contingebant. At verò dum guttatim roris modo sub æstatem
 decidebant pluuia, sudor apparebat. Quinetiam febrim
 in initio quidam sudores statim fiebant, neque tamen
 malignè, & quibusdam sub hoc tempus iudicatio cum sudore
 facta est. In febribus autem æstiuis circa septimum,
 octauum & nonum diem, aspredines quædam miliaceæ,
 culicum morsibus ferè similes, quæ tamen non admodum
 pruriebant, in summa cute subnascebantur, & ad iudicationem
 vsque perdurabant. Ac ne eæ quidem masculorum vlli eruperunt.
 Mulier verò cui talia fierent, nulla mortua est. Hebetiori tamen erant auditu & soporosa,
 quamuis antea non admodum soporosa essent, quibus ista euenire
 debebant. Neque tamen in totum perseuerabant. Æstate verò etiam
 ad Vergiliarum occasum in soporem & somnum pronæ erant,
 post ea quippe in somnia magis urgebantur. Verùm neque
 prorsus ob istam temporis constitutionem moriebantur. Aluum
 igitur non licebat, ne per ea quidem quæ assumebantur,
 sistere: sed eam, quæ præter rationem fieret, medelam
 conferre posse, facile qui existimasset: quamuis permulta
 quibusdam procederet ex eo qui in cubili frigido substrato
 fiebat decubitu. Frigidum quippe exulecerat. Calido
 verò quicquid huiusce generis, sensim magis procedit. Et
 quamuis nullus naturæ affectus inerat, quibus huiusmodi
 signa aut maiora aut minora aderant, oscitatio, ruffis,
 sternutamentum, pandicatio, eructatio, flatu,
 reliquaque eiusce generis perniciosa afferbant. Quibus
 in febribus quæ cum corporis iactatione & horrore
 accidunt, vultus rubet, lassitudines, oculorum

rum dolores, capitis grauitates, aut leues membrorum resolutiones adsunt. In quibus videndum si menstrua appareant, præcipuè verò quibus primùm erumpunt. Quin & virgunculis & mulieribus quibus ex longo interuallo, sed & quibus non consueto tempore, aut vt decet, apparent, & si succedente tempore plurimùm pallidæ fiant. Plurimi autem refert videre in omnibus, quod & postea consequitur, & quo tempore, & in quibus, velut biliosis admodum, in febribus maximè, quibusdã prorsus in crura purgatio secedit.

Medicamentorum verò naturas esse scimus, ex quibus vitia & huiusmodi sint, habent. Neque enim omnes vno & eodem modo, sed aliæ aliter se habent. Quin aliàs quoque tardius aut maturius sumta differunt, & præparaciones ipsæ, quale est siccare, tundere, incoquere, & cætera huiuscemodi. Plurima verò prætereo, quæ huc considerata veniunt, quænam cuique conueniant, & in quibus morbis, & quo morbi tempore. Etas etiam cuiusque, forma, victus ratio, anni quoque tempus quodnam sit & qualiter circumscribatur, aliæque id genus in speculationem veniunt.

Zoilo qui ad murum habitabat, ex matura tussi febris acuta suborta est, & faciei rubor, aliusque intercepta nil, nisi coactè reddebat. Lateris sinistri & auris quæ è directo erat, magnus dolor. Caput verò non ita dolebat. Purulentum quoddammodo expuebat semperque ægrotabat, alioque cætera iudicata sunt, & ad octauum aut nonum diem ex aures pus multum erupit. Ad noni diei initia auris dolor cessauit, atque haud scio quomodo sine rigore iudicatio consecuta est. Caput valdè sudauit, aurisque & lateris sinistri stabilis erat quidam ardor. Supernè vnà cum aure ad scapulas præcipuè, dolor sedatus est. Sed & prius sputa multa reiecta sunt, quæ ad expuitionis initia, & circa septimum aut octauum diem florida erant, deinde verò laboriosa. Aluus substitit ad nonum & decimum diem, dolor extinctus est, & tumor remittebat, sudoresque parui fiebant, qui neque tamè decernebant, vt ex fecibus ipsis aliisque satis manifestum fuit. Incipiente enim auris dolore, aluus perturbata est. Nono autem die ex aures pus erupit, iudicatusque est morbus absque rigore decimo quarto eodemque ipso die. Quin & sputum copiosius & coctum magis procedebat, vbi pus ex

aurē liberius effluxit. Sudores autem & serpentina vlcera lōgo postea intervallo in capite fiebant, quæ tertio die exiccata sunt. Quæcunque absque iudicationis significatione disparent, malè decernunt, velut in Erysipelate, quod Polemarchi ancillæ contigit, videre satis licuit.

Febres ex glandularum tumoribus ortæ, præter diacris, malæ. Sed & glandularum tumores, qui in febribus accidunt, deteriores sunt, si in acutis statim quidem remiserint. Qui flatibus conficitur cum molli præcordiorum tumore & neutrius lateris contentione, iis supernè in dextris rotundum quiddam ac veluti circumferentia aliqua pure plena. Quod modò valdè extensum est, modò verò diffusum, interdum etiam deorsum vergit, & vtrinque ad umbilicum contentiōnem facit. Si flatus in ea quæ sursum fit in directum latione, in rotundum quiddam concludatur, & velut comprehendatur, absque iudicatione calore attenuatur. Quòd si illud effugerit, ad suppurationem fertur. Spiratio frequens, parua, magna, rara: foras magna procedit, intrò parua. Hæc quidem protensa, illa verò vrgens. Duplicata intrò reuocatio, qualis superspirantibus: Calida item & frigida. Oscitationes assiduas, longa spiratio sanat. His qui non bibunt, aut ne vix quidem, breuis spiratio plurimum confert.

Secundum directionem laterum & præcordiorum contentiones laboriosæ, tum verò lienis tumores & sanguinis è naribus eruptiones fieri debent. Quæ post iudicationem relinquuntur, recidivas facere solent. Primum igitur in lienum tumoribus, nisi in articulos desinant, vel sanguinis è naribus eruptio, vel præcordij dextri contentio fiet, nisi si vtrinq; irruerint, & viam quodammodo sibi fecerint. Sunt enim velut vtrorumque interceptio. Atque sic quidem merito horum recidivæ fient. Hæc igitur perpendicularem, abcessus procurare conveniet, si non fiant: quosdam verò qui iam fiunt, declinare: quosdam etiam qui quæ & qualiter oportet prodierint, recipere. Qui verò ne abundè quidem prodeunt coadiuvandi sunt: quidam etiã qui proflus sane incommodi, auertendi, atque eò maximè si nullam adhuc sui significationem edidère, sed futuri sint, alio qui verò eum adhuc rude habuerint initium. Sanguinis è naribus eruptio-

ac

nes, quæ quarto die fiunt difficilem faciunt iudicationem, Febres quæ vno die intermissionem, altero verò perfrictionem habent, iudicium ad septimum circuitum sustentant. Scopo post mucosorum & biliosorum exitum & faucium inflammationem, ex improba victus ratione aluus restitit, & febris continuaprehendit, lingua erat florulenta, & insomnia conflictabatur. Partium quæ ad pubem sunt, valida contentio & æqualis, paulatim ad imum dextræ partis vergens. Respiratio erat subfrequens cum præcordiorum dolore inter respirandum, & cum loco dimoueretur, aut sese conuerteret, absque tussi subcrassa excreabat. Peplios exhibita præcordium quidem alleuauit, nihil autem transmissit. Postridie glandes duæ immixtæ, nullo modo apparuerunt. Vrina crassa erat & turbulenta, subsidentia verò æquabilis & lauis. Aluus etsi turbata erat, restitit tamē, ventrique contrectari aliquanto mollior erat. Lien intumescibat & subleuabatur, suoque momento deorsum librabatur. In potu erat acetū mulsū. Decima sanguis ex nare sinistra aquosus & paucus prodiit, quod ægro non magnū adiumentum attulit. Vrina subsidentiam habebat, in qua subalbidum quiddam inerat tenue, matulæ adhærēs, quod neque erat genituræ omnino simile, neque verò dissimile. Effluerat autem breui interuallo. Postridie, ex iudicatione à febre omninò liber. Vndecima verò, viscidum aliquantulum subiit. Cum profluio autem biliosum quid effluxit. Multæ vrinæ perurgatio cum copia tum etiam subsidentia, quæ ante vini vsum tenui pituitæ ferè erat similis. Vndecima prodierunt alui fæces, paucæ quidem, viscosæ tamen & conturbatæ. Quod an iudicationem haberet, non secus ac Antigeni in Perintho decidit, dubitari poterat. Podagricis humorum coitus & tubercula dura in lingua subleuantur, & humiles calculi concrefcunt, imbecillitatesque illis circa articulos fiunt. Ossium enim natura quòd indurentur aut contendantur in causa est.

Hippostrati vxori præcordij sinistri tumor, ex quartana annua in fastigium sublatus est, cum palam frigidula esse videretur, oborto frigoris impetu & sudore per totū corpus peruadente, iudicata est. Ad hæc menses, qui tunc restitebant, magna copia, & per longū interualium eruperunt: ne-

que aliqua in parte subsistere, abscessus visus est. In his que pullant & sanguinem fundunt, positus figuram amplam & laxam esse oportet, idque omninò si ex prorsus declivi, acclivis fiat. Quare quæ in venarum sectionibus deligationes fiunt, sanguinis impetum promouent, validæ verò inhibet. Qui natura sunt sanguinei & aliquantulum biliosi, acidis ructibus consistantur, atque adeò verendum, ne in atre bilis morbum desinant. Rigores mulieribus à lumbis inchoant magis, & per dorsum ad caput feruntur. Quin & viris posteriore magis quàm anteriore corporis parte, ut cubito & femore. Id autem comprobatur cutis ipsius raritas, cuius indicium est, pilorum in animantibus generatio.

Quibus intra præfinitum tempus nulla fit noxia, ex vitales partus edunt. Quod si quid gestationis tempore appareat, in quos menses incidat, videndum est. Labores certis temporum circuitibus fiunt, & fœtus qui septuaginta diebus mouentur, ter iisdem in sese ductis perfecti fiunt. Ad purgationis menstruæ extremum, vbi sinistra & dextra dehiscunt, humidi quod tunc procedit copia, quæ per ea quæ prædeunt satis indicatur, siccissimam victus rationem desiderat. Efformatus fœtus, quò velocius mouetur, eò tardius incrementum habet. Labores ut plurimum tertio supra quinquagesimum die, & sexto supra centesimum contingunt. Quod si menstruam rationem in eas secundo & quarto mense. Quæ ad septimestrem partum necessario consideranda veniunt, aut certè à profuuiio menstruo aut conceptu, menses nouem supputandi sunt, dum ex ducentis & septuaginta diebus, ex Græcorum ratione menses prædeat. Videndum etiam si quid ad hoc accedat. Quin etiam num ista in maribus & sceminis fiant, num verò contra eueniat. Ex eduliis & potibus humeri ac mammae intumescunt, quin & victus intemperantia & flatus incrementum capiti addunt, quo ad ossa firmitatem acceperint. Menstruarum purgationum certus quidam est circuitus. Quæ igitur ante has fiunt grauitates, laboribus qui ab octimestribus fœtibus accidunt, affines sunt. Primipararum lac ab alimento mutationem, octauo verò mense complementum & ablationem adeptum est. Quocirca menstruæ purgationes, si in his quæ ad decimum mensem tendunt, octimestribus non ab similes fiant, perniciosæ sunt. Ma.

Magnis & profundis vulneribus tumores nisi apparuerint, ingens subest malum. Qui si laxi & molles fuerint bono sunt, si verò sursum serpent damno. Tumores in vlceribus à conuulsione & insanìa vindicant. Qui si derepente disparent, his quidem quibus à tergo fuerant, cõuulsionem cum dolore: illis verò quibus à fronte, insaniam aut acutos laterum dolores, aut sanguineam intestinorum difficultatem conuehunt. Nam & tumores temerè præterque rationem alleuantes, imposturam significant, quale quid in Andronici filio intrò recurrès, erysipelas portendit: nisi si quid bonæ existimationis ad eundem locum recursus attulit. Hoc circa ortum ad aurem erat, postea ad pubem distributum est. Quod alteri tertio ab ortu die eruperat, suppuratum est nono, & septimo sanus euasit. Longè tamen maligniora sunt, quæ de repente euanescent.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
libri secundi,

Sectio quarta, De venis.

Iecoraria per lumbos ad magnam vsque vertebram dorsum fertur, indeque aliquid ex sese verticulis adiicit. Ex hepate sublata per septum transversum cor rectà, deinde iugula adit. Hinc verò partim ad ceruicem, partim ad humeros, quædam etiam inferius paulò reflexa, ad vertebra, & costas declinant. Ex sinistris quidem vna ad clauiculas tendit, ex dextris etiam in aliquem illa partem locum. Alia verò paulò inferius deflexa, vbi illa desinit sese costas adiungens, dum eam quæ in corde est attigerit, ad sinistra se flectens. Deorsum verò demissa secundum vertebra descendit, donec eò perueniat vnde se sublimè erigit, reliquis omnibus costas adhærens, vtrinque singulis per sese sola propagines mittens, à corde aliquatenus, idque ad sinistra magis directa, postea arteriæ se submittens quousque consumpta fuerit, eoque peruenit vnde iecoraria sublimis emerit. Quopriusquam perueniat, ad extremas duas costas scinditur, & in vtranque verticulorum partem progressa ibi conditur. Quæ verò recta à corde iugula petit, supra arteriam euadit,

indeque non secus ac dum ad lumbos est, arteriæ subtenſa in iecur inſilit, modoque ad portas & ſibram, modo verò in id quod eſt reliquum deinceps excurrit, paulò infra ſeptum tranſuerſum, quod ita hepatis incumbit vt facile ſeparari nõ poſſit. Bipartitò autem ad claviculas ſcinduntur, & hinc de inde ſub pectus ad imum ventrem pertingunt. Quòdam verò inde ferantur, mihi nondum conſtat. At ſeptum tranſuerſum infra ad vertebram quæ ſub coſtis eſt poſitum habet, atque ea in parte qua renes ex arteria vtrinque emittunt. Ex quibus arteriæ enaſcuntur, quæ vtraque ex parte cum arteria neruum habent. Atque huc quadamtenus ex corde remeans iecoraria deſinit. Ab iecoraria verò per ſeptum tranſuerſum duæ maximæ venæ hinc & inde ſubleuantur, quæ multiſidam ramorum propaginem, per ſeptum emittunt, eiſque complexu adherent. In ſuperna autem illius parte magis conſpicuæ extant. Duo verò nerui à cerebro infra magnæ vertebræ os à ſuperiore parte perreptant, & ad galã magis ab vtraque arteriæ parte vtraque pertingens, in ſiſe velut in vnum coit, dein vbi ſeptum & vertebræ exiſtunt, ibi deſinunt. Eſſi quidam ambigunt, & ab hac communione ad iecur & lienem ferri videntur. Alius neruus vtrinque ex vertebræ orbiculatim oſſibus ſecundum ſpinam, per obliquam vertebrarum partem extenditur, & coſtis diſtribuitur. Atque hi non ſecus ac venæ ipſæ per ſeptum tranſuerſum ad lachres pertendere mihi videntur, in quibus etiam deſinunt. Rurſus autem ab eo loco vnde ſeptum exoritur, continuitate quadam per medium infra arteriam quod eſt reliquum ad vertebras quemadmodum & venæ ipſæ emittunt, quo ad in os ſacrum procurrentes conſumpti condantur.

In Æao qui continenter leguminibus veſcebantur, tum p̄ mares tum fœminæ, crurum impotentia conſictabantur, cum qua vitam tolerabant. Et verò qui eruo in cibum vtebantur ex genuum dolore laborabant. Adhibenda diligentia eſt, vt præceps acerbaque iracundia inducatur, cum coloris reſcicendi, tum etiam ſuccorum in corporis habitum effundendorum gratia. Quod etiam in læticia & motu cæteris que id genus videndum eſt. Vnãque totius corporis curatio (ſi id male habeat) procuranda eſt: ſi ſecus, in id ipſum animi vires intendendæ. Strymargi ancilla Idumæa ex ſiſe paru

partu vteri osculum conuolutum habuit, & in coxendicem
& tibiam dolor firmatus est. Secta ad malleolum vena con-
ualuit, et si torum corpus tremores occupabant. Verum ad
causam ipsam, & causam occasionem, aut primordia, deueni-
endum fuit.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
libri secundi:

*Sectio quinta. Animi per naturales
notas cognitio.*

QVI fuluo sunt colore, ad uncis naribus, & paruos habent
oculos, ij maligni sunt. Qui vero fului, fimi, & gran-
dioribus sunt oculis, boni. Aqua inter cutem laborantes
caecos habent oculos, & capillorum de fluxum patiuntur.
Et lingue hæsitantia liberat varix ad dextrum aut sinistrum
testem enatus, & absque horum altero solui non potest. Qui
magni sunt, calui, balbi, & lingua hæsitantes boni. Balbus
vero caluus, & qui inter loquendum hæret, aut corpus hi-
spidum habet, morbis conuictantur admodum melanchol-
icis. Morbos quoque habent, quicunque inter loquen-
dum hæsitant & balbutiunt, vt nec labris moderari queant.
Eos necesse est illis desinentibus, purulentos fieri. Validum
inferiorum partium dolorem surditas alleuat, & sanguis ex
naribus profluens. Furor, magnum morbum (sic enim co-
mitialem vocant) soluit, sed cum præcipue qui ex inuaden-
di consuetudine penè familiaris factus est. Puerperas si con-
uulsio prehenderit, febrem excitare conuenit, immisso-
que in vesicam cerato multo tepido, aluum infuso collue-
re. Si capitis os fractum fuerit, lac & vinum æquali aquæ
mixture dilutum, propinandum. Quod si ab vlcere conti-
gerit, interiores venas secare oportet, nisi si febris prelie-
derit. At vero si delirium accesserit, caput perfundendum
est, dum ne præcordiorum tumor adsit. Si caput doluerit,
ad pectus, deinde ad præcordia, tum demum ad coxam
procedit. Omnia autem simul dolere nequeunt. Subuen-
taneos flatus incisa vena; fluxum vero medicamentum illi-

sum sistit: fluxus enim ab insigni & magna vena impetorem habet. Quod si ex sese multus profluat, ieiunium confert aut lac, dum duabus aquarum partibus, lactis quatuor temperate propinentur. Fomentum & medicamentum, resibilem fecunditatem affert.

Qui de repente sine febre voce deficiunt, iis venam secare oportet. Pituita defluxionibus dum tentantur oculi, ex mammis trahunt, & pituita quae ad nares regurgitat, in pulmones redundat. Quibus tussis nihil elidit & sicca est, eam non nisi valido coxendicum dolore, & crurum, aut testium soluitur. Aqua intercutem laborantem dum tussis prehenderit, si quidem protinus animo deficiat, calida omnia adhibeat necesse est. Sin minus, vinum & cibos ingerere conuenit. Venas vero interiores secare oportet, dum magni morbi (quem Comitalem dicimus) vehementia intendit, quem soluit coxendicum dolor, oculorum peruersiones, oecacatio, testium tumor, & mammarum eleuatio. Febris si apprehenderit & facies, die impari subsidat, in sequentem diem solutio expectanda est. Tussis in hydrope cum crurum tumoribus malo est. Ad aurium dolorem lacte vtendum est. Febris, nisi impari die remiserit, recidiam timere necesse est. Qui venam in cubito conspicuum pulsus habet, is furibundus in acerbam iracundiam facile praecipit. Cui vero quiescit, lentus est & quodammodo torpet. In vulnere sanguinem profundente, vlcus aqua ne asperseris, caput vero calida perfundito. Oris ventriculi morsum, merum in pane calido adhibitum sanat. Vomitus sedat calida in potu adhibita & vomitione reddita. Quae syderatione periclitantur, ea vena intercepta vlcerare & curare conuenit. In coxulsiōne digitorum manus, sine febre, scarificatione opus est, dum capitis dolor non adsit: Sin minus, calidam affundiro. Ad oculos: Spodij partes duodecim, croci quinq; nucleoli oliuae, vnam, cerussae, myrrhae, singulorum tantundem, frigida caput aspergito, & allia cum maza apponito. Varietes qui in caluis apparent, nisi magni fuerint, fatorem in iis portendunt. Ad alphas & lepram, calcem eloram adhibeto vt ne vlceres. Vt secundae quae superauerunt excidant, sternutatorio ad nares appposito, sternutantis nares & os comprime.

HIP.

Q Vibu
iracu
mittitur, p
telinguae p
Qui incon
praecipitis.
gri, oares c
res & rauc
dus angul
nem accep
que calucl
die impari
te praestat.
rantem aq
ter die app
tricatione
pos est. Vo
iam libera
quodamm
contingit.
cies beneh
re, diuenu
sione, aut l
xendicum
fundendum
quam cali
In alui p
tes corpor
minum cu
si die impa
turum sit
Egyptium
guine illie

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
libri secundi:*Sectio Sexta, Animi cognitionem per natura-
les notas faciens.*

Quibus caput magnum, oculi parui, si balbutiant, ij in iracundiam sunt præcipites. Quibus longa vita promittitur, plures dentes habent. Balbutientes & volubilitate lingue præditi, ij melancholici & plurimum biliosi sunt. Qui inconniuentibus oculis intuentur, iræ sunt admodum præcipitis. Quibus caput magnum, oculi grandiores & nigri, nares crassæ & simæ, ij boni sunt. Qui oculos grandiores & rauos habent, caput paruum, cervicem tenuem, pedus angustum, ij à natura concinnam partium proportionem acceperunt. Qui capite est paruo, neque balbutiet neque caluescet, nisi si cæcios habuerit oculos. Conuulsis, si vox die impari libera restituitur, à magno morbo immunitatē præstat. Febricitantē verò puerperam & ex dolore laborantem aqua perfundito, eique pristinam crassam calidam ter die apponito. Puer mense septimo, nono aut decimo nutritionem accipit, voce pollet, inualefcit & manuum compos est. Vox vbi absoluta fuerit & libera reddita, omnia etiam liberantur (ipsa quippe natura liberæ vocis emissioni quodammodo respondet.) Solutio autem ista, die impari contingit. Venarum in manibus conspicua pulsatio, & facies bene habita, cum præcordiorum contensione & tumore, diuturnum morbum significat, qui ferè non sine conuulsione, aut liberali sanguinis ex naribus profusione, aut coxendicum dolore soluitur. Gula affecta calida caput perfundendum est, dum ne frigus adsit. Sin minus, farinam quam calidissimam & merum apponito.

In alui perturbatione fabas coctas apponito, nisi si partes corporis superiores admodum biliosæ fuerint, aut cuminum cum fabis in cibum dato. Morbus verò ipse non nisi die impari intercipi poterit. Cuius neque principium futurum sit nisi die pari, mense quoque & anno pari. Nitrum Ægyptium coriandrumque & cuminum tritum cum vngue illinito. Qui in morbis percunt, in diem imparem,

R r r

menſem & annum quoque imparẽ incidant neceſſe eſt. Pulchrum autem & ex Medici dignitate fuerit, mortem ipſam aut vehementes dolores prædicere. Oculorum viſiſi valeat & conſtet, mortem in propinquo eſſe ſignificat. Quòd ſi anno impari fieri contingat, imparitatem in vtriſque conſentire neceſſe eſt. Sin verò anno & die pari fiat, mors in diem imparẽ ex neceſſitate incidit. Quod ad numerorum rationem atinet, dies tertius ſummam habet potentiam. Anginam & lippitudinem venæſectio ſanat. In teſtino vulnerato ſpiritus infra ad vulnus procedit ſine maniſeſto ſenſu, & pectus vacuatur. Lac igitur cum vino, pari aquæ mixtura temperato exhibeto. Qui pectus admodum bilioſum habent ij balbutiunt, furibundi ſunt & calui. Ex his qui etiam ab ortu diſtortum corpus habent, hebetes ſunt & ſtolidi, aut calculo obnoxij, aut inſanientes. Quibus verò id non accidit, ij naturæ benignitate ab aliis malis vindicantur. Plurimum habent dignitatis & præſtantiaæ mamma & oculus dexter, eademque reſtitudo in inferioribus partibus. Nam & mares in dextris innasci ſolent. Purgationes menſtruas in mulieribus ſi ſiſtere voles, cucurbitulam maximam iuxta mammam deſigito. Trimeſtris foetus de omnibus certitudinem facit, quippe tunc perfectionem accipit. Si lac magna copia profluat, foetus imbecillum eſſe neceſſe eſt. Quòd ſi mammae ſolidiores fuerint, foetus eſſe ſaniorẽ indicant. Vtraque mamma venam craſſam habet. Qua in re maxima prudentia pars ineſt. Lotium ſubſtillum aut urinæ difficultatem, venæ ſectio ſoluit. Locis ſuperioribus, qui ad caput ſunt, ad humorum excretionem turgentibus, & ſuapte ſponte motis, vlcerum purgatio, vomitus & ſudor conferunt.

Ex alui perturbatione aut tuſſi cancto oborto os amarum redditur. In potu dandum elaterium bis aut ter, dum ne balbus fuerit: florem æris uſtum dum ruſceſcat apponere oportet, & ſpongiam, niſi ſi balbus fuerit. Anxietudinis & moleſtæ corporis iactationis incontinentiaæ, horroſis & oſcitantionis remedium, eſt vinum pari aquæ mixtura temperatum aut lac. Grauiſſimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit. Superiorum partium dolorem genuum aut coxendicum dolor, aut anhelatio oborta, hæc omnia ſoluit.

DE MORB. VVLG. LIB. III. SECT. VII. 299

In tenuiori intestini morbo, eoq; non intenso sed leui, frigidum vinum multum & meracum quantum conuenit dandum, quoad somnus aut crurum dolor obortus fuerit. Quent febris quoq; & intestinorum difficultas sine dolore soluit. In praecordiorum contensione, manus compressio & balneum prodest. Ad reduuiam galla nigra cum melle facit. Aqua inuadente & imminente, lactis coeylas octo in potum exhibeto. Quod si vomat neque bibat, pulmentarium raris aere, quod ex intrito allio & cepa fit (mytroton vocant) apponito. Ad conceptum: Polypos paruos in prunis assatos quater calidissimos & propè semiustulatos elui dato, pastillosque ex nigro Aegyptio trito, coriandro & cumino, naturalibus subdito. In capitis dolore ex crapula, mei coeyla potu danda. Quod si aliter dolor contingat, panis quam calidissimus cum mero in escam exhibendus. Si quem calor aut febris prehendar, neque ex bile, neque ex pituita, sed aut ex lassitudine, aliave de causa febricitet, calida multa affusa caput irrigato, quoad in pedibus sudor excitetur, farinamque quam crassissimam coquito. Excitato verò in pedibus sudore farinam plurimam & calidissimam edat super ebibito mero, & stragulis coopertus placidè quiescat. Aut certe narcissi duo aut tria capita in coena edat. Venturum futorem praenunciat, cui in mammis sanguis colligitur.

Hippocratis Coi medicorum longe principis, de morbis vulgaribus,

LIBER TERTIVS.

AVVTIO FOESIO Mediomatrico Medico, autore,

SECTIO PRIMA.

Aeger primus.

Pythio ad Telluris aedem habitabat. Huic statim primo die tremor ex manibus, febris acuta & inētis vacillatio coepit. Quae omnia post die exasperata sunt, & tertio eadē perseverauerunt. Quatto, ex aluo pauca, siccera, biliosa transmissa sunt. Quinto inualuerunt omnia, tremores perseverauerunt.

RIT 2

runt, somni exigui aderant, aluus constitit. Sexto spura fuerunt varia, aliquantulum rubra. Septimo os perperam distractum est. Octauo ingrauescentibus omnibus etiamnum tremores permanebant. Vrinæ verò à principio quidem & ad octauum vsque diem tenues, decolores, sublimæ quidam in medio innata, & nubilum habebant. Decimo sudoribus prouocatis paulumque maturioribus redditis spuris iudicatus est, & sub iudicium ipsum urinae aliquantis per tenues visæ sunt. Post iudicationem verò, quadragesimo tandem die circa sedem suppuration facta est, & in itranguriam abscessus transit.

Aeger secundus.

Hermocrates qui secundum nouum murum decumbebat, igne, hoc est vehementissima febre correptus est. Cæpit ex capite lumbisque dolere, præcordia molliter contedebantur. Lingua verò per exordia deuista fuit, confestimque surditas obnata est, somni non aderant, sed nec admodum sitibundus erat. Vrinæ crassas, rubras, quæ in matella depositæ non subsidebant, reddidit. Ex aluo verò exusta non pauca demissa sunt. Quinto die urinas minxit tenues, suspensum quid in medio habentes, neque subsidentes. Sub noctem desipuit. Sexto aurigine tentatus est, ingrauescebant omnia, neque sibi satis constabat. Septimo molestè habuit, urinae tenues, similes erant, identidem subsequenter diebus se gessit. Ad vndecimum autem diem alleuari omnia visæ sunt. Sopor cæpit, urinae crassiores, subrubrae, deorsum tenues erant neque subsidebant. Paulisper ad intelligentiam rediit. Decimoquarto à febre immunis fuit, non sudauit, dormiuit, prorsus mente constabat, urinae eadem. Ad decimum septimum reuertit morbus, incaluit, deinceps febris erat acuta, urinae tenues. Rursus autem vigesimo die iudicatus est, à febre immunis fuit, neque sudauit. Hoc toto tempore cibum auersabatur, mente constabat, loqui non valebat, lingua resiccabatur, non sitiebat, sopore tentatus aliquantulum dormiuit. Circiter verò quartum & vigesimum, denuo incaluit, aluus fluida, liquida & tenuia multa demissa, & proximis deinceps diebus febris acuta prehensit, lingua exusta est. Septimo & vigesimo obiit. Huic per totum morbum

hum surditas permansit, vrinæ crassæ & rubræ non subsi-
debant, aut tenues & decolores, & suspensum quid in medio
innatans habebant. Cibum verò capere non valebat.

Aeger tertius.

Quidam in Dealeis hortis decumbens, ex longo inter-
uallo capitis gravitate & temporis dextri dolore conflictat-
us, ex leui verò occasione, igne, hoc est vehementi febre,
correptus decubuit. Postridie ex sinistra nare paucus synce-
rus sanguis effluxit. Aluus autem stercora probè demisit.
Vrinæ tenues, in quibus varia inerant suspensa quædam in
medio innatantia, hordei tosti non exactè moliti crassiori-
bus frustulis ferè similia, genitaleque semen referentia. Ter-
tio die febris acutaprehendit, deiectiones nigræ, tenues,
spumantes processere, & quæ in iis secessibus subsidebant
liuida erant, sopore aliquantulum premebatur, cum defur-
geret molestè habebat. Quæ in vrinis subsidebant liuida &
aliquantisper glutinosa erant. Quarto biliosa, flaua, pauca,
vomitione reiecit, paulumque iatermittens, virulenta. Ex
nare sinistra paucus syncerus sanguis defluxit, deiectiones
eædem vrinæque erant. paucus tenuisque sudor circa caput
& iugulum obortus est, lien sublatus intumuit, fœmur è di-
recto respondens dolorprehendit. Præcordiorum dextro-
rum contentio submollis fuit, nocte non dormiuit, aliqua-
ntulum delirauit. Quinto deiectiones fuere copiosiores, ni-
græ, spumantes, in quibus subsidebant nigra, nocte nihil
dormiuit, desipuit. Sexto deiectiones nigræ, pingues, gluti-
nosæ, foetidæ erant, dormiuit, meliusque mente constabat.
Septimo lingua valdè resiccata, sitibundus erat, non dor-
miuit, delirauit, vrinas tenues neque probè coloratas red-
didit. Octauo alui recrementa nigra, pauca, coacta, quieuit,
ad seipsum rediit, neque valdè siticulosus fuit. Nonno oborto ri-
gore febris acuta inuasit, insudauit, perfrixit, delirauit, dex-
ter oculus peruersus est, lingua resiccata, siticulosus erat &
insomnis. Decimo in iisdem versabatur. Vndecimo profus
per omnia mente constabat, febre liber, insudauit, vrinæ te-
nues ad iudicationem visæ sunt. Duos dies à febre integer
remansit, quæ decimoquarto repetit, mox verò nocte non
quieuit, omnino desipuit. Decimoquinto vrinata turbidam

reddidit, cuiusmodi fit ex his quæ ubi subsederunt, commo-
uentur, febris acuta prehendit, penitus desipuit, non quie-
uit, genua & tibias dolor occupauit. Ab aluo autem ex glâ-
de supposita, stercora nigra exierunt. Decimosexto vrinæ
tenues sunt redditæ, quæ suspensum quiddam in medio in-
natans nubilosum habebant, delirauit. Decimoséptimo
mane extrema frigescabant, tegumentis conuolutus est,
grauiter febricitauit, sudore per totum corpus dimanante
alleuatus est, paulò plus intelligebat, neque febre liber, sti-
bundus erat. Vomitione refusa sunt biliosa, flaua, pauca. Ex
aluo verò stercora prodierunt, ac mox paulò nigra, pauca,
tenuia. Vrinæ tenues neque laudabilis erant coloris. Deci-
mooctauo sopore detentus est neque ad intelligentiam re-
dierat. Decimonono eadem perseuerauerunt, vrinæ tenues
erant. Vigésimo dormiuit, in totum mente constabat, sudo-
re correptus a febre immunis fuit nec sitiuit. Vrinæ verò te-
nues erant. Altero & vigésimo paululum desipuit, non nihil
sitiuit, præcordiorum dolor & continēs ad umbilicum pal-
pitatio occupauit. Quarto & vigésimo in vrinis subsidentia
inerant, penitus mente constabat. Vigésimo séptimo co-
xendicis dextri dolor cepit, vrinas tenues reddidit in quibus
subsidentia inerant, de reliquo verò placidissimè habuit. Ad
vigésimum nonum oculus dexter doluit, vrinæ tenues red-
ditæ sunt. Quadragesimo pituitosa, alba, copiosa, aluus de-
iecit, sudore multo ex toto corpore diffuente, perfecta iu-
dicatione est absolutus.

SECTIO SECVNDA.

Aeger quartus.

Philistes in Thaso, ex longo interuallo capite dolebat, tandemque etiam altissimo sopore aliquantulum correptus decubuit. Obortis autem ex comestationibus febribus assiduis, ingrauescebat dolor, nocte primùm iaculuit. Primo die biliosa, pauca, vomitione refudit, flaua primùm, deinde verò æruginosa plurima. Ab aluo autem stercora exierunt, non implacida fuit. Post die surditas obuēnit, febris acuta cum præcordiorum dextrorum contensione, quæ intro vergebant. Vrinas tenues & perspicuas reddidit, in quibus suspensum quiddam in medio innatans paucum, femini-
geni-

DE M
genitali s
uit. Die re
exagitatur
matuicinu

Chzri
igne, hoc
capitis gr
perturbat
sit. Terri
puè verò
omniò c
sper dorm
iata sunt
to eadem
bris acuta
iudicatus
biliosa,
boni colo
bilosum l
quibus su
telligētia
Ad decim
uit. Deci
Decimos
uafit, & s
Vrinæ po
erant col
ciduam
incaluit,
quiddam
tulum de
cerucis
mo perf

Eury
mentis

genitali simile inerat. Circa meridiem vehementer insanit. Die tertio permolestè habuit. Quarto conuulsionibus exagitatus est, exasperata sunt omnia. Quinto sub tempus matutinum defunctus est.

Ager quintus.

Chæron, qui apud Demænetum decumbebat, ex potu, igne, hoc est febre vehementissima correptus est, statimque capitis grauitas cum dolore occupauit, non dormiuit, aluus perturbata feces tenues & aliquantulum biliosos demisit. Tertio die febris acuta inuasit & capitis tremor, præcipuè verò labri inferioris, pauloq; post rigor, conuulsionés, omninò desipuit, nox molesta fuit. Quarto quieuit, paulisper dormiuit, delirauit. Quinto laboriosè habuit, exasperata sunt omnia, delirium, nox molesta, non dormiuit. Sexto eadem perseuerauere. Septimo nouo suborto rigore febris acuta prehendit, & per omnia membra diffuso sudore iudicatus est. Huic per totum morbum ex aluo deiectiones biliosæ, pauca, synceræ prodierunt. Urinæ tenues erant, boni coloris, quæ sublime quiddam in medio innatans nubilosum habebant. Ad octauum urinas melioris coloris, in quibus subsidentia inerant candida & pauca reddidit, ad intelligētiam rediit, à febre immunis fuit, quæ nono repetiit. Ad decimum quartum autem grauiter febricitauit, insudauit. Decimosexto biliosa, flaua, copiosa, vomitione reiecit. Decimoseptimo nouo desuper orto rigore febris acuta inuasit, & sudore dimanante à febre iudicatione absolutus est. Urinæ post morbi reuersionem & iudicationem melioris erant coloris, atque in his subsidentia inerant, neq; per recidiuam mentis alienatio adfuit. Decimooctauo paulùm incaluit, atque insuper sitibundus, urinæ tenues, sublime quiddam in medio innatans nubilosum habebant, aliquantulum delirauit. Ad decimum nonum à febre immunis fuit, cervicis dolor occupauit, urinis subsidentia inerant. Vigesimo perfecta iudicatione absolutus est.

Ager sextus.

Euryanætis filiam virginem, ignis, hoc est febris vehementissima, prehendit. Sine siti autem perpetuò permanet,

neque cibos vllos admittebat. Aluus pauca demisit, urinæ tenues, pauca, neque probi coloris erant. Incipiente autem febre, ad sedem dolor erat. Sexto verò die à febre immunis fuit, non sudauit, iudicata est. Quod ad sedem enatum erat paululum suppuraui, simulque iudicatione disruptum est. Ab iudicatione septimo die, rigore correpta aliquantulum incaluit, sudauit. Octauo verò post iudicationem die non admodum rigit, posteaque extremorum frigus semper adfuit. Ad decimum, post eum quem habuerat sudorem, delirauit, rursusque statim ad mentem rediit. Ista autem (vt ferrebant) ex degustata vna huic contigerat. Vbi autem duodecimum diem intermisset, plurimum rursus desipiebat. Aluus conturbata, biliosa, pauca & syncera, tenuia, mordacia reddidit, crebro desurgebat. Septimo verò die ex quo postremum delirasset, mortua est. Hæc ab ipso morbi exordio ex faucibus doluit, & continuum ruborem habuit, gurgulioque retractus est destillationes multæ, paræ, tenues, acres, aderant. Tussiebat, neque concoctum quicquam educebat. Toto morbi tempore omnis generis cibos auersata est, neque quicquam appetiuit, non sitiit, neque quicquam effatu dignum bibit, taciturna erat, nihil loquebatur, moeror & animi desperatio inerat. Erat autem natua quædam ac congenita ad tabem propensio.

Aeger septimus.

Quæ apud Aristonem erat & angina consistebatur, primum ex lingua laborare cœpit. Vox obscure se probebat, lingua rubens & resiccata erat. Primo die horruit, incaluit. Tertio rigor, febris acutaprehendit, colli tumor subruber, durus, & in pectus vtraque ex parte imminebat, extrema frigida, liuida, spiratio sublimis, potus per nares refluxebat, neque deuorare quicquam poterat, deiectiones & urinæ restiterunt. Quarto exasperata sunt omnia. Quinto angina periit.

Aeger octauus.

Qui ad Mendacium forum decumbebat adolescens, ex lassitudinibus, laboribus, ac cursibus præter consuetudinem, igne, hoc est febre vehementissima, correptus est. Primo die conturbata aluus, biliosa, tenuia multa reddidit. Urinæ

ne tenues & nigricantes erant, somnum non cepit, sitibundus fuit. Postridie exasperata sunt omnia, deiectiones plures erant & importuniores, neque dormiuit, mens perturbata fuit, aliquantulum insudauit. Tertio inquietè habuit, sitibundus, nauis-abundus, multa corporis iactatio & angustia, extrema liuida & frigida; præcordiorum cōtentio submelliis venique. Quarto somnum non cepit, peius habuit, septimo obiit. *Ætas erat annorum prope viginti.*

Æger nonus.

Mulier ad Tifamenum molestis voluuli casibus appetita fuit, multis vomitionibus confictabatur, potum continere non poterat. Dolores circa præcordia aderant, qui in inferioribus secundum ventrem locis cum torminibus assiduis urgebant. Non siciebat, incallescibat, extrema perpetuò frigecebant, stoma. Chi fastidio laborabat, vigilerat. Urinas paucas, tenues reddidit. Alui recrementa cruda, tenuia, pauca. Nil amplius iuuare poterat, defuncta est.

Æger decimus.

Ex his quæ circa Pantimiden erant, mulier quædam ex infantuli foetus abortione, primo die igne, hoc est febre vehementissima correpta est. Lingua resiccata, siticulosa erat, xtu abunda cum insomnia. Aluus conturbata ex multis tenuibus & crudis. Postridie nouo oborto rigore, febris acutaprehendit, venter multa reddidit, non dormiuit. Tertio die inaugebantur dolores: quarto delirauit: septimo defuncta est. Aluus per totum morbum recrementis multis tenuibus, crudis fluxit, urinae paucæ, tenues erant. Febris ardens.

Æger undecimus.

Alteram ex abortiuo foetu circiter quintum mensem, ignis, hoc est febris vehementissima,prehendit. Per exordia verò sopore rursusque insomnia detinebatur cum lumborum dolore & capitis grauitate. Secundo die aluus turbata est, primumque pauca, tenuia & syncera deiecit. Tertio plura & peiora, nocte nihil dormiuit. Quarto mēs emota fuit,

metus atque animi ægritudo inerat, dexter oculus peruersus est, sudor paucus & frigidus circa caput dimanauit, extremitates frigide. Quinto exasperata sunt omnia, multum delirauit confestimque rursus ad intelligentiam rediit, siticulosa erat, insomnia. Aluus per totum morbum multis & intemptiuis fluxit. Vrinæ paucæ, tenues, nigrescentes erant: extrema frigida, subliuida. Sexto eadem perseverarunt. Septimo phrenitide extincta est.

Aeger duodecimus.

Que in Mendacium foro decumbebat, tum primùm laboriosè masculum enixa, igne, hoc est febre vehementissima, correpta est. Statim per exordia sitibunda, ex stomachi fastidio & oris ventriculi dolore laborabat, lingua resiccata erat, aluus tenuibus, paucis, perturbata fuit, neque somnum cepit. Postridie nouo aliquantulum suborto rigore febris acutaprehendit, modicus circa caput sudor frigidus dimanauit. Tertio non sine dolore aluo cruda, tenuia, multa demissa sunt. Quarto nouus obortus est rigor, exasperata sunt omnia, peruigil fuit. Quinto molestè habuit. Sexto eadem perseverarunt. Ex aluo verò liquida multa secessere. Septimo nouo suborto rigore febris acuta corripuit, sitis multa aderat & incontinens corporis iactatio. Ad vesperam frigidus toto corpore diffusus est sudor, perfrigidus, extremorum frigus, quæ nec iam ad calorem reuocari poterant. Iterumque sub noctem oborto rigore extrema non recalescebant, neque dormiuit, aliquantulum delirauit, confestimque rursus ad intelligentiam rediit. Octauo circa meridiem recaluit, sitiuit, sopore oppressa fuit, nauseabunda. Biliofa, pauca, non nihil flaua vomitione refudit, nox iniquies, non dormiuit, multum confertas urinas reddidit idque non sentiens. Nono remissa sunt omnia, sopore detenta est, ad occasum suborto aliquantulum rigore, pauca, biliofa, vomuit. Decimo rigor, febrilis insultus, neque quicquam quieuit. Mane urinam multam, in qua nulla subsidencia inerat, reddidit, extrema recaluerunt. Undecimo vomuit virulenta, biliofa, non ita multò post rigore correpta est, rursusque extrema frigescerant. Sub occasum sudor, rigor, vomuit multum, noctem molestè tulit. Duodecimo multa,
nigra,

nigra, foetida vomuit, singultus multus adfuit & sitis molesta. Decimotertio rigore correpta, nigra, graueolentia, multa vomitu effudit. Circa meridiem verò voce defecta est. Decimoquarto sanguis per nares effluxit, defuncta est. Huic per totum morbum aluus lubrica & horroris sensus adfuit. Ætas erat annorum ferè septendecim.

SECTIO TERTIA.

Status Pestilens.

Annus Austrinus, imbribus abundans, atque in totum à ventis tranquillus fuit. Quum autem paulò superioribus anni temporibus, iusto maiores siccitates viguissent, sub Arcturum, spirantibus austris, multùm pluit. Autumnus obscurus, nebulosus, cum aquarum abundantia, hyems austrina, humida & leuis. Longo verò post solis cõuersionem interuallo, iuxta æquinoctium, extremæ hyemis frigora adfuerunt, iamquè sub Æquinoctium ipsum Aquilonares venti cum niuibus non ita diu spirauere. Ver rursus Austrinum, à flatibus quietum, aquæ multæ & continentes ad canem vsque. Æstas serena, calida, æstus præfocantes magni. Annue(sarij venti (etefias vocant) pauci disunctim spirauere. Sub arcturum rursus spirantibus aquilonibus, aquæ multæ. Existente igitur anno austrino, humido & leni, hyeme quidem salubriter agebant, præter tabidos, de quibus mox scribetur.

Ante ver, autem vnà cum frigoribus consecutis ignes facti plurimi, partim quidem aliqua de causa, partim quidem sine ea contingebant, atque hi maligni quidem multos sustulerunt. Multi ex faucibus laborabant, voces vitiatæ erant, febres ardentes vnà cum phrenitide, serpentina oris vlcera, pudendorum tubercula, lippitudines, carbunculi. Alui perurbatæ, cibos auersabantur, & hi quidem partim siticulosi, partim sine siti erant, Urinæ turbulentiæ, multæ, malæ, reddebantur. Sopore vt plurimum deuebantur, rursusque peruigiles. Morborum solutiones prorsus nullæ partimque difficiles, aquæ inter cutem, tabidi multi. Atque hi quidem morbi populariter vulgabantur. Ex enumerato autem generum vnoquoque laborabant multi & moriebantur plurimi, eorumque singulis hunc in modum

accidit. Multis certè ignis sacri occasio ex contemendis valdeque paruis vlcusculis toto corpore oblata est, præcipuè verò sexagenariis circum caput, vel si quid paululum negligeretur. Nonnullis autè, etiam inter curationes ipsas, magnæ inflammationes contingebant, multusque ignis sacer celeriter vbi que populabatur. Horum igitur plurimis abscessus ad suppurationes vertebant, carniùmque & ossium ac neruorum ex decidentia mutilationes magnæ fiebant. Neque verò contracta fluxio puri erat affinis, sed aliud quoddam putredinis & fluxionis multæ ac variæ genus. Quibus itaque circa caput huiusmodi aliquid contigit, totius capitatis & menti glabrations, ossiumque denudationes & prolapsus acciderunt, multæque fluxiones fiebant, istaque partim in febribus, partim sine his aderant. Atque hæc terrorem potius quam periculum denunciabant. Quibus namque talium maturatione res ad suppurationem deuenit, eorum plarique superstites euadebant. Et verò quos inflammatio quidam sacerque ignis reliquerat, nullumque huiusmodi abscessum creauerat, ij frequentes periere. Similiter quoque & quacunque corporis parte oberrarunt, ista contigerunt. Multis siquidem brachium ac cubitus totus defluëbat. Nonnullis verò ista latera malè vexabant, aut anteriorum aut posteriorum aliquid. Est vbi etiam scæmur integrum, aut tibia, aut pes totus denudabantur. Horum autem omnium grauissimè vrgebant quæ circum pubem pudendaque contingebant. Atque ea quidem fuit eorum quæcum vlcere aut occasione aliqua externa contigerunt conditio. Multis autem vnà cum febribus ipsis, aut ante febrem, atque etiam post febres ipsas inciderunt. Illud verò ipsis inerat, vt quæcunq; per suppurationem abscederent, si vel insignis aliqua alui perturbatio, aut probarum vinarum transmissio extitisset, per ea ipsa solutio procederet: sin quibusdam nihil horum contigisset, temereque & sine vlla solutionis significatione euanescerent, ea mortem inferebant. Longè igitur plurimos sacer ignis vere appetiuit, qui & per æstatem & sub autumnum consequebatur. Magna verò perturbatio quibusdam inerat, & ad fauces tubercula, linguæque inflammationes, & quæ secundum dentes abscederent. Multisque vocis vitiatæ & præpeditæ facta est significatio,

ficatio, potissimè quidem his qui tabescere cœpissent, atque etiam febre ardente detentis & phreniticis.

Cœperunt itaque febres ardentes & phrenitides antè ver, post ea quæ præcesserunt frigora, plurimique tunc diu ægrotarunt grauibuscque & lethalibus casibus confictati sunt. Erat autem febrium ardentium quæ obuenerant constitutio huiusmodi. Per initia sopore detinebantur cum stomachi fastidio & horroris sensu febris acuta, neque magnopere fiebant aut delirabant. Ex naribus paucus stillauit sanguis. Plurimos accessiones diebus paribus inuadebant. Atque sub ipsas accessiones obliuio, membrorum exolutio & vocis defectio contingebant. His quidem pedes summi & manus frigidiores euadebant, multoque maximè circa accessiones, deinde verò lentè nec probè recalescebant, rursusque ad intelligentiam redibant & loquebantur. Eos autem aut per se uisus sopor non somnolentus detinebat, aut uigiliæ cum laboribus. Horum plerisque alius retinimenti crudis, tenuibus, multis turbabatur. Urinæ multæ, tenues, neque indicatorij neque boni quicquam habebant. Neque aliud quicquam in ita affectis decernebat, neque enim ritè sanguis è naribus proflebat, neque aliud quicquàm eorū quæ abscedere nata sunt iudicatione tentabatur, moriebaturque; unusquisque, uti fors ferebat, vago & incerto ordine, plerunque circa iudicationes, quidam verò longius producti cum vocis defectione, nonnulli etiam cum sudoribus. Quæ quidem his qui perniciosè haberent contingebant. Quin & similia phreniticis fiebant. Atque hi omninò sine siti erant. Neque phreniticorum quispiam vehementer insaniuit, sicut in cæteris vsuuenire solet, sed ex mala alia quadam & languida in somnū degrauatione grauius peribant. Aliæ insuper etiam febres uiguerunt, de quibus mox scribetur. Multis os serpentibus ulceribus affectum ulcerosum uel fuit, fluxiones ad pudenda multæ, exulcerationes, tubercula intus & extra circum inguina. Lippitudines humætes, longæ, diuturnæ, non sine doloribus, palpebris foris & intus adnascabantur quædam quæ multorum aciem perderent, sicos nominant. Enascebantur verò cum aliis in ulceribus multa, tum in pudendis. Carbunculi æstate multi atque alia quæ putredinis nomine donantur. Pustulæ item

magnæ. Serpentina vlcera plerisque magna. Quantum autem ad aliam spectabat, plerisque circa eam multa & noxia euenere. Primum quidem crebræ & inanes egerendi voluntates multis molestæ, imprimis verò pueris atque his omnibus qui pubertatem nondum attigerant, eorumque plurimi peribant. Multi intestinorum læuitate vexabantur, quidam difficultate intestinorum, neque hi admodum molestè. Alius autem biliosa & pinguis, & tenuis, & liquida demittebatur, ac multis quidem eò morbus ipse decubuit, tum circa febres, tum in febribus. Tormina cum doloribus aderant, itemque conuolutiones malignæ. Multis in corpore existentibus ac suppressis exitus. At neque exuentia dolores tollebant, multæque corporis partes affectæ erant. Atque ad ea quæ adhibebantur non facillè habebant. Purgationes, nempe plurimos magis offendebant. Eorum verò qui ita habebant plerique quidem subito moriebantur, multi etiam diutiùs perdurabant. Atque vt semel absoluam, tū qui diuturnis, tum qui acutis tenrâbatur morbis, ex ventris vitio omnes ferè periire. Omnes nanque venter pariter sustulit. Omnes autem in quos sanè incidi, præter præscriptos omnes morbos quibus vexabantur, cibos quidem auersabantur. Plerique verò præcipueque hi ipsi & quicodem modo affecti erant, sed & ex aliis qui etiâ perniciose habent. Sirculosi partim quidem erant, partim verò sibi vacui. Ex his quos febres altaque vexabant, nullus inemptiue potum sumit, sed quo ad portionem, licebat eam instituere viuendi rationem quam velles. Vrinæ autem copiosæ prodibant, neque potioni ingestæ respondebant, verum plurimum superabant, multumque etiam vitiosæ erant urinae redditæ. Nam neque crassitudinem, neque concoctionem habebant, neque probè expurgabantur. In multis nanque probæ per vesicam expurgationes bono sunt. Plurimis verò colliquationem perturbationemque, & dolores, & moram & iudicationis cessationem portendebant. Sopor autem desinebantur, imprimis quidem phrenitici & qui febre ardente laborabant, quin etiam cæteris in omnibus maximis morbis, quòd cum febre contingerent. Omnino verò plerisque aut grauis sopor comitabatur, aut tenues & parui somni.

Multa

Multa alia præterea passim vulgata sunt febrium genera, tertianæ, quartanæ, nocturnæ, assidua, diuturna, incerta & vaga, implacida, inconstantes. Atque hæc omnes non sine multa perturbatione contingebant. Plurisque etenim alius cum horroris sensu turbabatur, sudores nihil decernebant, urinæque quales supra descripsimus. Eorum verò plurisque hæc erant diuturna. Neque enim decernebant quæ iis ipsis abscedebant, quod cæteris vsu venire solet. Omnino quidem omnibus difficiles erant iudicationes, aut nullæ, aut diuturnæ, his verò quàm maximè. Atque horum pauci circa octogesimum diem iudicatione absoluebantur, magna autem ex parte iis temerè defecerunt. Horum etiam pauci ex aqua inter cutem moriebantur erecti & stantes. Plerosque verò etiam præter alios morbos tumores exagitabant, ac præ cæteris tabidos. Maximè autem & grauissimè afflixit tabes plurimosque interemit. Nempe cum multis ad hyemem cœpisset, hi magna ex parte decubuerunt, partim verò erecti & stantes pertulerunt. Inuente autem vere eorum qui decubuerant plerique perierunt, reliquorum verò nullum tusses reliquerunt, verum æstate remiserunt. At sub Autumnum omnes decubuerunt, multique interierunt, eorum verò plerique diu traxerunt. Horum itaque plurimi, ex his de repente pessimè affligi cœperunt, crebri erant horrores, plerumque febres assidua, acuta, sudores etiam intempestiui, multi, continenter frigidus, refrigeratio multa, vixque recalescebant. Alui variis modis subsistentes, rursusque illico lubrica, atque eorum quæ pulmones offendebant per inferna transmissio. Urinarum illaudatarum abundantia, corporis extenuationes malæ. Tusses autem omninò quidem multæ aderant, multaque cocta & liquida educebant, neque verò admodum laboriosæ. Quod si etiam quadantenus laborarent, rursus tamen valde placidè & molliter omnibus ex pulmone purgatio procedebat, fauces non admodum mordebantur neque sanguines quicquam in se stabant. Viscida nihilominus & alba, liquidaque & spumosa multa ex capite descendebar. Longè verò maximum malum tum hos tum etiam cæteros comitabatur, ciborum fastidium, uti paulò ante scriptum est. Nam neque ad portionem neque ad cibum alacriter habebant, sed valde

siti vacui degebant. Corporis grauitas inerat & sopore detinebantur. Ac fere omnes tumoribus corripiebantur & in aquam inter cutem euadebant. Horrore concutiebantur & sub mortem delirabant.

Erat autem tabidorum species ex iis qui glabri erant, subalbidi, lentis colorem referentes, subrubri, caesis oculis, pituita alba redundantes, & quibus scoptula operta alarum instar à tergo extabant atque prominebant, mulieresque eodem modo se habebant. Idem & qui ad atram bilem generandam essent idonei & subsanguinei. Atque hos febres ardentes & phrenitides, & intestinorum difficultates tentabant. Iuuenes crebrae & inanes egerendi cupiditates, pituitosos longa alui profluvia, acria & pingua ventris recrementa biliolos vexabant. Omnibus autem quos paulò supra descripsimus, verò quidem erat molestissimū plurimosque sustulit. Aestas verò placidissima, minimeque multi perierunt. Per autumnum rursus & sub Verginis, multi interierunt quartana febre detenti. Mihi porro videtur aestas illa merito multum profuisse. Aestiuos namque morbos succedens bruma soluit, & brumales adueniens aestas dimouet. Quamquam quae tunc fuit aestas ex sese non satis suae naturae constabat, verum de repente calida, austrina, & à ventis silens fuit, nihilominus tamen ad aliam temporis conditionem mutata profuit. Per verò magni in arte aestimo, posse de iis quae scripsimus cogitationem rectè suscipere. Eorum namque usum qui calluerit, is mihi non magnopere videtur in arte aberrare posse. Exactè autem tenere oportet propriam cuiusque temporum anni conditionem, & statum, morbumque ipsum, & quidnam boni commune sit constitutioni cum morbo, quidnam & mali constitutio, aut morbus inter se commune habeat. Et quisnam morbus diuturnus sit & exitium afferat, aut quisnam diuturnus & ex quo egri euadant. Et quisnam praecipuus & exitialis, aut quisnam praecipuus & salutaris. Atque ex his ipsis tum iudicatoriorum dierum series obseruanda est, tum etiam praedicendi facultas suppedit. Ac in his exercitato procliuè est instituendae victus rationis tempus & modum cognoscere, & quibusnam ea praescribenda sit.

Aegroti

Primus.

Pariis quidam in Thaso, qui supra Dianæ sanum decumbebat, febre acuta correptus est, statim quidem assidua, ardente, siticulosa. Per exordia sopore detinebatur, rursusque vigiliis vexabatur. Aluus inter initia turbulenta, urinae albæ. Die sexto oleosam urinam reddidit, delirauit. Septimo exacerbata sunt omnia, non dormiuit. Quin & urine similes & mens perturbata. Ex aluo verò biliosa & pinguis prodire. Octauo deinceps parū ex naribus stillant, vomitione refusa sunt virulenta, pauca, aliquantulum quieuit. Nono eadem perseuerauerunt. Decimo cuncta remiserunt. Vndecimo, sudor, sed non toto corpore dimanauit. Corporis quidem summa persistixerunt, sed mox recaluit. Duodecimo, grauiter febricitauit, aluicrementa biliosa, tenuia, copiosa. In urinis suspensum quid in medio innatans inerat, delirauit. Decimoseptimo permolestè habuit. Nam neque somni aderant, neque tamen febris intendebatur. Vigesimo sudor vndiq; profluxit, peruigil fuit, deiectiones biliosæ, cibum auersabatur, sopore decentus est. Vigesimoquarto recidiua conrigit. Trigesimoquarto à febre immunis fuit, aluus non substitit, moxque recaluit. Quadragesimo sine febre, aluus non diu substitit, cibum auersabatur rursus aliquantulum febricitauit, idque perpetuo inordinatè, partim quidem à febre liber, partim verò non. Nam si quando intermitteret alleuaretque, statim repetebat. Cibariis etiā multis vilib⁹ & vitiosis utebatur. Circa reciduias somni mali, delirauit. Urinas tūc reddebat crassas quidem, verum turbulenta & prauas. Ex aluo coacta moxque diffluentia demittebantur. Febriculæ assiduae aderant, deiectiones multæ tenues. Cētesimo & vigesimo die defunctus est. Huic aluus ab initio continenter biliosis, liquidis, multis difflebat, aut si consisteret, feruida & cruda deiciebat. Urinae per totum morbum malæ. Sopore fere detinebatur, nec sine doloribus, eratque insomnis, cibos auersabatur, assidueque febris ardens vexabat.

Ager secundus.

Quæ in Thaso ad frigidam decumbibat, ubi filiam en-
 ra est, nec purgationes irent, eam tertio die febris acuta cū
 horrois sensu corripuit. Ex longo tamen ante partum in-
 teruallo ex febre decumbibat, cibumque fastidiebat. Post
 rigorem autem febres fuerunt assidue, acutæ, cum horrore.
 Octavo proximisque diebus multum delirauit, statimque
 ad intelligentiam rediit. Alius perturbata, multa, tenuia,
 aquosa, bile permixta demisit, absque siti erat. Undecimo
 mente constabat, sopore tamen detinebatur, urinas mul-
 tas, tenues & nigras reddidit, peruigil erat. Vigesimo cor-
 poris summa paulum perfrixerunt, moxque calor rediit, non-
 nihil mente mota est, peruigilauit. Alui deiectiones ex dem
 perseuerarunt, urinae dilutæ, multæ. Vigesimo septimo à fe-
 bre immunis fuit, alius substituit. Non longè verò post ad
 coxendicem dextram vehemens enatus dolor diu tenuit, fe-
 bres rursus subsecutæ & urinae aquosæ. Quadragesimo dex-
 tra coxendicem dolores alleuarunt, sed tussis assidue, humi-
 dæ, multæ tenuerunt, alius suppressa est, cibum fastidiebat,
 urinae eadem. Febres verò in totum quidem non desine-
 bant, sed errabundas & incertas habebant accessiones, &
 partim quidem sic, partim verò non prehendebant. Sexa-
 gesimo tussis absque vlla iudicationis significatione dese-
 cerant. Neque enim vlla sputorum concoctio exiit, neque
 aliud quicquam eorum quæ abscedere solent. Maxilla dex-
 tra cōuulsa est, sopore detinebatur, rursus delirauit, statim-
 que ad mentem rediit. Cæterum à cibis auerso erat animo,
 maxilla quidem loco restituta est, alius autem biliosa pau-
 ca transmisit, febris intensior fuit, nec sine horrore, proxi-
 misque diebus voce defecta est, rursusque ad intelligentiam
 rediit & sermocinata est, octogesimoque expirauit. Urina
 huic perpetuò nigrae, tenues & dilutæ fuerunt, soporique
 comitabatur, cibos non sumebat, animum despondebat, per-
 uigil, iracunda, implacida, meus atra bile tentabatur.

Ager tertius.

Pythionem in Thaso qui supra Herculis fanum decum-
 bebant, ex laboribus & lassitudinibus negligenterque sub-
 ducta

ducta victus ratione, rigor vehemens & febris acuta prehendit. Lingua resiccata erat, sticcolosa, bile abundans, somnum non cepit. Urinae nigricantes, sublimae quid in medio suspensum habebant, neque subsidebant. Altero sub meridiana die corporis extremorum frigus cepit, praecipueque circa manus & caput, sermone & voce defectus est, longo intervallo breuem spiritum traxit, reuocatus est calor, fuit, noctem quietam duxit, sudor circa caput parum motus est. Tertio die quiete habuit, ad vesperam vero sub Solis occasum aliquantulum perfrixit, perturbatio cum nocte laboriosa, nihil dormiuit. Ex aluo vero pauca stercofa coacta transmissa sunt. Quarto mane quieuit, sub meridiem autem exasperata sunt omnia, perfrixit, sermone & voce destitutus est, deterius habuit, tandem recaluit. Urinae reddidit nigras suspensum quiddam in medio innatans habentes, noctu placide habuit & somnum cepit. Quinto alleuari visus est, caeterum in ventre grauitas cum dolore tenuit, sitibundus fuit, nox molesta. Sexto mane quidem placide se gessit, sub occasum vero dolores intenderunt, grauius habuit. Vespere autem ex paruo per aluum infuso venter probe reddidit, noctu somnum cepit. Septimo die magna corporis aestuatione & stomachi fastidio consistebatur & quadam corporis implaciditate tentabatur, oleosam urinam reddidit, noctu turbatio multa, delirabat, somnum nullum capiebat. Octauo mane quidem aliquantulum dormiuit, confestimque perfrictio cepit & vocis defectio, spiratio exilis & imminuta, ad vesperam autem calor rursus rediit, delirauit. Nam vero appetente die paulo leuius habuit, alui recrementum sincera, pauca, biliosa. Nono sopore detinebatur, aestuatione & stomachi fastidio tentabatur cum excitaretur, neque valde sitibundus erat. Sub Solis autem occasum magna corporis inquiete tenebatur, delirauit, nox praua. Decimo mane vox defecit, frigus multum, febris acuta, magna sudoris copia, defunctus est. Hic diebus paribus grauius habebat:

Ager quartus.

Qui ex Phrenitide laborans primo die decubuit, & ruginosa & virulenta, multa, tenuia, vomitione refudit, febris horroris sensu insignis prehendit, sudor copiosus, assiduus

toto corpore dimanauit, capitis & cervicis granitas non sine dolore. Urinae tenues, in quibus sublimia quaedam in medio suspensa, parua, dispersa inerant, neque subsistebant. Ex aluo stercora affatim prodierunt, multum delirauit, nihil dormiuit. Postridie mane vox defecit, febris acuta inuasit, sudauit, non intermisit. Totum corpus palpitaciones occuparunt, nocte conuulsiones. Tertio die grauiora euaserunt omnia. Quarto mortuus est.

Ager quintus.

Caluum in Larissa, ex faemore dextro dolor de repente occupauit, nihilque adhibitis remediis est profectum. Primo die febris acuta, ardens, sensimprehendit, comitabanturque dolores. Postridie faemoris quidem dolores remiserunt, febris autem intensa est, implaciditate quadam corporis tenebatur, somnum non capiebat, corporis summa frigeabant, yrinarum copia profluxit, sed nec ex laudabiles erant. Tertio die faemoris quidem dolor cessauit, verum mentis alienatio perturbatioque adfuit, & multa corporis incontinentia iactatioque. Quarto sub meridiem celestime periit.

Ager sextus.

Abderae Periclem febris acuta, continua, cum dolore prehedit, sitis multa, aestuatio & stomachi fastidium aderat, potum continere non valebat. Aliquantulum autem tum ex liene tum ex capitis grauitate laborabat. Primo die sanguis multus ex nare sinistra profluxit. Febris tamen intensior erat, yrinas reddidit multas, turbulentas albas, quae nec depositae subsidebant. Postridie grauiora euaserunt omnia. At certe yrinarum quidem crassae erant, verum quae magis subsiderent, stomachi fastidium & aestuatio alleuata est, dormiuit. Tertio die febris remissa est, yrinarum copiosarum, concoctarum, in quibus multum subsidebat, proflexerunt, noctem quietam habuit. Quarto sub meridiem sudor multus, calidus toto corpore dimanauit, a febre iudicatione est absolutus, nec recidiuum passus est. Morbus erat acutus.

Ager septimus.

Abderae virginem quae ad viam sacram decumbebat, fe-

bis

his ardensprehendit. Sitibunda autem erat & perui gil, ei-
 que cum primùm muliebria profluxerunt. Sexto die vehe-
 mens stomachi fastidium adfuit, rubor, horror, cum mole-
 sta corporis iactatione. Septimo eadem perseuerauerunt.
 Urinæ tenues quidem, verùm probati coloris erant, alius
 commodè habebat. Octauo surditas, febris acuta cepit, in-
 somnis, æstuabunda, cum horroris sensu mentis erat com-
 pos, urinæ eadem. Nono ac proximis diebus eadem perse-
 uerauerunt, atque adeo permanit surditas. Decimoquarto
 mentis perturbatio, febris remissio. Decimosextimo mul-
 tum ex naribus profluxit, surditas nonnihil est leuata, pro-
 ximisque diebus stomachi fastidium & surditas aderat, &
 delira erat. Vigesimo pedum dolor cepit, surditas & deli-
 rium intermisit, paucus ex naribus sanguis prorupit, sudo-
 ribus à febre liberata est. Quarto & vigesimo febris repe-
 tit, rursusque surditas, pedum dolor perseuerauit, mens e-
 mota est. Septimo & vigesimo copiosis obortis sudoribus,
 à febre immunis fuit, surditas reliquit, pedum dolor ali-
 quantum tenuit. In reliquo verò, perfecta iudicatione ab-
 soluta est.

Aeger octauus.

Abderæ Anaxionem ad Threicias portas decumben-
 tere, febris acutaprehendit, lateris dextri dolor continens
 tenebat, tussis erat sicca, neque quicquam primis diebus ex-
 puebat. Siti cruciabaturneque infomnia, urinæ probè colo-
 ratae erant, copiosæ & tenues. Sexto die delirauit. Forus ve-
 rò nihil profecerunt. Septimo molestè habuit. Nam & fe-
 bris intendebatur, neque dolores remiserant, & tusses infe-
 stabant, & difficilis spiratio inerat. Octauo facta in cubito
 vena multus sanguis prout debuit effluxit, dolores certè re-
 miserunt, verùm tusses siccae perseuerauerunt. Undecimo le-
 uiores fuerunt febres, paucus sudor circa caput prodit, et-
 iamnum tusses tenebant, & quæ ex pulmone prodibant li-
 quidiora erant. Decimosextimo cœpit pauca & concocta
 expuere, alleuatus est. Vigesimo sudore oborto febre liber-
 fuit, à iudicatione verò ne ius habuit. Sitis autem vexabar,
 nec probæ pulmonis expurgationes erant. Septimo & vi-
 gesimo rediit febris, tussiuic, concocta plurima eduxit, in

vrinis alba, multa subsidebant, sitis desit, somnum cepit, Trigesimoquarto sudore per totum corpus diffusio, febris liberatus & prorsus est iudicatione absolutus.

Ager nonus.

Abderæ Heropythus rectus & obambulans ex capite doluit, neque verò multò post decubuit. Is habitabat ad superiorem tractum, febris erat ardens, acuta. Statim initio plurima biliosa vomitione refusa sunt, sitis aderat & magna corporis iactatio & incontinentia. Vrinæ tenues, nigrae, in quibus interdum quidem suspensum quiddam in medio innatans sublime erat, interdum verò non. Nox laboriosa, febrium accessiones subinde variæ ac plerunque inordinatæ. Sub decimum verò quartum diem obsurdit, febres intendebantur, urinae eadem. Vigesimo itemque proximis diebus permultum deliravit. Quadagesimo multus è naribus sanguis erupit, magisque ad sese redit, surditas inerat quidem, verum minus vexabat, remiserunt febres. Consequētibz diebus crebrò & paulatim sanguis è naribus profuxit. Ad sexagesimum verò diem, desierunt quidem sanguinis è naribus eruptiones, verum coxendicis dextræ vehementis dolor tenuit, ac febres intendebantur. Neque verò multò post, inferiorum omnium partium dolores exorti sunt. Contigit autem ut aut febres maiores essent, surditasque multa, aut ista quidem remitterēt & alleuarent, verum inferiorum ad coxendices partium grauiores fierent dolores. Iam verò ad octogessimum remiserunt quidem omnia, verum nihil dereliquit. Nam & urinae probati coloris, in quibus plura subsidebant, prodierunt, & deliria sunt imminuta. Circiter centesimum alius biliosis multis perturbata est, nec pauco tempore talia multa procedebant, tandemque intestinorum difficultas cum dolore vexauit, cætera commodè habebant. In totum autem, tum febres reliquerunt, tum surditas desit. Centesimo prorsus est iudicatione absolutus, febris erat ardens.

Ager decimus.

Abderæ Nicodemus ex venere & potu febre correptus est. Per initia autem stomachi fastidio & oris ventriculi do-

lora

lore cum siti conflictabatur. Lingua exusta est, vrinę tenues & nigrae. Postridie febris inuasit cum horrois sensu & stomachi fastidio, nihil dormiuit, biliosa, flaua vomitione sunt refusa, vrinae eadem perseuerabant, noctem quietam transiit, somnum cepit. Tertio die imminuta sunt omnia & tranquillitas adfuit. Sub Solis occasum rursus corporis implaciditate aliquantulum tentatus est, noctem permolestę tulit. Quarto rigor cepit, febris magna, omnium dolores aderant, vrinae tenues erant, ac suspensum quiddam in medio innotans habebant, multum delirauit. Septimo alleuatio fuit. Octauo caetera remiserunt omnia. Decimo sequentibusque diebus dolores quidem tenuerunt, verum leuiores erant. Accessiones verò & dolores hunc perpetuò diebus fere paribus inuaserunt. Vigesimo vrinam reddidit albam, cui crassitudo inerat, nec deposita subsidebat, copioso sudore profuso visus à febre liber esse. Sub vesperam autem rursus incaluit, itemque dolores vexarunt, horror adfuit, situs, non nihil delirauit. Quarto & vigesimo, copiosam vrinam albam reddidit, in qua multa subsidebant. Sudore calido copioso per totum corpus diffuso, à febre iudicatione est absolutus.

Ager undecimus.

Mulier quaedam in Thaso austera & aspera, ex mœrore manifesto recta adhuc & obambulans, in somnia & ciborum fastidio tentata est, siti & magna corporis aestuatione premebatur. Habitabat autem ad Pyladis aedes in Plano. Primo die appetente nocte, metus, sermones multi, animi agritudo, febricula leuis cepit, manẽ conuulsiones multae vexarunt. Ac sicubi conuulsiones illae multae inmitteret, delirabat, obscena loquebatur, dolores multi, vehementes & continentes aderant. Postridie eadem perseuerarunt, somnum non cepit, febris ingrauescebat. Tertio conuulsiones certe cessarunt, sopor verò atque in somnum degrauiatio tenuit, rursumque expergefata est, exiliit, neque sese contere poterat, multum delirabat, febris erat acuta. Eadem autem nocte sudor copiosus, calidus, toto corpore dimanauit, à febre immunis fuit, somnum cepit, omninò ad sese rediit, iudicatione est absoluta. Ad tertium verò diem

vrinæ nigrae, tenues erant, habebantq; in medio suspensum quiddam innatans, rotundum admodum, neque subsidebat. Sub iudicium autem muliebria copiosa proflexerunt.

Eger duodecimus.

Lariſſæ virginem quandam febris ardens & acuta prehendit, per uigil erat, sitibunda, lingua fuliginosa, acida. Urinas probari quidem coloris reddidit, tenues tamen. Postmodum molestè habuit, non dormiuit. Tertio die alius a quosdam multa transmisit, proximisque diebus talia commodè prodierunt. Quarto urinam tenuem, paucam reddidit, quæ suspensum quid in medio innatans sublime habebat, neque subsidebat, sub noctem delirauit. Sexto ex naribus sanguis abundè multus effluxit, atque ubi in horruisset, sudore copioso calido per totum corpus diffluente, ex febre immunis iudicatione liberata est. In febribus autem, iamque peracta iudicatione, tum primùm muliebria descendunt, quod illibatæ virginittatis esset. Prorsus verò stomachi fistidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum & capitis grauitas. Huic morbus non repetiit, sed iudicatione est absoluta. Dolores diebus paribus inuadebant.

Eger decimutertius.

Abdere Apollonius, diu rectus & obambulans morbum sustinuit. In tumorem autem ei elata erant viscera, & coactus hepatis dolor longo tempore perseuerauit, ac tunc sanè etiam auriginosus factus est, flatibus abundabat, & colore erat subalbido. Ex intempestiuore verò posu & bubulæ esu, aliquantulum primùm incaluit, decubuit. Deinde cum lactis usus esset copioso crudo & cocto, caprillo & ouillo, vitiosaque victus ratione, insignes omnium offensiones factæ sunt. Nam & febres exasperatæ sunt, neque memorabile aliquid ex ingestis alius reddidit, urinae tenues & paucæ, neque somnum capiebat, mala inflatio aderat, sitis multa, sopore detinebatur, præcordia dextra cum dolore intumuerant, extrema undiquaque frigescebant, aliquantulum delirabat, omnium quæ dixisset capiebat obliuio, mente emouebatur. Ad decimum quartum diem, ex quo suborto

nico.

rigore incaluit, decubuit, vehemēter insanuit, clamor, per-
 turbatio, sermo multus, mox contrā repressus est, atq; tum
 sopor inualit. Deinde verò aluus perturbata, copiosa, bilio-
 sa, lycocera & cruda demisit, vrinae nigrae, paucae, tenues erāt,
 magna corporis implacitas, alui recrementa varia. Nem-
 pe vel nigra, pauca & virulenta, vel pinguis, cruda & mor-
 dacia detecit, ac tandem etiam lacti similia reddere visa est.
 Sub vigesimum quartum diē alleuatio fuit, in reliquo qui-
 dem eadem perseverauere, verū aliquantulum ad intelli-
 gentiam rediit (ex quo nanque decubuerat, nihil memin-
 it) itaque rursus desipiebat, atque in deterius omnia ten-
 debant. Circa trigesimalum verò diem febris acuta inualit,
 alui recrementa copiosa & tenuia, delirus fuit, extrema per-
 fraxerunt, vox defecit. Quarto & trigesimo vita defunctus
 est. Ex quo eum vidi, huic perpetuò aluus turbulenta fuit,
 vrinae tenues, nigrae, sopore detentus & infomnis, extremi-
 tates frigidae, per totum morbum delirauit. Phrenitide
 periit.

Eger decimusquartus.

Mulierem in Cyzico gemellas laboriosè enixam, cūm
 non admodum partus purgamenta processissent, primūm
 quidem febris corripuit horrore sensu insignis & acuta, ca-
 pitis & cervicis grauitas non sine dolore tenuit. Inter exor-
 dia infomnia vexata est, taciturna autem erat, terrifico & su-
 percilioso vultu, & quae nullis persuasionibus flecti poterat.
 Urinas tenues & decolores reddidit, sicuti premebatur, ac ut
 plurimūm stomachi fastidio laborabat, aluus inordinatè
 quidem & inconstanter perturbabatur, rursusq; consistē-
 bat. Sexto die sub noctem multum delirauit, somnum non
 cepit, circaque vndecimum vehementer insanuit, ac rursus
 ad intelligentiam rediit. Urinas nigras, tenues, moxq; vbi
 aliquantulum intermisissent, oleosas reddidit, & ab aluo
 multa, tenuia & turbulenta prodire. Decimoquarto con-
 uulsionibus multis appetita est, extrema erant frigida, neq;
 amplius ad mentem rediit. Urinae restiterunt. Decimosexto
 voce defecta est. Decimo septimo pleuritide periit.

Eger decimusquintus.

Oracis uxorem in Thaso, quae in Plano decumberebat,

febris horrore sensu insignis & acuta ex morore prehendit. Ab initio autem paucis contegebatur, & ad finem usque semper taciturna fuit, manibus palpabat, euellebat, scalpabat, floccos legebat, lachrymas fundebat, moxque ridebat, somnum non capiebat, alius irritata nihil demittebat, parum nec nisi communefacta bibebat. Urinae tenues & paucæ erant, febres ad manus contactum leues apparebant, summa corporis frigescebant. Nono die multum delirauit, ac mox composita fuit & taciturna. Decimoquarto spiratio rara, magna, longo tempore tenuit, rursusque breuis. Decimo septimo irritatione turbulenta commota est alius, deinde potus ipsi pertransibant, neque consistebant, omnium sensum perdidit, cutis erat distenta & arida. Vigesimo multum obloquebatur, ac mox composita fuit, vox defecit & breuem spiritum trahebat. Primo & vigesimo defuncta est. Huic perpetuo ad finem usque spiratio rara & magna aderat, nihil omnino sentiebat, semper paucis contegebatur, aut sermones multos fundebat, aut fere usque taciturna erat. Phrenitide laborauit.

Ager decimus sextus.

Melibæ adolefens quidam, ex comestationibus liberaliore potu ac venere, longo tempore incaluit & decubuit, horrorem autem sentiebat & æstuabundus erat, perurgil, neque sibi premebatur. Alius primo die stercora multa demisit cum magno humorum affluxu, proximisque diebus aquæ similia plurima prodire. Urinas reddidit tenues, paucas, decolores. Spiratio erat rara, magna, ex longis interuallis. Præcordiorum contentio submollis aderat, utriusque promissa, perpetua & continens cordis palpitatio, urinam minxit oleosam, paulatim mente motus est, compositusque erat & taciturnus, cutis ressecata & distenta, alui recrementa vel multa & tenuia, vel biliosa & pinguis. Decimo quarto exasperata sunt omnia, mente motus est, valde delirauit. Vigesimo vehementer insanit, corporis incontinetia & iactatio aderat, nihil minxit, potionem vix continebat. Quarto & vigesimo ex phrenitide periit.

HIPPO-

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus
liber quartus.

Post Æquinoctium & Vergilias, velut exedentia & mu-
cosa quædam, quæ caput perruperunt, supra aurem se-
cesserunt, & ei qui apud Leocidem erat, in pedem decubue-
runt. Phanodico in pedum digitos, ad imam pedis plāram,
(quod Græcis *σφιδος* dicitur) Qua parte cuidam in tibia se-
ctio fuit, ea quidem illi denigrata est. Vlcus erat magnum
& externam tibiæ partem ac posteriorem peruadebat, quod
vbi perpurgabatur, pectoris & lateris sinistri è directo do-
lor & febres corripiebant, vnde interiit. Spartario exquisitè
biliosum decubuit, ei quæ caustica admouenti, circa æqui-
noctium sanguis deorsum affatim prodiit. Seni mirum in
modum decessit, nō vltra quatuordecim dies. Notis ab An-
tiphilo compuncto, inusto, die septimo iudicatio contigit,
biliofo, muto. Tertio post iudicationem die aut non longè
postea sanguinem sputo reiecit, superstes extitit, tandemq;
in morbum recidit. Ad Vergiliarum occasum primum iu-
dicatione (vt par erat) absolutus est. Ab occasu autem Ver-
giliarum biliosus & ad insaniam adactus, iudicatione circa
nonum diem absque sudoribus facta, superstes euasit. Sub
æquinoctium Chalcidionius, qui à portis in forum delatus,
ex ruptione ad mammam dextrā dolebat, subinde aliquan-
tulum ex virore pallefcens spuebat, aluus bene habuit. Su-
dor cum septimo die cœpisset, ferè ad octauum vsque te-
nuir, decimoquarto iudicatione absolutus est. Sub quadra-
gesimum verò ei tubercula, ad vtramq; aurem sublata sunt.
Non abs re credebat purulentus fore, quod non extitit.
Aristodemo vltio in pectore facta est. Philidis filio, cui quòd
aliquid ex casu abscessit, etiam ei pectus inustum est, supra
dolor aliquis prius extiterat, post æquinoctium autumnale
morbi reuersiones factæ sunt, & aliàs ad brumam vsq; per-
seuerarunt. Post solstitium Acheloi vxor sexto die abortio-
nem fecit, cum sanguine abundaret, horrores sentiret, ac
sudores tenerent. Decimoquarto die iudicatio contigit.
Quor mensium fœtus fuerit nescio. Ea alium masculum
factum vigesimo post die abortu reddidisse dixit. Atq; hanc
scio an verà dixerit.

Sub brumam aquilonij flatus erant, aurigine abundè
 fœdati quidam, atque hi quidem cum horrois sensu, alij
 verò minimè. Tertio die linguæ adusta. Circa sextum &
 septimum perturbationes, quæ etiam diu perseverarunt.
 Decimoquarto alui renitentes nec medicamentis cedentes,
 nec pro ratione febrium vlli sudores. Quibusdam lienes
 parui, ad præcordia dextra extēsi, & ad manus tactum mur-
 mur aliquod edentes. Sanguinis profluvia, ac per vrinæ
 purgatio & iudicatio. Multò verò magis deorsum tende-
 bant. Nam & hoc tunc contigit. At qui non isto modo se
 haberent, lienes verò etiam intumescabant, ij sanguinem
 ex nare sinistra profundebant. Exacto solstitio bruma cum
 hybernis algoribus & flatibus aquiloniis, paulò verò postea
 australis tempestas ad quindēcim dies erat. Post hæc verò
 niues confertæ diebus quatuordecim. Sub hoc anni tem-
 pus aurigine abundè colorati quidam, neque sincerè iudi-
 cati, in morbum reciderunt. Post niues austrini imbres sug-
 cesserunt, grauedines cum febribus & sine his eruperunt.
 Cuidam verò in dentes decubuit, cum antea media corporis
 parte dolor esset, in dextra, superciliumque & oculum
 occupavit. Erant autem raucedines & faucium inflamma-
 tiones, earumque adenes, spongiæ dictæ, sustollebantur, &
 ad aures ac malas tumores molles, qui etiam cum febre se-
 dabantur. Febricitare incipientibus horum pluraque su-
 pernè & ad vtranque partem enascebantur, & quibusdam
 tonsillarum tumores sub autumnum & hyemem, quinet-
 iam & porrigines aderant. Multæque cuiusque modi abortu
 & partus difficultate periclitabantur. Virgini sexto die
 cum iudicatio obuenuisset, sexto in morbum recidit. Iudica-
 ta verò est per sextum diem. Hisce temporibus omnia sexto
 & octauo die iudicabantur. Sub Vergiliarum occasum Me-
 andrij cæci vxor, statim ex virore pallefcens, statimque pu-
 rulentum circa sextum diē expuit, iecur in tumorem subla-
 tum est, deorsum pauca demisit, carniū purulentarum in-
 star sputa pauca, alba, lata ore reiecit, cibos auersata est,
 mortem obiit circa vigesimum. Ex vicinia Thestoris famu-
 læ ex vstione alui deiectio biliosa, copiosa & præcordiorum
 distensio adfuit. Ipsi sexto die post suppressionem ex aluo
 tenuia, copiosa semel prodire, statimque sudoribus iudi-
 cata

tata est, alius restitit. Sub eadem autem horam rigore correpta febricitauit, & rursus sub idem tempus sudoribus iudicata. Therсандri vxor aquæ intercutis specie quæ pituita alba dicitur, non admodum laborans, cum lactaret graui- ter febricitauit. Huic ex reliquorum incendio lingua luc- censa est. Sub hoc tempus lingua etiam velut densa grandi- ne exasperabatur, & lumbrici ore reiecti. Ad vigesimum ve- rò diem non est absolutè iudicata.

Sub Vergiliarum occasum Metrophanti puer ab altero testa in caput ictus, cum ad duodecimum diem deuenisset, febricitauit. In causa autem fuit quòd cum vlcus absterge- ret, partes ambientes perfricuit, & perfrigeratus est, statim- que vlceris labra intumuerunt, vltra vlcus vndique cutis est extenuata. Cum verò non cunctanter sectus fuisset, neque pus effluxit, neque leuamentum adfuit: sed secundum au- rem ad maxillam sinistram videbatur pus colligi (hæc enim parte vlcus exiit.) Tandem neq; hoc etiam suppuraui, & in humerum dextrum pus subito collectum est. Exinctus est circiter vigesimumquartum. Post Vergiliarum occa- sum cui auris dolebat, is circiter vigesimum ac postea voce destitutus est, & dextra corporis parte ad motionem im- potens, absque febre sudoribus correptus est. Auris dextra dexterque oculus non valdè constiterunt, & quiddam ex in- feriore parte attrahere videbatur. Ex sinistra autem parte oculus cum graui dolore distortus est. Cervix ad duritiem deuenit, & tertia postea hora æqualiter doluit. Post Vergi- liarum occasum Attici famulus quartana correptus stupi- dus permanfit. Sub idem tempus alter vera Typhomania (qui affectus ex phrenitide & lethargo mixtus est) corre- ptus, vbi ad eoxendicem & crura dolor venit, quieuit. Quo verò id die factum sit nescio. Eodè tempore horrore tentati quidam & vomitionib⁹, post iudicationem cibos auersabân- tur, bile, lienis tumore, duritie, dolore, & sâguinis fluore ve- xabantur. Quibusdã etiam sub idè tempus post Vergiliarũ occasum, ob lienem aff-ctum sanguis ex virore pallidus è naribus profluit. Cranone Nicolstrati vxorem accessione correptam, ad decimumquartum diem mox colli reliqua- rumq; partium imbecillitas occupauit, & cibus intro con- clusus fuit ad decimum vsque diem. Spiratio crebra, parua,

& incontinentia, digitis palpabat, delirabat, sudores aderat.
 In dextram partem ceruix, os, oculus, naris contracta sunt.
 In vrinis quod subsidebat album erat, erui simile, aliud album, aliud ramenta referens, aliquantulum ex virore pallescens, lentium farinae simile. Huic interdum velut adipale quiddam in summo extabat, idque confertum neque admodum dispersum, velut quod in medio vrinae suspensum innatat disparatum, ouillo velleri non dissimile. Postea autem vrina in qua nihil subsidebat reddebatur, & interdum quidem talis erat, interdum verò in ea aliquid subsistebat. Quaedam etiam in qua paucum huiusmodi in latitudinem dispersum, quaedam returbara. Alia eiusmodi erat, vt quod in medio suspensum innatat, nubeculae aliquantulum nigrae simile, & crassitudinem quandam habere videretur. Quaedam verò mollis & tenuis, quaedam tale sublimamentum tenue habens, quaedam quale veterini generis, quaedam velut tenebricosa continens. Qui primus mente caprus est adolescens, vrinam reddidit puram, renuem, omnium deiectione tenuis, multa, sine bile fuit, lingua admodum aspera, febris perurens, peruigil, aluus intumescbat. Hic desipuit octauo (ni fallor) die lasciuè admodum, exurgebat, pugnabat, valde obscena loquebatur, cum ab iis natura abhorreret. Hunc post redlitas effusus ac multas tenues vrinas ex suppressione, somnus continuus cepit & sudor (iccirco quòd talis esset iudicatorius existimatus) ferè circa decimum diem. Postea & rursus vehementer insanit, & celeriter mortuus est vndecimo die, ea de causa (vt arbitror) quòd merum multum antequàm vehementer desiperet potasset. Ei pauci erant anni, prope viginti.

Eumenis coniunx autumno bilem atram vomitione reiecit. Quin & odores id declarabant, & febres horrois sensu insignes vexabant, & oris ventriculi dolores. Biliosa pauca vomuit & lumbricum. Deiectiones tenues erant per totum tempus ante Vergiliarum occasum, & circum eas cessabant, sanguinisque profluvia & breues febres breuiusque reuersionibus statim reuertentes aderant. In quibus aegri cibum auersabantur, ac velut excocti erant, corporis incontinentia & oris ventriculi dolore vexabantur.

Lum-

Lumbricis conflictabantur circa indicationes, rigoreque erant affecti ac biliosi. Peregrino adolescenti tertio die & quarto & quinto multus è naribus sanguis profudit, sexto modeste se gessit, desipuit. Septimo die aluus restitit, sopore detinebatur, tertio die morbi reuersio facta est, aluus reuerti desit. Urinam non vidi. Sub indicationem prout debebat se gessit. Sub Vergiliarum autem occasum, austrini status & pluuia aderant, tuncque adolescens mucosa, aliquantum biliosa, cocta, glutinosa & crebra alui recrementa demisit, febris assidua aderat, lingua arida. Sexto die indicatione est absolutus. Septimo rursusprehendit eodemque die dimisit cum tremore. Sexto in aurem sinistram fluxio glutinosa, crassa decubuit. Puerovlcere exedente (phagedænas vocant) affecto, inferiores dentes, & ex superioribus ac inferioribus primores exundarunt, & cavitatem reliquerunt. Quibus quidem os à palato discedit, iis medius desidet nasus. At quibus superiores primores dentes, iis summus nasus latus est. Qui quintus ab anterioribus numerabatur, quatuor habuit radices (quarum duæ ferè ad vicinum vtrunque dentem connexæ erant) suis extremis omnes ad interiora inflexas. Ad tertium dentem plures supurationes quàm ad cæteros omnes, & ex naribus crassæ fluxiones, & ex temporibus dolores inde maximè contingunt. Exeditur iste præcipuè quintus, & ex medio quidem tuberculum habebat. Ex duobus autem primoribus, minor primus interna parte iuxta duos erodebatur. Septimus radicem vnam, crassam, acutam habebat.

Athenæo autem puero masculino sinistra parte dens inferior, dextra superior doluit. Huius auris dextra pus collegit, cum non amplius doleret. Post Vergilias tempus placidum, nubilosum & caliginosum fuit. Indicationes quinto & sexto & septimo die fiebant, itemque longius procedebant. Febrim reuersiones aderant, quæ ad inerrantes vergebant, & cibum auersabantur, ac biliosæ erant, & intestinorum difficultates cum ciborum fastidio & febre, vergebant. Sub Vergiliarum occasum austrini status vehementer spirabant, sanguinis profluua, febres ad tertianarum naturam propius accedentes, & cum rigore algidæ grassabantur. Qui in sutrina erat & bile plurimum abun-

dabat, sanguinem naribus profudit, alui deiectio pauca aderat, septimo die cum rigore iudicatione est absolutus. Post ad extremam cauponam, quarto die sanguinem ex naribus effudit, illico multum nugabatur, aluus restitabat, cum precordiis duris & dolentibus. Sexto die glan de supposita, mala ex pallido virentia demissa sunt. Septimo sub maturinum tempus corporis iactatio, multus clamor, venarum ad umbilicum pulsationes, ac velut in grauissimis febribus, pulsus creberrimi & maximi erant, & per omnem morbum veluti ad vesperam accessiones mouebantur. Ad dignoscenda autem principia & accessiones in considerationem adhibenda sunt, & ipsa temporis tempestiuitas, & continuitas, & anni tempus. A Vergiliarum occasu austrini flatus spirabant, quæ quinto die iudicabantur, vno intermisso prehendebant. Quæ verò pustulæ erumpebant ad instar foliorum molles & laxæ erant, quale quid acanthio Lapyto contigit. At circa Vergiliarum occasum, cutim scabies & asperitates pruriginosæ quadantenus instabant, absque humoris lachrymatione, & præcipuè quidem hac anni tempestate. Quinetiam imperigines in tumorem sublatae aderant. Huiusmodi erant quæ Pythodori coniugi & Capelio vna cum febre contigerant. Sub cuius initia ferè Pythodori vxori coxendicum impotentia aderat. Post Vergiliarum occasum horrores egros tenuerunt, & sanguinis è naribus profluvia. Sutor certè quidam septimo die iudicatione est absolutus. Vbi vnum diem intermisisset, altero prehèdisset, rursus quarto iudicatus est. Quidam ex his qui apud Leocydem erant, septimo iudicatus est, quarto alius. Moscho nono die larg^o ex nare sinistra, paucus autem è dextra sanguis effluxit. In decimum quartum diem, prout debebat, iudicatio ab initio commouebatur. Decimoséptimo errata in ciborum ratione contigebant. Decimonono noctu enatum est ad aurem dextram tuberculum paruum, intus durum, foris paulum molle dolorem inferens, nec remittens. Purgatione reiecta suor admodum biliosa, purulenta, sepiæ atramento maximè similia. Neque secus ac is cui admota cucurbitula, cum dolor ad coxendicem esset, in crus descendit, alleuatus est.

Qui ex fictili equo decidit, cui nec illico admota est cucurbitula, intus vs^o est, ac vigesimo malum recruduit, cum

sanguis

sanguinis profluuium sæculenta & erodentia prodierūt. Mulier Tenedia quarto die masculum triginta dierum (vt aiebat) abortione reiecit, aluus liquida, tenuia demisit, lingua exarsa est, quarto die iudicatio contigit. Post Vergiliarum occasum lienis affectus aderant, & ad quintum vsque diem sanguinis è naribus profluuium, iudicatio obrigit. Cuidam septimo die vrina erui loturæ similis prodit, sibi ipsi persimilis, deinde pura, recidiua facta est. Intermisit quoque & Megarensis filio, præterquam quòd sanguis non proflixit. Vrina qualis Artigeni, alba, crassa, similis. Sub brumam sydas insignè visum est, quinto autem post sextoque die terræ motus extitit. Antigenis vxor quæ in Perintho erat, suspiriosa perseuerauit, cui nescienti an vterum ferret, rubra comparuerunt, venterque interdum paruus, interdum magnus videbatur. Semper tussiebat ac si celeriter viam conficere contingeret. Mensis agebatur octauus cum constitit, febre prius tentata.

Coniux fratris Apemanti septimo die (vt dixit) scemellam sexaginta dierum abortione reiecit, ad nonum verò diem perturbata est. Post iudicationem dextra parte dolor erat, ac si ex conuersione accidisset. Hæc celeriter factum concipiebat & perdebat. Quædam cum albo fluore filiam peperit, quædam cum rubro, vt conueniebat. Horrore vexantur ægri, corporis incontinentia iactabantur, cibos auersabantur, morborum reuersionibus tentabantur: biliosi sanguinis eruptionibus obnoxij, lienis affectibus aliquantulum vexati, sinistra parte plurimi dolorem sentientes. Apemanti vxori cum in hanc partem conuertebatur, dexter oculus doluit, si in alteram, lateris inanitas. Aristophontis filiam febris tertio & quinto dieprehendit, sicca plurimum permanfit, aluus tamen huic conturbata est, difficilis iudicatio fuit, supra triginta dies cessauit. Pustulæ quidem ex laboribus non vehementibus ad diem septimum perueniunt, aliquantulum liuidæ. Rigor ancillam quæ post Heroum habitabat corripuit. At albæ & magnæ ferè improbantur in alto stupore (quem catochon dicunt) correptis, somniculosi, & quibus corporis moles non concidit, & bilis restit, atque etiam vbi non confidunt, siue aluus lubrica sit, siue dura. Zoilo fabro pulsus tremuli, tardi. Lotium & alui re-

crementum modicè decoloratum fuit, imi ventris contentio vtrinque in directum ad umbilicum pertingens cum graui febre, cibos auersabatur, sticulosus. Apud Tecomæum præfecti annonæ filix, cum incertum esset, an vterum gestare inciperet, duorum mensium spatio vomitus pituitosus, interdum etiam biliosus erupit, difficulter peperit, integrè purgata est. Ad trigesimum diem similis vomitus perseverauit, deinde aluo conturbata vomitus cessauit. Læuitas intestinorum adfuit, neque menses prodierunt, duorum annorum spatio per hyemem profluuium per ora venarum sanguinem fundere solita, passa est. Duo fratres. Cecropis propinqui, quibus circa initia nigra demittebantur, aliquantulum sæculenta, & condimentis ex sanguine paratis affinia, quæ ex bile saturatis & spumantibus cum virore pallescebant. Qui ex pacto assium sustulit illico febricitauit, tertio die sanguinem è naribus profudit, & quarto, & quinto, & septimo, & octauo, iudicatione est absolutus cum aluo lubrica. Qui circa fodinas versabatur præcordia dextra cæcæ habebat, lien magnus erat, & aluus distenta, aliquantulum indurata, inflatus fuit, decolor. Huic in genu sinistro decubuit, morbi reuersio facta est, in totum iudicatione est absolutus. Temenei filius quandam habuit spirandi difficultatem, adeò vt ex viridi pallesceret, qui color ad dorsum & manus transit.

Puerperæ maritus prope Sitodocum, aurigine conflictatus ad quem die septimo profectus mortuus est octauo, neque urinam reddens, neque alui excrementa deiciens. Præcordia magna & dura erant & spiratio crebra. Hic moriens ne præ dolore quidem frontem sudore madefecit. Huius uxor foemellam septimestrem septimo die eiecit, quarto autem die comparuit. Eam certè circa initia pedum dolor tenuit. Desinente autem febre spirandi difficultas soluta non est, sed intrus relicta. Manus & brachiū dolor tentauit. Morbi reuersio quam diutissimè tenuit, quibus ante iudicationem urinæ restiterunt. Soror quæ apud Temeneum erat, cum rigore iudicatione est absoluta. Statim autem desinente colore ex viridi pallescente, manus & humeri dolorem senserunt, atque his cessantibus, caput. Oculorum superiores palpebræ in tumorem sublatae sunt & lachrymas profuderunt.

runt. Ignoro reliqua. Circa septimum diem primū, indicatione est absoluta. Eodem modo se gessit Meātri vinitor, nisi quòd alius circa initia tenuia reddidit, deinde subsistit, vrinaq; iudicatione est reddita. Septimo die rigor non adfuit, quòd antea alius conturbata fuerit. Potamonis filius cui alius septimo diebus non demisit, duobus ante iudicationem diebus nō riguit, ideo neq; vrina subsistebat. Hegelistratio suppuratio ad oculum enata est, & extremus dēs suppurauit, rursumq; curatus est oculus, & per nares pus crassum descendit. Ad gingiuam caruncule parua, rotunde, discesserunt. Huic circiter tertiu diem affore suppuratio videbatur, deinde retro conuertebatur. Confertim autem mala & oculi intumuerūt. Quibus in febribus ardentib; ad oculos aliquid abscedebat, hi pręrubras malas habebant & sanguinem ex naribus profundebāt. Quinetiam & quibus tumores ad aures solati erant, fortassis autē potiùs ad articulos abscessus colligebantur, neq; tamen id pro cōperto habeo. Rigores quibusdā cum tremore aderāt, pręcordiorum distictio, muliebria decimo septimo cōparuerunt & absoluta iudicationē fecerunt. Quę quidē si sic perseuerarēt, tertio die, partim ēt quinto, partim septimo iudicatio cōtingebat.

Hegelistrato duo extremi dentes inuicem erodebantur, extremus habebat supra gingiuam duo tubercula, vnum quidem iuxta erosionem, alterum vero altera ex parte. Quā verò parte duo dentes sese contingebant, ibi radices latae, similes, binę sibi inuicem respondebant, altera ex parte vna erat medietas præterea rotunda. Mulier, cui sanguis quarto & sexto die ē naribus profluxit, septimo iudicatione est absoluta cum maximo rubore. Mulieri vehemēti capitis gravitate laboranti, iudicatio circiter vigesimum diem contigit. Vigesimo magno præcordiorum aestu tenebatur. Septimo non multus sanguis ē naribus profluxit, deinceps tenebatur. Ad octauum in oculum dextrum decubuit. Viro eadē contigerunt, nisi quòd septimo die iudicatio facta est, liene in sinistris aliquantulū intumescēte. Huic ad octogesimū diem, atq; etiam longiores oculi affectus obuenerunt, ideo fortassis q; à iudicatione contigissent, & q; multi essent. Temei sorori inflata præcordia & distenta longo ex intervallo apparuerunt. An verò etiam prægnans esset, non satis

compertum habui. Alius primum restiterat, tuncq; vomitione conflictabatur, quæ postea non amplius aderat. Multa nanque glutinosa & biliosa alius demisit, neque præcordia obstabant. Undecimo die ad dextræ pollicem inflammatio oborta est, alius affatim perripit, & superiore parte concessit, ex quo melius habuit. Etenim in somnum delatio & febris minuebatur, & quodammodo etiam facilius erat spiratio, quod per superiora prauum quiddam vomitu reiecerat. Decimosexto tenuis & crebra spiratio contigit & febris, mortua est. Ipsam febris ante abscessum corripuit, & septimo ab abscessu periit. Fuit & hæc quodammodo rubicunda.

Apemanti sororis filius præcordia tumida & lienem habuit, crebra spiratio erat, alui egestio glutinosa & biliosa quibusdam stercoribus permixtis. Cum ex opere defatigatus esset, vigesimo die in pedes abscessus decubuit, idque ex iudicatione. Ex eo fortassis quod lassitudinis sensum habentibus, abscessus articulos potius petunt quam oculum. Præcordia verò distenta erant, & sanè etiam tussicula quædam paululum sicca vexabat. Quæ relinquuntur post iudicationem recidivas adferre solent, & quæ in ipsis morbis excernuntur, sputum præmaturum, alius, vita intemperans, & talia huiusmodi. Apemantum sedis dolores vexabant, & dextri lateris inanitatem, atque ad umbilicum paulò infra pertingebant. Ex dextra parte ante dolorem vrina cruenta prorupit, tertio die desiiit. Et faber opposita parte ex eadem rectitudine dolorem sensit atque huic etiam vrina cruenta prorupit. Quæ vbi desisset, vtrique in vrinis quiddam subsidebat, idque tertio die. Plurimum autem subinde incalcescebat Apemantus, quod non nisi sinistra parte sentiebat alter. Nicostrato etiam ad extremas partes dextras aliquid accidit, paulò infra quàm quibus in sinistris. Oblongum verò quiddam supra lateris inanitatem vtrisque ad umbilicum vsque extendebatur. Anus apud Sofileum aquæ intercutem specie quæ picuita alba dicitur, laborabat. Tibiæ tumoribus duris, albis & mollibus vexabantur, pedesque etiam minus, qui etiam partes infra femora pertingebant. Idque plarisque difficilem exitum minabatur. Quæ etiam lumbos peruadebant, & venter tenuis erat, præcordia subinania,
aabc

anhelosi verò non admodum. Cessantibus autem plurimis, etiam alia incumbere cura, vbi oculorum acies cæsa reddebatur. Ac ipsa quidem oculorum cura paulò quidem lenior erat. Coxendicis autem & cruris dolores ex vtero pendere videbantur. Quos supposito medicamento odorato ex farina & vnguento, statim discuti & desiccare contigit. Tempus autem eius quod in oculum abscessit, annuū fuit, quod vndiquaque immaturum erat, cui præsertim pustulæ non omninò resolutæ fuerunt. Tale quoque quiddam in desquamatis vlcerebus contigit. Puer in Hippolochi vico, cui ad vtraque præcordia aliquid continebatur quod durū erat & parte inferna aliquantulum splendescens, quale quid famile fabri ferrarij vxori aqua inter cutem laboranti aderat, cui tenues procedentes deiectiones quadam tenus molitudine attulerunt. Erat verò etiam ad ipsum dextra parte quodammodo planum, protuberans, & aliqua ex parte rotundum. Huic ab ortu vmbilicus denigratus fuit, & profundum vlcus erat, neque vmbilicus ferè cicatrice obductus fuit, pudendumque extrema parte denudatum erat, cum nihil huiusmodi statim extitisset, neque conatum esset, tandemque magis fieret. Hic plurima vomitione reiecit, febricitauit, cibum auersatus est, conualuit. At circa septimum decubitus diem (antea nanque laborauerat) multa epota aqua, & alioqui fortassis negligentius se gerens, corporis iactatione torquebatur, & nonnihil conuellebatur. Vbi verò desit conuulsio, insciter extinctus est. Antea autem affatim minxit, & flatu cum strepitu prodierunt, superioresque partes nulla ex parte sunt emollitæ. At statim vbi descessisset, & illæ valenter sunt emollitæ, & alioqui totum corpus velut scuticis cæsum, rubore infectum est, præterquam qua parte præcipuè tumor sublatus fuit, multoque tempore calor perseverauit. Abderæ cuidam per inferiora erupit. Quidam etiam anteriore parte intumescere absque febre. Contactu verò tumor ille purulento affinis erat. Anhelatione laboranti famulæ, cui interdum ex vasis sanguis profluxit, mensium verò tempore densata est spiratio. Quibus cessantibus febris oborta est, mamma sinistra superiore parte pus collegit, atque etiam auris per initia. Olympionici famulæ sanguis ex narè dextra profluxit, & ad viginti

mum iudicata est, non secus ac febricitantibus contingit. Alui deiectiones etiam quales per ætatem grassabantur, & quales Hipponacti contigerunt. Hyle Aristidæ ancilla octavo die exhibitis medicamentis purgantibus per inferiorem aluam signa edidit, qualia facillè ferentibus accidit, si non præter rationem vires frangantur, neque spumantia, neque tubercuenta, sed ouis similia excernantur, qualia Heraclidæ uxori per multum purgata est & facillè tulit. Quæ in Bulagoræ vico perpurgata fuit, febricitare coepit ex liene, cum præcipuè quidem rubicunda esset (etsi qui dextra præcordia quadam ex parte, non sublata quidem, verùm distenta habent, ij maximè rubicundi fiunt.) Aluus initio perturbata fuit, & in oculum decubitus expectabatur. Huic die septimo ex oculis prodiit sanguinolenta & mordicans lachryma, & per nares, & fauces, & aurem sinistram. Decimo quinto sudor cum rigore abortus est, nec ante rigorem iudicatio contigit, admodum ex virore palluit, facies circumscripta est & collapsa, auris è directo lieni & lateri respondens, doluit. Pueris aluus conturbabatur & tussis sicæ aderant, interdum postremis diebus inter tussendum pus ad humerum colligebatur. Fulloni ceruix, caput, septimo manus obtorpuit, nono crus stupidum fuit, tussis cessauit. Quæ malam distractam habuit, quinto mense in utero ad sinistram tractionem sensit. Cranone Lycino Grammatico febre biliosa correpto ex lienis vitio, capitis grauitas adfuit, ad lienum asperæ quædam inæqualitates sentiebantur, in labris utrisque vlcera interna rotunda, parua aderant, deinde etiam paulum sanguinis è directo profluxit.

Famulæ quam nuper emtam vidi, cui durities magna dextra parte aderat, non admodum dolorem inferens, etiam venter magnus & distentus fuit, non aqua inter cutem laboranti similis. Quæ & alioqui opima erat, neque admodum difficulter spirans, malè tamen colorata. Menses à septè annis non processerant, intestinorum difficultate premebatur, neque tamen inanis egerendi conatus aderat. Tuncque quod in dextris erat dolorem infererebat, febres lætæ tenebant, non tamen ultra septem dies. Aluus quoque conturbata fuit, succino similia, glutinosa quædam & plurima demittens. Diebus aliquot conualuit, posteaque menses pro-

fluxerunt.

fluxerunt, & ad ventrem attinentes partes molles erāt, corporisque quod crassum reddebatur, color laudabilis erat. Minois vxor quę ex compressione inter secandum in syderationem incidit, malo in pulmones incumbente, breui significationem edidit, quibus diebus superstes erat, etiam aliud quiddam intus delituisse. Quę naribus imponuntur medicamenta, si tertio die febris adfuerit, aut dolor quidem soluat, crassa per nares profluunt. Quod si neque dolor neque febris cesset, tenuia ac forassis vrentia. Tenue quidem, velut Hegeippo, cum ad noctem appositum fuisset. Crassum verò huic aderat qui in Corintho spadoni similis esse videbatur, & Celeuris filius erat. Maturi in morbis abscessus, num iudicatione decernant significatur, si dum feruoris sensus est, non febricitent, & quę implacitatem faciunt facillè ferant, velut quę Charoni in sede contigerunt. At Leambio cum exulceratum esse intestinum existimaretur, medicamentis ad intestinorum difficultatem adhibitis, humerus & sedes parte sinistra exulcerata sunt, absque febre. A flatibus distento laterum inanitas cum quodam dolore in tumorem sublata est. Huic post multum lactis & meracioris vini potum, cumque superdormiuisset, nausea illico & calor accessit. Deinde vbi accenso foco, prunis coctam farinam crassiotem pro cibariis comedisset, substitit aluus, & purulentū aliquid in super trasmisit. At sede inflammata, febris omninò expers & doloris fuit, quod asseueranter dico. Senem qui in lapideis vestibulis degebat, lumborū dolor cepit & vtriusque cruris, & vtrinque ad femora & tibias interdum, & quandoque genua descendit. Quo diutissime perseverante multæ reuersiones aderant. Tumor pedū fuit, lumborum, tibiar, & parui inguinum tumores, venter durus, totius imi ventris tensio cum dolore. Plærunque vesica dura & dolēs inuenta est, & progermina quædam, & calores aderant. At certè in oculis, auribus, naribus, manibus, iudicationum notæ quædam sunt, & alia quædam in considerationem adhibenda sunt. Eger quoque ipse num sudet, aut tangat, aut olfecerit, aut gustauerit, & alia quoque animaduertenda. Pili, color, cuius, venæ, nervi, muscoli, carnes, ossa, medulla, cerebrum, quæq; ex sanguine proueniunt, viscera, venter, bilis, reliqui humores, articuli. Deinde nura

circa aurem dolor subnatus sit, atque ibidem aliquid collo-
 ctum fuerit, quod glandula non attingat, neque os purulē-
 tum sit, & id ipsum sensim euauerit, tumque febris statim
 cœperit. Pulsus, tremores, conuulsiones, singultus, circum-
 circa uirgens spiratio, secessus, ex quibus in cognitionem ueni-
 mus. Oculis purulentis si rumpantur magna ulcera fiunt,
 & si secantur, profunda, ac utroque modo pupillæ ulceran-
 tur. Aristæas ex uico Amphilocho quarto die delirauit, aluus
 aliquantulum ex virore pallefcētia demisit, somni salubres
 aderant, & æger coloris erat candidi. Quibusdam circa in-
 itia uelut quidam tremor digitorum & labiorum inter lo-
 quendum aderat, reliquarumque partium, & effrenatam
 linguæ uolubilitatem habebant. His præcipuè facies rube-
 scebat, & inebriabantur, aut uomitione probè utentes in-
 tumescebant. Qui ad Medosadæ uicum habitabat, tenuia,
 minimè biliosa, aquosa, multa deiecit, præcordia cedentia
 & tumida habuit, & sopore detētus erat. Ad decimum quartum
 diem maximè cum iudicatio procederet, rigor absque
 tremore adfuit, membrorum dissolutio, remissio, collapsio,
 alui deiectiones. Sopore detētus ex somno mente moue-
 batur non insaniit, ad decimum quartum diem iudicatione
 est absolutus, neque quicquam eorum quæ decernere so-
 lent obstitit. Eodem modo alter circa in itia nonnihil glutinosa
 alui recrementa demisit, ex quibus quod crassum erat
 iudicatorium fuit, peruigil erat, post hæc nonnihil glutinosa,
 aliquantulum biliosa, matura, biliosa, non tenuia pro-
 dierunt. Vbi uerò consistere cœperunt, celeres fuerunt iu-
 dicationes. Circa sextum diem præcordia distendi uisa sunt
 uenarum agitatarum in morē, deinde circa septimum dor-
 miuit, ad nonum iudicatione est absolutus. Uterque candi-
 di erat coloris non fului. Excrementa aquosa sub dio ali-
 quando exposita, supernè leuia, tenuia, infra quod subsidentiam
 habuit glasto admodum simile erat. Quibus dextra
 parte aliquantulum mollis distentio sit, phrenitici euadūt,
 nisi febre desinente soluantur. Quibus uerò præ uentris mol-
 litudine, in se uelut quiddam collectum cum dolore dure-
 scit, & valdè malignum est, neque dissipari solet, fortassis
 tale quid in pus uertitur. At in dextris sublatis tumores, qui
 magna quidem ex parte molles sunt, maximeque premēti,
 si quid

si quid submurmuravit, non admodum maligni existimandi sunt. Quale quid in dextris ei accidit qui ex Amphilocho villa venerat, & ei qui iuxta Medosadæ vicum habitabat, qui sopore detinebantur & altiore somno corripiebantur.

Aëris conditiones quænam sint, & quibus temporibus ac regionibus magis aut minus contingant, considerandæ sunt. Ad iudicationem quoque morborum vigores interdum spectare oportet, & accessiones quæ quotidie, aut maturius, aut serius, tertio, quartove circuitu inuadunt. Videndum etiam quibus in circuitibus quæ decernunt intumescunt, sanguinem profundant, & contra. Quibus etiam in abscessibus morborum reuersiones sunt, temporum venæ, & collapsiones, & colorum mutationes ante iudicationes, & quibus iudicatio minimè contingit. Item corporis anxietates, distentiones, colorum mutationes ex rubro in pallidum, ubi iudicatio non fit, & cutis distentiones absque iudicatione, oculi collapsio, corporis asperitas cum siccitate. Quibus quidem volentibus lachrymæ emittuntur, nil malè portenditur, at quibus inuitis effluunt, malum. Quibus autem dentes vndiquaque lentore obducuntur, malum suspicere licet. Qui vlcus in tibia habuit, & Attico vsus est. huic pustulae sublatae sunt, rubrae, magnæ, idque tussis vice quæ postea vexauit, neq; enim antea tussiuir. In Æno horrorem sentiebant quotquot ex capitis vulnere laborabant, malignè habebant, pus colligebant, post inanem egerendi cupiditatem ex via pedum dolor aderat, & cum mentis perturbationibus lassitudines. Ex quorum numero Clinia cibos auersabatur, contabescebat, pus interdum paulò cruentum, interdum pus intumescens reiecit. Hippei coniunx aqua inter cutem laborans, quæ etiam à tribus annis ad ventris initia tussi vexabatur, maiorem autem puris copiam intro collegit, sub hyemem aquosa facta est. Ab illis verò medicamentis repurgata melius habuit. Ancilla mortua est. In tussientibus, iis quidem qui manibus laborabāt, velut puero qui sarmenta contorquebat, & Amyntæ filio, ubi vtriusque solius dextræ resolutio contigisset, cessabat, deinde tussientes ea affecti sunt. Qui verò aut equitarunt, aut pedibus iter fecerunt, in lumbis & fœmoribus eam senserunt. Ma-

gna autem ex parte sicca tussis erant, aut certè quidem violentæ. Enmyris vxor ægrotum in morem minimè affecta, absque febre stupida est reddita, deinde in totius corporis tremorem res vertit, & colliquationem & cibi fastidium ac sicum, frigidaq; erat. Qui nocturna cæcitudine laborabant (nyctalopes dicuntur) plurimam vrinam reddebant, postea paulum quiddam emittebant. Iis verò tussi atque insuper febre diuexatis tubercula ad aures circa septimum aut etiam octauum diem erumpebant. Enmyris filia febre laborauit, & ex aure pus effluxit, haud certò scio an circa octauum diem. Quibusdam verò dens præcipuè tertius inter superiores exesus fuit, & hic præ omnibus exesus reperiebatur. In hunc dolor & quibusdam etiam circum pus colligebatur. Interdù verò vehementia ad aures tubercula exoriebantur, & hi magis tussiebant quàm illi, interdum etiam suppuratio fiebat cù febribus, & liberabantur septimo die. Ex ingrauescente præcordiorum tumore solutio nulla contigit alio emollita inerant pauca, aliquantum glutinosa, cœcreta quædam minimè bona. Lotium cruentum & sputum spumās reddebat. Iſ ad quem me deduxit Cynicus, septimo die ingrauescebat, ad decimum verò quartum diem iudicatione est absolutus. Sed quæ sensim disparuerunt malum portendebant. Fauces puras habebat, pauca, lata & matura expuebat, paucus è naribus sanguis stillauit, capitis grauitas aderat & manuum ac crurū dissolutio: aluus soluta profuit, pedes semper caluerunt, somni aderant, nihilq; ad aures sublatum est, quòd concocta expuisset. Demarati coniunx etiam inter horrendum pedes calidos habuit, siue ad suppurationem deuenit, nec ne, periit. Senex qui decessit, vnà cum vxore sua ægrotabat, cui furiosum quiddam latēs inerat. At vbi prodissert lumbricus aliquantulum crassus, & paucum cibi recrementum, statim conquieuit, & dormiuit ac conualuit senex iste, cutis corporis circumtensa, extrema frigida, mollis erat, ab initio tremula habebat labra, manus & vocem, moderatè mente motus est, ore erat hianti, neque admodum difficulter spirabat: diebus haud procul viginti mortuus est. Quibusdam præcordia ac aluus compressa ac conferta demiserunt absque murmure, interdum, vt Abderis, stellionum tunicis similia. Id verò animaduertendum

vertendum quòd primùm cōtingit pridie iudicatoriorum dierum, quòdque bona & mala signa his diebus eueniunt, quibus diutius ingrauescunt, aut quibus desinendo tardius occupant. Tum quæ perfidè alleuant, tum ea per quæ seipsis morbi grauiores fiunt. Sputa pulmonum inflammatione laborantibus interdum biliosa, breui cessaturum morbum, quæ valdè flaua, breuem fore indicant. Si qualia sunt per initia, talia tandem se ostendant, ea non admodum concoqui existimare oportet, sed iudicationem facere, qualis eī qui apud præceptorem erat contigit, & qualem alias interdum vidi. Nicippus in febribus per somnum veneris imagines habuit, nihiloque ei deterius fuit, quod & ipsi sapius absque noxa contigit. Id illi cessaturum prædictum fuit, cum febres iudicatione solutæ fuissent, quod & ita euenit. Critias febribus detentus, infomniis, vt nouimus, vexabatur, quibus etiam ipse vnà cum iudicatione est liberatus. Alippus per ora venarum quæ in ano sunt sanguinem fundere solitus, curari vetabatur, curatus insania correptus est, quæ febre acuta succedente cessauit. In febribus acutis siti oppressi à Medicis, aut sua sponte potu interdicto vexati, multum bibere posse videntur. Iis frigida exhibita vt vomitio prouocetur, conducit. Sic nanque biliosa aderunt. Nervos in sese contrahi id indicat. Siquidem manus nerui superiores vulnerati fuerint, manus ab inferioribus neruis tracta, deorsum inclinabit, contra verò aliter continget. Quibus testes intumescunt, tussis sicca vexantur, & tussis venasecta in testium tumores desinit, & inflammatione tentati tussiuunt. Quinetiam febribus ex inguinum tumoribus abortis, tusses succedunt.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
liber quintus.

Olitoris uxorem in Helide febris assidua detinuit, neque epota medicamenta quicquam profuerunt. Infra verò umbilicū in ventre quiddā durum erat & intumescens, ac vehemens dolores faciēs, quod cum manibus oleo iunctis validè est expressum & emollitū, ac deinde plurimus ei sanguis deorsum profluxit, ac cōualuit & vixit. Timocrates in Helide post longam potationem ab atra bile insania cor-

reptus, epoto medicamento perpurgatus est, eaque purgatione multam pituitam & atram bilem tota die demittit, quæ sub vesperum cessauit, vbi multum laboris in purgatione pertulisset: hunc epota polenta somnus corripuit, & totam noctem tenuit ad solis ortum. In somno verò is qui aderant nihil respirare, sed mortuus esse videbatur, & nihil, neque quid diceretur, neque quid fieret sentiebat. Corpore autem distento erat & rigido, vixit tamen & excitatus est. In Oeniadis Scomphus lateris dolore detentus septimo die mortuus est cum delirio. Medicamentum autem deorsum purgans ebibit, cum ipso ante purgationem die mente constaret, neque multum purgatus est. In purgatione verò ipsa delirauit. In Oeniadis Phœnici & Andreae fratribus mala altera intumuit, & labrum quod ex anteriore parte malæ & oculo responderet, neque quicquam intro spectanti comparebat, neque foris ullam puris significationem edebat, sed arida putredine intumescens marcescebat, & mortuus est. Eadem quoque alteri contigerunt. Mortuus est autem hic quidem septimo die, neque eporum medicamentum quicquam profuit. Phœnici verò putredo in circulum erecta est, & vlcus ante mortem magna ex parte repurgatum fuit. Sed & hic mortuus cum diu traxisset. In Oeniadis Pyridamus pulmonis inflammatione laborans, decimo die delirare cœpit, curatus verò tum ad sese rediit, tum spura puriora reddebantur, & morbus in melius tendebat. Somno ei multo offuso oculi aurigine tentati sunt, & circa vigesimum diem mortuus est.

Quidam in Oeniadis morbo detentus, cum sine cibo perseueraret, strepitum in ventre vehementem & dolorem percipiebat, ciboque assumpto & comminuto, vbi post cibifunctionem tempus aliquod intercessisset, non longè post ea idem sentiebat, corpusque contabescere & paulatim absumebatur, neque alimentum ex cibis sumtis percipiebatur, & per aluum demittebantur ciborum reliquæ prauæ & exustæ. At cum cibum recens deuorasset, tum minimè strepitum sentiebat, neque dolor detinebat. Sic sumtis omnne genus medicamentis tum sursum, tum deorsum purgantibus, nihil alleuabatur. Secta verò per vices, vtriusque manus vena, donec exanguis fieret, tum demum alleuationem & mali liberationem sensit.

In

In Oeniadis Eupolemus coxendicis dextræ dolore con-
 fluctabatur, ac inguinis, & propinquæ coxendicis iuncturæ
 quæ est ab inguine & anteriore coxendicis parte. Huic san-
 guis ex malleolo detractus est admodum multus, niger &
 crassus, epotoque medicamento aluum deorsum purgante,
 multum purgatus est, & melius quidem ei aliqua ex parte
 fuit. Dolores verò non cessabant, sed tum coxendicem, tum
 illius iuncturam ad sedem (quæ κοχέων dicitur) tum etiam
 inguinis loca suppuratio occupabat, ibique dolor erat in-
 tensior. Pus autem os potius quam carnem altè peruadebat,
 & aliquandiu sic se habere ignoratus est, donec admodum
 debilis exiit. Tandem crustis valde multis, iisque magnis &
 densis inustus est, pusque multum & crassum effluxit, ac non pau-
 cis post diebus interiit, tum ex vlcere magnitudine, & mul-
 titudine tum ex corporis debilitate. Hic videbatur liberari
 posse, si vnica ampla sectione sectus fuisset, ac per eam pus di-
 missum esset, aut si altera sectione opus erat, eam amplam
 ad mouere, atque hæc in tempore facta oportuit. Lyconi in
 Oeniadis in reliquis quidem eadem contigerunt, dolores
 tamen ad crus non admodum peruadebant, neque purulen-
 tus exiit, verum sanus longo interuallo. Medicamenta au-
 tem ebibeat, & cucurbitulas admouebat, sanguis mitte-
 batur, atque interea melius habere videbatur. Athenis qui-
 dam pruritu totius corporis, præcipuè tamen testium & fron-
 tis detinebatur, ac vehementer admodum vexabatur. Cutis
 toto corpore crassa erat, ac qualis in lepra videri assolet, ne-
 que vlla ex parte præ crassitudine apprehendi poterat. Hic
 nullis remediis iuari potuit. In Melum autem ad balneas
 calidas profectus, prurigne & cutis crassitudine liberatus
 est, hydropem tamen periiit. Quidam Athenis cholera corre-
 ptus, tum vomebat, tum infra demittebat, & doloribus con-
 fluctabatur, ac neque vomitio neque alui deiectio sisti pote-
 rat, voxque defecerat, nec lecto moueri poterat, oculi cali-
 gine obducti & caui, conuulsiones detinebant, quæ ab in-
 testinis profectæ ventriculum occupabant, & singultus.
 Quod ex aluo secedebat, vomitione longè copiosius erat.
 Hic epoto veratro cum lenticulæ succo, etiam insuper al-
 terum lenticulæ succum pro viribus ebibit, ac tandem post
 vomitum ei ambo coacta sunt & suppressa, verum perstri-

gescebat. At calida admodum lotus est à pudendis deorsum, in tantum ut etiam superiora incalesceret, & viri. Postridie verò polentam sumsit. Gorgiæ uxori in Larissa menstruæ purgationes quatuor annis suppressæ erant, præter valde paucas. Vtvero autem, quamcunque in partem se inclinasset, pulsus atque grauitatis sensum præbebant. Fetum concepit hæc mulier & produxit, emissâq; est in lucem nono mense puella viua in coxendice vlcus habens, ac secundarum exitus consecutus est, & copiosus admodum sanguinis fluxus successit, postridieque, & tertio, & quarto etiam sanguinis grumi concreti. Febris eam decem primis diebus detinuit, ac in posterum ei sanguis ruber prodit. Facies, tibiæ, pedes ambo, & femur alterum vehementer tumescebant. Cibos auersabatur, siti verò vehementi torquebatur, ac maximè frigida cõferebat, vinum autem nullo modo. Venter excluso primo fœtu exiguo quidem momento remollitus est, planè autem non concidit, sed durior perseverabat, verùm citra dolorem. Quadagesimo verò à primo die, quod præposterè conceptum fuit excidit, caro quædam, & venter concidit tumoresque omnes, fluxusque tenuis & sanguis olens prodit, ac conualuit.

Phæris mulierem ingens capitis dolor diu tenuit, quem neq; purgato capite quisquam alleuare poterat. Melius autem habebat cum ei menstrua expedite prodibant. Hæc in intenso capitis dolore pessis odoratis ad vterum appositis alleuabatur, & aliqua ex parte purgata est, cumq; concepisset caput doloribus leuatum est. Larissæa mulier prægnans decimo mense copiosum sanguinem quatuordecim diebus demisit, plurimum tamen tribus potissimum diebus, antequàm puer in lucem ederetur. Decimoquarto puer mortuus vtero excidit, cuius brachium dextrum lateri adherescebat. Tertio die noctu eadem hora cum puer prodit, secundæ & purgamenta alba deciderunt, ac deinceps tribus diebus & noctibus multa quodammodo prodierunt. Post hæc febris duobus diebus ac totidem noctibus tenuit, dolorq; totum ventrem & coxendices fereq; imum ventrem vexauit. Larissæ Hipposthenes pulmonis inflammatione Medicis detineri, falsò tamen, videbatur. Principio quidem lucta se exercens duro in loco supinus cecidit, superincidete ei aduersario.

fario, & lauit frigida, cœnam sumsit, & grauior sibi videbatur. Postridie verò febris & tussis sicciior, ac spiratio crebra tenuit. Quinto autem die cruentum paucum secreuit, & delirare cœpit. Cùm tussis vrgeret, tū dolor pectus & dorsum infestabat. Sexto postquam sternutasset sanguis ex naribus effluxit ad quatuor ferè heminas. Sub vesperam neq; loquebatur, neq; quid fieret aut quid diceretur sentiebat. Vndecimo mortuus est. Quinq; autem diebus quandoque bene sentiebat, quandoq; verò minimè, febre liber erat. Sputū verò nullum excernebatur, neq; stertor detinuit, quoniam sputum non aderat. Larissæ Scamander coxendicem syderaram habuit. & os diu disparatum. Hic post magnā sectionem, etiam ad os ipsum, deniq; inustus est, ac tū duodecimo post sectionem die conuulsio cœpit ac magis detinuit. Conuulsione autem tentabatur crus ipsum ad latera vsq; quæ ad alteram etiam partem perueniebat. Crus autē contrahabatur & extendebatur, cæteraq; mēbra mouebat, & maxillæ riguerunt. Hic octauo post conuulsionis insultum die, conuulsione periit. Vtriculis verò concalactis ex eruo ad curationem totum corpus fouebatur, & ex infuso per clysterem tandem nonnihil stercoreis subiit. Medicamentum affatim synceram bilem deturbans ebibit, & insuper aliud deuoratur. Ac secessit quidem, nihil autē ex deuorato medicamento leuamenti sensit. Somnus paruus venit. Rursusq; epoto sub vesperam valido medicamēto affatim synceram bilem deturbante, sub ortum Solis mortuus est. Atq; diutius morbum sufferre potuisset, ni vis medicamenti obstitisset.

Larissæ Palamedis equiso vndecim annos natus, ab equo in fronte supra oculum dextrum vulnus accepit, & ad os vitium peruenisse videbatur, ex eoq; modicus sanguis profusiebat. Hic magnam sectionem ad os duplex vsque pertulit, & eo statu os curationem accipiebat, quod etiam antea illico os vtero gestabat. Sub vigesimum diem circum aurē tumor exortus est. Febris cœpit & rigor, ideoq; potius augebatur tumor & dolor. Sub initia febris ex rigore cepit, & oculi, frons, ac tota facies intumuit. Hæc autem dextra capitis parte ferè contigerunt, peruasit tamen tumor etiam ad sinistram, sed hic nullam noxiam attulit. Ad extremum verò febris continuaprehendit. Arq; ista minus affligebāt ad

octauum diem vsque. Post inuentionem autem & medica-
 menti deuorati purgationem, illito tumori medicamento
 superstes fuit. At verò malorum causa nullo modo ad vlcus
 referenda erat. Theophorbi filio Larissæ vesica caeca scabie
 (lepram dicunt) laborauit, & glutinosam vrinam reddebat,
 in eaque reddenda circa initium & finem dolore diuexaba-
 tur, & mentulam confregit. Hic epoto acri medicamen-
 to vrinam promouente, ad vesicam nihil quidem secessit,
 sed vomitione pus multum & bilem reddidit, cæteraque
 eiusdem generis per aluum demittebat. Venter dolore cõ-
 flictabatur, & intus ardoris sensus percipiebatur. Reliquo
 verò toto corpore perfrixit & exolutionem sensit, neque
 quicquam assumere voluit. Huic medicamento vis nitroia
 ventriculum vehementer admodum exulcerauit, quo epo-
 to tertio postea die extinctus est. Larissæ Antimachi vxor
 ferè quinquaginta diebus vterum gestabat, & reliquo tem-
 pore cibos fastidiebat, septemque diebus vteri & oris veg-
 triculi dolore conflictabatur, & febris prehendebat. Ex quo
 tempore nihil per aluum secessit. Huic medicamentum de-
 orsum purgans valentius quàm par erat deglutendū est ex-
 hibitum, & bilem præ inedia & febre exultam vomitione
 reiecit. Neque enim vlllo potu utebatur. Paucam verò vi qua-
 dam euomuit & in grumos contractam. Deinde vbi com-
 mota fuit, eam demittebat, & debilitari visa est, aquaque e-
 pota vomere renuit. Post hæc autem dolor vehemens infe-
 riorem aluum detinebat, quæ à medicamento exulcerata
 erat, eique statim post sterco ramentum subcreuentum ex
 aluo secessit. Perpetuò verò increfcebat imbecillitas & in-
 continens corporis iactatio, & purgatio ad quinque hemi-
 nas processerat. Aqua multa vètri affusa restitit aluus, aliud
 quippe nihil assumere poterat. Circa mediã noctem mor-
 tua est. Videbatur autem superstes esse posse, si aquam bi-
 bere aut statim ante portionem vomere potuisset. Larissæ
 Onesidemi ancillæ exulcerata est aluus & intestinum à bile
 per se commota, ac sursum & deorsum bilis & sanguis pro-
 dibant, febrisque detinuit. Huic imbecillæ in potu est ex-
 hibitum medicamentum deorsum purgans imbecillum,
 aquosum & paucum, ex quo copiosa vomitione sunt red-
 dita, & amplius per inferna subierunt, ac sub vesperam re-
 petiue.

perauerunt. Postero verò die febris aderat, verùm debilis. Alius etiam exulcerabatur, & eadem adhuc deiectiones erant. Tertio autem die vehementi admodum febre correpta, sub vesperum obiit. Hæc prorsus peritura fuisse existimata est, minimè verò quandiu epota frigida vomitus tenuit. Vbi verò perfrixit aluus superior, aqua perpurgata, post epotum pisanæ succum frigidum, sic ex infuso subluta est. Larissæ Eudemus valdè magnum & diurnum pariebatur sanguinis profluvium per ora venarum quæ sunt in ano (Græci hæmorrhoidas dicunt) adeò vt exanguis esset, & bilis commota. Leniter tamen habebat toto corpore, & aluus deorsum conturbata, biliosa demittebat, & hæmorrhoides remittebant. Post epotum medicamentum deorsum purgans, probè repurgatus est, ac insuper pisanæ succum ebibat, & amplius aluus turbabatur, dolorque ad præcordia aderat. In hoc hæmorrhoidibus manus est admota, cum malè quodammodo affectus esset venter, & amplius curatione opus esset, ac vomitus afflixit. Tandem verò ex irritato medicamenti cancro, febris adorta est, nec ante mortem dimisit. Interdum quoque cum rigor subiens dimississet, febris adsuit, ipsique ex aluo bilis secessit, flatus partim prodibat, partim intus remanebat, dolorque ventrem affligebat. Hæmorrhoides verò deinceps à purgationibus extra anum eminerere cœperunt, & per eas flatus existerat, qui à steruatione ortum ducebat.

Larissæ quidam hasta lata percussus, à tergo vulnus accepit, cuius acies infra vmbilicum penetrauit, & cum liuore actumore amplum spatium peruasit. Post acceptum vulnus deinceps dolor primò vehemens tenebat & venter intumescerebat. Postridie exhibito medicamēto deorsum purganre, quiddam suberuentum deiecit, & mortuus est. Huius intestina non esse sana, venterque sanguine redundare videbatur. Apellæus Larissæus annos attingens propemodum triginta aut paulò minus, morbo detinebatur, quo noctu magis inter dormiēdum quam interdium corripiebatur, & duobus ferè annis laborabat ante mortem. Bilem aurem flavam interdum vomitione reiciebat vbi excitabatur, quædoque etiam atram. Hic vehementi admodum capitis purgatione & longo intervallo vsus, atque etiam bis epoto me-

dicamento, sex menses transegit. Edax autem erat & corpore bilioso, ac post multam luctam vehementi rigore correptus est, & febris inuasit, morbusq; noctu afflixit. Postridie verò rursusq; altero die, sanus esse videbatur. Subsequente autem nocte, vbi cenasset, à primo somno morbus corripuit, qui noctu & interdiu ad cœnæ tempus vsque tenebat. Mortuus est ante quam ad se rediret. Primum corporis dextra ac facies, reliquumq; corpus, conuulsione tentabantur, deinde sinistra peruadebat, cumq; quietus esse videretur, sopore & stertore detinebatur, rursusq; morbus excipiebat. Eumelo Larissæo crura, manus, & maxillæ riguerunt, neq; extendere, neq; flectere poterat, nisi quis extenderet aut flecteret, vt nec maxillas diducere, nisi quis diduceret. Neque verò alia corporis parte dolorem sentiebat, neq; quicquam comedebat præter mazam, & mulsam potabat. Vigesimo die sedens supinus decidit, & à lapide vehementer in caput percussus est, eiq; oculorū caligo offusa est, neq; longè postea sanus surrexit, & omnibus erat liberatus, nisi quod è somno cum excitaretur, articuli aliquantulum colligati esse videbantur. Etatis autem erat iam duodecim annorum aut tredecim. Mensibus verò tribus aut quatuor laborauit.

Larissæ virgo post paucum sanguinem vomitione reiectum, purulenta euasit, febribusq; correpta, non ante liberata est quam vitam cum morte commutasset, quæ tertio mense contigit. Ante mortem autem aures obsurduerunt, neque exaudiebat, nisi quis valdè acclamaret. Ante verò quam sanguinem vomitione reijceret, iam debilis erat. Larissæ Dyseridis ancilla iuuenula, cum venere vteretur, vehementer affligebatur doloribus, aliàs verò dolorem nō sentiebat, neque concepit vnquam. At cum annum sexagesimum attingisset, post meridiem vehementibus velut partus doloribus consistabatur. Post multum verò ante meridiem porri esum, vbi dolore correpta est omnium qui antea tenuerunt vehementissimo, exurgens asperum quiddam in ore vteri contrectauit. Deinde cum iam animo linq̄ueretur, ab alia muliere manu immissa expressus est calculus asper, fusi verticillum propemodum æquans. At tunc statim sanitati est restituta, & deinceps perseuerauit. Maliensem plaustrum onustum qua parte costæ sunt, calcavit,

cauit, easque confregit, & ei aliquanto tempore pus infra costas subtitit. Subter lienem inustus, & curatione per linamenta concerpra adhibita, ad decem menses peruenit. Secta cute in omento, foramen visum est vtrinque penetrans, & ad renem ossaque putredo perueniebat. Fefellit nos huius corporis habitus biliosus, & quæ in corpore inerat multa omenti putredo sicca, aliarumque carniū, quas statim oportuerat, quoad eius fieri potuisset, medicamento sicco inuadere, dum vir aliquid habebat vitium. Humidis namque nihil proficiebatur, sed putredo inualefcebat. Sub linamentis verò subsistente humore, rigor corripiebat & febris, putredoque augebatur. Istuc autem putridum quiddam, subnigrum & graucolens affluebat. Antequam verò ad curationem aggredieremur, ferè quotidie multum foras traiciebat, quod nec facile fluebat. Cognita est morbi natura altius defixa esse quam subtercutem. Adeo vt omnibus ritè administratis, seruari tamen non posse videretur, etiamsi ventris profluuium inuasisset.

Autonomus in Omilo ex capitis vulnere obiit decimo sexto die æstate media lapide ad suturas in medium sinciput cominus immisso. In quo non animaduerti cum sectione indigere. Opinionem verò meam fefellerunt suturæ in feteli noxiam continentes: postea nanque & conspicuum exitit. Primùm certè ad claviculam, deinde verò ad latus dolor admodum vehemens, ortus est, & conuulso ad vtranque manum peruenit. Vlcus enim medium caput & sinciput occupabat. Ad sectionem ventum est decimoquinto die, neque pus multum prodiit. Cerebri verò membrana sine putredine apparebat. In Omilo famula duodecim ferè annos nata, ex capitis vulnere moritur decimoquarto die æstate media, vbi impacta à quodam ianua os collisum & fissum fuit. Ad suturas verò vulnus erat, quod certè sectione egere est animaduertsum. Sectum est autem non quantum oportuit, verùm quod in ipso relictum est, in pus versum fuit. Octauo die rigor, febrisprehendit. Habebat verò non commodè, sed quantum etiam prioribus diebus cum febre vacabat. Nono autem die quod reliquum erat exectum est, & pus

valdè exiguum cum sanguine subesse visum est, membranaque pura erat, ac somnus quidem cepit, febris verò post-hac non dimittebat. Convulsio autem manum sinistram occupabat, quòd dextra potiùs parte vlcus haberet. In Omilo Cyrenius vbi pus intro collegisset, triginta diebus serius quàm oportuit inferiori ventri vstionem adhibuit, & moderatè habebat, resiccatumque pus in ventre fuit. Calidissimo verò anni tempore, ex pomorum, aliorumque iuculium eduliorum esu, febrisprehendit, aluique profluuium ac mortuus est. Hecason in Omilo perinde ac aliter serius iustus est. ferè tamen totus venter resiccatus est. Difficultate autem intestinorum correptus, vbi eam euassisset, quiduis edebat, donec totus intumuit, ei que pus per inferiora erupit & alui profluuium sublatus est. Hecasoni in Omilo ex corporis impuritate & prava purgatione, grauis in coxendicem dolor incubuit. Quo quidem demittente, febribus correptus est, diuque lectulo decumbens, neque bibebat quaquam, neque sitiebat, debilis autem erat & crebrò horrores sentiebat. Huic probè quidem, vt conueniebat, morbus sublatus est. Corpus verò ab oblatione opem sentiebat. Sub extremum morb⁹ per inferiora erupit, ac omnis cum multa bile secessit, & mente motus mortuus est. Videbatur autem morbum euassisse. Salamini qui in anchoram delapsus est, in ventre vulnus accepit, & vehementissimis doloribus conflictabatur. Epotum autem medicamentum neque deorsum demisit, neque vomitione reiecit. Quæ seipsa iugulauerat, suffocabatur. Cui longè postea medicamentum deorsum purgans deuorandum exhibitum, per alium demissum est. Adolescens Eubœa veniens, vbi post multas infernas purgationes intermississet ac quieuisset, febris correptus est. Deinde cum sibi videretur per superiora purgandus, medicamentum deorsum purgans imbecillum, nempe radicem ebibit, & quarto post potionem die mortuus est, cum nihil perpurgatus esset, sed somnus tenuisset, neque sius sedari potuisset. Serua quædam barbara, cui ex deglutito medicamento pauca quædam per superiora prodierunt, quæ suffocabant, per inferiora verò multa, nocte mortua est. Eubienfis quidam medicamento deorsum purganti ebibito tribus diebus purgabatur ac mortuus est. Manum autem

puru-

purulentam ad cubitum vsque habebat. Symmachi puer à bile præfocabatur, noctu inter dormiendum, & cum febris eum detineret. Epotum autem medicamentum non contineuit, neq; purgatus est, sex etiam ante mortem diebus. Qui prope curriculum habitabat, vbi noctu sanguinem vomitione refudisset, postridie cū multa sanguinis vomitione & suffocatione mortuus est. Ad lienem verò & infra copiosus ei sanguis secedebat. Puer in ventrem & iecur à mulo ictus, obiit quartodie. Spirationem autem crebram habebat, neque intelligentia valebat, & febris detinebat.

Hermophili filius diebus vndecim laborauit. Febris autem detinebat, neque ciborum reliquæ subierant. Ac imprimis quidem delirio correptus est, quod noctu desit. Postero verò die voce defectus iacuit cum stertore, distortis oculis, febricitans. In os autem immissa penna, bilem atram vomitione reiecit, & ex infuso per clysterem stercus multum prodiiit. Astionis seruæ pes suapte sponte syderatione tentatus est, iuxta pedis medium, interna parte ex obliquo, & ossa purilagine concepta discessionem fecerunt, ac pularum fistulosa prodibant, aluique profluvio succedente mortua est. Mulier sana & obesa, ex medicamento conceptus gratia deglutito, ventris dolore & intestinorum torminibus conflictabatur, ac intumuit. Spirandi difficultas instabat & animi consternatio cum dolore. Sanguinem paucum vomitione reiecit, & quinquies emortua est, vi expirasse videretur, ac neque vomitu ex aqua frigida, dolor vrgens aut spiratio remittebat. Frigidæ verò ferè amphoretæ triginta corpori affusæ sunt, quòd sanè vnicum opem ferre videbatur, ac postea bilis copiosa infra demissa est. Vrgente verò dolore nihil secedere poterat, vixit tamen. Antea dextera deglutito medicamento alioqui nullam noxam sensit, ac circa vesicâ dolor tenere visus est, quæ statim multo recremento repurgata est. Post meridiem dolor vehemens valdè tenebat, ac in posterum diem suffocatio, animi consternatio, & corporis dissectio. Vomebat etiam ac nihil per aluum demittebatur, noctu malè habebat, neque somnus inuasit. Postridie verò multum ex aluo prodiiit, ac demum sanguis, & periit. Athenadæ puero masculo vlcere exedente (phagedænam vocant) laboranti, dens ex sinistra

parte inferior, ex dextra verò superior doluit. In aure dextra pus collectum est, non amplius virgente dolore. Cerdo qui in Pityo erat calcem affluens, sese supra genu in femur pupugit, & ferè ad digiti longitudinem subulam adegit. Huic ne sanguis quidem vllus effluxit, & vulnus celeriter coisit. Totum autem femur intumescibat, & tumor ad inguen & lateris inanitatem extèdebatur. Hic tertio die mortuus est. Quidam accepto in inguine à sagitta vulnere quem nos vidimus, præter omnem ferè expectationem seruatus est. Neque enim spiculum, quod nimis altè descenderat, eductum fuit, neque vlla memoratu digna sanguinis eruptio, aut inflammatio aderat, neq; claudicauit. Inuentum autem spiculum sexto demum anno ex quo vulneratus erat, eduximus. Iniecta autem erat suspicio illud iater medios nervos iaruisse, venamq; nullam aut arteriam diuisam fuisse. Qui iaculo acuto in posteriorem partem paulò infra ceruicem fauciatu est, vulnus quidem accepit aspectu minimè effra dignum. Neque enim altè penetrabat. Non longè autem postea sublato iaculo, distendebatur in posteriora contractus, velut qui in scapulas rigescunt, & posteriorum partiu distentione tentantur, maxillæq; constrictæ erant. Si quid etiam humidi ore contineret & deuorare tentaret, in nares regerebatur, ac in reliquis statim deterius habebat, alteroq; die mortuus est. Adolescentem per asperam viâ maturato cursu calcis dolor cepit, inferiore præcipuè parte. Quo loco abscessus nullus factus est, qui humorem cogere. Quarto tamen die locus vniuersus nigricabat ad talam vsque, qui astragalus dicitur, & cavitatem illam quæ est ad planum pedis, quod *σφῆδος* vocatur. Quod denigratum fuit nõ disruptum erat, verum priùs è medio sublatus est. In totum verò post cursum vixit viginti diebus. Qui ad oculum fauciatu fuit, vulnus quidem in palpebra accepit, cuspis verò abundè demersa fuit, spiculum autem extremū vltimus extabat. Recisa palpebra cuncta exenta sunt, nullumq; detrimentum adfuit. Oculus nanque remansit & citò conuuluit. Sanguis autem liberaliter & abundè profluxit.

Pulchra erat virgo Nerij filia, & ferè annos nata viginti, cui à muliercula amica ludente lata manu sinciput percussus est. ac tunc quidem oculorum caligo corripuit, & sine
respi-

respiratione erat, cumque domum peruenisset, illico febris
 vehemens cepit, & capitis dolore tentata est, cum faciei ru-
 bore. Septimo autem die, ad aurem dextram pus graueo-
 lens, aliquantulum rubrum cyatho amplius prodit, melius-
 que habere & alleuari visa est. Rursus inualecente febre in
 somnum propensa erat, neque loqui poterat, faciei pars
 dextra contrahebatur, difficultas spirandi ac conuulsio cum
 tremore aderat, & lingua impediabatur, oculusque stupe-
 factus est, nono mortua est. Cleomenis puerum hyeme ci-
 bifastidium cepit, a quo sine febre extenuabatur, cibosque
 ac pituitam vomitione reiciebat, duobusque mensibus in-
 appetentia consecuta est. Coquo ex phrenitide gibbosa
 spina facta est, neque huic medicamentum purgans epo-
 tum opem ullam attulit, sed vinum nigrum & panis in ci-
 bo balneis abstinuisse & leuiter conficari, neque multis
 fomentis calefieri, sed blandè. Cuidam circa vigesimum
 ætatis annum, post epotum abortiuum dolor contigit &
 multorum biliosorum, pallidorum, porraceorum vomit-
 us. Vbi bibisset conuulsio prehendebat, & linguam com-
 manducabat. Quarto die ad eam ingressus sum & erat ei
 lingua magna, nigra, oculorum album rubescebat & perui-
 gilera. Quarto die sub noctem mortua est. Origanum
 oculis & dentibus potu exhibitum nocet. Puellam quæ
 ex abrupto loco decidit vox defecerat, corporis iactatio
 prehendit, & sub noctem copiosum sanguinem vomitio-
 ne reiecit, qui copiosior sinistra parte, in quam impeg-
 erat, effluxit. Mulsam non sine negotio absorbebat, stertor &
 crebra spiratio, velut moribundis, aderat. Venæ quæ sunt
 in facie distendebantur, & decumbebat supina, pedes in-
 calefebant, leuiter febricitabat, vox defecerat. Septimo
 die vox erupit, paulatim incallescere & seruata est. Pytho-
 cles lac multa aqua permixtum ægrotantibus exhibebat.
 Pernionibus medebris scarificando & pedes calefacien-
 do, sic vt maximè igne & aqua exalfacias. Oculis noxiam
 adferunt lens, poma dulcia, & olera. Lumborum, cru-
 rum & coxendicis dolores ex laboribus obortos, aqua ma-
 tina calida & aceto perfundere oportet, vel intincta spon-
 gia fouere. Lanis verò succidis deligare & pellibus agni-
 nis. Fullonibus in inguinibus tubercula exoriebantur

dura & sine dolore, circaque pubem & in collo magnitudine similia erant. Antea quidem febris tussiculosa tenuerat. Tertio mense aut quarto venter contabuit, calores accesserunt, lingua arida, sitis aderat & alui deiectiones molestæ, mortui sunt. A Macedone quidam lapide in caput percussus, decidit. Tertio die vox defecerat, & corporis incontinentia iactatio erat, febris parua, tempora non admodum pulsabant. Nihil omnino audiebat aut sapiebat, neque quiescebat, sed quarto die mouebatur. Mador tum circa frontem, tum sub naso ad mentum vsque erumpebat, & mortuus est. In Delo Eniates quidam retro in latus sinistrum iaculo percussus, vlcus sine dolore quidem habuit. Tertio vero die grauis dolor ventrisprehendit, nihil ex aluo secedebat, verum sub noctem ex infuso per clysterem stercus prodit, neque dolor intermittebat, sedes ad testes eminebat. Quarto die dolor ad pubem & ventrem detinebat, neque quiescere poterat, biliosa affatim syncera vomitione reiecit, oculi quales animo deficientibus. Post quintum diem mortuus est. Calor quidam tenuis aderat.

Iaculo in iecur percussus illico cadauerosus color affusus est, oculi concaui extiterunt, corporis incontinentia iactatio & implacitas aderat. Mortuus est antequam conicio dimitteretur, cum prima luce vulneratus fuisset. Polemarchi coniugi per hyemem angina laboranti guttur intumuit cum multa febre, & sanguis missus est, faucium suffocatio desit, febris perseuerabat. Sub quintum diem tumor ad laeuum genu cum dolore subortus est, eique ad cordis regionem quiddam coaceruari videbatur, ac respirabat velut qui in aquam demersi sunt respirare solent, & expectore strepitus quidam edebatur, idemque contingebat quod fatidicis mulieribus quæ Pythone affatæ, quod ventre oracula fundunt, Engastrimythi, hoc est ventriloque, dicitur. Circiter septimum aut nonum diem sub noctem alius affatim prorupit, & liquida multa quæ praua existimabantur demisit. Ipsa verò tandem voce defecta mortua est. Ventres in morbis medicamento purgante subducere conuenit, inferiores quidem vbi materiam concoctam & consistentem videris (cuius rei signum est, si neque anxietate, neque capitis grauitate diuexati ægri fuerint) aut vbi calores mitif-
simi

fini fuerint, aut vbi finita accessione desierint: superiores
 verò in ipsis accessionibus. Tunc nanque etiam per se hu-
 mores in sublimè efferuntur, cum anxietate & capitis gra-
 uitate, aut incòinènti corporis iactatione egri conficiantur.
 Cuidam ex casu in cubitum vulnerato, ob siderationem
 cubitus pus colligit, quo iam maturescente glutinosa sanies
 exprimitur, qualis etiam Leogenisco & Demarcho Agleu-
 teis filio. Eodem verò modo neque admodum ex illo em-
 pus vllum effluxit, quale quid Æschyli filio contigit. Plærif-
 que autem pus colligentibus horror & febris accidebat.
 Parmenisci puero surditas obtigit, cui contulit aurem non
 eluere, sed sola lana expurgare, & oleum aut netopum in-
 fundere. Deambulationes quoque imperare, manè surgere,
 & vinum album bibere. Aspasij vxori ex vehèmentè dentis
 dolorè mala in tumorem sublata sunt. At vbi ex castorio &
 pipere os colluisset, alleuamentum sentiebat. Callimedon-
 is filio ad tuberculum in collo enatum, durum, magnum,
 immaturum & dolorem excitans, contulit vena secta in
 brachio, aut lini semen vino albo subactum & oleo mace-
 rarum cataplasmate impositum & deligatum, valdeque co-
 ctum, aut in aqua mulla decoctum cum scenigræci, hordei
 aut tritici farina. Melissandro magno gingiuarum dolore & tu-
 more oppresso, vena in brachio secta est. Alumen per initia
 adhibitum cursum cohibet. Aqua inter cutem laboranti
 vile est corpus laboribus exercere, sudores mouere, pane
 calido oleo intincto, & pauco potu vti, caput tepida lauare.
 Vinum quoque album & tenue, ac somnus auxilio est. Bias
 pugil suapte natura vorax, in choleram morbum incidit ex
 carniū esu præcipue que suillarum crudiorum, & vini sua-
 uis ebrietate, ex bellariis ac dulcioris, cucumere, pepone,
 lacte, & polenta recenti. Æstate verò cholera morbus & fe-
 bres intermittentes vigent. Timochari hyeme de stillatio-
 ne in nares præcipue vexato, post veneris vsu cuncta re-
 siccata sunt, lassitudo, calor, & capitis grauitas successit. Su-
 dor ex capite multus manabat. Erat autem etiam per sani-
 tatem sudoribus obnoxius. Tertio die conualeuit. Post ca-
 niculam febres vigeant, in quibus ægri sudoribus disflue-
 bant, neque à sudore penitus perfrigescebant, sed rursus in-
 calecebant, longaque ac ferè sine iudicatione erant, neque

admodum strim adferebant, paucis septimo aut nono desinebant, vndecimo, decimoquarto, decimoseptimo & vigesimo iudicatione soluebantur. Polycratem febris inuadebat, & quod ad sudorem attinet, quæ scripta sunt ei contigerunt. A medicamento aluus purgata est, & febris mitis erat. Demuo sub vesperam circa tempora & collum parui sudores, deinde etiam toto corpore dimanabant, rursusque incaluit. Ad duodecimum & decimumquartum diem febris intendebatur, & alui recrementa pauca erant. A purgatione post sorbitionum usum, circa decimumquintum diem vëtris dolor ad lienem & lateris sinistri inanitatem prehendit, qui cum calidis admotis, minusque frigidis iuuaretur, ex molli per clysterem infuso desit.

Magnæ nauis præfecto anchora manus dextræ indicem & os infernum collisit, ex quo inflammatio, sideratio, & febris successit. Quo modicè per aluum repurgato, calores & dolores leues fuerunt, ex digito aliquid deiecit. Post septimum diem sanies laudabilis exibat, ac deinde se non posse omnia lingua explicare dixit. Prædictio facta est partium posteriorum distentionem (opisthotonum dicunt) aduenturæ, & ad id conferebant maxillæ cohærentes, deinde ad collum affixæ. Tertiò verò die totius corporis in posteriora conuulsione cum sudore tentabatur. Sexto post prædictionem die mortuus est. Telephanes Harpali ex liberta filius luxationem in pollice deorsum accepit, vnde inflammatio & vehemens dolor insecutus est. Quo remisso in agrum profectus est, vnde rediens ex lumbis doluit, lauit, sub noctem maxillæ cohærebant, & in posteriora distentio (opisthotonum vocat) aderat. Sputum spumans ægrè dentes pertransibat, tertio die mortuus est. Thrinon Damonis filius ex tibiæ vlcere iuxta malleolum, cum ad neruum sanè purum medicamentum erodens fuisset adhibitum, distentione in posteriora, quam opisthotonum dicunt, mortuus est. Animaduertendum sanè est num in omnibus internis puris collectionibus, & oculorum laboribus, ad noctem dolores fiant. Tusiles per hyemem vigent, præcipuè verò austrino cœli statu, crassa multa albaque screantibus febres ferè succedebant, & quinto die desinebant. Tusiles verò sub quadragesimū, quale quid Hegesipoli contigit. Eutychedes ex cholera

lera morbo in cruribus nervorum distentionem sensit cum
 inferna alui deiectione. Bilem abunde saturatam multam,
 & vehementer rubram ad tres dies noctesque vomitione
 reiecit, cum corporis imbecillitate & incontinenti iactatio-
 ne. Nihil verò continere poterat, neque cibi, neq; potionis
 quicquam. Vrinæ quoque multa suppressio, eiusque transi-
 tus qui ad inferiora tendit. Vomitione sex mollis prodiit, &
 deorsum quoque proiecta est. Androphani vocis defectio
 & delirium aderat, quibus solutis multis annis superfuit, &
 in morbum relabebatur. Lingua verò toto tempore arida
 perseverabat, neque loqui poterat nisi collueretur, magna-
 que ex parte admodum amara erat. Interdum quoque cor-
 dis dolor affligebat, quem venæ sectio soluit. Huic aqua aut
 mulla in poru exhibita contulit. Veratrum nigrum ebibit,
 neque biliosum nisi paucum prodiit. Demum per hyemem
 decumbens mente abalienata erat, & lingua similiter vitii
 afficiebatur, calor tenuis erat sine dolore, lingua decolor,
 vox qualis pulmonia laborantibus, è pectore vestem exue-
 bat, seque educi iubebat, nihil verò apertè proloqui pote-
 rat, sub noctem mortuus est. Nicanor cum ad conuiuium
 prodiret tibicinæ metu afficiebatur, adeo vt cum tibia in-
 flaret eamque in conuiuiu tibia canentem audiret, præ ti-
 more turbaretur, neque sustinere posse diceret, si nox esset,
 de die verò, nihil commoueretur. Quæ quidem cum diu
 comitabantur. Democles qui cum illo erat, caligine tenta-
 ri & exoluro esse corpore sibi videbatur, neque per præru-
 ptum locum iter facere, neque pontem, ac ne minimè qui-
 dem profundam scrobem transmittere, verum per ipsam
 scrobem adire poterat. Quod eum aliquandiu tenuit. Phœ-
 nicis hic erat affectus. Ex oculo dextro plærunque velut ful-
 gor coruscare videbatur, paruoque postea temporis inter-
 uallo, dolor in tempore dextro insisteat, & posteriorum
 colli vertebrarum contentio aderat, ac circum dentes duri-
 ties, quos distētus diducere conabatur. Vomitiones vbi cō-
 secutæ erant commemoratos dolores submouebant & le-
 nibant. Quinetiam sanguinis missio auxilio erat, & veratri
 potio cuiusquemodi humores eduxit, porraceos verò maxi-
 mè. Parmenisco èt antea animi desperatio accidebat, & vita
 æfungi cupiebat, interdum verò rursus securo erat animo.

Canonis famula ex prægresso capitis dolore mente erat alienata, clamor aderat, eiulatio multa, parum quiescebat. Sub quadragesimum diem mortua est. Decem sub mortem diebus voce defecta fuit & conuulsione tentata. Adolescens post multum meri potum, quòdam in tectorio supinus dormiebat, cuius in os serpens Arges dictus subiit. Quod sanè cum sensisset, neque loqui posset, stridere dentibus coepit, & serpentem deuorauit, summoque dolore detentus, velut strangulatus, manus prætendebat, seseque iactabat, & conuulsione mortuus est. Eodem quoque modo circa eosdem dies mortuus est Timocharis famulus, melancholicis affectibus iisdem actantis (vt videbatur) tentatus.

Nicolai filio circa brumam ex comperationibus horror obortus est, sub noctem febris, postero die vomitus biliosus, syncerus, paucus. Tertio die frequenti adhuc concione sudore per totum corpus oborto, desit. Diopethis forori semicertiana affectæ, sub accessionis tempus vehemens oris, ventriculi dolor contigit, totoque etiam die perseverabat. Eiusmodique oris ventriculi dolor reliquis mulieribus similiter contingebat. Attamen sub Vergiliarum occasum talia viris rarius contingebant. Vxor Epicharmi ante partum, intestinorum difficultate laborabat, dolor vehemens aderat, alui recrementa aliquantulum cruenta, mucosa. Vbi peperisset, confestim sanitati est restituta. Polemarchi uxori articularibus doloribus vexatæ, vehemens quidam coxæ dicens dolor contigit, cuius causa fuere minimè profuentes menses. Per noctem totam ad meridiem vsque vox intercepta fuit, audiebat tamen & mentis compos erat, manuque indicabat ad coxendicem dolorem adesse. Epicharmo sub Vergiliarum occasum humeri dolor & ad brachium graui-
tas contigit, stupor aderat, crebræ vomitiones, & aqua potio. Euphranoris filio pustulæ culicum moribus non ab-
similes eruperunt, verùm pauco tempore durauerunt, post-
tridie febris inuasit. Post fauonium ad autumnale Equino-
ctium squallores multi contingebant. Sub canem æstus ma-
gni, venti calidi, febres in quibus ægri sudoribus disfluebant,
aurium tubercula multis aderant. In oppugnatione circa
Datum Tychon catapultæ in pectus vulnus accepit paruo-
que post interuallo risus ei aderat cum perturbatione. Vi-
debat

debatur autem Medicus cum lignum eximeret, circa septum
 transuersum hastilis partem aliquam reliquisse. Cumque sub
 vesperam ei dolor commotus esset, infusum per clysterem
 & per medicamentum aluum deiciens exhibuit. Primam
 noctem implacide transiegit. Sub diluculum vero & medi-
 co & reliquis melius habere visus est. Prædictum est con-
 uulsione accedente celeriter periturum. Postera ergo nocte
 implacitus, insomnis, in ventrem plerumque recumbens,
 sub tertij diei exortum conuulsione tentatus, tum temporis
 mortuus est. Billo in dorsum vulnerato spiritus multus cum
 strepitu ex vulnere prodiit, & sanguis multus prorupit. De-
 ligato vero medicamento quod cruentis vulneribus adhi-
 betur, sanatus est. Philes puerum ex osse denudato in fronte,
 nono die febris detinuit, os liuorem contraxit, mortuus est.
 Et Phaniæ & Euergetæ liberis, liuore contactis ossibus fe-
 breque detentis, os ab osse discessit, neque pus comparuit.
 Aristippo sagitta in ventriculum magna vi & grauius im-
 pecta, vehemens ventris dolor celeriterque ardor aderat,
 nihil deorsum demittebat, incontinenter corpus iactabat,
 biliosa abunde colorata vomitione reiciebat, posteaque me-
 lius habere videbatur, rursusque paruo interiecto tempore
 dolores vehementer corripuerunt, venterque velut in inte-
 stini tenuioris morbis affectus erat, calor, sitis aderat, & in-
 tra septem dies vitam cum more commutauit. Neapolis ve-
 ro ex simili vulnere eodem modo affectus fuit. Ex acri au-
 tem per clysterem infuso aluus affatim prorupi, colore tenui,
 pallido, nigricante suffusus est, oculis erat squallidis, splen-
 didis, intus reuolutis & defixis. Metrodori puero ex dentis
 dolore maxillæ syderatio, & supercrescens in gingiuis caro,
 ac moderata suppuratio contigit, tum molares, tum maxil-
 la ipsa deciderunt. Abderæ mulieri cuidam carcinoma in
 pectore extitit, & ex papilla sanies subcruenta effluebat, in-
 tercepta autem fluxione mortua est. Ex fluxione quæ ex di-
 midia capitis parte contingit, quidam dolebant, & per na-
 res humore secedente, moderatè febricitabant, tandemque
 quinta die perfrigerabantur. In partu concussæ circa pectus
 & latera dolor obortus erat, excreatio purulenta, tabes sub-
 stitit, sex dies febris detinuit, dehinc rursus alui profluvia,
 cessatio, febres, alui constipatio accidit, tandemque septima

die mortua est. Anginosæ manus dextra & crus doluit, leuis febris detinebat, suffocatio tertio die remisit, quarto conuulsione tentata & voce capta fuit, stertebat, dentes contrebant, malarum rubor aderat, quinto aut sexto die mortua est. Signum ad manum subliuidum apparuit. Et alia quædam ex palato stertorem emittebat, lingua resiccabatur, pulmonis inflammatio aderat, mente constans mortua est. Olyathi quoque quidam aqua inter cutem laborans, repente voce captus est, per diem ac noctem mente captus mortuus est.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
liber sextus.

Sectio prima.

1 **Q**UI ex foetus corruptione & vteri tumoribus ad capitis grauitatem deueniunt, iis ad sinciput dolores maximè fiunt, & in reliquis vteri doloribus, iis octo aut decem mensibus in coxendicem morbus desinit.

2 Eorum qui acuminato sunt capite, partim quidem valida sunt ceruice, qui cum cæterorum membrorum, tum etiam ossium robore præstant, partim verò capitis doloribus & aurium fluxionibus tentantur, quibus oris palatum cauum est, & dentes permutatim variant.

3 Quibus ex palato os discessit, iis medius desidit nasus. Quibusdam verò, qua ex parte dentes procedunt, summus nalis sinus efficitur.

4 Puerorum fulgores cum pubertate in quibusdam mutationes habent, atque etiam aliàs.

5 Ad renem doloris grauitas vrget cum cibo impletur, pituitamq; vomitione reiciunt, vbi verò dolores plurimum exercuerint, æruginosa, & leuius quidem habent. Liberantur autem doloribus vbi cibi vacuati fuerint, arenulæq; fuluæ subsident, & cruentam vrinam reddunt, femoris quod è directo respondet, stupor sentitur. Quietem agere non conducit, sed exercitationes, non repleti. Iuuenibus veratrum exhibere oportet, poplitem cedere, vrinam cientiibus vacuare, attenuare ac emollire.

6 Menstruæ purgationes aquosis mulieribus longo tempore

tempore perseverant. Quòd si non celeriter prodeunt, tumoribus consistantur.

7 Cranone dolores inueterati frigidi, recentes verò calidi, eorumque plerique à sanguine hebant. Qui etiam ex coxendice frigidi.

8 Affectus qui ad vehementes rigores tendunt, ferè non nisi propè vigorem mitescunt.

9 Rigorem vrinarum suppressiones præcedere solent, si cum bonis signis processerint, & aluus permeet, somni que affuerint. Quinetiam febris genus, ac forsitan etiam quæ ex lassitudinibus contingunt in considerationem adhibenda sunt.

10 Quibus rigores fiunt, nil ferè abscedere solet.

11 Crurum effæminationes, veluti ante morbum, aut statim ex morbo iter facienti fiunt, atque ideo fortassis quòd ex lassitudinibus aliquid in articulos abscessit, ex quo etiam crurum effæminationes.

12 Tubercula meliora æstimanda sunt quæ foras protuberant, & in acutum sublata sunt ac fastigiata, æquabiliterque maturescunt, neque in ambitu dura, & deorsum tendentia, neque bifida: contraria verò mala, quæque plurimum distant ea pessima.

13 Autumnus sua feritate & malignitate interaneorum animalia gignit, & oris ventriculi dolorem, ac febres horroris sensu insignes, atramque bilem.

14 Ad dignoscenda principia accessiones in considerationem adhibere oportet, ac in omni morbo quale est sub vesperam accessiones moueri, & nūc annus in vesperam vergat, ac lumbrici tenues, ascarides dicti, tum moueantur.

15 Tussicula infantes si prehenderit cum ventris perturbatione & febre assidua, indicat post iudicationem bimestri, in totum vigesimo die, ad articulos etiam tumores fore. Qui quidem si è superioribus partibus infra vmbilicum in inferioribus articulis cõstitierint, probari debent. Si verò in superioribus partibus, nō æquè morbum tollunt, nisi pus collegerint. Quòd si in humeris suppurationes faciant, tumantula ætate iusto breuiora & tenuiora brachia efficiunt, (Græci galianconas quasi mustelæ cubito præditos vocât.) A morbo quoque liberabit vlcusculorum in inferiores par-

res eruptio, dum rotunda non sint, neque altè infederint. Huiusmodi namque tum maximè pueris perniciosà sunt. Soluet etiam morbum & sanguinis profuuium, quod potius in natu grandioribus apparet.

16 In morbis præcipitibus, vbi malè habent ægri, vltro quidem profluens lachryma, bonè est, inuitis verò malum denunciat. Quibus etiam palpebræ circumtenduntur, malè significatur. Malum quoq; quod in oculis inarescit, tenuissimæ lanugini aut aquarum aspergini simile, quæ *αχρη* dicitur. Oculorum denique hebetatio ac reusio, & squallor, malum denunciat, quiq; intrò corrugantur, qui concreti sunt, ac ægrè vertuntur, & intrò sunt conuoluti, quæq; alia prætermittuntur.

17 Februm partim quædam manui mordaces apparet, quædam verò mites. Partim verò quædam minimè mordaces apparent, incrementes tamen. Aliæ autem acutè quidem, at quæ tamen manui cedant. Partim verò confestim exardescunt, aliæ autem in totum debiles apparent & aridæ. Quædã etiam salsæ, nonnullæ verò flatulentæ, aspectu horrendo, aliæ tactui madentes. Aliæ quoque prærubræ, quædam etiam liuidæ, quædã præpallidæ, aliæq; idgenus.

18 Corporis distentio & articulorum duritas malo est, ipseq; æger exolutus, & artuum perfrictiones, malum portant.

Sectio secunda.

1 Dilatate, coarctate, hoc quidem certè, illa verò minimè.

2 Succu hi quidem expellendi, illi verò exiccandi. alij autem inferendi, idq; interdum quidem, interdum verò minimè.

3 Corpus, cutem, carnes extenuare, incrassare oportet, atque alia, ac partim quidem, partim verò minimè.

4 Lenire, exasperare, indurare, emollire, & hæc quidem, illa verò minimè. Excitare, torporem inducere, aliæq; quæcunque id genus.

5 Deriuatione vti oportet vbi reuulsioni confestim aliquid concesseris, & renitentia emollite.

6 Humorem alium nec prodeuntem educere oportet, cum

tum verò qui prodit vnà ex vasis effundere, simile quoddam opus facere, velut si dolor dolore sedatur. Dissimilia si sursum sublata tendant, per inferiora soluere conuenit, atque his contraria facere, velut capitis purgatio, venæ sectio, si quando non inconsultò detrahatur.

7 Abscessus, veluti glandularum tumores, eorum quidem locorum vnde propagines ducunt, atque etiam aliorum, specimen exhibent, ac præcipuè viscerum, ac tum certè ij maligni sunt.

8 Spiratio parua frequens, magna rara, parua rara, frequens magna, foras magna procedens, intrò parua, intrò magna, foras parua. Hæc quidem protensa, illa verò vrgens. Duplicata intrò reuocatio qualis superspirantibus. Calida item & frigida.

9 Assiduarum oscitationum longa spiratio medela est. Ateorum qui non bibunt, aut vix quidem, breuis spiratio.

10 In directum laterum dolor, præcordiorum distentiones, lienis tumores, & ex naribus eruptiones fieri debent. In auribus item directio, & magna ex parte talia in oculis spectanda sunt. Videndum sanè vtrum omnia, an ea quidem ab infernis sursum in directum ferantur, qualia quæ iuxta maxillas, aut oculum, aut aurem fiunt, an verò quæ à superioribus deorsum, non in directum tendant? Quamuis angine tumores rubicundi, & laterum dolores secundum directionem fiunt. An quæ ex superioribus partibus infra iecur distribuuntur, qualia quæ in testes & varices decumbunt. Hæc in considerationem adhibenda sunt, quemnam ad locum ferantur, & ex quo, & quamobrem.

11 Temporum venæ non consistentes, neque splendidus color, si spiratio intus deficit, aut tussis sicca, non maligna adfuerit, in articulos decubitum fore denunciant, idque vt plurimum secundum distentionum rectitudinem quæ in ventre fiunt. Horum verò plærisque qui natura candidioris sunt habitus, etiam facies impensè rubet, neque sanguis ex naribus, aut paucus, profluit. Et quidem si quid ex his quæ effluunt intus relinquitur, ad abscessum morbus est accommodatus. Eodem modo si sitis remanet, oris que siccitas & insuauitas, ac cibi fastidium. Tales sunt autem febres non acutæ, sed quæ reuersiones faciunt.

12 Quæ post iudicationem relinquuntur, recidiuas facere solent. Primum igitur lienis tumor accidit, nisi in articulos desinant, vel sanguis ex naribus profluat, aut præcordiorum dextrorum contentio, nisi urinæ exeant & viam quodammodo sibi faciant. Ipsa enim utroque interceptio, horum iure quodam recidiuas faciet. In his igitur abscessus procurare conuenit, si non fiant, qui verò iam fiunt declinare, eos autem qui quales, & qua oportet prodierunt, recipere. Qui verò non admodum prodeunt, coadiuuandi sunt, quidam etiam qui profus sunt incommodi, auertendi, maximè si futuri sunt, alioqui cum recens cœperint.

13 Sanguinis è naribus eruptiones quæ quarto die fiunt, difficilem faciunt iudicationem.

14 Febres quæ die vno intermittunt, & subinde rigore corripiuntur, iudicationem à quinto ad septimum circuitum deducunt.

15 In his quæ ad tertianarum naturam propius accedunt, nox accessionem præcedens molesta est, quæ verò subsequitur plerumque leuior existit.

16 Tussis sicca parum irritantes per febrem ardentem, pro ratione sticulisæ non sunt, neque linguas ericcant, siquidem non à malignitate sed à vento accidunt, quod & inde manifestum fit. Cum enim loquuntur, vel ore sunt ad aperto, tum tussunt, alioqui verò minimè. Hoc autem in febribus ex labore abortis maximè fieri adsolet.

17 Nil temerè assentiendum, neque quicquam negligendum.

18 Contraria paulatim inducere oportet & interquiescere.

19 Capitis posteriore parte dolenti, sexta in fronte vena recta profuit.

20 Præcordiorum successiones ex quibus & quales fiant spectandæ sunt, atque etiam aliz, & in viscerum inflammationibus quantum valeant, siue ex iecore in lienem, siue contra ferantur, & quæcunque sunt eiusmodi.

21 Reuellenda ea sunt quæ quo non oportet vergunt, si autem quonam conuenit, iis tum viam struere decet, quamnam in partem singula tendunt.

22 Ad pustulas latas, quæ ferè non pruriunt, (quales si-

mon

non per hyemem habuit, qui vbi ad ignē inungeretur, aut calida lauaretur, iuuabatur) vomitus non conducebant. At ceterè fomentis calidis adhibitis iuuari potuisse existimo.

23 Quæ maturationem desiderant, ea occludi conuenit, contraria verò exiccare & aperta esse.

24 In oculis fluxione tentatis, reuulsionem ad fauces ferre conuenit, si modo conferre videatur. Atque vbi eructatio conducit, & alia quæcunque id genus.

25 Meatus recludendi sunt, vt nares, atque alij quibus opus est, & vt conuenit, & qualia, & quam via, & quando, & quantum oportet, velut sudores, aliæque sanè omnia.

26 Magnis in malis facies bona si fuerit, bono est. In paruis verò bonæ significationi contraria denuncians, malum significat.

27 Mulieri quæ apud magnū Theatrum post Heroum habitabat morbus arquatus superuenit. Qui apud Timenæ neptim decumbebat, colore atro suffusus est.

28 In Perintho vrina genitali semini similis est reddita, & quæ eorum quæ circa abdomen erant affectuum iudicationem attulit. Taliaque vrinæ liberabant, cum neque flatu copioso, neque glutinoso stercore multo egresso emollierentur. Neque enim sanè magna erant præcordia. Qui septimo die brassicam comedit, cum adhuc difficulter spiraret, circa abdomen emolliebatur rectè spirans effectus est; & quæ aluus est exagitata.

29 De sanguinis humore aquoso ita est existimandum, quod pauidos & peruigiles facit, siue malus, siue bonus fuerit.

30 Quibus lien deorsum propendet, iis pedes, genua & manus calent, nares & aures semper frigent. Videndum igitur num iccirco tenuis illis sanguis inest, num verò & naturaliam habent.

31 Suppurationibus vmbilicus terminus, quæ si in pus verti debeant, his alui perturbantur.

32 Lien non superiore, verum inferiore parte durus, rotundus, latus, crassus, longus, tenuis. Minus autem his qui grauedine ex capite laborant.

33 Ad diligentem ægtorum procurationem Medico vñ

dendum est quænam de morbo interrogationes fieri debeant, quæ narrat æger qualia haberi debeant, ut accipiendi sermones, quæ ad ægrum, quæ ad assidentes, & quæ ad ea quæ extra spectantur attinent.

34 Quoniam in calidiorē solidiorēque, dextra scilicet lateri parte, mares concipiuntur, ideoque nigri sunt, & vena extra prominent, longæque biliosiores exsunt.

35 Mas concrevit coaluitque citius, ubi motus est conquiescit, & tardius augetur longiorēque tempore.

36 Quod solidior & biliosior euadit, & sanguine copiosiore sit præditus, in causa est locus hic animalis calidior.

Sectio tertia.

1 Cutis raritas alui densitatem efficit, cutis coarctatio carniū auctiōnem, ventris torpor, omnium conturbatiōnem & vasorum impuritatem, cerebri consumptio, vnde & caluitium, instrumentorum attritiōnem.

2 Corporis euacuatio cursu fit, quiete, palestra, multæ obambulationibus velocibus. Quibus maza cocta ut plurimum, panis autem modicus conuenit.

3 Extenuationis signum eadem diei hora obseruari oportet. Statim namque corporis moles contrahitur & concidit. De laboribus aliquid remittendum, alioqui defluat. Vno enim & eodem modo totum corpus concidit. Tunc autem cum iam collapsi fuerint, suillas assas offerre conuenit. Cum verò reficiantur id indicat, quod rursus floridum corpus efficitur.

4 Exercitationis modum indicat sudor guttatum effluens, qui velut ex aquæ ductibus emanat, aut ex tumore compressio.

5 Mulierem quam primùm Cranōne curauī, cui lien natura magnus erat, febris ardens prehendit, præ rubra erat cum difficultate spirandi. Decimo die sudor ut plurimum ex superioribus partibus profluxit, quin etiam & ex inferioribus decimo quarto die.

6 Ex capitis grauedine & raucedine laborantibus, ubi febre corripiuntur, iis ferè morborum reuersiones non fiunt.

7 Quod in pus veritur, id morbi reuersionem non facit. Ipsa nanque maturatio, simul & iudicationis & excretionis rationem habet.

8 Quibusdam cum venerem exercent venter inflatur, quod Damnagoræ accidit. Quibusdam verò tum crepitus fit, vt Arcefilao.

9 In his qui alarum instar prominentes habent scapulas, flatus simul causa est. Sunt enim flatulenti.

10 Valdè frigidum, velut nix & glacies, venas rumpere & tussis excitare solet. Humorù verò collectiones facit, quales sunt oblongæ circa aures eminentiæ, à Satyrorum similitudine Pherea dictæ, aut rotundæ, arborum quarundam tuberculis similes, quæ Gongronæ vocantur. Quinetiam & corporis durities simul causa existit.

11 Post mictionem coitio, num idè pueris potius contingit quòd sint calidiores?

12 Figuras quasdam corporum magis alleuare, ex eo perspicuum, qui cum sarmenta manu hæreret aut intorqueret, ac præ doloribus decumberet, arrepta summa defixi paxilli parte inhæsit, & alleuamentum sensit.

13 Quem ex montano labore iuxta pontem vidi crura hinc inde iactantem, huic altera tibia minimùm extenuabatur, femora autem plurimùm. Vrina verò & genitale semen non retinebantur.

14 Quicumq; alata latera natura habere dicuntur, quòd à tergo scoptula operta alarum instar emineant, idque ex causa imbecillitate accidit, ij in malignis destillationibus siue excretio fiat, siue non fiat, malè habent.

15 Rigores quidem mulieribus à lumbis inchoant magis, & per dorsum deinceps ad caput feruntur. Quin & viris posteriore magis quàm anteriore corporis parte. Horremus siquidem exterioribus magis quàm interioribus corporis partibus, veluti cubitis, femoribus. Sed & cutis raritas ad indicat, cuius indicium est pilus. Si verò aliundè rigent, forteque ex vlcerebus, ex vasis rigor inchoat.

16 Curationis summa ex primo ortu, causa, plurimis ægri sermonibus, iisque quæ sensim in cognitionem veniunt, colligenda est, ac perdiscendum num inter se sint similia, an dissimilia, vt ex dissimilitudinibus vna similitudo fiat. Hæc

¶ itique via est, hacq; ratione quæ rectè se habent explorantur, quæ verò secus, deprehenduntur.

17 Sanguinis è naribus profluuium accidit, aut his quæ aliquantulū pallefcientes nigricant, aut ex rubro pallefcunt, aut aliquantulum pallent. In quibus vbi paulum concesseris, sicco aliquo medicamento incrassare oportet. In aliis verò minus incrassandum. Sicco autem albo medicamento ad ea vri oportet, quale est galla, aut alumen.

18 Vbi venerem exercere aut hircire incipiunt, tum sanguinis profluuium tentantur.

19 In mulierum congressibus quidam crepitem edunt, vt Arcefilaus. Sunt qui vbi congressuri sunt, corpore horret ac corrugantur. Quibusdam verò vbi congressi fuerint, venter inflatur, vt Damnagoræ.

20 Mutationes cauere oportet, in eoq; obseruanda est cibi parcitas, & quod lassitudinem adimit, & quod bibendum sitim arcer.

21 Quæuis extenuatio cutem laxat, deinde distenditur, resectio contrà. Cutis collabentis corrugatio, reuoluitæ extensio, horridum, læue, alterum alterius signum existit, itemque subbiliosum, & subrubrum. Eadem ratione mammae demittuntur, graciles verò reuelluntur & distenduntur: cui id non eam ob causam fieri quis existimauerit, sed quia corpus carne repleatur.

22 Iugula conspicua in quibusdam videntur & venæ apparentes.

23 Herodicus febricitantes tum multis obambulationibus, tum multa lucta & fomentis conficiebat, idq; male. Febris enim fami, luctæ, obambulationibus, cursibus, frictioni, iis vtique omnibus est inimica. Laborem igitur labore curabat. Inde venarum rubor, linor, pallor, aut laterum dolores molles contingebant.

24 Sitim prohibet, os claudere, tacere, auram cum potu frigidam intioducere.

25 Videndæ sunt causæ ex quibus morbi cœperint, siue capitis dolor, siue auris, siue lateris prehenderit. Cuius reddentes, & in quibusdam glandularum tumores significationem afferunt.

26 Quæ suboriuntur vlcerâ & tubercula, ac febres de-

cerate

cernere nata sunt, si non affuerint, iudicationem ipsam tollunt. Quibus verò aliquid iurus relinquitur, iis certissimæ & celerrimæ morborum reuersiones fiunt.

17 Rotunda spura, qualia in Pleno visa sunt, delirium portendunt.

28 Qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt profunderè solent, neque morbo laterali, neque pulmonis inflammatione, neque vlcere exedente (phagedænam dicunt) neque farunculis corripuntur, neque tuberculis quæ à cicercum similitudine terminthi dicuntur, ac fortassis ne lepra quidem, forte quæ neque aliis id genus. Intempestiuè tamen curati multi, breui huiusmodi morbis correpti sunt, eamq; ob causam perniciosè habuerunt. Quod & in reliquis abscessibus, velut fistulis cõtingit, qui aliorum medela sunt. Et in his quidem videndum est, quibus in morbis quæ facta sunt liberant, eosdem si antè fiant prohibere.

29 Loci alterius noxios humores loca quædam excipiunt, aut ob dolorem aut grauitatem, aut aliud quippiam, aut quòd cum aliis communiter habeant, liberant.

30 Quòd aliò sanguis inclinet, ideò non amplius exit, sed iuxta humoris cognationem eiusmodi spura excreantur. Atque interdum horum quibusdam opportunè sanguinem detrabere conuenit, in aliis verò perinde atque his, id non æquè consentaneum.

31 Incruenta spuëtibus, sanguinis detractionem prohibet anni tempus, lateris dolor, bilis.

Seçtio quarta.

1 Quibus iudicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurauerint, iis euanescentibus morbi reuersio contingit, factaque pro recidiuarum ratione morbi reuersione, rursus attolluntur & permanent, non secus ac febrü reuersiones, eodem circuitu. In his ad articulos aliquid abscedere posse sperandum est.

2 Vrina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, interdum in febribus quæ sunt cum lassitudinis sensu quarto die prodit, & ab abscessu vindicat. Quòd si præter hæc sanguis è naribus abundè profuat, etiam prorsus liberat.

3 Qui articulari morbo detentus, intestini dolore dextra

parte vexabatur, leuius habebat. Vbi verò hic curatus fuit, magis dolebat.

4 Agasij filia adhuc puella, crebra spiratione vexabatur, mulier vero effecta, non ita pridem à partu, leui dolore correpta est. Cumque graue pondus sustulisset, protinus quidem in pectore aliquid concreuisse vilum est. Postridie tunc creber anhelitus (asthma vocant) tenuit, tum coxè dextra indoluit. Quumque hæc doleret, tum etiam creber anhelitus fatigabat, qui dolore desinente cessabat. Sputum spumosum reiecit, per initia verò floridum, quod vbi cõsisterat, vomitionem biliosam & tenuem referebat. Dolores autem potissimum aderant cum manu laboraret. Huic allio, suilla, ouilla & bubula interdicare visum fuit. Difficultate autem spirandi laborantibus, clamore atque præcipiti iracundia abstinendum.

5 Cui in capite tumor ad aures depascendo proserpebat, ei primùm alumen vstum admotum profuit. Is alium abscessum habuit ea ratione fortassis quòd os abscedere oportebat, quod sexagesimo die supra aurem discessionem fecit, cum in summo vertice vulnus esset.

6 Homo crassiora intestina ad instar canis habet, maiora tamen. Appendent autem ex medianis membranis, quæ mesocola dicuntur. Hæc verò ex neruis à spina sub ventre procedentibus.

7 In quibusdam ægrotis est gratificandum, velut est, vt mundè tum potus tum cibis parentur, tum etiam quæcunque videt & attingit mollia sint. In aliis quoque gratificari oportet quæ non magnam noxam afferunt, aut quæ facillè sarciri queat, velut frigida, vbi ea opus est. In his etiam Medicum ægrotò se gratum præbere conuenit, qualia sunt ingressus, sermones, corporis habitus, vestitus, tonsura, vngues & odores.

8 Aquam vbi decoxeris, partim quidè vt aërem recipat efficies, partim verò, vt vas plenù non sit, & operculù habeat.

9 Quòd multi ex immodico sanguinis profluio aqua inter cutem corripuntur animaduertendum est.

10 Si qualia opus est purgentur, tum facillè tolerant.

11 In Aeno qui continenter leguminibus vescantur, tum mares, tum foeminae, crurum impotentia consuetudine tur,

tur, in eaque perseverabant. Et verò qui cruo in cibum utebantur, ex genuum dolore laborabant.

12 Vigilantem externis partibus calidiorē esse, internis autem frigidiorē, apparet. Dormienti verò viceversa contingere.

13 Calidæ naturæ refrigeratio, aquæ potio, & quietem agere conuenit.

14 Somnus in loco frigido, stragulis corpori iniectis, capiendus est.

15 Quæ stanti adest somnolentorum nictatio, somnum profundum facit.

16 Imbecilla victus ratio frigida, valida verò calida.

17 Aquarum quæ arte carent, partim quidem ab æthere excreta, cum tonitru, aut media æstate demittitur, partim verò nimbofa, & mala est.

18 Tum aqua, tum vigilia, voraces homines efficiunt.

19 Per calidissimam naturam calido anni tempore, cubile in aëre frigido, crassam efficit, in calido verò extenuat.

20 Valerudinem excolunt citra satietatem cibus vesci, & impigrum esse ad laborem.

21 Leuem inter vigilandum sitim somnus sedat, eam verò quæ ex somno orta est, vigilia interdum.

22 Qui plurimo calore abundant, ij magna sunt voce præditi. Plurimus etenim aër frigidus inspiratur. Duorum verò magnorum magna quoque soboles existit.

23 Qui calido sunt ventriculo, frigidas habent carnes & graciles existunt. In iis venæ prominentes apparent, & ad iram sunt proniores.

24 Per exuperantes terræ siccitates, volucrum genus probè valet.

25 Videndum vter testis extra promineat (quod *ῥαχίς* Græcis dicitur.) Quod si dexter, mas; si verò sinister, fœmina portenditur.

26 Oculi ut valuerint, ita & totum corpus. Color quoque ad deterius aut melius confert. Æquum est autē prout se habuerit alimentum, ita etiam externas corporis partes affectas esse.

27 Inter lethalia signa numeratur calidus vapor per cutem emanans, si prius nares spiritum frigidum emisserint. Vitalia verò contra se habent.

28 Cibos labores præcedere oportet.

Sectio quinta.

1 Morbis naturæ medentur.

2 Natura ipsa sibi per se, non ex consilio motiones ad actiones obeundas inuenit, partim quidem, vt nictare, partim verò etiam quibus lingua subseruit, & quæcunq; alia id genus. A nullo quidem edocta natura, citraq; disciplinam, ea quæ conueniunt efficit.

3 Lachrymæ, narium humor, sternutationes, aurium sordes, oris saliuatio, sputi eductio, spiritus ingressus, exitus, oscitatio, tussis, singultus, non eodẽ prorsus modo sũt.

4 Consideranda quoq; sunt, vrinæ secessus, & flatus, huiusque alterius excretio, alimenti & transpirationis actio: & mulieribus, quæ iis insunt, quæq; in toto corpore accidunt, sudores, pruritus, pandiculationes, & quæcunque id genus.

5 Humanus animus ad mortem vsque perpetuò producitur. Quòd si vnà cum morbo incensus fuerit, tum etiam ipse corpus depascitur.

6 Morbi vnà nobiscum educati, in senectute & maturatone, & solutione, & rarefactione desinunt.

7 Medicatio est obluçantem esse neque consentientem affectui. Sic frigidum & auxilio est, & quæ à calido sunt, tollit.

8 Præceps atque acerba iracundia cor & pulmonem in sese, & ad caput calorem & humorem attrahit. Animi autem tranquillitas cor relaxat.

9 Labor articulis & carnibus confert, visceribus verò eibus & somnus.

10 Cura ac meditatio hominibus pro animi exercitatione est.

11 Ad vulnera sanguis concurrit, succurrendum igitur vt vacuum expleatur.

12 In auris dolore, lana digito circumuoluta, vnguen calidum instilla, deinde interiori manus volæ lana imposita, auri supponito, vt aliquid ipsi exire videatur, deinceps in ignem immittito. In quo tibi æger ipse fallendus est.

13 Lingua humorum serum quale sit indicat. Pallidæ quidem lingue ex bilis redundantia fiunt (biliosum autem à pinæ

à pingui.) Rubicundæ verò à sanguine, nigræ ab atra bile, valde reficcatae ex succensa fuligine & vtero, albæ autem ex pituita.

14 Urina cibi & potus colorem refert, estque veluti humoris in corpore colliquatio.

15 Lingua humorum præstantiam colore refert, ideoque per hanc ad humorum dignotionem peruenimus.

16 Carnes gustanti salis, superuacaneam quandam copiam indicant.

10 17 Simammarum pupillæ & rubra circa eas circumferentia pallida fuerit, morbosum esse vteri conceptaculum significatur.

18 Aurium sordes hominibus dulcis quidem, lethalis, & mara verò minimè.

19 In longis morbis solum vertere conducit.

20 Imbecilles cibi breuem vitam præstant.

21 In diurnis circa articulos præcipueque coxendicem defluxionibus (quæ *ξιδυγη* & Græcis dicuntur) venas in auribus posteriores pertundere oportet.

30 22 Veneris vsus morbis à pituita confert.

23 Valentes cibi aut potus eos qui calido sunt ventriculo perturbant.

24 In profluvio quod fit per ora venarum in ano sanguinem fundere solita (Græci hæmorrhoida dicunt) velut quiddam atræ bili affine effluit.

25 Morbos qui temporis successu augentur & deteriores fiunt, coitus lædit.

26 Refrigeratio que in ventre continentur indurat. Coitus que ventre continentur indurat.

30 27 Veratrum epotum si celerius purgare voles, lauare aut cibum sumere oportet.

28 Per somnum sanguis ad interiora magis se recipit.

29 Ex superioribus ventris partibus rigor, febris verò ex inferioribus ferè ortum ducit.

30 Aëris per inspirationem attractio fit vbi pulmo siccus fuerit, aut æstum conceperit. Immodicè euacuatum etiam somnus multus exiccat.

31 In frigidis cibis annumerantur lentes, milium, cucurbitæ.

32 Ulcera erumpunt vbi quis non purgatus exercitatio-
ne vtatur.

33 Si mulier aut capra cucumeris agrestis succum (ela-
terium dicunt) aut cucumim syluestrem deuorarint, etiam
pueri purgantur.

34 Impensè calido corpori cibò interna refrigeratio cõ-
paratur, sole, igne, veltitu, æstiuo tempore, externa noxa.
Contrario verò sic contraria conueniunt.

35 Ex cibis hi quidem celeriter superantur, illi verò con-
trã.

10

Seçtio sexta.

1 Carnes & ex ventre & extrinsecus attrahunt. Indicat
autem sensus ipse corpus totum tam foras quàm intrò spi-
rabile esse.

2 Venula sanguinis multitudine calidior effecta, æstuo-
sum quiddam producit, confestimq; excernit.

3 Et quibus quidem pingue abundat, bilis flaua gigni-
tur, quibus verò sanguis, atra.

4 Mentis memoriæ, odoris, aliorumq; & famis, ac in-
strumentorum medico cura esse debet.

5 In labore, cibo, potu, somno, rebus venereis, modus
adhibendus est.

6 Qui frigidior est, frigido anni tempore ac regione ca-
lidior erit.

7 In doloribus leniendis proximum ventrem purgare,
sanguinis verò ventrem secare oportet. Alleuamentum
quoque afferunt vstio, sectio, calefactio, perfrigeratio, ster-
nutamenta, plantarum succi, prout ipsorum facultas con-
uenit, & varia cyceonis mixtura, cinnum Latini vocant. Ma-
lignorum remedia sunt, lac, allium, vinum feruefactum, sal,
acetum.

8 Quidam ex via delassatus, imbecillitate & grauitate
correptus, expuit. Tussis enim ex capitis vertice aderat, fe-
bris acuta, ad manū aliquantulū mordens erat. Secundo ve-
rò die capitis grauitas erat, lingua exusta est, nares vngu-
ibus sculptæ sanguinem non profuderunt. Lien parte laqua
tum magnus tum durus dolore tentabatur.

9 Qui quartanã vexantur non vlllo magno aliq; mor-
bo

bo corripuntur. Quòd si antea corripiantur, quartana succedente liberantur.

10 Pro quibus, quinam morbi succedant, considerandum.

11 Bilis fit, velut de auibus dixi, quæ & biliosæ sunt. Caloracrimoniam indicat.

12 Perturbationes ac morborum transitus videndi sunt, nempe cum delirantibus laterum dolores cessent, quibusdam etiam febres, quibusdam verò minimè, sed vnà cum sudoribus, nonnullis quoque cum perturbatione. Est vbi quibusdam cutis resiccata, circumtensa & fuliginosa euadit.

13 Torpores quinam & ex quibusnam fiant videndum, & quales sint, ei cui coxa doluit.

14 Inflammationes quæ circa aures fiunt, & ipsarum quoque aurium inflammationes, plærunque tertio die occidunt.

15 Quibus cutis arida & dura obtenditur, ij sine sudore, quibus verò etiam laxa, ij cum sudore moriuntur.

16 In morbis vagis & facillè mutabilib⁹, mutationes iuuant. Sed mutationes ad loca conuenientia fieri oportet, priùs quàm vitium aliquod contrahatur, quale quid Cherrioni accidit.

17 Considerandæ veniunt irritantes fluxiones ex quibus in vocem stridulam ex faucium asperitate desinant.

18 Quibus quidem quod sanum est relinquitur, causa per inferiora subducta, aut purgare, aut deligare, aut eiicere, aut secare, aut vrere oportet. Quibus verò nihil tale fit, nil moliri opus est.

19 Quibus sanguis multus ex naribus profluit, si quidem immoderatæ decolorationes adsunt, iis parum conferunt. Qui verò prærubro sunt colore non eodem modo afficiuntur. Et quibus caput facillè tolerat, prodest, quibus verò seculus, minimè.

20 Quibus nares natura humidiores, & semen genitale humidius ac copiosius, ij minus salubriter degunt. Plurimi autem quibus ex morbo istud accidit, contra se habent.

21 Sputa rotunda delirium portendunt, qualia visa sunt ei qui in Plinthio decumbebat, cui postquam sanguis è nare sinistra profluxit, die quinto absolutus est.

22 Urina multum habens sedimentum deliria tollit, qualis etiam Dexippi fuit post capillorum defluuium.

23 Non ante annum quartana desinit.

24 Æstate in aurium inflammationibus quinto die eruptiones fiunt, est ubi etiam longius perdurant. Sic & quæ circa giagiuas & nares suppurationes contingunt.

25 Quibus ex dentium dolore tenuia à superciliorum parte procedunt, iis à pipere probè infixo crassiora postridie prodeunt, si præsertim alia non euicerint. Hinc namque medicamentum soporiferum Hegesippo non obtinuit, quin 10 potius etiam vehementius accersiuir.

26 Ex capite ossium natura æstimanda est, tum etiam neruorum, venarum, carniarum, reliquorumque humorum, ac superiorum & inferiorum ventriculorum, mentisque & morum. Ex his etiam quæ per annum fiunt, videndum quod quadam anni parte tum etiam maturius contingunt, veluti pustulæ, & quæ sunt eiusmodi, haud aliter quam in iis quæ quotidie citius aut tardius corripuntur.

27 Itidem considerandum corpus biliosum & sanguine præditum atram bilem plurimam gignere, nisi effluuia habeat. 20

28 Lycino tandem lien intumuit cum dolore die quarto aut quinto.

Sectio septima.

1 Circa brumam decimoquinto aut vigesimo die, ex crebra australium ac borealium ventorum, niuosorumque temporum mutatione tussis cœperunt, quæ quidem partim breuiiores, partim verò longiores extiterunt. Postea quoque crebra pulmonum inflammationes contigerunt. Rursus antea quinoctium plarisque reuersiones fiebant, quadragesimo 30 vt plurimum ab initio die. Et nonnullis quidem breues admodum ac iudicatu faciles extiterunt, quibusdam verò faucium inflammationes aderant, aliis anginae, quibusdam etiam partium syderationes, aliis quoque, præcipue verò pueris, nocturnæ cœcitudines (quas Nyctalopas vocant) eueniebant. Pulmonis autem inflammationes breues admodum fuerunt. Faucium quoque inflammationes tandem tussifientibus, aut omnino parum pro tussi fiebant, ex quibus breues erant, præcipue verò nocturnæ cœcitudines. Anginae autem & par-

& partium siderationes, aut duræ & siccæ erant, aut parvæ
 & rarò matura educentes. Nonnullis verò multum etiam
 educabatur. Qui igitur plus voce laborabāt, aut rigore cor-
 ripiebantur, iis tussis in anginas potissimum delinebant.
 Qui verò manu laborabant, manuum tantum resolutiones
 habuerunt. Qui autem equitarunt, aut plurimum viæ con-
 fecerunt, aut alioqui cruribus laborarūt, iis lumborum aut
 crurum impotentia ex resolutione obortæ sunt, & femorū
 actibiarum lassitudo & dolor. Durissimæ autem & vehe-
 mentissimæ tussis erant quæ ad partium siderationes dedu-
 cebant. Ista quidem omnia in reuersionibus fiebāt, per ini-
 tia verò non admodum. Atq; horum plerisq; tussis in me-
 dio remisit, penitus autem non reliquerunt, sed cum re-
 uersione adfuerūt. Quibus vox tussi abrumpebatur, eorum
 plurimi non febricitarunt, quidam verò breui interuallo.
 Sed neque pulmonis inflammationes, neque partium syde-
 rationes, horum cuiquam contingebant, neq; aliud quic-
 quam de se significationem edidit, verum in voce sola iudi-
 cio decernebatur. Nocturnæ autem cœcitudines ac nycta-
 10 lopicæ affectiones firmæ & stabiles erant, velut quæ aliis
 ex causis ortum habebant cæque pueris maximè fiebant.
 Oculorum verò nigra aliquātulum varia erant, eorum qui-
 dem qui pupillas paruas habebant. Atque in totum niger vix
 plurimum oculus erat. Magnos verò potius quàm paruos
 oculos habebant, & plurimi capillis pallis & nigris erant.

2 Cæterum mulieres non æquè ac viri tussi consistebā-
 tur, sed pauca etiam febricitarunt, earumq; valde pauca ad
 pulmonis inflammationem deuenerunt, cæque grandes
 nau, & omnes euadebant. Cuius rei causam esse existima-
 30 bam quòd non perinde atque viri in publicum prodirent,
 & quòd nequaquam pariter ac viri morbis tentantur. An-
 ginæ autem liberis quidem duabus obortæ sunt, cæque mi-
 nissimæ, seruis verò exuberabant, & quibus vehementissi-
 mæ contingebant, eæ etiam cæterimè peribant. Viris quo-
 que pluribus obtigerunt, atque hi partim quidem euase-
 runt, partim verò perierunt. In summa, iis quidè qui deglu-
 tire solum non poterant, mites admodum ac toleratu faciles
 erant. Qui verò præter hæc etiam obscure us loquebātur, iis
 tum molestiores, tum diuturniores fuerunt. Aliquantum

etiam malæ erant, quibus venæ circa tempora & ceruicem in tumorem attollebantur. Pessimæ verò quibus etiam vnâ spiratio sublimis erat. hi nanque etiam incallescabant. Ac veluti scriptum est, ita affectuum commercia se habebant. Qui quidem primùm descripti sunt, etiam sine posterioribus contingebant. Qui verò postèrius, non sine prioribus. Celerimè interibant vbi cum febre subinde rigore correpti essent. His neque per medicamenta quæ humores suis sedibus submouent, compressis, vllum effatu dignum auxilium allatum est, neque alui perturbatio, neque venæ sectio iuuit, quæ ipse tentauit. Incidi etiam venam sub lingua, & quosdam ex superioribus partibus purgavi. Atque hæc quidem etiam omninò æstate contigerunt, veluti quoque quæ prouenerunt plurima. Ac primùm quidem per squalores, lippitudines cum dolore populariter grassatæ sunt.

3 Sanguinem è venis profluentem sistunt, animi deliquium, figura aliorum tendēs, venæ interceptio, linamentum contortum, appositio, deligatio.

4 Glandularum tumores maxima ex parte suboriabantur, quòd iecoraria vena affecta esset. Quòd si ab arteria malè affecta fierent, malum signum erat, quale quid Posidonia contigit.

5 Qui sanguinis profluuium vitam cum morte commutabant, tenuem circa frontem sudorem non habuerunt, sed similia iis quibus moles corporis concidit passi sunt. Quin & anhelatores & qui cum sudoribus peribant, malè habuerunt.

6 Considerandum est ventres quosdam perturbatione facile ferre, quale quid in Posidonia visum est. Quin etiam videnda fuerunt quænam interaneorum animalia inducerent. In extenuatione circumtensio ante obitum facta est, & umbilicus prominens ipsi est exulceratus, & gingiuarum dentibus instantium exulcerationes affuerunt.

7 Videndum quoque est multa de vnoquoque rectè præcipi posse, partim quidem eadem facultate, partim verò minimè, qualia sunt eiusmodi, diffundi, dissolui, educi, & indurari, ac maturari. Considerandum etiam vbi opus est timidos à lecto protrudere, & mutatione excitare, torpentes, ad ea quæ cunctanter agunt.

8 Aqua inter cutem laborantes citò incidere oportet tabescentes confestim vrere, caput secare. At ista in aqua intercute suffulsi animaduertenda sunt, ne cuius venter aut interiora ferro contingantur. Perindè enim ac in multis genibus accidit.

9 In afflctibus circa os ventriculi (perindè ac Xenarcho contigit) sufficienter calidum inspirare conuenit, & euacuationis loco vlcus ab initio calidis fouere.

10 Considerandum qualis vox est iratis, num talis non irato ac natura fuerit. Atque oculi quales à natura fuerint, num turbulenti, quales habent cum irascuntur, qui tales nõ sunt, cæteraque id genus pro morborum ratione. Velut si quis tabificam formam inducit, num talis à natura æger fuerit, vt in hunc morbum incurrat, cæteraque huiusmodi.

11 Tusses quæ lassitudinis sensum inducunt, etiam partelæsas, sed & præcipuè articulos contingunt. Quinetiam in febribus cum lassitudinis sensu tusses sicca fiunt, quæ si istius relinquuntur, vnà cum febre in articulos firmantur.

12 Tabescentibus ac non parientibus spiratio obscura, mala, & quæcunque alia eius est generis ex eadem constitutione proueniens.

13 Autumnus tabidis malus. Ver quoque etiam malum, cum ficus folia cornicis pedibus similia fuerint.

14 In Perintho vere plurimi tabe laborarunt. Cuius rei simul in causa fuit tussis per hyemem populariter grassata, ac in quibusdam morbi qui diutius traxerunt. In his enim qui ambigè se habebant, tabem confirmarunt. Interdum quoque in quibusdam diuturnis morbis tabes non fiebat, velut in his qui renum doloribus consistabantur. Quin & quibusdam aliis idem contigit. In quorum numero ille extitit, ad quem me Cyniscus deduxit.

15 In doloribus laterum, pectoris, aliarumque partium, tempora num multum inter se differant, animaduertendum, quando nimirum melius, aut rursus peius habeant, nihil in hoc delinquentes.

Sectio octaua.

1 In diuturnis intestinorum difficultatibus, ciborum fastidia mala, idque maximè si febris accesserit.

- 2 Ulcera vndiquaque glabra, maligna.
- 3 Lumborum doloris ad latus recurfatio, & tubercula putrida quæ $\sigma\eta\psi$ dicuntur, malo sunt.
- 4 Renum vitia supra quinquagesimum annum sanata non vidi.
- 5 Animaduertenda sunt quæ per somnos ingrauescunt, & quibus extrema perfrigescunt, mensque perturbatur, ceteraque id genus quæ per somnos eueniunt, & quibus contra accidit.
- 6 Quibus certè nihil intra statutum pariendi tempus accidit, iis singulis vitales partus existunt.
- 7 Quæ gestationis tempore apparent, in quos menses incidant, videndum.
- 8 Labores certis temporum circuitibus fiunt, & quicquid septuaginta diebus mouetur, ter iisdem in sese ductis perficitur, & quicquid nonaginta diebus mouetur, ter iisdem in sese ductis perficitur.
- 9 Animaduertendum etiam quòd post menstruas purgationes, vteri tum dextra, tum sinistra dehiscunt, quodque humiditas, quæ per ea quæ prodeunt fatis indicatur, siccissimam victus rationem desiderat.
- 10 Quodque qui celerius efformatur fœtus ac mouetur, rursus tardius incrementum accipit.
- 11 Labores vt plurimum vterum gerentibus, tertio, quinto, septimo & nono mense contingunt. Item secundo, quarto & sexto.
- 12 Quæ ex parua tabella desumpta, consideranda sunt.
- 13 Victus ratio ciborum ac potum repletionem ac vacationem constat, eorumque mutationes, dum ex aliis in alia fiunt, prout se habeant, consideranda.
- 14 Odores partim oblectantes, partim offendentes, quidam etiam implentes & obsequentes, eorumque mutationes ex quibus contingant, & qualiter se habeant animaduertendum.
- 15 Eos qui irruunt, intrant, aut egrediuntur spiritus aut etiam corpora contemplari oportet.
- 16 Eorum quæ sub auditionem cadunt, quædam meliora esse, quædam verò offendere, videndum.

17 In lingua quoque ex quibus quænam alliciantur, videnda sunt.

18 In aëre considerandum quanta insit caliditas, frigiditas, crassitudo, tenuitas, siccitas, humiditas, an plenior, an verò minor & copiosior. In quibus quænam mutationes, & ex quibus fiunt, quomodoque se habeant animaduertere oportet.

19 Quæ continent corpora, aut intus continentur, aut in nobis cum impetu mouentur, contemplanda sunt.

20 Sermonis quoque & silentij habenda est ratio, & dicere oportet quæ velit æger, videndumque quibus vitur sermonibus, sintne magni, an multi, an veri, aut ficti.

21 Quæ è corpore prodeunt nosse oportet vnde initium ceperunt, aut vbi cessarent, quamque sunt diuulsa, Colores quoque ex quibus aut caliditatem, aut fæluginem, aut dulcedinem, vel tenuitatem, vel crassitudinem inspicere conuenit, num verò æqualiter aut inæqualiter in corpore, quod tempore eueniant. In quibus omnibus quales mutationes & ex quibus existunt, considerandum.

22 Contemplandum num eructationem inchoauerit natura, nec obtinuerit.

23 Lachrymæ considerandæ, num volenti, aut inuito, vel multæ, vel pauca, aut calidæ, aut frigidæ emanent. In quibus etiam crassitudinem & gustum inspicere oportet.

24 Sputum videndum num ex ore æger excreet, num verò tussi aut vomitione reiiciat.

25 Solis æstus, frigus, humectatio, siccitas, consideranda sunt. Mutatio quoque per quæ, ex quibus, & ad quænam se habeat.

26 Labores etiam, otia, somnos, vigilias, in considerationem adhibere oportet.

27 Quin etiam quæ in somno fiunt, & in somnia videnda sunt, deinde cubilia quoque in quibus decumbunt, & ex quibus transferuntur.

28 Mentis quoque intelligentia videnda est, vt per seipsa constar, circa instrumenta & res externas, an tristitia, aut gaudio, an metu, aut confidètia, an spe aut animi abiectio-
ne tentetur. Velut Hippothoi puella que mente per se constabat, & eorū quæ in morbo continebāt optimè gnara erat.

29 Ætatem quidem ab ætate distinguere oportet, & nū prius aut posterius quàm conuenit, quid contingat. Velut si quid hyeme resolutione tentatum sit, & græte senili, aut puerili, & ætate, aut prius, aut posterius quàm conueniat. Dentium eruptiones, capillorum exortus, seminis eiection maior aut minor, pilorum incrementum, crassitudo, robur, imminutio.

30 Quod cognatum est, & quod per sese constat, & quod maior aut minor inest cognatio, contemplari oportet.

31 Anni quoque tempestas consideranda est quæ maturior aut serior contingit, & quæ assiduis imbribus madens, aut impensè sicca extitit, frigida aut calida, ventis carens, aut quibus ventis perflata. Videndum quoque num ista temporis initio, aut medio, aut fine, aut assidue, aut iam præterito, aut adhuc præsentem contingant.

32 Morbi etiam horam & tempus contemplari oportet, & quæ in morbis accidunt, circuitus, ex hisque quinam maiores, & quinam longiores, & incrementa. Totius quoque morbi incrementum, aut remissio, aut vigor, & quod magis quodque minus confecerit, & quando, & quam ratione, & quam hora & ætate in considerationem adhibenda sunt.

33 Populariter grassantium morborum inspicienda natura est, ac si quis eorum sine vomitu initium sumserit, veluti an post eorum medicamentum alius quibusdam sistatur, an parum purgetur.

34 Fortè etiam considerandi sunt exactè albescentes si febricitent, quorum etiam labra inspicere oportet, quale quoque febris genus & tempora.

35 Corpus quoque & actio in considerationem adhibeatur, tum visio, auditio, tactio, nasus, lingua & ratiocinatio.

36 Tumores in superioribus palpebris relictos considerare oportet. Aliis nanque circum gracilescens morborum reuersiones denunciantur. Videndæ quoque sunt palpebræ quæ in extremitate aliquantulum tubescunt & indurantur, atque inter eas maximè glutinosæ, extumescens, quæque in his continentur, quale quid Pharsalo Polymedæ conrigit.

37 Tumores prorumpentes, aut liuores, in lippitudinibus,

bus, aut vlceribus considerandi sunt. Quinetiam quæ ex tuberculis aut supurationibus deferuntur inspiciere oportet.

38 Vteros affectos indicabunt tormina circa vmbilicam & dolores, qui interdum à porro, quinetiam & ab allio his postea contingebant.

39 Nonnullis etiam erysipelas à ceruice ortum duxit, eodemq; ferè tempore in facie iudicabatur. Nigra quoq; quibus in collo erant, mala, tum etiam si pustulæ erumpbant, aut quibus aliud perturbabatur.

40 Atra bile vexatus Adamantus, multo sumto peplo interdum nigra vomitione reiecit, quod aliquando etiam à capis contigit.

41 Febres in quibus labra exulcerantur, ferè intermittunt, & tertianis perfrigerationes adsunt. Durentes verò statim ad manus contactum semper solutæ apparent.

42 In articulis quale quid insit considerandum, num etiam supurationem faciant.

43 In valetudinis autem ratione consuetudo spectanda est, in victu, tegumentis, laboribus, somnis, rebus venereis & animi affectibus.

44 Considerare morbos oportet, qualiter, ex quibus, quasnam formas habeant, ad quos locos conuersi sunt, quo tempore ceperunt, affuerunt, cessarunt.

45 Videndum in quibusnam incontinenti metum iniicere oporteat.

46 In morbo contraria victus ratio adhibenda.

47 Videndum etiam quod facile & quod ægrè aut cum molestia fertur.

48 Victus ratio quoad eius fieri potest dignoscenda est. Hanc enim non penitus perspectam habere calamitatis plenares est.

49 Optimis verò medicis similitudines imponunt & difficultates pariunt. Contraria verò causa efficit, quæ qualis sit consideranda venit. Et sanè difficile est curandi viam ratiocinatione assequi, veluti num acuminato sit capite, si resinis naribus, si aduncis, si biliosus & ægrè vomat, si bile atra præditus, si iuuenis, si negligenter & temerè vixerit, de hisque simul inter se conuenire est difficile.

50 Quendam cui parua fistula iuris iurpebatur, cussiculae quiescere non sinebat.

51 Quendam cui iecoris fibra in sinus cōtracta fuit concussa, & continuo dolor cessauit.

52 Satyrus in Thaso cognomento Grypalopex, cum viginti quinque annorum esset, sæpius inter dormiendam feminis profluuium expertus est, eique semen interdum frequenter promanabat. Cum autem trigessimum annum ferè attingisset, tabe correptus mortuus est.

53 Abderis palæstræ custos quidam Stheneus nomine, cum valentiore multum luctatus, & in caput lapsus, digressus, frigidam copiosè haustit. Posthæc verò nocte illa insomnia corporis incōtinentia & iactatio, ac extremorum frigiditas contigit. Postridie domum ingressus, glande aluo apposita, nihil demisit, paucam autem vrinam reddidit, cum antea nullam reddidisset. Sub noctem loquax, nihilominus insania & corporis incōtinentia vexatus, delirauit. Tertio verò die extremorum perfrictio adfuit, exalfactus sudauit. Epota autem mulsæ tertio die mortuus est.

54 Atra bile vexati morbo quoque comitali corripimur magna ex parte consueuere, & morbo comitali laborantes atrabile diuexari. At horum vtrunque magis accidit, prout ad alterutram partem morbus inclinat. Etenim si in corpus, morbo comitali laborant, si verò in mentem, atra bile vexantur.

55 Abderis Phaëthusa Pythæi coniunx antea per iuuetam fecunda erat, viro autem eius exulante diu menses defecerunt, ex quo postea dolores & rubores ad articulos exortunt. Quæ vbi contigerunt, tum corpus vitile, tum in vniuersum hirsutum est redditum, barbaque est enata, & vox aspera reddita. Sed cum omnia quæ ad menses deducendos facerent tentassemus, non profluxerunt, verum haud ita multo post vita functa est.

56 Idem quoque in Thaso Namysæ Gorgippi coniugi contigit. Omnibus autem medicis cum quibus etiam collocutus sum, vnica spes adesse visa est, ad muliebrem naturam reduci posse, si menses secundum naturam procederent. Verum etsi omnia moliremur, huic prodire nequiverunt, sed paulò post mortua est.

HIP

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
liber septimus.

Post caniculam febres vigebant in quibus ægri sudoribus diffuebant, nec penitus à sudore perfrigescebant, sed rursus incalescebant, fereque longæ erant & difficilem habebant iudicationem, neque admodum sitim adferebāt. Paucis verò septimo & nono die desinebant, quibusdam etiam vndecimo, decimoquarto & decimoseptimo. Polycratem febris & sudor qualis descriptus est inuasit. Ex medicamento purgatio per aluum multa, & febris adeo leuis erat, vt obscure præter quàm in temporibus consisteret. Sub vesperam parui sudores circa caput, ceruicem, pectus, deinde statim etiam per totum ventrem exorti sunt, rursusque incaluit. Ad duodecimum verò & decimum quartum diem febris intēdebat, & pauca erant alui eiectiones. Post purgationem sorbitionibus vsus, sub decimum quintum diem ventris dolores ad lienem & lateris sinistri inanitatem preheaderunt, qui postquàm calida admota minus quàm frigida conferrent, molli per clysterem infuso cessauerunt. Idē verò etiam Cleocydi ex doloribus & febre eodem modo laboranti contulit. Circa autem decimum sextum calores remissiores visi sunt, & alui eiectiones synceram bilem demittere, mensq; ferocior. Spiratio autem moderata, interdum verò vbi abundè attraxisset, rursus confertum expirabat, tanquam animo deficiens, aut velut qui per æstum iter confecit in vmbra desidens respirare solet. Sub decimum septimum igitur diem ad vesperam in sella residens, in animi deliquium incidit, diuque sine voce ac sensu iacuit, & paucam aquam mulsam vix sumsit, velut resiccatis faucibus colli fibras distendens, & prorsus vitibus exolutis, vix tandem ad se rediit, & calores remissiores erant. Demum secundo & vigesimo die morbus desit. Circa idem fere tempus Pythodorum febris assidua prehēdit, octauo sudor exortus, rursusque incaluit. Decimo iterum sudor, duodecimo sorbitiunculam ex hordeo sumsit. Ad decimum quartum vsque diem febris obscura fuit, in temporibus tamen aderat, sine siti erat, & sanus sibi esse videbatur. Quotidie sudores effuebant. Decimo quinto verò die post sorbitionem

ex pulli iure, bilem vomitione reiecit, & aluus deorsum est commota, febris exasperata, rursus desit, sudores multi disfluebant, totumque corpus præter tempora perfrigeratum sentiebatur, pulsus non deficiebat. Videbatur autem medico tempore quieuisse, ita ut sibi incallescere videretur. Vigesimo quarto die, ubi iam per multos dies cibos gustasset & pransus esset, febris erat multa, & sub vesperum vna cum somno delirium. Iam igitur febris detinebat assidua & vehemens, interdum quidem vnam, interdum vero duas noctes peruigil erat. Omni vero deinceps tempore tam abunde somnus suppetebat, ut ægrè excitaretur, in somno delirium aderat, & si quando ex somno excitaretur, vix sibi constabat, non siciebat, spiratio moderata, atque interdum qualis Polykrati, lingua colore tincta erat. Post septimum vero recidivæ die prisane succus exhibebatur, post decimum quartum cibus, primis septem diebus eructabat ac reuomebat interdum cum potu biliosum quiddam citra nauseam, donec aluus deorsum soluta est. Ex quo recidivam passus est, sudores defecerunt, nisi si quis adeo paucus circa frontem erupit, vix ullam de se significationem ederet. Lingua ex somno nisi collueretur præ siccitate aliquantulum balbutiebat, in eaque ulcera rumpebantur, & in labro inferiore ac gingivis, deiectiones paucae erant, ad decimum quintum à recidiva diem crebriores & glutinosæ, quæ ex malicorij decocto sedatæ sunt, urinæ quales quæ morbi diuturnitatem præ se ferunt. Ad extremum dum potum deglutiret, pectoris dolor aderat, id quod manus pectori admota indicabat, qui cuminum ex ovo sorbenti sedatus est, lingua vero laxitatem pertulit. Quinquagesimo die à primo, circa Arcturum, sudores pauci circa lumbos & pectus exorti sunt, & corpus totum præter tempora, exiguo admodum tempore perfrigescebat. Primo & quinquagesimo remisit, aequè integroprehendit. Ad Æquinoctium autumnale Eratolai puer intestinorum difficultate cum febre correptus est. Alui recrementa biliosa erant, tenuia, multa & aliquantulum ac modicè cruenta, ventris vero dolor vehemens. Epoto autem sero & lacte cadentibus calculis immixtis iacens, dolores moderatiores euadebant, & deiectiones subruentæ, verum biliosæ comitabantur, crebræ erant ad descendendum

dum exurrectiones, minore tamen cum dolore. Post pri-
 mos autem sex dies febricula, neque ægroto, neque multis to-
 to morbi tempore prorsus adesse videbatur, adeò obscura
 erat. In temporibus tamen pulsatio aderat, & lingua præ sic-
 citate aliquantulum balbutiebat, sitis que moderata erat &
 insomnia. Sorbitiones verò iam sumebat & vinum. Cùm
 iam ferè decimum quartum diem attigisset, tumores ad au-
 rem vtramque; sigillatim oborti, duri & crudi omnes sensim
 euauerunt, moderatos verò dolores afferebant. Non desi-
 nentibus autem deiectionibus, sed biliosis vsque perseue-
 rantibus, herbam pollinis in modum sorbenti, miiores ad
 aliquod tempus biliosæ deiectiones & dolores euaserunt,
 sed liquida multa crebrò demittebat, cibos admodum auer-
 sabatur, neque nisi modis omnib⁹ coactus assumebat. Quòd
 ad calorem, linguam & si. im atinet, qualia dicta sunt per-
 seueabant, neque sudores vlli apparebant. Ea autè erat ob-
 litio, vt vbi de eo quod paulò antiè intellexisset, interrogas-
 set, aliquo post interuallo iterum interrogaret, ac velut non
 prius dictum repereret. Neque si desideret recordabatur, ni-
 si à quoquam admonitus, eiusque affectionis sibi ipse con-
 scius erat, neque ignorabat. Spiratio qualis per sanitatem.
 Supra trigèsimum verò ad quadragesimum diem vsque, &
 ventris dolor multum incresecebat, & supinus decumberebat,
 neque se tantillum conuertere poterat. Quòd autem dolor
 grauis esset, aliis qui cibum in os inderent, egebat. Alui re-
 crementum multum erat, disparatum & tenue, coloris vi-
 nosi erant quæcunque assumebat, interdum que aliquantu-
 lum cruenta, corporis vigor ad extremam colliuationem
 & imbecillitatem conuersus est, neque alio subleuante sur-
 gere amplius poterat. Quòd si quis medium vmbilicum at-
 tigisset, & manum ad cartilagineam illam in pectoris cauo
 sub qua os ventriculi delitescit, deduxisset, tanta illic palpi-
 tatio inerat, quanta neque ex cursu, neque ex timore circa
 cor suscitari queat. Epoto per duos dies lacte asinino cocto
 ad nouem heminas Atticas, biliosa purgatio vehemens
 extitit, dolores que cessarunt, & ciborum appetentia oborta
 est. Postea autè lactis bubuli quatuor circiter heminas At-
 ticas simul ebibit, in dies singulos duos cyathos, primùm a-
 quæ sextam partem, vini que nigri & austeri modicum im-

miscens, semel verò cibum sumebat, sub vesperam panis subcineritij chœnicis dimidium, & pisciculum saxatilem tenuem. aut caprinæ carnis & ouillæ frustulum. Lactis potus erat ad quadraginta dies, post primos decem dies absque aqua, ex vini verò nigri modica portione. Post septuagesimum iam à primo diem, à balneo sub noctem sudor paruus obortus est. Modico potu utebatur, eoque post cibum, aut a posteriore.

Crescerati dolore cum laboribus totum ventrem occupanti, crebraque exurrectione & deiectione aliquantulum cruenta, cum pedum tumore, farina lacte subacta magis quam serum caprinum contulit. Eadem quoque Adriano ferè iam per viginti quinque dies contulerunt. At Cænæ filio lac asininū coctum. Circa brumam Cydis filium rigor prehendit & febris, aurisq; dextræ & capitis dolor. Hic autem auris dolor statim à puero comitabatur cum deffatione, fistula & graui odore. Cumque ita se haberet fere doloris expertus erat, sed tunc dolor grauis aderat, & capitis dolor vrgebat. Secundo aut tertio die bilis vomitione reiecta est, delidenti subbiliosa deiectio extitit, glutinosa velut oui subpallidū. Quarto & quinto sub noctem aliquantulum delirabat, & auris capitisq; dolor vehemens erat & febris. Sexto ex mercuriali aluus deiecit, & calor & dolor cessasse visus est. Septimo velut sanus, verum circa tempora pulsatio non deseruit, neque vllus sudor erupit. Octauo sorbitiunculam ex hordeo sumisit, sub vesperum verò betæ succum, & noctu somnum cepit, ac magno opere doloris expertus fuit. Nono sub Solis occasum læto erat animo, ac sub noctem capitis & auris dolor grauius vrgebat. Per hoc tempus autem cum valde laboraret, statim ab initio aurem pure manare contigit. Nocte verò tota noni diei, posteraq; die, ac noctis magnam partem, nemo inem agnoscebat, perpetuoque ingemiscebat. Die autem ad sese redierat, & dolores cessarant, calorq; leuior erat. Vbi verò sorbitione ex mercuriali sumisset, vndecimo die aluo reiecta sunt pituitosa, mucosa, graue olentia. Duodecimo & decimotertio moderatè habuit. Decimoquarto die ducto initio à matutino tempore ad meridiem vsque toto corpore sudor effluxit, ac somno soporeq; multo grauius, non nisi a grè excitabatur. Sub vesperum verò expertus.

& cor.

& corpus quidem moderatè perfrixit, at in temporibus pul-
 sus perdurauit. Decimoquinto & decimosexto sorbitioni-
 bus ex hordeo vsus est. Decimoseptimo verò sub noctem
 rursus eorundem dolor rediit, ac delirium, & pus effluebat.
 Decimooctauo, decimonono & vigesimo, furiosè habebat,
 vociferans sese attollere conabatur, sed caput continere nõ
 poterat, & manibus ex porrectis semper aliquid frustra ca-
 ptabat. Primo & vigesimo sudor modicus circa latus dex-
 trum, pectus, & caput, & vigesimo secundo plurimus circa
 faciem extitit. Per hoc tempus autem, siquidem plurimum
 voce contenderet, quæ volebat perfectè efferebat. Sine co-
 natu verò, semiperfecta loquebatur, & os solutū, ac maxil-
 la & labra semper in motu erant, tanquam qui loqui cupe-
 ret, oculorum creber motus & intuitus, oculi que dextri co-
 lor qualis dictus est, aliquantulum cruentus, palpebra su-
 perior intumescat, & circa genæ extremum rubor erat, ve-
 re omnes faciei adeò contractæ erant, vt conspicuæ essent,
 neque amplius oculis nictabat, verum intentè intuebatur,
 palpebrasq; ad superiorem partem extollebat, quasi aliquid
 in oculum incidisset. Cùm biberet, in pectus & vètriculum
 descendētis potus strepitus percipiebatur, quale quid Char-
 tadi adfuit. Spiratio fere semper moderata fuit, lingua qua-
 lis pulmonum inflammatione laborantibus, ab initio ex-
 pallido albicans, & perseuerans capitis dolor. Cæuix per-
 petuò immota, non nisi cum capite circumagebatur, & pars
 quæ ex ceruice ad spinam descendit, recta & inflexibilis erat,
 decubitus qualis dictus est, neque semper supinus erat. Pus
 verò iam serosum, album effluebat, nec nisi magno nego-
 tio spongia detergebatur, odoreq; modum excedebat. Ad
 extremum pedum contactum non percipiebat. Harpalidæ
 sorori quatuor aut quinque mensium vterum gestati, pedum
 tumores aquosi exorti sunt, & oculi in orbem intumescē-
 bāt, totumq; corpus veluti pituita alba suffusus, in tumorem
 subleuebatur. Tussis sicca, erectæ ceruicis spiratio, eiusmo-
 diq; anhelatio, interdum que à spiritu suffocabatur, adeo vt
 perpetuò sedere in lecto cogeretur, neq; decumbere posset,
 sed si qua somni incideret opinio, eū desidendo caperet. Fere
 sine febre erat, fortusq; ex longo interuallo nõ mouebatur,
 ac veluti ad corruptionē tendebat. Creber autem anhelitus

fere ad duos menses perseveravit. Fabis verò melle conditis, & mellis linctu vsa, Æthiopicoque cumino ex vino epoto, melius habuit. Deinde etiam multa matura, pituitosa & alba tussi reiecit, spirandi difficultas desuit, & prolem edidit formellam. Polycratis coniugem per ætatem circa caniculam febris prehendit. Difficultas spirandi mane minor aderat, post meridiem verò maior, & paulò crebrior, statim ab initio tussis & excreatio qualis purulenta. Intus ad arteriam & fauces stridula quædam inerat asperitas, facies bene colorata, malarum rubor non in plenum sed leuiter florulentus. Procedente verò tempore vox rauca extitit, & corporis colliquatio, & circa lumbos eruptiones, ad extremumque aluus liquidior. Septuagesimo die febris prehendit cum vehementi frigore externo, ac in temporibus quies erat. Spiratio autem crescebat. Post hæc verò quietem spiratio crebrior extitit, adeo ut quo ad vixerit sedens, ermaaserit. In arteria strepitus multus inerat, sudores maligni, intuitus valde compositus ad extremum vsque. Ipsa diebus pluribus quam quinque perfrigerata est. Post primos autem dies faculentum assidue excreauit. Mulierem supra portas habitantem iam prouecta ætate febricula prehendit, qua iam desinente, ceruicis dolor ad spinam & lumbos portendebatur, neque admodum his partibus valebat. Maxillæ verò & dentes in sese adeo cohærebant, specillum ut non immitteretur, vox etiam balbutiebat, quòd corpus resolutum, immobile ac imbecillum esset, mentis tamen composita erat. Ex calefacientium autem & aquæ mulsæ tepidæ vsu, tertio fere die remisit, posteaque sorbitionibus & iusculis conualuit. Id quod sub autumnii finem contigit. Vnctor apud Harpalidem circa autumnum cruribus & manibus imbecillior factus, medicamentum sursum ac deorsum purgans temerè ebibit, ex quo febris inuasit, & ad arteriam tale quiddam defluxit, ut loquentem impediret, & inter loquendum crebriorem anhelitum redderet, non secus ac angina cum rauedine laboranti. Cum deglutiret præfocabatur, cæteraque patiebatur quæ qui angina laborant, tumor tamen non aderat. Febris verò crescebat & tussis, multamque ac liquidam pituitam excreabat. Progressu autem temporis dolor circa pectus & mammam sinistram obortus est, cumque exurgeret

urgeret aut commoueretur, crebra anhelatio multum ve-
 rabatur, sudor ex fronte & capite manabat, & faucium affe-
 ctio detinebat, remissius tamen, dolore ad pectus seceden-
 te. Per exordia igitur fabis melle conditis utebatur, vbi verò
 febres detinebant, potius aceto mulso calido, & mellis de-
 linctu copioso. Quatuordecim autem diebus elapsis omnia
 cessarunt, & manibus ac cruribus non multò post valuit.
 Chartadæ febris ardens adfuit, bilis per vomitionem mul-
 ta reiectio, & per aluum egestio, insomnia, & ad lienem tu-
 mor rotundus. Ipso die mane ad desidendum surrexit stre-
 pitu circa ventrem absque dolore oborto. Cùm verò ven-
 trem exoneraret, sanguinis recentis plus quàm congiij mè-
 sura per aluum subiit, & pauca interposita mora, etiam ter-
 tio sanguinis grumi concreti. Oris autem ventriculi anxie-
 tas erat, & fere toto corpore paruus sudor & febricula. Pri-
 mum etiam mentis compos esse videbatur, procedente ve-
 t̃o die, anxietas & corporis inquietas, iactatio maior, & spira-
 tio paulò crebrior erat, confidentius & perhumanius quàm
 occasio ferret homines alloquebatur & excipiebat, & quæ-
 dam animi deliquia accedere videbantur. Quibusdam au-
 tem sorbitiones ex hordeo & aquam in qua farina crassior
 macerata erat, offerentibus, non desit, verùm difficultas
 spirandi sub vesperam admodum magna erat, & corporis
 iactatio vehemens, ac in dextrum & sinistrum sese disticiēs,
 nullo tempore quiescebat, pedes frigidi, tempora & caput
 magis incalescebant, instante iam morte, multisque sudo-
 ribus paruis diffuebant. Cùm biberet, circa pectus & ven-
 triculus demissi potus strepitus percipiebatur, quod sanè
 mirum in modum perniciosum erat. Vbi verò sibi aliquid
 infra demitti velle dixisset, defixis oculis non longa inter-
 posita mora, vitam finiuit. Hermoptolemi vxorem hyemis
 tempore febris & capitis dolores prehenderunt, cumq; bi-
 bisset, tanquam difficulter deglutiens exurrexit, & cor vale-
 re dixit, lingua ab initio liuida fuit. Morbi autem occasio ex
 horrore post balneum nata visa est, nocte & die insomnis
 erat. Post primos dies interrogata, se iam non solum capi-
 te, sed etiam toto corpore laborare dixit. Sitis interdū qui-
 dem summè intensa, interdum etiam moderata erat. Quin-
 to, sexto, & ad nonum vsq; diem fere delirium, rursusq; secū

semiperfecta loquebatur cum sopore. Interdum etiam manum ad parietis tectorium extendebat, & puluinem quendam frigidum qui capiti suberat, etiam pectori admouebat, interdum etiam vestem stragulam reiciebat, & in oculo dextro subcruentum quiddam & lachryma inerat. Urina vero erat quae in pueris semper mala censetur. Circa initia quidem per aluum aliquantulum fulua demittebat, postea vero aquosa multum, atque eiusmodi coloris. Undecimo die mediocriter calere videbatur, ac interdum sitis expers intantum erat, ut nisi quis daret non peteret. Post primum tempus de die somnus moderatè contingebat, noctu vero peruigil erat, & ad noctem magis laborabat. Nono aluus emota est aquosa deiciens, eodemque etiam modo undecimo. Sequentibus vero diebus, fere crebra ad desiderandum exurrectio erat, eademque deiectionis. Primis autem diebus excandescibat & eiulabat, instar puelli clamabat & terrebatur, & ubi ex sopore excitaretur, circumspiciebat. Decimo quarto autem die eam de repente exilientem acriterque vociferantem velut plaga aliqua accepta, aut ex graui dolore & metu, continere difficile erat, adeo ut quis eam apprehensam pauco tempore dæderet. Deinde rursus quietem agebat, & sopore oppressa perpetuò dormiebat, nihil in totum videns, interdum vero neque audiens, per totumque diem istum, tum ad tumultum, tum ad perturbationem, crebrò commutabatur. Nocte autem sequente subcruentum quiddam per aluum subit, veluti mucosum, rursusque tanquam limosum, postea vero porracea admodum & nigra. Decimo quinto die vehemètes corporis iactationes & metus, & clamor remissus erat. Consequēbatur autem efferatio & excandescētia, & eiularus, nisi ipsi citò quod vellet exhibitum esset. Statim quidem à primis diebus omnes & omnia cognoscebat, & quod in oculo erat conqueuit, furor vero præter temporis occasionem & vociferatio, prædictaque mutatio ad soporem consequēbatur. Inæqualis erat auditio, partim quidem vehemens etiam si quid summissè diceretur, in quibusdam vero altius loqui videbatur. Pedes semper æqualiter cum reliquo corpore calidi ad extremos usque dies, verum decimo sexto die minus. Decimo septimo cum moderatè quam cæteris diebus haberet, sub noctem velut horrore suborto

se con-

se contrahens, magis febricitabat, plurimumq; siccabat, & reliqua similia consequebantur. Manuum tremores fiebāt, & caput succutiebat, oculorum intuitus prauus & sitis vehemens ubi bibisset, rursus exposcebat & arripiebat, & abunde bibebat, neq; auellere poterant. Lingua sicca valdeq; rubra erat, totumq; os ac labra exulcerata & sicca, manum vtrinq; tremulam ori admovebat cum māducaret, & si quid manducandum aut sorbendum porrigeretur, auidē ac furiosē deglutiebat & sorbebat, oculorum obtutus prauus erat. Ante mortem autem tribus aut quatuor diebus tantus interdum horror incidebat, vt corpus contraheret & contereret anhelansq; respiraret, crurum distentiones & pedū singus aderat. Sitis verō & mentis affectiones eadem perseverabant, & ad defendendum exurrectiones, aut inanes erāt, aut pauca & tenuia cum modico quodam conatu demittebantur. Ad extremum tertio & vigesimo die oculus manebat magnus erat, brachisq; circumspectio, & quietem agebat interdum absq; integumentis & sopore. Sub vesperum autem oculus dexter tanquam cerneret aut quid veller, ab externo angulo ad nasum mouebatur, cognoscebatq; & ad interrogata respondebat. Vox post multa aliquantulum balbutiens, ac præ clamore fracta & rauca.

Amphiphradis puerum æstate lateris sinistri dolor & tussis prehendit. Multa aquosa & aliquantulum biliosa per aluum deiciebantur, & circa septimum febris desisse videbatur. Tussis aderat & color subalbidus & aliquantulum pallidus. Ad duodecimum aliquantulum ex virore pallefcēs expuebat. Procedente morbo spiratio densior semper fuit & creber anhelitus, cum stridula quadam ad pectus & artemiam asperitate, sorbitionibus utebatur, toto tempore mente constabat. Ad octauum & vigesimum diem extinctus est, sudoribus interdum foras erumpentibus. Cauponi peripneumonia laboranti aluus statim subiit, ad quartum diem sudor multus abortus est, febricula cessasse videbatur, tussicula prope nulla erat. Quinto, sexto & septimo die febris detinebat, octauo sudor, nono pallidum exereuit. Decimo abunde aluus demittebat, non sæpe, ad vndecimum leuius habuit, decimoquarto conualuit. Hermoptolemo post Vergiliarum occalum febris accessit, tussis non admodum

infestabat, lingua verò qualis pulmonum inflammatione laborantibus, nono die exudauit, totus (vci visum est) perfrixit, oblata ei sorbitiuncula ex hordeo circa meridiem incalescebat, vndecimo sudor & aluus resiccata sunt, biliosa erant alui excrementa, tussicula suborta est. Decimoquarto pallidum excreauit, stertor aderat. Decimoquinto cum toto tempore mente constitisset, mortuus est. Alter quidam in palato stertorem sentiens, lingua arida qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mentis compos mortuus est. Posidonius etiam cum adhuc æstas impenderet, pectoris, præcordiorum, & lateris dolore citra febrem diu conflictatus est. Multis verò annis antea pus thoracis cauo collegerat. At per hyemem cum horrore correptus fuisset, dolor intendebatur & tenuis febricula, excreatio purulenta erat, & tussis cum stridula asperitate ad fauces & stertore, mentis autem compos mortuus est. Balis filio cum monte penitus aberrasset, sexto lingua praua, & aliquantulum rubra extitit, & voce vacillabat, oculi colorati, natantes quales nigrantium, reliqui etiam corporis color non admodum auriginosus, verum aliquantulum pallidus, liuidus, vox deprauata, obscura, lingua qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mens non sibi constans, respiratio quæ ad manum est praua, non crebra, neque magna, pedes frigidi, lapidei, circa nonum diem mortuus est. Anginosæ apud Metronem manus dextra crusque doluit, febricula detinebat, tussicula, suffocatio, tertio die relaxauit. Quarto conuulsione tentata, voce capta est, stertor, dentium cõnexio, malarum rubor aderat. Hæc non longè vitam protrahens, quinto aut sexto mortua est. Signum ad manum subliuidum apparuit. Bion cum multo tempore aqua intercutem laborasset, multis diebus cibum auerfabatur, & urinæ stillicidio vexabatur. Ad genu sinistrum oborto abscessu, & suppuratione facta mortuus est. Ctesiphon post magnam febrem ardentem aqua inter cutem correptus est, & antea cum hydropè & lienis tumore laborasset, valde oppletum est scrotum, erura & abdomen. Sub finem tussis & suffocationes ad noctem contingebant, ex pulmone magis, velut pulmonis vitio laborantibus. Tribus aut quatuor ante mortem diebus, rigor, febris corripuerunt, ad femur dextrum parte interna iuxta

iuxta venam mediam quæ ab inguine fertur, collectio velut
 ex igne agresti oborta est, cum rubore aliquantulum luid-
 do. Ad noctem oris ventriculi dolor, neque multò post vox
 defecit, suffocatio cum sterore, & mortuus est. In Olyntho
 quoque qui aqua inter cutem laborabat, de repente voce
 defectus, per diem & noctem mente captus mortuus est.
 Prodromi puer per ætatem aliquantulum balbus, febre
 ardente correptus est, lingua ipsi subarida, obscura, alui
 multa deiectio, superstes fuit. Leophorbida post brumam
 febris acuta adfuit, præcordiorum & ventris dolor, deie-
 ctiones liquidæ, biliosæ, multæ, interdum sopore detineba-
 tur, lingua qualis pulmonum inflammatione laboranti-
 bus, rasis non aderat. Duodecimo nigra, pauca & porracea
 aluo deiecit. Decimoquarto febricula desisse videbatur,
 postea verò sorbitionibus utebatur. Decimosexto os ad-
 modum salsum cum siccitate extitit. Ineunte autem vespere
 horror & febris. Primo & vigesimo die ad meridiem ri-
 gor & sudor corripuit, febricula desit, calor tamen suberat
 exiguus, & sub noctem iterum sudor, & vigesimosecundo
 die sudor adfuit calorque remisit. Prioribus autem diebus
 omnibus sine sudore fuit, & aluus humida extitit etiam in
 ea quæ postea adfuisse vita est morbi reuersione. Theochis
 affinem quæ supernè habitabat, sub Vergiliis febris acuta
 apprehendit, sexto desisse visa est, lauit tanquam desisset, se-
 ptimo gena valde rubuit, vtra non memini. Sub vesperam
 febris multa contigit, & animi ac vocis defectio aderat, ne-
 que verò multò post sudor, ac cessatio à morbo septimo die.
 Theodori coniugi febricitanti, magna sanguinis è naribus
 profusio hyeme contigit. Vbi verò febris ad secundam
 diem cessasset, non longè postea lateris dextri velut ex locis
 laborantibus grauitas adfuit, ac tum primùm & sequenti-
 bus diebus grauis dolor ad pectus subortus est, fomentoq;
 ad latus dextrum adhibito, quarto die dolores remiserunt.
 Spiratio crebrior adfuit, eique vix respiranti arteria sibi-
 lum quendam edebat, & cum supina iaceret non nisi cum
 negotio conuertebatur. Sub noctem febris vehementior
 & breuis desipientia extitit. Quinto die matutino tempore
 mitior esse videbatur, paruus sudor è fronte primùm mo-
 ditè diffusus est, deinde longo tempore per totum corpus &

pedes. Post hæc autem ipsi videbatur febris remisisse. Arteriarum quippe corpus ad manus contactum frigidius sentiebatur, temporū verò arteriæ etiam magis saliebant, spiratio crebrior erat, subindeq; delirabat, & cuncta deteriora euadebant. Lingua perpetuò admodum alba, neq; tussis aderat, præterquam tertio & quinto die exiguo tempore, sitis nulla, verū sputatio aderat. Ad quintum diem præcordia dextra plurimū intumescēbāt, postea verò molliora reddebantur, tertio glande subdita stercus paucum deiecit, quinto rursus liquidum, parum, venter autem mollis fuit, urinae acerbæ, succum specie referentes, oculi tanquam delasata, non nisi cum negotio suspiciebar, & oculos circumferebat. Quinto sub noctem grauius habebat & delirium sequebatur. Sexto rursus, qua hora plenum esse forum solet, sudor multus detinebat, à fronte ortum sumens in totum corpus diffundebatur, multo tempore compositè sua negotia tractabat. Circa meridiem verò plurimū delirabat, & perfrictio similis perseuerabat, grauiora autem circa compositè extiterunt omnia. Sub vesperum tibia ipsius ex cubili delapsa est, & puero tum præter rationem interminata est, tum rursus siluit, & ad quietem se conuertit. Circa primū somnum autem sitis multa & insania aderat, residebat, & iis qui aderant conuitia ingerebat, rursusq; conticuit & quieuit, & visa est ad reliquam noctem sopore preffa fuisse, oculos tamen non clausit. Per diem verò plurimū nutibus respondēbat, corpore quiescens, & moderatè intelligens. Eadem rursus hora sudor, similiter oculi demissi, ad inferiorem palpebram magis incumbētes, intenti, rigidi, eorumque alba pallida & mortuis similia, & tota cutis pallida & nigra, manum prærunque ad parietem aut vestem stragula admovebat, cum biberet sonitus ingentes edebantur, respuebat, & sursum in nares regerebat, stoccosque vellebat & vultum tegebat. A sudore autem manus velut congelatae, sudor frigidus consecutus est, corpus ad manus tactum frigidum, exiliebat, vociferabatur, insaniebat, spiratio multa, manus tremulæ existebant, sub mortem autem conuulsione tentata. Septimo die mortua est. Sexto noctu paucam urinam reddidit, glutinosam, semini genitali similem, & quæ festuca trahebatur, omnibus diebus infomnia verata fuit.

fuit. Post sextum diem vrina aliquantulum cruenta visa est. Antiphanis filium per hyemem lateris dextri dolor, tussis, febris corripuit, edebat, deambulabat aliquantulum febricitans: ruptis laborare videbatur, nono die remisit febris, non reliquit, tussis plurimum vexauit & crassa spumosaque reiecit, lateris dolor detinebat. Ad decimum quartum rursusque vigesimum diem febris cessare videbatur, & rursus corripiebat. Calor autem tenuis erat, & per breue aliquod temporis spatium relinquebat. Tussis verò interdum quidē relinquebat, interdum etiam intendebatur cum multa suffocatione. Tum verò relaxabat, & post hos dies excretio multa cum suffocante tussi aderat, & purulenta supra vas feruentia & spumantia educebantur, & in faucibus stridula multa asperitas sibilū quendam edebat, creber anhelitus semper detinebat & densior spiratio, raroque facillē spirabat. Supra quadagesimum autem diem, prope sexagesimum (ut opinior) oculus sinister cum tumore, sine dolore occæcatus est, neque verò longē postea etiā dexter pupillæque; vehemēter candidæ & siccæ existebant, neque multo post hanc excecationē mortuus est, non ultra septem dies, cū stertore & multa desipientia. Eodem quoque tempore Thesalioni similia similibus ex causis contigerunt, feruentia, spumantia, purulenta, educebantur, tusses aderant & faucium stridulæ exaspirationes. Polemarchi vxorē hyeme angina vexauit, guttur intumuit cū multa febre, vena secta est, faucium suffocatio cessauit, febris perseuerauit. Ad quintum diem læuum genu dolor & tumor occupauit, sibi que; videri quiddam ad cordis regionem coaceruari dixit, & respirabat qualiter in aqua demersi respirare solent, ac strepitus quiddam ex pectore edebatur, idemque; cōtingebat quod mulieribus fatidicis, quæ Pythonæ afflatæ, quod vetre oracula fundunt, Engastrimythi, hoc est ventriloquæ dicuntur. Ad octauum aut nonum diem sub noctem alius affatim prorupit, liquida, multa, conferta & graueolentia demisit, vocis defectio tenuit, mortua est. Aristippus superiorē in vētrem magna vi & grauius sagitta percussus, vehemēti vētris dolore detētus est, celeriter intēdebatur, deorsū nihil demittebat, incontinēti corporis iactatione torquebatur, biliosa abundē colorata vomitione reiciebat. Vbi verò vomisset meli⁹ habere videbatur, paruo inter-

iccto temporis interuallo rursus dolores vehementes corripuerunt, venterque velut in intestini tenuioris morbis incendebatur, calor & sitis aderat, ac intra septem dies vitam cum morte commutauit. Neopolis verò ex simili vulnere eodem modo affectus fuit, ex acri autem per clysterem infuso aluus affatim prorupit, colore tenui, pallido, nigricante suffusus est, oculi squalidi erant, rigidi, intus reuoluti, inrenti. Iaculo in iecur cominus percusso, illico cadauerosus color affusus est, oculi concaui, corporis incontinens iactatio & implacitas aderat. Mortuus est antequam concio dimitteretur eodem quo percussus est die. Qui à Macedone lapide in caput ictus est, supra tempus sinistrum nò magis quam cutis scarificatione quadam dissectus, ex vulnere vertigine affectus est & cecidit, tertio die vocis defectio & corporis incontinens iactatio erat, febris non admodum vehemens, temporum pulsatio velut ex tenui calore, nihil audiebat, neque mentis compos erat, neque quiescebat. Mador circa frontem, tum sub naso ad mentum vsque erumpibat, quinto die mortuus est. Aeniates quidam in Delo retro in latus sinistrum iaculo percussus, vlcus quidem sine dolore habuit. Tertio verò die ventris dolor paruus aderat, nil ex aluo secedebat, verum sub noctem ex infuso per clysterem stercus prodiit, & dolor intermisit, sedes extra in scrotum prolapsa est. Quarto die in pubem & totam ventrem dolor vehementer irruebat, neque quiescere poterat, biliosa affatim sincera vomitione reiecit, oculi ex viridi palliscentes & quales animo deficientibus. Post quintum diem mortuus est, præterquam quòd calor quidam tenuis ipsi inerat. Audello in dorsam vulnere accepto spiritus multus cum strepitu ex vulnere prodibat, & sanguis multus prorupit. Deligato verò medicamento quod cruentis vulneribus imponitur, sanitati est restitutus. Contigit autem etiam miserimo Philixæ puero ex ossis denudatione in fronte, nono die febris, deinde os liuorem cōtraxit, mortuus est. Phaniæ quoque & Euergi liberis, liuore occupatis ossibus, febreque detentis, cutis ab osse discessit, & pus intus depalescebatur. His cerebro perforatis, ex ipso osse tenuis sanies, serosa, aliquantulum pallida, graueolens & lethalis emergebat. His quoque accedebat vomitus, & ad extremum conuulsiones,

uulsiones, & quandoque stridulam vocem edebant, interdum etiam impotentes erant. Quòd si vulnus dextram partem occuparet, sinistra laborabant; si verò sinistra, dextra. Theodori puerum nono die insolaru vntem, decimo die febris inuasit ex ossis denudatione nullius pene momenti. In febre autem os est denigratum, cutis discessionem fecit, admodum stridulam vocem edidit. Secundo & vigesimo die venter intumuit, præsertim verò ad præcordia, tertio & vigesimo vitam cum morte commutauit.

Quibus ossa fracta fuerint, eos septimo die febris inuadit, tempore verò calidiore etiam citius. Quòd si magis cõtracta fuerint, etiam illico. Exarmodi etiam puerulus, si militari quoque dolore ad femur sensit, non ea parte qua vulnus erat, & stridulam vocem edidit, & ceruicis dolor adfuit. Possidore non quoque tertio die conuulsione correptus est, calor nõ relinquebat, decimo octauo mortuus est. Isagoræ filius posteriore capitis parte vulneratus, colliso osse & denigrato, quinto die superstes exiit. Os autem discessionem non fecerat. Magnæ nauis præfecto anchora manus dextræ indicem & os collisit, ex quo inflammatio, sydatio & febris successit, aliquantulum purgato quinto die calores & dolores modicè remiserunt, ex digito aliquid decidit. Post septimum diem sanies moderatè exibat, deinde se non posse omnia ligua explicare dixit. Prædictione denūciatum est periculum, si posteriorum partium distentio (opisthotonum dicunt) corripere, & ad id contulerunt maxillæ cohærentes, deinde ad collum affixæ. Tertio die totius corporis in posteriora conuulsione cum sudore tentabatur. Sexto à prædictione die mortuus est. Telephanes ex Harpali liberta filius, plagam de ortum in pedis pollice accepit, ex qua inflammatio & vehemens dolor cõsecutus est. Quo remisso in agrum profectus ex lumbis doluit, lauit, sub noctem maxillæ cohærebant, & posteriorum partium distentio (opisthotonos dicitur) aderat. Sputum spumans ægrè dentes pertransibat, tertio die mortuus est. Zeno Damonis filius circa tibiã aut malleolum iuxta neruum iam parum accepto vlcere & à medicamento eroso, distentione in posteriore (quam opisthotonum dicunt) mortuus est.

Menonem sub Arcturi exortum & antea ex febre æstiuâ

& alui profluuium imbecillum, ex via delassatum etiam lateris sinistri dolor & tussis detinuit, quæ quidem etiam prius ex destillatione aderat, tunc verò valdè intensa erat. Peruigil erat, & febrem statim ab initio implacidè ferebat, residens tertio die expuebat pallidum, arteria sibilum quædam cum stertore edebat. Sub quintum diem ferè densa spiratio aderat, pedes, tibiæ, extrema plæruntq; frigida & extra stragula erāt. Ab exordio quod per aluum secedebat biliosum existebat, neq; valde paucum, neq; multum. Septimo, octauo & nono lenius ferre videbatur, & somni quidam aderāt, crudiora erant quæ excreabantur, decimo & ad decimum tertium vsque alba admodum & pura. Præcordia molliora existebant, sinistra autem contenta, faciliusq; spirabat. Glâde subdita aluus moderatè demisit, decimo tertio rursus pallidū spuit, decimo quarto verò magis, decimo quinto quod coloris erat, porracei. Aluus verò maleolentia, biliosa, liquida, crebrò demisit, præcordia sinistra attollebantur, decimo sexto verò etiam valdè intumuerant, & spiratio iam cum stertore erat, sudor circa frontem & ceruicem, rarò pectus occupabat, frons & extrema ferè frigida perseverabant, venæ temporum saliebant, somni cum sopore diem & noctè postremo tempore detinebant, vrina ab initio cruda, cinerem colore referens. Ad decimum & decimum tertium vsq; tenues & non decolores. A decimo tertio autem quales ab initio. Cleochum lateris dolor & febris corripuit, remisit febris, toto corpore sudor dimanauit, per vrinam multa efferebantur, quæ postea returbida facta est. Ad Vergiliarum occasum Olympiadæ vxorem octo mensibus vtero gerentem, ex casu febris acuta corripuit, lingua æstuans, sicca, aspera, pallida, oculi pallidi, corpus mortuo simile, abortu quinto die sine labore est liberata, & somnus (vt videbatur) cum sopore adfuit, sub vesperum cum excitaretur non sentiebat, sternutamentum cienti medicamento cessit, potionem recepit & succi prissanæ nonnihil, potionem deglutiens aliquantum tussiuuit, vox soluta nō erat, neq; ipsa quicquam conualescebat, oculi demissi erant, spiratio sublimis, quæ naribus trahebatur, color prauus, sudor pedes & crura, cum morti esset proxima, occupabat, mortua est. Nicolai vxori ex febre ardente ad vtranq; aures tubercula suborta sunt, paulò

DE MORB. VVLG. LIB. VII. SECT. VII. 1099

paulò pòst alterum, cùm iam febris remittere videretur, velut tumor laxus decimoquarto die valdè citra vllam significationem conquieuit, morbi reuersio facta est, color cadauerosus erat, lingua aspera, densa admodum, subalbicans, siticulosa. Alui egestio copiosa, liquida, omni tempore maleolens. Ante obitum corpus egestionis copia consumtum est, ad vigesimum diem mortua est.

Ante Vergiliarum occasum Andream horror, febris, vomitus corripuit, ab initio semitertiana apparebat. Tertio verò die cùm rursus in foro negotiaretur, horrore correptus est, cum febre acuta, bilem synceram vomitione reiecit, delirauit, sub noctem meliusculè habuit. Quinto rursus grauius habuit, sexto ex mercuriali aluus probè deiecit. Septimo grauius habebat, cæterisq; deinceps diebus iam magis cõtinenter febris detinebar, & ab initio sine sudore erat, sitiq; torquebatur. Præcipuè verò os resiccabatur, nullumq; potum non auersabatur, cùm os admodum ingratum esset, lingua resiccata, inarticulata erat, asperitas existebat cum pallore albicans, per uigilio, anxietate torquebatur, exolutus, fractus, lingua interdum præ siccitate non nihil balbutiens, donec eam perfunderet, sorbitiunculã ex hordeo præcipuè sumebat. Nono aut decimo ad sinistram aurem atque alteram, parua tubercula sine vlla iudicationis significatione apparuerunt. Urinæ per totum morbum non decolores, verum sine sedimento fuerunt. Decimoquarto circa superiores partes sudor non admodum moderatus obortus est. Ad decimum septimum calor conquieuit. Post decimum aluus sicca, nihilque nisi subditis glandibus deiciens. Ad vigesimum quintum pustulæ pruriginosæ, calidæ, velut ambusta cute, sensum exortæ sunt. Dolor autem axillas & latera occupabat, in crura citra vllam significationem transit & desit. Balneum proderat & illitus cum aceto. Mense verò secundo ferè aut tertio, dolor ad renes, qui quandoq; tenuerant, constitit. Aristocratem sub brumam lassitudo, horror & calor inuasit. Postea verò tertio die lateris & lumborum dolor cœpit, & tumor ab axilla initium sumens totum latus occupabat, ad ipsam costã durus, cum rubore qui ab axilla initium ducebat, & liuore, non secus quàm si ab igne calefactus & ustulatus fuisset, anxie & molestè habebat, admodum

stituculosus erat, lingua subalbicans. Urina non prodibant,
 crura aliquantum frigida, aluus ex mercurialis succo pauca
 denciebat, liquida, subalbicans, spumosa. Sub noctem re-
 spiratio sublimis exiit, paruus sudor circa frontem erupit,
 partes inferiores frigida, anxietate vexabatur, crux intra-
 mescebat, ruffis non aderat, mentis compos mortuus est.
 Onesiana actum ad autumnum lippitudo, postea vero febris
 quartana detinuit. Per quartanae exordia à cibis alieno ad-
 modum erat animo, progressu vero temporis ad cibum a-
 lacriter habebat. Quinetiam Polychari in febre quartana
 eadem circa cibos contigerunt. Mnesiana acti quoque etiam
 contigit alui deiectio ante febrem, posteaque multo tem-
 pore comitabatur, multis albis, mucosis prodeuntibus.
 Quandoque etiam paucum sanguinem citra laborem &
 dolorem demittebat, ventris autem strepitus aderant.
 Post febrem tuberculum durum ad sedem abscessum fecit,
 diu incoctum perseuerauit, ad intestinum ruptum est, & fo-
 ris fistulosum euadebat. Cum autem in foro deambulare
 ei ante oculos fulgores obuersabantur, neque planè solem
 intueri poterat. Vbi verò paulum secessisset, extra se fuit, &
 ceruicis conuulsione tetatus est. Postquam autem domum
 relatus est, ægrè visum recepit, vixque ad sese rediit. Primum
 verò circumstantes oculis collustrabat, corpus adeò perfici-
 xit, ut vix vtriculis & nouis subiinde adhibitis fomentis re-
 calefceret. Postea quàm autem sui compos fuit & surrexit,
 prodire noluit, sed timere dicebat. Quòd si quis de graui-
 bus morbis verba faceret, præ timore se subducebat. Inter-
 dum sibi ad præcordia calorem occurrere dicebat. & ocu-
 lis obuersantes fulgores comitari. Alui deiectio multa fuit,
 & sæpè & similis hyeme contigit. Venæ sectio facta est, ve-
 rorum exhibitum, lactis vaccini potione vsus est, ac pri-
 mum asinini, quod contulit, & alui egestiones sedauit. Aquæ
 potio ab initio fuit, deambulationesque & capitis purgatio-
 nes. Anecheri filio ista contigerunt. Per hyemem in balneo
 ad ignem cum inungeretur calefactus est, & confestim in
 comitialibus similes conuulsiones incidit. Vbi verò sanis
 multæ conuulsiones fuissent, circumspecte, non erat apud
 se. Vbi autem ad se rediit, postridie mane iterum conuulsio-
 nibus correptus est, spuma non admodum apparuit. Tercio
 die

die linguam inarticulatam habuit & quarto loqui velle lin-
 gua præferebat. Quinto loqui non poterat, verum in no-
 minum principiis hærebat, eodemq; die lingua admodum
 hæsitabat, & conuulsione vexabatur, ac extra seerat. Vbi
 verò ista remitteret, lingua ægrè ad pristinum statum redi-
 bat. Sexto die cum omnibus abstinuisset, & sorbitione &
 potu, nil etiam amplius sumit. Cleocho post lassitudines &
 exercitationes, cum per aliquot dies melle vsus esset, tumor
 ad genu dextrum subort^o est, magis verò ad infernam par-
 tem. circa tendines qui sub genu sunt, tendebat, obambula-
 bat aliquid tantulum claudicans, furæ tumor cum duritie ad-
 erat, & ad pedem ac malleolum dextrum pertingebat. Ad
 gingiuas circa dentes tubercula magna velut vix acini, li-
 uida, nigra, sine dolore erant, vbi cibum nõ caperet. **Quin-**
 etiam crura nisi exurgeret doloris expertia erant. Tumor
 enim in sinistram partem venit, minus verò etiam liuesce-
 bat. In tumoribus ad genua & pedes quædam veluti suppu-
 rationes inerant. Tandem autem stare non poterat, nec cal-
 cibus incedere, sed lecto decumbebat. Calores erant ma-
 nifesti, interdum cibum auersabatur, non admodum siticu-
 losus, neque ad sedile exurgebat, anxietate vexabatur, inter-
 dumque paruo animi deliquio tenebatur, veratrum ad ca-
 pitis purgationes est exhibitum. Ad os medicamentum ex-
 thuris polline cæteris quibusdam admixtis cõtulit. Ad oris
 vlcera lenticula sorbitio accommodata erat. Circa sexage-
 simum verò diem tumores ad exhibitum iterum veratrum
 subsederunt, tantum dolores ad genua decumbentem ve-
 xarunt Humor autem & bilis abscessum ad genua fecit, plu-
 ribus etiam ante sumtum veratrum diebus. Pisisstratum de-
 10 ambulante & cætera sanum, humeri dolor & grauitas ló-
 go tempore detinuit. Per hyemem verò incidit multus la-
 teris dolor, & calor, & tussis, sanguinem spumofum exscrea-
 bat, qui & stertorem in faucibus excitabat, leuiter autem
 ferebat, & mentis compos erat, calorque relaxauit, vnaque
 & exscreatio stridulaque faucium asperitas, & ad quartum
 aut quintum diem conualuit. Simi coniugi in partu concus-
 se pectoris & lateris dolor obortus est, tussis, febris tenuis,
 exscreationes purulenta aderant, tabes, quæ etiam consti-
 tit. Febris quoque sex mensibus detinuit, & alui profluvia

semper. Ad extremum febris cessatio, ex qua aluus substitit, post septimum diem mortua est.

Euxeni quoque; vxor ex fotu laborare visa est, calores nunquam reliquerunt, magis sub vesperam incresebant, sudores toto corpore oboriebantur. Vbi febris augetur, pedum frigus, interdum verò & tiliarum & genuum existerat, tussicula sicca paucotempore detinebat, vbi febris ingrauescere inciperet, deinde cessabat, multo autem tempore toto corpore rigor excitatus est, perpetuò sine sui fuit. Medicamento & sero epoto magis læsa est. Per exordia prorsus doloris expers erat & facile spirabat. Medio autem tempore dextri lateris dolor obortus est, & tussis commota, creber anhelitus erat & excreationes parua, albicantes & aliquantulum tenues, neque amplius horror ex pedibus, sed cervice & dorso ortum ducebat, & aluus liquidior erat, febris cum sudore copioso relaxauit, & perfrigerata est. Varia autem erat crebra spiratio, septimo post remissionem die mortua est mentis compos. Polemarchi vxor ætate febricitare cepit, eam autem dimisit sexto die, postea verò morbum trahebat, ad noctem calores tenuerunt. Rursus vbi intermisisset,prehendit febris, neque tribus prope mensibus dimisit, tussis multa aderat, pituitæ excreatio. Vbi verò ad vigesimum diem peruenisset, spiratio perpetuò crebra erat, in pectore strepitus, plærunque sudoribus diffiuebat, mane febris remissior. Interdum etiam horrores prehendebant, somnus aderat, & interdum aluus humecta erat, rursusque siccabatur, ad gustum moderatè habebat. Medio verò interposito tempore, ad genua & tibias dolor erat, & si flectere aut extendere cuperet, alterius indigebat opera. Crurum dolores perseuerarunt ad finem vsque, qui iam prope instabat, & pedes intumuerunt ad tibias vsque, ad contactum dolebat, sudoresque & rigores cessarunt, febris autem semper increuit. Ante obitum autem aluus effusa est, mentis compos perseuerabat. Tribus ante obitum diebus stertor in faucibus audiebatur, rursusque repetebat, mortua est. Hegesipolis filiolum quatuor prope menses circa umbilicum dolor erodens detinuit, processu verò temporis intendebatur dolor. Ventrem cædebat, vellicabat, calores prehendebant, contabescebat, ossa restabant, pedes intumescerebat.

bant. Testes, ventris partes ad vmbilicum inflatæ erant,
 perinde ac quibus aluus conturbari velle videtur, cibum a-
 uersabatur. Lac recens solum assumebat, & aluus effusa est,
 aliquantumque cruenta sanies & graueolens subiit, venter
 inteadebatur, vbi exiguum & paucum pituitæ vomitione
 reieciisset, ita vt genitale semen esse videretur, mortuus est.
 Plateæ puero sub ipsum sanè exitum capitis futura valdè ex-
 cauata est. Cùm autem ægrotaret, manu perpetuò sinciput
 contingebat, præcipuè verò vbi mors instaret, neq; tamen
 caput dolebat, & in femore sinistro sub inguine in partibus
 inferioribus liuidum quid fortasse pridie quam moreretur
 visum est, testes extenuati sunt. Eadem quoque Hegetoridæ
 filio contigerunt. eodemque modo mortuus est, nisi quòd
 sub obitum vomitiones plures adfuerunt. Hippia soror per
 hycem phrenitide detenta hallucinata est, manibus la-
 borabat, seipsa lancinabat. Quinto & sexto die sub noctem
 vox defecit, sopore correpta est, buccas & labia velut dor-
 mientes inflabat, septimo die mortua est. Asandrum ex
 horrore lateris dolor corripuit, qui ad genua & femur per-
 uenit, vbi comedisset delirabat, breuique mortuus est.
 Cleoumo sutori cùm aluus multo tempore fusa & calor
 exortus fuisset, circa iecoris regionem tumor tuberculo
 similis enatus ad imum ventrem descendit, & aluus fluida
 erat, eique alterum tuberculum iuxta iecur, supra ad
 præcordia obortum exitum attulit. Quidam capitis dolo-
 re graui cum calore tenebantur. Quibusdam quidem ad
 dimidiam capitis partem & iuxta nares humor quidam
 tenuis aut maturus, aut ad aures, aut ad fauces ex capite tu-
 tius secedit, quibusdam verò sicca ista adsunt. At sydera-
 tio grauis periculo non vacat. Quòd si vomitio biliosa aut
 cum anxietate adfuerit, aut oculorum stupor, vocis defe-
 ctio, aut rarus sermo, aut deliratio quædam, mortem & cõ-
 uulsionem metuere oportet. At qui ex destillatione dimi-
 dia capitis parte dolentes, & humore per nares secedente,
 insuper moderate febricitarunt, quinto aut sexto die perfrige-
 rantur. Echecratem cœcum capitis vehemens dolor ve-
 rabat, posteriore præcipuè parte qua ceruix capiti conne-
 ctitur, & ad verticem progrediebatur, progressu verò tem-
 poris & ad aurem sinistram, & dimidia pars capitis dolore

rentabatur, mucosa semper prodibant, ferè ambusta, & calor tenuis comitabatur, ciborum fastidium aderat, per diem melius habebat, sub noctem verò dolore vexabatur. Postea quàm autem pus per aurem erupit, cuncta cessarunt, erupit verò ad hyemem. Animaduertendum sanè est num in omnibus internis puris collectionibus, & oculorum vitis, ad noctem dolores contingant. Tussis hyeme fiunt, maxime verò austrino cœli statu, crassa & copiosa screantibus febres succedunt, ferèque quinto die cessant. Tussis autem sub quadragesimum, quale quid Hegesipoli contigit. Quibus calores multi interdum cessant, us non toto corpore, sed vel circa ceruicem, aut sub alis, aut ex capite tenui dimanante sudore, desinant. Charitem per hyemem ex cussicula populariter grassante febris acuta corripuit, vestem stragulam abiiciebat, sopor cum labore aderat. Urinæ rubræ existant, erui loturæ similes, sedimentum statim ab initio copiosum, album, postea verò etiam aliquantum rubrum. Septimo die glande supposita exigua prodierunt, sopor minime molestus detinuit, mador circa frontem adfuit, somnus ad noctem & calor leuior. Octauo sorbitionem ex bordeo sum sit, sopor ad vndecimum perseverauit. Eo verò die præcipuè calor desit. Vbi autem tussis aderat, excreatio semper multa perseverabat, facilis, primùm glutinosa, alba, crassa, deinde vbi concocta fuit, purulentis similis. Urinæ ab vndecimo die puriores, sedimentum asperum decimo tertio dolor dextram partem occupavit vsque ad lateris inanitatem, ad imum ventrem tendens, vrina detinebatur, cui decoctum adiantii, quod Calliphylum nominatur, potui exhibitum profuit. Decimoquinto rursus doluit, decimo sexto sub noctem magis præcordiorum dolor ad ventrem initium ducebat, quem mercurialis iusculum subduxit. Calor intra vigesimum disparuit, & excreationes crassæ comitabantur, ad quadragesimum melius habuit.

Ventres in morbis medicamento purgante subducere conuenit, quinto die vbi concocta fuerint, inferiores quidem vbi materiam consistentem cognoueris (cuius rei signum est, si neque anxietate, neque capitis gravitate ægri diuexati fuerint) cumque calores mitissimi fuerint, & vbi post accessiones desierint. Superiores verò, in ipsis accessio-

nibus.

nibus. Tunc nanq; etiam ipsi in sublime eleuantur, vbi ægræ
 anxietatem & superiorum partium grauitatem sentiant. Ie-
 circo verò in principiis purgandum non est, quòd in huius-
 modi temporibus per sese purgentur, aut cunctatio peri-
 culosa. In cubiti gibbero ex casu vulnérato cubitus sydera-
 tione tentatus pus colligit, quo maturescente sanies visco-
 sa & glutinosa exprimitur & citò sistitur, velut etiam Cleo-
 genico & Demarcho Aglaotelis filio contigit. Eodem ve-
 rò modo neque ex iisdem pus vllum admodum effluit, qua-
 le quid Æschyli filio accidit. At vbi suppuratio fit, horror
 plerisque & febres succedunt. Alcmani ex renum dolori-
 bus conualescenti, detracto etiam deorsum sanguine, supra
 adiecur morbus se conuertit, & ad cor dolor ingens aderat,
 præque dolore spiritus retinebatur, & alius non nisi cum
 molestia exigua demittebat caprinis stercoreibus similia, in-
 continens corporis iactatio nulla erat, ac interdum rigor &
 febris corripiebatur, sudor ac vomitio, neque in dolore aqua
 marina aluum subluere cõferebat, sed fursuram decoctum
 contulit, diebus septem cibum auersatus, nullã meraciorẽ
 in potu vsus est, deinde verò lentis iusculo, interdumque te-
 nuĩ fresco, aquam superbibit, posteaque caruli cocti & mazæ
 quã diutissimè confectæ exiguum sumsit, procedente ve-
 rò tempore aut ceruices bubulas, aut suillos petiolos co-
 ctos. Pridie aquæ potione, quiete, tegumento vsus, ad renũ
 dolorem cucumeris syluestris infusum per clysterem est ex-
 hibitum. Parmenisci filio surditate vexato contulit aurem
 non eluere, verũm lana perpurpare, oleumque solum aut
 Netopum infundere, deambulare, mane surgere, vinum al-
 bum bibere, oleribus abstinere, pane & piscibus saxatili-
 bus in cibo vtĩ. Aspalij vxori dentis & maxillæ dolorem in-
 gentem castorium & piper ore collatum & contentum se-
 dauit, ipsique vrinæ stillicidium remisit. Prodest & calidus
 farinæ cum rosaceo subactæ fofus. Castorium capitis ab
 vtero dolores sedat. Vteri affectus magna ex parte à stati-
 bus originem ducunt, indicio sunt eructationes, vëtris stre-
 pitus, & lumborum tumores, ac renum coxendicumq; do-
 lores. Ad quæ confert vinum quod mustum esse desit, aut
 aromatum tertiam partem, farinæ duas in vino albo odo-
 rato decoquere, & linteolum imbutũ cataplasmatũ modo

illurum apponere, qua ventris parte vteri dolores affligunt.
 Callimedontis filio ad tuberculum in ceruice enatum
 durum, magnum, immaturum & dolorem excitans, contu-
 lit vena secta in brachio, aut lini semen torrefactum vino
 albo & oleo maceratum cataplasmate impositum & deli-
 gaturn, neq; calidum, neq; nimis coctum, aut scenigræci fa-
 rina. aut hordei, aut tritici in malsa decocta. Melisandro
 cum magno gingiuæ dolore corripereetur, & valde intume-
 sceret, vena in brachio secta est. Alumine Ægyptio per ini-
 tia adhibito reprimere conuenit. Euiychidi cholera mor-
 bus in eruribus neruorum distentionem attulit cum infer-
 na alui deiectione. Bilem abundè saturatam, multam, valde
 rubentem ad tres dies & noctes vomitione reiecit. Post quã
 bibit, & torius corporis imbecillitate & incontinenti iacta-
 tione vexatus est. Nihil continere poterat, ne mali quidem
 punici succum. Vrinæ suppressio & eius qui ad inferiora est
 pertransitus adfuit. Vomitione farx molli prodit & deor-
 sum erupit. Aqua inter cutem laboratẽm sese laboribus ex-
 ercere conuenit, sudare, panem edere, potu non multo uti,
 caput calida multa, imò potius tepida lauare. Vino albo, ne-
 que multo somno uti prodest. Calligenem quinq; & vigin-
 ti annos natum destillatio malè afflixit, tussis multa, quod
 defluebat, ægrè educebatur, nihil infra sustinebat, quatuor
 annis perdurauit. Per initia calores tenues aderant, veratrũ
 non profuit, sed modicus cibus, & corpus macerare, panem
 cibo & vino nigro in potu uti, obsonia quæ vellet assumere,
 abstinere acris, salis, pinguibus, lateris succo, oleribus
 crudis, multum deambulare. Lactis potus non contulit, ve-
 rum sesamum purum, crudum acetabuli mensura ex vino
 leni bibere. Timochariti per hyemem destillatio præcipuè
 in nares defluxit. Vbi venere vsus fuisset, cuncta reticcata
 sunt, lassitudo, calor & capitis grauitas successit, sudor ex ca-
 pite multus, qui etiam ex toto corpore defluxit. Erat autem
 etiam per sanitatem sudoribus obnoxius. Tertio die con-
 ualuit. Cleomenis puer per hyemem ciborum fastidio sine
 febre confici cœpit, cibosque ac pituitam vomitione rei-
 ciebat, duobusque mensibus inappetentia perseuerauit.
 Coco ex phrenitide gibbus in spina exortus est, neq; vllum
 medicamentum purgans epotum profuit, sed vinum ni-
 grum

DE MORE. VVLG. LIB. VII. SECT. VII. nes

grum & panis in cibo, balneis abstinere, vagui & vinctum
 confricari, non admodum fouere, neq; multo igne, sed mo-
 derato. Quos fluxiones in oculos tenues & diurnæ vexat,
 si maturæ per nares prodierint, iuuantur. Quibus prægnan-
 tibus ex casu, aut conuulsione, aut ictu, labores contingunt,
 fere intra triduum apparet num abortum facturæ sint. Te-
 ssum coniugi post eorum trigesimo die vltro medicamen-
 tum abortum faciens, dolor contigit, vomitus multorum
 biliosorum, pallidorum, porraceorum, nigrorum. Vbi bi-
 10 bisset tertio die conuulsioprehendit, linguam commandu-
 cabat. Quarto die ad eam ingressus sum, lingua erat nigra,
 magna, oculorum album, rubrum. Quarto sub noctem
 mortua est. Pythocles aquam ægotantibus & lac multa
 aqua pernixtum exhibebat, & renutriebat. Pernionum
 medela est scarificatio, tepefactio, ita vt pedes quàm maxi-
 mè igne & aqua exalfacias. Oculis nocet lens iridemque
 poma dulcia & plera. Lumborum aut coxendicis, aut cru-
 rum dolores ex laboribus obortos, aqua marina calida &
 aceto perfundere oportet, & intincta spongia fouere, & la-
 20 nis deligare. Origanum lippientibus & dentibus potu ex-
 hibitum nocet. Puellam quæ ex abrupto loco decidit, vox
 defecerat, corporis iactatio detinebat, vomitus sub noctem
 adsuit, sanguis copiosus ex aure sinistra in quam impege-
 rat, effluxit. Mussam non nisi ægrè absorbebat, stertor deti-
 nebat, crebra spiratio velut in morientibus aderat, venæ
 frontis distendebantur, decubitus erat supinus, pedes cali-
 di, febris multa, interdum acuta, animo erat maximè con-
 sternato, septimo die vox erupit, leuiter incalesebat, su-
 perstes euasit. Onisantidi per æstatem humeri dolore ex
 30 abscessu detento, corpus & humerum quàm diutissimè ma-
 ri madefacere contulit, simul per tres dies vinum album,
 aquosum, in mari decumbentem bibere, in eoque me-
 iere. Fullo in Syro phrenitide correptus, post vltionem
 crucibus tremulis fuit, corpore velut à culicibus com-
 puncto, oculus erat magnus, motus exiguus, vox fracta,
 clara tamen, vrina pura absque sedimento. Animaduerten-
 dum est num iccirco quòd per ferulaginem aluus subdu-
 sta est, decimooctauo die morbus remisit, & absque su-
 dore disparuit. Eodem modo Nicoxeno Olynthi septimo

die morbus absque sudore remittere videbatur sorbitiones
 assumebat, vinum, vuam insolatam. Ad eum decimo septi-
 mo die ingressus sum, lingua ardens, calor forinsecus non
 admodum vehemens erat, corporis summa exolutio, vox
 fracta adeo vt nō nisi ægrè exaudiretur, clara tamen, tēpora
 collapsa, oculi concaui, molles pedes & repidi, ad lienem
 distentio. Infusum per clysterem non admodum admittere-
 bar, verūm resiliēbar, sub noctem stercus prodiit coactum,
 paucum, & non nihil sanguinis, opinor ex infuso. Vrina pu-
 ra erat, splendida, decubitus supinus, crura diducta ob exo-
 lutionem, nihil prorsus dormiebat, intra vigesimum diem
 calor conquieuit. Potus erat aqua in qua farina crassior ma-
 eerata fuerat, sed & simul pomorum aut mali punici & len-
 tis tostæ succus frigidus, ac farinæ lotura cocta, frigida, pro
 tenui sorbitione est exhibita, & superstes euasit. Fusilonibus
 tubercula in inguinibus dura & sine dolore exorta sunt, cir-
 caque pubem & collum magnitudine similia erant, febris
 antea per decem dies tenuerat, tussi ex ruptionibus confi-
 stabatur. Tertio mense aut quarto venter contabuit, ca-
 lores superuenerunt, lingua arida, sitis & alui deiectiones
 molestæ aderant mortui sunt. Cholera morbus ex carnis
 esu contrahitur, præcipuè verò suillæ crudioris, ex cicere, vi-
 ni que odorati veteris ebrietatē, insolatu, ex sepiæ esu, locu-
 starum & gammarorum, olerum, maximeque, porri & ce-
 parum. Quinetiam & ex lactucis coctis, brassica, lapatho
 crudiore, & ex bellariis, dulciariis, pomis, cucumere, pepo-
 ne, & potione quæ ex vino & lacte mistis conficitur (civō, α-
 λα vocatur) eruo, polenta recenti. Æstate magis cholera
 morbus & febres intermittentes vigent, & quibus horro-
 res succedunt. Hæ interdum malignæ fiunt, & ad morbos
 acutos deueniunt. Sed & ab his cauere oportet. Huiusmodi
 autem morbos præcipuè quintus dies & septimus & nonus
 indicant, præstat verò ad decimum quartum vsque cautum
 esse. Pherecydæ post brumam noctu lateris dextri dolor,
 etiam antea cōsuetus, cessauit, pransus est, egressus horruit,
 febris sub noctem inuasit, doloris expers fuit, tussicula qua-
 dam sicca vexabatur. Vrinq̄ non multæ, sedimentum copio-
 sum. Per initia ramentosa, læuia, diuisa, post quatuor verò
 dies turbida subsidebant, & vrina non decolor, sedimētum
 habet.

habebat, neque in matella collectio apparebat, vbi refrigif-
 set. Tertio die sponte aluus subiit, quarto, parata glande,
 stercoracea & biliosa deiecit, liquidus erat humorum afflu-
 rus, somnus ad noctem non admodum, verum de die ali-
 quantulum dormiebat, sitis non erat vehemens, cutis circa
 frontem & reliquum corpus mollis semper eminebat, fe-
 bris ad manus contactum cum aliquo madore superata vi-
 debatur, pulsus in fronte admodum obscurus erat. In cor-
 poris conuersionibus & omnibus alui deiectionibus vena-
 rum grauitas aderat, paucis tempore per totum morbum
 doloris expertus fuit, ab exordio anxius, paulatimque vomie-
 bat. Septimo die ex subdita glande ter deiecit, biliosum &
 stercoraceum, liquidum admodum & pallidum, iamque
 nonnihil subdelirabat, interdumque circa frontem exiguus
 mador aderat. Vestem stragulam in faciem coniciebat, o-
 culos frustra, non secus ac si quid intueretur, conuertebat,
 rursusque claudebat, suaque stragula abiiciebat. Nono die
 sudor mane obortus ad pectus vique, ad mortem perseue-
 rabat, & febris ac delirium intendebatur, plurimus circa
 frontem sudor, ac veluti dirus quidem, coloreque admodum
 albo. Cutis vero sub pilis variis notis compuncta erat, præ-
 cordia dextra in tumorem sublata, ex sese biliosum demi-
 sit. Octauo die veluti culicum morsus apparuerunt, ante exi-
 tum tussi reiecit veluti ex mucro concretos fungos, pituita
 alba circumuolutos. Exscreabat autem etiam ante exigua,
 alba, lactea. Post cenam per somnum quidam horrore cor-
 reptus, mane surrexit capitis grauitatem sentiens, horruit,
 vomuit, capitis grauitate laborabat, sub noctem remisit fe-
 bre ad meridiem vsque, rursus inhorruit, noctem molestetu-
 lit. Postero vero die febris acuta inuasit, capitis vehemens
 dolor, multæ bilis vomitio quæ maxima ex parte porracea
 erat, cessarunt omnia, sub noctem somnus, mane perfrige-
 rabatur, sudor paruus & mador plurima ex corporis parte
 dimanauit, circa lienem exiguo tempore manu indicabat
 duritiem doloris expertem quæ confestim euauit, ad no-
 ctem peruigilio torquebatur, sub concionis tempus febris
 ingrauescebat, anxietas aderat cum tenebrosa vertigine,
 intestinorum & capitis dolor, vomitus porraceus, leuis, vel-
 ut pituita glutinosus, sub Solis occasum cuncta cessarunt cum

Aaaa

LIBROS

DEL DR.

Ayuntamiento de Madrid

L. MARCO

capitis & colli sudore. Post vomitionem stercoracea, liquida, biliosa deiecit, neque nigra, neque absurda, per noctem & posterum diem moderatè habuit, sub noctè iterum per uigilio laborauit. Vomitus sub crepusculum cepit, similiterque postero die tenuit, absque anxietate fuit. Capitis adtem dolores post sudorem cessarunt, sub vesperum cuncta relaxarunt. Nonno die non amplius vomuit, sed magis incaluit, reliquis febris expertis videbatur, temporum venarum pulsabant, omninò doloris expertis fuit, sitis semper aderat. Nonno die ubi ad sellam surrexisset vehementer animo deficiebat, ex immissa glande paucula strigmenta deiecit, nigra & biliosa, quicquid inde destillauit colorem stercoris habuit, vox fracta, dum se conuerteret grauis, oculi cani, frontis cutis circumtensa, alioqui facillè spirabat, compositus erat, ad parietem plurimum còuersus, in decubitu mollis, incuruus, quiescens, lingua alba, lauis. Ad decimum diem postea quæ urinae circumquaque rubrae, in medio exiguum quiddam album habentes. Duodecimo ex glande subdita similia destillabant, biliosa & strigmentosa, post glandem animi defectio, postea os resiccabatur, colluebat semper, ac nisi admodum frigida esset aqua calidam esse dicebat, quæ prope frigore ad niuem accederet, postea sitis non aderat. Vestem semper à pectore repellibat, tunicam calefieri nolebat, ignis procul isquæ exiguus erat, maxilla utraque rubuit. Post hæc linguam inarticulatam habuit, diem vnum aut duos recalescebat, defecit.

Androthali vocis defectio, ignorantia & deliratio aderat, quibus sedatis multis annis superfuit, & in morbum relabebatur. Lingua toto tempore sicca permanebat, ac nisi collueretur loqui non poterat, magnaque ex parte admodum amara erat, interdumque cordis dolor affligebat, quæ sanguinis missio eripuit. Aquæ potu & mulla usus est. Veratrum nigrum ebibit, neque biliosum, nisi modicum, prodiit. Demum per hyemem decumbens mente abalienata erat, & lingua iisdem vitiis afficiebatur, calor tenuis erat, lingua d-color, vox qualis pulmonum inflammatione laborantibus, è pectore vestem reuiciebat, seque velut urinam redditurus educi iubebat, cum nihil apertè proloqui posset neque apud se esset, cum eduxerunt, sub noctem

ſtem mortuus eſt, duobus aut tribus diebus quibus decu-
 buit Ea erat Nicanoris affectio vt cum ad conuiuium pro-
 grederetur, tibicinæ metu afficeretur: adeo vt cum tibia^s
 inflare in conuiuium audiret, præ timore turbaretur neq; ſuſ-
 tinere poſſe diceret, ſi nox eſſet; de die verò nihil commo-
 ueretur, quæ quidem cum multo tempore comitabantur.
 Damocles verò qui cum illo erat, caligine tentari & exolu-
 to eſſe corpore ſibi videbatur, neque per præruptum locum
 iter facere, neque verò pontem, ac ne minimè quidem pro-
 fundam ſcrobem transmittere audere dicebat, timens nū
 caderet, verùm per ipſam ſcrobem adibat, idq; illi aliquan-
 diu contigit.

Phœnicis is erat affectus, vt ex oculo dextro plerumque
 velut fulgor conuſcare videretur, non multo verò interpoſi-
 to tempore, ad tempus dextrum grauis dolor exoriebatur,
 poſtea que totum corpus caput atq; etiam ceruicem perua-
 debat, capitis pars poſterior ad vertebraſ innumeſcebat, cer-
 uicis nerui maiores (quos tenontas appellant) contende-
 bantur & circum dureſcebant. Quòd ſi caput commouere aut
 dentes aperire conaretur, non poterat, vt pote admodum
 diſtensus. Vomitiones ſi quādo oboriebantur, commemo-
 ratos dolores ſubmouebant & lenibant. Sanguinis miſſio
 auxilio fuit, & veratri potiones cuiuſquemodi humores e-
 duxerunt, præcipueque porraceos. Parmeniſco etiam antea
 animi deſperatio accidit, adeo vt vita deſungi cuperet, in-
 terdum verò ruruſ ſecuro erat animo. In Olyntho au-
 tem aliquando per autumnum voce deſectus decumbebat
 quietè agens, per puſillum quid vixdum dicere aggrediens,
 quietiam ſi quid dixiſſet, ruruſ vox deſiciebat, ſomni
 aderant, interdum verò peruigilium, & tacita corporis iac-
 tatio atque anxietas, manuſque præcordiis velut dolo-
 rem ſentiens admouebat, nonnunquam verò auerſus quietè
 decumbebat, febris autem ſemper perſeuerabat & faci-
 lè ſpirabat. Tandem ſe ingrediens agnoſcere dixit, inter-
 dumque tota die ac nocte cum potuſ ſibi exhiberetur, bibe-
 re nolebat, nonnunquam verò accepta repente vrna to-
 tam exhaulit aquam. Vrina craſſa, qualis in veterinario ge-
 nere. At circa decimumquartum diem remiſit. Cononis
 ancilla capitis dolore incipiente mente erat abalienata,

clamor aderat & eiulatus multus, raroque quiescebat. Sub quadragesimum diem mortua est. Aliquot verò sub mortem diebus, voce defecta & conuulsione tentata est. Eodem quoque modo & circa eisdem dies mortuus est Timocharis famulus, melancholicis affectibus iisdem (vt videbatur) tētatus. Nicolai filium circa brumam ex comotationibus inhorrescentem, sub noctem febris corripuit, postero die vomitus biliosus, sincerus, paucus adfuit. Tertio verò die, frequente adhuc foro, sudore per totum corpus oborto, desit, statimque rursus incaluit. Ad mediam noctem rigor, febris acuta, die verò eadem hora sudor, rursus statim recaluit, vomitus similis. Quarto die ex mercurialis decocto bene stercoracea & liquida per aluum demisit. subolida tamen & spongiosa, mercurialis iusculo non absimilia. Vrina absque sedimento, non admodum multa, pauca quaedam in medio innatantia habebat, præcordiorum sinistrorum & lumborum dolores aderant. Existimabat ex vomitione facilius ac subinde spirare posse, interdumque geminata respiratione subinde respirabat, lingua albicans erat, dextra parte habens connexionem lupino similem, deinde parum sicculosus erat, peruigil, prudēs. Sexto verò die oculus dexter maior conspiciebatur, septimo mortuus est. Verumtamen ante mortem venter intumuit, mortuoque partes posteriores rubore suffusæ sunt. Metonem post Vergiliarum occasum febrisprehendit, & lateris sinistri dolor ad iugulum pertingens, isque adeo vehemens vt quiescere nequireret, & inflammatio detinebat, deiectio copiosa erat, biliosa, tribus fere diebus dolor cessauit, calor verò sub septimum aut nonum. Tussis aderat, excreationes neque aliquantum biliosæ, neque copiosæ fiebant, verum tussis pituitosæ comitabantur, cibos sumebat, interdumque tanquam sanus exibat. Nonnunquam tamen tenues calores exiguo tempore detinebant, sub noctem parui sudores oboriebantur. In calore spiratio crebrior aderat, malarum rubor, lateris grauitas sub axillam & ad humerum peringebat, tussis aberant. Medicamentum per superiora biliosa eduxit. Tertio post medicamentum pus erupit, quadragesimo verò à morbi initio die. Per alios autem quinque & triginta dies repurgatus est, & cōualuit. Theotimi coniugem in semiter-

tiana

tiana febre anxietas & vomitus cepit, simulque horror per febris exordia & sitis progressu temporis per febris initia immoderatus calor. Mulsa epota & vomitione reiecta, & horror & anxietas cessauit, posteaque mali punici succu sumfit. Diopethis sororem in semitertiana febre sub accessiōnem vehemens oris ventriculi dolor tenuit, & tota die perseuerabat, huiusmodique oris ventriculi dolor reliquis mulieribus eodem modo aderat. Talia tamen sub Vergiliarum occasum viris rarius contingebant. Sub Arcturum in febre semitertiana Apomoti coniugem, circa accessiōnis tempus vehemens oris ventriculi dolor & vomitus tenuit, simulque vteri strangulatus male afficiebant, & ad dorsum dolores iuxta spinam erant, ex eoque tempore oris ventriculi dolores cessabant. Terpidæ mater à Dorisco, mense quinto ex casu per abortionem gemellos enixa est, altero quidem velut tunica conclusa statim liberata, altero verò aut prius aut posterius quadraginta diebus, postea autem vtero gestauit. At anno nono vehementes ventris dolores diu tenuerunt interdumque ex ceruice & spina ortum sumebant, in imo autem ventre & inguinibus consistebant, quandoque verò ex genu dextro exorti, in eundem locum consistebant. Et cum quidem ad ventrem dolores essent, alius intumescibat, cum verò cessarent, oris ventriculi dolor contingebat, strangulatus non aderat. Corpus peræque frigeat ac si in aqua iaceret. Quo tempore dolor aderat, toto corpore recursabant dolores quam per exordia leuiore. Nihil allia, laserpitium, aut actria omnia conferebant, neque dulcia, neque acida, neque verò vina alba, verum nigra, & balnea pauca per initia. Vomitiones vehemētes accedebant, & cibi intercludebantur, neque per dolores menses apparebant. Cleomenis vxorem flante fauonio ex nausea & lassitudine lateris sinistri dolor cortipuit, ex ceruice & humero initium ducens, febris aderat & horror, & sudor. Cœperat autem febris neque desinebat, verum intendebatur, & vehemens dolor erat, tussis, excreatio aliquantulum cruenta, pallida, multa, lingua albicās, deiectiones moderatæ, liquidæ, vrinæ biliosæ. Quarto die sub noctem menstrua copiosa prodierunt, tussisque desuit, & excreatio, & dolor, tenuis tamen calor relictus est. Vxor Epicharmi ante partum intestinorum difficultate la-

borabar, dolor aderat, deiectiones aliquantulum cruentæ,
 mucosæ. Vbi peperisset confestim conualuit. Polemarchi
 uxorem articularum doloribus vexatam, minime fluenti-
 bus mensibus, coxendicis dolor de repente corripuit. Post
 epotam betæ iusculum vox per noctem & ad meridiem vs-
 que intercepta fuit. Postea audiuit & mentis compos erat,
 manuq; indicabat dolorem circa coxendicem adesse. Lici-
 ni; sororem quæ iam florentes annos exegerat, vomitus ce-
 pit, quo quicquid quatuordecim diebus assumerat, reicie-
 bat, febris expers erat, cruentarum vomitionum eructario-
 nes aderant, & ad os ventriculi strangulatio procedebat, co-
 arctationem inducens. Castoriû, fœli, & mali punici succus
 est exhibitus, cuncta sedata sunt, modicus tamen dolor in
 lateris inanitatem concessit. Bulbi succus contulit, & vini
 austerum egelidum, & quam paucissimi panes oleo intin-
 cti. Pausaniæ puellam ex fungi crudi esu anxietas corripie-
 bat, suffocatio, ventris dolor. Mulsæ calidæ epota & vomitio
 profuit, balneumq; calidum. In balneo fungum vomitione
 reiecit, & vbi ista cessatura essent, sudore detenta est. Epi-
 charmo sub Vergiliarum occasum humeri dolor & ad bra-
 chium vehemens gravitas contigit, anxietas aderat, crebræ
 vomitiones & aquæ potio. Euphranoris filio pustulæ culi-
 cum moribus non absimiles eruperunt. Post faonium ad
 autumnale Æquinoctium squallores multi contingebant.
 Sub canem æstus vehementes, venti calidi, febres in quibus
 ægri sudoribus diffuebant, statim rursus aliquantulum in-
 calecebant. Aurium verò tubercula multis enascebantur,
 vt vetulæ tussiculosæ sub nonum diem. Eodemq; tempore
 adolescentulo lienis tumore laboranti, ancillæ filio, liqui-
 diore aluo. Ctesiphonti ad Arturum, fere circa septimum,
 puero soli ad suppurationem perueniunt. Eratylli puero
 ad vtramque aurem exorta disparuerunt, sudores nulli ade-
 rant, præ linguæ siccitate blæsi erant. Ornithæ spirauerunt
 multi & frigidi, post tranquillitates interdum niues aderat,
 post Æquinoctium austrina aquilonaribus permixta erant,
 frequentes pluuie, tusses multæ, præcipue verò in pueros
 vulgariter grassatæ sunt. Plærismq; circa aures qualia Satyris
 oborta sunt. Interdum autē quæ præcesserat hyems admodum
 hyberna exciterat, niuib; & imbribus aquilonarib; infesta.

Time

DE MORB. VVLG. LIB. VII. SECT. VII. 1113

Timonaectis infanti ferè bimestri, pustulae in erucibus, coxis, lumbis & imo ventre, tumoresque admodum rubicunduli extiterunt. Quibus conuiescentibus conuulsiones & comiciales exoriebantur, multis diebus sine febre fuit, & mortuus est. Polemarchi puerum, qui ante quidem pus intro collegerat & excreauerat, tandem tamen calores corripuerunt, aqua intercutem vexabatur, lienis tumore & crebro anhelitu. Si quando ad locum accessu difficilem contenderet, imbecillus erat & siccilofus, ac interdum cibum ferè auerfabatur, itemque tussicula sicca multo tempore detinebat, ac nisi sanè soluta esset alius inferior, implebatur, & creber anhelitus suffocatioque magis vexabat. Tandem verò de stillatio & excreatio superuenit & tussis. Excreatio autem crassa, pallida, purulenta, febrisque uehemens erat, quæ de hisse uisa est, & tussis esse minor, puraque excreatio. Rursus febris acuta repetiit, spiratio crebra, mortuus est. Antea tamen pedes riguerunt, posteaque toto corpore perfrigit. Spiratio magis intercepta fuit, uirina suppressa est, extrema perfrixerunt, mētis compos mortuus est, tertio verò à recidiua die. Thyni puero in febre ardente uehementer inedia confecto, copiosa alui deiectione cum bile tamen aderat, & animi deliquit, multoque sudore, toto corpore admodum perfrigit, dieque integro & nocte uox defecerat. Infusum pissinae cremorem continuit, mentis compos erat, facillè spirabat. Epicharmi puero ex deambulatione & potu cruditas contigit. Postridie autem mane suborta anxietate, epota aqua cum aceto & sale picuitam uomitione reiecit, posteaque rigor prehendit, in febre lauit, pectus dolebat. Tertio die sub ipsum crepusculum sopor exiguo tempore detinebat, delirabat & febre acuta vexabatur, morbum grauatè ferebat. Quarto peruigil mortuus est. Aristoni pedis digito ulcerao cum febre uocis obscuritas aderat, gangraena ad genu usque peruenit, periit. Ulcus autem erat nigrum, subaridum & graueolens. Qui cancrum in faucibus habebat, uisione per nos conualuit. Abderis Polyphantus capitis dolore in uehementi febre vexabatur. Urinae tenues, copiosae, sedimenta crassa & turbata. Cum verò capitis dolor minimè conuiesceret, steruantamenta sunt naribus admota decimo die. Post hæc autè

dolor vehemens ceruicem inuasit, vrina rubra prodiit, re-
 turbida, qualis veterini generis. Velut phrenitide capus
 mente motus est, obiit cum vehemētibz conuulsionibus.
 Ad eundem quoque modum Eualcidę famula, cum ei mul-
 to tempore vrinę densa prodirent, & capitis dolores ad-
 fessent, phrenitide correpta, & vehementibus conuulsionibus
 similiter vexata, mortua est. Ferē enim vrinę spissę & con-
 turbata capitis doloris, conuulsionis, & mortis indobita-
 tum signum præferunt. Halicarnaseus quidā qui ad Xan-
 tippi domum diuertebat, per hycmem auris & capitis dolo-
 re non mediocri tenebatur. Erat autem annorum prope
 quinquagiata. Vena iuxta Mnesimacham pertusa est. Ca-
 put vacuatū ac perfrigeratū noxiam sensit. Neque enim
 pus reddidit. Phreniticus euasit, mortuus est. Huic quoque
 vrinę spissę erant. In Cardia Metrodori puero ex dentium
 dolore maxillę syderatio, & vehementer supererescens in
 gingiuis caro, ac moderata suppuratio contigit, tum mola-
 res, tum maxilla ipsa deciderunt.

Abderę Anaxenor lienosus quidem erat & vitiatō colo-
 re. Contigit autem vt obortus ad femur sinistrum tumor,
 de repente euanesceret. Neque multis post diebus, ad lienis
 regionem exorta ei est per initia velut pustula noctibus in-
 quietans Epinyctis dicta, in superque tumor cum rubore &
 duritie. Post diem autem quartum febris ardens suborta
 est, & in ambitu omnia liuorem contraxerunt, & compu-
 truisse visa sunt. Mortuus est, cum tamen antea aliquantu-
 lum purgatus & mentis compos fuisset. Abderę Clonigus
 cum renum quidem doloribus vexaretur sanguinem pau-
 latim meiebat plerunque cum molestia, & alius intestino-
 rum difficultate laborabat. Huic manē quidem lac capril-
 lum cum quinta aquę parte est exhibitum, ita vt tota mix-
 tura heminarum trium esset. Ad vesperum autem, cum pa-
 ne quidem exassato, pro obsonio bera aut cucumis, vinum
 nigrum tenuē. Exhibebatur etiam cucumeralis pepo. Hac
 autem victus ratione, & alius substitit, & purę vrinę pro-
 dibat. In lactis autem potu perseverauit, tantisper dum vri-
 nę restituta sunt. Abderę mulieri cuidam circa pectus car-
 cinoma exortum est. Erat autem huiusmodi, per papillam
 sanies suberuenta effluebat. Intercepta verō fluxione mor-
 tua

tua est. Abderę Dinij puero ad vmbilicum mediocriter per-
 tuso, fistula parua relicta est, interdumque lumbricus cras-
 sus per se peruasit, cumque febricitaret (vt aiebat) biliosa,
 quod & ipsa hac prodibant. Huic intestinum in fistulā pro-
 lapsum est, ac velut fistula corrodebatur, rursusque disrum-
 pebatur, tussiculæque intus permanere non sinebant. In Pe-
 la Pythonis filius confestim multum febricitare cępit, cum
 magna in somnum propensione, cum vocis defectione som-
 ni sicbant, aluusque toto tempore dura erat. Glande verò
 ex felle supposita, multa deieciat, statimque remittebat.
 Celeriter autem aluus rursus intumescibat, febris ingraue-
 scibat, eademque in somnum propensio perseuerabat. Eo-
 dem autem rei statu, exhibitum est aliquid medicamenti ex
 his que carthamum & cucumerem agrestem, & meconium
 recipiunt, biliosa eruperunt, confestimque sopor cessauit,
 febris mitescibat, cunctaq; alleuata sunt, & decimo quarto
 die iudicio est absolutus. Eudemo lienis dolore vehemen-
 ter conflictato, à medicis est imperatum vt multa comede-
 ret, vinum paucum tenue biberet, frequenter deambula-
 ret, ex qua victus ratione nihil immutabat. Vena secta est,
 20 cibos & potum parcè sumit, deambulationes sensim auctæ
 sunt, vinum nigrum, tenue est exhibitum, conualuit. Philis-
 tidem Heraclidæ coniugem febris acuta inuasit, faciei ru-
 bor nulla ex euidente causa. Paulò verò post procedente die,
 rigore correpta, cum non recalesceret, conuulsio in manuum
 digitis & pedum oborta est, paulumque postea incaluit. Uri-
 nas reddidit compacta quædam innatantia, nebulosa, diuisa
 habentes, per noctem dormiuit. Secundo die in super riguit,
 per diem paulò magis incaluit, & rubor minor erat, & con-
 30 uulsiones moderatiores succedebat, urinae eadem, noctem
 dormiuit, parum peruigil fuit cum nulla ægrè tolerabili
 molestia. Tertio die urinas coloratas magis reddidit, parum
 subsidentes, sub idem tempus subinde rigor prehendit, fe-
 bris acuta, sudor per noctem toto corpore dimanauit. Sub
 vesperum autem diei color in regij morbi modum versus
 est, noctu dormiuit, & sudor toto corpore effluxit. Quarto
 die sanguis ex nare sinistra probè effluxit, & menstrua pau-
 ca suo ordine comparuerunt. Rursus autem eodem tempo-
 re febricula ingrauescebat, urinae pauca, densa quædam

innatantia habentes. Aluus verò, cum natura dura esset, multò tamen magis substitit, nihilque nisi subdita glande demittebat, noctu dormiuit. Quinto die tum febricula mitior visa est, tum sub vesperum sudor toto corpore effusus est, & menstrua profuxerunt, noctuque dormiuit. Sexto die vrinam confertam, multam, densata quædam innatantia, & paucam subsidentiâ concolorem habentem reddidit. Circa meridiem autem paulum insuper rigit, aliquantum incauit, sudor toto corpore dimanauit, noctu dormiuit. Septimo die parum recaluit, facillè tulit, toto corpore sudauit, vrinæ probè coloratæ erant, cuncta iudicatione sunt absoluta. In oppugnatione circa Datum Tychon catapulta in pectus vulnus accepit, paruoque post interuallo, risus cum perturbatione ei aderat. Videbatur autem medicus cum lignum eximeret, ferrum circa septum trãuersum reliquisse. Cumque sub vesperam ei dolor commotus esset, infusum per clysterem & medicamentum aluum deiciens exhibuit. Primam noctem implacidè transegit. Sub diluculum verò & medico & reliquis melius habere visus est, placidus quippe erat. Prædictum est accedente conuulsione celeriter periturum. Postera nocte implacidus, peruiçus, in ventrem plerunque decumbens, tertio die mane conuulsione tentabatur, sub meridiem mortuus est. Eunuchus ex venatu & discursatione in aquam inter cutem delabatur. Qui ad Elcalcis fontem habitabat, ad sex annos hippurin habuit & inguinum tumorem, varicem & diurnas defluxiones in coxendicem aut articulos. Quidam ad lateris inanitatem tabefactus, septimo die mortuus est. In his qui pus prius crudum expuunt, salsa cum melle exhibenda sunt. Impudens scortatio difficultati intestinorum medetur. Leonidæ filix natura ad impetum incitata sese auertit, atque vbi auersa est, sanguinem ex naribus effudit, quo effuso permutata est, quod non vidit medicus, puella mortua est. Philotimi filius vbi ad pubertatem peruenit, ad me venit. In quo vbi caluariz os arte medica destitutum inuenissem, occulta animi sensa ad curationem non satis constare videbam.

HIP.

Hippocratis amphorismi.

Sectio prima.

1 **V**ITA brevis, ars longa, occasio præceptis, experientia fallax, iudicium difficile. Neque verò satis est ad ea quæ factò opus sunt præstitò esse, sed & argum, & eos qui præsentès sunt, & res externas, ad id probè comparatas esse oportet.

10 2 In alui perturbationibus & vomitionibus quæ spontè eueniunt, si qualia oportet, purgentur, conducit, & facillè tolerant, sin minus, contrà euenit. Itidem & vasorum euacuatio, si qualis debet, fiat, conducit & facillè tolerant, sin minus, contrà fit. Adhibenda igitur consideratio, & loci, & tempestatis anni, & ætatis, & morborum in quibus hæc fieri debent, necesse.

3 Bene habita athletarum valetudo ad summum progressum, vbi ad plenitudinis extremum peruenit, lubrica est, cum non possit eodem statu permanere, neque quiescere. Quandoquidem verò non quiescit, neque iam potest in melius progredi, reliquum est vt in deterius labatur. His igitur de causis pleniorum illum corporis habitum haud cunctanter soltere expedit, quò corpus alterius nutritionis initium sumat. Neque tamen eò deueniendum vt vasa extremè concidant (periculosum enim) sed qualis fuerit eius qui sustinere debet natura, eousque progrediendum. Eadem verò ratione euacuaciones ad extremum deductæ, periculosæ, contraque refectiões ad summum progressæ, periculosæ.

4 Tenuis & exacta victus ratio, cum in morbis longis 30 semper, tum in acutis vbi non admittitur, parum tuta est. Ac rursus victus qui ad summam peruenit tenuitatem, grauis, si quidem ad extremum perductæ plenitudines graues sunt.

5 In tenui victus ratione delinquant ægri, ob quod magis læduntur. Quodcunque enim peccatum, in tenui quàm in paulò pleniore victus ratione grauius esse solet. Idcirco etiam sanis parum tuta est tenuis, & certò præscripta ac accurata victus ratio, quoniam errata grauius ferunt. Eam igitur ob causam tenuis & accuratus victus paulò plenior & maxima ex parte periculosior est.

6 Ad summos morbos, summæ ad vnguem curationes adhibita optimè valent.

7 Cùm ergo morbus est peracutus, extremos protinus obtinet labores, & extremè tenuissima victus ratione necessariò vtendum. Cùm verò non est, sed pleniorè victum adhibere concessum est, tam à tenui victus se subducere oportet, quàm morbus ab extremis recesserit.

8 Cùm morbi summa est vehementia, tum vel tenuissimo victu vi necesse est.

9 At coniectura etiam ex ægro faciendâ, an cum co-¹⁰ctu satis esse possit ad morbi vigorem vsque, an non prius ille deficiat, neque cum tali victu satis esse possit, vel prior morbus deficiat & obtundatur.

10 Quibus igitur statim vigor adest, iis protinus victus tenuis exhibendus. Quibus verò postea vigor futurus est, iis sub ipsum vigoris tempus & paulò ante cibus subtrahendus. Antea verò vberior cibus exhibendus, quo æger satis esse possit.

11 In exacerbationibus cibum refugere oportet, exhibere enim noxium. Et quæcunque per circuitus ingraue-²⁰scunt, in ipsis accessionibus reformidare oportet.

12 Morbi & anni tempestates, & circuituū collatæ inter se vicissitudines, siue quotidie, siue altero quoque die, siue etiam per maiora interualla fiant, accessiones & morborum conditiones indicabunt. Quinetiam & per ea quæ mox apparent eadem indicantur, quale quid in morbo laterali laborantibus, sputum si statim circa initia subappareat, morbum breuem, si verò posteriùs videatur, longum futurum denunciat. Urinæ quoque & alui excrementa, & sudores, ubi apparuerint, iudicatu faciles vel difficiles, & breues vel³⁰ longos fore morbos indicant.

13 Senes faciliè ieiunium tolerant, secundum eos qui constantem ætatem degunt, minimum adolentes, ex omnibus verò præcipuè pueri, atque inter ipsos qui ad actiones obeundas promtiores existunt.

14 Quæ increscunt plurimum calorem innatum obtinent, plurimo igitur indigent alimento, alioqui corpus absumitur. In senibus verò cùm paucus calor insit, iccirco sanè paucis fomitibus indigent, à multis nanque extinguuntur.

Ean.

Eandem etiam ob causam neque senibus, quòd eorum corpus sit frigidum, febres perinde acutæ contingunt.

15 Per hyemem & ver ventres natura calidissimi, somni- que longissimi. Per ea igitur tempora copiosiora cibaria exhibenda; siquidem plurimus est calor natiuus, ideoque copiosiore indigent alimento. Quod indicant ætates & athletæ.

16 Victus ratio humida, cum febricitantibus omnibus, tum pueris maximè, atque aliis qui eiusmodi victu uti con- 10 fuerunt, confert.

17 Animaduertendi sunt etiam quibus semel aut bis, & quibus copiosior aut paucior, aut per partes cibus offeren- dus est. Aliquid autem tempori, regioni, ætati & consuetu- dini concedendum.

18 Per ætatem & autumnum cibos grauissimè ferunt, per hyemem facillimè. Ver post hyemem secundum locum 20 obtinet.

19 Quibus per circuitus accessiones contingunt, nihil dato, neque cogito, sed de ciborum accessione ante iudica- 20 tiones detrahit.

20 Quæ iudicationem subeunt, aut iam perfectè subie- runt, ea neque moueto, neq; medicamentis, neq; aliis irri- tamentis innouato, sed finito.

21 Quæ educere oportet, quò maximè vergunt eò duoi- to, per loca conuenientia.

22 Cocta medicamento purgante educito ac moueto, minimè cruda, neq; per initia, nisi suo pte impetu ad excre- tionem ferantur, quod ferè non accidit.

23 Quæ prodeunt copia minimè æstimanda, sed vt qua- 30 lia expedit, prodeant, & æger facillè ferat. Atque vbi ad ani- mi defectionem vsq; educere oportet, id etiam faciendum, si æger sufficere queat.

24 In morbis acutis rarò, & per initia medicamentis purgantibus vtendum, idque diligenti antè adhibita cir- cumspeditione faciendum.

25 Cum purgantur quæ purgari decet, confert & facillè tolerant, vbi contrà accidit, difficulter.

Sectio secunda.

- 1 Quo in morbo somnus laborem facit, lethale; quòd si iuuert somnus, minimè lethale.
- 2 Vbi delirium somnus sedauerit, bonum.
- 3 Somnus, vigilia, vitæque modum excedentia, malum denunciant.
- 4 Neque satietas, neque fames, neque aliud quicquam bonum, quod supra naturæ modum fuerit.
- 5 Lassitudines spontè abortæ morbos prænuñtiant.
- 6 Quibus pars aliqua corporis dolet, neque ferè dolorem sentiunt, iis mens ægrotat.
- 7 Attenuata longo temporis interuallo corpora, lentè reficere oportet, at quæ breui, celeriter.
- 8 Si quis ex morbo cibum capiens viro non recipiat, copiosiore alimento corpus vti significat. Quòd si cibum minime capiente istud contingat, euacuatione indigere sciendum est.
- 9 Cùm quis corpora purgare volet ea ad fluxum bene comparata faciat oportet.
- 10 Impura corpora quò plus nutrias, eò magis lædas.
- 11 Potus quàm cibo refici procliuus est.
- 12 Quæ per morbos post iudicationem intus relinquuntur, morborum reuersiones facere conlueuerunt.
- 13 Quibus iudicatio contingit, iis nox accessionem præcedens grauis, quæ verò sequitur præuincit læuior esse solet.
- 14 In alui fluxionibus deiectionum mutationes, nisi ad præuas commutentur, iuuant.
- 15 Cùm fauces ægrotant, aut tubercula in corpore exoriuntur, excretiones in considerationem adhibende. Si namque bilioz sint, corpus simul ægrotat. At si sanorum similes extiterint, securè corpus nutrias.
- 16 Cùm inedia premit, laborare minimè conuenit.
- 17 Vbi copiosior præter naturam cibus ingestus fuerit, id morbum creat, quòd quam curatio indicat.
- 18 Eorum quæ vniuersim & celeriter alius, celeres quosque excretiones esse solent.

19 Morborum acutorum non in totum certæ sunt præ-
iudiciationes, neque salutis, neque mortis.

20 Quibus per iuuentutem alui sunt humidæ, iis senes-
centibus exsiccantur, quibus verò in iuuentute alui sicces
sunt, iis cum senes euadunt humectantur.

21 Famem vini potio soluit.

22 Morbos ex repletionem, vt curat euacuatio, sic eos quæ
ex euacuacione fiunt, repletio, & in cæteris, contrarietas re-
medio est.

23 Morbi acuti intra dies quatuordecim iudicatione ter-
minantur.

24 Quartus septenariorum index est. Octauus alterius
septimanæ principium. Undecimus etiam spectandus dies,
siquid: in alterius septimanæ quartus est. Rursus quoq; spe-
ctandus decimusseptimus, is siquidem à decimoquarto
quartus est, & ab undecimo septimus.

25 Quartanæ æstiuæ ferè breues existunt, autumnales
verò longæ, præsertim quæ ad hyemem pertingunt.

26 Convulsioni febrem aduenire præstat, quàm con-
uulsionem febrim.

27 Si quæ non pro ratione leuant, iis non oportet fidere,
neque admodum metuere mala quæ præter rationem eue-
niunt. Ex his enim multa incerta esse, neq; multum perdu-
rare, neque diutiùs perseverare consueverunt.

28 Corpus eorum qui non omninò leuiter febricitant
in eodem consistere & nihil concidere, vel etiã magis quàm
ratio postulat extenuari, malum. Illud siquidem morbi diu-
turnitatem, hoc verò imbecillitatem significat.

29 Per morborum initia, si quid mouendum videtur,
moueto. Cum verò vigent, qui eicere præstat.

30 Circa initia & fines omnia sunt leuissima, at circa vi-
gores vehementissima.

31 Sicuti ex morbo cibum probè sumentis corpus nihil
proficit, malum.

32 Vt plurimùm omnes malè habentes, circa initia qui-
dem cibum bene sumentes, neque quicquam proficientes,
ij tandem rursus cibum auersantur. At qui circa initia qui-
dem vehementer cibos fastidiunt, postea verò eos probè as-
sumunt, ij melius degunt.

33 Mente constare, & bene habere ad ea quę offeruntur, quouis in morbo bonum, contrà verò malum.

34 Per morbos minore sunt periculo, quorum naturę, & ætati, & habitui, & anni tempestati, morbus magis cognatus fuerit, quàm quibus in horum aliquo minimè cognatus fuerit.

35 Quouis in morbo partes quę sunt ad vmbilicum & imum ventrem crassitudinem habere præstat, valde autem tenues esse & tabefactas, prauum. Ad inferiores autem purgationes hoc etiam parum tutum.

36 Qui inculpati sunt corporis sanitate dum per medicamenta purgantia repurgantur, citò exoluuntur, & qui prauo vtuntur cibo.

37 Qui bene habito sunt corpore ad medicationes molestè habent.

38 Cibus & potus paulò peior, suauior tamen, melioribus quidem, sed minus gratis, anteponendus.

39 Ut plurimum quidem lenes iuuenibus ægrotant minus. At qui ipsis morbi diuturni contingunt, eos ferè ad mortem comitari solent.

40 Raucedines & grauedines in valdè senibus non coquantur.

41 Qui crebrò & vehementer citra manifestam causam animo linquantur, repentè moriuntur.

42 Valida quidem apoplexia nullo modo sanatur, leuis verò non facilè.

43 Ex strangularis & dissolutis, necdum mortuis, ij minimè ad vitam redeunt, quibus spuma circa os collecta fuerit.

44 Natura admodum crassi, celerius intereunt quàm graciles.

45 Ex comitialibus, iuuenes mutatione potissimum ætatis, & regionum, & victuam, liberationem accipiunt.

46 Cùm duo dolores simul minimè eundem locum occupant, vehementior alterum obscurat.

47 Dolores & febres contingunt magis circa puris generationem, quàm eo confecto.

48 Quouis in corporis motu simul ac laborare cœperit, quies confestim lassitudinis est remedium.

49 Qui solitos labores ferre assueuerunt, etiamsi inuadunt sunt aut senes, eos facilius ferunt, quam qui non assueti, quamuis robusti & iuuenes.

50 Quæ ex longo temporis interuallo assueta sunt, quæuis deteriora, insuetis minus molesta esse solent. Quare ad insolita etiam facienda mutatio.

51 Confertim & repente vacuare, vel implere, vel calefacere, vel refrigerare, vel utrunque aliter corpus mouere, periculosum: Quod siquidem nimium naturæ inimicum. Verum quod paulatim fit, securum est, tum vel maximè si quis ab uno ad alterum transferit.

52 Cùm quis omnia recta ratione facit, neque tamen pro ratione succedit, non est ad aliud progrediendum, si manet quod ab initio visum est.

53 Quicumque aluos habent humidus, ij quidem si iuuenes sunt melius degunt, quam qui siccas habent. At in senectute peius degunt; cùm ipsis senescentibus ferè reficentur.

54 Longa corporis statura, in iuuentute quidem degenda, liberalis nec indecora, in senectute verò inutilis, & breuitate deterior.

Sectio tertia:

1 Tempestatum anni mutationes potissimum morbos pariunt, & in ipsis anni tempestatibus magnæ mutationes frigoris vel caloris, aliaque pro ratione ad hunc modum.

2 Naturæ hæc quidem ad æstatem, alia verò ad hyemem bene vel malè habere consueuere.

30 3 Morbi alij ad alias anni tempestates bene vel malè habere consueuere, & ætates quædam ad anni tempestates, & loca, & victus rationes.

4 Per anni tempestates, quando eodem die modò calor, modò frigus sit, autumnales morbos expectare conuenit.

5 Austri auditionis hebetudinem & visionis caliginem inducunt, & capitis grauitatem, corpus torpidum & languidum reddunt, cùm sic inualuerint, ista in morbis patiuntur; Sin aquilonia tempestat fuerit, tussis mouet, fauces exasperat, aluos indurat, yrinam supprimit, horrores excitat, late

Bbb

rum & pectoris dolores. Cùm sic inualuerit, eiusmodi morbis expectanda sunt.

6 Cùm ætas veri similis fuerit, in febribus copiosos sudores expectare oportet.

7 Per squalores febres acutæ fiunt, & si quidem annus magna ex parte talis extiterit, qualem temporis conditionem effecerit, tales ferè quoq; morbos expectare oportet.

8 Temporibus bene & ordine constitutis, & tempestiuam tempestiuitatem seruantibus, morbi qui facile consistant & soluantur, fiunt. In malè verò constitutis, qui neque 10 facile consistunt, neque facile soluantur.

9 Per autumnum omninò morbi acutissimi & maximè exitiales. Verò autem saluberrimum & minimè exitiale.

10 Autumnus tabidis malus.

11 Quòd autem ad anni tempestates attinet, si quidem hyems plus æquo sicca & aquilonia fuerit, præ autem valde pluuium & austrinum, febres acutas & lippitudines, & intestinorum difficultates ad æstatem oriri necesse est, præcipuè 10 verò in mulieribus & viris natura humidioribus.

12 At si hyems austrina, & valdè pluuiosa, & placida fuerit, 10 verò autem plus iusto siccum & aquilonium, mulieres quidem quibus partus ad verum imminet, ex quauis causa abortiunt. Quæ verò pepererint, imbecillos & morbosos infantes edunt, ita ut vel statim intereant, vel tennes & valetudinarij uiuant. Cæteris autem mortalibus difficultates intestinorum, & lippitudines aridæ oriuntur, senioribus verò deflexiones breui interficientes.

13 Si verò ætas plus æquo sicca & aquilonia, autumnus verò admodum pluuius & austrinus fuerit, capitis dolores ad hyemem oriuntur, & tusses, & raucitates, & grauedines, 10 nonnullis etiam & tabes.

14 Si verò aquilonius sit & sine pluuiis, iis quidem qui natura sunt humidior & mulieribus commodus, reliquis autem lippitudines orunt sicca & febres acutæ & diuturnæ, nonnullis verò etiam melancholix.

15 Ex anni autem conditionibus, in totum magnæ siccitates assiduis imbribus sunt salubriores, minusq; lethales.

16 Per assiduos imbres morbi magna ex parte oriuntur, cùm febres longæ, tum alui fluxiones, putredines, comitia- 10
les,

les, apoplexiæ & anginae. Per magnas autem siccitates, tabitudines, lippitudines, articulorum dolores, urinae stillicidia, & intestinorum difficultates.

17 At status temporum quotidiani, aquilonij quidem corpora densant, valentiora, expeditiora, bene colorata, & melius audientia reddunt, aluos exsiccant, oculos mordent, & si thoracem dolor aliquis prius habuerit, eum magis irritant. Austrini autem corpora exoluunt & humectant, grauem auditum, & capitis grauitatem, & vertigines afferunt, oculis & corporibus difficilem motionem inducunt, & aluos humectant.

18 Quod autem ad anni tempora attinet, vere quidem & prima ætate pueri, & his ætate proximi, optimè degunt & maximè valent, ætate verò & quadantenus autumno senes. Reliqua autumnii & hyemis parte, qui inter has ætates sunt medij.

19 In quibusuis anni temporibus omnis generis morbi oriuntur, nonnulli tamen in quibusdam tum fiunt, tum excitantur.

20 Vere quidem infania, melancholiæ, comitiales, sanguinis profusiones, anginae, grauedines, raucitates, tussis, lepræ, impetigines, vitiligines, & pustulæ vlcerosæ plurimæ, & tubercula, & articulorum dolores.

21 Ætate autem horum nonnulli, & febres assiduæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, & quartanæ, vomitiones, alui profuua, lippitudines, aurium dolores, oris exulcerationes, genitalium putredines & sudamina.

22 Autumno verò etiam æstiu multi, & quartanæ febres atque erraticæ, lienes, aquæ inter cutem, tabes, urinae stillicidia, intestinorum laxitates, & difficultates, coxendicum dolores, anginae, crebri anhelitus, voluui, comitiales, infaniae & melancholiæ.

23 Hyeme verò morbi laterales, pulmonum inflammationes, lethargi, grauedines, raucitates, tussis, dolores pectorum, laterum & lumborum, capitis dolores, vertigines & apoplexiæ.

24 Per ætates hæc eueniunt, paruis & recens natis pueris, serpentina oris vlcera, aphthæ dictæ, vomitiones, tussis, vigilie, pauores, circa vmbilicū inflammationes, aurium humiditates.

25 Ad dentitionem verò progressis, gingivarum stimulantés pruriginés, febres, conuulsiones, alui profluuia, idq; præcipuè cum caninos dentes emittere cœperint, & iis qui maximè crassi sunt, & aluos duras habent.

26 At iis paulùm ætate progressis, tonsillarum inflammationes, vertebræ quæ ad occipitium est interiorè in partem impulsionés, crebrę anhelationés, calculi, lumbrici rotundi, alij tenués & minuti, in recto intestino orti, ascarides dicti, verrucæ Græcis ἀκροχορδόνες dictæ, satyriasmus, strumæ, & alia tubercula, præcipuè verò prædicta.

27 Adhuc autem ætate prouectioribus & ad pubertatem progressis, ex iis multa, & febres diuturnę magis, & sanguinis ex naribus profluuia.

28 At magna ex parte pueris morbi iudicatione soluntur, partim quidem intra quadraginta dies, partim verò intra septem menses, nonnulli intra annos septem, quidam etiam ad pubertatem progressis. Qui verò pueris perseuerarint, neque circa pubertatem soluti fuerint, aut fœminis circa mensium eruptionem, diu perseuerare consueuerunt.

29 Adolescentibus autem sanguinis spuitionés, tabes, febres acutæ, comitiales, aliique morbi, præcipuè tamen prædicti.

30 His verò qui hanc ætatem superarunt, crebri anhelitus, morbi laterales, pulmonum inflammationés, lethargi, phrenitides, febres ardentes, diurna alui profluuia, cholæræ, intestinorum difficultates & læuitates, sanguinis per ora venarum quæ in ano sunt profusio, *εὐσπυρροΐdis* Græcis dictæ.

31 At senibus spirandi difficultates, destillationés rutilim inferentes, stranguriæ, vrinæ difficultates, articularum & renum dolores, vertiginés, apoplexiæ, mali corporis habitus, totius corporis pruritus, vigiliæ, alui, oculorum & narium humiditates, visus hebetudines, glauccedines, auditus graues.

Sectio quarta.

I Vterum gerentibus medicamenta purgantia sunt erhibenda, si humor impetu fertur ad excretionem, quarto mense, & ad septimum vsque, his tamen minus. In minoribus

ribus autem & grandioribus fœtibus subtimidè se gerere oportet.

2 In medicamentorum purgantium vsu, qualia etiam sponte prodeuntia utilia sunt, talia è corpore educere conuenit, quæ verò contrario modo prodeunt, cohibere.

3 Si quæ purgari decet, purgentur, confert & leuiter ferunt, contrà verò, grauitèr.

4 Æstate quidè in superiores vètres potius medicamentis repurgato, hyeme verò inferiores.

5 Sub canis ortum, & ante canis ortum, molestæ sunt per medicamenta purgationes.

6 Graciles & facili vomitione vtentes, medicamèto per superiora purgare oportet, reformidantes hyemem.

7 At difficili vomitione vtentes & modicè carnosos, per inferiora, æstatem reformidantes.

8 Tabescentes verò, reformidantes per superiora purgationes.

9 Atra bile abundantes largiùs per inferiora, simili ratione adhibita contraria purgandi via.

10 In valdè acutis si suo pte impetu ad excretionem humor feratur, medicamento purgante eodem die vtendum. Siquidem in his cunctari malum.

11 Quibus intestina contorquentur, circa vmbilicum labores, & lumborum dolor adest, qui neque medicamento purgante, neque alia ratione soluitur, in siccum hydropem confirmatur.

12 Quibus alui intestinorum lænitate infestantur, eos hyberno tempore per superiora medicamento purgare, malum.

13 Qui veratro sumto non faciliè per superiora purgantur, iis ante potionem corpora copiosiore cibo & quiete præhumectato.

14 Vbi quis veratrum potione sumserit, corporum quidem motiones magis quam somnum & quietem inducito. Nam vel nauigatio turbari motione corpora indicat.

15 Vbi veratrum magis ducere voles, corpus moueto, vbi verò sistere, somnum conciliato, neque moueto.

16 Veratrum iis qui sano sunt corpore periculosum, conuulsionem enim inducit.

17 Si cui sine febre, cibi fastidium, oris ventriculi mor-
sus, tenebriosa vertigo contigerit, & os amarulentum fue-
rit, hæc necessariam esse per superiora purgationem indi-
cant.

18 Dolores supra septum transversum purgatione indi-
gentes, medicamentum quod per superiora purget necessa-
rium esse indicant. At qui septo transverso sunt inferiores,
per inferiora.

19 Qui sumta potione medica dum purgantur non si-
tiant, ij purgandi finem non faciunt, donec situerint.

20 Si dolor intestina torquens, & genuum grauitas, &
lumborum dolor citra febre[m] adfuerint, medicamento
quod per inferiora purgat opus esse significant.

21 Nigræ deiectiones, qualis sanguis niger, sponte pro-
cedentes, & cum febre, & citra febre[m], pessimæ, eoque pe-
iores quò plures earum colores deteriores fuerint. A medi-
camento autem melius, quoque plures colores fuerint non
prauit.

22 Per quorumuis morborum initia, bilem atram supra
vel infra prodire, lethale.

23 Quibus per morbos acutos, aut diurnos, aut vul-
nera, aut alium quemuis modum extenuatis, bilis atra, aut
veluti sanguis niger subierit, ij postridie moriuntur.

24 Intestinorum difficultas si ab atra bile ortum duxe-
rit, lethalis.

25 Sanguis, supra quidem, qualiscunque fuerit emissus,
malus, infra autem, si niger deiciatur, bonus.

26 Intestinorum difficultate vexato, si veluti caruncula
deiciantur, lethale.

27 Quibus per febres sanguinis copia vndeunque pro-
fluxerit, iis cum reficiuntur alui humidiores euadunt.

28 Quibus biliosæ sunt deiectiones, hæc oborta surdita-
te cessant, & quibus adest surditas, his exortis biliosis deie-
ctionibus finitur.

29 In febribus si rigores contingant sexto die, difficilem
habent iudicationem.

30 Quibus accessiones fiunt, quamcunque hora fe-
bris dimiserit, si postero die eadem qua antea hora prehen-
derit, iudicatio difficilis esse solet.

31 Qui

31 Quibus febres lassitudinis sensus inest, iis ad articulos, potissimumque circa maxillas abscessus oriuntur.

32 Iis vero qui ex morbis conualescunt, si pars aliqua laborauerit, illic abscessus fiunt.

33 Sed & si pars quæpiam ante morbum laborauerit, in eam se morbus obfirmat.

34 Si febre vexato, nullo existente in faucibus tumore, repentina accidat strangulatio, lethale.

35 In febre vexato, collum repente peruersum, ac vix deglutire posse, nullo existente tumore, lethale.

36 Sudores febricitantibus boni, qui cœperint tertio die, quinto, septimo, nono, undecimo, decimoquarto, decimo-septimo, vicesimo primo, vicesimo septimo, tricesimo primo, & tricesimo quarto, ij enim sudores morbos iudicant. Qui vero tales non sunt, laborem, & morbi longitudinem, eiusdemque reuersionem significant.

37 Sudores frigidi in febre quidem acuta oborti, mortem; in mitiori autem, morbi prolixitatem significant.

38 Et vbi in corpore sudor inest, ibi morbum esse enunciat.

39 Et qua corporis parte calor inest aut frigus, ibi morbus est.

40 Et vbi toto corpore mutationes cōtingunt, vt si corpus refrigeretur, rursusque calefiat, vel color alius ex alio oriatur, morbi longitudinem significat.

41 Sudor copiosus de somno citra manifestam causam obortus, corpus copiosiore vti cibo significat. Quod si cibum non assumet, istud contingat, quod euacuatione opus sit indicat.

42 Sudor copiosus calidus aut frigidus semper fluens, frigidus maiorem, calidus minorem morbum significat.

43 Febres quæ tertio quoque die vehementius affligunt, neque intermittunt, periculosiores. Quocunq; autem modo intermiserint, extra periculum esse significant.

44 Quibus adsunt febres longæ, iis tubercula, vel ad articulos dolores innascuntur.

45 Quibus tubercula, aut ad articulos dolores post febres longas oriuntur, ij copiosioribus cibis vtuntur.

46 Si febre non intermittenter rigor frequenter incidat, ægro iam debili, lethale est.

47 In febribus non intermittentibus excreationes liquidæ, sanguinæ, graueolentes, & biliosæ, omnes malæ, bene autem si prodeant, bonæ, tum per alui excretiones, tum per yriñas. At si quid eorum quæ non inuant per hæc loca excernatur, malum.

48 In febribus non intermittentibus, si partes externæ sint frigidæ, internæ verò vrætur & siccæ vexentur, lethale est.

49 In febre non intermittente, si labrum, aut supercilium, aut oculus, aut nasus peruertatur, si non videat, si non audiat, imbecillo iam corpore, quicquid ex his euenerit, in propinquo mors est.

50 Quando in febre non intermittente difficultas spirandi & delirium contigerit, lethale.

51 In febribus quæ abscedunt si primis iudicationibus non soluantur, morbi longitudinem significat.

52 Quibus in febribus aut aliis morbis oculi ex voluntate illachrymant, nihil absurdi accidit. At quibus præter voluntatem, absurdus.

53 Quibus per febres ad dentes glutinosus humor obnascitur, iis vehementiores fiunt febres.

54 Quibus tussis sicca læuiter irritantes in febribus ardentibus diu perseverant, ij non multum siccæ vexantur.

55 Ex glandularum inflammationibus febres omnes malæ præter diarias.

56 Febricitanti si sudor contingat non deficiente febre, malum. Prorogatur enim morbus multamque significat humiditatem.

57 Si cui conuulsione aut distensione neruorum detentus, febris successerit, morbum soluit.

58 Febre ardente detento, si rigor successerit, solutio contingit.

59 Tertianæ exquisita septem circuitibus, vt longissimè, iudicatur.

60 Quibus per febres aures obsurduerunt, sanguis ex naribus profluens, aut alius exturbata, morbum soluit.

61 Febricitantem, nisi diebus imparibus febris dimiserit, reuerti solet.

AMPHORISM. LIB. III. SECT. VII. 113

62 Quibus per febres morbus regius ante diem septimum obortus fuerit, malum.

63 Quibus per febres die septimo, aut nono, aut undecimo, aut decimoquarto, morbus regius obortus fuerit, bonum, nisi præcordia dextra dura fuerint, alioqui minimè bonum.

64 In febribus circa ventriculum æstus vehemens, & oris ventriculi morsus malo est.

65 In febribus acutis conuulsiones, & circa viscera dolores vehementes, malum.

66 In febribus per somnos pauores, aut conuulsiones, malo sunt.

67 In febribus spiritus offensans, malo est, conuulsionem nanque indicat.

68 Quibus non sine febre vrinæ sunt crassæ, grumosæ & pauca, si ab iis copiosæ & tenues prodeant, iuuant. Præcipue verò tales redduntur quibus ab initio, vel non ita multo post, sedimentum inest.

69 Quibus per febres vrinæ sunt returbidæ, quales ventri generis, iis capitis dolor vel adest, vel aderit.

70 Quibus septimo die iudicatio contingit, iis vrina rubram die quarto nubeculam habet, aliisque pro ratione.

71 Quibus vrinæ pellucidæ, albæ, malæ, præcipue verò in phreniticis apparent.

72 Quibus sublata præcordia murmurant, iumborum succedente dolore, iis alui humectantur, nisi flatus deorsum erumpant, aut vrinæ copia prodeat. Atque hæc in febribus contingunt.

73 Quibus speratur aliquid ad articulos abscessurum, vrina copiosa & crassa, & alba reddita, abscessu liberat, qualis in febribus cum lassitudinis sensu quarto die quibusdam ferri incipit. Quòd si ex naribus etiam sanguis effluerit, tū breui admodum solutio fit.

74 Si sanguis aut pus cum vrina redditur, renum aut vesicæ exulceratio significatur.

75 Quibus cum vrina crassa exiguæ carunculae, aut veluti capilli simul feruntur, iis à renibus excernuntur.

76 Quibus cum vrina crassa fursuri similia quædam simul exeunt, iis vesica pfora laborat.

77 Qui sponte sanguinem cum vrina effundunt, iis in renibus venulam ruptam esse significat.

78 Quibus in vrina arenosæ sunt subsidentia, iis vesica calculo laborat.

79 Si quis sanguinem & grumos cum vrina fundat, & stranguriam habeat, dolorque in anum ventrem & interfæmineum incidat, quæ ad vesicam attinent laborant.

80 Si quis sanguinem & pus, & squamulas cum vrina fundat, grauisque odor adsit, vesicæ exulcerationem significat.

81 Quibus in vrinæ fistula tuberculum innascitur, eo in pus verso & rupto, solutio contingit.

82 Vrina copiosè de nocte reddita, paucam alui deiectionem significat.

Sectio quinta.

1 Conuulsio ex veratro, lethalis.

2 Conuulsio quæ in vulous incidit, lethalis.

3 Ex copioso sanguinis fluxu conuulsio aut singultus contingens, malum deaunciat.

4 Ex profusa purgatione conuulsio aut singultus succedens, malum.

5 Siebrium quempiam vox deficiat de repente, conuulsus moritur, nisi eum febris prehendat, aut qua hora crapula solui solet, ad vocem redeat.

6 Qui neruorum distentione corripuntur, intra quatuor dies pereunt, quos si effugerint, sanescunt.

7 Comitiales quibus ante pubertatis annos contingunt, depositionem accipiunt. At quibus quintum & vigesimum annum agentibus fiunt, eos ferè ad mortem vsque comitantur.

8 Qui morbo laterali laborant, nisi intra dies quatuordecim repurgentur, iis in suppurationem deponitur.

9 Tabes præcipuè contingit ætatibus quæ sunt ab anno decimo octauo ad trigessimum quintum.

10 Qui anginam effugiunt, iis in pulmonem vertitur, & intra dies septem intereunt, quos si euaserint suppurati fiunt.

11 In tabe vexatis, si sputum quod tussi reiciunt carbonibus

nibus infusum grauem odorem emittat, & capilli è capite defluant, lethale est.

12 In tabidis si capilli è capite defluant, ij succedente alui profuuiio moriuntur.

13 Qui spumantem sanguinem sputo reiciunt, iis ex pulmone educitur.

14 Tabe detento succedens alui profuuium. lethale.

15 Qui ex morbo laterali suppurati fiunt, si intra dies quadraginta, ex quo ruptio facta est, repurgentur, liberantur, alioqui in tabem transeunt.

16 Calidum eo frequentius vtentibus has affert noxias, carniū effæmiationem, neruorum impotentiam, mentis stuporem, sanguinis profuuiia, animi defectiones, ad quæ mors sequitur.

17 Frigidum verò conuulsiones, neruorum distentiones, denigratignes, & rigores febriles.

18 Frigidum ossibus aduersum, dentibus, neruis, cerebro, dorsali medullæ. calidum verò utile.

19 Perfrigerata excalefacere oportet, præter ea quæ sanguinem effundunt, aut breui effundent.

20 Frigidum vlcera mordet, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, denigrationes, rigores febriles, conuulsiones, neruorum distentiones.

21 Quandoque tamen in neruorum distentione absque vlcere, in iuvene quadrati corporis, ætate media, frigida copiosa perfusio caloris reuocationem efficit, calor autem hæc sanat.

22 Calidum suppurationem mouens, non in omni vlcere, maximum securitatis iudicium exhibet, cutem emollit, extenuat, dolorem tollit, rigores, conuulsiones, neruorum distentiones mitigat, capitis grauitatem soluit, ossium verò fracturis plurimum confert, sed præcipuè his quæ carne nudata sunt, iisque maximè qui in capite vlcera habent. His etiam quæ à frigore emoriuntur, aut exulcerantur, & herpetibus exedentibus, sedi, pudendo, vtero, vesicæ, iis omnibus calidum gratum & iudicationem faciens, frigidum verò inimicum & interimens.

23 At frigido in his vtendum vnde sanguis profluit, aut paulò post fluxurus est, non supra ipsas partes, sed circa eas

unde profuit adhibito. Et si quæ inflammationes, aut incē-
diosa quædam ad rubrum & subcruentum ex recenti san-
guine vergunt, ad ea admoto. Inueterata namque denigrat.
Erysipelas etiam non ulceratum iuuat, siquidem exulcera-
tum lædit.

24 Frigida veluti nix & glacies pectori sunt aduersa,
tulleæ mouent, sanguinis eruptiones & destillationes effi-
ciunt.

25 Articulorum tumores & dolores absque ulcere, &
podagricas affectiones, & conuulsa, hæc magna ex parte
frigida largè effusa leuat & minuit, dolorem quæ soluit. Mo-
deratus namque torpor dolorem soluendi facultatem ha-
ber.

26 Aqua quæ citò calefcit & citò refrigeratur, leuissima.

27 Quibus bibendi de nocte appetencia est, iis admo-
dum sitientibus si obdormierint, bono est.

28 Odoramentorum suffitus muliebria educit, & ad alia
plærunque utilis esset, nisi capitis grauitatem inferret.

29 Uterum gerentibus purgantia medicamenta exhi-
benda sunt, si humor impetu feratur ad excretionem, quar-
to mense, & ad septimum vsque, sed his minus. In maioribus
autem & grandioribus fœtibus subtimidè se gerere o-
porter.

30 Mulierem utero gerentem morbo quopiam acuto
corripi, lethale.

31 Mulieri uterum gerenti vena secta abortionem facit,
idquæ potissimum si fœtus grandior fuerit.

32 Mulieri sanguinem vomitione reicienci, menstruis
erumpentibus solutio contingit.

33 Mulieri menstruis deficientibus sanguis ex naribus
profluens, bono est.

34 Mulieri utero gerenti, si aluus multum profuat, ab-
ortionis periculum est.

35 Mulieri uteri strangulatu vexatæ, aut difficultate par-
tus laboranti, sternutatio succedens bono est.

36 Mulieri menses decolores, neque semper eadem pe-
riodo procedentes, purgationem indicant esse necessariam.

37 Mulieri uteri gerenti si mammæ de repente gracile-
scant, abortionis periculum est.

38 Mu-

38 Mulieri utero gemellos gerenti, si altera máma gracilis euadat, alterum abortu edit, & si quidem dextra máma gracilescat, marem, si verò sinistra, foeminam.

39 Si mulier quæ neque grauida est, neque peperit, lac habet, ei menstrua defecerunt.

40 Mulieribus quibus ad mammas sanguis in tumorem colligitur, furor significatur.

41 Si nosse velis num mulier conceperit, ei dormituræ aquam mulsam propinato, & si ventris tormina eam corripiuerint, concepit, sin minus, non concepit.

42 Mulier prægnans, si marem gestat, coloratior est, si foeminam, minus colorata.

43 Mulieri prægnanti erysipelas in utero, lethale.

44 Quæ præter naturam tenues utero gerunt, abortiunt donec pleniores euadant.

45 Quæ mediocri corporis habitu præditæ, foetus bimestres aut trimestres absque occasione manifesta abortitione excludunt, iis uteri acetabula (Græci κοτυληδόνες vocant) mucoris plena sunt, neque præ pondere foetum continere possunt, sed abrumpuntur.

46 Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, iis os uterum comprimunt, neque prius quam extenuentur, prægnantes efficiuntur.

47 Si uterus qua parte ad coxam incumbit, suppuratus fuerit, eum per linimenta medicamento conuenienti illita curari necesse est.

48 Mares uteri dextra parte, foeminae sinistra magis gestantur.

49 Ut secundæ excidant, sternutatorio naribus appposito, eas & os comprimito.

50 Mulieri si voles menstrua sistere, cucurbitulam quam maximam ad nares appone.

51 Quæ utero gerunt, iis uteri os conuiuet.

52 Mulieri uterum gerenti, si lac copiosum è mammis effluat, foetum imbecillum indicat. Quòd si solidæ mame fuerint, valentorem foetum significant.

53 Quæ foetus corrupturæ sunt, iis mammae extenuantur. Quòd si contra duræ euadant, dolor erit vel in mammis, vel in coxis, vel in oculis, vel in genibus, neque foetum corrigunt.

54 Quibus os vteri durum est, iis coniuere os vteri necesse est.

55 Quæcunque vtero gerentes febribus detinentur, & vehementer extenuantur citra manifestam causam, ex difficilius & cum periculo patiunt, aut in abortionis periculum incidunt.

56 In fluore muliebri si conuulsio accedat & animi defectio, malo est.

57 Mensibus copiosioribus profluentibus morbi contingunt, & non prodeuntibus ab vtero morbi eueniunt.

58 Ad recti intestini & vteri inflammationem, renesque purulentos stranguria succedit. At iccore inflammatione laborante succedit singultus.

59 Si mulier non concipiat, scire autem expetit num conceptura sit, vestibis vndique obuolutæ per inferna sufficum apponito, & si odor quidem ad nares & os vsque per corpus tibi peruadere videatur, ipsam non ex sese infæcundam esse scito.

60 Si mulieri vtero gerenti purgationes eant, fœtus vt bene valeat fieri non potest.

61 Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre succedente, ciborum verò fastidia ei accidant, grauidam esse existimato.

62 Quæ frigidos & densos habent vteros, non concipiunt, neque quæ præhumidos habent, si quidem in ipsis genitura extinguitur. Et quæ plus æque siccas & adurentes, alimenti namque inopia semen corrumpitur. At quæ ex vtrisque moderatam naturæ sunt temperiem, ex fecundæ euadunt.

63 Eadem verò ratio est in maribus, aut enim propter corporis raritatem spiritus foras dissipatur, ita vt ne semen transmittat, aut propter densitatem humor foras non excernitur, aut ob frigiditatem non accenditur, vt ad eum locum cogatur, aut ob caliditatem hoc idem contingit.

64 Lac exhibere capite dolentibus, malum. Malum item & febricitantibus, & quibus præcordia sublata murrant, & sicciosis. Malum quoque & quibus biliosa sunt, deiectiones, qui que febre acuta laborant, & quibus copiosa sanguinis deiectio facta est. At tabidis lac dare conuenit,

non

non valde admodum febricitantibus, & in febribus longis & languidis, dum nullum ex supra commemoratis signis adfuerit, & præter rationem extenuatis.

65 Quibus cum ulceribus tumores conspiciuntur, ij ferè neque conuellantur, neq; in furorem aguntur. At iis de repente euanescentibus, quibus quidem id à tergo incidit, conuulsiones & neruorum distensiones fiunt. Quibus verò à frõte, furores aut lateris dolores acuti, aut puris collectio, aut intestinorum difficultas, si rubri tumores fuerint.

66 Si magnis & prauis existentibus vulneribus tumor non conspiciatur, ingens malum.

67 Molles boni, ac crudi mali.

68 Ei qui parte capitis posteriore dolet, recta in fronte incisa vena, prodest.

69 Rigores mulieribus quidem initium ducit ex lumbis magis, & per dorsum ad caput perueniunt. Quinetiam vitis parte corporis posteriore magis, quam anteriore, veluti ex cubitis & femoribus. Quod & indicat cutis raritas, quam etiam pilus ostendit.

70 Qui quartanis corripuntur, ferè conuulsione non tentantur. Quòd si prius corripiantur, deinde quartana succedat, liberantur.

71 Quibus cutis obtenditur arida & dura, ij sine sudore moriuntur. At quibus laxa & rara, cum sudore vitam finiunt.

72 Qui morbo regio laborant, non multum flatulenti sunt.

Sectio sexta.

1 In diurnis intestinorum leuitatibus, si ructus acidus, qui antea non extitit, succedat, bonum est signum.

2 Quibus nares natura sunt humidiores, & genitura humidior, ij morbosiore sunt valetudine, ac quibus contraria sunt, salubriore.

3 In lōgis intestinorum difficultatibus cibi fastidia malum denunciant, & cum febre peius.

4 Ulcera vndiquaque glabra, maligna.

5 Dolores & in lateribus & in pectore, & in cæteris partibus, num multum differant, perdiscendum.

- 6 Renum & vesicæ vitia in senibus ægrè curantur.
- 7 Dolores qui ad ventrem fiunt, sublimes quidem, lætiores; non sublimes verò, vehementiores.
- 8 Aqua inter cutem laborantibus orta in corpore vlcera, non facillè sanantur.
- 9 Pustulæ latæ rarò pruriginosæ.
- 10 Capite dolenti ac vehementer laboranti, pus, aut aqua, aut sanguis, per nares, vel os, vel aures effluens, morbum tollit.
- 11 Melancholicis affectibus & renum vitiis succedentes hæmorrhoides (hoc est sanguinis profluuium per ora venarum in ano sanguinem fundere solita) bono sunt.
- 12 Diurnum sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt (hæmorrhoidas dicunt) curanti, nisi vna seruetur, periculum est ne aqua inter cutem, aut tabes succedat.
- 13 Singultu detento, si sternumenta accedant, singultum tollunt.
- 14 Aqua inter cutem detento, vbi aqua ex venis in ventrem confluerit, morbus soluitur.
- 15 Longo alui profluuiio detento, spontanea accedens vomitio, alui profluuium soluit.
- 16 Morbo laterali aut pulmonum inflammatione confictato, succedens alui profluuium, malum.
- 17 Lippitudine laborantem alui profluuiio corripitur bonum.
- 18 Cui vesica perfecta fuerit, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut iecur, lethale est.
- 19 Os cum perfectum fuerit, aut cartilago, aut neruus, aut genæ tenuis particula, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.
- 20 Si sanguis in ventrem præter naturam effusus fuerit, vt in pus vertatur necesse est.
- 21 Insanientibus si varices aut sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt (hæmorrhoides dicuntur) accesserint, insanix solutio.
- 22 Rupta quæ ex dorso ad cubiti articulos descendunt, venæ sectio soluit.

- 23 Metus & tristitia si diu perseverēt, melancholiæ istud indicium est.
- 24 Ex tenuioribus intestinis si quod perfectum fuerit, minimè coalescit.
- 25 Erysipelas foras effusum intrò verti, minimè bonum, at ab interioribus foras, bonum.
- 26 Quibus in febribus ardentibus tremores contingunt, delirium soluit.
- 27 Qui pus thorace colligunt, aut aqua inter cutem laborant, si vruntur aut secantur, & pus aut aqua confertim effluerit, omninò intereunt.
- 28 Eunuchi neque podagra laborant, neque caluescunt.
- 29 Mulier podagra non laborat, nisi cum menstrua defecerint.
- 30 Puer podagra non tentatur ante venereorum usum.
- 31 Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut medicamētum purgans exhibitum soluit.
- 32 Balbi longo alui profluuiò maximè corripuiantur.
- 33 Qui acidum eructant, non admodum morbo laterali tentantur.
- 34 Qui calui sunt, iis varices magni non fiunt. A tquibus caluis existentibus varices succedunt, iis rursus capillitium gignitur.
- 35 Aqua inter cutē laborantibus tussis accedēs, malo est.
- 36 Vrinæ difficultatem venæ sectio soluit. Secundæ autem sunt interiores.
- 37 In angina detēto, si tumor in ceruice oriatur, bonum, foras enim morbus vertitur.
- 38 Quibus canceri occulti oriuntur, eos non curare præstat. Curati nanque citò pereunt, non curati verò diutius perdurant.
- 39 Conuulsio ex repletionē aut vacationē oritur, ita verò etiam singultus.
- 40 Quibus ad præcordia dolores citra inflammationem oriuntur, iis febris succedens dolorem soluit.
- 41 Quibus suppuratum aliquod in corpore existit, neque de se significationem edit, iis ob puris aut loci crassitudinem sui indicium non exhibet.

42 Morbo regio laborantibus iecur durum fieri magnum.

43 Lienosi qui difficultate intestinorum corripuntur, si post longam succedentem intestinorum difficultatem, aqua inter cutem, aut læuitas intestinorum accidit, & moriuntur.

44 Quibus ex stranguria voluulus succedit, intra diem septimum moriatur, nisi febre accedente copiosa urina effluat.

45 Ulcera annua quæcunque fuerint, aut longius tempus habuerint, os abscedere est necesse, & cicatrices cauas fieri.

46 Qui gibbosi ex anhelatione & tussi fiunt, ante pubertatem, moriuntur.

47 Quibus venæ sectio & medicamentum purgans confert, iis vere venam secare, aut medicamentum purgans exhibere conuenit.

48 Lienosis accedens intestinorum difficultas, bonum est.

49 Podagrici morbi, intra diem quadagesimum deposita inflammatione subsistunt.

50 Quibus perfectum fuerit cerebrum, iis febrem & bilis vomitionem succedere necesse est.

51 Quibus bene valentibus capitis dolores de repente contingant, statimque voce deficiunt, & stertunt, intra dies septem pereunt, nisi febris eos prehenderit.

52 Spectare verò oportet quæ etiam ex oculis per somnum subapparent. Etenim si quid ex albo non commissis palpebris subappareat, neque id ex alui profluvio, aut medicamenti potione contingat, prauum signum est & lethale admodum.

53 Deliria quæ cum risu fiunt, tutiora. At quæ studio adhibito, periculosiora.

54 In morbis acutis cum febre, gemebundæ spirationes, malæ.

55 Podagræ vitia vere & autumno ferè mouentur.

56 Morborum melancholicorum periculosi decubitus, aut corporis syderationem, aut cõuulsionem, aut furorem, aut cæcitatem denunciant.

57 At corporis syderationes contingunt ea ætate maxime quæ est à quadragesimo ad sexagesimum.

58 Vbi omentum exciderit, computrescere necesse est.

59 Quibus coxendicis dolore confictatis, coxendicis articulus suo loco excidit, ac rursus recipitur, iis mucores innascuntur.

60 Quibus diuturno coxendicis dolore confictatis, femoris caput suo loco excidit, iis crustabescit, & claudicant nisi vrantur.

Seçtio septima.

1 In acutis morbis extremorum refrigeratio mala.

2 Caro liuida ex osse ægrotante, malum denunciat.

3 Ex vomitione singultus & oculi rubentes, malo sunt.

4 Ex sudore horror, minimè bonus.

5 Ex furore intestinorum difficultas, aut hydrops, aut vehemens mentis emotio (*exsorsis* dicitur) bono est.

6 In morbo diuturno ciborum fastidium & synceræ deiectiones, malum denunciant.

7 Ex multo potu rigor & delirium, malum.

8 Ex rupto intrò tuberculo, exolutio, vomitio, & animi defectio contingit.

9 Ex sanguinis profluuiio deliratio aut etiam conuulsio, malo est.

10 Ex morbo tenuioris intestini (ileum dicunt) vomitio, aut singultus, aut conuulsio, aut delirium, malum.

11 Ex morbo laterali pulmonis inflammatio, malo est.

12 Ex pulmonis inflammatione phrenitis, malum denunciat.

13 Ex vehementibus ardoribus conuulsio, aut neruorum distentio, malo est.

14 Ex ictu in capite accepto, stupor aut desipientia, malo est.

15 Ex sanguinis sputo, puris sputum malum.

16 Ex puris sputo tabes & fluxus, vbi verò sputum sistitur, moriuntur.

17 Ex iccoris inflammatione singultus, malo est.

18 Ex vigilia conuulsio vel delirium malum.

Cccc 2

- 19 Ex ossis nudatione erysipelas.
- 20 Ex erysipelate putredo aut suppuratio.
- 21 Ex vehemēti & conspicuo in vlcēribus arteriarum percussu, sanguinis eruptio.
- 22 Ex diuturno partium quæ ad ventrem attinent dolore, suppuratio.
- 23 Ex syacera alui egestione intestinorum difficultas.
- 24 Ex ossis perfectō delirium, si ad vacuum vique penetravit.
- 25 Ex medicamenti purgantis potione conuulsio lethalis.
- 26 Ex vehemēti partium quæ ad ventrem attinent dolore, extremorum refrigeratio, mala.
- 27 Mulieri vterō gerenti si crebra & inanis desidēdi voluntas (rinesmum dicunt) accesserit, abortum facit.
- 28 Os quodcunque vel cartilago, vel nervus in corpore præcisus fuerit, neque augetur, neque coalescit.
- 29 Alba pituita vexato, si vehemens alui profluuium succedat, morbum soluit.
- 30 Quibus per alui profluuia spumosa sunt alui excrementa, iis ea ex capite defluunt.
- 31 Quibus per febres sedimenta hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia in vrinis contingunt, longam fore ægritudinem denunciant.
- 32 At quibus biliosa sedimenta, supra verò tenuia fuerint, acutum morbum significant.
- 33 Quibus disparatæ sunt vrinæ, iis vehemens est in corpore turbatio.
- 34 Quibus in vrinarum summo bullæ consistunt, renum morbum eumque longum fore significant.
- 35 At quibus summa vrina pinguis est & conferta, iis renum morbum eumque acutum significat.
- 36 Quibus verò renū vitio affectis, prædicta signa contingunt, doloresque circa spinæ musculos fiunt, si quidem ad loca exteriora ferantur, abscessum extra fore expecta. Quod si dolores ad loca interna magis vergant, abscessum quoque interius potius futurum sperandum.
- 37 Qui sanguinem vomitione reseruant, si quidem citra febrem contingat, salutare, cum febre verò, malum. Curandum

mandum verò refrigerandi & adstringendi vim habentibus.
 38 Destillationes in superiorem ventrem, intra vigesimum diem in pus vertuntur.

39 Si quis sanguinem & grumos meiat, & stranguria laboret, dolorque ad interfœmineum, imum ventrem & pectinem pertingat, partes ad vesicam pertinentes malè affici significat.

40 Si lingua de repente incontinens, aut aliqua corporis pars syderata euadat, id atram bilem indicat.

10 41 Si senioribus supra modum purgatis singultus accidat, non bonum.

42 Si febris non ex bile orta prehenderit, aqua calida & copiosa capiti affusa, fit febris solutio.

43 Mulier ambidextra non fit.

44 Suppurati cum vruntur aut secantur, si pus purum & album effluat, euadunt. Quòd si subcruentum, & cœnosum, & graueolens fuerit, pereunt.

45 Qui ex purulento icore aduruntur, ij vbi pus purum fluxerit & album, superiunt, quòd pus in tunica ipsis cõclusum sit. Sin verò quædam amurca fluat, pereunt.

46 Oculorum dolores exhibita meri potione, & copiofa aquæ calennis balneo, venæ sectione curato.

47 Aqua inter cutem laborantem si tussis detineat, desperatus est.

48 Vrinæ stillicidium (stranguriam vocant) & meendi difficultatem, vini meri potio & venæ sectio soluit. At secandæ sunt interiores.

49 In angina detento, si tumor & rubor in pectore contingat, bonum, foras si quidem morbus vertitur.

10 50 Quibus cerebrum syderatione tentatum est, intra tres dies intereunt. Quòd si hos effugerint, sani euadunt.

51 Sternutatio ex capite fit concalesceto cerebro, aut perhumectata capitis inanitate. Aër enim intus contentus extra effunditur. Strepitum autem edit, quòd ei per angustum sit transitus.

52 Quibus iccur vehementer dolet, iis succedens febris dolorem soluit.

53 Quibus sanguinem ex venis detrahere conuenit, iis vere vena secanda est.

54 Quibus inter seprum traosuerfum & ventriculum pituita concluditur, & dolorem exhibet, neq; in alterutrum ventrem viam habet, us per venas in vesicam pituita versa, morbi fit solutio.

55 Quibus iecur aqua plenum in omentum eruperit, iis venter aqua impletur & moriuntur.

56 Anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinū æquali aqua temperatum epotum soluit.

57 Quibus in vrinaria fistula tuberculum innascitur, eo in pus verso & rupto, dolor soluitur.

58 Quibus ex occasione aliqua cerebrū concussum fuerit, eos protinus voce deficere necesse est.

59 Corporibus humida carne præditis famem inducere conuenit, fames siquidem corpora exsiccat.

60 Si febre detento, nullo existente in faucibus tumore de repente suffocatio succedat, nec nisi gr̃tè deorare queat, lethale.

61 Si febre detento ceruix peruertatur, neque deorare queat, nullo in ceruice tumore existente, lethale.

62 Vbi toto corpore mutationes, & corpus vniuersum perfrigeratur, rursusque incalescit, nec subinde calorem commutat, morbi longitudo denunciatur.

63 Sudor multus calidus aut frigidus semper fluens, humoris copiam inesse significat. Hæc igitur robusto quidem supernè, debili verò internè deducenda.

64 Febres non intermittentes si tertio die vehementiores euadant, periculo obnoxia. Quoquo autem modo intermiserint, periculum abesse indicat.

65 Quos febres longæ exercent, iis tubercula, vel in articulis dolores innascuntur.

66 Quibus longa tubercula, aut in articulis dolores ex febre fiunt, ij copiosioribus cibus vtuntur.

67 Si febricitanti quis cibum exhibuerit, sano quidem robur & ægrotanti morbus.

68 Quæ per vesicam excernuntur spectare oportet, an qualia sanis subeunt. Nam quæ his minimè sunt similia ea morbosiora. Quæ verò sanis similia, minimè morbosa.

69 Et quibus deiectiones, si residere permiseris, neque moueris, veluti strigmenta subsident, & si pauca sunt, parum est.

est morbus, sin verò multæ, magnus, is aluum infra purgari conducit. Quòd si minimè purgata aluo sorbitiones exhibueris, quò plures dederis, eò magis nocebis.

70 Quæ cruda deorsum secedunt, ab atra bile sunt, si plura, maior; si pauciora, minor est morbus.

71 In febribus non intermittentibus excreationes liuidæ, cruentæ, biliosæ, & graueolentes omnes malæ. Cùm verò probè secedunt, bonæ. Per aluum etiam & vesicam, & vbiunque quod secedit substiterit minimè purgatum, malum.

72 Corpora cùm quis repurgare volet, fluxilia reddere oportet. Quòd si supra fluxilia reddere voles, aluus sistenda est, si verò infra, humentanda.

73 Somnus, vigilia, vtraque si modum excefferint, morbus.

74 In febribus intermittentibus, si externa frigeant, interna verò vrantur, & sitis detineat, lethale.

75 In febre non intermittente, si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertatur, si neque videat, neque audiat, & iam debilis sit, horum quicquid acciderit, lethale.

76 Albæ pituitæ aqua inter cutem succedit.

77 Ex alui profluvio intestinorum difficultas.

78 Intestinorum difficultati, læuitas intestinorum succedit.

79 Ex syderatione os abscedit.

80 Ex sanguinis vomitione tabes & puris per superiora purgatio. Ex tabe fluxio è capite, ex fluxione, alui profluvium, ex alui profluvio, purgationis per superiora retentio, ex qua mors.

81 Ex sanguinis sputo, puris sputum & fluor, vbi autem sputum retinetur, moriuntur.

82 Qualia etiam quæ per vesicam, & aluum, & carnes excernuntur, & sicubi aliàs corpus à natura recesserit, inspicere oportet. Si parum, paruus est morbus, si multum, magnus, si admodum multum, lethale istud est.

Aphorismi spurij & nothi.

83 Qui supra quadragensimum annum phrenitici euadunt, ij verò minimè conualescunt. Minori nanque periculo

sunt obnoxij, quorum natura & ætati morbus familiaris fuerit.

84 Quibus oculi in morbis spontè illachrymât, bonum, quibus verò non spontè, malum.

85 Quibus per febres quartanas sanguis ex naribus fluxerit, malo est.

86 Sudores diebus indicatoriis vehementer & velociter suboriri periculosi, & qui ex fronte guttarum & scaturiginum instar propelluntur, quique copiosi sunt & valdè frigidì. Eiusmodi nanque sudorem cum vi & summo dolore, expressioneque diuturna prodire necesse est.

87 Ex morbo diuturno alui deductio, mala est.

88 Quæ medicamenta non sanant, ea ferrum sanat. Quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat. Quæ verò ignis non sanat, ea insanabilia reputare oportet.

HIPPOCRATIS

EPISTOLÆ.

Sectio VIII.

MAGNVS ARTAXERXES

Rex regum Pato. S.

MORBUS pestilens dictus nostris exercitibus se applicuit, nobisque crebro multa molientibus nihil dum remisit, Quare prorsus te pro meis in te collatis beneficiis oro, vt quâprimùm aliquod ex ingenio tuo excogitatum præsidium, aut aliquod ex arte remediũ, aut alicuius qui mederi queat consilium ad nos mittas. Propulsa oro hanc affectionem. Publicè enim nostras copias magna inuasit anxietas, easque multùm & sæpe suo afflatu inficit. Non oppugnantes oppugnatur, cum hostem habeamus feram istam gregem nostrum deuastantem, quæ multos acerbis iaculis immisissis faucibus

ſauciauit, & immedicabiles reddidit. Angor animo, neque habeo quid iam conſilij cum familiaribus capiam. Solue omnia, neque nos tuo optimo conſilio deſtitue. Vale.

Pater Regum Magno Artaxerxi.

Quæ à natura præſidia petuntur, morbum peſtilentem populariter graſſantem non ſoluunt. Morbos autem ex natura ortos, natura ipſa per iudicationem curat. Qui verò populariter graſſantur, eos ars ex artificio corporum mutationem diſcernens curat. At Hippocrates Medicus hunc morbum ſanat, à Doriensibus oriundus, & ciuitate Copatre verò Heraclide Hippocratis filio, ex Gnoſidico, Nembro, Softrate, Theodoro, Cleomyrtada, Criſamida. Hic diuina natura præditus, ex paruis ac vulgaribus initiis in magnam artem Medicinam prouexit. Ortus igitur diuinus eſt Hippocrates, nonus quidem à Criſamide rege, ab Æſculapio verò decimus octauus, à Ioue vigefimus, matre verò Praxithea Phænaretes filia, ex Heraclidarum familia. Quare ex utroque ſemine à Diis oriundus diuinus Hippocrates, ex patre quidem Aſclepiadarum familiam attingens, ex matre verò Heraclidarum. Artem verò tum ex patre Heraclide, tum ex matre Hippocrate didicit. Verùm ab his quidem, vt par eſt, primùm artis myſteriis initiatus, quæ eos tenuiſſe credibile eſt, ipſe deinde diuino ingenio præditus vniuerſam artem didicit, tantò ingenij dexteritate maiores ſuos ſuperans, quantò etiam iis artis excellentia præſtitit. Expellit autem non ferarum quidem, ſed ferorum & agreſtium morborum genus, & per magnos terræ & maris tractus Æſculapij auxilia, non ſecus ac Triptolemus Cereris ſemina diſpergit. Quamobrem iuſtiſſimis de cauſis in multis terrarum locis etiam ipſe diuinis honoribus affectus eſt, & ab Athenienſibus iſdem quibus Hercules & Æſculapius muneribus honeſtatus eſt. Hunc accerſiri iube, auriq; & argenti quantum volet dato. Hic enim non vnum huius mali ſanandum modum tenet. Hic eſt ſanitatis pater ac conſeruator, hic dolores curat, & vt breuiter dicam, hic diuinæ ſcientiæ princeps eſt. Vale.

*Rex regum Magnus Artaxerxes Hyſtani
Helleſponti Praefecto.*

Hippocratis Medici Coi, ab Æſculapio oriundi, artis etiam gloria ad me peruenit. Auri igitur quantum uolet, reliquaque quibus indiger effuſè ei exhibeto, & ad nos mittito. Cum Perſarum enim optimatibus eodem erit honore. Et ſi quis alius in Europa prudentia excellit, eum in familiam Regiam nihil diuitiis parcens aſcſcito. Neque enim vitos qui conſilio valeant, inuenire eſt facile. Vale.

Hyſtanes Helleſponti Praefectus Hippocrati ex Aſclepiadarum familia oriundo S.

Rex magnus Artaxerxes tua præſentia opus habet, & ad nos præfectos miſit, imperans ut tibi argentum & aurum, cæteraque quibus opus habes, & quæcūq; uoles abundè exhibeamus, teq; ad ſe breui mittamus. Te enim Perſarum optimatibus honore æqualem fore. Tu igitur facito ut quamprimùm aduenias. Vale.

Hippocrates Medicus Hyſtani Helleſponti Praefecto S.

Ad Epistolam quam miſiſti & à Rege veniſſe aſſeris, Regi qua reſpondeo quàm celerrimè reſcribe. Nos uictu, veſtitu, domo, omniq; re ad vitam neceſſaria cumulatè frui. Perſarum autem opibus uti, neque mihi æquum eſt, neque barbaros morbis liberare, cum ſint Græcorum hoſtes. Vale.

Hippocrates Demetrio S.

Rex Perſarum nos ad ſe uocauit, nescius mihi potiorem eſſe ſapientiæ quàm auri rationem. Vale.

*Regi regum magno meo Domino Artaxerxi
Hyſtanes Helleſponti Praefectus S.*

Quam ad me miſiſti epistolam, iubens ut ad Hippocratem Coum, & ex Aſclepiadarum familia oriundum mitterem,

terem, mihi, & ab eo responsum accepi, quod scriptis traditum, ut domum tuam mitterem iussit. Gymnasben igitur Dicyrychen, qui hoc perferat ad te mihi. Vale.

*Rex regum Magnus Artaxerxes hac
Cois denunciatur.*

Hippocratem medicum maligno erga nos animo, & in me & Perfas proteruè iniuriæ, nunciis meis redde. Alioqui noscitis vos etiam primæ culpæ poenas perfoluros. Vestram enim urbem ferro & igni deuastatam, & insulam demolitam, pelagus efficiam, ut ne in posterum dignoscatur, an eo loco insula aut vrbs Cos fuerit.

Coorum Responsum.

Artaxerxis nunciis populo respondere visum est, Coos nihil Mæope, neque Hercule, neque Æsculapio indignum facturos. Ideoque ciues omnes Hippocratem minime reddituros, etiam si pessimam mortem oppetere debeant. Dario enim & Xerxi per literas terram & aquam à maioribus nostris petentibus, populus recusauit, cum eos videret, si se hostiliter persequeretur, æquè ac alios homines mortales esse. Atque etiam nunc idem respondet, ut à Cois recedatis, cum Hippocratem vobis non sint tradituri. Hoc igitur illi nuncium perferte, quod & Dij ipsi nostri sunt curam habituri.

*Senatus populusq; Abderitanus
Hippocrati S.*

Inrem vrbs nostræ nunc maximè periclitatur vir ille, & Hippocrates, qui etiam nunc & olim huic semper ornamento fore sperabatur. Ac verendum est ne nunc (ô Dij omnes) inuidia laboremus, cum hic ob multam sapientiam quam consecutus est adeo ægrotet, ut non mediocriter vendendum sit, ne si Democritus mente captus fuerit, vrbs nostra Abderitana penitus pro deserta habeatur. Omatium enim imprimisq; sui oblitus, vigilans noctu & interdium singulaq; perua & magna deridens, ac pro nihilo reputans, totam vitam traducit. Ducit aliquis uxorem, hic mercaturam exercet, hic concionem habet, alius magistratum gerit, legationem

obit, populi suffragio magistratus declaratur, abrogatur,
 Egrotat, vulneratur, moritur, hic autem ridet omnia, cum
 hos quidem demisso & tetrico vultu, illos verò hilares vi-
 deat. Quin & ea inquirat quæ apud inferos fiunt, & de his
 scribit, & imaginum plenum aërem esse dicit, seque auium
 voces intelligere, & sæpe de nocte surgens, solus placide ca-
 nere videtur, seseque quandoque in infinitationem peregrinari
 dicit, & innumerabiles sui similes esse Democritos, vnaque
 cum mente corpore perditus viuit. Hæc metuimus ô
 Hippocrates, his de rebus perturbati sumus. Verum tuo cō-
 filio patriam nostram seruaturus citò aduenito, neque nos
 despexeris. Neque enim despiciendi sumus, & nos testimonij
 authoritate valemus, & de eo seruato neque gloria tua
 neque pecuniis, neque eruditionis fama frustraberis. Et quan-
 quam plus apud te valeat doctrinæ quàm fortunæ ratio,
 hæc tamen tibi à nobis & copiosa & larga offerretur. Etenim
 pro Democriti salute, non si vrbis aurea sit, voluntati nostræ
 respondeat, neque si quicquam ei desit. Leges nostras Hip-
 pocrates ægrotare & delirare existimamus. Adfis vir opti-
 me, virum eximium curaturus. Venies non tanquam Medi-
 cus, sed velut totius Ionix fundator, nos sacratione muro
 circumdabis. Vrbem non virum curabis, Senatam ægrotan-
 tem, & ne claudatur periclitantem aperies, ipse legum con-
 ditor, iudex, magistratus, seruator, & horum artifex adue-
 nies. Hanc in rem te expectamus Hippocrates, hæc nobis
 eris vbi veneris. Ciuitatum vna nō obscura, imò potius to-
 ta Græcia te orat, vt sapientiæ corpus conserues. Ipsam verò
 doctrinam apud te legationem obire putato, vt se hac cala-
 mitate liberes rogantem. Sapientia certè, vt nobis videtur,
 omnibus cognata est, & nobis qui ad eam propius accessi-
 mus, multò magis. Certò scito te à futuro sæculo magnam
 initurum gratiam, si Democritum veritate, qua eum omni-
 bus præstare posse sperat, non destitueris. Tu enim Æscula-
 pio genere & arte coniunctus es, hic verò Herculis ex fratre
 nepos, ex quo Abderus, vt profectò aliquando audisti, cuius
 nomen ciuitas habet. Quare illi etiam grata futura est De-
 mocriti curatio. Cum igitur videas Hippocrates populur
 & virum egregium ad sensuum stupiditatem delabi, ad nos
 vt festines rogamus. Mirum quòd etiam exuberantia bona
 morbi

morbi existunt. Democritum enim quantum sapientiæ ac-
cumine valuit, in tantum nunc periclitatur, ne mentis stu-
pore & dementia malè afficiatur. At reliquum Abderita-
num vulgus ineruditum, sensu quidem communi fruitur.
Quinetiam qui ante imprudentes habebantur, ad sapientis
morbum discernendum nunc quidem perspicaciores sunt.
Adesto igitur cum Æsculapio patre, cū Herculis filia Epio-
ne, cum filiis qui ad Ilium in expeditionem profecti sunt.
Adesto nunc Pæonia tecum morbi remedia afferens. Ter-
ra vberibus fructibus, radicibus, herbis, & floribus ad de-
pellendam insaniam ferax est, neque ferè vnquam fecun-
dius producent, neque montium iuga, quam
quæ nunc ad Democriti salutem. Vale.

*Hippocrates Senatui populog³ Ab-
deritarum S.*

« Cuius vestigium Amelesagoras eo die Coappulit, in quem
forte inciderat Virgæ asumptio, anniuersaria, vt scitis,
nobis festiuitas, & publicus conuentus, pompaque ad cu-
pressum celebris, quam pro more deducunt qui Deo dicati
sunt. Cùm autem & ex verbis, & ex aspectu ipso festinare
videretur Amelesagoras, credens, re vera, vrgeret negotium,
epistolam vestram legi, & miratus sum quòd de vnus ho-
minis salute, non secus ac si vnus esset in ciuitate conturbati
elletis. Et certè beati sunt populi, qui viros bonos sua esse
propugnacula intelligunt, non turres, non mœnia, sed pru-
dentium virorum prudentia consilia. At verò artes deorum
esse munera cùm mihi persuadeam, viros autem naturæ o-
pera, ne indignemini, viri Abderitæ, si naturam, nō vos, me
vocare existimem, ad opus suum conseruandum, quod peri-
clitatur ne morbo corruat. Quare Naturæ & Diis potius
quam vobis auscultans, festino Democritum ægrotantem
sanaturus, si sanè hic morbus est, ac non potius (quod ex-
opto) errore hallucinamini. Ac certè maius fuerit beneuolē-
tiæ vestræ testimonium, si vos ad hanc suspicionem contur-
bati fueritis. Mihi verò ad vos venienti, non Natura, neque
Deus argentum promiserit. Ac neque vos (viri Abderitæ)
per vim obtrudite, sed liberæ artis libera esse sinite opera.
Qui autem mercede operam suam locant, hi scientias tan-

quam ex priore libertate mancipio dantes seruire cogunt. Deinde probabile est eos metiri posse, velut in magno morbo, & negare vt in paruo, aut vbi promiserint, non venire, rursusque non vocatos venire. Miserabilis sanè est humana vita, quòd ad eam totam intolerabilis argenti cupiditas, velut hybernus flatus peruaserit, ad quem morbum insania grauiorem curandum, vtinam Medici omnes potius concurrerent, quæ tamè beata censeretur, cum morbus sit, & malè affligat. Equidem omnes animi morbos vehementes insanias reputo, cum opiniones quasdam & visa rationi susci- 10
 rant, ex quibus sanescit qui per virtutem repurgatur. Ego verò si omnibus modis discescere voluissem viri Abderite, ne decem quidem talentorum gratia ad vos venirem, sed ad Magnum Persarum Regem proficiscerer, vbi vrbes totæ opibus humanis refertissimæ occurrissent, illorum autem pestilentem morbum curassem. Sed regionem Græciæ inimicam malo morbo liberare recusavi. Et ego his quidem totis meis viribus Barbaros nauali prælio superavi. Regiæ autem opes ignominia mihi futuras, & opulentiam patriæ inimicam reportassem, quibus circumaffluēs urbium Græciæ destructor existerem. Diuitiæ non sunt pecuniæ vnde-
 cunque comparatæ. Magna enim sunt virtutis sacra, quæ à iustitia non reguntur, sed in apertum se proferunt. An non reputatis æquale peccatum esse, hostes seruare, & amicos mercede curare. At non ita se habent res nostræ. Ex morbis quæstum non facio, neq; ex animo Democriti dementiam audiui, qui siue sanus sit, amicus est, siue ægrotet, curatus magis amicus futurus est. Eum autem grauibus & firmis moribus esse prædictum intelligo, & vrbi vestræ esse ornamento. Valere.

30

Hippocrates Philopœmeni S.

Legati qui cum vrbi vestræ epistola, etiam tuam mihi reddiderunt, quodque tuum hospitium, & reliqua vitæ comoda promitteres, valdè lætatus sum. Auspicatò autem veniemus, & vt coniecimus, meliore spe accedemus, cum velut ex literis accepimus, non insaniam, sed eximum quoddam animi robur vir hic demonstrat, qui neque liberorum, neque vxoris, neque cogatorum, neque rei familia-

ris,

nis, neque cuiusquam omninò curam habeat, sed dies & noctes solus priuatam vitam degat, in antris plerunque & solitudinibus, aut in arborum umbraculis, aut in mollibus herbis, aut iuxta crebra aquarum fluentia. Hæc igitur plerunque melancholicis accidunt. Quandoque enim taciturni sunt, solitarij, desertorum amantes, familiarium conspectum, tanquam alienum, fugiunt. Neque etiam absurdum est in his qui ad disciplinas studiosè contendunt, omnes alias curas ab vno sapientiæ affectu excuti. Non aliter enim ac ministri & ministræ in domibus tumultuantes ac concertantes, si quando de repente eis hera adfuerit, atroniti conquiescunt, similiter etiam reliquæ animi cupiditates maiorum hominibus sunt administræ, at vbi sapientia in conspectum se dederit, tanquam mancipia reliqui affectus discedunt. Non omnes amentes speluncas & quietem expetunt, verum etiam qui res humanas negligunt, ob tranquillitatis desiderium. Cum enim mens curis externis fracta, corpus recreare voluerit, tunc citò in quietem tradit, deinde erecta & stans circum sese veritatis locum circumspicit, in quo non pater, non mater, non vxor, non liberi, non frater, non cognati, non ministri, non fortuna, neque prorsus quicquam tumultum excitat, sed perturbantia omnia reiecta præ timore subsistunt, neque appropinquare audent, pro eorum reuerentia qui illic inhabitant. Illum autem locum inhabitant artes, virtutum omne genus, dij, demones, consilia, & sententiæ. In illaq; regione magnus polus stellis plurimum se mouentibus tanquam corona cinctus est, in quam fortassis Democritus ob sapientiam commigrauit. Deinde cum eos qui in vrbe sunt non videat, ut qui procul à domo agat, ob solitudinis amorem insanire creditur. Cum verò Abderitæ Democritum non intelligat, de argento periculum facere student. Tu verò amice Philopœmen hospitium nobis præparato. Neque enim perturbatæ vrbi molestus esse volo, cum te (vt nosti) veterem & proprium hospitem habeam. Vale.

Hippocrates Dionysio S.

A Ut me Halicarnassi expecta, aut me (ô amice) anteuer-
 te. Necessario enim mihi Democriti gratia in Abderitâ

abundum, ad quem ægrotâtem vrbs me accersuit. At mirabilis Dionysi quædam est illorum hominum naturæ convenientia & consensio, qui velut vnus animus, vnâ cum ciu suo ægrotat, vt proinde mihi curatione indigere videatur. Equidem non ipsum morbum esse puto, sed nimis exuperantem doctrinam, quæ re vera modum superare non potest, sed ita vulgo existimatur, cum neque modum exuperans virtus vnquam sic noxia. Quod verò exuperat, propter eorum qui iudicant inscitiam, morbi opinionem præbet. Quisq; autem ex his quæ non habet, quod in alio abundat, modum excedere opinatur. Ita sanè timidus fortitudinem, & avarus animi magnitudinem modum excedere sentit, omnisq; defectus virtutis moderationem excessum esse purat. Illum igitur vbi viderimus cum ea quæ nobis inde suppetet prænotione, eiusq; sermonem audiuerimus, melius cognoscemus. Tu verò, Dionysi, accedere festina. Volo enim te quoad rediero, in patria nostra commorari, vt rerum nostrarum imprimisque vrbs nostræ curam habeas, quandoquidem nescio quo casu salubris annus est, & pristinam naturam retinet. quare neque multi morbi molesti erunt, verumtamen adesto. Domum meam valde peropportunam inhabitabis, cum mea vxor propter meâ perfectionem apud parentes maneat, illius tamen vitam obserua, quo pudicè degat, & ne ob viri absentiam alios viros usurpet. Modesta ab initio fuit, & probos habuit parentes, patrem autem mirum in modum virilem, & vehementer malos odio prosequentem, ac egregiè senem. Semper tamen eo qui modestè coërceat mulier opus habet. Natura enim insitam intemperantiam habet, quæ nisi quotidie reseretur, velut arbores superuacuis frondibus & inutili fructificatione luxuriat. At ego amicum parentibus diligentiorum in muliere custodienda existimo. Neque enim hic, velut illi, beneuolentiq; affectu cum ea coniunctus est, quo plerunque admonitioni tenebras offundunt. In omni autem re quod sine affectu prudentius est, quòd nimirum beneuolentia frangi non possit. Vale.

Hippocrates Damageto S.

CVM apud te Rhodi essem Damagete, nauem illam vidi cui Solis inscriptio inerat, quæ mihi per pulchra puppi pro-

pi probe & idonea carina instructa, multa que transtra habere visa est. Tu vero eam commedabas, quod ad nauigandum velox esset, tuta, ad regendum bene fabricata, facilemque nauigationis cursum haberet. Eam ad nos mittito, sed si fieri possit, non remis, sed alarum remigio instructam. Res enim & amicitia vrget, vt quam citissimè in Abderam traiciam. Ægrotantem enim urbem, propter vnuni Democritum morbo affectum curare volo. Si quando de huius viri fama accepisti, hunc patria dementia infumulat. At ego volo, imò verò exopto, illum te vera non delirare, sed eos ita opinari. Ridet semper inquit, neque in quouis negotio ridere cessat, hocq; illis insanix signum videtur. Quare nostros qui Rhodi sunt amicos mouero, vt semper modum teneant; neque multum rideant, neque multum tetrici sint; sed inter hæc modum teneant, vti his quidem gratissimus esse videaris, illis verò commèrationi de ditis; de virtute anxie cogitans. Inest certè Damagete vitij aliquid, quod ad singula rideat. Si enim immoderantia vitiosa est; quæ perpetua vitiosior. Eum autem sic alloquar, Democrite, si quis ægrotet, si quis interficitur, moritur, & obsidetur, & si quid mali incidit, & quicquid sit, materiam tibi risus præbet. An non bellum Diis indicere videris, si cum duo sint in mundo, gaudium & tristitia, alterum à te reieceris? Beatus certè mihi videaris, verùm id fieri nequit, si neque mater tibi egrotet, neque pater, neque tandem liberi, aut vxor, aut amicus, sed vt propter tuum risum conferuentur, omnia certè tibi prosperè cedunt. Sed quod cum ægrotant rides, cum moriuntur gaudes, si quod malum audieris, exhilararis, maximè improbus es Democrite, longè que à sapientia aberras, si hæc vitia non existimas. Atra igitur bile vexaris Democrite, & periclitaris ne ipse Abderitanus habearis, prudentior autem sit ciuitas. Verùm de his quidem Damagete illic exactiùs differemus. Nauis autem etiam hoc tempore quo ad te scribo moratur. Vale.

Hippocrates Philopœmeni S.

CVM cogitabundus & sollicitus de Democriti salute essem, illaque ipsa nocte dormirem, sub aurore initium

Dddd

somnium mihi visum est, ex quo nihil admodum periculosi
 euenturum existimo. Mirandum enim in modum excitatus
 sum. Ipsam enim Æsculapium coram præsentem mihi vi-
 dere videbar, cum iam ad Abderitanas portas peruenisse-
 mus. At Æsculapius non ea lenitate ac facilitate, qua illius
 imagines conspici solent, videbatur, sed habitus erat com-
 moto similis, & aspectus magis horrendus. Sequebantur
 autem eum dracones inter reptilia eximij, longoque tractu
 festinantes horrendum quiddam velut in solitudinibus &
 cauis vallibus subsibilantes. Pone ibant comites medica-
 mentorum cistas probè obstratas habentes. Deinde mi-
 hi manum Deus porrexit, qua lubenter accepta, rogabam
 mecum vti veniret, neq; me in curatione desereret. Ille ve-
 rò, nihil inquit mea opera in præsentia indiges, verùm hæc
 communis tunc immortalium, tum mortalium Dea, te nunc
 hospitem deducet. At ego conuersus, mulierem tura pul-
 chram, tum magnam aspicio, simplici capillorum ornatu
 splendido cultu, cuius oculorum orbis elaro lumine pellu-
 cebant, vti stellarum fulgores viderentur. Et Deus quidem
 discessit, mulier verò illa appressa manu me leui quodam
 passu per urbem perhumaniter complexa deduxit. Vbi ve-
 rò ad domum venimus, vbi mihi hospitium paratum puta-
 bam, velut spectrum discessit, dicere visa, craste apud De-
 mocritum offendam. Quaiam discedente, quæso optima
 (inquam) quænam es, & quod tibi nomen est. Veritas in-
 quit. Quam verò accedentem vides, Opinio est (inquit) cõ-
 festimq; altera quædam mihi visa est, neq; mala hæc quidè
 ferociore tamen & fastuoso aspectu, & apud Abderitanos
 habitat. Experrectus igitur mihi ipsi somnium explicauit,
 quòd ex quo ipse Deus medendi author discessisset, rãquam
 nullam curandi habeat materiam, Democritus medico nõ
 indigeat, sed veritas ipsa, quòd sanus sit, apud Democri-
 tum manet, opinio verò quòd ægrotet, re vera apud Abde-
 ritanos habitat. Hæc vera esse, vt sunt, credo Philopœmen,
 neq; somnia reiicio, præsertim quæ ordinè conseruant. Me-
 dicina autem & Diuinitio, magnam inter se cognationem
 habet, quandoquidem duarum artium pater est vnus Apol-
 lo progenitor noster, qui & præsentis & futuros morbos
 prædicabat, & ægrotantes & ægrotaturos curabat. Vale.

Hippo.

Hippocrates Cratena S.

Scio te (ô amice) præstantissimum esse herbariarum, reque
 propter studium & maiorum gloriam, nihil facultate
 Crateuz proauo tuo cedere. Nuncigitur, si vnquam aliàs,
 quantas & qualescunque poteris herbas lege, cum necessi-
 tas vrgeat, easque ad nos trans mitte, ad virum curandum,
 Abderitam quidem, verum Democritum toti ciuitati equi-
 parandum. Eum enim ægrotare aiunt, & infania detenturum
 10 purgatione valde indigere. Ac vt ne medicamentis quidem
(vt spero) vtamur, sed tamen vndiquaque instructum esse
oportet. Rem autem herbariam apud te semper miratus
 sum, vt & rerum vniuersarum naturam & ordinem, sanctis-
 simumque terræ solum, ex qua animantia, plantæ, alimen-
 ta, medicamenta, fortuna, diuitiæque ipsa promanant. Ne-
 que enim alicui pecuniæ cupiditas haberet vbi consistere-
 ret, neque me nunc Abderitæ decem talentis iilectissent,
 & pro Medico mercede conductum deprehēdissent. Quod
 20 si Crateua amaram pecuniæ cupiditatis radicem excinde-
re possis, vt ne vllæ eius reliquiæ restent, hoc probè teneo,
quod vnâ cum hominum corporibus etiam malè affectos
purgaremus. Sed hæc quidem in votis habenda. Tu verò
 nobis, quod præsens est, montanas & ex summis collibus
 herbas legito. Nam ob soli densitatem, & aeris tenuitatem,
 aquosioribus sunt solidiores & vehementiores. Quode-
 nim attrahunt magis est animatum. Tenta tamen vt etiam
 ex his quæ circa stagna aut paludes nascuntur flores colligas,
 & eas quæ apud nos fluuiales, aut fontanæ, aut ex
 aquis salientibus scatentes vocantur, quas sanè imbecillas
 30 & remissas, ac dulcis succi esse mihi persuadeo. Succi au-
tem omnes & fluidi liquores, in vitreis vasis adferantur, ac
rursus folia, flores & radices, in fictilibus nouis probè ob-
turatis, vt ne ventis diffiata vim medicam tanquam animo
deficientes deserant, verum hæc ad nos confestim mitte.
 Anni enim tempestas commoda est, & dictæ insaniz neces-
 sitas vrget. Cum enim ab omni arte aliena sit procrastina-
 tio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio vitæ peri-
 culum adfert. Temporibus autem opportunitates curatio-
 num sunt animi, earumque obseruatio finis. Democritum

fanè quidem etiam citra medelam conualiturum spero. Si verò aliquod nature, aut occasionis, aut alteri⁹ alicuius causæ erratum contingat (multa nanque nos mortales latent, cum non admodum veritate præstemus) ad id quod obscurum est facultatem omnem congregatam esse opus est. Neque enim ei qui in periculo constitutus est, satis sunt quæ possumus, verum etiam quæ non possumus experiri, sereque ad duos fines bellum inferimus, vnum quidem hominis, alterum verò artis. Horum alter quidem obscurus est, alter verò arte circumscriptus est, & in his ambobus fortuna opus est. Nulla enim coniectura eorum quæ ad purgationem cum cautione feruntur. Nam & stomachum malè affectum suspectamus, & medicationis conuenientem modum ex ignota natura conuicimus. Neque enim eadem & vna est omnium natura, alterum autem semper etiam sibi circumscribens assimilari, interdum verò totum perdit. Quinetiam repulia multa herbas suo veneno inficiunt, & suo circumhiatu cum interiore aura, malignitatem pro auxilio ipsis inspirant. Idque ignorabitur, nisi certè macula quædam, aut inquinamentum, aut ferinus & iniucundus odor, eius rei quæ accidit notam dederit. Deinde ars ipsa propter fortunæ lapsum à via recta aberrat. Certiores autem sunt per veratrum purgationes, quibus etiam Melampus ad Preuiliias, & Anticyreus in Hercule vsi fuisse traduntur. Ac optandum nobis vt nullum ex his in Democrito vsurpemus, sed sapientia efficacissimum & præstantissimum medicamentum illi contingat, & finem imponat. Vale.

Hippocrates Damageto S.

HOC ipsum conuiciebamus Damagete, non delirat Democritus, sed in omnibus sapit, nosque & per nos omnes homines sapiētiores reddit. Remisi autem ad te amice, re vera Æsculapij nauem, cui cum solis signo etiam sanitatem apponito, cum re vera prospero numine vela fecerit, eoque die Abderam nauigant, quo me peruenturum scripseram. Omnes igitur pro portis congregatos offendimus, nos, vt est verisimile, expectantes, non viros solum, verum etiam mulieres, atque etiam senes & pueros, per Deos tristes,
itemque;

itemq; infantes. Hi sanè sic affecti erant, quòd Democritus
 infaniret, at ille tunc exacta quadam diligentia philosophiæ
 incumberebat. Vbi autem me viderunt, paulùm ad se rediis-
se & bene sperare visi sunt. Philopœmen verò me ad hospi-
tium ducere properabat, quòd & communiter illis place-
bat. At ego (viri Abderitæ) inquam, nihil mihi prius facien-
dum existimo, quàm vt Democritum videam. Quo at diti-
collaudarunt & lætati sunt meque continuò per forum de-
duxerunt, alij quidem sequentes, alij præcurrentes, aliaque
ex parte alij clamantes vt seruarem, adiuuarem, medelam
adhiberem. At ego bono animo esse iubebam, quòd Erefia-
rum tempestate fretus, nullum quidem malum, aut certè
brevi & facillè corrigi posse sperarem. Simulque hæc dicens
 pergebam, neque enim procul domus erat, imò neque tota
 ciuitas. Adiuimus igitur, cum iuxta mœnia esset, illucque
 me placidè deducunt. Deinde post rurrim collis erat altus,
 longis & densis populis nigris opacus, vnde Democriti do-
 micilium conspiciebatur. Ipse que Democritus sub umbro-
 sa & humillima Platano sedebat, in breui & substricta tuni-
 ca crassa citra humeros desinere (ex omide dicta) solus,
 squalidus, in lapidea sella, pallidus admodum & macilentus,
 barba promissa. Iuxta eum ad dextram tenuis aquila
 per decliuem tumulum decurrens placidè resonabat. Erat
 autem delubrum quoddam super tumulum illum, Nym-
 phis quidem, quantum coniecere licet, dedicatum, sponte
 enatis vitibus circumdatum. Hic verò composiitè admo-
 dum librum super genua habebat, & alij quidam vtraque
 ex parte ei adiacebant, crebra autem animalium cadauera,
 per totum dissecta, accumulata erant. Hic autem interdum
 contento studio scriptioni incumberebat, interdum multum
 subsistens, & apud se anxie cogitans quiescebat. Deinde non
 multò post his peractis, exurgens deambulabat, & anima-
 lium viscera attentè inspiciebat, hisque depositis reuersus
 rursus desidebat. At verò Abderitæ mihi tristes, nec procul
 à lachrymantibus oculis assistentes. Vides certè (inquiunt)
 Hippocrates Democriti vitam, quàm insaniam, neque quid
 velit, aut quid faciat nouit. Ecce ex his aliquis cum adhuc eius
insaniam mihi magis demonstrare vellet, ostos eiularus ad
instat mulieris liberorum mortè lamentantis edidit, deinde

rursus ingemuit, viatoris personam gerens, qui quod ferebat perdidit. Quibus auditis Democritus partim risit, partim subfannauit, nihilque amplius scribebat, caput verò crebrò concutiebat. At ego, vos quidem (inquam) viri Abderitæ hîc manete, vbi autem ipse propius accessero, & viri verba audiero, corpusque videro, affectus veritatem cognoscam, hisque dictis placidè descendi. Erat autem præceptus locus ille & pronus, vix igitur gressum retinens per meauis. Vbi verò propius accessi, fortè in eum incidi cùm sanè quiddiuino furore actus & concitatus scriberet. Isthic igitur cõstiti, tempus opportunum dum ipse cessaret expectans. At ille non multò post, deposito impetu & stilo scriptorio, me accedentem aspexit, & Salue, inquit, hospes. Egego, tu quoque plurimùm (inquam) Democrite hominum sapientissimè. Ille verò pudore suffusus (opinor) quòd me nomine non compellasset. Te verò (inquit) quonam nomine vocauero? Tui enim nominis ignoratio, occasio fuit cur te hospitem appellarem. Hippocrates (inquam) Medicus vocor. At ille. Aesclepiadarum (inquit) nobilitas, tuæque in arte Medica sapientiæ gloria crebris admodum hominum sermonibus ad nos peruenit. Quodnam verò te negotium (ò amice) huc adduxit? Quin potius omissis omnibus considero. Cernis enim quàm non sit iniucunda hæc foliis instrata sedes, viridis ad hæc & mollis, & ad insidendum blandior inuidia obnoxiiis fortunæ sellis. Cùm verò confedissem, rursus inquit, priuatum igitur an publicum animo agitans negotium huc venisti? eloquere apertè. Ad id enim te pro viribus adiuuabimus. Ego verò, ista sanè vera causa est, huc tui gratia venio, vt te virum sapientem conueniam. Occasionem autem patria dedit, cuius legationem obeo. At ille, Hospitio igitur primùm nostro vttere. Ego verò pertentato per omnia viro, etsi eum minimè delirare iam mihi constaret, Philocœmenem, inquam, nosti, ciuem vestrum? Ille verò, maximè, inquit, Damonis filium dicis, cuius ædes sunt iuxta fontem Hermaida? Illum ipsum (inquam) cuius antiquus sum & peculiaris hospes. Tu verò Democrite, potiorè me hospitio excipio, imprimisque quiddam scribas eloquere. Ille verò paulùm moratus, de insania, inquit, Tum ego, Iuppiter Rex, inquam, per opportunè sanè con-

tra ciuitatem scribis. At ille, quam ciuitatem Hippocrates?
 Nihil inquam ô Democrite, sed nescio quo modo mihi ex-
 cidit. Sed quid de infania scribis? Quidnam verò, inquit,
aliud, quàm quid sit, & quomodo hominibus innascatur, &
quam ratione alleuetur. Hæc enim inquit, quæ vides ani-
 mantia huius certè rei gratia refeco, minimè Dei opera
 odio prosequens, sed bilis naturam & sedem inquirens. No-
 stienim quòd hæc tibi redundarit, vt plurimum hominum
 infania causæ est. In omni quidem natura inest, sed in aliis
 10 quidam minùs, in aliis verò copiosius. Huius autem immo-
 derantia morbi existunt, velut materia, partim quidem
 bona, partim verò mala subiecta. Tum ego, per Iouem,
 inquam, ô Democrite, verè & sapienter ais. Proinde te bea-
 tum iudico, qui tanta quiete frueris, cuius participes esse
 nobis non liceat. At eo interrogante, cur Hippocrates non
liceat? Quod, inquam, aut agri, aut res familiares, aut li-
beri, aut æs alienum, aut morbi, aut mortes, aut serui,
aut nuptiæ, aut eiusmodi quædam huius opportunitatem
 nobis rescindant. Tum sanè vir ille in solitam affectionem
 20 delapsus, & abundè in risum effusus est, & vehementius ir-
risit, ac de cætero quieuit. Ac ego, quid sanè Democrite (in-
 quam) rides? num de bonis aut malis quæ dixi? Ille verò
 adhuc magis ridebat. Quod procul videntes Abderitæ,
 partim quidem capita, partim verò frontem cedebant, qui-
 dam etiam capillos euellebāt. Nam quemadmodum post-
 ea narrarunt, copiosiore quàm solitus esset risu vsus fuerat.
 Tum ego. At verò sapientem optime Democrite (huius e-
 nim tui affectus causam deprehendere cupio) quonam tibi
 risu dignus visus sum, aut ea quæ dicta sunt, vt hoc cognito,
 30 causa desistā, vel tu reprehensus, importunos hos risus sum-
moueas. Tum ille, si (me hercule) inquit, redarguere me po-
 teris, curationem Hippocrates, qualem nullus vnquam fe-
 ceris. Et quomodo (inquam) optime, reprehensione dignus
 non videaris, aut te absurdum non esse putas, si hominum
 mortem rides, aut morbum, aut dementiam, aut insaniam,
 aut melancholiam, aut cædem, aut quid peius? Aut con-
 trā, nuptias, aut conuentuum celebritates, aut liberorum
 natales, aut mysteria, aut magistratus, aut honores, aut
 aliud quid prorsus bonum? Que enim cōmiseratione digna

sunt rides, & de quibus lerari oporteat, ea etiam derides, ad-
 eo uti apud te neque boni, neque mali vllum sit discrimen.
 At ille rectè quidem dicis Hippocrates, verùm risus nostri,
 causam nondū nosti, quam cum didiceris, certus sum quòd
 meum risum meliorem curationem pro tua legatione pa-
 triæ tibi que ipsi vicissim reportabis, qua etiam alios pru-
 dentiores reddere poteris. Pro quibus fortasse me etiā Me-
 dicinam mutuo docueris, vbi cognoueris quanto studio om-
 nes homines ad ea quæ negligenda sunt & nullius pretij
 facienda contendunt, & in his quæ risu digna sunt consecū-
 dis vitam consumunt. Tum ego, dic per Deos inquam, nun-
 quid omnis mundus se ægrotate ignorat, neque habet vnde
 sui curationem legatione accersat? Quid enim extra eū
 esse potest? Quo audito, multa (inquit) sunt Hippocrates
 mundorum infirmitates, noli que (amice) naturam diuitem
 vè paruum existimare. Sed hæc Democrite (inquam) suo
 tempore docebis. Vereor enim ne si quando infinitatem
 percensueris, ridere incipias. Nunc verò de tuo risu in vita
 reddendam esse tibi rationem puta. At ille admodum per-
 spicue in me intuēs, Duas inquit, mei risus causas existimas,
 bona & mala. At ego vnum hominem rideo, amentia qui-
 dem refertum, rectè tactis vacuum, in omnibus consiliis
 pueri iiter agentem, nullius vtilitatis gracia immensos labo-
 res tolerantem, terræ fines & infinitos recessus argenti &
 auri comparandi gracia immoderatis cupiditatibus per-
 agrantem, & nunquam ab his comparandis cessantem, sem-
 per verò ad copiam tumultuantem, ne si ea distitatur, pu-
 dore suffundatur, quod felix nō dicatur. Quòd in terra hia-
 rus inquirens, eorum manibus effodiat, qui partim quidem
 à terra in ani irruente intereunt, partim verò diutiùs hac ne-
 cessitate detenti, in supplicio tanquam in patria permanēt,
 aurum & argentū perquirentes, pulueris vestigia & ramenta
 peruestigantes, arenam aliam aliunde excitantes, & terre
 venas excindentes, ad opulentiam semper terram matrem
 tāquam hostilem in glebas proscindunt, quam eandem et-
 iam cum admiratione calcant. Quantum verò rideri debet
 quòd terram latentem cum labore amant, apertam contumelia
 afficiūt. Canes emunt, quidam etiam equos, quidam
 verò multa circumscripta regione eam sibi adscribunt, &
 cum

cum multis dominari velint, sibi ipsis imperare nequeunt. Vxores ducere cupiunt, quas paulo post repudiant, amant, deinde odio prosequuntur, cum cupiditate liberos suscipiunt, deinde eos adultos abdicant. Quodnam hoc inane studium & rationis expers, nihilque ab insania discrepans? Bellum intestinum gerunt, quietem optabilem non ducunt, regibus vicissim insidias tendunt, homines necant, defossa terra argentum inuestigant, argento reperto terram emere cupiunt, terra emta fructum diuendunt, fructibus distributis rursus argentum capiunt. Quibus mutationibus & quantis vitis obnoxij? Cum opes non habeant, eas expetunt, si habent, abscondunt, dissipant. Eorum res aduersas derideo, eorum infortunia intento risu excipio. Veritatis enim instituta violant, contentionis studio hostiles inter se rixas habent. Cum fratribus verò, parentibus, & ciuibus mutuas cædes exercent, idque pro iis possessionibus quarum nemo post mortem dominus esse potest. Iniustam vitam consecrantes, amicorum & patriæ inopiam despiciunt, indigna & inanimata diuitiarum loco habent, pro vniuersis facultatibus statuant mercari, quòd simulachrum loqui videatur, eos verò qui verè loquuntur odio habent. Res non faciles amore prosequuntur, in continente habitantes, maritima expetunt, rursusque in insulas tenentes, continentem affectant, cunctaque in suam cupiditatem peruertunt. Et in bello quidem fortitudinem laudare videtur, at in dies à libidinum indulgentia & auaritia vincuntur, & affectibus omnibus tenentur. Therfitis autem vitam omnes referunt. Qua verò in te risum meum Hippocrates reprehendisti? Neque enim quisquam suam, sed alter alterius amentiam deridet, hi quidem ebrios, cum ipsi sibi sobrij videantur, alij amantes, cum ipsi grauiore morbo laborent, hi verò nauigantes, alij agriculturæ deditos. Neque enim artibus, neque operibus inter se consentiunt. Tum ego, hæc quidem, inquam vera sunt Democrite, neque alia quæpiam oratio ad conuincendam mortalium miseriam commodior esse possit. Verum ipsæ actiones hanc necessitatem veluti decreto quodam imponunt, ad rei domesticæ dispensationem, nauium fabricationem, & reliquam reipublicæ administrationem, in qua versari hominem oportet. Neque enim ad

inertiam eum natura procreauit. Ex his rursus late sparsa ambitio, multorum rectè sentientem animum aberrare coegit, qui ad omnia velut sine lapsu summo studio contendunt, non tamen obscuritatem præuidere possunt. Quis enim (ô Democrite) uxorem ducens diuortium aut mortem cogitat? aut liberos educans, interitum? Sed neque in agricultura & nauigatione, regno, imperio, & omnibus quæ sunt in vita. Nemo enim se aberraturum animo antè percepit, sed quisque horum bona spe pascitur, deteriora verò ne meminit quidem. Num igitur tuus hic risus his minimè conuenit? Tum Democritus. Tardo, inquit, es admodum ingenio, proculque à mea sententia peregrinaris Hippocrates, neque tranquillitatis, & perturbationis modum propter ignorantiam prospicis. Qui enim hæc ipsa prudenti cogitatione disponunt, ij & faciliè liberantur, & meum risum subleuant. Nunc verò velut in rebus vitæ conuenientibus mente capti cæcutiunt, neque mente ratiocinationis experite, inordinatum impetum facile addiscunt. Satis enim fuerit hæc admonitio, rerum omnium commutatio, quæ subitis cōuersionibus incidens, repentinam & omnimodam rerum velut rotarum agitationem in mentis notione reponit. Illi verò tanquam hæc adaptata sit & firma, affectionum continenter incidentium oblitī, aliter alius quæ tristitiam adferunt expetentes, quæ sunt incommoda inquirentes, in multis calamitatibus assidue versantur. Quòd si quis omnia quæ facit pro viribus mente versaret, vitam ab omni casu immunem seruaret, seipse probè noscens, & suam ipsius concretionem aperte intelligens, cupiditatis studium in infinitum non extendere, sed naturam diuitem & omnium alumnam, per ea quæ abundè suppetunt sequeretur. Quemadmodum autem optimus corporis habitus affectionum periculum denunciat, sic magnus rerum successus lubricus est. Rebus autem in aduersis insignes conspiciuntur. Alij verò antiquorum res minimè oculis subiicientes prauis suis actionibus pereunt, manifesta velut obscura non prouidentes, cum tamen longam vitam exemplum habeant eorum quæ fiunt & non fiunt, ex quibus quod futurum est cognoscere oportebat. Hæc est mei risus materia, homines imprudentes,

res, improbitatis suæ poenas dantes avaritiæ, inexplēbilis cupiditatis, inimicitiarum, insidiarum, subdolorum consiliorum, inuidentiæ. Difficile est multorum malorum machinatricem solertiam verbis exprimere, cum eorum sit infinitas quædam, & in his cum dolosis commentis praua mente inter se conuersentur. Apud eos autem virtutis modus habetur, quod est deterius. Mendacia enim amant, & in his se exercent, voluptatis studium extollunt, legibus minimè parentes. Hic autem meus risus quæ ab his nullo proposito consilio fiunt condemnat, cum neque visionis, neque auditionis participes sint. At solus hominis sensus recta intelligentia eminus splendescens, quod præsens & futurum est præuidet. Omnia detestantur, ac rursus ad eadem se adiungunt, nauigationem auersantes, nauigant, agricultura propulsata, rursus agrum colunt, abdicata uxore, aliam inducunt, susceptos liberos sepeliunt, & his sepulcris alios procreant, & rursus educant, senectutem exoptant, cumque eò peruenerint, gemunt, nulloque in statu firma mente persistunt. Principes ac reges priuatum beatum prædicant, priuatus regium imperium affectat. Qui rem publicam regit artificem tanquam periculi expertem laudat, artifex verò illum velut in omnia potentiam exercentem. Rectam enim virtutis viam puram, minimeque asperam, ac inoffensam non cernunt, per quam nullus incedere sustinet. Per inaccessam autem & tortuosam feruntur, & per aspera delati incedunt & offendunt, plerique etiam decidunt, velut si quis persequatur anhelantes, partim sequentes, partim præcedentes contendunt. Et eorum quosdam impudentia fretos nefandi alieni cubilis corrumpendi amores succendunt, quosdam etiam inordinatus avaritiæ morbus rabefacit, alij mutuas insidias struunt. Alij verò ambitionis studio in aëra subuecti, sceleris grauitate in exitij profundum præcipientes deferuntur, diruunt, deinde ædificant, beneficium conferendo gratiam demerentur, deinde penitentia ducti, amicitia iura violant, maleque afficiendo ad inimicitias deueniunt, & cognationis iura bello appetunt, horumque omnium avaritia causa est. Quam in re ab infantibus ludibundis discrepant? quos, cum mens iudicio careat, quicquid sese forte obtulit, delectat.

Quòd ad cupiditates attinet, non multum à brutis animan-
 tibus differunt, nisi quòd fera in eo quod satis est se conti-
 nent. Quinam enim leo aurum defossum in terram abdi-
 dit? Quinam taurus alienum vsurpandi cupiditate, ad præ-
 lium impetu quodam delatus est? Quæ pardalis in explebi-
 lem auuiditatem admisit? Sitit quidem aper, sed quantum
 aquæ appetit. Lupus verò dilaniato quod sese obtulit ne-
 cessario alimento, quiescit. At si dies iungantur noctibus,
 hominem non capit comessandi satietas. Et anniuersario-
 rum temporum ordo, brutis quidem animantibus conus 10
 finem adfert, hic verò in sano libidinis stimulo continenter
 agitur. Quomodo Hippocrates, eiulantem ob amorem
 quod suo commodo priuatur, non derideam? præcipueque
 si quis nullo habito periculorum delectu per præcipitia &
 alta maria feratur, intenso risu non excipiam? Non ridebo
 eum qui nauem multis mercibus onustam demersit, dein-
 de mare inculantem quòd eam plenam submerferit? Equi-
 dem hæc minimè ridicula duco, verùm in eos aliquid mo-
 lesti excogitare cuperem. Sed neque pro his medicinam esse
 oportuit, neque aliquem qui Pæonia medicamenta con- 20
 ficeret. Cuius rei te admonere debeat tuus ille progenitor
 Æsculapius, qui pro seruatis hominibus, gratam beneficii
 recordationem fulminis ictus reportauit. Non vides me
 quoque huius vitij participem esse, dum in insanix causam
 inquirens, animantia macto ac refeco, quam in hominibus
 perferuari oportuit? Nonne vides mundum ipsum inhu-
 manitate redundare, & infinitas aduersus hominem affe-
 ctiones cumulare? Totus homo ab ipso ortu morbus est.
 Dum educatur inuulilis, auxilium supplex implorat; dum in-
 crefcit, improbus & demens est, institutione puerili indi- 30
 gens; in ætatis vigore constitutus, audax; ætate marcescens,
 miserabilis, suos labores per imprudentiam excolens. Ta-
 lis enim ex materno cruore sanie permixto promicuit. Pro-
 ptereaque hi quidem indignabundi & immodica ira refer-
 ti in calamitatibus & pugnis, alij in adulteriis & stupris per-
 petuò versantur, alij in ebrietatibus, alij in rerum aliena-
 rum cupiditatibus, alij in suis perdendis. Quòd si posse-
 mus nullo intus relicto velamento omnium habitationes
 detegere, deinde ita quæ intus aguntur inspicere, hos qui
 dem

dem edere videremus, illos verò vomere, alios indignis
 verberibus torquere, alios venena miscere, alios infidias
 struere, alios rationibus studere, hos gaudere, illos plora-
 re, hos amicorum accusationem meditari, illos verò nimia
 ambitione desipere. Et certè quædam sunt in animis altius
 reconditæ actiones. Et in his partim quidem iuvenes, par-
 tim verò senes, petentes, denegantes, pauperes, rebus afflu-
 entes, fame oppressi. Hi luxu gravati, sordidi, vincti, illi verò
 deliciis gestientes, multos alentes. Alij iugulantes, alij sepe-
 10 lientes, ea quæ habent pro nihilo habentes, speratas posses-
 siones captantes, alij quidem impudentes, alij parci. alij in-
 20 esplebiles, alij quidem interficientes, alij verberibus affli-
 cti, alij superbè se iactantes, alij inani gloria attoniti. Et hi
 quidem equis addicti sunt, alij hominibus, alij nauibus, alij
 lapidibus, aulignis, alij statuis ex ære, alij picturis. Et alij
 quidem legationibus, alij rei militaris administrationibus,
 alij rebus sacris. Alij coronas gestant, alij armati sunt, alij
 interficiuntur. Et horum singuli partim quidem in pugna
 nauali versantur, partim in militari officio, partim verò in
 30 agricultura. Alij verò in nauibus onerarijs, alij in foro, alij
 in concionibus, alij in theatro, alij in fuga, alij verò alijs
 quibusdam rebus. Et alij quidem ad voluptatis studium,
 mollitiem & intemperantiam seruntur, alij ad orium ac de-
 fidiam. Cùm igitur tot indigenas & miseræ animas videamus,
 quomodo eorum vitam eiusmodi intemperantiæ de-
 ditam ludibrio non habeamus? Valde quoque metuo ne ar-
 tem tuam Medicam ipsi non probent. Propter intemperan-
 tiam enim implacidè se habent ad omnia, & sapientiam in-
 saniam existimant. Et certè suspicor plæraque in arte tua,
 30 aut per inuidiam, aut per ingratitude, palam contume-
 lia affici. Egrotantes enim simul ac seruati sunt, causam Dijs
 vel fortunæ attribuunt. Plærique verò hoc suæ naturæ affli-
 gnantes, bene merentem odio prosequuntur, parumque
 abest quin indignentur, si eis operam debeant. Multi etiam
 artis imperitiæ præferentes, cùm sint ignorantes, quod
 melius est damnant. Calculorum enim suffragia stupidis
 attribuuntur, neque egrotantes simul approbare volunt,
 neque eiusdem artis socij testimonio confirmare, cùm in-
 uidia obstat. Neque tu huiusmodi contumelias non expetis?

es, cum probè sciam hæc quæ in memorabilibus affectionibus fiunt, te per causam aut inuidiam nunquam lubenter conuictis infectatum. Veritatis enim nulla est cognitio, neque testimonij confirmatio. Quæ cum diceret subridebas, mihi quæ Damagete diuina quadam specie prioremque formam oblitus esse videbatur. Tum ego, Democrite præstantissime, magna hospitalitatis tuæ munera mecum in Corportabo, cum multa me sapientiæ tuæ admonitione compleueris. Precor enim tuarum laudum reuertor, quod naturæ humanæ veritatem inuestigasti & mente complexus es. Accepta autem à te mentis curatione discedo, cum id tempus postulet, ut corpori consulatur. Cras verò ac deinceps, ad eundem locum reuertemur. Quæ cum dixissem surrexi, ille verò me comitari paratus erat. Cum quæ quidam, haud scio vnde, accederet, libros tradidit. Ergo ad Abderitas qui me speculantes expectabāt concitatore gressu redij. Viri, inquam, Abderitæ, pro vestra ad me legatione magnas habeo gratias. Democritum enim virum sapientissimum vidi, qui tolus homines ad sanam mentem reducere potest. Hæc habui Damagete quæ de Democrito tibi læto admodum animo narrarem. Vale.

Democritus Hippocrati S.

Agnos venisti Hippocrates, ut tanquam insanis veritatem exhiberes, à stultis hominibus persuasus, quibus virtutis labor insania reputatur. Tam autem fortè de orbis ornatu, polorum, ac insuper de astrorum cælestium descriptione scribebamus. Cum autem horum naturam cognouisses, quàm valde aptè essent fabricata, & quàm procul ab insania ac dementia essent posita, naturam quidem meam laudasti, illos verò amentes, immites, & insanos iudicasti. Quæ enim permurata per inane feruntur, & simulachris nos decipiunt, quæ sanè mundus esse conspiciuntur, & vicissitudine quadam sibi succedentia fabricata sunt, ea mens nostra dum naturæ veritatem indagatur, in lucem produxit. Harum rerum testes sunt libri à me conscripti. Minimè igitur Hippocrates cum huiusmodi viris, quorum mens in summo fluctuat & inconstans est, te congregari aut conuersari

scripseret. Nam si ab his persuasus, mihi tanquam insano
 verarum propinasset, prudentia in insaniam euasisset, ar-
 temque tuam velut dementiæ causam increpauissent. Veram
enim sanis exhibitum, menti tenebras offundit, insa-
nis verò multum prodesse consuevit. Existimo enim quòd
 si non me scribentem, sed recumbentem, aut fortè deambu-
 lantem offendisses & mecum cogitantem, modò quidem
 ea quæ animo agitare implacide ferentem, modò etiam
 ridentem & me conuenientibus familiaribus mentem non
 10 adhibentem, sed stupendum in modum mente & contem-
 platione in rem aliquam incumbentem, ex his sanè quæ vi-
 didisses, Democritum insaniz imaginem præferre oculis
 tuis iudicasses. Medicum igitur non solum ex aspectu, sed
ex re ipsa affectus iudicare decet, & modulos vt plurimum,
& num morbus incipiat, aut in medio sit, aut in fine, discer-
nere, & considerata temporis & ætatis differentia, ac vni-
uersa totius corporis natura, affectus curare. Ex his enim
 omnibus facile morbum deprehendas. Tuum autem de in-
 sania scriptum ad te remisi. Vale.

De insania tractatio.

Insanienti ob humiditatem cerebri, in quo animi sunt
 officia, cum humidius quàm pro natura fuerit, moueri
 necesse est, velut dixi in libello de Morbo Sacro. Quod cum
 mouetur, neque visionem, neque auditionem quiescere, ve-
 rum aliàs varia tum videre, tum audire, linguamque ea
 quæ sigillatim viderit & audierit differere. Eo autem tem-
pore homo sapit, quo cerebrum quiescit. Cerebri verò cor-
 10 ruptio ex pituita & bile oritur. Vtrunque hoc modo digno-
 sces. Qui enim ex pituita insaniunt, quieti sunt, neque cla-
 mosi, neque tumultuantes. Qui verò ex bile, hi verberant,
malefici sunt, neque quiescunt. Et si quidem continenter in-
 saniant, eæ causæ sunt. Terrores verò & metus ex transmu-
 tatione fiunt, calefacto cerebro à bile, in ipsum per venas
 sanguine plenas irruente. Vbi verò bilis rursus in venas &
 corpus discessit, quiescit. Tristatur verò & æstuat, & plus
 quàm commodum sit obliuiscitur, dum cerebrum à pituita
 refrigeratur, & præter naturam concrefcit. Cum verò de repi-

Te cerebrum à bile calefactum fuerit, sanguine in commemoratis venis ebulliente, horrenda vident infomnia, ac velut euigilato facies incenditur, oculi rubent, mensque aliquid mali agitat. Idque etiam in somno contingit. Vbi verò sanguis rursus in venas sparsus fuerit, quiescit. Libro quinto de Morbis vulgaribus quendam recensui in quo vocis defectio contingebat, ignoratio, crebra deliria, & morbi reuersiones. Lingua dura erat, ac nisi collueret, loqui non poterat, & plerunque valde amara. Venæ sectio solutionem attulit, aquę potio, aqua mulsa, & veratri potiones. Hic cum non diu superuixisset, mortuus est. Erat & alius, quem, cum ad conuiuium procederet, si tibicinam tibia canentem audiret, timor inuadebat; interdium verò si audiret, nihil patiebatur.

Hippocrates Democrito S.

IN arte Medica que rectè fiunt, plerunque quidem hominum vulgus non admodum laudat, sæpe verò Diis attribuit. At si in aliquo repugnans natura cum qui curatur interemerit, numen prætermittens, Medicos incusat. Ego sanè plus reprehensionis quàm honoris ex arte mihi contectus videor. Neque enim quantumuis iam senex, ad artis Medicæ summam perueni, neque etiam ipsius inuentor *Æsculapius*, sed & ipse à se in multis dissensit, velut eorum qui scripserunt libri nobis tradiderunt. Tua sanè quidem ad nos missa epistola, per veratrum medicationem reprehendebat. Accitus igitur sum Democrite, velut insanientem veratro purgaturus, cum conicere non possem, qualis tandem esses. Postquam verò tecum versatus, non per louem desipientiæ opus, sed omni prope fauore prosequendum cognoui, magnopere ingenium tuum laudavi, teque præstantissimum naturæ & mundi interpretem iudicavi, eos verò qui me acciuerunt tanquam insanos accusavi, cum ipsi medicatione indigerent. Quandoquidem igitur casu contigit vt nos vnà conueniremus, rectè feceris si ad nos crebriores literas dederis, & à te conscripta commentaria ad nos transmiseris. Mihi autem etiam ad te de veratri vsu libellum. Vale.

Hippo-

Hippocrates De Veratri purgatione.

QUI non faciliè per superiora purgantur iis corpora cõ-
 profiore cibo & quiete ante potionem humectanda
 sunt. Post veratri potionem, corpora magis ad motionem
 quàm ad somnos adducenda. Quòd verò motio corpora
 turbet, id indicat nauigatio. Cùm voles vt veratrum magis
 ducat, corpora moueto. Veratrum carnes sanas habentibus
 periculum creat. Qui in medicamentorum potionibus non
 10° sicut, purgari non desinunt, prius quàm sicut. Ex veratro
 orta conuulsio lethalis. Immodicæ purgationi succedens
 conuulsio aut singultus, malo est. In alui perturbationibus
 & vomitionibus sponte abortis, si qualia purgari conuenit,
 purgantur, tum conducit, tum faciliè ferunt, alioqui contra
 accidit. At velut in Prænotionibus dictum est, per superiora
 purgatio accommodata est, ei qui sine febre cibi fastidio, aut
 ventriculi morfu, aut tenebricosa vertigine torquetur, aut
 cui os amarum est, & in summa omnibus supra septum trãs-
 uersum doloribus. Per inferiora verò, vbi citra febre[m] tor-
 mina detinent, lumborum dolor, genuum grauitas, men-
 ses agrè produnt, & dolores sunt in partibus septo tran-
 20° uerso inferioribus. In medicamentorum autem potioni-
 bus, vitandi sunt qui corpore probè valent, præcipuè verò
 nigri & humida carne præditi, subficci, balbi & blæsi. At
 qui per morbi initia inflammationes confestim per medi-
 camenti potionem soluere nituntur, ij de distento quidem
 ac inflammato nihil auferunt, velut à me dictum est in li-
 bro de Prifana. Crudus enim affectus nihil cedit, quæ verò
 morbo resistunt & sana sunt, tabefaciunt, imbecillo autem
 30° reddito corpore morbus superior euadit, & curari neque-
 unt. Veratrum autem exhibendum quibus de capite fluxio
 fertur, at suppuratis minimè dandum. Medicamento mi-
 nimè purgandi decolores, raucedinosi, lienosi, sanguine de-
 fecti, suspiciosi, & sicca tussi vexati, siticulosi, flatulenti, qui-
 que præcordia distenta habent, & latera, & dorsum, qui stu-
 pore affecti hebetiùs cernunt, quibus aures sonant, qui que
 urinam minimè continent, neque qui morbo regio labo-
 rant, & aluo sunt debili, quibus sanguis erumpit, aut qui tu-
 bercula habent. Quòd si medicamento purgandum videat[ur]

Eccc

tur, veratro per superiora securè purgato, at per inferiora minimè. His autem præstat victus rationem præscribere. Neque verò, quemadmodum in Prædictis dixi, medicamēto purgandi sunt, qui nigra vomitione refundunt, cibosa uersantur, delirant, quiq̃ dolore vexati parum dormiunt, qui aspectum ferocem obliquè deflexum habent. subtumidi sunt, tenebricosa vertigine vexantur, decolores, neq; qui in febre æstuant & contracti sunt. Sesamoides verò (velut dixi libro de Peisana) per superiora purgat, potum ad drachmam dimidiam, & in aceto mulso tritum. Admiscetur etiam veratris tertia potionis parte, & minùs strangulat. Diurnas etiam quartanas purgat, & longa febre lipyria laborantes, & eos quibus neque sūs, neque excretio adest, neq; tamē ante tres hebdomadas. Interdum etiam morbo laterali & voluulo laborantes. Quinetiam purgandum est, si vteri purgatione opus habeant, velut dixi libro de Morbis mulierum.

Hippocrates ad Thessalum filium.

Gometriae & Arithmetices cognitioni studium adhibeto mi fili. Neque enim solum vitam tuam gloriosam & ad multa in rebus humanis vtilem, verum etiam mentem acuiorem & longè splendidiorem ad fructum eorum omnium, quæ in arte Medica vsui sunt, consequendum reddet. Quanquam quidem Gometriae cognitio, cum multas & varias formas habeat, & omnia cum demonstratione ad exitum perducatur, tum ad ossium positus, & articulos suis sedibus emotos, tum etiam ad reliquam membrorum compositionem utilis futura est. Nam ad horum affectuum variam cognitionem facilius perueniet, tum etiam articulo- rum repositione, tum ossium contritorum resectione, & perforatione, & coaptatione, & subtractione, reliquaque curatione victus, qui locum & os quale sit ex eo emotum cognouerit. Numerorum verò series, tum ad ambitus, tum ad eas mutationes quæ præter rationem in febribus fiunt, & ad iudicandos ægros, & ad morborum securitatem satis futura est. Præclarum enim est, id tibi in re Medica subministrari, quod intensiōis ac remissionis partium, quæ ex parte inæquales sunt, facilem tibi absque errore notitiam præbeat.

beat. Quapropter ad huius experientia facultatem valde contendito. Vale.

Democritus Hippocrati, De Natura humana.

OMnes artem Medicam nosse conuenit, ô Hippocrates; cum præclara simul res sit & ad vitam conducibilis; tum verò vel maximè eruditionis & eloquentia peritis. Sapientia enim cognitionem Medicinae sororem & familiarum esse duco. Sapientia siquidem animi perturbationes exhaurit. At Medicina corporum morbos pellit. Mens autem inarescit cum adest sanitas, cuius curam habere eos qui rectè sentiunt præclarum est. Vbi verò corporis habitus dolet, mens ad virtutis exercitationem nullam adhibet diligentiam. Præsens enim morbus animum vehementer hebetat, & intelligentiam in affectus cognitionem secum adducit. Humana verò natura descriptio hanc habet speculationem. Cerebrum quidem in summa corporis parte præsidio locatum est, ad securitatem sibi concreditam, intra membranas neruofas collocatum, supra quod duplicia ossa ad necessitatem adaptata, dominum mentis custodem cerebrum cœperint. Pilorum concinna ratio cutem exornat. Oculorum verò cernendi vis intra multas tunicas insistentibus humoribus velut in cauo delitescens, sub fronte ad moderationem collocata, cernendi causa est. Pupilla sinœra palpebrae extremam oram (*ægrò dicunt*) ad opportunitatis custodiam sustinet. Nares duplices odoratus arbitra, oculorum viciniam dirimunt. Labra verò os molli suo contactu circumplexa, verborum sensum & exactam articulationem regunt & efficiunt. Mentum autem in extremitate definit, & testudinis in modum conuexum, dentium clauis coaptatur. At aures opifex ad sermones excipandos apernit, in quas cum sermo subit, certus temeritatis minister euadit. Lingua loquentia mater, animi nuncia, gustus custodiz præfecta, tutis dentium septimicis munita est. Guttur ac gula iuxta sese coaptata viciniam habet. Illud enim in spiritus viam, hæc verò in ventriculi profundum liberaliter propellendo alimentum demittit. Cor regium locum obtinens, coni formam habens, aduersus omnes insultus

Eccc 2

thoracem induit. Crebræ autem spiritus cauernæ, aëri prouia, spiritum uocis causam pariunt. At hepar quod sanguinæ suggerit, & in alimentum transmutat, cum fibris præterque uena caua alluitur, cupiditatisque causa est. Biliis pallida in hepate manens, ubi in corpore humano redundat, ipsum corrumpit, eiusque noxius & inutilis est incola. Splen ex aduerso iacet, nullum negotium exhibens. Horum medius uentriculus omnia suscipiens, chorum ducit & recumbit, coctionem moderans. Intestina uero quæ uentris compositione continentur, constituta uti cum eo agitantur, per uentrem conuoluuntur, eorum quæ assumuntur & excernuntur causa. At gemini renes coxis insidentes, & adipe circumdati, ab uirinarum excretionè non alieni, natura sunt comparati. Omentum uocatum toti uentri dominatur, eumque solo liene excepto complectitur. Vesica deinceps neruola, coxæ ore per complicata uasa insidens, uirinarum excretionis causa existit. Huic uicina infantium mater, grauis calamitas, sexcentarum ærumnarum mulieri author uterus delitescit. Cuius osculo caro præficitur, quæ ex imis coxarum recessibus erumpens, neruis adstringitur, ex plenitudine naturæ uentris effundens, ex partu prouidentia. Extra corpus pensiles, domum incolunt, ad generationem conditi testes, multiplices tunicas habentes. Pubes autem ex uenis & neruis ad beneuolentiam contexta, uirinarum effusionem facit ad ueneris ministerium à natura condita, pubertatis appetentiam coarctat. Crura & brachia hisque annexa extrema, totum officij principium coaceruatum habent, totamque neruorum administrationem perficiunt. Incorpora autem in imis recessibus natura, uiscerum omne genus fabricauit, quibus sanè mors insistens, ea celeriter administratione soluit.

Hippocratis salubre consilium ad Regem Demetrium.

Hippocrates Couis Regi Demetrio, S. Nos cum antea, ô Rex, operam dedecimus ut naturæ humanæ partes in summa considerarem, eas ad te cõscriptas uelut iussu misimus. Nunc uero ea quibus summo studio prudenter incumbere

cumbere debent, partim quidem à maioribus excepta, partim verò etiam nunc per nos inuenta ad te scriptimus. Quæ si prius morborum signis contingentibus affectus fueris, iisquæ sæpius vsus fueris, nullum per omne vitæ tempus morbum experieris. Duo autem sunt ægrotantium genera, quæ vniuersa animantia affligunt, vnum quidem genere, alterum verò affectu inter se dissimilia. At alimentorum cupiditates ex repugnantibus deprehendes, dum quæ vacuantur eorum quæ plena sunt, & quæ implent vacuorum indicationem faciunt. Morbos autem omnes ex subcontrariis conflatos deprehendes, & morbos ex morbis oriundos. Conuulsionibus succedens febris morbum compescit. Capitis magnos dolores, sanguis per aures aut nares copiosè prorumpens. Conuulsionibus melancholicis omnibus succedentes, melancholias sedant. Ecin summa quidem humanorum morborum radix caput est, ex eoquæ maximæ ægrotationes adueniunt. Cùm enim toti corpori incumbat, eorum omnium quæ ingeruntur reliquias & tenues humores non secus ac cucurbitulam attrahere contingit. Intendere autem animum oportet, vt ipsi in has partes præparatus peculiariter viuas, & adhibita diligentia tam bene constituto ordine omnia apud te fiant, vt nullum ingruentis morbi incrementum accipiat, & neque rerum veneriarum, neque diuersorum eduliorum intemperantia, neque somnis maximè noxiis minimè exercitato corpore vtaris, sed signa quæ in corpore fiunt secutus, cuiusque corporis occasionem conferues, vt eo qui ingruit morbo euitato, earum medelarum vsu quas præscribo, sine vlllo morbo vitam transigas.

Atheniensium Senatusconsultum.

Senatus Populusque Atheniensium sic censuit. Quandoquidem Hippocrates Cœus Medicus, ab Æsculapio oriundus, summam benevolentiam in seruandis Græcis ostendit, cùm peste à Barbaris in Græciam peruadente, demissis per loca suis discipulis medelas indicauit, quibus qui vterentur instantem pestem securè effugere possent, quoquæ modo Medicina Græcis tradita, eos laborantes tutò seruaret.

Eccc 3

Quin & exactè à se scripta de re Medica in publicum emisit, cum multos esse cuperet Medicos, qui seruare possent. Perfarum etiam Rege ipsum ad honores suis optimatibus ad quales. & munera quæ ipse Hippocrates optaret accersente, Barbari pollicitationes, quòd hostis & communis Græcorum inimicus esset, contempsit. Vt igitur constet populum Atheniensem, Græcis semper vtiliter consuluisse, vtque dignam pro meritis Hippocrati gratiam referat, decreuit populus, vt is magnis mysteriis non secus ac Hercules Iouis filius publicè initiaretur, & corona aurea mille aureorum coronaretur, coronam ipsam Quinquatribus magnis in gymnico certamine præcone proclamante. Et omnibus Coorum liberis liceat, non secus ac Atheniensem, Athenis pubertatem agere, quòd eorum patria eiusmodi virum procrearit. Hippocrates verò vt ciuitatis iure & victu in Prytaneo toto vitæ tempore donetur.

Hippocratis oratio ad aram.

VOS alloquor ô multi & multarum vrbium incolæ, summaque dignitate constituti, communi nomine Thessali. Mortales omnes duræ fati necessitati sunt obnoxij, quæ quod velit per vim extorquere potest. Quam etiam ob causam nunc cum prole mea fronde coronatus ad Mineræ aram supplicanti similis sedeam, quis sim his qui me non norunt enarrare oportet. Hippocrates Medicus Cous. ô viri, graui & honesta de causa me ipsum & liberos vestræ multitudini cognoscendos trado. Vos etiam mihi sanè familiares estis, inter quos (re vera) plurimos, & in vestris vrbibus, vt paucis expediam, noti sumus. Nomen verò meum vicerius quàm forma processit. Id autem causæ ex arte mea, quæ sanitatem & vitam tuetur, fuisse videtur, quòd non solum hominibus qui vestram regionem incolunt, verumetiam multis Græcis vobis finitimis notus sum. Cur autem tantum negotium peragendum susceperim, iam referam. Atheniensibus malè verter (Viri Thessali) qui Metropolim nostram Co in seruitutem redigentes, libertatem à maioribus acceptam, priuato sibi iure vendicant, neque cognationem reueriti, quæ illis est cum Apolline & Hercule, & ad

Ente

Animum & Sunium eorum liberos peruenit, neque illis in mentem venit Herculis beneficiorum, quæ vobis & nobis communis ille Deus & bene volens, in illos contulit. At vos per Iouem supplicum curam gerentem, & per penates Deos foras prodite, & vestræ dignitatis memores in libertatem asserite.

Thessali Hippocratis filij Legati Oratio.

10 **C**onsentaneum esse arbitror, viri Athenienses, vt is qui apud vos dicturus venit, cum multitudini notus non sit, primum quidem quinam & vnde sit demonstrat, deinde verò reliquam orationem persequatur. Pater certè mihi est Hippocrates, quem quantam habeat in arte Medica facultatem, optimè nostis, nomen verò Thessalus, qui & inter vos non in postremis, nec in paucis sum cognitus. Patria mea Cos est, quæ qua ratione vobis ab antiquo coniuncta sit, ceteri dicent qui in enarranda historia plus valent. Huc autem veni à patre missus, quatuor in vos à nobis collata beneficia commemoraturus. Vnum quidem vetus quoddam, maiorum nostrorū memoria, in omnes Amphictyones commune, quærum vos non minima pars estis. Alterum verò hoc aliquanto maius, quod etiam ad plurimos Græcos permanuit. Et hæc quidem ab vrbe nostra & maiorib⁹ nostris profecta deprehenduntur. At tertium patris est proprium, & tantum quantum nemo vnquam hominum, tū apud vos, tum apud multos Græcos posuit. Quartum & vltimum mihi cum patre commune est, quod nec iam in multos, sed in vos ipsos redūdauit. Quod quanquam cum prioribus beneficiis comparatum, paruum videri queat, ad aliorum tantum beneficia collatum, magnum est. Atq; hæc quidem beneficia, vt paucis comprehendam, quemadmodum dixi, ita se habent. Vera autem esse non solum dicere, sed etiam demonstrare cōuenit. Orationis igitur nostræ exordiū ab officiis nostris sumam, ac primum antiquissima referā, in quibus longiora fortasse & fabulosa narrare videbor. Quibus autem vetus dici desiderat. Olim enim Crisæa gens fuit & circa Pythicum templū habitabat, terram autē quæ nunc Apollini dicata est, incolebat. Crisæus verò campus vocatur, quem Locri accolunt, & in quo sunt Melæna. Cirphius au-

Ecce 4

tem mons, cui Phocenses adiacent. Cirræi verò cum numero-
 rosi essent, potentes & diuites, his bonis insolentius abu-
 tentes, multa grauiâ & iniusta perpetrarunt, in Deum et-
 iam impiè se gerentes Delphos subiugantes, vicinos dissi-
 pantes, colonos deprædantes, vxores & liberos abducentes,
 & in eorum corpora flagitium committentes. Ex quibus ira
 commoti Amphictyones, immisso in eorum agros exerci-
 tu, iusque prælio superatis, regionem deuastarunt, & vrbes
 expugnarunt. Vbi qui multa & nefaria perpetrarunt, in mi-
 serabiles calamitates inciderunt, neque minores pœnas
 quàm aliis infixeras, perfoluerunt. Ex quibus scælicissimi
 fuerunt, qui hostium manibus perierunt. Deinde qui bello
 capti sunt, quiq; ad aliam regionem & vrbes transmissi
 sunt. Neque enim sua mala ob oculos habuerunt. At qui ca-
 ptiui illic remanserunt, infœlicissimi fuerunt, qui suam
 regionem incolentes, cum vxoribus & liberis agros & vr-
 bes igne conflagrantes aspexerunt. His autem adhuc peiù-
 degebant, qui intra mœnia perdurabant, cum commemo-
 rata mala partim quidem videbant, partim verò sciscitan-
 do resciscabant, veris maiora audientes, (sic enim contin-
 gere solet) & sanè suæ saluti diffidebant. Erat autem illis
 vrbs prope hunc locum maxima, vbi nunc equestre certam-
 en celebratur, in quam mœnibus extructis aliarum vr-
 bium exules receperunt, inutilibus verò eiectis necessaria
 comportarunt, & de sustinendo bello cogitabant, speran-
 tes neque hostili manu, neque longa temporis obsidione
 urbem capi posse. Amphictyones verò tum reliqua de-
 struxerunt, tum præsidio vrbi imposto, & ad obsidionem
 comparato, reliquum exercitum per vrbes dimiserunt.
 Successu verò temporis, cum pestis castra inuasisset, militi-
 bus ægotantibus, quibusdam etiam morientibus, aliis
 quoque propter morbum præsidium deserentibus, Am-
 phictyones turbati sunt, & varia inter se consultabant. Sic
 autem in rebus communibus quodammodo fieri solet.
 Demum verò morbum indignè ferentes, & bellum despe-
 rantes, rem Deo commiserunt, & quid agendum foret in-
 terrogauerunt. At ille bellum gerere iussit, & victoriam
 pollicitus, si Cò peterent, ceruique filium cum auro in sub-
 sidium adducerent, idq; festinabundi, prius quàm Ciri-
 æi

ſei in adyto tripodem diriperent, alioqui urbem capi non
 poſſe. Quibus auditis Co profecti oraculum renunciauerunt.
 Hærentibus autem Cois & vaticinium ignorantibus,
 ſurrexit ex Aſclepiadarum genere quidem ex maioribus
 noſtris Medicus inter Græcos eius temporis procul omni
 dubio præſtantiffimus, ei nomen erat Nebrus, qui dixit
 oraculum præcipere vt ad ſe venirent. Siquidem Deus vo-
 bis conſuluit, vt Co profecti, Cerui filium in ſubſidium ad-
 duceris. Hæc equidem eſt Cos, ceruorum ſætus Nebri
 appellantur, Nebrus autem mihi nomen eſt. Quodnam
 10 verò ſubſidium malè habenti exercitui potius fuerit quam
 Medicus? Et certè, minimè conſentaneum exiſtimo, vt eos
 qui in tantum Græcos diuitiis ſuperant, Deus Co venire iuf-
 ferit, vt aureos nummos peterent. Verùm oraculum iſtud
 in familiam meam venit. Chryſus enim mihi vocatur filio-
 rum meorum natu minimus. Hic autem omninò & ſpecie,
 & animi virtute (ſi patri dicere licet) omnibus ciuibus præ-
 cellit. Ego igitur, niſi quid aliud vobis videatur, nauis actua-
 ria quinquaginta remorum, meis ſumptibus auxiliis medi-
 cis & bellicis inſtructa, & ipſe veniam, & filium meum de-
 20 ducam, vt vtroq; modo vobis auxiliam feramus. Quæ cum
 dixiſſet, his qui miſſi fuerant placuerunt. Hic verò Nebrus
 Calydonium apud ſe educatum, cuius ſtatim, cum reſtule-
 rit, mentio fiet, ſecum nauem conſcendere iuſſit. Cum igitur
 ad locum caſtrorum hi perueniſſent, Deus latatus eſt.
 Nam & militum mortes ceſſarunt, cumq; diuina quadam
 fortuna equus Eurylochi, qui belli dux & Theſſalus erat, &
 originem ab Heraclide altiùs repetebat, in puluere volu-
 tatus, canalem ex quo aqua in urbem deducebatur, vngula
 30 percuffiſſet, Nebrus eam venenis reſecit, ex quo Criſæorum
 ventres in exitium adducti ſunt, idq; multum certè ad
 capiendam urbem contulit. Inde q; velut Deo apertè au-
 xilium ferente, obſidentium animi ſublati ſunt. Cum au-
 tem impetum in muros facerent, & his qui in moenia con-
 ſcendiſſent præmia proponerent, validiſſimum certamen
 fuit, urbsq; capta eſt. Chryſus enim primus in murum con-
 ſcendit, & turrim occupauit. Eum autem è veſtigio ſeque-
 batur ſimul dimicans vir ille Calydonius, de quo ante dixi.
 Chryſus quidem ex ſumma turri decedit, haſta percuffus

à Mermode Lyci fratre, qui cùm tripodem direpturus in
 adytum venisset, lapidibus obrutus perit. Sic igitur v-
 beam ceperunt, Nebriq̄ue auxilium cum Chryso, tum in
 Medicis, tum in bellicis rebus bene respondit, Deusq̄ue
 verax fuit, & quæ promiserat præstitit. Quibus de cau-
 sis Amphictyones Apollini templum quod nunc Delphis
 est dicarunt, certamenq̄ue Gymnicum & equestre, quod
 nunquam antea, nunc constituerunt, totamq̄ue Criseo-
 rum regionem consecrarunt, ea qui dederat ob editum o-
 raculum reddentes, Chrysumq̄ue Nebri filium in circo
 equestri sepelierunt, & statuerunt vt ei Delphi publicè pa-
 rentarent. Aselepiadis verò in Co in Nebri gratiam vaticin-
 andi prudentia concessa est, quemadmodum iis qui sa-
 crorum rituum memoriæ præfecti sunt. Calydonis au-
 tem ob illius viri & officij meritum, etiam nunc apud Del-
 phos prima vaticinandi partes & victus publicus cōcedun-
 tur. Verùm ad nostra redeo. quodq̄ue vera refero inde pa-
 tet, quòd cùm pater & ego accessissemus, Amphictyones
 hæc renouarunt & confirmarunt, Delphisq̄ue columnæ
 inscripta legenda proposuerunt. Atque huius quidem ora-
 tionis exitus liquidò ostendit maiores nostros de vobis ef-
 se bene meritos. Ea verò dimissa, aliam de iisdem, non ta-
 men eandem assumam. Cùm enim Magnus ille Rex cum
 Persis & barbaris, in Græcos qui eum aqua & terra arce-
 rent, exercitum duceret, patria nostra maluit cum toto po-
 pulo perire, vt ne in vos & eos qui vobiscum sentirent arma
 sumeret & expeditionem naualem mitteret, sed excelso a-
 nimo renuit honestum quid & maioribus suis dignum seu-
 riens, qui terra editi & Heraclidæ dicuntur. Iphis igitur pla-
 cuit, vt quatuor quæ erant in insula omnibus relictis vrbi-
 bus, in montes confugerent, & salutem viribus omnibus
 retinerent. Ex quo sauè quid non mali obrigit, regione de-
 uastata, liberis corporibus in seruitutem abductis, & hosti-
 li iure interfectis, vrbeq̄ue & cæteris præfidiis ac templis
 in cinerem redactis. Quin etiam Artemisæ Lygdamis filia
 pro patrũ victoria, permissum erat omnia quæ reliqua
 erant asportare. At eam à Diis (vt res docuit) derelicti non
 sumus. Sed immanibus exortis tempestatibus naues omnes
 in periculum adductæ sunt, pleræque etiam perierunt, & in
 eius

rius exercitum crebra fulmina deciderunt, insula nostra ra-
 rō fulmine appetita. Feruntur etiam Heroum spectra mu-
 lieri esse visa, quibus omnibus perterrita, atrocibus ceptis
 post acerbam confessionem destitit, quæ quōd dictu acer-
 ba sint, etiam à me dimittantur. Hoc verò loco maioribus
 etiam meis quæ sint illis valde propria, neq; falsa reddam,
 Coos nunquam aduersus vos, neque Lacedæmonios, neque
 alios Græcos spōte arma sumsisse, quamuis multi qui simul
 insulas & Asiam incolunt, bello cum Barbaris, nulla vi co-
 acti, coniuncti essent. Tunc enim vrbi præerant Cadmus &
 Hippolochus, qui re vera ex nostris sunt maioribus. Nam
 Cadmus qui Senatū etiam regebat, ex matris meæ maio-
 ribus est. Hippolochus verò ex Asclepiadum familia, à
 Nembro qui Crisæos simul euertit, quartus est. Nos autem
 Asclepiadæ ex virili stirpe sumus. Proinde præclarum hoc
 maiorum nostrorum facinus amplecti vos decet. Nunc au-
 tem ad Cadmum redeo. Hic certè ornamentū Græciæ adeò
 studiosus fuit, vt cūm regio Artemisiæ obfidione solūta es-
 set, vt relicta isthuc vxore & familia, cūm iis qui eadem sen-
 tiebant, in Siciliam profectus sit, vti Gelonem eiusque fra-
 tres ab amicitia cum Barbaris contra Græcos contrahenda
 diuerteret, multaque alia præclara facinora perpetravit,
 quæ verbis exaggerare tempestiuum non est. Ac certè qui-
 dem hæc & eiusmodi sunt publica nostrorum in vos & reli-
 quos Græcos officia, vt me dicendi facultas deficiat. Iam ve-
 rō eo deuenio vt Hippocratis patris mei beneficium vobis
 in mentem reducam, quod cum recenseo, verum me dicere
 sic comperietis. Cūm pestis ex Barbarorum regione, quæ
 supra Illyrios & Pæonas sita est, decurreret, cūmq; malum
 ad hanc regionem peruenisset, istarum nationum Reges,
 pro rei Mediæ fama, quæ re vera vires suas quocūmq; ex-
 tenderat, ad patrem meum in Thessaliam mittunt, qui illic
 sanè, vt prius, etiam nunc domum habet, ipsum vt auxilium
 ferret accersentes. Neque aurum solum & argentum, reli-
 quasque opes se missuros receperunt, verum etiam si suc-
 curreret, quæcūque vellet reportaturum. Ille verò per-
 contactus quænam apud eos peculiare agitationes con-
 tingerent, & æstus, ventos, & aëris perturbationes, reli-
 quasque quæ corporum habitus ex præsentī statu agitare

queunt. Quæ certè omnia edoctus, eos redire iussit, respon-
 so dato se non posse ad illorum regionem proficisci. Quàm
 citissimè autem potuit, ipsos quidem Thessalos admo-
 re constituit, quibusnam modis ab ingruente malo sibi ca-
 uerent, & conscriptam medelam, per vrbes proposuit. Me
 autem in Macedoniam misit. Cum Regibus enim Heta-
 cliarum, qui illic regnum obtineat, nobis paterni offi-
 cij familiaritas intercedit. Ecego quidem ex Thessalia quò
 me pater ire iussit discessi, auxilium illis laturus. Mihi ve-
 rò constitutum erat, vt ad vestram urbem accederem. Dra-
 conem autem fratrem meum ex Pagasis profectum. Hel-
 lespontum nauigare iussit, consimili præceptione instru-
 ctum quam ipse dederat. Neque enim loca omnia eadem
 ferunt auxilia, quòd ex aère ambiente similia non sineo-
 mnia. At Polybium cui filiam suam sororem meam loca-
 uerat, & reliquos discipulos, ad diuersas vrbes misit, vt ad
 fora & compita profecti quamplurimis subuenirent. Re-
 bus autem in Thessalia confectis, ad vicinas nationes, vt il-
 lis auxilio esset, se conferebat. In Pylas verò profectus, Do-
 rientiibus & reliquis simul Phocensibus auxilium suppedi-
 tauit. Cumque Delphos peruenisset, pro Græcis Deo sup-
 plicauit, & sacrificio peracto, ad Bœotos se contulit, iisque
 simili modo suppetias ferens, ad vos profectus, plurima
 quæ ad salutem satis essent, quæque ego nunc adiicio peni-
 tus ex animo dixit. Quæ autem dico vera esse, multos ex
 vobis nosse arbitror. Neque enim ita pridem id contigit,
 sed nonus hic annus agitur, ex quo in Peloponnesum mis-
 sus profectus sum, iis qui eam incolunt auxilium allaturus.
 Nobis autem yndique & verbis, & re, dignus honor obue-
 niebat, adeò vt minimè nos pœniteat, cum Illyriorum aut
 Pæonum lucro non commutasse. At quæ à vobis sunt con-
 cessa, ad reliquas vrbes collata, magna sunt. Vestra enim
 respublica reliquis præstat. Athenæ enim ad gloriam ne-
 scio quid reliquis vrribus sublimius habent. Quinetiam
 corona illa aurea in teatro vestro imposita, ad summum
 gloriæ culmen ipsum perduxit. Sed & bonū illud cumula-
 stis, dum patrem meque publicè Cereris & Proserpinæ my-
 steriis ac sacris initiastis. Atque hæc quidem tria sunt tum
 vrbis, tum maiorum nostrorum, & patris mei in vos cum
 multis

multis Græcis beneficia, quæ quantum licuit verbis velut
 fune euoluto extensa, vobis obtendere tentavi. Quartum
 verò beneficium oratione mea repetam, quod velut propo-
 sui in vos ego paterque meus collocauimus. Cùm enim Al-
 cibiadem vrbs in Siciliam cum multis copiis mitteret, ne-
 que tamen tam multis quàm admirandis, siquidem facta
 spectentur, cumque in concione sermo de Medico incidit-
 set, quem exercitum sequi oporteret, in medium progres-
 sus pater meus, me quoad classis abesset, suis sumtibus in-
 10 structum, citra vllam mercedem, ad curanda vestra corpo-
 ra daturum recepit, parui suam vtilitatem existimans, quòd
 certò sciter id vobis vsui fore. Ego enim non tantùm dum
 vobis inferuio facultates meas infusi, verùm etiam aliis
 magnis operibus præfectus eram. Idque eorum quæ dictu-
 rus sum est minimum. Maluit enim pater in me filio & in
 terra aliena uictuare, & maritima ac bellica, morborum-
 que pericula experiri, quæ iis qui errabundam vitam de-
 gunt magis incumbere solent, quàm iis qui certam vitæ ra-
 tionem sequuntur. Nouerat enim gratiam gratia remetiti-
 20 ri, & non veluti re aliqua emta, & ex manu in manum se-
 mel tradita, discedere. Et hæc quidem præstitit. Ego autem
 cùm illius sim filius, vt vobis auxilium ferrem nihil dili-
 gentiæ neque artis prætermisi, meque si quando occasio
 tulisset vobiscum periculis obieci, neque ad hæc ambo præ-
 standa aut morbus, aut labor, aut maris & hostilis manus
 metas deterruit. Cuius rei testimonium non ab aliis qui-
 busdam, sed à vobis ipsis petendum est. Quare si quis con-
 tradicere velit, confestim surgat, sed me mentiri non existi-
 30 mo. Hæc autem per triennium præstiri, corona verò aurea
 donatus, & longè honorificentius acceptus, domum ad nu-
 ptias redij, vt & artis & generis nostri successores relinque-
 rem. Et hæc quidem à ciuitate, maioribus nostris, & patre,
 à meque, in vos profecta sunt. Dictum etiam est quibus
 commodis affecti à vobis fuerimus. Multos autem ex vo-
 bis mirari arbitror, quorsum hæc à me recenseantur. Vt
 igitur & vos sciatis, & quæ cupio mihi eueniant, dicendi
 tempus est. Pater meus & ego (viri Athenienses) à vobis pe-
 titimus, (hac enim oratione amici & liberi à vobis amicis &
 liberis impetrare debemus) ne contra patriam nostram at-

tulerunt, aliis autem multis à quibus beneficia acceperant, auxilio subuenerunt. Dies me sanè deficiat, si longa enarratione enumerem quanta bona iis obuenerint, qui nullam in re de vobis sunt bene meriti. In vosmet ipsos intueamini, meque vel tacente, cognoscite qualia perpetretis. Mala res est potentia, (viri Athenienses) neque enim nouit quæ sua sunt intra modum in aliud tempus asseruare, verùm & urbibus quibusdam & gentibus exitio fuit. In alios autem tamquam in speculum intuentes, videte quæ ipsi facitis, & me
 10 vera dicere intelligite. Et noua lex est, quæ eum qui sibi rerum prosperum successum persuadet, vetat etiam ad difficulta respicere. Non hoc est vestrum. Plærunque enim sic etiam fortunam estis experti. Nulla vos læsimus iniuria, quòd si læsimus, non armis, sed verbis iudicium experiamur. Istud etiam à vobis peto, ne efficiatis vt aliis qui nobis auxilium ferent hoc beneficium debeamus. Auxilium enim ferent, si quidem rectè faciant, qui intra Thessaliam Argo, Lacedæmona, Macedoniam sunt Reges, & sicubi alij Heraclidæ, aut Heraclidis cognatione coniuncti. Præstat citra vim,
 20 quam vi coactos iura exercere. Nihil dico de his qui nos ad defectionem sollicitant, verùm hoc vobis aperio, nos multis curæ esse, aut certè fore, nisi hominum beneuoleatis de medio omninò sublata est. Ego igitur cum mihi sit exilis dicendi facultas, & me ad aliarum rerum studium adiunxerim, hic finem dicendi faciam. Peto autem à vobis per hospites nostros, & eos qui nobis consulere consueuerunt, Deorum & Heroum gratia, & beneficiorum quæ homines inter se conferunt, vt depositis inimicitias quas aduersus nos geritis, vos ad amicitiam conuertatis. Quæ si
 30 in hac ciuitate vestra nobis non successerint, haud scio, vndenam, quæ cupimus, consequamur.

Hippocratis genus & vita, ex Sorano.

Hippocrates genere quidem Coos fuit, Heraclidæ & Phœnaretes filius, ab Hercule & Æsculapio ortum dicens, ab vno quidem vigesimus, ab altero verò decimus natus. Eius autem generis seriem commemorant Eratosthenes & Phericydes, & Apollodorus, & Arius Tarsensis. Heraclidæ verò parentis sui discipulus extitit, deinde Herodici, & ex quorundam opinione etiam Gorgiæ Leontini oratoris, & Democriti philosophi Abderitani. Peloponnesiacis temporibus viguit, natus vt tradit Istomachus in primo de Hippocratis secta, primo octogesimâ Olympiadis anno, vt verò Soranus Coos literarum monumenta in Co perserratus addit, regnante Abriada, mensis Agriani sexto & vigesimo die, quo etiam in hunc vsque diem Coos Hippocrati parentare ait. Arte autem Medica & vulgaribus disciplinis excultus, vita functis parentibus patria excessit, quò tabularium in Cnido incendiisset, vt cum quidem consumptosè criminatur Andreas, in suo de Artis Medicæ origine libro. Alij verò id eo proposito fecisse dicunt, vt quæ in pluribus locis cõficiebantur spectaret, & in ea varietate se magis exerceret. Vt verò Soranus Coos narrat, per somnũ admonitus vt Thessaliam incoletet. Per totam autem Græciam Medicinam faciens admirationi fuit, adeò vt ad Perdicam Macedonum Regem, qui tæbe laborare existimabatur, publicè vocatus cum Euryphonte, qui cum ætate excedebat peruenerit, & animi morbum esse indicarit. Cùm enim post Alexandri patris mortem, Phylam eius pellicem amore deperiret, ad eamque re delata, postquam ex eius conspectu illum prorsus immutari animaduertit, propulsato quidem morbo, Regem sanitati restituit. Ab Abderitanis etiam vocatus est, vt eò se conferret, & Democritum quidem infania laborantem curaret, totam verò vrbem peste liberaret. Quinetiam cùm in Illyrios, Pæonas & Barbarorum regionem pestis ingrueret, earum gentium regibus rogantibus vt sese ad illos conferret, à legatis edoctus quinam illic venturi vt plurimum perflarent, illos re infecta dimisit. Cùm verò recta coniectura iudicasset morbum in Aricam peruenturum, id quod futurum erat præuidens, tum vrbium,

bium, tum discipulorum curam suscepit, in tantumq; Græcos dilexit, vt cum eius nominis gloria ad Persas fama peruenisset, eaq; de causa Artaxerxes per Histanidem Hellepontæ præfectū cum magnis muneribus ab eo pererer, vt ad sese veniret, id ob grauitatem, pecunie contemptum, & propinquorum amorem recusarit, velut per epistolam ad eum scriptam ostenditur. Patriam etiam à bello quod ei inferre parabant Athenienses liberauit, Thessalis in auxilium vocatis, ideoq; splendidos honores apud Coos consecutus est. Quinetiam à Thessalis, Argiuis & Atheniensibus honorifice acceptus est, qui cum ab Hercule secundum publicè factis Eleusiniis initiarunt, ciuitate donarunt, victuq; ei publicum in Prytaneo eiusq; posteris dederunt. Candidè & liberaliter studiosos artem docuit, debito addito iure iurando. Obiit apud Larissæos, quo tempore Democritus mortuus esse fertur, vt quidam tradunt, ætatis anno nonagesimo, vt alij verò, octuagesimo quinto, alij centesimo quarto, quidam etiam centesimonono. Inter Gytonem & Larissam sepultus est. Et in hunc vsque diem monumentum ostenditur, in quo multo tempore examen fuit quod mel conficiebat, quo nutrices infantes superficiariis oris vlceribus (aphthas dicunt) laborantes apud tumulum illinebant & facillè liberabant. In multis autem eius imaginibus capite velato pingitur, cum pileo vt quidam dicunt, velut Vlysses, quod est nobilitatis insigne, alij verò, cum pallio, & ex his alij quidem id fieri propter decorum volunt, quòd calu^s esset, alij verò propter capitis imbecillitatem, alij autem expressa sanè significatione, quòd principis animæ sedem probe munitam esse oporteat, alij peregrinationis amorem indicare istud dicunt, alij scriptorum obscuritatem, alij verò, vt demonstraretur etiam sanitatis tempore quæ nocent vitari oportere. Quidam verò, quòd ne manuum administratio impederetur, comprehensam circumfluentem vestimenti laciniam in caput reiciebat. De ipsius autem scriptis magna est dissensio, cum alij alia sentiant. Vnde cum variè caute iudicio tenebras offundant, de his non est facile, certum quid statuerè. Primum quidem agnominatio. Secundum dicendi stilum seruare posse. Tertium quòd vnus & idem quandoque robustius, aliàs remissius per ætatem scribat,

FFFF

aliasque præter hæc causas recensere liceat. Pecunias neglexerit, morum gravitate excelluit, Græcos maximè dilexit, quare etiam gentiles suos omni studio coluit, ad eò vt totas ciuitates (quæ madmodum dictum est) pestilentia liberauerit. Ex quo & præclaros honores, non apud Coos tantum, sed & Argiuos & Athenienses adeptus est. Mortuus duos reliquit filios, Theisalium & Draconem, at discipulorum magnum numerum. Clarissimos autem suos filios reliquisse dicitur.

FINIS.

INDEX

INDEX

IN HIPPOCRATIS COI OPERA
OMNIA, TVM VERBORVM TVM
RERVVM MAXIME MEMORABILIVM,
ordine Alphabetico decurrens, quam
plenissimus :

*In quo prior numerus paginam : alter cum litera V
versiculum designat.*

- A** Cœna stādum, 342. v. 10
 Ascundis liberatio 659.
 v. 10
 Abderæ virgo febre correpta
 quomodo liberata 1015. ver-
 sicut. 10.
 Abortiones è febrib⁹ in Tha-
 so 962. v. 20
 Abortiones fœtuum, 193. v. 20.
 quando accidunt, 217. v. 10.
 & 219. v. 10
 Abortionum molestiæ 675.
 vers. 10.
 Abrotanum purgationi mu-
 lierum accommodatum
 627. v. 20
 Abscēdētia in morbis quæ
 fiat, quomodo dignoscantur,
 & quo tēpore fiat abs-
 cessus 979. v. 10
 Abscessus ad aures quibus &
 quando contingat, 88. v. 30.
 & 89. v. 5. 10. 20. 80. & 90. v.
 10. 114. v. 10
 Abscessus ad crura quam cō-
 siderationem requirāt 56.
 v. 10
 Abscessus ad crura qui, & quā-
 do vitiles, & qui minus. 52.
 v. 30. & 53. & v. 10
 Abscessus in vulncribus capi-
 tis 925. v. 30
 Abscessus iuxta aures 121. v. 10
 & 145. v. 10
 Abscessus ossium fractorum
 802. v. 30
 Abscessus propria 91. v. 10
 Abscessus quando supra, &
 quando infrā eueniant 61.
 v. 10.
 Abscessus qui optimi 97. v. 20
 Abscessus quo ætatis tempo-
 re accidat 122. v. 20. & quo
 anni tempore, ibidem.
 Abscessus quo anni tempore
 plærunque contingant 52.
 53. & 56. v. 10.
 Abstinentia cibi, cōsuetæ 372.
 v. 10. & vini, 491. v. 10
 Abstinentia in articulo:um re-
 positionibus 876. v. 10
 Accessiones in acutissimis
 morbis quæ & quomodo
 fiant, 66. v. 10
 Accidentia in morbis acutis;
 383. v. 10
 FFFF

IN HIPPOCR.

- Accessiones in morbis quid portendant** 1035. v. 10
Acetabula in corpore humano duo. 403. v. 20
Acetabuli perrupti repositio 895. v. 10.
Aceti vis in victu 328. v. 20
Acetum, eiusque vis 379. v. 30
Acetū mulieribus aduersum 379. v. 30
Ακρόμιον summus humerus 880. v. 20
Acre medicamentum, & eius vis 1042. v. 10
Acuti morbi intra quod tempus iudicentur, 67. v. 30
Adeps suillus vlcera emollit 906. v. 10
Adiantum 604. v. 30
Ad mortem inclinantia, quomodo iudicentur, 68. v. 20
Adolescens serpente deuorato, mortuus est 1054. v. 10
Adolescens Melibœæ morbo correptus ex venere, phrenitide periit 1020. v. 20
Adstrictionis medicamētum 427. v. 10
Æger sputo quando stranguletur 497. v. 10. & initia quotdies, ibidem
Ægides quid, & cur sic dictæ. 104. v. 10
Ægri officium 776. v. 20
Ægri quando è capitis vulneribus moriantur 917. v. 10
Ægrorum cōmissis quomodo a medio obuiandam. 93. v. 20
Ægrorum partes exteriores frigidæ, interiores calidæ existentes quomodo sanandæ 530. v. 30
Ægrorū quatuordecim morbi 968. v. 10
Ægrotantis auida potatio, oculorum obtur^o prauus, si gna mortem antecedentia 1089. v. 10
Ægrotantiū curationi & medicis expositorū mors unde contingat potissimum 6. v. 20
Ægrotantium genera quot 1175. v. 10
Ægroti cui imparibus diebus maxime affligantur 512. v. 20
Ægrotian omnes sanitatem assequantur, 43. v. 20
Æqualitas laborum & cibi, 352. v. 10
Æquinoctia & præcipue autumnale cur ægrotis periculosa 262. v. 30
Æris condiciones quibus in morbis cōsiderandæ 1036. v. 10
Æstate qui morbi oriuntur 176. v. 10
Æstas quos morbos ætate præuectiorib⁹ afferat 1126. v. 20
Æstas quos morbos gignere soleat 977. v. 20
Æstas quos morbos senibus afferat 1126. v. 30
Æstas quos morbos recēs natus, & ad dentitionem progressis

I N D E X.

- gressus pariat 1126.v.10
 Acitas sanguinè generat 167.v.10
 Affectus in præcordiis relictim
 malū portendū. 75.v.30
 Aetati paruulæ comicialis
 morbus plærunque lethalis,
 290.v.10
 Aetatis differentia in curatio-
 ne articularum manuum,
 832.v.30
 Aetheravereres quid dixerint,
 206.v.30
 Affectus quales pustulæ &
 vnde oriuntur 427.v.20
 Affectiones mulierum ex nō
 celebrato coitu. 631.v.30
 Affectiones, quæ hominibus
 ex facultatibus ac figuris
 proueniunt, quomodo cog-
 noscendæ & diiudicandæ,
 26.v.10.
 Affectuum variorum præno-
 tiones & signa 1056.v.10. &
 1057. 1058. v. 10. & v. 20.
 Affectus & symptomata varia
 in Aëo 992.v.30
 Affectus hominum quomo-
 do, & vnde cognoscendi,
 19.v.10. vnde oriuntur. 23.
 v.10.
 Affectus hominum varij & di-
 uersa symptomata in Tha-
 lo 983. 984. & 985. v.10
 Affectus varij, passionis & sym-
 ptomata in Perintho 985.v.
 30
 Affectus quid 787.v.10
 Agni casti folia 659.v.20
 Ala brachij 825. v.10. & de v-
 sione circa eam, ibidem
 Alienatio mētis vnde. 119. v.5
 Alimenti vehiculum humi-
 ditas 363.v.30
 Alimētis vis & efficacia 359.v.
 30
 Alimentorum causæ quotu-
 lices, 360.v.30
 Alimentorum principium &
 finis 360.v.10.
 Alimentorū varietates & dif-
 ferentiæ 362.v.10
 Alimētum flatuosum quæ ex-
 hibere soleant 324.v.30
 Alimentum hominum & re-
 liquorum animantiū qua-
 le, & quotuplex 274.v.10
 Alimentum pueri in vtero.
 209.v.10
 Alui album recrementū mor-
 tem prænuñciat.
 Alui deiectio in ægrotis quæ
 laudari & optari possit. 48.
 v.5
 Alui egestiones albæ molestæ.
 84.v.30
 Alui excrementum album
 mortem prænuñciat 114.
 v.30
 Alui excrementum glutino-
 sum, sincerum, quid præ-
 nuñciat 166.v.30
 Alui excrementum nigrum
 167.v.10
 Alui exturbatio, 122.v.10. &
 170.v.20.
 Alui excrementum spumans
 & circūbiliosum 166.v.30
 Ffff 3

IN HIPPOCR.

- Alui pituita 699 v.30. eiusque
curatio ibidem
- Alui profluvia micia. 105. v. 20
- Alui secessus quando cessaturus
prædic possit. 105. v. 20
- Alui prærubra proluuies. 75.
v. 20
- Alui secessus sui semper simili
lis 985. v. 10
- Aluum deficientia, 325. v. 10
- Aluus humecta lethalis 170
v. 30
- Aluus humescens quid deno-
tet 78. v. 10
- Aluus intercepta & arctè con-
clusa quid 78. v. 10
- Aluus ignea 160 v. 10
- Aluus quando effundatur 113.
v. 20
- Aluus quando & quibus pro-
rumpar, 88. v. 30
- Amazonum masculam suam
prolem luxandi consuetu-
do: & quæ ei⁹ causa 854. v. 30
- Amyntæ filij morbo⁹ 1035. v. 30
- Anaxionis in Thaso morbus,
eiusque symptomata 1015.
v. 20
- Androgyni qui & cur sic dicti,
88. v. 10. eorumque procrea-
tio, ibidem
- Angina quid 462. v. 20. alia
Græcis κλειθ, ov dicta 463. v.
10. 981. v. 10
- Angina quando mortem af-
ferant 142. v. 7. & 142. v. 30.
& 143. v. 0. 0. 30
- Angina quid importet 996. v.
10
- Angina 461. v. 20. eiusque
ratio, ibid.
- Angina 384. v. 10
- Angina quo anni tēpore me-
tuenda 384. v. 10
- Angina unde, 415. v. 10. & 453.
v. 30
- Angor in diebus iudicatoriis
malus 115. v. 5
- Angularis figura an doloris
expers sola dici possit 938.
v. 10
- Angularis forma quæ dicatur,
& quando requiratur in
curationibus 937. v. 10
- Anisum 622. v. 30
- Αντινήμιον anterior
pars 799. v. 20
- Animalia in victum quæ ad-
hibenda, 325. v. 20
- Animi cognitio per naturales
notas 995. v. 10
- Animi deliquium 867. v. 10
- Animi furor, 318. v. 30
- Animi natura bona 318. v. 10
- Animi per naturales notas
cognitio, 993. v. 10
- Animositatis Europæorū ho-
minum causæ, 271. v. 20. 30
- Animus an animo in genera-
tione cōmiscetur 313. v. 30
- Anim⁹ prudētissimus 319. v. 20
- Animus somno perturbatus
344. v. 10
- Animus stabilis quorum ho-
minum dicatur 316. v. 30
- Anni tempestas in morbis &
curationibus cōsideranda
1078. v. 20

Anni

I N D E X.

- Anni ex siderum ortu & occa-
 su quomodo discernendi,
 261. v. 10
 Anni tempestatu vis in mor-
 bis 1123. & 1124. v. 10
 Anni tempora ægrotantibus
 quæ bona, quæve mala
 1075. v. 20
 Anni tempora ex autumno &
 hyeme cognoscenda 261. v.
 20
 Anni tempora morboru re-
 uersiones plerunque affer-
 resolent. 63. v. 10
 Anni tempora quos morbos
 & passiones adferant, 261. v.
 20
 Annorum differentiæ in mor-
 bis 418. v. 30
 Antigenis vxoris partus qua-
 lis 911. v. 10
 Anus procidens in fistulis 911.
 v. 10
 Anxietas ex humeri dolore &
 brachij vehementi graui-
 tate 1112. v. 20
 Anxietates in morbis quid
 designent 1035. v. 10
 Anxietatis medicamentum
 1115. v. 20
 Anxietas ex partu 158. v. 20
 Aortæ quales arteriæ, 409. v.
 20
 Aparinæ 608. v. 20. quomodo
 alias dicta, ibid.
 Apemani morbus ex sedis do-
 loribus 1030. v. 20
 Aphorismi Hippocratis 1182. v. 30
 Aphorismi Hippocratis spu-
 rij & nothi 1145. v. 30
 Aphorismi Hippocratis per
 octo sectiones totius ope-
 ris, breuem eius summam
 succincta serie comprehē-
 dentes 1122. vsque ad pagi-
 nam 1146. v. 10
 Aphorismi Hippocratis 117.
 v. 10
 Aphorismi quarum reru tra-
 ctationem contineant 932.
 v. 20
 Apparatus medicorum qui,
 35. v. 10
 Apollonius Abderensis quo
 morbo & quibus sympto-
 matibus vexatus 1018. v. 20
 Apoplexiæ è flatibus ortæ, 79
 v. 10
 Aquæ inter cutem origo &
 causæ 96. v. 20
 Aquæ lienis repurgatio 505.
 v. 30.
 Aquæ munus 379. v. 30. eius
 sedes 505. v. 20
 Aquæ optimæ 257. v. 20. de-
 terrimæ ibid.
 Aquæ per sectionemeductio
 356. v. 10
 Aqua è pudendis mulierise f-
 fluens quomodo prohi-
 benda 746. v. 30
 Aqua hyemalis in terra quo-
 modo se habeat, 200. v. 10.
 & in æstate qualis sit, ibi-
 dem.
 Ffff 4

I N H I P P O C R I .

Aqua intercus breuissimi tē- peris 96. v. 20	Ars medica an citò tradi pos- sit addiscenda 417. v. 30
Aqua intercus in vteris 739. v. 20	Ars medica an certa & firma tradi possit 417. v. 30
Aqua inter cutem qualis cen- scatur, hominum sanitate considerata. 47. v. 10. & 151. v. 30	Ars medica an natura infic 273. v. 10
Aqua inter cutem quomodo curanda 1051. v. 10	Ars quomodo & vnde digno- scatur 5. v. 10
Aqua intercus quomodo ex- trahatur 568. v. 10	Ars quantum à fortuna diffe- rat, & vtri sanitas hominū conualescentium adscri- benda 5. v. 5
Aqua intercus quomodo præ- noscenda 96. v. 10. & 152. v. 20. & 30	Artemisia 231. v. 10
Aqua intercus vnde generetur 256. v. 30.	Arteria calidi multum habet, 208. v. 10
Aqua in vteris 740. v. 10	Arteria magna 236. v. 30
Aqua leuissima quæ 1134. v. 10	Arteriarum origo 246. v. 30
Aqua leuis quæ dicatur, & vn- de deprehendatur 982. ver- fic. 20.	Artes magnæ sordidæ & illi- berales, 296. v. 20
Aqua multa, ventrem resiste- re coegit 1042. v. 30	Articularis morbi effectus 538. v. 30
Aqua multa 740. v. 30	Articularis morbus an leth- alis 519. v. 20
Aqua multa 377. v. 20	Articularis morbus quomo- do curandus 564. v. 10
Aquarum differentia 260. v. 10	Articuli cubiti repositio 830. v. 20. & 832. v. 10
Aquarum qualitates 256. v. 10	Articuli digiti luxatio, repositio & curatio 885. v. 20
Arborum fructus vnde, 291. v. 20	Articuli non repositi pericu- lū mortis afferunt 866. v. 20
Arborū inoculatio, 261. v. 20	Articuli parui in corpore 403. v. 30
Ardores quomodo fugandi, 414. v. 10	Articulis quando reuulsio- nis metus infit 866. v. 20. & v. 30
Arenulæ seu lapilli in vrina 180. v. 30	Articuli suis sedibus elapsi quomodo restituendi 783. v. 30
Arges, serpens 1054. v. 10	
Ariste vxoris frater quo mor- bo affectus fuerit 932. v. 10	

Arti-

I N D E X.

- Articuli, 210. v. 10
 Articulorum brachij ab aliis
 differentia 812. v. 20
 Articulorum lapsus in utero
 854. v. 20
 Articulorum manuum repo-
 sitio 832. v. 10
 Articulorum repositio 784.
 v. 10. & 796. v. 10
 Articulorum repositio 814. v.
 20. & qualitates 821. v. 10
 Articululus boui cur excidat
 821. v. 30
 Articululus cubiti gibbi dimo-
 tus aut luxatus, quomodo
 restituendus 883. v. 20
 Articululus luxatus non recon-
 ditus in adultis 857. v. 10
 Articululus manus in qua par-
 te luxetur 884. v. 30. eius re-
 positio & curatio 885. v. 10
 Artificium laus vnde, 375. ver-
 sic. 20
 Artis medicæ cum reliquis ar-
 tibus collatio, & quid ab
 aliis artificijs differat 309.
 v. 10. 20
 Artis medicæ effecta 308. v. 20
 Artis medicæ tria requisita
 960. v. 10
 Artium magnarum & sacrifi-
 ciorum vanitas 283. v. 20
 Artium nomina vnde origi-
 nem traxerint 4. v. 10
 Aruadinis fistula 461. v. 30
 Ascarides in pudendo mulie-
 rum 742. v. 30. curatio ibi.
 Ascarides qui dicti 87. v. 10.
 & eorum effecta 124. v. 20
 Aselli quid, & eorum in repo-
 sitione vsus 895. v. 10
 Asiæ fertilitas 263. v. 20
 Asia & Europa quibus diffe-
 rant 263. v. 10. & vtra alteri
 præstet, ibidem
 Asia multiformes partus edit,
 264. v. 10
 Asiatici homines libidinosi &
 non virilis animi, 268. v. 30.
 & in quo Europæis similes
 265. v. 30
 Añius ex pacto sublatus quæ
 affectum attulerit 1028. v.
 20
 Asparagi semen 230. v. 10
 Aspasij filij morbus qualis 83.
 v. 5
 Asseueratio fallax cum garru-
 litate coniuncta ad errore
 procliuius, medico fugien-
 da 38. v. 10
Ασθημα quales morbi, & vna-
 de oriantur 248. v. 30
 Athenæ gloriæ studiosæ 1182.
 v. 30
 Athenæi pueri affectus ex dē-
 tibus 1205. v. 20
 Atheniensium donatio in Hip-
 pocratem collata mille au-
 reorum summam æquauit
 1176. v. 10
 Atheniensium Senatuscōsul-
 tum de Hippocrate 1175.
 v. 30
 Atheniensium in Hippocra-
 tem beneficietia 1176. v. 10
 Attriplicis agrestis semen 738.
 v. 10

IN HIPPOCR.

- AURITIA** morbus resicatorius
482. v. 10.
- Audicio** 211. v. 30
- Auditus** cur olfactu valentior
400. v. 10
- Aures frigide, pellucidę** 127. v.
v. 10
- Auris fracta** vinculum an pa-
tietur 840. v. 10
- Auris fracta** quale medicamē-
trum requirat 841. v. 10
- Auris suppuratio** 840. v. 20
- Aurium dolores** è fluxionib⁹
406. v. 10
- Autumni morbi** in Thaso
958. v. 10
- Autumnus bilē** generat 176.
v. 10
- Autumnus** quibus hominib⁹
exitialis 97. v. 5
- Autumnus** quos morbos gi-
gnat 977. v. 30
- Auxilia ex abscessib.** 108. v. 10
B.
- Baccarinum** vnguentum
603. v. 20
- Balbutientes** melancholici,
biliosi, & ad iracundiam
præcipites sunt 995. v. 10
- Balnei** utilitas, 381. v. 10
- Balneorum** vsus, & quomodo
differant ipsa inter se, 332.
v. 30
- Balneorū** vsus in quibus mor-
bis adhibendus 380. v. 30
- Balneum** & illinitio cum ace-
to prodest 119. v. 30
- Barba** serior & ravior 842. v. 10
infæcūdiorez homines de-
signat, ibi.
- Barbari** & grecis finitimi me-
dicinam ignotant 14. v. 20
- Bilis** noxius & inutilis incolis
1174. v. 10
- Bilis** prægnantibus molesta
650. v. 10
- Bilis** sedes in corpore huma-
no 504. v. 30
- Bilis** in corpore humano con-
stitutio 181. v. 20
- Bilis** vis & effectus in anima-
libus conspecta à Demo-
crito 1161. v. 10
- Bobus** an excessus accidat, &
quo tempore potissimum
882. v. 10
- Boni** medici existimatio vnde
comparetur, 43. v. 20
- Bouum** macilentia in hyeme
882. v. 10
- Brachij** caput 882. v. 30
- Brachij** & manus habitus ple-
nior 856. v. 10
- Brachij** excessus 823. v. 10. &
prolapsus restitutio 824. v.
10
- Brachij** extensio 814. versicul.
30
- Brachij** fracti curatio 791. v.
10. medici officium in ea,
ibid.
- Brachij** os fractum intra quot
dies firmetur, 791. ver. 30.
- Brachium** ad costas alligan-
dum cur, & per quantum
tempus 825. v. 20
- Brachium** quid dicatur 244.
v. 20

Brassi-

I N D E X.

- Brassicæ vis 617. v. 20
 Brutoium semen 185. v. 20
 Bryonia alba 695. v. 10
 Bulla in lingua 496. v. 20
 Buprestis conceptioni quid conferat 671. v. 20
 Buprestis quomodo in purgatione uteri vsurpanda 676. v. 20
- C.
- C**achrys radix 744. v. 10
 Cæcitas ex quibus morbis contingat, 70. v. 20
 Calamus odoratus 696. versic. 20
 Cæcitas ex quo morbo accidat 563. v. 30
 Calcei Arbylæ dicti 864. v. 20
 Calceus plumbeus 864. versic. 10
 Calcitidis vis 397. v. 10. & 398. v. 20
 Calculi causa 988. v. 30
 Calculi puerorum generatio ex terræ esu 523. v. 10
 Calculi principium ex lacte nutritis oboritur, 522. v. 10. & quomodo, ibid.
 Calculi quinque indicia 523. v. 10
 Calculus ancillæ ex ore uteri exemitus, à doloribus eam liberauit 1044. v. 30
 Calculus in pueris quomodo generetur 180. v. 10. & 259. v. 30
 Calculus puerorum & eius signa, 260. v. 20
 Calculus vnde, 353. v. 20
 Calefacientia hominem 516. v. 20
 Calefacientium humectantium & siccantium ciborum differentia 332. v. 10
 Caliditatis natura 426. v. 10
 Calidi vis 426. v. 30. & quibus morbis gratum 428. versic. 20
 Calidum ex Hippocratis sententia immortale 206. versic. 20
 Calidum quibus affectibus gratum 1133. v. 30
 Caligo oculorū vnde 1012. v. 5. quid indicet, 129. versic. 30
 Calliphyllyum quid 1102. v. 20
 Callosa durities uteri 772. v. 10
 Callus in fractura quomodo obfirmandus 816. v. 10
 Callus quibus ossibus celeriter obducatur; 851. v. 10
 Calui in Larissa morbus, eius symptomata & effectus, 1014. v. 20
 Calumnia à medico ratione vidente alienissima, 40. versic. 20
 Calx pars corporis difficillima 943. v. 30
 Canalis femori subiectus nocet 801. v. 10
 Canales 782. v. 10. quādo cruribus fractis supponendi 798. v. 10
 Cancer morbus 657. v. 10
 Canceri Auuiatiles 696. v. 20

IN HIPPOCR.

Cancris latentes senibus pecu- liares 99. v. 10	Capitis grauedo vnde, 376. v. 20
Cancris occulti in mulieribus 716. v. 30	Capitis morbi, 456. v. 20
Canities hominis vnde, 195. v. 10	Capitis morio & circumactio continua quid importet 1085. v. 20
Catharides quomodo ad po- tum preparandæ 598. v. 10	Capitis vulnera quomodo cognoscenda & sananda 101. v. 20
Capilli ex humido 195. v. 10	Capræ comitali morbo fre- quentissimèprehenduntur, 292. v. 10
Capilli vnde cani efficiantur 195. v. 10	Caput brachij fractum quo- modo restituendū 815. v. 10
Capillorum casus vnde 472. v. 20	Caput brachij 817. v. 10
Capillorum color vnde 195. v. 20	Caput & liem morbis maximè obnoxij, & cur 508. v. 20
Capillorum defluētium me- dicamentum 745. v. 10	Caput humanorum morbo- rum radix 175. v. 20
Capillorum ortus 211. v. 30	Caput magnum in homine quid denotet 995. v. 10
Capita longissima, 264. v. 20	Caput omnem pituitam at- trahit 304. v. 10
Capitis anterioris & poste- rioris prominentis consti- tutio 916. v. 10	Carcinoma circa pectus 114. v. 30
Capitis brachij repositio per paruam pilam 818. v. 10	Carcinoma 360. v. 10
Capitis constitutio qualis 916. v. 20	Caricæ albæ 577. v. 20
Capitis dolor, 75. v. 20. & 277. v. 10	Caricæ, 453. v. 20. & 461. v. 10
Capitis dolores è flatib ⁹ 277. v. 10	Caricæ 676. v. 20
Capitis dolores & prurigines; quo tēpore & quibus acci- dāt 108. v. 20. 30. & 124. v. 20	Carinæ velocitas in alis ne an remis posita 155. v. 10
Capitis dolores quando defi- ciant 125. v. 20	Carnes caninæ in morbis ar- ticularum 566. v. 30
Capitis fracturæ curatio 415. v. 10	Carnes homini quid præbe- ant, 247. v. 20
Capitis frigus quid denotet 47. v. 10	Carnes in homine quem or- tum fortitæ 306. v. 30
	Carnes melancholicæ, 394. v. 20

Carnes

I N D E X.

- Carnes optimæ, & pessimæ
 quar, 394. v. 20
 Carnium conditarum vis &
 differentia, 331. v. 20
 Carnium imminutio in arti-
 culorum luxatione & pro-
 lapsedione 884. v. 10
 Carnium celeris succretio in
 vulneribus quando acci-
 dat 926. v. 20
 Carnium discretio in victus
 ratione 325. v. 20. animalium
 & volucrum quæ eligendæ
 & exhibendæ, ibidem
 Carnium effeminatio quid,
 & vnde 1133. v. 10
 Cæcium imminutio 856. v.
 10. & 860. vers. 10. & 862.
 v. 10
 Carnium syderationes 867.
 v. 30
 Cartilag. humeraria. 248. v. 10
 Caro in vlceribus quâdo pro-
 ducatur 900. v. 10
 Caro mucosa 852. v. 10
 Caruncularum in vulneribus
 emortuarum ruptio 804.
 v. 10
 Casei facultas 328. v. 10. & 394.
 v. 10
 Caseus malum edulium; &
 quibus hominibus vsus ei
 minimè accommodat⁹ fit
 24. v. 10. & 30
 Caseus quando ab egrotis cõ-
 edendus 559. v. 10
 Castitas Hippocratis 1154. v.
 20
 Cataplasma in oculorum af-
 fectionibus an adhibendum
 775. v. 30
 Caustica quando, & vbi ad-
 mouenda 1022. v. 10
 Cautio in oculorum acie con-
 seruanda 775. v. 30
 Cedrus 687. v. 20
 Celeres corporum permuta-
 tiones, ad vtraque extrema
 cuius rei signa sint 78. v. 20
 Cenchron Axiæ ventus 265. v.
 20
 Cæpa oculorum aciei cõmo-
 da, 329. v. 30
 Cerati picati vsus 804. v. 20.
 albi, ibidem
 Cerebri affectiones 241. ver-
 sic. 20
 Cerebri corruptio 1169. v. 20
 eius causæ, ibidem
 Cerebri corruptio, 294. v. 10
 Cerebri origo 212. v. 20
 Cerebri purgatio 487. v. 30
 Cerebri syderatio 460. v. 30
 Cerebri syderatio 488. v. 20
 Cerebri tumor 487. v. 10
 Cerebri vis 294. v. 10
 Cerebrum frigidum & glutinosum
 sedes, 207. v. 30
 Cerebrum hominis quid cõ
 cerebro aliorum animan-
 tium cõmune habeat, 287.
 v. 20
 Cerebrum in homine quotu-
 plex 287. v. 10
 Cerebrum in quo occupetur
 294. v. 30
 Cerebrum mentis custos &
 dominus 1173. v. 20

IN HIPPOCR.

Cerebrum quas passiones ha- beat 292. & 293. v. 30	Circulatorum praestigie & o- stentationes in curando morbo facio, 282. v. 10
Cerebrum vnde, 212. v. 20	Ciuitatum situs ad sanitatem 254. v. 10 & 255. v. 10
Ceruicis dolor. 75. v. 20	Clamores & vociferationes nocturni, 294. v. 20
Ceruicis maiores nerui quo- modo aliter nominentur 1109. v. 10	Claudicatio ex morbis 563. v. 30. & 590. v. 30
Ceruicis dolor in febre ma- lus, 80. v. 20	Claudicatio ex quibus praedi- catur, 102. v. 10, vnde acci- dat 404. v. 10
Chamaeleontis radix 605. v. 10	Claucula vtraque 244. v. 10
Chæriionis morbus 1001. v. 10	Clazomenij morbus 974. v. 10
Chænices Atticæ 694. v. 20	Cleonactidis mulieris in Thaso morbus 972. v. 10
Chænix mensura Græcorum 577. v. 30. & 613. v. 10	Clysteris forma in puiga- ne vteri 70. v. 30
Cholerae curatio 537. v. 30	Clysteris vsus 368. v. 30. & 395. v. 10
Cholerae origo & causa 1106. v. 20	Cneori vsus 585. v. 30
Χοληρῶν 117. v. 30	Cnestri porus 691. versicul. 20
Chrylus Thessali filius, Hip- pocratis nepos 1179. v. 10	Cnicus quam vim in victu habeat 325. versic. 10. & v. 20
Χρυσίου, 190. v. 30. & 679. ver- sic. 20	Cnidia sententia 364. v. 10
Cibi & labores sanitatem tu- entur, 302. v. 10	Cnidij grana ad fistulas sani- das 910. v. 10
Cibi fastidium vnde, & qui- bus accidat. 147. v. 20	Coactilia, 267. v. 10. eorum vsus apud Scythas ibid.
Cibi vires rescipientes 546. ver- sic. 10	Cenæ vsus, aut intermissio, quid profit, & noceat 17. v. 10
Ciborum differentia & qua- litates 547. v. 10	Coitus an mulieribus neces- sarius, & quare 184. v. 10
Cicatrices an restitui & sanari possint. 103. v. 30	Coi Diis sui curam commit- tunt 1149. v. 10
Cicatrices caue 900. v. 10	Coorum
Cinni potionis, 373. v. 20	
Circuitus dierum pariu & im- parium in dignoscendis & iudicandis febribus 967. v. 20	

INDEX.

- Coorum responsum ad Ar-
 tax-csem Persarum Regē
 quo missionem Hippocra-
 tis ei den-gant 148. v. 20
 Collisio ossis capitis è telo va-
 rij generis 921. v. 10. & ver-
 sic. 20
 Collisiones vehementes 794.
 v. 10
 Colloquium Hippocratis &
 Democriti 1161. v. 10
 Collatio ad ulceras vteros,
 & fistranguria prehendat
 695. v. 30
 Collusiones pituitam detra-
 hentes 690. v. 30
 Collusiones in Obortu 670. v.
 20
 Collusiones purgantes 690.
 v. 20
 Collyriū ex solo melle, 491.
 v. 30
 Colocynthis siluestris 608.
 v. 30 & 621. v. 10
 Color flauus vnde oriatur,
 272. v. 10
 Coloris mutationes ex venis
 250. v. 30
 Coloris mutationes quid
 portendant 69. v. 10
 Color mulieris vterum ge-
 stantis, signa & medica-
 menta 651. v. 10
 Columella in pudendis 755.
 v. 10
 Comitiales morbi ante pu-
 bertatis annos contingen-
 tes depositionē accipiunt
 132. v. 30
 Comitiales morbi quos ad
 mortē comitētur 1132. v. 30
 Comitialis morbi accurata
 descriptio 288. v. 90
 Comitialis morbi curatio,
 296. v. 10
 Comitialis morbus inuetera-
 tus an curari possit 292. v. 10
 Comitialis morbus quibus
 lethalis 140. v. 20
 Comitialis morb⁹ quomodo
 familiaris reddatur 290. v.
 20
 Comitialis morbus quos ho-
 mines, & quando interfi-
 cere soleat 290. v. 20
 Comitialis morbus quos ho-
 mines, & quo anni tempo-
 re prehendat, 291. v. 20
 Comestatio 419. v. 20
 Compressio in deligatione
 788. v. 10
 Compressio in fractura bra-
 chij 816. v. 20
 Compressiones in pedis fra-
 ctura 793. v. 20
 Communia articulis, nervis,
 musculis, intestinis & vte-
 ris quæ sint 887. v. 10
 Cōceptio mulierum quomodo
 promouenda 623. v. 30.
 & 677. v. 10
 Cōceptionis indicia 624. v. 30
 Conceptio mulierum vnde
 præiungi possit. 106. v. 10
 Conceptus tentamenta 757.
 v. 30
 Cōcretio partus in vtero 193.
 v. 20

IN HIPPOCR.

- Concussio mulieris in extra-**
ctione fœtus mortui 930.
 v. 10
Concussio per scalam ex turri,
 843. v. 30
Concussiones in reductione
 843. v. 10
Concussionum & commotio-
num corporum vis, 335. v.
 20
Coniectura in morbis vnde
capienda 92. v. 10
Considerationes circa mulie-
rum qualitates 702. v. 30
Constitutio fœtus in utero
 202. v. 10
Consuetudo copiosi cibi con-
sumenti 371. v. 30
Contemperatio animi pru-
dens, 318. v. 10
Contrariorum contraria re-
media quo fundamēto ni-
tantur 273. v. 30
Conturbatio alui, 387. v. 10
Cōtusionum ossis capitis for-
mæ plures 918. v. 30
Conuenientia quomodo re-
stituenda, 349. v. 20
Cōuoluuli morbi vnde 584.
 v. 10
Conuoluulus sanguineus 585.
 v. 20
Cōuoluulus auriginosus 585.
 v. 10
Conuulsio & singultus in alui
perturbationib⁹ & purga-
tionibus malo est 1171. ver-
 sic. 10
Conuulsio iutra septimum
 diem mortem afferēs 864.
 v. 30
Conuulsiones ex sudore fe-
brium 141. v. 10
Conuulsiones ex vteri stran-
gulatu 141. v. 10
Conuulsiones in partu 159. v.
 30. & 168. v. 20
Cōuulsiones puerorum cum
febr. in Thaso 957. v. 30
Conuulsiones quibus accidit
 57. v. 5
Conuulsiones varię 83. v. 10. &
 30. & 84. v. 10. 20. & 85. ver-
 sic. 10. 20
Conuulsiones vnde fiant 891.
 v. 20
Conuulsionis indicia, 132. v.
 30. & 133. v. 20. & 134. v. 34.
 & 140. v. 6. 9
Conuulsionum causę 83. v. 10.
 & 30. & 84. v. 10. 20. & 85.
 v. 20
Conuulsionum effecta 89. v.
 10. 20. & 112. v. 30. & 113. v.
 30. & 118. v. 10. & 119. v. 10. 30.
 & 123. v. 30
Conyza folia 584. v. 30
Copiosus cibus consumtus
quam passionem afferat
hominibus 371. v. 10
Cor hominis capiti annexum
 208. v. 10
Cor hominis glutinosum
 208. v. 10
Cor hominis regium locum
obtinet 1173. v. 30
Cor hominis semper moue-
tur 208. v. 30
Corium

I N D E X.

- Corium Carthaginense 380.
v.30
- Cor quomodo moueatur,
209. v. 20
- Cor solida res & densa 506. v.
10
- Corpora ætate florente ad in-
crementum apta 311. v. 10
- Corpora medicamentis & cu-
rationibus apta, 1171. v. 20.
& quæ minus, ibidem
- Corpora pinguia & carnosâ
quo ætatis tempore extin-
guantur 889. v. 10
- Corpora tardiora & crassa
335. v. 10
- Corpora valida 314. v. 20
- Corpori humor vnde 511. v. 10
- Corporis cõstitutio 242. v. 10.
& 243. v. 10
- Corporis humani exactissi-
ma & succincta descriptio
per analysin 1173. v. 10
- Corporis actationes, in febre
quid denuncient 79. v. 10
- Corporis naturæ quæ probân-
da 99. v. 5
- Corporis partes, earumque
constitutio 400. v. 10. vsq;
ad pag. 424
- Corporis partes quomodo
constitutæ sint in sanis, &
quomodo in ægris 8. v. 30
- Corporis partes quando, &
vnde robursumant 887. v.
20
- Corporis perfrictio quid por-
tendat 80. v. 30
- Corporis principiũ 399. v. 10
- Corpus à cibis superatũ 419.
v. 30
- Corpus calidum & molle, o-
ptimum 47. v. 10
- Corpus humanum quot ossi-
bus, vnguibus, vertebris &
costis constet 242. v. 30
- Corpus immutatum & à cibis
cuictum 419. v. 20
- Corruptio fœtus 647. v. 10.
20. & 30. eius signa 649. v.
10
- Costæ hominum incuruæ cur
existant 843. v. 30
- Costarũ cõmissura 402. v. 20
- Costarum fractura 850. v. 30.
eius vinculum quomodo
applicandum 851. v. 20
- Coxarum dolor vnde 136. ver.
20. & 137. v. 10
- Coxendicum morbi vnde o-
riantur 74. v. 10. & quibus
metuendi 110. v. 30. & 121.
v. 10
- Coxendicum morbus 589.
v. 30
- Cranones Nicostri vxor
morbus 1027. v. 30
- Cratægouũ herba 668. v. 30
- Cretenium calcei 864. v. 20
- Creticum 605. v. 10
- Crethmi cortex 595. v. 10
- Crinanthemum domesticum
605. v. 10
- Criconis morbus 973. v. 30
- Crudus morbus qui dicatur,
& vnde oriatur 49. v. 10
- Cruris & pedis luxatio 886.
v. 10

gggg

IN HIPPOCR.

- Cruris extensio, 858. v.20
 Cruris affectum an corpus sustinere possit 853. v.20
 Cruris breue unde efficiatur, & quomodo præcauendum 857. v.20
 Cruris fractum, 789. v.10
 Cruris suspensum 860
 Cruris varum 865. v.10
 Cubiti gibbus in quam partem excidere soleat, & quomodo quibusue instrumentis reponendus 884. versic. 10
 Cucurbitulæ quot, & quibus modis accommodandæ, 29. v.30
 Cucurbitula stanti applicanda 908. v.10
 Cucumeristrifolium 500. v.30. & 501. v.10
 Cuminum Ægyptium 500. v.10
 Cupiditates hominum famulis discursantibus & sub aduentum heræ confidentibus comparatæ 1153. versic. 10
 Cura circa mulieres 648. versic. 30
 Curatio articuli cubiti gibbi luxati, aut dimoti, restituti 883. v.30
 Curatio brachij 942. versic. 10
 Curatio caloris capitis, 455. v.10
 Curatio doloris aurium 457. v.10
 Curatio ex insomniis depressa 357. v.10. & 358. versic. 10
 Curatio fistulæ 908. v.20. & 909. v.10
 Curatio fracturæ ossium 934. v.30
 Curatio in capitis vulneribus, 922. v.30
 Curatio mala in fracturis 949. v.30
 Curatio per malagmata 884. v.30
 Curationes venarum in ano sanguinem fundentium 913. v.20. & 914. v.20
 Curationis requisita 178. versic. 10
 Curationes spem adimentia 860. v.30
 Curationis variorum morborum & affectuum breuis repetitio 994. v.10
 Curatorium Regulæ, & quomodo medicamenta morbis applicanda 1058. v.30. vsque ad pag. 1080
 Curatio per linamenta concepta 1045. v.10
 Curatio quomodo accommodanda 399. v.10
 Curatio vulnerum in militia acceptorum qualis esse debeat 31. v.30
 Curatio vlcis 950. versic. 20
 Curgulio 454. v.10
 Curtus circularis 356. versic. 10
 Currus

I N D E X.

- Cattus Nomadum quot rotis trahatur, & eorum vsus 267. v. 10
- Custodia ægrorum 390. versic. 20
- Cyceon ex aqua 468. versic. 20
- Cyceon florulentus potu exhibitus 358. v. 30
- Cyceon potionis genus 525. v. 10
- Cyceon, 323. v. 20. & 273. versic. 30
- Cyclaminus herba 614. versic. 10
- Cyperus 620. v. 10. & 30
- D.
- Daphnoidis potio 611. v. 10
- Dalcis vxor in Thaso post varios effectus & symptomatica perpeffa phrenitide occupata 1020. v. 20
- Deambulationes 473. v. 10. & 20
- Deambulationibus quando vitendum 317. v. 10. & 319. v. 10
- Deambulationum vis, 334. v. 10
- Debilitatis signa quæ, 68. v. 10
- Decretio ad corycum, 350 v. 10
- Decimus quartus & 21. dies in quibus morbis obseruandus 493. v. 30
- Decubitus in febribus acutis 387. v. 30
- Deiectiones cruentæ 166. v. 30
- Deficientia vocis ex temulètia 460. v. 10
- Deiectiones ærorum, & sanorum quales esse conueniat 94. v. 30. & 139. v. 20. & 388. v. 10
- Deiectiones spumantes sopore affectis a gris quid importent 82. v. 20
- Deiectio phrenitici albicans mala, 76. v. 10
- Di opera omnia recta, firma & stabilia, 30. v. 30
- Deligatio bona vnde cognoscatur 939. v. 30
- Deligatio cur in angulari figura facienda 935. v. 10. & v. 20
- Deligatio in exspuitione sanguinis 852. v. 10
- Deligatio in vlceribus 904. v. 30
- Deligatio-æ quæ in medendo eligenda 29. v. 5
- Deligationis genera quot 778. v. 20. quandiu insolutæ mancant 788. versicul. 30
- Deligaturæ 435. v. 20
- Deliquium animi 867. versic. 20
- Deliria cum risu tutiora 1140. v. 30
- Gggg 2

IN HIPPOCR.

- Delirij signa 76.v.30.effecta,
86.v.20
- Delirium quæ pariant, 118.v.
10.& 156.v.10
- Dementes qui, & vnde dicā-
tur 318.v.10
- Dementia virginibus vnde
accidat 593.v.10
- Demetrius Hippocrati de na-
tura humana 1175.v.10
- Democlis affectus & tentatio
in caligine 1053.v.20
- Democriti Epistola ad Hip-
pocratem de dementia ci-
uiū suorum Abderitano-
rum virtutis laborem in-
saniam reputantium 1168.
v.20
- Democriti morbus an demē-
tia appellandus 1153.v.30.
& 1154.v.10
- Democriti sapientia in sper-
nēdis rebus humanis 1163.
v.10.& v.20
- Democritus omnia ridet 1150.
v.10
- Democritus præstantissimus
naturæ & mundi interpres
1170.v.10
- Democritus risus sui causam
duplicem reddit 1162.v.20
- Denigrationes & syderatio-
nes ex ossibus fractis 868.
v.10
- Dentes quando pueris exci-
dant, & quæ sit ratio tem-
poris illius 220.v.10
- Dentitio puerorum 232.ver-
sic.30
- Dentium colligatio 835.ver-
sic.20
- Dentium fremitus & horro-
res, 351.v.20
- Dentium origo.210.v.30.cur
postremi nascantur 211.v.
10. & quo anni tempore,
ibid.v.20
- Dentium remedia per vstio-
nem 528.v.20
- Dentium stridor quid denū-
ciet, 78.v.30
- Descriptiones morborū 14.
ægotantium 968.v.10
- Desipientiæ,cum voce stridu-
la quid importent,76.ver-
sic.20
- Destillatio quatuor annos
duravit 1104.v.20
- Didymarchi in Coo demen-
tia, 77.v.30
- Dierum obseruatio in mor-
bis 387.v.30
- Dierum parium,& imparium
obseruationes,60.v.20.&
quam diiudicationem ha-
beant,ibidem,v.30.& 219.
v.10
- Dies in partu quomodo nu-
merandi, 214.v.30
- Dies iudicatorij qui, 72.v.5
- Dies solutionis vinculorum
deligationis qui & quotu-
plex 941.v.10
- Differentia ætatum & sexus
hominum in morbis 443.
v.20.& 30
- Difficultas spirandi cuius ma-
li signum, 84.v.30
Digni

I N D E X.

- Digni articulus restitit⁹ 832.
 v. 20
 Digni eorumque partes 403.
 v. 20. & eorum applicatio
 in morbis 435. v. 10
 Digni in homine quando na-
 scantur & vnde, 194. v. 20
 Dignotio morborum vnde
 sumenda 966. v. 10
 Dijaueruncatores qui 356. v.
 30
 Dimotiones pupillarum an
 restitui possint. 103. v. 30
 Directio & repositio quando
 minimè tentanda 896. ver-
 sic. v. 20
 Directionis & repositionis
 articularum luxatorum Re-
 gula 896. v. 30
 Discessio ossium fracturum
 810. v. 10. & quomodo ibid.
 Distentio in gibbis per com-
 pulsionem 848. v. 30
 Distentio in manuum fractu-
 ris 787. v. 20
 Distentio 782. v. 30. & 787. v.
 20
 Distentio in qua curatione
 directioni praeferatur 897.
 v. 20
 Diuinitio quid, & eius effecta
 308. v. 10
 Diuulso carniū in febrili-
 bus 278. v. 30
 Diuinitatis morbi signa,
 117. v. 10
 Dysodis morbus, 80. v. 10.
 Dolores ad litem an id ipsum
 significant, 78. v. 10
 Dolores circa vmbilicam de-
 mentiam denotant, 77. v.
 30
 Dolores ex partu 158. v. 20. &
 205. v. 10. & quibus minimi
 accidunt, ibid.
 Dolores qui sine febre inua-
 dunt, an interficiant, 107.
 v. 30. & quomodo curandi,
 ibid.
 Dolor capitis ad synciput
 qualem spem exciter. 86.
 v. 30
 Dolor capitis, 451. v. 20
 Dolor erodens circa vmbili-
 cum 1100. v. 30
 Dolor in corpore vnde oria-
 tur, & quomodo sanandus,
 418. v. 30
 Dolor in pectore fixus cum
 torpore, quid denūciat 80.
 v. 10
 Domus medici quæ & qualis
 requiratur, 28. v. 10.
 Dorcadis mulieris morbus,
 85. v. 5. & 161. v. 10
 Dorsalis morbus 477. v. 30
 Dromedæ coniux partum
 rigore correpta mortua est
 974. v. 30

 E.
 Ebrietatis effecta 280. v. 10
 Edulia valentissima cur
 hominibus noxia & qui-
 bus, 15. v. 10
 Egestiones albae quare mole-
 sta, 84. v. 30
 Gggg 3

IN HIPPOCR.

- Ἐπιπόρευσις* effusio 944. versic.
10
- Ἐπιπόρευσις* vasis genus 765. versic.
30
- Elatarium 131. v. 10
- Emotio mentis furiosa. 76.
v. 10
- Emotiones ex lateris dolore
& bilioso sputo 148. v. 30.
& 154. versic. 20. & 159. ver-
sic. v. 10
- Emotiones mentis feroces,
77. versic. 5. 127. versic. 30.
& 135. versic. 30. & 137. ver-
sic. 10
- Eugastrimythi qui dicantur
1050. v. 10
- Enumeratio plurium, diuer-
sis vulgarium morborum
passionibus correptorum,
earumque cause & effecta
1030. 1031. 1032. 1033. & 1034.
& 1040. 1041. 1042. 1043.
1044. 1045. 1046. vsque ad
pag. 1056
- Ephelidæ quid 105. versicul.
20
- Ephelidarum curatio 743. v.
20
- Epicratis vxoris morbus, &
quomodo eo liberata sit
172. v. 10
- Ἐπιπλοῦσις* 134. v. 20
- Ἐπιπλοῦσις*, quid 99. versicul.
20
- Epinyctis pustula noctibus in
quietans 114. v. 20
- Epistola Artaxerxis Regis
Persarum ad Hystanum
- Hellesponti præfectū 1148.
v. 10
- Epistola Coorum ad Artaxer-
xum 1149. v. 20
- Epistola Democriti ad Hip-
pocratem 1168. versicul.
20
- Epistola Hippocratis ad Ab-
deritas 1151. v. 10
- Epistola Hippocratis ad Cra-
teum pro curatione De-
mocriti 1157. v. 10
- Epistola Hippocratis ad Da-
magetum pro curatione
Democriti 1158. versicul.
30
- Epistola Hippocratis ad De-
metrium 1148. versicul.
30
- Epistola Hippocratis ad De-
mocritum de dementiaci-
uium Abderitanorū 1170.
v. 30
- Epistola Hippocratis ad Hy-
stanem 1148. v. 20
- Epistola Hippocratis ad Phi-
lopoemenem pro sanatio-
ne Democriti 1155. versic.
30
- Epistola Hystanis Helleston-
ti præfecti ad Hippocratem
1148. v. 20
- Epistola Magni Artaxerxis,
Regis Regum ad Pæti pro
medicina contra pestem
1146. v. 30
- Epistola Pæti ad magnum
Artaxerxem Regem Re-
gum 1147. v. 10
Epistola

I N D E X.

- Epistola Regis Artaxerxis ad Coos* 1149. versicul. 10
Epistola Senatus populiq̄ue Abderitam ad Hippocratem 1149. v. 20
Ep̄sylon literam Græcorum qui in dictionibus præponere soleant 936. versicul. 30
Equites ad venerem exercendam pessimè se habent, & cur 270. v. 10
Erasionem febris à cœna corripuit 973. v. 20
Eror quotupl. 938. versic. 10
Eruce siccatae trita 227. versic. 20
Eruditio medicorum in modis recondendarum partium elapsorum 317. versic. 30
Erysimi in aqua adhibiti vis 681. v. 20
Erysipelas in vlcere quid requirat 900. v. 20
Erysipelas foras effusum, an intro verti bonum sit, 1139. v. 10
Erysipelata foris extare an bonum, 142. v. 20
Etesiarum tempestates ægrotis quam spem faciant 1159. v. 10
Eumenis vxor bilem atram & lumbicum euomuit 1025. v. 20
Eumeli Larissæi morbus 1044. v. 30
Eunuchi cur gignendi facultate destituti 182. versicul. 20
Eunuchi cur non caluescant 195. v. 20
Eunuchi cur pilos nullibi habeant 195. v. 20
Eunuchorum natura 1139. versic. 20
Europæi homines bellicosi, Asiatici minus, 265. versic. 30
Europæi homines cur Asiaticis animosiores 271. versic. 20
Euryanactis filia virginis morbus 1001. v. 30
Examem apum in Hippocratis monumēto multo tempore visum 1187. versic. 30. cuius efficaciz fuerit, ibidem.
Excreatio frequens, irrita 75. v. 30
Exitialia homini quæ, 45. versic. 20
Exomis vestis Democriti 1159. v. 20
Experientia periculosa 849. v. 10
Extensiones fractorum 764. v. 30. & pedis loco moti 795. v. 30
Extinctio visus, 400. versic. 20

GGGG 4

IN HIPPOCR.

- Extractio fœtus** 223. v. 20. & 30
Exudantia in febre nō intermittente mala, 114. v. 20. & 115. v. 10
Exulcerationis oculorum periculum quando metuen- dum 103. v. 10
Exurrectiones è somno turbulentæ 84. v. 10
Exustio partiū corporis Scythis communis 168. v. 20

F.

Facies intumescens 480. v. 20. eius maculæ quomodo tollantur 743. v. 20
Facii corruptela lethalis, 129. v. 10
Facii ex tumida depressio, quid polliceatur 129. v. 7
Facultas hominū in quo cernatur & cognoscatur, 25. v. 20
Facultas quotuplex & quam varia 360. v. 30
Fœmella triginta dierū. abortione reiecta 1027. v. 20
Fœminæ equitâtes 266. v. 30. quomodo bello habiles reddâtur, ibidem, cur apud Scythas crassæ, obesæ & pingues, ibid.
Fœminæ procreatio, 313. v. 10
Fames an sit morbus 273. v. 10
Fames homini quæ incōmoda afferat, 16. v. 10
Farinæ confusancæ vis 323. v. 10
Fasciæ medicinales 780. v. 10
Fascia, repositio & curatio in articularū luxatione, prolapsione & excessu 884. v. 10
Fasciarum circumvolutiones in manuum fractura 788. v. 10
Fasciarum initium quomodo circumficiendum ossibus fractis 802. v. 20. & in maxillæ fractura 836. v. 20
Fatalis necessitatis effecta 304. v. 20
Fatuitas ex morbo regio 127. v. 30
Faucium dolores 76. v. 5. quid minentur, 83. v. 10
Febres ardentes è pluuiis ortæ innumerabiles homines in Thaso peremerunt 954. v. 10
Febres ardentes quo anni tempore oriuntur 977. v. 20
Febres ardentes, tumores aurium & alia symptomata, & eorum causæ 954. v. 10
Febres lipyriæ, 120. v. 10
Febres non intermittentes qualia signa ad mortem edant 1130. v. 10
Febris hyberna eiusque indicia, 388. v. 20
Febres quas iudicationes habeant 966. v. 30
Febres quæ repetere soleant, 122. v. 30
Febres quibus diebus iudicentur 75. v. 10
Febres variæ earumque curatio

I N D E X.

curatio in
sione, pro-
tu 884.v.
voluciones
tura 788.
quomodo
in ossibus
& in ma-
836. v. 20
is effecta
regio 117,
6. v. 5. quid
83. v. 10
luuiis ortu
homines
erunt 954.
no anni 10-
977. v. 20
mores au-
ppromata,
954. v. 10
120. v. 10
mittentes
mortem e-
1130. v. 10
sque indi-
388. v. 20
tiones ha-
966. v. 30
e soleant,
us iudic-
75. v. 10
que cura-
tio

tio 466. v. 10. & 467. 468.
v. 10
Febris ardens quos corripit
448. v. 10
Febris ardentis resolutio, 70.
v. 30
Febris ardentis signa & cura-
tio, 382. v. 20. in morbis a-
cutis qualis 387. v. 10. 481.
v. 10
Febris biliosa, 391. v. 30
Febris mortifera 482. v. 20
Febris natura que, & quomo-
do conspicua fiat. 21. v. 30
Febris omnium morborum
comes 275. v. 10
Febris origo, 443. v. 30
Febris quando reuersura co-
gnoſcatur 1130. v. 30
Febris remissio ex lingua per-
cepta, 130. v. 30
Febris remissio 512. v. 10
Febris singultuosa 481. v. 10
Febris tertiana quomodo &
vnde iudicetur 67. v. 20
Febris vehemens ignis dicta
972. v. 30
Febrium distinctiones & ge-
nera differentiarum 966.
v. 20
Febrium iudicationes quibus
diebus fiant, & numeren-
tur, & quomodo cum signis
earum concurrant, 13 v. 30.
& 54. v. 10. item, 66. v. 20
Febrium iudicationes, & fi-
gna, 387. v. 10
Febrium origo, & quot earum
genera, 181. v. 7. ex praua vi-

ctus ratione quomodo o-
riantur 275. v. 30. prece-
dē-
tia 276. v. 30
Fel bubulum ad vlcera 902.
v. 10
Fel bubulum 422. v. 30
Femorale quando mulieri ge-
standum 773. v. 30
Femoris articuli excessus
quotuplex, eius indicium
385. v. 30
Femoris constitutio 948. ver-
sic. 30
Femoris distinctiones atque
differentiæ 888. v. 10
Femoris extra prolapsi notæ
856. v. 30. coxæ è lapsu re-
positio 869. v. 20
Femoris in pristinam sedem
repositio 870. v. 20
Femoris prolapsus in adultis,
& in primo statim ortu, e-
iusque effecta 880. v. 30
Femur 403. v. 20
Femur, tibia & pes, breuiora
vnde fiant 854. v. 10
Ferocia oculorum peruerso-
rum 658. v. 10
Ferorum & cicuratorum ani-
malium in victus ratione
quæ differentia 327. v. 20
Ferox & audax responsio ma-
lum importat, 115. v. 5
Ferulæ quot die fracturis
imponendæ 940. v. 10
Ferula quomodo statuenda
790. v. 10
Ferularum materia & form
940. v. 10

IN HIPPOCR.

- Ferulae in quibus curationibus omissenda 87. v.10
 Ferularum appositio in fracturis & compressio 828. v.20
 Ferramenta 808. v.30
 Fibrae, 209. v.30.
 Ficum vis & differentia 331. v.10
 Fiduciae saltatio 188. v.30
 Figura partium hominis quae 25. v.30
 Figurarum corporis humani formae quomodo inter se invicem differant. 26. versic. 30
 Figurarum scopi in morbis 784. v.10
 Finis medicinae 932. v.10
 Fistulae cur calida medicamentis adhibenda 910. v.20
 Fistulae earumque ortus & curatio 908. v.10.
 Fistulae curationes variae 904. v.10
 Fistulae tuberculum cur, & quando secandum 908. v.20
 Flatus cum sonitu & strepitu, aut crepitu erumpentes in aegris quid indicent 48. v.20
 Flatus folle fabrili in ventrem immisus, 493. v.10
 Flatus in humano corpore quid efficiant, 26. v.10
 Flatus in quibus partibus corporis humani consistat 26 v.30
 Flatus in utero mulierum quomodo excitandi 770. v.30
 Flatus quos morbos pariant 281. v.10
 Flatus sine strepitu erumpentes quid importent 48. v.20 & 155. v.20
 Flexura ad genu quas venas habeat 250. v.10
 Fluoris albi curatio 707. versic. 10. eius modus alius, 708. v.30
 Fluoris saniosi curatio 711. v.20
 Fluor mulieris 712. vers. 10 & 30. eius diversitates 701. versic. 10. & curatio ibidem v.30
 Fluorum dolores similes 710. v.20
 Fluorum signa 712. v.20
 Fluxiones a posteriore parte capitis 241. v.10
 Fluxiones ex capite quot descendant, 405. versic. 10. quomodo sistendae 416. versic. 10
 Fluxiones oculis conspicuae, quomodo distinguantur 241. v.10
 Fluxiones unde oriuntur, & quod deferantur, 241. v.10. & an lethales, ibid. & 404. v.10
 Foecunditatis exploratio 624. v.10
 Foecunditatis signa & explorationes 683. v.10
 Foeda

I N D E X.

- Fæda scabies quid dicatur
1041. v. 10
- Fætum excludens medica-
mentum 683. v. 30
- Fætum mortuum expellen-
tia 685. v. 10
- Fætus concretio quot diebus
perficiatur 191. v. 30
- Fætus constitutio in utero
qualis 202. v. 10
- Fætus demortui in utero, ex-
tractio 929. v. 10
- Fætus descriptio, & accidenti-
a in utero 990. v. 20
- Fætus formatio in utero 191.
v. 10
- Fætus imbecillioris causa 186.
v. 10
- Fætus imbecillus unde co-
gnoscatur 1135. v. 30
- Fætus mortuus in utero, quo-
modo extrahendus 224.
v. 20
- Fætus mortuus utero, exci-
dit absque damno matris,
1040. v. 20
- Fætus mutilatus 186. vers. 20.
217. v. 20
- Fætus septimi & octavi men-
sis an viuere possit 214. ver-
sic. 20
- Fætus similitudo unde exi-
stat 185. v. 30
- Fætus non vitalis indicia 223.
v. 10
- Fætus perditio 645. versic. 20.
& 647. versic. 10. mortui
ex utero sectio 673. versic.
20
- Fætus vitalis & demortui in
utero indicia 929. versicul.
20
- Fomentum 228. v. 30. 317. ver-
sic. 30
- Fomentum uteri 717. versis.
20
- Fontes optimi qui, 257. ver-
sic. 20
- Fontes quatuor humerorum
502. v. 10
- Forus, & quando eo uten-
dum, 223. vers. 20. 225. ver-
sic. 20
- Fractorum repositio, eorum-
que in recentia, & inuete-
rata distinctio 820. versic.
20
- Fracturæ deligatio 789. ver-
sic. 20
- Fractura ossis capitis 920. ver-
sic. 30
- Fracturarum curatio & tem-
pus in iis obseruandum 828.
v. 20
- Fracturarum & emotionum
an eadem curatio 931. ver-
sic. 30
- Frictionum cognitio medi-
cis necessaria & cur 822.
v. 30
- Frigida in febribus ad quid
conducat 1037. versicul.
20
- Frigida thoraci lethalis, 425.
v. 30
- Frigidum calido alimentum
est, 209. v. 10

IN HIPPOCR.

- Frigidum vlceribus inimicū 950. v.10
 Fulcra & stabilimenta 784. v.20
 Funda ex mitella 830 versic. 20
 Fundamentum medicum de genitura viri plane physicum, 182. v.10
 Furfurum decoctū cui morbo adhibendum 1103. versic.10
 Furfurum succi vis 324. v.10
- G.
- G** Angrana ad genu 1108. v.30
 Gaditatis vsus in opsonio 569 v. 20
 Gemelli quomodo generentur, 205. v. 20. an eiusdem semper sexus & roboris 206. v.10
 Gemellorum procreatio 313. v.10
 Generatio à robustiore fit 184. v.10
 Generatio maris quando & vnde accidat foemellæ vnde 185. v. 20
 Genituræ lapsus sonorus 188. v.30
 Genitura foetus quot diebus perficiatur 214. v. & an tota, ibid.
 Genitura in pueris an sit, 183. v.10
 Genitura inter eundū quibus effundatur, 583. v.30
- Genitura viri, 181. v. 30
 Genitura sex dierū, 189. v.10. ab Hipp. visa, ibid.
 Genitura viri quomodo à muliere contineri debeat 642. v.20
 Gens Scythica quomodo ab Asiaticis differat, 266. versic. 30
 Geometriæ & Arithmetice encomium & finis 1172. v. 20
 Geometriæ & Arithmetice in arte Medica vsus qui 1172. v.30
 Gibbi compulsio per asserem 848. v. 20
 Gibbi compulsio per instrumenta 847. v.30
 Gibbi compulsio per follem fabrilē sine successu 849. v.10
 Gibbi casu contingunt 846. v.30
 Gibbus cum gibbo in constitutione corporis an constitutur 949. v.10
 Gibbus ex spina 842. v.30
 Gibbus in adultis 843. v.10
 Gibbus in ceruice 843. v.10
 Gibb⁹ in inferiore parte 843. v.10
 Gibb⁹ in exteriorē parte 850. v.10
 Gibbus in inferiore parte, eiusque curatio 843. v. 20
 Gladioli medicinales quales forma requirantur, 30. v.20
 Glandes ex lana, 230. v. 30
 Glandis

I N D E X.

Glandis vsus 368. v. 20
 Glandulæ an in intestinis 239.
 v. 30
 Glandulæ in cerebro quos
 morbos excitent, 240. ver-
 sic. 10. & 241. v. 30
 Glandula, eius que constitutio
 in corpore humano 237. v.
 30. & quam varia 238. ver-
 sic. 1.
 Glandularum vsus 423. v. 10.
 ficus 824. v. 20
 Glasti folia vlcerebus meden-
 tur 901. v. 20
Γλατῆς caro femoralis 538. v.
 20.
 Graniæ sicæ vehementem
 dolorem afferunt 103. ver-
 sic. 5
 Granum Cnidium purgatio-
 ni inseruit 549. v. 20
 Grossi 707. v. 20
 Gula quid 234. v. 20

H.

Habena in fractura ma-
 xillæ 835. v. 20
 Habitus corporis Scythiarum,
 268. v.
 Habitus deligatio appensio &
 repositio in articularum
 luxatione 831. v. 20
 Habitus & deligatio in repo-
 sitione cubiti gibbi 884.
 v. 30
 Hæmorrhoidæ, 105. v. 30
 Habitus iustus corporis 868.
 v. 30
 Habitus medico conueniens

qui, & qualis requiratur
 32. v. 10
 Habituum diuersitas & diffe-
 rentia 785. v. 30
 Hegesistrato duo dentes erosi
 1019. v. 20
 Hellebori vsus in purgationi-
 bus 945. v. 30
 Hemina Æginensis in medi-
 camento vsitata 481. v. 30
 Hepar, venarum origo 362. v.
 10
 Hepatis dolor 504. v. 30
 Herbarum exiguæ vis 821. v. 30.
 altioris item, ibid.
 Herbarum in collibus natæ cur
 palustribus solidiores 1157.
 v. 20
 Herbarum quomodo veneno in-
 ficiantur à reptilibus 1158.
 v. 10
 Herbarum veneno infecta-
 rum notæ 1158. v. 20
 Herbarum vis solidior 1157.
 v. 20
 Hermocrates quo morbo
 obierit 998. v. 10
 Hermippi morbus 77. v. 20
 Herniæ puerorum 257. v. 10
 earumque origo ibid.
 Herophon ex febre acuta in
 delirium cecidit 970. ver-
 sic. 10
 Heropythus Abderitanus quo
 morbo correptus 1016. v.
 10
 Hippax in Scythia casei ge-
 nus. 267. v. 20. & 516. vertic.
 30

I N H I P P O C R.

- Hippocrates à Galeno docē-
di modo differt. 939. v. 20
- Hippocrates ad curationem
Democriti Abderam vo-
catus 1150. v. 10
- Hippocrates ad Thesfalum fi-
lium scribit 1172. v. 10
- Hippo. aurū spernit 1112. v. 10
- Hippocrates artēs, Deorum
munera appellat 1151. v. 20
- Hippocrates castitatis custo-
diendam vxori suæ consti-
tuit, & cur 1154. v. 20
- Hippocrates ex morbis quæ-
stum non fecit 1152. versic.
20
- Hippocrates fortunæ quid
quæque in re tribuat 4. ver-
sic. 30
- Hippocrates sapientiam di-
uitiis antefert 1148. v. 30
- Hippocrates vaticinium me-
dicorum respuit 91. versic.
5. magicis artibus aduerfa-
tur, 248. v. 20
- Hippocratis Aphorismi, suc-
cinctam totius operis per
octo sectiones seriem, &
breuem repetitionem Epi-
logi loco complectentes
1122. vsq; ad pag. 1146. v. 10
- Hippocratis, de arte liber
quid complectatur 3. ver-
sic. 30
- Hippocratis de veratri pur-
gatione liber. 117. v. 10
- Hippocratis erga patriam a-
mor & pietas 1152. versic. 10.
& 30
- Hippocratis de expiationi-
bus magicis sententia 284.
v. 30
- Hippocratis genus ab Æscu-
lacio, & qui illud descri-
pserint 1186. v. 10
- Hippocratis institutio medi-
ca quæ 27. v. 10
- Hippocratis integritas in me-
dendo 1. v. 10
- Hippocratis Lex medica 2.
v. 10
- Hippocratis libri de fracturis
series 931. v. 10
- Hippocratis prædicta 75. ver-
sic. 20
- Hippocratis oratio ad gram
1176. v. 20
- Hippocratis salubre consili-
um ad Regem Demetrium
1174. v. 30
- Hippomarathrum & hippo-
selinum 623. v. 20
- Hippophaë, 565. v. 30
- Hippothenis morbus 1040.
v. 30
- Hippostrati vxoris in Perin-
tho morbus 989. versic.
30
- Historica variorum vulga-
rium morborum, affectu-
um & symptomatum, ca-
rumque causarum & effe-
ctorum breuis enarratio
1080. versic. 10. vsque ad pag.
1116. v. 30
- Holoconitis secundam expel-
lit 684. v. 10
- Homines crassi quomodo re-
nues

INDEX.

- naves efficiantur, & contra, 293. v. 10
 Homines gutturosi 841. ver-
 fic. 30
 Homines longioris vitæ 254.
 versic. 30. & agrestes. ibi-
 dem, decolores, 256. ver-
 fic. 10
 Hominis, complexio & cor-
 poris constitutio per o-
 mnium ætatum & anno-
 rum tempora 315. 20
 Hominis interitus qualis 173.
 v. 20
 Hominis origo ab ortu &
 exitu eadem, eodemque
 se recipiens 293. versicul.
 20
 Hominis origo de senten-
 tia Hippocratis 172. ver-
 fic. 10
 Hominis natura 174. v. 1. &
 an vna eademque, ibi-
 dem.
 Humanis sapientia quo tem-
 pore deprehendatur 1169.
 v. 20
 Hominum à cæterarum ani-
 mantium natura differen-
 tia 826. v. 20
 Hominum de sapientia sui-
 strum iudicium 1167. ver-
 fic. 20
 Hominum diuersitas in ex-
 cessibus articulorum 822.
 v. 10
 Homo an ex sanguine solo,
 sola pituita, aut sola bile
 constet 175. v. 10
 Homo ex quibus elementis
 constet 303. v. 10
 Homo bene affectus qui di-
 catur, 23. v. 30
 Homo quando calidissimus,
 & quâdo frigidissimus ex-
 istat 180. v. 10
 Homo quibus modis, & cur
 non eodem modo viralis
 existat 311. v. 20
 ordecæca pitifana, 374. ver-
 fic. 10
 Hordeum achilleum 500. ver-
 fic. 10
 Hordei per linteum excolati
 vis 365. v. 30
 Hordei vis & facultas 322. ver-
 fic. 30
 Horror prægnantium 656.
 v. 20
 Horror vnde, & quibus con-
 tingat 351. v. 20
 Horiores ex dorso, cerebro
 quid miantur 80. versic.
 20
 Humanæ naturæ descriptio
 1173. v. 20. & inconstantia,
 1167. v. 10
 Humanæ naturæ veritas à De-
 mocrito inuestigata 1168.
 v. 10
 Humeri excessus quomodo
 restituendus 882. versic.
 10
 Humeri excessus vnde 882.
 v. 20
 Humeri lapsus 817. v. 30. eius
 repositio 818. ver. 10. & 820.
 v. 10

IN HIPPOCR.

Humerorum dolores quomodo sanentur, 110. v. 10.	Hypofarcidios hydropis species 395. v. 10
& quo anno homines inuat, ibid. v. 20	
Humidi species quot 183. v. 10.	
cuis	
Humiditas è quatuor suis speciebus similem sibi attrahit 502. v. 30	
Humidi vis & facultas 404. v. 30. & 501. v. 30	
Humor omnis morbosus 513. v. 10	
Humorum colores qui 57. v. 30	
Humorum quæ differentia, & facultas eorum quæ, & qui maximè omnium accommodatus corpori humano existat 27. v. 10	
Humorum prænotiones 58. v. 20. & 61. v. 10	
Hydopes agros fallunt, & quando 96. v. 20	
Hydropis causæ & generatio 149. v. 10. & 152. v. 10	
Hydropum duæ naturæ, 395. v. 10	
Hydrops ex febre, 279. v. 10. & ex flatibus, ibid.	
Hydrops siccus 137. v. 20	
Hyemis & æstatis causa, 274. v. 20	
Hyems pituitam generat 175. v. 20	
Hyoscyamus 618. v. 10	
Hypericum herba 662. v. 20	
Hypocorystis 607. v. 10	
Hypoglossis 464. v. 10	
	I
	Iecorariæ constitutio 992. v. 20
	Iecorariæ ductus 246. v. 10
	Iecur quomodo constitutum in homine 209. v. 10
	Ieiunium 211. v. 10
	Ieiunium quibus malum, 393. v. 30
	Ignis sacer in facie 128. v. 3
	Imbecillitas ægri animaduertenda à medico curationem suscipiente 547. v. 10
	Illisio vehemēs pedis ossium, eiusque curatio 794. v. 10
	Imminutio carniū in articulorum luxatione 884. & 886. v. 10
	Imparium dierum efficacia 512. v. 20
	Imperitia, malus thesaurus, 9. v. 5
	Impetiginum curatio 743. v. 20
	Impostorum curandi ratio 843. v. 10
	Impulsio cum distentione in reponendis & dirigendis articulis 894. v. 20. & deligandi ratio ibidem, v. 30.
	Imus venter, & partes extremæ calida delectantur 416. v. 10
	Inanitia quæ mala homini auferat, 16. v. 10
	In aqua

I N D E X.

- In aqua quid spectandum 781.
v. 10
- Indices digitorum ad narium
compulsionem accommodati
838. v. 20
- Indicia furoris è mãmis 997.
v. 10
- Indicia morborum ex voce &
imo ventre 980. v. 10
- Indicia morborum vnde su-
menda, 22. v. 10. & 361. v. 30
- Indicia morborum vnde pe-
tenda 11. v. 5
- Indicia mortis ex oculis, quo-
modo animaduertèda. 44.
v. 10
- Indicia mortis ex vulneribus
capitis 927. v. 10. & v. 20. ex
facie, ibidem v. 30
- Indicia recrudescentis morbi
890. v. 10
- Inflammatiõ ex sanguinis ex-
spuione, 149. v. 20
- Inflammatiõ in vlcerib. 900.
v. 10
- Inflammationes in febris
276. v. 20
- Inflammationes neruorum
822. v. 20
- Insanabilia quæ existimentur
1146. v. 10
- Insania correpti quomodo ea
liberentur, 70. v. 20. vnde
descendat, 128. v. 10. & 127.
v. 20. eius metus, 134. v. 10
- Insaniz descriptio, origo &
cause 1170. v. 10
- Insaniz hominum causa bilis
1161. v. 10
- Insaniz vehementes vnde &
quid dicantur 1152. v. 10
- Insania quam mors septimo
die infecuta est 192. v. 20
- Insania vnde 154. v. 20. & 161.
v. 10
- Insomnia bonum portenden-
tia & contrarium, 358. v. 10
- Insomnia, eorumque opera-
tiones 280. v. 10
- Insomniorum explicationes
ex significatione eorũ 356.
v. 20. & 357. v. 10
- Insomniorum vis & effectus,
353. v. 10. eorum origo &
causæ ibid. v. 30
- Instrumenta sanandis homi-
num corporibus apta qua-
lia esse debeant, 28. v. 10
- Instrumentum ad sufficium in
vterorũ affectionibus 741.
v. 20. ad tentionem pedis
loco moti 795. v. 10
- Interitus an omnibus com-
munis & qualis, 304. v. 20
- Intersticium, 211. v. 38
- Intestinarũ difficultates mu-
lierum & puerorum, 261.
v. 30 & 391. v. 20
- Intestinum in fistulam prola-
psum 1115. v. 10
- Intestinarum leuitas 152. v. 30
& 153. v. 10
- Inunctiones balneis quando
preferendæ, & in quibus
317. v. 20
- Inustio per ferramenta 591.
v. 20
- Iudicari morbi quando dicã-
H h h h

IN HIPPOCR.

tūr 29. v. 20. & intra quot dies 531. v. 10	medeantur, ibidem. verl. 30
Judicationes mulierū ex par- tu quæ fiant, 54. v. 20	Κεῖματα oculorum affectus 405. v. 30
Judicationes quid 65. versic. 30	Κλειθρον angina 463. versic. 10
Jugulares venæ 506. v. 10	Κνήμη os tibiæ antèius 946. v. 10
Juguli fractura qualis plæ- rumq; accidere solet 828. v. 30	Κοχλῶνη quid 1039. versicul. 10
Jugulo fracto, oshumeri quo- modo restituendum 829. v. 20	Κορῶνη cubiti processus 880. v. 20
Jugulum fractum restitutum. 827. v. 10. eius deformitas, ibidem	Κόρυον acutis ossis processus in brachio 941. v. 30
Junctura maxillæ quotuplex 836. v. 10. & 20	Κοτυλάδες quid græcis si- gnificent 1135. v. 20
Jurandum Hippocratis, 1. v. 10	Labores & exercitationes corporum 335. vers. 20. co- rumque vis, 337. versicul. 30

Κ.

K Αρδιαγμός qualis morb⁹
588. v. 10

Kataplasmata ad tumores se-
dandos in ossibus fractis
802. v. 30

Kataplasmata quomodo ap-
ponenda 31. ver. 20. & quo-
modo vulneribus adhibē-
da 360. v. 30. eorum vis 540.
v. 10

Katochos quid, 81. v. 30

Κατοπτήρ instrumentum ad fi-
stularum curationem ido-
neum 908. v. 30

Κεῖματα, 269. vers. 20. quod
genus fluxionum, ibidem.
Scythis cur peculiare, ibi-
dem. vers. 30. quomodo eis

L.

L Abrum contractum 136.
v. 20

Lac asininum bibitum 688.
v. 30

Lac caprillum potu exhibitū
1114. v. 20

Læsis ex sorbitione hordea-
ceæ prifanz 374. v. 10

Lachrymæ an oculis conda-
cant, & quando, 408. v. 20

Lachrymæ in morbis sponte
sua oborientes quid portē-
dant 1130. v. 10

Lachryma populi nigra 699.
v. 10

Lac mulierum 675. v. 20
Lac

I N D E X.

- Lac multa aqua perfusam
 quale medicamentum 1103.
 v. 10
 Lactis almini vsus, 395. v. 10.
 & 538. v. 30
 Lactis exhibitio in quibus
 morbis mala 1136. v. 30
 Lactis generatio & augmen-
 tum 658. v. 20
 Lapilli in vrina 180. v. 30
 Lana ne; an linteo in vulne-
 rum curatione vrendū 808.
 v. 10
 Larynx 242. v. 30
 Lasani vsus inusitatus 224. v.
 10
 Lase in Ionia & Peloponne-
 so nullum, in Libya sponte
 cur producat 503. v. 10
 Lasaris succus, 311. v. 1
 Lateralis morbi indicia &
 p̄naciones, 143. vers. 20.
 & 144. v. 10. 20. 30.
 Lateralis morbi varij & di-
 versi ortus 467. vers. 30. &
 468. v. 10. 20. & 469. v. 10. &
 471. v. 10
 Lateralis morbi curatio 410.
 v. 20
 Lateralis dolor cum biliosis
 sp̄tis quid ægris annuncii-
 et 82. v. 30. & 149. v. 10. 20.
 155. v. 7
 Laterum dolores quod sedi-
 mentum habeant 164. v. 10.
 & qualem vrinam 165. vers.
 10
 Laus medicinz 1. v. 10
 Leguminum facultas in vi-
 ctus ratione 325. v. 10
 Lepre & imperigines an &
 qua ætate sananda, 112. vers.
 sic. 10
 Lethales morbi vnde oriaa-
 tur, 389. v. 20
 Lethalium vulnerū signa 415.
 v. 20
 Lethargici quomodo affecti
 sint, 121. v. 30
 Lethargus morbus 488. ver-
 sic. 20
 Leuitates intestinorum, 105.
 v. 10
 Leucophlegmatia, 154. ver-
 sic. v. 10
 Lex Hippocratea 1. v. 10
 Liberæ artis, libera opera ef-
 se debent 1151. v. 30
 Lienis magni quid denotent,
 109. v. 30
 Lienis morbus 153. versic. 20.
 constitutio, 209. versicul.
 30
 Linamentorum apponendo-
 rum vsus qui, 51. versicul.
 20
 Linguz colores quæ iudica-
 tiones sequantur, 74. ver-
 sicut. 5. & 130. versicul.
 30
 Linguz tremulæ instabilem
 mentem indicant 76. ver-
 sic. 30
 Lingua ex resiccatione densa
 & aspera quid portendat,
 75. v. 20
 Lingua semper sicca perman-
 sit 1108. v. 20
 Hhhh 2

IN HIPPOCR.

- Lintei yfus in vulneribus curandis 808. v. 10
 Lippitudo, 130. vers. 10. mortis nuncia, ibid. vnde eueniat, 254. v. 10
 Lipyria febris quæ, 67. v. 20
 Lipyria 458. v. 10
 Liuidus morbus 483. v. 20
 Liuores in febre mortis nunciij 116. v. 30
 Lobi summitates pulmonis dicti 930. v. 30
 Locorum in homine constitutio 400. vers. 10. vsque ad pag. 424
 Loco suo motum os quomodo restituendum 792. v. 20
 Locus ægrotis qualis eligendus, 43. v. 30
 Locus regionis an & quando mutandus 178. v. 20
 Lomentum prifanæ 700. v. 30
 Lōga corporis statura in quibus laudetur 1123. v. 20
 Lucta & frictio homini quid conferant 335. v. 30
 Lumborum contentio 138. v. 30
 Lumborum dolor cum æstu quid importet 78. v. 20. & 136. v. 10. & 137. v. 20. 30. & 138. v. 10. 20
 Lumborum & inferiorū partium dolores cuius ætatis hominibus exitiales, 53. v. 10
 Lūbrici an pariant, & quomodo ex humano corpore erumpant 521. v. 20
 Lumbrici an mortem inferat 522. v. 10
 Lumbrici cum puero in vtero existente nati 520. v. 30
 Lumbricilati & rotundi 510. v. 30
 Lumbrici rotundi ab ægrotis eiekti quid denotet. 48. v. 10
 Luxatio articulorum an claudicationem inducat, & cuius ætatis homines infestet 887. v. 20
 Luxationes incubiti flexu 845. v. 20.
 Luxationum in priorem statum repositio 869. v. 30
 Luxatio pedis & eius curatio 890. v. 20
 Luxatio vulneratæ cutis 890. v. 30
 Lychni extincti odor quibus gratus 583. v. 30

M.

M Achinæ fracturis quando adhibendæ 806. v. 20

Macrocephali, 264. v. 20. eorum origo, ibid.

Macula in facie mulieris prægnantis 758. v. 20 quomodo Gæcis dicta, ibid.

Madefactionis vis 424. vers. 10

Mador circa frontem 105. vers. 10

Magnesijs lapis 566. v. 10
Mago-

I N D E X.

- Magorum, expiatorum, circulatorum & arrogantium ostentatorum impius conatus in curando morbo factus, 283. v. 10
- Mala ex auaritia prouenientia 1165. v. 30
- Maligmata à medicis quomodo adbibenda, 35. v. 20
- Maligmata 881. v. 30
- Melancholicum 646. v. 10
- Melancholitas & perniciosis ex sanguinis è naribus eruptione 86. v. 5
- Mammæ mulierum quando attollantur & crepantur 86. v. 30
- Mammæ turgidæ & magnæ ad concipiendum & alendum partum probantur, 106. v. 10
- Mammæ unde 241. v. 30. cur mulieribus laxæ & molles 242. v. 10. earum extenuatio 649. v. 10. & 663. v. 10
- Mandragoræ radicis vis 417. v. 10
- Mandragoræ radix in alui & intestinorum prolapsis validum medicamentum præstat 912. v. 10
- Mane deambulandum, 342. v. 10
- Manus distinctio ab Hippocrate tradita 938. v. 20
- Manus & pedis an eadem constitutio 942. v. 30
- Manus post deligationem collocatio 939. v. 30
- Manus tractatio in fractura 787. v. 20
- Manus tremulæ cum capitis & cervicis dolore quid importent, 82. v. 10
- Manuum deligatio & extensio in fractura 785. v. 20. & medicorum in hoc diuersa opinio 786. v. 20
- Manuum frigus quid portendat 47. v. 10
- Manuum palpitationes quid indicent 69. v. 20
- Manuum tractatio in morbis 435. v. 20
- Manuum usus in repositione 893. v. 30
- Maris procreatio quomodo adaptanda 230. v. 10
- Maris & femine in complexionem differentia, 316. v. 20
- Marrubij usus in vteri affectibus 763. v. 10
- Massæ ignitæ in urinam iniectæ 723. v. 10
- Masculi generatio quomodo fiat, 312. v. 20
- Mas quando præsumatur, 106. v. 30. & quando scemella, ibidem
- Masticatorij musculi 833. versic. 20
- Maxillæ emotio 833. v. 10; eius causæ ibid.
- Maxilla fracta 834. v. 20; eius Maza cui offerenda, 297. v. 10. & quo anni tempore proponenda, ibid. versic. 20

Hhhh 3

I N H I P P O C R.

Mazanon subacta 319. versic.
10	Medicamenta morborum
per insomnia denunciato-
rum 356. 357. 358. & 359. ver-
sic. 30
Meconij succus 613. v. 20	Medicamenta nocturno tem-
pore exhibenda 501. ver-
sic. 20
Medicamenta arida ad ulcera
904. v. 30	Medicamenta partum effici-
tia & promouentia 680.
v. 20
Medicamenta bene olentia,
& graucolentia, 422. versic.
20	Medicamenta per spongiam
in anum detrusa 493. versic.
10
Medicamenta calida liquata
in alui prolapsu & intesti-
norum rectorum inflam-
matione cataplasmate ap-
plicanda 912. v. 20	Medicamenta puerperæ 606.
v. 20
Medicamēta capitis male af-
fecti 455. v. 20	Medicamenta purgantia 471.
v. 30
Medicamenta conceptionis
623. v. 30	Medicamenta recentia sicca-
tia 903. v. 10
Medicamenta cruentorū vul-
nerum 841. v. 10	Medicamenta refrigerationis
501 v. 10
Medicamenta emollientia
quo anni tempore vlceri-
bus adhibenda 905. ver-
sic. 30	Medicamēta roborantia 544.
v. 10
Medicamenta emolliētia 230.
v. 10	Medicamenta subditiua ve-
hementer purgantia & se-
cundas eiicientia 692. ver-
sic. 10
Medicamenta feliciter succe-
dentia 433. v. 30	Medicamēta sursum & deor-
sum purgantia 472. ver-
sic. 30
Medicamenta fluorum vtero-
rum 706. v. 20	Medicamenta valentia 410.
v. 20
Medicamenta fortum eiicien-
tia 606. v. 10	Medicamenta vlcera varia
902. v. 10
Medicamenta in nares infusa
475. v. 30	Medicamenta vteri ad coxen-
dicem obuerti 602. ver-
sic. 30
Medicamenta in potu exhi-
benda 533. v. 10	Medicamēta vteri auerti 472.
v. 20
Medicamenta liquida ad vl-
cera 904. v. 10	
Medicamenta menses produ-
centia 606. v. 10	

Medi-

I N D E X.

Medicamenta vterum purgā-
tia 687. 688. 689. & 690. v.
10	Medicamentum mœrore cõ-
sectorum de radice ma-
dragore 417. v. 10
Medicamentis valentioribus
qui indigeant 256. versicul.
30	Medicamentum oculorum
in morbis acutis. 378. ver-
fic. 10
Medicamenti vis, 420. versic.
10	Medicamentum purgans ex
veratro 397. v. 30
Medicamentorum distinctio
vnde capienda 987. versic.
10	Medicamentum sursum pur-
gans 715. v. 30. & deorsum,
ibidem
Medicamentorum & cura-
tionum morborum 'mu-
lierum succincta repetitio
697. v. 10	Medicamentum vlcera pur-
gans, & siccans 902. ver-
fic. 30
Medicamentum adstrictionis
27. v. 10	Medicina an fortuna indigeat
421. v. 10
Medicamentum aurium ex me-
topio subactum 406. ver-
fic. 10	Medicina ars firma, 421. ver-
fic. 10
Medicamentum calculi in vir-
gine 624. v. 30	Medicina encomium, 2. ver-
fic. 10
Medicamentum cõuulsionis
417. v. 10	Medicina finis, 13. v. 10
Medicamentum deorsum pur-
gans 412. v. 10	Medicinae in bello utilitas
1180. v. 10
Medicamentum exurens 697.
v. 20	Medicina & diuinatio quam
cognitionem habeat 1178.
v. 30
Medicamentum Indicum 733.
v. 10	Medicina in corporibus hu-
manis quid præstet, eiusq;
cum sapientia collatio 1173.
v. 10
Medicamentum in febre sin-
gultuosa 390. v. 10	Medicina qualis ars, & à qui-
bus sic dicta, 273. versicul.
10
Medicamentum in morbis a-
cutis, 387. v. 10	Medicina quid, & eius officium
4. v. 20
Medicamentum in pulmonis
inflammatione 391. versic.
20	Medici imperiti histriones i-
mitantur, 1. v. 20
Medicamentum lachrymam
ciens 407. v. 10.	Medici culpa in quo spectetur
531. v. 20

Hhh 4

IN HIPPOCR.

- Medici observatio pestis gra-
fantis tempore 1010. v. 10
- Medici officium 272. v. 10
- Medici officium in curatio-
ne suscipienda, ex sententia
Democriti 1169. v. 10
- Medici sæpe falluntur, & in
quo 666. v. 10
- Medico in medendo quæ at-
tendenda, 18. v. 20
- Medicorum imperatis parère
quid utilitatis afferat egro-
tantibus 6. v. 20
- Medicorum imperitia 853. v.
10
- Medicorum ineptitudo 842.
v. 30
- Medicorum in exercitatione
& usu necessaria scientia
823. v. 10
- Medicorum ligneum instru-
mentum ad extensionem
ossium fractorum & elap-
sorum 871. v. 20
- Medicorum in magna vrbe
medicinam factitantium
instrumentum in reposi-
tione articulorum 796. v.
10
- Medicorum inscitia 808. ver-
sic. 20
- Medicorum prudètia in quo
sita sit 9. v. 30
- Medicorum scientia 822. v. 30
- Medicum signa omnia præ-
dicere oportet 97. v. 20
- Medicum philosophum quæ
dedeçant 41. v. 30
- Medicus aërem, situm loci,
aquam, terram & victus
rationem in consideratio-
nem adhibere debet 252.
v. 10
- Medicus an à morte eausuros
& morituros homines æ-
gros indicare possit 43. ver-
sic. 30
- Medicus ad ægrotum ingre-
diens quomodo se gerere,
& quibus præparatoriis
cinctus esse debeat 36. v. 10
- Medicus an gratis curatione
suscipere teneatur 39. v. 10
- Medicus anni tempora in cõ-
siderationem adhibere de-
bet 252. v. 10
- Medicus Hippocrates quæ-
lis esse debeat 27. v. 10
- Medicus Hippocrates quibus
animi & corporis do-
tibus pollere debeat 28. v.
10
- Medicus in exigenda merce-
de quid observare debeat,
39. v. 10
- Medicus naturalis unde dica-
tur & quomodo se gerere
debeat 767. v. 20. & in qui-
bus falli soleat 846. v. 20
- Medicus philosophus in qui-
bus Deo equalis iudicetur.
34. v. 5
- Medicus quid in curatione æ-
grotorum plebeiis commit-
tere possit 37. v. 10
- Medicus quid in partibus hu-
mani corporis observare
teneatur 27. v. 10
- Medi-

I N D E X.

- Medicus** sæpe sapientia sua fallitur 785. v. 10. & qui sint, ibidem
Medulla dorsalis è cerebro 208. v. 10
Melanthium 622. v. 30
Melida morbus 976. v. 30
Meliceris 111. v. 20
Mellis vis & efficacia 328. v. 30
Membranae cerebri 400. versific. 20
Membranae oculorum 400. v. 20
Menses conspicui 734. v. 10
Menses intra quot dies sanis & fecundis mulieribus proceder: solcant 636. v. 10
Menses mucosi, 423. v. 20
Mens humana vbi sita, 236. v. 30. eius alimentum ibid.
Mensium profluuium quibus facile quibusq; difficulter prodeat 630. v. 10
Mensium biliosorum in muliere signa 637. v. 20
Menstrua purgationes mulieres sæpe fallunt 203. v. 20
Menstrua quomodo paranda 229. v. 10
Menstrui tempus 3. dierum breuissimum dictum 222. v. 8
Mercurialis semen 606. v. 10. & 662. v. 10
Mesenterium 247. v. 10
Metonis morbus 972. v. 30
Mixg^o Φυλλ^oν Partheniū quale medicamentum 903. versific. 30
Mictionis cruentæ suppressio 134. v. 10
Misy in pello puerperij purgamentis adhibetur 680. v. 20. & 681. v. 20
Milij natura & vis 369. v. 20
Misy præparatum 698. v. 20
Modus reponendi optimus 819. v. 30
Mæotis palus Asiae atque Europæ terminus, 264. v. 10
Molitiio per vectes 809. v. 10
Molitiio per vectem in articularum fractura lapsu, aut excessu 871. v. 30
Μάλας vibex 944. v. 30
Morbi acuti qui: eorumq; efficacia 364. v. 30. & 365. v. 10
Morbi ad mortem vsque committantes 483. v. 20. & 484. v. 30
Morbi, affectus & symptomata secundum anni tempora 1022. v. 10
Morbi annorum temporibus & variationibus discernuntur 62. v. 20
Morbi capitis ex cerebro 459. v. 10. & 20
Morbi causa & victus ratio cur à medico obseruanda 177. v. 20
Morbi comitialis exacta descriptio, 288. v. 20.
Morbi connati qui dicti 95. v. 30
Morbi crassi 586. v. 10. vnde orientur & quo tempore,

IN HIPPOCR.

- ibidem & 587. 588. & 589. 8. vers. 10.
 Morbi ex anni temporibus, 261. versic. 20. & 262. versic. 10
 Morbi ex capite orti 454. versic. 20
 Morbi ex mala collocatione & situ pessimo ciuitatis 255. v. 10. 20
 Morbi ex quatuor humorib⁹ 501. v. 30
 Morbi ex syderū ortu, 263. v. 10
 Morbi hora animaduertenda 1078. v. 20
 Morbi in Æno 992. versic. 30
 Morbi inter se similes 537. v. 10
 Morbi laterales siccī, 495. versic. 20. in dorso ibidem, versic. 30. eorum curatio, 496. v. 30
 Morbi longitudinem quæ denunciant 1144. v. 20
 Morbi patrij, 253. v. 20
 Morbi puerorum à 7. anno ad 15. qui 83. v. 30
 Morbi qui facilè soluantur, quo anni tempore gignantur 978. v. 10
 Morbi quo anni tempore homines occupent, 176. versic. 10
 Morbi quomodo se prodant 302. versic. 30. & quo anni tempore, 314. versic. 30. & 315. v. 10
 Morbi quoduplices, & quam varia morborum genera, 20
 Morbi regij curatio 539. versic. 20
 Morbi regij quatuor: eorumque curationes 577. versic. 10. & 30. & 578. 579. versic. 10
 Morbi vagantes & palantes 933. v. 10
 Morbo sacro seu comitiali correpti an sanari possint, 89. v. 10
 Morborum, affectuum & symptomatum variorum prænotiones, signa & effecta 1056. v. 20. & 1057. 1058. v. 20
 Morborum causæ vnde diuidicandæ 1. v. 30
 Morborum differentia: exalimento 361. versic. 20. ab ætate & tempore 438. versic. 30
 Morborū distinctiones quæ, & vnde sumendæ 72. versic. 5
 Morborum & affectuum variorum, enumerationes 1080. v. 10
 Morborum muliebrium causa 421. v. 20
 Morborum origines 430. v. 10. & 510. v. 30
 Morborum 14. ægrotorum descriptiones 968. versic. 10
 Morborum remedia à quibus inuocata 8. versic. 20
 Morbo-

I N D E X.

- Morborum tria principia 515.
v.20
- Morborum varia genera affectus, & symptomata in Perintho 285. versicul. 30
- Morborum vulgarium varia genera in diuersis hominum affectib⁹ animaduersa 1031. 1032. 1033. versicul. 10
- Morbum crudum quæ indicent, 49. v. 10
- Morbum regium quæ prænuncient 88. v. 5
- Morbus comitialis quæ signa & prænotiones habeat 124. v. 20
- Morbus comitialis vnde, 86. v. 10
- Morbus coxendicum 589. v. 30
- Morbus decimoquarto anno rediens, 454. v. 10
- Morbus ex abortione 663. v. 10
- Morbus ex insomniis quomodo prænosendus 354. v. 10. 30
- Morbus ex pulmone 436. versicul. 10
- Morbus ex quo originem capiat 273. v. 20
- Morbus ex visû spectri terrore 587. v. 20
- Morbus hepaticus 571. v. 10. alius 571. versicul. 20. & 573. v. 30
- Morbus intra quod tempus describatur 455. versicul. 10
- Morbus lateralis cruentus, 497. v. 30. eiusque curatio, ibid.
- Morbus lateralis vnde 529. v. 20
- Morbus lienis primus 574. v. 10. alius 575. versicul. 10. alius ibidem, versicul. 20. alius 576. v. 10
- Morbus mulieris in puerperio, aut mensibus euntibus cum viro condormientis 596. versicul. 10. eam intra 21. diem perimens 653. versicul. 30
- Morbus niger 485. versicul. 30. alius 486. versicul. 10
- Morbus pituitosus 484. versicul. 20. ex pituita alba, ibidem.
- Morbus post duodecimum annum reuertens 564. versicul. 10
- Morbus quando annuus futurus videatur 177. versicul. 10
- Morbus quo tempore decrescere solet 964. versicul. 20. & 965. v. 10
- Morbus regius 155. v. 6
- Morbus regius quâdo lethalis, 391. v. 10
- Morbus regius, 74. versicul. 20. & 465. versicul. 30. alius, ibidem & 476. versicul. 30

IN HIPPOCR.

- Morbus reuersionem faciens
555. v. 10. nouem annos du-
rans 568. v. 10
- Morbus ructus ciens 483. ver-
fic. 20
- Morbus facer cur dictus 281.
v. 20
- Morbus facer 279. v. 20
- Morbus facer quomodo olim
curatus sit 282. v. 10
- Morbus facer vnde oriatur
280. v. 10
- Morbus syderationem faciēs
486 v. 30
- Mores hominum quem ortū
habeant 272. v. 30
- Mores hominum superbi vnde
ortum trahant, & qui-
bus hominibus peculiare
272. v. 20
- Morituros quæ signa præce-
dant 69. v. 20
- Mors à medicis an prædici
possit 996. v. 10
- Mors ex alui repētina proru-
ptione 126. v. 10
- Mors ex anginis 142. v. 10
- Mors ex murium dolore 457.
v. 10
- Mors ex bilioso purulento
spūto 145. v. 10
- Mors ex cerebri syderatione
126. v. 30
- Mors ex connatis homini de-
ficientibus 176. v. 30
- Mors ex desipientia cum dif-
ficultate spirandi 118. v. 20
- Mors ex dolore faucium 133.
v. 30
- Mors ex dolore pedis 973. ver-
fic. 30
- Mors ex eruptione sanguinis
& nigris deiectionibus 86.
v. 10
- Mors ex faciei corruptione
significata 129. v. 30
- Mors ex febre acuta 976 ver-
fic. 10
- Mors ex febre quomodo præ-
noscat 52. v. 10
- Mors ex febre tertiana 120.
v. 10.
- Mors ex fluore nimio vteri
705. v. 10
- Mors ex grauiolentibus de-
iectionibus 128. v. 30
- Mors ex hepatis morbo 571.
v. 20
- Mors ex inflammatione pul-
monis 147. v. 10. & 449.
v. 10
- Mors ex lateris dolore 117.
v. 10
- Mors ex linguæ tremore 131.
v. 10
- Mors ex melancholicis affe-
ctibus 1110. v. 10
- Mors ex morbo laterali 144.
v. 20. & 449. v. 30
- Mors ex oris ventriculi dolo-
re 136. v. 10
- Mors ex peruersione oris, aut
nasi 117. v. 10
- Mors ex puris per aluum de-
iectione 149. v. 30
- Mors ex recidiuis in partu
158. v. 20
- Mors ex rigore & perfrictio-
ne, ca-

I N D E X.

- ne, capitisque dolore 112.
v. 20. & 113. v. 30. & 114. ver-
fic. 5. 10
- Mors ex sedis dolore 117. ver-
fic. 10
- Mors ex spiratione frequen-
ti 133. v. 10
- Mors ex spumantis sanguinis
expuitione 148. v. 10
- Mors ex stercoreis deiectione
in pulsatione violenta 142.
v. 30
- Mors ex suppurationibus ab
hepatis vitione ortis 151.
v. 20
- Mors ex tabe 150. v. 20
- Mors ex tuberculis ad aures
128. v. 20
- Mors ex tumore 116. v. 20
- Mors ex variis affectibus &
symptomatibus in Thaso
985. v. 20
- Mors ex variis affectibus &
symptomatibus in Perin-
tho quem sexum affecerit
968. v. 20
- Mors ex vehementi pulsatio-
ne 142. v. 30
- Mors ex vocis defectu 117. v.
20
- Mors ex vomitu rubro 161.
v. 30
- Mors ex vulneribus capitis
variè & inæqualiter con-
tingit 918. v. 10
- Mors hominis propinqua &
imminuens, vnde præno-
scenda 44. v. 10
- Mors repentina vnde 86. v. 10
- Mors secundum Hippocra-
cratem vnde 206. v. 10
- Mors senum ex suppurationi-
bus 150. v. 7
- Mortis periculum ex morbo
355. v. 10
- Mortalitas cõmuni sorte ho-
minibus obtigit 1149. ver-
fic. 20
- Mors tertio, quinto, aut se-
ptimo die superueniens,
452. v. 10. & 30
- Motio factus in utero 195. ver-
fic. 30
- Motionis articulorum indi-
cia 814. v. 10
- Mucus 210. v. 10
- Mucus & saliuæ repletionem
arguant, & quomodo abi-
genda 343. v. 30
- Muliebrium purgamenta al-
ba, 158. v. 20
- Mulier capitis grauitate la-
borans febre perit 1029.
v. 30
- Mulieres an, & quando poda-
gra laborent 139. v. 10. ne-
que puer, ibid.
- Mulieres conceptione factus
sæpè falluntur, & quæ sit
ratio, 203. v. 10
- Mulieres conceptui idoneæ,
quæ, & quæ minus, 106.
v. 10. 20
- Mulieres & virgines in ma-
gno morborum numero
incolumes seruantur, &
quibus ex causis 964. ver-
fic. 10

I N H I P P O C R.

- Mulieres ex corporis habitu distinguntur 196. ver. 10
 Mulieres fecundæ quib. terrarum partibus existant, 255. versic. 30.
 Mulieres infecundæ non o-
 lent 760. v. 20
 Mulieres infecundæ quomodo reddantur 723. versicu.
 30
 Mulieres mente glabræ 195.
 v. 10
 Mulieres quomodo, si ante nō fuerint, puerperæ efficiendæ 646. v. 10
 Mulieres sanæ ex coitu euadunt 184. ver. 10
 Mulieres Scythicæ supramodum fluxæ 268. v. 30
 Mulieres seniores quib. morbis obnoxie magis quàm iuniores 725. v. 10
 Mulieres steriles & claudæ an vteri morbis obnoxie 600. v. 20.
 Mulieres viris lōge humidiores 190. versic. 8. & quando concipiant fœtum, ibidem.
 Mulier ex partu tumida, sanata, & quib. remediis 1040. v. 10
 Mulieri barba enata, & quam ob causam 1080. versicu. 20
 Mulieribus claudicatio vnde, 190. v. 20
 Mulieri eur coitus necessarius 184. v. 10
 Mulier in cyzico gemellas enixa pleuricidæ perit 1019. v. 20
 Mulieris in coitu voluptas 183. versicu. 20. an cum viro conferenda ibid. 30. & quando desinat ibid.
 Mulieris interitus ex conceptione 708. v. 30
 Mulierum affectus varii mortis causæ 1003. versicu. 20.
 Mulierum concipere definitum, medicamenta 226. v. 20
 Mulierum & virginum morbus 107. v. 10
 Mulierum iudicationes ex partu quæ 54. v. 20
 Mulierum prægnantium & vterum gerentium prænotiones & signa 1135. versicu. 20
 Mulierum, purgamentis euntibus cum viro condormientium damna 596. versic. 10
 Mulierū purgationes in partu 192. v. 10
 Mulierum victus ratio 300. v. 30
 Mulierum visiones nocturnæ 593. vers. 10 earumque in ætatibus differentiæ & corporum constitutio 594. versicu. 10
 Mulierum vterum gerentium signa 58. ver. 30. & 59. versic. 10

Mullā

I N D E X.

- Mulsa epota horrorem & anxietatem sustulit. versu. 10
 Mulier voluuli casibus appetita defuncta est 1003. versu. 10
 Mulsa, & eius vis 377. versu. 10
 Mimus circa præcordia quid designet 1131. v. 20
 Muscerda 686. v. 10
 Muscoli soporem altum inuenientes 834. v. 20
 Musculorum affectus qui & vnde 934. v. 10
 Musculorum substantia 933. v. 10
 Mutilus marinus 661. v. 20
 Mustela cubitus 856. v. 20
 Mustum 328. v. 20
 Mutationes quando fieri debent, 370. versu. 30. quando periculosa 376. versu. 10.
 Mutationes temporum annorum 270. versu. 30. earum effectus, ibidem. & 271. v. 10
 Mutationum in hominum corporibus vis 266. versu. 10
^{μυσταδον} quale medicamentum 432. v. 10
- N
- Nebes aqua in aere 199. v. 30.
 Nares in febricitantibus qualia signa edant 92. v. 30
 Nares firmæ vnde 837. versu. 10 earum curatio, ibid. v. 30. & 839. v. 20
 Narium rubores quid indicent 129. v. 20.
 Narium stillatio in phreniticis 75. v. 20
 Nasi curatio momento perficitur 880. v. 10
 Nasi fractura 836. v. 30
 Nates prominentes & femora introrsum obtorta 887. versu. 10
 Naturæ humanæ cognitio cui potissimum necessaria 24. v. 10
 Naturæ humanæ perfecta cognitio vnde haurienda 24. versu. 10
 Natura non solum robotis, sed etiam motus rationem habuit 95. v. 30
 Natura Scytharum fecunda non est, & cur? 268. v. 30. & 269. v. 20
 Necessitatis diuinæ vis & effectus 304. v. 20
 Nerui crassi ex cerebro quot 246. v. 30
 Nerui ad vnamquamque costam diriguntur 892. versu. 30
 Nerui an ignem ferre possint 825. v. 20
 Nerui solidi 207. v. 10. eorum generatio ibid.
 Nervorum distentio vnde 73. v. 20. quæ lethalis & quæ minus ibid. 30

IN HIPPOCR.

- Neruorum origo, 306. inflā-
mationes 822. v. 10
- Neruosa & glutinosa cur dif-
ficulter assentur, 308. ver-
sic. 10
- Netopum 230. v. 30
- Nicanor tibicinatum metu
affectus, tibiara sōno tur-
batus de nocte illum susti-
nere non potuit 1053. ver-
sic. 10
- Nicodemi Abderiensis mor-
bus, eius affectus, & sym-
ptomata 1016. v. 20
- Nigra per insomnia visa mor-
bos denotant 358. v. 20
- Nigrities ossium & denuda-
tio 868. v. 20
- Nitrum Ægyptium 571. ver-
sic. 10
- Nitrum rubrum 643. v. 10
- Nodus & filum in homine
779. v. 10
- Nomades in curribus habi-
tant 267. v. 10
- Nomæ ad vlcera depascentia
quale medicamentum præ-
beant 905. v. 10
- Nomæ maximè lethales sunt
100. v. 10
- Nomæ serpentes, quomodo
Græcis dictæ 100. v. 30. &
quid sint, ibid.
- Non entium nulla cognitio,
4. v. 5.
- Note de utilitate & noxa vini,
377. v. 10
- Numenij filij morbus 81. ver-
sic. 10
- Nubeculæ in vrinis quid im-
portent 49. v. 20
- Nyctalopes vnde nomen for-
titi 1056. v. 10
- Nyctalopes qui & vnde sic di-
cti 109. v. 10. & quib' mor-
bus iste peculiaris, ibidem,
v. 20
- O.
- Observationes in victus ra-
tione, 396. v. 10
- Observationes in morbis di-
ei & noctis 1102. v. 10
- Observationes medicæ, 434.
432. & 433. v. 10. in imbecil-
lis ægris 543. v. 10
- Observatio pestis tempore
1010. v. 30
- Occasio à quibus obseruanda
sit, 37. v. 10
- Occasio medicorum 420. ver-
sic. 10
- Ocium eiusque efficacia 335.
v. 20
- Ocium cur detestandum &
fugiendum 32. v. 20
- Octimestris partus 217. ver-
sic. 30
- Octo agrorum affectus eo-
rumq; causæ, symptoma-
ta & intermissiones 968.
v. 10
- Oculi duri in prægnantibus
quid denotent 716. v. 30
- Oculi peruersi in prægnanti-
bus quid importent 658.
v. 10
- Oculi

I N D E X.

- Oculi fixi & immoti in con-
uulſione quid denotent 85.
v. 30
- Oculi gramioſi qui dicti, 102.
v. 20
- Oculi grandiores in homine
quid deſignent 996. v. 10
- Oculi hebelcentes & obruſi
improbandi, & cur 78. v. 30
- Oculi obſeratio aut perſra-
ctio quando mala 81. ver-
fic. 20
- Oculi rubicundi in prægnan-
tibus 657. verſ. 30. peruerſi
68. v. 10. duri 716. v. 30
- Oculis noxiâ afferentia 1049.
v. 10
- Oculorum curatio in initio
adhibenda 773. v. 30
- Oculorum curatio 407. v. 10
- Oculorum dolores quam cu-
ram requirant 1052. v. 30
- Oculorum hebeſcentia, vnde
130. v. 20
- Oculorum lachrymæ & do-
lores, 699. eorum curatio,
ibid. v. 20
- Oculorū lachrymæ quomo-
do ſedandæ 428. v. 10
- Oculorum lachrymę vnde, &
quomodo ſiſtendæ 776. v. 10
- Oculorum nigrorum affe-
ctus qui, & quibus peculia-
res 1072. v. 20
- Oculorum peruerſio cum ri-
gore pernicioſa 81. v. 30
- Oculorum rupſiones an ſa-
nari poſſint & reſtitui 103.
v. 20
- Oculorum uſtio 774. v. 30
- Odores quæ ſigna in ægroiâ-
tibus edant 92. v. 30
- Oidymura, 175. v. 30.
- Oeſypum capræ 745. v. 30
- Officia Hippocrateæ familiæ
in Athenienſes collata 1181.
v. 10
- Officina medica, quæ instru-
menta habeat, 30. v. 30. &
776. v. 10
- Officium medici in quo ver-
ſetur 776. v. 20
- Olera in victum quæ adhibē-
da, 328. v. 30. & 329. v. 30
- Olerum agreſtium facultas
330. v. 10
- Olerum varia genera diuerſæ
efficaciæ 330. v. 10
- Olei vis 335. v. 10. quando & in
quibus morbis adhibendū
5. v. 10
- Oleum in vlcerib⁹ quale me-
dicamentum præſtet 899.
v. 10. & 20
- Oleum Platęnſium 678. ver-
fic. 10
- Omentum procidens, 156. v.
30
- Olivæ lignum rotæ putealis
947. v. 20
- Ophthalmica medicamenta
698. v. 10
- Opilthotonos qualis morb⁹,
73. v. 30. vnde oriatur, ibid.
& 492. v. 10
- Opportunitas temporis in
curando, 432. v. 10. dierum
& anni, artium, ibid.

IN HIPPOCR.

- Opsonia in vict^o ratione, 298.
& 299. v. 01. 20
- Opsonia in victus ratione, eorumq; qualitas, & quotem-
pore balneo abstinendum
in victus ratione, 298. v. 10.
& an vomitiones tum tem-
poris comperant, ibid.
- Opsonium in articulari mor-
bo 566. v. 30
- Optimus docendi magister
manuum vsus, 273. v. 10. &
quid cum medicina, & in
curandis morbis & discern-
endis eorum affectibus
commune habeat, obser-
uandumq; sit, ibid.
- Ordo in corpore humano 304
v. 30. & quomodo alimen-
tum assumat, 205 v. 20
- Oris collutio 462. v. 10
- Oris collutio ex quibus her-
bis præparanda, & qualis
collutio adhibenda, si sali-
ua retineatur 462. v. 10
- Oris collutio in expurgatio-
ne salivæ, & an morbus ex
retentione salivæ lethalis
existat 462. v. 10
- Oris ex palato discessio 895.
v. 20. & quæ præfractionis
notæ & curationes existât,
ibid.
- Oris labrum recurvum 228.
v. 10. eius medicamentum
ibid. & an menses ei respõ-
deant genituramq; concipiat,
& an medicamentum
infra aut supra adhibendū,
- ibidem
- Oris vetriculi dolor, quid im-
portet 80. v. 20
- Oris peruerfiones quomodo
reponi debeant 110. vers. 5
- Orbes ex corio Ægyptio cou-
suti 87. v. 12
- Orthopncea, 367. v. 30
- Ortus & interitus hominum
qualis, 303 v. 30. eius causæ
& originis variæ opinionones
& quæ sanior existat, ibid.
- Os capitis 916. v. 30
- Oscitationes quid indicent
279. v. 20
- Os eminens quando præci-
dendum 810. v. 30. & Quod
minus, ibid.
- Os femoris breue redditum
& quomodo 860. v. 10
- Os loco motum 792. vers. 20.
quomodo restituitur, ibi-
dem.
- Os perfectum quid denotet
1138. v. 30
- Os sectione disparatum cut
passioni subiectum. 126. v.
30
- Ossa distantia quomodo col-
genda 783. v. 20
- Ossa distantia vnde cogno-
scantur, & quomodo arti-
culi colligandi 783. v. 30
- Ossa distenta quomodo com-
ponantur 757. v. 10
- Ossa elephantum leonum &
reliqnorum generosorum
animalium plena sunt 953.
v. 10

Ossa

- Ossa fracta eminētia 808. v. 30
 Ossa fracta febris quo die in-
 sequatur 1091. v. 20
 Ossa homini quid præbeant
 147. v. 10
 Ossa in cubiti flexu 813. v. 10:
 quomodo restituātur, ibid.
 Ossa quando breuiora fiant
 884. v. 10
 Ossa recondita mortem affe-
 runt, & quando 865. v. 30
 Ossa suis sedibus non integrè
 restituta 796. v. 30. difficul-
 ter sanantur 801. v. 30
 Ossa capitis collisio è casu de
 loco sublimiori 921. v. 10
 Ossa capitis collisio ex casu è
 loco complanato in molli?
 quiddam; & quæ curatio
 adhibenda, si celo talis col-
 lisio contingat 921. v. 20
 Ossa capitis fractura aut fis-
 sura quomodo animaduertē-
 tenda 156. v. 20
 Ossa fractura quod remediū
 requirat 919. v. 30
 Ossa augmentum & im-
 minutio 855. v. 20
 Ossa corporis humani nu-
 merus, 242. v. 20
 Ossa generatio & excava-
 tio. 193. v. 30. & 207. v. 20:
 constitutio 306. v. 20
 Ossa fractura quomodo
 sananda 934. v. 20
 Ossa magnorum & paruo-
 rum curatio intra quot dies
 perficiatur 943. v. 20
 Ossa substantia terrea 934.
 vers. 20
 Quorum volucrum vis & effi-
 cacia 327. v. 30. & cur validū
 animalis generationē ha-
 bere dicatur, ibid.
 Ouum gallinaceum ad fœtū
 in vtero quomodo se ha-
 beat 202. v. 20
 Oξύλυχός, quid aqua malsa
 acida 890. v. 10
 Oξύλυχός, quid 794. v. 30. &
 778. v. 20
 Oxymeli 378. v. 30
 P.
 Pæonia remediū Abderi-
 tani ab Hippocrate ad
 Democriti insaniam pro-
 pulsandā ex petunt 1151. v. 10
 Palpebræ an sectionem, &
 quando ferre possint 775.
 v. 30
 Palpebræ oculorum scabie la-
 borantes 775. v. 20. & qua-
 lem lippitudo curationem
 requirat, ibid.
 Panis calidi vis & efficacia
 372. v. 30
 Panis facultates & qualitates,
 321. v. 30. eius genera quæ
 324. v. 10
 Panis in mazam cōfectus per
 aquam calidam quid ven-
 triculo conducatur, & quale
 nutrimentum præbeat 323.
 v. 1. & quid maza cū mel-
 le & lacte conferat homi-
 ni, ibid.
 Παράσυνάγγον leuior angina
 491. v. 10

IN HIPPOCR

Partus in Thalo quo morbo laborauerit	10. 1. v. 10	symptomatum generibus in Thalo	982. 983. 984. & 985. v. 10
Partes corporis quomodo se ad totum corpus habeant,	399. v. 10. 20. & 30	Passiones hominum ex variis morborum, affectuum & symptomatum generibus ex quibus mors plerumque inscuta in Perinibo	985. v. 30
Partes extremæ corporis frigori expositæ	425. v. 10	Passiones mulierum in, & extra partum	984. v. 10
Partes genitales frigidiores	426. v. 10	Passiones pestis grassantis tempore	1005. v. 10
Partiū corporis humani constitutio	399. v. 10. vsque ad pag. 424.	Pectoris & dorsi iustio	477 v. 30.
Partium affectuum & vbi morbus consistat, iudicatio	69. v. 10	Pedes frigidi in morbis acutis	380. v. 30
Partium hominis natura & figura quæ	25. v. 30	Pedis constitutio, & curatio	792. v. 10
Partus à quibus celerius, tardius edatur	204. v. 30	Pedis curatio & deligatio	948. v. 10
Partus cōsequentia	660. v. 10. dolores ex eo, eiusque curatio, ibidem v. 20	Pedis ossium imminutio	855. v. 20
Partus qui faciles, & qui difficiles	205. v. 10	Pedum dolores quid portendant	68. v. 20
Partus in quibus mulieribus difficulter procuretur	106. v. 20	Pedum frigiditas quid denotet	47. v. 10
Partus præsentia quomodo prænoscentia	107. v. 20	Pedum tumores quomodo curentur	906. v. 10
Partus quo ordine ex utero trahatur	205. v. 10	Pelles quem usum in medicina habent,	28. v. 30
Partus quo mense plerumque edatur	204. v. 30	Pellucidum,	211. v. 30
Partus validi & carnosii	218. v. 20	Penicillus staneus solidus	479. v. 30 plumbeus
Paruulis morbus comitialis cur lethalis,	299. v. 10	Peponis vis	547. v. 10
Passiones hominum ex variis morborum, affectuum &		Percæ quod genus piscis	327. v. 10
		Perfecti vis & effectus	138. v. 20

Pericles

I N D E X.

- Pericles quo morbi genere correptus & ab eo liberatus, recidivamve passus sit 1014. v. 30
- Pernicies ex alui solutione, 133. vers. 2. 20. ex sputo 148. v. 7
- Pestis 274. v. 20. & 1005. versic. 10
- Pernionum medela scarificatio 1105. v. 10
- Perfractio in febribus ardentibus mala 81. v. 10. 139. v. 8. 10. 140. v. 20
- Pertæ barbari dicti 1148. versic. 10
- Pertæ Gregorum hostes, 1148. v. 20
- Pertusæ vrbes opibus omnibus affluentes sunt 1152. v. 10
- Perturbatio in somnis, 344. v. 10
- Pessæ ad vterorum purgationes accommodati 677. versic. 10
- Pessæ adacei 719. v. 10
- Pellus plumbeus 719. v. 10. & 30.
- Peucedani succus 604. v. 10
- Phagedæna quid, 65. v. 5
- Phagedæna quid 1047. v. 30
- Phagedæna in viceribus 901. v. 10
- Phasianorum forma, & in quo ab hominum naturis differat, 265. v. 20
- Phasianorum vox qualis 265. v. 20
- Phasis, 265
- Phulni vxoris in Thaso morbus 970. v. 10
- Philificus ex febre acuta mortuus 968. v. 10
- Philistis in Thaso morbus 1000. v. 30
- Philistium quid 608. v. 20
- Phrenitici permutatio malum d. signat, 76. v. 10. eius deiectiono albicæ mala, ibidem.
- Phrenitidis ortus 490. v. 20
- Phrenitidis signa ex colore vultus, 129. v. 10. & 131. v. 10. & 131. v. 10
- Phrenitidis signa ex laterum dolore 148. v. 20
- Phrenitidis vnde 117. v. 20. 30. & 118. v. 20. 30. & 120. v. 20. & 130. v. 20
- Phispor quid 673. v. 20
- Pila parvæ ex corio sutæ earumque vsus in humerorû repositione 88. v. 20
- Pili capitis cum vnguibus radices agunt 194. v. 20 ex glandulis 238. v. 20
- Pinguedo vnde 207. v. 30
- Pinguia quibus conferat 541. v. 10
- Pisces leue edulium 546. v. 10
- Pisces vitandi qui, 282. v. 10
- Piscium carnes, quæ in victû adhibendæ 326. v. 20
- Pistillum, & eius vsus in humeri repositione 819. versic. 20
- Pituita effricta 540. versic. 10

IN HIPPOCR.

- Pituitæ medicamenta 540.
v. 10
- Pituitæ sedes 504. versiculo
10
- Pituita alba 484. vers. 10. qua-
lis morbus ex ea descen-
dat ibid.
- Pituita hyeme augetur, 157.
v. 20
- Plantarum similis humiditas
502. v. 20
- Pleuritis lateris morbus, 446.
v. 10
- Πλάμν quale lignum 947.
v. 10
- Πλάγσι locus intra crura me-
dius 800. v. 20
- Plumbei vsus 228. v. 20
- Podagra in quibus homini-
bus sanari possit, & in qui-
bus minus, 97. versiculo
30
- Podagra quibus hominibus
peculiaris 97. v. 30
- Polenta recentes, earumque
vis 373. v. 10
- Polenta cibo subacta 574.
v. 20
- Pollex ab aliis digitis conti-
neri solitus quid importet
748. v. 10
- Polycnemum herba 668. ver-
sic. 30
- Polypodium 649. v. 20
- Popularis morbus 178. ver-
sic. 10
- Porrulaca 643. v. 30
- Potiones quæ, & quomodo
præparandæ, 35. v. 20
- Potiores egregij qui; & vnde
dicantur, & qui minus e-
gregij existant 258. versic.
30
- Potus ad roborandum 541.
v. 20
- Potus in articulari morbo 566.
v. 10
- Potus in morbis acutis 383.
v. 10
- Potus pauci, 341. versic. 30
& quando iis utendum ibi-
dem.
- Potus vbi colliquetur 143.
v. 30
- Potus veratri 162. v. 20
- Potus vsus in medicina 23.
v. 30. & 541. 20
- Πύρος, quid, 248. v. 20
- Præceptiones Hippocratis
quæ, & quid contineant 37.
v. 20.
- Præcisio. & teli vestigium, an
idem, 921. vers. 30. & 922.
v. 30
- Præcisiones in articulis & of-
sibus 821. v. 10
- Præcordia sublata 137. versic.
20
- Præcordiorum dolores in fe-
bribus ardentibus quid de-
signent 82. vers. 10. & 15.
versiculo 30. & 137. versic.
10
- Præcordiorum dolores quid
designent 75. 20
- Præcordiorum tumores quas
iudicationes faciant 67.
v. 5

Prædis

I N D E X.

- Prædictiones quando secun-
 ra, & quando minus, 93.
 v. 10
- Prædictionum medicarum
 præmium quomodo com-
 parandum, 81. v. 20
- Prædictionum medicarum
 quor genera 90. v. 20. & 91.
 v. 10
- Prænotiones Coacæ Hippo-
 cratis, 112. v. 20
- Prænotiones ex animi affe-
 ctione quales sumantur 61.
 v. 10
- Prænotiones ex moribus ho-
 minum 61. v. 20
- Prænotiones medico quæ ne-
 cessariæ 43. v. 10
- Præparatoria medici quæ
 habere debeant 35. versic.
 30
- Prælagium medicorum 822.
 v. 20
- Præter naturam existentia,
 secundum naturam se ha-
 bentibus viliora sunt, &
 quare 932. v. 20
- Prætere quibus homini-
 bus conueniat, & qui-
 bus minus. 17. versic. 10. &
 20
- Principia morborum 515. ver-
 sic. 20
- Principium medicationis 434.
 v. 30
- Procastinatio medicinæ ini-
 mica 1157. v. 30
- Profluvia subcruenta 423. v.
 30
- Profluium muliebri vnde
 expectandum, 87. versic.
 20
- Prolapsus intestini recti 911.
 v. 30
- Præoptitudo ad quid vis præstò
 est 778. v. 20
- Πρόσθυσ fibula 946. versiculo
 20
- Prudentiæ & scientiæ causæ
 in corpore humano 295.
 v. 30
- Pruritus, 170. v. 20
- Pruritus immensus vsu bal-
 nei calidi, & veratro epoto
 sanatus 1039. versic. 20. &
 v. 30
- Ψόα, musculi 845. v. 10. & 879.
 v. 30
- Ptisana an balnea ferre possit
 381. v. 30
- Ptisana vsus, 365. v. 30. cur aliis
 frumentaceis edulis præ-
 ferenda 366. v. 10
- Ptisana quædam damnosa, 370.
 v. 30
- Ptisana tota quid mali impor-
 tet 368. v. 20
- Pubes & barba superior 842. v.
 10
- Puella cum vlcere in coxendi-
 ce nata 1040. v. 10
- Puer carnosus ex ossis sex di-
 gitorum magnitudine, vbi
 editus & à qua muliere 983.
 v. 10
- Pueris comitialis morbus
 quomodo accidat, 291. ver-
 sic. 20

IN HIPPOCR.

- Pueris conuulsiones accidunt, & quando, 57. v. 10
- Pueris infantibus an vinum in potu exhibendum 299. v. 10
- Puerorum à mammis facilis depulsio 233. v. 20
- Puerperæ medicamenta 606. v. 10
- Puerpera partum septimestrē eiecit, & quæ symptomata ex eo passa sit 1028. v. 10
- Puerpera quando super lasanum collocanda 224. versic. 10
- Puerperiorum effluxus 629. v. 10. purgationes 671. versic. 10
- Pulmonis constitutio & color 930. v. 30
- Pulmonis curatio 475. versic. 10
- Pulmonis inflammationem quæ sequantur, 74. versic. 30. 146. v. 30. & 147. v. 10
- Pulmonis morbus 439. v. 10. & 440. v. 10 & 475. v. 10
- Pulmonis tumor ex calore 489. v. 20
- Pulsatio venarum vehemens, 111. v. 10
- Purgamenta alba ex partu, quid afferant, mulieribus 81. v. 5
- Pupillæ quæ improbandæ 104. v. 5
- Purgatio mulieris ad conceptionem valens 626. versic. 20
- Purgatio vteri 610. versic. 19. & 643. v. 10
- Purgationes celeres 131. v. 8
- Purgationes in morbis acutis 385. v. 20
- Purgationes in vlceribus, vlcneribus & aliis affectibus quando requirantur 899. v. 20
- Purgationes mulierum in partu 192. v. 10. & 193. versic. 10
- Purgationes mulierum pauca & praua, 255. v. 10
- Purgationes per veratū certiores 1158. v. 20
- Purgationes quibus deneganda, 79. v. 10
- Purgationū puerperij diuersitas, 674. v. 30
- Purgationibus qui minimè subiiciendi 1171. v. 30
- Pus ex morbo laterali & pulmone 437. v. 10. eius extractio 470. v. 30
- Pus in febre erumpens 551. v. 30
- Pus quando mortem causetur. 1248. v. 10. & 254. versic. 10. 363. v. 30
- Pus vnde generetur, 148. versic. 20
- Pus vnde generetur, & quod optimum iudicetur, 47. v. 5. & 409. v. 10
- pustulæ albæ & nigrae quid denotent 1027. v. 10
- Pustulæ vnde & quocuplices 1027. v. 30

Putredo

I N D E X.

- Putredo 517. v. 30
 Pythonis in Thaso morbus
 eiusque symptomata & ef-
 fecta 1014
 Pūys 360. v. 30
- Q.
- Qua aliter febris febrē pro-
 pulsauerit 1037. v. 10
 Quartana & erraticæ febres
 quo anni tempore grassen-
 tur 1125. v. 30
 Quæ loca terrarum mutatio-
 nibus subiaceant 253. v. 10.
 20
 Quid *Γαζογνητες*, & eorum
 effectus vnde 882. v. 20
 Quid Ganglia & qualis affe-
 ctus 840. v. 30
 Quid *Γαστρογνησία* 945. v. 10
 Quies interna in tussi condu-
 cit 549. v. 10.
 Quietem Democritus laudat
 1163. v. 10
 Quomodo Feræ animâtes ho-
 minibus antecellant 1166.
 v. 10
 Quomodo Femoris articu-
 lus è coxendicæ excessum
 faciat & prolabatur 853.
 v. 30
 Quomodo Femur breuius
 datur, & eius curatio 800.
 v. 10
 Quot Ferularū compressio-
 nes 781. v. 20
- R.
- Radius in cubito 403. ver-
 sic. 10
 Radix struthij vbi nascatur
 606. v. 20
 Ranunculi herbæ vis 684. v.
 10
 Ratio reponendi quibus con-
 ueniat 889. v. 30
 Recidivæ vnde, & quando fi-
 ant 988. v. 20
 Recidivæ quid efficiat 83. v.
 10. & 117. v. 30 & 140. v. 30
 Refrigerantia medicamenta
 50. v. 10
 Refrigeratio sanguinis ex so-
 mno 279. v. 30
 Regio feracissima quæ 263.
 v. 20
 Regiorum situs & natura 320.
 v. 10
 Regulæ & obseruationes de
 vlceribus 898. v. 20
 Regulæ curationum, & quo-
 modo medicamēta in vul-
 garibus morbis applican-
 da 1058. v. 30. vsque ad pag.
 1080
 Regulæ repositionis & dire-
 ctionis 896. v. 10
 Religiones 805. v. 20
 Remedia morborū quæ præ-
 stent, & à quibus inuenta
 sint 8. v. 10
 Renes 209. v. 30
 Renis morbi qui 560. v. 20
 Repletio nariū motum ar-
 guit 343. v. 10
 Repletionis damna quæ, 16.
 v. 10
 Repositio articuli cubiti gib-
 bi luxati 883. v. 20

IN HIPPOCR.

- Repositionis modi 89. vers.
20
- Repositionis modus domesticus 875. v. 10
- Repositio pedis in lecto tentata 894. v. 30
- Repositio pedis quotuplex 891. v. 20
- Repositio per vectis molitionem 866. v. 30. per virem 874. v. 10
- Repositio quotuplex 889. v. 20. & qui eius modi 891. v. 30
- Rerum humanarum instantia 1165. v. 20
- Resectio corporis humani analytica 930. v. 10
- Responsum ferox & audax ab homine moderato, ægro tante quid importet 78 v. 20
- Restitutio articulorum digiti 877. v. 10
- Rigor cerebri mortis signa præstat 13. versicul. 5. 10. 20
- Rigor ex partu 260. vers. 8
- Rigores ex æstu quid denuntiant 79. versiculo 10
- Rimarum ossis capitis formæ variæ 918. v. 10
- Risus cū perturbatione 1054. v. 30
- Risus Democriti causæ 1162. v. 20
- Risus immodicus dementiæ signum 115. v. 10
- Robur hominibus unde existat 20. v. 0
- Robur quomodo imbecillis ægrotantibus comparandum 544. v. 10
- Rubor in collo quid denotet 142. v. 10
- Rubor in faucibus qualem affectum designet 142. v. 10
- Ruptionis curatio 478. vers. 30
- Ruptiones quos dolores pariant, & unde oriatur 441. v. 20
- S** Alia 448. vers. 10. eius retentæ curatio 462. v. 10
- Salsa cum melle, puris crudi medicamentum 1116. vers. 30
- Salsis & acribus quando abstinendum & quibus 666. v. 30
- Salus desperata 494. vers. 30
- Sambuci fructus 610. v. 10. & 20
- Sanitas absq; medicorum opera quomodo comparatur 5. v. 10
- Sanitas ex sectione 562. v. 10
- Sanitas ex stercoris deiectione 520. v. 20
- Sanitas ex vitione 534. versic. 30
- Sanguinis auctio quid denotet ægtis 280. v. 10
- Sanguinis

INDEX.

- Sanguinis è naribus profu- 10 & 20
 uum agnus ex pacto sub-
 latus attulit, & qualis libe-
 ratio subsecuta fuerit 1028.
 v.10
- Sanguinis eruptiones quan- 85. v.30
 do malæ
- Sanguinis eruptiones quibus 10.20.
 accidunt, & quid impor- & 87. v.10.
 tent 86. v.20. & 87. v.10.
 20.30. & 88 versicul. 10.20.
 & 121. versiculo 20. & 125.
 v.1.8. & 126. v.20. & 139 v.
 30
- Sanguinis fluxus è naribus 127. v.20
- Sanguinis mullio in morbis 382. v.30
 acutis
- Sanguinis permutatio quid 279. v.20.
 importet
- auctio quid? 280. versic.
 10
- Sanguinis profuuiouis peri- 869. v.10
 culum
- Sanguinis profuuium per a-
 nam quibus hominibus,
 & quando utile 70. vers.
 20
- Sanguinis profusio ex nari- 69.
 bus quid portendat v.20
- Sanguinis sedes 506.507. &
 508. v.20
- Sanguis à pituita refrigera- 450. v.20
 tus
- Sanguis è gingiuis 131. versic-
 ul.30
- Sanguis è naribus profluens 261. v.
 à morte liberauit
- Sanguis liquidus, quamdiu 210. v.10
- Sanguis quando bonus 1128.
 v.10
- Sanguis mulieris post conce-
 ptionem qualis 189. vers.
 20
- Sapa 328. v.20. eius vis in
 victu ibid.
- Saperda quando in opsoniũ
 sumenda 569. versicul.
 30
- Sauromatæ populi Europæ
 quid ab Asiaticis differant
 266. v.10. eorum scemi-
 næ ibid.
- Σαύρα lacertæ viminæ 876.
 v.30
- Σαυειδιον nasturcium 901.
 v.30
- Scammonium 389. versic-
 ul.20
- Scapularum venæ quo ten-
 dant 248. v.10
- Scapularum connexio 402.
 v.20
- Scilla 738. v.20
- Scientiã medici, in quo posi-
 ta 429. v.10
- Scorpij costæ 474. versicu-
 lo 10
- Scortatio impudens difficul-
 tati intestinorum mede-
 tur 1116. versiculo
 30
- Scythæ euirati seu eunuchĩ
 plarumque, cur 269. v.
 10

IN HIPPOCR.

- Scythia feras paucas alit, 267.
v. 20. ætatem paucissimis
diebus hyemem perpetuo
habet 267. v. 30
- Secellus quibus & quãdo ne-
cessarius, 94. v. 20. friabilis,
vitiolosus 167. v. 30
- Sectio ad renē altissima 561.
v. 10
- Sectio aut inustio qua parte
corporis, & quomodo fa-
cienda 499. v. 10
- Sectio in fractura ossis capitis
919. v. 30
- Sectio in oculorum acie cor-
rupta 775. v. 20
- Sectio in vulneribus capitis
an ad futuras facienda 922.
v. 30
- Sectio per terebrã iuxta sin-
ciput 457. v. 30. eius medi-
camentum 458. v. 30. &
460. v. 30
- Sectio quando requiratur in
capitis vulneribus 923. v.
10. & intra quot dies ma-
turanda, ibid.
- Sectio quomodo administra-
da 29. v. 10
- Sectio quomodo fiat in fra-
cturis 934. v. 10
- Sectio quoto die faciēda 262.
v. 30
- Secundæ cum fœtu mortuo
eiectæ 605. v. 20
- Secundarũ medicamenta 621.
v. 30. earum liberatio, ibi.
- Securitas à morbis quomodo
comparetur 506. v. 30
- Sedes calida in quibus affe-
ctibus necessaria 915. ver-
fic. 20
- Sedimentum saluum 165. ver-
fic. 10
- Sedimentum in vrina 522. v.
30
- Sedimentum lentum, 163. v.
10
- Sedimentum limosum in al-
ui recemēis cum tormi-
nibus deiectum malo est
188. v. 30
- Sedimentum rubrum, leue,
163. v. 10. leatam ibid. v. 20.
fuluum, 165. v. 10
- Sella magna Thesalica 890.
v. 20
- Semeltantum cibus quando
capiendus 310. v. 20
- Semen generale corporis cõ-
stitutioni respondet, 264.
v. 30
- Semen genitale humidum,
eiusque causæ 197. v. 30
- Semen robustius, 184. v. 20.
humidum 197. v. 30
- Seminis cognatio cum eor
quo ortum est qualis 197.
v. 30
- Senes à iuuenibus in curatio-
ne differunt & quid 444.
v. 10. & 0
- Senes morbo sacro seu comi-
tiali correpti præcipuē mo-
riuntur, 98. v. 20
- Seniores ex capitis vulncri-
bus an iunioribus citius
moriantur 926. v. 30
- Scaluum

I N D E X.

- Insuſum principalium facultas 334. v. 10
- Sententiæ de hominis complexionẽ variis, & quẽ principaliorẽ locum obtineat inter illas 171. v. 30
- Septimestris partus, 215. v. 20
- Spirum cordis crassum, 235. v. 20
- Septi transuersi natura quæ, 26. v. 30. Græcis quomodo dictum, 295. v. 10
- Sermo vnde ortum habeat, 213. v. 10
- Serpentia vlcera quando, & quibus acciderint 1008. v. 10
- Samoidis purgatio, 1172. v. 10. in quibus morbis, & quomodo adhibetur, ibidem.
- Seselis herba & eius vis & facultas 677. v. 20
- Signa ad mortem inclinantium hominum 68. v. 20
- Signa balnea deposcetia, 382. v. 10
- Signa bona ex sputo, quando & quomodo animaduertantur, 50. v. 20
- Signa ex colore faciei 78. versic. 20
- Signa ex verticis & temporũ dolore 109. v. 20
- Signa ex lienibus magnis 109. v. 30
- Signa ex sudoribus qualia 65. v. 30.
- Signa in morbis acutis 387
- Signa iudicatoria quæ, & quomodo multiplicia 978. v. 30
- Signa lethalium vulnerum 415. v. 20
- Signa morborum ex aëris & ventorũ mutationibus percipiuntur, 64. v. 30
- Signa mortis ex oculis ægroti quomodo cognoscenda 44. v. 20
- Signa salutaria quæ, & quomodo cognoscantur, 52. v. 30. & 88. v. 10
- Signum ad manum subliuidum, mortis prætagium edidit 1090. v. 30
- Silenes igne correptus 22 die obiit 469. v. 20
- Similago qualem victũ præbuit 324. v. 10
- Similarium & continuorum differentia 932. v. 30
- Sinciput diuisum 462. v. 10
- Singultus vnde 140. v. 10
- Similitudo fœtus, 185. v. 30
- Sinus vterorum varij, 205. v. 20
- Sitis in febribus quomodo restinguatur 1037. v. 30
- Situs & natura regionum in victus ratione 320. v. 10
- Soles ad perfectionem hominis quot requirantur 363. v. 10
- Solis effectus 358. v. 30
- Sollicitudo Hippocratis circa castitatem vxoris suæ 1154. v. 20
- Solstitia medicamentis periculosissima, 262. versic. 30. & præcipuè æstiuum, ibid.

IN HIPPOCR.

- Solutio februm, 123. v. 10
 Solutio morbi quomodo & quibus contingat, 71. versic. 10
 Somnia, quæ reiicienda, & quæ minus 1156. versiculo 20
 Somni facultas 333. versiculo 30
 Somni immutatio & inuersio pessima mortalibus ægris, 47. v. 30
 Somni profundi, 123. versic. 10
 Somni quando utiles, aut cõtra 156. v. 10
 Somni turbulenti, ibidem
 Somnium Hippocratis de Democriti insania 1156. v. 10
 Somnus diurnus quibus hominibus conferat 389. v. 10
 Somnus diurnus quo tempore anni conferat, & quo minus 319. v. 10
 Somnus per vndecim dies prohibitus 555. versiculo 20
 Somnus longior quibus hominibus conferat 300. versic. 10
 Sophistæ & simulati medici in quo peccent 936. versic. 10
 Sophistæ & simulati medici quomodo deligationes vulnerum administrant 936. v. 10
 Sopor profundus damnandus 125. v. 30
 Sorbitiones, earumque vsus quando necessarius 366. versic. 20. & 370. versiculo 30
 Sorbitiones in morbis acutis, 386. v. 30
 Sorbitiones in quibus morbis, & quando detrahende 387. v. 10
 Sorbitiones mutationem faciunt 376. v. 10
 Sorbitionum vsus qui, & quid in eis medico obseruandum sit, 1. versiculo 10
 Species morborum in curatione 785. v. 20
 Specilli stannei vsus 604. versic. 20
 Specilli vsus, 228. v. 10
 Spectra à muliere visa à bello deterruerunt 1181. v. 10
 Spiculum sagittæ post sex annos inuentum è femore extractum 1048. versic. 10
 Spinæ Ægyptiæ 612. versic. 10
 Spinæ in corpore humano quot, 142. v. 20
 Spina in gibbum quando & quibus feratur 847. v. 10
 Spiracula corporis, 287. versic. 30
 Spirandi difficultas vnde oritur,

I N D E X.

- tur, & .v. vers. 5. & deficien-
 tia vnde 174. versiculo
 20
 Spyrandi difficultas vnde, 410.
 v. 10
 Spiritu nihil vacuum 274.
 v. 30
 Spiritus in lignis an, & qua-
 lis existat 187. versiculo
 20
 Spiritus pueri in vtero existe-
 tis 187. versic. 10. in li-
 gnis qualis 187. versiculo
 20
 Spiritus nutrimentum ignis,
 274. v. 10
 Spiritus semper mouetur 208.
 v. 10
 Spiritus vnde proueniant, 199.
 v. 10
 Spiritus vocis causa vbi gene-
 retur in corpore humano
 1174. v. 10
 Splenia vino imbuta 801. ver-
 sic. 10
 Splenitis vena 447. versiculo
 10
 Splenium duplex in pedum
 tumoribus 907. versiculo
 30
 Spodium aridum, vnde & ce-
 ius situs 698. versiculo
 30
 Spodium Cyprium 698. ver-
 sic. 30
 Spodium vstum, & aridum
 698. v. 30.
 Spongiæ vsus in aurium do-
 loribus 406. v. 20
 Spumæ cur albæ omnes ap-
 pareant, 280. versiculo
 30
 Spuma per os, quibus, & qua
 ex causa currere solet 280.
 sic. 30
 Sputa mala quæ, 50. v. 10. &
 145. v. 30
 Sputum bonum quod existi-
 mandum, 50. versiculo 10.
 deterius quod, ibidem,
 v. 10
 Sputum & tussis eorum qui
 tabe vexantur quid deno-
 tent. 96. v. 30
 Sputum in laceris & pulmo-
 num morbis 444. vers. 20.
 30
 Sputum lethale, 51. versicu-
 lo 5
 Sputum spontaneum in qui-
 bus morbis bonum 498.
 v. 30
Staphylis græcis quid di-
 catur, 51. versiculo
 30
 Stater Æginensis, qua-
 lis mensura 681. versic.
 30
 Status pestilentialis 1005. ver-
 sic. 10. & quæ passiones
 eum secuta. ibid. & 1006.
 v. 10
 Status temporum annorum
 quotidiani in morbis quæ
 vis 1125. v. 10.
 Stercoris per vomitum edu-
 ctionem quæ afferant 980.
 v. 20

IN HIPPOCR.

Stercus bubulum	422. v. 30	227. v. 20	
Stercus in vtero	209. v. 10	Subligatio	781. v. 10
Steriles mulieres fecundæ quomodo reddendæ	601. v. 10. & signa eius. quæ ibi- dem v. 30	Sudores boni, 134. v. 8. & 162. v. 30	
Sterilitas unde	634. v. 10	Sudor calidus aut frigidus ex- istit, & cur 446. v. 10. eius vis & efficacia 446. v. 20. & 30	
Sterilitatis causæ	715. v. 10	Sudor calidus in morbis quid designet	1129. v. 30
Sternutamenta naribus ad- mota capitis dolorem tol- lunt	113. v. 30	Sudor copiosus sanis quid prædicat	69. v. 20
Sternutamenta quando bona sint, 50. v. 10. & in quibus morbis ibid.		Sudores frigidi in febre quid importent	1129. v. 10
Sternutationis utilitas, 146. v. 20		Sudores hominib ⁹ egrotanti- bus quid importent, 45. v. 30	
Στῆθος græcis quid 1021. v. 10. & 1048. v. 30		Sudores qui boni malus cõ- fenci	45. v. 30
Stæbe	611. v. 20	Sudores qui indicent morbos	67. v. 30
Stolones	250. v. 20	Sudores, quas indicationes habeant	1146. v. 10
Strangulatio quomodo con- tingat	55. v. 10	Sudoris vis & efficacia	446. v. 20. 30
Στῆθος in corpore humano quid	931. v. 10	Sudorum effecta, 65. v. 30. & 141. v. 30	
Stomachus pristinae suæ natu- ræ quomodo restituendus	771. v. 20	Sudorum calidorum & frigi- gorum effecta 446. v. 10. 20. 30	
Strangulatus vteri	750. ver- fic. 20	Suffitus ad fluores muliebres	745. v. 20
Stranguria varia	538. v. 10	Suffitus ex galla	611. v. 10
Stranguria	418. v. 30	Suffitus graucolens	773. ver- fic. 20
Stupiditas ex quartana	1024. v. 20	Suffocatio mulierum	650. v. 30
Στηπιση, Chalcitis dicta vl- ceribus medetur	905. v. 10	Suffocatio ex angina	490. v. 30
Syrax	746. v. 10	Superfœtatio	121. v. 30 Super
Subditium in purgatione mulierum	628. v. 30		
Subditium medicamentum			

I N D E X.

- Superuomitur 451. versic.
30
- Suppurationes vnde descen-
dant, & quæ earum obser-
uatio fit 46. versicul.
30
- Suppurationibus quâdo ho-
mines, seniores, & iunio-
res mori soleant 53. ver-
sic. 10
- Suppurationibus quatenus
fides adhibenda 51. ver-
sic. 30
- Suppuratio quando rumpat-
tur 147. versicul. 10
- Suppuratio vnde metuenda
145. versicul. 10. & 146.
v. 10
- Suppurationum diurna-
rum signa 51. versicul.
30
- Surditas ex quo morbo con-
tingat 563. v. 3
- Surditas in quibus morbis
perniciem minatur 77.
v. 30
- Surditas quando discutiatur
86. v. 10
- Surditas vnde accidat 125.
v. 10
- Suspensio luxationi an con-
ueniens, & quando 873.
v. 10. & 30
- Saturæ 247. versicul. 20.
earum venulæ ibid.
- Sydera morbos designantia
& denotantia 35. versic.
30
- Sydera sanitatem denūcian-
tia 355. versicul. 10.
morbos portendentia. i-
bid. v. 30
- Syderationes carniū 867.
v. 30
- Syderationes & denigratio-
nes 868. v. 10
- Syderationes in pedis fractu-
ra 793. v. 30
- Syderationes neruorū, quan-
do proficit 100. versicul.
30
- Syderationes membrorum
an lethales 101. versicul.
20
- Syderationes quando & vnde
metuendæ 124. ver-
sicul. 10. & 153. versicul.
30
- Syderationes repētinae quid
mineatur 81. versiculo
10
- Sydere ic̄ti 488. versicu-
lo 10
- T.
- T**abe qui laborare soles
ant 97. versiculo
10
- Tabes in Thaso innumeros
homines consumit 954.
v. 30
- Tabes qualis morbus, quo-
modo, & quibus accidat
150. versicul. 30. & 112.
versicul. 10. 133. 255. ver-
sic. 10. 409. v. 10
- Tabes vnde potissimum cō-
Kkkk

IN HIPPOCR.

tingat	97. v. 10	tatem an utile 371. versic.
Tabidi qui fiant	148. v. 10	20
Tæda pinguisissima, concisa
pota	228. v. 30	Terebra in ossis capitis secti-
one cur eximenda, & ina-
quam frigidam demergē-
da 928. v. 20
Τεινεσ μὲς qualis affectio	431.
v. 10	Terminthi in tibia coorti
982. v. 10
Tæra	198. v. 20	Tormina quomodo diuidi-
canda; & cuius ætatis ho-
minibus in primis lethalia
105. v. 30
Teli vestigium in osse	919.
v. 10	Tormina vtilia quæ 105. v.
30
Telorum è vulnerib. extra-
ctio quomodo perficiatur
commodè	31. v. 30	Terræ ad ventrem collatio
62. v. 10
Temperatiã medicò qua-
lem Hippocrates præscri-
bat	28. v. 10	Terræ innumeræ facultates
503 versic. 30
Tempestatum anni mutati-
ones in morbis quam vim
habeant	1123. versiculo
20	Terræ solum cur sanctissimū
iudicandum 1157. versic.
10
Tempora medicamentis ad-
hibenda, quæ	31. versicul.
30	Terra inferior hyeme cali-
dior 199. v. 10
Temporis ratio in quibus
morbis habenda	147. v.
20	Terra nigra Samia 607. v.
10
Tempus quid	37. versicul.
20	Terrores vnde oriantur 1169.
v. 30
Ten-dia mulier masculum
triginta dierum abortio-
ne reiecit	1027. versicul.
10	Tertiana febris vnde iudice-
tur 67. v. 20
Tensiones quomodo facien-
dæ	805. v. 30	Tetani quales affectiones
591. v. 20
Tensio pedis locomoti	795.
v. 10	Tetanos quid 69. v. 30. &
491. v. 30
Tepefactoria & ceromata	391. versicul. 10. 617. ver-
sic. 30	Therminthi quid 65. versic.
5
Ter cibum sumere ad satie-		Thersandri vxoris morbus
1023. v. 10
Θλίσσις collisio 944. versic.
30

Theflali

I N D E X.

- Thesali Hippocratis ad Athenienses legati historia 260. versic. 20
 2178. versic. 20
 Thesali Hippocratis filij legatorum oratio 1177. versicul. 10
 Thesalus oraculum D. Iphicumi de excidio urbis Crisæ, familie sue adscribit 1179. v. 10
 Thlaspi 609. versicul. 10
 Thiphomania quid & qualis affectus 1023. versiculo 20
 Tibiæ constitutio 946. versic. 20
 Tibiarum ossa luxata non respondentia, & cur 864. versic. 30
 Tibia duobus ossibus constat 794. versic. 30. quot diebus sanetur 799. versic. 10
 Tibia 403. v. 30
 Tibiæ ossium auctio & imminutio 855. v. 20
 Timinus morbus 537. versic. 10
 Thibiæ & Thlasie an gignere possint 182. v. 30
 Timinus quid, & eius effectus 982
 Tullatio voluptaria vnde 249. v. 30
 Thymalli succus 549. v. 10. & 609. versic. 20
 Tofi & calli, in senibus podagricis 97. versicul. 30. & 260. versic. 20
 Torpor rigoque succedens quid denotet 77 v. 30
 Tonillæ 233. versic. 30. & 454. v. 30
 Tonillarum ulcera 233. versic. 30. & 461. v. 30
 Torpor in virginibus 593. v. 10
 Triagij fructus 764. versiculo 20
 Triagus siue olyra 324. versic. 30
 Tractatio de Insania 1169. versic. 20
 Tremores exitiosi 118. v. 30. & 119. v. 5
 Tria morborum principia 515. v. 20
 Trichosis 397. v. 10
 Tritici natura & vis 323. v. 30
 Tubercula ad aures 136. versic. 10. & 141. versic. 10. & 135. v. 30
 Tubercula aurium Gangliadicta 840. v. 10
 Tubercula in pulmonibus lateret 441. v. 10. eorumque curatio ibid.
 Tubercula post longas febres quid denotent 1129. v. 30
 Tubercula quibus peculiariter accidunt 99. versic. 10. a laur. vnde 128. v. 10. 30. & 131. v. 20
 Tuberculum in fistula 905. v. 10

IN HIPPOCR.

- Tuberosa eminentia in ano 914. v. 30
 Tuberosa eminentia in ano quomodo auferenda, & sanguinis fluxus sistendus 915. v. 20
 Tumida & aqua plenæ corporis partes an gladiolo aperiendæ 413. versiculo 10
 Tumiores circa aures, 124. versu. 10. circa collum. 142. v. 10
 Tumor circa præcordia ægrotatis, mortem indicat 46. v. 10
 Tumores in magnis & profundis vulneribus non apparentes quid importet 991. v. 10
 Tumores quæ consequantur plerumque 46. versic. 30
 Tumoris & ruboris effecta. 55. versiculo 10. 116. versic. 30
 Tunica multæ 212. versic. 30
 Tunica quid 213. versiculo 5. & vnde 209. versiculo 20
 Tusses abscessum excitat 61. v. 10
 Tusses quo anni tempore accidere soleant, quibus, & quando cessent 1102. versic. 10
 Tusses quando vitandæ 499. v. 20
 Typhos morbus 577. versic. 30. altus 580. versiculo 10. alius 581. versic. 10. & 582. versicul. 10. & quot mēsis curetur, ibidem, quo tēpore oriatur, ibid. v. 20
 V
 Acuationes impotentiam impotant 78. v. 10
 Valetudo integra per totam vitam quomodo conseruanda & conseruanda 518. v. 30
 Valetudo hominibus quomodo comparatur 20. v. 10
 Valgi qui & vnde sunt 81. v. 10
 Validorum corporum procreatio 314. v. 10
 Varicis distentio 430. versic. 30
 Varix in anteriore tibia parte 907. v. 10
 Varix in pulmone 552. versic. 10
 Vectis molitio in repositione articulorum luxatorum 893. v. 30
 Venæ an numerari possint 208. versic. 30. quomodo diuidantur 243. versiculo 20
 Venæ crassæ 244. versic. 10
 20
 Venæ

I N D E X .

- Venæ errabundæ 251. vers.
10
- Venæ homini quid emolu-
menti præstent 247. ver-
sic. 10
- Venæ humanæ naturæ fon-
tes 235. v. 30
- Venæ in acutis morbis, quæ
incidendæ 383. versiculo
20
- Venæ in ano sanguinem fun-
dentes quomodo vrendæ
913. v. 20
- Venæ iugulares à corde trans-
ferunt sanguinem 506.
v. 10
- Venæ sanguinem fundentis
in mulieribus curationes
915. v. 30
- Venæ sanguinis profusione
interimentes, quæ 100.
vers. 10. & quoruplices
245. versic. 20
- Venæ sectiones in populari-
bus morbis 178. versic.
30
- Venæ sectiones in qua parte
corporis fieri debeant 245.
versicul. 10. 30. earum
vis & effectus 369. vers.
20
- Venæ sectio in vlceribus &
pedum tumoribus utcu-
que ortis 906. v. 30. &
907. v. 20
- Venæ cartilaginea 248. v. 10
genitalis 249. versiculo
20
- Venæ caua penes spiritus est
208. v. 20
- Vena rupta 436. versiculo
30
- Vena sub lingua quando se-
canda 384. v. 20
- Vena quo anni tempore se-
canda 1143. v. 30
- Vena utriusque manus, secta
strepitum & dolorem ven-
tris compefcuit 1038. ver-
sic. 30
- Venarum exitus 194. versic.
20
- Venarum ductus 179. vers.
10
- Venarum sedes & ductus
245. vers. 10. quoruplices
sint ibid.
- Venerem per somnia excer-
re an coitus loco habeat-
tur 182. v. 20
- Veneris vsus siccitatem attu-
lit 1104. v. 30
- Venter hominis omnium a-
nimalium angustissimus
846. versic. 10
- Venti corporibus sanitatem
præstantes qui 322. versic-
cul. 10. & quinoxij. i-
bidem
- Venti patrii 254. versiculo
10
- Venti quales ex mari & aquis
prorumpant 292. versic.
30
- Ventorum facultates in vi-
ctus ratione, secundum
regionum & locorum si-
tum varia & differentes
Kkkk 3

IN HIPPOCR.

- 311.v.10
Ventorum vis in morbis 113.
 versic. 10
Venter in morbis quomodo
constitutus esse debeat 48
 versic. 20
Venter receptaculum ali-
menti 299.v.10.&300.v.
 10.&301.v.10
Vētes indomiti & duri 254.
 v.10
Ventriculi dolores, 372. vers.
 20
Ventriculi do'or mulieris
 quo medicament'o subla-
 tus 981.v.20
Ventriculus robustum quid-
dam 514.v.10
Ventris curatio in morbis
 que 1050.v.30
Ventus quid 274. versicul'o
 10.eius effectus 291.vers.
 30
Venulæ sanguinolentæ ara-
nearum telis instar 251.v.
 20
Venus in vteris 740. versic.
 10
Ventris cum terra compara-
tio 62.versicul.10
Ventris varia latio 376. vers.
 10
Veratri effecta in purgatio-
nibus 1171.v.10
Veratri in morbis acutis vsus
 392.v.30
Veratri vsus in purgatione,
 1171.v.10
Veratri vsus in vterum ge-
 rentibus 1127.v.10
Veratrum an motionem, in
purgatione, an vero som-
num desideret 1171.versic.
 10
Veratrum & eius vis 162.vers.
 30
Veratrum infans multum
prodest, teste Democrito
 1169.v.10
Veratrum quando, & quibus
proponendum 1171.vers.
 30
Verbascum decoctum, in vl-
ceribus, eius vis in timore
& inflammatione vlcerrū
 901.v.10
Ver conceptui accommo-
datum 229.v.30
Veritas oraculi exitu com-
probata 1180.v.0
Vermes stercorarii 227.v.30
& eorum vsus qualis. i-
 bidem
Verno tempore qui morbi
excitentur 176.v.5
Vertebræ corporis humani
 242.versic.20.& 402.vers.
 20
Vertebræ in gibbum protu-
berantes, an & quomodo
restitui possint 845.
 versic.20
Verticuli 246.v.10
Vertex mulieris quādo oleat
 761.v.10
Verrigo tenebricosa 458.v.
 30
Vesica dura & grauiter dor-
 lens

I N D E X.

- lens 153.v.10
 Vesica perfecta lethalis 1138.
 versicul.30
 Vesica intercepta quid mi-
 netur 85.versic.10.& 165.
 versiculo 20. 30
 Vesica quando signa ad mor-
 tem edat.53.v.20. eius do-
 lores quid portendunt
 ibidem
 Vesica scabie laborans 181.
 v.50
 Vestes pelliceæ per se exustæ
 199.v.10
 Via ad siderationē gāg cœna
 est 94).ver.0.& 864. vers.
 30
 Victus & alimentorum ratio
 apud veteres quæ & qua-
 lis fuerit 13.v.30
 Victus ratio adulatorum 298.
 v.20.& 299.v.20
 Victus ratio æquilatē labo-
 rorū & cibi desiderat 312.
 v.10
 Victus ratio infantium 298.
 v.20.299.v.20
 Victus ratio in febribus 387.
 v.10
 Victus ratio in curationibus
 quæ & quotuplex 940.v.
 30
 Victus ratio inordinata vnde
 cognoscatur 129.v.20
 Victus ratio morborum cau-
 sa 314.v.30
 Victus ratio mulierum 298.
 v.20.299.v.20
 Victus ratio mulierum vtero
 laborantium 722. versic-
 ul.10
 Victus ratio puerorum 298.
 versic.20. 299. versic.20
 Victus ratio quando institu-
 enda 373. v.30
 Victus ratio quomodo resti-
 tuenda 383. versicul.20.
 & quæ in ea obseruanda
 ibid.v.30
 Victus ratio 296.v.30
 Victus ratio secundum anni
 tempora 339.v.10
 Viduarum affectiones & cu-
 ratio earum 714. versicul.
 10
 Vigilia præter rationē quid
 portendant 75. versiculo
 20
 Vigilia quando noxia existi-
 metur 333. versiculo
 30
 Vigilia ex sudoribus malum
 annunciat 79. versiculo
 10
 Vincula medicinalia 780.
 v.10
 Vinculi in deligationib. vul-
 nerum substantia, modus,
 & quantitas 938. versic.
 30
 Vini meri efficacia 547. vers.
 20
 Vini dulcis vis 376. versicul.
 30
 Vini vsus in vlcibus repro-
 batus 898.v.10
 Vini vtilitas & noxa seniori-
 bus incognita 377.v.10
 Kkkk 4

IN HIPPOCR.

- Vino quando abstinendum
380. v. 10. & in quibus mor-
bis ibid.
- Vinorum genera, eorumque
efficacitas 328. versicul.
10
- Vinum caput grauans, & mi-
nus quale 376. versiculo
20
- Vinum Creticum vinosum
in morbis acutis quando
exhibendum 392. versic.
10
- Vinum dilutum 377. versic.
10
- Vinum Mendæum 562. vers.
30
- Vinum Pramniū genero-
sum 661. v. 10
- Vinum pueris cur exhiben-
dum 260. v. 30
- Vinum Thasiū 501. versic.
10
- Vinum Tornium 471. vers.
10
- Viragines quomodo procre-
entur 318. v. 10
- Vires quæ reficiant 542. ver-
siculo 30. & 545. versiculo
10
- Viri & mulieris diuersitas in
complexione 630. ver-
sic. 20
- Virgæ cornæ 807. versicul.
10
- Virgæ cornæ quomodo
vulneribus adhibendæ 807.
v. 10
- Virgæ cornæ quomodo fra-
cturis applicandæ 807.
v. 10
- Virgæ cornæ vsus in repositi-
one articularum 897. v.
30
- Virgines cur viro iungendæ
714. v. 10
- Virgines visionibus strangu-
latæ 593. v. 10
- Virginibus quando menses
prodire incipiunt 183. ver-
sic. 10
- Virgini menstrua quomodo
cienda 231. v. 30
- Virginum vetularum & vi-
duarum affectiones 713.
v. 20
- Virgultorum aridorum fa-
sciculus 672. versiculo
10
- Visiones dæmonum mulie-
ribus cur peculiare 593.
v. 10
- Viscera hominum quomodo
constituta 208. versicul.
10
- Vita hominis septem dierum
spatio perficitur in utero
214. v. 10. 20
- Vitales partus quando & à
quibus edantur 990. vers.
10
- Vita quomodo sætui cõtin-
gat, & cur diuersimodè
311. v. 30
- Vitiliginis albicantes qui-
bus accidunt, & quomodo
sanandæ 112. versiculo
10
- Vitiū

I N D E X.

- Vitium è laboribus 375. versic. 10
- Vlcera caua, & eorum curatio 903. v. 30
- Vlcera & morbi an cognationem inter se habeant, & quam 808. versiculo 20
- Vlcera non repurgata an coeant 900. v. 10
- Vlcera rotunda 900. versic. 10
- Vlcera serpentina 234. versic. 10
- Vlcera vetusta, & eorum medicamenta 905. versic. 20
- Vlcera vincula non patiuntur, & quæ 898. versicul. 10
- Vlcera vteri, mulieres infecundas reddunt 632. vers. 30
- Vlceri an vinum adhibendū 898. v. 10
- Vlceris caro vitiosa 925. vers. 20
- Vlceris qualitates quæ 898. vers. 10
- Vlceris incisio 890. versic. 30
- Vlcerum acuto telo incisorū aut dissectorum curatio 898. v. 30
- Vlcerum constitutio in medicamentis adhibendis 902. v. 10
- Vlcerum distinctio 900. v. 20
- Vlcerum exitus quomodo prænosendus 98. versic. 30
- Vlcerum inflammatio quomodo restinguenda & quid in ea sanguinis emissio præstet 899. versiculo 10
- Vlcerum iudicationes 67. v. 30
- Vlcerum medela 802. vers. 10
- Vlcerum purgatio 865. vers. 20
- Vlcerum remedia 901. vers. 20
- Vlcerum vteri mulieris signa 654. v. 10
- Vlcerum vteri mulierum in pudendis quæ sit curatio 695. v. 20. & 30
- Vlcus callosum 416. versic. 30
- Vlcus ferinum 414. versic. 30
- Vlcus igne ambustum & eius medicamenta 906. versic. 10. aliud minimè mordens ibid.
- Vmbilicum in ouo gallinæ esse 202.
- Vmbilicus in generatione postremus vtero exit 659. v. 30
- Vmbilicus prominulus 737. v. 10
- Vmbilici venteris 768. versic. 10. eorumque vis ibid.
- Vinctio & eius vis 333. v. 10

IN HIPPOCR.

- Vnguentū Ægyptium 720.
v. 20
- Vnguentum narcissinum cum
minum ad purgationem
mulierum 629. v. 10
- Vngues in homine vnde ra-
dices agant 194. v. 20. &
210. v. 20
- Vngues liuidi aut nigri 155.
v. 20
- Vocis defectiones cum viriū
exolutione quid designēt
82. v. 20. & 132. v. 10. 20. &
30
- Vocis defectiones in febrib⁹
cum sudoribus quid nū-
cient 82. v. 20
- Vocis defectiones variaz 77.
v. 10. 82. v. 10
- Volsella in utero 772. versic.
20
- Voluptas ex calore 182. versic.
5
- Voluptas viri cur maior quā
mulieris in veneris exerci-
tio 184. v. 5
- Voluuli 277. versic. 20. vnde o-
riantur. ibidem & 492. v.
20
- Voluulus ex stranguria 1140.
v. 10
- Voluulus qualis morbus
335. versic. 20. & quæ ex
eo sequantur mala ibi-
dem
- Vomicarum diuturnarū no-
tæ 147. v. 10
- Vomitiones & fomenta. 317.
v. 30
- Vomitiones in victus ratio-
ne 340. v. 10.
- Vomitio viridis 161. versic. 10
30. sincera 162. v. 30
- Vomitus virulenti. 76. versic.
10. 125. versic. 10. eius vis 333.
versic. 20
- Vomitus vilis qui existimā-
das sit 49. versic. 20. ezilia-
lis qui ibid. versic. 30
- Vox grauis & rauca 256. v. 10.
vnde 267. v. 20
- Vox ex pulmone 523. versic.
30
- Vox intercepta cui fuerit illi.
v. 10
- Vox vnde & quid eā efficiat
213. v. 30
- Vrina bona 165. v. 20
- Vrina cruda 164. v. 20
- Vrina cruenta 164. versic.
20
- Vrinæ deterrimæ quæ, & in
quibus hominibus esse di-
cantur 49. v. 10
- Vrina diluta & arenosa 164.
v. 20
- Vrinæ difficultas sub autum-
num in Thaso orta 959.
v. 20
- Vrinæ difficultas 393. versic.
10. suppressio 861. versic.
20
- Vrinæ effluentes perniciose
77. v. 10
- Vrinæ in morbis acutis 386.
v. 30
- Vrinæ nigre 963. v. 20
Vrinæ

I N D E X.

- Urinx stillicidū è fistulis 911.
 v.10
 Urinx suppressio 888. versic.
 10
 Urina quas aff-ctiones ex ea
 producat. ibidem v. 20.
 30
 Urina potui respondere de-
 bet 95. versicul. 5.
 Urina optima qua iudicanda
 48. v. 30
 Urina quæ signa & præno-
 tionē sedat 1131. v. 30
 Urina restitans 114. versicul.
 10
 Urina turbida 164. versic.
 20
 Urinarū iudicationes 67. v.
 30. & 68. v. 10
 Urinarum decolores 75. ver.
 30
 Urina vitiosa & mala 163. v.
 30
 Vstio & sectio 440. versicul.
 30
 Vstionis instrumenta 563. v.
 30
 Vstio in prolapsu brachii 824.
 v. 10
 Vstio per linum crudum 539.
 v. 20
 Vstio quomodo æg. is adhi-
 benda 29.
 Vtus & exercitatio medicorū
 823. v. 10
 Vtus vioris moderatus a-
 ctiores & magis expeditos
 ad venrem homines red-
 dit 24. v. 20.
- Vteri callosa durities 772.
 v. 10. eius curatio ibid.
 Vteri clausi 734. v. 10. dehi-
 scntes, eorumque curatio
 735. v. 30. victus ratio 736. v.
 20
 Vteri cōmoti quæ signa 715.
 v. 30
 Vteri conceptioni non apti
 medicamenta 227. v. 10
 Vteri conclusi 716. versiculo
 v. 20
 Vteri extra naturam progres-
 si 727. v. 10
 Vteri extra naturā progressi
 727. v. 10
 Vteri extra naturā progressi
 signa 730. vers. 10. & 773.
 v. 20
 Vteri inflati signa & curatio
 731. v. 10. & 20
 Vteri inuersio 631. v. 10. mur-
 mur 632. v. 10
 Vteri loco suo exidentis cu-
 ratio 730. v. 10. & 20
 Vteri medicamēta 422. v. 20
 & 596. v. 10.
 Vteri morbus perniciosus &
 lethalis 599. v. 30. & 600.
 versic. 20
 Vteri muliebris passiones &
 affectus in & post partum
 983. v. 10
 Vteri purgantia 606. v. 30.
 potiones 607. v. 20
 Vteri quomodo commouen-
 di 725. v. 30
 Vteri quomodo fouēdi 717.
 v. 10

IN HIPPOCR.

- Vteri fieri curatio 642.v.10
 Vteri strangulatus 74.v.10
 Vterorum dolores 753.cura-
 tio ibid.
 Vterum gerentes cōpulsio-
 nem quando patiantur. 83.
 versic.20
 Vterum gerentibus medica-
 menta purgantia exhibē-
 da, & qualia 1127.versic.10
 Vterus mulieris grauis calā-
 mitas, sexcentarium & tu-
 mnarum mulieri author
 existit 1174.v.20
 Vva curgulionis affectio
 454.versic.10. & 463.v.20
 Vulnura articularum & ner-
 uorum quomodo discer-
 nenda, & an claudos red-
 dant 101.v.30
 Vulnura capitis an, & quae
 mortem afferant 100.v.
 30
 Vulnura capitis hyeme mi-
 nus noxia existūt 918.v.10
 Vulnura capitis 916.v.30 &
 917.v.10
 Vulnura quae sanabilia, & quae
 mortem afferant 99.v.30
 Vulnura quoto die recrude-
 scant 807.v.20
 Vulnura superciliarum & ca-
 pitis 157.v.10
 Vulneris capitis constitutio,
 & qualitas è vertigine de-
 prehensa 924.v.20
 Vulneris capitis qualitas a-
 tramēto scriptorio depre-
 hensa 924.v.30
 Vulneris curandi ratio 809.
 versic. 10
 Vulneris per hastam, pugio-
 nem aut iaculum illam cu-
 ratio 442.v.10
 Vulnerum tractandorum ra-
 tio in curatione obseruan-
 da 808.v.10
 Vulnerum collocatio 869.v.
 10
 Vulnerum ossis capitis quae
 genera 918.v.10
 Vulnerum varietates & ge-
 nera, quomodo interuo-
 scenda 100.v.20
 Vulnus à sagitta infirum,
 læso innocuum perfixan-
 nosextitit 1048.v.10

X.

X Anthii radix vterorum
 dolorem sedat 73.
 v.20

Z.

Z Ea contusa & contrita;
 eiusque vsus 704.v.
 30

FINIS.

TYPOGRAPHICA ERRATA.

Fol. 23. l. 13. *ratione.* fol. 39. l. 3. *multam.* fol. 45. l. 12. *signi-*
ficat. fol. 57. l. 7. *rubor.* 62. l. 19. *nutrimentum.* 76. l. 18. *acutè.*
 fol. 99. l. 37. *nec.* fol. 175. l. 21. *educunt.* fol. 203. l. 31. *adfit.* fol.
 287. *lege* 285. fol. 294. l. 36. *internuncius.* fol. 323. l. 1. *Slt. fer-*
mentatus. fol. 340. l. 34. *sulfurium.* fol. 375. l. 29. *stratus cor-*
pus. fol. 400. l. 12. *robustus.* fol. 500. l. 32. *Trium.* fol. 575. l. 110.
morbus. fol. 577. l. 38. *temulentia.* fol. 582. l. 1. *Slt. autumn-*
lium. fol. 653. l. 18. *fastidium.* fol. 732. l. 20. *cortex.* fol. 839. l.
 17. *immist.* fol. 860. l. 18. *sermonem.* fol. 898. l. 25. *feruorem.* fol.
 676. l. 19. *febris.* fol. 1017. l. 26. *insomnio.* fol. 1030. l. 26. *parte,*
 fol. 1152. l. 1. *Slt. cognatorum.*

1

